

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཅུས་པོད་ཐེང་། ༢༠

དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་
གཅེས་བཅུས།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་།

པོད་ཐེང་།

དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་
གཞུང་གཅེས་བརྟམ།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཆིབ་དབྱེད་ཁང་།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཅུས་བོད་མེད་། ༡༠

དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་
གཞུང་གཅེས་བཅུས།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་དཔར་བསྐྱོན་ཞུས།

© Institute of Tibetan Classics, 2006
All rights reserved.
Compiled, edited and published by the Institute of Tibetan Classics
www.tibetanclassics.org

དཔེ་དེབ་འདི་མ་དཔེ་རིམ་བཞི་བ་སྐྱུང་དུ་དཔར་སྐྱུན་མཛད་རྒྱུ་དགག་བྱ་མེད།

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུ་པོ་དེ་མེད། ༡༠
དཔལ་ས་སྐྱུ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུ་སྐྱུང་།
བཙུན་བྱ། སློང་དང་གཏན་ཚིགས་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དང་དཔར་བསྐྱུན་ཞུས།
སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་ལྷོ་ལི་འཕེལ་དཔར་ཐང་སྐྱུང་དང་པོ་བསྐྱུན།

Series title: *bod kyi gtsug lag gces btus* vol.20

Volume title: *dpal sa skya pa'i tshad ma rig pa' gzhung gces btus*
Author: Selected anthology

Tibetan logic and epistemology texts

1. Tshad ma rigs gter - mTshad ma rigs gter gyi 'grel pa don gsal bar 'byed
pa - Tshad ma'i byung tshul
2. Dignaga - Dharmakirti - Devandrabuddhi - Shakyabuddhi -
Prajnakaragupta - Sakya Pandita Kun dga' rgyal mtshan - go rams pa
bSodnams senge - panchen Shakya mchog ldan

ISBN 0-81-89165-20-6
Printed in New Delhi, India

THE DALAI LAMA

༡། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཡོངས་སུ་མེ་ལོ་ཉིས་སྟོང་བཅུ་ལ་བའི་སྟོན་ནས་སྐད་ཡིག་གིས་མཆོད་པའི་རིག་གནས་དར་འཕེལ་གིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། ལྷག་པར་བཅན་པོ་ཆོས་ཀྱི་ལོ་པཎ་ནམས་ཀྱི་བྱགས་ཇེ་བཀའ་དྲིན་ལས་སྟོན་པ་སངས་ཀྱིས་གྱི་ཆོས་ཚུལ་དཔལ་ནུ་ལྷའི་མཁས་པའི་བཞེད་རྒྱུན་ནང་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཅ་བ་བཏན་པོ་ཆུགས་ཏེ་སྟེ་རྒྱ་གངས་ལས་འདས་པའི་འདི་ཕྱི་རེ་བ་སྟོང་བྱུང་པ་བྱུང་ཡོད་པ་ནི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བཅེར་ནང་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན། དེར་གོ་དུས་སུ་འདྲེན་མི་རིགས་དང་། དེ་མཆུངས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་རིག་གཞུང་ཁྲབ་གདལ་ཆེན་པོ་བྱུང་བའི་ཆེན་པོ་དོན་གྱི་ཡུལ་དང་། རུ་སུའི་ཁོངས་ཀྱི་བྱ་བ་དང་ཀལ་སྟག་སོགས། དེ་བཞིན་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཡུལ། རྟོགས་མཆུངས་རེ་བོ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་ལྷོ་རྒྱུད་དུ་ཆགས་པའི་འབྲུག་འབྲས་དང་ལ་དགས། ཁུ་ལུ། སྤྱི་ཉི་མོགས་ཀྱིས་མ་ཆད་པར་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁུལ་དུ་མར་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ལྟ་བུ་ཀྱིས་སྤྱིར་འགྲོ་བ་མའི་བདེ་དོན་དང་། ལྷག་པར་ནང་མེས་ཀྱི་ཞི་བདེའི་ཐོག་ཁབས་འདེགས་གང་འཚམས་བསྐྱབས་དང་སྐྱབ་མུས་སུ་ཡོད་པར་མ་ཟད་སྐད་ཀྱི་ཕྱི་ཆོན་རིག་དང་བྱུང་དུ་འབྲེལ་བའི་སྟོན་ནས་སྤར་ལྷག་ཁབས་འདེགས་སྐྱབ་བྱུང་བ་རྒྱ་ཡིན་པ་གདོན་མི་ཟ།

རྒྱ་མཆོན་དེ་ལྟར་ལ་བཏེན་ནས་ད་ལམ་ཁོ་ན་༧་མོན་གྱི་ཡལ་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁྱབ་དཔྱད་ཁང་གིས་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཞེས་པ་བོད་ཀྱི་རིས་མེད་མཁས་གྲུབ་ཆད་ལྡན་དུ་མས་བརྩམས་པའི་བཞུན་བཅོས་པོད་ཕྱིར་སྤྲུལ་བྱ་བ་ལ་སྟེ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ཏེ་ཞུས་དག་ཅེས་འདྲོངས་སོང་བ་དང་རབས་ཀྱི་སྟོལ་དང་མཐུན་པ་དེ་བཀའ་བྲུགས་ཐོག་དཔར་སྤྱན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་སྟོན་ནས་ཡི་རང་བཞུགས་བཞིན་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་འདིས་བོད་ཀྱི་སྟོབ་གཉེར་གྱི་བཞུག་གནས་མང་པོར་གལ་ཆེའི་བོད་ཀྱི་བཞུན་བཅོས་འདི་དག་བརྩམས་ཡོད་ཀྱི་དང་། ལྷག་པར་རང་རིགས་མོ་གསར་གཞིན་རྒྱ་ནམས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་རྒྱ་ཆེ་གཏོང་ཟབ་འདི་ལ་དོ་སྣང་ཆེར་བསྐྱེད་དང་གཞུང་དོན་སྟོབ་གཉེར་བྱ་རྒྱུའི་ཆ་རྒྱུན་དང་གོ་སྐབས་གསར་པ་ཞིག་ཐོབ་རྒྱུའི་རེ་སྟོན་བཅས། ཏུ་ཡའི་སྤྱི་མར་འབོད་པ། འཁྱུང་དགེ་སྟོང་བཞུན་འཛིན་རྒྱ་མཆོས། རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་རྒྱུགས་ཏེ་ཟླ་ ༡༠ ཆོས་ ༡༥

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༡ ཟླ་ ༡༡ ཆོས་ ༡༠ བཟང་པོ་ལ

༥ བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་པོད་ཐེང་ཆ་ཚང་ཕྱོགས་སྒྲིག་དང་དཔར་སྐྱོན་གྱི་རྒྱ་འགོའི་
མཐུན་རྒྱུན་ཡོངས་རྫོགས་ཨ་རིའི་མི་རིགས་སྐྱ་ཞབས་སྤེའི་ཉེར་གཤེད་དང་། Barry J.Hershey
ལུ་མ་སྐྱ་ཁོ་ནི་ཉེར་གཤེད་ Connie Hershey ཉེར་གཤེད་བྱིས་ཚང་གི་དགེ་ཅན་ The Hershey
Family Foundation བཅས་ནས་སྐྱར་བར་དད་གཏོང་སྒྲིན་བདག་ནམས་ཆེ་ལྷག་དོན་ལྷན་
ཐོག་འདི་ཕྱིའི་ལེགས་ཚོགས་བསམ་དོན་བཞིན་ལུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྒོན་འདུན་ལྟ།

ཕྱོགས་སྒྲིག་པའི་གྲུང་བརྗོད།

ད་ལམ་འདིར་རིས་མེད་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུ་བ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དུ་མས་བརྩམས་བསྒྲིགས་མཛད་པའི་གཞུང་གལ་ཆེ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་གཞིས་ལྷག་ཙམ་ཞིག་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཞེས་པའི་བོད་ཕྱིང་གསར་དུ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱིས་དཔར་བསྐྱུན་ཞུ་བ་ནི། གཙོ་བོ་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་སྒྱི་དང་ལྷག་པར་ནང་དོན་རིག་པའི་གནས་ཟབ་མོ་རྣམས་ཆ་ཆར་བ་བོད་གྲངས་མི་མང་བ་ཞིག་གི་ཐོག་ནས་དེང་རབས་སློ་གསར་བའི་ཡིད་ངོར་ལེགས་པར་མཚོན་བྱུང་བ་དང་། དེ་མཚུངས་སློ་གསར་དོན་གཉིད་ར་ཅན་རྣམས་ནས་གལ་ཆེའི་བསྐྱུན་བཅས་འདི་རྣམས་ལ་ཐོས་བསམ་བ་བྱི་བའི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་ཐོབ་པའི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན། དམིགས་ཡུལ་གཞན་ཡང་རིམ་བཤས་གལ་ཆེའི་བོད་ཀྱི་བསྐྱུན་བཅས་འདི་རྣམས་དེ་ཕྱིར་ཡིག་སོགས་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡིག་གཞན་དུ་ཕབ་སྐྱར་གྱི་ལམ་ནས་ནམ་ཞིག་གཞུང་རྩོམ་པ་བོའི་བོད་ཀྱི་མཁས་གྲུ་བ་ཆེའག་རྣམས་ཀྱི་མཚན་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་གྲགས་པུ་བ་པ་མ་ཟད་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་ཁྲུང་རྣམས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་སྤྱེ་ཆེའི་གཙུག་ལག་གི་གྲུ་བ་སྤྱི་བཟང་པོར་ཕན་ཐོགས་ཡོང་བའང་ཤིང་སྟེ།

བོད་ཕྱིང་འདི་ཉིད་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཞུ་རྒྱུ་ནི། ཅུ་བ་ཁོ་བོ་བྱུང་བསྟན་གྱིན་པས་ལག་ཁུར་གྱིས་ལོ་ཤས་རིང་དཔེ་མཛོད་ཁང་མང་པོར་དབྱེད་ཞིབ་གྱིས་བོད་ཕྱིང་འདི་ནང་རིམ་བུ་གསུམ་གྱི་ཕྱག་དཔེའི་མཚན་ཐོའི་གཞི་མ་བཀོད་བསྒྲིགས་ཞུས་ཤིང་། ལས་དོན་འདིའི་ཐོག་ལྷན་ཞོར་གོང་ས་ལྷན་བས་མགོན་ཆེན་པོས་དབུས་རིས་མེད་སྤྱི་ཆེན་ཁག་དང་དེ་མཚུངས་བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་ཁག་ལའང་བཀའ་སློབ་ཞུས་ཡོད། དེ་ཡང་སྤྱིར་རང་ཅག་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནང་སྟོན་གྱི་གསུང་ཐོ་ལ་ལ་རིག་གནས་ཆེ་བ་ལྟ་དང་རྒྱུད་བ་ལྟ་ཞེས་གྲགས་པ་ལྟར་ཆོས་དང་འཛིན་ཏེན་གྱི་ལམ་ལུགས་སྤྱི་ཆོག་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་ཕྱག་བརྒྱལ་བ་བཞུགས་མོད། འདིར་ནི་གཙོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་བྱི་ལོ་དུ་ས་རབས་བདུན་པའི་ནང་ད་ལྟ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་འདིའི་སྟོན་ལ་གཏོད་པ་ནས་བཟུང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་སྟོན་ཆའི་བར་གྱི་དུས་ཡུན་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་འདིའི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་མཁས་དབང་ཆེད་ལྷན་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་ཀྱི་རྩོམ་གཞུང་གནད་ཆེ་བ་ཁག་མང་ཙམ་ཞིག་བོད་ཕྱིང་འདི་ནང་གཅེས་བཏུས་ཞུས་ཡོད། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་བརྗོད་བྱའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་ཐོག་མར་བོད་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནང་བྱུང་བའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཆེན་པོ་ལོ་བཀའ་གདམས་པ། ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་རྩིས་བོན་དང་བཅས་པ་སོ་སོའི་བྱ་རྩིས་མ་ཡིན་པའི་མན་ངག་སྟོན་པའི་གྲུགས་བཤའ་ཁག་ བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་བཤས་སྟོན་པའི་གཞུང་གཅེས་བཏུས། དེ་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱོད་པའི་སྐོར། རྩོམ་པ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ སྤྱགས་སྤྱེད་ཀྱི་བསྐྱེད་རིམ་དང་རྫོགས་

རིམ། དཔལ་དུས་ཀྱི་ལམ་ལ་ལོ་རྒྱུ་གཞག་དེ་ནས་མཚན་ནི་ཀྱི་ཆོན་ལམ་ཕྱིན་དང་། ཟུང་མོ་དཔལ་མའི་ལྟ་བུ།
ཆོད་མ་རིག་པ། མཛོན་པགོང་ལོག་གཉིས། སྤུང་མཐའི་རྒྱལ་གཞག་བཙས་དང་། དེ་པེ་ཆོན་དུ་ལྷགས་པའདད་ལྷགས་ཀྱི་
བསྐྱབ་བུ་མོགས་སྟོན་པའི་མཁས་པ་དང་སྤུང་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྟོའི་གཞུང་གཅེས་བུས་སྒྲུ་ཆོགས། གཞན་ཡང་གསོ་བ་
རིག་པ་སྒྲན་ཀྱི་གཞུང་། སྤང་དང་བསྒྲན་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུས། བོད་ཀྱི་ལྷ་མོའི་གཞུང་ཆོན་
ཁག་རྒྱུ་རབས་དང་ཆོས་འབྱུང་རྟེན་རིགས་གལ་ཆེ་དཔེ་མཚན་བཙས་སྟེ་ཆོན་འདི་ཆ་ཆོད་པོད་གངས་མོ་གཉིས་
ཀྱི་ནང་ལེགས་པར་མཚན་སྤུང་བ་ཞུས་ཡོད།

པོད་ཐེང་འདྲི་བཞེན་ཞུ་སྒྲིག་དངོས་གཞི་ཞུ་སྒྲུབ་སྒོ་མར་གཞུང་སོ་སོ་གསལ་ཤུ་ཤེའི་ནང་འཇུག་དུས་
མ་དཔེ་བོད་དཔལ་རྙིང་པ་ཚད་ལྷན་ཞིག་ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་འཚོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་དེ་ཕྱི་མོར་བཟུངས། དེ་ནས་གཞུང་དེའི་
མ་དཔེ་བོད་དཔལ་མི་འདྲ་བ་ཇི་བཞུགས་ཡན་ཚུ་ན་ཞིབ་བསྒྲུབ་བྱས་ཏེ་མ་དཔེ་མི་འདྲ་བའི་ནང་དཔལ་ཡིག་
མཐུན་མིན་ཇི་ཡོད་དོས་ལེགས་པར་བཟུངསྟེ་མཆན་ཐོ་བཞོད་ཏེ་མ་དཔེའི་ནང་མངོན་གསལ་ཅན་གྱི་ནོར་རིགས་
རྣམས་བཅོས་ཤིང་གཤམ་དུ་མཆན་ནང་དེ་དོན་གསལ་བཤད་དང་། གཞན་དྲོགས་གཞི་ཡོད་པ་རྣམས་རང་སོར་
བཞག་སྟེ་འོག་གི་མཆན་ནང་ནོར་བཅོས་ཇི་ལྟར་དགོས་མིན་གྱི་བསམ་འཆར་ལུ་ཡོད་པ་ལས་རྩ་བའི་མ་དཔེ་བོད་
དཔལ་གང་ལ་གཞི་བཅོལ་བ་དེ་ཚད་ལྷན་རང་དུ་བྱས་ཏེ་ཞུ་གཤམ་གཅེངས་ཐེངས་ཐེངས་ལུ་མ་སོང་བ་ཞུས་ཡོད། དེ་དང་
ཆབས་ཅིག་སྟོག་པ་པོ་དོན་གཉིར་ཅན་རྣམས་ནས་ཁུངས་བཅོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ལ་དབྱེ་ཞིབ་གནང་བ་དེའི་སྐྱེད་
ལུང་གཞུང་སོ་སོའི་ནང་ལུང་འདྲན་ཇི་ཡོད་གང་བྱུང་དོས་འཛིན་གྱིས་བཀའ་བསྟན་དང་གསུང་འབུམ་སོགས་གང་
ཡིན་ཚད་ལྷན་དཔལ་མ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་བྱག་དཔེ་སོ་སོའི་མཆན། དཔལ་མ་གང་ཡིན་གྱི་དོས་འཛིན། པོད་ཨང་
གངས། ཤོག་ཁུང་ཡིག་ཐེང་གི་ཨང་གངས་བཅས་གསལ་བོ་བཞོད་དེ་གཤམ་དུ་ཞུ་སྒྲིག་པའི་མཆན་ཞེས་པའི་
ནང་བཅུག་ཡོད། དཔེ་དེབ་སྟོག་སྒྲུབ་སྒོ་གཞུང་གི་ཆོན་པ་གལ་ཆེ་རྣམས་དོས་འཛིན་སྐྱེ་བ་དང་། བྱག་དཔེ་གཟིགས་
བདེ་བོ་ཡོང་ཆེད་གཞུང་དོན་གལ་ཆེ་བ་རྣམས་དེབ་གྱི་དབྱར་དཀར་ཆུ་འོགས་སུ་བཞོད་པ་ལྟར་ཆོན་པ་སོ་སོར་བགོས་
ཏེ་འགོར་ས་བཅད་ཆེ་ཁག་གང་ཡིན་བཞོད་པ་མ་ཟད་ནང་དོན་རྣམས་ཀྱང་དེང་རབས་གྱི་དཔེ་དེབ་སྒྲིག་ལུ་གསལ་ལྟར་
དུ་མ་བྱ་སོ་སོར་བྱས་ཏེ་སྤྱིའི་དབྱེ་མཚམས་གསལ་བོ་དོས་འཛིན་བྱ་བ་བྱས་ཡོད། གཞན་ཡང་པོད་སོ་སོའི་ནང་ཇི་
བཞགས་གྱི་གཞུང་གང་ཡིན་རུང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གནས་དཔེར་ན་རྩོམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་དོན་དང་། གཞུང་སོ་
སོའི་དོན་རགས་རིམ་ཅམ་འབྲེལ་བཟྃ་སོགས་གསལ་བའི་སྡོན་སྟོང་དོ་སྟོན་ཀྱང་བཞོད་ཡོད་པ་བཅས་སྤྱིའི་ལས་
དོན་མཐའ་དག་ལ་གང་ཤེས་གྱིས་དམ་དོན་ཅི་ལུ་སྒྲུབ་ཡང་དུང་ཡི་གེ་ཆད་ལྷག་དང་། གཞུང་མཚམས་སྤྱི་
ཕྱེ་ཚུལ་སོགས་གང་ཐད་ནས་ནོར་འབྲུལ་གྱི་ཡོད་དེས་པས་མཁྱེན་ལྷན་རྣམས་ནས་བཟོད་པར་མཛད་འཚལ།

དེ་བཞིན་དུ་ང་ཚོ་ཞུ་སྟེག་པ་ནམས་གཞུང་མཐོང་རྒྱ་ཞན་པ་དང་། ལྷག་པར་མ་དཔེ་ལག་སོན་མ་གྲུབ་པ་
སོགས་ཀྱིས་པོད་ཐང་འདི་ནང་ངེས་པར་བཞུགས་སུ་འོས་པའི་དཔེ་གཞུང་ག་ལ་ཆེད་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལུས་ཡོད་
ངེས་པས་མང་ཐོས་མཁས་པའི་མདུན་ན་སར་བཞོད་གསོལ་ཞུ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་སྤྲད་ནས་ཀྱང་རིམ་པས་པོད་ཐང་
འདིར་པོད་གྲངས་གསར་པ་བསྟོན་པའི་གོ་སྐབས་ཀྱང་འོང་གི་དེར་སྟོན་པའི་བཀའ་སློབ་དགོངས་འཆར་ཡང་
ལྷག་སྟོལ་ཡོང་བ་ཞེས་རེ་བསྟུལ་ཡང་ཞུ་རྒྱ།

མཐའ་དོན་པོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་པོད་ཐང་འདི་བཞིན་ཕྱོགས་བསྐྱིགས་ཀྱིས་དཔར་
བསྐྱེན་རིམ་པས་ཞུ་བའི་གལ་ཆེད་ལས་དོན་འདི་ཐོག་ང་ཚོར་སྡུ་རྒྱ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་སྒོ་བ་གཉིས་ཁང་ནས་ཞུ་
སྟེག་པ་ཚོར་མཐོ་སྒོ་བ་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་རྫི་བཞུགས་ཀྱི་པོད་དཔེ་རྣམས་ལྷག་པར་དབྱེད་ཞིབ་ཞུ་རྒྱའི་གོ་སྐབས་
གནང་བ་དང་། དེ་མཚུངས་མ་དཔེ་རྣམས་ཀམ་ཕུ་ཏའི་ནང་འཇུག་རྒྱའི་ཐུགས་འགན་དགའ་ལྷན་གར་ཅེ་སྤྱ་
ཚང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་བཞེས་པ་བཅས་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱ།

གཞན་ཡང་ཐུག་དཔེ་ཞུ་སྟེག་གཙུག་ལུང་ཁུངས་འཛོལ་ཞིབ་སོགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཆེ་པའི་རིགས་རྣམས་
དགེ་བཤེས་སྟོ་བཟང་ཚོས་དར་དགེ་བཤེས་བྱུང་བསྟན་ཡོན་ཏན། ལྷུན་སྟོ་བཟང་དོ་རྩེ་རབ་གླིང་། ལྷུན་སྟོ་བསྟན་
འཛིན་ལོ་ལུ་བཅས་ནས་གནང་བ་དང་། དགའ་ལྷན་དུ་ཐུག་དཔེ་ཀམ་ཕུ་ཏའི་འཇུག་རྒྱུ་དང་། དཔེ་སྐྱེན་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་
བའི་ལས་དོན་ཆེ་པུ་དུ་མའི་འགན་ཆ་ཚང་དགེ་སྟོང་བྱམས་པ་དགོན་མཚོག་གིས་གནང་བ་དང་། ཁོང་ལ་ཀམ་ཕུ་
ཏའི་བཅུག་ཟིན་རྣམས་མ་དཔེ་དང་བསྟར་ཞིབ་ཀྱིས་ཞུ་དག་གོ་རྒྱ་རྒྱུར་ལས་རིགས་དགེ་བཤེས་སྟོ་བཟང་འཇམ་
དབྱངས་དང་། དགེ་བཤེས་སྟོ་བཟང་ཚོས་འཕེལ་གཉིས་ནས་གནང་ཞིང་། ཞུ་སྟེག་པ་ཚོས་བཀོད་པའི་ལོ་རྒྱུ་བཅས་
དང་མཚན་རྣམས་དང་དེའི་སྟེང་ཁོ་པོས་ཐ་མའི་ཞུ་སྟེག་ཐེངས་འགའ་གས་བཞིས་པའི་ལོ་རྒྱུ་བཅས་དང་མཚན་ཁ་
སྟོན་རྣམས་མ་ལོར་བར་སྐབས་སོ་སོར་འཁོད་པ་སོགས་ལས་དོན་དུ་མའི་འགན་ལྷུན་སྟོ་བཟང་དོ་རྩེ་རབ་གླིང་
ནས་གནང་བ་དང་། ཕྱི་ལོར་དཔར་བསྐྱེན་ཞུ་རྒྱའི་ལས་དོན་གང་ཅིར་ཐུག་རིགས་ཚོར་ཆོས་དགེ་སྟོང་བསྟན་
འཛིན་ཚོས་རྒྱལ་ནས་གནང་བ་བཅས་ཚང་མར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱ་བཅས་སྟོན་འགོའི་གླིང་བཛོད་ཀྱི་རྩལ་དུ།
པོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་ཕྱོགས་སྟེག་དང་ཞུ་སྟེག་འགན་འཛིན་གྲུང་རིབ་ལྷ་རམས་བྱུང་བསྟན་སྟེན་
པས་ཕྱི་རྒྱ་ཆོས་ལ། ||

དཀར་ཆག

ཕྱོད་སྒྲིབ་རྩིས་སྒྲིབ།.....	xix
དཔེ་སྐྱུན་གསལ་བཤད།.....	hii
ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར། ས་པའུ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན།.....	1
ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ། གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་མེད་གེ མཚོད་བརྗོད་དང་རྩིས་པར་དམ་བཅའ་བ།.....	39

རབ་བྱེད་དང་པོ། ཡུལ་བརྟག་པ།

ཤེས་བྱ་སྤྱི་ལོ་ག་ནས་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....	40
ཤེས་བྱ་ཡུལ།.....	40
གཞན་ཡུགས་དགག་པ།.....	40
རང་ཡུགས་བཞག་པ།.....	40
ཡུལ་དུ་བྱས་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	40
དོ་མོའི་སྒྲོ་ནས་བདེན་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།.....	42
འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་མངོན་གྲོག་གཉིས་སུ་བྱེ་བ།.....	43
འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་བྱེ་བ།.....	44
མཐར་ཐུག་གི་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུ་བ།.....	45
རྩོད་པ་སྒྲོང་བ།.....	46

རབ་བྱེད་གཉིས་པ། ཤེས་བྱེད་གྱི་སྒྲོ་བརྟག་པ།

ཤེས་བྱེད་གྱི་སྒྲོ།.....	50

མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བསྒྲ།.....	50
དེ་དག་གི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....	50
གཞན་ལུགས་དགག་པ།.....	50
རང་ལུགས་བཞག་པ།.....	52
 རབ་བྱེད་གསུམ་པ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བརྟག་པ།	
སྒྲུང་བ་དང་སེལ་བའི་རྟོགས་ཚུལ་ལས་འཇུག་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པ།.....	56
སྒྲོ་དེས་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ།.....	56
སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་རྟོགས་ཚུལ།.....	56
ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྤྱིར་བསྟན་པ།.....	56
སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་རྟོགས་ཚུལ་ཁྱད་པར་དབྱེད་པ།.....	57
སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་རྣམ་གཞག་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ།.....	57
རིགས་པས་དགག་པ་ལས།.....	57
སྤྱི་གསལ་རྩ་ས་གཞན་དུ་འདོད་པ་དགག་པ།.....	57
སྤྱི་གསལ་རྩ་ས་གཅིག་དུ་འདོད་པ་དགག་པ།.....	58
སྤྱི་དང་སྤྱི་མེད་དུ་འདོད་པའི་ལུགས་གཞན་དགག་པ།.....	61
ལུང་གིས་དགག་པ།.....	63
རང་ལུགས་གཞག་པ།.....	64
ཚུད་པ་སྤྱོད་པ།.....	64

 རབ་བྱེད་བཞི་པ། སྤྱི་བ་པ་དང་གཞན་སེལ་བརྟག་པ།	
སོ་སོའི་རང་བཞིན་དེས་པར་བྱ་བ།.....	65
སྒྲུང་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དངོས།.....	65

སྒྲུང་བ་བཤད་པ།.....	65
སེལ་བ་ལས།.....	67
གཞུང་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ།.....	67
འགྲེལ་བ་མཁན་གྱིས་བཀའ་བའི་ཚུལ།.....	68
ས་སྐྱ་པའི་བཞེད་པ་ངོས་བཟུང་བ།.....	68
གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག།.....	69
དེའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ལས།.....	71
དབྱེ་བ་དངོས།.....	71
སོ་སོའི་རྣམ་གཞག།.....	71
མཚན་གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་མ་ལུས་པ་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....	73
སེལ་བ་ལ་ཚུད་པ་སྒྲོང་བ།.....	76
ཞར་ལ་སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་དབྱེ་བ།.....	76

རབ་བྱེད་ལྔ་པ། བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་བཅུག་པ།

གཞན་ལུགས་དགག་པ།.....	78
རང་ལུགས་བཞག་པ།.....	80
ངོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	81
ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	83
བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	84
དེའི་དོན་ངོས་པར་བྱ་བ།.....	85
ཚུད་པ་སྒྲོང་བ།.....	86

རབ་བྱེད་དྲུག་པ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ།

འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་.....	87
དོན་ལ་འབྲེལ་བ་དགག་པ།.....	87
སྤྱི་དགག་པ།.....	87
སོ་སོ་དགག་པ།.....	88
སྒོ་ངོར་འབྲེལ་བ་བསྐྱབ་པ།.....	90
འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ།.....	93
མཚན་ཉིད་བསྐྱབ་པ།.....	93
བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད།.....	93
དེ་བྱུང་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད།.....	96
མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ།.....	97
དེ་དག་གང་གིས་ངེས་པའི་ཚུལ།.....	98

རབ་བྱེད་བདུན་པ། འགལ་བ་བརྟག་པ།

འགལ་བའི་རྣམ་གཞག་.....	99
གཞན་ལུགས་དགག་པ།.....	99
རང་ལུགས་བཞག་པ།.....	101
ཅོད་པ་སྒོར་བ།.....	101
མཚན་གཞིའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ།.....	102
ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ།.....	102
ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ།.....	105

རབ་བྱེད་བརྒྱད་པ། མཚན་ཉིད་བརྟག་པ།

གཤམ་བྱེད་ཚད་མའི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ།	108
མཚན་ཉིད་གྱི་རྣམ་གཞག་	108
སྤྱིར་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན།	108
གཤམ་བྱ་ལ་ཚོས་གསུམ་གྱིས་བྱུང་བར་བསྐྱབ་པ།	108
བྱུང་བྱེད་ཚོས་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ།	109
མཚན་ཉིད།	110
མཚོན་བྱ།	114
མཚན་གཞི།	115
ཚོས་གསུམ་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་	115
ཇི་ལྟར་མཚོན་པའི་ཚུལ།	115
ཡན་ཚུན་ངེས་པའི་རྣམ་གཞག་	116
བྱེ་བྲག་ཏུ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ངེས་པར་བྱ་བ།	117
མཚན་ཉིད་ངོས་གཟུང་བ།	117
ངེས་སྒྲོ་འདོགས་ཇི་ལྟར་གཙོད་པའི་ཚུལ།	121
མཚན་ཉིད་གྱིས་མཚོན་པའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ།	123
མཚན་གཞི་ལ་ལོག་ཏྟིག་དགག་པ།	126
མཚན་གཞི་ལ་མཚན་ཉིད་ངེས་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་བཤད་པ།	129
ངེས་དགག་སྐྱབ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་ཚུལ།	134
དགག་སྐྱབ་གྱི་རྣམ་དབྱེ།	134
དེ་ཚད་མས་ཏྟིགས་ནས་དགག་སྐྱབ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་ཚུལ།	135

རབ་བྱེད་དགུ་པ། མངོན་སུམ་བརྟན་པ།

མངོན་སུམ་ཡང་དག་.....	137
མཚན་ཉིད།.....	137
མཚན་བྱའི་དབྱེ་བ།.....	139
མཚན་གཞི་སོ་སོའི་དོན།.....	141
དབང་པོའི་མངོན་སུམ།.....	141
ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ།.....	144
རང་རིག་མངོན་སུམ།.....	150
རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ།.....	153
ཕྱོག་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྒྲུང་།.....	159
ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ།.....	160
ཚད་འབྲས་གང་ལས་འཕྲོས་པའི་ཚུལ།.....	160
དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་ཚད་འབྲས་གྱི་རྣམ་གཞག་.....	162
ཚད་འབྲས་གསུངས་པའི་དགོས་པ།.....	162
དགོས་པ་ཅན་གྱི་ཚད་འབྲས་དངོས།.....	162
ཚད་འབྲས་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག་.....	162
ཚད་འབྲས་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་.....	165
དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས།.....	167
རྣམ་རིག་སྒྲུབ་པའི་ཚད་འབྲས།.....	168
དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ལ་དོགས་པ་དབྱེད་ནས་རང་རིག་འབྲས་བུ་བསྟན་པ།.....	171
རྣམ་རིག་པའི་ཚད་འབྲས་ལ་དོགས་པ་དབྱེད་ནས་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པའི་ཚད་འབྲས་ངོས་བཟུང་བ།.....	175
རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ།.....	176

རབ་བྱེད་བཅུ་པ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་བརྟག་པ།

རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད།.....	183
རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....	183
གང་གིས་རྟོགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ།.....	183
ལྟོས་གཞི་ཕྱོགས་གསུམ་བཤད་པ།.....	183
དེ་ལ་བལྟོས་པའི་རྟགས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ།.....	189
རྟགས་ཡང་དག།.....	189
རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།.....	190
རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་གཞི།.....	195
མཚན་བྱའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ།.....	196
དབྱེ་བ་ལས། སྒྲོང་བའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	196
མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག།.....	197
མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡང་དག།.....	197
སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡང་དག།.....	199
རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག།.....	207
འབྲས་རྟགས་ཡང་དག།.....	208
འཕྲུག་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	210
གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་།.....	215
མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས།.....	215
མ་དེས་པའི་གཏན་ཚིགས།.....	218
འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས།.....	222

གཏན་ཚིགས་དེ་དག་གི་ངེས་པ་བསམ་པ།.....	224
རབ་བྱེད་བཅུ་གཅིག་པ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བརྟག་པ།	
རྟོགས་པར་བྱ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།.....	226
མཚན་ཉིད་འགོད་པ།.....	226
མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ།.....	232
ཕྱོགས་ལ་གཞོད་པའི་བསམ་པ་བཤད་པ།.....	232
སྤྱི་ལྷན་གཞག་.....	232
སོ་སོའི་རང་བཞིན།.....	234
ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གཞོད་པའི་བསམ་པ་བཤད་པ།.....	234
ཆོས་ཀྱི་བྱེད་པར་སོགས་ལ་གཞོད་པའི་བསམ་པ་བཤད་པ།.....	239
རྟོགས་པར་བྱེད་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་.....	244
གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད།.....	245
ངག་སྐྱབ་བའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་.....	245
ཚུད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ངག་གི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ།.....	246
སྤྱིར་ཆར་བཅད་པ།.....	246
རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་ཚུལ།.....	246
བྱེ་བྲག་ཏུ་ཆར་བཅད་ཀྱི་གནས་གཏན་ལ་དབབ་པ།.....	247
གང་ཟག་གི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	247
དགོས་པའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	247
བསྐྱབ་ངག་ཡང་དག་.....	247
བསྐྱབ་ངག་ལྟར་སྒྲང་།.....	252
སུན་འབྱིན་གྱི་ངག་.....	252

སུན་འབྱེན་གྱི་ཡང་དག་.....	252
སུན་འབྱེན་གྱི་ལྷ་རྒྱུ་.....	253
བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།.....	253
ཐལ་བའི་རྣམ་གཞག་.....	254
ལན་འདེབས་བའི་ཚུལ།.....	263

ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་གྱི་གིང་ཏའི་སྒོལ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ། བཀའ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྟར།

རྗོད་བྱེད་མིང་གི་ཐ་སྟངས་ཇི་ལྟར་བཏགས་པ།.....	268
བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་རྣམ་གཞག་གང་ནས་འབྱུང་བ།.....	269
རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ།.....	269
རྩ་བའི་བསྟན་འཛོམས་ལས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ།.....	270
རྩ་བའི་བསྟན་འཛོམས་གང་དང་གང་ཞིག་བྱུང་བ།.....	272
རྩ་བའི་བསྟན་འཛོམས་གང་ཡིན་པ།.....	272
འཕགས་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བ་ཚད་ལྡན་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།.....	274
བོད་མེ་མའི་འགྲེལ་ལུགས་དག་གྱུང་ངེས་བར་གཤིས་དགོས་པ།.....	276
གྲུབ་མཐའ་གཞན་ལ་མ་གཤིས་པའི་བརྟེན་གྱི་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ།.....	277
འགྲེལ་བྱེད་མཐའ་བོད་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།.....	286
འཕགས་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བྱེད་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།.....	287
བོད་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བྱེད་ཚད་ལྡན་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།.....	289
བོད་ཀྱི་ཚད་ལྡན་གྱི་བཤད་སྒོལ་ཐོག་མར་གང་བྱུང་བ།.....	289
བོད་ཀྱི་བཤད་སྒོལ་བར་དུ་གང་བྱུང་བ།.....	293

བོད་ཚད་ལྡན་གྱི་འགྲེལ་པ་གསུམ་པར་བྱ་བ་པའི་ཚུལ།.....	298
བོད་བྱི་རབས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ཚུལ།.....	301
དར་ལྡོག་མཛད་པས་རང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་སྐད་ཇི་ལྟར་གཞག་པའི་ཚུལ།.....	306
ལུགས་སྒྲ་མ་དག་ལ་དགག་བསྐྱབ་བགྱིས་པས་རང་ལུགས་ལུགས་ལ་གོ་བའི་ཚུལ།.....	333
ལྷ་སྒོ་མ་སྟོད་གསུམ་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན།.....	334
གཞན་གྱིས་བཏགས་པའི་མཐའ་བསལ་བ།.....	337
དེ་ལྟར་བཤད་པས་གལ་ཆེ་བའི་དོན་མང་པོ་ཤེས་པར་བཞུག་བ།.....	346
དེ་ལྟར་ཤེས་པའི་ཕན་ཡོན་བཞུག་པས་མཐུག་བསྐྱབ་བ།.....	349
བཞུག་བ།.....	349
ཅུང་ཟད་བཤད་བ།.....	349
སོ་སོར་བྱི་ནས་བཤད་བ།.....	354
རང་གི་སྟོན་པ་དང་བཞུག་པ་ཚད་མར་བྱུང་བའི་ཕན་ཡོན།.....	354
འདིར་བཤད་ཀྱི་ལྷ་བདོ་རྩེའི་ཐེག་པ་དང་མཚུངས་བ།.....	359
སངས་རྒྱས་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གཞུང་གཞན་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་བ།.....	364
ལུ་སྐྱིག་པའི་མཚན།.....	379
ལུང་འདྲན་བྱག་དཔའི་མཚན་གཞུང་།.....	413
ལུ་སྐྱིག་པའི་ཁུངས་བཅོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་.....	419

སྒོར་གྲོང་ངོ་སྒྲོང་།

ལྷོ་བཀྲ་ཤིས།

༡༡། །«དཔལ་ས་སྐྱུ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཅེས་བརྟམས་»ཀྱི་གྲགས་པ་མཁའ་དེ་ནི་བོད་
 ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བརྟམས་ཀྱི་བོད་ཐོང་ཁོངས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒྲོར་ལ་བོད་གཉིས་བཞུགས་
 པའི་དང་བོ་དེ་ཡིན། འདིའི་ནང་ཐོག་མར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལྷོངས་སུ་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་སྤྱི་
 ལ་མཛད་རྗེས་གིན་ཏུ་ཆེབ་མཁས་པའི་གཙུག་རྒྱུ་ས་སྐྱུ་བརྟེན་ཀྱང་དགའ་བྱུང་མཚན་(༡༧༩-༡༩༡)
 གྱིས་མཛད་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་«ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་»ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སུ་
 གསོལ་ཞིང་། དེ་རྗེས་འདིའི་འགྲེལ་བ་ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རྩ་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་ཆོག་དོན་ཅམ་
 མ་ཡིན་པ་དཀའ་གནད་ལའང་དོགས་པ་གཅོད་པའི་རྣམ་བཤད་མད་དུ་བྱུང་བ་ས་སྐྱུའི་མཁས་པ་ཆེན་
 པོ་གོ་བོ་རབ་འབྲུམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེས་(༡༧༩༩-༡༧༩༩)མཛད་པ་«ལྷོ་བརྟན་མདོ་དང་བཅས་
 པའི་དགོངས་པ་ཐུན་ཅི་མ་ལོག་པར་འགྲེལ་བ་ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་
 བ་»ཞེས་བྱ་བ་དེ་དང་། མཇུག་ཏུ་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱི་བའི་ཁྱེད་མཚོག་ས་སྐྱུའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་གསེར་
 མདོག་པཎ་ཆེན་དུ་གྲགས་པ་ཤུ་ཀྱུ་མཚོག་ལྷན་(༡༧༩༩-༡༩༠༧)ཀྱི་གསུང་«ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྟན་
 བཅོས་ཀྱི་གིང་རྟའི་སྒོལ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་རྩལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་སྣང་བས་
 དཔྱད་ལྷན་མཐའ་དག་དགའ་བར་བྱེད་པ་»ཞེས་བྱ་བ་འཕགས་བོད་ཚད་མ་རིག་པའི་བྱུང་རིམ་རྟོགས་
 བ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་བསྟན་བཅོས་བཅས་ཐོགས་བརྟམས་ལུས་ཡོད། གཞུང་འདི་རྣམས་བོད་ཀྱི་ཚད་
 མ་རིག་པའི་སྒོལ་ལ་ས་རྩོག་གཉིས་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཡ་གྲུལ་ས་ལུགས་སྟེ་ས་སྐྱུ་བརྟེན་འདི་
 ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་བཞེད་སྒོལ་ལེགས་པར་མཚོན་པའི་སྟེང་། ཚད་མ་རིག་པའི་དཀའ་གནད་
 མང་པོ་ཞིག་ལ་བཞེད་སྒོལ་འདིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དགོངས་རྩལ་གང་ཡིན་ལུགས་རིགས་གཉིས་
 ཀྱི་སྟོན་སྟེན་ལ་མཐའ་ཡོད་པས། བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་གནས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་ཚད་མ་རིག་

པར་དོན་གཉེར་ཅན་གྱི་སློབ་གསལ་ནམས་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ལེགས་བཤད་འབའ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུབ་
བར་བརྟེན་འདི་ར་ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བཀུ་སྤྲུལ་གྱི་བོད་མེད་ཁོངས་ཆེད་དུ་སློབ་གསལ་
བསྒྲིགས་ཀྱིས་གཞུང་འདི་ནམས་དཔར་མ་འདྲ་མིན་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་ཞིབ་དང་འབྲེལ། གཞུང་སོ་སོའི་
ནང་དྲངས་པའི་འཕགས་བོད་ཀྱི་གསུང་རབ་ནམས་ཀྱི་ལུང་ནམས་ཁུངས་འཛོལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གཞུང་
འདི་ནམས་ལ་ཐོས་བསམ་གྱིས་འཇུག་པའི་སློབ་གསལ་ནམས་ལ་སྒྲུབ་སྤྲོད་གཤམ་དུ་ཁྱེད་ཀྱི་པའི་མཆན་
གྱི་ནང་དུ་བཀོད་པ་སོགས་ལས་དོན་སྡུང་སྡུང་ཆང་མར་གང་གཟབ་བཀྱིས་སྤུལ་ཞུས།

འཕགས་ལུལ་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་བྱང་རིམ།

སྤྱིར་གཏན་ཚིགས་ལ་བརྟེན་ནས་ལུལ་རེས་པའི་སློབ་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱི་ཚུལ་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་
སློབ་ཚད་མ་གང་ལ་བརྟེན་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་བྱུང་ཚེས་གང་ཆང་དགོས་མིན། བསྐྱབ་བྱ་དང་སྐྱབ་
བྱེད་ཀྱི་དབར་འབྲེལ་བ་གང་ཡོད་མིན་དང་དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན། ཤེས་པར་བྱ་བའི་
ལུལ་གྱི་ནམས་གཞག་གང་ཡིན། སློབ་ལུལ་རིག་པ་ཤེས་པའི་ཚུལ་གང་ཡིན། སྐྱེད་དང་རྟོག་པ་ལུལ་ལ་རི་
ལྟར་འཇུག་ཚུལ། ལུལ་རིག་པའི་སློབ་ལའང་ནང་གསེས་ནམས་དབྱེ་ཡོད་སོགས་ཚད་མ་རིག་པའི་གནད་
མང་པོ་ཞིག་ལ་རིགས་པའི་ལམ་ནས་བརྟག་པ་བཀྱི་བའི་བྱི་ནང་བྱུན་མོང་གི་རིག་པ་ཡིན་པ་བརྗོད་
མི་དགོས་ཤིང་། ལྷག་པར་དེད་དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐྱེད་པའི་བཤད་སློབ་ལྟར་ན། འཕགས་ལུལ་དུ་རིགས་
པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཐོག་མ་ལས་ཆེར་བྱི་ལོ་དུས་རབས་ ༡༠༠ ཡས་མས་ཀྱི་མཁས་པ་ཙ་ཙ་ར་ཀ་བྱ་
བས་བརྩམས་པའི་སྒྲན་གཞུང་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ལེའུ་གསུམ་པའི་ནང་རྟོག་གཏེ་ཚིག་དོན་ཞེ་བཞི་
བཀོད་པ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་ལ། དེའི་ནང་བྱེ་བྲག་པའི་རྟོག་གཏེ་ཚིག་དོན་དུ་ག་གི་བ་སྟོང་ཀྱང་
གསལ་བར་ཐོན། འོན་ཀྱང་བྱི་རོལ་པའི་རྟོག་གཏེ་བསྟན་བཅོས་གྲགས་ཆེ་གོ་སྡུང་བའི་གོ་ལུ་ཏ་
མས་(བྱི་ལོ་དུས་རབས་གསུམ་པ་ཡས་མས་)བརྩམས་པའི་རྒྱ་ཡུ་སྤྱ་ཏ་སྟེ་«རིགས་པའི་མདོ་»ཞེས་པ་དེ་ཡིན་
པར་ཡོངས་སུ་གྲགས། མདོ་འདིའི་ནང་རྟོག་གཏེ་ཚིག་དོན་བརྩུ་དུག་སྟེ། ཚད་མ་དང་། གཞལ་བྱ། ཐེ་
ཚོམ། དགོས་པ། དཔེ། གྲུབ་པའི་མཐའ། ཡན་ལག་རྟོག་གཏེ་གཏན་ལ་དབབ་པ། ཚྱོད་པ། བརྗོད་པ།

བྱེ་བྲག་པའི་ལྷགས་ལ་ནི་ཀ་རྩ་དཔལ་བྱི་ལོ་དྲུས་རབས་གནིས་པ་ཡས་མས་སུ་བརྩམས་པའི་
 མེ་ཤེའི་གི་སྤྱ་ཏ་རྩེ་«བྱེ་བྲག་པའི་མདོ་»ཞེས་པའི་བརྟན་བཅོས་དེ་གཙོ་བོར་བྱེད་ཅིང་། དེའི་ནང་རྒྱ་
 དང་། འབྲས་བུ་དང་། འབྲེལ་བ་དོན་གཅིག་ལ་འདྲ་བ་དང་། འགལ་བ་རྣམས་རྟགས་སུ་འགོ་ཚུལ་
 བཤད་ལ། དེའི་སྟེང་རྒྱ་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་དུ་རྒྱུབ་པའི་རྒྱུབ་བྱེད་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ། བྲངས་
 ཅན་པ་ནི་བྱི་ལོ་དྲུས་རབས་བཞི་པ་ཡས་མས་ལ་སློབ་དཔོན་མི་ཉལ་ནས་བརྩམས་པར་གྲགས་པའི་
 བརྟན་བཅོས་«ཉལ་ཏུ་»ཞེས་པ་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་པ་ཆོད་མ་ཀྱལ་བ་དུས་རང་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་
 དང་རྒྱལ་དབང་སློའི་འགྲེལ་བ་བཅས་ལས་གསལ་བར་ཐོན། དཔྱོད་པ་པ་ནི་སློབ་དཔོན་ཇེ་མི་ལྷོས་
 (བྱི་ལོའི་སྟན་བྱི་དྲུས་རབས་གནིས་པ་)བརྩམས་པའི་«དཔྱོད་པའི་མདོ་»སྟེ་སྤྲི་མུམ་སྤྱ་ཏ་ལ་གཙོ་བོར་བརྟེན་
 ཅིང་། ལྷག་པར་དྲུས་རབས་བདུན་པ་ཡས་མས་ལ་དཔྱོད་པ་པའི་སློབ་དཔོན་མཁས་པ་གཞོན་ཅུ་མ་
 ཡོན་ཏེ་ཀྱུ་ར་རི་ལ་རྩེ་རྩེ་ས་«ཚོགས་སུ་བཅད་པའི་རྣམ་འགྲེལ་»བྱ་བ་བརྩམས་ཏེ་དཔྱོད་པ་པའི་
 ལྷགས་ཀྱི་ཆོད་མ་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ། བྱི་ཐོལ་གཅེར་བུ་པའམ་རྒྱལ་དཔོག་
 པ་སྟེ་དེར་སང་རྩོད་དུ་གྲགས་པའི་ལྷགས་ཀྱི་ཆོད་མ་རིག་པ་ནི་སློབ་དཔོན་བཟང་ལག་གིས་བརྩམས་
 པར་གྲགས་པའི་«རྣམ་པར་དྲུས་སྤྱང་བ་བཅུའི་མདོ་»དང་། ལྷག་པར་དྲུས་རབས་བརྒྱད་པར་སློབ་དཔོན་
 གྲུབ་སྟེ་ཉི་མོས་བརྩམས་པའི་བརྟན་བཅོས་མི་རྒྱ་མེད་སྟེ་«གྲུབ་པའི་སྟེ་»ཞེས་པ་ལ་བརྟེན་པར་བཤད།

ནང་པའི་སྤྱིགས་ལ་སྒྲིབ་དཔོན་སྤྱིགས་སྤྲེལ་མ་བྱོན་གོང་ཚད་མ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་བྱི་
བྲག་པ་དམིགས་བསལ་མ་བྱུང་བར་སྤང་ཡང་། ཚད་མ་དང་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་གནད་མང་པོ་ཞིག་ལ་
དབྱེད་པ་མཛད་ཡོད་པ་གོང་དུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་གཞུང་ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་དངས་པ་ལས་རགས་ཙམ་རྟོགས་
ལུས། གཞན་ཡང་དུ་ལིའི་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་ནང་པའི་གསུང་རབ་ལས་«གཏམ་གྱི་གཞི»སྟེ་ཀམ་
བརྒྱའེས་པ་ཚོས་རྒྱལ་བྱ་ངན་ཆེན་གྱི་སྒྲུབ་པ་ལའ་བསྟོ་མི་པགས་མ་པ་མཛད་པའི་སྐབས་བསྒྲིགས་
པར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐམས་ཅད་ཡོད་སྒྲིའི་«རྣམ་ཤེས་ཀྱི་
ཚིགས་»བཅས་པའི་ནང་གང་ཟག་གི་བདག་འཛོགས་མི་འཛོགས་ལ་རིགས་པའི་ལམ་ནས་རྩོད་པ་མང་
དག་ཅིག་བཀོད་ཡོད་ལ། རྒྱ་ནག་གི་སྐད་དུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པར་གྲགས་པའི་བསྟན་བཅོས་
«ཐབས་ཀྱི་སྟེང་པོ་»ཞེས་པར་ཇེས་དཔག་གི་རྣམ་དབྱེད་དང་། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ་ཡང་དག་
གསལ་བར་བཀོད་པ་ཐོན་པ་མ་ཟད། སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པར་བརྩོད་པ་མེད་པའི་བསྟན་བཅོས་«རྩོད་
བརྒྱུག་»ཙུ་འབྲེལ་དང་བཅས་པ་དང་། «ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་»སྟེ་ཐམས་ཅད་པའི་རྟོག་གའི་གནད་
མང་པོར་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དགག་གཞག་རྒྱས་པར་མཛད་པ་དཔེ་དེ་ལྟ་མཛལ་དུ་ཡོད་པ་ལྟར་
ལགས། ཐོགས་མེད་ཀྱི་«སའི་དངོས་གཞིར་»ཡང་ཇེས་དཔག་གི་རྣམ་དབྱེད་དང་། དེ་རྣམས་མཚོན་
པའི་དཔེ་བཅས་གསལ་བར་བཀོད་འདུག་ལ་གཏན་ཚིགས་རིག་པའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་པར་སྟོགས་ལའང་
བཤད་པ་མང་ཙམ་མཛད། དེ་བཞིན་དུ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་«ཉན་སར་»ཡང་རིགས་པ་བཞིའི་རྣམ་གཞག་
རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཡབ་ཅིང་། «མངོན་པ་ཀླན་བཏུས་»སུ་སྒྲུབ་དག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྔ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་
དང་། དེ་འབྲེལ་ཇེས་དཔག་གི་རྩལ་དང་། ཚད་མ་ལ་ནང་གསེས་མངོན་སུམ་དང་། ཇེས་དཔག་
དང་། ལུང་གི་ཚད་མ་བཅས་གསུམ་གྱི་རྣམ་དབྱེད་མཛད།³ སྒྲིབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་ནི་«མཛོད་
འབྲེལ་»ལའན་དགྲུ་པར་ཚད་མ་ལ་མངོན་ཇེས་གཉིས་སུ་བསྟུ་རྩལ་རགས་ཙམ་ཐོན་ལ།⁴ དེས་
མཛད་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་«རྩོད་པའི་ཚིག་»དང་། «རྩོད་སྒྲུབ།» «རྩོད་པའི་སྟེང་པོ།» «རྟོག་
གའི་བསྟན་བཅོས་»བཅས་ཡོད་པར་ཡང་བཤད།

རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ཕྱོགས་སྒྲུང་དང་། ཆོས་གྲགས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་སྐབས།

ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་མེས་པོ་དངོས་ནི་ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་ལྔ་པར་ཐེབས་པའི་དཔལ་རྒྱ་
ལ་རྒྱའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲུང་པོ་ཡིན་པ་བསྟན་དུ་མེད། དེས་སྟོན་གྱི་ཉོག་གའི་
བསྟན་བཅོས་«རིགས་པའི་མདོ་»སོགས་ཕྱི་རོལ་པའི་ཚད་མ་སྒྲུབ་མང་པོའི་བཞེད་པ་ནུམས་ཆེད་
གྱིས་བཀག་ཅིང་། རང་ལུགས་སུ་རྗེས་དཔག་ལ་རང་དོན་དང་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གཉིས་སུ་རེས་
པར་བསྒྲུབས་པ་དང་། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གྱང་ཚུལ་གསུམ་པའི་གཏན་ཆོགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟེ་
བས་ཚུལ་གསུམ་པའི་ཉགས་ལས་སྟོག་དུ་གྱུར་པའི་དོན་གསར་དུ་མཐོང་བ་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་
དུ་གཏན་ལ་པའ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་སྟེ་སྒྲུབ་དག་ལའང་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་
བརྗོད་པ་བཅས་ཡན་ལག་གཉིས་ལྟན་གྱིས་ཆོག་གི་དམ་བཅའ་བརྗོད་ན་མི་རུང་བ་དང་། ཕྱོགས་
ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་ལ་ཉགས་ཉེ་བར་གཏོད་པ་སྟོན་པའི་སྟོན་དང་བཅས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་མཐུག་སྟེད་
སྟོན་པའང་དམ་བཅའ་སྟོན་པ་དང་བསྟོན་པ་སོགས་སྒྲུབ་དག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྟན་འཛོག་པ་ལ་དགག་
པ་མཛད་པ་དང་། སྟེ་ཉོག་ཡུལ་ལ་སེལ་བས་འཐུག་པའི་རྣམ་གཞག་སོགས་ཚད་མ་རིག་པའི་གནད་
མང་པོ་ཞིག་རིགས་པས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་བསྟན་བཅོས་«ཚད་མ་ཀུན་ལས་བདུ་ས་པ་»ཞེས་
གྲགས་པ་བརྩམས་ཤིང་། གཞན་ཡང་ཕྱོགས་སྒྲུང་གིས་མཛད་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་«རིགས་
པའི་སྟོན་»དང་། «རྒྱུད་གི་རབ་དབྱེ་»སོགས་ཡོད་པ་«ཚད་མ་རྣམ་འབྲེལ་»ཙུ་འབྲེལ་དང་བཅས་པ་
ལས་གསལ་བར་ཐོན།

ཕྱོགས་སྒྲུང་གིས་ཚད་མ་རིག་པའི་སྟོན་ལ་དབྱེད་པ་མཛད་བསྟི་དང་། ལྷག་པར་ཚུལ་གསུམ་
པའི་གཏན་ཆོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་པ་དེས་ནང་པ་ཅམ་མིན་པར་ཕྱི་རོལ་པའི་ཚད་མ་སྒྲུབ་ར་
ཡང་ལུགས་སྟེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་པ་སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་ཉོགས་ལུས། ཕྱོགས་སྒྲུང་གི་རྗེས་སུ་ཐེབས་
པའི་ཕྱི་རོལ་པའི་ཚད་མ་སྒྲུབ་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་གསུམ་སྟེ་བྱེ་བྲག་པའི་སྟོབ་དཔོན་བླ་ཤ་ད་
(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་དྲུག་པའི་སྔ་མ་ཙུང་ཅམ་)དང་། རིགས་པ་ཅན་པའི་སྟོབ་དཔོན་ལྷོ་ཉ་ཀ་ར་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བདུན་

པ་)དང་། དཔྱོད་པ་བའི་སྒྲོབ་དཔོན་གཞོན་ནུ་མ་ལེན་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བདུན་པ་)བཅས་བྱུང་ལ། དེ་གསུམ་གསུམ་སྤྱོད་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་མོད། ལྷོ་ཏ་ཀ་རས་སྤྱོད་གིས་ཚུལ་དང་པོའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ངེས་ཚིག་མ་བྱུང་བ་ལ་དགག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་གིས་སྤྱོད་གིས་ཚོས་ལའོར་ལོ་ལ་དགག་གཞག་གིས་གཏན་ཚིགས་དགུ་མི་འཛོག་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལུགས་ལ་གཏན་ཚིགས་བཅུ་དྲུག་བཀོད་པ་སོགས་བྱུང་།

སྤྱོད་གིས་སྤྱོད་པའི་གཙོ་བོ་སྒྲོབ་དཔོན་དབང་ཕྱུག་གིས་«ཚད་མ་ཀླན་བཅུས་»ལ་འགྲེལ་བཤད་མཛད་པར་སྣང་ནའང་དཔེ་དེང་མཇལ་དུ་མེད་ལ། དེའི་སྒྲོབ་མ་དཔལ་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པ་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བདུན་པ་)ནི་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁྱའི་མཚོག་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁོང་གིས་སྤྱོད་གིས་«ཚད་མ་ཀླན་བཅུས་»ཀྱི་དགོངས་པ་ལེགས་པར་བཀྲལ་བའི་བསྟན་བཅོས་«ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་»དང་། «ཚད་མ་རྣམས་ངེས།» «རིགས་པའི་ཐིགས་པ་»བཅས་ལྟ་བུའི་བསྟན་བཅོས་རྒྱས་འབྲིང་བསྟན་གསུམ་དང་། དེའི་སྤྱིང་འབྲོས་པ་ཡན་ལག་ལྟ་བུ་«གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་»དང་། «འབྲེལ་བ་བཏག་པ།» «ཚུད་པའི་སྒྲིག་པ།» «རྒྱུད་གཞན་གྱུ་བ་པ་»བཅས་ཚད་མ་སྤྱོད་བདུན་དུ་གྲགས་པ་བརྟམས་ཏེ། བསྟན་བཅོས་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ཚད་མ་རིག་པའི་དཀའ་གནད་སྤྱི་དང་། ཁྱད་པར་སྒྲོབ་དཔོན་སྤྱོད་གིས་ཚད་མའི་མདོར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་དཀའ་གནད་རྣམས་ལ་བརྒྱལ་ལན་གྱི་སྒྲོ་ནས་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་མ་ཟད། སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་གསལ་བར་མ་གསུངས་པ་དང་། གསུངས་ཀྱང་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལཱ་ནད་རྣམས་བཅོལ་དུ་བཏོན་པ་ནི། དཔེར་ན། སྤྱོད་གིས་སྤྱོད་གིས་ཚུལ་གསུམ་པའི་གཏན་ཚིགས་རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་ནའང་། མཚན་གཞི་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་རྒྱས་པར་མ་གསུངས་པ་རྣམས་འགྲེལ་དུ། “གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལའང་།”^༡ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ། དེ་བཞིན་དུ་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་དྲགས་ཚོས་མེད་ན་མི་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་དགོས་པ་སྤྱོད་གིས་སྤྱོད་གིས་ལས་ཐོན་ནའང་ཚོས་གྲགས་ཀྱིས་དེ་

འདྲའི་འབྲེལ་བ་དེར་དེ་བྱུང་འབྲེལ་དང་། བདག་གཅིག་འབྲེལ་གཉིས་སུ་ངེས་པས་རྟགས་ཡང་དག་
ལའང་ནང་གསེས་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པར་གྲུབ་པ་སོགས་མཁས་གྲུབ་
རྗེས་(༡༩༥-༡༩༩༥)«རྒྱ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་»དབྱར་དཔེ་མཚོན་མང་ཙམ་བཀོད་པ་ལས་
གསལ་བར་ཐོན།^{༡༠}

འཕགས་ཡུལ་དུ་སློབ་དཔོན་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་ཚད་མ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་མྱེད་དུ་བྱུང་
བ་སྡེ་བདུན་མཛད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་བྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་ནང་ཚད་མ་རིག་པའི་ཐོག་དབྱེད་པ་སྤར་བས་
གཏིང་ཟབ་དུ་གྱུར་པ་མ་ཟད། འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱི་ལོ་གསུམ་ཀྱང་ཆུ་ཚད་གིན་ཏུ་མཐོ་
བར་གྱུར་བྱུང་བ་གདོན་མི་ཟ། རིགས་པའི་དབང་ལྷན་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་གཞུང་ལ་
འབྲེལ་བ་བྱེད་པ་ནང་པའི་མཁས་པ་མྱེད་དུ་བྱུང་བ་མང་དག་ཅིག་ལེབས་པ་ནི། སློབ་དཔོན་རང་ཉིད་
ཀྱི་སློབ་མ་ལྟ་དབང་སློབ་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བདུན་པའི་སྤྱི་ལོ་)རྣམས་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བཤད་མཛད་ཅིང་།
དེའི་སློབ་མ་ཤུག་སློབ་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བདུན་པའི་སྤྱི་ལོ་)རྣམས་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བཤད། དེའི་སློབ་མ་
འདུལ་བ་ལྟ་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བདུན་པའི་སྤྱི་ལོ་)དང་། དེ་བཞིན་དུ་རིམ་གྱིས་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྤྲས་པ།
(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སྤྱི་ལོ་)ཆོས་མཚོག་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སྤྱི་ལོ་) རྩ་མ་རི། ཐར་བ་འབྱུང་གནས་
སྤྲས་པ་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་སྤྱི་ལོ་)སོགས་ཀྱིས་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ཚད་མ་སྡེ་བདུན་གང་རུང་ལ་
འབྲེལ་བ་མཛད། དེའི་སྡེ་བྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་དབྱེད་མའི་སློབ་དཔོན་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་
འཚོས་«ཚད་མའི་དེ་ལོན་ཉིད་བསྟན་པ་»སྟེ་ཚད་ཆེན་དུ་གྲགས་པ་དང་། དེའི་སློབ་མ་ཀ་མ་ལ་ཤི་
ལས་«ཚད་ཆེན་དཀའ་འབྲེལ་»བཅས་བཅུ་མས་པ་དེང་རྩ་བཞུག་འབྱུང་དུ་མཛུགས་པ་ཡོད། གཞན་
ཡང་སློབ་དཔོན་བདེ་བྱེད་དགའ་བས་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པ་)«འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་ཆོག་ལེའུར་
བྱས་པ་»དང་། «སེལ་བ་གྲུབ་པའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་»བཅས་དང་། རི་ཏ་རིས་(ཕྱི་ལོ་དུས་རབས་བརྒྱ་
གཏིང་)དེ་ལྟ་པའི་«ཚད་མ་བསྟན་པ་»ཏུ་འབྲེལ་དང་། «ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་སེལ་»བཞིན་བོད་སྐད་
ཐོག་བཅུ་མས་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རང་རྒྱུ་གི་གསུམ་ལོ་སུ་མཛོད། ས་པ་ཏ་གྱིས་ཚད་མ་
རིག་པ་ཐོག་མར་རྩོག་ལུགས་ཀྱི་མཁས་པ་མ་བྱ་བཙུན་པའི་སེང་གེ་བྱ་བ་ལྟ་བུ་ཆོས་སེང་གི་སློབ་མ་

གཅིག་པའི་སྟོང་།)«ཁྱིས་པ་འབྲུག་པའི་རྟོག་གི་» «ཁད་གཤེགས་གཞུང་ལམ།» «ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གཏན་ལ་ཕབ་པ།» «གཏན་ཚིགས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཏན་ལ་དབབས་པ་»«སོགས་ཚོས་གྲགས་རྗེས་འབྲང་རྣམས་ནས་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་གིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་བརྩམས་པ་ལས་དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག་སྟོང་ཞིག་མཁས་མཚོག་བུ་སྟོན་གྱིས་གྲངས་འདོན་མཛད།»¹⁾

སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་གྲང་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་སྟེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཅུ་བའི་རང་ལུགས་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་བཞེས་གང་དུ་གཏོགས་མིན་སྟོར་ལ་སྟོན་གྱི་འཕགས་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ལ་བཞེད་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་འགའ་ཅམ་བྱུང་བར་མཛོད་ཏེ། དཔེར་ན་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་ལ་ཆ་བཞག་ན་ལྷ་ཤྲུག་ཚོས་མཚོག་དང་བཅས་པས་གཞུང་དེར་མདོ་སྟེ་པའི་རིགས་པ་སྤྱིར་བཏང་དུ་རྒྱས་པར་གསུངས་མོད་ཅུ་བའི་དགོངས་པ་སེམས་ཅམ་དུ་གནས་པར་བཀྲལ་ལ། ནང་གསེས་ཚོས་མཚོག་གིས་སེམས་ཅམ་རྣམས་བརྟུན་དུ་གནས་པ་དང་། རྗེ་ཏེ་རིས་སེམས་ཅམ་རྣམས་བདེན་དུ་མཛད། རྒྱན་མཁན་པོ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་ནི་རྣམས་འགྲེལ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྱོད་བུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་དང་། ཞིབ་འཇོ་ཡབ་སྲས་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་གཞུང་དུ་བཞེད་པར་གསུངས།²⁾ བོད་དུ་ནི་ཤྲུག་མཚོག་ལྷན་གྱིས་གསུངས་པ་ལྷར་ན་རྟོག་ལོ་ཆེན་པོ་དང་། རིགས་པའི་དབང་ལྷག་ལྷ་པ་ཚོས་སངས་རྒྱལ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་འདི་དབུ་མ་པའི་ལུགས་སུ་བཀྲལ་མོད། དེ་ལྟའི་དབུ་མ་པ་དེ་ཐལ་རང་གང་ཡང་མིན་པ་དབུ་མ་ཆེན་པོའི་ལུགས་ཡིན་པ་དང་།³⁾ ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ལྷ་ཤྲུག་དང་ཚོས་མཚོག་ལྷར་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་ཅུ་བའི་རྣམས་གཞག་མང་པོ་ཞིག་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་རིགས་ལམ་དང་མཐར་ཐུག་གི་བཞེད་པ་སེམས་ཅམ་དུ་གནས་པར་གསུངས་པ་བཞིན།⁴⁾ དཔལ་ས་སྐྱུའི་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱོད་བཞེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་སྟོ་གོས། གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སངས་ཀྱི་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་དང་། ཕྱིས་ཀྱི་དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྤྱོད་བཞེད་མཁས་ཅན་འགྲེལ་ཚུལ་གྱི་ལུགས་འདི་ཉིད་འཐད་ཕྱོགས་སུ་མཛད། འོན་ཀྱང་ཤྲུག་

མཆོག་ལྷན་གྱི་སྐྱེ་ཆེ་སྤྲད་དང་། ཀམ་པ་སྐྱེ་ཕྱིར་བརྒྱད་པ་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་མཆོས་ནི་ནམ་འགྲེལ་གྱི་
དགོངས་པ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྐྱེ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་གཞན་སྟོང་དབུ་མ་ཆེན་པོའི་ལྷགས་སུ་གནས་
པར་གསུངས་པས། བཞུ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་བསྟན་བཅོས་འདིའི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲོལ་ཀྱི་
དོན་བཀའ་སྒྲུབས་གཞུང་དེ་ལྷགས་བརྒྱ་ལྷན་དུ་གསུངས་པ་ཐུགས་ཁག་མེད་པར་སྤྲད་བ་ཆད་མ་ནམ་
འགྲེལ་གྱི་གཞུང་རང་ཉིད་ལའང་སྐྱེ་ཆེན་པར་མཛོད་ནོ། ༡༡

ས་པཎ་གྱི་«ཆད་མ་རིགས་པའི་གཏེར།»

བོད་དུ་ནང་པའི་ཆད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ནམས་བསྟན་པ་སྤྲད་དང་གྱི་དར་གྱི་དུས་སུ་རི་
ལྷན་བསྐྱར་ཚུལ་དང་། བྱད་པར་བསྟན་པ་གྱི་དར་གྱི་དུས་སུ་རྩོག་ལོ་ཙུ་བ་སྒོ་ལྷན་གཤམ་རབ་(༡༠༧-
༡༡༠)ཀྱིས་ཆད་མ་རིག་པའི་འཆད་ཉན་གྱི་ཙུ་བ་བརྟན་པོ་རི་ལྷན་བཙུགས་ཚུལ། དེ་རྗེས་རིགས་པའི་
དབང་ཐུག་ཕྱེ་བ་ཆོས་མེད་གིས་(༡༡༠-༡༡༧)«ཆད་མ་བསྐྱས་པ་»ཙུ་འགྲེལ་དང་། «ཆད་མ་ཡིད་གྱི་
སྟན་སེལ་»¹⁶བཅས་ཏེ་བོད་དུ་ཆད་མ་རིག་པ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་བསྐྱས་ཆན་ལ་བརྟེན་པའི་རིགས་
ལམ་གྱི་སྒོལ་གསར་བ་རྒྱས་པར་སྤེལ་ཏེ་ཆད་མ་རིག་པའི་ཆད་མོ་ཕྱོད་པོ་སོན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་ནམས་རྩོག་ལྷགས་ཀྱི་ཆད་མ་རིག་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་རི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་ཆད་མ་རིག་པའི་
འཆད་ཉན་རི་ལྷན་དར་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རགས་ཙམ་ཞིག་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བརྩས་
ཀྱི་བོད་ཕྱིར་ཕྱིར་ཆད་མ་རིག་པའི་སྒྲོར་གྱི་སྤྱེགས་བམ་གཉིས་པ་«ལེལ་དགེ་ལྷན་པའི་ཆད་མ་རིག་
པའི་གཞུང་གཅེས་བརྩས་»ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་སྒྲོན་སྤྱིར་དུ་ཁྱེད་ཆར་ལ། འདིར་ནི་ས་རྩོག་གཉིས་ལས་
གཙོ་བོ་མཉམ་མེད་ས་སྐྱེ་བའི་ཏེའི་བཞེད་སྒོལ་གྱི་ཆད་མ་རིག་པའི་སྒྲོར་རགས་ཙམ་ཞིག་སྤྱིར་བ་
སྒྲུབས་སུ་བབས་པས་དེ་ལྷན་ཁྱེད།

ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱེ་བ་དང་འབྲུ་བར་བོད་ཀྱི་ཆད་མ་རིག་པར་
ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་ཆད་མའི་སྒོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེས་མཛད་པའི་«ཆད་མ་རིགས་པའི་
སེང་ཆེན་བརྒྱད་ཀྱི་གས་དེ་ལས་གསལ་ཅིང་། དེ་རྗེས་གཙང་ནག་པའི་སྒྲོབ་མ་མཚུར་སྟོན་གཞོན་ལུ་

སེང་གེ་ལ་ཚད་མ་རྣམ་ཅེས་དང་། ལྷ་པའི་བསྐྱུས་དོན་རྣམས་གསལ། གཞན་ཡང་ལྷ་པའི་སྤྱོད་མ་
 བཅེགས་དབང་ལྷག་སེང་གེ་ལས་ཀྱང་ཚད་མ་དང་གྲུབ་མཐའ་གསལ་ལ། རྣམ་ཐྱིས་ཁ་ཆེ་སྟེ་ཀ་སྤྱི་
 རིའི་སྤྱོད་དཔོན་ལྷག་སྤྱིའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ་ཐོག་མར་ཆོས་མཆོག་གི་ཚད་མ་རྣམ་ཅེས་ཀྱི་ཁྲི་ཀྱེ་ལ་
 སྤྱངས་ཏེ་ཚད་མ་ཙམ་མ་ཟད་ལེགས་སྤྱར་སྤྱི་ལའང་མཐས་བརྟུང་། ས་པའི་གྱིས་ཀྱི་གར་ཤར་ཕྱོགས་
 ཀྱི་པ་ཁྲིའི་དྲུག་ཤིལ་ལས་ཀྱང་ཚད་མ་གསལ།^{༡༧} ལྷག་པར་པའི་ཆེན་ལྷག་སྤྱི་དང་ལྷན་དུ་ཚད་མ་རྣམ་
 འགེལ་»ཀྱི་འཇུག་པ་ལུས་ཆེན་མཛད་པའི་རྒྱུན་གྱིས་དེ་ལས་བཤད་པའི་གཞན་སེལ་གྱི་གནད་
 རྣམས་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་ཕྱོགས་སྤྱང་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་
 གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་དབང་གཞིགས་ཤིང་། བོད་དུ་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱི་བ་ལྷ་མ་དག་གཞན་སེལ་གྱི་སྒོར་
 ལ་དམིགས་བསལ་ཏོག་དཔྱོད་མ་མཛད་པ་དང་། ལྷག་པར་ལྷ་པའི་བསྐྱུས་གཞུང་གི་འཇུགས་རྒྱུན་གྱིས་
 བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱི་བ་རྣམས་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལ་དཔྱོད་པའི་སྐབས་སྤྱི་དང་དོན་བྱེད་རྣམས་པའི་དངོས་
 པའི་གཞི་མཐུན་འཛིག་པ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་རང་ལུགས་སྤྱི་བ་མི་འཐད་པ་བཅས་གཞིགས།
 གཞན་ཡང་ལྷ་པའི་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་ལྷན་སེལ་»དུ་མངོན་སུམ་ལ་ཡུལ་ཅེས་པ་འཛིག་པ་དང་། ཚད་མ་
 མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་ལ་བཅད་ཤིས་དང་། སྤྱང་ལ་མ་ཅེས། ཡིད་དཔྱོད། ཐེ་ཆོམ། ལོག་ཤིས་བཅས་ལྷར་
 འཛིག་པ་སོགས་ཕྱོགས་སྤྱང་ཆོས་གྲགས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་འཇགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མའི་གཞུང་
 གང་ལས་ཀྱང་གསལ་བར་མ་བྱུང་བས་དེ་རྣམས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱི་བ་ལྷ་མ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཟོ་འབའ་
 ཞིག་ཏུ་གཞིགས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན། ཚད་མ་སྤྱི་བ་དུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་
 ལོག་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དང་། རྗེས་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱི་བ་རྣམས་ཀྱིས་རིགས་པའི་དབང་
 ལྷག་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་གི་དགོངས་དོན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བཀྲལ་བ་རྣམས་འགོག་པ་བཅས་དགོས་པ་
 གཙོ་བོ་གཉིས་ཀྱི་ཕྱིར། ས་པའི་གྱིས་སྤྱི་བ་དུན་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་ཚད་མ་རྣམས་འགེལ་གྱི་དགོངས་དོན་
 རྣམས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཀྲམ་ཏེ་«ཚད་མ་རིག་པའི་གཏེར་»ཞེས་བྱ་བའི་ལེགས་བཤད་མད་དུ་བྱུང་བ་
 འདི་བརྒྱུམས།^{༡༨}

«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»ལ་ལེའུ་བཙུ་གཉིས་ཡོད་པ་གཞུང་རང་ཉིད་དུ་གསལ་བ་ལྟར་དང་།

ལེའུ་དང་པོ་ཡུལ་བཏག་པ་དང་། གཉིས་པ་སྒོ་བཏག་པ། གསུམ་པ་སྒྱི་དང་བྱེ་བྲག་བཏག་པ། བཞི་པ་
སྐྱབ་པ་དང་གཞན་སེལ་བཏག་པ། ལྷ་པ་བཟོད་བྱ་དང་ཟོད་བྱེད་བཏག་པ། རྩལ་པ་འབྲེལ་པ་
བཏག་པ། བདུན་པ་འགལ་པ་བཏག་པ་བཅས་ལེའུ་དང་པོ་བདུན་གྱིས་ཤེས་བྱ་སྒྱི་ཕྱོག་ནས་གཏན་
ལ་འབེབས་ཤིང་། ལེའུ་བརྒྱད་པ་མཚན་ཉིད་བཏག་པ་དང་། དགུ་པ་མངོན་སུམ་བཏག་པ། བཅུ་པ་
རྗེས་དཔག་བཏག་པ། བཅུ་གཅིག་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བཏག་པ་བཅས་བཞིས་ཤེས་བྱེད་ཚད་
མའི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ་བཅས་ལྟན་བཅོས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྒྲོམ་རྩ་བའི་ས་བཅད་ཆེན་པོ་
གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ་བསྐྱབ་བར་ཀྱུ་ན་མཁྱེན་གོ་རམས་པའི་རྣམ་བཤད་ལས་བྱུང་བ་ལྟར་ལགས་པས་
རིགས་གཏེར་གྱི་རྩ་བའི་སྒྲོམ་དེ་ལྟ་བུའི་«ཆད་མ་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེས་སེལ་»ལ་གཞིར་མཛད་པར་སྣང་། འུ་ཀྱུ་
མཚོག་ལྟན་གྱིས་ནི་རིགས་གཏེར་གྱི་ལེའུ་རྣམས་ལ་ངེས་པ་བདེ་སྒྲག་ཏུ་སྟེར་བའི་བྱིར་རིགས་གཏེར་
གྱི་ལེའུ་རྣམས་བསྐྱེད་ཚུལ་ཐབས་གཞན་ཡང་སྟོམ་གྱི་ཚུལ་དུ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།

བཤད་བྱའི་གཙོ་བོ་ཡང་དག་ཤིང་། །འཆད་བྱེད་རྟོག་གའི་ལུས་བརྒྱད་པོ། །མངོན་
སུམ་རྗེས་དཔག་སྐྱབ་པ་དང་། །སྐྱེད་འབྱེད་རྣམ་བཞི་ལྟར་སྣང་བཅས། །བརྒྱད་པོ་རྟོགས་པའི་
ཡན་ལག་ཏུ། །ཐོག་མར་ཤེས་བྱ་སྒྱི་ཕྱོག་བཤད། །མངོན་རྗེས་ལྟར་སྣང་དང་བཅས་པ། །ཡུལ་
ལས་འཇུག་ཚུལ་རྟོགས་བྱའི་བྱིར། །ཤེས་བྱའི་ཡུལ་དང་ཤེས་བྱེད་སྒོ། །བཏག་པའི་རབ་བྱེད་
རྣམ་གཉིས་གསུངས། །རྟོག་པའི་སྒོ་དང་རྟོག་མེད་སྒོ། །འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་གཅིག་ཡིན་
ཀྱང་། །དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་རྟོགས་ཚུལ་ལས། །སྣང་སེལ་བཏག་པའི་རབ་བྱེད་བཤད། །སེལ་
བའི་ཆོས་ལས་འགལ་འབྲེལ་དང་། །དགག་སྐྱབ་བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་དང་། །མཚན་མཚན་ལ་
སོགས་སྒོ་ཆོས་རྣམས། །བཏག་པའི་རབ་བྱེད་གསུངས་པ་ལས། །འགལ་འབྲེལ་དགག་སྐྱབ་
སྐྱབ་པ་དང་། །སྐྱེད་འབྱེད་རྟོགས་པའི་ཡན་ལག་སྟེ། །བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་རང་གཞན་གྱི། །དོན་
གྱི་རྗེས་དཔག་འཆད་པའི་ཐབས། །མཚན་མཚན་བཏག་པ་ཆད་མ་ཡི། །མཚན་ཉིད་འཆད་
པའི་ཐབས་སུ་བཤད། །ཅེས་སྐྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཀྱང་བྱུང་ངོ་།།^{༡༩}

«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»དུ་ས་པའ་གྱིས་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒོར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་སྤྱོད་པ་མཛོག་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱོད་པ་རྣམས་དང་མི་འདྲ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞེད་པ་གནད་ཆེ་བ་རྣམས་ཤུག་མཚོག་ལུགས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་དོན་གྱི་ཚུལ་དུ་གསལ་བར་བཞོད་པ་འདི་ལྟར།

འདིའི་འཆད་ཚུལ་རགས་པ་ནི་འདིར་ལྟར། གཟུང་ཡུལ་ལ་གསུམ་དུ་འབྱེད་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་ལ་ཡུལ་པས་གཟུང་ཡུལ་ཡོད་པ་གཞུང་དང་འགལ་བར་བརྟོད་ནས་གཟུང་ཡུལ་ནི་སྤྱོད་པ་དོན་རང་མཚན་གཅིག་པོར་ངེས་པ་དང་། ཤེས་པ་གང་ལ་ཡང་དུ་ས་མཉམ་པའི་གཟུང་ཡུལ་མ་བཤད་ཅིང་དགོས་པ་མེད་པ་དང་། དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་དམིགས་སྤྱོད་ལས་གཞན་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཡུལ་མ་བཤད་ཅིང་། དུས་མཉམ་པའི་སྤྱོད་དུ་མི་རུང་བ་དང་། གཟུང་ཡུལ་དུ་མ་ཟད་འཇུག་ཡུལ་གྱི་རང་མཚན་ལོ་ནར་ངེས་པ་དང་། དེའི་ཆོས་སྤྱོད་མཚན་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་གཞལ་བྱ་དང་འཇུག་ཡུལ་ཤན་མ་བྱེད་པས་ནོངས་པ་དང་། དེའི་ཆོད་ན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་ཁོ་ན་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱར་འཛོག་པ་ཡིན་གྱི། ནམ་མཁའ་དང་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་དོན་སྤྱོད་ལ་ནི་བཅད་ལུགས་ཐོབ་གསུམ་མ་མཚང་བས་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱར་མི་རུང་བ་དང་། ཚད་མི་ན་གྱི་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུ་གངས་ངེས་གཞུང་ནས་མ་བཤད་ཅིང་། འབྲེལ་བ་དང་འགལ་བ་དང་། ཤེས་པ་རི་སྒྲིབ་པ་ལ་ལྟོག་པས་བྱེད་པ་བྱེད་པ་དང་ནང་ནང་ལྟ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། ནང་ལྟ་རང་རིག་ཏུ་འཛོག་པར་མ་ཟད་བྱེད་པ་ལྟའི་ཤེས་པ་ལ་ཡང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་མི་སྣ་བཞི་མི་སྤྱོད་ལ། རྣམ་པ་ནི་ཤེས་པ་ལོ་ནར་ངེས་པས་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་རང་རིག་ཏུ་བསྐྱེད་པ་དང་། ཡུལ་རིག་པ་སྤྱོད་པ་མཚན་ཉིད་དུ་འཛོག་ན་འཇུག་ཡུལ་རིག་པ་ནི་བྱེད་པ་ལ། སྤྱང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་རིག་པ་ནི་རང་རིག་པ་མི་སྤྱོད་པ་དང་།

གཞན་སེལ་བའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་མ་ཤེས་ན་སྤྱོད་པ་མཛོད་པའི་གཞུང་ལ་ཆེ་བ་འཆད་མི་ཤེས་པར་བསམ་ནས་དེའི་རྣམ་གཞག་འཆད་པའི་ཚུལ་འདི་ལྟར། ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་རང་མཚན་ཡིན་མི་ན་གཉིས་སུ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ། མ་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་གཞན་སེལ་གྱིས་བྱེད་པ། རང་མཚན་གྱི་མིང་བཏགས་པ་ལ་ཡང་སྤྱང་པའི་བྱམ་སོགས་དང་། སེལ་པའི་བྱམ་

སོགས་གཉིས་སུ་བ་མཆོད་ཆོད། བྱི་མ་ལ་གཞན་སེལ་གྱིས་བྱུང་། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་འཛིན་པུ་
བྱ་དང་གཞུང་ཡུལ་གང་ཡིན་ཀྱང་གཞན་སེལ་དུ་འགལ། དེས་ན་དོན་མཆོད་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་
རྟོན་དུ་མི་རུང་། དགག་སྐྱབ་དང་སྐྱི་བྱེ་བྲག་དང་འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཐམས་ཅད་སེལ་དོའི་
ཆོས་ཁོན་ཡིན། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་འཛིན་པུ་གསལ་ཙམ་ལས་དེ་དག་ཏུ་སྒྲུབ་བ་མེད། དེའི་
བྱིར་དོན་ལ་དེ་དག་དགག་པ། སྐྱོང་སྐྱབ་པ། དེ་དག་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་བཤད་པ་གསུམ་
གྱི་སྒྲོན་པུ་འཆད་དོ། །མཆོད་མཆོད་བཏག་པུ་འཛིན་པུ་བྱེད་ནི་དོན་གྱི་གོ་ཆ་བསྐྱུས་དང་མཐུན་
ལ། ཆོག་གི་རིགས་མི་འདྲ་བ་དང་། མཆོད་ཀྱི་སྒྲོན་སེལ་ཚུལ་ལ་དགག་པ་མཛོད་ཙམ་
མཛད།

ཆད་མ་ཙམ་གྱི་མཆོད་ཀྱི་ལ་ལྟ་བུ་ཆོས་མཆོག་གསུ་མ་ཀ་ལ་མི་མཐུན་པ་
བཀག་ནས་མཐུན་པུ་འཆད་ཚུལ་མི་བསྐྱུ་བ་དང་མ་ཤེས་དོན་གསལ་གཉིས་ཀ་ཡང་བཤད་
པ་ཐ་དད་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དོན་ནི་གཞལ་བྱ་གསལ་དུ་རྟོགས་པ་དང་འཇུག་ཡུལ་རང་མཆོད་ལ་
མི་བསྐྱུ་བ་ཀྱི་དུ་དོན་མཐུན་པར་འཆད། ཆ་བསྐྱུས་ལས་བདེན་པུ་དོན་རྟོགས་ཆོས་གསུམ་
ལྟ་བུ་ཆད་མའི་མཆོད་ཀྱི་དུ་བཞག་པ་ལ་མི་དགོས་མ་བྱུང་མི་སྤྱི་དགསུ་མ་གྱི་སྐྱུན་འབྱེན་
མཛད། མཛོད་སྐྱུམ་ལ་ཆད་མ་ཡིན་མིན་གྱི་དབྱེ་བ་མི་མཛད། མདོ་སེམས་གཉིས་དེའི་དབྱེ་
བྱངས་ལ་མི་མཐུན། གཞན་ངེས་ཆད་མའི་རྣམ་གཞག་ཆོས་མཆོག་དང་མཐུན་ཞིང་། ཆད་
མས་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་ཆོད་དགོས་ན། གཞན་ངེས་ཀྱི་ཆད་མ་མི་སྤྱི་དག་
འཇུག། རྟོག་དཔག་གི་རྟོན་གཏན་ཆོགས་ལ་བྱ་བསྐྱུས་དང་མི་མཐུན་པ་ཆེར་མེད་ཅིང་། རྟོག་
ལྟ་གི་དགག་སྐྱབ་བྱེད་ཚུལ་སོ་སོ་བ་དང་། བྱིགས་གཉིས་དངོས་འགལ་དུ་འདོད་པ་དང་།
ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པུ་འཛིན་པུ་དམིགས་སྒྲོ་ར་ཚུལ་ལ་དགག་པ་མཛོད་ཙམ་
དང་། རང་རྒྱུད་དུ་མ་ཟད་ཐལ་འཇུག་ལ་ཡང་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པ་དང་གསུམ་དུ་འབྱེད་
པ་དང་། འོག་རྟོག་སེལ་བ་དང་རྟོག་དཔག་བསྐྱེད་པུ་ཐལ་འཇུག་གང་ཡིན་ཀྱང་གསུམ་པོ་
དེར་ངེས་པ་དང་། དེ་ལྟར་ངེས་པུ་ཆོན་སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་པ་གསུམ་དང་། འཕེན་པ་ལ་རང་

རིགས་འཕེན་པ་བཞི་དང་། གཞན་རིག་འཕེན་པ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་འབྱེད་པ་དང་། ཐལ་ལྷུང་ལྟར་
སྤང་ལ་གྲངས་ངེས་མི་མཛད་ཅིང་། ལན་འདེབས་པའི་ཚུལ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་བཞི་ཉིད་ཏུ་
ངེས་པར་མཛད་དོ།^{༡༠} ཞེས་བྱུང་།

ས་པཎ་གྱི་«རིགས་གཏེར་»ཚིག་ཟེན་ལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལ་ཕྱོགས་དང་དུ་ས་གྱི་སྒོ་ནས་བྱེ་
སྤྱི་ཐད་ཀའི་སྤྱི་དང་། གོང་མའི་སྤྱི་ཞེས་པའི་ཐ་སྣད་མཛད་དེ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་
གཉིས་གཉིས་སུ་གསུངས་པ་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་མཚན་གཞིར་“ཤ་པ་དང་ཅན་ལ་སོགས་པའི་རྩ་ས་
ཐ་དད་ཕྱོགས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་རྣམས་ཐད་ཀའི་བྱེ་བྲག་དང་། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་རྣམས་ཐད་ཀའི་
སྤྱི་དང་། ཤ་པ་ལ་སོགས་པའི་དོང་པོ་གཅིག་ཉིད་སྒྲིབ་ཅིག་སྤྱི་དུས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པ་རྣམས་གོང་མའི་
བྱེ་བྲག་ཡིན་ལ་དེ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་ནི་གོང་མའི་སྤྱི་འོ།”^{༡༡} ཞེས་བཀོད་གནང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་«རིགས་
གཏེར་»ཙུ་བར། “ཐ་དད་སྤྱི་འདོད་ལྟ་སྤྲུག་པ། །རྩ་གཅིག་ཡིན་ཞེས་གྲངས་ཅན་པ། །གྲངས་ཅན་
པ་རྣམས་དེའི་རྩེས་འབྲངས།” ཞེས་པ་ཙམ་ལས། འགོག་ཡུལ་གྲངས་ཅན་པའི་ཕྱོགས་སུའི་འདོད་པ་
གང་ཡིན་དོན་འཛིན་གསལ་བར་མ་བྱུང་ཡང་། རང་འགྲེལ་དུ་ནི། “ཡང་བོད་རྣམས་ཤིང་ཤ་པ་དང་
ཅན་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་ལ་ཤིང་ཙམ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱི་དང་། བཱེ་ཏུ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱི་པོའི་བྱེ་
བྲག་རྣམས་ལ་སྤྱི་པོ་ཙམ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱི་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བ་ལང་ཙམ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱི་རྣམས་བྱེ་
བྲག་རྣམས་ལས་རྩེ་ལོ་དབྱེར་མེད་གྱི་གཅིག་ཏུ་ཡོད་དོ་ཞེས་ཁ་མཐུན་པར་སྒྲོག་གོ། །འདི་སྐད་
འདོད་པའི་གྲངས་ཅན་པ་དང་བོད་རྣམས་དོན་མཐུན་ནོ།”^{༡༢} ཞེས་གཙོ་བོ་ལྟ་བུ་པ་དང་། དེའི་རྩེས་
འབྲངས་རྣམས་ཕྱོགས་སུར་བཀོད་པ་གསལ་བར་ཐོན། «རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་»དུ་གྲགས་པ་
འདི་སྤྱི་གྱི་ས་སྤྱི་འཛིན་མ་སྤྱི་བ་རྣམས་ལས་གཡག་སྟོན་པས་ཚད་མར་བཟུང་ལ། ཕྱིས་ཀྱི་ས་སྤྱི་
མཐས་པའི་ནང་གོ་རམས་པས་སྐབས་དུ་མར་རང་འགྲེལ་གྱི་ལུང་དངོས་སུ་བྲངས་ཏེ་འདིའི་ཚིག་དོན་
འཐད་ཕྱོགས་སུ་སྒྲུབས་ཤིང་། ཤུག་མཚོག་པས་ཚད་མར་འཛིན་ནའང་སྐབས་འགར་ཚིག་ཟེན་གྱི་དོན་
གཞན་དུ་བརྒྱལ་བ་སོགས་མཛད། དགེ་ལུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ནི་མཐས་གྲུབ་རྩེས་(༡༣༡-༡༤༣)སྐབས་

འགར་རིགས་གཏེར་འགྲེལ་པ་ལས་བཞེད་པ་བཞོད་ཅིང་དེ་དག་རིགས་གཏེར་རྩ་བ་མཁན་པོའི་
བཞེད་པ་དང་མི་མཐུན་ཚུལ་གསུངས་ཤིང་། རྒྱལ་ཚབ་རྗེས་(༡༩༧༧-༡༩༩༩)རིགས་གཏེར་གྱི་རྣམ་
བཤད་དུ་གཞུང་འདི་གཞི་རྒྱུ་མཛད་པ་པོས་པའ་རང་ཉིད་ཡིན་མིན་ལ་དོགས་པ་མ་མཛད་མོད།
འོན་ཀྱང་སྐབས་འགར་གྱིས་གཞན་གྱིས་བསྟོན་འཕྲི་སོགས་གྱིས་ལྟ་ཞུགས་པར་བཞེད།^༩ གྲུན་
མཁུན་འཇམ་དབྱངས་བཞེད་པས་(༡༩༧༤-༡༩༩༩)ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རང་འགྲེལ་ས་པར་གྱི་མིན་
པར་གསུངས།^{༡༠}

ས་པར་གྱིས་«ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་»ལ་ཞུས་ཆེན་མཛད་པ་དང་། དེའི་དགོངས་པ་ཆོག་ཟེན་
བཞིན་བཀལ་བའི་བསྟན་བཅོས་«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»མཛད་པ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འཆད་ཉན་
གཙོ་བོར་སྤེལ་བ་སོགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ས་པར་གྱི་དངོས་སྟོབ་ལུ་ཡུག་པ་རིག་པའི་སེང་གས་
(༡༩༩༩ ལོར་འདས་)རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་བརྩམས་ཏེ་དེའི་འཆད་ཉན་སྤེལ་བ་སོགས་ལས་རིམ་
གྱིས་བོད་དུ་སྤེལ་«ཚད་མ་རྣམ་འཇམ་»ལ་འཆད་ཉན་གཙོ་བོར་བཀྱིས་ལོ་ཡོད་པ་དེ་རིམ་གྱིས་འགྲུར་
ཏེ་དེའི་ཆབ་ཏུ་«ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་»དེ་ཉིད་རྩ་གཞུང་དུ་མཛད་པ་རྒྱུ་ཡིན་པ་ལྟོགས་པ་བྱུང་།^{༡༡} དེ་ལྟར་ན་
«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»རྩ་འགྲེལ་དུ་ས་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཞེད་པ་མང་པོ་ཞིག་
གཏན་ལ་ཐབ་པ་རྣམས་ལ་མི་རབས་གང་འཆོམས་ཞིག་རིང་དམིགས་བསལ་རྟོག་དཔྱད་ཆེར་མ་བྱུང་
བར་མཛོན་ལ། རིགས་གཏེར་ལ་འགྲེལ་པ་བྱེད་པའང་དུ་ས་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་སྤྱད་དམ་བཅོ་ལྔ་
པའི་སྟོན་དུ་གཡག་སྤེལ་ཆེན་(༡༩༧༤-༡༩༧༧)གྱིས་ཆོག་འགྲེལ་ཞིག་མཛད་པ་དེ་དང་བོར་སྤྱད་། ས་
པར་གྱི་རྗེས་སུ་ས་སྐྱུ་པའི་ནང་དུ་འང་རྟོག་ལུ་གས་གྱི་ཚད་མ་དང་དེ་འགྲེལ་བྱ་པའི་བསྟན་གཞུང་
སོགས་ལ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་ལས་རིགས་གཏེར་གྱི་ལུགས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པ་འཛིན་མཁན་དེ་ཙམ་
མ་བྱུང་བར་མཛོན་ཏེ། དཔེར་ན་ས་པར་རང་ཉིད་ཀྱི་དངོས་སྟོབ་ལུ་ཡུག་པ་རིགས་པའི་སེང་གས་ཀྱང་
«ཚད་མ་རིགས་པའི་མཛོན་»ཅེས་པའི་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤད་མཛད་པ་དེའི་ནང་ལྟ་བུ་
ཆོས་སེང་དང་མཐུན་པར་དོན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་བཞེད་ཅིང་། གཞན་སེལ་ལ་དོན་ལ་ཡོད་པ་

དང་། སློལ་ཡོད་པ་གཉིས་དང་། དང་པོ་ལའང་ནང་གསེས་མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་ནི་རིགས་
འདྲ་མི་འདྲ་གཉིས་ཀ་ལས་ལོག་པའི་རང་མཚན་གྱི་ཚོས་གི་ག་དང་། གཞན་སེལ་བ་དངོས་མེད་
དགག་བཅས་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་བཤད།^{༡༥} དེ་བཞིན་དུ་སྐྱེ་ལ་དོན་ལ་ཡོད་དང་། སློལ་ཡོད་པ་
གཉིས་སུ་བྱེ་ནས་དང་པོ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་(«ཚད་མ་རིགས་པའི་མཛོད།» ཞལ་ ༣༡ བལ་)དང་། དངོས་
མེད་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པས་གཞལ་བྱར་འབྲད་པས་གཞལ་བྱ་ལ་རང་མཚན་གཅིག་པུ་མི་
འཛོག་པ་(«ཚད་མ་རིགས་པའི་མཛོད།» ཞལ་ ༡༥༥ ནལ་ ༤༥)སོགས་རིགས་གཏེར་གྱི་ཚིག་ཟེན་དང་མི་མཐུན་
པ་མང་ཙམ་བྱུང་།

«ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་»གྱི་དགོངས་པ་རིགས་གཏེར་གྱི་ཚིག་ཟེན་དང་མཐུན་པར་འགྲེལ་
བའི་རྣམ་བཤད་ཐོག་མར་རྩ་པ་པོ་ནི་ཁོ་བོས་བལྟས་ན་ཕལ་ཆེར་བཙུན་པ་སྟོན་གཞོན་ཡིན་པར་
སྤང་ལ།^{༡༦} དེ་ནི་འགོས་ལོས་«དེབ་སྟོན་»དུ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་བརྒྱད་པར་བྲངས་པའི་འཇམ་
དབྱངས་སྟོན་གཞོན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། ཁོང་ནི་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛོད་པའི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྒྱུ་ལུ་མཇུག་
བྱང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན་འགྲོ་མགོན་ཚོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་དང་། ཞང་མདོ་སྟེ་དཔལ། ཁ་ཆེ་ཀམྱི་
རིའི་བརྟེན་བེ་མ་ལ་གྲི་དང་། ཤོང་སྟོན་ལོ་རྩ་བ་བཅས་ཀྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་པའི་དུས་རབས་བཙུ་
གསུམ་པའི་མཇུག་ཙམ་ལ་འབྱུངས་པའི་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མངོན། དེའི་«རྣམ་འགྲེལ་
གྱི་རྣམ་བཤད་གངས་ཙན་རྒྱན་»གྱི་ནང་སྐབས་མང་པོར་འུལ་ལ་པའི་«ཚད་མ་རིགས་པའི་མཛོད་»ལ་
རྣམ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་མཚམས་བྱེ་ཚུལ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་རྩ་བའི་དགོངས་པ་འགྲེལ་ཚུལ་ཐོག་དགག་
པ་མཛོད་ཅིང་^{༡༧}རང་ལུགས་འཛོག་སྐབས་རིགས་གཏེར་གྱི་ཚིག་ཟེན་གྱི་ལུགས་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་གཏན་
ལ་ཕབ་འདུག་པས་རྣམ་བཤད་འདི་དང་འུལ་ལ་པའི་རིགས་མཛོད་གཉིས་པན་ཚུན་བསྐྱར་ཏེ་དབྱེད་
ན་ས་པཎ་གྱི་རྗེས་འཇུག་ནང་ཁུལ་ཚད་མ་རིག་པའི་གནས་དོན་མང་པོ་ཞིག་ལ་བཞེད་པ་མཐུན་མིན་
རི་ལྟར་བྱུང་ཚུལ་ལ་ངེས་པ་སྟེར་བ་ཞིག་འོང་ངམ་སྟུམ་མོ།

«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»ཀྱི་འགྲེལ་བྲིན་ཁག

གཡལ་གྱི་པར་ཆེན་གྱིས་རིགས་གཏེར་འགྲེལ་པ་བརྩམས་པའི་ཐེ་མོ་གཡལ་གསུམ་གྱི་དང་
ལྷག་པར་རིགས་པའི་དབང་ལྷག་ལྷ་པའི་ཚད་མ་བསྟུན་པ་ཅུ་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་རང་ལྷགས་དང་།
ས་པར་གྱི་རིགས་གཏེར་དབར་ཡན་ཚུན་བཞེད་པ་མཐུན་མི་མཐུན་ནམས་དང་། བྱད་པར་བྱ་གྱི་དང་
དོན་བྱེད་ལྷ་ས་པའི་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འཛིག་མི་འཛིག་གི་ཐད་ས་ཐོག་གི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་དབར་
དགོངས་པ་མཐུན་མིན་ལ་རྟོག་དཔྱད་ཞིབ་མོར་བྱེད་པ་བྱུང་། དེ་ལ་གཡལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་རིགས་གཏེར་
རང་ལྷགས་འབྲུག་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་རིགས་གཏེར་ཚད་མར་འཛིན་པའི་བྱིས་རབས་པ་ནམས་སྤྱི་
དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འཛིག་པ་མི་རིགས་པར་བཤད་ཅིང་།^{༡༩} བོ་དོང་པར་ཆེན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
ནམ་རྒྱལ་(༡༩༧༧-༡༩༧༩)ཀྱིས་ནི་རིགས་གཏེར་ལ་དམིགས་ཀྱིས་དགག་པ་མཛད་པ་མ་ཟད་རིགས་
གཏེར་རང་ལྷགས་ལྷ་ར་ན་བསྐྱར་འདེབས་སྤྱི་ལུང་བར་ཡང་བཤད།^{༢༠} འོན་ཀྱང་རེད་མདའ་ཆེན་པོ་
(༡༩༧༩-༡༩༨༡)སོགས་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དཔོན་མང་པོས་ནི་རིགས་གཏེར་དང་། ལྷ་པའི་བསྟུན་
གཞུང་དབར་བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་དེ་ཙམ་མེད་ཤིང་ཁྱེད་མཛད་པར་སྒྲུང་ལ། ཐོན་གྱི་དགོངས་ལྷ་པའི་
ཚད་མ་སྤྱི་བ་ནམས་ལས་དོགས་གནད་འདི་སྒྲོ་རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་(༡༩༧༧-༡༩༨༡)བཤད་པ་
དམིགས་བསལ་མ་གནད་མོད། རྒྱལ་ཚབ་ཐེ་མོ་ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་ནམ་བཤད་མཛད་གནད་བ་
དེའི་ནང་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་མཐུན་ལྷག་གྱི་དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་འཛིན་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
གནས་པ་བརྒྱལ་ལན་དང་བཅས་པའི་སྒྲོ་ནས་བཀལ་ལ། མཁས་གྲུབ་ཐེ་མོ་«ལྷ་པ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིད་
ཀྱི་ལྷན་སེལ་»དུ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་བཅའ་དུ་བཏོན་ཏེ་འཆད་པ་མ་ཟད། རང་
ཉིད་ཀྱི་བསྟུན་བཅོས་དེའི་སྒྲོ་མ་ཡང་ལའ་ཆེར་རིགས་གཏེར་རི་ལྷ་བ་བཞེད་དུ་ལེའུ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་བྱེ་
སྤྱོད་ཚད་མ་རིགས་པའི་དཀའ་གནད་ནམས་རེ་རེ་བཞེད་བརྒྱལ་ལན་གྱིས་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཡབ།^{༢༡}
དེ་བཞེད་ཏུ་ཐེ་མོ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་(༡༩༨༡-༡༩༨༣)«ཚད་མ་རིགས་རྒྱུ་»དུ་འང་རང་ལྷགས་རིགས་གཏེར་
དང་མཐུན་པར་གནས་པ་གསུངས་པ་སོགས་བྱུང་།

བོ་དོང་པའ་ཆེན་གྱིས་རིགས་གཏེར་དོང་ས་སྐྱ་བཀག་པ་ལ་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་གཡག་
 ལྷེ་པའ་ཆེན་དང་ཚོང་ལྷོན་(༡༣༩༧-༡༤༤༩)གཉིས་ཀྱིས་དགག་ལན་མཛད་མོད། རེད་མདའ་བ་དང་
 དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྐྱ་བ་རྒྱལ་ཚབ་དང་མཁས་བྱ་བ་རྗེ་སོགས་གོང་དུ་སློབ་པ་ལྟར་རིགས་གཏེར་
 གྱི་དགོངས་པ་གཞན་ཏུ་བཀྲལ་ཏེ་རྩ་བའི་གནད་མང་པོ་ཞིག་དང་ལྷག་པར་གེས་པར་བྱ་བ་ཡུལ་གྱི་
 རྣམ་གཞག་ལ་རྫོག་ལུགས་དང་མཐུན་པར་བསྒྲུབས་པ་སོགས་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་ལེན་ཚུལ་
 མི་འདྲ་བ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་གྱི་ལོ་དུས་རབས་བཅོ་ལྔའི་སྐད་དུ་ཚོང་ལྷོན་ཤྲུག་རྒྱལ་མཚན་གྱི་དོང་ས་སྐྱ་
 བྱམས་ཆེན་རབ་འབྱམས་པའི་སློབ་མ་གོ་བོ་རབ་འབྱམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གོ་དང་། ཚོང་ལྷོན་
 རང་ཉིད་གྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་པ་ས་སྐྱའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཤྲུག་མཚན་ལྷན་གཉིས་ཀྱིས་ས་པའ་གྱི་
 «ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»ཕ་འགྲེལ་དང་བཅས་པར་རྣམ་བཤད་དང་། སྤྱི་དོན། མཐའ་དཔྱད་སོགས་
 གཞུང་གིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བརྒྱུམས་གིང་། དེ་བཞིན་དུ་«ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་»ཡའང་རིགས་གཏེར་གྱི་
 སྐྱ་རི་བཞིན་པར་བཟུང་སྟེ་ཁྲི་ཀ་མཛད་པ་དང་། དགེ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྐྱ་བ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་རྒྱལ་
 ཚབ་རྗེའི་བཞེད་པ་ལ་དམིགས་ལུགས་པའི་དགག་པའང་རྒྱས་པར་མཛད་པ་སོགས་ལ་བཞེན་རི་མ་
 གྱིས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་སློབ་ལ་ས་པའ་གྱི་རིགས་གཏེར་ལུགས་གཙོ་བོ་ར་མཛད་པ་དཔལ་ས་
 སྐྱའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པ་དང་། རྫོག་ལུགས་གཙོ་བོ་ར་མཛད་པ་དཔལ་དགེ་ལྷན་པའི་ལུགས་ཀྱི་
 ཚད་མ་རིག་པ་ཞེས་ལུགས་སློབ་ཆེན་པོ་གཉིས་དེང་གི་བར་དུ་གནས་པ་འདི་བྱུང་།

«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»ལ་བོད་དུ་འགྲེལ་བ་རི་ལྟར་བྱུང་བ་ནི། ཐོག་མར་གཡག་ལྷེ་པའ་
 ཆེན་གྱིས་ཁྲི་ཀ་«རིགས་པའི་འོད་སྟོང་»བྱ་བ་མཛད། དེ་རྗེས་ཚོང་ལྷོན་ཤྲུག་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་འགྲེལ་
 པ་དང་། དེའི་སློབ་མ་ཆོས་ལུང་དཀའ་བཅུས་རིགས་གཏེར་གྱི་ཁྲི་ཀ་«རིགས་པའི་མགུལ་རྒྱན་»དང་།
 རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱིས་རིགས་གཏེར་གྱི་རྣམ་བཤད། ཚོང་ལྷོན་གྱི་དོང་ས་སྐྱ་བྱམས་ཆེན་
 རབ་འབྱམས་པའི་སློབ་མ་ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པས་རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་བ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་དང་།
 ཤྲུག་མཚན་ལྷན་གྱིས་རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་བ་«རྟོག་གའི་ལུ་ལ་འཛོམས།» གྲོ་བོ་མཁན་ཆེན་

གྲིས་«ལེགས་བཤད་ངག་གི་དཔལ་སྟེར་»དང་། ཏུས་ཕྱིས་འཇམ་དབྱངས་སྒོ་གཏེར་དབང་པོས་
མཆན་འགྲེལ་དང་། སྡེ་དག་འཇུ་མི་ལམ་གྱིས་ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་རྒྱ་སོགས་མང་ཙམ་ཞིག་
བྱུང་།³⁹ འདིར་ང་ཚོས་གྲུགས་བམ་དུ་དཔལ་ས་སྐྱུ་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཀུན་མཁྱེན་གོ་བོ་རབ་
འབྱམས་པ་ཞེས་དེང་ས་སྐྱུ་པའི་མཆན་ཉིད་གྱི་བཤད་གྲགས་ལ་གང་གི་གསུང་རབ་རྣམས་རྩ་བའི་ཡིག་
ཆར་ཆ་འཛིན་གནང་བའི་མཁས་མཆོག་དེའི་གསུང་ལས་«སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་
ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འགྲེལ་བ་ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་»ཞེས་པའི་བསྟན་
བཅོས་དེ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད།

ཕྱིས་གྱིས་སྐྱུ་པའི་ཚད་མ་སྐྱུ་པའི་ཁྱུ་མཆོག་གི་གོ་བོ་ལྷ་ཀ་རྣམ་གཉིས་སུ་ངས་བར་སྒྲུང་ལ། དེ་
གཉིས་གྱིས་གོང་དུ་སྒྲོས་པ་བཞིན་ས་པཎ་གྱི་བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་ལུགས་རྣམས་བཅོལ་འདོན་དུ་
བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་མང་དག་ཅིག་བརྩམས་པ་མ་ཟད། བྱེད་པར་དུ་ཚོགས་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་གཙོ་
བོར་མཛད་པའི་དགོ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྐྱུ་པ་རྣམས་ལ་དགག་པ་དམིགས་གྱིས་མཛད་དེ་ས་སྐྱུ་པའི་
ལུགས་རྣམས་གསལ་བར་གཏན་ལ་ཐབ་པས་འདིར་མཁས་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་འགྲེལ་ཚུལ་མདོ་ཙམ་
ཞིག་སྒྲོས་པ་ལ། ཐོག་མར་གོ་རམས་པའི་བཞེད་པ་གཙོ་ཆེ་བ་རྣམས་དེའི་རིགས་གཏེར་འགྲེལ་བར་
གསལ་བ་ལྟར་བཀོད་ན། འགྲེལ་བ་དེར་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་སྐབས་རང་མཆན་དང་། གསལ་
བ་སྟེ་བྱེད་པའི་དངོས་པོ། རྣམ། ལོག་པ། དོན་དམ་པ་རྣམས་དོན་བྱེད་ལུས་པ་དང་། ཡན་ཚུན་མ་
འདྲེས་པར་གནས་པ་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་བུར་གྲུབ་པ་དང་། སྐྱེས་ལུ་བྱེད་དོར་གྱི་འཇུག་ལྟོག་བུ་བའི་
ཡུལ་ཡིན་པས་དེ་ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ལྟོག་སྟེ་སྐྱེ་མཆན་དང་། སྐྱེ་
དང་། གཞན་སེལ་དང་། ལྟོག་པ་དང་། རྣམ་གཙོད་དང་། འདྲེས་པ་དང་། འབྲེལ་པ། ཀུན་རྫོབ་པ་
རྣམས་དོན་བྱེད་མི་ལུས་པར་མཚུངས་པ་མ་ཟད་དེ་རྣམས་དོན་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པས། སྐྱེ་དང་སྐྱེ་
མཆན་དོན་གཅིག་ བྱེད་པའི་དང་རང་མཆན་དོན་གཅིག་པར་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་གྱི་ཆོག་ཟེན་ལ་
ཐོན་པ་ལྟར་བཞེད།⁴⁰ དེར་མ་ཟད་གིང་བསལ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱེར་གྱུར་པའི་གིང་སྐྱེ་དངོས་པོ་བ་འདོད་

ན་དེ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་གྲངས་ཅན་འགོག་པ་ལྟར་འགོག་རུང་བར་གསུངས་(«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་
 གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ།» ཞོག་ ༡༤༩) འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་ཐད་འབྲེལ་བ་གཞི་གང་གི་སྟེང་དུ་འཛོག་
 པའི་མཚན་གཞི་དོན་བཟུང་བ་ན་དོན་རང་མཚན་གྱི་ཚོས་རྣམས་པན་ཚུན་རྗེས་འགོ་མི་བྱེད་པས་རང་
 མཚན་དངོས་པོ་རྣམས་མི་རུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་དངོས་མེད་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་པས་རང་མཚན་
 གོ་བར་མི་རྒྱས་པས་རང་ལུགས་ནི་སྤྱོད་དོན་ལ་རང་མཚན་དུ་འབྲེལ་བའི་གཞན་སེལ་གྱི་སྟོན་དུ་བ་དང་
 མེས་གསུམ་སྤྱི་བཟུང་བ་ཉིད་འབྲེལ་བ་གང་དུ་འཛོག་པའི་མཚན་གཞིར་བཤད། (ཞོག་ ༡༤༩)འགལ་བ་
 བརྟག་པའི་ཐད་ལྟ་བུ་པ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་དང་དེ་ལྟར་པའི་ཚད་མ་སྤྱི་བ་དག་ཐ་དད་གང་ཞིག་
 ལ་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་བཀག་སྟེ། རང་ལུགས་ལ་ཚོས་གང་ཞིག་
 ཚོས་གཞན་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ཚོས་གཞན་དེ་དང་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད་དང་། མེ་དུ་ལྟ་བུ་ལ་
 དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་དེ་གཉིས་མི་འགལ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་རོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྟོག་པ་ཐ་དད་
 པའི་ཚོས་རྣམས་ལ་འང་འགལ་བ་འཛོག་པར་མི་རྒྱས་པ་མ་ཟད། སྤྱི་སེར་ལྟ་བུ་འགལ་བ་དང་འབྲེལ་
 བ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཚོས་ཀྱང་ཡོད་པར་བཞེད། ཞོག་ ༡༥༠ □

མཚན་ཉིད་བརྟག་པའི་ཐད་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཚོག་གི་གསར་དུ་
 མི་བསྐྱུ་བ་ཞེས་ཚིག་བརྟན་མི་དགོས་ཏེ་མི་བསྐྱུ་བའི་དོན་ལ་བྱེད་པ་པོ་གང་གིས་མི་བསྐྱུ་བ། ལས་
 གང་ལ་མི་བསྐྱུ་བ། ཚུལ་རི་ལྟར་མི་བསྐྱུ་བ་བཅས་ཚོས་གསུམ་ཚང་བ་ལ་བྱ་ཞིང་། བྱེད་པ་པོའི་མི་བསྐྱུ་
 བ་ལ་གསར་རྟོགས་གྱི་དོན་ཚང་བས་བཅད་གེས་མི་བསྐྱུ་བར་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་མི་འཇུག་ལ། འདི་
 བྱི་རིགས་གཏེར་ཙམ་མ་ཟད་རྣམ་འབྲེལ་རྣམ་ཅེས་གཉིས་ཀའི་དགོངས་པ་ཡིན་པར་བསྐྱབས། (ཞོག་
 ༡༥༡) གཞན་ཡང་ལྟ་བུ་པས་དངོས་རྟོགས་དང་ཤུགས་རྟོགས་གྱི་དོན་གསུངས་པ་བཀག་སྟེ་རང་ལུགས་
 ལ་མངོན་སུམ་ལ་ཤུགས་རྟོགས་མེད་པར་བཞེད། མངོན་སུམ་ལེའུའི་སྐབས་སྐྱེས་གཏེར་དུ། “མངོན་
 སུམ་བཞི་པོ་མདོ་སྤེའི་ལུགས། །བྱེ་བྲག་སྤྱོད་གསུམ་རྣམ་རིག་གཉིས།” ཞེས་གསུངས་པའི་དགོངས་
 དོན་ཞིབ་དུ་བརྟག་སྐབས་གཞུང་འདི་དོན་དམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པས་དེའི་དབང་དུ་བྱས་ན་དབང་
 ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་མི་འཐད་ལ་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་རང་རིག་དང་སོ་སོར་རང་རིག་པའི་རྣལ་

འབྲོ་མཛོན་སྐྱེས་གཉིས་ལས་མེད་ཚུ་ལ་གསུངས།(ཤོག་ ༡༥༥) ཡིད་མཛོན་གྱི་རྣམ་གཞག་འཆད་
སྐབས་སྒོན་གྱི་འཕགས་པོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱོད་པའི་བཞེད་པ་བཀོད་དེ་བཀག་ཅིང་། ལྷག་པར་རིགས་
གཏེར་གྱི་འབྲེལ་བྱེད་སྤྱོད་མ་རྣམས་ས་པར་གྱི་དགོངས་པ་མ་ལོན་པར་གསུངས་ཤིང་རང་ལུགས་སུ་
འགྲོས་གསུམ་པ་བསྟེ། དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་འགག་པའི་རྗེས་དབང་མཛོན་དེས་བདག་ཀྱི་
དང་དེ་མ་ཐག་ཀྱི་བྱས་ནས་དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་ཡིད་མཛོན་སྤྱོད་པ་
ནས་བཟུང་དབང་མཛོན་དེའི་རྒྱུན་མ་འགགས་བར་ཡིད་མཛོན་སྐད་ཅིག་མ་གྲངས་མཉམ་དུ་སྤྱོད་པར་
གསུངས། དེ་ལྟར་ནའང་ཡིད་མཛོན་སྐད་ཅིག་མ་རྣམས་ལ་རྒྱུ་རྒྱུ་སོ་སོར་མེད་པས་ཡིད་མཛོན་ལ་
རྒྱུ་མེད་པ་ནི་ས་པར་གྱི་རྗེས་སུ་གོ་རམས་པ་འབའ་ཞིག་མ་གཏོགས་དེ་རྟོགས་པ་གཞན་མ་བྱུང་བར་
བཤད།^{༣༥} གཞན་ཡང་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མཛོན་སྐྱེས་ཡིན་པར་བསྒྲུབས་
ཤིང་། དེ་ལྟར་ནའང་མདོ་སྤྱོད་པའི་ལུགས་ལ་རང་རིག་དང་གཞན་རིག་འགལ་བས་དབང་ཡིད་ཀྱི་ཚད་
མ་རྣམས་རང་རིག་མིན་མོད། འོན་ཀྱང་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་ལ་ནི་དབང་ཡིད་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་
པོའང་རང་རིག་དུ་འདོད་དགོས་པར་གསུངས་(ཤོག་ ༡༥༥) རིགས་གཏེར་རང་འབྲེལ་དུ་རང་རིག་
ལ་ཡུལ་མེད་པར་གསུངས་པ་དེ་དོན་དམ་གྱི་དབང་དུ་མཛད་པར་གསུངས་པའི་བཤད་པ་སྟེ་ལ་བ་
སོགས་ས་པར་གྱི་རིགས་གཏེར་གྱི་གནད་མང་པོ་ཞིག་ལ་བཀླལ་ལན་དང་བཅས་པའི་སྒྲོན་ནས་གསལ་
བར་གཏན་ལ་ཐབ་པར་མཛད་ལ། ཀུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པའི་ས་པར་གྱི་དགོངས་པ་བཀླལ་ཚུལ་
འདི་དབལ་ས་སྤྱོད་པའི་ཚད་མ་སྤྱོད་པ་མང་ཆེ་བས་ཚད་མར་འཛིན་པ་བྱུང་བས་འདིར་རགས་བསྐྱེས་
ཤིག་བཀོད་ལ་གཞི་རྒྱ་གོ་རམས་པའི་རིགས་གཏེར་གྱི་འབྲེལ་པ་གྲེགས་བཅའ་འདིར་བཞུགས་པ་
དང་།^{༣༦} དེ་བཞིན་དུ་གོ་རམས་པའི་ཚད་མ་རྣམས་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤད་སོགས་ལས་ཤིག་པར་བྱའོ།

ཤུག་མཆོག་ལྷན་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒྲོན་གྱི་རྒྱ་བའི་བཞེད་པ་མང་ཆེ་བ་ས་པར་གྱི་རིགས་
གཏེར་རྒྱ་འབྲེལ་གྱི་ཆོག་ཟེན་རི་ལྟ་བུ་བཞེད་དུ་རིས་ནའང་། རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་འབྲེལ་
ཚུལ་ལ་སྐབས་མང་པོར་གོ་རམས་པ་དང་མི་འདྲ་བས་པར་ཆེན་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱ་ན་མོང་མ་ཡིན་པའི་

བཀའ་ཚུལ་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་ཤུག་མཚོག་པ་རང་ཉིད་ལོ་རྒྱུས་ལ་བྱུགས་སྒྲུང་ཆེ་བས་སྒྲིལ་བྱེད་མ་
སྤྱི་བ་རྒྱལ་ལོ་ཆེན་པོ་དང་ལྷག་པར་ལྷ་པོ་ཆོས་མེད་གི་བཞེད་པ་རྣམས་ལ་བྱུགས་སྒྲུང་ཆེ་བས་རིགས་
གཏེར་ནང་བོད་སྤྱི་མའི་བཞེད་པ་ལོག་པའི་སྤྱི་བའི་གྲོགས་སྤྱི་མའི་པོ་ཞིག་གསལ་བར་ངོས་འཛིན་
གནང་བས་ཤུག་མཚོག་གི་«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་རྣམ་བཤད་སྤྱི་བའི་དུན་དག་གི་རྩ་མཚོ་»དང་།³⁶
«རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་རྒྱུན་རིགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལུགས་ངན་པའི་བྱེད་»³⁷གཉིས་ས་པའི་
རིགས་གཏེར་རྩ་ལྷན་གྱི་དགོངས་དོན་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པར་གིན་ཏུ་སྤྱི་བའི་ལེགས་
བཤད་དུ་མཆིས།

འདིར་ཟིན་ཐོའི་ཚུལ་དུ་མཁས་པ་འདིའི་བྱིན་པའི་བཞེད་པ་ལག་ལེན་གྱི་སྤྱི་བའི་
མའི་མཚན་ཉིད་ལ་རང་གི་གཞུང་གྲུ་གསལ་དུ་རྟོགས་གིང་བཅད་པ་དང་མཐུན་པའི་འཇུག་ལུལ་ལ་
མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཞེས་འཛིན་ཅིང་། རྒྱུ་དཔག་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་སྤྱི་མཚན་གསལ་དུ་རྟོགས་ཀྱང་
དེ་ལ་ཚད་མ་མིན་པ་དང་། ལོག་གེས་མཐའ་དག་རང་གི་གཞུང་གྲུ་གསལ་དུ་རྟོགས་ཀྱང་འཇུག་ལུལ་
ལ་མི་བསྐྱུ་བ་མིན་པ་དང་། དོན་རིག་པའི་མངོན་སུམ་རྣམས་རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་དུ་རྟོགས་ཀྱང་དེ་
ལ་མི་བསྐྱུ་བས་ཚད་མར་མི་འཛོག་གི་ བྱི་རྩལ་གྱི་དོན་ལ་མི་བསྐྱུ་བས་ཚད་མར་འཛོག་གོ་ཞེས་
གསུངས།³⁸ མི་བསྐྱུ་བ་ཡིན་ན་གསལ་དུ་མི་བསྐྱུ་བ་ཡིན་དགོས་པས་བཅད་གེས་རྣམས་ལ་མི་བསྐྱུ་
བའི་དོན་མ་ཚད་། རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་གཉིས་པར་ཚད་མ་སྤྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ་ལ་ཚུད་སྤོང་དུ་།
“རང་ལས་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས། རྩ་སྤྱད་ལ་ནི་ཚད་མ་ཉིད།” ཞེས་སོགས་བྱུང་བ་ལས་འཕྲོས་ཏེ་རང་
ངེས་དང་གཞན་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་འཛིན་གཞག་འཆད་སྤྱི་བའི་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་
ཀྱིས་འདྲན་མི་འདྲན་གྱིས་མི་འཛོག་པར་རང་གི་གཞུང་གྲུ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་མི་འདྲན་
གྱིས་འཛོག་པ་འཇམ་དབྱངས་ས་པའི་བྱི་རྩལ་ལུགས་དྲི་མ་མེད་པར་བཤད་ཅིང་། མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་
བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་མི་འདྲན་གྱིས་འཛོག་པའི་དར་ལྗོངས་ལུགས་དངོས་སུ་
བཀག་གི་ གེས་པ་ཡིན་ན་རང་རིག་ཡིན་པས་བྱུང་། དེ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་དང་ཚད་མ་ཡིན་
པས་མ་བྱུང་བ་དང་། རང་རིག་ཡིན་ན་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་། སྤྱི་བའི་སུམ་ཡིན་

པས་མ་བྱུང་བ་དང་། ཚོས་གཅིག་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བ་དང་། འཇུག་ཡུལ་གཅིག་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་ཡིན་ན་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་བ་འི་ནམ་དུ་མཇུག་པ་དེ་ལྟར་ཡིན།^{༥༠} རིགས་གཉིས་ཀྱིས་བཅད་ཤེས་དང་མངོན་སུ་མ་གྱི་གཞི་མཐུན་འགོག་པའི་ཐད་ཤུ་གམ་ཚོགས་གིས་བཅད་ཤེས་ནི་མཐའ་བཅད་ན་མ་རྟོགས་པ་དང་། འོག་རྟོག་དང་། ཡང་ན་ཚད་མར་གྱུར་པས་སློ་རིས་འོགས་སུ་འཛོག་པ་མི་འཐད་པར་བཤད་ཅིང་། རིགས་གཉིས་རང་འགེལ་དུ་བཅད་ཤེས་དུས་འདས་པར་གསུངས་པ་དགོངས་པ་འོགས་སུ་བཀྲལ་ཏེ་འདས་པ་དུན་པའི་སློ་ཞེས་སྐྱེད།^{༥༡} རང་ལུགས་ལ་སློའི་དབྱེ་བ་འཛོག་སྐབས་ཚད་མིན་གྱི་སློའ་རིགས་ཀྱིས་དབྱེན་རྟོག་མེད་འབྲུལ་པ་དང་། རྟོག་པ་བཅད་ཤེས། འོག་ཤེས་དང་། ཐེ་ཚོམ་བཅས་བཞིར་འཛོག་ཅིང་། བསྐྱེད་དེ་བཞི་ཀ་མ་རྟོགས་པའི་སློ་གཅིག་ཐུར་འདུ་བར་བཤད།^{༥༢}

སྒྲུང་སེལ་ཏེ་སེལ་འཇུག་དང་སྐྱུ་བ་འཇུག་གི་ནམ་དུ་མེད་ཐད་ནམ་འགེལ་གྱི་གཞུང་། “དེ་ཕྱིར་དངོས་པོ་མཐོང་བ་ཡིས། ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད།” ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོངས་པ་སེར་པོ་མཐོང་བ་ན་དེ་དང་གྲུབ་བདེ་རྣམས་གཅིག་པའི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་ལ་མི་བྱ་ཡི། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་སུ་གྱུར་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ལ་འཆད་ཅིང་། སེར་པོའི་བྱི་སེར་པོའི་རྣམས་སུ་འདོད་དམ་ཞེས་འདྲི་བ་ལ། དེ་ལྟར་དབྱེད་པ་དེ་གིན་ཏུ་དབྱེད་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་དེའི་ཆོ་སེར་པོ་རྣམས་སུ་མ་གྲུབ་པས་དེ་དེར་ཁས་མི་ལེན་ཞེས་སོགས་བཀོད་དེ། ཚད་མ་ནམ་འགེལ་གྱི་གཞུང་དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྐབས་ནམ་གཞག་འཛོག་ཚུལ་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་མ་དབྱེད་པ་དང་། རྩུང་བཅད་དབྱེད་པ་དང་། གིན་ཏུ་དབྱེད་པའི་སྐབས་གསུམ་དུ་ཕྱེད་གོས་པ་གལ་ཆེ་ཚུལ་དང་། དེ་ཡང་མ་དབྱེད་པའི་སྐབས་སུ་སློམ་ཚོད་ལ་སེར་པོ་ཙམ་རྣམས་སུ་གྲུབ་པ་ཁས་ལེན་ལ། རྩུང་བཅད་དབྱེད་པའི་སྐབས་སོང་ཚོད་ལ་སེལ་འདྲི་སེར་པོ་རྣམས་སུ་མ་གྲུབ་ཅིང་། སྒྲུང་དོའི་སེར་པོ་རྣམས་སུ་གྲུབ་པ་ཁས་ལེན། གིན་ཏུ་དབྱེད་པ་དོན་དམ་ལ་འཇུག་པའི་ཆོ་སྒྲུང་དོའི་སེར་པོ་ཉིད་ཀྱང་རྣམས་སུ་མ་གྲུབ་པར་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། དེ་ཡིན་ན། རིགས་རྒྱན་གང་རུང་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཆོ་རྣམས་སུ་གྲུབ་པ་ནི་འབྲུང་བ་བཞིའི་རྩལ་ཕྱ་རབ་དང་། སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཙམ་ཞིག་རྣམས་སུ་གྲུབ་པར་བཤད།^{༥༣} དེ་ལྟར་རང་མཚན་

ལ་བསལ་བ་འབའ་ཞིག་གིས་བྱུང་བ་འདྲི་ཅིང་། སྤྱི་དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་མི་འཛིག་པ་གོ་
 རམས་པ་དང་མཐུན་མོད། ལྷག་མཆོག་གིས་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་སྦྱོར་ཚུལ་དང་། བྱས་པ་སྐྱ་མི་རྟག་པ་
 སྐྱབ་པའི་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཆོ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་བྱས་པ་དེ་བྱས་པ་སྤྱི་ཙམ་ནས་གཞག་ན་སྤྱི་
 དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་དོན་ལ་འཛིག་པར་ཐལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཉེས་པ་འཇུག་པས་དེ་དང་དེ་འདྲའི་
 སྐབས་མང་པོར་སྐྱོམ་ཆོད་དང་སོང་ཆོད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་བྱེ་ནས་སྦྱོན་སྦྱོང་མཛད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་བརྟེན་
 ཡུལ་གཏན་ལ་འབེབས་སྐབས་ཀྱང་བརྟེན་དངོས་ཀྱི་ཡུལ་གང་འཛིག་བརྟག་སྐབས་ཀྱང་སྤྱིའི་བརྟེན་
 བྱར་སོང་ཆོད་དང་། ཞེན་པའི་བརྟེན་བྱར་སོང་ཆོད་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་འབྱེད་ཅིང་། དང་པོ་ནི་བྱམ་པ་ཞེས་
 པའི་སྐྱ་ལ་མཆོན་ན་བྱམ་པའི་སྐྱ་དོན་དང་གཞན་སེལ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ནི་བྱམ་པ་རང་མཆོན་པ་
 ཡིན་པར་བཤད།^{༤༥} མཛོན་སུམ་གྱི་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་འཆད་པ་ལས་འཕྲོས་ཏེ་སེམས་དང་
 སེམས་བྱུང་གི་དཀའ་བའི་གནས་འགའ་ཞིག་བཤད་པ་ཞེས་པའི་ནང་། རྣམ་འབྲེལ་ངེས་ཀྱི་ལུགས་
 འདིར་ཀུན་གཞི་དང་། ཉོན་ཡིད་བཞེད་པ་དང་། དེ་འདྲའི་ཀུན་གཞི་དེ་ཡང་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་
 གང་ཡང་མ་ཡིན་ལ། རྣམ་ཤེས་ཆོགས་བདུན་ལས་རྩ་ས་ལོགས་སུ་མེད་ཅིང་། བདུན་པོའི་སྟེང་གི་ཡུལ་
 ཀྱི་ཁ་མ་བསྐྱར་བའི་གསལ་རིག་གི་ཆ་དང་། བདུན་པོའི་རྩ་ས་སུ་མ་འདུག་པའི་གསལ་རིག་གི་ཆ་
 བརྒྱད་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་སུ་འཛིག་པར་བཤད་པ་སོགས་ཀྱི་ན་གཞི་ཞལ་གྱིས་བཞེད་པའི་ཐོགས་
 མེད་སྐྱ་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་ལས་གསུངས་པ་དང་མི་མཐུན་པའི་འདོད་པ་བཀོད་པ་སོགས་ཐུན་མིན་གྱི་
 རང་ལུགས་མང་ཙམ་མངའ།^{༤༦}

བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྐྱ་བ་གཞན་མདོ་ཙམ་སྤྱོད་པ།

རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ལྷན་པ་དང་ས་པཎ་གྱི་རྗེས་གོང་དུ་སྤྱོད་པའི་ས་སྐྱ་དང་དགེ་ལུན་པ་
 ལས་གཞན་པའི་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྐྱ་བ་གལ་ཆེ་བ་གཞན་ཡང་བྱུང་བ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་
 ནང་བཙུག་ལྷན་རིགས་པའི་རལ་ཁྲིའི་གྲགས་པའི་སྤྱར་ཐང་གི་མཁས་པ་དེས་ཚད་མའི་བསྟན་བཙུག་
 «སྤེ་བདུན་རྒྱུན་གྱི་མེ་ཏོག»དང་རྣམ་ངེས་ཀྱི་ཁྲི་ཀླ་སོགས་བཅུ་མས་ཏེ་ཚད་མའི་དཀའ་གནད་མང་པོ་

ཞེས་ལ་ལྷ་པ་དང་ས་པའ་གཉིས་ཀ་དང་མི་འདྲ་བའི་བཞེད་པ་མང་ཙམ་སྤེལ་ལ་རིགས་རལ་གྱི་སྒོར་
སྐབས་གཞན་དུ་ལུ་འཆར་དང་། མཁས་མཆོག་ལུ་སྟོན་(༡༩༤༠-༡༩༥༥)གྱིས་ཆད་མ་ས་རྡོག་གཉིས་ཀའི་
བརྒྱད་པ་གསལ་ཆུང་ལ་དེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཐོན་ཅིང་།^༥ དེས་«རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་ཆོག་དོན་
རབ་གསལ་»བྱ་བའང་མཛད། ལུ་སྟོན་གྱི་བཤད་རྒྱུན་ནི་དེའི་སྟོབ་མའི་གཙོ་བོ་སྤྱི་ཆད་པ་རིན་ཆེན་
རྣམ་རྒྱལ་ལས་རིམ་གྱིས་བརྒྱད་དེ་ཞུ་འདི་གདན་སར་དར། དེ་བཞིན་དུ་མཁས་མཆོག་པོ་དོང་གིས་
ཆད་མའི་བསྟན་བཅོས་བརྒྱུ་མས་པ་མ་ཟད་ས་པའ་གྱི་རིགས་གཉེར་ལ་དགག་པ་མཛད་པ་གོང་དུ་
ལུས་ཟེན་པ་ལྟར་དང་། བཀའ་བརྒྱད་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་ཀམ་པ་སྤྱི་ཕྱིང་བདུན་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཆོས་
(༡༩༥༤-༡༩༥༩)«ཆད་མའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་ཆུ་བོ་ཀུན་འདུས་»ཞེས་བྱ་བ་མཛད་ཅིང་། དེའི་ནང་རྩ་
བའི་ཆད་མ་རིག་པའི་གནད་རྣམས་ལ་ས་པའ་གྱི་རིགས་གཉེར་རང་ལུ་གསལ་གཙོ་བོར་བསྐྱེད་ས་མོད་
སྤེ་བདུན་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་སྟོབ་དཔོན་རྒྱུན་མཁན་པོའི་བཤད་པ་གཙོ་བོར་བྱས་ཐོག་དཔུ་
མ་གཞན་སྟོང་དུ་གནས་པར་བཀའ་བའི་སྟོབ་བསྐྱབས། དེ་རྗེས་དུ་ས་རབས་བརྒྱ་དུ་ག་པའི་ནང་
འབྲུག་པ་ཀུན་མཁྱེན་བསྐྱེད་ཀའ་པོས་ཀྱང་«ཆད་མ་སྤེ་བདུན་དང་བཅས་པའི་དོན་གཏན་ལ་འབེབས་
པའི་གཞུང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་དགོངས་རྒྱུན་»དང་།^༦ «ཆད་མའི་སྤེ་བདུན་དང་བཅས་
པའི་སྤྱི་དོན་རིགས་པའི་སྤྱིང་པོ་»སོགས་མཛད་པ་བྱུང་མོད། སྤྱིར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བརྟག་ན་བོད་
ཀྱི་ཆོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་རྣམས་ལས་སྤྱི་འབྱུང་རྟེན་མ་དང་། བཀའ་བརྒྱད་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་སྤྱི་དུས་ནས་
སྤྱི་བ་པ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་ལས་དཔུ་ཆད་སོགས་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་གི་སྟོབ་གཉེར་ལ་དེ་ཙམ་གཙོ་
བོར་མཛད་སྟོབ་མེད་པས་ཆོས་བརྒྱད་འདི་གཉིས་ཀྱི་ནང་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་བཤད་བྲུའང་དེ་ཙམ་ཁྱབ་
ཆེར་མ་དར་བ་དེས་ཤེས་ལུས།

ཤུག་མཆོག་ལྟན་གྱི་«ཆད་མའི་བྱུང་ཆུང་།»

གསེར་མདོག་པའ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྟན་ནི་རྩ་བའི་ཆོས་བརྒྱད་ས་སྤྱིར་གཉོགས་ནའང་ས་
པའ་གྱི་«རྣོ་མ་གསུམ་རབ་དབྱེར་»འི་བའི་ཆུང་གིས་དྲོགས་སྟོང་མཛད་ཅིང་། ལྟན་པར་སྤྱི་ཆེ་སྤྱི་དུ་

རང་ལུགས་གཞན་སྟོང་དབུ་མ་ཆེན་པོའི་ལུགས་འབྲུག་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱབས་པ་སོགས་ཀྱིས་ས་སྐྱའི་
 བཤད་བྱ་རྣམས་སུ་མཁས་མཆོག་འདིའི་གསུང་ལ་དེ་ཙམ་བཅུ་འདོན་མི་མཛད་པའི་སློལ་ཆགས།
 དེ་ལྟ་ནའང་མཁས་པ་འདིའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་རྣམས་སུ་ས་པཎ་གྱི་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་
 དང་བཅས་པའི་དགོངས་དོན་སྒྲིཛ་བཞིན་པ་འབྲུག་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱབས་པ་མ་ཟད། དགེ་ལྡན་པའི་
 ཚད་མ་སྒྲིལ་བྱེད་ཆེད་ལ་དར་ཁྲིལ་པ་ཞེས་སྐྱབས་མང་པོར་༥༥ རིགས་ལམ་རྣོ་པའི་དགག་པ་མང་
 དག་ཅིག་མཛད་ཡོད་པས་མཁས་མཆོག་འདིའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་
 པའི་བྱང་ལུ་རིམ་རྟོགས་པ་ལ་གལ་ཆེ་བའི་བསྟན་བཅོས་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་གོང་དུ་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་
 དང་། ལྷག་པར་ཤུག་མཆོག་གིས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་བྱང་ལུ་རིམ་ལ་ལེགས་པར་དབྱེད་དེ་ཚད་མ་
 རིག་པ་ལྷ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་བྱང་ཚུལ་དང་། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་མཁས་པ་སོ་སོའི་བྱུང་མོང་མ་ཡིན་
 པའི་བཞེད་པ་རྗེ་ལྟར་བྱང་ཚུལ་དང་། བཞེད་ཚུལ་དེ་རྣམས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་
 ལྷེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པ་དང་ལྷན་མིན་སོགས་ལས་བརྩམས་པའི་བསྟན་བཅོས་«ཚད་མའི་མདོ་
 དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་སློལ་རྣམས་རྗེ་ལྟར་བྱང་བའི་ཚུལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་
 ལྷང་བས་དབྱེད་ལྷན་མཐའ་དག་དགའ་བར་བྱེད་པ་»ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་བརྩམས་ལ་འདི་ནི་ཚད་མ་རིག་
 པའི་བསྟན་བཅོས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་བས་འདིར་ང་ཚོས་གྲེགས་བམ་དུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་ཡོད།
 བསྟན་བཅོས་འདིའི་ནང་སོག་མར་ཚད་མ་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་རི་
 ལྟར་བྱང་བ་དང་། དེ་ནས་རྩ་བའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་ལྷེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པ་རི་ལྟར་བྱང་ཚུལ།
 འགྲེལ་བྱེད་མཁན་པོ་དག་གིས་རི་ལྟར་བཤད་པ་ཞེས་པའི་རྩ་བའི་ས་བཅད་གསུམ་གྱི་སོག་ནས་ཚད་
 མ་རིག་པའི་བྱང་ཚུལ་བསྟན་ལ། ས་བཅད་གཉིས་པའི་ནང་ཕྱོགས་སྤང་ཡབ་སྐས་ཀྱི་ཚད་མའི་གཞུང་
 དེ་རྣམས་ཐེག་པ་དང་གྲུབ་མཐའ་གང་དུ་གཏོགས་མིན་གྱི་བརྟག་པ་མཛད་ཅིང་། འདིའི་ཐད་དུ་ཚད་
 མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱིས་མཆོན་པའི་ཕྱོགས་སྤང་ཡབ་སྐས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ལ། ཐོག་མར་
 ཕྱི་རོལ་དོན་གྲུབ་སྟེ་མདོ་སྟེ་པའི་སྐབས་ནས་འཇུག་དགོས་པ་དང་། དེ་ནས་ཕྱི་རོལ་དོན་འགོག་གི་
 སྐབས་སྟེ་གྲུབ་མཐའ་སེམས་ཙམ་པར་གནས་པ་མ་ཆད་སེམས་ཙམ་ལ་འཛིན་པ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་

མེད་པས། མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་དེ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྒྲིབ་པའི་ལུགས་སུ་གནས་ཤིང་། དེ་ལ་འདྲ་
ནང་གསེས་འཁོར་ལོ་བར་པའི་དེས་དོན་སྒྲིབ་ཅི་བཞིན་པར་འཛིན་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་དོ་བོ་ཉིད་
མེད་པར་སྒྲིབ་པ་དང་། འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་དགོངས་པ་དེས་དོན་གཙོ་བོར་མཛད་པའི་བྱམས་ཚེས་ཀྱི་
རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཐོགས་མེད་སྒྲིབ་མཆོད་ཀྱིས་བཀྲལ་བའི་ལུགས་གཉིས་ལས། ཚད་མ་སྒྲེབ་དུག་གི་
གཞུང་དེ་རྣམས་ཕྱི་མའི་ལུགས་སུ་གནས་པ་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་གསུང་བ་ཡང་མང་ཙམ་ཐོན། ཅུ་བའི་
ས་བཅད་གསུམ་པ་འགྲེལ་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་པ་ཞེས་པ་ལ་ནང་གསེས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་
འགྲེལ་བྱེད་དག་གིས་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་པ་དང་། བོད་ཚད་ལྷན་དག་གིས་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་པ། བོད་ཕྱིས་
རབས་པ་དག་གིས་རྗེ་ལྷ་ར་བཤད་པ་ཞེས་པ་གསུམ་དུ་བྱེད་ནས། བོད་ཀྱི་འགྲེལ་བྱེད་ཚད་ལྷན་ལ་སྒྲེབ་
ཕྱི་བར་གསུམ་གྱི་ཐ་སྙད་བཏགས་ཏེ་སྒྲེབ་པ་ལོ་ལྷ་བ་ཆེན་པོ་སྒྲོ་ལྷན་གཤེས་རབ་ཀྱིས་འགྲེལ་ཚུལ་དང་།
བར་པ་ལྷ་བ་ཚེས་སེང་གིས་འགྲེལ་ཚུལ། ཐ་མ་སྒྲིབ་པ་ཐེངས་བཤད་ཚུལ་བཅས་སོ་སོ་ནས་ཚད་ལྷན་
དུ་དོས་འཛིན་མཛད། དེ་ནས་བོད་ཕྱིས་རབས་པའི་འགྲེལ་ཚུལ་ཞེས་པའི་ས་བཅད་ཀྱི་ནང་དགོ་ལྷན་
པའི་ཚད་མ་སྒྲིབ་པ་སྒྱིད་དང་བྱུང་པར་རྒྱལ་ཚབ་རྗེ་གཙོ་བོར་བཀག་པའི་ལུགས་ལ་རང་ལུགས་འཆད་
པའི་སྐབས་སུ་ལྷ་སྒྲོམ་སྒྱུད་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལས་གཏན་ལ་ཡབ་ཅིང་།^{༤༩} རྣམ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་
འདི་མཐར་ཐུག་གཞན་སྒྲོང་དུ་མར་གནས་པ་དང་། དེའི་དངོས་ཟིན་གྱི་ལྷ་བ་དེ་སྒྲོང་ཉིད་མེད་
དགག་ཏུ་འཛིན་པ་འཐད་ཀྱང་། མཐར་ཐུག་གི་གནས་ལུགས་ནི་བྱམས་ཚེས་སྒྱིད་དང་བྱུང་པར་རྒྱུད་སྒྲིབ་
མའི་བསྟན་བཅོས་སུ་གསུངས་པའི་བདེ་གཤེགས་སྒྲིང་པོ་དང་། ཚེས་ཀྱི་དབྱིངས་དང་རིག་པའི་གཞི་
མཐུན། རྗེ་རྗེ་ཐེག་པའི་ལུགས་ལ་བདེ་སྒྲོང་དབྱེར་མེད་དུ་འཛིན་པ་སྒྲིབ་ཏེ་གཤེགས་ལས་འདས་ཤིང་
ཉམས་སུ་ཁྱོད་བྱ་འབའ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དེར་བསྒྲུབས་པ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྒྲིབ་པ་མང་པོའི་གསུང་
སྒོལ་དང་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བའི་བཤད་པ་ཆེས་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་བས་དབྱེད་གཞིའི་གནས་མང་དག་
ཅིག་མཆིས་པ་སོགས་ཀྱིས་འདིར་ང་ཚོས་ཚད་མ་རིག་པའི་གྲེགས་བམ་འདིར་ཆོད་དུ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་
ཀྱིས་དཔར་བསྐྱུན་ཞུས་ཡོད།

མཐའ་དོན་འཕགས་བོད་ཀྱི་ཆེ་མཐོའི་རིག་གནས་ཀྱི་ནང་ཚན་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་
 ལུགས་ནམས་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་དུ་རི་ལྟར་བྱུང་ཚུལ་དང་། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་བོད་དུ་དར་ཚུལ་སྤྱི་དང་།
 ལྷག་པར་ས་པའ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་སྤྱི་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་ཆུ་ཚད་ཆེ་མཐོར་
 མོན་ཆུ་ལ་ལས་བརྒྱུ་མཉམ་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒོར་གྱི་འབེལ་གཏམ་རགས་ཙམ་ཞིག་སྤྲོ་བ་
 འདི་ཡང་། བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»གྱི་ས་མཚན་ལེགས་
 བཤད་མཉམ་དུ་བྱུང་བ་ནམས་རང་རིགས་སྟོ་གསར་བ་ནམས་ནས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་དུ་འོ་ཤེས་ཏེ། དེ་
 ནམས་ལ་གཙུག་སྤྱི་ཐོག་ཐོས་བསམ་ལའང་རིམ་གྱིས་འཇུག་པའི་སྐལ་བཟང་བདག་གིར་ལོངས་སྤྱོད་
 སྤྱོད་པའང་འོང་སྟམ་པའི་རེ་སྟོན་དང་། གཞན་ཡང་འཕགས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་
 ནམས་སྟོ་གསར་བ་གཞན་ལ་གཞུང་ཁྲིད་མཛད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་ནམས་ལའང་གཞུང་
 གཞིགས་རྒྱ་བསྐྱེད་པར་བྱུང་བ་སྟེ་སྟན་ལ་སྟམ་པའི་ཀྱན་ནས་བསྐྱེད་ཏེ། འཕགས་བོད་ཚད་མ་རིག་
 པའི་གཞུང་ལུགས་མི་དམན་ཙམ་ལ་ཐོས་བསམ་ཞིབ་མོར་བཞུགས་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ་པ་གྲང་རི་བ་ལྟ་
 རམས་ཐུབ་བསྟན་སྤྱི་བཟུང་། ལྷ་ཆེས་ལ་བྲིས་པ་དགེའོ། །

སྟོན་སྤྱི་ལོ་སྟོན་གྱི་མཚན།

༡ ཉི་ཉོང་གི་མཐས་པ་ཁ་ཇི་ཡ་མ་སོགས་ཀྱིས་དབྱེད་ཚུལ་དུ་ལོ་ཁོ་པ་ཁང་དཀར་ཚུལ་བྲིས་སྐལ་བཟང་གིས་«རྒྱ་གར་གི་ཚད་མ་
 རིག་པའི་ལྷ་གྲུབ་འཕེལ་རིམ་དང་ཚད་མ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་» ཤོག ༩ ནང་བཀོད། ཁང་དཀར་བའི་དེབ་འདི་དེད་དུས་ཀྱི་ཤར་
 རུབ་ཀྱི་མཐས་པ་མང་པོས་འཕགས་ཡུལ་གྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་དབྱེད་ཞིབ་མཛད་པའི་གྲུབ་དོན་ལས་ཚད་མ་
 རིག་པའི་བྱུང་རིམ་ལ་མཁོ་བའི་གནད་དོན་སྤྱི་བོ་ནམས་བུས་ཏེ་བཀོད་འདུག་པས་འཕགས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་
 དོན་གཉེར་ཅན་ནམས་ལ་ཤིན་ཏུ་ལན་པའི་ཚུལ་བྲིས་ཤིག་ཏུ་སྤྲོད་འོ།

༢ ཟླ་དག ༡༩༩༠ བསྟན་འགྲུལ། དུས་མཁའ་ ༣ ཤོག ༧༧ བཟ

༣ «མཛོན་པ་ཀྱན་བུས་»ལེའུ་ལྷ་པ་འབེལ་བའི་གཏམ་ནམ་པར་དེས་པར་གཞིགས།

༤ སྟོབ་དཔོན་གྱིས་ཁྱི་རོལ་པའི་རྒྱ་སྐུ་ཞེས་ཀྱི་བདག་འགོག་སྐབས་དེ་མཇུག་པའི་མཛོན་སུམ་དང་རྒྱུ་དཔག་མེད་པའི་སྟོན་ནས་
 བཀག་པར་མཛད། «ཆོས་མཛོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ།» ཟླ་དག ༢༠༧༠ བསྟན་འགྲུལ། མཛོན་པ། ཁུ་ཤོག ༡༩ ནང་།

༥ སྤོང་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང་གི་སྤོན་དུ་ནང་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚད་མ་རིག་པའི་སྒྲོང་ལ་བཞེད་ཚུལ་ནི་ལྟར་ཡོད་མེད་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་གང་ལས་ཚད་མ་སྒྲིག་པའི་སྒྲོང་གི་བཤད་པ་ཐོན་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོང་ཁང་དཀར་བས་དེང་རབས་ཀྱི་ཤར་རྩལ་མཁས་པའི་དབྱུང་རྩལ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་གསལ་བཤད་ལྷུག་པར་གནང་བས་དེར་གཟིགས་འཚུལ། «ཚད་མའི་ལོ་རྒྱུས།» ཤོག ༡༧-༢༤ བར།

༦ «ཚད་མ་ཀྱན་ལས་བཏུས་པ།» ཟླ་དག ༤༡༩ བསྟན་འགྲུལ། ཚད་མ། ཅེ། ལེའུ་གཉིས་པ། སྟོག ༡ ཤོག ༤ ན།

༧ གོང་མཚུངས། ལེའུ་གསུམ་པ། སྟོག ༩ ཤོག ༤ ན།

༨ བསྟན་འགྲུལ་དུ་ཕྱོགས་སྤྱང་གི་ཚད་མའི་གཞུང་«ཀྱན་བཏུས་པ»ཙམ་འགྲེལ་དང་། «དམིགས་བརྟན་པའི་ཚད་མ།»ཙམ་འགྲེལ། «དུས་གསུམ་བརྟན་པ།» «རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ།» «གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་»བཅས་བཏུན་བཞུགས་ལ། འདིའི་ནང་གི་«རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་»ཞེས་པ་དེ་བཙུན་པ་སྟོན་གཞོན་གྱིས་རྒྱ་ནག་གི་སྐད་ལས་རྒྱའི་དགེ་བཤེས་སིང་གུང་ཅུང་ལྟ་དུ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བར་སྟངས།

༩ ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་ལེའུ་ སྟོག ༡༧ ཟླ་དག ༤༡༠ བསྟན་འགྲུལ། ཚད་མ། ཅེ། ཤོག ༩༥ ན།

༡༠ ལྷོ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། དེབ། ཤོག ༤༩-༥༥ བར་གཟིགས།

༡༡ བུ་སྟོན་ཚོས་བྱུང་། གསུང་འབུམ། དེབ་ཆེན། བོད། ཡ། ཤོག ༡༧༠ བ་༩ ཆོས་གྲགས་རྗེས་འབྲང་གི་ནང་པའི་ཚད་མ་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གང་བཙུམས་མེད་དང་། དེ་དག་ལས་དང་ལེགས་སྤྱོད་ཀྱི་དཔེ་དེང་གང་མཛུལ་དུ་ཡོད་མེད། དེ་བཞིན་དུ་ནང་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་རྒྱ་གཞུང་གང་དེང་དུས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཞན་གང་དུ་བསྒྱུར་མེད་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་ཁང་དཀར་བའི་«ཚད་མའི་ལོ་རྒྱུས་» (ཤོག ༡༧༩-༢༠༤) སྤྱོད་པ་ལ།

༡༢ བཀྲ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། «དཀའ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ།» དེབ། ཤོག ༤

༡༣ «ཚད་མའི་བྱང་ཚུལ།» ཤོག ༡༥ ན།

༡༤ རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་(ཤོག ༣༩ ན ༤-༣༩ བ ༣)དུ་“དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས་ཀྱིས། གལ་ཏེ་ཕྱི་རོལ་དཔྱད་པ་འཇུག་པ་ན། །ཁོ་བོས་མདོ་སྤེལ་སྤྲོད་པ་རྣམས་ལ་བསྟན། །ཞེས་གསུངས་པ་གྲག་གོ།” ཞེས་བཀོད་དེ། ཕྱི་རོལ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་སྐབས་མདོ་སྤེལ་ལུགས་དང་། དེ་འགོག་གི་སྐབས་སེམས་ཙམ་གྱི་ལུགས་སུ་གནས་པར་གསུངས། རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལེའུ་དང་བོའི་མཇུག་(ཤོག ༣༤ ན ༡)དུ་“གཞན་གྱུ་མཐའི་རྣམ་གཞག་ཁོ་བོས་བྱས་པའི་གྲུབ་མཐའི་རྣམས་འབྱེད་པ་སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱ་བས་འདིར་མ་སྒྲིམ་སོ།།” ཞེས་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་བཅོས་གྲུབ་མཐའི་རྣམས་འབྱེད་བྱ་བ་ཞིག་ལ་ཞལ་འཕངས་ཐོན་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་«མཁས་འཇུག་»ལེའུ་གསུམ་པར་ཡང་། “རྒྱུ་པར་གྲུབ་མཐའི་རྣམས་འབྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱུང་མོད། ད་ལྟ་མཛུལ་དུ་ཡོད་པའི་གསུང་འབུམ་ནང་གྲུབ་མཐའི་རྣམས་འབྱེད་ཅེས་པ་མི་སྣང་བས། གཞུང་འདི་དཔེ་

བསྐྱེད་པའི་མ་གཞི་འདི་དུ་ལྷ་གསུང་འབྲུམ་དུ་མཚན་གཞན་ཞིག་གི་འོག་བཞག་ས་དཔྱད་དགོས་པར་སྣང་།

༡༥ དཀའ་འགྲེལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ། དེབ། ཤོག ༡༡

༡༦ ལྷ་པའི་ཚད་མ་ཡིན་གྱི་མུན་སེལ་འདི་བཞིན་ཨ་ཁུ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོའི་དཔེ་རྒྱན་དཀོན་པ་འགའ་ཞིག་གི་ཐོའི་ནང་ལོ་ཁྲ་
ཅིང་། དེ་མུན་ནས་དཔེ་ལལ་ཆེར་བརྟེན་དུ་མེད་པའི་ཁོངས་སུ་བཅི་བར་སྣང་ནའང་། ཉེ་དུས་མ་དཔེ་དབུ་མེད་བྲིས་མ་ཆེས་རྟིང་
བ་ཞིག་དཔེ་རྟིང་གི་ཁྲོད་དུ་བརྟེན་ཐོན་བྱུང་འདུག་པ་ཤིན་དུ་ལྷོད་སྤོའི་གནས་མ་ཟད་དཔེ་བྲིས་མ་དེ་ཉིད་གྲོག་བཟུས་གྱིས་ཀམ་
ཡུལ་འཛིན་མཇལ་དུ་ཡོད་པས་གྲོག་བཟུས་ཀྱི་འདྲ་དཔོན་མཇལ་བའི་སྐལ་བ་ཐོབ། བསྐྱེད་བཙུག་འདིའི་སྐོར་གྱི་བཤད་
པ་འདཔལ་དགོ་ལྷ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གཙུག་པོ་བུ་སྐུ་ལྔ་པ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དུ་ཞུ་འཆར་ལགས།

༡༧ ས་པའི་གྱི་རྒྱུ་ཐར་མདོར་བསྐྱེད་གྲུང་ཐར་གི་བཙུན་པ་ཞང་རྒྱལ་བ་དཔལ་གྱིས་མཛད་པ་དེ་སྤྱོད་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་
ནས་དཔར་དུ་བཏབ་པའི་ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་བ་འཛེགས་པའི་དེབ་དུ་བཞགས།

༡༨ ས་པའི་གྱིས་རིགས་གཏེར་དུ་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་དང་། ཚད་མ་རྒྱུ་འགྲེལ་རྩ་འགྲེལ་དང་། རྒྱུ་འཛེགས་སྐྱེད་གསུང་གྲུང་ཚོས་
གྲགས་གཉིས་ཀྱི་གཞུང་རང་ལ་བརྟེན་པ་མ་གཏོགས་དེ་དག་གི་དཔོན་པོ་དོན་བཀྲལ་བར་བྲིས་ཀྱི་འགྲེལ་བྱེད་ལྷ་ཤྲུག་རྒྱན་མཁན་
པོ་སོགས་ལ་མ་བཟོས་པར་མཁན་ཆེན་དག་དབང་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་«ལོད་ཆེན་དུག་གི་འབེལ་གཏམ་» (ཤོག ༡༠ བ༡)
དུ་བཤད།

༡༩ «རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་རྒྱུ་པར་བཤད་པ་སྡེ་བདུན་དག་གི་རྩལ་མཚོ།» ཤོག ༩ བ༡

༢༠ «ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྐྱེད་བཙུག་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་སྒོལ་རྒྱུ་མཛེས་ལྷ་རྒྱུང་བའི་རྒྱལ།» ཤོག ༡༩ བ རས་ ༡༠ བ བར།

༢༡ «ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ།» ཤོག ༡༠ བ༩

༢༢ «ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ།» ཤོག ༡༡ བ༡

༢༣ «རིགས་གཏེར་རྒྱུ་པར་བཤད།» ཤོག ༡༥ ར ༡ རྒྱུ་པར་བཤད་འདི་རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་གསུང་འབྲུམ་དུ་མ་བཞག་ས་མོད། ཀུན་མཁྱེན་
འཇམ་དབྱངས་བཞད་པས་དེ་ལས་ལུང་འབྲེན་མཛད་པ་མ་ཟད་མདོ་སྐྱེད་བཀྲུས་འབྲེལ་དུ་དེའི་མ་དཔེ་བཞག་ས་པས་བྲིས་ཉི་
ཉོང་དུ་ ༡༩༩༩ ལོར་དཔར་བསྐྱེད།

༢༤ «རྒྱུ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དཔྱད།» ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་དག་དབང་བཙུན་འགྲུས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ།
ཐོད། བ ཤོག ༥༠ ར ༩

༢༥ འགོས་ལོའི་«དེབ་ཐེར་སྤྱོད་པོ།» སྟོད་ཆ། ཤོག ༩༠༥ འགོས་ལོ་རང་ཉིད་གཞོན་པའི་སྐུ་པས་གསང་ལུང་རྒྱུ་པར་མཛེས་གཙོ་བོར་
མཛད་པར་གཟིགས་རྒྱལ་གསུངས།

༢༦ «ཚད་མ་རིགས་པའི་མཛོད།» ཤོག ༥༧ བ༩

༡༧ བཅུན་པ་སྟོན་གཞོན་གྱི་«ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་རྣམས་བཤད་གངས་ཅན་གྱི་རྒྱན་»འདི་དེ་ལྟར་ནས་དཔེ་རྒྱན་གྱི་ཏུ་དཀོན་པས་
བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱོད་པའི་མཁས་པ་མང་པོས་མ་གཟིགས་པར་སྤྲོད་པ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་མཚོན་པ་བྱ་མཚོན་དཔེ་རྒྱན་དཀོན་པ་འགྲེལ་ཞིག་
གི་ཐོའི་ནང་དུ་འདུང་མ་ལོན་མོད། ལྷ་བས་ལེགས་ཀྱིས་ ༡༩༥༧ ལོར་གྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་རྒྱན་ཁང་ནས་མ་དཔེ་
དཔེ་རྒྱུ་ཐེངས་མ་ཞིག་ལ་གཞི་བཙུག་ཏེ་དཔེ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བཏབ་པ་མོ་བོའི་ལག་ཏུ་སོན། འུ་ཡུག་པའི་«རིགས་པའི་
མཛོད་»དང་། འདི་གཉིས་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་བོད་འགྲེལ་སྤྱོད་ཤིང་གིས་སུ་མཛོད།

༡༨ དཔེར་ན་གཞན་སེལ་གྱི་ཐད་(ཤོག ༥)དུ་འདི་ལྟར། “འདིར་མཛོད་མཛོད་པས། རང་མཚན་སེལ་བ་མ་ཡིན་དགག་དང་།
རྟོག་པའི་རོར་གཞན་བསལ་བ་སེལ་བ་མེད་དགག་ཏུ་བྱེད་པ་ནི་སྒྲིབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། རིགས་པས་ཀྱང་མི་
འཐད་དེ།” ཞེས་སོགས་ཀྱིས་དོན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་འདོད་པ་ལ་དགག་པ་རྒྱས་པར་བྱུང་།

༡༩ མཁས་གྲུབ་རྗེའི་«ལྷེ་བུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་ཀྱི་སྟན་སེལ་»དུ་སྤྱི་དང་དངོས་པོའི་གཞི་མཐུན་མི་བཞེད་པ་ལ་ཐལ་འགྱུར་རྣམས་
གངས་མང་དག་ཅིག་གི་སྟོན་ནས་དགག་པ་གིན་ཏུ་རྒྱས་པར་མཛོད་པ་པལ་ཆེར་བཅུན་པ་སྟོན་གཞོན་དང་། རིགས་གཏེར་གྱི་
འགྲེལ་བྱེད་གཡག་སྟོན་གཉིས་ལ་གཙོ་བོར་དཔེ་གསལ་སེལ་སྤྲོད་མོད། བྱིས་ཀྱི་ཚད་མ་པ་རིགས་གཏེར་གྱི་རང་འགྲེལ་སྒྲིའི་
བཞེད་པར་འཐད་ལྟགས་སུ་འཛོན་པ་གོ་ཤྱག་སོགས་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་སྟན་འཕྱིན་གྱི་ཐལ་བ་འདི་རྣམས་ལ་ལན་འདེབས་ཅི་
ལྟར་མཛོད་མིན་ཐད་ཞིབ་མོར་དཔྱད་དགོས་པར་སྤྲོད།

༢༠ བོ་དོར་པར་ཆེན་གྱི་དགག་པ་མང་ཆེ་བ་དེས་མཛོད་པའི་«རིགས་ཐིགས་ལས་བཤད་པའི་ནང་པའི་ཚད་མ་འཛུམ་གཞན་བཤད་
པ་»ཞེས་པ་དེའི་གསུང་འབུམ་བོད་ ༧ དང་ ༨ པར་བཞགས་པ་དེའི་ནང་གསལ།

༢༡ དཔེར་ན་རིགས་གཏེར་དུ། “མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་འཛོག་ན་ནི། མཚན་བྱ་དེ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར།།” ཞེས་པའི་དགོངས་པ་
རིགས་གཏེར་གྱི་རྗེས་འབྲང་གཞན་གྱིས་བཀྲལ་བ་བཀག་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་དེའི་དོན་འཆད་སྒྲུབས་“དེས་ན་ཁོ་བོས་ཆོས་
རྗེའི་བཞེད་པ་འདི་ལྟར་སྤྱོད་པེ།”ཞེས་སོགས་བྱུང་། ལྷེ་བུན་གྱི་རྒྱན་ཡིད་ཀྱི་སྟན་སེལ། དེབ། ཤོག ༡༠༥

༢༢ ས་པར་གྱི་«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་»ལ་འགྲེལ་པ་ཅི་བྱུང་དང་། གཞན་ཡང་ས་སྤྱིའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚད་མ་སྤྱོད་པ་དུན་མདོ་
དང་བཅས་པའི་འགྲེལ་པ་ཅི་མཛོད་དང་། གཞན་ཡང་ཚད་མ་རིག་པ་སྤྱོད་པའི་མཁས་པ་ཅི་བྱུང་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་
བཙུགས་གང་མཛོད་སོགས་ཀྱི་བཤད་པ་རྒྱས་ཅམ་ཞིག་ཁང་དཀར་བའི་«ཚད་མ་འཛུམ་རྒྱས་»སུ་(ཤོག ༡༧༥-༡༨༥)ཀྱས་ལ་བ་
དེར་གཟིགས་འཆོལ། «ས་སྤྱིའི་གསུང་རབ་ཀྱི་དཀར་ཆག་»ཏུ་(ཤོག ༡༠༥)སྟག་ཚང་ལོ་ཙཱ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་
རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་པ་བརྒྱམས་པར་བཤད།

༢༣ «ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ།» ཤོག ༡༣༠-༡༣༡ བར། དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམས་གངས་འདི་རྣམས་
རིགས་གཏེར་ཅུ་བར་མ་བྱུང་ན་འདུང་རང་འགྲེལ་གྱི་ཆོས་ལ་དངོས་སུ་ཐོན། («རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་» ཤོག ༡༩ ན་དེ་

༡༩ བ ༡ བར།)

༣༤ «ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ།» ཤོག་ ༢༧-༢༩ བར།

༣༥ དེ་ལྟ་ནའང་ཤྭ་མཆོག་གིས་«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་ཀྱན»ཀྱི་མཇུག་བྱང་དུ། (སྤྱད་ཆ། ཤོག་ ༢༩) ‘ཚོད་
ཡུལ་མཁས་པའི་ལུགས་སྤྱི་མི་བལྟ་བར། དེ་དག་ལྟ་གསལ་ལྟུང་པའི་ལུགས་ཡིན་ཞེས། །རང་ཉིད་སྤྱོད་པས་བཀུར་བའི་
མཛོན་སྤྱོད་མས་གྱིས། །རིགས་པའི་གཏེར་གཞུང་འཆད་པ་གད་མའི་གནས།།’ ཞེས་གསུངས་པ་གོ་རམས་པས་རྒྱ་དང་ལྷ་པའི་
ཚད་མ་རིག་པའི་ལུགས་ལ་དམིགས་བསལ་ཆེ་མཐོང་མ་མཛད་པར་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་བཀུར་བ་ལ་ཟུར་ཟུར་མཛད་
པར་སྤང་ངོ་།།

༣༦ ཤྭ་མཆོག་གི་རིགས་གཏེར་གྱི་རྣམ་བཤད་འདིའི་མཇུག་བྱང་དུ་ཚད་མ་སྤྱི་བདུན་གྱི་རྟོག་གཏེར་ལམ་ཆེན་ཉམས་ནས་ལོ་གྲངས་
བཀུད་ཅུ་སྟོང་བ་དང་། རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་ཀྱན་གྱི་མཇུག་བྱང་དུ་ལོ་གྲངས་དུ་ལྔ་སྟོང་སྟོང་བར་བཤད་པས་གཞུང་འདི་
གཉིས་ཀྱི་བརྒྱུ་ལུས་དུས་སྤྱི་གང་ཡིན་གསུངས་པ་མ་ཟད། ཤྭ་མཆོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་གཞུང་འདི་རྣམས་བརྒྱུ་ལུས་པའི་ཀུན་
སྟོང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་རིགས་གཏེར་གྱི་རང་ལུགས་འཐད་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱབས་ཤིང་། ལྷག་པར་རྒྱལ་ཚབ་རྗེ་སོགས་དགོན་ལྷན་
པའི་ཚད་མ་སྤྱི་བརྒྱུ་ལུས་འགོག་པའི་ཆེད་ཡིན་པ་གསལ་བར་སྟོན།

༣༧ «ལུགས་རན་པམ་བྱེད་»འདིའི་ནང་གཙང་ནག་པ་དང་། དན་བག་པ། མ་བྱ་པ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་སྤྱི་བ་ལྟ་བུ་མང་པོ་ཞིག་
གི་བཞེད་པ་བཏོད་གནང་བས། དེང་མཁས་པ་སྤྱི་མ་དེ་དག་མང་པོ་ཞིག་གི་གཞུང་དངོས་མཛུགས་དུ་མེད་སྟབས། ཤྭ་མཆོག་
གིས་དེ་རྣམས་ཀྱིས་བཞེད་པ་བཏོད་པའི་གཞུང་འདི་ལྟ་བུ་རྣམས་དེ་བས་ཀྱང་ཆུ་ཆེན་པོར་བརྟེན་དགོས་པར་མཛོན།

༣༨ «ཚད་མ་སྤྱི་པའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་སྤྱི་བདུན་གྱི་བང་མཛོད་ཆེན་པོའི་སྟོན་འབྱེད་པར་བྱེད་པའི་རྟོ་རྗེའི་ལྟུང་ལའོར་གྱི་ལྟ་མིག་»
ཤོག་ ༢ ན་༩

༣༩ «རྟོ་རྗེའི་ལྟུང་ལའོར་གྱི་ལྟ་མིག་» ཤོག་ ༥ ན་༡-༢ བ་༢ བར།

༤༠ «རྟོ་རྗེའི་ལྟུང་ལའོར་གྱི་ལྟ་མིག་» ཤོག་ ༩ བ་༤

༤༡ «སྤྱི་བདུན་དག་གི་རོལ་མཆོ།» ཤོག་ ༩༠ བ་༡-༢ ན་༩

༤༢ «སྤྱི་བདུན་དག་གི་རོལ་མཆོ།» ཤོག་ ༩༠ བ་༩

༤༣ «ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་ཀྱན།» སྤྱད་ཆ། ཤོག་ ༡༠༩ བ་༤-༡༠༩ ན་༩ བར། འདིར་ཤྭ་མཆོག་གིས་མ་དབྱེད་པ་
དང་། ཅུང་ཟད་དབྱེད་པ་དང་། ཤིན་ཏུ་དབྱེད་པའི་གནས་སྐབས་གསུམ་གསུངས་པ་ནི་ལྟ་བུ་བ་བཞི་པོ་དོང་པཎ་ཆེན་གྱི་དབུ་མའི་
བཤད་པ་ལས་ཐོན་ཅིང་། ལྷག་པར་སྤྱི་མཛད་ལོ་རྒྱུ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན་གྱི་«ཐུབ་མཐའ་ཀུན་ཤེས་»(དེབ། ཤོག་ ༡༢༤)སུ་
དེ་བས་ཀྱང་འཕགས་པ་ལྟའི་བཞེད་ཀྱི་པའི་གཞུང་། “བསོད་ནམས་མིན་པ་དང་པོར་བསྐྱོག། །བར་དུ་བདག་ནི་བསྐྱོག་པར་

༤༧ པའ་ཆེན་ལྷན་མཆོག་གིས་རྟོག་ལྟགས་ཀྱི་ཚད་མ་སྒྲུབ་པའི་སྐོལ་དེ་ཚད་མའི་གཞུང་ལྟགས་འགྲེལ་ཚུལ་ཚད་མར་བཞེང་བཞིན་དུ་
 རྒྱལ་ཁབ་རྩིས་གཙོས་དགོ་ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྒྲུབ་བ་རྣམས་ཀྱིས་འགྲེལ་ཚུལ་དེ་འགྲེལ་ཚུལ་ལོག་པར་བརྒྱུད་ནས་སྤྲེལ་སྤྲོད་བ་
 གསུམ་དུ་ལྟགས་སྤང་གེ་ཆེ་ཙམ་མཛད་པ་ཞིབ་དྲུག་དྲུག་རྩུང་ཟད་ལ། མཚན་གྱིས་ནས་སྤྲེལ་མཛད་ཏེ། རྒྱལ་ཁབ་རྩིས་གསལ་དགོ་
 ལྷན་པའི་ཚད་མ་སྒྲུབ་རྣམས་ཀྱི་བཞེང་བ་ལྟགས་ཆེ་བའི་རྟོག་ལྟགས་ཀྱི་ཚད་མ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་འབབ་ཞིག་ཏུ་སྤྱང་ངོ་།།

དཔེ་སྐྱོན་གསལ་བཤད།

འདིར་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་ཀྱི་བོད་ཐེང་ཉི་ཤུ་པར་«དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུས་»ཀྱི་དེབ་འདིའི་ནང་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ཚད་མ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་མ་དཔེ་གང་ལ་གཞི་བཅོལ་མིན་དང་། མ་དཔེ་དེ་དག་དཔར་མ་གཞན་གང་དང་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་ཞིབ་བཞིས་ཚུལ་ནི། འདི་ལྟར། ཐོག་མར་ས་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མའི་གཞུང་མ་མོ་ལྟ་བུར་གྱུར་བ་ས་པའ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་«ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་»ནི་ས་སྐྱའི་བཀའ་འབུམ་པོད་ ༥ པར་བཞུགས་པ་ལ་གཞི་བཞག་ཅིང་། དེ་དང་བཀའ་འབུམ་གྱི་པོད་དེ་གའི་ནང་བཞུགས་པའི་ཚད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་རང་འགྲེལ་ནང་ཡོད་པའི་རྩ་བ་དང་ཕན་ཚུན་ཞིབ་བསྐྱར་བྱས་པ་མ་ཟད། དེའི་སྟེང་ས་པའ་གྱི་གསུང་འབུམ་ཆ་ཚང་ཞིག་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་«གངས་ཅན་རིགས་མཛོད་»དེབ་ཨང་༩༩ ནས་ ༡༥ པར་ ཟླ་དགེ་ཤིང་དཔར་ལ་མ་ཕྱིར་བྱས་ཏེ་དཔར་དུ་བཏབ་པ་དེའི་ནང་བཞུགས་པའི་རིགས་གཏེར་རྩ་འགྲེལ་གཉིས་དང་ཡང་བསྐྱར་ཞིབ་ཞུས་ཏེ་དཔར་མ་མི་མཐུན་པ་རྣམས་གཤམ་དུ་ཁྱེ་སྒྲིག་པའི་མཆན་དུ་བཀོད་ཡོད། རིགས་གཏེར་གྱི་གཞུང་དེ་བསྟན་བཅོས་རྩ་འགྲེལ་གཉིས་ལས་རྩ་བའི་གསུང་གཏོགས་པ་མ་ཟད་གཞུང་འདི་ལ་སྡོན་གྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོས་འགྲེལ་པའང་རྒྱས་བསྐྱས་སྒྲ་ཆོགས་པར་མཛད་པ་བྱུང་བ་སོགས་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་བོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པར་བརྟེན། གཞུང་དེ་འཛུབ་ཁྲིད་མཛད་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དང་ཐོས་བསམ་གྱིས་འཇུག་པའི་སློབ་གཉེས་བ་རྣམས་ལ་འཇུག་པ་བདེ་བའི་སླད་དེང་རབས་ཀྱི་སློབ་ལྟར་རྩ་བའི་ཆོགས་བཅད་རྣམས་ལ་གཞུང་དོན་དང་བསྟན་པའི་སློབ་ནས་དོ་གཟབ་ཀྱིས་སློབ་ཀྱི་ཨང་གངས་བཀོད་པ་བཅས་དང་།

དེ་རྗེས་ཀུན་མཁུན་གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གའི་གསུང་«ལྷོ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འགྲེལ་བ་ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་»མ་དཔེ་ནི་དེའི་གསུང་འབུམ་པོད་ ༡༥ བཞུགས་པ་ལ་བཟུངས་ལ། མ་དཔེ་དེ་ཉིད་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོར་སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་«ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་བ་»ཞེས་པའི་དེབ་དཔར་དུ་ཐོན་པའི་ནང་བཞུགས་པ་དེ་དང་དཔར་མ་ཕན་ཚུན་བསྐྱར་ཏེ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པ་རྣམས་མཆན་དུ་བཀོད། དེ་བཞིན་དུ་གསེར་མདོག་པའ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྟ་བུ་གྱི་«ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་སློབ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་རྩལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་ཉིན་མོར་བྱས་པའི་སྐྱང་བས་དཔྱོད་ལྡན་མཐའ་དག་དགའ་བར་བྱེད་པ་»ནི་དེའི་གསུང་འབུམ་པོད་ ༩ བཞུགས་པ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོར་ལྷོ་ལིང་ཀུན་བཟང་སྟོབས་རྒྱལ་བྱ་བས་དཔར་བཞུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བཏབ་པ་དེར་མ་ཕྱིར་བཟུངས་ལ། པའ་ཆེན་གྱི་གསུང་དེའི་

གཞི་རྒྱ་དང་ཆོས་མ་དཔེར་ནོར་བཙུག་ལྷ་སྐྱེས་གང་ཡིན་པོད་ གྲི་གཙུག་ལག་གཅེས་བདུས་སྤྲིག་པ་པོའི་

མཐའ་དོན་འདི་རང་ཚཱ་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བརྩས་ཀྱི་བོད་ཐོངས་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་རིག་

གནས་ལས་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་ས་རྟོག་གཉིས་སུ་གསལ་བ་ལས་དཔལ་ས་སྐྱུ་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མ་
 རིག་པའི་གཞུང་གསལ་གིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཁག་ཅིག་སྟེ་གསལ་གཏུ་བཏུས་ཏེ་དེར་དབས་ཀྱི་སྟོལ་ལྟར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་
 བསྐྱབ་ཞུ་བུ་བ་དག་ལ་གྲུ་ས་ཐོག་སྟེ་གསལ་བའི་འདི་ས་ཐོད་ཀྱི་གསལ་ཆེའི་བསྟན་བཅོས་འདི་ནམས་རང་རིགས་སྟོ་
 གསའ་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཐོས་བསམ་གྱིས་འཇུག་པའི་སྐལ་བ་ཐོབ་ཅིང་། དེའི་ལམ་ནས་རིགས་ལམས་ཀྱི་སྟོ་འཕར་
 ཡངས་པོར་འབྲེད་པ་འདྲ་བའི་རི་སྟོ་ན་ལྷ། པོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁོབ་དབྱེད་ཁང་ནས། ལྷ་ཆོས་ལ།

ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས།

ས་སྐྱ་པ་རྩྱུ་གུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན།

༡༡། བྱ་གར་རྒྱུ་ཏུ། དཔལ་ལྷན་འཛིན། བོད་རྒྱལ་ཏུ། ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར། འཕགས་པ་
འཇམ་དཔལ་གཞིན་ནུར་གྱིར་པ་ལ་གྲས་པས་ཕྱག་འཆའ་པོ།

[illegible]

རབ་བྱེད་དང་པོ། ཡུལ་བརྟག་པ།

ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་སྒྲོས་རིག་བྱ། འོན་ཀྱི་དང་ནི་མེད་སྣང་གཉིས། ཡུལ་ཡིན་ཞེན་དེ་
འཛིན་གྱི། ཤེས་པ་གཉིས་པོ་འབྲུལ་པར་འགལ།༥༠ ཡུལ་ཡོད་ན་ཡང་ཐག་པ་ལ། སྐྱུལ་འཛིན་
བཞིན་དུ་འབྲུལ་ཞེན། བྱར་འཛིན་ཡུལ་ཡོད་མྱིར་མ་འབྲུལ། ཡུལ་མེད་པས་ན་སྐྱུལ་འཛིན་
འབྲུལ།༥༡ སྣང་ཡུལ་གཉིས་པོ་ཤེས་པ་ལས། ཐང་ད་ཡིན་ན་ཡུལ་རུང་བར། གནས་པའི་གང་
ཟག་གཞན་གྱིས་ཀྱང་། མཐོང་འགྱུར་ལུས་པ་ལ་སོགས་བཞིན།༥༢ འོན་ཉིད་ཡིན་ཡང་ལུས་ཀྱི་
ནང་། མི་མཐོང་བཞིན་དུ་འབྲུལ་སྣང་གཉིས། བདག་ལ་རྟག་ཏུ་འབྲེལ་བའི་མྱིར། གཞན་གྱི་རྟོགས་

པ་མེད་ཅེ་ན།༥༠ བད་གི་ལུས་ནི་ཡུལ་རུང་མིན། རེས་ན་རང་གིས་ཀྱང་མི་མཐོང་། རང་དང་རྟག་
 ཏུ་འབྲེལ་བས་ན། གཉིས་པོ་འང་ཡུལ་རུང་མིན་ཞེ་ན།༥༡ རང་སློ་ཁོ་ན་དང་འབྲེལ་བྱིར། བརྗོད་
 ཀྱང་གཞན་གྱིས་རྟོགས་མི་འགྲུར། རང་རང་སློ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱིར། བརྗོད་པས་དེ་ཉིད་རྟོགས་གི་
 བ།༥༢ གང་ཟག་གཉིས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་དོན། ཁོ་སོ་ཡིན་བྱིར་སྦྱར་མི་རུས། གང་ཟག་སོ་སོ་ལ་
 ཡོད་པའི། ཁེམས་ཀྱི་རྣམ་པ་གཉིས་འདྲ་བས།༥༣ འདྲ་བ་ཀྱི་གཅིག་ཏུ་ཞེན་པ་ལ། ཐུན་སྦྱར་སྦྱོར་
 བྱིར་མི་འགལ་ན། རང་ལ་ཤར་ན་རང་ཡུལ་ཡིན། ཁ་ཤར་ན་ནི་དེ་ཡུལ་མིན།༥༤ དེས་ན་ཐ་དད་
 གཟུང་བ་ལ། གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་གལ་མིན། ཐུན་དཔྱད་ཡིན་ཡང་ཡུལ་གཅིག་ཏུ། འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་
 འཛིན་ཞེ་ན།༥༥ གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་འབྲེལ་བའི་བྱིར། གཟུང་ཡུལ་མེད་པར་གྲུབ་པ་ཡིན། རིགས་
 པས་བརྟགས་ན་མེད་བཞིན་དུ། རྟེན་དུང་ཡལ་ཆེར་ཡུལ་དུ་ཞེན།༥༦ མོར་མོའི་ཕེ་མོས་བསྟན་
 པ་ན། རྣམ་མཁའ་མཐོང་ཞེས་སྒྲུབ་པོ་འབྲེལ། བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སུ་བཅད་བའོ།

གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་ཁོ་ན། ཡུལ་གཉིས་བཞེད་པས་གཞོད་ཅེ་ན།༥༧ འཇུག་
 རྩལ་སྒོ་ནས་རང་སྤྱི་གཉིས། མེད་པའང་གཞལ་བྱར་མཚུངས་གི་ན། རེ་ལ་ཡུལ་གྱི་དགོས་རུས་
 མེད། སྒྲ་སོགས་སྒྲུང་བ་སློ་ཉིད་ཡིན། སྒྲར་སྒྲུང་དོན་ལ་གྲུབ་པ་མེད།༥༨ དེ་ནི་དངོས་པོར་ཡོད་
 མེད་ཅེས། རྟོག་པས་དབྱེད་ན་སྤྱི་མཚན་ཡིན། རང་སྤྱི་མེད་གཉིས་པོ་རང་རིག་གི་ རྟགས་ལ་གྲུབ་
 པས་བསལ་ཀྱི་ཞེ་ན།༥༩ འབྲེལ་གཉིས་ལ་ཡུལ་མེད་ཅིང་། རང་རིག་གིས་ནི་སྤྱིར་བའི་
 བྱིར། རེས་པ་ཉིད་ཡིན་དེ་ཡང་ནི། མེད་པ་འཛིན་བྱིར་འབྲེལ་གཉིས་ཡིན།༦༠ རང་མཚན་མིན་
 པའི་ཡུལ་མེད་ན། རང་སྤྱི་མེད་གཞལ་བྱར་འགལ་ཞེ་ན། རྟགས་བྱ་དངོས་པོར་ཡོད་མེད་ཅེས། གྲུབ་
 པའི་བྱིར་ན་འགལ་བ་མེད།༦༡ བྱི་ཡི་གཟུང་ཡུལ་མཁའ་པས་བཀག་ རེས་པའི་གཟུང་ཡུལ་འདིར་
 མི་མིན། རེས་ན་གཞལ་བྱ་གཅིག་ཉིད་ཀྱང་། མི་འཐད་ཅེས་ནི་འགལ་ཞིག་སྤྱི།༦༢ རོ་བོ་ཉིད་
 དང་དབང་ལྷན་དང་། གཙོ་བོ་རྩལ་དང་རྣམ་རིག་དང་། རྟོན་འབྲེལ་ཡིན་ཞེས་གྲུབ་པའི་མཐའ། ཐུན་
 དད་རང་གཞན་སྤྱི་པ་འདོད།༦༣ ཆོད་པ་མིན་བྱིར་རྣམ་གཉིས་མིན། རྟེན་པོ་རྟོན་བཅས་ལྟ་
 བྱེད་ལོ། རེམས་པོ་ཡིན་བྱིར་ལྟ་བྱེད་མིན། རུས་མཉམ་པ་ལ་འབྲེལ་བ་མེད།༦༤ ཡུལ་དང་རྣམ་

ཤེས་དུས་མཉམ་ནི། གཞུང་འཛིན་ཡིན་ཞེས་གངས་ཅན་པ། རྟེན་མཉམ་ཕྱིར་ན་འབྲེལ་བ་མེད། ཟུ་
མེད་པ་ལ་རྣམ་ཤེས་འགལ།༥༥༥ སྐད་ཅིག་སྤྲོ་མའི་ཡུལ་རྒྱ་ཡིན། རྟེན་མཉམ་གཞུང་ཡུལ་ཡིན་
ཞེན། ཡུལ་ལས་སྤྲོས་ཕྱིར་རྣམ་ཤེས་གྲུབ། རྟེན་མཉམ་མཉམ་དགོས་པ་མེད།༥༥༥ ཡུལ་དང་དབང་
པོ་ཡིད་ལ་བྱེད། རྟེན་མཉམ་སྤྲོས་པ་རྣམ་ཤེས་ཡིན། ཁས་སོགས་བྱ་ཡི་རྒྱ་ཡིན་ཡང་། ལ་མའི་
གཞུགས་བཞེན་ཡུལ་འབྲས་སྤྲོ།༥༥༥ དེས་ན་ཡུལ་ལ་འབྲས་བྱ་གཉིས། སྤྲོ་ཡང་རྒྱལ་གཉིས་ཡིན་
པར་འདོད། གཅིག་དང་དུ་མ་བྲལ་བའི་ཕྱིར། རྟོན་མེད་དེས་ན་རྣམ་པ་འཛུགས་མེད།༥༥༥ གུན་རྩོལ་
འཛིག་རྟེན་གྲགས་པ་ལ། བརྟེན་ན་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་འགལ། གསལ་དང་ལྟན་ཅིག་དམིགས་
པས་འབྲུབ། ལྟན་ཅིག་དམིགས་ལ་གཞན་མི་སྤྲོ།༥༥༥ རྩོལ་གཞན་ཡིན་ན་རྟེན་མི་སྤྲོ། སྤྲོ་
གཉིས་སྤྲོ་བཞེན་སྤྲོ་འཛིན་ཡང་། གཞན་ལ་མཐའ་གཞན་བཀག་པས་ཁེགས། ཁེམས་རྒྱུན་ཡན་
ལག་ཅན་དང་མཚུངས།༥༥༥ སྐད་ཅིག་རྟེན་གྱི་ཆ་ཤས་བཞེན། དེས་ན་སྐད་ཅིག་གསུམ་བདག་
ཕྱིར། གཅིག་དང་དུ་མ་བྲལ་ཞེས་ཟེར།༥༥༥ སྐད་ཅིག་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཕྱིར། སྐད་ཅིག་གཅིག་
པ་མི་སྤྲོད་འབྲུབ། སྐད་ཅིག་གཅིག་པ་མི་སྤྲོད་ན། གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པ་ཉམས།༥༥༥
རགས་པ་ཅིག་ཆར་བསྐྱོར་བས་ན། དབྱས་ཀྱི་རྟེན་པ་ཆ་བཅས་འབྲུབ། རྟེན་གསུམ་ཅིག་ཆར་མི་
སྤྲོབས། ད་ལྟོ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ཡིན།༥༥༥ རྟོན་དུ་སྤྲོད་པ་སྤྲོ་ཉིད་ཡིན། སྤྲོད་པ་དེ་ཉིད་ཕྱིར་
མེད། བག་ཆགས་བརྟེན་དང་མི་བརྟེན་ལས། བདེན་དང་བརྟེན་པ་མའི་རྣམ་གཞག་བྱེད།༥༥༥
ཇི་སྤྲོད་ཕྱི་རོལ་ཁས་ལེན་པ། རྟེན་མཉམ་རྒྱལ་གཞུང་ཡུལ་ཟེར། ཤེས་བྱ་ནང་གི་རྟེན་པ་ན། ཡུལ་
དང་ཡུལ་ཅན་གྲུབ་པ་མེད།༥༥༥ བསྐྱེད་པའི་ཆོགས་སྤྲོ་བཅད་པའོ། ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ལས་
ཡུལ་བརྟེན་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྤྲོད་པའོ། །

རབ་བྱེད་གཉིས་པ། སྤྲོ་བརྟེན་པ།

སྤྲོ་ཡི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་ཡིན། ཡུལ་སོགས་སྤྲོ་ནས་དུ་མར་འབྲུབ། ཤེས་པའི་སྤྲོ་ནས་རང་
རིག་གཅིག་༥༥༥ ཡིད་དཔྱོད་སྤྲོད་ལ་མ་ངེས་དང་། བཅད་ཤེས་ལོག་ཤེས་ཐེ་ཚོམ་ལ། ཡིད་དཔྱོད་

ཏྲགས་ལ་གཏན་མི་ལྟོས། ཏྲམ་བཅའ་ཙམ་ཡིན་ཐེ་ཚོམ་འགྱུར༥༥༥ ཏྲགས་ལ་ལྟོས་ན་ཡང་དག་
 གམ། ལྷར་སྒྲུང་གསུམ་ལས་འདེལ་བ་མེད། རྒྱ་མཚན་ཙན་གྱི་ཡིད་དཔྱད་གཉིས། ལྷར་སྒྲུང་གསུམ་
 ཏུ་མི་འདུན། གཏན་ཚིགས་ལྷར་སྒྲུང་བཞེད་པར་འགྱུར༥༥༥ ཡིད་དཔྱད་ལྷར་སྒྲུང་མ་ཡིན་ན། ཚད་
 མ་གསུམ་པ་སྤྱིད་པར་འགྱུར། བདེན་པ་ངེས་ཀྱང་ཚད་མིན་ན། རྗེས་སུ་དབག་པའང་མིན་པར་
 འགྱུར༥༥༥ ངེས་ཀྱང་སྒྲོ་འདོགས་མི་གཅོད་ན། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་མིན་པར་འགྱུར། ངེས་པ་
 མེད་ཀྱང་བདེན་བརྟུན་དང་། ཁོམ་ཉིདེ་སྒྲོ་གསུམ་མི་འགལ་ན༥༥༥ ངེས་པ་མེད་ན་ཡིད་དཔྱད་
 ཉམས། གཉིས་སུ་འགྱུར་ན་ཐེ་ཚོམ་དགལ། ཡང་ན་བདེན་པའི་ཡིད་དཔྱད་ལྷར་སྒྲུང་། བོག་པའི་ཡིད་
 དཔྱད་ཅིས་མི་འཐད༥༥༥ འདོད་ན་ཡིད་དཔྱད་བདེན་པ་ཉམས། མིན་ན་སྒྲུ་མའང་མིན་པར་
 མཚུངས། གཉིས་ཀར་དོགས་ན་ཐེ་ཚོམ་འགྱུར། གལ་ཏེ་སྤྱིད་ན་གྲངས་ངེས་འཛིག༥༥༥ ལོག་
 ཤེས་ཡིན་ན་ཡིད་དཔྱད་ཀྱང་། ཚད་མ་ཉིད་འགྱུར་མཚུངས་ཕྱིར་ལོ། གལ་ཏེ་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ཡི། ཡིད་
 དཔྱད་བདེན་ན་ཀུན་བདེན་འགྱུར༥༥༥ གལ་ཏེ་ལོག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཙན། ཡིད་དཔྱད་ཡིན་ན་གཞུང་
 དང་འགལ། རང་གཞན་སྤེལ་པའི་ལུང་ལས་རྟོགས། སྒྲོ་རིགས་བཞེད་འདུས་ཡིད་དཔྱད་མིན༥༥༥
 གལ་ཏེ་སྒྲུང་ལ་མ་ངེས་པ། ཚད་མ་མིན་ན་མཛོན་སུམ་ཀྱན། ཚད་མར་མིན་འགྱུར་མཛོན་སུམ་ལ། ངེས་
 པ་ཉིད་ནི་བཀག་ཕྱིར་ལོ༥༥༥ བཅད་ཤེས་རིགས་པས་མཐའ་བཅད་ན། མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་
 རྟོག་དང་། ཡང་ན་ཚད་མ་ཉིད་འགྱུར་གྱི། རེ་ལས་གཞན་པའི་སྒྲོ་མི་སྤྱིད༥༥༥ མཛོན་སུམ་རྟོག་
 བལ་ད་ལྷར་བ། བཅད་ཤེས་འདས་པ་བྲན་པ་ཡིན། སྤུལ་དུས་འཛིན་སྒྲངས་འགལ་བ་ལ། གཞི་
 མཐུན་པ་ནི་གལ་སྤྱིད༥༥༥ རིགས་རྒྱན་འཛིན་པ་མཛོན་སུམ་སྟེ། རྗེས་ཤེས་བཅད་ཤེས་ཡིན་
 ཞེན། རིགས་ནི་མཛོན་སུམ་ཡུལ་མ་ཡིན། མཐོང་བའི་དོན་ལ་རྗེས་ཤེས་མེད༥༥༥ འགལ་
 བའི་ཕྱིར་ན་གཞི་མཐུན་མེད། མཛོན་སུམ་ཡིན་ཕྱིར་བྲན་པ་མིན། རིགས་ནི་དབང་པོའི་ཡུལ་དུ་
 འགལ། མཐོང་བ་ལྷ་སྟེ་ཁྱེད་པར་མེད༥༥༥ ངེས་པ་ཡོད་ན་མཛོན་སུམ་མིན། བྲད་པར་འཛིན་
 པ་རྟོག་པ་ཡིན། རེས་ན་མཛོན་སུམ་བཅད་ཤེས་དང་། གཞི་མཐུན་རིགས་པ་ཤེས་པས་བཀག༥༥༥
 ཅིས་བྱ་བ་ནི་བསྐྱུ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།

ཡུལ་དང་དབང་པོའི་རྒྱལ་ལྷ་རབ། ཚེགས་པའི་སྐད་ཅིག་རི་སྟེད་གྱིས།¹⁹ བྱོར་བའི་ནམ་
ཤེས་གང་བསྟེད་པ། ཁོ་སོ་སྟེ་བོའི་མངོན་སུམ་ཡིན།²⁰ གྲངས་ཀྱི་དབྱེ་བསྟུ་རི་སྟེད་པ། བྱིས་
ཀྱི་དབྱེ་བས་བྱས་པ་ཡིན། བྱང་གི་དབྱེ་བསྟུ་རི་སྟེད་པ། རྟེ་ཡི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བཞེད།²¹ བྱ་
བར་སྐབས་ཀྱི་ཚེགས་སུ་བཅད་པའོ།

མི་བསྟུ་མ་གྲུབ་ཚད་མ་མིན། བཤེགས་ལོག་ཏོག་ཐེ་ཚོམ་སྟེ། ཚད་མའི་འགལ་ལྷན་མ་
བ་གསུམ། འཇུག་ཚུལ་སྟོན་ནས་བྱེ་བ་ཡིན། རྟོ་བོའི་སྟོན་ནས་བསྟུ་ན་གཅིག་²² དེ་དང་དེ་མིན་
འཛིན་པས་སྟོང་། བཤེགས་པ་ཡིན་དབྱེ་ན་གསུམ། བཤེགས་པ་དང་མ་ཚོགས་དང་། ཚོགས་པར་
གྱུར་ཀྱང་མ་རྟེན་པའོ།²³ དེ་འཛིན་པ་ལ་དེ་མིན་གྱིས། བཤེན་པ་ལོག་ཤེས་དབྱེ་ན་གཉིས། ཏོག་
པ་དང་ནི་ཏོག་མེད་དེ། ཁོ་སོར་བྱེ་ན་ནམ་པ་ལྟ།²⁴ དེ་²⁵འཛིན་ན་ཡང་དེ་མིན་གྱིད། ཐེ་ཚོམ་
ཉིད་ཡིན་དབྱེ་ན་གཉིས། བཤེན་དུ་གྱུར་དང་བག་ལ་ཉལ། ཁམ་ཉམ་པ་དང་ཤས་ཆར་འཛིན།²⁶ ཚད་
མའི་ཤེས་པ་གཉིས་པོ་ཡང་། རང་སྐྱེ་ཚད་མ་ཁོན་ར་འདུས། ཚད་མ་མིན་པ་གསུམ་པོ་ཡང་། བཤེགས་
པ་ལས་དོན་གཞན་མིན།²⁷ ཞེས་བྱ་བ་བསྟུ་བའི་ཚེགས་སུ་བཅད་པའོ། ཚད་མ་རིགས་
པའི་གཏེར་ལས་སྟོང་བཟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་གཉིས་པའོ། །

རབ་བྱེད་གསུམ་པ། སྟེ་དང་བྱེ་བྲག་བཟག་པ།

རང་མཚན་འཛིན་པ་ཏོག་མེད་དེ། སྟེ་འཛིན་པ་ནི་ཏོག་པ་ཡིན། རྟེ་ལ་རང་མཚན་དངོས་
པོ་སྟེ། སྟེ་ནི་དངོས་པོར་གྲུབ་པ་མེད།²⁸ རྟེས་དང་ལྟོག་པ་སྟེ་བྲག་ སྟེ་དང་གཞན་སེལ་ཏོག་
མི་ཏོག་ བཤེན་དག་ནམ་གཞག་གཞན་དུ་འཆད། ཁོ་བོ་གཞུང་བཞིན་འཆད་པར་འདོད།²⁹ རྟེས་
དཔག་དངོས་པོར་མི་འཛིན་པས། རྟེ་ལ་རྟེས་ཚོས་འཐད་མ་ཡིན། སེལ་བ་ཡིན་ཕྱིར་རྟེས་
དཔག་ནི། ལྟོག་པའི་སྟོན་ནས་གྲུབ་³⁰པར་བཞེད།³¹ བཤེན་དང་རང་གི་དངོས་པོ་ལས། ལྟོག་
པར་བྱེད་པ་སྟེ་བྲག་ ཐད་ཀ་དང་ནི་གོང་མ་ཡི། སྟེ་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས་གཉིས་ཡོད།³² ཐད་
ཀའི་བྱེ་བྲག་རྟེས་ཐ་དད། རྟོང་མའི་བྱེ་བྲག་གཅིག་པ་བཀག ཁ་ཅིག་ཐ་དད་ཡིན་ཞེས་ཟེར། ཐ་

དད་སྣང་རུང་མེད་པས་ཞེས།༥༠ ཁ་ཅིག་རྩལ་གཅིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར། རྩལ་གཅིག་ན་ཡང་སྣང་
 རུང་མིན། ཡུལ་དུས་ནམ་པ་འགལ་བ་ཡི། བྱེ་བྲག་སྤྱི་གཅིག་དང་འབྲེལ་ན།༥༡ སྤྱི་འཛིག་ངོ་བོ་
 གཅིག་ཏུ་འགྱུར། མིན་ན་གཅིག་ལ་ཆ་གཉིས་འགལ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་རྩལ་གཅིག་ན། ཡན་ལག་
 ཅན་ཡང་རི་ལྷོང་དགག།༥༢ དབང་བོ་འདྲ་ཉེས་བཅས་ཉིད་དུ་ཐལ། འགལ་བ་ཀུན་ཀྱང་རྩལ་
 གཅིག་འགྱུར། བྱེ་བྲག་རེ་རེ་དང་འབྲེལ་བའི། སྤྱི་ཡང་དུ་མ་ཡོད་ཅིན།༥༣ མཚན་ཉིད་མི་
 འགྱུར་དགག་སྐྱབ་ཀྱི། རྣམ་པར་གཞག་པའང་འཛིག་པར་འགྱུར། མཚན་ཉིད་མཚུངས་པའི་སྤྱི་
 གཅིག་དང་། བྱེ་བྲག་རྩལ་གཅིག་ཡིན་ནོ་ལོ།༥༤ མཚུངས་པ་རྟོགས་པས་སྐྱར་བ་ཡིན། རྟོག་
 པའི་སྒོ་ཚུས་དོན་ལ་མེད། རོན་ལ་འདྲ་བ་ཡོད་ན་ནི། སྒོན་མེད་མཐོང་ན་འདྲ་ལྟོ་འདྲ་བར་
 འགྱུར།༥༥ མཚུངས་ལ་དངོས་པོ་གཅིག་མི་སྤྱིད། གཅིག་མ་ཡིན་ལ་སྤྱི་སྤྱི་མེད། སྤྱོལ་སྤྱི་གཅིག་
 མ་ཤར་ན། མཚུངས་པར་རྟོགས་ཀྱང་སྤྱིར་མི་རུང་།༥༦ ཐོགས་རེ་ལྟོ་འདྲ་བ་ཀུན་ལ་ཡོད། ཐམས་
 ཅད་འདྲ་བ་གང་ན་འདྲ་མེད། རིགས་པའི་རྒྱལ་བོས་གསུངས་པ་ཡི། རྣམ་གཞག་དང་ཡང་འགལ་
 བར་སྣང་།༥༧ དེ་མིན་རང་བཞིན་ལས་ལྡོག་པ།༥༨ རང་ལོ་ཀུན་ལ་གྲུབ་པ་གཤེ། སེལ་བའི་སྤྱི་
 ཡིན་ལྟོ་རང་མཚན་དུ། འབྲུལ་བ་དེ་ལ་དགག་སྐྱབ་བྱེད།༥༩ གལ་ཏེ་དོན་ལ་སྤྱི་མེད་ན། གཞན་
 སེལ་སྒོ་བཏགས་དངོས་མེད་ལ། སྐྱབ་ཀྱང་དོན་དང་མ་འབྲེལ་བྱིར། ཐམས་ཅད་ཐམས་ཅད་འཛིག་
 ཅི་ན།༥༠ དོན་དང་སེལ་བ་གཅིག་ཉིད་དུ། འབྲུལ་ནས་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་ན། རང་གི་མཚན་
 ཉིད་ཐོབ་པ་ཙམ། ཚད་མ་ཡིན་བྱིར་འཐད་པ་ཡིན།༥༡ ཐ་དད་སྤྱི་འདོད་ལྷན་སྐྱུག་པ། རྩལ་
 གཅིག་ཡིན་ཞེས་གྲངས་ཅན་པ། གངས་ཅན་པ་རྣམས་དེ་རྩལ་འབྲང་། སེལ་བར་འདོད་པ་མཁས་
 པའི་ལུགས།༥༢ བསྐྱེད་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ལས་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་
 བརྟམ་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་གསུམ་པའོ། །

རབ་བྱེད་བཞི་པ། སྐྱབ་པ་དང་གཞན་སེལ་བརྟམ་པ།

རྟོག་མེད་སྣང་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག སྤྱི་རྟོག་ཐམས་ཅད་གཞན་སེལ་ཡིན། རྟོག་འབྲུལ་

དང་མ་ལུལ་བའི། །དབྱེ་བས་གཉིས་གཉིས་ནམ་པ་བཞི།༥༠ འོན་ལ་གནས་པའི་དངོས་པོ་
 ནམས། གཅིག་ལ་དུ་མ་མི་སྤྲོད་ཅིང་། །དུ་མ་གཅིག་ཏུ་གནས་མི་སྤྲོད། གཅིག་ལ་གསལ་དང་མི་
 གསལ་མེད།༥༡ མཛོན་སུམ་ཐམས་ཅད་དོན་བཞིན་སྣང་། གཅིག་ལ་ཐ་དད་སྣང་བ་མེད། ཐ་
 དད་གཅིག་ཏུ་སྣང་མི་སྤྲོད། སྣང་བས་འཇུག་ལ་རེས་འཛོག་མེད།༥༢ ཡུལ་ལ་རི་ལྷོང་གནས་
 པ་ཡི། སྟོབས་ཀྱིས་༧་དབང་གེས་སྐྱེས་པས་ན། བེད་ན་མི་འབྱུང་ངེས་པའི་ཕྱིར། སྟོ་དོན་པན་ཚུན་
 འཚོལ་བ་མེད།༥༣ དེས་ན་མཛོན་སུམ་ཚད་མ་ཡང་ རྟོག་མེད་ཡིན་ཕྱིར་ངེས་མི་དགོས། མཛོན་སུམ་
 རྟོག་བྲལ་མ་ལུལ་བ། ཉིད་ཀྱིས་༨་ཚད་མ་གྲུབ་པ་ཡིན།༥༤ དེ་ལས་གཞན་གྱི་སྟོབས་ཉིད་
 ལས། རེས་པའི་དབང་གིས་དགག་སྐྱབ་བྱེད། སྟོན་པོའི་ལྷོག་པ་རྩེ་པ་ནི། རྟོག་པ་ཡིན་ཕྱིར་གཞན་
 སེལ་ཡིན།༥༥ ལུལ་ནས་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ཐོབ། བྱང་དུ་རང་རིག་ཚད་མར་འདོད། བྱང་
 ལ་ངེས་པ་ཡོད་པ་དེས། སྟོ་འདོགས་གཅོད་༩་པར་གེས་པར་བྱ།༥༦ ངེས་པ་དང་ནི་སྟོ་འདོགས་
 ཡིད། གཉིས་ཀ་སེལ་བས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་མཛོན་སུམ་མ་ཡིན་ཞེས། རིགས་པ་མཁུན་
 པས་གསུངས་པ་ཡིན།༥༧

སྟོན་སྣང་བས་འཇུག་ནི། །དགག་སྐྱབ་ཅིག་ཆར་རྟོགས་པར་འགྱུར། གཅིག་ལ་དུ་
 མར་བཏགས་ན་ཡང་། རྣམ་གྲངས་ཡིན་གྱི་ཐ་དད་མིན།༥༨ ལྷོག་པས་འཕྱེན་ན་སེལ་བ་ལ། དངོས་
 པོའི་མིང་གིས་བཏགས་པར་ཟད། དེ་ལ་སྣང་བར་སྟོམ་པ་ལུལ་ལ། དངོས་འགལ་བཅད་ནས་འཇུག་
 པ་ནི། གཞན་སེལ་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པར་བཞུ།༥༩ བཏགས་ཕྱིར་སེལ་བ་དངོས་ཡུལ་མེད། ལུལ་
 པའི་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ཡིན། རང་མཚན་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལ། སེལ་བའི་འཛོན་སྣངས་སུ་
 བཞི་སྤྲོད།༦༠ བྱ་དང་མཚན་ཉིད་གཅིག་པ་ལ། བག་ཆགས་སྟོབས་ཀྱིས་གཅིག་ཏུ་ལུལ་ལ། ཐ་
 དད་མཚུངས་ལ་འབྲས་བུའི་སྟོ། གཅིག་དང་ཐ་དད་འགལ་ཞེ་ན།༦༡ ནམ་གཤིས་དང་ནི་སྟོན་
 བཞིན་དུ། ཐ་དད་ཡིན་ཡང་བྱང་པར་ཡོད། ཐ་དད་ནམས་ལ་དགག་སྐྱབ་གྱི། བྱ་བ་ཕྱོགས་
 གཅིག་རྟོགས་པར་འགྱུར།༦༢ གཞན་སེལ་སྟོད་ཡུལ་ཐ་དད་པས། གཅིག་ལ་འཇུག་པ་ཐ་དད་
 རུང་༧ ། སྟོ་དང་རྟོག་པའི་འཇུག་ཚུལ་ལྟར་༨ ། འོན་ལ་ཐ་དད་ཉིད་དུ་ཞུ་།༦༩ གཅིག་ལ་གཅིག་

བདེན་དང་མི་བདེན་མཐའ་གཉིས་པ། རྟོག་པའི་འབྲུག་ཚུལ་^{༡༥}རྣམ་པ་གསུམ། ཁེད་པ་

གཞན་སེལ་ཡོད་པ་གཅོད། །དགག་བྱ་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡི། །སྒོ་ནས་སེལ་བ་རྣམ་པ་གཉིས།།༥༩།
 དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཡོད་མིན་པས། །ངོ་བོ་མེད་པས་གཤེས་བྱ་མིན། །དེས་ན་དངོས་པོ་བསལ་བ་ལ། །དངོས་
 མེད་ཅེས་ནི་བཏགས་པར་ཟད།།༥༩། དངོས་པོ་རྒྱ་ལས་གྲུབ་པ་ནི། །དངོས་པོ་མེད་ལ་ལྟོས་མི་
 དགོས། །དངོས་མེད་རྒྱ་ཡིས་མ་བསྐྱེད་པས། །དངོས་པོ་བཀག་ནས་སྒོ་ངོར་རྒྱབ།།༥༩། རི་བོར་རྩ་
 སྐགས་མེད་མོད་གྱི། །འདུས་མ་བྱས་དང་འབྲུལ་ཡུལ་གཉིས། །དེར་སྣང་བ་ཡི་སྟོབས་ཉིད་ལས། །དེ་
 ཡུལ་ཡོད་པར་གྲུབ་ཅིག།༥༩། དེར་སྣང་བ་དེ་གཤེས་པ་ཡིན། །སྤྱིར་འདོད་པོ་ཆད་མས་གཞལ་མི་
 ལུས། །དེས་ན་འདུས་མ་བྱས་གསུམ་དང་། །འབྲུལ་ཡུལ་གཉིས་ལ་ཆད་མ་མེད།།༥༩། བམ་མཁའ་
 མེད་ན་འཛིག་རྟེན་དང་། །བསྟན་བཅོས་གཉིས་དང་འགལ་ཞེན། །རང་མཆོན་མེད་ཕྱིར་མངོན་སུམ་
 མིན། །འབྲེལ་བ་མེད་ཕྱིར་རྗེས་དཔག་མེད།།༥༩། དེས་ན་བམ་མཁའ་ཡོད་དོ་ཞེས། །སྒྲུབ་པར་
 བྱེད་ལ་ཆད་མ་མེད། །སྟོན་པོར་སྣང་བ་ཁ་དོག་ཡིན། །བྲག་གཟུགས་མ་མཐོང་བ་ཡིན།།༥༩། དེས་
 བ་རྒྱན་དང་བྲག་ཡི། །ནམ་མཁའ་ནམ་མཁའ་སྒྲུབ་བྱེད་མིན། །འདུས་མ་བྱས་རྣམས་མགྲུབ་ན། །རྟག་
 བར་བཤད་པ་འགལ་ཞེན།།༥༩། ལུ་སྟེགས་བྱེད་དང་ཉན་ཐོས་གྱི། །རྟག་སྒྲུག་ཉིས་པོ་རྟག་པར་

འདོད། ཚེས་ཀྱི་གྲགས་པ་མི་རྟག་པ། ཁོག་ལ་རྟག་པའི་ཐ་སྟད་འདོགས།^{༨༠} དབང་གིས་
ལྷགས་པ་མིག་ཅན་འདྲ། རྟོག་པ་ལོང་བ་སྒྲ་མཁས་འདྲ། རང་རིག་དབང་པོ་ཚང་བ་ཡིས། ཁགཉིས་
པོ་དེ་ཡི་བད་སྟོད་བྱེད།^{༨༡} ཅེས་བྱ་བ་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།

སྤྱི་མེད་མྱིར་ན་དེ་ཡི་སྒྲ། ཁྱུ་མེད་ཅན་ཏུ་འགྱུར་ཞེན། བརྗོད་འདོད་དབང་གིས་འཇུག་
པའི་མྱིར། སྒྲ་རྣམས་ཡུལ་ལ་ལྟོས་པ་མེད།^{༨༢} དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཚེས་ཚེས་ཅན། བརྗོད་པ་དོན་མེད་
འགྱུར་ཞེན། རྟོག་གྱི་ངོ་བོ་གཅིག་ཉིད་ལ། བརྗོད་འདོད་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲ་གཉིས་སྒྱུར།^{༨༣} དངོས་
འགལ་གཅོད་པ་གཞན་སེལ་སྒྲ། རྟེན་པ་ལྟ་ཚུན་བརྟེན་པའི་མྱིར། གཅིག་མ་གྲུབ་པས་གཉིས་ཀ་
མེད། རྟེན་ན་གཞན་སེལ་མི་སྤྱིད་ལོ།^{༨༤} བྱེད་ཀྱང་དངོས་འགལ་མི་གཅོད་ན། རྟེན་པ་པོ་
རྟོགས་མི་སྤྱིད། ཁཅོད་ན་འགལ་སྒྲ་མི་རྟོགས་པས།^{༨༥} བཟ་སྟད་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར།^{༨༦}
དངོས་འགལ་བསལ་ནས་དངོས་པོ་དེ། མི་སྒྲུབ་འོན་ཀྱང་གཅིག་མཐོང་བས། རྟེན་པ་བད་བྱེད་ཐ་
སྟོད་ཀྱི། རུས་ན་འདྲ་དེ་ཉིད་རྟོགས་གེན།^{༨༧} བད་ཡི་རུས་ན་གཤིང་མ་ཡིན། ཁ་བཀག་ན་ནི་གཤིང་
མི་འགྲུབ། ཁལ་ཏེ་བཀག་ན་གཤིང་འགྲུབ་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་གཞན་སེལ་ཡིན།^{༨༨} ཡལ་ག་
ལོ་མ་ལྷན་མཛོད་ནས། རྟེན་པ་གཤིང་གི་བད་ཚུལ་པས།^{༨༩} བད་དེ་རིགས་ལ་སྒྱུར་བར་བྱེད། རིགས་ནི་
གཞན་སེལ་ལས་གཞན་མིན།^{༩༠} གཞན་ལས་བསྒྲེག་ནས་དེར་འཇུག་མྱིར། ཚིག་ཀྱན་ངེས་
གཟུང་སྟིང་པོ་ཅན། བཞེས་བྱ་སོགས་སྒྲ་གཅད་བྱ་མེད། རྟེན་པ་རྣམས་གཅད་འགལ་ཞེན། རྟེན་
ལས་^{༩༡} གཞན་དངོས་མེད་ན་ཡང་། བཏགས་པའི་^{༩༢} སྒྲ་རྣམས་གཅད་ཡོད།^{༩༣} གལ་ཏེ་
བྱེད་ཀྱི་ལྟོག་པ་དེ། དངོས་པོ་ཡིན་ན་སྤྱི་དང་མཚུངས། དངོས་མེད་ཡིན་ན་དགོས་ལུས་མེད། རྟེན་
ན་^{༩༤} ལྟོག་པ་མི་དགོས་ལོ།^{༩༥} འདི་ལ་བོད་རྣམས་ལལ་ཆེར་ནི། དངོས་པོའི་ལྟོག་པ་དངོས་པོར་
འདོད། རྟེན་པ་ཡིན་ན་སྤྱི་ཡི་སྟོན། བརྗོད་པ་འདི་ནི་གདོན་པ་དཀའ།^{༩༦} གཤིང་མིན་ལས་ལྟོག་
དངོས་པོ་དེ། ཁ་བཀག་ན་གཞན་གཤིང་མིན། ཁལ་ཏེ་གཤིང་ཡིན་ན་གཤིང་པ་མིན། རྟེན་པ་རང་བཞིན་
གཞན་མིན་མྱིར།^{༩༧} ཚེས་ཀྱི་གྲགས་པའི་གཞུང་བཟུང་ནས། བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་རིགས་པ་

འགོག། འགས་ལ་གནས་པའི་སྤྱེའུ་དག། འཁྱོན་པའི་ཤིང་ལ་མི་གཙང་འཕྱོར།༥༥ ཞེས་བྱ་བ་བར་
སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།

ལྷོག་པ་དངོས་པོར་མ་གྲུབ་ཅིང་། འཁྱོ་ཡི་འཇུག་ཚུལ་དབྱེད་པ་ན།⁵⁶ འདྲོས་པོ་ཀུན་ལ་
ཡོད་པའི་བྱིར། ཀའཞན་སེལ་ལ་ནི་སྒྱོན་འདི་མེད།༥༦ དེས་ན་སྐྱ་གཅིག་བརྗོད་ན་ཡང་། འགས་
སྐབ་ཅུས་པ་ན་མ་གཉིས་ཡོད། ཆོས་གཉིས་གཅིག་པ་མི་མྱོད་ཅིང་། འཁྱོག་པ་པོ་པོ་མ་གྲུབ་པས།༥༧
ལྷོག་པ་བརྗོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན།⁵⁸ འཁྱོག་པའི་དངོས་པོ་གྲུབ་པར་གསུངས།⁵⁹ བཟ་དང་ནམས་ལ་སྤྱི་
མེད་ན། ལྷུལ་སྒྲོན་པོ་ལ་སོགས་པ། ཆོས་ནམས་གཅིག་ལ་མི་འདུ་བས། ཀའཞི་མཐུན་མེད་པར་
འགྱུར་ཞེན།༥༨ རྩོལ་ས་ལྷུལ་གཞན་མིན་ཡང་། སེལ་བའི་དབྱེ་བ་སྤྱི་ལྟོག་པའི་དོར། ཀའཞི་
མཐུན་ཉིད་འགྱུར་རང་མཚན་ལ། འཇུག་བྱིར་དབང་པོའི་སྒྱོད་ཡུལ་མིན།༥༩ སྐབ་དང་གཞན་
སེལ་ནམ་དག་གི་ ཁྱིག་དང་སྒོ་གོས་གསལ་ལྡན་པ། ལྟོག་གེ་པ་དེ་ཤེས་བྱ་ཡི། རེ་ཉིད་ལྟ་བ་ཀུན་
མཁུན་འདྲ།༦༠ ཞེས་བྱ་བ་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། ཆོད་མ་རིགས་པའི་གཉེར་ལས་
སྐབ་པ་དང་གཞན་སེལ་བཅུག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་བཞི་པའོ། །

རབ་བྱེད་ལྔ་པ། བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་བཅུག་པ།

བུམ་པ་ལ་སོགས་དོན་རང་མཚན། བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཞེས་འགའ་ཞིག་སྤྱ། རང་མཚན་སོ་
སོར་ངེས་པ་ནི། བཟའ་ཡས་བྱིར་ན་བད་མི་ཅུས།༦༡ བཟ་སྟོད་བྱེད་པའི་ཆོན་ཡང་། རང་པོའི་རང་
མཚན་རྟེན་པར་དགའ། འདས་དང་མ་འོངས་བརྗོད་བྱ་མིན། རེ་ལ་རང་མཚན་མེད་བྱིར་རོ།༦༢
སྐྱ་ཡིས་⁶³ རང་མཚན་ཉིད་བརྗོད་ན། ཁྱིག་དབང་ལ་སོགས་དགོས་མེད་འགྱུར། རོན་ལ་འབྲེལ་བ་
མེད་པའི་བྱིར། རབ་པོས་འབྲེལ་བ་འཛིན་མི་སྲིད།༦༤ དེ་ཡིས་འདི་ཞེས་སྤེལ་བ་ནི།⁶⁵ རབྱོད་
པ་ཡིན་བྱིར་གཞན་སེལ་ཡིན། རང་པོ་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་ཆོ རང་གི་མཚན་ཉིད་བསྟན་ན་ཡང་། རབ་
ནི་སྤྱི་ལ་སྒྱུར་བྱེད་དེ། བཟ་སྟོད་དོན་དུ་འདོགས་བྱིར་རོ།༦༦ དབང་པོས་སྐྱ་དང་འབྲེལ་པའི་དོན། །

འཛིན་ན་བད་མེད་ཀྱང་ཉོགས་འགྱུར།^{༤༦} །དབང་པོའི་སྒོ་ལ་རྗེས་འབྲངས་ཡིད། །མཐོང་སྒྱུར་འབྲེས་
 པ་ཉོག་མེད་འདྲ།^{༤༧} །གནན་དུ་མཐོང་ཉོག་ཡུལ་ཐ་དད། །ཡིན་ཕྱིར་དོན་ཉོགས་མི་སྲིད་ལོ། །ཉོག་
 བཅས་ཉོག་པ་མེད་པའི་ཡིད། །འཇུག་ཡུལ་གཅིག་ལ་ཅིག་ཆར་འཇུག།^{༤༨} །རིམ་གྱིས་འཇུག་ཀྱང་
 ལྷུང་བ་ལ། །སྒྲིབ་པོ་རྣམས་གྱིས་གཅིག་ཏུ་ཞེན། །ཤེས་པ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན། །དེས་ན་དེ་ལ་
 བདར་མི་རུང་།^{༤༩} །སྒྲ་ཡིས་གསལ་བར་ལོ་མི་བརྗོད་ཀྱི། །རིགས་སྤྱི་བརྗོད་ཕྱིར་སྒྲིབ་མེད་ན། །དོན་
 ལ་སྤྱི་མེད་ཡོད་ན་ཡང་། །དེ་ལ་སྤྱིར་བ་དགོས་ལུས་མེད།^{༥༠} །སྤྱི་དང་འབྲེལ་པའི་རང་མཚན་ལ། །སྤྱིར་
 བས་རང་མཚན་གོ་ཞེ་ན། །དགོས་ལུས་མེད་པའི་སྤྱི་བོར་ལ། །རང་གི་མཚན་ཉིད་དངོས་ལ་
 སྤྱིར་།^{༥༡} །ཙུང་གལ་ཏེ་རང་མཚན་མཐའ་ཡས་ཕྱིར། །མི་ལུས་ཤེ་ན་འདི་ལ་འང་མཚུངས། །གངས་
 ཅན་པ་དང་ཉན་ཐོས་གཉིས། །སྒྲ་དོན་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་འདོད།^{༥༢} །མི་ལུས་འདུ་བྱེད་ལ་སྤྱིར་
 བས། །འབྲེལ་མེད་གཞུགས་ལ་རི་ལྷར་ཉོགས། །བྱམ་པ་ཞེས་ནི་བརྗོད་པ་ལས། །འབྲེལ་མེད་བ་ལང་
 མི་ཉོགས་བཞེན།^{༥༣} །འབྲེལ་པ་མེད་ཀྱང་འདྲ་བ་ལ། །འབྲེལ་ནས་དོན་ལ་འཇུག་ཅིན། །འདྲ་བས་
 འབྲེལ་ན་ཡུལ་དང་དུས། །དེས་འགའ་འབྲེལ་གྱིས་ཀྱན་ཏུ་མིན།^{༥༤} །འདི་ནི་རྟག་ཏུ་འབྲེལ་འགྱུར་
 པས། །འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་འབྲེལ་པ་མིན། །བད་ལས་གོ་བོ་བོ་བྱེད་ཡིན།^{༥༥} །འཆད་དང་འཇུག་པའི་
 གང་ཟག་གི། །དབྱེ་བས་གཉིས་གཉིས་རྣམ་པ་བཞི། །འཆད་ཆོ་རྣམ་པར་བྱེ་བས་མཁས། །འཇུག་ཆོ་
 གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་པས་ཐོབ།^{༥༦} །

དོན་དང་ཤེས་པ་རང་མཚན་ཡིན། །སྤྱི་འདོད་གཉིས་པོ་མེད་པ་ཡིན། །དེ་བཞི་བརྗོད་བྱ་མ་
 ཡིན་པས།^{༥༧} །དམ་པའི་དོན་དུ་བརྗོད་བྱ་མེད།^{༥༨} །ཉོག་པ་རོ་བོས་འབྲེལ་པ་ལ། །སྒྲ་ཡི་དོན་གྱི་
 གཞུགས་བརྟན་གས། །དེ་ལ་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་ཞེན།^{༥༩} །དེ་ནི་སྒྲ་ཡི་བརྗོད་བྱར་བཏགས།^{༦༠} །
 འབྲེལ་པའི་བག་ཆགས་གོམས་པ་ཡིས། །བད་ཡི་དུས་ན་བསྐྱེས་ནས་སྤྱིར། །ཐ་སྙད་དུས་ན་འང་དེ་
 ལྷུང་གོ། །དེ་ཕྱིར་འབྲེལ་ཡང་བདེན་པར་ལེགས་དྲ།^{༦༡} །སྒྲ་དོན་གཞན་ལས་ལྡོག་ན་ནི། །དངོས་པོ་
 བརྗོད་བྱར་འགྱུར་ཞེན། །དམ་པའི་དོན་ལ་མི་ལྡོག་ཀྱང་། །ལྡོག་པར་སྤང་བ་འབྲེལ་པ་ཡིན།^{༦༢} །
 སྤྱི་ནི་འབྲེལ་པར་མི་འདོད་པས། །དེས་ན་དེ་དག་ག་ལ་མཚུངས། །ཉོག་པའི་གཞུགས་བརྟན་བརྗོད་

ན་ནི། ཤེས་པ་བརྗོད་བྱ་ར་འགྱུར་ཞེན།༥༥༥ རང་མཚན་ལྡོག་པ་བརྗོད་བྱ་མིན། །འབྲུལ་པས་
བཏགས་པ་ལ་དངོས་མེད་ཡིན། ཤེས་ན་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྟན་ལ། །འཛིག་རྟེན་གཞུག་ཕྱིར་
སྒྱུར་བར་ཟད།༥༥༥ སེལ་བའི་སྒྲིལ་བར་སྒྱུར་ན། །ལྷན་པ་མིན་དང་མཚུངས་ཤེ་ན། ཤོན་སྒྲི་
གལ་ཏེ་རྩལ་གྱུ་བ་ན། བྱིད་བདེན་འོན་ཀྱང་དངོས་མེད་ཡིན།༥༥༥ དེ་ཕྱིར་ལ་སེལ་བཟུལ་མེད་
ཅིས། ཤེས་ན་བརྗོད་བྱ་བརྗོད་བྱེད་མེད། །བརྗོད་བྱ་མེད་ན་འབྲུལ་པ་གསོག་ །ཡིན་ཕྱིར་ཐ་སྙད་
འཛིག་ཅེན།༥༥༥ འབྲུལ་པའི་སྒྲིལ་རང་མཚན་ལ། །འཛུག་ཕྱིར་ཐ་སྙད་འཐད་པ་ཡིན། ཁྱད་
བྱས་འབྲེལ་པ་གོ་བ་ལ།༥༥༥ འབྲུལ་པའི་འབྲེལ་པ་མི་དགོས་སོ།༥༥༥ རང་མཚན་དང་ནི་དོན་སྒྲི་
དང་། གཉིས་པོ་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་པ་སྟེ། གསུམ་པོ་གང་ལ་ཆད་བྱས་ཀྱང་། འབྲུལ་པ་མེད་ན་བརྗོད་
མི་འབྱོར།༥༥༥ འདིར་ནི་རང་མཚན་གཟུགས་བརྟན་གཉིས། གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་དུ་གཞུག་པའི་
ཕྱིར། ཁྱན་པོ་ནམས་ཀྱིས་བརྗོད་ཆད་བྱེད། འབྲུལ་ནས་དོན་ལ་འཛུག་པར་འགྱུར།༥༥༥ སྒྲ་ཡི་
དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མེད། ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་རང་མཚན་ཡིན། འབྲེལ་པ་འབྲུལ་པས་བྱས་ན་
ཡང་། འཛུག་པའི་སྒྲིལ་བྱ་བ་སྒྲུབ་མེད།༥༥༥ ཅིས་བྱ་བ་ནི་བསྐྱུ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅས་པའོ། ཁྱད་
མ་རིགས་པའི་གཏེར་ལས་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་བཏགས་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་ལྷ་པའོ། །

རབ་བྱེད་དུག་པ། འབྲེལ་པ་བཏགས་པ།

དགག་དང་སྒྲུབ་པ་རི་སྟེན་པ། འགལ་འབྲེལ་ཉིད་ལ་ལྟོས་པས་ན། ཁྱད་མའི་མཚན་
ཉིད་དཔྱད་པ་ཡི། སྟོན་དུ་འགལ་འབྲེལ་དཔྱད་པར་བྱ།༥༥༥ ཚོས་གཉིས་གཅིག་པ་མི་སྤྲིད་ཅིང་། །
གཅིག་ལ་འབྲེལ་པ་མི་སྤྲིད་པས། རང་རང་ངོ་བོ་ལ་གནས་པའི། རྟོན་པོ་ཐམས་ཅད་འབྲེལ་མེད་
ཡིན།༥༥༥ དངོས་མེད་ལ་ཡང་དོན་འབྲེལ་ནི། ཡོད་ཅིས་སྒྲུབ་པོ་འགལ་ཞིག་སྟེ། རྟོན་མེད་ངོ་བོ་
མེད་པ་ལ། འབྲེལ་པ་ཡོད་ན་དངོས་པོར་འགྱུར།༥༥༥ ཚོས་གང་ཚོས་གཞན་མི་འདོར་བ། འབྲེལ་
པ་ནམས་ཀྱི་སྒྲིལ་མཚན་ཏེ། རྟོན་པོ་འབྲེལ་པ་མེད་ཕྱིར་དང་། རྟོན་མེད་ངོ་བོ་མེད་ཕྱིར་མེད།༥༥༥
བདག་གཅིག་པ་ལ་ཚོས་གཉིས་མེད། ཚོས་གཉིས་མེད་ལ་འབྲེལ་མི་སྤྲིད། ཤེས་ན་བྱས་དང་མི་

རྟག་པ། འོན་གྱི་སྟེང་ན་འབྲེལ་པ་མེད།༥༠ གལ་ཏེ་བྱས་དང་མི་རྟག་པའི། རྟོག་པ་སྒྲུ་ལ་མ་
 གྲུབ་ན། རྟོལ་གསུམ་གྲུབ་པ་མི་སྤྲོད་པས། འོན་ལ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་ཞེན།༥༡ རྟོག་གཅིག་
 འོན་མཐུན་ལྟོག་པ་རྣམས། འོན་ལ་ཡོད་ན་ལྟོག་པ་ན། མ་འབྲེལ་རྟགས་མིན་འབྲེལ་ན་ཡང་། རྣམ་
 གངས་པའམ་འབྲས་བུར་འགྱུར།༥༢ རྟེན་གྱི་མིན་ལ་དེ་བྱུང་མེད། རྟེན་གྱི་ཡོད་ན་གང་རུང་མེད། འེག་
 ན་དངོས་དང་དངོས་མེད་ལ། འེལ་སྤྱད་བའི་འབྲེལ་པ་མེད།༥༣ འགགས་པ་དང་ནི་སྒྲིམ་པ་ལ།
 སྦྱོར་བའི་འབྲེལ་པ་ཡོད་ཅེ་ན། སྦྱོར་འབྲེལ་རྟག་ན་དངོས་པོ་མིན། མི་རྟག་ན་ནི་སྤྱུ་ག་མེད་
 འགྱུར།༥༤ གལ་ཏེ་ཕན་ཚུན་མ་ལྟོས་པའི། མེ་དུད་འབྲེལ་པ་ཡིན་ཞེན། རྒྱུ་པ་རེ་རེ་མཐོང་བས་
 གྲང་། བཀྲིས་ཀའི་འབྲེལ་པ་ངེས་པར་འགྱུར།༥༥

རྒྱ་འབྲས་ཕན་ཚུན་ལྟོས་ནས་ཕན། འདོགས་ཕྱིར་འབྲེལ་པ་མི་འགལ་ན། རྒྱ་འབྲས་དངོས་
 པོ་དངོས་མེད་ལ། བཅ་བྱ་ཕན་བྱེད་འཐད་པ་དགལ།༥༦ མེད་ན་མི་ལྟུང་འབྲེལ་ཡིན་ན། བཀའ་ས་
 གཡོན་སོགས་ཀྱང་འབྲེལ་པར་འགྱུར། འོན་ལ་མེད་ན་མི་ལྟུང་བའི། འབྲེལ་པ་རྟོག་པར་རྟགས་
 པས་ཁེགས།༥༧ རང་གི་མཚན་ཉིད་འབྲེལ་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་འབྲས་སྐྱེས་ལ་འབྲེལ་ཞེན། རིགས་
 དེ་རྒྱ་འབྲས་ཉིད་ཡིན་ན། རྟེན་གྱི་སྦྱོན་ལས་འདས་པ་མེད།༥༨ དེ་ལས་གཞན་པའི་སྐྱེས་ཡོད་ན།
 སྦྱི་ཡི་སྐྱབས་སུ་བཀག་ཆེན་ཏོ། འདིས་ནི་ལྟན་དང་ལྷ་བ་དང་། བྱད་པར་དང་ནི་བྱད་པར་ཅ།༥༩
 བྱད་དང་ཐུད་པ་ལ་སོགས་པ། འབྲེལ་པར་འདོད་པ་བཀག་པ་ཡིན། འཁར་གཞོང་ལ་ནི་རྒྱ་ལྷག་
 རྟེན། འདི་ནི་ལྟན་པའི་འབྲེལ་ཞེས་ཟེར།༦༠ རྟག་པའི་རྟེན་ལ་མི་རྟག་པ། འབྲེལ་པ་འཕྲོད་པ་ལྷ་
 ཞེས་གྲགས། བྱས་དང་མི་རྟག་ལ་སོགས་པ། འོན་གཅིག་ལ་ནི་འདུ་ཞེས་སྒྲ།༦༡ ཐ་དད་གཞན་
 གྱིས་གཞན་གོ་བ། བྱད་པར་བྱེད་ཆོས་འབྲེལ་ཞེས་འདོད། འགགས་པའི་རྒྱ་དང་ད་ལྟར་གྱི། འབྲས་བུ་
 འབྲེལ་པ་སྦྱོར་འབྲེལ་ལོ།༦༢ བདག་དང་བྱ་བ་རྣམ་གཤིས་ལ། བྱེད་པའི་འབྲེལ་པ་ཡོད་དོ་ལ། མིག་
 གིས་གཟུགས་ལ་ལྟ་བ་ལ། བྱད་པའི་འབྲེལ་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར།༦༣ རྟེན་ལོ་ཁྱོ་ལྟོ་ལྟོག་ལ་སོགས་
 ཀྱང་། འབྲེལ་པ་ཡིན་ཞེས་མོངས་པ་སྒྲ། འོན་ལ་འབྲེལ་པ་འདོད་པ་ནི། བཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་
 པས་ཁེགས།༦༤ ལྟན་པ་སོགས་ལ་འདར་གཞན་སེལ་གྱིས། སྦྱེལ་ན་གོ་བྱེད་ཡིན་ཞེ་ན། ལྟན་པ་

ཅན་སོགས་གནོད་བྱེད་ཡོད། གནོད་བྱེད་མེད་ན་གཉིས་པོར་འདུས།༥༠༥ རི་ལྟར་གནོད་པ་ཡོད་
ཅེ་ན། གཞན་ཡང་གྲངས་ཅན་འདོད་པ་ཡི། ལྷགས་གོང་དང་ནི་མེ་བཞིན་དུ། འབྲེས་པ་རྣམས་དབྱེ་
མེད་ཅེ་ན།༥༠༦ ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་བོར་བ་ཡི། རབ་རྟོག་པལ་ཆེར་སྒྲུབ་པོ་ལེན། ལྷགས་སྒྲུབ་
བཏང་ནས་སྐྱགས་པ་ལ། བྱི་ལས་གཞན་པ་སྤྱེལ་བ།༥༠༧ བར་སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་སྤྱབ་ཅད་པའོ།

རྣམ་རྟོག་ཡུལ་ལ་འཛིག་རྟེན་གྱི། བཟ་སྒྲུབ་བཞིན་དུ་དབྱེ་བ་སྤྱུ་དང་། ལྷ་ཕྱི་རྟོག་པས་སྒྲེལ་
བ་ཡིས། འཇུག་ཡུལ་བསྐྱབ་ཕྱིར་འབྲེས་པར་འཐད།༥༠༨ བྱས་དང་མི་རྟག་སྒྲེལ་བ། རྟོན་
ལ་གྲུབ་ན་རྟོན་འབྲེས་ཡིན། རྟོན་ལ་དེད་ག་མ་གྲུབ་ན། རྟོན་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་མིན་ཞེ་ན།༥༠༩ བརྟགས་
པ་ལ་རྟོན་ལ་ཇུག་པ་དང་། མི་འཇུག་པ་སྟེ་རྣམ་པ་གཉིས། འཇུག་པས་འཇུག་ཡུལ་ཐོབ་པ་ན། འབྲེས་
བ་ཉིད་དེ་ལ་ཅིག་གོས་མིན།༥༡༠ མེད་ན་མི་འབྱུང་དུ་བ་ལ། མེད་ན་དེ་ནི་རྒྱ་མེད་འགྲུར། ཡོད་
ན་དེ་ཉིད་དངོས་པོ་ཡི། འབྲེས་པ་ཉིད་ལྷུང་ཞེ་ན།༥༡༡ རྟོན་གྱི་དུ་བ་མེ་མེད་ན། མི་འབྱུང་བ་
ཅམ་ཡོད་མོད་ཀྱང་། ལྷ་ཕྱི་བཟུང་ནས་སྒྲེལ་བ་ནི། རྟོག་པ་མིན་པས་སྒྲེལ་མི་ལུས།༥༡༢ མཚན་ཉིད་
དང་ཁོ་ཆོན་བྱ་དང་། སྤྱི་དང་འབྲེས་ལྟེ་ལ་པ་ཡང་། འབྲེས་པས་དངོས་པོ་གཅིག་ཉིད། བརྟགས་
པས་འགྲུབ་ཀྱི་གཞན་དུ་མིན།༥༡༣ གང་ཡོད་དེ་འཛིག་སྤྲུམ་པ་བཞིན། སྐྱེ་ཡང་ཡོད་ཅེས་རང་
བཞིན་རྟགས། སྐྱེས་པ་ཁོ་ན་འཛིག་པ་ཡིན། རྟེན་ལ་འཛིག་བྱེད་གཞན་མི་དགོས།༥༡༤ འཛིག་
པ་རྒྱུ་ལ་གཞན་ལྟོས་ཕྱིར། ལྟོས་མེད་འདི་ནི་མ་གྲུབ་ལོ། འཛིག་པར་བྱ་རྒྱུ་དངོས་པོ་དང་། ཞིག་
པ་དངོས་མེད་གཉིས་ཀ་ལ།༥༡༥ འཛིག་པའི་སྐྱེ་རྟོན་འཇུག་མོད་གྱི། གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་རྒྱུ་མི་
དགོས། བུམ་འཛིག་དངོས་མེད་རྒྱུ་མི་ལྟོས། དགོས་ན་འང་རང་གྲུབ་རྒྱུ་ཅི་དགོས།༥༡༦ གཞན་
རྒྱས་བྱས་པས་དེ་མེ་འཛིག་ རྟེན་ན་འཛིག་པ་རྒྱུ་མེད་གྲུབ། འཛིག་པ་དངོས་མེད་རྒྱས་བྱེད་ཅེས། སྐྱེ་
ན་སྟོས་མེད་ལུགས་ལ་གྲུབ།༥༡༧ དངོས་མེད་རྒྱུ་ཡིས་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུ་ཡིས་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པ། རྟོན་
མཚུངས་དཔེར་ན་མེད་པ་ལ། ལྟ་དང་བལྟ་རྒྱུ་མེད་པ་བཞིན།༥༡༨ ཆོགས་པ་ཆང་ཡང་ལྷ་གྱ་
བཞིན། ལྟོས་མེད་འདི་ཡང་མ་དེས་ལོ། ཆོགས་པ་དེད་ག་འགྲུར་པ་ལ། ལྟོས་པའི་ཕྱིར་ན་མ་དེས་

མིན།༥༥༥ བྱས་པ་འདྲ་བའི་ལ་ལྟོས་ཤིང་། རྒྱས་ལ་ལྟོས་ན་བྱས་པ་དེ། །འབྱུང་ན་འཛིག་པ་
 ལྟོས་མེད་གྲུབ། །མི་འབྱུང་སྤར་བཞིན་འཛིག་མེད་གནས།༥༥༥ ཚེགས་པ་འབྱུང་མེད་གཅིག་ཡིན་
 པས། །གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་མ་གྲུབ་ལོ། །ཚེགས་པ་སྤྱི་ནས་བསྐྱེད་པ་ལྟར། །གཅིག་ཕྱིར་དང་པོ་
 བསྐྱེད་པར་འབྱུང་།༥༥༥ གཅིག་ཉིད་ན་ཡང་གནས་ཡོད་ཕྱིར། །ལྷ་གྲུབ་སྐྱེད་པར་མི་ངེས་ན། །ཁགས་
 ཅན་གནས་མེད་ཐ་དད་ཕྱིར། །གཅིག་ཏུ་འདོད་ཀྱང་གཉིས་སུ་འབྱུང་།༥༥༥ ལྟོས་ཀྱི་ཚུ་ཚེགས་
 སྤྲུལ་ཡི། །ལྷ་གྲུབ་སྐྱེད་ལ་ལྟོས་མོད་ཀྱང་། །སྤྲུལ་སྤྲུལ་གྱི་མི་བསྐྱེད་པས།༥༥༥ །གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་
 མ་ངེས་ལོ།༥༥༥ སྤྲུལ་ལཱ་ལོན་ལ་ལྟོས་ཕྱིར། །ལྟོས་མེད་ཡིན་པའི་རྟགས་མ་གྲུབ། །བྱས་ཡོད་
 སྐད་ཅིག་འཛིག་པ་མིན། །འཛིག་པའི་རྒྱ་ལ་ལྟོས་ཤིང་།༥༥༥ ལྷ་གྲུབ་རང་རང་རྒྱ་ལ་ལྟོས། །དངོས་
 འཛིག་རྒྱ་གཞན་ལ་མི་ལྟོས། །འཛིག་པ་དངོས་མེད་རྒྱ་མི་དགོས། །དེས་ན་འཛིག་བྱེད་གཞན་མི་
 དགོས།༥༥༥ དངོས་འགལ་རྣམས་གཅིག་འབྱུང་བ་དང་། །དེ་ཉིད་གཞན་དུ་མི་འཐད་དང་། །ཐོགས་
 བཅས་ཐོགས་མེད་མཚུངས་པ་ཡི། །ཐལ་བ་གསུམ་གྱིས་འདིར་མི་འགོག།༥༥༥ བྱ་རོག་དཀར་པོ་
 སྤིང་པ་ལྟར། །དངོས་པོ་རྟག་པ་མི་འགལ་ཟེར། །རྟག་དེས་དོན་བྱེད་མི་ལུས་ན། །དངོས་མེད་ཡིན་ཕྱིར་
 དོན་ལ་མཐུན།༥༥༥ ལུས་དེ་འབྱུང་ན་རྟག་པ་ཉམས། །འབྱུང་བ་མེད་ན་བྱེད་པ་འགལ། །ཁང་གང་
 བྱེད་མིན་དེ་དངོས་མེད། །མཐའ་བཞིན་རྟག་པ་འདྲེན་པས་སྤོང་།༥༥༥ ཚེས་ཅན་རྟག་པའི་གཞན་
 སེལ་ཡིན། །དངོས་པོ་བཀག་ཉིད་བསྐྱབ་བྱེད་ཚེས། །ཕྱོགས་ཚེས་མངོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་ཟེར། །དགག་
 བྱ་འཛིན་བསྐྱེད་མི་དགོས།༥༥༥ ལ་ལ་རྟོག་མུང་གཅིག་ཡིན་ལོ། །ལོག་རྟོག་ཉིད་ཀྱང་མི་སྤིང་
 འབྱུང། །དེས་ན་སྐད་ཅིག་གིས་སྤོང་ལ། །དོན་བྱེད་འགོག་པའི་རྟགས་ཀྱིས་འབྱུང་།༥༥༥ རང་
 བཞིན་རྟག་ཀྱང་གནས་སྐབས་རྣམས།༥༥༥ །འབྱུང་ཕྱིར་དོན་བྱེད་འཐད་ཅིན། །གཉིས་པོ་གཅིག་ན་ཚེས་
 གཉིས་འགལ། །ཐ་དད་ཡིན་ན་ཕྱིར་པ་འགལ།༥༥༥ སྐད་ཅིག་འཛིག་པ་མེད་ན་ཡང་། །རགས་པའི་
 འབྱུང་བ་ཡོད་ཅིན། །དང་པོ་སྐད་ཅིག་མི་འཛིག་ན། །རགས་པའི་སྐྱུར་བ་གལ་སྤིང་།༥༥༥ དོན་བྱེད་
 ལུས་པ་བཀག་པ་ལ། །དངོས་པོ་མེད་པས་བྱུང་བ་སྐྱུར་།༥༥༥ །གཞོད་པ་ཅན་གྱི་མཆོད་དུ། །ལྟོས་
 མེད་འཆད་པ་དགོངས་པ་མིན། །དེས་ན་ལོག་རྟོག་རྣམས་གཉིས་ཀྱི། །གཉིན་པོར་གཏན་ཚིགས་རྣམ་

གཉིས་གསུངས། །༥་༡༠

ཁྱུ་འབྲས་སྤྱགས་ལུས་ངེས་ཞེས་ཟེར། །ཉ་ཅང་ཐལ་སྤྱིར་འདི་མི་འཐད། །ཁྱུ་འབྲས་ཕན་འདོགས་བྱ་བྱེད་ཡིན། །ཁྱུ་ཡང་ཉེ་ལོན་ལྷན་ཅིག་བྱེད།༥་༡༠ །དེ་ཡང་རྩིས་སུ་འགྲོ་ལྷོག་གི་སྒོ་ནས་སྤྱགས་གསུམ་རྣམ་པ་གཉིས། །མཚན་ཉིད་མི་འགྲུབ་ཉ་ཅང་ཐལ། །གཞན་དུ་འབྲུལ་པས་འདིར་མི་གཞོད།༥་༡༠ །གང་དག་ཁྱུ་མིན་ལས་སྦྱེས་པ། །དེ་ནི་དེ་ཡི་འབྲས་བྱ་མིན། །རྣམ་པ་འདྲ་བས་འབྲུལ་པ་ལ། །དེ་ཡི་མིང་གིས་བཏགས་པར་ཟད།༥་༡༠ །རྫོང་གིང་སོགས་མེ་ཁྱུ་མིན། །མེ་ཁྱུ་མེ་ཡི་རྩལ་ཕན་ཡིན། །རྩལ་ཕན་གཅིག་ཏུ་སྤྱད་བའི་ཁྱུ། །རྫོང་གིང་སོགས་ཡིན་དབང་པོ་བཞིན།༥་༡༠ །ཡང་ན་སྒོན་དང་ཕྱི་མ་ཡི། །ཁྱུ་དང་འབྲས་བྱ་ཐ་དད་ཡོད། །ཁེ་དང་དུ་བས་བསྐྱེད་པ་ཡི། །འབྲས་བྱ་དུ་བའི་བྱེད་པར་བཞིན།༥་༡༠ །རང་མཚན་དང་ནི་སྒྲོ་དོན་གཉིས། །འབྲེལ་པའི་མཚན་གཞིར་མི་འཐད་པས། །སྒྲོ་ཡི་དོན་ལ་རང་མཚན་དུ། །འབྲུལ་པའི་གཞན་སེལ་ཁོན་ཡིན།༥་༡༠ །བདེ་བྱེད་དགའ་བ་དཔྱོད་པ་ཡིས། །འབྲེལ་པ་ངེས་པར་བྱེད་ཅིས་གྲག། །ཉི་འོག་པ་རྣམས་ཚད་མ་ཡིས། །འབྲེལ་པ་ངེས་པར་བྱེད་པར་འདོད།༥་༡༠ །ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡི། །གཞན་སེལ་ངེས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན། །འབྲུལ་པས་དོས་པོ་གཏོག་ཉིད་དུ། །རྫོག་དཔྱོད་དེ་ཡིས་“འབྲེལ་པ་ངེས།༥་༡༠ །དངོས་པོའི་དོན་ལ་འབྲེལ་པ་མེད། །འབྲེལ་པ་གཉིས་ཀྱང་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན། །སྒྲོ་ཡི་དོན་ལ་རང་མཚན་དུ། །འབྲུལ་པས་འབྲེལ་པའི་རྫོག་བསྐྱེད།༥་༡༠ །ཞེས་བྱ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །ཚད་མ་རིགས་པའི་གཉིར་ལས་འབྲེལ་པ་བཏགས་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་ཐུག་པའོ། །

རབ་བྱེད་བདུན་པ། འགལ་བ་བཏགས་པ།

ཚོས་གང་གང་ལ་གཞོད་བྱེད་པ། །དེ་ནི་དེ་ཡི་འགལ་བ་ལྷ་ཡིན། །འགལ་བ་ལྷ་དངོས་པོ་དངོས་མེད་ཀྱི། །ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་ལ་ལྷོས་ནས།༥་༡༠ །ལྷན་ཅིག་མི་གནས་པ་དག་དང་། །ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གཉིས་སུ་བཞེ། །ལྷན་ཅིག་མི་གནས་གཞོད་བྱེད་དུ། །འདོད་པ་དབྱེད་ན་འཐད་མ་ཡིན།༥་༡༠ །དེས་ན་གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་གཉིས། །ཁྱུ་འབྲས་བཞིན་དུ་ཐ་དད་ཡིན། །གང་གིས་གཞོད་བྱ་ལུས་

འབྲེལ་བ་བཞི་དུ་འགལ་བ་ཡང་། ཏེས་པའི་དོན་ལ་གྲུབ་པ་མེད། རྣམ་པར་རྟོག་
པས་^(༥)སྒྲོ་བ་ཉགས་ནས། འགལ་བ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་པ།^(༦) རྒྱང་དང་མི་སྤང་མ་གཉོགས་པ། །
འགལ་བ་ངེས་བྱེད་གཞན་ཡོད་མིན། བྱང་ངེས་འགོག་ལ་མེ་ཙམ་ནི། ལ་ངེས་སྟོབས་ལྡན་མི་

འགྲུབ་ལོ།༥༧༥༥ ཁ་ཅིག་སྟོབས་ལྡན་འགོག་པོ་ཅེས་ཟེར། རང་གི་ངོ་བོ་མེ་ཙམ་ཡིན། ཆོས་གང་
 ཆོས་གཞན་གྱིས་དབེན་པ། སུན་ཚུན་སྤང་འགལ་ཡིན་ཞེས་ཟེར།༥༧༥༥ དེ་ཕྱིན་དངོས་འགལ་བརྒྱད་
 འགལ་གཉིས། བརྒྱད་འགལ་ལའང་རྣམ་གཉིས་འདོད། རྩེ་ས་དང་ལྷོག་པ་འགལ་བ་ཡི། སྟོན་ས་
 གཉིས་གཉིས་རྣམ་པ་དྲུག་༥༧༥༥ ཆོས་གཞན་དབེན་པ་འགལ་ཡིན་ན། འབྲེལ་བ་རྣམས་ཀྱང་འགལ་
 བར་འགྱུར། འདོད་ན་འགལ་བ་པོ་འགོག་པ་དང་། འབྲེལ་ན་སྐྱབ་པའི་རྣམ་གཞག་འཛིག་༥༧༥༥
 ཐ་དད་འབྲེལ་ལམ་མ་འབྲེལ་ཡང་། རྩོམ་ཡིན་པ་འགོག་ཅེ་ན། འགལ་བ་དམིགས་པས་འགོག་
 པའི་ཕྱིར། སྤྱང་རུང་མེད་པ་རྣམས་མེད་འགྱུར།༥༧༥༥ ཐ་དད་འགལ་བར་གསུངས་པ་ནི། བརྟམས་
 པ་བ་ཡིན་འབྲེལ་བ་བཞིན། རྒྱ་དང་གཉིས་པའི་དེ་ཕྱི་བ་ཡིས། ཐ་དད་ཐ་དད་མིན་གཞག་ཕྱིར།༥༧༥༥
 ཐ་དད་ཕན་གཞན་འབྲེལ་དང་འགལ། གཉིས་ཀ་མིན་ན་ཐ་དད་ཙམ། རང་མིན་འགོག་པ་དངོས་
 འགལ་ཡིན། བརྒྱད་འགལ་རང་མིན་ཁྱབ་ཕྱིར་འགོག་༥༧༥༥ རྩོ་སོགས་འགལ་གཉིས་མིན་མི་
 ཞེགས། བཞེན་སྤངས་ཡིན་འགལ་བ་མིན། སུན་ཚུན་སྤང་འགལ་གཅིག་པ་བཀག རྩོམ་པོ་མ་
 ཡིན་གྱིས་འགོག་༥༧༥༥ སུན་ཚུན་སྤངས་པའི་དངོས་པོ་གཉིས། ཡིན་པ་སྤྱང་རུང་མེད་པས་
 ཞེགས།༥༧༥༥ བསྐྱུ་པའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པའོ། ཆོད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ལས་འགལ་བ་བརྟམ་
 པའི་རབ་ཏུ་ཕྱིར་བ་སྟེ་བདུན་པའོ། །

རབ་ཕྱིར་བརྒྱད་པ། མཚན་ཉིད་བརྟམ་པ།

གཉིས་བྱ་ཀུན་ལ་ཆོས་གསུམ་གྱིས། ཁྱབ་ཕྱིར་དེ་ཡི་རྣམ་གཞག་བཤད། མཚན་ཉིད་གོ་
 ཕྱིར་དོན་གྱི་ཆོས། མཚན་བྱ་གོ་བྱ་སྟོ་ཡི་ཆོས།༥༧༥༥ མཚན་གཞི་གོ་བྱ་རྟེན་གྱི་ཆོས། རྩོམ་པོ་
 བར་གཞག་འཛིག་ཡིན། ཆོས་གསུམ་ལ་ཡང་རྒྱ་མཚན་དགོས། མེད་ན་ཐམས་ཅད་འཛོལ་བར་
 འགྱུར།༥༧༥༥ མཚན་ཉིད་རྩེ་ས་ཡོད་ལ་མཚན་ཉིད། མི་དགོས་དགོས་ན་ཐུག་མེད་ཟེར། ཁ་ཅིག་
 དོན་ལ་མི་དགོས་ཀྱང་། ཐ་སྟོན་ལ་དགོས་གཞན་དག་ནི། རྩོམ་པོ་འདྲ་དགོས་ཟེར་མཚན་བྱ་ཡང་། རྩོམ་
 འདྲ་ཉགས་བཞིན་ཐུག་མེད་ཟེར།༥༧༥༥ རྣམ་འཛིག་རྒྱ་ནི་མ་དེས་པར། རྣམ་གཞག་འབྲས་སུ་དེས་

ན་ནི། །མཚན་ཉིད་དགོས་པ་མེད་པར་འགྱུར། །མ་ངེས་ན་ནི་བྱུག་མེད་འཛིག།༥༠ རྟགས་ཀྱི་
 མཚན་གཞིས་བསྐྱབ་བྱའི་དོན། །སྤྱབ་ཕྱིར་བྱུག་མེད་སྒྲིན་མེད་ན། །ཚུལ་གསུམ་སྒྲོག་ཤལ་མ་ངེས་
 གྱུར། །བྱས་དང་དཀར་ཟལ་ངེས་ཙམ་གྱིས། །མི་རྟག་བ་ལང་རྟོགས་པར་འགྱུར།།༥༡ བ་སྟང་ལ་
 ཡང་ཞེན་རུང་ཞེས། །མེད་ན་དེ་ནི་གེས་བྱ་མིན། །ཡོད་ན་དེ་ཉིད་ཕྱི་མ་ཡི། །མཚན་ཉིད་ཡིན་ཞེས་ལ་
 ལ་འདོད།།༥༢ དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཡལ་ག་ལའང། །ཡལ་ག་མེད་ན་གིང་མ་ཡིན། །ཡལ་ག་ཡོད་ན་གིང་
 ལ་ཡང་། །མཚན་ཉིད་བྱུག་པ་མེད་པར་འགྱུར།།༥༣ ཡལ་ག་ལ་ནི་ཡལ་ག་གཞན། །མེད་གྱུར་
 ཡལ་ག་དེ་ཉིད་གྱིས། །ཅན་རྩ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ། །སྤྱབ་ལྷ་ཕྱིར་བྱུག་མེད་མི་དགོས་ན།།༥༤ བ་སྟང་
 གཞིས་པ་མེད་ན་ཡང་། །བ་སྟང་དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་གྱིས། །གེས་བྱའི་རོ་བོར་སྤྱབ་པའི་ཕྱིར། །བ་སྟང་
 བྱུག་མེད་ག་ལ་དགོས།།༥༥ བར་དོན་འབྲེལ་པར་ནམ་རྟོགས་པ། །དེ་ཡི་ཆོན་བ་སྟང་གྲུབ། །རྟགས་
 དང་མཚན་ཉིད་གཞིས་ཀ་ལ། །སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཞིས་གཞིས་ཡིན།།༥༦ གཞིས་ཀའང་སྤྱིར་བ་
 གསུམ་པར་བྱས། །བཞི་བ་པན་ཆད་དགོས་ནུས་མེད། །ཚུལ་གསུམ་ཚུལ་གསུམ་མེད་ན་རྟགས། །མི་
 འགྱུར་ཡོད་ན་བྱུག་མེད་ལོ།།༥༧ ཚུལ་གསུམ་དུ་བ་ཁོ་ནའི་ཆོས། །དབྱེར་མེད་ཡིན་གྱིས་ལྷ་ཆོས་
 གཞན་མེད། །འདི་ཡི་མཚན་ཉིད་བྱུག་མེད་དུ། །བལ་བའི་སྒྲིན་ཡང་བསལ་བ་ཡིན།།༥༨ ལ་ལ་
 མཚན་བྱ་རྣམ་འཛིག་ཟེར། །ཀུན་ཚུགས་ལ་ཡང་མཚུངས་ཕྱིར་མིན། །འགའ་ཞིག་ཆོས་གསུམ་ཆད་
 བར་འདོད། །མཚན་བྱ་སྟོན་ཕྱིར་འདི་མི་འཐད། །དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྟོག་ཡིན།།༥༩ མཚན་
 ཉིད་དེ་ཡི་སྒྲིན་བསྟན། །གསུམ་ཞེས་བྱང་ཕྱོགས་པ་རྣམས་འདོད། །སྤྱིར་བ་བཞོད་ནས་སྒྲིན་
 བཅི་ན། །དོན་ལྟོག་གཞན་འགྱུར་མེད་པར་འགྱུར།།༦༠ མ་བཞོད་པ་ལ་སྒྲིན་སྤྱིར་ན། །མཚན་
 གཞི་མི་གནས་དོན་མེད་འགྱུར། །འདི་དག་སྒྲིན་དུ་འཐད་ན་ནི། །མཁས་པའི་གཙུག་རྒྱན་ཅིས་མི་
 བཞེད།།༦༡ མ་བྱུང་བྱུང་ཆེས་མི་སྤྱིད་གསུམ། །མཚན་ཉིད་ཀྱི་ནི་སྤྱི་སྒྲིན་ཡིན། །སྤྱི་དང་དོན་གྱི་
 རྣམ་གཅོད་ཀྱིན། །གསུམ་པོ་འདི་ལས་གཞན་ཡོད་མིན།།༦༢ མཚན་གཞིར་ལྷ་བཞོད་དང་མ་བཞོད་
 དང་། །མཚན་ཉིད་མི་སྤྱིད་པ་ཡི་གཞིར། །མཚན་བྱ་ཞེས་དང་མི་ཞེས་ཞེས། །ཅོད་པ་གཞིས་
 ཀྱིས་འདིར་མི་གཞོད།།༦༣ ཁ་ཅིག་མཚན་མཚན་རྣམས་གཅིག་ཟེར། །བ་སྟང་མཚན་བྱའི་མཚན་

གཞིར་འདོད། །མཚན་བྱ་མིང་གིས་བྱད་པར་དུ། །བྱས་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་མཐོང་བ་ཡི།༥༠ དབང་
 ཤེས་རྟོག་བཅས་ཉིད་འགྱུར་ཞིང་། །རྟོག་གྲུབ་^{༥༡} རྩ་ཡོད་དག་ཏུ་འང་འགྱུར། །ཁད་ལ་^{༥༢} འཇུག་པ་
 བ་སྟངས་དུ། །ཀུན་དུ་བྱེད་མཚན་བྱའི་མཚན་གཞི་མིན།༥༣ །སྐྱེ་མཚན་ཅན་གྱི་སྐྱེ་ཤེས་ནི། །མཚན་
 བྱ་ཉིད་ཡིན་དེ་ཡིག་ཞེ། །སྐྱེ་མཚན་ཉིད་ལ་^{༥༤} བད་སྐྱར་བའོ།༥༤ །དེ་ལྟར་རྟོགས་ནས་སྒོ་གསུམ་ནི། །
 འཇུག་པ་དེ་ཡི་བ་སྟངས་ཡིན། །རྟོག་ལ་རྟོས་པའི་མིང་ཡིན་པས། །བཏགས་ཡོད་ཉིད་ཡིན་དོས་པོ་ལ། །མ་
 གྲུབ་ཕྱིར་ན་སྒོ་བཏགས་ཡིན།༥༥ །མཚན་མཚོན་རྩ་གཅིག་མ་ཡིན་ན། །རང་བཞིན་རྟགས་སུ་
 མི་འཐད་ལོ། །སྐྱེ་ཡི་རྟོག་ལ་གཅིག་ཉིད་དུ། །འབྲུལ་པས་བ་སྟངས་སྦྱོར་བ་ནི། །འཇིག་རྟེན་རྟོག་ལ་
 མི་སྐྱེ་འེམ་ཕྱིར། །གྲགས་པའི་རྩེས་དཔག་ག་ལ་འགལ།༥༦ །མཚན་ཉིད་བརྟེན་པ་མཚན་གཞི་
 ཡིན། །མཚན་ཉིད་པ་དང་བཏགས་པ་གཉིས། །འགལ་ཞིག་ཚོས་གསུམ་རང་ལྟོག་ནི། །རང་གི་རྣམ་པ་
 འཆར་རུང་བེད།༥༧ །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ཚོས་གསུམ་པོ། །རྟོག་མེད་ཡུལ་དུ་བལ་བར་འགྱུར། །དེས་ན་
 སྒྲུང་བའི་ལྟོག་པ་ནི། །ཚོས་གསུམ་ཉིད་མིན་སེལ་བ་ཡི། །ཚོས་གསུམ་གྱི་ནི་རང་ལྟོག་ལ། །སྐྱེ་བ་དང་
 དགག་པ་གཉིས་ཀ་ཡོད།༥༨ །མཚན་མཚོན་རང་བཞིན་འབྲེལ་བ་ཡིན། །མཚན་གཞི་པལ་ཆེར་
 གནས་སྐབས་འབྲེལ། །འབྲུལ་པས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་ཉིད། །སྤྱིར་བས་མཚན་མཚོན་འབྲེལ་བ་
 འགྲུབ།༥༩ །མཚན་གཞི་དང་ནི་མཚོན་བྱ་ཡི། །འབྲེལ་བ་མཁས་པས་མཐོང་བས་དྲན། །སྤྱིར་བ་
 ལ་ནི་བད་དཔ་པའི། །ཐ་སྟངས་སྐྱེ་བྱི་རྩེས་དཔག་དགོས།༦༠ །གསུམ་པོ་^{༥༡} དེ་ལ་སྐྱིད་དང་ནི། །སྦྱོར་
 བ་འདིར་རྟོགས་གཉིས་གཉིས་དུག །བསྐྱོག་ལ་འདྲུག་ལས་མཚན་ཉིད་དང་། །མཚན་གཞི་འཆ་
 གཉིས་སྦྱོན་མེད་སྤྱིད།༦༢ །སྦྱོར་བ་འདིར་གཏོགས་^{༥༢} མཚན་ཉིད་དེ། །གཞི་མཚོན་གཉིས་ལ་
 བེགས་ན་ནི། །མཚན་གཞི་སྒྲོག་ཤེས་པས་འགྱུར། །ཁ་ཁེགས་ན་ནི་བྱེད་ཅིས་^{༥༣} ཟེད།༦༣ །
 རྟོག་ལྟོག་ལ་བྱེད་རང་ལྟོག་ལ། །ཁ་བྱེད་པས་ན་ཉེས་པ་མེད། །མཚན་བྱ་འགལ་དང་བ་སྟངས་
 བེགས། །དངོས་འགལ་གཞི་མཚོན་རྩྱེད་པ་མེད།༦༤ །དེས་ན་ལ་ལར་འགལ་བ་དང་། །མཚན་པས་
 བར་མཐོང་པའི་སྦྱོར་བ་སྤྱིད། །མཚན་མཚོན་གྲངས་མཉམ་ངོ་བོ་གཅིག །རྩ་ཡོད་བཏགས་ཡོད་ཉིད་
 དུ་ངེས།༦༥ །མཚན་མཚོན་རྟོག་ལ་གཅིག་པ་དང་། །བ་དང་གྲངས་མི་མཉམ་པ་འབྲུལ། །དེ་དག་

ཕན་ཚུན་བརྒྱུག་པ་ཡི། རྣམ་པར་གཞག་པས་འདིར་མི་གཞོད།༥༡༥

མི་སྲུ་མི་ཤེས་དོན་གསལ་གཉིས། རྣམ་གྲངས་པའམ་བྱེ་སྟེ་སྲུ། བཅོམ་ཉིད་གཉིས་ཀྱིས་
འཛིག་ན་ནི། བཅོམ་བྱ་དེ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར།༥༡༦༥ བཅོམ་མཚན་གཉིས་སུ་འདོད་ན་ཡང་། སྲུ་
མཚན་གཅིག་པ་མི་སྲིད་འགྱུར། བཅོམ་གཅིད་ཚུལ་འདིར་མི་འཐད། གཉིས་སུ་འབྱེད་པ་དགོངས་
པ་མིན།༥༡༦༥ མི་དགོས་མ་བྱུང་མི་སྲིད་གསུམ། བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་འདོད་ན་ཡོད། མི་སྲུ་
མ་ཤེས་དོན་གསལ་གཉིས། རང་མཚན་རྟོགས་པར་དོན་ལ་མཐུན།༥༡༦༥ ཐ་སྙད་པ་དང་དོན་
དམ་པ། གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་གཉིས་པོ་འཇུག མི་སྲུ་ལས་དང་བྱེད་པོ་དང་། བྱ་བ་གསུམ་གྱི་བདག་
ཉིད་ཅན།༥༡༦༥ དངོས་མེད་འཇུག་ལ་མ་བྱུང་བེད། ཉི་བར་བསྐྱེད་ལ་བྱུང་ཆེས་ལོ། རང་མཚན་
ཡོད་མེད་དཔྱད་ཐིམ་འཐད། ཉི་བར་བསྐྱེད་པ་བསྐྱེད་པར་བཤད།༥༡༦༥ ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་
པ་འདྲེན། ངེས་པའི་འགལ་ལྷོ་སྟོ་འདོགས་ཡིན། ཉི་ཡེ་མཚན་ཉིད་གནས་ལུགས་ལས། མཐའ་གཞན་
དུ་རྟོག་ལྷོ་དབྱེན་གཉིས།༥༡༦༥ རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་ཐེ་ཚོམ་མོ། མ་རྟོགས་པ་ལས་སྟོ་བྱུང་དུ། རྟོགས་
པས་སྟོ་འདོགས་མ་བཅད་ལོ།༥༡༦༥ རྟོག་པ་དཔག་སྐྱེད་བས་མི་འཇུག་པས། སེལ་བ་ཉིད་ཡིན་དེ་ཡི་
ཡུལ། མེ་མེད་གཞན་དང་མཚུངས་པ་སྟེ། འཛིན་ཕྱིར་ལོག་ཤེས་ཡིན་པར་བཞེད།༥༡༦༥ ངེས་པ་
དང་ནི་སྟོ་འདོགས་གཉིས། ཡུལ་དང་པོ་པོ་དུས་གསུམ་ལ། གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས་པ་ཡི། རྟོག་
པ་གསུམ་གྱིས་འདིར་མི་གཞོད།༥༡༦༥ ངེས་དང་སྟོ་འདོགས་ཞེན་ཡུལ་གཅིག ཞེན་སྐྱེད་ཐ་དད་
ཕྱིར་ན་སེལ། ཚད་མ་མིན་ལ་ཡང་དག་བཀག ཡང་དག་བྱེད་ནས་འཆད་པ་འཇུག།༥༡༦༥ དེས་ན་
ཡང་དག་ཤེས་པ་ཉིད། ཚད་མ་ཡིན་ཕྱིར་དབྱེ་གཞིར་འཐད། དབྱེན་མཛོན་སུམ་རྟོག་དཔག་
གཉིས། ཉིད་གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟགས།༥༡༦༥ ཚད་མ་གཉིས་ཀ་དངོས་པོ་ཉིད། ཡིན་ཕྱིར་གཅིག་
པ་བཀག་པ་མིན། ཡུལ་གཅིག་པ་དང་ཐ་དད་ལ། རྟོག་ནས་གཅིག་དང་ཐ་དད་མིན།༥༡༦༥ དེས་
ན་སྟོ་ཡི་པོ་པོ་གཞི། ཡུལ་ལ་རྟོག་ནས་ཐ་དད་ཡིན། རྟོག་དཔག་ཡུལ་མིན་རང་རིག་དང་། གཅིག་
ཕྱིར་བཟད་པའི་སྟོན་ལས་གོ།༥༡༦༥

གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། ཉི་ལས་གྲངས་གཞན་བཀག་ཕྱིར་པོ། མིང་ལ་

བཤད་འཇུག་རྣམ་པ་གཉིས། རྟེན་ལ་བཤད་འཇུག་འགལ་བ་དང་། ༥༥ མི་འགལ་འགལ་ཞིང་མི་
 འགལ་བའི། རྣམ་པར་དབྱེ་བ་རྣམ་པ་བཞི། རྟེན་གཤིས་མིང་དང་རིགས་ཀྱི་སྒྲ། ཁམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
 གཉིས་སུ་བྱེ། ༥༦ ཡུལ་དུས་རྣམ་པ་^{༥༦} འབྲུལ་པའི་ཆ། ཁའོན་སུམ་ཚད་མར་འོད་པ་ཡོད། རང་
 མཚན་མེད་ཕྱིར་མའོན་སུམ་མིན། རྟགས་ལས་ངེས་ན་རྗེས་དཔག་སྤིད། ༥༧ ཁ་དོག་འཛིན་པ་
 རིག་བྱ་ལ། ཁའོན་སུམ་ཡིན་ཞེས་ལ་ལ་སྒྲ། སྒྲེ་མཆོད་རྣམ་དབྱེ་མ་གཤེས་པས། རྒྱུ་ཚུལ་མའོན་
 སུམ་ཡིན་པར་འབྲུལ། ༥༨ རྟོག་པ་ཡུལ་དུས་རྣམ་པ་ལ། འབྲུལ་པས་^{༥༩} མའོན་སུམ་འགོག་ཅིས་
 ཟེར། རྟོག་པ་འབྲུལ་ཡང་དབང་གེས་ལ། མི་སྒྲིབ་སྒྲེ་འཛིན་ཚད་མ་བཞི། ༥༩ འགལ་ཞིག་ཡིན་
 མིན་མཚུངས་ཞེས་ཟེར། མཚུངས་མིན་ཡུལ་གྱི་དཔྱད་ཕྱིར་ཤོ། རྟོག་པ་འོད་ལས་འོར་བུ་ཉིད། རྟོགས་
 པ་རྗེས་དཔག་མིན་ཞེན། ༦༠ སྤྱི་ལུ་ལྷ་གྲུས་སྤྱི་ལུ་སོགས། འབྲས་རྟགས་པལ་ཆེར་འབྲུལ་པར་
 འབྱུང། རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱ་འབྲུལ་ན་ཡང་། རྟོན་དང་ཆ་ལ་ཚད་མ་ཟེར། ༦༡ དེ་ལྟའི་རྟགས་
 ལ་ཚུལ་གསུམ་མེད། བྱུང་ལ་རྟགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་མེད། ཚད་མ་དེ་དག་ངེས་པ་ནི། རང་གཞན་གང་
 ལས་རྟོགས་གཤེན། ༦༢ ལ་ལ་རང་ལས་ངེས་པར་འོད། འགལ་ཞིག་གཞན་ལས་ངེས་ཞེས་ཟེར། རྟེན་གཤིས་
 གཉིས་ཀས་རིགས་པ་དང་། རིགས་པ་སྒྲེ་པའི་བཞེད་པ་དོར། ༦༣ དོན་རིག་གཉིས་དང་
 རང་རིག་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པ་རང་ལས་ངེས། རང་པོ་པ་དང་ཡིད་མ་གཏད། འབྲུལ་རྒྱ་ཅན་
 རྣམས་གཞན་ལས་ངེས། ༦༤ དོན་བྱེད་པ་དང་གོམས་པ་ཅན། རྗེས་སུ་དཔག་པས་ངེས་པར་བྱེད། རྟེན་གཤིས་
 ཡུལ་དང་དོར་བོ་ལ། བརྟགས་ནས་^{༦༥} གཞན་ངེས་མི་སྤིད་ཟེར། ༦༥ དེ་དག་གིས་ནི་མའོན་
 སུམ་དང་། རྟོག་པའི་བྱེད་པ་འབྲེས་པར་ཟེར། སྤྱང་བ་དངོས་པོའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན། སེལ་བ་ལ་ནི་
 དགག་སྒྲུབ་གཉིས། ༦༦ དགག་པ་སྒྲུབ་པ་སྤོང་བ་དང་། མི་སྤོང་པ་ཡི་སྤོང་ནས་གཉིས། རྟེན་གཤིས་
 དངོས་ལྷགས་སྤོང་ནས་ཀྱང་། སྒྲུབ་པ་དང་ནི་འགོག་ཅིས་ཟེར། ༦༧ རྗེས་དཔག་ལྷགས་རྟོགས་ཉིད་
 དུ་འབྱུང། མིན་ན་ཚད་མ་གསུམ་པར་འབྱུང། རྟོན་དང་གཤེས་པ་ཡིན་པ་དང་། ཡོད་པའི་དབྱེ་
 བས་གཉིས་གཉིས་བཞི། ༦༨ དགག་པ་དེ་ཉིད་བསྒྲོག་པ་བཞི། དགག་སྒྲུབ་དེ་འདྲ་ཚད་མས་
 འབྱུང། ལྷགས་ལས་རྟོགས་ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་། བྱེད་པའམ་རྗེས་དཔག་ཉིད་ལ་དགོངས། ༦༩

ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ལས་མཚན་ཉིད་བཟླ་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་བརྒྱད་པའོ། །

རབ་བྱེད་དགུ་པ། མངོན་སུམ་བཟླ་པ།

མྱོང་བས་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་པ་ལུའུ། མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་མ་ལུའུ་པ། རྟོག་པ་སྒྲོ་
 རོན་འཛིན་པ་ཡིན། མ་ལུའུ་པ་དེ་རྣམ་པ་བཞི། ༥ ཡུལ་དང་རྟེན་དང་གང་ཟག་གི། སྒྲོ་ནས་
 མངོན་སུམ་རྣམ་པར་དབྱེ། མངོན་སུམ་བཞི་པོ་མདོ་སྟེའི་ལུགས། བྱེ་བྲག་སྒྲོ་གསུམ་རྣམ་རིག་
 གཉིས། ༥ བྱེ་ནས་མཚན་ཉིད་འཛིན་པ་ལུའུ། རེས་ན་དབང་གེས་མ་ལུའུ་པའོ། ༥ དབང་
 པོ་ཡུལ་ལ་འཛིན་རྣམ་ཏེ། རེས་སུ་འགོ་ཕྱོག་རེས་པས་འབྱུང་། ༥ གསལ་བར་སྣང་བས་རྟོག་མེད་
 འབྱུང་། རང་མཚན་འཛིན་བྱིར་ལུའུ་པ་མེད། དབང་པོ་སྤྱན་མོང་མེད་རྒྱུའི་བྱིར། དབང་གེས་
 ཡིན་ཏེ་རྩ་སྒྲོ་བཞིན། ༥ ཡུལ་དང་དབང་གེས་རྣམ་གཉིས་ཀྱི། རེ་མ་ཐག་ལས་སྒྲེས་པ་ཡིད། རེ་
 ལ་བརྟེན་ནས་མ་ལུའུ་པ་པའོ། ཤེས་པ་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཡིན། ༥ ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དུ་མ་
 ཡང་། དབང་གེས་བཞིན་དུ་རང་གི་གཉིས། ལུའུ་པ་མེད་བྱིར་ཚད་མ་ཡིན། རྒྱན་མེད་བྱིར་ན་རེས་
 མི་རྣམས། ༥ དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལ་ ༥ དབང་སྟེ། རེས་ན་དབང་གེས་རྒྱན་བཅས་ཡིན། ཡིད་
 དབང་ལས་ནི་ཡིད་དབང་མེད། རེ་ཡི་བྱིར་ན་དེ་རྒྱན་མེད། ༥ སྟེལ་མ་དང་ནི་རྒྱན་གྱི་མཐའ། གཉིས་
 ཀ་ལ་ཡང་གཞོད་བྱེད་ཡོད། རེས་ན་དབང་པོ་དབང་གེས་ཀྱི། རྒྱ་ཡིན་ཡིད་ཀྱི་རྒྱེན་དུ་འབྱུང་། ༥
 རང་རིག་ཡིན་བྱིར་རྒྱད་གཞན་མེད། རེས་ན་མངོན་སུམ་འགོས་གསུམ་པ། ཡུལ་གཞན་འཛིན་དང་
 དབང་པོ་ལ། རྟོས་བྱིར་འདི་ལ་སྒྲོན་གཉིས་མེད། ༥ རང་གི་ངོ་བོ་རིག་པ་ནི། མངོན་སུམ་ཡིན་
 པར་མཁས་རྣམས་བཞེད། རང་སྟེ་སྟོན་མེད་སྟེ་བ་ཡིན། རང་རིག་བཅས་པོ་བསྟོག་ཅམ་ཡིན། རེས་
 ན་རང་རིག་རང་སྟེ་གཉིས། མཚུངས་པའི་གོ་སྒྲུབས་ཡོད་མ་ཡིན། ༥

བྱེ་ནས་མཚན་ཉིད་འཛིན་པར་ལུའུ། ༥ བསྟོན་བྱུང་ལུའུ་མེད་མངོན་སུམ་སྟེ། ལུའུ་
 པ་ཅན་རྣམས་ལྟར་སྣང་ཡིན། ༥ འཕགས་པ་གསུམ་གྱི་ ༥ མངོན་སུམ་གསུམ། སྟོབ་དང་མི་སྟོབ་
 སྒྲོ་ནས་ཟླ། རེ་དག་སྣང་བཅས་སྣང་མེད་ཀྱི། དབྱེ་བས་གཉིས་གཉིས་རྣམ་པ་བཟུ། ༥ ཐབས་

དང་ཤེས་རབ་ལེགས་སྦྲངས་པ། རན་ཚུན་རྒྱ་དང་ཁྱེན་གྱུར་པས། རི་ལྷ་བ་དང་རི་སྟེང་པའི། ཡི་
ཤེས་གཟིགས་པ་འགྲུབ་པར་འགྱུར། ཚོགས་སྐྱེས་པ་བརྒྱ་དང་ནི། བྲངས་མེད་གསུམ་གྱིས་དེ་
མཐར་ཕྱིན།༥༥༥ ཐབས་གཞན་པ་ལས་ན་རྣམ་གྲོལ་གཉིས། བག་ཆགས་བཅས་ཕྱིར་སྟོན་པ་
མིན། ཐབས་ལ་གོམས་པས་དངོས་ཀྱན་གསལ། བག་ཆགས་སྦྲངས་ཕྱིར་ཀྱན་མཁུན་ཡིན།༥༥༥
བཅད་ཤེས་དང་ནི་ངེས་པ་གཉིས། རྟོག་པ་ཡིན་ཕྱིར་མཛོན་སུམ་མིན། དེས་ན་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་
སུམ་ཀྱན། མཛོན་སུམ་ཡིན་ཕྱིར་ཚད་མར་གྲུབ།༥༥༥ སོ་སོ་སྐྱེ་བའི་ཚད་མ་ནི། དེས་པཉིད་ལས་
འཇུག་ལྷོག་བྱེད། འཇུགས་པ་རྟོག་པ་བྲལ་བ་རྣམས། ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་བྱེད་པར་གསུངས།༥༥༥
བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་ཡི་ཤེས་ཅན། དེ་ཡི་མཁུན་པ་དཔག་མི་རུས། ཚོགས་པ་ཉིད་པར་ངེས་གྱུར་ན། །
སྟོན་བྱུང་བ་ཡང་དཔག་པར་རུས།༥༥༥

གོམས་པ་རྫོགས་ནས་དེ་གསལ་བ། མཐའ་གཞན་བཀག་པའི་ངེས་པས་འགྲུབ། འདི་
ལ་ཁ་ཅིག་རྟོན་བརྟོན་པ། རིག་པའི་ཐོག་མཐའ་རྣམ་པ་གཉིས།༥༥༥ མེ་དང་སྟོན་མ་དཔེར་བྱས་
ནས། མཛོན་སུམ་ཉིད་ཀྱིས་འགྲུབ་ཅེས་ཟེར། ཐུག་མེད་རང་རིག་གིས་མི་འགྲུབ། མེ་དང་སྟོན་མ་
དཔེར་མི་རུང་།༥༥༥ སེམས་ལས་གཞན་ལ་ལྷོས་མེད་ཀྱི། རྟོགས་ཀྱིས་སྟོན་མཐའ་ཐུག་མེད་
འགྲུབ། རྒྱ་ཚོགས་ཚད་ཞིང་གགས་མེད་པའི། རྟོགས་ཀྱིས་ཕྱི་མཐའ་ཐུག་མེད་འགྲུབ།༥༥༥ ལས་
དང་ལུས་སེམས་འཁོར་བའི་རྒྱ། གཉིས་པོ་སྤང་ཕྱིར་དཀའ་སྟོན་ཟེར། མི་རུས་མི་ཡན་མི་དགོས་
པས། ལས་དང་ལུས་འཛད་ལམ་མ་ཡིན།༥༥༥ སྐྱེ་བའི་གཉིད་ལས་ཀྱང་། ཉོན་མོངས་ལས་དང་
འཁོར་བ་འབྱུང་། སྐྱེ་མཆེད་འདི་ལས་སྐྱེ་མཆེད་གཞན། དེ་ཡི་བཟང་ངན་ལས་ཀྱིས་བྱེད།༥༥༥
བྱམས་སོགས་བདག་དང་མི་འགལ་བྱེད། འཁོར་བའི་རྩ་བ་གཅོད་རུས་མིན། བདག་མེད་བདག་དང་
འགལ་བས་ན། བདག་མེད་མཐོང་བས་དེ་སུན་འབྱེད།༥༥༥ ས་བོན་ཐོག་མ་ཡོད་མིན་ཡང་། བེས་
བསྟེགས་པ་ན་ཕྱི་མཐའ་མཐོང་། རི་བཞིན་འཁོར་བ་སྟོན་མེད་ཀྱང་། བདག་མེད་མཐོང་ན་ཕྱི་མཐའ་
འགྲུབ།༥༥༥ གསལ་བ་བསྐྱེད་ལ་རྒྱ་ཚད་ཞིང་། རྟོགས་མེད་ཕྱིར་ན་བསྐྱེད་པར་ངེས། འཛིག་
སོགས་གོམས་ལས་གསལ་སྤང་དང་། གཞུང་འཛིན་མེད་ཕྱིར་འབྲུལ་མེད་འགྲུབ།༥༥༥ མི་རུས་

མི་ཤེས་མི་བརྟན་ཕྱིར།^{༡༤} །སྤངས་པའི་གོལ་བ་མེད་ཅིན། །རང་བཞིན་མིན་ཕྱིར་ཐབས་ཡོད་ཕྱིར། །ཁྱུ་
སྤོང་ཕྱིར་ན་རྣམ་གོལ་འཐད།^{༡༥} མཚོངས་དང་ཚུ་དང་གསེར་གྱི་དཔེས། །གོམས་པ་སྤིང་བ་མིན་
ཞེན། །འབད་ལ་ལྟོས་ཕྱིར་མི་བརྟན་ཕྱིར། །སྤང་འབྱུང་^{༡༦} བསྐྱེད་ཕྱིར་དཔེར་མི་རུང་།^{༡༧} ལྟོང་
ཉིད་སྤྱིང་རྩེ་གོམས་པ་ལས། །དེ་ཡི་རང་དུ་འབྱུང་སྤིང་མོད། །ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མཐའ་མེད་ཕྱིར། །ཀུན་
མཁུན་བསྐྱབ་པ་དཀའ་ཞེས་ཟེར།^{༡༨} གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་སྤྲུབ། །ཀུན་མཁུན་ཡིན་ཏེ་ཀུན་ཚོགས་
བཞིན། །དགོས་པའི་དོན་ཀུན་ཤེས་པ་ལ། །མཁས་རྣམས་ཐབས་ཅད་མཁུན་ཞེས་ཟེར།^{༡༩} རྒྱུ་
ཐམས་ཅད་འདུས་ནས་ཉན་པ་ལ། །བ་ལང་མེད་ཀྱང་སྤྱོད་མ་ཡིན། །བར་སྐབས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་བཅད་
པའོ། །ཡང་ན་རྩེས་སུ་དཔག་པ་ཡིས། །ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་བྲུབ་པ་ཡིན།^{༢༠} བསྐྱལ་པའི་བར་
དུ་བརྗོད་རྒྱ་ཡང་། །མི་ལོང་ནང་དུ་ཅིག་ཆར་འཆར། །དེ་བཞིན་ཤེས་བྱ་མཐའ་མེད་པ། །མཁུན་པའི་
སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་མཁུན།^{༢༡} བར་སྐབས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་བཅད་པའོ། །

འབྲུལ་པའི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ནི་ཁོ་རྟོག་སྤྱང་ཉིད་དུ་འདོད། །དེ་ལ་རྟོག་པ་རྟོག་
མེད་གཉིས། །རྟོག་མེད་ལ་ཡང་ཡིད་དབང་གཉིས།^{༢༢} རྟོག་པ་གསུམ་ཡིན་དུག་བཤད་པ། །ལོག་
རྟོག་ལྟོག་^{༢༣} ཕྱིར་བྱེ་སྟེ་གསུངས། །ལྟ་དང་ངེས་པ་ཚད་འབྲས་དཔ། །ཐུང་དང་དོན་རྟོགས་ཚད་འབྲས་
འདོད།^{༢༤} ཁྱད་པར་ཁྱད་པར་ཅན་དེར་^{༢༥} ལེ་ལེ་དབང་ཤེས་ཚད་འབྲས་^{༢༦} འདོད། །དེས་
ན་རྣམ་པར་གཞག་འཛོག་གི་ །ཁྱུ་འབྲས་ཉིད་ལ་^{༢༧} ཚད་འབྲས་བཞེད།^{༢༨} དེ་ལ་རང་རིག་ཚད་
འབྲས་ནི། །རྣམ་གཞག་བྲུབ་མཐའ་ལལ་ཆར་མཐུན། །དོན་རིག་སྤྲུབ་རང་རང་གི་^{༢༩} །བྲུབ་མཐའི་
སྟོབས་ཀྱིས་ཚད་འབྲས་འཛོག་^{༣༠} མེ་ཡི་རང་མཚན་གཞལ་བྱ་ལ། །དུ་བ་ལས་བྱུང་གཞན་
སེལ་སྟོ། །ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་དེ་རྟོགས་པ། །འབྲས་སུ་ཡིན་ཞེས་མཁས་རྣམས་བཞེད།^{༣༡} མི་^{༣༢}
སྤང་བག་ཆགས་སྤྱིང་བོ་ལས། །རྟུ་བར་སྤང་བའི་བག་ཆགས་སྟེ། །དེས་ན་སྤྱིང་བུ་མི་སྤྲུབ། །རྩེས་
དཔག་ཡིན་ཞེས་མཁས་རྣམས་བཞེད།^{༣༣} ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ལས་མངོན་སུམ་བརྟག་པའི་
རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་དགུ་པའོ། །

རབ་བྱེད་བཅུ་པ། རྗེས་དཔག་བརྟག་པ།

རྗེས་དང་པག་ནམ་གཉིས་པར་དོན་ནི། རྒྱལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་ཡིན། རྒྱགས་ནི་
 ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གྱི། རྒྱགས་པ་ལ་^༡ བརྗོད་ལ་དངོས་མིང་ཡིན།དེ་ཡི་རྒྱགས་རེས་ཟེན་པའི་ཕྱིར། ལ་
 གྲུལ་གཉིས་ལ་བཏགས་ནས་འཇུག།^༢ བརྗོད་པར་འདོད་པས་སྟོན་སྦྱར་བ། དེ་ཉིད་གོ་བ་དངོས་
 མིང་ཡིན། དེ་བརྟེན་རྒྱ་མཚན་ལག་ལས་གཞན། རྒྱག་པས་བཏགས་པ་མིང་དུ་འདོད།^༣ འོ།
 རྒྱགས་དོན་ལ་ནི་རྒྱགས་གྱི་སྒྲ། ལམས་པ་རྣམས་ལ་གདོད་ནས་གྲུབ། བཏགས་པ་ལ་ནི་འདྲ་བ་
 དང་། འབྲེལ་བའི་རྒྱ་མཚན་གཞན་ལ་སྟོས།^༤ ཚོས་ལ་བསྐྱབ་བྱར་མིང་བཏགས་པ། འགལ་
 བའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ། འོག་པར་རྟོག་བ་སྦྱར་ཕྱིར་རམ། རྟེན་སྦྱོར་དོར་བྱས་བཏགས་པ་
 ཡིན།^༥ ཚོས་ཅན་བརྗོད་ན་འབྲུལ་གཞི་ཡོད། ལམ་འརྣམས་བཀག་ན་ཡུན་རིང་འགོར། དངོས་
 མིང་བརྗོད་ན་སྟེ་བ་སྦྱོར་ཉམས། བའི་སྒྲག་རྟོགས་ལ་^༦ ཕྱིར་རྒྱགས་ཞེས་གསུངས།^༧ རྒྱགས་དང་
 ཚོས་ཅན་མཚུངས་གོ་ན། གྲགས་པའི་སྟོན་ནས་ཁྱད་པ་རོལ། རྒྱག་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱགས་གྱི་སྒྲ། རྟོན་
 གཞི་ཉིད་ཡིན་ལག་ལུན་བཞིན། རྒྱག་དང་འབྲེལ་ཡང་ཚོས་ཅན་སྒྲས། རེས་པར་མི་རྣམས་མགོ་ལུན་
 བཞིན།^༨ བསྐྱ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།

ཚེས་དང་ཚེས་ཅན་བསྐྱེད་བྱ་ཉིད། །མ་ཡིན་མཚན་ཉིད་མེད་མྱིང་དོ། །དཔག་གཞིར་བཟུང་
 བ་ཤེས་འདོད་ཡིན། །དེ་ལ་གྲུབ་པ་ཕྱོགས་ཚེས་སོ།། ༡༠ བསྐྱེད་བྱའི་ཚེས་ལྷན་མི་ལྷན་ལ། །མཐུན་
 ཕྱོགས་མི་ལྷན་ཕྱོགས་ཞེས་ཟེད། ཕྱོགས་གཉིས་དངོས་འགལ་དུ་བསམས་ནས། །མུང་གསུམ་མུང་
 བར་དོགས་པ་ལ།། ༡༡ ཚད་མའི་ཡུལ་མི་ཤེས་པ་འགལ། །རྩལ་ཕྱོག་རྣམ་པར་ཕྱེསྟེ་སྒྲ། །རྩལ་
 ཚེས་གཅིག་དང་ཐ་དད་ལྷན། །ཕྱོག་ཚེས་རང་ཕྱོག་ཉིན་ཞེས་ཟེད།། ༡༢ རྩལ་ཕྱོག་རི་ལྟར་ཕྱོན་
 ཡང་། ཕྱོགས་གཉིས་ཉིད་དུ་ངེས་མི་རུས། །གཉིས་ལ་འཇུག་པའི་རྩལ་ཕྱོག་གྲང་། །མཁས་པ་རྣམས་
 ལ་གྲུབ་པར་མཐོང་།། ༡༣ དོན་ལ་དགག་སྐྱེད་བྱེད་ན་ནི། ཚད་མའི་ཡུལ་མི་ཤེས་པར་འགྲུང་། །སློ་
 རོར་དགག་སྐྱེད་བྱེད་ན་ནི། ཡོད་མེད་མ་ཚེས་གསུམ་དུ་འགྲུང་།། ༡༤ ཤེས་འདོད་ཕྱོགས་སུ་མི་འདོད་

ཕྱིར། ཁྱོས་གཞི་དང་བཅའ་པར་འགྱུར། ཁྱོས་གཞི་དང་བཅི་ལོད་ན། འདི་ལ་ཕྱོགས་ཚོས་མཚན་
 ཉིད་དཀའ།།⁴⁰ ཁྱོས་གཞི་དང་པོ་ཕྱོགས་གཉིས་སུ། རེས་ན་ཁྱོས་གཞི་གཞན་གཉིས་ཀྱི། ཡོད་
 མེད་རེས་པའི་འགྲོ་ལྷོག་ཀྱང་། བརྗོད་པ་རབ་ཏུ་དཀའ་བ་ཡིན།།⁴¹ ཕྱོགས་ཚོས་དང་ནི་ཕྱོགས་
 གཉིས་པོ། གཅིག་ལ་ལྷོག་པས་འབྱེད་ན་ནི། རྟགས་ཀྱན་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་འགྱུར་བས།⁴² གཏན་
 ཚིགས་མ་རེས་ག་ལ་སྤིང་།།⁴³ ཚོགས་དོན་མཐུན་ཕྱོགས་ཉིད་ཡིན་ན། རྟེ་ཡི་ཡན་ལག་དེ་ལྷན་
 ཉིད། རྟེས་བྱ་ཕྱོགས་གཉིས་རེས་པ་དང་། ཁྱོས་གཞི་གསུམ་དུ་འདོད་པ་འགལ།།⁴⁴ ཁྱོས་གཞི་
 གཉིས་སུ་འདོད་ན་ནི། རྟེ་ཁྱོས་རྟགས་ཀྱང་ཚུལ་གཉིས་འགྱུར། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
 གཉིས་སུ། རེས་པ་སློབ་དཔོན་མི་བཞེད་དོ།།⁴⁵ རྗེས་ལྷོག་སོ་སོར་བྱེ་བ་ཡིས།⁴⁶ རྗེས་སུ་འཇུག་
 ན་ཐ་སྟངས་འཛིག། རང་ལྷོག་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་པ་ཡི། ཚུལ་འདི་བརྟགས་ན་སྟོང་པོ་མེད།།⁴⁷

ཕྱོགས་གཉིས་དངོས་འགལ་མ་ཡིན་ཕྱིར། རྟགས་སྐྱབ་རྣམས་གཞན་འཛིག་ཅེན། རྟགས་
 སྐྱབ་ཕྱོགས་ཀྱིས་⁴⁸ བྱེད་པ་མིན། ཚད་མའི་འགལ་འབྲེལ་རེས་པས་འགྱུར།།⁴⁹ རྟགས་དང་
 བསྐྱབ་བྱ་འབྲེལ་སྟོབས་ཀྱིས། ཡོད་མེད་རེས་པ་རྗེས་འགྲོ་ལྷོག། ཕྱོགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་
 སྦྱིས། མཚུངས་དང་མི་མཚུངས་ཕྱོགས་གཉིས་ཡིན།།⁵⁰ མཐུན་ཡུལ་ཕྱོགས་ཀྱང་བཏགས་པ་
 བས།⁵¹ གཞན་སེལ་ཉིད་ཡིན་གཉིས་པོ་མིན། འདི་ལ་གཞན་གྱི་ཀླན་ཀ་མེད། གཞུང་གི་དགོངས་
 པའང་འདི་ཉིད་ཡིན།།⁵² རྗེས་ནི་དངོས་པོ་ལས་གཞན་མིན། གཞན་སེལ་ལས་གཞན་ལྷོག་པ་
 མེད། རེས་ན་རྗེས་ལྷོག་གཅིག་ཉིད་དུ། འབྲུལ་པ་ཉིད་ལ་དགག་སྐྱབ་བྱེད།།⁵³ ཡོད་མེད་གཉིས་
 ཀ་ལ་བརྟེན་ནས། སློ་དོན་གསུམ་གྱི་ཚོས་གཉིས་སྐྱབ།⁵⁴ རྟེ་བའི་རྟགས་ལས་སྐྱབ་པོའི་རྗེས། ཚུལ་
 གསུམ་རྟགས་ལ་གཤེས་བྱ་ཙམ།།⁵⁵ མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་སུ། རྟེ་ཙམ་ཙམ་
 འཛིག་ཅེན། རྟེ་བ་དང་ནི་ཚུལ་གསུམ་གྱི། གཞན་སེལ་གཉིས་པོ་སྐྱབ་པོ་དང་། རྟེས་བྱ་གཉིས་ཀྱི་
 བསྐྱོག་པ་དང་།⁵⁶ བསྐྱོག་པ་⁵⁷ གཉིས་ལ་འབྲེལ་ཕྱིར་འཐད།།⁵⁸ ལྷོག་འགོག་ཚོས་རྟགས་
 ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི། རྟོད་པ་བཞི་ཡི་གཞན་ལན་འབྲུལ། བེད་དགག་ཐ་སྟངས་མེད་དགག་དང་། སྦྱི་
 ལྷོག་ལྷུང་གསུམ་ཡིན་ཕྱིར་འཐད།།⁵⁹ རི་སྟོད་རྟགས་སུ་བཞོད་གྱུར་པ། རྟེ་སྟོད་ཕྱོགས་གསུམ་

ལ་ལྟོས་པས།^{༡༠༩} །དངོས་སྤྱ་གང་རུང་མ་ཚད་ཡང་། །ལྟོས་གཞི་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ཡིན།།^{༡༡༠} དགག་
སྐྱབ་སེལ་བས་བྱེད་འདིལ། །རྩ་སྤྱོད་ཕྱེ་ནས་ལྷགས་གཉིས་སྤྱ། །ཚུད་པའི་ཉེས་པས་མི་གཞོད་དེ། །ཚད་
མའི་ཡུལ་ལ་མཁས་སྤྱིར་རོ།།^{༡༡༡} བར་སྐྱབས་ཀྱི་ཚིགས་སྤྱ་བཅད་པའོ།།

ཚུལ་གཅིག་ནས་ནི་དྲུག་གི་བར། །ཉི་ཚེའི་ཚུལ་གཞན་འདོད་པ་འབྱུལ། །ཕྱོགས་ཚོས་
གྲུབ་ཅིང་འབྲེལ་བ་དེས། །གཏན་ཚིགས་མཚན་ཉིད་སྒྲོན་མེད་ཡིན།།^{༡༡༢} ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་པ་ཚུལ་
དང་པོ། །ཚུལ་གཉིས་བ་དང་རྩེས་འགྲོ་ཡིས། །ཕྱོག་པ་འཕེན་པའི་སྒྲོན་གཉིས་མེད། །དེས་རུང་རྟགས་
མིན་ཐེ་ཚོམ་བྱིར་།།^{༡༡༣} དེས་པ་རྟགས་ཡིན་གོ་བྱེད་བྱིར། །འདི་ལ་གཞན་གྱི་གྲུན་ཀ་མེད། །ཁ་ཅིག་
ཚུད་གཞིས་ཁྱད་པར་དུ། །བྱས་པ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞིར་འདོད།།^{༡༡༤} མི་ཕྱན་གཙོད་པ་ཚུད་གཞི་
ཡིས། །ཡིན་ན་ཡུ་བུ་ཚུད་པ་མེད། །གཞན་ཕྱན་གཙོད་ན་རྩེས་འགྲོ་མེད། །བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱང་དེ་དང་
འབྲ།།^{༡༡༥} ^{༡༡༦} རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་གཞན་སེལ་ཡིན། །འདི་ལ་གཞན་གྱི་གྲུན་ཀ་མེད། །མཚན་
ཉིད་དེ་དང་ཕྱན་པ་ཡི། །གཏན་ཚིགས་དེ་བྱེ་སྒྲོན་དུ་མར་འབྱུར།།^{༡༡༧} ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པ་^{༡༡༨}སྒྱུར་
བ་ཡི། །སྒྲོན་སྤྱོད་ལ་དུ་དེས་པ་མཛད། །དགག་བྱ་འགོག་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་། །རྩོ་བོ་མི་དམིགས་
བ་ལ་བཞི།།^{༡༡༩} འགལ་བ་དམིགས་པ་རྣམ་པ་གཉིས། །ཚ་རིག་སྒྲོར་བཞིས་གང་རིག་བཞི། །བཀག་
པས་སྒྱུར་བ་བཅུ་དྲུག་ཟེར།།^{༡༢༠} རུས་པ་ཐོགས་མེད་མི་མིན་ཞིང་། །རྒྱན་མེད་བྱིར་ན་འགོག་མི་
རུས། །གཞུང་ལས་རྣམ་གཞག་མར་བཤད་ཀྱང་། །འགོག་རུས་སྤྱ་མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན།།^{༡༢༡} བན་
རྒྱན་སྤངས་པ་དངོས་ལ་ནི། །རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ཡི་^{༡༢༢}ཁྱད་པར་བྱས་པ་ནི། །བྱབ་
བྱེད་འགལ་བ་དམིགས་པ་ཡིན།།^{༡༢༣} ཚད་མས་གཞོད་པའི་འགལ་བ་ཡང་། །བྱབ་བྱེད་འགལ་
བ་དམིགས་པར་འདུས། །དངོས་འབྲེལ་བཀག་ཟིན་ལྟན་ཅིག་ན།^{༡༢༤} །མི་གནས་ཚིགས་པས་
བསྐྱེད་པ་འབྱུལ།།^{༡༢༥} འབྲེལ་ཡུལ་ལོག་པས་འབྲེལ་ཚོས་ཉིད། །ཕྱོག་པས་བསྐྱོག་འབྲེལ་སྒོ་
ངོར་གྲུབ། །ཡིན་པ་སྐྱབ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་། །རྩོ་བོ་དེ་བྱེད་མེད་རང་བཞིན་རྟགས། །དེ་ཡི་ཆ་མཐུན་
ཁོངས་སྤྱ་བསྟུ། །ཁ་ཅིག་བྱིར་ཐ་དད་སྒྲོན་མི་འགོ།།^{༡༢༦} ཡོད་པ་སྐྱབ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་། །དེ་བྱུང་

བ་ལ་འབྲས་བུའི་རྟགས། རྟེན་དང་ཆ་མཐུན་ཁོངས་སུ་བསྟུ། ཐ་དད་སྐྱབ་ཕྱིར་སྒྲིབ་ལས་གྲོལ༥༩༥
ཁ་ཕྱི་འབྲེལ་བསྟུ་དགྲ༥༩༥ གོ་བྱེད་འབྲེལ་བ་བཞེས་ལོ། འདི་ནི་རྣམ་གཞག་འགལ་བ་དང་། གཞུང་
གི་དགོངས་པར་འབྲད་མ་ཡིན༥༩༥ བྱེད་བར་བྱ་བྱེད་འབྲེལ་བ་ཡི། ལྟོབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་གོ་བ་
མིན། རྟེན་ཡོང་བོ་འཕ་དོན་གཞན་གྱི། འབྲེལ་བའི་ལྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་ཟད༥༩༥ བར་སྐབས་
ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།

རྟགས་གང་ཚུལ་གསུམ་མ་གྲུབ་པ། རྟོགས་ལ་༧༠་རྟགས་མེད་མ་གྲུབ་པ། རྟོགས་ཚོས་
དོན་ནམ་༧༠་སྒྲོང་ལ། མི་གནས་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་ཡིན། རྟོགས་རེའམ་གྲོལ་བ་རྣམ་གཉིས་ལ། ཁ་
གྲུབ་རྣམ་པར་བྱེ་སྟེ་བཤད༥༩༥ བསྟུ་བའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ།
མ་ངས་ཐེ་ཚོམ་བསྐྱེད་པའི་རྟགས། རྟོགས་མིན་གཞན་ལ་མ་གྲུབ་པ། བྱེན་མོང་མ་ཡིན་དེ་བྱེན་
བཞི། རྟོགས་ལས་གཞན་འཇུག་བྱེན་མོང་བ༥༩༥ དེ་བྱེན་དངོས་དང་ལྷག་ལྷན་གཉིས། གཉིས་
ཀ་ལ་མཐོང་བ་སྒྲོག་མི་ཆོད། ཡང་དག་ལྷག་ལྷན་མཐུན་ཕྱོགས་མཐོང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་
མཐོང་བའོ༥༩༥ མི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐོང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ། མ་མཐོང་འགལ་བའི་ལྷག་ལྷན་
ཡིན། རྟགས་གྲུབ་བ་སྒྲོག་པས་བྱེན་ལགལ། མི་དམིགས་རང་བཞིན་གཏན་ཚིགས་སུ། བསྟུ་
པས་འགལ་བ་གཉིས་ཉིད་ཡིན༥༩༥ བཅོལ་མ་ཐག་བྱུང་མི་རྟག་འབྲས། རྟག་ལ་འགྱུར་བ་མེད་
ཕྱིར་འགལ༥༧༠ མི་རྟག་འགྱུར་ཕྱིར་འདི་མི་མཚུངས། རྟེན་འགྱུར་མེད་ལ་མི་འབྲད༥༩༥ མི་
དམིགས་གསུམ་པར་འབྱེད་ན་ནི། རྟེན་སྒྲོག་འགལ་བའང་གསུམ་དུ་འགྱུར། འགལ་ཞིག་ཚོས་དང་
ཚོས་ཅན་གྱི། དེ་བྱེན་པས་འགལ་བ་བཞི་ཞེས་ཟེར༥༩༥ དངོས་ཤུགས་ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གྱི། འགལ་
བ་བརྗོད་འདོད་ལྟོབས་ཀྱིས་ཡིན། ཡང་དག་ལ་ཡང་མཚུངས་གཤེན། བྱེད་བ་ཚུང་ཕྱིར་བཏང་སྟོམས་
མཛད༥༩༥ ཞེ་འདོད་དང་ནི་སྐྱུས་པ་གཉིས། བསྐྱབ་བྱ་ཉིད་དུ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། གཞན་དོན་
སྐྱབ་པའི་འགལ་བ་སོགས། འགལ་བ་གསུམ་པ་འདིར་མི་བཞེད༥༩༥ མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་
ངས་པ་ཡིས། རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞི་རུ་ངས། རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞི་པོ་ལ། ལུས་པ་དེ་ཡང་རྣམ་
བཞི་ཡོད༥༩༥

མདོ་ལས་མཚན་ཉིད་ལྟ་བུ་གསུངས། བསྐྱབ་བྱར་འདོད་པ་རིགས་པའི་སྒོར། འདི་ལ་
 མ་བྱུང་བྱུང་ཆེས་དང་། རྟགས་ལ་མཚུངས་པའི་རྩོད་པ་^{༡༡} མེད།^{༥༩} བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་གཞི་
 དངོས་པོ་ལས། བརྟགས་པར་བྱེ་སྟེ་སྐྱབ་པ་ལུའལ། སྐྱ་ཡི་དོན་ལ་རང་མཚན་དུ། འཕྲུལ་པ་
 བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་གཞི་ཡིན།^{༥༩} འདི་ལ་དངོས་པོ་དངོས་མེད་དུ། སྐྱབ་ལ་རྩོད་པའི་གོ་སྐབས་
 མེད། བསལ་བ་བྱོགས་དང་འགལ་བ་བྱུང། ལྟ་བུ་བཞེད་ཅུ་བསྟུས་རེ་བཤད།^{༥༩} ཡུལ་གྱི་སྒོ་
 བས་རྒྱུ་དཔག་ལ། བྱེ་སྟེ་བསལ་བ་བཞེད་གསུངས། མཛོན་སུམ་རྒྱུ་དཔག་དངོས་སྟོབས་ཀྱི། ཚད་
 ཡིན་ཁས་སྤངས་གྲགས་པ་གཉིས།^{༥༩} སྒོ་བརྟགས་ཡིན་ཕྱིར་ཁོངས་སུ་སྤྲད།^{༡༢} རྒྱུ་དཔག་
 བཞེད་དུ་མཛོན་སུམ་ལའང་། བསལ་བ་གཉིས་པོ་འཇུག་ཅེ་ན། ཁས་སྤངས་འབྲས་རྟགས་ལས་
 གཞན་མིན།^{༥༩} ཅུང་བ་མཛོན་སུམ་གྱིས་མི་འབྲུབ། རྟམ་བཅས་ཉིད་ནས་ཕྱོད་པ་དང་། འགལ་
 བ་མཛོན་སུམ་བསལ་བ་ཡིན། ཚུལ་གསུམ་དངོས་པོ་སྟོབས་ལུགས་དང་། རྟམ་བཅས་འགལ་ན་
 རྟགས་བསལ་ཡིན།^{༥༩} ཡིད་ཆེས་ཚིག་དང་དམ་བཅས་པ།^{༡༣} འགལ་བ་ཁས་སྤངས་བསལ་
 བ་ཡིན། རྟམ་ཁས་སྤངས་རང་ཚིག་གཉིས། གཞན་དག་ལུང་དང་རང་ཚིག་ཟེར།^{༥༩} སྟོབ་དཔོན་
 དག་གི་དབྱེ་བར་བཞེད། གྲུག་ལས་བརྟམ་སུ་གཉིས་ཀ་ཡང་། རྟམ་གཅིག་གིས་བསྟན་རིགས་པའི་
 སྒོར། ལུང་ལ་དཔེར་བརྗོད་གཞན་དུ་གསུངས།^{༥༩} གཞལ་བྱ་གཉིས་ལ་ཚད་མ་གཉིས། བསྐྱལ་
 པའི་དོན་ལ་རང་ཚིག་གིས། མི་གཞོད་གསུང་རབ་ངེད་ཀྱི་ལུང་། རྒྱུ་དཔག་དཔག་པར་བསྟུས་ཏེ་
 གསུངས།^{༥༩} དེས་ན་རིགས་པས་བྱུང་པའི་ལུང་། ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་མ་བྱུང་ན། རང་གི་ཚིག་
 དང་མཚུངས་པའི་བྱིར། གཞལ་བྱེད་^{༡༤} ཉིད་དུ་བཞེད་པ་ཡིན།^{༥༩} ལུང་དུ་གྲགས་ཚད་ཚད་མ་
 མིན། ཚད་མས་བྱུང་བ་དེ་ལུང་ཡིན། ཁས་སྤངས་ནས་ནི་དབྱོད་པ་བྱུང། རྟམ་ན་^{༡༥} ཁས་ལེན་
 མཛེངས་པའི་ལུགས།^{༥༩} བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་དོ།

ལུང་གཞན་འགལ་བའང་དེ་འབྱུང་ལོ།^{༡༦} ཆགས་སོགས་ཆོས་མིན་ཆགས་བྲལ་སོགས། །
 ཆོས་སུ་ཆད་ལྟ་མིན་ནམས་འཆད། བྱུང་དང་ཆགས་སོགས་རྒྱ་མི་འགལ། རྟམ་ལེན་གཞུང་ནམས་
 ལུང་མ་ཡིན།^{༥༩} གལ་ཏེ་རང་ཚིག་བསྟན་བཅོས་ཀྱི། གཞལ་ལས་ཐེ་ཆོས་ཅམ་ཡིན་ལ། རྟམ་ནི་

བསྐྱབ་བྱ་སྒྲིལ་མེད་ཉིད། ཡིན་ཕྱིར་ཕྱོགས་སྒྲིལ་མིན་ཞེན༥༥༥ གཤམ་གྱི་ཐོཾ་བསྐྱབ་པ་ཡི། སྒྲི་
ནས་སྒྲིན་དུ་སོང་བ་མིན། ཁྱིམ་དེས་བསྐྱབ་བྱ་མི་འགྲུབ་པའི། སྒྲི་ནས་སྒྲིན་དུ་འཛིག་པ་ཡིན༥༥༥
དམ་བཅས་རང་གི་བསམ་པ་སྟོན། འགལ་བ་འདུས་ན་དམ་བཅའ་འཛིག་ དེས་ན་བརྗོད་པ་སྒྲིན་
ཅན་གྱིས། རྩོད་པའི་སྐབས་སུ་ཡམ་པ་བསྐྱབ༥༥༥ དམ་བཅས་ཉིད་ན་འཛིག་རྟེན་དང་། འགལ་
བ་གཤམ་པས་བསལ་བ་ཡིན། བརྗོད་པ་དག་སྒྲི་དོན་ལ། བརྗོད་པ་འབྲེལ་འདོད་པ་སྐྱར་བཀལ་
ཅིང་༥༥༥༥ བརྗོད་འདོད་དབང་གིས་འཇུག་པ་ཡང་། བསྐྱབས་ཟེན་དེས་ན་གཤམ་པའང་འགྲུབ། །
ཡོད་པའི་རྟགས་གྱིས་རི་བོང་ཅན། སྒྲི་བ་ཡིན་པ་འགོག་པ་ལ༥༥༥༥ འདི་ལ་དཔེ་མེད་ཡོད་
ནམས་ལ། སྒྲི་ཀུན་བརྗོད་དུ་རུང་བྱིར་ཤོ། སྒྲི་ཡི་དོན་གྱི་ཡོད་པ་ལ། སྒྲི་བར་རུང་བྱིར་འགལ་བ་
ཡིན༥༥༥༥ འཛིག་རྟེན་སྒྲི་དུ་པའི་༥༥༥༥ སྒྲི་ལས་བྱུང་། རྟེན་ཉིད་གཤམ་པ་ཡིན་པར་བཞེད། རྟེན་
ཡང་གཤམ་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ། རུང་བྱིར་གཤམ་པས་ཀུན་ལ་ཁྱབ༥༥༥༥ མ་གཤམ་པ་ལ་གཤམ་
པའི་སྒྲི། འཛིག་རྟེན་བ་དང་འགལ་ཞེན། གཤམ་བྱ་ཀུན་ལ་༥༥༥༥ རུང་བ་ལ། གཤམ་པའི་སྒྲི་མཛོད་
འཛོད་པ་བཞེན༥༥༥༥ གཤམ་རུང་དོན་ལ་གྲུབ་ནའང་། བརྗོད་དང་བརྗོད་འདོད་ལ་བརྟེན་པའི། སྒྲི་
གྲུབ་ན་ནི་གྲུབ་བོ་ཞེས། བསྐྱར་བྱིར་སྒྲི་བྱུང་གཤམ་པ་གསུངས༥༥༥༥ གཤམ་པའི་རྟེན་དཔག་གིས་
འགྲུབ་པས། འགལ་བ་མི་འཁྲུལ་མི་སྤྱིད་ལོ༥༥༥༥ གཤམ་པ་དངོས་པོས་བསྐྱབ་ན་ནི། རྟེན་དཔག་
བཞེན་དུ་ཡུལ་ངེས་འགྲུབ༥༥༥༥ བརྗོད་འདོད་དབང་གིས་སྐྱར་བ་ལ། སྒྲི་ནམས་གང་ལའང་མི་
འཇུག་མེད། དེས་ན་ཀུན་ལ་འཇུག་པ་ཡི༥༥༥༥ གཤམ་པ་ཡུལ་འདིར་༥༥༥༥མི་འཇུག་ཅེས༥༥༥༥
བརྗོད་པའི་དཔེ་གཞན་རྟེན་དཀའ་བས། རྩལ་མོང་ཉིད་མིན་མཉན་བྱ་བེཾ། སྒྲི་མཚན་འཆད་པའི་
སྐབས་ཡིན་པས། རི་བོང་ཅན་ལ་དཔེ་མཛོད་ནས༥༥༥༥ གཤམ་བྱ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པར་༥༥༥༥བསྐྱར། བ་
རྟེན་གྱི་ཤིང་མིན་སོགས་ལའང་མཚུངས། ག་སྐྱར་དང་ནི་དཔུལ་སོགས་ལ། སྒྲི་བའི་སྒྲི་ནི་གཞན་དུ་
གཤམ་༥༥༥༥ དེ་ཉིད་དཔེར་བྱས་བསལ་ཟེར་ཅན། སྒྲི་བར་གྲུབ་༥༥༥༥ པར་ཐུན་མོང་རྟགས། བརྗོད་
ལ་འཇུག་ནམས་ཐུན་མོང་བ། གཅིག་ལ་གྲུབ་ན་ཀུན་ལ་འགྲུབ༥༥༥༥ ལོ༥༥༥༥ འདི་ནི་དངོས་པོ་སྒྲི་བས་
ཞུགས་ཡིན། གཤམ་པ་འགོག་ན་རྩོད་གྱི་འང་འཛིག་ དེས་ན་འདོད་པས་སྐྱར་པའི་བད༥༥༥༥ ཀུན་

ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བཞིན་དུ།༥༥༥ འགོག་ན་འཛིག་ཏེན་གྱིས་གཞོད་པས། །གྲགས་པ་དག་དང་
འགལ་བར་དགོངས། །ལ་ལ་བརྟེན་དང་ཐ་སྟོན་གྱི། །གྲགས་པ་གཉིས་སུ་འབྱེད་པ་ཡོད།༥༥༦ ཐ་
སྟོན་འདི་ཡི་སྐབས་དོན་མིན། །ཁཚན་ཉིད་དེ་འདྲ་སྤར་བཀག་ཟེན། །དངོས་དང་ཞེན་པའི་བརྟོན་
རུང་གིས།༥༥༧ །བརྟེན་གྲགས་པ་གཉིས་ཞེས་ཟེར།༥༥༨ འཆད་ན་གཉིས་སུ་ཡོད་མོད་གྱི། །འཇུག་
པའི་ཚེ་ན་རྣམ་དབྱེ་མེད། །དེས་ན་བཤད་ཚུ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས། །དངོས་དང་ཞེན་པར་འཆད་པ་
འབྱུལ།༥༥༩ རྩ་མས་སྐྱ་བྱུང་གྲགས་པ་ལ། །རྩེས་དཔག་མེད་ཕྱིར་མི་ཁེགས་པའམ། །ཡང་ན་དེ་
ལ་འགལ་བླ་མེད། །དེས་ན་དེས་ཕྱིར་གཞོད་བྱེད་ཡིན།༥༦༠ ཕྱི་མ་གྲགས་པའི་རྩེས་དཔག་
ལས།༥༦༡ །ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་བསྟན་པ་ཡིན། །དེ་ལྟར་གཤམ་ན་གྲགས་པ་ཡི། །བསལ་བ་མཁས་པའི་
དགོངས་པ་འབྱུང་།༥༦༢ ཚད་མ་རིགས་པའི་གཉིར་ལས་རང་དོན་རྩེས་དཔག་བརྟག་པའི་རབ་ཏུ་
བྱེད་པ་སྟེ་བརྟུང་པའོ། །

རབ་བྱེད་བརྟུང་གཅིག་པ། གཞན་དོན་རྩེས་དཔག་བརྟག་པ།

གཞན་དོན་རྩེས་དཔག་རང་ཉིད་གྱིས། །མཐོང་བ་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ངག་ །ཞོལ་དང་ཕྱིར་
ཞོལ་དབང་པོ་གསུམ། །སྤྱབ་དང་སུན་འབྱེན་བརྟོན་པའོ།༥༦༣ ཞོལ་བ་གཉིས་ལ་སྟོན་ཡོན་
གྱིས།༥༦༤ །ཚར་གཅད་པ་དང་རྩེས་འཛིན་འཇུག་ །དེ་ལྟར་སྟོན་ན་རྒྱལ་པམོ་ཡ། །མིན་ན་གཉིས་ཀ་
མེད་པར་གསུངས།༥༦༥ །བརྟེན་དང་གཡོས་སྐྱུ་ཚར་གཅད་ཀྱང་། །དེ་ལ་རྒྱལ་པམ་མི་བཞེད་དོ། །འཕྲོག་
དང་སྟོན་པས་འཛིག་ཏེན་པ། །ཚར་གཅད་པ་དང་རྩེས་འཛིན་འདོད།༥༦༦ །གྲུབ་མཐའ་སྤང་དོར་བྱེད་
པ་ལ། །དམ་པའི་ཚར་གཅད་རྩེས་འཛིན་འདོད། །ཚར་གཅད་གཉིས་ལས་ཕྱེ་བའི་གཞི། །རིགས་པ་
མཁུན་པའི་དགོངས་པ་ཡིན།༥༦༧ ཞོལ་བ་ལ་ནི་གསུམ་གཉིས་དུག་ །ཕྱིར་ཞོལ་ལ་ཡང་གསུམ་
གཉིས་དུག་ །དབང་པོ་ལ་གསུམ་ཀུན་ལ་གཅིག་ །གངས་ཅན་པ་རྣམས་བརྟུང་དུག་འདོད།༥༦༨ ཚར་
གཅད་ཡིན་ན་སྤར་མར་འདུས།༥༦༩ །མིན་ན་ཚར་གཅད་ཉིད་མ་ཡིན། །དབང་པོ་ལ་ནི་ཚར་གཅད་
མེད། །ཅི་ནས་བྱེད་ན་ཉ་ཅང་ཐལ།༥༧༠ །དམ་བཅའ་ལ་གཞོད་དམ་བཅའ་གཞན།༥༧༡ །དམ་བཅའ་

འགལ་དང་དམ་བཅའ་སེལ། ཁྱེད་ཚོ་གསུམ་གཞན་དང་དོན་གཞན་དང་། རྟོན་མེད་པ་དང་དོན་མི་
ཤེས།༥༠ དོན་བྲལ་^{༥༡} ཏུས་ལ་མ་བབ་དང་། ཁ་ཚད་ལྷག་དང་ཡང་བཟོད་དང་། རྩེས་སུ་མི་སྒྲི་
མི་ཤེས་དང་། སྒྲོབས་པ་མེད་དང་ནམ་གཡང་དང་། འདོད་པ་ཁས་ལེན་བརྒྱལ་བ་ཏྲག་འདོར།༥༢
རྩེས་སུ་སྒྲོར་མེད་ལ་སྒྲོར་དང་། བྲུབ་མཐའ་ཉམས་དང་ཏྲགས་ལྟར་སྒྲུང་། བྲུབ་པ་རྒྱུ་མིག་གིས་
བཤད་པའི། ཚར་གཙང་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་ཡིན། རྟོན་ལ་དཔལ་ལྷན་གྲགས་པ་ཡིས། འགལ་ཞིག་ཚར་
གཙང་མིན་པར་བཤད། ཚར་གཙང་ཡིན་ན་གཉིས་པོར་སྒྲུང་།༥༣

དམ་བཅའ་ལ་གཞོད་ཚར་གཙང་ནི། སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་མིན་བཟོད་ཡིན། དམ་བཅའ་
གཞན་པའི་ཚར་གཙང་ནི། སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་མ་མེས་འདུས།༥༤ དམ་བཅའ་ཏྲགས་སོགས་
འགལ་བ་ནི། དམ་བཅའ་བཟོད་ན་ལྷག་པའི་སྒྲོན། ཁ་བཟོད་ཏྲགས་ཀྱི་སྒྲོན་གསུམ་འགྲུལ། ཏྲགས་
ལ་སྒྲོན་མེད་ཚར་གཙང་མིན།༥༥ དམ་བཅའ་སེལ་བ་མ་མེས་འདུས། ཚར་གཙང་གཉིས་པ་དོན་
མེད་ཡིན། ཁྱེད་ཚོ་གསུམ་གཞན་པ་དག་ཚོ་གསུམ་ན། ཁ་མེས་མ་ཚོ་གསུམ་ཚར་གཙང་མིན།༥༦
དོན་གཞན་གྲོལ་བ་མ་མེས་པས། ཚར་གཙང་ཕྱིར་གྲོལ་སྒྲོད་མིན་པ། བཟོད་པའི་སྒྲོན་མཚར་
གཙང་གི། རྟོན་ལས་གཞན་པའི་ཚར་གཙང་མིན།༥༧ དོན་མེད་པ་ནི་སྒྲུབ་པ་ཡི། ཡན་ལག་
མིན་བཟོད་ལས་གཞན་མིན། རྟོན་མི་ཤེས་པ་དོན་མེད་འདྲ།^{༥༨} སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་མིན་པར་
འདུས།^{༥༩} ༥༩ དོན་ལྷན་གསུམ་བཟོད་ཕྱིར་གྲོལ་གྱིས། ཁ་ཏྲགས་གྲོལ་བ་ཚར་གཙང་མིན། །
དོན་བྲལ་བསྟོན་ཚིག་མ་འབྲེལ་བ། སྒྲུབ་པའི་^{༦༠} ཡན་ལག་མིན་པར་འདུས།༥༠ ཏུས་ལ་མ་
བབ་གོ་རིམས་བསྒྲིག་ རྟོན་ལས་གོན་ཚར་གཙང་མིན། རྟོན་མི་གོན་སྒྲུབ་པ་ཡི། ཡན་ལག་མིན་པར་
བཟོད་པར་འདུས།༥༡ མ་ཚད་ཡན་ལག་གཉིས་པའི་སྒྲོན། དམ་བཅའ་མེད་སོགས་ཚར་གཙང་
མིན། ལྷག་བཟོད་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པར་འདུས། བྱེད་ཀྱི་ལྷགས་ལ་ཚར་གཙང་མིན།༥༢ ཡང་བཟོད་
སྒྲོན་སྒྲོན་མ་ཡིན། རྟོན་སྒྲོན་སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པར་འདུས། རྟོན་ཡང་སྒྲུབ་པའི་དག་ལ་ཡིན། ཁྱེད་མ་
རྒྱུད་རྒྱུས་ལ་འདི་སྒྲོན་མིན།༥༣ རྩེས་སུ་མི་སྒྲི་ཕྱིར་གྲོལ་གྱིས། གྲོལ་པའི་ལྷག་ལ་བཟོད་པ། །
སྒྲོན་མི་དགོས་པ་མ་བཟོད་ན། སྒྲོབས་པ་མེད་པའི་ནང་ཏུ་འདུས།༥༤ བྱེད་ཀྱང་ཚར་གཙང་དེར་

འགྱུར་མོད། རྟོན་མི་ཤེས་པ་ཕྱིར་ཤོད་ནི། སློབས་པ་མེད་ལས་གཞན་དུ་མིན། ཁྱི་སློབས་ཡན་
ལག་མི་བརྟོན་པའམ། སློན་མི་བརྟོན་པའི་ཁོངས་སུ་འདུས།¹³⁶ ༨༠༥ རྣམ་གཡེང་དྲང་པོ་ཚར་
གཙད་མིན། གཡོན་ཙན་སློབས་པ་མེད་པར་འདུས། འདོད་པ་ཁས་ལེན་ཤེས་མི་ཤེས། རིམ་
བཞིན་མ་ངེས་སློན་མི་བརྟོན་༥༥༥ བརྟམས་བརྟམས་འདོར་བ་ཤོད་པ་གཉིས། སློབས་པ་མེད་པའི་
ནང་དུ་འདུས། རྗེས་སུ་སློབ་མེད་ལ་སློབ་བའང་། སློབས་པ་མེད་པ་ལས་གཞན་མིན།¹³⁷ ༨༠༦ གྲུབ་
མཐའ་ཉམས་པ་སྐྱབ་པ་ཡི། ཡན་ལག་མི་བརྟོན་པ་ཉིད་ཡིན། གཏན་ཆོགས་ལྟར་སྣང་ཚར་གཙད་
གནས། རྟེན་ན་ལྟ་ཆོད་བརྟོན་པ་བཞིན།¹³⁸ ༨༠༧ སྤང་དང་མ་སྤང་གཏན་ཆོགས་དང་། རྟག་
དང་མ་སྟགས་མ་སྟགས་དང་། འབྲས་བུ་ཆོས་མཐུན་མི་མཐུན་དང་། རྣམ་རྟོག་ཁྱད་མེད་དམིགས་པ་
དང་།¹³⁹ ༨༠༨ ཐེ་ཆོམ་དོན་གོ་ཐལ་འགྱུར་རྣམས། གྲུན་ལས་བརྟམས་ཡིན་རིགས་བརྟམས་ལས། འཕེལ་
འགྱུར་བརྟོན་དང་མ་བརྟོན་དང་། རིགས་པ་དང་ནི་སོ་སོའི་དབུ་¹⁴⁰ ༨༠༩ བསྐྱབ་བྱ་མི་རྟག་རབ་བྱེད་
དང་། རྟམ་འདས་མཚུངས་པའི་ལྟ་ཆོད་ནི། ཉི་ཤུ་ཙ་བཞི་ཕྱགས་སྒྲུང་གིས། བཀག་ཕྱིར་གྲགས་
པས་བཏང་སྟོམས་མཛད་༥༥༥ ལྟ་ཆོད་འདི་དག་མ་ཤེས་ན། གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོར་འཆད་
པ་ཡི། རྟོགས་སྒྲུ་པལ་ཆེར་མི་རྟོགས་པས། རྟོགས་ཙམ་བྱེ་སྟེ་བཤད་པ་ཡིན།¹⁴¹ ༨༡༠ བར་
སྐབས་ཀྱི་ཆོགས་བཙད་དོ།

གང་ཟག་གསུམ་ལ་བརྟོན་ཚུལ་དུག ཚུལ་གསུམ་སྟོན་པ་སྐྱབ་པའི་ངག ཡན་ལག་ལྟ་
ལ་དམ་བཙའ་དང་། ཉིར་སློབ་མཁུག་སྟེད་གསུམ་པོ་ལྟག་¹⁴² ༨༡༡ སྤྱི་བྱུང་མ་ཆང་བྱིར་མི་
འཐད། ཡན་ལག་གཉིས་ལའང་¹⁴³ ༨༡༢ གསུམ་པ་དང་། ལྟ་བ་སྐྱར་ན་དམ་བཙའ་འདྲེན། གཡལ་ཉེ་དམ་
བཙའ་མ་བརྟོན་ན། རྟག་མ་རྟོགས་བྱིར་དྲི་དགོས་འགྱུར་༥༥༥ ལྟན་པོ་ལ་ཉི་ཉུང་རྒྱས་སྐྱབ་། གཉིས་
པོ་སྒྲི་བྱེད་པར་མེད། མཐའ་རྟེན་རྟོགས་པའི་ཆོག་ཏུ་སྐྱབ་། མཁས་པ་ལ་ནི་གཏན་ཆོགས་
ཉིད་༥༥༥ གྲུན་ལས་བརྟམས་ཀྱི་ཆོག་བསྐྱབ་། ལྟན་དབྱེར་བཤད་ན་འགལ་ཞེས་ཟེར། གསུམ་པ་
དེ་ཡི་སྐྱེས་བུ་ཡི། བསྐྱབ་པའི་བྱིར་འགལ་བ་མེད་༥༥༥ འབྲས་བུའི་¹⁴⁴ ༨༡༣ རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་པ་
ཡིན། ལྟན་བྱེད་ཡན་ལག་¹⁴⁵ ༨༡༤ མ་ཡིན་པ། བཀོད་པ་སྐྱབ་པ་ལྟར་སྣང་ཡིན། རྟོན་སྟོ་སྐྱུ་ཡི་དབྱེ་བ་

ཡིས། ལྟར་སྒྲུང་དེ་ཡང་ནམ་པ་གསུམ༥༥༥ ལྟོན་བཟོད་སྟོན་ནས་ལོག་ཏོག་སེལ། ཡུལ་དང་ངོ་
བོ་བཟོད་ཚུལ་གྱིས། རྟེན་བས་སུན་འབྲེན་ནམ་པ་གསུམ། ལྟར་སྒྲུང་སྟོན་ལ་སྟོན་མི་བཟོད༥༥༥
ལྟ་སྟེགས་བྱེད་དང་བོད་འགའ་ཞིག། གངས་ངེས་ཏྲུ་མོད་དེ་མི་འཐད། ལྟོན་མི་བཟོད་དང་སྟོན་མིན་
བཟོད། ཁ་ཉིས་ཡིན་དེ་བས་༥༥༥ བསམ་མི་བྱེད༥༥༥

བཟོད་པའི་ཚུལ་ལ་རང་རྒྱུད་དང་། ཐལ་འགྱུར་གཉིས་ཡིན་རང་རྒྱུད་བཤད། ཐལ་འགྱུར་
བཞེལ་ས་བཅུ་བཞེལ་ས། ཁངས་ཅན་པ་དག་དེ་ལྟར་འདོད༥༥༥ བསྐྱོག་པར་བྱས་དང་མི་བྱས་
ལས། ཡང་དག་ལྟར་སྒྲུང་བདུན་བདུན་ཡིན། རྟེན་དང་བྱེད་གྱིས་མི་འཐེན་ལ། བདུན་པའི་བྱེད་
གྱིས་འཐེན་ཞེས་བྲེ༥༥༥ རང་རྒྱུད་ལ་ཡང་མཚུངས་ཕྱིར་དང་། རྟེན་མེད་བྱེད་པ་འགའ་བྱེད་
དང་། ལྟ་ཆོད་ངེས་པ་མི་རུང་བྱིར། ཐལ་འགྱུར་བཞེད་དེ་མི་འཐད་དོ༥༥༥ མ་གྲུབ་གཉིས་
སུ་བྱེད་ལྟག འགའ་བའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྒྲུང་ཆད། རྟེན་མེད་བྱེད་པ་གྲུབ་པ་འབྲུལ། རེས་ན་
ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞེལ་ས༥༥༥ འདོད་པ་བཟོད་ནས་མི་འདོད་སྐྱབ། སྐྱབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཆོས་
གསུམ་ལྟར། རྟོན་སུ་སྐྱབ་༥༥༥ པའི་དག་མིན་ཡང་། བསྐྱོག་ན་སྐྱབ་པའི་མཚན་ཉིད་ཡོད༥༥༥
ཁ་ཅིག་ཐལ་བའི་ཆོས་བསྐྱོག་པས། སྐྱབ་པའི་དག་ཉིད་འཐེན་ཞེས་བྲེ། ཐལ་བའི་དག་གིས་རང་
རྒྱུད་གྱི། བྱོགས་ཆོས་འཐེན་ན་སྟོར་བ་འདིག༥༥༥ ཐལ་བའི་དག་ལས་༥༥༥ རང་རྒྱུད་གྱི། རོན་
འཐེན་རྟེན་ལྟར་བསྐྱོག་བཞེན་མིན། ཡང་དག་ཐལ་བ་བསྐྱོག་མི་འཐེན༥༥༥ རང་བཞེན་འབྲས་
བུ་༥༥༥ མཚན་ཉིད་དེ། མི་དམིགས་གསུམ་གྱིས་སྐྱབ་མི་འཐེན། ལྟ་མ་ཡང་དག་གཏན་ཆོགས་
ཀྱན། སྐྱབ་བྱེད་འཐེན་པར་གཤམ་པར་བྱ༥༥༥ བསྐྱོག་པས་རང་སྐྱེས་༥༥༥ འཐེན་པ་བཞི། ཁ་ཞན་
རིགས་འཐེན་པ་བཅུ་དྲུག་ཡོད། འདོད་བཟོད་མི་འདོད་སྐྱབ་པ་མེད། ཁས་སྒྲུངས་གཏན་ཆོགས་
ཡིན་ན་ནི། ཁ་ཏན་ཆོགས་བཞེད་སྟོན་པར་འགྱུར༥༥༥ ཁས་སྒྲུངས་རྟེན་སུ་མི་རུང་ན། ཐལ་
བས་སྐྱབ་པ་མི་འཐད་ལོ། ཁ་ཞན་གྱིས་ཀྱན་ཏུ་བཏགས་པ་ལ༥༥༥ ཐལ་བས་སྐྱབ་པ་སྟོན་ཡོད་
མིན༥༥༥ ཐལ་འགྱུར་ལན་ནི་སྟོན་གསུམ་ཞེས། ཁ་བ་ཅན་པ་དེ་སྟོན་སྟོ། འགའ་དང་མ་ངེས་
གཅིག་ཏུ་འགྱུར། འདོད་ན་ལྟར་སྒྲུང་གཉིས་སུ་འགྱུར༥༥༥ དེ་མཐར་གཏན་ཆོགས་ལྟར་སྒྲུང་

ཀྱན། །མ་གྲུབ་གཅིག་ཏུ་འདུ་བར་འགྱུར། །མ་གྲུབ་གཉིས་སུ་འབྱེད་ན་མཚུངས། །ཡང་ན་འགལ་ལ་
 དེ་འབྲུལ་འགྱུར།༥༧ །ཏེས་ན་མཁས་པས་ཐལ་ལྟུང་ལན། །རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒོ་བཞིས་གདབ། །
 ལན་གྱིས་བསྐྱོག་པར་མི་རྣམས་ན། །དེ་ཡི་རྗེས་འབྲང་དམ་པའི་ལུགས།༥༨ ། དེ་རྣམས་སྐྱབ་དང་སུན་
 འབྱིན་གྱི། །རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གང་གིས་ཤེས། །མཁས་པ་དེ་ནི་རྩོགས་པ་ཡི། །སངས་རྒྱས་རྣམས་
 གྱི་བསྟན་པ་འཛིན།༥༩ ། ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ལས་གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་བརྟག་པའི་
 རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་བརྟུ་གཅིག་པའོ། །

སྟེ་བ་སྟེ་བ་རྣམས་སུ་ཡང་དང་ཡང་། །མཁས་པ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་སྟོན་སྤྱདས་པས། །ཆོ་
 འདིར་ལན་རེ་རྒྱུད་རེ་ཐོས་ཙམ་གྱིས། །གཞུང་ལུགས་ཀྱན་གཤེས་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ། །
 རྩོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་ལྟོགས་སྤྱང་གྲགས་པའི་གཞུང་། །མདོ་དང་རྣམ་འབྲེལ་དེ་འབྲེལ་དང་བཅས་
 རྣམས། །ལེགས་པར་རྟོགས་ཤིང་རྟོག་གཏེ་རྒྱལ་གཤེས་ནས། །ཡང་དག་རིགས་མཚོག་རིགས་པའི་
 གཏེར་འདི་བསྐྱབས། །ཐུབ་པ་སེར་སྐྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྷན་པ་དང་ལྷན་པའི་བྲ། །མཁའ་གོས་ཅན་དང་རྒྱུ་རྩལ་
 མཛེས་པའི་གཞུང་འཛིན་པ། །ཐོས་སྒྲོགས་པ་དང་གངས་རིའི་ཁྲོད་གནས་སྐྱ་རྣམས་ཀྱི། །རྟོག་གཏེ་
 འཛེམས་པསྟན་བཅོས་ཆེན་པོ་འདི་བྲས་སོ། །སྟོ་ཡི་རྣམས་པ་ཅུང་ཟད་ཡོད་ཀྱང་ལེགས་བཤད་སྟིང་པོ་
 མ་རྟེན་ཅིང་། །ཉིན་དང་མཚན་དུ་འབད་བྲས་ཀྱང་གཞུང་ལུགས་ལྟོགས་རེ་དབྱིས་མ་ཕྱིན། །རྟག་ཏུ་
 བརྩོན་པས་ཉིང་འཛིན་བསྐྱབས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་དབྱེས་པའི་ལམ་ལས་གོལ། །སྟིགས་དུས་སྟེ་བོ་
 ཆོག་གཤེས་རྣམས་ཀྱང་ལེགས་པར་སོམས་ལ་མཁས་པ་བསྟན། །སྟེ་བ་དུན་རིགས་པའི་དེ་ཉིད་འདི་
 ཡིན་ཞེས། །རྒན་པོའི་ལུགས་ངན་དོར་ནས་ངས་འདི་བཤད། །རིགས་པ་མཁའ་པ་དེ་དག་འདི་
 བཞེད་མོད། །ལན་མང་ཐོས་ཀྱང་སྐྱོན་པོའི་སྟོད་ཡུལ་མིན། །ལེགས་པར་བཤད་པས་སྟོ་གོས་མིག་
 བྱེན་ས། །ཤེས་བྱའི་དེ་ཉིད་རི་བཞིན་ལེགས་བསྟན་པའི། །དགེ་བ་འདི་ཡིས་ཐམས་ཅད་གཟིགས་པ་
 ཉིད། །ཐོབ་ནས་འགོ་བ་ཀྱན་གྱི་སྐྱབས་ཀྱང་ཅིག །

ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་ཞེས་བྲ་བའི་བསྟན་བཅོས་འདི་ནི། ཡུལ་བྱང་ལྟོགས་ཀྱི་རྒྱུད་^{༥༧}

དུ་བྱུང་བ། སྐྱ་དང་། ཚད་མ་དང་། རྩེ་བ་སྦྱོར་དང་། སྒྲན་ངག་དང་། ཚེགས་གི་རྒྱན་དང་། མིང་གི་
 མཛོན་བརྗོད་དང་། བ་སྒྲན་གྱི་གཙུག་ལག་ན་མས་ལེགས་པར་གཤེས་པས། འཆད་པ་དང་། ཚུམ་པ་
 དང་། ཚུད་པའི་ཡུལ་ལ་སློབས་པ་དགོ་བ་ཅན། གྲུན་ལས་བརྟམས་དང་སྒྲེ་བརྟམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་
 ཁོང་དུ་རྒྱུད་ཅིང་། ལུང་དང་། རིགས་པ་དང་། མན་ངག་གི་རྒྱལ་མཐའ་དག་ལ་སློབ་སྦྱང་བ་ཐོབ་པ།
 ལུ་གྲུའི་དགོ་སློང་གྲུན་དག་འཁྱུལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱ་བས་སྒྲེ་བ་སྦྱོར་སྒྲུངས་ནས་གོ་བདེ་
 བར་བཀོལ་ཏེ། དཔལ་ས་སྦྱུའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྦྱར་བའོ། །

སྒྲེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འགྲེལ་པ་
ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ།

གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ

མཚོད་བརྗོད་དང་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ་བ།

༣༡། ཁྱམ་མཁའ་བྱུང་པར་གར་སྒྲུབས་སྒྱུར་བའི་སྒྲིལ་ནི་ཉི་མ་འཆར་ཀའི་དགྱིལ་ལྟར་མཛོམས།

ནམ་མཁའི་མཐའ་གྲས་སྒྲིལ་ཆེན་སྒྲོགས་པའི་གསུང་ནི་ཡི་གེ་དྲུག་པ་དོ་རྗེའི་སྒྲ།

ནམ་མཁའི་ལམ་ལ་རབ་ཏུ་གནས་པའི་བྲགས་ནི་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་མེ་པོ་ཆེ།

ནམ་མཁའི་མཐའ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་མཛད་ལ་འདུད་དོ་ཡེ་ཤེས་སྤང་བ་ལམ་མེ་སྒྲིལ།

རིགས་པའི་གཙུག་རྒྱན་ཕྱོགས་སྒྲུང་གསལ་པའི་གཞུང་།

རིགས་པ་མཁྱེན་པས་རིམ་བཞིན་བྱེད་པའི་སྒོལ།

རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་ཁ་འབྱེད་ལེགས་བཤད་འདི།

རིགས་པ་དོན་གཏེར་སྒྲུལ་ལྟན་ནམས་ལ་སྒྲིལ།

རབ་བྱེད་དང་པོ། ཡུལ་བརྟག་པ།

སྒྲེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འགྲེལ་པ་ཚད་མ་རིགས་
པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བཤད་པ་འདི་ལ་གཉིས་ཏེ། ཤེས་བྱ་སྒྲིལ་སྒྲིག་ནས་གཏན་ལ་དབབ་
པ་དང་། ཤེས་བྱེད་ཚད་མའི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཤེས་བྱའི་ཡུལ་
ཤེས་བྱེད་གྱི་སྒོ། སྒོ་དེས་ཡུལ་རྟོགས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བའོ།

ཤེས་བྱ་སྤྱི་ཕྱོག་ནས་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལས། ཤེས་བྱ་ཡུལ།

དང་པོ་ནི་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་སྤོའི་རིག་པར་བྱ་བ། དེ་དང་བྲབ་མཉམ་པའི་ཤེས་བྱའི་
མཚན་ཉིད། སྤོའི་ཡུལ་དུ་བྱར་རུང་བ། གཞལ་བྱའི་མཚན་ཉིད། ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱ་བ། གཞི་
གྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཚད་མས་དམིགས་པ། ཡོད་ངེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཚད་མས་བཟླས་རུང་བའོ།

གཞན་ལུགས་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་ལུགས་དགག་རང་ལུགས་བཞག་ཚུད་པ་སྤྱང་བའོ།
དང་པོ་ནི་བོད་ཁ་ཅིག་སྒྲུང་ཡུལ་དང་། གཟུང་ཡུལ་དོན་གཅིག་པས་དོན་སྤྱི་དེ་རྟོག་པའི་
གཟུང་ཡུལ་དང་། མེད་པ་གསལ་བ་དེ་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་ཡུལ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ།
འདི་དགག་པ་ལ་རིགས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་
གཉིས་པོ་ཚོས་ཅན། འབྲུལ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུང་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དོན་སྤྱི་དང་མེད་པ་གསལ་བ་གཉིས་པོ་ཚོས་ཅན། མཐོང་རུང་གི་ཡུལ་ན་གནས་པའི་
གང་ཟག་གཞན་གྱི་ཤེས་པས་མཐོང་བར་ཐལ། རང་སྤྱང་པའི་ཤེས་པ་ལས་རྣམས་ཐ་དད་པའི་གཟུང་
ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

རང་ལུགས་བཞག་པ།

གཉིས་པ་ལ་ལྔ་སྟེ། ཡུལ་དུ་བྱས་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཡུལ་བཞིར་དབྱེ་བ། རོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་བདེན་
པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་མངོན་སྟོག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་རང་
སྤྱི་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། མཐར་ཐུག་གི་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་ཏུ་བསྒྲུབ་འོ།

ཡུལ་དུ་བྱས་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོས་གང་ཡུལ་བཞིར་འགྱུར་དབྱེ། ཡུལ་ཅན་གང་ལ་ཡུལ་བཞིར་

ཡོད་དཔུང། ཡུལ་བཞི་སོ་སོའི་ངོ་བོའོ།

དང་པོ་ནི། ཚམས་ཐམས་ཅད་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒོ་སོ་སོ་ལ་སྟོས་ནས། སྤང་ཡུལ། ཞེན་ཡུལ།
འཇུག་ཡུལ་གསུམ་དུ་འགྱུར་ལ། གཟུང་ཡུལ་ནི་མདོ་སྤེལ་པས་ཕྱི་སྤྱི་མཆོད་ལྷ་པོ་ཁོན་ལ་འཛོག་ཅིང་།
སེམས་ཅམ་པའི་ལྷགས་ལ་གཟུང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་མེད་དོ། གཉིས་པ་ནི། རྟོག་མེད་མ་འབྱུང་བའི་
ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་སྤང་ཡུལ་ཡོད་ཅིང་། རྟོག་མེད་འབྱུང་ཤེས་རྣམས་ལ་སྤང་ཡུལ་མེད། རྟོག་པ་
ཐམས་ཅད་ལ་སྤང་ཡུལ་ཡོད་དོ། གཟུང་ཡུལ་ནི། དོན་རིག་མངོན་སུམ་གཉིས་པོ་ཁོན་ལ་ཡོད་ཅིང་།
ཞེན་ཡུལ་ནི། རྟོག་པ་དོན་མཐུན་རྣམས་ལ་ཡོད། འཇུག་ཡུལ་ནི། ཚད་མ་དང་། རྫོང་བྱེད་སྐྱོད་
མཐུན་དང་། སྐྱེས་བྱ་རྣམས་ལ་ཡོད་དོ།

གསུམ་པ་ལ། སྤང་ཡུལ། གཟུང་ཡུལ། ཞེན་ཡུལ། འཇུག་ཡུལ་དང་བཞི་ལས། དང་པོ་ལ་
མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དེས་རྣམ་པར་གཏང་བའི་སྒོ་ནས་སྤང་བ་འཇུག་རྣམ་མེད་
དུ་དངོས་སུ་སྤང་བ་གང་རུང་གྱུར་པའི་ཡུལ་ལོ། གཉིས་པ་ལ། རྟོག་མེད་ཤེས་པའི་དང་། རྟོག་པའི་
སྤང་ཡུལ་གཉིས། དང་པོ་ལ་རྣམ་པར་གཏང་བའི་སྒོ་ནས་སྤང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་དང་། རྣམ་པ་མ་གཏང་
བའི་སྒོ་ནས་སྤང་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དོན་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་གཟུང་དོན་ལྟ་བུ།
གཉིས་པ་ནི། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱང་བྱ་ལྟ་བུའོ། རྟོག་པའི་སྤང་ཡུལ་ནི་དོན་སྤྱི་ལྟ་བུའོ། ཡང་
ན་ཡུལ་བཞིའི་ནང་ཚན་དུ་གྱུར་པའི་སྤང་ཡུལ་ནི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ལས་རྣམས་གཞན་དུ་མེད་ཅིང་།
རང་དུ་ས་སུ་སྤང་བ་ལ་འཛོག་པ་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱང་བྱ་དང་། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ལ་
དངོས་སུ་སྤང་བའི་མེད་པ་གསལ་བ་དང་། རྟོག་པ་ལ་དངོས་སུ་སྤང་བའི་དོན་སྤྱི་གསུམ་པོ་ཁོན་ལ་
འཛོག་ཅིང་། བར་པ་ནི་ཤེས་པ་དེའི་སྤང་ཡུལ་ཡིན་ཀྱང་སྤྱིར་སྤང་ཡུལ་མ་ཡིན་ཞེས་པ་རིགས་གཏེར་
གྱི་དགོངས་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་དབྱེད་དོ།

གཉིས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། རང་འཛོན་མངོན་སུམ་ལ་རང་འདྲའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་གཏོད་
བྱེད་གྱི་ཕྱི་དོན་ལོ། །དབྱེན། ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་གཟུང་ཡུལ་དང་། ཡིད་

གྱི་མངོན་སུམ་གྱིས་གཟུང་ཡུལ་གཉིས། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་གཟུགས་སྒྲིབ་རིག་བྱ་ལོ།

གསུམ་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། རང་འཛིན་སྒྲུངས་གྱིས་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་སྒོས་ཞེན་ནས་རིག་པར་བྱ་བ། དེ་ལ་དབྱེན་རྟོག་པ་ཚད་མའི་ཞེན་ཡུལ་དང་། བཅད་ཤེས་གྱི་ཞེན་ཡུལ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཚད་མ་གཉིས་གྱི་འཇུག་ཡུལ་དེ་ཉིད་དེས་དྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་གྱི་ཞེན་ཡུལ་དུ་འགྱུར་བ་ལྟ་བུའོ།

བཞི་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ཡུལ་ཅན་དོན་མཐུན་གྱི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་གཞིར་གྱུར་པའི་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོའོ། །དབྱེ་བ་ལ་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེན་སྒྲུར་ལྟར་གསུམ་ལས་དང་པོ་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ལ་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་གཉིས། དང་པོ་ལ་དོན་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་རང་མཚན་དང་། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ནི་ཤེས་པ་རང་མཚན་དང་། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ནི་མདོ་སྤེལ་ལྟར་ན་བདག་མེད་པས་ཀྱིས་བྱེད་པར་བྱས་པའི་ཕྱང་པོ་རང་མཚན་དང་། རྣམ་རིག་པ་ལྟར་ན་ཚོས་ཉིད་རྣམས་ཡིན་ན། རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་གི་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་ལ་འཛིན་གོ། སྒྲིབ་འཇུག་ཡུལ་ནི་བ་ལང་རང་མཚན་པ་དེ་བ་ལང་ཞེས་པའི་སྒྲིབ་དོན་མཐུན་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ།

རོ་བོའི་སྒོ་ནས་བདེན་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ།

གཉིས་པའི་རོ་བོའི་སྒོ་ནས་བདེན་པ་གཉིས་ལ། དེ་བྱུག་སྒྲུབ་པས་བཅོམ་པ་འཇུག་སྒོས་གཞིག་པ་ན་དེར་འཛིན་གྱི་སྒོ་མི་འཇུག་པ་དེ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ། དཔེར་ན་བཅོམ་པ་ན་དེ་འཛིན་གྱི་སྒོ་མི་འཇུག་པ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྒོས་རྒྱལ་རྒྱས་བརྒྱུད་སོ་སོ་ཕྱེ་བ་ན་དེར་འཛིན་གྱི་སྒོ་མི་འཇུག་པ་འཛིན་རྟོག་ན་གསལ་པའི་ཆུ་ལྟ་བུའོ། །བཅོམ་པ་འཇུག་སྒོས་གཞིག་པ་ན་དེར་འཛིན་གྱི་སྒོ་མི་འཇུག་པ་དེ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ། དཔེར་ན་གཟུགས་གྱི་སྒྲིབ་མཆེད་ལྟ་བུའི་ཞེས་འདོད་དེ། མཛོད་ལས། གང་ལ་བཅོམ་དང་སྒོ་ཡིས་གཞན། །བསལ་ན་དེ་སྒོ་མི་འཇུག་པ། །བུམ་ཆུ་བཞེན་དུ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ། །ཡོད་དེ་དོན་དམ་ཡོད་གཞན་ནོ།³ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། མདོ་སྤེལ་ས། དོན་

དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དང་མི་ནུས་པའི་ཚོས་གཉིས་དེ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། དོན་དམ་
 དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་ལྟོ། ། ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར། སེམས་ཙམ་པས། གང་ལ་དངོས་སུ་
 དམིགས་ནས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་རྒྱས་སུ་རུང་བ་དེ་ཀྱན་རྫོང་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། གང་
 ལ་དངོས་སུ་དམིགས་ནས་རྣམ་བྱང་རྒྱས་པས་བྱུང་བ་དེ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞེད་དེ།
 ཀྱན་བརྟན་ལས། གང་ལ་དམིགས་ནས་ཀྱན་ནས་ཉོན་མོངས་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་དམིགས་པ་ནི་
 ཀྱན་རྫོང་བརྟེན་པའོ། ། གང་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པར་བྱང་བ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་དམིགས་པ་ནི་
 དོན་དམ་དུ་ཡོད་པའོ། ། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། དབྱ་མ་པས། མཐོང་བ་ཡང་དག་པའི་འཛིན་སྐྱངས་
 གྱིས་གཟུང་བྱ་དེ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ། དཔེར་ན་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་མཉམ་གཞག་གི་
 འཛིན་སྐྱངས་གྱིས་གཟུང་བྱ་ལྟ་བུའོ། ། མཐོང་བ་བརྟུན་པའི་འཛིན་སྐྱངས་གྱིས་གཟུང་བྱ་དེ་ཀྱན་རྫོང་
 བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་དེ། དཔེར་ན་སོ་སྤྱིའི་སྤྱོའི་དངོས་ཡུལ་ལྟ་བུ་ཞེས་བཞེད་དེ། འཇུག་པ་ལས།
 དངོས་ཀྱན་ཡང་དག་བརྟུན་པར་མཐོང་བ་ཡིས། དངོས་རྟེན་ངོ་བོ་གཉིས་ནི་འཛིན་པར་འགྱུར། ཡང་
 དག་མཐོང་ཡུལ་གང་དེ་དེ་ཉིད་དེ། མཐོང་བ་རྟུན་པའང་ཀྱན་རྫོང་བདེན་པར་གསུངས། ། ཞེས་
 གསུངས་པས་སོ། །

འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མངོན་ལྡོག་གཉིས་སུ་བྱེད་པ།

གསུམ་པ་འཇུག་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མངོན་ལྡོག་གཉིས་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས།
 དང་པོ་མཚན་ཉིད་ལ་དོན་སྤྱི་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། དོན་སྤྱིའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པར་
 བྱ་བའོ། །

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། མངོན་གྱུར་གྱི་དབྱེ་བ་དང་། ལྡོག་གྱུར་གྱི་དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ལ་
 ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་ཚོས་ཅན་དང་།
 ཚོས་ཉིད་གཉིས། དང་པོ་ལ་དོན་དང་ཤེས་པ་གཉིས་སོ། ། ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་ལ། རྟོག་མེད་
 མ་འབྲུལ་པའི་སྒོ་ནས་དང་། རྟོག་མེད་འབྲུལ་ཤེས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་དོན་

རིག་མངོན་སུམ། རང་རིག་མངོན་སུམ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་མངོན་གྱུར་དང་གསུམ་ལས། དང་
པོ་ནི། གཞུགས་སོགས་དོན་ལྟོ། གཉིས་པ་ནི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་དོ། གསུམ་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་
བུའོ། གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་གཉིས་དེ་སྒྲ་བ་གཉིས་སྒྲ་གི་དབང་ཤེས་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་ལྟོག་གྱུར་གྱི་དབྱེ་བ་ལ་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་
སྒྲ་ལྟར་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་བུམ་པ་དེ་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་དང་། ཤེས་པ་ནི་
རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་པ་དེ་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་མེད་པའི་གང་ཟག་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་
དང་། ཆོས་ཉིད་ནི་སོ་སྒྲེ་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་ལ། རྗེས་དཔག་
གི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། ཚད་མིན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་
དཔག་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གསལ་པའི་རྗེས་དཔག་ལ་ལྟོག་གྱུར་གསུམ་ནི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་
པོ་དེའི་བསྐྱབ་བྱ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ལ་བཅད་ཤེས། ལོག་ཤེས། ཐེ་ཆོམ་ལ་ལྟོག་གྱུར་དང་གསུམ་
ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲོ་ནས་པོ་དེ་སྒྲོ་འཛིན་དབང་མངོན་གྱིས་དངས་པའི་རེས་ཤེས་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་
ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི་སྒྲ་རྟག་པ་དེ་སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། གསུམ་པ་ནི་
སྒྲ་རྟག་མི་རྟག་གང་རུང་དེ་དེ་ལྟར་ཐེ་ཆོམ་ཟ་བ་པོའི་ཐེ་ཆོམ་མངོན་གྱུར་པ་ལ་དེ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། དེས་
ན་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་མངོན་གྱུར་ཡིན་ན་མངོན་གྱུར་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་ཅིང་། རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་
ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་ན་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཀྱི་སྒྲ་ཡུལ་ཡིན་ན་ཡོད་
པས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་ན་ཡོད་པས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར།
ཐེ་ཆོམ་ལ་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་པ་ལ་ནི་དོན་ལ་གནས་པའི་ཕྱོགས་རྣམས་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་ལ། ཅིག་ཤོས་ནི་
ལྟོག་གྱུར་མ་ཡིན་ནོ།

འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་བྱེ་བ།

བཞི་པ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་རང་སྤྱི་གཉིས་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི་རིམ་བཞིན། ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པར་གནས་པའི་དངོས་པོ་དང་། ཡུལ་དུས་རང་

བཞིན་ཐུན་མོང་བར་སྒྲུང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་སོ། །ཡང་ན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གནས་པའི་དངོས་པོ་
 དང་། ཐུན་མོང་བར་སྒྲུང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། དེ་ནི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་གནས་པའི་
 དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཏེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་དོ།” །ཅེས་གསུངས་པའི་དངོས་ཤུགས་གཉིས་ལས་
 ཤེས་སོ། །གཉིས་པ། རང་མཚན་ལ་དབྱེན། དོན་དང་ཤེས་པ་རང་མཚན་གཉིས། དང་པོ་ལ་སྤྱི་དོན་
 བཅའ་པོ་དང་། རང་དོན་བཅའ་པོ་གཉིས། དང་པོ་ལ། གཟུགས་སོགས་སྤྱིའི་སྤྱི་མཆེད་ལ། གཉིས་པ་ལ་
 མིག་སོགས་ནང་གི་སྤྱི་མཆེད་ལ། །ཤེས་པ་རང་མཚན་ལ་དབྱེན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཚོགས་ཏུ་ག་
 ལའོར་དང་བཅས་པ་ཡོད་དོ། །སྤྱི་མཚན་ལ་དབྱེན། བོད་མྱ་རབས་པ་རྣམས། ལྷོག་པ་མེད་དགག་གི་
 སྤྱི་དང་། སྤྱིའི་གཞན་སེལ་བའི་སྤྱི་གཉིས་གསུངས་ཀྱང་། གཞུང་ལས་བཤད་པ་ནི། དངོས་པོ་དང་།
 དངོས་མེད་དང་། གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྱི་གསུམ་སྟེ། དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཀ་ལ། །བརྟེན་
 བྱིར་སྤྱི་དེའང་རྣམ་པ་གསུམ། ། །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་ཡང་གཅིག་ལ་ཐ་དད་ཏུ་འབྱེད་པའི་སྤྱི། ཐ་
 དད་ལ་གཅིག་ཏུ་སྤྱད་པའི་སྤྱི། གཅིག་ལ་གཅིག་ཏུ་སྒྲུང་བའི་སྤྱི། ཐ་དད་ལ་ཐ་དད་ཏུ་སྒྲུང་བའི་སྤྱི་དང་
 བཞིར་དབྱེར་རུང་སྟེ། གཞན་སེལ་ལ་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་གང་ཞིག་སྤྱི་དང་སྤྱི་མཚན་གཞན་སེལ་གསུམ་
 གནད་གཅིག་པའི་བྱིར་རོ།

མཐར་ཐུག་གི་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་ཏུ་བསྟུ་བ།

ལྷ་པ་མཐར་ཐུག་གི་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་ཏུ་བསྟུ་བ་ནི། འོན་ཀྱང་རང་གི་མཚན་ཉིད་
 གཅིག་གཞལ་བྱ། །ཞེས་སོགས་གཞལ་བྱ་རང་མཚན་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པའི་དོན་ནི་ལྟར་སྟུམ་ན།
 སྤྱིར་རྟོག་གིའི་གཞུང་ལུགས་ལས། དང་པོ་གྲུབ་མཐའ་ལ་ཞུགས་མ་ཞུགས་ཐམས་ཅད་ལ་གྲགས་པའི་
 ཚད་མ་ངོས་བཟུང་ནས། དེ་དང་འདྲ་བའི་སྟོན་པ་ཚད་མའི་སྤྱིས་བུར་བསྐྱབ་པ་སྐྱབས་ཀྱི་དོན་ཡིན་ཏེ།
 མི་བསྟུ་མ་ཤེས་དོན་གསལ་ངོས་བཟུང་ནས། དེའི་འོག་ཏུ། དེ་ལྟར་བཅོམ་ལྟར་ཚད་མ་ཉིད། ཅེས་
 གསུངས་པའི་བྱིར་གྲུབ་མཐའ་ལ་ཞུགས་མ་ཞུགས་ཐམས་ཅད་ལ་གྲགས་པའི་ཚད་མའི་དོན་ནི། རྣམ་
 ངེས་ལས། ཡན་པ་དང་མི་ཡན་པ་ཐོབ་པ་དང་སྤྱོད་པ་ནི་ངེས་པར་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་སྟོན་ཏུ་འགྲོ་

བ་ཅན་ཡིན་པས་^{༡༠} ཞེས་པའི་སྐྱབས་ནས་བསྟན་པ་ལྟར་ཡན་གཞོན་ལྷན་པའི་ཡུལ་ལ་སྤང་དོར་བྱེད་
 པའི་རྒྱར་གྱུར་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཚད་མས་སྤང་བྱའི་ཡན་པ་ལྷན་པའི་ཡུལ་དང་། དོར་
 བྱའི་གཞོན་པར་ལྷན་པའི་ཡུལ་ནི་རང་མཚན་ཁོན་ཡིན་ཏེ། རང་མཚན་ཁོན་ནས་ཡན་གཞོན་ལྷན་གྱི་སྒྲི་
 མཚན་གྱིས་དེ་མི་ལྷན་པའི་བྱིར་ཏེ། དེ་ནི་སྤང་དོར་འབྲས་ཅན་པས། སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་འཇུག་པ་
 ཡིན།^{༡༡} ཞེས་དང་། དོན་བྱེད་ལྷན་པ་མ་ཡིན་ལ། རྟོན་གཉེར་བརྟགས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།^{༡༢} ཞེས་
 གསུངས་པའི་བྱིར་དང་། རང་མཚན་གཅིག་ཉིད་ལ་དོན་རིག་མངོན་སུམ་འཇུག་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་ཆོ་
 གཞུང་ཡུལ་དང་། རྗེས་དཔག་འཇུག་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་ཆོ་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་ལ། ཚད་མ་དེ་གཉིས་ལ་
 བརྟེན་ནས་སྐྱེས་བུ་འཇུག་པའི་ཆོ་མི་བསྐྱུ་བས་ན་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་དགོངས་ནས། རིགས་
 གཉེར་རང་འབྲེལ་ལས། རང་མཚན་དེ་ཉིད་དངོས་སུ་འཇུག་ན་མཐུང་ཡུལ་ཡིན་ལ། རྟོག་གྱུར་དུ་འཇུག་
 བ་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་ཅིང་། གཉིས་ཀ་ཡང་སྐྱེས་བུ་འཇུག་ན་མི་བསྐྱུ་བས་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ནོ།^{༡༣} ཞེས་
 གསུངས་སོ། །དངོས་སུ་འཇུག་ན་ཞེས་པའི་དོན་ཡང་མངོན་གྱུར་དུ་འཇུག་ན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པ་
 ཆོག་གོགས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ཤེས་སོ། །

མདོར་ན་རང་མཚན་གཅིག་ཉིད་ལ་ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གཉིས་འཇུག་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་ཆོ་
 འཇུག་ཚུལ་གྱི་གཞུང་བྱ་ལ་རང་སྒྲི་གཉིས་སུ་ཡོད་ཀྱང་གཞུང་བྱ་རང་མཚན་ཁོན་ཡིན་པ་ནི། རང་གི་
 མཚན་ཉིད་གཅིག་གཞུང་བྱ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་དགོངས་པ་འབྲུལ་པ་མེད་པ་སྟེ། ལྟའི་འབྲེལ་པར། དེ་
 ལྟར་ན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཁོན་རང་གི་ངོ་བོ་དང་། གཞན་གྱི་ངོ་བོ་འོ་སྟོན་སྟོན་པའི་བྱིར། དེ་དག་
 གི་མཚན་ཉིད་ཅི་འདྲ་བ་དང་། གཞུང་བྱ་གཉིས་ཉིད་དུ་རྒྱུ་པར་གཞག་ནས་^{༡༤} ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཚྱོད་པ་སྤོང་བ།

གསུམ་པ་ཚྱོད་པ་སྤོང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། འབྲུལ་ཤེས་ཡུལ་མེད་ལ་ཚྱོད་པ་སྤོང་བ་དང་། གཞུང་
 ཡུལ་རང་མཚན་ལ་ཚྱོད་པ་སྤོང་བ་ལོ། རང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། གཞུང་བྱ་གཉིས་སུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་
 བ་སྤོང་བ། དོན་སྒྲི་དང་མེད་པ་གསལ་བ་ཡུལ་དུ་མཚུངས་པའི་ཚྱོད་པ་སྤོང་བ། ཚྱོད་པ་དང་འགལ་

བ་སྒྲོང་བ། དགག་པ་ཚད་མས་མི་རྟོགས་པར་ཐལ་བ་སྒྲོང་བའོ།

དང་པོ་ནི། རང་མཚན་གཅིག་ཉིད་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་འཇལ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་ཆོ་འཇུག་
ཡུལ་རང་མཚན་ཁོ་ན་ཡིན་ན། སྒྲོབ་དཔོན་སྟོགས་གྲང་གིས་གཞལ་བྱ་གཉིས་སུ་གསུངས་པ་དང་
འགལ་ལོ་ཞེན། སྒྲོན་མེད་དེ། རང་མཚན་གཅིག་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པ་དང་། གཞན་
དོན་སྤྱིའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པའི་རྟོགས་རྒྱལ་གཉིས་ཡོད་པས་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་བཞག་པ་ཡིན་པའི་བྱིར།
གཉིས་པ་ནི། དོན་སྤྱི་དོན་ལ་མེད་ཀྱང་གཞལ་བྱ་ཡིན་ན། མེད་པ་གསལ་བ་ཡང་དེ་དང་མཚུངས་སོ་
ཞེན། སྒྲོན་མེད་དེ། རྣ་མ་ནི་རང་མཚན་མ་ཡིན་ཡང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ཐོབ་པ་
ཡོད་ཅིང་། བྱི་མ་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་རང་མཚན་མ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་
ཐོབ་པ་ཡང་མེད་པའི་བྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྣང་ཡུལ་རང་མཚན་མ་ཡིན་ན། ཤེས་པ་ལ་གསལ་བར་
རྣང་བ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན། སྒྲོན་མེད་དེ། རྟོག་པ་ལ་གསལ་བར་རྣང་བའི་རྣམ་པའི་ཆ་དང་། དེ་ལ་
བྱི་རོལ་དུ་སྒྲོ་བཏགས་པའི་ཆ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཤེས་པ་དང་། བྱི་མ་ནི། སྤྱི་མཚན་ཡིན་པའི་
བྱིར་རོ། །ཁའི་པ་ནི། དངོས་མེད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པར་ཐལ། གྲང་དོར་བྱེད་པའི་རྒྱར་གྱུར་
པའི་ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན། རང་མཚན་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར་ཞེན། སྒྲོན་མེད་དེ། དངོས་མེད་
འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡོད་མེད་དཔྱོད་པར་བྱེད་པའི་བྱིར། དེ་དག་གི་དོན་རིགས་གཏེར་ལས། ཡུལ་
གཉིས་བཞེད་པས་གཞོད་ཅི་ན། །ཞེས་པ་ནས། བསྐྱུང་བའི་བྱིར་ན་འགལ་བ་མེད།¹⁴ །ཅིས་པའི་
བར་གྱི་ཚིགས་བཅད་བྱེད་དང་ལྡེའི་དོན་མ་འབྲུལ་བར་བཤད་ཟིན་ཏོ།

གཉིས་པ་ལ། ཚུད་པ་དང་། ལན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གཟུང་ཡུལ་གྱི་གཞལ་བྱ་རང་
མཚན་གཅིག་དུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། བྱི་རོལ་དོན་དུ་གྱུར་བའི་གཟུང་ཡུལ་མཁས་པས་བཀག་ ཤེས་
པར་གྱུར་པའི་གཟུང་ཡུལ་འདིར་མི་སྤྱིད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་པའོ། །གཉིས་པ་ལ། གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་
སྤྱིར་བསྟན་པ་དང་། གཞན་གྱིས་བཏགས་པ་དགག་པ། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་ལུགས་བསྐྱུང་བ་
དང་གསུམ་ལས།

གཉིས་པ་ནི། དེ་ལྟར་སངས་རྒྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ལས། སློབ་དཔོན་གྱིས་གང་གཏན་
ལ་དབབ་པ་ཡིན་ཞེན། འདི་ལ་དོན་རིག་དང་། རྣམ་རིག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཁས་ལེན་པའི་ཚེ། བྱེ་
བྲག་རྒྱ་རྒྱ་བས་དབང་གེས་གྱིས་རང་དང་རྒྱ་ས་མཉམ་པའི་བྱི་དོན་རྣམ་མཉེན་རྟེན་ཆར་རྒྱ་འཛིན་པར་
འདོད་པ་དེ་བཀག་ནས་རྒྱ་དུ་ཅི་ག་རྒྱ་མར་སྐྱེ་ན་གསུ་མ་ཚོ་གས་པ་ལས་རྒྱ་དུ་ཅི་ག་གཉིས་པར་དབང་
གེས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ཐུན་རྒྱེས་པ་ཙམ་ལ་བྱི་དོན་རྟོགས་པར་འདོད་པ་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཞལ་
གྱིས་བཞེས་ཏེ། སློབ་དཔོན་ཉིད་གྱི་ཞལ་ནས། གལ་ཏེ་བྱི་ལོ་དཔྱད་ལ་འཇུག་པ་ན། ཁོ་པོས་མདོ་

སྡེའི་སྐྱབས་ལ་རྣམ་པར་བརྟེན།¹⁶ །ཞེས་གསུངས་པར་གྲགས་སོ།།

གཉིས་པ། རྣམ་རིག་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་ཚེ་རྣམ་བཤེན་པས་དབང་གིས་ལ་རགས་པར་
སྒྲུབ་བ་བཤེན་གྲུབ་ཏུ་འདོད་པ་དེ་བཀག་ནས་རྣམ་མེད་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། དེ་བྱིར་དོན་དང་གེས་
པ་ལ། །རགས་སྒྲུབ་ཡོད་མེན་¹⁷ །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར། དེས་ན་སྐྱབས་འདིར་མདོ་སེམས་
གཉིས་ལས། གོང་དུ་སྒྲུས་པའི་རྩྱེད་པ་དེ་མདོ་སྡེ་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ན། གཏན་ཚིགས་དང་པོ་མ་
གྲུབ་ཏེ། དེའི་ལུགས་ལ་རྣམ་པ་གཏོང་བྱེད་གྱི་བྱེད་ཅིང་གཟུང་ཡུལ་དུ་འཛག་པའི་བྱིར་རོ། །སེམས་
ཙམ་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ལུགས་ལ་གཟུང་ཡུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཡུལ་
དང་ཡུལ་ཅན་གྲུབ་པ་མེད་པའི་བྱིར། དོན་འདི་ལ་དགོངས་ནས། རིགས་གཏེར་དུ། རི་སྤྱིད་བྱི་རོལ་
ཁས་ལེན་པ། རྟེན་སྤྱིད་རྒྱུ་ལ་གཟུང་ཡུལ་ཟེར། ཞེས་བྱ་ནང་གིར་ཞུགས་པ་ན། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་
གྲུབ་པ་མེད།¹⁸ །ཅིས་གསུངས་སོ། ཡུལ་བརྟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་དང་པོ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རབ་བྱེད་གཉིས་པ། ཤེས་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་བརྟག་པ།

ཤེས་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ལས། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བསྟུ།

གཉིས་པ་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བསྟུ། དེ་དག་གི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་
དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། སྒོའི་མཚན་ཉིད་རིག་པ། ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་གསལ་ཞིང་མྱོང་བའོ། གཉིས་
པ་ནི། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་རྟོག་བཅས་རྟོག་མེད་གཉིས། རོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། འབྲུལ་པ་དང་མ་
འབྲུལ་པའི་ཤེས་པ་གཉིས། འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ཤིང་བཅད་པ་ལྟར་ཡུལ་ལ་མ་ཞུགས་པ་
དང་། འཇུག་བཞེན་པ་དང་། ཞུགས་ཟེན་པ་གསུམ་མོ།

དེ་དག་གི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ།

གསུམ་པ་ལ། དགག་བཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། འདོད་པ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དག་ག་
པ་གཉིས་ལས།

དང་པོ་ནི། སྒོན་གྱི་མཁས་པ་ཕྱ་བ་ཆེན་པོ་སོགས་ན་རེ། ཚད་མིན་གྱི་སྒོ་བམས་ཅད་ཡིད་
དུལ་དུ། ལྷང་ལ་མ་ངེས་པ། བཅད་ཤེས། ལོག་ཤེས། ཐེ་ཚོམ་དང་ལྟར་འདུས་པ་ལས། ལྟ་བུ་རེ་རེ་ལ་
ཡང་། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཡིད་དུལ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། རྟགས་
ལ་མ་བརྟེན་པ་ལྟོག་ཐུང་གྱི་དོན་བདེན་པ་གསལ་དུ་ངེས་པའི་རིག་པ། དབྱེ་ན། རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་
ཡིད་དུལ་དུ། རྒྱ་མཚན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཡིད་དུལ་དུ། རྒྱ་མཚན་མ་ངེས་པའི་ཡིད་དུལ་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ནི། ཡ་མེས་ཀྱི་ཁོན་པ་རྟིང་པ་ན་ཆུ་ཡོད་དོ་སྟེན་དུ་འཛིན་པའི་སྒོ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི། མ་
ངེས་པ་དང་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་བྱ་བདེན་པ་མཐའ་གཅིག་དུ་འཛིན་པའི་སྒོ་
ལྟ་བུའོ། གསུམ་པ་ནི། ཚུལ་གསུམ་མ་ངེས་ཀྱང་བྱས་རྟགས་ལས་སྒྲི་མི་རྟག་པར་འཛིན་པའི་སྒོ་ལྟ་
བུའོ། ལྷང་ལ་མ་ངེས་པའི་སྒོའི་མཚན་ཉིད། ལོག་ཐོགས་ཀྱི་སྒོ་འདོགས་དང་མི་འགལ་བར་དོན་རང་
གི་མཚན་ཉིད་སྟངས་པའི་སྒོ། དབྱེ་ན། ཡུལ་རྣམས་པ་མི་གསལ་བའི་དང་། ཡིད་མ་གཏད་པའི་དང་།

འབྲུལ་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཟེན་པའི་སྤང་ལ་མ་ངེས་པའི་སྒོ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྒྱ་མཐོང་གི་
རྒྱད་གྱི་སྒོ་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་དེ། སྒོན་པོ་སྤྲད་ཅིག་མ་ལ་སྤང་ལ་མ་ངེས་པ་ཡིན་པ་ལྟ་
བུའོ། གཉིས་པ་ནི། རྟོག་པ་ནང་དུ་བསྐྱུས་པའི་གནས་སྤྲུལ་གྱི་གཟུགས་འཛིན་གྱི་མིག་གེས་ལྟ་
བུའོ། གསུམ་པ་ནི། ཡིད་ཉ་ཕྱིས་ལ་དབུལ་དུ་འབྲུལ་པའི་སྤྲུལ་གྱི་ཉ་ཕྱིས་འཛིན་པའི་མིག་གེས་ལྟ་
བུའོ། བཅད་གེས་གྱི་མཚན་ཉིད། སྤང་རྟོགས་ཟེན་གྱི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པའི་དོན་ལ། ལོག་ཕྱོགས་གྱི་
སྒོ་འདོགས་དང་འགལ་བར་འཇུག་པའི་རིག་པ། དབྱེན། མངོན་སུམ་བཅད་གེས་དང་། རྟོག་པ་
བཅད་གེས་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྒོ་འཛིན་མངོན་སུམ་སྤྲད་གཅིག་གཉིས་པ་མན་ཆད་ལྟ་བུའོ། གཉིས་
པ་ནི། མངོན་སུམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྤྱེས་པའི་ངེས་གེས་དང་། རྗེས་དཔག་གི་རྗེས་སུ་སྤྱེས་པའི་དྲན་གེས་ལྟ་
བུའོ། བེ་ཚོམ་དང་ལོག་གེས་ནི་པལ་ཆེར་མཐུན་པས་འོག་རང་ལྷགས་གྱི་སྤྲུལ་སྤྱུ་འཆད་དོ།

གཉིས་པ་དེ་དགག་པ་ལ་ཡིད་དཔྱོད་རང་གི་ངོ་བོ་དགག། སྤང་ལ་མ་ངེས་པ་ཆད་མིན་གྱི་
སྒོ་ཡིན་པ་དགག། བཅད་གེས་མ་རྟོགས་པ་ལས་ཆད་མིན་གྱི་སྒོ་གཞན་ཡིན་པ་དགག་པ་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ལ་སྤྱིར་དགག་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་དགག་པ་གཉིས།

དང་པོ་ནི། སྤྱི་མི་རྟག་པ་ངེས་པའི་ཡིད་དཔྱོད་དེ་རྟགས་སུ་བཀོད་ཅུམ་ལ་ལྟོས་སམ་མི་
ལྟོས། གཉིས་པ་ལྟར་ན་དེ་ཚོས་ཅན་བེ་ཚོམ་དུ་བལ། སྤྱིང་བ་དང་རྟགས་གང་རུང་ལ་མ་ལྟོས་པར་དམ་
བཅའ་ཅུམ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་ལྟར་ན། རྟགས་ཡང་དག་ལ་ལྟོས་སམ། ལྟར་
སྤང་ལ་ལྟོས། དང་པོ་ལྟར་ན། དེ་ཚོས་ཅན། ཆད་མ་ཡིན་པར་བལ། རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་
ལྟོག་གྱུར་བདེན་པ་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལྟར་ན། དེ་ཚོས་ཅན། མ་རྟོགས་
ལོག་རྟོག་བེ་ཚོམ་གསུམ་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཆད་མིན་གྱི་སྒོ་མ་ཡིན་པར་བལ། གཏན་ཚིགས་
ལྟར་སྤང་གསུམ་པོ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་པའི་གེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱོད་དགག། རྒྱ་མཚན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་
ཡིད་དཔྱོད་དགག། ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་གེས་པ་ཡིད་དཔྱོད་ཡིན་པ་དགག་པའོ། དང་པོ་ནི། བ་མེས་

གྱི་ཁྲོན་པ་རྙིང་པ་ན་རྒྱ་ཡོད་དོ་སྟེ་མ་པའི་སྒོ་དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱད་མ་ཡིན་པར་
 ཐལ། རྒྱ་རྒྱུ་ལེན་པ་མཐོང་བ་སོགས་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ནི། མ་ངེས་པའི་དང་།
 མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོ་ཐམས་ཅད་ཡོད་དཔྱད་དུ་ཐལ། རྒྱ་མཚན་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་ཡིད་
 དཔྱད་དེ་ཡིད་དཔྱད་ཡིན་པའི་བྱིར། གསུམ་པ་ནི། ལུང་ལ་བརྟེན་པའི་ཐོས་བྱུང་གི་ཤེས་པ་དེ་ཡིད་
 དཔྱད་ཡིན་ཞོ་ཞེན། མི་འཐད་དེ། ལུང་དེ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡོད་པའི་ལུང་དང་། གཞོད་བྱེད་ཡོད་པའི་ལུང་
 དང་། གཞོད་སྒྲུབ་གཉིས་ཀ་མེད་པའི་ལུང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ཞེན་དོན་ངེས་
 པའི་སྒོ་ནི། །ཆད་མའི་ཁོངས་སུ་འདུས། གཉིས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོ་ནི། ལོག་ཤེས་གྱི་ཁོངས་སུ་འདུས།
 གསུམ་པ་ལ་བརྟེན་པའི་སྒོ་ནི། ཞེན་དོན་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་བྱེད་བྲག་གིས་རིམ་བཞིན་ཐེ་ཚོམ་དང་མ་
 རྟགས་པའི་སྒོ་དེ་ཁོངས་སུ་འདུས་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་སྒྲུབ་ལ་མ་ངེས་པ་དགག་པ་ནི། མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པས་མ་བྱུང་པར་
 ཐལ། མངོན་སུམ་ཡིན་ན་སྒྲུབ་ལ་མ་ངེས་པ་ཡིན་པས་བྱུང་པའི་བྱིར་ཏེ། མངོན་སུམ་གྱིས་རང་ལུ་ལ་
 ངེས་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར།

གསུམ་པ་བཅད་ཤེས་དགག་པ་ནི། རྩོམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྒྲིས་པའི་རྩོན་པོ་ངེས་
 པའི་ངེས་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཆད་མིན་གྱི་སྒོ་གསུམ་པོ་གང་རུང་དུ་མ་འདུས་པའི་ཆད་མིན་གྱི་སྒོ་བཞི་པར་
 འཛིན་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ། མ་རྟགས་པའི་སྒོ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། རང་རྒྱ་ཚད་མ་སྒྲུ་མས་བཟུང་བཞིན་
 གྱི་དོན་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་གང་ཞིག །དེ་རྟགས་པའི་བྱེད་བྲག་གིས་རིམ་བཞིན་ཐེ་ཚོམ་མངོན་
 སུམ་སྐྱད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། བཅད་ཤེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བཅད་ཤེས་དང་། རོ་བོ་ལུ་ལུས་
 འཛིན་སྒྲུངས་འགལ་པའི་བྱིར་རོ།

རང་ལུགས་བཞག་པ།

གཉིས་པ་རང་གི་ལུགས་ལ། སྤྱིར་སྒྲོའི་རིགས་ལ། ཆད་མ་དང་། ཆད་མིན་གྱི་སྒོ་གཉིས་
 ལས། དང་པོ་འོག་ཏུ་འཆད་ཅིང་། གཉིས་པ་ལ། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད། གངས་གྱི་དབྱེ་བསྒྲུ། སོ་སོའི་རྣམ་

གཞག་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། མི་བསྐྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་པའོ།།

གཉིས་པ་ལ། འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་དང་། རོ་བོའི་སྒོ་ནས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚད་མིན་གྱི་སྒོ་དེ་ལ། འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་གསུམ་དུ་ཡོད་དེ། ཡུལ་དེ་ལ་མ་རྟོགས་པ་ཙམ་དང་། དེ་ལ་ཅེ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དང་། དེ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཇུག་པ་གསུམ་དུ་ཡོད་པའི་བྱིར་ཏེ། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྒྲུབ་གི་བྱེད་པ་དེ་ལ་ཕྱོགས་རྟོགས་པའི་མཐུ་མེད་པ་དང་། དེ་ལ་སོམ་ཉི་སྒྱེད་པ་དང་། དེ་ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པ་གསུམ་དུ་ངེས་པའི་བྱིར་ཏེ། ཕྱོགས་ལ་མཐུ་མེད་སོམ་ཉི་དང་།¹⁶ ཁེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། གཉིས་པ་རོ་བོའི་སྒོ་ནས་མ་རྟོགས་པའི་སྒོ་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་གསུམ་ཀས་ཀྱང་ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་མ་རྟོགས་པར་མཚུངས་པའི་བྱིར། དེས་ན་ཚད་མིན་གྱི་སྒོ་གསུམ་ཀ་རོ་བོའི་སྒོ་ནས་མ་རྟོགས་པའི་སྒོ་དང་། ཚད་མ་གཉིས་ཀ་ཡང་རང་གི་རོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་དང་། གཞལ་བྱ་དེ་ཡང་མཐར་རང་མཚན་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་ཤེས་པར་བྱའོ།།

གསུམ་པ་ལ། མ་རྟོགས་པའི་སྒོ། ལོག་ཤེས། ཐེ་ཚོམ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རང་ཡུལ་དེ་དང་དེ་མིན་གང་རུང་དུ་རྟོགས་པས་སྟོང་པའི་ཤེས་པ། གཉིས་པ་ལ། རང་ཡུལ་དེ་ལ་གཏན་མ་ཞུགས་པ་དང་། ཞུགས་ཀྱང་དབྱེད་པ་མ་རྟོགས་པ་དང་། རྟོགས་ཀྱང་མ་རྟོགས་མ་རྟོགས་པའི་སྒོ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་གི་མི་ཤེས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་གསུམ་འཛིན་པའི་སྒོ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི་སྐྱ་རྟག་གམ་མི་རྟག་ཅེས་དྲིས་པ་ན་དེ་དབྱེད་པར་བྱེད་པའི་སྒོ་ལྟ་བུའོ། གསུམ་པ་ལ། རྟོགས་བྱའི་ཡུལ་མེད་ནས་དང་། རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་བསྐྱེད་ནས་དང་། ཤེས་བྱའི་ཡུལ་མིན་ནས་མ་རྟོགས་པའི་སྒོ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བཅད་ཤེས་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི། སྐྱ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལུས་རྒྱས་རྒྱུད་བསྐྱེད་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་རྟོག་པས་སྐྱའི་སྐྱེད་ཅིག་པ་མ་རྟོགས་པ་ལྟ་བུའོ། གསུམ་པ་ནི། ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གྱིས་བསྐྱལ་བའི་དངོས་པོ་མ་རྟོགས་པའི་སྒོ་ལྟ་བུའོ།།

ལོག་ཤེས་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ནི། རང་ཡུལ་གསལ་བར་སྒྲུབ་བའམ་འགལ་

རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་ན་ཡང་རང་ཡུལ་ལ་དེ་མིན་གྱིས་གནོད་པའི་
ཤེས་པ་ལོ། གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། རྟག་པ་དང་། རྟག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཐག་ཁྲ་
ལ་སྐྱལ་དུ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ནམ་པ་ལ་འབྱུལ་བ་དང་། ད་ལྟར་གྱི་སྟོན་པོ་ལ་འདས་པའི་སྟོན་པོར་
འཛིན་པ་ལྟ་བུ་འབྱུལ་བ་དང་། ཤ་བ་དང་བྱག་པ་གཉིས་རིགས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་ཡུལ་ལ་
འབྱུལ་བ་དང་གསུམ་མོ། རྟག་མེད་ལོག་ཤེས་ལ། ལྷ་བ་གཉིས་སྣང་གི་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་དབང་ཤེས་
འབྱུལ་བ་དང་། མི་ལམ་གསལ་སྣང་གི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིད་ཤེས་འབྱུལ་བ་གཉིས་ཡོད་དོ།

ཐེ་ཚོམ་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ལ། ཁ་ཅིག །དེ་འཛིན་ན་ཡང་དེ་མིན་
སྲིད།^{༡༠} ཅེས་པའི་དོན་དུ་བསམས་ནས། དེར་འཛིན་ན་ཡང་དེ་མིན་སྲིད་པའི་སྟོ་བེར་བ་མི་འཐད་དེ།
སྐྱ་རྟག་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟག་ཚུལ་ཅན། མཚན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་
ཕྱིར་ཏེ། སྐྱ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་གང་ཞིག །སྐྱ་མི་རྟག་པར་ཡིན་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག །དེ་
བཅད་པའི་ཆེད་དུ། དེར་འཛིན་ན་ཡང་དེ་མིན་དུ་འཛིན་པ་སྲིད་པའི་སྟོ་བེར་བ་མི་འཐད་དེ། དེ་སྟོ་
རྩལ་གཅིག་ལ་བྱེད་དམ། སྟོ་སྐྱ་ཕྱི་ལ་བྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན། ཐེ་ཚོམ་ཡིན་ན། མཛོན་གྱུར་བ་ཡིན་པས་
ཁུབ་པར་ཐལ། ཐེ་ཚོམ་ཡིན་ན། སྟོ་རྩལ་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད་དེ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་
ལྟར་ན། སྐྱ་རྟག་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་རྟག་ཚུལ་ཅན། མཚན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་
ཉིད་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐྱ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་གང་ཞིག །དུས་ཕྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་འཛིན་པར་འགྱུར་
བར་སྲིད་པའི་ཕྱིར། རང་ལུགས་ནི། དེར་འཛིན་ཡང་དེར་འཛིན་པའི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པ་དེ་མིན་དུ་
འཛིན་པ་སྲིད་པའི་རྟག་པའོ།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། མཛོན་གྱུར་པ་དང་། བག་ལ་ཉལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གང་ལ་ཐེ་
ཚོམ་དངོས་སུ་ཞུགས་པ་སྟེ། སྐྱིན་སྟེག་བྱས་པ་ལས་མཐོ་མཐོ་ཐོབ་བམ་མི་ཐོབ་སྐྱམ་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །དབྱེ་ན།
ཆ་མཉམ་པར་འཛིན་པ་དང་། ཤས་ཆེར་འཛིན་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྐྱ་རྟག་གམ་མི་རྟག་སྐྱམ་
པ་ལྟ་བུ་ལོ། གཉིས་པ་ལ། དོན་འགྱུར་དང་། དོན་མི་འགྱུར་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྐྱ་རྟག་གམ་མི་
རྟག་པ་ལ་ཆེར་མི་རྟག་ལས་ཆེ་སྐྱམ་པ་ལྟ་བུ་ལོ། གཉིས་པ་ནི། སྐྱ་རྟག་གམ་མི་རྟག་པ་ལ་ཆེར་རྟག་ལས་

ཆེ་སྟམ་པ་ལྟ་བུའོ། ཁ་ཉིས་པ་བག་ལ་ཉལ་ནི། སྒྲོམ་ནང་གི་ས་པོན་ལྟ་བུ་རྒྱུན་དང་ཕྱད་ན་ཅི་གཉིས་
 སུ་འགྱུར་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དམ་བཅའ་ཙམ་ལ་བརྟེན་པ་པ་མེས་ཀྱི་ཁྲོན་པ་རྟིང་པ་ན་ཆུ་ཡོད་དམ་སྟམ་པ་
 དང་། དེ་ན་ཆུ་མེད་དམ་སྟམ་པ་དབ མ་ངེས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲོམ་མས་ཅད་དེ་ཡིན་ལོ། །ཁོ་
 བ་རེ། བྱས་རྟགས་ལས་སྒྲུ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་དེ་ཐེ་ཆོམ་དུ་ཐལ། གཞལ་བྱའི་རྟགས་ལས་སྒྲུ་
 རྟག་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་དེ་ཐེ་ཆོམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་སྒྲོན་མེད་དེ། བྱས་རྟགས་ལས་སྒྲུ་རྟག་པར་
 འཛིན་པའི་སྟོ་དེ་བྱས་པ་དང་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་ལ་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་བསྟན་པས་བསྐྱོག་ལ།
 གཞལ་བྱའི་རྟགས་ལས་སྒྲུ་རྟག་པར་འཛིན་པའི་སྟོ་དེ་གཞལ་བྱ་དང་རྟག་པའི་གཞི་མཐུན་ལ་གཞོད་
 པ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་བསྟན་པས་མི་བསྐྱོག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ལ་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་ཚད་མ་བསྟན་རྒྱ་མེད་
 པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་གཞལ་བྱ་སྒྲུ་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་ལ་གཞོད་པ་ཅན་གྱི་
 ཚད་མ་བསྟན་པས་དེ་བསྐྱོག་གོ་ཞེན། མི་འཐད་དེ། གཞལ་བྱ་དེ་དེ་སྒྲོར་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་
 པར་ཤེས་ཀྱང་། གཞལ་བྱ་ལ་རྟག་མི་རྟག་གཉིས་སུ་ཐེ་ཆོམ་ཟ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཤེས་བྱེད་ཀྱི་སྟོ་བརྟག་
 པའི་རབ་རྩ་བྱེད་པ་སྟེ་གཉིས་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

॥

རབ་བྱེད་གསུམ་པ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བརྟག་པ།

སློ་དེས་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ་ལས། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་རྟོགས་ཚུལ།

གསུམ་པ་སློ་དེས་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ་ལ་བཞི་སྟེ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་རྟོགས་ཚུལ། སྤྲོ་བ་དང་
སེལ་བའི་རྟོགས་ཚུལ། བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་རྟོགས་ཚུལ། འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་རྟོགས་
ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྤྱིར་བསྟན་པ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་
རྟོགས་ཚུལ་ཁྱད་པར་དུ་དབྱེད་པ་ལོ། །

ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་སྤྱིར་བསྟན་པ།

དང་པོ་ནི། རང་མཚན། གསལ་བ། དངོས་པོ། རྣམ། འོག་པ། རོན་དམ་པ་རྣམས་དངོས་
པོའི་རོན་དུ་མཐུན་ཏེ། རོན་བྱེད་ལུས་པ་དང་། ལན་ཚུན་མ་འདྲེས་པར་གནས་པ་དང་། རྒྱ་དང་འབྲས་
བུར་གྲུབ་པ་དང་། སྤྱིས་བུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྤང་དོར་བྱ་བའི་འཇུག་ལྗོན་གི་ཡུལ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །གལ་
ཏེ་འོག་པ་དང་། རྣམ་དང་། དངོས་པོ་ཡིན་ན། རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། དེ་འདྲ་གཞན་ལས་
ལྗོན་པ་དང་། །གཞལ་ལས་འོག་པ་ཞེས་བྱ་བའི།^{༡)} །ཞེས་དང་། གྲུན་ལ་རྣམ་དང་དངོས་བརྗོད་
པའི།^{༢)} །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་ཞེན། སྤྱོན་མེད་དེ། གཞུང་གི་ཚིག་ཟེན་ལ་ཡོད་པའི། འོག་པ་དང་།
རྣམ་དང་། དངོས་པོ་རྣམས་ལ་རོན་ལ་ཡོད་པ་དང་། སེལ་བའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་
བྱིར་རོ། །སྤྱི་མཚན་དང་། སྤྱི་དང་། གཞན་སེལ་དང་། ལྗོན་པ་དང་། རྣམ་གཅོད་དང་། འདྲེས་པ་དང་།
འབྲེལ་བ། གྲུན་རྗོད་པ་རྣམས་དོན་བྱེད་མི་ལུས་པར་མཚུངས་ཏེ། རོན་ལ་མི་གནས་པ་དང་། དབང་
པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་དང་། རྣམ་རྟོག་གིས་སློ་བཟགས་པ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་མ་
གྲུབ་པར་གཞན་སེལ་གྱི་སློས་བཞག་པར་མཚུངས་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་སྤྲོ་བ་འགྲུག་པའི་རང་མཚན་
སོགས་དང་། སྤྱི་མཚན་སོགས་ནི་ཡུལ་དང་། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ནི་སྤྱོད་དང་། སྤྲོ་བ་དང་སེལ་བ་ནི་
འཛིན་སྤངས་སུ་གེས་པར་བྱའོ། །

སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་རྟོགས་ཚུལ་ཁྱད་པར་དབྱེད་པ།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྣམ་གཞག་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ཐུན་མོང་བར་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་བཏགས། དབྱེ་ན། རིགས་སྤྱི། དོན་སྤྱི། ཚྲིགས་སྤྱི་གསུམ། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་གསལ་བ་རྣམས་ལ་ལྟོས་ནས་རིགས་མི་མཐུན་ལས་ལྟོག་པའི་ལྟོག་པ་ཚིག་གྱུར་དུ་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་བཏགས། དཔེར་ན་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་གསལ་རྣམས་བུམ་མིན་ལས་འོག་པར་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་བཏགས་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། སྒྲུབ་བཏགས་^༡་གཅིག་ཏུ་འབྱུལ་བའི་སྒྲོ་བཏགས། དཔེར་ན་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པར་སྒྲུབ་བའི་བྱི་རོལ་བུམ་པར་སྒྲོ་བཏགས་པའི་སྒྲོ་བཏགས་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པའི་མཚན་ཉིད། རྒྱལ་རྒྱུ་མ་འདུས་པ་ལ་རགས་པར་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་བཏགས། དཔེར་ན་རྒྱལ་རྒྱུ་བརྒྱད་འདུས་པ་ལ་བུམ་པར་སྒྲོ་བཏགས་པའི་སྒྲོ་བཏགས་ལྟ་བུའོ། །བྱེ་བྲག་གི་མཚན་ཉིད། རིགས་མི་མཐུན་དང་རིགས་མཐུན་ལས་གྱུར་ལྟོག་པའི་ལྟོག་པ་ཉིས་ཚྲིགས་སུ་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་བཏགས། དཔེར་ན་གིང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ག་པར་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་བཏགས་སོ། །གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། ཐད་ཀའི་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་དང་། གོང་མའི་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས་ཡོད་པར་གསུངས་གིང་། འདི་དག་གྱུར་སྒྲོ་བཏགས་ལ་འཛིན་ཚུལ་གཞུང་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་རྣམ་གཞག་ལས། གཞན་ལུགས་དགག་པ།

གསུམ་པ་རྣམ་གཞག་ལ། དགག་བཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ། རིགས་པས་དགག་པ་དང་། ལུང་གིས་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱི་གསལ་རྒྱུ་གཞན་དུ་འདོད་པ་དགག། སྤྱི་གསལ་རྒྱུ་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་དགག། སྤྱི་དངོས་མེད་དུ་འདོད་པའི་སྤྱི་གསལ་གཞན་དགག་པའོ། །

རིགས་པས་དགག་པ་ལས། སྤྱི་གསལ་རྒྱུ་གཞན་དུ་འདོད་པ་དགག་པ།

དང་པོ་ནི། བྱེ་བྲག་པ་ན་རེ། སྤྱི་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཉིད་དང་། ཉི་ཆེ་བའི་སྤྱི་བ་ལང་ཉིད་ལ་སོགས་པ་རྣམས་རང་གི་གསལ་བ་རྣམས་ལ་ཁྱབ་ཅིང་། དེ་དང་རྒྱུ་ཐ་དང་། ཉག་པ་དང་། ཆ་མེད་

དང་། གསལ་བ་རྣམས་དང་འདྲ་བའི་འབྲེལ་བ་ཐག་པ་ལྟ་བུས་སྒྲིལ་ནས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་བ་ལང་
དུ་མ་ཐག་པ་གཅིག་གིས་སྒྲིལ་ནས་བརྟགས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཉིད་གསལ་བ་རྣམས་ལ་སྒྲུ་སྒོ་གཅིག་
ཏུ་འཕྱག་པའི་རྒྱ་ཡང་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་འགོག་པ་ལ་གཞུང་ལས་མང་དུ་གསུངས་ཀྱང་། རིགས་
པའི་གཙོ་བོ་ནི་ཤིང་གསལ་ལོངས་ཅན། ཁྱོད་ལས་རྗེས་གཞན་པའི་ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲི་དངོས་པོ་བ་མེད་དེ། དེ་
སྤང་རུང་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་བྱིར།

སྒྲི་གསལ་རྗེས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ། གངས་ཅན་པའི་འདོད་པ་བརྗོད་པ། དེ་དང་རིགས་གཅིག་པའི་གངས་ཅན་
པའི་འདོད་པ་བརྗོད་པ། གཉིས་ཀ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་དགག་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གངས་
ཅན་པ་རྣམས། བདག་དང་། རང་བཞིན་དང་། ཆེན་པོ་དང་། ར་རྒྱལ་དང་། དབང་པོ་བརྟུ་གཅིག་དེ་
ཅམ་ལྟ། འབྱུང་བ་ལྟ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཉེར་ལྟར་གངས་པའི་ལས་བདག་ནི་རྣམ་འགྱུར་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཟ་བ་པོ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལ་ཤེས་པ་དང་། རིག་པ་དང་། སྒྲིས་བྱ་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ །རང་བཞིན་
ནི་རྣམ་འགྱུར་ཐམས་ཅད་སྒྲིད་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་ལ། རྒྱ་དང་། སྒྲི་དང་། གཙོ་བོ་ཞེས་ཀྱང་
བྱའོ། །དེས་ན། རྒྱ་ཡིན་ན། སྒྲི་དང་། གཙོ་བོ་ཡིན་པས་མ་ཁུབ་ཀྱང་། རང་བཞིན་ལ་ནི་དེ་གསུམ་མིང་
གི་རྣམ་གངས་སུ་འགྱུར་ལ། འབྲས་བུ་དང་། རྣམ་འགྱུར་དང་། གསལ་བ་དང་། བྱེ་བྲག་རྣམས་ནི་
མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན་ཅིང་། དེ་ལ་སྒྲི་གཙོ་བོ་དེ་ཆ་མེད་རྗེས་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པར་འདོད་དོ། །གཉིས་
པ་ནི། དེ་དང་མཐུན་པར་བོད་རྣམས་ཀྱང་། ཤ་བ་དང་ཤུག་པ་ལ་སོགས་པའི་ཤིང་གསལ་རྣམས་ལ་
ཁུབ་པའི་ཤིང་ཅམ་དང་། བེལ་ཕྱུ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོན་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁུབ་པའི་སྒྲོ་ཅམ་དོན་ལ་ཡོད་
ཅིང་རང་གི་གསལ་བ་རྣམས་དང་རྗེས་གཅིག་ཀྱང་ཡིན་ལ། དེས་མཚོན་ནས་དངོས་པོར་གྱུར་པའི་
སྒྲི་གསལ་ཐམས་ཅད་རྗེས་གཅིག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་རོ།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དགག་ རྣམ་པར་བརྟགས་

ནས་དགག། ཉ་ཅང་ཐལ་བས་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤིང་གསལ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་དང་རྩལ་གཅིག་
པའི་ཁྱོད་གྱི་སྒྱི་དངོས་པོ་བ་མེད་པར་ཐལ། དེ་ཡོད་ན་དེ་ཁྱོད་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་
དམིགས་དགོས་པ་ལས་མ་དམིགས་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ལ། རོ་བོ་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ་ནི། ཤིང་སྒྱི་དེ་ག་པའི་རྩལ་ཡིན་ནམ་མིན།
མིན་ན་དེ་ཚོས་ཅན། དེ་དང་རྩལ་གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་རྩལ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཡིན་ན། ལྷག་
པ་དེ་ཤིང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤིང་སྒྱི་དེ་ག་པའི་རྩལ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེ་སྐད་དུ་ཡང་། གཞན་དུ་དངོས་
པོ་ལས་ཐོག་པ། །དངོས་པོར་མི་འགྱུར་འདི་འདི་ལས། །ཐ་དད་ཅེས་ནི་བརྗོད་བྱིར་རོ།^{੧੯} ཞེས་
གསུངས་སོ། རྒྱུ་ལ་བརྟགས་ནས་དགག་པ་ནི། ཤིང་སྒྱི་དེ་ག་པའི་རྒྱུ་ལས་སྒྲིམ་སམ་མ་སྒྲིམ། མ་སྒྲིམ་
ན་དེ་ཚོས་ཅན། དེ་དང་རྩལ་གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱུ་ལས་མ་སྒྲིམ་པའི་བྱིར། རྩལ་སྟེ། འདིར་
ཡང་། ཐ་དད་རྒྱུ་ཐ་དད་ལས་ཡིན།^{੨੦} ཞེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས། དེ་གྲུབ་ན་མ་གྲུབ་པའམ། རྒྱུ་ཐ་
དད་པ་ནི་དེའི་རང་བཞིན་དུ་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།^{੨੧} ཞེས་གསུངས་སོ། སྒྲི་འཛིག་ལ་བརྟགས་ནས་
དགག་པ་ནི། ག་པ་སྒྲི་འཛིག་བྱེད་པའི་ཚེ་ཤིང་སྒྱི་སྒྲི་འཛིག་བྱེད་དམ་མི་བྱེད། མི་བྱེད་ན་དེ་ཚོས་ཅན།
དེ་དང་རྩལ་གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྒྲི་འཛིག་བྱེད་པའི་ཚེ་དེ་སྒྲི་འཛིག་མི་བྱེད་པའི་བྱིར།
ལྷག་སྟེ། རང་འགྲེལ་ལས། དེས་ན་ལྷན་ཅིག་སྒྲི་བ་དང་། འཛིག་པ་དག་དང་ཐམས་ཅད་ལ་ཐམས་
ཅད་ཉེ་བར་སྦྱར་བར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་མ་ཡིན་ན་གཏོགས་བྱ་བ་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བའམ། མིང་ཐ་
དད་པར་ཟད་དེ་དོན་ཁས་སྒྲངས་ནས་དེ་སྐད་དུ་བརྗོད་པའི་བྱིར་རོ།^{੨੨} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། ཁྱོད་
ན་ག་པ་སྒྲི་འཛིག་བྱེད་པའི་ཚེ་དེ་དང་ཡུལ་ཐ་དད་པའི་ཤིང་གསལ་རྣམས་དང་། དུས་ཐ་དད་པའི་
ཤིང་གསལ་རྣམས་དང་། རྣམ་པ་ཐ་དད་པའི་ཤིང་གསལ་རྣམས་སྒྲི་འཛིག་བྱེད་པར་ཐལ། དེ་རྣམས་
དང་རྩལ་གཅིག་པའི་ཤིང་སྒྱི་སྒྲི་འཛིག་བྱེད་པའི་བྱིར། ལྷག་སྟེ། ཐ་དད་པ་མེད་ན་ཅིག་ཅར་སྒྲི་འཛིག་
འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

གསུམ་པ་ཉ་ཅང་ཐལ་བ་ལ་ཡན་ལག་ཅན་མི་ཁེགས་པར་ཐལ་བ། དབང་གི་ས་རྟོག་

བཅས་སྤྱུ་ཐལ་བ། འགལ་བ་རྫས་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཤིང་གསལ་ཐམས་ཅད་
ལ་བྱབ་པའི་ཤིང་སྤྱི་རྫས་གཅིག་པ་ཡོད་ན། མགོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་
པའི་ཡན་ལག་ཅན་རྫས་གཅིག་པ་གཏོག་ཡོད་པར་ཁས་བླངས་ན་ཅིས་འགོ། །གལ་ཏེ་དེ་མི་འཐད་དེ།
དེ་ལ་ལག་སོགས་གཡོན་ཐམས་ཅད་དག་^{༡༩} །ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིགས་པས་གནོད་པའི་བྱིར་ཏེ། གཡོ་མི་
གཡོ་དང་བསྐྱབས་མ་བསྐྱབས་བསྐྱར་མ་བསྐྱར་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་འགལ་བ་རྣམས་རྫས་གཅིག་ལ་
མི་རུང་བའི་བྱིར་ཞེན། ཤིང་གསལ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པའི་ཤིང་སྤྱི་རྫས་གཅིག་པ་མེད་པར་ཐལ།
དེ་ཡོད་ན། ཤ་བ་གཡོ་བ་ན་བྱག་པ་དང་རྫས་གཅིག་པའི་ཤིང་སྤྱི་གཡོ་བ་དང་། ཤ་བ་བསྐྱབས་ན་
བྱག་པ་དང་རྫས་གཅིག་པའི་ཤིང་སྤྱི་བསྐྱབས་པ་དང་། ཤ་བ་ཚོན་གྱིས་བསྐྱར་བ་ན་བྱག་པ་དང་རྫས་
གཅིག་པའི་ཤིང་སྤྱི་ཚོན་གྱིས་བསྐྱར་བར་ཐལ་བའི་སྒྲོན་ཡོད་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ནི། ཤ་བ་འཛོན་པའི་དབང་མངོན་ཚོས་ཅན། ཤ་བ་དང་རྫས་གཅིག་པའི་ཤིང་སྤྱི་
སྒྲང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པར་ཐལ། ཤ་བ་དང་རྫས་གཅིག་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྒྲང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་བྱིར་ཏེ།
དེ་ལ་བསྐྱབས་པས་འཇུག་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཅ་བར་འདོད་ན། རྟོག་པར་ཐལ། སྤྱི་སྒྲང་
ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། གལ་ཏེ་དོན་སྤྱི་སྒྲང་ཡུལ་དུ་བྱེད་ན་རྟོག་པ་ཡིན་པས་བྱབ་
ཀྱང་། རིགས་སྤྱི་སྒྲང་ཡུལ་དུ་བྱེད་ན་རྟོག་པ་ཡིན་པས་མ་བྱབ་པོ་ཞེན། དོན་སྤྱིར་མ་འདུས་པའི་
རིགས་སྤྱི་འདོད་པ་ནི་རྩེ་མ་འདུས་པའི་རྩ་མཚོ་འདོད་པ་དང་མཚུངས་པས་སྒོ་བ་དཔོན་པོ་པའི་དུག་
རྩས་ཁྱོས་པའི་བརྒྱབ་ཚོལ་ཡིན་ཏེ། སྒྲང་བརྟག་གཅིག་ཏུ་འབྱུལ་པའི་སྒོ་བརྟགས་ལས་མ་གཏོགས་
པའི་རིགས་སྤྱི་མི་སྤྱི་བའི་བྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ནི། སྤྱི་སེར་ལ་སོགས་པའི་རྫས་ཐ་དད་པ་རྣམས་དང་། སྒྲང་མུན་ལ་སོགས་པའི་
འགལ་བ་ཀྱན་ཀྱང་རྫས་གཅིག་ཏུ་ཐལ། སྤྱི་སེར་གཉིས་ཀ་དང་རྫས་གཅིག་ཡིན་པ་དང་། སྒྲང་མུན་
གཉིས་ཀ་དང་རྫས་གཅིག་ཡིན་པར་ཡོད་པའི་བྱིར། གསལ་བ་དུ་མ་ལ་བྱབ་པའི་སྤྱི་རྫས་སྤྱུ་མ་གྲུབ་
པར་མ་བཟད་ཡན་ལག་དུ་མ་འདུས་པ་ལ་ཡན་ལག་ཅན་དུ་བཞག་པ་དང་། རྒྱད་ཅིག་མ་དུ་མ་འདུས་པ་
ལ་རྒྱན་དུ་བཞག་པ་དང་། ཡི་གེ་དང་། མིང་དང་། ཚིག་རྣམས་ཀྱང་རྫས་སྤྱུ་མ་གྲུབ་པོ།

སྤྱི་དངོས་མེད་དུ་འདོད་པའི་ལུགས་གཞན་དགག་པ།

གསུམ་པ་སྤྱི་དངོས་མེད་དུ་འདོད་པའི་ལུགས་གཞན་དགག་པ་ལ། དངོས་དང་། རྩོད་པ་
སྤང་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་སྤྱི་ཡིན་ན། དངོས་མེད་ཡིན་དགོས་ཤིང་། རང་གི་བྱེ་བྲག་དུ་
མ་གྲུབ་ན་སྤྱི་ཡིན་པས་བྱུང་བ་ལྟེ་བུ་གི་དགོངས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་གཞུགས་སྤྱོད་སྟེ་གསལ་བ་དང་།
མེ་ཆུ་ལ་སྟེ་གསལ་བ་དང་། ལུས་སྒྲིམ་ལ་སྟེ་གསལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྟག་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ།

འདི་དགག་པ་ལ། མངོན་སུམ་དང་། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་དང་། ལུང་དང་། ལས་
སྤངས་དང་། རང་ཚོག་གིས་གཞོད་པ་ལྟ་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྱི་ཚོས་ཅན། ཉན་ཤེས་མངོན་སུམ་གྱིས་
ཁྱོད་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་སྤྱི་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་
པ་དེ་ཉན་ཤེས་མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། ཁགྱིས་པ་ནི། སྤྱི་རྟག་པ་ཡིན་པ་ལ་
དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གིས་གཞོད་དེ། བྱས་པའི་རྟགས་ལས་སྤྱོད་མི་རྟག་པར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་གཏན་ཚིགས་མ་གྲུབ་ཏེ། བྱས་པ་སྤྱོད་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་
དག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། འཛིག་པ་ཡོད་ཅེས་འབྲེལ་བ་ཅན། ཉིད་ཕྱིར་སྤྱོད་མི་རྟག་ཉིད་^{༡༩} ཅེས་
དང་། གང་ཡོད་དེ་འཛིག་བྱམ་པ་བཞིན། སྤྱི་ཡང་ཡོད་ཅེས་རང་བཞིན་རྟགས་^{༢༠} ཞེས་གསུངས་པ་
དང་འགལ་ལོ། གཞན་ཡང་རིག་བྱེད་པས་རིག་སྤྱོད་པར་འདོད་པ་དེ། དཔལ་ལྷན་ཚོས་གསུགས་
གྱིས་རིགས་པའི་རྣམ་གྲངས་དུ་མས་འགོག་པ་དེ་མི་རིགས་པར་ཐལ། རིག་སྤྱོད་པ་ཡིན་པ་དེ་དོན་
ལ་གནས་པའི་ཕྱིར། བཞི་པ་ནི། གལ་ཏེ་བྱས་རྟགས་གྱིས་སྤྱོད་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་ཆེ་སྤྱོད་རང་མཚན་
པ་དེ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པས་གོང་དུ་གསུངས་པའི་ལུང་དང་འགལ་བའི་སྤྱོད་མེད་དོ་ཞེ་ན། འོ་
ན་སྤྱོད་གཞན་སེལ་ལ་རང་མཚན་དུ་སྤྱོད་པ་ལ་དགག་སྤྱོད་དངོས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་ནམ། རང་མཚན་
ལ་དགག་སྤྱོད་དངོས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། བྱས་རྟགས་ལས་སྤྱོད་མི་རྟག་པར་དངོས་སུ་མ་
བསྐྱབ་པར། སྤྱོད་རང་མཚན་པ་མི་རྟག་པར་དོན་སྤྱོད་པར་འདོད་པ་དང་ལས་སྤངས་འགལ་ཞིང་།
ཕྱི་མ་ལྟར་ན། མངོན་གྱི་རྟགས་ཚོས་དོན་གསུམ་གཞན་སེལ་དུ་འདོད་པ་དང་འགལ་ལོ། གཞན་

ཡང་རང་གིས་ཚད་མར་ཁས་སྤངས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལས། རྩ་དང་ཕྱོག་པ་སྟེ་བྱེ་བྲག་ །བསྐྱབ་
དང་གཞན་སེལ་རྟོག་མི་རྟོག་ །གཞན་དག་རྣམ་གཞག་གཞན་དུ་འཆད། །ཁོ་བོ་གཞུང་བཞིན་འཆད་
པར་འདོད།³⁰ །ཅིས་པའི་འགྲེལ་པར་རྩ་དང་སྟེ་ནི་ཡུལ་དང་། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས་སྟེ་
དང་། སྤང་བ་དང་སེལ་བ་གཉིས་འཛིན་སྤངས་སོ་སོར་ངེས་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ཏེ། དངོས་པོ་
དང་རྩ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སྦྱིར་ཁས་སྤངས་པའི་བྱིར་རོ།

ལྟོ་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་མཛད་པའི་ཚུལ་རྒྱུ་ལས། ཁ་ཆེ་བའི་ཆེན་གྱི་ཞལ་
ནས། ཅམ་ཅམ་མང་པོ་ངས་མི་ཤེས། སྟོན་པོ་དོན་ལ་ཡོད་ཅིས་གསུངས་པས་གཞན་སེལ་གྱི་གནད་
ཐམས་ཅད་གོ་བར་གསུངས་པ་དང་ཡང་འགལ་ཏེ། སྟོན་པོ་སྦྱིར་ཁས་སྤངས་པའི་བྱིར་རོ། །འོ་ན་དེས་
གཞན་སེལ་གྱི་གནད་ཐམས་ཅད་གོ་བའི་ཚུལ་རི་ལྟར་སྤྲུལ་ན། སྟོན་པོ་དང་སྐྱེལ་སོགས་པ་རྣམས་
དོན་རང་མཚན་གྱི་སྟེང་ན་རང་རང་གི་གནས་ཚུལ་རི་ལྟར་བ་བཞིན་གནས་པས་དགག་སྐྱབ་བྱར་མེད་
ཀྱང་། སྟོན་པོ་སྟོ་མིན་དང་། སྐྱ་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར་སྟོ་འདོགས་པ་ཡོད་པས་སྟོ་འདོགས་རི་སྟེད་
ཡོད་པ་དེ་དག་བསལ་བའི་ཆེད་དུ་དགག་སྐྱབ་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཆེ་སྐྱ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་
གཞན་སེལ་གྱི་སྟོ་འདོགས་རྟག་པ་དེ་བསལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ཡང་རྩ་དང་ཕྱོག་པ་སོ་སོར་མ་བྱེ་བའི་
སྐྱ་ཅམ་མི་རྟག་པར་སྐྱབ་ཅིས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་སྐྱ་རྟག་པར་འདོད་པ་དག་གིས་ནི། དོན་ལ་
གནས་པའི་སྐྱ་དང་། སེལ་འོའི་སྐྱ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བཟུང་བ་ཡིན་པས་འཇུག་པའི་ཆེ་དེ་ལྟར་དུ་རུང་
ཡང་། གནས་ལུགས་འཆད་པའི་ཆེ་དེ་ལྟར་བྱས་ན་གཞན་སེལ་གྱི་གནད་མ་གོ་བ་སྟེ། བདག་ཉིད་ཆེན་
པོའི་ཞལ་ནས། འཆད་ཆོ་རྣམ་པར་བྱེ་བས་མཁས། །འཇུག་ཆོ་གཅིག་ཏུ་འབྱུང་པས་ཐོབ།³¹ །ཅིས་
གསུངས་པའི་བྱིར་རོ།

ལྟོ་པ་ནི། སྐྱ་རྟག་ཅིས་པ་ནི། དངོས་སུ་སྐྱ་རྟག་པར་སྐྱས་ཤིང་། སྐྱ་ཞེས་སྐྱས་པའི་ཤུགས་
ལ་མི་རྟག་པར་སྐྱས་པའོ།

གཉིས་པ་(རྟོན་པ་སྟོང་བ་)ནི། འོ་ན་ཤིང་རྩ་སུ་གྲུབ་ན། དེ་ག་པ་དང་རྩ་གཅིག་དང་ཐ་

དང་གང་ཡིན་ཞེན། ཚད་མ་དེ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གང་ཡིན། ཞེས་འདྲི་བར་བྱའོ། ཁ་ལ་ཏེ་
 རྟོག་པར་གྱུར་པའི་ཚད་མ་རྗེས་དཔག་དང་། རྟོག་མེད་དུ་གྱུར་པའི་ཚད་མ་མངོན་སུམ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
 གཉིས་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཚད་མ་མེད་དོ་ཞེན། འོན་ཀྱང་པ་ཡིན་པར་གྱུར་པའི་གིང་དེ་ག་པ་དང་
 རྗེས་གཅིག་དང་། ག་པ་མ་ཡིན་པའི་གིང་དེ་ག་པ་དང་རྗེས་གཞན་ཡིན་ཞིང་། དེ་གཉིས་ལས་གཞན་
 དུ་གྱུར་པའི་གིང་མེད་དོ། ཅིས་མཚུངས་པར་བསྟེན། ཁ་ལ་ཏེ་གིང་ཚོས་ཅན། ག་པ་དང་རྗེས་གཅིག་
 དང་རྗེས་གཞན་གང་རུང་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོན་དང་ག་པ་གཉིས་ཀ་རྗེས་སུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་ཞེན། འོ་
 བ་ཚད་མ་ཚོས་ཅན། མངོན་རྗེས་གང་རུང་དུ་ཐལ། ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བསྐལ་པའི་བར་དུ་
 མཚུངས་སོ། ཁ་ལ་ཏེ་སྤྱི་གསལ་རྗེས་གཅིག་དང་རྗེས་ཐ་དང་དབྱེད་ནས་བཀག་པས་སྤྱི་རྗེས་སུ་གྱུར་
 པ་མི་ཁེགས་པར་ཐལ། རྗེས་སུ་གྱུར་ན་རྗེས་གཅིག་དང་རྗེས་ཐ་དང་གང་རུང་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་
 ཕྱིར་ཞེན། འོན་ཀྱང་བ་གཉིས་སྒྲིབ་གི་དབང་གིས་དེ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གང་ཡིན་དབྱེད་ནས་
 བཀག་པས་དེ་ཚད་མ་ཡིན་པར་མི་ཁེགས་པར་ཐལ། ཚད་མ་ཡིན་ན་མངོན་རྗེས་གང་རུང་ཡིན་པས་
 མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར།

ལུང་གིས་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལུང་གིས་དགག་པ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྤྱི་ཡི་སྒོ་ཡང་བསྐྱད་པ་ཡིན།³³ ཞེས་
 དང་། རྟོག་པའི་གེས་པའི་ཡུལ་ཉིད་ཀྱིས། སྤྱི་ཡི་དོན་ནི་བཏགས་པ་ཡིན།³⁴ ཞེས་དང་། སྤྱི་ནི་
 དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཡིན། རྟེན་ཕྱིར་དེ་དབང་སྟོང་ཡུལ་མིན། རྟེས་ན་སྤྱི་ཡི་ཚོས་རྣམས་ནི། མངོན་སུམ་
 མིན་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར།³⁵ ཞེས་དང་། ཕྱིད་དང་བཞི་པ་ལས།³⁶ གཞན་ཡང་སྤྱི་དོན་གཞན་དུ་
 རྟོགས་པ་འདྲི་ཞེས་སོགས་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། བརྗོད་བྱ་ཉིད་ཕྱིར་དེ་དངོས་མིན།³⁷ ཞེས་སོགས་
 སྤྱི་དངོས་མེད་དུ་བསྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་བརྒྱད་གསུངས་སོ། རྟེན་ལུང་གིས་དགག་པ་རྣམས་ནི་ཚོས་
 གྱི་གསལ་པའི་གཞུང་ཁས་ལེན་བཞིན་དུ་སྤྱི་དངོས་པོ་བ་འདོད་པ་རྣམས་འགོག་པ་ཡིན་ལ། རིགས་
 པས་དགག་པ་རྣམས་ནི་དེ་དང་གངས་ཅན་གཉིས་ཀ་ཐུན་མོང་དུ་འགོག་པ་ཡིན་ནོ། རྟེན་ལུངས་ཅན་

འགོག་པའི་ཆེ་གིང་སྤྱི་ཚེས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་གིང་གསལ་ནམས་དང་རྩ་ས་གཅིག་དང་རྩ་ས་ཐ་དད་
དབྱེད་ནས་འགོག་པས་ཚོག་མོད་ཀྱི། བོད་དག་གིས་གིང་སྤྱི་དངོས་པོ་བར་མ་གྲུབ་ཀྱི་གིང་སྤྱི་དངོས་
པོའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པའི་ཚོག་གིས་སྤྱི་བ་གཡོགས་ལྟར་ན་གིང་
གསལ་ནམས་ཀྱི་སྤྱིར་གྱུར་པའི་གིང་སྤྱི་ཚེས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་དགག་པར་བྱའོ།

རང་ལུགས་གཞག་པ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། བྱད་པར་གསུམ་ལྟན་གྱི་གིང་འཛིན་རྟོག་པའི་ངོར་གིང་མ་ཡིན་
ལས་ལོག་པར་སྒྲུང་བའི་གཞན་སེལ་ནི་སྤྱི་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་གིང་གསལ་ནམས་ལ་དོན་དམ་པར་མ་
གྲུབ་ཀྱང་གཞན་སེལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་བློ་ངོར་གྲུབ་པས་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱི་ཁེགས་ན་བྱེ་བྲག་ཁེགས་པ་
དང་། བྱེ་བྲག་གྲུབ་ན་སྤྱི་གྲུབ་པས་དགག་སྐྱབ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འབྲུལ་པས་དངོས་པོ་གཅིག་ལྟར་
རྟོགས།³⁴ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཅོད་པ་སྒྲོང་བ།

གསུམ་པ་ཅོད་པ་སྒྲུང་བ་ནི། གལ་ཏེ་གཞན་སེལ་ལ་དགག་སྐྱབ་བྱས་པས་རང་མཚན་
རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། གཞན་སེལ་ནི་དངོས་པོར་མེད་ལ་རང་མཚན་ལ་དགག་སྐྱབ་དངོས་སུ་བྱེད་
མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་སྒྲོན་མེད་དེ། གཞན་སེལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་རྟོག་པས་དོན་དང་སེལ་བ་
གཉིས་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་ནས་དགག་སྐྱབ་བྱས་པས་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་རྟོགས་པར་འགྱུར་བའི་
ཕྱིར། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བརྟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་གསུམ་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རབ་བྱེད་བཞི་པ། སྒྲུབ་པ་དང་གཞན་སེལ་བརྟག་པ།

སྒྲུབ་པ་དང་སེལ་བའི་རྟོགས་ཚུལ་ལས། འཇུག་ཚུལ་སྒྱིར་བསྟན་པ།

གཉིས་པ་སྒྲུབ་པ་དང་སེལ་བའི་རྟོགས་ཚུལ་ལ། འཇུག་ཚུལ་སྒྱིར་བསྟན་པ་དང་། སོ་སོའི་
རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་མེད་ཤེས་པ་རང་ཡུལ་ལ་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་ནས་
འཇུག་སྟེ། སྒྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་བྱ་བ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར་ལོ། རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ནི་རང་ཡུལ་ལ་སེལ་བའི་
སྒྲོ་ནས་འཇུག་སྟེ། སྒྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་བྱ་བ་མ་རྟོགས་པར་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་
ཕྱིར། དེ་ལྟར་གཉིས་ལས། སྒྲུབ་པ་ལ་འབྱུང་མ་འབྱུང་གཉིས། སེལ་བ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ལོག་
གཉིས་སུ་ཡོད་དོ།

སོ་སོའི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ་ལས། སྒྲུབ་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དངོས།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྒྲུབ་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དངོས། ཞར་ལ་སེལ་འཇུག་དང་བསྒྲུབ་
འཇུག་དབྱེད་པའོ། གང་པོ་ལ། སྒྲུབ་པ་དང་སེལ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དེ་བྱེ་
བ་གཉིས།

སྒྲུབ་པ་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི། རྟོག་མེད་ཤེས་པ་ས་ཡུལ་མཐོང་ཚུལ་གྱི་བྱེད་པར་ལོ། གཉིས་པ་ལ། རྟོག་མེད་
འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་དང་། མ་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རང་མཚན་མེད་
པར་གསལ་བར་སྒྲུབ་པའི་བཟུང་རྣམ། དེ་བྱེ་ན་དབང་གི་ས་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་དང་། ཡིད་ཤེས་
འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་གཉིས་སོ། གཉིས་པ་རྟོག་མེད་མ་འབྱུང་བའི་སྒྲུབ་པ་ལ། མཚན་ཉིད། དེ་བྱེ་བ།
མཚན་གཞི་ལ་མཚན་ཉིད་བསྒྲུབ་པ་དང་གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། རྟོག་མེད་མ་འབྱུང་བའི་ཤེས་པ་ལ་རང་དབྱེས་སུ་གསལ་བར་སྒྲུབ་བའི་སྒྲུབ་

བཤེན་གཉིས་པ་ལ་དབྱེན། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲུང་བ་དང་། རོན་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་སྒྲུང་བ་གཉིས་སོ། གསུམ་པ་ལ། ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས། སྒྲེ་འཛིན་སྒྲངས། སྒྲོ་དོན་མཐུན་པར་བསྐྱབ་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱེ་བས་སྒྲོན་པོ་དང་། དེའི་མི་རྟག་པ་རྩལ་ཐ་དད་དུ་འདོད་དེ། སྒྲོན་པོ་དེ་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་། དེའི་མི་རྟག་པ་དེ་ལྷན་མེན་འདུ་བྱེད་གང་ཞིག །ཕུང་པོ་ལྷ་པོ་དེ་རྩལ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་བྱིར། མངོན་པ་ཀྱན་ལས་བརྟམས་ལས། སྒྲོན་པོ་རྩལ་ཡོད་དང་། དེའི་མི་རྟག་པ་བརྟགས་ཡོད་དུ་འདོད་ཀྱང་། འདིར་ནི་བཞུར་ཡུལ་སོགས་པའི་སྒྲོན་པོ་གཅིག་གི་སྒྲེང་གི་བྱས་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་དོན་ལ་རྩལ་གཞན་ལྟ་ཞོག །ཕྱོག་པའང་ཐ་དད་དུ་མེད་དེ། དེ་གསུམ་ཐ་དད་དུ་སྒྲུང་བ་ནི་རྟོག་པ་ཁོ་ན་ལ་སྒྲུང་བ་ཡིན་གྱི། རྟོག་མེད་གྱི་ཤེས་པ་ལ་གཅིག་ཏུ་སྒྲུང་བའི་བྱིར། ཤ་པ་དང་ཤུག་པ་གཉིས་ལ་དོན་ལ་ཐུན་མོང་གི་ཚེས་ཅུང་ཟད་མེད་དེ། ཤ་པའི་རྩལ་ཡིན་ན། ཤུག་པའི་རྩལ་མ་ཡིན་དགོས། ཤུག་པའི་རྩལ་ཡིན་ན། ཤ་པའི་རྩལ་མ་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ནི། སྒྲོན་པོའི་བྱས་མི་རྟག་གཉིས་དོན་ལ་རྩལ་གཞན་དུ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་དབང་ཤེས་ལ་གཅིག་ཏུ་སྒྲུང་བ་ཡིན་ཏེ། སྒྲོ་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་སྒྲོན་པོ་སྒྲུང་བའི་ཆེ་དེའི་བྱས་མི་རྟག་གཉིས་རྩལ་གཅིག་ཏུ་སྒྲུང་བའི་བྱིར། ཤ་ཤུག་གཉིས་དོན་ལ་རྩལ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རྟོག་མེད་ཤེས་པ་ལ་ཐ་དད་དུ་སྒྲུང་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་ཤ་པ་སྒྲུང་བའི་ཆེ་ཤུག་པ་མི་སྒྲུང་བ་ཡང་ཡོད། ཤུག་པ་སྒྲུང་བའི་ཆེ་ཤ་པ་མི་སྒྲུང་བ་ཡང་ཡོད་པའི་བྱིར་དང་། དེ་གཉིས་ཆར་སྒྲུང་བའི་ཆེ་རྩལ་ཐ་དད་དུ་སྒྲུང་བའི་བྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ལ། མཐུན་ཚུལ་དངོས། དེ་སྐྱབ་བྱེད་གྱི་རྟགས་དགོད་པ། དེས་ན་མངོན་སུམ་མ་རེས་པར་བསྐྱབ་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་རྟོག་མེད་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པ་དང་། དེའི་ཡུལ་གྱི་དོན་གཉིས་པོ་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། བྱི་དོན་རྩལ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་ན་དེ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་དུ་སྒྲུང་བ་དང་། དེ་རྩལ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་ན་དེ་ལ་ཡང་རྩལ་ཐ་དད་དུ་སྒྲུང་བའི་བྱིར། གཉིས་པ་ནི། གང་ལོ་བོ་དབྱེར་མེད་གྱི་རྩལ་གཅིག་ཡིན་ན། མངོན་སུམ་ལ་མཐོང་མ་མཐོང་གི་ཆ་གཉིས་མེད་པས་བྱབ། དཔེར་ན་བཞུར་ཡུལ་མཐོང་བ་ན་དེའི་སྒྲོན་པོ་མཐོང་བ་བཞིན་སུམ་པ་དང་དེའི་བྱས་མི་རྟག་གསུམ་ཀྱང་།

ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་གྱི་རྣམ་གཅིག་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །དེའི་ཕྱོགས་ཚོས་ནི་སྟོས་མེད་གྱི་གཏན་
 ཚིགས་དང་གཞོན་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཁྱབ་པ་ནི་བེད་ཀྱི་མཐོང་བ་ན་དེའི་
 སྟོན་པོ་མཐོང་བ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བས་གྲུབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་ནི། མངོན་སུམ་
 གྱིས་རང་ཡུལ་ངེས་པ་མེད་དེ། དེས་ཡུལ་དེ་མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་ཡུལ་དེ་ལ་ཚད་མར་འགྱུར་བའི་
 བྱིར་ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས། ད་ནི་མ་ངེས་པ་རི་ལྟར་མངོན་སུམ་གྱིས་བཟུང་བ་ཡིན་ཞེ་ན།^{༤༩} ཞེས་
 རོགས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས། འདོད་པ་ལ་སོགས་པའི་བདག་ཉིད་རང་རིག་པ། བརྗོད་པ་དང་མ་
 འབྲེལ་བ་དེ་ནི་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མའོ།^{༥༠} ཞེས་དང་། རིགས་ཐིགས་ལས། དེ་ལ་དངོས་ཡུལ་བྱུན་
 མོང་མ་ཡིན་པ། མཐོང་བ་གང་ཡིན་པ་ཁོ་ན་ཚད་མའོ།^{༥༡} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། གལ་ཏེ་ཡོད་མེད་
 ངེས་པའི་འབྲས་ཅན་མིན། བྱིར་ན་ཚད་མ་ཉིད་མི་འགྱུར།^{༥༢} ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན།
 སྟོན་མེད་དེ། དེ་རང་སྟོབས་གྱིས་ངེས་པར་འདྲེན་པ་དང་། གཞན་སྟོབས་གྱིས་ངེས་པར་འདྲེན་པ་ལ་
 དགོངས་པའི་བྱིར་རོ།

སེལ་བ་ལས། གཞུང་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་སེལ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞུང་ལས་བཤད་པའི་ཚུལ། འགྲེལ་པ་མཁའ་གྱིས་
 བཀྲལ་བའི་ཚུལ། ས་སྐྱ་པའི་བཞེད་པ་ངོས་བཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཚད་མ་མདོར། སེལ་བ་བརྟག་
 པའི་རབ་བྱེད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་གསུངས་ལ།^{༥༣} རྣམ་འགྲེལ་ལས་ལེའུ་དང་པོར་རང་བཞིན་གྱི་
 ཏྲགས་གྱི་ཏྲགས་ཚོས་གྱི་འབྲེལ་བ་སྦྱབ་བྱེད་ལས་འཕྲོ་ས་ནས་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་
 བཤད་པ་དང་། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུར་སྦྱི་དངོས་མེད་དུ་བསྦྱབ་པའི་སྐབས་དང་། མངོན་སུམ་རྟོག་
 བྱལ་དུ་བསྦྱབ་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་དང་གཞན་ཞུ་ལེའུར་
 ཡང་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཅུང་ཟད་བཤད་དོ།

འགྲེལ་བ་མཁན་གྱིས་བཀྲལ་བའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལ། གཞན་སེལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། གཞན་སེལ་གཉིས་གྱི་རྣམ་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མཁན་པོ་ཞི་བ་འཛོལ་དང་། ཐར་བ་འབྱུང་གནས་དང་། ཤྱུ་སྒོ་གསུམ་གྱི་བཞེད་པ་སྟེ། ཐུག་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཕྱིར།^༥ ཞེས་པས་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་། སྤྱི་ཡི་སྒོ་ཡང་བསྐྱད་པ་ཡིན་^༦ ཞེས་པས་སྒོའི་གཞན་སེལ་དང་། མཐུན་དེངས་གཞན་གྱི་དེངས་དག་ལས་^༧ ཞེས་པས་དོན་གྱི་གཞན་སེལ་བསྟན་པར་བཞེད་དོ། །དེ་ལ་དང་པོ་གཉིས་གྱིས་བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་བུམ་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཆེ། བུམ་པ་རང་མཚན་པ་ནི་དོན་གྱི་གཞན་སེལ་དང་། བུམ་འཛིན་རྟོག་པའི་བཟུང་རྣམ་ནི་སྒོའི་གཞན་སེལ་དང་། བུམ་མིན་རྣམ་པར་བཅད་ཙམ་ནི་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་དུ་བཞེད་ཅིང་། བྱི་མས་ནི་བུམ་འཛིན་རྟོག་པས་བུམ་མིན་རྣམ་པར་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་བུམ་པ་ཡུལ་དུ་བྱེད་དགོས་པས་བུམ་མིན་རྣམ་པར་བཅད་པའི་ཆ་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་། བུམ་པ་སྐྱང་བའི་སྒོ་བཏགས་སྒོའི་གཞན་སེལ་དུ་འདོད་ཅིང་། དེ་ཉིད་སྐྱའི་དངོས་གྱི་བརྗོད་བྱར་ཡང་འདོད་དོ།

གཉིས་པ་ནི། སྒོ་བ་དཔོན་ཆོས་མཚོག་གིས་སེལ་བ་བསྐྱབ་པར་ངེས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སེལ་བ་དང་། རྣམ་པར་རྟོག་པའི་ཡུལ་གྱི་སེལ་བ་གཉིས་ཞེས་དང་།^༨ འཐད་ལྗན་ཆེན་མོར། མེད་པར་དགག་པའི་གཞན་སེལ་བ་དང་། སྒོ་བཏགས་པའི་གཞན་སེལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐྱད་མཛད་ནས། དངོས་འཛིན་ནི་བུམ་མིན་རྣམ་པར་བཅད་ཙམ་དང་། བུམ་པར་སྐྱང་བའི་སྒོ་བཏགས་གཉིས་ལ་འདོད་པ་སྐྱེ་མ་དང་འདྲའོ།

ས་སྐྱ་པའི་བཞེད་པ་ངོས་བཟུང་བ།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་སེལ་གྱི་མཚན་ཉིད། དེའི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ། སེལ་བ་ལ་ཚུད་པ་སྒྲིང་བའོ། །དང་པོ་ནི། ཡུལ་དེ་དངོས་འགལ་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་དེར་སྐྱང་བའི་སྒོ་བཏགས་སོ། །དེ་ལ་དངོས་འགལ་བཅད་པ་དང་། རིགས་མི་མཐུན་བཅད་པ་དང་། དེ་མིན་བཅད་པ་

ནུམས་ནི་དོན་གཅིག་ཅིང་། གཞན་སེལ་དང་། སེལ་བ་དང་། རྟོག་པ་དང་། རྟོག་གཅོད་བཞི་པོ་ནི་དོན་
 རྟོག་གྲང་གཅིག་ཉིད་ཡིན་པས་མཚན་ཉིད་གཅིག་གིས་མཚན་ནུས་ལ། སྤྱི་དང་སྤྱི་མཚན་ནི་དེ་དག་
 དང་ཡིན་བྱུང་མཉམ་ཡིན་གྲང་དོན་རྟོག་ནི་གཞན་འཚོལ་དགོས་སོ། །དངོས་འགལ་བཅད་པའི་དོན་
 ཡང་། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་མིན་ནུམ་པར་བཅད་པའི་བུམ་པའོ་སྟུམ་པའི་འཛིན་སྟངས་དངོས་སུ་
 མེད་ཀྱང་། རང་ལ་སྟངས་པའི་བུམ་པའི་ནུམ་པ་དེ་སྤྱི་རོལ་བུམ་པར་ཞེན་པ་དེ་བུམ་མིན་ནུམ་པར་བཅད་
 པ་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་བུམ་པའོ་སྟུམ་དུ་ཞེན་པ་ཡིན་གྱི་འདི་ཀ་པའོ་སྟུམ་དུ་ཞེན་པ་མ་ཡིན་པའི་
 བྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་བུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྟུམ་དངོས་འགལ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་ཡང་བུམ་མིན་
 རྟོག་པར་བཅད་ནས་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྟུམ་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་། དེ་ལས་དོན་གོ་བ་བུམ་མིན་ནུམ་པར་
 བཅད་པ་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྟུམ་ཐོས་པའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་སྤྱི་བ་
 ཡིན་གྱི་ཀ་པ་སོགས་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མི་སྤྱི་བའི་བྱིར་རོ། །འདི་ལ་དགོངས་ནས། སྟུམ་གཉིས་བྱེད་
 བའང་མ་ཡིན་ཏེ། །པན་ཚུན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་བྱིར་རོ།^༥ །ཞེས་གསུངས་སོ། །

གཞན་སེལ་གྱི་ནུམ་གཞག

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་སེལ་གྱི་ནུམ་གཞག །དེའི་རབ་རྒྱུད་བྱེད་པ། མཚན་གཞི་
 གཅིག་གི་སྟེང་དུ་གནད་མ་ལུས་པ་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་པོ་ལ། ཡུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དང་།
 སྤོའི་འཛིན་སྟངས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། གཞན་སེལ་གྱི་ཡུལ་ཅན་ནི་རྗོད་བྱེད་གྱི་སྟུང་རྟོག་པ་
 གཉིས་ཡིན་ལ། དེ་གཉིས་གྱི་དངོས་ཡུལ་དངོས་པོར་མེད་ཅིང་། ཞེན་ཡུལ་རང་མཚན་ལ་བྱས་མི་རྟག་
 སོགས་དོན་ལ་ཐ་དད་མེད་པ་ནུམས་གཅིག་རྒྱ་གནས། ཀ་བུམ་སོགས་དོན་ལ་རྗེས་ཐ་དད་པ་ནུམས་
 གཞན་དང་འདྲེ་བ་མེད་པར་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། འདིའི་ཞེན་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་དང་། མཛོན་
 སུམ་གྱི་སྟངས་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་གཉིས་དོན་ལ་བྱུང་པར་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལ་བྱེད་བྱུག་པ་
 སོགས་ན་རེ། བུམ་པ་དེ་སྟུམ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབས་པའི་གྲུབ་ཟེན་བསྐྱབས་པའི་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་
 ཡིན་པར་བཤད། བུམ་མི་རྟག་གཉིས་དོན་ལ་ཐ་དད་མེད་པའི་བྱིར་རོ། མི་རྟག་པ་ཚོས་ཅན། བུམ་པ་ལ་

ཇེས་སུ་མི་འགོ་བར་ཐལ། སྐྱ་དང་དབྱེར་མེད་གཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཕྱིར་ཞེན། དེའི་ལན་ལ་སྒྲོའི་
འབྲུག་ཚུལ་གཤམ་དགོས་པས།

གཉིས་པ་སྒྲོའི་འཛིན་སྐྱེད་ས་འཆད་པ་ལ། སྐྱིར་རྟོག་སྒྲོའི་འཛིན་སྐྱེད་ས་དེ་ལ་ཐ་དད་ལ་
གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ། གཅིག་ལ་ཐ་དད་ཏུ་འཛིན་པ། ཐ་དད་ལ་ཐ་དད་ཏུ་འཛིན་པ། གཅིག་ལ་གཅིག་
ཏུ་འཛིན་པ་དང་བཞེད་པས། ཕྱི་མ་གཉིས་གོ་སྐྱ་ཞིང་། དང་པོ་གཉིས་འཆད་པ་ལ། ཐ་དད་ལ་གཅིག་ཏུ་
འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་སྐྱོ་འདོགས་པའི་རྒྱ། སྐྱོ་འདོགས་པའི་སྒྲོའི་རྣམ་པ། སྐྱོ་བཏགས་པའི་དགོས་
པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གཞན་སེལ་གྱི་སྒྲོ་རོང་གིང་གསལ་རྣམས་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་
ལྷན་པར་མཚན་ཉིད་གཅིག་པ་དང་། མེད་གསལ་བ་རྣམས་སྒྲུག་པའི་འབྲས་བུ་གཅིག་པ་ལ། འདི་
ནི་གིང་རོ། འདི་ནི་མེད། ཞེས་གཅིག་ཏུ་སྐྱོ་འདོགས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཕྱིར་གང་དང་གང་ལས་
དོན། རྟོག་པ་དེ་ཡི་རྒྱ་ཅན་གྱིས། རིགས་དབྱེ་ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། གཞན་སེལ་
གྱི་སྒྲོ་རོང་མཚན་ཉིད་གཅིག་པའི་ཡུ་ལ་རྣམས་ལ་ཐོག་མ་མེད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གི་ས་རྣམ་
པར་རྟོག་པས་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། ཐ་དད་དང་སྐྱེད་ས་ལ་བརྟེན་ནས། རོན་གཅིག་ཏུ་ནི་སྒྲོང་
པའི་སྒྲོ། གང་གི་རང་གི་རོ་བོ་ཡིས། གཞན་གྱི་རོ་བོ་སྐྱབ་བྱེད་པ།^༡ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་
པ་ནི། ཡུལ་དུས་ཐ་དད་པའི་གསལ་བ་རྣམས་ལ་དགག་སྒྲུབ་ཅིག་ཅར་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་ཏེ། དཔེར་
ན་གིང་མེད་ཅེས་བརྗོད་པ་ན་གིང་གསལ་ཐམས་ཅད་མེད་པར་གོ་བ་དང་། གིང་གསལ་གང་རུང་
ཅིག་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་པ་ན། གིང་ཡོད་པར་གོ་བ་བཞིན་ནོ། འདི་ལ་དགོངས་ནས། འགའ་ཞིག་ཅིག་
ཅར་ཀྱན་རྟོགས་ཕྱིར།^༢ ཞེས་གསུངས་སོ།

གཉིས་པ་ལ་ཡང་སྐྱར་སྐྱར་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྐྱའི་སྤྱིང་གི་སྐྱ་བྱས་མི་རྟག་གསུམ་
དོན་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་ལྟོག་པ་ཐ་དད་ཏུ་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། སྐྱ་དེ་དེ་གསུམ་མ་ཡིན་པ་ལས་
ལོག་པར་དོན་ལ་གནས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གང་ཕྱིར་དངོས་ཀྱན་རང་བཞིན་གྱིས།^༣ ཞེས་སོགས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། སྐྱ་བྱས་མི་རྟག་གསུམ་པོ་དེ་རྗེད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱས་ཐ་དད་ཏུ་བརྗོད་
ཅིང་། རྟོག་པ་ལ་ཐ་དད་ཏུ་སྒྲོང་བ་ལྟར་རྟོག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དོན་ལ་ཡང་ཐ་དད་ཏུ་ཞེན་ཏེ། དེ་ཕྱིར་

ཁྱད་པར་གང་ཞིག་ཆོས།⁴ །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར། གསུམ་པ་ནི། རྣམ་པར་རྟོག་པས་སྒྲུབ་སྒྲུབ་མི་རྟོག་པ་གསུམ་ལྟོག་པ་ཐ་དད་དུ་བྱེད་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་བྱེད་ནས་རྟོག་པར་རྟོགས་ཆོས་དོན་གསུམ་ཐ་དད་དུ་སྒྲུབ་བས་སྒྲུབ་མི་རྟོག་པར་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་རྣམས་གཞག་དང་ཞེས་པ་ནས། དམ་པའི་དོན་ལ་འདུག་བྱའི་བྱིར། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན།⁵ །ཞེས་པའི་བར་དང་། དེའི་ཁྱད་པར་གྱི། རྟོགས་འགྱུར་བ་དག་རབ་དུ་བྱེད།⁶ །ཅེས་གསུངས་པའི་བྱིར། གནད་འདི་གེས་ན། སོང་ཆོད་ཀྱིས་རྟོགས་ཆོས་དོན་གསུམ་རང་མཚན་ཡིན་མིན་གྱི་དོགས་པ་སྒྲུབ་པའི་གནས་མེད་དོ།

དེའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་ལས། དབྱེ་བ་དངོས།

གཉིས་པ་དེའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དབྱེ་བ་དངོས་དང་། སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་གོ། དང་པོ་ལ། རྟོག་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་གཞན་སེལ་དང་། མེད་པ་གཞན་སེལ་གཉིས་སམ། ཡང་ན་དངོས་པོའི་གཞན་སེལ་དང་། དངོས་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་གཉིས་སོ། །དེ་རེ་རེ་ལ་ཡང་ཡུལ་ཅན་སྒྲུབ་རྟོག་གི་སྒྲོ་ནས་གཉིས་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཡོད་པ་སྒྲུབ་པ་གཞན་སེལ་དང་། ཡོད་པ་སྒྲུབ་པ་གཞན་སེལ་གཉིས། མེད་པ་སྒྲུབ་པ་གཞན་སེལ་དང་། མེད་པ་སྒྲུབ་པ་གཞན་སེལ་གཉིས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་དངོས་པོའི་གཞན་སེལ་དང་། དངོས་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་ལ་ཡང་བསྒྲུབ་ཏེ། །འཛིན་སྒྲུངས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ། མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་། མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་གཉིས་སོ།

སོ་སོའི་རྣམ་གཞག

གཉིས་པ་ལ། དངོས་པོའི་གཞན་སེལ། དངོས་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ། མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ། མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་བཞི་ལས། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྟོག་པར་དོན་བྱེད་མི་ལུས་པར་རྣམ་པར་བཅད་ནས་དངོས་པོར་སྒྲུབ་པའི་སྒྲོ་བཏགས། གཉིས་པ་ལ། མཛོན་གྱུར་ལ་ངེས་པའི་གཞན་སེལ་དང་། རྟོག་གྱུར་ལ་ངེས་པའི་གཞན་སེལ་གཉིས་

ལས། དང་པོ་ནི། འོན་རང་མཚན་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བའི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱི་དངོས་
ཡུལ་ལྟ་བུ་སྟེ། མཐོང་བ་འགའ་ལའང་ཤེས་པ་གང་།^༤ །ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཅིག་གིས་
བསྟན་ཏོ། །གཉིས་པ་ནི། མངོན་སུམ་གྱིས་འོན་རང་མཚན་མཐོང་བ་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྒྲོག་གི་དངོས་
ཡུལ་དུ་སྐྱར་བ་སྟེ། དབྱེན་བདེན་པ་རྗེས་དཔག་གི་གཞན་སེལ། མི་བདེན་པ་ལོག་ཤེས་ཀྱི་གཞན་
སེལ། གཉིས་ཆར་དགོས་པ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་གཞན་སེལ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྗེས་དཔག་གི་དངོས་
ཡུལ་དུ་སྐྱར་བའི་བསྐྱབ་བྱའི་དོན་སྤྱི་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། རྟོག་ངོར་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་བཅད་པའི་
སྒྲོ་ནས་གནས་ཚུལ་དང་མི་མཐུན་པར་སྤང་བའི་སྒྲོ་བཟགས་ཏེ། སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་
པ་བཅད་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲ་རྟག་པར་སྤང་བ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ནི། ཐེ་ཚོམ་ཡང་རྟོག་པ་ལས་མ་འདས་
པས་གང་ལ་དོགས་པ་དེ་དེ་མིན་རྣམ་པར་བཅད་པར་སྤང་བ་ལྟ་བུའོ། །

གཉིས་པ་དངོས་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། དངོས་མེད་སྤང་ཡུལ་དུ་མི་
འགྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་ངོར་དོན་བྱེད་རྣམ་པ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་
དངོས་མེད་དུ་སྤང་བའི་སྒྲོ་བཟགས། གཉིས་པ་ནི། དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་སྤྲོད་པ་བཅུ་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་
ལྟ་བུ་དང་། དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྤྲོད་པ་རིམ་བུ་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཡོད་དོ། །གསུམ་
པ་ལ། དངོས་མེད་སྤང་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་བའི་འཐད་པ་དང་། དེ་ལ་རྩོད་པ་སྤོང་བ་གཉིས་ལས། དང་
པོ་ནི། དངོས་མེད་དེ་རྣམ་པར་རྟོག་པས་གཞན་སེལ་བའི་སྒྲོ་ནས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི་སྤང་བའི་སྒྲོ་
ནས་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དགག་བྱ་དངོས་པོ་བསལ་བའི་སྒྲོ་ནས་ཤེས་བྱར་བཞག་པ་ཡིན་གྱི་
རང་གི་ངོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་བྱུབ་པ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། ཤེས་བྱར་འཛིན་བྱིར་མེད་པ་ལ། ཞེས་པ་དག་ཏུ་
ཐལ་མི་འགྱུར།^༥ །ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ལ། དངོས་པོ་དང་ཚུངས་པའི་རྩོད་པ་སྤོང་བ།
ཚད་མ་དང་འགལ་བའི། གྲགས་པ་དང་འགལ་བའི། ལུང་དང་འགལ་བའི་རྩོད་པ་སྤོང་བ་སྟེ་བཞི་
ཡོད་པ་ནི་གཞུང་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་དུ་རྟོགས་པར་བྱའོ། །

གསུམ་པ་མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། མིང་གི་རྣམ་གངས་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་ངོར་དགག་བྱ་མེད་དགག་རྣམ་པར་བཅད་ནས་བསྐྱབ་པའི་རྣམ་པར་སྤང་བའི་

སྒོ་བྱུགས་སོ། འདེམ་ན་བུམ་པའི་གཞན་སེལ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི་ལྷགས་འདི་ལ་མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་། མ་ཡིན་དགག་དང་། སེལ་བའི་བསྐྱབ་པ་གསུམ་དོན་གཅིག་ཅིང་། འདི་ལ་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པ་དང་། དགག་བྱ་དངོས་སུ་མ་བཅད་པ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་ནི། བུམ་དག་གི་ས་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞན་སེལ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་ནི་བསྐྱན་ཟེན་མ་ཐག་པའོ། ཁའི་པ་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་ལ། མཚན་ཉིད། མིང་གི་རྣམ་གྲངས། དབྱེ་བ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་ངོར་བསྐྱབ་པ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་དགག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྤང་བའི་སྒོ་བྱུགས་སོ། གཉིས་པ་ནི། མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་དང་། མེད་དགག་དང་། མེད་པ་གཞན་སེལ་དང་། དངོས་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་རྣམས་ནི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ཀྱང་། ཕྱི་མ་གཉིས་ལ་དོན་ཕྱོགས་གཞན་དགོས་སོ། གསུམ་པ་ནི། དགག་བྱ་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་ནི་དངོས་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་གྱི་དབྱེ་བ་དང་འདྲའོ།

མཚན་གཞི་གཅིག་གི་སྤྲོད་དུ་མ་ལུས་པ་གཏན་མ་དབབ་པ།

གསུམ་པ་མཚན་གཞི་གཅིག་གི་སྤྲོད་དུ་གནད་མ་ལུས་པ་གཏན་མ་དབབ་པ་ལ། དགག་བྱ་བཅད་ཚུལ། མིང་གི་རྣམ་གྲངས། སོ་སའི་སྒྲ་དོན། མཚན་གཞི་གཅིག་གིས་བསྐྱན་པ་དངོས་དང་བཞི་ལས།

དང་པོ་ནི། རྫོང་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དང་། རྟོག་པ་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཆེ་ཡུལ་གྱི་དངོས་འགལ་བཅད་ནས་འཇུག་དགོས་ཏེ། བུམ་པར་ཆུ་འོན་ཅིག་ཅེས་པའི་སྒྲ་དེ་བུམ་པ་ལས་གཞན་ཁྱོར་བ་སོགས་སུ་ཆུ་ལེན་པ་དེ་མ་བཅད་ན་ཆུ་འོན་ཅིག་ཅེས་པ་རྫོང་རིགས་ཀྱི་བུམ་པ་ཞེས་པའི་ཆོག་སྒྲོས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆུ་འོན་ཅིག་ཅེས་པའི་སྒྲ་དེས་ཆུ་ལས་གཞན་ཕྱག་དར་ལ་སོགས་པ་ལེན་པ་མ་བཅད་ན་འོན་ཅིག་ཅེས་པ་རྫོང་རིགས་ཀྱི་ཆུ་ཞེས་སྒྲོས་པ་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་བཞིན་དུ་འོན་ཅིག་ཅེས་པའི་སྒྲ་དེས་ལེན་པ་ལས་གཞན་མི་ལེན་པར་རྣམ་པར་མ་བཅད་ན་འོན་ཅིག་ཅེས་པའི་སྒྲ་བརྫོང་པ་ཡང་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་དག་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་འཇུག་ཆུལ་ལ་ཡང་སྒྲུར་བར་བྱའོ། རྟེན་ལྷན་ཡང་གཞན་དུ་སྒྲུར་བ་དོན་མེད་འགྱུར་ཞེས་པའི་རང་འགྲེལ་དུ་དཔེར་ན་བུམ་པས་ཆུ་

འོན་ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་ལྟ་བུ་ལ་གལ་ཏེ་བྱམ་པ་དང་སྒྲིམ་པ་སྒྱུ་ཅི་འདྲ་ཡང་རུང་བ་ཞིག་སྤང་བར་འདོད་
 པར་གྱུར་ན་ནི་ཚུ་འོན་ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་ཁོ་ན་བརྗོད་པར་བྱ་བར་འགྱུར་གྱི་བྱམ་པ་སྤེལ་བྱ་བ་ནི་མ་
 ཡིན་ནོ། རྟེན་བཞིན་དུ་བྱུག་དར་རམ། གཞན་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་སྤང་བར་བྱ་དགོས་པར་འདོད་པ་
 བཞིན་དུ་གྱུར་ན་ནི་འོན་ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་བྱེད་པ་དང་ལས་ལ་འཕངས་པ་ཅན་ཁོ་ན་བརྗོད་པར་བྱ་བར་
 འགྱུར་རོ། རྟེན་བཞིན་དུ་སྤང་བ་འཕམ་བ་སྤྱུ་བ་པར་བྱ་བ་འཕམ། བསྐྱུ་བ་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པར་གཞན་ཅུང་
 ཟད་གཅིག་ཡིན་པར་འདོད་ན་ནི་དེའི་ཆོ་འོན་ཅིག་ཅེས་བྱ་བ་ཡང་བརྗོད་པར་བྱ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ།
 ཆོག་དོན་མེད་པའི་བྱིར་རོ། རྟེན་བཞིན་དུ་ཤེས་བྱ་ལ་སོགས་པའི་ཆོག་ཐ་སྙད་དུ་འདོགས་པ་རྣམས་ལ་
 ཡང་རྣམ་པར་བཅད་པར་བྱ་བ་གང་ཞིག་ཡོད་པར་འགྱུར་ཏེ། གཞན་དུ་དོགས་པ་མེད་ན་སྦྱོར་བར་མི་
 རུང་བའི་བྱིར་རོ།^༡ ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། དངོས་འགལ་བཅད་པའི་ཆ་དེ་ཉིད་ལ། རྣམ་གཅོད་དང་། གཞན་སེལ་དང་།
 སེལ་བ་དང་། རྟོག་པ་སྟེ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་བཞི་གསུངས་ཤིང་། དངོས་འགལ་བཅད་ནས་ཡུལ་དེར་
 རྣང་བའི་ཆ་ལ་སྦྱི་དང་། སྦྱི་མཚན་དང་། འབྲེས་པ་དང་། འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་
 དུ་མ་གསུངས་སོ།

གསུམ་པ་ནི། དངོས་འགལ་རྣམ་པར་བཅད་པས་རྣམ་གཅོད་ཅེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཡི་དེ་དག་
 རྣམས་ལས་འདི། མི་གཅོད་ན་ནི་དེ་རི་ལྟར། ཁལ་ཏེ་འདི་ལ་རྣམ་གཅོད་ཡོད།^༢ ཅེས་དང་། རྣམ་
 པར་གཅོད་པ་འགལ་ཞིག་ཡོད།^༣ ཅེས་དང་། རྣམ་གཅོད་བརྗོད་པར་བྱེད་པོས་^༤ གྲུབ།^༥ ཅེས་
 གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། གཞན་དངོས་འགལ་སེལ་བས་ན་གཞན་སེལ་དང་། སེལ་བ་ཞེས་གསུངས་ཏེ།
 བསལ་བྱ་དངོས་སུ་སྦྱོས་པ་དང་། མ་སྦྱོས་པའི་བྱེད་པར་རོ། རྟེན་ལྟར་ཡང་དེ་བྱིར་གཞན་སེལ་ཡུལ་
 ཅན་གྱིས་^༦ ཞེས་དང་། དེ་ཙམ་སེལ་བའི་སྦྱོད་ཡུལ་ཅན་^༧ ཞེས་གསུངས་སོ། དངོས་འགལ་ལས་
 རྟོག་པས་ན་རྟོག་པ་སྟེ། རྟོག་པ་ལ་ནི་བརྟེན་པ་ཅན་^༨ ཞེས་སོགས་རྟོག་པའི་ཐ་སྙད་མང་དུ་
 གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། ཁལ་ལ་བ་རྣམས་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བས་ན་སྦྱི་དང་བྱུན་མོང་བའི་རང་བཞིན་
 ཡིན་པས་ན་སྦྱི་མཚན་ཏེ། སྦྱི་ཡི་དབྱོད་ཡུལ་དུ་བརྟེན་ཏེ།^༩ ཞེས་དང་། མདོ་ལས། མཚན་ཉིད་

གཉིས་གཞུང་གྱི་ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །རྟོག་ངོར་འབྲེས་པ་ལྟ་བུ་སྤང་བས་འབྲེས་པ་དང་།
གཞན་དགག་བྱ་བཅད་པ་ལ་ལྟོས་པ་ལྟ་བུར་སྤང་བས་འབྲེས་པ་སྟེ། འབྲེས་པའི་དོན་གཞི་གཙོ་བོ་
པ་ན་ཞེས་དང་། འབྲེས་པ་ཉམས་ལས། དེ་བྱིར་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། འབྲེས་པ་ཡང་དག་ཉིད་དུ་
མེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

བཞེད་པ་ནི། ཤིང་དང་ཤིང་མིན་གྱི་གཞན་སེལ་གཉིས་པོ་མཚན་གཞིར་བྱས་ནས་སྤང་བྱི་
དབྱེ་བ་ཐམས་ཅད་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱསྟེ། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ཤིང་དུ་སྤང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་
དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་གཙོ་ཞེས་བརྗོད་དེ་ཤིང་མིན་རྣམ་པར་བཅད་པ་ལ་ལྟོས་པའི་བྱིར་རོ། །འབྲེས་པ་
མཁན་པོ་དག་གིས་ལྟོག་པ་དང་། གཞན་སེལ་མཚན་ཉིད་པ་མེད་དགག་དུ་འདོད་པ་ནི་འདིས་ལུས་
གཞི་བྱས་པར་སྤང་བྟེ། ཁོ་བོ་ནི་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་ཞུགས་ནས་གད་མོ་
འཆོར་རོ། །ཡང་དེ་ཆོས་ཅན། གཞན་སེལ་དང་སེལ་བ་ཞེས་བྱསྟེ། དངོས་འགལ་སེལ་བ་ལ་ལྟོས་པའི་
བྱིར། ལྟོག་པ་ཞེས་བརྗོད་དེ། དངོས་འགལ་ལས་ལྟོག་པར་སྤང་བའི་བྱིར། སྤྱི་དང་སྤྱི་མཚན་ཞེས་
བརྗོད་དེ། ཤིང་གསལ་རྣམས་ལ་བྱུན་མོང་དུ་རྗེས་འབྲེེད་པར་སྤང་བའི་བྱིར། འབྲེས་པ་དང་འབྲེས་
བ་ཞེས་བརྗོད་དེ། ཤིང་གསལ་རྣམས་ཤིང་གི་དོན་གཙོ་བོ་སྤང་བའི་བྱིར།

ཡོད་པ་གཞན་སེལ་དང་། དངོས་པོའི་གཞན་སེལ་ཞེས་བརྗོད་དེ། ཤིང་གི་དོན་བྱེད་མི་རུས་
པ་བཅད་ནས་ཤིང་གི་དངོས་པོར་སྤང་བའི་བྱིར། སྤྱིའི་གཞན་སེལ་དང་། སྤྱིའི་གཞན་སེལ་ཞེས་
བརྗོད་དེ། ཤིང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྤྱིའི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པའི་
དངོས་ལུས་ཡིན་པའི་བྱིར། རྟོག་པ་དེ་ཉིད་ཤིང་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱངས་པ་ཡིན་ན། གཞན་སེལ་
དེ་མངོན་གྱུར་ལ་ངེས་པའི་གཞན་སེལ་དང་། གཞན་དུ་ན་ལྟོག་གྱུར་ལ་ངེས་པའི་གཞན་སེལ་ཏེ། འདི་
ལ་ཡང་གཤམ་པའི་རྟོགས་ལས་གཤམ་པ་དང་ལྟན་པའི་གཞིར་ཤིང་རྟོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་གཞན་སེལ་དེ་ཉིད་
བདེན་པ་ལ་འཇུག་པ་རྗེས་དབག་གི་གཞན་སེལ་དང་། ཤིང་མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་ཆོས་
བདེན་པ་ལ་འཇུག་པ་ལོག་པའི་གཞན་སེལ་དང་། ཤིང་ཡོད་མེད་ཐེ་ཆོས་ཟ་བའི་ཆོ། གཉིས་ཀར་དུ་
དོགས་པ་ཐེ་ཆོས་ཀྱི་གཞན་སེལ་དུ་འགྱུར་རོ། །ཡང་དེ་ཆོས་ཅན། མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་ཞེས་

བརྗོད་དེ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། ཤིང་མིན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་ཤིང་མིན་དུ་སྒྲུང་བའི་སྒྲོ་བཀྲམས་
 དེ་ཚོས་ཅན། རྣམ་གཅོད་ཅིས་བརྗོད་དེ། དགག་བྱ་ཤིང་རྣམ་པར་བཅད་པ་ལ་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། དེ་
 བཞིན་དུ་གཞན་སེལ་དང་། སེལ་བ་དང་། ལྷོག་པ་གསུམ་པོ་ལ་ཡང་སྒྱུར་བར་གཤིས་པར་བྱའོ། སྒྲི་
 ལ་སོགས་པ་བཞི་པོ་ཡང་ཤིང་མིན་ཐམས་ཅད་ལ་རྗེས་འགོ་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་གཤིས་པར་
 བྱའོ། ཡང་དེ་ཚོས་ཅན། མེད་པ་གཞན་སེལ་དང་། དངོས་མེད་ཀྱི་གཞན་སེལ་ཞེས་བརྗོད་དེ། ཤིང་
 གི་དོན་བྱེད་ཅུས་པ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་ཤིང་གི་དངོས་པོ་མེད་པར་སྒྲུང་བའི་སྒྲོ་བཀྲམས་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར། དེ་ལ་ཡང་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དགག་བྱ་གཤིས་བྱ་ལ་སྤིང་བའི་མེད་པ་གཞན་སེལ་ཡིན་ཏེ།
 འདིའི་དགག་བྱ་ཤིང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་དེ། དགག་བྱ་བསྐྱབ་
 པར་བཅད་ནས་དགག་པའི་རྣམ་པར་སྒྲུང་བའི་སྒྲོ་བཀྲམས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན་རྟོག་པ་
 ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་ཆོ་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གིས་གཤིས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་པའི་ཚུལ་བདེ་སྒྲག་
 ཏུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ།

སེལ་བ་ལ་རྩོད་པ་སྤོང་བ།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤོང་བ་ནི། གཞུང་དོན་གྱི་སྐྱབས་སུ་གཤིས་པར་བྱའོ།

ཞར་ལ་སེལ་འཇུག་དང་སྐྱབ་འཇུག་དབྱེད་པ།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་དབྱེད་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ཕྱིར་གཞན་སེལ་ཡུལ་
 ཅན་གྱིས་^{༡༠} ཞེས་དང་། རྣམ་གཅོད་བརྗོད་པར་བྱེད་པས་གྲུབ་^{༡༡} ཅིས་པས་སེལ་འཇུག་བསྟན་
 པ་ཡིན་པས་རིགས་མི་མཐུན་རྣམ་པར་བཅད་པའི་སྒྲོ་ནས་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ། སེལ་འཇུག་གི་
 མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རིགས་གཏྲེར་ལས། དངོས་འགལ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་ནི། གཞན་སེལ་ཡུལ་
 ཅན་ཡིན་པར་བཤད་^{༡༢} ཅིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་འཛིན་པ་རང་དབང་ཅན་^{༡༣} ཞེས་པས་
 སྐྱབ་འཇུག་བསྟན་པ་ཡིན་པས་རིགས་མི་མཐུན་རྣམ་པར་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་སྒྲུང་བ་ཙམ་གྱི་སྒྲོ་

ནས་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཅན་དེ་སྐྱབ་འཇུག་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། སེལ་འཇུག་ལ་ངོ་བོའི་
 སྒོ་ནས་དབྱེན། སྐྱོད་གཉིས། འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེན་སེལ་འཇུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པ་དང་། མ་
 ལོག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྐྱོད་དོན་མི་མཐུན་དང་། གཉིས་པ་ནི། སྐྱོད་དོན་མཐུན་ནམས་
 ཡིན་ནོ། །སྐྱབ་འཇུག་ལ་དབྱེན་ལུལ་པ་དང་། མ་ལུལ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཉོག་མེད་ལོག་
 ཤེས་ནམས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། མངོན་སུམ་ནམས་ཡིན་ནོ། །སྒྲུང་བ་དང་སེལ་བ་བརྟག་པའི་རབ་
 ཏུ་བྱེད་པ་ལྟེ་བཞི་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། ། །

རབ་བྱེད་ལྔ་པ། བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་བརྟམ་པ།

གཞན་ལུགས་དགག་པ།

གསུམ་པ་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་རྟོགས་ཚུལ་ལ་དགག་གཞན་སྤང་གསུམ་ལས། དང་
པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་མཚན་ཁོན་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པ་དགག་སྤྱི་ཁོན་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པ་དགག་པའོ། དང་
པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རོན་རང་མཚན་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པ་དགག་གཞན་པ་རང་མཚན་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པ་
དགག་པའོ།

དང་པོ་ནི། ལྷ་སྟགས་བརྗོད་པ་དང་། རང་སྟེ་གནས་མ་བྱའི་སྟེ་པ་ན་རེ། ལུམ་པ་རང་
མཚན་པ་དེ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྤྱི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཏེ། ལུམ་པ་འོན་ཅིག་ཅིས་བརྗོད་པ་ན་ཚུ་
སྒྲོར་བའི་དོན་བྱེད་ལུས་པ་ལེན་པ་ལ་འཇུག་པའི་བྱིར་རོ། ཞེས་ཟེར་རོ། རེ་ནི་མི་འཐད་དེ། རང་
མཚན་ལ་བརྗོད་དངོས་སུ་སྒྱུར་ན་བརྗོད་མི་གན་པོས་རང་མཚན་རེ་རེ་བཞིན་དུ་བརྗོད་དགོས་པ་ལས་
དེ་མི་ལུས་པའི་བྱིར་རོ། རང་མཚན་ཡུལ་དུ་སྐྱུ་པ་སོ་སོར་ངེས་པ་ནི་མཐའ་ཡས་པའི་བྱིར་རོ། གཞན་
ཡང་བརྗོད་ཀྱི་བརྗོད་དངོས་ཡུལ་དེ་ཐ་སྟོན་ཀྱི་དུས་ན་མེད་པར་ཐལ། རང་མཚན་ལ་བརྗོད་དངོས་སུ་
སྒྱུར་བ་གང་ཞི། བརྗོད་ཀྱི་རང་མཚན་དེ་ཐ་སྟོན་ཀྱི་དུས་ན་མེད་པའི་བྱིར་རོ། འདོད་ན། བརྗོད་ཀྱི་སྐྱུ་
ལུམ་པ་ཞེས་པའི་བརྗོད་དངོས་སུ་སྒྱུར་བས་ཐ་སྟོན་ཀྱི་དུས་སུ་ལུམ་པ་གོ་བར་མི་འཇུག་པར་ཐལ་ལོ། །
གཞན་ཡང་ལུམ་པ་འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དེ་ཚོས་ཅན། རྟོད་ལ་ལུམ་པ་ཞེས་པའི་བརྗོད་དངོས་སུ་
སྒྲོར་བ་དེ་མེད་པར་ཐལ། རྟོད་ལུམ་པ་རང་མཚན་པ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། གཞན་ཡང་ལུམ་པ་ཞེས་པའི་སྤྱི་
ལ་བརྟེན་ནས་ལུམ་པ་རང་མཚན་གསལ་བར་སྤང་བའི་གཞན་པ་སྤྱི་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ལུམ་པ་རང་
མཚན་པ་དེ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྤྱི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། འདོད་མི་ལུས་ཏེ། དེ་ཐོས་
པའི་ཉན་གཞན་མཐོན་སུམ་ལ་ཡང་ལུམ་པ་རང་མཚན་གསལ་བར་མི་སྤང་། རྗོད་ཀྱི་ངེས་གཞན་ལ་ཡང་
དེ་གསལ་བར་མི་སྤང་བའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་གཞན་པ་རང་མཚན་རྗོད་བྱེད་སྤྱི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་འདོད་པ་

ཡང་མི་འཐད་དེ། རིགས་པ་སྐྱུ་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གནོད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་སྤྱི་ཁོན་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རིགས་སྤྱི་ཁོན་བརྗོད་བྱ་
ཡིན་པ་དགག་པ་དང་། སྤྱི་དོན་གྱི་སྤྱི་ཁོན་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པ་དགག་པ་ལོ། །དང་པོ་ནི། བྱེ་བྲག་པ་ན་རེ།
དོན་རང་མཚན་དང་། ཤེས་པ་རང་མཚན་རྗོད་བྱེད་སྤྱི་དོན་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ན། རི་སྐད་དུ་
བཤད་པའི་རིགས་པས་གནོད་ཀྱང་གསལ་བ་རྣམས་དང་རྣམས་གཞན་པའི་རིགས་སྤྱི་རྗོད་བྱེད་སྤྱི་
དོན་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཏེ། དེ་གསལ་བ་རྣམས་ལ་སྤྱོད་གཅིག་ཏུ་འཇུག་པའི་སྤྱི་ཁོན་པའི་ཕྱིར་ཞེན།
བ་གསལ་བ་རྣམས་དང་རྣམས་གཞན་པའི་བསྐྱེད་ཚུལ་ཅན། ཁྱོད་ལ་བ་ལང་ཞེས་པའི་བད་སྒྱར་བ་ལ་དོན་
མེད་བར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་དེ་ལྟར་དུ་སྒྱར་བས་ཐ་སྐྱད་ཀྱི་དུས་སུ་བ་ལང་གོ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན་
བུམ་པ་ལ་བད་སྒྱར་བས་བ་ལང་མི་གོ་བ་བཞིན་ནོ། །ཀལ་ཏེ་སྤྱོད་མེད་དེ། སྤྱི་རྣམས་གཞན་པ་དང་
འབྲེལ་བའི་རང་མཚན་ལ་བད་སྒྱར་བའི་ཕྱིར་རོ་ཞེན། འོ་ན་སྤྱི་རྣམས་གཞན་པ་དོར་བའི་རང་མཚན་
ལ་བད་ཅིའི་ཕྱིར་མི་སྤྱོད་ཞེས་དེས་པས་དེ་མཐའ་ཡས་པའི་ཕྱིར་ཞེན། འོ་ན་སྤྱི་རྣམས་གཞན་པ་དང་
འབྲེལ་བའི་རང་མཚན་ལ་ཡང་བད་མི་སྤྱོད་བར་ཐལ། དེ་མཐའ་ཡས་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ་བོད་ཁ་ཅིག་ན་རེ། དོན་རང་མཚན་དང་། ཤེས་པ་རང་མཚན་དང་། དོན་ལ་
ཡོད་པའི་སྤྱི་ཁོན་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ན། ལྷན་གསལ་བྱེད་ལ་བཞོད་པའི་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་ཉོག་པ་ལ་སྒྲུང་བའི་
དོན་སྤྱི་ཁོན་དོན་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པས་སྤྱོད་མེད་དོ། ཅིས་ཟེར་རོ། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྤྱོད་པ་ན་རེ། དོན་
བུམ་པ་དང་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྤྱོད་དང་། བུམ་འཛོན་ཤེས་པ་ལས་རྣམས་གཞན་པའི་བུམ་པར་སྒྲུང་བའི་
མིང་གི་རྣམ་པ་ཅན་དང་། ལྟོ་ལྟེར་བར་སྒྲུང་བའི་མཚན་མའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བུམ་པའི་མིང་མཚན་ལྟན་
མིན་འདུ་བྱེད་དེ་ཁོ་ན་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྤྱི་དོན་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ། མི་འཐད་དེ་
བུམ་པའི་མིང་མཚན་ལྟན་མིན་འདུ་བྱེད་དེ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་བད་སྒྱར་བ་དོན་མེད་
བར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་དེ་ལྟར་དུ་བད་སྒྱར་བས་བུམ་པ་གོ་བར་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་
ལ་བད་སྒྱར་བས་བ་ལང་གོ་བར་མི་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །ཀལ་ཏེ་སྤྱོད་མེད་དེ། དེ་དང་བུམ་པ་གཉིས་

རང་ལྷན་པ་བཞག་པ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་ཀྱི་སྤུན་མོང་གི་དབྱེ་བ། ཟོད་བྱེད་ཀྱི་སྤུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། སྤུམ་པ་ཞེས་པའི་སྤྲུམ་སྤུམ་པ་བཟོད་པ་ལྟ་སྤུལ་མཆོན་ན། འཆད་
དུས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་གཉིས། འཇུག་དུས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་གཉིས་ལས། འཆད་དུས་ཀྱི་
བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་ལ་དངོས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་དང་། ཞེན་པའི་བཟོད་བྱ་ཟོད་བྱེད་གཉིས།
དངོས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ནི་སྤུམ་པའི་དོན་སྒྲིལ་སྤྱོད། དངོས་ཀྱི་ཟོད་བྱེད་ནི་སྤུམ་པ་ཞེས་བཟོད་པའི་སྤྲུལ་
སྤྱོད། ཞེན་པའི་བཟོད་བྱ་ནི་སྤུམ་པ་རང་མཆོན་སྤྱོད་དང་། ཞེན་པའི་ཟོད་བྱེད་ནི་སྤུམ་པ་ཞེས་
བཟོད་པའི་སྤྲུལ་རང་མཆོན་པ་ལྟ་སྤྱོད། དེར་མང་སྤྱའི་དངོས་ཀྱི་བཟོད་བྱ་ཡིན་ན། རང་མཆོན་མ་ཡིན་
པས། བྱུང་པ་ཙམ་ཞིག་རིགས་གཏེར་པ་ལ་ཞེས་སྤོན་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤོ་ལ་སྤྱང་ན་ཡང་། དངོས་ཀྱི་ཟོད་

བྱེད་ཡིན་ན། རང་མཚན་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ད་དུང་སྒོ་ལ་མི་ཤོང་བར་སྒྲུང་ངོ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་དགོངས་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་དེ། སྐྱེ་བོས་པའི་ཉན་གཤམ་གྱི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་ལ་སྐྱེ་འདིས་དོན་འདི་བརྗོད་པར་འདུག་གོ་སྐྱེ་པའི་རྗོད་བྱེད་དུ་སྒྲུང་བ་ལ་དངོས་གྱི་རྗོད་བྱེད་དང་། བརྗོད་བྱུང་སྒྲུང་བ་ལ་དངོས་གྱི་བརྗོད་བྱུང་འཛིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཇུག་དུས་གྱི་བརྗོད་བྱུང་ལ་དངོས་དང་ཞེན་པ་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་མེད་དེ། འཇུག་པའི་ཆོ། རྟོག་པའི་དངོས་ཡུལ་དང་དོན་རང་མཚན་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཇུག་དུས་གྱི་རྗོད་བྱེད་ལ་ཡང་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་མེད་དེ། དེའི་ཆོ་རྟོག་པ་ལ་སྒྲུང་བའི་སྐྱེ་བྱེད་དང་། ཉན་གཤམ་ལ་སྒྲུང་བའི་སྐྱེ་རང་མཚན་པ་གཉིས་པོ་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ།

ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། བྱེད་ལས་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ་ཡང་བཞེས་ཏེ། ཡི་གེ་མིང་། ཆོག་དག་གོ། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་བརྗོད་དོན་མི་སྟོན་པར་བརྗོད་དོན་སྟོན་པའི་མིང་ཆོག་གཉིས་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་སྐྱེའི་སྐྱད་ཅིག་དུ་མ་ཆོགས་པའི་བཏགས་ཡོད། །དབྱེ་བ་ལ། འཕགས་ཡུལ་བ་ལྟར་ན་དབྱེངས་ཡིག་བཅུ་བཞེད་དང་། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་སྐྱེ་བུ་སོ་བདུན་ཡོད་དེ། ཤུ་རྟེ་བས། འདིར་ནི་དབྱེངས་ཡིག་བཅུ་བཞེས་ཏེ། །གསལ་བྱེད་ནམས་ནི་སྐྱེ་བུ་བདུན་^{༡༢} །ཞེས་གསུངས་སོ། །བོད་ཡུལ་བ་ལྟར་ན་དབྱེངས་ཡིག་བཞེད་དང་། གསལ་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་སྐྱེ་བུ་ཡོད་དོ། །དང་པོ་ནི། ཨི་དང་། ཨུ་དང་། ཨེ་དང་། ཨོ་དང་། ཨོ་དང་བཞིའོ། །གཉིས་པ་ནི། ཀ་ནས་ཨའི་བར་སྐྱེ་བུ་ཡོད།

མིང་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། ཡི་གེ་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་བྱེད་དུ་སྒྲུང་བའི་སྐྱེ་བྱེད་འོ། །དབྱེ་བ་ལ་དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་གཉིས་ལས། མཚན་ཉིད་རིམ་བཞིན། དོན་དེ་ལ་འདོད་ཀྱལ་བས་ཐོག་མར་བརྟུག་ཞིང་ཐ་སྟོན་གྱི་དུས་སུ་དོན་དེ་འབྲུལ་མེད་དུ་གོ་བུས་གྱི་མིང་དང་། དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་གཞི་དང་དོན་དེ་འདྲ་འབྲེལ་གང་རུང་གྲུབ་པ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་བྱིས་

ཡང་མིང་ལ་དབྱེན། བཤད་པ་རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་མིང་དང་། འཇུག་པ་རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་མིང་
གཉིས། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱལ་ཞེས་པ་དང་། གཉིས་པ་ནི། ཤིང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་གཉིས་མཚོ་
རྒྱུས་ཞེས་པའི་མིང་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་བཤད་འཇུག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ། དེ་གཉིས་ཀ་མེད་པ། བཤད་
ཏུ་ཡོད་ལ་འཇུག་ཏུ་མེད་པ། འཇུག་ཏུ་ཡོད་ལ་བཤད་ཏུ་མེད་པའི་མུ་དང་བཞི་ལས། དང་པོ་ནི། མཚོ་
ལས་རྒྱུས་པའི་བརྩོ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། རྩོ་བ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ནི། མཚོ་ལས་རྒྱུས་པའི་སྤེལ་བ་

ལྟ་བུའོ། བཞེ་པ་ནི། ལྷ་མ་ལས་སྐྱེས་པའི་བརྒྱ་ལྟ་བུའོ། །འདི་གཉིས་དངོས་མིང་དང་། བཏགས་མིང་གང་ཡིན་ཞེ་ན། བཤད་པ་རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་མིང་ལ་ནི་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཅིང་། བྱི་མ་ནི་དངོས་མིང་ལོ་ན་ཡིན་པར་མངོན་ལོ།

ཆོག་གི་མཚན་ཉིད། མིང་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་བྱེད་པར་དང་བཅས་པ་སྟོན་བྱེད་དུ་སྤང་བའི་སྐྱ་སྒྱུའོ། །རྒྱ་ཆོག་གཉིས་ཀྱི་སྐྱས་བྱེ་བའི་རྒྱ་གི་མཚན་ཉིད། ཆོག་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་བྱེད་པར་དང་བཅས་པ་དེ་ཡང་སྐྱེས་བུའི་འཇུག་ལྷོག་གི་ཡུལ་དུ་སྟོན་བྱེད་དུ་སྤང་བའི་སྐྱ་སྒྱུའོ། །ཡང་མིང་ཆོག་དག་གསུམ་ཀ་ལ་དབྱེ་ན། དང་པོ་ངོ་བོ་བརྗོད་པ། གཉིས་པ་བྱ་བ། གསུམ་པ་བྱེད་པ། བཞེ་པ་དགོས་ཆེད། ལྷ་པ་འབྱུང་བྱུངས། སྤྱག་པ་འབྲེལ་བ། བདུན་པ་གནས་གཞི། བརྒྱད་པ་བོད་པ་བརྗོད་པ་སྟེ་བརྒྱད་དོ། །དང་པོ་ནི་ཤིང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི་ཤིང་ལ་བྱ་བ་ཅས་པ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ནི་ཤིང་གིས་མེ་བྲས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བཞེ་པ་ནི་ཤིང་ལ་རྒྱ་དྲོངས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ལྷ་པ་ནི་ཤིང་ལས་འབྲས་བྱ་འབྱུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །སྤྱག་པ་ནི་ཤིང་གི་ཡུལ་ག་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བདུན་པ་ནི་ཤིང་གི་སྟེང་ན་བྱ་ཚང་གནས་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བརྒྱད་པ་ནི། གྱེ་ཤིང་ཁྱེར་ཤོག་ཅས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་དག་ལ་སྐྱ་རང་མཚན་པ་དང་། སྐྱ་སྒྱུ་གཉིས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཞེན་པའི་རྫོང་བྱེད། གཉིས་པ་ནི། དངོས་ཀྱི་རྫོང་བྱེད་དེ། མིང་ཆོག་དག་གསུམ་ཅི་རིགས་པའི་ཁོངས་སུ་འདུས་སོ།

ཡུལ་གྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་ཡུལ་གྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་ན་གཉིས་ཏེ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྐྱ། རིགས་དང་ཆོགས་པ་བརྗོད་པའི་སྐྱའོ། །དང་པོ་ནི། བྱེད་གཞི་དེའི་བྱེད་པར་གྱི་ཆོས་གཞན་རྣམས་མི་སྟོང་བར་བྱེད་གཞི་དེ་བརྗོད་པའི་སྐྱ་དེ་བྱེད་གཞི་དེ་ལ་ལྷོས་ནས་ཆོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྐྱའི་མཚན་ཉིད། བྱེད་གཞི་དེའི་བྱེད་པར་གྱི་ཆོས་གཞན་རྣམས་སྤངས་ནས་བྱེད་གཞི་དེའི་བྱེད་ཆོས་འགའ་ཞིག་བརྗོད་པའི་སྐྱ་དེ་བྱེད་གཞི་དེ་ལ་ལྷོས་ནས་ཆོས་ཅན་བརྗོད་ཀྱི་སྐྱའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བྱེད་པར་གཞན་ནི་སྟོང་པ་དང་།^{༧༩} ཞེས་སོགས་དང་། ལ་ལར་སོར་མོའི་ལྷན་པ་ཞེས་^{༨༠} ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲིབ་དང་། རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲིབ་མཚན་ཉིད་རིམ་བཞིན། རིགས་ཅན་དུ་
མ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་རིགས་སྤྱི་དངོས་སུ་གོ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་དང་། རྟུལ་རྗེས་དུ་མ་རིགས་པའི་
རིགས་སྤྱི་དངོས་སུ་གོ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲིབ་སྟེ། ཤིང་ཞེས་པའི་སྒྲིབ་དང་། ལུས་པ་ཞེས་པའི་སྒྲིབ་ལྟ་བུའོ། ཤིང་
ཞེས་པའི་སྒྲིབ་རིགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲིབ་ཡིན་ཀྱང་ཤིང་རིགས་སྤྱིར་ལས་ལེན་ནི་མི་དགོས་ཏེ། དེའི་དངོས་ཀྱི་
བརྗོད་བྱ་རིགས་སྤྱིར་འཛོག་པའི་ཕྱིར་རོ། སྤྱི་དོན་དུ་བྲིས་པ་ནི།¹⁾ ལུ་ལུག་པའི་ལུགས་བྲིས་ཤིང་
གཞན་ལུགས་འགོག་པའང་དེའི་དབང་དུ་བྱས་པས་འདི་དང་འགལ་བར་མི་སེམས་སོ།།

བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

གསུམ་པ་བྱེད་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ། མི་ལྟན་རྣམ་གཅོད། གཞན་ལྟན་རྣམ་གཅོད། མི་
སྤྱི་དུ་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་དག་གསུམ་ལས། འདི་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རིམ་པ་
བཞིན་རང་གི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་དེ་སྒོ་ལུ་ལྟ་བུ་མི་འཆར་བར་རྣམ་པར་བཅད་ནས་འཆར་བར་སྟོན་
པའི་དག་དང་། རང་གི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་ལས་གཞན་པ་སྒོ་ལུ་ལྟ་བུ་འཆར་བར་རྣམ་པར་བཅད་ནས་
དེ་ཁོ་ན་སྒོ་ལུ་ལྟ་བུ་འཆར་བར་སྟོན་པའི་དག་དང་། རང་གི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་དེ་མི་སྤྱི་དུ་རྣམ་པར་
བཅད་ནས་དེ་སྤྱི་དུ་པར་སྟོན་པའི་དག་གོ།

གཉིས་པ་ལ། དེས་གཟུང་སྒྱུར་བའི་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་དག་གསུམ་དང་། དེས་གཟུང་མ་སྒྱུར་
བའི་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་དག་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རིམ་པ་བཞིན། སྒྲིབ་བྱས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་དང་། སྒྲིབ་
ཁོ་ན་མཉམ་བུ་ཡིན་ཞེས་དང་། མཚོ་སྒྲིབ་ལ་སྟོན་པོ་སྤྱི་དུ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་པའི་དག་བཞི་ནོ། གཉིས་
པ་ལ། བྱེད་གཞི་རྒྱུད་པའི་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་དག་གསུམ་དང་། བྱེད་གཞི་དང་བྱེད་ཚོས་སྒྱུར་བའི་རྣམ་
གཅོད་ཀྱི་དག་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ལུས་པ་ཞེས་པའི་དག་གཞི་ལ་གསུམ་ཆར་ཆར་རོ། བྲི་མ་ནི།
ནག་པ་འཕྲོང་སྒྲིབ་མི་སྒྲིབ་དྲིས་པའི་ཆོ་ནག་པ་འཕྲོང་སྒྲིབ་ཞེས་པའི་དག་དང་། ནག་པ་དང་སྤྱི་དུ་སྒྲིབ་
གཉིས་གང་འཕྲོང་སྒྲིབ་དྲིས་པའི་ཆོ་སྤྱི་དུ་སྒྲིབ་འཕྲོང་སྒྲིབ་ཞེས་པའི་དག་དང་། མཚོ་སྒྲིབ་ལ་སྟོན་པོ་
སྤྱི་དུ་མི་སྤྱི་དུ་པར་ཆོ་མཚོ་སྒྲིབ་ལ་སྟོན་པོ་སྤྱི་དུ་ཅེས་པའི་དག་ལྟ་བུའོ།།

དེའི་དོན་ངེས་པར་བྱ་བ།

གསུམ་པ་དེའི་དོན་ངེས་པར་བྱ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྒྲིའི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དངོས་པོར་མེད་
པར་བརྟན་པ། གཞི་མེད་ལ་ལུའལ་ནས་བད་སྒྱུར་བའི་ཚུལ། གཞི་མེད་ལ་བད་སྒྱུར་བས་རང་མཚན་
ཐོབ་པའི་འབྲང་བའོ།

དང་པོ་ནི། སྒྲིའི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དངོས་པོར་མེད་དེ། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་དོན་རང་མཚན་
དང་། ཤེས་པ་རང་མཚན་དང་། དོན་སྤྱི་དང་། སྤྱི་སྤྱི་དང་བཞིར་འདུས་པ་ལས། དང་པོ་གཉིས་ནི་
དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་ཞིང་། བྱི་མ་གཉིས་པོ་དངོས་པོར་མེད་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ནི། དོན་ལ་བྱི་
པོ་ལ་དོན་དུ་མེད་ཀྱང་རྟོག་པས་བྱི་པོ་ལ་དོན་དུ་ལུའལ་པ་ལ་བད་སྒྱུར་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། ཐོག་མ་
མེད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་རྟོག་པ་ལོ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ལུའལ་པ་ལ་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲིལ་ས་
བུམ་པར་སྒྲུང་བའི་རྣམ་པ་སྒྱུ་ཞིང་རྣམ་པ་དེ་བུམ་པར་མེད་ཀྱང་བུམ་པར་ལུའལ་ནས་འདི་ནི་བུམ་པའོ་
ཞེས་བད་སྒྱུར་བར་བྱེད་པའི་བྱིར་རོ། །ཁམས་འདི་མ་ཟེན་པར་བྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་སྒྲིབ་རྣམས་ལ་
སྒྲུང་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་བརྗོད་བྱ་དངོས་འདི་ལྟུང་དུ་མ་བྱུང་ཞིང་དཔལ་ལྷན་ཕྱོགས་སྒྲུང་ཡབ་སྲས་ཀྱི་
རིགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་པའི་གནད་ཀྱང་འདི་ཉིད་ཡིན་ནོ།

གསུམ་པ་ནི། སྒྲུང་བརྟག་གཅིག་ཏུ་ལུའལ་པ་ལ་བད་སྒྱུར་བས་རང་མཚན་ཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ།
བད་དུས་སུ་ཡང་སྒྲུང་བརྟག་གཅིག་ཏུ་ལུའལ་ནས་བད་སྒྱུར། ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་སུ་ཡང་སྒྲུང་བརྟགས་
གཅིག་ཏུ་ལུའལ་ནས་འཇུག་པར་འགྱུར་བས་གང་རུང་ཅིག་ཐོབ་པ་གང་ཞིག་ སྒྲོ་བརྟགས་ལ་ཐོབ་རྒྱ་
མེད་པའི་བྱིར་རོ། །ཁམས་འདི་ཡང་། འཇམ་དབྱངས་སྒྲ་མའི་ཞལ་སྒྲ་ནས། ཚོས་གཉིས་གཅིག་པ་མི་
སྤྱིང་ཅིང་། རྟོག་ལ་ལོ་པོ་མ་གྲུབ་པས། རྟོག་པ་བརྗོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ནི། རྟོག་པའི་དངོས་པོ་གྲུབ་
པར་གསུངས།^༡ །ཞེས་གསུངས་པས་སྐལ་བ་དང་ལྷན་ན་མི་གོ་བའི་དོན་མེད་དོ།

ཚོད་པ་སྒྲོང་བ།

གསུམ་པ་ཚོད་པ་སྒྲོང་བ་ལ། དངོས་པོའི་སྤྱི་བརྗོད་བྱར་འདོད་པ་དང་མཚུངས་པ་སྒྲོང་བ་
 མོགས་ལྷ་གསུངས་པ་ནི་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་གཞུང་དོན་གྱི་སྐྱབས་སུ་གཤམ་པར་འགྱུར་རོ། །བརྗོད་བྱ་
 ཚོད་བྱེད་བརྟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་ལྷ་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

॥

རབ་བྱེད་དྲུག་པ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ།

འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག

བཞེས་འབྲེལ་བ་དང་འགལ་བའི་རྟོགས་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། འབྲེལ་བའི་རྣམ་གཞག་དང་། འགལ་བའི་རྣམ་གཞག་གོ། ཇུང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དོན་ལ་འབྲེལ་བ་དག་ག། གྲོ་ངོར་འབྲེལ་བ་བསྐྱབ། འབྲེལ་བ་སྐྱབ་བྱེད་གྱི་ཚད་མ་བཤད་པའོ། ཇུང་པོ་ལ་སྦྱར་དག་ག་པ་དང་། སོ་སོར་དག་ག་པ་གཉིས་ལས།

དོན་ལ་འབྲེལ་བ་དག་ག་པ་ལས། སྦྱར་དག་ག་པ།

དང་པོ་ནི། དོན་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་དེ། ཇུང་པོ་ལ་ཡང་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ། དངོས་མེད་ལ་ཡང་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། དངོས་པོ་ལ་རང་གཞན་གཉིས་སུ་ཁ་ཚོན་ཚོད་ཅིང་རང་ནི་གཞན་ལ་མ་འབྲེས་པར་གནས། གཞན་ནི་རང་ལ་མ་འབྲེས་པར་གནས་པའི་བར་ན་སྤང་གསུམ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཇི་ན་དངོས་པོ་རང་མཚན་རྣམས་ལ་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་དེ། གངས་ཅན་འདོད་པ་ལྟར་གྱི་དུ་མ་རང་བཞིན་གཅིག་ཏུ་འབྲེས་པ་ནི་མི་སྲིད་ལ་གསལ་བ་རང་མཚན་གཅིག་ཉིད་རང་ཉིད་རང་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བ་རྟག་ལས། གཞན་དབང་ཁོ་ནར་འབྲེལ་བ་ནི། གྲུབ་ན་གཞན་དབང་ཅི་ཞིག་ཡོད། ཇི་ཕྱིར་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། འབྲེལ་བ་ཡང་དག་ཏུ་ན་མེད།⁹ ཅིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

པོད་ཁ་ཅིག ཇུང་པོ་མེད་ལ་དངོས་འབྲེལ་གྲུབ་སྟེ། གཞན་དུ་ན་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་བསྐྱབ་ཚེས་དངོས་པོར་མེད་པས་དངོས་འབྲེལ་མི་སྲིད། དག་ག་ཚེས་དོན་ལ་མེད་པས་ལྟོག་འབྲེལ་ཡང་མི་སྲིད་ན། འབྲེལ་བ་གཏན་མེད་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། ཇིས་ན་དངོས་མེད་ལ་དངོས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱང་དེ་ངེས་མི་རྣམས་པས་ལྟོག་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ། འདི་ནི་མི་འཐད་དེ། དངོས་མེད་ལ་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་དངོས་འབྲེལ་

ཡོད་ན་རང་བཞིན་གྱི་དངོས་པོར་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལས་བྱུང་བའི་དངོས་འབྲེལ་ཡོད་ན་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་
 དངོས་པོར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཀ་ལ་འབྲེལ་བའི་མཚན་ཉིད་
 རོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། འབྲེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ནི་ཚོས་གང་ཞིག །ཚོས་གཞན་མི་འདོར་བ་ཡིན་ལ།
 དངོས་པོ་རྣམས་ནི་ཕན་ཚུན་འདྲེ་བ་མེད་པས་དོན་དམ་པར་ཚོས་གཞན་མི་འདོར་བ་དེ་མེད། དངོས་
 མེད་ནི་དངོས་པོར་མ་གྲུབ་པས་དེ་མེད་པའི་ཕྱིར་རྟེ། འབྲེལ་བརྟན་ལས། འགའ་ཡང་འབྲེལ་བའི་
 མཚན་ཉིད་ནི། །གཉིས་ལ་གནས་ཀྱིས་གཞན་དུ་མིན།^{༩༥} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འབྲེལ་བའི་
 སྐྱ་དོན་ཡང་དོན་དམ་པར་མ་གྲུབ་སྟེ། སངས་རྒྱས་པ་དང་ཕྱི་རོལ་པ་གཉིས་ཀས་འབྲེལ་བའི་སྐྱ་
 སམ་བརྒྱ་ཞེས་ཡང་དག་པར་བཅིངས་པ་འཇམ། སྤྱི་ཉི་བརྒྱ་ཞེས་སོ་སོར་བཅིངས་ཤིང་གཉིས་པན་
 ཚུན་མི་འདོར་བ་ལ་འདོད་ལ། དེ་ཡང་སྤར་ལྟར་དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ལ་མ་གྲུབ་པའི་
 ཕྱིར། འདི་ལ་དགོངས་ནས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་མདོ་ལས། ཚོས་ཐམས་ཅད་འབྲེལ་བ་མེད་པ་
 ཞེས་གསུངས་སོ།།^{༩༦}

སོ་སོར་དགག་པ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་དོན་ལ་གྲུབ་པ་དགག། །དེ་བྱུང་གི་
 འབྲེལ་བ་དོན་ལ་གྲུབ་པ་དགག། །དེ་ལས་གཞན་པའི་འབྲེལ་བ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་
 ཐམས་ཅད་དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ལས་དངོས་མེད་ལ་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་
 བ་དོན་ལ་མ་གྲུབ་སྟེ། དངོས་མེད་རང་ཉིད་དོན་ལ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་ལ་བདག་གཅིག་
 གི་འབྲེལ་བ་དོན་ལ་མ་གྲུབ་སྟེ། དངོས་པོ་དེ་རྣམས་ཐ་དད་དང་རྣམས་གཅིག་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ལས།
 དང་པོ་ལ། བདག་གཅིག་འབྲེལ་བའི་དོན་མི་གནས། ཕྱི་མ་ལ་ལྟོག་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས་
 ལས། དང་པོ་ལ། འབྲེལ་བའི་དོན་མི་གནས། ཕྱི་མ་ལ། ལྟོག་པ་ཐ་དད་དོན་ལ་ཡོད་ན་ལྟོག་པ་རྣམས་
 སུ་གྲུབ་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྩ་ས་ལ་འབྲེལ་བ་དགག། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རིགས་ལ་
འབྲེལ་བ་དགག་པའོ། ་དང་པོ་ལ། རྒྱ་འབྲས་རིམ་གྱིས་པ་ལ་འབྲེལ་བ་དགག་པ་དང་། རྒྱ་པ་ལ་
འབྲེལ་བ་དགག་པ་དང་། ལྷོས་པ་ལ་འབྲེལ་བ་དགག་པ་དང་གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། རྩ་ས་ཐ་དད་དུས་མཉམ་རྣམས་ལ་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་མི་སྤྲོད་ཅིང་། དུས་མི་
མཉམ་པའི་མེ་དུ་ལྷ་བྱ་ལ་ཡང་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་དོན་མ་གྲུབ་སྟེ། རྒྱ་མེ་ཡོད་པའི་དུས་སུ་འབྲས་སུ་
དུ་བ་མ་སྒྲིམ་དུ་བ་སྒྲིམ་པའི་དུས་སུ་རྒྱ་མེ་འགགས་ཟེན་ནས་དངོས་པོར་མེད་པས་གང་རུང་ཅིག་
དངོས་པོར་ཡོད་ཆེ་ཅིག་གོས་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བ་ཉག་ལས། རྒྱ་དང་འབྲས་སུའི་
དངོས་པོ་ཡང་། རྟེན་གཉིས་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་པས། རྟེན་གཉིས་ལ་གནས་པ་ཅི་ལྟར་གྲུབ། རྟེན་གཉིས་ལ་
མི་གནས་ཤིང་ལྟར་འབྲེལ།^༤ རྟེན་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་འབྲེལ་བ་ནི་ཆོས་གཉིས་ལ་ལྷོས་མི་དགོས་ཀྱི་མེ་དུ་སོ་སོ་བ་རེ་རེ་
སྟེང་དུ་གཉིས་ཆར་གྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེན། དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཆོས་མེད་
པར་ཐལ་བ་དང་། ཡན་ཚུན་ལྷོས་མེད་ཀྱི་མེ་དུ་སོ་སོ་བ་གཅིག་མཐོང་བ་ན་གཉིས་ཆར་གྱི་འབྲེལ་བ་
ངེས་པར་ཐལ་བ་དང་། ཡན་ཚུན་ལྷོས་པ་མེད་ཀྱང་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་ན་འབྲས་ཉགས་དང་རྒྱ་མ་དམིགས་
པའི་གཏན་ཆོགས་རྣམས་གོ་བྱེད་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་སྒྲིན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བ་ཉག་ལས།
དེ་མེད་པ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟེན་གཉིས་ལ་འདུག་པ་འབྲེལ་བ་མེད།^༥ རྟེན་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཡན་འདོགས་པ་ལ་འབྲེལ་བ་དགག། མེད་ན་མི་འབྱུང་པའི་འབྲེལ་
བ་དགག་པའོ། ་དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་མེ་ཡན་འདོགས་བྱེད་དང་དུ་བ་ཡན་གདགས་བྱ་ཡིན་པས་འབྲེལ་
བ་ནི་དེ་གཉིས་ཀ་ལ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པོ་ཞེན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡན་འདོགས་བྱེད་དང་གདགས་
བྱ་གཉིས་གང་རུང་ཅིག་དངོས་པོར་ཡོད་པའི་ཆེ་ན་ཅིག་གོས་དངོས་པོར་མེད་པས་དངོས་པོ་དང་
དངོས་མེད་ལ་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་བཀག་ཟེན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བ་ཉག་ལས། འདི་ནི་གཞན་དུ་
འདུག་པ་ན། ཅི་སྟེ་དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་ལྷོས། ལྷོས་པས་ཡན་པ་བྱེད་པར་འགྱུར། མེད་ན་ཤིང་ལྟར་
ཡན་པར་བྱེད།^༦ རྟེན་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་རྒྱ་ལ་མ་ལྟོས་པ་འབྲས་བུའི་ཐ་སྙད་མ་བྱུང་བ་ཙམ་ལ་འབྲེལ་བར་
འདོད་དོན་ཞེ་ན། རྩ་གཡས་གཡོན་དང་། ཡ་ལོ་ལྟ་ལོ་དང་། རིང་བྱང་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
རྒྱ་འབྲས་སུ་འགྱུར་ཏེ། རྩ་གཡས་པ་སོགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་གཡོན་པ་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མི་འབྱུང་
བའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བཟླ་ལས། ཅི་སྟེ་དོན་གཅིག་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །དེ་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་ཉིད་
ཡིན་ན། །གཉིས་ཉིད་ལ་སོགས་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར། །གཡས་གཡོན་རྩ་ཡང་དེ་ཉིད་ཐོབ།^{༡༩} །ཅིས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རིགས་ལ་འབྲེལ་བ་དགག་པ་ནི། རྒྱ་འབྲས་རང་མཚན་པ་ལ་དེ་བྱུང་
གི་འབྲེལ་བ་མ་གྲུབ་ཀྱང་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རིགས་ལ་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པོ་ཞེ་ན། མི་འཐད་དེ། རྒྱ་
འབྲས་ཀྱི་རིགས་དེ་རྒྱ་འབྲས་ཉིད་ལ་བྱེད་དམ། དེ་ལས་གཞན་པ་ལ་བྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན། རྒྱ་འབྲས་
ལ་འབྲེལ་བ་དོན་ལ་བཀག་པའི་རིགས་པ་མཚུངས་ལ། བྱི་མ་ལྟར་ན་རིགས་དེ་རང་གི་གསལ་བ་
རྣམས་དང་རྣམས་གཅིག་ཡིན་ན། བྲངས་ཅན་པས་སྤྱི་གསལ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་འགོ་ག་པའི་
རིགས་པ་མཚུངས་ཤིང་། རྣམས་གཞན་ཡིན་ན། བྱི་བྲག་པས་སྤྱི་གསལ་རྣམས་གཞན་ཏུ་འདོད་པ་འགོ་ག་
པའི་རིགས་པ་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གསུམ་པ་དེ་ལས་གཞན་པའི་འབྲེལ་བ་དགག་པ་ནི། འདིས་ནི་ལྟན་དང་འདུ་བ་དང་། །
ཁྱད་པར་དང་ནི་ཁྱད་པར་ཅན། བྱེད་དང་ཕྱད་པ་ལ་སོགས་པ། །འབྲེལ་བར་འདོད་པ་བཀག་པ་
ཡིན།^{༢༠} །ཞེས་ཏེ་གཞུང་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་རྟོགས་པར་བྱའོ།

སྟོང་འབྲེལ་བ་བསྐྱབ་པ།

གཉིས་པ་སྟོང་འབྲེལ་བ་བསྐྱབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྟོས་རི་ལྟར་སྟེལ་བའི་ཚུལ་དང་། དེ་
ལྟར་སྟེལ་བའི་འབྲེལ་བའི་རྣམས་གཞག་གོ་ །དང་པོ་ནི། རི་སྐད་བཤད་པའི་རིགས་པས་བདག་གཅིག་
གི་འབྲེལ་བ་དོན་ལ་མ་གྲུབ་ཀྱང་སྟོང་འབྲེལ་སྟེ། དོན་བུམ་པ་གཅིག་ཉིད་ལ་ཐ་དད་ཏུ་འབྱེད་པའི་^{༢༡}སྟེ།

རྟོག་གིས་སྒྲིམ་པ་ལྟ་བུར་བ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྐད་ཅིག་གིས་^༤ འཛིག་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱས་སྒྲིལ་པ་མ་
ཡིན་པ་གསུམ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་སྒྲོ་ནས་བྱུང་བ་དང་། མི་རྟག་པ་དང་། བྱས་པའི་སྒྲོག་པ་གསུམ་
ཐ་དད་ཏུ་བྱེ་སྟེ། གཅིག་ཏུ་སྒྲིལ་པའི་སྒྲོ་རྟོག་གི་བྱུང་བ་འདི་ནི་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར། ཞེས་གཅིག་
ཏུ་བཟུང་བའི་ཡུལ་ལ་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བར་འཛིག་པའི་བྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་རྟོག་རང་དགའ་
བས་རྒྱ་མཚན་མེད་པར་དབྱེ་བསྒྲིལ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་རྟོག་པས་ལོག་པ་ཐ་དད་ལས་ལོག་
པར་བཏགས་པ་ལྟར་དོན་ལ་ཡང་གནས་གིང་འཛིག་རྟོག་ན་གསལ་པ་ལྟར་དབྱེ་བསྒྲིལ་བྱས་པས་འཇུག་
ཡུལ་རང་མཚན་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་བྱིར་ཏེ། མིང་དོན་གང་ལྟན་མན་ཚུན་དུ། ཐ་དད་འདི་ཡིས་
བོན་ཡིན། ཞེས་དང་། འཛིག་རྟོག་རི་ལྟར་གསལ་དེ་ལ། །དེ་བཞིན་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་ནི།^༥ ཞེས་
སོགས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྒྲར་བཤད་པའི་རིགས་པས་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་དོན་ལ་
མ་གྲུབ་ཀྱང་སྒྲོང་གྲུབ་སྟེ། སྒྲར་གྱི་མེད་དུ་ལྟར་གྱི་དུ་བལ་མཛོན་སུམ་གྱིས་བྱངས་པའི་མ་དམིགས་
པ་བྲུགས་གསུམ་ལ་སོགས་པས་དུ་ལྟར་གྱི་དུ་བ་འདི་ནི་སྒྲར་གྱི་མེ་དེ་ལས་སྒྲིལ་པའོ། ཞེས་སྒྲེལ་བར་
བྱེད་པའི་ཡུལ་ལ་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བར་འཛིག་པའི་བྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བརྟག་ལས། མཛོན་སུམ་མ་
དམིགས་པ་དག་ལས། རྒྱ་དང་འབྲས་བུའི་སྒྲིལ་ཡུལ་རྣམས། །འབྲེལ་བའི་དོན་བཞིན་ཡང་དག་
དོན། སྒྲོན་པའི་རྣམ་རྟོག་ལོག་པ་ཡིན།^༦ ཞེས་དང་། རྣམ་ངས་ལས། དོན་དམ་པར་ནི་ཡོད་པ་ལ་
ཡང་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲེལ་བ་འདི་དག་ནི་སྒྲོས་བཞོད་
པ་འབའ་ཞིག་ཏུ་བྱེད་དོ།^༧ །ཅེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། འབྲེལ་བའི་མཚན་ཉིད། སྒྲ་དོན། དབྱེ་བའོ། །རང་པོ་ནི། ཆོས་
གང་ཞིག་གཞན་སེལ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་སྒྲོང་ཆོས་གཞན་མི་འདོར་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། འབྲེལ་
བའི་སྐད་དོད་ལ་བརྟུ་ཞེས་འབྱུང་ལ་དེ་ཡང་སི་བརྟུ་ཞེས་པ་ནི་ཡང་དག་པར་བཅིངས་པ་དང་། དྲ་ཉི་
བརྟུ་ཞེས་པ་ནི་སོ་སོར་བཅིངས་པ་སྟེ། གཞན་སེལ་གྱི་དོར་ཆོས་གཉིས་མི་འབྲེལ་བར་བཅིངས་པས་ན་
འབྲེལ་བའོ།

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དབྱེ་བ་དངོས་དང་། འབྲེལ་བ་གང་ལ་གནས་པའི་རྟེན་རྒྱུ་གཟུང་བའོ། །དང་པོ་ལ། དབྱེ་གཞི། དབྱེ་རྩོ། །གང་གིས་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་མཚན། རི་ལྷ་རྩེ་བའི་དོན། རི་སྟེང་བྱེ་བའི་གྲངས་ངེས་དང་ལྡན་ལས། དང་པོ་ནི། འབྲེལ་བ་ཙམ་མོ། །གཉིས་པ་ནི། བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་དང་། དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་གཉིས་སོ། །མཚན་ཉིད་རིམ་བཞིན། ཆོས་གང་ཞིག་སེལ་ངོར་རང་བཞིན་གཅིག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཆོས་གཞན་མི་འདོར་བ་དང་། གང་ཞིག་སེལ་ངོར་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཆོས་གཞན་མི་འདོར་བའོ། །གསུམ་པ་ནི། རང་བཞིན་གཅིག་པ་དང་། དེ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སོ། །བཞི་པ་ནི། གཞི་སོ་སོ་ལ་ལྟོས་ནས་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཏུ་བ་དེ་རང་གི་སྤྱི་ལ་ལྟོས་ནས་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ། རང་གི་རྒྱ་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་བྱུང་ཏུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཞི་གཅིག་ལ་ལྟོས་ནས་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། ཆོས་དེ་ལ་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་ན་དེ་ལ་དེ་བྱུང་ཏུ་འབྲེལ་བར་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལྔ་པ་ནི། འབྲེལ་བ་དེ་ལ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་གཅིག་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ལས་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་བདག་གཅིག་འབྲེལ་དང་། ངོ་བོ་ཐ་དད་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་དེ་བྱུང་འབྲེལ་ཏུ་འདུས་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི་ཁ་ཅིག་ །དངོས་མེད་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པས་འབྲེལ་བ་བཞག་ཏུ་མེད་ལ། དངོས་པོ་ལ་འབྲེལ་བ་འཛིག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། འབྲེལ་བ་དོན་དམ་པ་ནི་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་བཞག་ཏུ་མེད་ཅིང་། སྟོས་བྱས་པ་ནི་དངོས་མེད་ལ་ཡང་བཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བརྟག་ལས། འབྲེལ་བ་སྟོ་ཡིས་བྱས་པ་ནི། བེད་པ་ལ་ཡང་གང་གིས་འགོག་པོ་ཅིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་ །རྗེས་ལ་འབྲེལ་བ་བཞག་ཏུ་ཡོད་ཀྱིས། རིགས་ལ་འབྲེལ་བ་བཞག་ཏུ་མེད་ཅེས་པ་ཡང་ལྡན་མས་ཞེས་སོ། །ཁ་ཅིག་ །སྐད་ཅིག་ལ་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་བཞག་ཏུ་མེད་དེ། དེ་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་བྱ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མདོ་ལས། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ། །མི་གནས་བྱ་བ་གལ་ཡོད་པོ་ཅིས་དང་། འདིར་ཡང་། སྐད་ཅིག་ཉིད་ཕྱིར་བྱ་གང་ལས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ནི་མི་འཐད་དེ། སྐད་ཅིག་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་བྱ་བ་ཡོད་ཀྱང་། ཐ་མལ་པའི་

སྒོས་ངེས་མི་རྣམས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། དངོས་པོ་སྐད་ཅིག་མ་རྣམས་ནི་ཕན་འདོགས་པ་སྤྱི་པའི་ཕྱིར་༥ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད་བསྐྱབ་པ། མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ། དེ་དག་གང་གིས་ངེས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་དང་། དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་དོ།

མཚན་ཉིད་བསྐྱབ་པ་ལས། བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད།

དང་པོ་ལ། ཐ་སྐད་བསྐྱབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་མཚན་མཚན་གཉིས་ཀྱང་མིང་དེན་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་གཅིག་པའི་བརྟེན་ཆད་བྱས་པས་འབྲེལ་བ་ཀྱི་དོན་ལ་གཅིག་ཏུ་མེད་ལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་འབྲེལ་བ་ཡང་ལྟོག་པ་ཆིག་རྒྱུ་དང་ལྟོག་པ་ཉི་མཚོ་གསལ་ལ་བདག་གཅིག་པའི་བརྟེན་ཆད་བྱས་པས་འབྲེལ་བ་ཀྱི་དོན་ལ་རྟེན་གཅིག་པ་བཀག་ཟིན་ཏོ། །དོན་བསྐྱབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་རྟགས་ཚོས་སེལ་ངོར་ལྟོག་པ་ཐ་དད་ཡིན་ཀྱང་དོན་ལ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པར་གང་གིས་འབྲེལ་བ་ཅན། འདི་ལ་རྩ་བའི་རྟགས་འགོད་པ་དང་། དེའི་ཚུལ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་ཡོད་ཅུང་དང་། འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ཡང་༥ །ཞེས་དང་། འཛིག་པ་ཡོད་ཅུང་འབྲེལ་བ་ཅན། ཉིད་ཕྱིར་སྐྱེ་ནི་མི་རྟག་ཉིད་༥ ། བྱེ་བྲག་གི་གཞུང་གི་གནས་སྐབས་པལ་ཆེར་དུ་ཡོད་པ་རྟགས་སུ་འགོད་པར་གསུངས་ཤིང་། འཛིག་ལ་འབྲས་དང་ཡོད་ཉིད་བཞིན་༥ ། ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་འབྲས་བུ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དང་། ཡོད་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་གཉིས་གསུངས་སོ།

འདིར་ཁ་ཅིག་སྐྱེ་ངེ་བཞིན་དུ། ཡོད་ན་མི་རྟག་པས་བྱུང་བར་ཁས་ལེན་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ཐ་སྐད་ལ་རྩུང་ཟད་མི་བདེ་སྟེ། སྐྱེ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་ལ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཡོད་པ་དང་། དངོས་པོ་གཉིས་རྒྱ་གར་ན་རྩ་མ་ཞེས་སྐད་དོད་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པས་འགའ་ཞིག་ཏུ་དངོས་པོ་དང་། འགའ་ཞིག་

རྒྱ་ཡོད་པར་བསྐྱར་བ་ཡིན་ཀྱང་སེལ་ངོར་ཡོད་པ་ལ་ཡང་ཡོད་པའི་ཐ་སྐྱད་སྒོན་གྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་ནམས་
 གྱིས་མང་དུ་གསུངས་པའི་བྱིར་ཏེ། སྐྱི་ཡོད་པར་ནི་རབ་རྒྱ་བསྐྱགས།^{༡༠༩} ཞེས་དང་། རྩོག་པ་ཀྱན་ལ་
 ཡོད་པའི་བྱིར་ཏེ།^{༡༡༠} ཞེས་དང་། རྩོག་པ་མཚུངས་པ་ཉིད་དག་ནི། ཡོད་ཉིད།^{༡༡༡} ཅེས་དང་། རིགས་
 གཏེར་ལས་ཀྱང་། དེ་མིན་རང་བཞིན་ལས་རྩོག་པ། །དངོས་པོ་ཀྱན་ལ་ཡོད་པ་དེ།^{༡༡༢} ཞེས་གསུངས་
 པས་སོ། །དེས་ན་གང་བྱས་པའམ་དངོས་པོ་ཡིན་ན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་བྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་
 བཞིན་སྐྱི་ཡང་བྱས་པའམ་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པའི་སྒྱུར་བ་གཉིས་ལས། སྐྱ་མ་ནི། བྱད་པར་ལྟོས་
 པ་པ་^{༡༡༣} དང་། བྱི་མ་ནི་རང་བཞིན་དག་པ་བའོ།།

གཉིས་པ་(ཚུལ་སྐྱབ་པ་)ལ། བྱོགས་ཚོས་བསྐྱབ་པ་དང་། བྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ལས། དང་
 པོ་ནི། སྐྱ་དེ་རང་རྒྱུ་ལས་སྐྱེས་པར་མངོན་སུམ་སྐྱགས་གསུམ་ལ་སོགས་པས་ངེས་པར་བྱེད་ལ། དེའི་
 རྟགས་ལས་བྱས་པར་ངེས་པར་བྱེད་ཅིང་། དོན་བྱེད་རྒྱུ་ས་པའི་རྟགས་ལས་དངོས་པོར་ངེས་པར་
 བྱེད་དོ། །གཉིས་པ་ལ། ལྟོས་མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་དང་། གཞོད་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ལས།
 དང་པོ་ནི། གང་རང་གི་རྒྱུ་ལས་གཞན་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་དེའི་ངོ་བོར་འགྱུར་ན་དེའི་ངོ་བོར་ངེས་པས་
 བྱབ། དཔེར་ན་རྒྱུ་ཚོགས་པ་སྐྱད་ཅིག་ཐ་མ་དེ་རང་གི་རྒྱུ་ལས་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་འབྲས་སྐྱེད་
 པ་བཞིན། བུམ་པ་ཡང་རང་གི་རྒྱུ་ལས་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་འཛིག་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པའོ། །གལ་ཏེ་
 གཏན་ཚིགས་མ་གྲུབ་སྟེ། བུམ་པ་འཛིག་པ་ཐོབ་སོགས་དང་། ཤིང་འཛིག་པ་མེ་ལ་ལྟོས་པའི་བྱིར་ཞེན།
 དེ་འགོག་པ་ལ། ཚོས་དོན་གཞན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ཅན།^{༡༡༤} ཞེས་སོགས་དང་། མེ་ལས་དོན་གཞན་གྱི་
 པ་དག་^{༡༡༥} ཅིས་སོགས་གསུངས་སོ། །འདིར་འཛིག་པ་རྒྱུ་མེད་དུ་བཤད་པའི་དོན་ལ་འཛིག་པར་བྱ་
 རྒྱུའི་དངོས་པོ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་ལ་བུམ་པའི་འཛིག་པར་བྱས་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་ལུགས་དང་། བུམ་པ་ཞིག་
 བས་བུམ་པའི་དངོས་པོ་མེད་པ་ལ་བུམ་པའི་འཛིག་པ་བྱས་པ་བྱེད་བྱག་པའི་ལུགས་གཉིས་ལས། དང་པོ་
 ལ་སྐྱར་བའི་ཚོ་བུམ་པའི་རྒྱུ་ལས་གཞན་པའི་འཛིག་རྒྱུ་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ལ་སྐྱར་བའི་
 ཚོ་རྒྱུ་གཏན་མེད་པའི་དོན་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་གཞོན་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ནི། དབང་ཕྱུག་པ་རྣམས་བྱ་རྒྱུ་པ་ལ་ཆེར་ནག་པོ་
ཡིན་ཀྱང་དཀར་པོ་སྤྱི་བ་ལྟར། དངོས་པོ་པ་ལ་ཆེར་མི་ཏྲག་པ་ཡིན་ཀྱང་། དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པའི་
དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་ཏྲག་པ་ཡིན་པས་གཏན་ཚིགས་དངོས་པོ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཞུགས་ཞེས་ཟེར་བ་
དང་། གྲངས་ཅན་པ་རྣམས་སྒྲིལ་སོགས་པའི་རྣམ་ཐད་ཀྱི་དངོས་པོ་གཙོ་བོས་བྱས་ཀྱང་ཏྲག་པ་ཡིན་
པས་གཏན་ཚིགས་བྱས་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཞུགས་ཞེས་ཟེར་བའི། དང་པོ་འགོག་པ་ལ། གང་རིམ་
དང་ཅིག་ཅར་གྱིས་དོན་བྱེད་ལྷན་པས་སྟོང་ན་དངོས་པོས་སྟོང་པས་བྱེད། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན།
དབང་ཕྱུག་ལ་སོགས་པའི་ཏྲག་པ་ཡང་རིམ་དང་ཅིག་ཅར་གྱིས་དོན་བྱེད་ལྷན་པས་སྟོང་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གཏན་ཚིགས་དངོས་པོ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཏྲག་པའི་གཞི་མཐུན་ལ་གཞོན་པ་སྟོན་པའོ། །འདིར་
བཀོད་ཚོད་ལ་དབང་ཕྱུག་ཏྲག་པར་བོཾ་ཀྱང་སོང་ཚོད་ལ་དེའི་སྒྲ་དོན་ཚིག་ཅན་དུ་སོང་བས་མ་གྲུབ་
པའི་སྟོན་མེད་དོ།།

ཕྱི་མ་འགོག་པ་ལ། གང་རིམ་འགའ་སྟེ་ན་ཏྲག་པས་སྟོང་པས་བྱེད། དཔེར་ན་མར་མེའི་
སྐད་ཅིག་ཐ་མ་བཞིན་སྒྲ་ཡང་རིམ་འགའ་སྟེ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གཏན་ཚིགས་བྱས་པ་དང་། མི་མཐུན་
ཕྱོགས་ཏྲག་པའི་གཞི་མཐུན་ལ་གཞོན་པ་སྟོན་པར་བྱེད་པའོ། །འོ་ན་དེ་གཉིས་གང་རུང་གིས་བྱེད་པ་
བསྐྱབ་ལྷན་པས་གཉིས་ཀ་བསྟན་མི་དགོས་སོ་^{༡༡}ཞེན། དེའི་ལན་ལ་ཁ་ཅིག་ །གཞོན་པ་ཅན་གྱི་
ལམ་སྟོང་དུ་ལྷོས་མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། གཞོན་པ་ཅན་གྱིས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་
འཛིག་པར་བསྐྱབ་པར་བྱེད་ཅིང་དེའི་གོང་དུ་ལྷོས་མེད་ཀྱི་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་གི་རྒྱ་ལས་གཞན་
པའི་རྒྱ་ལ་ལྷོས་མེད་དུ་འཛིག་པར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་བྱིར་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། གཏན་ཚིགས་
གཉིས་ཀྱིས་བསལ་བུའི་ལོག་ཏྲོག་སོ་སོར་ཡོད་པའི་བྱིར་ཏེ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་འཛིག་པར་འདོད་
པ་ལ་གཞོན་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་མི་འཇུག་ །མི་འཛིག་པར་འདོད་པ་ལ་ལྷོས་མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་
མི་འཇུག་པའི་བྱིར་པོ། །དེས་ན་ལོག་ཏྲོག་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པོར་གཏན་ཚིགས་གཉིས་སོ་སོར་གསུངས་
པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་མི་འཛིག་པའི་གཉེན་པོར་གཞོན་པ་ཅན་དང་། བྱིར་འཛིག་ཀྱང་རང་
གི་རྒྱ་ལས་བྱིས་བུང་བའི་འཛིག་རྒྱ་དོན་གཞན་ལ་ལྷོས་ནས་འཛིག་པའི་ལོག་ཏྲོག་གི་གཉེན་པོར་ལྷོས་

མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་བྱུང་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད།

གཉིས་པ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་བ་ངེས་བྱེད་ལ་གཉིས་ཏེ། ངེས་བྱའི་རྒྱ་འབྲས་ངེས་བཟུང་བ་དང་། དེ་རི་ལྟར་ངེས་པའི་ཚུལ་ལོ། འདྲ་པོ་ནི། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིམ་བཞིན། རང་གི་དོན་གཞན་ཕྱི་མ་ལ་ཕན་བཏགས་སྟོབས་ཀྱིས་དེའི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་བྱེད་པ་དང་། རང་གི་དོན་གཞན་སྤྲོ་མས་ཕན་བཏགས་སྟོབས་ཀྱིས་དེའི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་བྱེད་པའོ།

གཉིས་པ་ལ། དགག་བཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་ཁ་ཅིག་ཁྲོད་མ་སྤྲུགས་ལྷན་ངེས་ཏེ། དང་པོར་མེད་ཀྱི་གཉིས་ཀ་མ་དམིགས་པའི་ཚད་མ། དེ་ནས་མེད་ཀྱི་གཉིས་པའི་ཚད་མ། དེ་ནས་དུ་བ་དམིགས་པའི་ཚད་མ། དེ་ནས་མེད་ཀྱི་གཉིས་པའི་ཚད་མ། དེ་ནས་དུ་བ་མ་དམིགས་པའི་ཚད་མས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། །མི་འཐད་དེ། གནས་སྐྱབས་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་སྤྲུགས་ལྷན་ཀྱང་རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། གཏན་ཚིགས་དང་པོ་བྱུང་སྟེ། གཞན་དུ་ན་གནས་སྐྱབས་འགའ་ཞིག་ཏུ་རྒྱ་འབྲས་ཏེ་མའི་འོད་ཟེར་གཉིས་ཀ་མ་དམིགས། དེ་ནས་རྒྱ་འབྲས་ཏེ་མའི་འོད་ཟེར་དམིགས། དེ་ནས་རྒྱ་འབྲས་ཏེ་མའི་འོད་ཟེར་མ་དམིགས་པ་ཡང་ཡོད་པས། དེ་གཉིས་ཀྱང་རྒྱ་འབྲས་སུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། གཏན་ཚིགས་གཉིས་པ་བྱུང་སྟེ། རང་བཞིན་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་ལ་མ་དམིགས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་གསུམ་དང་། དམིགས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་ལྟོག་པ་སྤྲུགས་གསུམ་གང་རུང་གིས་རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་པར་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་སྤྲུགས་ལྷན་ངེས་པར་དགོས་ན། རྒྱ་འབྲས་ཡིན་ན། སྟོན་མཐའ་དང་ཕྱི་མཐའ་གཉིས་ཀར་ངེས་དགོས་པར་ཐལ། རྒྱ་འབྲས་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་ན། དང་པོར་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ཀ་མ་དམིགས་པ་དང་། མཐར་ཡང་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ཀ་མ་དམིགས་པ་¹⁾དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ཁྲོད་མ་སྤྲུགས་གསུམ་གྱིས་ངེས་ཚུལ་ལ། དམིགས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་ལྟོག་པ་སྤྲུགས་གསུམ་ཁོ་ན་དགོས་པར་འདོད་པ་

ཡང་མི་འཐད་དེ། རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་ན་སྟོན་མཐའ་མ་ངེས་པར་བལ་བའི་སྟོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ། སྟོན་མཐའ་མ་ངེས་པའི་རྒྱ་འབྲས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་དང་། བྱི་མཐའ་མ་ངེས་པའི་རྒྱ་འབྲས་ངེས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དམིགས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་སྤྱགས་གསུམ་སྟེ། དང་པོར་འབྲས་བུ་དུ་བ་སྟེ་བ་མཐོང་། དེ་ནས་སྟེ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་མ་མཐོང་། དེ་ནས་སྟེད་པའི་འབྲས་བུ་མ་མཐོང་བའི་གཞན་སེལ་གྱི་སྟོས་ངེས་པར་བྱེད་དོ། བྱི་མ་ནི། མ་དམིགས་པ་སྟོན་དུ་འགོ་བའི་སྤྱགས་གསུམ་ཁྱད་པར་ཅན་ཏེ། དང་པོ་ས་སྟོགས་དག་པར་མེད་ཀྱི་གཉིས་ཀ་སྤང་རུང་མ་དམིགས་པ་ལས་མེ་མཐོང་བའི་རྗེས་སུ་རྟོག་པས་མེད་གཞན་སེལ་བཟུང་། དེ་ནས་དུ་བ་མཐོང་བའི་རྗེས་སུ་རྟོག་པས་དུ་བའི་གཞན་སེལ་བཟུང་ནས་ད་ལྟར་གྱི་དུ་བ་འདི་སྤར་གྱི་མེ་དེ་མེད་ན་མི་འབྱུང་ཞེས་རྟོག་བཅས་ཀྱི་སྟོས་འབྲེལ་བ་ངེས་པར་བྱེད་དོ།

གསུམ་པ་ནི། སྤྱགས་གསུམ་གང་རུང་གིས་ངེས་ན་འབྲེལ་བཏག་ལས། གང་ཞིག་མཐོང་ན་མ་མཐོང་མཐོང་། རྟེན་མ་མཐོང་ན་མ་མཐོང་བ། འབྲས་བུ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ནི། སྟོན་པའི་སྟེ་བ་མེད་ཀྱང་ཤེས།¹⁹ ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན་སྟོན་མེད་དེ། ངེས་བྱེད་གཉིས་ཆར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་རང་བཞིན་རྗེས་སུ་འགོ་ལྗོག་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་སྤྱགས་གསུམ་གང་རུང་གིས་ངེས་པར་བྱེད་ཀྱི་རུས་ཏེ། རྒྱ་ལ་བརྟེན་པའི་མཐའ་གསུམ་ཁེགས་ཤིང་། འབྲས་བུའི་མཚན་ཉིད་རྗེས་སུ་འགོ་ལྗོག་གཉིས་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤར་མ་དམིགས་པས་རྒྱ་གཞན་ལས་སྟེ་བ་ཁེགས་ཤིང་། འབྲས་བུའི་ལྗོག་པ་འབྲུབ་ལ་སྤར་མེད་པ་དང་བྱིས་སྟེ་བ་དམིགས་པ་གཉིས་ཀྱིས་གཏན་མི་སྟེ་བ་དང་། རྒྱ་མེད་ལས་སྟེ་བ་ཁེགས་ཤིང་། འབྲས་བུའི་རྗེས་སུ་འགོ་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ།

མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ།

གཉིས་པ་མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ་ནི། ཁ་ཅིག་འབྲེལ་བ་དོན་རང་མཚན་གྱི་རྗེས་སུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། དོན་རང་མཚན་པན་ཚུན་རྗེས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། འགལ་ཞིག་སྒྲ་དོན་ཁོ་ན་ལ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། སྒྲ་དོན་དངོས་མེད་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་པས་རང་མཚན་གོ་བར་མི་ལུས་པའི་

ཕྱིར་རོ། ཁང་ལུགས་ནི། སྒྲ་དོན་ལ་རང་མཚན་དུ་འབྱུང་པའི་གཞན་སེལ་གྱི་སྒོམ། དུ་བ་དང་། མེ་
དང་། བྱས་བ་དང་། མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་བཟུང་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ཚེ་གོ་བྱེད་རྗེས་འགོ་བ། སྤྱི་
ཡིས་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་རྟོགས།^{༡༩} ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་དག་གང་གིས་ངེས་པའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་དེ་དག་གང་གིས་ངེས་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། བྱོགས་ངེས་ངེས་པ་གཞན་གྱི་
ལུགས་དང་། གཉིས་ཀ་དགོས་པ་རང་གི་ལུགས་སོ། ཁང་བོ་ལ་གཉིས་ལས། དཔྱོད་པས་ངེས་པ་ནི་
ཁ་ཆེ་བདེ་བྱེད་དགའ་བ་ན་རེ། གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཚད་མས་ངེས་ཀྱང་། རང་བཞིན་གྱི་འབྲེལ་
བ་དཔྱོད་པས་ངེས་དགོས་སོ། ཞེས་གསུངས་སོ། ཚད་མས་ངེས་པ་ནི། ཉི་འོག་པའི་བརྗེ་ཏུ་ནམས་
ཞལ་མཐུན་ནམ་པར་སྤར་བཤད་པ་བཞིན་དུ་རྗེས་སུ་འགོ་ལྷོག་ངེས་པའི་ཚད་མས་འབྲེལ་བ་ངེས་
པར་བྱེད་དེ། དཔེ་ལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་འཛིན་པའི་ཚད་མ་དང་། དེ་མི་མཐུན་བྱོགས་ལ་འགོག་
པའི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཡོད་ན་ཡོད་པའི་རྗེས་འགོ་དང་། ལོག་ན་ལྷོག་པའི་ལྷོག་པ་གྲུབ་པས་སྤྱི་
ཁབ་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་གསུངས་སོ།

གཉིས་པ་ནི། ཚད་མ་ལ་མ་ལྟོས་པའི་དཔྱོད་པའང་གཞན་སེལ་བྱིན་ཅི་ལོག་སྤྱིད་པས་མི་
ངེས་ལ། མངོན་སུམ་ཡང་མ་ངེས་ན་འབྲུག་ལྷོག་གི་ཐ་སྟོན་མི་འབྲུབ། དེས་ན་རྟོག་དཔྱོད་ལས་མ་
འདས་པས་རྗེས་དཔག་གི་མི་མཐུན་བྱོགས་ལ་ཁེགས་ཀྱང་རྟོག་དཔྱོད་མེད་ན་མཐུན་བྱོགས་དང་
འབྲེལ་བ་མི་གྲུབ་པས་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྦྱེས་པའི་ངེས་པ་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱིས་འབྲེལ་བ་ངེས་ཏེ།
འབྲུལ་པས་དངོས་པོ་གཅིག་ལྟར་རྟོགས་ཞེས་དང་། དཔྱོད་པ་ནི་དོན་བྱེད་པར་རུང་བའི་ཡུལ་ཅན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༠} ཞེས་གསུངས་སོ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་དུག་པ་བཤད་
ཟིན་ཏོ། །

རབ་བྱེད་བརྟན་པ། འགལ་བ་བརྟག་པ།

འགལ་བའི་རྣམ་གཞག

གཉིས་པ་འགལ་བའི་རྟོགས་རྒྱལ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་རབ་ཏུ་
དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ། དགག་བཞག་སྤང་གསུམ་ལས།

གཞན་ལུགས་དགག་པ།

དང་པོ་ལ། འདོད་པ་བརྗོད་པ་དང་། དེ་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི་ཁ་ཅིག །འགལ་བའི་
མཚན་ཉིད་ཐ་དད་གཞི་མཐུན་མི་སྤྱི་བའམ། གང་ཞིག་གྲུབ་ན་གང་ཞིག་བཀག་པ་ལ་མི་འབྲུལ་བ་སྟེ།
སྡོན་པོ་གྲུབ་ན་སྡོན་མིན་བཀག་པ་ལ་མི་འབྲུལ་བ་ལྟ་བུའོ། །དབྱེན་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་།
ཕན་རྒྱུན་སྤངས་འགལ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག་གང་གིས་དབེན་ཞིང་སྤང་གཉིན་ལུས་
ལྟན་རྒྱུན་འགྲོགས་སུ་མི་རུང་བའམ། གང་ཞིག་གང་གིས་དབེན་ཞིང་ཕན་རྒྱུན་ཕྱད་ན་གཞོད་བྱེད་ཏུ་
འགྱུར་བའོ། །དེ་ཡང་སྟོབས་མཉམ་ན་གཞོད་པ་མཉམ་སྟེ། མཉམ་དུ་གྱི་བ་ལྟ་བུའོ། །སྟོབས་མི་མཉམ་
ན་སྟོབས་ཆེ་བས་གཞོད་པ་ཆེ་བ་དང་། སྟོབས་རྒྱུད་བས་གཞོད་པ་རྒྱུད་བར་བྱེད་དེ། ལུས་པ་འགལ་
བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་པའི་མཚན་ཉིད། ཆོས་གང་ཞིག་རང་གི་དགག་བྱས་དབེན་པའམ། གང་ཞིག་
ཡིན་པ་གྲུབ་ན་དེ་མིན་བཀག་པ་ལ་མི་འབྲུལ་བ་དེ། དཔེར་ན་སྡོན་པོ་ཡིན་པ་གྲུབ་ན། སྡོན་མིན་བཀག་
པ་ལ་མི་འབྲུལ་བ་ལྟ་བུའོ། །གལ་ཏེ་ཆ་གང་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུན་ཕན་རྒྱུན་སྤངས་འགལ་དུ་འགྱུར་རོ་ནི་ན་
འདོད་དེ། ཆ་གང་གཉིས་ལ་འགལ་བ་གཉིས་རོ་བོ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པར་ཆོས་མཚན་རྒྱུད་བ་ལས་བཤད་
པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ རྒྱུན་མི་ལྡོག་ཀྱང་ཞེས་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་བསྐྱོན་ནས་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་
འགལ་གཞོད་པར་འདོད་དོ།

དབྱེན་དངོས་འགལ་དང་རྒྱུད་འགལ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རྣམ་བཅད་དང་།
ཡོངས་གཞོད་གྲུབ་སྟེ་རྣམ་གཞི་པའམ་གང་ཞིག་གང་གིས་དབེན་ཞིང་རང་གི་དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་

ཕྱོག་ཙམ་དུ་གནས་པ་སྟེ། གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་སྡོ་མིན་བཀག་པས་སྡོན་པོ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་
པའི་མཚན་ཉིད། འགལ་ལྷ་གཉིས་ཀའམ་གང་རུང་གཅིག་ནམ་བཅད་དང་ཡོངས་གཅོད་ཀྱིས་བྱུང་
པར་དུ་བྱས་པ་སྟེ། སྡོན་པོ་དང་། སེར་པོ་ལྟ་བུའོ། །དབྱེན་དངོས་འགལ་གྱིས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པ་དང་
མ་བྱས་པ་གཉིས་སོ། །དེ་དག་གྲང་རྒྱས་དང་ཕྱོག་པ་འགལ་བའི་སྒོ་ནས་དུག་ཏུ་འགྱུར་རྟེ། རྒྱས་དངོས་
འགལ་ནི་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། །རྒྱས་ལ་དངོས་འགལ་གྱིས་བྱུང་པར་དུ་བྱས་པ་ནི་རྟག་པ་
དང་། བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་བྱས་པ་ནི་སྡོན་པོ་དང་། སེར་པོ་ལྟ་བུའོ། །ཕྱོག་པ་དངོས་འགལ་ནི་མེད་
དགག་ཡིན་མིན་དང་། གཏན་ཚིགས་ཡིན་མིན་ལྟ་བུའོ། །ཕྱོག་པ་ལ་དངོས་འགལ་གྱིས་བྱུང་པར་དུ་
བྱས་པ་ནི་མེད་དགག་དང་། ཤེས་བྱའི་ཕྱོག་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཏན་ཚིགས་མ་ཡིན་པ་དང་། བྱས་པའི་
གཏན་ཚིགས་ལྟ་བུའོ། །མ་བྱས་པ་ནི་བྱས་ཕྱོག་དང་། མི་རྟག་པའི་ཕྱོག་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་སྟུང་།

གཉིས་པ་ནི། དེ་དག་ནི་ཚོས་ཀྱི་གསལ་པའི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་རྟེ། དུ་བ་དེ་མེད་དང་འགལ་
བ་དང་། བྱས་ཕྱོག་དེ་མི་རྟག་པའི་ཕྱོག་པ་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རྟེ། དེ་ལ་འགལ་བ་སྤྱིའི་མཚན་
ཉིད་དང་། བྱེ་བྲག་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན། དུ་བ་དེས་མེ་
འགོག་པ་དང་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ཀ་ལྟེ། ས་པར་ཐལ་བ་དང་། བྱས་པ་དེས་མི་རྟག་པ་འགོག་པ་དང་
བསྐྱབ་པ་གཉིས་ཀ་ལྟེ། ས་པར་ཐལ་བ་དང་། དེ་གཉིས་དེ་དག་ལ་འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་མཐུན་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། མ་བྱུང་ན་འགལ་བ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་འགལ་ལྷ་འགོག་པ་དང་། འབྲེལ་བ་རྟགས་སུ་
བཀོད་ནས་འབྲེལ་ལུལ་བསྐྱབ་པའི་རྣམ་གཞག་མི་འཐད་པར་ཐལ་ལོ། །དུ་བ་ཚོས་ཅན། མེ་ལ་
གཞོད་བྱེད་དུ་ཐལ། མེ་དང་འགལ་བའི་ཕྱིར། བྱུང་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས། དེའི་ཕྱིར་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་
ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་ཁོན་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།””“ །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྟན་ཅིག་མི་གནས་
འགལ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དེ་གཉིས་གང་ལ་གནས་པའི་
ལུལ་དང་བྱེད་པ་ཐ་དད་པའི་ཕྱིར་རྟེ། ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ནི་ལུལ་འགལ་ལྷ་གཉིས་ཀ་དངོས་
པོར་ཡོད་པ་ལ་གནས། བྱེད་པ་འགལ་ལྷ་ཡོད་པར་འགོག། །ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ནི་ལུལ་འགལ་ལྷ་

གང་རུང་གཅིག་དངོས་པོར་མེད་པ་ལ་གནས། བྱེད་པ་འགལ་ལྷ་ཡིན་པ་འགོག་པའི་ཕྱིར། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཕན་ཚུན་གཞོད་བྱེད་དུ་¹¹⁶འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། བདག་འཛིན་དེ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལ་གཞོད་བྱེད་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། བརྒྱད་འགལ་ལ་དངོས་འགལ་གྱིས་བྱུང་བར་དུ་མ་བྱས་པ་ཡོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། བརྒྱད་འགལ་དུ་འཛིན་པ་དེ་དངོས་འགལ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར་རོ།

རང་ལུགས་བཞག་པ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་ནི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ལས། དང་པོ་ལ་འགལ་བ་བཞག་ཏུ་མེད་ཅིང་། གཉིས་པ་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྗོན་པ་ཐ་དད་དང་། གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད་དང་། རྗེས་ཐ་དད་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ། བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་འཛིན་པས་འགལ་བ་མི་སྤྲོད་ཅིང་། གཉིས་པ་ལ། ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་འཛིན་གོ། གསུམ་པ་ལ། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་དང་། ཕན་བྱ་ཕན་བྱེད་དང་། ཕན་གཞོད་གང་ཡང་མེད་པ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་འཛིན་སྟེ། ཚ་གང་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ལ། དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་འཛིན་སྟེ། མེ་དུ་ལྟ་བུའོ། གསུམ་པ་ལ། འགལ་འབྲེལ་གང་ཡང་མེད་དེ། སྡོ་སེར་ལྟ་བུའོ། རྟེ་ལ་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད་དུ། ཚེས་གང་ཞིག་ཚེས་གཞན་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་གཞི་ལ་མ་བཀར་བའི་སྐྱེ་རིས་ཅམ་ཡིན་ལ། གཞི་ལ་བཀར་ན། ཚེས་གང་ཞིག་ཚེས་གཞན་ལ་གཞོད་པར་བྱེད་པ་དེ་ཚེས་གཞན་དེ་དང་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ནོ།

ཅོད་པ་སྟོང་བ།

གསུམ་པ་ནི་ལ་ཅིག་རྟོག་གའི་གཞུང་ལས་གནས་སྐབས་འགའ་ཞིག་ཏུ་སྡོ་སེར་ལ་སོགས་པ་འགལ་བར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན་མི་འགལ་ཏེ། དེ་ནི་རྟ་དང་འབྲེལ་བའི་བསྐྱང་ཞེས་འབྲེལ་བའི་མིང་གིས་བཏགས་པ་བཞིན་དུ་ཐ་དད་ཕན་ཚུན་ཡིན་པ་མི་སྤྲོད་པ་ཅམ་ལ་འགལ་བའི་

མིང་གིས་བཏགས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །ཡང་ཁ་ཅིག་མཚན་ཉིད་དེ་མི་འཐད་དེ། ཚོས་གཅིག་ལ་
འགལ་བ་བཞག་ཏུ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་གནོད་བྱ་གསོད་བྱེད་དུ་འགྱུར་བ་དེ་འགལ་བའི་མཚན་
ཉིད་ཡིན་ཏེ། འགལ་བར་འཛོག་པ་ལ་ཚོས་གཉིས་དགོས་པའི་བྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། །ཁོ་ན་ཚ་བ་དང་
གཤེར་བ་དེ་མེ་ཆུའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་ན་ཅིས་འགོག་གཤམ་ཏེ་མི་འཐད་དེ། ཚ་བས་ཆུ་ལ་མ་བྱལ།
གཤེར་བས་མེ་ལ་མ་བྱལ། དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཚོགས་པ་མེད། མཚན་ཉིད་སོ་སོར་འཛོག་ན།
མཚན་གྱི་ཡང་སོ་སོར་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ་ཞེན། སྤྲ་མ་ལ་ཡང་མཚུངས་ཏེ། གནོད་བྱེད་གྱིས་གསོད་བྱ་
ལ་མ་བྱལ། གསོད་བྱས་གསོད་བྱེད་ལ་མ་བྱལ། དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཚོགས་པ་ནི་མེད། མཚན་ཉིད་
སོ་སོར་འཛོག་ན་མཚན་གྱི་ཡང་སོ་སོར་འགྱུར་བའི་བྱིར་རོ། །གཞན་ཡང་ཕན་བྱ་ཕན་བྱེད་དུ་གྱུར་པ་དེ་
ཆུ་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་ཐལ་བ་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །གཞན་ཀྱི་དོན་ནི་དུ་བ་
མཚན་གཞིར་བཟུང་^{༡༡}ནས་མེ་དང་འབྲེལ་ཞེས་འཛོག་པ་བཞིན་དུ་གསོད་བྱེད་མཚན་གཞིར་བཟུང་
ནས་གསོད་བྱ་དེ་དང་འགལ་ཞེས་འཛོག་དགོས་སོ།།

འདི་ལ་ཡང་གཞི་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་མ་བཟུང་བར་སྦྱི་ཙམ་གྱིས་དབང་དུ་བྱས་ན་ཕན་ཚུན་
གསོད་བྱ་གསོད་བྱེད་ཡིན་པ་དང་། གསོད་བྱེད་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དང་། གསོད་བྱ་ཁོ་ན་ཡིན་པ་གསུམ་ཡོད་
པ་ལས། དང་པོ་ནི། ཏྲག་མི་ཏྲག་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེ་བདག་
འཛོན་ལ་གསོད་བྱེད་ཁོ་ན་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་ལས་ཕྱོག་པ་ལྟ་བུའོ། །གཞི་གཅིག་གི་
སྟེང་དུ་ཕན་ཚུན་གསོད་བྱ་གསོད་བྱེད་ཡིན་པ་ནི་མི་སྲིད་དེ། ལུས་པའི་སྟེང་དུ་ཏྲག་པས་མི་ཏྲག་པ་ལ་
གསོད་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར་དང་། བཅ་མ་ཁའི་སྟེང་དུ་མི་ཏྲག་པས་ཏྲག་པ་ལ་གསོད་པ་མི་སྲིད་པའི་
བྱིར་རོ། །འདི་ནི་ཁོ་བོས་རྟོགས་སོ།།

མཚན་གཞིའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ལས། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ།

གཉིས་པ་མཚན་གཞིའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། ཕན་
ཚུན་སྤངས་འགལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། འགལ་བ་

གནས་པའི་ཡུལ། གནོད་བྱ་བསྐྱོག་པའི་དུས། འགལ་བ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མའོ།

དང་པོ་ལ་ཁ་ཅིག །ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། དངོས་པོ་གཉིས་ལ་གནས་པའི་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད། ཅེས་ཟེར་བ་དེ་མི་འཐད་དེ། གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་ཚོགས་པའི་སྤྱི་མི་སྤྱིད་ཅིང་། ཡ་གུལ་འགོད་ན་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལྟར་མ་བྱུང་བོ། རྟེན་ན་རང་ལུགས་ལ་འགལ་བ་གནས་པའི་ཡུལ་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་གཉིས་ལ་མཚན་ཉིད་སོ་སོར་འཛིན་ཅིང་། དེ་ལ་གནས་པའི་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། སྤྱི་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་ནི་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་དགོངས་པ་སྟེ། རང་གི་རྒྱན་མ་གཏུགས་པར་འབྱུང་བ་ན་ཚོས་གཞན་ཉེ་བས་རྒྱས་མེད་དུ་སྒྲིབ་དེ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་གནོད་བྱའི་མཚན་ཉིད། རྒྱན་མ་གཏུགས་པར་འབྱུང་བ་ཅན་གཞན་རྒྱས་མེད་དུ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པ་དེ། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་གནོད་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཚོས་གང་ཞིག །ཚོས་གཞན་ཡོད་པ་ལ་གནོད་བྱེད་དེ་ཚོས་གཞན་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། དབྱེན་སྒྲེའི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། དོན་གྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ངེས་ཤེས་དང་སྒྲོ་འདོགས་ལྟ་བུའོ། ལཱ་ཉིས་པ་ནི། ཚ་རིག་དང་གང་རིག་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་ནི། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ནི་ངོ་བོ་གཅིག་པ་དང་། འགལ་སྒྲུབ་དངོས་པོར་མེད་པ་ལ་མི་གནས་ཉེ། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་གཉིས་ཀ་ཡང་དངོས་པོར་ཡོད་དགོས་པའི་བྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ནི། གལ་ཏེ་ཚ་རིག་དང་གང་རིག་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཐུད་ན་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་མ་ཡིན་ཅིང་། ཐུད་མ་ཐག་ཏུ་བཅོམ་པ་ཡིན་ན་གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུས་མཉམ་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེན། འདིའི་ལན་ལ། དགག་བཞག་སྒྲུང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་ཁ་ཅིག །སྒྲུང་གཉེན་གཉིས་བྱ་ཚོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་གསུམ་གྱི་བར་དུ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་ནས་གསུམ་པ་ལ་སྒྲུང་བུའི་རྒྱན་ལྟོག་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ། ཁ་ཅིག་ད་ལྟར་ནས་སྒྲུང་གཉེན་གཉིས་དོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བར་དུ་རྒྱན་རིང་དུ་འགོགས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། རྒྱན་ཡུན་རིང་དུ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་ན་

ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ཡིན་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར་དོ། ཆོས་མཆོག་གིས། ཚ་གྲང་གཉིས་སྐད་ཅིག་
 དང་པོ་ལ་ཕྱད། གཉིས་པ་ལ་གྲང་རིག་ལུས་མེད་དུ་སྒྲེ། ཤིན་ཏུ་ལྷུང་ན་སྐད་ཅིག་གསུམ་པ་ལ་གྲང་
 རིག་གི་རྒྱན་ལྟོག་ ལྟོག་པ་བུལ་བའི་མུ་མཐའ་ནི་གཟུང་དུ་མེད་དོ།^{༡༡} ཅིས་ཟེར་དོ། མི་འཐད་དེ།
 སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་གྲང་རིག་ལུས་མེད་དུ་སྒྲེ་བ་མི་འཐད་པར་ཐལ། ཚ་རིག་དང་ཕྱད་པའི་གྲང་
 རིག་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་དེས་རང་གི་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་སྐྱེད་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། གཉིས་
 པ་ལ། རོན་གྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་གཞོད་བྱ་ལྟོག་པའི་དུས་དང་། སློའི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་གཞོད་བྱ་ལྟོག་
 པའི་དུས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚ་གྲང་གཉིས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཕྱད། དེ་གཉིས་ཕྱད་པའི་ཚ་
 རིག་སྐད་ཅིག་མ་དང་ངོ་མ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་དང་། གྲང་རིག་སྐད་ཅིག་མ་དང་ངོ་མ་ཉེར་ལེན་བྱས་ནས་
 སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་རང་གི་རིགས་འདྲ་ཕྱི་མ་སྐྱེད་པའི་ལུས་པ་མེད་པའི་གྲང་རིག་སྐྱེ། སྐད་ཅིག་
 གསུམ་པ་ལ་གྲང་རིག་མི་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱན་ལྟོག་པར་འཛོག་པ་ཡིན་ནོ། །གལ་ཏེ་ལུས་མེད་དུ་སྒྲེ་བ་ལ།
 ཕྱད་དགོས་པ་ལ། ལྷང་ལུན་གཉིས་ཕྱད་པ་མེད་དེ་ཅེན་མི་འགལ་ཏེ། ལུན་པའི་སྐད་ཅིག་སྐྱ་མས་སྐྱང་
 བ་དང་ཉེ་བའི་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་སྐྱེད་པའི་ཆོ། ལྷང་བའི་སྐད་ཅིག་སྐྱ་མས་ལུན་པ་དང་ཉེ་བའི་སྐད་ཅིག་
 ཕྱི་མ་སྐྱེད་ལ། དེ་ནས་སྐྱང་བ་དང་ཉེ་བའི་ལུན་པ་ལུས་མེད་དུ་སྒྲེ་ལོ། བྱིས་ལུན་པ་ལུས་མེད་འགགས་
 པ་ཉིད་སྐྱང་བ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པས་སྐྱེ་འགག་དུས་མཉམ་སྟེ། སྐྱང་མདའི་མཐོ་དམན་བཞིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ནི། སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ངེས་ཤེས་ཀྱི་དངོས་རྒྱ་དང་སྒྲོ་འདོགས་ལུས་མེད་གཉིས་
 དངོས་སུ་ཕྱད། སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་ངེས་ཤེས་སྐྱེས་པ་དང་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་རྒྱན་ལྟོག་པ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་
 པ་ལ། རོན་གྱི་འགལ་བ་ལ་རྩོད་པ་སྒྲོང་བ་དང་། སློའི་འགལ་བ་ལ་རྩོད་པ་སྒྲོང་བ་གཉིས་ཡོད་པ་ནི་
 གཞུང་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །བཞི་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རོན་ལ་འགལ་བ་དགག་ སློ་ངོར་
 འགལ་བ་བསྐྱབ། འགལ་བ་རྟགས་སུ་སྒྲོར་བའི་ཚུལ་ལོ། རང་པོ་ནི། རོན་ལ་འགལ་བ་མ་གྱུབ་སྟེ།
 ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་གཞོད་བྱ་དང་གཞོད་བྱེད་གཉིས་ནི་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པས་དེ་བྱུང་འབྲེལ་
 རོན་ལ་གྱུབ་པ་འགོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཁེགས་ལ། ཕན་ཚུན་སྐྱངས་འགལ་གྱི་འགལ་
 རྒྱ་གང་རུང་གཅིག་དངོས་པོར་མེད་པས་དངོས་པོར་མེད་པ་ལ་རོན་གྱུབ་པའི་འགལ་བ་མེད་པའི་

ཕྱིར་རོ། གཉིས་པ་ནི། སློ་ངོར་འགལ་བ་བྱུང་སྟེ། གཞོད་བྱེད་ལྷན་ལྷན་དང་གཞོད་བྱ་ལྷན་མེད་
གཉིས་མཛོན་སྐྱུ་ཕྱགས་གསུམ་གྱིས་རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་པར་བྱེད་ཅིང་། ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་
འགལ་ལྷོ་གང་རུང་གཅིག་ཚད་མས་བཀག་ཅིང་། ཅིག་ཤོས་ཚད་མས་བྱུང་བ་ལ་འགལ་བར་སློ་འདོགས་
པའི་ཕྱིར་རོ། གསུམ་པ་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།

ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ།

གཉིས་པ་ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཅིག་དང་ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་གཞག ཐ་དད་
འགལ་བ་འཛོག་པའི་ཚུལ། ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ཉིད་བཤད་པའོ། འདྲ་བོ་ལ། ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་དང་། གཅིག་གི་རྣམ་གཞག་གཉིས།

དང་བོ་ལ། རྩ་ཐ་དད་ནི་རྒྱ་རྒྱེན་ཐ་དད་ལས་སྦྱེས་པ་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ལྷ་གྲ་དང་། བས་ཀྱི་ལྷ་
གྲ་ལྷ་བུའོ། འཛོག་པ་ཐ་དད་ནི་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་པ་ཐ་དད་དུ་སྤང་བ་སྟེ། བྱས་མི་རྟག་ལྷ་བུའོ། གཉིས་
པ་ལ། རྩ་གཅིག་ནི་རྒྱ་རྒྱེན་གཅིག་ལས་སྦྱེས་པ་སྟེ། བྱས་མི་རྟག་ལྷ་བུའོ། འཛོག་པ་གཅིག་ནི་ཤེས་
པ་ལ་རྣམ་པ་གཅིག་ཏུ་འཆར་བ་སྟེ། བྱས་པ་དང་བྱས་པ་ལྷ་བུའམ་ཚད་མ་^{༡༡༩}དང་ཡང་དག་ཤེས་པ་ལྷ་
བུའོ། གཉིས་པ་ནི། ཐ་དད་ལ་ཡན་བྱ་ཡན་བྱེད་དང་། གཞོད་བྱ་གཞོད་བྱེད་དང་། དེ་གཉིས་གང་ཡང་
མ་ཡིན་པ་གསུམ་ལས། བར་པ་ཉིད་ལ་འཛོག་གོ།

གསུམ་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་བོ་ནི་ཁ་ཅིག ཡན་ཚུན་གཞོད་
བྱ་གཞོད་བྱེད་དུ་གྱུར་ཅིང་འགལ་ལྷོ་དངོས་པོར་མ་བྱུང་བ་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། གཞོད་བྱ་གཞོད་
བྱེད་ཚོགས་པའི་སྦྱི་མི་སྤྲོད་ཅིང་། ཡ་གུལ་མཚན་ཉིད་དུ་འཛོག་ན་ཨིག་ཤོས་ལ་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། འདྲ་
ལུགས་ནི། ཚོས་གང་ཞིག་ཚོས་གཞན་ཡིན་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་དེ་ཚོས་གཞན་དེ་དང་ཡན་ཚུན་སྤངས་
འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། གཉིས་པ་ལ་དངོས་འགལ་དང་བརྒྱད་འགལ་གཉིས། དང་བོའི་མཚན་ཉིད་ལ་
ཁ་ཅིག འདྲ་གི་དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་ལྷོག་ཙམ་དུ་གནས་པ་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། སྤྱི་བོ་
ཚོས་ཙན། སྤྱི་མིན་རྣམ་པར་བཅད་ལྷོག་ཙམ་དུ་གནས་པར་བཤད། དེ་དང་དངོས་འགལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། སྤྱི་འཛིན་རྟོག་པའི་སྒྲིབ་ལུ་ཐུག་པའི་ལོ། །ཁ་ཅིག་རྣམ་བཅད་ལ་དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་
 བས་ཡོངས་གཅོད་ལ་དེར་གྲུབ་པ་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། དངོས་པོ་ཚོས་ཅན། འདུས་མ་བྱས་དང་
 དངོས་འགལ་དུ་ཐུག་ རྣམ་བཅད་ལ་འདུས་མ་བྱས་རྣམ་པར་བཅད་ནས་ཡོངས་གཅོད་ལ་འདུས་བྱས་
 སུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རང་ལུགས་ནི། ཚོས་གང་ཞིག་ཚོས་གཞན་ཡིན་པ་ལ་དངོས་སུ་གཞོད་བྱེད་དུ་བརྒྱད་
 བས་གཞོད་བྱེད་དེ་རིམ་པ་བཞིན། ཚོས་གཞན་དེ་དང་དངོས་འགལ་དང་། བརྒྱད་འགལ་གྱི་མཚན་
 ཉིད་དོ། །ཡང་ན་རང་མིན་དང་དངོས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་མིན་འགོག་པའོ། །དཔེར་ན་རྟག་པ་
 དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། །རང་མིན་གྱི་བྱེད་འགོག་པ་དེ། རང་མིན་གྱི་བྱེད་བྱེད་དེ་དང་བརྒྱད་
 འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། དཔེར་ན། བྱས་པ་དང་། རྟག་པ་དང་། དངོས་པོ་དང་། རྟག་དངོས་དང་། རེས་
 དངོས་དང་། ལྟོས་བཅས་ལྟ་བུའོ། །བརྒྱད་འགལ་ཡིན་ན། དངོས་འགལ་གྱིས་བྱེད་པར་དུ་བྱས་པ་
 དགོས་པའི་དོན་ཡང་། དངོས་འགལ་གྱི་འགལ་བྱེད་འགོད་བྱེད་དེ་དང་ཡིན་བྱེད་མཉམ་ཡིན་པ་དང་།
 དེའི་བྱེད་བྱེད་ཐམས་ཅད་དངོས་འགལ་གྱི་གཞོད་བྱེད་དེ་དང་བརྒྱད་འགལ་ཡིན་ལ། དངོས་འགལ་གྱི་
 གཞོད་བྱེད་དགག་པ་དེ་དང་ཡིན་བྱེད་མཉམ་དང་། དེའི་བྱེད་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་གཞོད་བྱེད་དེ་དང་
 བརྒྱད་འགལ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞོད་བྱེད་འགོད་བྱེད་དེ་དང་དངོས་འགལ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཙོ། །རང་
 མིན་གྱི་བྱེད་བྱེད་འགོག་པའི་དོན་ཡང་བྱས་པའི་རང་མིན་ནི་མ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་བྱེད་བྱེད་ནི་
 རྟག་པ་ཡིན་པས་དེ་འགོག་པ་ཡིན་ཏོ།

གལ་ཏེ་ཀ་བ་དང་བུམ་པ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་མ་ཡིན་ན། དེ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་པ་གྲུབ་
 པས་ཅིག་ཤོས་ཡིན་པ་འགོག་མི་རྣམས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེན། སྦྱོན་མེད་དེ། བུམ་པ་ཡིན་པ་རྟགས་སུ་
 བཀོད་ནས་ཀ་བ་མ་ཡིན་པར་བསྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ནི་མེད་ཅིང་། བུམ་པ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་
 གྱིས་ཀ་བ་མ་ཡིན་པར་གྲུབ་པ་ནི་དེ་གཉིས་ཕན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་
 སྤངས་འགལ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཙོ། །དེས་ན་ཕན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་པ་ཙམ་གྱི་
 དགག་བྱ་ནི་སྤང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་འགོག་སྟེ། འདི་ལྟར་བུམ་པ་ཚོས་ཅན། ཀ་བ་མ་
 ཡིན་ཏེ། ཀ་བ་སྤང་རུང་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་

དངོས་འགལ་གྱི་འགལ་ལྷན་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་ཅིག་ཤོས་འགོག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ནི་མེད་ཅིང་།
 དེས་བྱུང་བར་བྱས་པའི་བརྒྱད་འགལ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་འགལ་ལྷན་འགོག་སྟེ། འདི་ལྟར་བུམ་པ་
 ཚོས་ཅན། རྟག་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །འགལ་བ་བརྟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་
 པ་སྟེ་བདུན་པའོ། །ཤེས་བྱ་སྟེ་ལྟོག་ནས་གཏན་ལ་དབབ་པ་རྣམས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

॥

རབ་བྱེད་བརྒྱད་པ། མཚན་ཉིད་བརྟག་པ།

ཤེས་བྱེད་ཚད་མའི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ་ལས། མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་

གཉིས་པ་ཤེས་བྱེད་ཚད་མའི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། མཚན་གཞི་སོ་སོའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྤྱིར་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན། རྩེ་བྲག་རྩ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ངེས་པར་བྱ་བ། མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་པའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །

སྤྱིར་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན།

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ལ་ཚོས་གསུམ་གྱིས་བྱུང་བར་བསྐྱབ་པ། བྱུང་བྱེད་ཚོས་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ། ཚོས་གསུམ་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་གོ།

ཤེས་བྱ་ལ་ཚོས་གསུམ་གྱིས་བྱུང་བར་བསྐྱབ་པ།

དང་པོ་ནི། ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་མཚན་ཉིད། མཚོན་བྱ། མཚན་གཞི་གསུམ་གྱིས་བྱུང་བར་རང་རིག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་འགྲུབ་སྟེ། ཤེས་བྱའི་རྣམ་པ་གང་ཡང་རུང་བ་གཅིག་སྟོ་ཡུལ་དུ་འཆར་བ་ན་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་རྣམ་པ་དང་། དེ་ཉིད་ལ་སྐྱ་སྟོ་མ་འབྱུལ་བས་ཞེན་དུ་རུང་བ་དང་། དེ་འདྲ་གཞི་དང་བཅས་པར་འཆར་བའི་བྱིར་རོ། །དཔང་ལོས། ལྷག་ཅེས་པའི་སྐྱ་གཅིག་ཉིད་ལོ་ལྷ་བས་ངེས་མཚན་གཞི་དང་། ངེས་མཚོན་བྱ་ལ་བསྐྱར་བ་ཡིན་པས་འདི་གཉིས་དོན་གཅིག་ལ། དེང་སང་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་གྱི་སྤྱིར་བ་བྱེད་པ་ནི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོའི་བརྟག་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ཤེས་བྱ་ཤེས་བྱེད་ཤེས་གཞི་གསུམ། བརྟོད་བྱ་རྟོད་བྱེད་བརྟོད་གཞི་གསུམ་ལ་སྐྱེས་པ་ཡང་¹⁾ ²⁾ དགོས་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། ³⁾ །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འདི་ལ་རྣམ་པར་བྱེད་བར་བྱསྟེ། སྤྱིར་མཚན་ཉིད་ལ་མཚོན་བྱ་ལ་མཚན་ཉིད་དུ་བྱས་པ་དང་།

མཚན་བྱེད་ལ་མཚན་ཉིད་དུ་བྱས་པ་གཉིས། བྱི་མ་ལ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་དོ་བོ་
གཏན་ལ་འབེབས་པའི་མཚན་ཉིད་དང་། མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་སྐད་ཅིག་མ་ལྟ་བུ་དེ་མིན་ལས་
འབྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། མཚན་བྱ་དང་མཚན་གཞི་དོན་གཅིག་སྟེ། སྤྱུག་
བསྐལ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད་མི་རྟག་སོགས་བཞི་པོ་དེས་མཚན་གཞི་ཉེར་ལེན་གྱི་གཞུགས་ལུང་ལྟ་
ཡང་མཚན་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། འདི་ལ་དགོངས་ནས་མངོན་པ་དང་། ཅུ་ཤེར་ལས། མཚན་བྱ་དང་
ཡ་མཚན་གཞི་དོན་གཅིག་ཏུ་གསུངས་སོ། བྱི་མ་ལྟར་ན། མཚན་བྱ་དང་མཚན་གཞི་དོན་མི་གཅིག་སྟེ།
ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་གསུངས་པ་དེས་མཚན་གཞི་མངོན་ཇེས་གང་རུང་རེ་རེ་
མཚན་མི་རྟག་པའི་བྱིར་རོ། མཚན་མཚན་གཞི་གསུམ་གྱི་སྦྱོར་བ་བྱེད་པ་རྣམས་ནི་འདི་ལ་དགོངས་ལ།
འདི་ཉིད་རྟོག་གཏི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་ལས་བཤད་དེ། ཚད་མ་མདོར། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་
མཚན་ཉིད་ཆོས་ལུ་གསུངས་པ་ལ། རྣམ་འགྲེལ་དུ་མ་ཁྱབ་ཁྱབ་ཆེས་མི་སྤྲོད་གསུམ་གྱི་སྦྱོར་གཙོད་
པའི་སྦྱོར་ས་མཚན་ཉིད་རྣམ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་གསུངས་པ་དེའི་ཆེ་མཚན་བྱ་དང་མཚན་གཞི་བྱེད་པར་
མེད་ན་ཆོས་ལུ་པོ་དེས་སྐྱེད་དང་མི་རྟག་པའི་ཆོགས་དོན་ལ་ཡང་སྦྱོར་གསུམ་གཙོད་རྣམ་པར་ཐལ་བའི་
བྱིར་རོ། གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོའི་བརྗོད་ཆད་མིན་ན། མདོ་སྤྲེལ་ལས། སངས་རྒྱུས་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་
ཅན་ལ། ཁན་འདོགས་བྱིར་ནི་མཚན་གཞི་དང་། མཚན་ཉིད་དང་ནི་མཚན་པ་དག རབ་ཏུ་བྱེད་པས་
ཡང་དག་བཤད།^{༡༩} ཅེས་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་བྱེད་ འདི་ལ་ཡང་པན་གདགས་བྱིར་ནི་ཤེས་གཞི་
དང་།^{༢༠} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་སུན་འབྲིན་སྤྲེལ་དེས་ན་ལེགས་པར་སོམས་ལ་སྦྱོས་ཤིག།

ཁྱབ་བྱེད་ཆོས་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་དེས་པར་བྱ་བ།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད། མཚན་བྱ། མཚན་གཞི་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ།
མཚན་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་མི་དགོས་པ་འདོད་པ་དགག། དགོས་པའི་མཚན་ཉིད་གཞན། འདི་བསལ་
བྱ་སྦྱོར་ཅན་གྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའོ།

མཚན་ཉིད།

དང་པོ་ནི་ཁ་ཅིག མཚན་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་གཞན་མི་དགོས་ཏེ། རོན་ལྗོན་རྩེ་སྟོན་ཡོད་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་དང་། དགོས་ན་ཐུག་མེད་དུ་སྐྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་རོ། ཡང་ཁ་ཅིག མཚན་ཉིད་ལ་ཡང་མཚན་
 ཉིད་ཀྱི་དོན་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་ལས། རོན་ལ་མཚན་ཉིད་གཞན་མི་དགོས་ཀྱང་དོན་དེ་མཚན་གཞིར་
 བཞག་ནས་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དུ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་འཛིག་པ་ཡིན་ལ། དེ་རྩེ་སྟོན་ཡོད་ཡིན་པའི་
 གཏན་ཚིགས་མ་གྲུབ་པོ་ཅེས་ཟེར་རོ། ཁ་ཅིག་དོན་ལ་དགོས་ཀྱང་སྟོན་མེད་དེ། ཐ་སྙད་གཉིས་པའི་
 མཚན་ཉིད་བ་ལང་གི་ཐ་སྙད་ལ་མཚན་ཉིད་ནོག་སོགས་འདུས་པ་དགོས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་
 མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཐུག་མེད་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་གཏན་ཚིགས་བཞིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་ལ་དང་པོ་
 མི་འཐད་དེ། མཚན་ཉིད་ལ་མཚན་ཉིད་དགོས་ཀྱང་མཚན་ཉིད་ཐུག་མེད་དུ་མི་འགྱུར་ཏེ། སྟོར་བ་
 གསུམ་པར་ཐུག་པའི་ཕྱིར་རོ། བྱི་མ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྣམ་འཛིག་གི་རྒྱ་མ་ངེས་པར་རྣམ་གཞག་གི་
 འབྲས་བུ་ངེས་སམ་མ་ངེས། དེས་ན་མཚན་ཉིད་དགོས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། མཚན་ཉིད་མེད་ཀྱང་
 མཚོན་བྱ་གོ་བའི་ཕྱིར། མ་ངེས་ན་རྩ་བའི་མཚན་ཉིད་ངེས་པ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་ཐུག་མེད་
 ཀྱི་ཕྱི་མ་ངེས་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རང་ལུགས་ནི་མཁས་པས་གཏན་ཚིགས་དང་། མཚན་
 ཉིད་ཀྱི་དོན་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཐ་སྙད་འབྲུབ་ལ། ལྷན་པོ་ལ་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་རྟགས་སུ་བཀོད་
 པའི་ཐ་སྙད་བརྒྱབ་གྱིས་འབྲུབ་ཅིང་། ཤིན་ཏུ་ལྷན་པོ་ལ་ནོག་སྟོན་གྲུབ་པའི་ཀྱི་དོན་ལྗོན་གཉའ་བར་ག་
 སྐྱུངས་པ་དང་། མགིན་པར་བགས་པ་འབྱུང་བ་ལ་སོགས་པ་བད་དོན་སྟེ་ལ་དགོས་པ་སྲིད་དོ། །དེ་
 ཙམ་བརྗོད་ཀྱང་མི་གོ་བ་ནི་ཐ་སྙད་བརྒྱབ་ཀྱི་ཡུལ་མ་ཡིན་ནོ།།

འོ་ན་ལྷན་པོ་ལ་ཐ་སྙད་རི་ལྟར་བརྒྱབ་སྟམ་ན། རོག་སོགས་འདུས་པ་མཚན་ཉིད་དུ་བརྒྱབ་
 པ་ན་གང་དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྗོན་གྲུབ་པ་ཡིན་ན། མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་བྱུང་། དཔེར་ན་
 ལྟ་ལྟོར་བ་བཞིན། རོག་སོགས་འདུས་པ་འང་དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྗོན་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 བས་འབྲུབ་ཅིང་། དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ཡང་གང་དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྗོན་གྲུབ་པ་ལ་

མཚན་ཉིད་ཀྱི་བད་སྟུར་ཏེ། ཡལ་ག་དང་ལྷན་པ་ལ་གི་ད་གི་བད་སྟུར་བ་བཞིན། ཞེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་
འགྲུབ་ལ། སྟུར་བ་འདི་གཏོགས་ཀྱང་བྱེ་བྲག་ལ་བཀར་ཏེ་བཞེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་པར་སྤོ།

གཉིས་པ་ལ། དགག་བཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་ཁ་ཅིག་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་
མཚོན་བྱ་ནམ་འཛོག་གི་རྒྱ་མཚན་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་
བསྟུབ་བྱ་གོ་བྱེད་དུ་བལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འགའ་ཞིག་རྣམས་ཡོད་ཚེས་གསུམ་ཚང་བ་ཡིན་ལ། ཚས་
གསུམ་པོ་ཡང་སྟུར་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ། རང་གི་མཚོན་བྱ་ལས་གཞུག་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པ། མཚན་
གཞི་ལ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་བ་དང་། འགའ་ཞིག་མཚོན་བྱའི་དོན་ལྟོག་གཞི་ལ་གྲུབ་པ་ཅེས་
ཟེར་བ་གཉིས་ཀ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མཚན་ཉིད་དུ་གོ་བ་མཚོན་བྱ་ལ་ལྟོས་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་
པ་ནི། དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྟོག་གྲུབ་པ་སྟེ། དངོས་འགལ་གཅོད་པ་ཞེས་པས་རིགས་མི་
མཐུན་ནམ་པར་གཅོད་ལ། འོ་ན་མཚོན་བྱ་དང་མཚན་གཞི་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ་སྟུམ་ན་དོན་ལྟོག་ཅེས་
པས་མཚོན་བྱ་དང་མཚན་གཞིའི་ལྟོག་པ་གཅོད་དོ། །སྟུབ་པ་ཞེས་པ་ནི་དོན་ལྟོག་སྟེ་སྟུམ་གང་ལ་གྲུབ་
པའི་གཞི་རང་མཚན་དང་སྟེ་དོན་སོ་སོར་མ་བྱེ་བའི་ལྟོ་ལྟེན་པ་ལྟ་བུ་གཟུང་རོ། །འདིར་རྩ་ཆོག་ཆོགས་
སྟུབ་ཅན་པའི་དོར་བྱས་ནས་དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྟོག་ཡིན་ཞེས་པ་སྟེ་ཇི་བཞིན་དུ་འཛོག་པ་
ནི་འབྲེལ་བར་གྲུབ་པ་ཞེས་པའི་ཆོག་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་སྟུར་བའི་ལུས་པ་མཐོན་པའོ།

གསུམ་པ་ལ། དགག་གཞག་སྟུང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་བོད་སྟུང་རབས་པ་རྣམས། མཚན་
ཉིད་ཀྱི་སྟོན་བསྟུན་རང་ལྟོག་རྣམས་སུ་མ་གྲུབ། དོན་ལྟོག་གཞན་སྟུར། མཚན་གཞི་ལ་མི་གནས་པ་དང་
གསུམ། དང་པོ་ནི། མཚན་ཉིད་གང་ཞིག་རང་གི་ཐ་སྟངས་ལས་རང་དབང་དུ་མ་གྲུབ་པ་སྟེ། དེ་བྱེད།
བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་བ་ལང་ཉིད་ལྟ་བུ་རང་གི་ཐ་སྟངས་དང་། བ་ལང་གི་མགོ་བོ་ལྟ་བུ་རང་གི་ཐ་
སྟངས་ཀྱིས་བྱེད་པར་དུ་བྱས་པ་བཀོད་པ་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། རང་གི་ཐ་སྟངས་ལས་རང་དབང་དུ་
གྲུབ་ཀྱང་། རང་མཚོན་བྱའི་དོན་ལྟོག་མ་ཡིན་པའོ། །དེ་བྱེད་བཞིན་ལྟོ། རྟེན་མཚོན་པ་ལ་ལོག་སོགས་
འདུས་པ་ལྟ་བུ་མི་སྤྲིད་པ་དང་། བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་ལྟོག་གལ་ཁྲ་བོ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་མ་གྲུབ་པ་དང་།

བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་མགོ་ལྟན་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་ཆེས་པ་དང་། མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་རྒྱ་རྒྱུ་^{༡༥} གྱིས་
བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བ་མཉམ་པའི་དོན་ལྟོག་གཞན་འབྱུང་རོ། གསུམ་པ་ནི། རང་གི་ཐ་སྙད་ལས་རང་
དབང་དུ་གྱུབ་ཀྱང་གང་མཚན་པར་བྱ་བའི་གཞི་ལ་ཇི་ལྟར་དགོད་བྱ་ལྟར་མ་གྱུབ་པའི། དབྱེན་བཞེས་སྟེ།
འགལ་ནས་མི་གནས་པ། ལྟོག་པ་ཐ་དད་མེད་ནས་མི་གནས་པ། དོན་ལྟོག་ཐ་དད་མེད་ནས་མི་
གནས་པ། མཚན་གཞིའི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མ་བྱུང་ནས་མི་གནས་པའོ། །དཔེར་བརྗོད་རིམ་པ་ལྟར།
རྟ་དང་། འོག་སོགས་འདུས་པ་དང་། བ་ལང་དང་། སྟོག་ཆགས་ཅམ་བ་ལང་དུ་མཚན་པ་ལ་འོག་
སོགས་འདུས་པ་བཞེད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་ཟེར་རོ།

དེ་དག་ནི་མི་འཐད་དེ། འདི་དག་སྦྱར་བར་བཞེད་ནས་སྦྱོན་བཅུ་ན་མཚན་ཉིད་མཚན་བྱ་
ལས་དོན་ལྟོག་གཞན་དུ་གྱུར་པ་སྦྱོན་དུ་མི་འཐད་དེ། རྟོད་ཉིད་མེད་དགག་ཏུ་མཚན་པ་ལ་བསྐྱབ་ཆོས་
དོར་བ་བཞེད་པའི་ཆེ། བསྐྱབ་ཆོས་དོར་བ་མེད་དགག་གི་ཐ་སྙད་ལ་མི་སྲིད་པའི་དོན་ལྟོག་གཞན་
འབྱུང་དུ་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྦྱར་བར་མ་བཞེད་པ་ལ་སྦྱོན་བཅུ་ན་མཚན་གཞི་ལ་མི་གནས་པ་མི་
དགོས་ཏེ། བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འོག་སོགས་འདུས་པ་བཞེད་པ་སྦྱོན་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞུང་
གི་དགོངས་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། རིགས་པའི་གཙུག་རྒྱུན་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱན་བརྟམ་དང་སྟེ་བདུན་ལས་མ་
བཞེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་གཞན་པ་ནི། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོན་ཐམས་ཅད་བསྟན་པ་མ་བྱུང་བྱུབ་
ཆེས་མི་སྲིད་གསུམ་དུ་འདུས་ཏེ། རང་ལྟོག་རྒྱས་སུ་མ་གྱུབ་པ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་པོ་འདྲ་སྦྱོན་དུ་འགོ་
བའི་ཆ་ཐམས་ཅད་གསུམ་པོ་འདིར་འདུས་པའི་ཕྱིར་དང་། སྦྱོབ་དཔོན་གྱིས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་མི་
བསྐྱེད་པའི་ཤེས་པ་ལ་མ་བྱུང་བྱུབ་ཆེས་མི་སྲིད་གསུམ་གྱི་སྦྱོན་སྦྱོང་བ་གཞུང་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
དང་། ཕྱོགས་གླང་གིས་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྡན་
གསུངས་པའདུ་རྣམ་འབྲེལ་དུ་མ་བྱུང་བྱུབ་ཆེས་མི་སྲིད་གསུམ་གྱི་སྦྱོན་སེལ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་
དང་། སྦྱོང་རྣམ་གཙོད་ཀྱང་མི་ལྟན་དང་། གཞན་ལྟན་དང་། མི་སྲིད་རྣམ་གཙོད་གསུམ་དུ་འདུས་པར་

གཞན་དོན་ལེའུར་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། ཁྲི་ལྟ་བུའི་སྒྲིན་ཅན་གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་མཚན་ཉིད་དང་
དབྱེ་བ་གཉིས་གཉིས་ལས། མ་ཁྲབ་པའི་སྒྲིན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད། མཚན་ཉིད་གང་ཞིག །མཚན་
གཞིའི་ཕྱོགས་གཡོན་ལ་མཐུབ་པ། དཔེར་ན་བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་ནོག་སོགས་འདུས་པ་ཁྲ་བོ་བཞོད་
བ་ལྟ་བུའོ། ཁྲབ་ཆེས་པའི་སྒྲིན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད། མཚན་ཉིད་གང་ཞིག །མཚན་གཞི་ལ་ཁྲབ་ཅིང་
མཚན་འདོད་མེད་པར་ཞུགས་པ། དཔེར་ན་བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་མགོ་ལྷན་བཞོད་བ་ལྟ་བུའོ། །མི་
སྲིད་པའི་སྒྲིན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག་མཚན་འདོད་ལ་རི་ལྷོ་དགོད་བྱ་ལྟར་མ་ཐུབ་པའོ།།

དབྱེ་བ་གཉིས་ཏེ། རང་ལྷོག་མ་ཐུབ་ནས་མི་སྲིད་པ་དང་། རང་ལྷོག་ཐུབ་ཀྱང་མཚན་འདོད་
ལ་མི་སྲིད་པའོ། ཁྲང་པོ་ལ། རང་གི་ཐ་སྙད་དང་། ཐ་སྙད་ཀྱིས་ཁྲད་པར་དུ་བྱས་པ་བཞོད་བ་གཉིས།
གཞན་གྱི་ཐ་སྙད་དང་། ཐ་སྙད་ཀྱིས་ཁྲད་པར་དུ་བྱས་པ་བཞོད་བ་གཉིས་ཏེ་བཞིའོ། །གཉིས་པ་ལ་
གསུམ་སྟེ། རོ་བོ་ཐ་དད་ནས་མི་སྲིད་པ། རང་ལྷོག་ཐ་དད་མེད་ནས་མི་སྲིད་པ། དོན་ལྷོག་ཐ་དད་མེད་
ནས་མི་སྲིད་པའོ། ཁྲང་པོ་ལ། དངོས་པོའི་ཆོས་ལ་དཔེར་བརྗོད་ན། རྩ་ཐ་དད་པ། ཏྲ་བ་ལང་དུ་
མཚོན་པ་ལ་ནོག་སོགས་འདུས་པ་བཞོད་བ་ལྟ་བུ་དང་། ལྷོག་པ་ཐ་དད་བྱས་པའི་མཚན་ཉིད་སྐད་
ཅིག་མ་བཞོད་བ་ལྟ་བུའོ། ཁྲང་པོ་ལ་དངོས་མེད་ཀྱི་ཆོས་ལ་དོན་སྒྲི་དངོས་མེད་དུ་མཚོན་པ་ལ། དབང་གེས་
འབྲུལ་པས་བཟུང་བ་བཞོད་བ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་ཀའི་ཆོས་ལ་གེས་བྱ་མེད་དགག་དུ་མཚོན་པ་ལ་སྒྲིའི་
ཡུལ་དུ་བྱར་མི་རུང་བ་བཞོད་བ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། གཞི་ལྷོག་མཚན་ཉིད་དུ་བཞོད་བ་སྟེ། དངོས་
པོ་བ་ནོག་སོགས་འདུས་པ་བ་ལང་དུ་མཚོན་པ་ལ་ནོག་སོགས་འདུས་པ་བཞོད་བ་ལྟ་བུའོ། ཁྲང་པོ་
མེད་དང་གཉིས་ཀའི་ཆོས་ལ་^{༡༩}ཡང་འགྲེའོ། །གསུམ་པ་ནི། རང་གི་མཚན་བྱ་མཚན་གཞིར་བྱས་པ་
ལ་མཚན་ཉིད་བཞོད་བ་སྟེ། དངོས་པོ་བ་བ་ལང་དུ་^{༢༠}མཚོན་པ་ལ་ནོག་སོགས་འདུས་པ་བཞོད་བ་ལྟ་
བུ་དང་། གཞན་གཉིས་ལ་ཡང་འགྲེའོ།།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྒྲོང་བ་ནི་གལ་ཏེ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིན་འདི་དག་མཚན་གཞིར་བཞོད་བ་
ལ་བརྩི་ན། བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་ལྷོག་གལ་ཁྲ་བོ་བཞོད་བ་འདི་མ་ཁྲབ་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། དཀར་

ཟལ་ལ་བཀོད་ན་སྒྲོན་མེད་དུ་འགྱུར་ཞིང་། །ནག་སྐྱར་ལ་བཀོད་ན་མི་སྲིད་པ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །མ་
བཀོད་པ་ལ་བརྩི་ན་མཚན་གཞིའི་སྒྲོན་ཐམས་ཅད་མི་འབད་པར་མཚུངས་སོ་གེ་ན། སྒྲོན་ཐམས་ཅད་
བཀོད་པ་ལ་བརྩི་ཡང་སྒྲོན་སྒྲུ་མ་མེད་དེ། དཀར་ཟལ་མཚན་གཞིར་འཛོག་ལ། དེ་བ་ལང་ཙམ་དུ་
མཚོན་པའི་ཆེ། བློ་སྤྲོད་འདུས་པ་བྲུ་བོས་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།

མཚོན་བྱ།

གཉིས་ལ་མཚོན་བྱ་ལ་ཡང་གསུམ་ལས། དང་པོ་གཞན་ལུགས་དགག་པ་ནི། ཁ་ཅིག་མཚན་
མཚོན་དོན་ལ་རྩལ་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་མི་འབད་དེ། མཚན་ཉིད་མཐོང་བའི་དབང་གསལ་དེ་མཚོན་
བྱ་མིང་གིས་བྱང་པར་དུ་བྱས་པ་དེ་མཐོང་བས་རྟོག་བཅས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་ཐ་སྙད་
མཚོན་བྱའི་མཚན་གཞིར་འདོད་པ་ཡང་མི་འབད་དེ། བདའི་དུས་སུ་མཚན་ཉིད་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་
ནས་བཏགས་པ་དེ་ཕྱིས་མཚན་ཉིད་མཐོང་བས་བད་པར་བྱས་ནས་གཞོན་ཐ་སྙད་ལ་འཇུག་པར་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ། རང་ལུགས་ནི་མཚོན་བྱའི་མཚན་ཉིད། རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་སྐྱོ་གྲུབ་པ་སྟེ། རྒྱ་
མཚན་ཅན་ཞེས་པ་ནི་ལྟོ་ལྟོ་བ་ལྟ་བུ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ། རྒྱ་ནི་ཐ་སྙད་
བརྗོད་པའི་སྐྱ་དང་། སྐྱ་ནི་དེ་ངས་པའི་ངས་ཞེས་ཏེ། དེ་གང་ལ་གྲུབ་པ་རང་མཚན་དང་། རྒྱ་དོན་སོ་
སོར་མ་བྱེ་བའི་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤོང་བ་ནི། མཚན་མཚོན་རྩལ་གཅིག་མ་ཡིན་ན། རང་བཞིན་གྱི་ཏྲགས་
སུ་འགལ་ལོ་ཞེན་སྒྲོན་མེད་དེ། གཞན་སེལ་གྱི་སྤོས་གཅིག་ཏུ་བཟུང་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ལྟོག་པ་སོ་སོར་
བྱེ་སྟེ་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབ་པ་ལ་རང་བཞིན་གྱི་ཏྲགས་སྐྱར་བས། ཀུན་ཏུ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་ལ་མི་
བསྐྱུ་བར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ།

མཚན་གཞི།

གསུམ་པ་མཚན་གཞི་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ནི། མཚན་ཉིད་
 གྱི་རྟེན་བྱེད་པའོ། །པོད་དག མཚན་མཚོན་སྒྲིན་མེད་ཟུང་གཅིག་གི་རྟེན་བྱེད་པ་ཞེས་འདོད་པ་ནི།
 མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པའི་གཞི་ཐོག་མར་ངོས་བཟུང་ནས་མཚན་ཉིད་དེས། མཚན་གཞི་དེ་ལ་མཚོན་བྱ་
 གསལ་དུ་བསྐྱབ་དགོས་པའི་དོན་མ་རྟོགས་པའོ།།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་པ། བ་ལང་གི་མཚན་གཞིར་དཀར་ཟལ་
 གཟུང་བ་ལྟ་བུ་དང་། བཏགས་པ་བསྒྲིན་^{༡༥}ཡོན་བརྩི་བའི་གཞིར་གྱུར་བ་བ་ལང་གི་མཚན་གཞིར་རྟ་
 ལྟ་བུ་གཉིས་སོ།།

ཆོས་གསུམ་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་ལས། རི་ལྟར་མཚོན་པའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་ཆོས་གསུམ་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་ལ་ཡིས་ཏེ། རི་ལྟར་མཚོན་པའི་ཚུལ་དང་། ཡན་
 ཚུན་ངེས་པའི་རྣམ་གཞག་གོ། །དང་པོ་ལ། རང་ལྟོག་ཡིན་པར་མཚོན་ཚུལ་དུ་ག །གཞན་ལྟོག་མིན་པར་
 མཚོན་ཚུལ་དུ་ག་ལས།

དང་པོ་ནི། རོག་སོགས་འདུ་ས་པ་མཚན་གཞིར་བཞག་ནས་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་མཚོན།
 དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྟོག་གྱུ་བ་བ་ཞེས་སྒྲིར་མཚན་ཉིད་དུ་མཚོན་པ་དང་། ཡང་དེ་མཚན་
 གཞི་བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་མཚོན། བ་ལང་གི་དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྟོག་གྱུ་བ་ཅས་
 བྱེ་བྲག་སྒྲིར་བ་འདིར་གཏོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་མཚོན་ཚུལ་གཉིས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བ་ལང་གི་ཐ་
 ལྷན་མཚན་གཞིར་བཟུང་ནས་སྒྲིར་མཚོན་བྱར་མཚོན་པ་དང་། བྱེ་བྲག་^{༡༦}སྒྲིར་བ་འདིར་གཏོགས་ཀྱི་
 མཚོན་བྱར་^{༡༧}མཚོན་ཚུལ་གཉིས་དང་། དཀར་ཟལ་མཚན་གཞིར་བཟུང་ནས་སྒྲིར་མཚན་གཞི་དང་།
 བྱེ་བྲག་སྒྲིར་བ་འདིར་གཏོགས་ཀྱི་མཚན་གཞིར་མཚོན་ཚུལ་གཉིས་ཀྱང་བསྐྱེས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱའོ།།

གཉིས་པ་ནི། བ་ལང་གི་ཐ་ལྷན་དང་། དཀར་ཟལ་མཚོན་གཞིར་བཞག་ནས་སྒྲིར་མཚན་

ཉིད་མ་ཡིན་པར་མཚོན། དངོས་འགལ་གཙོད་པའི་དོན་ལྡན་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་སྒྱིར་མཚོན་ཚུལ་
 དང་། བ་ལང་གི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་མཚོན། བ་ལང་གི་དངོས་འགལ་གཙོད་པའི་དོན་ལྡན་གྲུབ་
 པ་མ་ཡིན་པ་ཞེས་བྱེ་བྲག་གི་མཚོན་ཚུལ་གཉིས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ནོག་སོགས་འདུས་པ་དང་། དཀར་
 ཟལ་མཚན་གཞིར་བཟུང་ནས་སྒྱིར་མཚོན་བྱ་མ་ཡིན་པ་དང་། བྱེ་བྲག་སྒྱིར་བ་འདིར་གཏོགས་ཀྱི་
 མཚོན་བྱ་མ་ཡིན་པར་མཚོན་ཚུལ་གཉིས་དང་། ཡང་བ་ལང་གི་བ་སྟངས་དང་ནོག་སོགས་འདུས་པ་
 མཚན་གཞིར་བཟུང་ནས་སྒྱིར་མཚན་གཞི་མ་ཡིན་པ་དང་། བྱེ་བྲག་སྒྱིར་བ་འདིར་གཏོགས་ཀྱི་མཚན་
 གཞིར་མ་ཡིན་པར་མཚོན་ཚུལ་གཉིས་ཏེ་བྲག་གོ། །དེ་ལྟར་བྲག་ལས། བཞི་ཡང་དག་ཡིན་ཅིང་། དཀར་
 ཟལ་སྒྱིར་མཚན་གཞི་མ་ཡིན་པར་མཚོན་པ་དང་། བ་ལང་གི་བ་སྟངས་དང་ནོག་སོགས་འདུས་པ་སྒྱིར་
 མཚན་གཞི་མ་ཡིན་པར་མཚོན་པ་གཉིས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། བ་ལང་ཁྲ་བོའི་བ་སྟངས་མཚོན་པ་ལ་
 མཚན་ཉིད་སྒྱོན་མེད་ཡིན་པ་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་ཚོས་བམས་ཅད་མཚན་གཞི་སྒྱོན་
 མེད་དུ་འགྱུར་བ་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཕན་ཚུན་ངེས་པའི་རྣམ་གཞག་

གཉིས་པ་ནི། མཚན་མཚོན་གཉིས་གངས་མཉམ་སྟེ། མཚན་ཉིད་གཅིག་ལ་མཚོན་བྱ་དུ་མ་
 དང་། མཚོན་བྱ་གཅིག་ལ་མཚན་ཉིད་དུ་མ་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར། རྟོག་པས་གཅིག་ཏུ་བཟུང་བ་ཡིན་ཏེ། ལྟོ་
 ལྟོར་བ་འདི་ནི་བྱམ་པའོ་ཞེས་བཟུང་བའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་རྣམས་ཡོད་དང་། མཚན་བྱ་བརྟགས་ཡོད་
 དུ་ངེས་ཏེ། མཚན་ཉིད་དོན་གྱི་ལྡན་པ་དང་། མཚན་བྱ་མིང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། འདིའི་
 རྣམས་ཡོད་རྣམས་སུ་གྲུབ་པའི་ཚོས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་མཚན་མཚོན་དོན་ལ་རྣམས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་
 བྱེ་བྲག་གི་ཐོབ་པ། ཉན་ཐོས་སྟེ་པ། འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། སྒྲི་གནས་ཀྱི་འཛིག་མཚོན་བྱ་འདུས་
 བྱས་ལས་རྣམས་གཞན་དུ་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མཚན་ཉིད་དེ་མཚོན་བྱ་དོན་དེ་ཕྱིར་མེད་དུ་ནི་
 མཚོན་མི་རུས་པ་ཁས་བླངས་ལ། བ་དད་ལྡན་པར་མཚོན་ན་འདུས་བྱས་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་མི་རྟག་པ་
 དང་ལྡན་པར་འགྱུར་གྱི་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ། །ཁ་ཅིག་ས་བོན་གཅིག་གིས་འབྲས་སུ་དུ་མ་

བསྐྱེད་པ་དང་། བསྐྱེད་བྱ་གཅིག་ལ་གཏན་ཚིགས་དུ་མ་རུང་བ་ལྟར་མཚན་ཉིད་གཅིག་གིས་མཚོན་བྱ་
 དུ་མ་མཚོན་པ་དང་། མཚན་ཉིད་དུ་མས་མཚོན་བྱ་གཅིག་མཚོན་པས་གངས་མི་མཉམ་ཞེས་གསུངས་
 པ་གཉིས་ཀ་མི་འཐད་དེ། མཚན་ཉིད་དེས་མཚོན་བྱ་དེ་དེ་མ་ཡིན་ལས་ཐ་དད་དུ་མ་བྱེན་མཚོན་བྱ་
 དེ་མཚོན་མི་ལུས་ལ། འབྱེད་ན་དེ་མིན་དུ་མཚོན་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་མིན་དེ་དང་འགལ་བའི་
 ཕྱིར་རོ། །འོན་མི་བསྐྱེད་བྱ་དང་མ་གཤིས་དོན་གསལ་གཉིས་ཀ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། རོ་བོའི་དོན་
 རོགས་ཚུལ་ལྟར་གཞན་དོན་བསྐྱེད་བྱ་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་བྱེད་པས་ཡང་དག་གཉིས་ཀྱི་མཚན་
 ཉིད་དུ་ཁས་སྤངས་ཏེ། ཉེས་པ་བྱེད་རང་ལའང་མཚུངས་སོ་སྟུང་ན། མ་ཡིན་ཏེ། མི་བསྐྱེད་མ་གཤིས་དོན་
 གསལ་གཉིས་མཚན་ཉིད་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་དོན་བསྐྱེད་བྱ་ཡང་དག་དང་། གཞན་
 དོན་བྱེད་པས་ཡང་དག་གཉིས་ཀྱང་མཚོན་བྱ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

བྱེད་བྱ་ཏུ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ངེས་པར་བྱ་བ།

གཉིས་པ་བྱེད་བྱ་ཏུ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ངེས་པར་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད་ངོས་
 གཟུང་བ་དང་། དེས་སྒྲོ་འདོགས་ཇི་ལྟར་གཅོད་པའི་ཚུལ་ལོ།།

མཚན་ཉིད་ངོས་གཟུང་བ།

དང་པོ་ལ། དགག་གཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲོ་བ་དཔོན་གྱིས་གཞུང་ལས། ཚད་
 མའི་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱེད་པའི་གཤིས་པ་དང་། མ་གཤིས་དོན་གསལ་གཉིས་གསུངས་པ་དེ། མཚན་ཉིད་
 རྣམ་གངས་པའམ་སོ་སོ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། སྒྲོ་བ་དཔོན་ལྟ་དབང་སྒྲོ་ནི་གང་རུང་ཅེ་ངེས་ཀྱང་སོ་སོར་མཚོན་
 ལུས་པས་མཚན་ཉིད་སོ་སོར་འདོད་དེ། འགྲེལ་པར། དེ་ལྟར་ན་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱེད་བྱ་
 གཅིག་བཤད་དོ། །མ་གཤིས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་གཞན་མཚན་ཉིད་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ་^{༡༣} ཞེས་
 གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱན་མཛད་པས་དོན་དམ་པའི་ཚད་མ་དང་། ཐ་སྟོད་པའི་ཚད་མ་གཉིས་ལས།
 དང་པོའི་མཚན་ཉིད་མ་གཤིས་དོན་གསལ་ཡིན་གྱི། མི་བསྐྱེད་མ་ཡིན་ཏེ། བཅད་པའི་དོན་ཐོབ་པ་མེད་

པའི་ཕྱིར་རོ། བྱི་མའི་མཚན་ཉིད། མི་བསྐྱ་བ་དང་མ་ཤེས་དོན་གསལ་ཚོགས་པ་ཡིན་ཏེ། བཅད་པའི་
 དོན་ཐོབ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་^{༡༩} ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་སྟོབ་དཔོན་ཚོས་མཚན་ནི་རྣམ་ངེས་ལས། འདི་
 དག་གིས་དོན་ཡོངས་སུ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་ན་དོན་བྱ་བ་ལ་བསྐྱ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༢༠} ཞེས་བྱ་
 བའི་ཚོག་གསུམ་གྱིས་མཚན་པའི་མི་བསྐྱ་བ་བྱུང་བར་སུམ་ལྷན་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། བྱུང་བར་
 གསུམ་ནི། རོ་བོའི་བྱུང་བར་དོན་འཐོབ་བྱེད་གྱི་རྒྱས་པ། ཡུལ་གྱི་བྱུང་བར་ཡོངས་སུ་བཅད་པའི་འཇུག་
 ཡུལ་ཐོབ་པ། བྱེད་པའི་བྱུང་བར་དོན་ཡོངས་སུ་གཙོད་བྱེད་ལ་གནས་པའི་རྒྱས་པའོ། །དེ་ལ་རོ་བོའི་
 བྱུང་བར་གྱིས་དངོས་པོར་འཛིན་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་གཙོད། ཡུལ་གྱི་བྱུང་བར་གྱིས་མི་
 སྤྲིད་པ་གཙོད། བྱེད་པའི་བྱུང་བར་གྱིས་བྱུང་བ་ཆེས་པ་གཙོད་ལ། མ་བྱུང་བ་གཙོད་པ་ཞིག་ཁ་
 བསྐྱང་ངོ། །བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་ནི་ཚད་མའི་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
 གསུངས་སོ། །བྲམ་ཟེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་རྣམས་ནི། བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་ཚོས་གསུམ་ལྷན་ཏེ། རོ་
 བོའི་བྱུང་བར་བསྐྱོག་བྱོགས་གྱི་སྟོ་འདོགས་སེལ་བ། ཡུལ་གྱི་བྱུང་བར་སྤར་མ་རྟོགས་པའི་དོན་
 ཡིན་པ། འཛིན་སྣངས་གྱི་བྱུང་བར་དོན་ལ་མི་འབྲུལ་བའོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་དག་ལས་མི་འཐད་པའི་ཆ་དགག་ན་ལུགས་དང་པོ་ལ། ཚད་མ་དེ་མཚན་བྱ་གཉིས་སུ་
 འབྱུར་ཏེ། དེ་མཚན་ཉིད་དོན་རྟོག་གཉིས་གྱིས་འཛོག་དགོས་པའི་ཕྱིར། རང་ལ་ནི་མི་མཚུངས་ཏེ། མི་
 བསྐྱ་མ་ཤེས་དོན་གསལ་གཉིས་དོན་རྟོག་གཙུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེང་སང་གི་བོད་དག་འདི་ལྟ་
 དབང་གི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་མཚན་ཉིད་གཉིས་པ་ཞེས་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་ལ་དགོངས་
 པའི་ཕྱིར་ཞེས་སྟེ། རེ་ནི་མ་བརྟགས་པར་རང་དགར་སྐྱ་བ་སྟེ། བྱུང་བར་ལྷར་ན། གསར་དུ་ཞེས་
 པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་ཚོས་ཅན། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དང་པོ་དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཟུར་
 གཉིས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སུམ་ཆར་ཁས་ལྷངས། ལུགས་གཉིས་པ་འང་མི་འཐད་དེ། ཚད་མ་སྤྱིའི་མཚན་
 ཉིད་གང་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་རྒྱ་མེད་པར་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་འདི་ཡིན་
 ཞེས་བརྗོད་པ་མ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལུགས་གསུམ་པ་འང་མི་འཐད་དེ། མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པའི་
 ཚོག་དེ་ལ་མ་བྱུང་བ་གཙོད་པའི་རྒྱས་པ་མེད་ན། གཞན་ནས་ཁ་བསྐྱང་བས་ཚོག་སྤྱོད་ཅན་དུ་

འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དང་། བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་ཚད་མའི་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ཞེས་
 ཕལ་འགྲུང་གི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་ནི་མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ལ་
 འདོད་པར་སྣང་ལ། དེ་དང་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར་དང་། དེའང་མཚན་ཉིད་མ་
 ཡིན་པར་འདོད་ན། སྒྲིབ་དཔོན་གྱིས་དེ་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིབ་གསུམ་སྒྲིབ་པར་མཛད་པའི་གཞུང་དང་
 འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ལུགས་བཞེས་འཇམ་མི་འཐད་དེ། ཡུལ་གྱི་བྱེད་པར་སྒྲུབ་མ་རྟོགས་པ་ལ་རྣམ་
 བཅད་མེད་པས་མི་དགོས། རོ་བོའི་བྱེད་པར་སྒྲིབ་འདོགས་གཅོད་པས་མངོན་སུམ་ལ་མ་བྱུང་། དོན་
 བདེན་པ་རྟོགས་པའི་དོན། དོན་རིམ་ལྟ་བུ་བཞེས་རྟོགས་པ་ལ་བྱེད་ན་མངོན་རྗེས་གཉིས་ཀ་ལ་མི་སྲིད་
 པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེས་པའི་དབང་གིས་རང་ངོ་བོས། །མ་ཡིན་དུ་མའི་བདག་སྒྲིབ་ཕྱིར་།^{༡༣} །ཞེས་གསུངས་
 པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་རང་གི་ལུགས་འཆད་པ་ནི། གཞུང་སྤྱི་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཤད། མི་བསྐྱུ་
 བའི་དོན་བཤད། དེས་ན་ཚིག་གཞན་བསྒྲུབ་མི་དགོས་པར་གྲུབ་པ་དང་གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། ཚད་མ་བསྐྱུ་མེད་ཅན་ཤེས་པ།^{༡༤} །ཞེས་པས་ཚད་མ་མདོའི་གཞུང་ཀུན་གྱི་
 དགོངས་པར་འགྱུར་བའི་ཚད་མའི་དོན་ལྟོག་བསྟན་ཏེ། ཚད་མ་མདོར་ཚད་མའི་གྲངས་ངེས་འཆད་
 པའི་སྐབས་སུ་འཇམ་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་རྣམས་ཚད་མའི་གྲངས་ངེས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་། བསྐྱུ་
 བའི་ཤེས་པ་རྣམས་དེའི་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་པར་གསུངས་པ་དང་། མངོན་སུམ་གྱི་སྐབས་སུ་འཇམ་
 རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་གཞིར་བཞག་ལ། མི་བསྐྱུ་བའི་ངོ་བོ་ཤེས་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་ཡང་དག་དང་།
 བསྐྱུ་བའི་ཤེས་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་དུ་བཤད་པ་དང་། རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཇམ་
 བསྐྱུ་བ་བྱ་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་དང་། བསྐྱུ་བ་བྱ་ལ་བསྐྱུ་བའི་
 གཏན་ཚིགས་རྣམས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་དུ་བཤད་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་མདོའི་དགོངས་པ་དེ་ལྟར་
 ཡིན་ན། སྤྱོད་སྒྲིབ་གིས་གཞུང་གི་ཆ་འགལ་ཞེས་ཏུ་མ་ཤེས་དོན་གསལ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་
 དངོས་སུ་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན། མི་འགལ་ཏེ། དེ་གཉིས་དོན་ལྟོག་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཞེས་པ་ནི། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་།^{༡༥} ཞེས་པས་བསྟན་ཏོ། རྟེན་བྱས་ན་འདིར་ཚད་མ་
མདོའི་མཚན་བརྗོད་འཆད་པའི་སྐབས་ཡིན་པས་མདོའི་དགོངས་པར་གྱུར་པའི་ཚད་མའི་དོན་ལྡན་ག་
ཐོག་མར་སྟོན་བའང་སྐབས་སུ་བབས་ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཚད་མ་ཡིན་པ་ཡང་གཙོ་བོར་མི་བསྐྱེད་
བའི་སྒོ་ནས་གཞག་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། རྒྱ་བྱི་གཉིས་ཀ་ཡང་རང་མཚན་ཡོད་མེད་གང་ཅུང་དུ་གཏོགས་
པར་དོན་ལ་མཐུན་ཏེ། མི་བསྐྱེད་པའི་དོན་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་། དོན་བྱེད་ལྷན་པར་གནས་པ་
ནི་མི་བསྐྱེད་པའི་ཞེས་དང་། མ་ཤེས་དོན་གསལ་བྱེད་དོན་འཆད་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་
མ་ཤེས་པ། ཤེས་པ་གང་ཡིན།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་དང་། དོན་དམ་
པའི་ཚད་མ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་མི་བསྐྱེད་མ་ཤེས་དོན་གསལ་བྱེད་ཀ་འཇུག་སྟེ། དེ་གཉིས་དོན་ལྡན་ག་
གཅིག་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ལ། བྱེད་པ་པོ་གང་གིས་མི་བསྐྱེད་པ། ལས་གང་ལ་མི་བསྐྱེད་པ། ཚུལ་རིམ་ལྔ་མི་
བསྐྱེད་པ་དང་གསུམ་པ་ལས། དང་པོ་ནི། ཤེས་པ་དོན་རིམ་ལྔ་མི་བསྐྱེད་པ་ལྔ་ཡོད་པ་ལ་ཡོད་པར་ཤེས།
མེད་པ་ལ་མེད་པར་ཤེས་པར་དེ་ཉིད་མི་བསྐྱེད་པའོ། གཉིས་པ་ནི། དོན་རང་མཚན་ཡོད་པས་དེ་ལ་
འཇུག་ན་དོན་བྱེད་ལྷན་པ་ལ་མི་བསྐྱེད་པ། དོན་རང་མཚན་མེད་པས་དེ་ལས་ལྡོག་ན་དོན་བྱེད་མི་ལྷན་པ་
ལ་མི་བསྐྱེད་པའོ། གསུམ་པ་ནི། རང་མཚན་ལ་ཞུགས་ན་དེ་ཐོབ་པ་ལ་མི་བསྐྱེད་པ། རང་མཚན་མེད་པས་
དེ་ལས་ལྡོག་ན་དེ་མེད་པ་ལ་མི་བསྐྱེད་པའོ། རེས་ན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་
ཡུལ་གྱི་མི་བསྐྱེད་པ་དེ་ཚང་སྟེ། རང་ཉིད་གཞལ་བྱར་འཛོག་པའི་ཚད་དོན་བྱེད་ལྷན་པར་གནས་པའི་
བྱིར་རོ། བཅད་ཤེས་དང་ཐེ་ཚོམ་ལ་བྱ་བའི་མི་བསྐྱེད་པ་ཚང་བ་སྟེ། དེ་རང་མཚན་ལ་ཞུགས་པས་
རང་མཚན་ཐོབ་པ་སྟེ། འོན་ཀྱང་བྱེད་པ་པོའི་མི་བསྐྱེད་པ་མ་ཚང་སྟེ། དེ་ཡིན་ན་འཛིན་
སྟངས་མ་འབྲུལ་པ་ཡིན་དགོས་པ་ལས། བཅད་ཤེས་ནི་ཚད་མ་སྟེ་བྱིའི་གཞུང་བའི་ཡུལ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་
པས་འཛིན་སྟངས་འབྲུལ་པ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། དེས་ན་ཡུལ་གྱི་མི་བསྐྱེད་པ་དང་། བྱ་བའི་མི་བསྐྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་
འདིའི་མི་བསྐྱེད་པའི་གོ་མི་ཚད་དེ། འདིའི་མི་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ན། ཚས་སུ་ལྡན་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ནི། མི་བསྐྱེད་པའི་ཤེས་པ་ཙམ་གྱིས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཏེ།

འདིའི་མི་བསྐྱ་བ་ལ་ཚོས་སུ་མ་ལྟན་དགོས་པས་བྱེད་པ་པོའི་མི་བསྐྱ་བ་ལ་གསར་ཉོག་གས་ཀྱི་དོན་
 ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་གསར་དུ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྒྲོས་མི་དགོས་ཏེ། དེ་ལ་རྣམ་བཙད་མེད་ཅིང་
 སྒྲོས་པའི་སྒྲོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྣམ་ངེས་ལས། འདི་དག་གིས་དོན་ཡོངས་སུ་བཙད་ནས་
 འཇུག་པ་ན་དོན་བྱ་བ་ལ་བསྐྱ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།³⁵ །ཞེས་དང་། འདིར་ཡང་ཚད་མ་བསྐྱ་མེད་ཅན་
 བཤམ་པ།³⁶ །ཞེས་དང་། བསམ་པ་ལ་ནི་བསྐྱ་མེད་ཕྱིར། །འབྲུལ་པ་ཡིན་ཡང་ཚད་མ་ཉིད།³⁷ །ཅེས་
 དང་། བསྐྱ་མེད་ཕྱིར་ཏེ་ཚད་མ་ཉིད།³⁸ །ཅེས་དང་། བསྐྱ་བ་མེད་ཅན་གང་ཡིན་དེ། །བསྒྲོམ་བྱུང་
 མཛོན་སུ་མ་ཚད་མར་འདོད།³⁹ །ཅེས་དང་། ཚད་མ་ཉིད་ནི་བཀག་པ་སྟེ། །བསྐྱ་བའི་ཕྱིར་རོ་དེ་དོན་
 དུ་འང་།⁴⁰ །ཞེས་སོགས་རྣམ་འགྲེལ་ངེས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ཀྱིས་མི་བསྐྱ་བ་ཚང་མ་ཚད་གི་སྒྲོ་ནས་
 ཚད་མ་ཡིན་མིན་གྱི་རྣམ་གཞག་མཛད་པར་སྒྲུང་གི། གསར་དུ་ཞེས་པའི་ཚིག་བསྒྲན་པ་མི་སྒྲུང་བའི་
 ཕྱིར་དང་། རིགས་གཏེར་རྩ་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། འདི་ཁོ་ན་གསུངས་ཤིང་། དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པའི་
 སྒྲོན་གྱི་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་མཛད་པས་བཙད་ཤེས་མི་བསྐྱ་བའི་ཤེས་པར་
 བྱས་ནས། གསར་དུ་ཞེས་པའི་ཚིག་བསྒྲན་པ་ནི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོའི་དགོངས་པ་འཇུགས་པས་རྒྱང་
 རིང་དུ་དོར་བར་བྱའོ།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྒྲུང་བ་ནི། མི་བསྐྱ་མ་ཤེས་དོན་གསལ་གཉིས། རང་མཚན་རྟོགས་པར་
 དོན་ལ་མཐུན་ན་དངོས་མེད་འཇུག་པའི་ཚད་མ་ལ་མ་བྱུང་བའི་སྒྲོན་ཡོད་དེ་ཞེན། སྒྲོན་མེད་དེ། དེས་
 ཡུལ་རང་མཚན་མེད་པར་གཞལ་བས་དོན་བྱེད་མི་ལུས་པར་མི་བསྐྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དུང་དཀར་པོ་མེར་
 འཛིན་གྱི་དབང་ཤེས་དང་། རྒྱུན་ཤིང་འགོ་བར་སྒྲུང་བའི་དབང་ཤེས་ཚོས་ཅན། ཚད་མར་ཐལ། མི་
 བསྐྱ་བའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེན་མ་བྱུང་སྟེ། དེས་དུང་མེར་པོ་དང་། རྒྱུན་ཤིང་འགོ་བར་འཛིན་
 པ་གང་ཞིག །དེ་ལྟར་དུ་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།

དེས་སྒྲོ་འདོགས་རིམ་ལྟར་གཙོད་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་དེས་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བའི་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཙད་བྱ་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་རང་

བཞིན། གཙོད་བྱེད་ངེས་པའི་རང་བཞིན། དེས་དེ་ཇི་ལྟར་ཇི་ལྟར་པའི་ཚུལ་ལོ། གང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི།
གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ལས་མཐའ་གཞན་དུ་རྟོག་པའི་ཞེན་སྒོ། དབྱེན་རྟོག་པ་ལོག་གེས་དང་ཐེ་ཚོམ་
གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན་གྱི། རྟོག་མེད་ལོག་གེས་རྣམས་ནི་དེ་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲོ་འདོགས་དང་ངེས་གེས་
གཉིས་ཀ་གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་ཅིག་ཅར་དུ་མི་འབྱུང་བ་གང་ཞིག། གླེ་བ་གཉིས་སྒྲུབ་གི་དབང་
གེས་དང་། གླེ་གཉིས་མེད་པར་ངེས་པའི་ངེས་གེས་གཉིས་གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ལ་ཅིག་ཅར་དུ་
འབྱུང་བའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། རང་ཡུལ་དོན་དང་མཐུན་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྟོག་
པ་གང་ཞིག། ཉེར་འཛིན་གྱི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པར་དེ་མིན་དུ་འཛིན་པ་མི་སྲིད་པ། དངོས་བཏགས་མ་
བྱེད་པའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེན། ཡང་དག་པའི་ངེས་པ་དང་། ལོག་པའི་ངེས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྒྲེ་མི་རྟག་
པར་ངེས་པའི་ངེས་གེས་ལྟ་བུ། གཉིས་པ་ནི། སྒྲེ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་ལྟ་བུའོ། བྱི་མ་ནི། ངེས་
གེས་ཀྱི་གསལ་བྱར་གྱུར་པའི་སྒྲོ་འདོགས་ཡིན་པས་ངེས་པ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ནོ། རང་པོའི་སྒྲོ་ནས་
དབྱེན། ཚད་མར་གྱུར་པའི་ངེས་པ་དང་། ཚད་མ་མིན་པའི་ངེས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྗེས་དཔག་
ཐམས་ཅད། གཉིས་པ་ནི། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གིས་དངས་ནས་སྒྲེས་པའི་ངེས་གེས་ལྟ་
བུའོ། མངོན་སུམ་རྣམས་ནི་གཙོད་བྱེད་ངེས་པའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་ཏེ། རང་ཡུལ་སྒྲུབ་བ་ཙམ་གྱིས་
བྱ་བ་རྫོགས་པ་ཡིན་པས་རང་ཡུལ་ངེས་པ་མི་སྲིད་པའི་བྱིར།

གསུམ་པ་ལ། ཀུན་ཏུ་ཐ་སྟོད་པའི་ཚད་མ་ནི། རང་མཚན་ཡོད་མེད་ལ་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་པ་
ཡིན་ཏེ། ཡོད་མེད་ངེས་པའི་འབྲས་ཅན་མིན། བྱིར་ན་ཚད་མ་ཉིད་མི་འབྱུང་།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་
པའི་བྱིར། འོ་ན་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། ཚད་མ་འགའ་ཞིག་རང་
སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ཅིང་། འགའ་ཞིག་རང་ལས་བྱིས་བྱུང་བའི་ཚད་མ་གཞན་
སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་པ་ཡིན་ནོ། རངས་གེས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་བཅད་པའི་དོན་ཡང་སྒྲོ་འདོགས་ཀྱིས་
བོན་རྒྱན་གཙོད་པའི་རྟུས་པ་ནི་ངེས་གེས་ལ་མེད། སྒྲོ་འདོགས་མངོན་གྱུར་བ་ནི་ཡིད་ཡུལ་གཞན་ལ་
ཡེངས་པས་ཀྱང་མི་འབྱུང་བས་ངེས་གེས་སྒྲེས་ནས་དེའི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པར། སྒྲོ་འདོགས་འབྱུང་མི་

སྤྱིད་པ་ལ་ངེས་ཤེས་ཀྱི་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་པར་འཛིག་པ་ཡིན་ནོ།།

མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་པའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ།

གསུམ་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་པའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ་བཞི་སྟེ། མཚོན་བྱའི་དབྱེ་བ། མཚན་གཞི་ལ་ལོག་ཏེ་གདགས་པ། མཚན་གཞི་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ། དེས་དགག་སྐྱབ་རི་ལྟར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ་དུག་སྟེ། གང་ལ་དབྱེ་བའི་གཞི། གང་དབྱེ་བའི་ངོ་བོ། གང་གིས་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན། རི་ལྟར་བྱེ་བའི་དོན། རི་སྟེང་དབྱེ་བའི་གངས་ངེས། བྱེ་བ་སོ་སོའི་སྒྲ་དོན་ནོ།།

དང་པོ་ལ་བོད་ཁ་ཅིག །ཚད་མ་དབྱེ་གཞི་ཡིན་གྱི་ཡང་དག་ཤེས་པ་དབྱེ་གཞི་མ་ཡིན་ཏེ། བཅད་ཤེས་དང་ཡིད་དཔྱོད་ཀྱང་ཡང་དག་ཤེས་པ་ཡིན་པས་དབྱེ་གཞི་རྒྱ་ཆེས་བའི་སྒྲོན་ཡོད་པའི་བྱིར། ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡང་དག་ཤེས་པ་བཀག་པའི་བྱིར་རོ། །སྒྲོབ་དཔོན་ཚོས་མཚོག་གིས། དོན་བྱེད་པར་སྒྲུང་བའི་ཚད་མ་དང་། དོན་བྱེད་ནུས་པ་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག་པའི་ཚད་མ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མེས་བཙུན་སྟེང་གི་དོན་བྱེད་པར་སྒྲུང་བ་ལྟ་བུ་སྟེས་བའི་དོན་གྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་རྒྱར་གྲུར་པ་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ནི། མེ་དང་རྒྱ་ལ་སོགས་པ་རྒྱར་པ་སྒྲུང་བ་སྟེས་བའི་དོན་གྲུབ་ཀྱི་བརྒྱད་པའི་རྒྱར་གྲུར་པའོ། །དེ་ལ་དང་པོ་ནི་དབྱེ་གཞི་མ་ཡིན་ཏེ། མི་བསྐྱུ་བ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ངེས་ཟེན་པས་བསྟན་བཙུག་སུ་དབྱེད་བྱ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། མངོན་སུ་མ་ཁོ་ནས་ངེས་པས་མངོན་རྗེས་གཉིས་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་བྱི་མ་ཁོ་ན་དབྱེ་གཞི་ཡིན་ནོ་^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པ་མི་འཐད་དེ། བྱི་དབྱེ་གཞིར་མི་རུང་བར། བྱེ་བྲག་བྱེ་ནས་དབྱེ་གཞིར་དགོས་ན། མངོན་སུ་མ་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་དགོས་པས་ཉ་ཅང་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། །རང་ལྷགས་ནི། ཚད་མ་དང་། ཡང་དག་ཤེས་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས་གཉིས་ཀ་ཡང་དབྱེ་གཞིར་རིགས་ཏེ། འདིར་གཞལ་བྱ་གཉིས་བྱིར་ཚད་མ་གཉིས་ཞེས་ཚད་མ་དང་། རྣམ་ངེས་སུ། ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མངོན་སུ་མ་དང་རྗེས་སུ་དབག་ཅེས་བྱ་བའོ།^{༡༦} ཞེས་ཡང་དག་ཤེས་པ་དབྱེ་

བའི་གཞིར་བཤད་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་གཉིས་སོ། ཁ་སྐྱ་པ་ནི། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པའི་ཚུལ་ལ། མྱོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་པའི་ཚུལ་དང་། རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་པའི་ཚུལ་གཉིས་སམ། རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པའི་ཚུལ་དང་། གཞན་གྱི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། བཞེ་པ་ནི། མངོན་རྗེས་གཉིས་པོ་ཐ་དད་བཞེའི་ནང་ནས་གང་ཡིན་ཞེན། རྩོམ་གྱི་ན་རེ། གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་ནི་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་ཆ་ཤེས་པ་ཡིན་པས་དངོས་པོ་དང་། རྗེས་དཔག་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་དྲི་མའི་ཆ་ཡིན་པས་གཞུང་ཡུལ་དངོས་པོར་མེད་པས་དེ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་རྗེས་དཔག་གྱུང་དོན་པོར་མེད་པའི་བྱིར་རོ^{༡༧} ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། གཉིས་ཀྱི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། རྗེས་དཔག་གི་གཞུང་ཡུལ་དངོས་པོར་མེད་པའི་ཆ་ནས་འབྲུལ་ཤེས་ཡིན་ལ། འབྲུལ་ཤེས་དེ་ཉིད་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་ཡུལ་གཅིག་ལ་ལྟོས་ནས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་གཉིས་ཡུལ་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཁ་ཅིག་ཡུལ་ཐ་དད་ལ་ལྟོས་ནས་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཏུ་འདོད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། རྗེས་དཔག་གྱིར་མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་དང་། བྱེ་བྲག་རང་རིག་མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་ན། དེ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ།

དེས་ན་མངོན་རྗེས་གཉིས་སྒྲིའི་ངོ་བོར་གཅིག་ཡིན་ཏེ། རྗེས་དཔག་ཉིད་ལ་མངོན་སུམ་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་ལྟན་པའི་བྱིར་རོ། ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་རྗེས་གཉིས་སུ་འཛིག་སྟེ། ལ་མེ་ཡོད་ཏུ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དེ། ལ་དང་མེའི་ཚོགས་དོན་ལ་ལྟོས་ནས་རྗེས་དཔག་ཡིན་ལ། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཁ་ལ་ཏེ་རྗེས་དཔག་དེ་ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་རྗེས་དཔག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཡང་བྱེ་བྲག་རང་རིག་མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ན། མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་དགོས་ན། དེ་ཚོས་ཅན། མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་པར་ཐལ། དབང་མངོན་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེན། རྩོམ་དང་པོ་མེད་དེ། ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་ཐ་དད་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན། རྗེས་དཔག་དེ་རྗེས་དཔག་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་དུ་སོང་།

པའི་ཆེ་རྒྱུ་དཔག་ཡུལ་ལ་སྟོན་ནས་རང་རིག་མངོན་སུམ་དུ་འཛོག་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རྟེ། དེའི་ཆེ་
རྒྱུ་དཔག་དེ་རྒྱུ་དཔག་གི་ཡུལ་དུ་མི་འཛོག་པའི་བྱིར་རྟེ། སྟོན་གཉིས་པ་ཡང་མེད་དེ། བྱེ་བྲག་ག་
པ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ན། ཤིང་ཙམ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་དགོས་ཀྱང་། ཤ་པ་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་
ཡིན་ན། ཤིང་ཙམ་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་མི་དགོས་པའི་བྱིར་རྟེ།

ལྷ་པ་ནི། རང་སྤྱེལ་ཅིག་ཚད་མ་ལ། མངོན་སུམ་རྒྱུ་དཔག་ཡུལ་ཚད་མ་གསུམ་དུ་ངེས་པར་
འདོད་ཅིང་། སྒྲོབ་དཔོན་ལྷ་པས་དེའི་སྤྱིང་དུ་དཔེ་ཉེར་འཇལ་གྱི་ཚད་མ་དང་། བཞེར་གྲངས་ངེས་པ་
དང་།^{༡༥} བྱི་རོལ་པ་ཁ་ཅིག །དེའི་སྤྱིང་དུ་དོན་གྱིས་གོ་བ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་ཚད་མ་སོགས་
མང་དུ་ཡོད་པར་འདོད་ན། འདིར་མངོན་རྒྱུ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞེ་ན། རང་
ལུགས་ཀྱི་གྲངས་ངེས་བསྒྲུབ་པ་ནི། འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་གཅིག་ཉིད་ལ། རྟོགས་ཚུལ་གྱིས་གཞལ་
བྱ་གཉིས་སུ་ངེས་པས། རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡང་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་ཞེས་པའོ། །གཞན་ལུགས་ཀྱི་
གྲངས་ངེས་འགོག་པ་ལ་མདོར། ཁ་དོག་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་སྒོ་དང་། བྱེད་པར་མཐོང་བ་ངོ་ཤེས་
ཀྱི་སྒོ་ཚད་མ་སྤང་པོ་གསུམ་པར་འདོད་པའི་གྲངས་མང་པའི་བྱོགས་ཀྱི་ལོག་རྟོག་དགག་པར་གསུངས་
ཤིང་། རྣམ་འགྲེལ་དུ། དེའི་སྤྱིང་དུ་རྒྱང་འཕེན་པས་ཚད་མ་མངོན་སུམ་གཅིག་ཤུར་འདོད་པ་གྲངས་
ཉུང་པའི་བྱོགས་ཀྱི་ལོག་རྟོག་དགག་པ་ཡང་གསུངས་སོ།

དུག་པ་ནི། སྒྱིར་མིང་ལ་བརྗོད་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ལྷ་ས་བྱིན་ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་མིང་ལ་ལྷ་ས་
པ་དང་། ཤིང་ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་རིགས་ལ་ལྷ་ས་པ་གཉིས་སོ། རྩོད་པོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པ་ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་བཤད་པ་རྒྱ་མཚན་ཅན་དུ་བྱས་པའི་མིང་དང་། ལུས་པ་ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་ལྟག་པ་རྒྱ་མཚན་
ཅན་དུ་བྱས་པའི་མིང་གཉིས་སོ། འདི་ལ་བཤད་འཇུག་འགལ་བ་དང་། མི་འགལ་བ་དང་། འགལ་
ཞིང་མི་འགལ་བ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བྱི་ཉིལ་བརྟུང་ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་དང་། བྱ་ལུག་རྗེ་མོ་ཞེས་པ་
ལྷ་བྱ་པོ། ཁ་ཉིས་པ་ནི། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཞེས་པ་དང་། མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་པ་ལྷ་
བྱ་པོ། ཁ་ཉིས་པ་ནི། འགལ་འདུ་ལྷ་གསུམ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མཚོ་སྒྲིམ་ཞེས་པ་ལྷ་བྱ་པ་མཚོན་ན།
འཇུག་པ་ནི་བརྟུང་ལ་འཇུག་ལ། བཤད་ན་མཚོ་ལས་སྒྲིམ་པའི་བྱིར་མཚོ་སྒྲིམ་སོ། རྟེན་གསུམ་ལས།

མཆོན་གཞི་ལ་ལོག་རྟོག་དགག་པ།

དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ནོར་བུའི་འོད་ལ་ནོར་བུར་འཛིན་པའི་སྟོ་དེ་ནོར་བུ་རང་མཚན་པ་ལ་
མཛོལ་སྐྱམ་གྱི་ཚད་མར་འདོད་པ་མི་འབད་དེ། ནོར་བུ་རང་མཚན་པས་རང་ངེས་ནས་རང་འདྲའི་རྣམ་
པ་མ་གཏད་པའི་སྤྱིར་རོ། །འདི་སྟོ་རིགས་གང་ཡིན་དཔྱད་པ་ལ། ལྷ་ཤྭག་གཉིས་ཀྱིས་ནོར་བུའི་འོད་

གྱི་རྟགས་ལས་གཞི་དེར་ནོར་བུ་ཡོད་པར་རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཞེད་པ་དང་། རྒྱུ་མཛད་པ་
དཔོན་སློབ་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་བཞེད་པ་དང་། ཚས་མཚན་གིས་ལོག་གཤམ་སུ་བཞེད་པ་དང་གསུམ་
ལས། བྱི་མ་ཉིད་གཞུང་གི་དགོངས་པ་སྟེ། དང་པོར་ནོར་བུའི་ལོ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ། དེ་ནས་ལོ་
བུའི་ལོ་ལ་ནོར་བུར་འཛིན་པའི་རྟག་པ་ལོག་གཤམ། དེ་ནས་ནོར་བུ་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་རྒྱག་པས་ནོར་
བུ་ཉིད་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་དང་། ཡང་ལོག་གཤམ་གྱི་རྗེས་སུ་ཡུལ་གྱི་སྤྱི་རིས་ཟེན་ནས་ནོར་བུའི་
འོད་དུ་རེས་པའི་རྟགས་ལས་གཞི་དེར་ནོར་བུ་ཡོད་པར་རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་། དེ་ནས་དེས་བྱངས་
པའི་བཅད་གཤམ། ཡང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནོར་བུའི་མདུན་དུ་ཕྱིན་པའི་ཆོ། སྤར་ལྷར་ནོར་བུ་མཐོང་བའི་
མངོན་སུམ་སྟེས་པ་སྟེ་སྟོ་རིགས་དུ་མ་ཡོད་པའི་ནང་ནས། ནོར་བུ་སྟོན་མའི་འོད་དག་ལ།^{༡༥} ཞེས་
པའི་སྐབས་སུ་དཔེར་བླངས་པ་ནི་ལོག་གཤམ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་ནམ་བྱེད་ལ་ཉིན་བྱེད་དུ་འབྱུལ་ནས་ཉིན་བྱེད་གྱི་བྱ་ཆ་མིས་པའི་མི་
ལམ་གྱི་གཤམ་པ་དེ་ཉིན་བྱེད་གྱི་བྱ་ཆ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མར་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ། ཉིན་བྱེད་
གྱི་བྱ་ཆ་དེས་རང་ངོས་ནས་རང་འབྲེལ་ལ་མ་གཏད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ནི། ཁ་ཅིག་དུང་དཀར་སེར་འཛིན་གྱི་དབང་གཤམ་དེ་དུང་གི་ཁ་དོག་ལ་འབྱུལ་
ཡང་དབྱིབས་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་། ལྷོན་གྱིང་འགྱོར་སྤང་གི་དབང་གཤམ་དེ་ལྷོན་གྱིང་སྤོད་
པའི་ཆ་ལ་འབྱུལ་ཡང་། ལྷོན་གྱིང་རང་མཚན་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མར་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ།
དུང་གི་དབྱིབས་དང་ལྷོན་གྱིང་རང་མཚན་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་ན། དེ་གཉིས་དང་གྲུབ་
བདེ་རྗེས་གཅིག་པའི་དུང་གི་ཁ་དོག་དང་། ལྷོན་གྱིང་སྤོད་པའི་ཆ་ལ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་
དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཡང་ཁ་ཅིག་ དུང་དཀར་འཛིན་པའི་མིག་གཤམ་དེ་དུང་གི་རེག་བྱ་འཇམ་པ་དང་།
ལྷོ་བ་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་དང་། མེ་རྒྱའི་ཁ་དོག་མཐོང་བའི་མིག་གཤམ་དེ། དེ་གཉིས་གྱི་རེག་བྱ་
ཚ་བ་དང་། གཤམ་པ་ལ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན། ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། རེག་བྱ་འཛིན་
པའི་རྣམ་གཤམ་བསྐྱེད་པ་ལ་ལྷས་དབང་དོན་མེད་པར་བཤམ། མིག་གཤམ་དེ་རེག་བྱ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར། འོ་ན་དུང་གི་ཁ་དོག་མིག་གཤམ་གྱིས་མཐོང་བའི་རྗེས་སུ་འདི་ལ་རེག་བྱ་འདི་དང་འདི་ཡོད་ཅིས་

པའི་སྒོ་སྒྲིབ་དེ་རི་ལྟ་བུ་ཞེན། དེ་ནི་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྩ་ས་གཞན་ལས་དུས་མཉམ་
པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱིས་རྩ་ས་གཞན་དཔོག་པ་རྒྱུ་ཆོས་རྩེས་སུ་དཔོག་པའི་རྩེས་དཔག་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི་ཁ་ཅིག །སྒོ་རྒྱུ་ཀྱི་བུམ་པ་ལ་མཛོད་ལུགས་ཀྱི་བུམ་པར་ལུལ་དུས་ཀྱི་སྒོ་
རྒྱུ་ཀྱི་བུམ་པར་འཛིན་པའི་མིག་གཤམ་ལྟ་བུ་ལུལ་ལ་ལུལ་པ་དང་། སྒྲོའི་བུམ་པ་ལ་བྱི་བྱིའི་བུམ་
པར་ལུལ་དུས་ཀྱི་སྒྲོའི་བུམ་པར་འཛིན་པའི་མིག་གཤམ་ལྟ་བུ་ལ་ལུལ་པ་དང་། བུམ་པའི་
དམར་པོ་ལ་སྒྲམ་བུའི་དམར་པོར་ལུལ་དུས་ཀྱི་བུམ་པའི་དམར་པོ་འཛིན་པའི་མིག་གཤམ་ལྟ་བུ་རྒྱམ་
པ་ལ་ལུལ་པ་གསུམ། སྒོ་རྒྱུ་ཀྱི་བུམ་པ་སོགས་དོན་རང་མཚན་གསུམ་པོ་ལ་མངོན་སུམ་ཀྱི་ཚད་མ་
མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། དོན་རང་མཚན་གསུམ་པོ་དེས་གསུམ་པོ་དེ་ལ་རང་ངོས་
ནས་རང་འབྲེལ་རྒྱམ་པ་གཏད་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྩེས་དཔག་ཡིན་པ་ལ་མིན་པར་རྟོག་པ་དགག །མིན་པ་ལ་ཡིན་
པར་རྟོག་པ་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི་ཁ་ཅིག །ཁོར་བུའི་འོད་ཀྱི་རྟགས་ལས་གཞི་དེར་ཁོར་བུ་ཡོད་པར་
རྟོགས་པའི་སྒོ་ནི་རྩེས་དཔག་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཏེ། ཁོར་བུ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན། རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་
མེད། ཁོར་འོད་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་མ་གྲུབ། འོད་ཅམ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་མ་ངེས་པའི་བྱིར་ཞེན། འོ་
ན་སྒྲུ་ལུའི་ལྷ་ལུའི་རྟགས་ལས་གཞི་དེར་སྒྲུ་ལུའི་ས་བོན་ཡོད་པར་རྟོགས་པའི་རྩེས་དཔག་ཚད་མ་མི་
སྲིད་པར་ཐལ། སྒྲུ་ལུའི་ས་བོན་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་མེད། སྒྲུ་ལུའི་ལྷ་ལུའི་རྟགས་
སུ་བཀོད་ན་མ་གྲུབ། ལྷ་ལུའི་ཅམ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་མ་ངེས་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི་ཁ་ཅིག །དུ་བའི་རྟགས་ལས་དུ་ལྷན་གྱི་ལ་ལ་རྟག་པའི་མེ་ཡོད་པར་རྟོགས་
པའི་སྒོ་དེ་རྩེས་དཔག་ཚད་མར་འདོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག །ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། རྟག་པའི་
མེ་ཡོད་དེ། དོན་དམ་པའི་དུ་བ་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། ཞེས་བཀོད་པའི་ཆེ་ཆོམ་ཆོང་ལ་ལུལ་ཡང་སོང་ཆོད་
ལམ་ལུལ་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། དེ་རྒྱུ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་མ་གྲུབ་པའི་བྱིར་རོ། གལ་ཏེ་རྟག་
པའི་མེ་དང་དོན་དམ་པའི་དུ་བ་མ་གྲུབ་ཀྱང་མེ་ཅམ་དང་དུ་བ་ཅམ་གྲུབ་པས་སྒྲོན་མེད་དོ་སྒྲམ་ན་མི་

འཐད་དེ། བྱད་པར་བྱེད་ཚོས་རྟག་པའི་མེ་དང་དོན་དམ་པའི་དུ་བ་མ་གྲུབ་ན། དེས་བྱད་པར་དུ་བྱས་
པའི་མེ་ཙམ་དང་དུ་བ་ཙམ་ཡང་མ་གྲུབ་དགོས་པའི་བྱིར་རོ།

མཚན་གཞི་ལ་མཚན་ཉིད་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ།

གསུམ་པ་མཚན་གཞི་ལ་མཚན་ཉིད་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞུང་
ལས་བསྟན་པའི་ཚུལ། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཀའ་བའི་ཚུལ། འཐད་པའི་ཚུགས་ངོས་གཞུང་བའོ། །

དང་པོ་ནི། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་བའི་གཤམ་པ་དང་། མཚན་གཞི་མངོན་རྗེས་གཉིས་
སུ་ངེས་ན་མཚན་གཞི་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་གཤམ་པ་ཡོད་པར་རང་ལས་ངེས་པ་ཡིན་ནམ།
གཞན་ལས་ངེས་པ་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། འགའ་ཡང་ཚད་མ་དང་། ཚད་མིན་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ།
ཚྭ་ངས་པ་མེད་པས་བསྟན་བཅོས་ལས་དེ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་།
གཉིས་པ་ལྟར་ན། དེ་ལའང་ངེས་བྱེད་གཞན་དགོས་པས་ངེས་བྱེད་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། དེའི་
ལན་ལ། རང་ལས་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས། བཅས་ལས་ནི་ཚད་མ་ཉིད། བསྟན་བཅོས་ཚྭ་ངས་པ་སྟོག་
བྱེད་ཡིན།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་སོ།

གཉིས་པ་ལ། དུམ་ཟེ་ཆེན་པོས་གཞན་ངེས་ཁོན་འདོད་བདང་། ཁ་ཅིག་གཞན་ངེས་ཡོད་ན་
ངེས་བྱའི་ཚད་མ་དང་། ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་ཡུལ་གཅིག་གམ་ཐ་དད་དབྱེད་པས་འཛིག་པས་
རང་ངེས་ཁོན་པ་འདོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་རང་ངེས་གཞན་ངེས་གཉིས་འདོད་ཀྱང་། མཚན་བྱ་ཚད་མའི་
ཐ་སྟད་ཀྱི་སྟོན་པ་འབྱེད་པ་དང་། གཞན་དག་མཚན་གཞིའི་སྟོན་པ་འབྱེད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་ཡུལ་
ཀྱི་སྟོན་པ་འབྱེད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྟོན་པ་འབྱེད་པར་འདོད་པ་དུ་མ་ཡོད་ཀྱང་། དང་པོ་
བཞི་པོ་གཞུང་གི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། བྱི་མ་གཉིས་དོན་གཅིག་པས་རང་ལུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་
འབྱུང་ངོ་།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞུང་གང་གིས་རང་ངེས་གཞན་ངེས་སུ་འཛིག་པའི་ཚུལ། མཚན་
ཉིད་དང་མཚན་གཞི་ངོས་གཞུང་བ། ཟུང་བ་སྤང་བའོ། དང་པོ་ནི། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་བའི་

ཤེས་པ་ཡིན་ན། མཚན་གཞི་མངོན་རྗེས་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་དུ་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་བ་དང་། ཤེས་པ་གཉིས་
 ཡོད་པར་གང་ལས་ངེས་ཤིང་། ཚད་མས་དངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། རང་ཤེས་དེའང་
 རང་སྟོབས་ཀྱིས་དངས་པ་ཡིན་ནམ། གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་དངས་པ་ཡིན་ཞེ་ན། ཤེས་པ་ཡོད་པའི་ཆ་ལ་
 རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་བྱས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ནི། རང་ལས་རང་གི་ངོ་བོ་རྟོགས།¹¹⁹ །ཞེས་པ་སྟེ།
 འདིས་ཀྱང་ཏུ་བ་སྟངས་པའི་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་ཤེས་པའི་དོན་ལྡོག་གསལ་བའི་ཆ་ལ་རང་ངེས་ཚད་མ་
 དངོས་སུ་བསྟན་ཅིང་། དེས་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་མི་བསྐྱུ་བ་ལའང་རང་ངེས་སུ་
 གྲུབ་སྟེ། དེ་དང་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་རང་ངེས་ཡིན་པ་དོན་གཅིག་པ་གང་ཞིག །རང་རིག་མངོན་སུམ་
 གྱི་གསལ་བའི་ཆ་དེ་ཉིད་ཐ་སྟངས་དུ་དེའི་འཇུག་ཡུལ་དུ་འཛོག་དགོས་པའི་བྱིར་རོ། །མི་བསྐྱུ་བ་ཡོད་པ་
 ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་པའང་ཡོད། གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་པའང་ཡོད་ཅེས་པ་ནི། ཐ་སྟངས་ལས་
 བྱི་ཚད་མ་ཉིད།¹²⁰ །ཅེས་པ་སྟེ། ཐ་སྟངས་ནི་ངེས་པ་སྟོང་ཐ་སྟངས་ཤེས་ཡིན་ལ། ཚད་མ་ཉིད་ཅེས་
 པ་ནི་ཚད་མའི་དོན་ལྡོག་མི་བསྐྱུ་བ་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། རང་ཤེས་དེ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་པ་
 དང་། གཞན་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །ཁ་དོར་ན་གཞུང་སྤྲུལ་མས་ཤེས་པའི་དོན་
 ལྡོག་ལ། རང་ངེས་ཁོ་ན་དང་། བྱི་མས་ཚད་མའི་དོན་ལྡོག་ལ། རང་ངེས་གཞན་ངེས་གཉིས་ཡོད་པར་
 བསྟན་ཅིང་། འོག་ནས་འཆད་པའི་རང་ངེས་གཞན་ངེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཐམས་ཅད་འདི་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་
 བྱས་པའོ།

གཉིས་པ་ནི། རང་ངེས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། ཚད་མ་གང་ཞིག །རང་གི་གཞལ་བྱའི་དོན་
 ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དངས་པས་རང་བྱུང་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཀྱིས་རང་ཉིད་རང་གི་གཞལ་བྱ་
 ལ་མི་བསྐྱུ་བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་པ། གཞན་ངེས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། ཚད་མ་གང་
 ཞིག །རང་གི་གཞལ་བྱའི་དོན་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་མི་བྱས་པས་རང་བྱུང་རང་རིག་མངོན་
 སུམ་ཀྱིས་རང་ཉིད་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་མི་བྱས་པར་ཚད་
 མ་གཞན་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་དགོས་པའོ། །མཚན་གཞི་ལ་རྗེས་དཔག་ཐམས་ཅད་ནི་རང་ངེས་ཚད་
 མ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། ཚུལ་གསུམ་ཚད་པའི་རྟགས་ལས་བསྐྱུ་བ་བྱ་མ་ངེས་ན་རྗེས་དཔག་ཏུ་མི་རུང་ཞིང་།

དེས་ན་བསྐྱབ་བྱ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་བྱས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་དགོངས་ནས་སྟ་ཤུག་
ཆོས་མཆོག་གིས་འབྲེལ་པ་སུམ་ཆར་ལས་རྗེས་དཔག་རང་ངེས་ཁོ་ནར་བཤད་དོ།

མངོན་སུམ་ལ་བཞེད་པ། ཁ་ཅིག་རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ནི་རང་ངེས་ཚད་མ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ།
སྟོ་གྲོས་ཆེན་པོས་མཐོང་ཉིད་ལས། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་བྱེད།^{༡༥༩} ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།
ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། འདིའི་སྟོ་གྲོས་ཆེན་པོ་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བའི་དོན་ལ་འབྲུལ་སྐྱེ་མེད་
པས་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་བྱས་པ་ལ་འཛིག་པ་ཡིན་གྱིས། རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཁོ་ན་ལ་
འཛིག་པ་སྐྱབས་ཀྱི་དོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། སངས་རྒྱུ་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ལ་ངེས་ཤེས་མེད་པས་
དེའི་རྒྱུ་ཀྱི་རྣམ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱིས་ངེས་ཤེས་འདྲན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་རྣམ་འབྱོར་
མངོན་སུམ་ལ་རང་ངེས་གཞན་ངེས་གང་ཡང་མེད་པ་སྲིད་ཅིང་། འཕགས་པ་རྟོག་བཅས་ཀྱི་རྣམ་
འབྱོར་མངོན་སུམ་ནི་རང་ངེས་ཁོ་ནའོ། །རང་རིག་མངོན་སུམ་རྣམས་ནི་རང་ངེས་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། རང་
གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཤེས་པའི་དོན་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་བྱས་པའི་ཕྱིར། འཇུག་ཡུལ་
གྱི་རྗེས་ཐམས་ཅད་ལ་རང་ངེས་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཏེ། ཏག་འཛིན་གྱི་འབྲུལ་སྐྱེ་རྒྱུ་བསྐྱེད་པའི་གང་
ཟག་གི་རྒྱུ་ཀྱི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ངེས་ཤེས་པའི་སྐྱད་ཅིག་མ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་མི་
བྱས་པའི་ཕྱིར། འཇུག་ཡུལ་གྱི་ཐ་སྟོན་ལ་ཡང་རང་ལས་ངེས་ཀྱིས་མ་བྱུང་སྟེ། རྒྱུ་འཕེན་གྱི་རྒྱུ་ཀྱི་
རྗེས་དཔག་ཉམས་སྦྱང་གི་རང་རིག་མངོན་སུམ་དེས་རྗེས་དཔག་གི་ཐ་སྟོན་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་
ཀྱིས་འདྲན་མི་བྱས་པའི་ཕྱིར། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ནི་རྒྱུ་མེད་པས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་ངེས་ཤེས་འདྲན་མི་
བྱས་པའི་ཕྱིར་ན། གཞན་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། རང་རིག་དང་། ཡིད་མངོན་ཀྱང་ཏུ་ཐ་སྟོན་པའི་
ཚད་མའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ལ་ཆོས་མཆོག་གིས་དོན་བྱེད་སྒྲུང་གི་མངོན་
སུམ་གོམས་པ་ཅན་གྱི་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་རང་ངེས་དང་། འཇུག་པར་བྱེད་པའི་མངོན་སུམ་ནི་འབྲུལ་
སྐྱེ་མེད་ན་རང་ངེས་དང་ཡོད་ན་གཞན་ངེས་ཡིན་ཅིང་། འདི་ལ་གསུམ་ཡོད་པར་བཞེད་དོ།

རིགས་གཏེར་ལས། དོན་བྱེད་སྒྲུང་གི་མངོན་སུམ་དང་། གོམས་པ་ཅན་གྱི་མངོན་སུམ་སོ་
སོར་བྱེད་ནས། དེ་གཉིས་རང་ངེས་དང་འབྲུལ་སྐྱེ་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ། དང་པོ་བ་དང་ཡིད་མ་གཏད་པ་

གཉིས་བསྐྱར་པས་གཞན་ངེས་ཀྱི་ཚད་མར་བཞེད་དོ། འདི་ལ་དོན་བྱེད་སྒྲུང་གི་མངོན་སུམ་ནི་མེས་བཙུན་གྱི་དོན་བྱེད་བཞེད་པར་སྒྲུང་བའི་མེ་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུའོ། གོམས་པ་ཅན་གྱི་མངོན་སུམ་ནི་ཡུལ་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གོམས་པས་སྐྱ་རིས་ཟེན་པའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུའོ། འདི་པོ་པ་ནི་དངོས་པོ་འགའ་ཞིག་གི་རིགས་འདྲ་སྒྲུང་མ་མཐོང་བ་གསལ་དུ་མཐོང་བ་སྟེ། བ་མེན་དང་པོ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུའོ། ཡིད་མ་གཏད་པ་ནི་རྟོག་པ་ནང་དུ་བསྐྱས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གཟུང་འཛིན་དབང་མངོན་ལྟ་བུའོ། འབྲུལ་རྒྱ་ཅན་ནི་རྒྱུན་གསུམ་ལས་དངོས་སུ་སྦྱེས་ཀྱང་། ཕྱིན་པ་གི་འབྲུལ་རྒྱ་འགའ་ཞིག་གིས་གོགས་བྱས་པས་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་མི་ལུས་པ་སྟེ། དེ་ལ་དབྱེད། སྒྲུང་བ་རང་ལས་ངེས་ཤིང་བདེན་པ་གཞན་ལས་ངེས། སྐྱ་རང་ལས་ངེས་ཤིང་བྱེད་པར་གཞན་ལས་ངེས། སྒྲུང་བ་ཉིད་ཀྱང་གཞན་ལས་ངེས་པ་དང་གསུམ་ལས།

དེ་རེ་རེ་ལ་ཡང་དོན་ཚན་བཞི་བཞིའི་སྒྲོན་ས་གཏན་ལ་དབབ་ན། དང་པོ་ལ་མཚན་གཞི་ནི། དོན་ལ་མེ་ཡིན་ཅིང་རྟོག་པས་མེ་ཡིན་མིན་ཐེ་ཚོམ་ཟེ་དུ་ས་ཀྱི་རྒྱུང་རིང་པོའི་དམར་འབར་བ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུའོ། འདི་དམར་འབར་བ་མེའི་ཁ་དོག་ཡིན་པའི་ཆ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བའི་རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་གཞན་ངེས་ཡིན་ཏེ། ཡུལ་ཐག་རིང་བ་དང་། སྐྱ་མའི་མེ་དང་ལོ་རྒྱུ་འོད་ལ་སོགས་པའི་འབྲུལ་རྒྱ་ས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར། ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ནི་ཕྱིས་མའི་མདུན་དུ་ཕྱིན་ནས་བཙུགས་ཀྱི་དོན་བྱེད་པར་མཐོང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་སམ། མངོན་སུམ་ཡུན་རིང་དུ་གོམས་པས་སྐྱ་རིས་ཟེན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སམ། དུ་བ་སྦྱེ་བར་མཐོང་བའི་རྟགས་ལས་མེ་ཡོད་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་སྟོབས་སམ། མའི་དྲི་ལ་སོགས་པ་སྦྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྗེས་གཞན་གྱི་རྟགས་ལས་མེ་ཡོད་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པར་བྱེད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ་མཚན་གཞི་ནི། དོན་ལ་ཤ་པ་ཡིན་ཅིང་། རྟོག་པས་ཤ་པ་ཡིན་མིན་ཐེ་ཚོམ་ཟེ་དུ་ས་ཀྱི་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་བཅས་པ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་སྟེ། ཚོས་གཞན་གསུམ་ནི་སྒྲུང་ལ་དབགས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱའོ། གསུམ་པ་ལ་མཚན་གཞི་ནི། ཁ་ཅིག་ཡིད་གཟུགས་མཛེས་ལ་ལྷག་པར་ཆགས་དུས་ཀྱི་སྐྱ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ལྟ་བུའོ། ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། ཡིད་གཟུགས་མཛེས་ལ་

ལྷག་པར་ཆགས་པ་དེས། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་སྒྲི་བའི་རྣམས་པ་ཉམས་པར་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དོན་གཞན་
ཆགས་ཞེས་རྣམས་ཉམས་ཆོ། ཤེས་པ་སྒྲི་བ་མ་མཐོང་ཕྱིར།¹⁴ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཇིས་ན་
རྟོག་པ་ནང་དུ་བསྐྱུས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གཟུགས་འཛིན་མིག་གིས་ལྷ་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་ཡང་ཚོས་
གཞན་གསུམ་ནི་མ་ལ་དཔགས་ཏེ་གེས་པར་བྱའོ།

གསུམ་པ་ནི་ཁ་ཅིག་ངེས་བྱའི་ཚད་མ་དང་། ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་གཉིས་ཡུལ་གཅིག་ན་ཚད་
མ་ཕྱི་མ་བཅད་གེས་སུ་འགྱུར་ཞིང་། ཐ་དད་ན་ཡུལ་གཞན་དངོས་པོར་གྱུབ་པས། གཞན་དངོས་པོར་
གྱུབ་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ། གཞན་དག་ན་ཤེ། འཇུག་ཡུལ་གཅིག་དང་སྒྲུང་ཡུལ་ཐ་དད་
ཡིན་པས། སྒྲིན་གཉིས་ཀ་ལས་གྲོལ་ལོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཚད་མ་སྒྲི་མའི་འཇུག་ཡུལ་ཉག་
པར་ཐལ་བ་དང་། ཚད་མ་ཕྱི་མ་བཅད་གེས་སུ་ཐལ་བ་དང་། མཛོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་དང་། སྒྲུང་
ཡུལ་དོན་གཞན་དུ་མེད་པས་ཁས་སྒྲུངས་འགལ་བའི་སྒྲིན་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཇིས་ན་རང་ལྟགས་ནི།
ཚད་མ་སྒྲི་གཉིས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་རྒྱན་གཅིག་ལ། རྩལ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པས་སྒྲིན་གཉིས་ཀ་ལས་
གྲོལ་ལོ། ཁ་ཅིག་གཞན་ངེས་ཚད་མར་འདོད་པའི་ཚད་མ་དེ་རང་ཡུལ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་མི་གཅོད་ན་
ཚད་མ་མ་ཡིན་ཞིང་། གཅོད་ན་རང་ངེས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་སྒྲིན་མེད་དེ། མཛོན་སུམ་ཡུལ་ལ་ཚད་མར་
འགྱུར་བ་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག་ གྲངས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་
ཉམས་སུ་ཕྱོང་བའི་རང་རིག་མཛོན་སུམ་ཚོས་ཅན། རང་ཉིད་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་ལ་ངེས་
པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་རྣམས་སུ་ཐལ། རང་ངེས་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཇིས་བྲངས་པའི་
ངེས་གེས་དེས། གྲངས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་རང་རིག་མཛོན་སུམ་དེ་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་བདེ་བ་ལ་མི་བསྐྱུ་བར་
ཐལ། འདོད་པ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གྲངས་ཅན་པ་དེས་མཛོན་སུམ་གྱིས་བདེ་བ་མི་ཕྱོང་བར། བདེན་
ཞེན་གྱིས་འདོད་པའི་རྒྱལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། འོ་ན་རྒྱང་འཕེན་པ་དེ་རྩལ་དཔག་ཚད་མའི་
གཞལ་བྱ་མེད་པར་བདེན་ཞེན་གྱིས་འདོད་པའི་རྒྱལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ལ་མེ་ལྷན་དུ་
རྟོགས་པའི་རྩལ་དཔག་དེས་ལ་དང་མའི་ཚོགས་དོན་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱང་འཕེན་པའི་རྒྱུད་

ལ་རྗེས་དཔག་ངེས་པའི་ངེས་ཤེས་ཡོད་ཀྱང་རྗེས་དཔག་གི་བྱ་སྤྱད་ཁས་མི་ཡིན་ཞིང་། དེའི་དོན་ངེས་
པ་ལ་ངེས་པར་འཇོག་པ་ནི་སྐབས་འདིའི་གནད་ཀྱི་དོན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ།།

དེས་དགག་སྐྱབ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་ཚུལ།

བཞི་པ་དེས་དགག་སྐྱབ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ་དང་།
དེ་ཚད་མས་རྟོགས་ནས་དགག་སྐྱབ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ལོ།།

དགག་སྐྱབ་ཀྱི་རྣམ་དབྱེ།

དང་པོ་ནི། སྐྱབ་པའི་མཚན་ཉིད། སློས་ཡོངས་གཙོད་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ། དབྱེ་ན་སྤྱང་བའི་
སྐྱབ་པ་དང་། སེལ་བའི་སྐྱབ་པ་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པས་ཡོངས་གཙོད་
དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ། མཚན་གཞི་ནི། དེའི་སྤྱང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་རྣམས་སོ། གཉིས་པའི་
མཚན་ཉིད། རྟོག་སློས་ཡོངས་གཙོད་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་སློབ་བཏགས། མཚན་གཞི་ནི། ཡོད་པ་གཞན་
སེལ་རྣམས་སོ། དགག་པ་ལ་གཉིས་ལས། སྤྱང་བའི་སྐྱབ་པའི་སློབ་བྱེད་པའི་དགག་པའི་མཚན་ཉིད།
སློབ་རྣམ་བཅད་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ། དབྱེ་ན་མ་ཡིན་དགག་དང་། མེད་དགག་གཉིས། དང་པོའི་
མཚན་ཉིད། རྟོག་སློབ་དགག་བྱ་དགག་པ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་ཡོངས་གཙོད་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ།
འདི་དང་སེལ་བའི་སྐྱབ་པ་དོན་གཅིག་གོ། གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། རྟོག་སློབ་དགག་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་
རྣམ་པར་བཅད་ནས་རྣམ་བཅད་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ། འདི་དང་མེད་དགག་དོན་གཅིག་གོ། རིགས་
གཉིས་རང་འབྲེལ་ལས། དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་ཚོས་གཞན་འཕེན་པ་དང་མི་འཕེན་པ་འདི་
གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ནི།““ དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་པ་ཡང་སེལ་ངོར་
ཡིན་ཞིང་། ཚོས་གཞན་འཕེན་པ་དང་མི་འཕེན་པ་ཡང་སེལ་ངོར་ཡིན་ལ། སེལ་ངོར་དགག་སྐྱབ་
གཉིས་དང་། མེད་དགག་མ་ཡིན་དགག་གཉིས་དོན་གཅིག་པའི་དོན་ནོ། ཚོས་གཞན་འཕེན་པ་ལ་
ཡང་ཚིག་ཟིན་ལ་འཕེན་པ་དང་། དོན་གྱིས་འཕེན་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོག་པ་ལ་སྤྱང་བའི་

བུམ་དག་གི་ས་ཕྱོགས་ལྟ་བུའོ། ལ་ཉིས་པ་ནི། རྟོག་པ་ལ་སྒྲུང་བའི་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། ཁེལ་བའི་སྐྱབ་
པའི་རྒྱས་ཕྱེ་བའི་དགག་པའི་མཚན་ཉིད། རྒྱོས་དགག་བྱ་བ་སྐྱབ་པ་ནམ་པར་བཅད་ནས་ནམ་པཅད་
ཙམ་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་སྟེ། འདི་དང་མེད་དགག་ག་ཉིས། མཚན་ཉིད་གཅིག་གིས་མཚན་པར་བྱ་བ་
ཡིན་པའི་བྱིར་རོ།

དེ་ཚད་མས་རྟོགས་ནས་དགག་སྐྱབ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་ཚུལ།

ག་ཉིས་པ་ལ། དགག་བཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྟོན་གྱི་མཁས་པ་ལྷ་པ་སོགས་
ན་རེ། དངོས་རྟོགས་དང་། རྟོགས་རྟོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རིམ་བཞིན་དོན་དེ་ཉིད་ཀྱི་ནམ་པ་སྒྲུང་བའི་
རྟོན་སྐྱོ་འདོགས་གཅོད་པ་དང་། དོན་གཞན་གྱི་ནམ་པ་སྒྲུང་བའི་རྟོན་སྐྱོ་འདོགས་གཅོད་པ་ཞེས་
ཟེར་བ་ནི་མི་འབྲད་དེ། རྗེས་དཔག་ཐམས་ཅད་རྟོགས་རྟོགས་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ།

ག་ཉིས་པ་ནི། བསྐྱབ་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གམ། མངོན་སུམ་གྱིས་བྲངས་པའི་
ངེས་ཤེས་གྱིས་ཁེལ་བའི་སྐྱབ་པ་འམ་མ་ཡིན་དགག་སྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། སྐྱ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལུལ་རྒྱ་དང་
བུམ་པའི་སྐྱ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་བྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་ངེས་པའི་ཆོ། སྐྱ་མི་རྟག་
པར་བྱུང་བའི་ཐ་སྟད་བྱེད། ལུལ་རྒྱ་ཡོད་ན་ཕྱིས་རྟགས་ལས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་ངེས་པའི་ཆོ་སྐྱ་མི་རྟག་
པར་བྱུང་བའི་ཐ་སྟད་བྱེད་པའི་བྱིར་རོ། དགག་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གམ། མངོན་སུམ་གྱིས་
བྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་གྱིས་དགག་པ་བྱུང་བ་པ་ཡིན་ཏེ། རྟོན་པ་མཁས་པས་དག་འཛིན་དབང་པོའི་
མངོན་སུམ་ཉམས་སུ་ཁྱེད་བའི་རང་གི་མངོན་སུམ་གྱིས་བྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་གྱིས་ས་ཕྱོགས་སུ་བུམ་
པ་མེད་པར་ངེས་པའི་ཆོ་བུམ་པས་དག་པའི་ཐ་སྟད་བྱེད། རྟོན་པ་མྱོངས་པས་བུམ་པ་ཚད་མས་མ་
དམིགས་པའི་རྟགས་ལས་ས་ཕྱོགས་སུ་བུམ་པ་མེད་པར་ངེས་པའི་ཆོ་བུམ་པས་དག་པའི་ཐ་སྟད་
བྱེད་པའི་བྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ནི། མངོན་སུམ་རྟོགས་རྟོགས་མེད་ན་སྐྱབ་དཔོན་གྱིས་གཞུང་གི་ཆ་འགར།
རྟོགས་ལས་རྟོགས་པའི་དོན་གྱིས་གོ་བ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན་སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་ནི་

མངོན་སུམ་གྱི་བྱེད་པའམ་ཚུལ་གསུམ་གོམས་པ་ལས་སྒོ་བྱར་བའི་རྗེས་དཔག་སྐྱེ་བ་ལ་དགོངས་པའི་
 བྱིར་རོ། །མཚན་ཉིད་བརྟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་སྟེ་རབ་བྱེད་བརྒྱད་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རབ་བྱེད་དགུ་པ། མངོན་སུམ་བརྟག་པ།

གཉིས་པ་མཚན་གཞི་སོ་སོའི་དོན་ལ་གཉིས་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་གོ། གང་པོ་
ལ་གསུམ་སྟེ། མངོན་སུམ་ཡང་དག །ལོག་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་། ཚད་མ་དང་འབྲས་བུའོ། །

མངོན་སུམ་ཡང་དག

མཚན་ཉིད།

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད། མཚན་བྱའི་དབྱེ་བ། མཚན་གཞི་སོ་སོའི་དོན་ནོ། གང་
པོ་ལ་དགག་བཞག་གཉིས་ལས།

དང་པོ་ནི། བྱ་བ་སོགས་མངོན་སུམ་དང་། མངོན་སུམ་ཚད་མ་སོ་སོར་བྱེན་ས། དང་པོའི་
མཚན་ཉིད། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་ལུལ་བའི་རིག་པ། བྱི་མའི་མཚན་ཉིད། སྤར་མ་རྟོགས་པའི་
དོན་ལ་ཁྱེད་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་པ་ཞེས་གསུངས་པ་མི་འཐད་དེ། གཉིས་སུ་བྱེ་བ་གཞུང་
ལས་མ་བཤད་པའི་བྱིར་དང་། སྤར་མ་རྟོགས་པ་ལ་ནུམ་བཅད་མེད་ཅིང་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་པ་མངོན་
སུམ་གྱི་རང་ལྡོག་ལ་མི་སྤྲིད་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་དངོས་དང་། དེའི་དོན་ངེས་པར་བྱ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི།
ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན་རྟོག་བྲལ་མ་ལུལ་བའི་རིག་པའམ། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་
བའི་དབང་དུ་བྱས་ན། མ་ལུལ་བའི་སྒྲིག་པ་ནི། མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་མངོན་
སུམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། མངོན་སུམ་རྟོག་བྲལ་མ་ལུལ་བ།^{༡༤} །ཞེས་
གསུངས་པའི་བྱིར། དེ་ཉིད་ཚད་མ་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་མཚན་ཉིད་
གཞན་མ་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྟོག་བྲལ་གྱི་དོན་ངེས་པར་བྱ་བ། མ་ལུལ་བའི་དོན་ངེས་པར་
བྱ་བ། གཉིས་ཀའི་དོན་ངེས་པར་བྱའོ། གང་པོ་ལ་བྲལ་བྱ་རྟོག་པ་ནི། སྒྲོ་དོན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་སྟེ།

རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཤེས་གང་གང་ལ་སྒྲ་དོན་འཛིན། རྟེན་པའི་ལྟོག་པ་ཡིན།¹⁴⁷ ཞེས་དང་། རྣམ་
 དེས་ལས། རྟེན་པ་ནི་བརྗོད་པ་དང་འབྲེལ་རུང་བའི་ཤེས་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ།¹⁴⁸ འོན་རུང་བ་
 སྒྲོས་པའི་དགོས་པ་གང་ཞེན། རྒྱ་གར་བ་ཁ་ཅིག་བདེ་ལ་མ་བྱང་བའི་བྱིས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྟེན་པ་བསྟེ་
 བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཏེ། རྒྲ་དོན་འཛིན་པའི་སྟོང་ཤེས། དེ་ལ་མ་བྱང་བའི་བྱིས་པའི་ཞེས་སྒྲ་བ་ནི་ཅིག་གོས་ལ་
 ཡང་མཚུངས་ཏེ། རུང་བ་འཛིན་པའི་སྟོང་ཤེས་བདེ་བྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུད་ཀྱི་རྟེན་པ་ལ་མ་བྱང་བའི་བྱིས་
 གལ་ཏེ་རུང་བ་འཛིན་པའི་རིགས་ལ་འཛོག་པས་སྒྲོན་མེད་ཅེན། ལྷ་མ་ལ་ཡང་མཚུངས་ཏེ། འབྲེས་པ་
 འཛིན་པའི་རིགས་ལ་འཛོག་པའི་བྱིས་རོ། མདོར་ན་འདིར་བསྟན་གྱི་བྲལ་བ་རྟེན་པའི་མཚན་ཉིད།
 རྒྲ་དོན་འབྲེས་པ་འཛིན་པའི་དང་། རྒྲ་དོན་འབྲེས་རུང་འཛིན་པའི་དང་། རྒྲ་དོན་འཛིན་པའི་དང་། དོན་
 སྒྲི་འཛིན་པའི་ཞེན་སྟོན་མས་ཁྱད་པར་མེད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། རྟེན་དང་བྲལ་བའི་རྒྱལ་ནི། རང་ལྟོག་
 ལ་རྟེན་པའི་མཚན་ཉིད་མི་ལྟན་པ་སྟེ། དེའི་དོན་ཡང་རང་མཚན་གཞིར་བཟུང་བའི་ཆེ་སྒར་གྱི་མཚན་
 ཉིད་དེ་མ་ཚང་བའོ།

གཉིས་པ་ནི། ཁ་ཅིག་རྣམ་རིག་པ་ལྟར་མི་བསྟེན་པ་ལ་འདོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་དོན་དམ་
 པ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པ་ལ་འདོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་གཞུང་དོན་ལ་མ་འབྲུལ་བ་ལ་འདོད་པ་ཡོད་ཀྱང་།
 རིགས་པས་གཞོད་པས། རང་ལུགས་ནི། རྣམ་དེས་ལས། དེ་ལ་མ་འབྲུལ་བ་ནི་རབ་རིབ་དང་། ལྷ་ར་
 དུ་བསྒྲོར་བ་དང་། རྒྱར་ཞུགས་པ་དང་འབྲུལ་བ་ལ་སོགས་པས་འབྲུལ་པར་མི་སྦྱེད་ཅིང་།¹⁴⁹ ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར། དབང་པོ་དང་། ཡུལ་དང་། བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་འབྲུལ་རྒྱས་འབྲུལ་པར་མི་སྦྱེད་
 པའོ། འོན་རྟེན་པ་ཡང་མ་འབྲུལ་པར་འགྱུར་ཏེ། འབྲུལ་རྒྱུ་དེ་དག་གིས་འབྲུལ་པར་མི་སྦྱེད་པའི་བྱིས་
 ཞེན། མ་གྲུབ་སྟེ། སོགས་ཁོངས་ནས། ཐོག་མེད་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི། རྣམ་པར་རྟོག་པས་
 ཡོངས་སྒྲུབ་པ།¹⁵⁰ ཞེས་དང་། གང་དེ་འབྲུལ་བ་ཐོག་མེད་པའི། རྒྱས་ཅན་མཐོང་གོམས་ཀྱིས་སྒྲུལ་
 ཡིན།¹⁵¹ ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་འབྲུལ་རྒྱུ་དེ་འབྲེན་པའི་བྱིས་རོ།

གསུམ་པ་ནི། འོན་རྟེན་བྲལ་དང་མ་འབྲུལ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་ལ་
 དགོངས་སམ། འོག་རྟོག་སེལ་བ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ཞེན། ཡང་དག་པ་ན་མ་འབྲུལ་བའི་ཤེས་པས་

རིགས་མི་མཐུན་མཐའ་དག་སེལ་རྒྱུ་ཀྱང་། རྟོག་བྲལ་སྒྲོས་པ་ནི་བྱེད་བྱ་པ་དང་རིགས་པ་ཅན་པ་
སོགས། དབང་གིས་རྟོག་པ་དང་བཅས་བཞིན་དུ་མ་ལུས་བར་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་དང་། ཁ་ཅིག །
འཇུག་ཡུལ་ལ་མ་ལུས་བས་ཀྱང་མ་ལུས་བས་^{༡༤}གོ་ཚད་པས་རྗེས་དཔག་ཀྱང་མ་ལུས་བ་ཡིན་
ནས་སྒྲུལ་པའི་ལོག་རྟོག་བསྐྱོག་པའི་ཆེད་དུ་སྒྲོས་པ་ཡིན་ནོ།

མཚོན་བྱའི་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་མཚོན་བྱའི་དབྱེ་བ་ལ་ལྔ་སྟེ། གང་ལ་དབྱེ་བའི་གཞི། གང་དབྱེ་བའི་ངོ་བོ། གང་
གིས་འབྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན། ཇི་ལྟར་བྱེ་བའི་དོན། ཇི་སྟེད་བྱེ་བའི་གངས་སོ།

དང་པོ་ནི། མ་ལུས་བའི་གཉིས་པ་ཅུ་མོ། གཉིས་པ་ནི། དབང་པོ་དང་། ཡིད་དང་། རང་
རིག་དང་། རྣལ་འབྱོར་གྱི་མངོན་སུམ་སྟེ་བཞི་ལོ། གསུམ་པ་ནི། ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས། ཡུལ་གཞན་རིག་པ་
དོན་རིག་གི་མངོན་སུམ་གཉིས། རང་རིག་པ་རང་རིག་གི་མངོན་སུམ། རང་གཞན་མེད་པར་རིག་པ་
རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མོ། རྟོན་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པ་དོན་རིག་གཉིས། གཞན་དབང་
ཅུལ་ལ་བརྟེན་པ་རང་རིག་ རྟིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་པ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མོ། ཁང་ཟག་གི་སྒྲོ་
ནས་སོ་སྒྲུའི་མངོན་སུམ་དང་། འཕགས་པའི་མངོན་སུམ་གཉིས་སོ། བཞི་པ་ནི་གཅིག་པ་བཀག་པའི་
ཐ་དད་མ་ཡིན་ཏེ། བཞི་ཀ་ཡང་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་པ་ཅུལ་ཡང་
མ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་གཞན་གསུམ་རྗེས་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྗེས་ཐ་དད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ། མངོན་
སུམ་གཞན་གསུམ་པོ་རང་གི་མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མངོན་སུམ་གཞན་
གསུམ་པོ་རྗེས་ཐ་དད་དང་། དེ་གསུམ་རང་རིག་མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ལ། ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཐ་
དད་ཡིན་ནོ།^{༡༥} ལྔ་པ་ནི། མངོན་སུམ་བཞི་པོ་མདོ་སྟེའི་ལྷགས། བྱེད་བྱ་སྒྲུ་གསུམ་རྣམ་རིག་
གཉིས།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདི་ལ་ཁ་ཅིག རྒྱ་ཇི་བཞིན་དུ། རྣམ་རིག་པའི་ལྷགས་ལ། དབང་
ཡིད་གྱི་མངོན་སུམ་གཉིས་མེད་པས། བཞིར་བྱེད་པ་མདོ་སྟེའི་ལྷགས་ཡིན་ཞེས་སྒྲུའོ། རེ་ནི་མི་
འཐད་དེ། དམིགས་བརྟག་ལས། སེམས་ཅུལ་པའི་ལྷགས་ལ། དབང་མངོན་གྱི་རྟོན་གསུམ་བཤད་

པས་དབང་མངོན་ཁས་སྒྲུབ་དགོས་ཤིང་། དབང་མངོན་འདོད་ན་ཡིད་མངོན་གྱང་འདོད་དགོས་པར་
 རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ཉིད་ལས་བཤད་པའི་བྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་གཞུང་དེའི་དོན། སྒྲུབ་ཡུལ་ལ་མ་
 འབྱུལ་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དབང་ཡིད་གྱི་
 མངོན་སུམ་གཉིས། གང་ལ་མངོན་སུམ་དུ་སོང་བའི་སྒྲུབ་ཡུལ་དེ་ལ། མ་འབྱུལ་བར་རྣམ་རིག་པས་
 གྱང་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་བྱིར་རོ།

འོན་ཀྱང་འདིའི་དགོངས་པ་རི་ལྟར་ཞེན། ཐ་སྙད་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། དབང་ཡིད་གྱི་
 མངོན་སུམ་གཉིས་པོ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ལ་ཚད་མར་རྣམ་རིག་པས་ཁས་སྒྲུབ་ཀྱང་། འདིར་བསྟན་གྱི་
 གྲངས་ངེས་ནི་དོན་དམ་གནས་ལུགས་ལ་དཔྱོད་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཚེ། དབང་ཡིད་
 གྱི་མངོན་སུམ་གཉིས་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ལ་ཚད་མར་འགྱུར་བར་མི་སྲིད་པར། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་
 མངོན་སུམ་ཁོ་ནར་འགྱུར་བས། མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་གསུམ་ངོ་བོའི་སྒྲོ་ནས་གྱང་གཅིག་ཅིང་། ཡུལ་
 གྱི་སྒྲོ་ནས་གྱང་གཅིག་པས། རང་རིག་མངོན་སུམ་དུ་བཞག་ལ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ནི་ཡུལ་ཚོས་
 ཉིད་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པས་རང་རིག་མངོན་སུམ་དང་ངོ་བོ་གཅིག་གྱང་། ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཐ་དད་དུ་
 བཞག་གོ། །མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་བཞེས་ཡང་ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། རང་རིག་མངོན་སུམ་
 བེ་ཤེས་པ་དང་། དབང་མངོན་ནི་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་། ཡིད་མངོན་ནི་དེའི་ཡུལ་ལས་རྫས་གཞན་པའི་
 བྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ནི་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་ཚད་མར་འཛིག་པ་ནི་གནས་
 ལུགས་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་རང་འགྲེལ་ལས། མངོན་སུམ་གྱི་གྲངས་ངེས་པ་ནི་
 མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་བཞེན་ནས། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་ཚེ་ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་བཞེར་
 བྱེ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པས་སོ།^{༡༥} །དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཚད་འབྲས་གི་ཉམ་པའི་སྒྲུབ་སྤྱད་དབང་ཤེས་གྱི་ཚད་
 འབྲས་བཞག་པའི་ཚེ་རང་རིག་འབྲས་བྱར་གསུངས་པ་དང་། རིགས་གཏེར་རྩ་འགྲེལ་ལས། ཡུལ་གྱི་
 སྒྲོ་ནས་མངོན་སུམ་ལ་བཞེར་བྱེ་བའི་ཚེ། བྱི་དོན་ཁས་སྒྲུབ་དགོས་པས། མདོ་སྡེ་པ་ཁོ་ནའི་ལུགས་སུ་
 གསུངས་པ་རྣམས་གནད་གཅིག་ཏུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བས། རིགས་གཏེར་རྩ་བའི་ཚིག་རྒྱ་གཉིས་པོ་
 དེའི་མགོར་ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་སྒྱུར་ཤེས་ན་གནད་ཐམས་ཅད་རང་གྲོ་ལ་དུ་འགྱུར་རོ། །

མཚན་གཞི་སོ་སོའི་དོན།

དབང་པོའི་མངོན་སུམ།

གསུམ་པ་མཚན་གཞི་སོ་སོའི་དོན་ལ་བཞི་ལས། དང་པོ་དབང་མངོན་ལ་ཡང་བཞི་སྟེ།
མཚན་པར་བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞིའི་དབྱེ་བ། མཚན་གཞི་ལ་མཚན་ཉིད་ངེས་བྱེད་གྱི་ཚད་མ།
མཚན་བྱའི་སྒྲ་དོན་ནོ།།

དང་པོ་ནི། རང་གི་བདག་ཆེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་དངོས་སྒྲིམ་པའི་གཞན་
རིག་གི་ཤེས་པ་གང་ཞིག་རྟོག་བྱལ་མ་འབྲུལ་བའོ། །གཉིས་པ་ལ། བདག་ཆེན་གྱི་སྒྲོན་ས་མིག་གི་
དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ནས། ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱི་བར་ལྡ། དམིགས་ཆེན་གྱི་སྒྲོན་ས་
གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ནས་རིག་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་བར་ལྡ། དེ་མ་ཐག་ཆེན་གྱི་སྒྲོན་ས་རང་
ངེས་དབང་མངོན་དང་། གཞན་དེས་དབང་མངོན་གཉིས་སོ། །ཀ་སུམ་པ་ལ་བཞི་སྟེ། དབང་པོ་ལས་
སྒྲིམ་པའི་དང་། གཞན་རིག་གི་ཤེས་པའི་དང་། རྟོག་བྱལ་གྱི་དང་། མ་འབྲུལ་བའི་དོན་ངེས་པར་བྱ་
བའོ། །དང་པོ་ལ། བདག་ཆེན་དབང་པོ་ངོས་བཟུང་བ་དང་། དེ་ལས་སྒྲིམ་པར་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ལས།

དང་པོ་ནི། རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས། གྲུབ་མཐའ་འགའ་ཞིག་ལ་གྲགས་པའི་དབང་
པོ་མི་འགྲུབ་ཀྱང་།^{༡༤} རྟོན་གཟུགས་ཅན་འདི་དག་ལ་ཡོད་པའི་ཡུལ་ལྷ་ལ་འཛིན་རྒྱས་ཤིག་ཡིན་ཏེ།
ལྷན་ཅིག་བྱེད་དབང་རྒྱས་པ་ཡི། །ངོ་བོ་གང་ཡིན་དབང་པོ་འདྲ་ཡིན།^{༡༥} །ཞེས་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་
པ་དེའི་དོན་ཡང་མངོན་པ་ལས་གྲགས་པ་ལྟར་ཟར་མའི་མེ་ཏོག་ལྟ་སོགས་དང་། རྣམ་རིག་པ་ལྟར་
ཀྱན་གཞིའི་སྟེང་གི་རྒྱས་པ་སོགས་འདིར་རིགས་པས་མི་སྐྱབ་ཀྱང་། ཆེན་གཞན་ཚད་ཡང་དབང་རྟོན་
འདི་དག་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱས་པ་ཞིག་མ་ཚད་ན་དབང་ཤེས་མི་འབྱུང་བའི་རྟགས་ལས་རྒྱས་པ་དེ་ཡོད་
པར་གྲུབ་ཅིང་། རྒྱས་པ་དེ་ཡང་བེམ་ཤེས་གང་རུང་ལས་མ་འདས་པ་ལས་ཤེས་པར་མི་འཐད་དེ།
དབང་ཤེས་ཡིན་ན། དབང་ཤེས་མ་སྒྲིམ་པའི་སྒྲར་ནས་ཡོད་པས་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་ཞིང་། ཡོད་ཤེས་
ཡིན་ན་དབང་རྟོན་འདི་དག་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་ལོ། །དེའི་ཕྱིར་བེམ་པོར་གྲུབ་པས་གཟུགས་

ཅན་ཙམ་ཞིག་ཁས་བྲལ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ལས་སྐྱེས་པར་རྗེས་འགྲོའི་སྒོ་ནས་
འགྲུབ་སྟེ། འདི་ལྟར་དབང་མངོན་བར་མ་ཆད་དང་། འབྲས་བུ་དབང་གེས་གཉིས་ཀ་མ་དམིགས་པ་
ལས། དང་པོར་དབང་མངོན་བར་མ་ཆད་པར་དམིགས། དེའི་རྗེས་སུ་ཡུལ་འཛིན་པའི་རྣམ་པར་གེས་
པ་དམིགས་པས། དེ་ལ་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་བར་འགྲུབ་སྟེ། མེ་དུ་བཞིན་ནོ། །ཡང་ན་རྟོག་
པས་ཀྱང་འགྲུབ་པོ། །

གཉིས་པ་ནི། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་གི་མཛོན་སུམ་དུ་འདོད་པ་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀ་མཐུན་
ཀྱང་། མདོ་སྟེ་པས་དབང་པོའི་མཛོན་སུམ་དུ་འཛོག་པ་ནི། བྱི་རོལ་གྱི་ཡུལ་ལ་ལྟོས་ནས་འཛོག་དགོས་
པས། གཞན་རིག་གི་གེས་པར་འདོད་ལ། སེམས་ཙམ་པས་རང་ལས་གཞན་པའི་ཡུལ་ལ་ཆད་མར་མ་
སོང་བས་རང་རིག་ཉིད་དུ་འདོད་དེ། དེས་ན་གཞན་རིག་མེད་པའི་བྱིར། །རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་
པར་འདོད།^{༡༥} ཁྱེས་པ་ལྟར་རོ། །ཀུས་པ་ནི། ཆད་མ་མདོར། མིང་དང་རིགས་སོགས་སྒྲིབ་བ་
ཡིས། རྟོག་པ་དང་བྲལ་མངོན་སུམ་མོ།^{༡༦} ཞེས་དམ་བཅའ་ཙམ་གསུངས་ཤིང་། རྣམ་འགྲེལ་
འདིར། དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་མང་དུ་གསུངས་ཀྱང་། རིགས་པའི་གཙོ་བོ་ནི། དེ་བྱིར་དབང་པོ་
ལས་སྐྱེས་སྟོ། །ཐམས་ཅད་ཁྱད་པར་ཡུལ་ཅན་ཡིན།^{༡༧} ཞེས་པ་སྟེ། དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། རྟོག་
བྲལ་ཡིན་ཏེ། བྱི་དོན་རང་མཚན་གསལ་བར་སྒྲུབ་པའི་གེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པའོ། །བཞི་པ་ནི།
དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། མ་འབྲུལ་པ་ཡིན་ཏེ། འབྲུལ་རྒྱས་འབྲུལ་པ་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། དོན་རང་
མཚན་གྱིས་རང་ངོས་ནས་རང་འདྲའི་རྣམ་པ་གཏད་པའི་གེས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར།

བཞི་པ་ལ་སྒྲོ་དོན་སྒྲིབ་བསྟན་པ་དང་། དེ་ལས་འཕྲོས་ནས་རྒྱུན་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དབང་མངོན་དེ་རྒྱུན་གསུམ་ཆར་ལས་སྐྱེས་པར་མཆུངས་ཀྱང་། དམིགས་
རྒྱུན་དང་། དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གྱི་སྒོ་ནས་ཐ་སྟོན་མི་བྱེད་པར། བདག་རྒྱུན་གྱི་སྒོ་ནས་སྒྲིབ་དབང་མངོན་
དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་མིག་གེས་ལ་སོགས་པའི་ཐ་སྟོན་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་སྟེ་མ་ན། དབང་པོ་བྱུན་
མོང་མིན་རྒྱུའི་བྱིར། །དབང་གེས་ཡིན་ཏེ་རྒྱ་བཞིན།^{༡༨} ཞེས་གསུངས་ཏེ། བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་
གཞུགས་ཅན་པ་དེ་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱ་ཡིན་པས། དེའི་ཐ་སྟོན་གྱིས་བདེ་སྒྲག་ཏུ་གོ་རུས། གཞན་

གཉིས་དེ་ལས་བསྐྱོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མ་མདོར། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་རྒྱ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་ཐ་སྙད་དབང་
པོས་བྱས།^{༡༥} །ཞེས་གསུངས་པས་སོ།།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ལ་ཡང་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད།
མཚན་བྱེད་སྒྲ་དོན། མཚན་གཞི་ལ་དོགས་པ་བཅད་པའོ། །དང་པོ་ནི། རིག་པ་གང་ཞིག་ ཚོས་གཞན་
གྱིས་བར་མ་ཚད་པར་རང་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་རིག་པ་གཙོ་བོར་གསལ་ལ་རིག་དུ་སྦྱེད་བྱེད་དོ། །གཉིས་
པ་ནི། རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ཤེས་པར་མཚུངས་པས་ན་མཚུངས་པ། ཚོས་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཚད་པས་ན་
དེ་མ་ཐག་དུ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པས་ན་རྒྱུན་ལོ། །གསུམ་པ་ནི། འོན་སྟོམས་འཇུག་གཉིས་ལ་སོགས་པ་
སེམས་མེད་པའི་གནས་སྐབས་ལྷ་ལས་ལྷང་བའི་ལྷང་སེམས་ཀྱི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གང་ཞེ་ན།
ཁ་ཅིག་ དང་པོའི་འཇུག་སེམས་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་ གྲུག་གཞི་ཉིད་ཡིན་པར་
འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དང་པོའི་འཇུག་སེམས་དང་འབྲས་བུའི་བར་དུ་སྤྲོས་རིང་པོས་ཚད་པ་སྤྱིད་
པའི་ཕྱིར་དང་། གྲུག་གཞི་རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལ་འཐད་ཀྱང་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ལ་མི་འཐད་པའི་
ཕྱིར་རོ། །ཁྲིམ་ན་གནས་སྐབས་དེ་དག་དུ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་མི་གསལ་བ་ཡོད་པས་དེས་ལྷང་སེམས་ཀྱི་
དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ཡིན་ལོ།།

གཉིས་པ་བདག་རྒྱུན་ལ་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། སྒྲ་དོན་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི།
རང་གི་བདག་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་དབང་མཛོན་ཡུལ་སོ་སོར་འཛིན་ཅུས་པའི་ཆ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྦྱེད་
བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་དེ། རང་གི་བདག་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་དབང་མཛོན་ཀྱི་བདག་རྒྱུན་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དོ། །གཉིས་
པ་ནི། སྤར་བཤད་ཟིན་ཏོ། །གསུམ་པ་ནི། གང་གི་དབང་གིས་དབང་གིས་ཀྱི་སྟེང་གི་ཡུལ་འཛིན་ཅུས་
རང་དབང་དུ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པས་ན་བདག་རྒྱུན་ལོ།།

གསུམ་པ་དམིགས་རྒྱུན་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རྣམ་
ཤེས་དེའི་སྟེང་གི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པའི་ཆ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྦྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཕྱི་དོན་དེ་རྣམ་ཤེས་དེའི་
དམིགས་རྒྱུན་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྣམ་རིག་པ་ལྟར་ན། ཕྱི་དོན་གྱི་ཚབ་དུ་ཅུས་པ་ཞེས་སྒྲུར་རོ། །གཉིས་
པ་ནི། ཚོས་མདོན་པ་བ་རྣམས། དམིགས་པ་ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དེ།^{༡༦} །ཅིས་ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་

འདོད་ཀྱང་། འདིར་ནི་རྣམ་པ་གཏོད་ཕྱིན་གྱི་ཕྱི་དོན་ཉིད་ལ་འཛོག་དགོས་པས་གཞུགས་སོགས་
 དོན་ལྟོ། འོན་ཀྱང་གཞུང་དོན་དང་འདི་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་བར་ནི། རྣམ་པ་གཏོད་པ་ཙམ་གྱི་ཆ་ནས་
 དམིགས་སྤྱོད་དང་། རང་ངོས་ནས་རང་འདྲའི་རྣམ་པ་གཏོད་པའི་ཆ་ནས་གཞུང་དོན་དུ་འཛོག་པས།
 གཞུང་དོན་ལ་དམིགས་སྤྱོད་གྱིས་བྱུང་བྱུང་རྣམ་གཤིས་དེའི་དམིགས་སྤྱོད་ལ་རྣམ་ཤེས་དེའི་གཞུང་དོན་
 གྱིས་མ་བྱུང་བོ།

ཡིད་གྱི་མངོན་སྲུང་།

གཉིས་པ་ཡིད་གྱི་མངོན་སྲུང་ལ་གསུམ་སྟེ། རོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ། རང་བཞིན་གཏན་ལ་
 དབབ་པ། རྩོད་པ་སྤོང་བའོ། རང་བོ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྩོད་གསུམ་ལ་དབྱེད་པ་དང་
 གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྩོད་དང་། དེ་མ་ཐག་རྩོད་ཡིད་དབང་ལས་
 དངོས་སུ་སྤྱོད་ཤིང་གཞུང་དོན་ཙམ་གྱི་ཤེས་པའོ། གཉིས་པ་ནི། གཞུགས་འཛོན་ཡིད་མངོན་སོགས་
 ལྟོ། གསུམ་པ་ལ། བདག་རྩོད་ནི། དབང་གིས་རྩོད་ལྟར་དུ་འབྱུང་བའི་ཆོ། དབང་པོའི་རྣམ་པར་
 ཤེས་པ་ལྟ། ཡིད་མངོན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྩོད་ཡིན་ཏེ། ཡིད་མངོན་ཡིན་ན། དོན་རིག་
 ཡིད་མངོན་ཡིན་དགོས་ཤིང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པས་དོན་རིག་ཡིད་མངོན་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་
 པའི་བདག་རྩོད་ཕྱིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་དེ་མ་ཐག་རྩོད་དང་། བདག་རྩོད་གཉིས་རྩོད་གཙུག་
 ཡིན་པ་གང་ཞིག། དེ་མ་ཐག་རྩོད་དེ་དབང་གིས་ཉིད་དུ། རྣམ་འགྲེལ་ངོས་གཉིས་ཆར་ལས་བཤད་
 པའི་ཕྱིར། དེ་མ་ཐག་རྩོད་ནི་རི་རྒྱུད་བཤད་པའི་བདག་རྩོད་དེ་ཉིད་ཡིད་མངོན་ལྟོང་བ་གསལ་
 རིག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་ཆ་ནས་དེ་མ་ཐག་རྩོད་དུ་འཛོག་སྟེ། རྣམ་ངོས་སུ། དབང་གིས་དེ་མ་ཐག་རྩོད་
 ལས། ལྟོང་ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་ཕྱིར་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས། རི་མ་ཐག་རྩོད་
 ལས་བྱུང་ཅན། ཞེས་གསུངས་པས་སོ། དམིགས་སྤྱོད་ནི། དབང་མངོན་རྒྱུད་ཅིག་དང་པོའི་
 དམིགས་སྤྱོད་ནི་ཡིད་མངོན་རྒྱུད་ཅིག་དང་པོའི་དམིགས་སྤྱོད་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིད་མངོན་གྱི་དེ་མ་ཐག་

སྒྲིབ་ཀྱི་དྲུས་སྤྱུ་འདས་ཟེན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྐད་ཅིག་ཉིད་ཕྱིར་འདས་པ་ཡིས། འོན་མཐོང་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ཞིང་།¹⁷⁶ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་དེའི་རིགས་འདྲ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དེ་ཡིད་མཛོན་
སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་། དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་གཉིས་ཀའི་གཟུང་དོན་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། སྒྱེ་བའི་ཚུལ། དེ་ཚད་མར་བསྒྲུབ་པ། སྒྱེ་བའི་
གནས་སྐབས་ལ་དབྱེད་པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། དབང་མཛོན་ལྟ་འགགས་པའི་རྗེས་སྤྱིད་མཛོན་ལྟ་
ཅིག་ཅར་སྒྱེའམ་མི་སྒྱེ། མི་སྒྱེ་ན་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ལས་འབྲས་སྤྱིད་ཁྱད་པར་མི་འགྲུབ་པར་འགྲུར་ཞིང་།
སྒྱེ་ན་གང་ཟག་གཅིག་རྒྱུད་དུ་མར་ཐལ་ལོ་ཞེན། དེ་ལྟར་སྒྱེ་ཡང་གང་ཟག་གིས་རྒྱུད་དུ་མར་ཐལ་བའི་
སྒྱེ་ན་མེད་དེ། བད་དུ་རང་གི་གི་རྒྱུན་གཅིག་གིས་བསྐྱེས་པའི་ཕྱིར། གཞན་དུ་ན་དབང་གིས་ལྟ་དང་
རྟོག་པ་ཅིག་ཅར་སྒྱེས་པའི་ཆོག་གང་ཟག་གཅིག་རྒྱུད་དུ་མར་ཐལ་བའི་སྒྱེ་ན་ཡོད་དོ། འོན་མཐོང་ཅན་
ཅུམས་ནི་ཅུམ་པར་གཤེས་པའི་རྒྱུད་རེ་རེ་བཤོ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན་སྒྱེ་ན་མེད་དེ། ཡིད་
ཀྱི་ཅུམ་པར་གཤེས་པའི་སྤྱིད་དུ་ཁ་ནང་བལྟས་ལ་རང་རིག་གི་རྒྱུན་གཅིག་ལས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡིད་
མཛོན་ལྟ་ལ་རྒྱུན་མེད་པས་དེ་དག་ཉམས་སྤྱོད་བའི་རང་གི་ལ་ཡང་རྒྱུན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། ཡིད་ཀྱི་མཛོན་སྤྱུ་དེ་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། དོན་བདེན་པ་གཤེས་པ་མ་འབྲུལ་བས་
བཟུང་བའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་མཛོན་སྤྱུ་གཞན་བཞིན་དུ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འབྲེལ་མི་ཐུས་ཏེ། རྒྱུན་
མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་ཚད་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མི་བྱེད་དེ། དཔེར་
ན་དབང་གིས་ཀྱི་ཡུལ་རྒྱལ་ལྟ་རབ་ཡིན་ཡང་ཐ་སྙད་དུ་ཡུལ་གྱི་ཐ་སྙད་མི་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བཤད་པའི་ཅུམ་གྲངས་འགོད། འཐད་པའི་ཕྱོགས་ངོས་བཟུང་། དེ་
ལ་རྩོད་པ་སྒྲོང་བཤོ། འདྲ་པོ་ལ། རྒྱུན་ཀྱིས་དང་པོར་དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ འོན་མཐོང་
མཛོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ འོན་མཐོང་དབང་མཛོན་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་སྒྱེ་བ་སོགས། མགོ་དབང་
མཛོན་ཀྱིས་འཛིན་ཞིང་མཐུག་ཡིད་མཛོན་ཀྱིས་བརྟུལ་ལོ། ཞེས་བཞེད་པར་ཁ་ཆེ་བཤའ་ཆེན་དཔོན་
སྟོབ་ཀྱི་གསུང་སྟོས་ལས་འབྱུང་རོ། སྟོབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་དབང་མཛོན་གྱི་རྒྱུན་རྟོགས་པའི་
མཐུག་ཏུ། ཡིད་མཛོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་སྒྱེ་བ་ཡིན་གྱི་སྤྱི་རོལ་དུ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། མིག་གཟུགས་ལ་

འཇུག་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་གཟུགས་གསལ་བར་སྒྲུང་བའི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་མིག་ཤེས་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར་ཏེ། གཞན་དུ་ན་མིག་ཤེས་ཀྱི་མཚན་གཞི་རྟེན་པར་དཀའ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཞེད་དོ། །བྲམ་ཟེ་ཆེན་
 པོས་དང་པོར་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ཁོ་ན་སྒྲེ་ཞིང་། དེའི་རྗེས་སུ་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་མ་
 རྫོགས་ཀྱི་བར་དུ། དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་གྲངས་མཉམ་དུ་སྒྲེ་བ་ཡིན་ལ། དབང་མངོན་དེ་རང་
 གི་རིགས་འདྲ་སྒྲུ་མ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱན་ཡོད་ཅིང་། ཡིད་མངོན་དེ་རང་གི་རིགས་འདྲ་སྒྲུ་མ་ལས་མ་
 བྱུང་བར་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དབང་མངོན་ལས་བྱུང་བས་རྒྱན་མེད་པ་ཡིན་ལོ་ཞེས་བཞེད་དོ། །དེ་ལྟར་
 ལུགས་གསུམ་ལས། དང་པོ་རྒྱན་གྱི་བཞེད་པ་དེ་མི་འཐད་དེ། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དུས་
 སུ་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པའི་རྒྱུན་གསུམ་ཚད་བས། དངོས་རྒྱ་ལས་དངོས་འབྲས་སྒྲེ་བ་ལ་
 སུས་ཀྱང་གོགས་མི་ཅུས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་དུ་ན་དཔྱོད་པ་བས་དབང་ཤེས་བྱང་བྱ་བྱོར་བྱེད་སྤེལ་
 བས་སྒྲེ་བར་འདོད་པ་ན། སློབ་དཔོན་གྱིས་རང་ཡུལ་བར་མ་ཆད་དུ་མི་སྒྲུང་བར་ཐལ་བའི་ལྷོན་གསུངས་
 པ་ཐམས་ཅད་འདི་ལ་ཡང་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་མཆོག་གི་བཞེད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དབང་
 མངོན་གྱི་རྒྱན་མ་རྫོགས་པའི་གོང་དུ་ཡིད་མངོན་གྱི་རྒྱན་གསུམ་ཚད་བས་ཡིད་མངོན་སྒྲེ་བ་ལ་གོགས་
 བྱེད་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁལ་ཏེ་དབང་མངོན་གྱིས་གོགས་བྱེད་དོ་སྒྲུ་ན་དེ་འདྲ་མི་འཐད་དེ། དངོས་
 རྒྱ་ལས་དངོས་འབྲས་སྒྲེ་བ་ལ་གོགས་མི་བྱིད་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་ན་རྒྱན་གྱི་མཐར་ཡང་གོགས་
 བྱེད་པར་འགྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། མདོ་ལས། དག་སློང་དག་གཟུགས་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མིག་དང་
 ཡིད་ལ་བརྟེན་པའོ།^{༡༧༧} ཞེས་དང་། ཚད་མ་མདོར། ཡིད་ཀྱང་དོན་དང་།^{༡༧༨} ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་
 པར། ཡིད་ཀྱང་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ལ་དམིགས་ཤིང་ཉམས་སུ་བྱོང་བའི་རྣམ་པས་འཇུག་པ་སྟེ།
 རྟོག་པ་མེད་པ་འབའ་ཞིག་གོ།^{༡༧༩} ཅིས་དང་། དེའི་དོན་རྣམ་ངེས་ལས། དབང་ཤེས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་
 ལས། སྤྱང་ཞིང་དེ་དོན་དེ་མ་ཐག །འཛིན་པར་བྱེད་པ་ཡིད་ཀྱང་ངོ་།^{༡༨༠} ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱི་
 དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། སྒྲེ་རྒྱུ་ལ་ངོས་བཟུང་བ་དང་། མངོན་སུམ་སོགས་ཀྱི་འགྲོས་བརྩི་བ་
 གཉིས། དང་པོ་ནི། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་དང་དུས་མཉམ་པའམ་སྒྲུ་ལ་སྒྲེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ།

ཡིད་མངོན་ཡིན་ན། རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དབང་མངོན་ལས་བྱུང་དགོས་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར། དེས་
ན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་རྗེས་སུ་འབྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་ཡང་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱུན་རྒྱུགས་པའི་
མཐར་འབྱུང་བ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཚས་མཚག་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲོན་གནས་པའི་ཕྱིར། རྒྱུན་མ་རྒྱུགས་པར་
འབྱུང་བ་ལ་ཡང་། རྒྱུན་ལྟར་སྒྲེལ་མར་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་པར། དུས་མཉམ་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ།
རྒྱུ་ལ་ནི་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོས་བདག་རྒྱུན་དང་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་བྱས། དེ་དང་དུས་མཉམ་
པའི་ཕྱི་དོན་གྱིས་དམིགས་རྒྱུན་བྱས་ནས། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་དུས་མཉམ་པར་ཡིད་
མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོར་རྗེས་ལོགས་སུ་སྒྲེབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ནས་བརྒྱམས་ཏེ་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱུན་མ་
རྒྱུགས་པར་གྲངས་མཉམ་དུ་སྒྲེབ་པ་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ནི། དེའི་ཚེ་མངོན་སུམ་གྱི་འགྲོས་བརྩེ་ན་འགྲོས་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཁ་ཕྱིར་
བལྟས་ལ་དབང་མངོན་དང་། ཡིད་མངོན་གྱི་འགྲོས་གཉིས། བང་བལྟས་ལ་དེ་གཉིས་ཉམས་སུ་བྱུང་
བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་འགྲོས་གཅིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དམིགས་རྒྱུན་གྱིས་འགྲོས་ལྔར་འགྱུར་ཏེ།
རྒྱུན་གསུམ་ཚན་པ་ལྔ་ཅིག་ཅར་དུ་ཡོད་པའི་ཚེ། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྔ་དང་། ཡིད་མངོན་
སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལྔ་སྟེ་བརྩེ་ཡང་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་། གཟུགས་
འཛིན་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་གཉིས་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་སྒྲོ་ནས་གཟུགས་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་
གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར་རོ། དེའི་ཚེ་ཡིད་བྱེད་གྱི་འགྲོས་བསྐྱར་ན་བདུན་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཡིད་བྱེད་གྱི་
སྒྲོ་ནས་རང་ངེས་གཞན་ངེས་གཉིས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྤོང་བ་ལ། ལྷ་སྟེགས་བྱེད་ཀྱིས་རྩོད་པ་སྤོང་བ། འགྲེལ་བྱེད་གཞན་གྱིས་
རྩོད་པ་སྤོང་བ། བོད་རྒྱམས་ཀྱིས་རྩོད་པ་སྤོང་བ་དང་གསུམ། དང་པོ་ནི། ལྔར་སྤོང་བ་ནི་འཛིན་པ་
ན།^{༡༡} །ཞེས་སོགས་ཏེ་གཞུང་དོན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

གཉིས་པ་ནི། རྒྱུན་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲོན་གྱིས་མི་གཞོད་དེ། ཡིད་མངོན་གྱིས་ཡུལ་ངེས་པའི་
བྱ་བ་མི་བྱེད་ཅིང་སྒྲེལ་མར་མི་སྒྲེབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཚས་མཚག་ལ་བརྟེན་པའི་སྒྲོན་གྱིས་མི་གཞོད་དེ།
དབང་མངོན་གྱི་རྒྱུན་མ་རྒྱུགས་པར་སྒྲེབ་པ་ཡིན་གྱི། རྒྱུན་རྒྱུགས་པའི་མཐར་འཁོར་མི་སྒྲེབ་པའི་ཕྱིར། མིག་

བྱེད་པ་དང་ལྷན་པའི་ཆོ་གཟུགས་གསལ་སྒྲུང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་མིག་ཤེས་མིན་ན། མིག་ཤེས་གྱི་མཚན་གཞི་མི་རྟོག་པར་ཐལ་བས་མི་གཞོད་དེ། གཞན་དུ་ན་ཡིད་བྱེད་པ་དང་ལྷན་པའི་གཟུགས་གསལ་སྒྲུང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཡིད་མངོན་མ་ཡིན་ན། ཡིད་མངོན་གྱི་མཚན་གཞི་མི་རྟོག་པར་མཚུངས་ཤིང་། མིག་ཤེས་ལ་གཟུགས་གསལ་བར་སྒྲུང་བའི་ཆོ་ ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་གཟུགས་གསལ་བར་སྒྲུང་བ་ཡང་མེད་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འགྲོས་གསུམ་གྱི་ཐ་སྙད་མི་འཐད་པར་ཐལ་བ་སྒྲོང་བ། དེས་ཤེས་འདྲེན་མི་འདྲེན་གྱི་བྱེད་པར་མེད་པར་ཐལ་བར་སྒྲོང་བ་དང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཉ་དབོན་ན་ཅེ། འགྲོས་གསུམ་གྱི་ཐ་སྙད་མི་འཐད་དེ། བྱི་བལྟས་ལ་དོན་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་ཡོད་པ་ལྟར། བད་བལྟས་ལ་དེ་གཉིས་ཉམས་སུ་བྱོང་བའི་རང་རིག་གི་འགྲོས་གཉིས་ཏེ། ཡང་ན་འགྲོས་བཞིར་འགྱུར་ཞིང་། བད་བལྟས་ལ་དེ་གཉིས་རང་རིག་ཏུ་གཅིག་པ་ལྟར། བྱི་བལྟས་ལ་ཡང་དེ་གཉིས་དོན་རིག་ཏུ་གཅིག་པས་ཡང་ན་འགྲོས་གཉིས་སུ་འགྱུར་བའི་བྱིར་ཞེ་ན།¹¹⁹ འོ་ན་མངོན་སུམ་ལ་བཞིར་དབྱེ་བ་ཡང་མི་འཐད་པར་ཐལ། དབང་ཡིད་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གསུམ། དེ་གསུམ་ཉམས་སུ་བྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་སྟེ། ཡང་ན་བྱི་བལྟས་ལ་དེ་གསུམ་རང་རིག་ཏུ་གཅིག་ན་སྔ་མ་གསུམ་དོན་རིག་ཏུ་གཅིག་པས་ཡང་ན་གཉིས་སུ་འགྱུར་བའི་བྱིར། དེས་ན་ཚུར་མཐོང་ལ་དེའི་ཆོ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མ་གཏོགས་པའི་མངོན་སུམ་ལེའུར་བཤད་པའི་མངོན་སུམ་གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་སྐྱེ་བས་མངོན་སུམ་བཞིའི་ནང་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་འགྲོས་ཚད་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་གྱི། སྐྱིར་འགྲོས་གསུམ་དུ་མ་དེས་ཏེ། དམིགས་རྒྱུན་སོགས་ཀྱི་འགྲོས་བཅིན་ན་ལྷ་དང་བདུན་དུ་ཡང་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལན་ཆད་དུ་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་གངས་མཉམ་དུ་སྐྱེ་ན། དེ་གཉིས་ལ་དེས་པ་འདྲེན་ནུས་མི་ནུས་ཀྱི་བྱེད་པར་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། འདིའི་ལན་དུ་རིགས་གཉིས་ལས། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ལས་དབང་སྐྱེ། ཁྲིམ་ན་དབང་ཤེས་རྒྱུན་བཅས་ཡིན། ཡིད་དབང་ལས་ནི་ཡིད་དབང་མིན། ཁྲིམ་བྱིར་ན་དེ་རྒྱུན་མེད།¹²⁰ ཅིས་དང་། དེའི་རང་འགྲེལ་ལས། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་གྱི་སྐད་ཅིག་སྔ་མ་ལས་གཟུགས་ཅན་གྱི་སྐད་ཅིག་བྱི་མ་སྐྱེ་

བས་མུ་སྟེགས་པའི་རྒྱན་ལྟ་བུ་དྲག་པ་མེད་ཀྱང་རིགས་འདྲ་སྟེ་བ་བར་མ་ཆད་པའི་རྒྱན་ཡོད་ལ། ཡིད་
 གྱི་དབང་པོ་ནི་དབང་གེས་སྒྲ་མ་འགགས་མ་ཐག་པ་ཙམ་ཡིན་པས། ཡིད་གྱི་དབང་པོ་གཞན་ལས་
 གཞན་མི་སྟེ་བས་རྒྱན་མེད་པའི་ཕྱིར། སོ་སོ་སྟེ་བོས་མཚུངས་སྟོར་མ་ལུས་པས་རང་ལས་ངེས་མ་ལུས་
 པ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ལ་ཁ་ཅིག གླུ་རི་བཞེན་ཉིད་དུ་ཡིད་དབང་ལས་ཡིད་དབང་
 མི་སྟེ་བ། རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པར་བྱས་ནས། དེ་འགོག་པ་ནི་ཁས་སྤངས་མེད་པའི་དགག་པ་ལ་
 དགའ་བ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ། ཡིད་དབང་ལས་ཡིད་དབང་མི་སྟེ་བ་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག རྟེན་ཉིད་དགོངས་པར་བྱས་ནས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། དབང་པོའི་རྣམ་
 བར་གེས་པ་ཉིད་ཡིད་དབང་ཡིན་ཅིང་། དབང་གེས་སྒྲ་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྟེ་བའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག ཡིད་
 མངོན་གྱི་བདག་རྒྱུན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་དབང་སྒྲ་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྟེ་བ་དགོངས་པར་འདོད་པ་ཡང་མི་
 འཐད་དེ། དབང་མངོན་སྒྲུབ་ཅིག་རེ་རེ་བཞེན་དུ་ཡིད་མངོན་གྱི་བདག་རྒྱུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁ་
 ཅིག ཡིད་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་དབང་ལས་ཡིད་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཡིད་དབང་མི་སྟེ་བའི་དོན་དུ་
 འདོད་པ་ཡང་ཆོག་གི་དོན་ལ་མ་ཞུགས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་ལས་དབང་སྟེ། ཞེས་
 པའི་དོན་ཡང་དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་ལས་དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་དབང་
 པོ་གཞུགས་ཅན་སྟེ་ཞེས་པ་ལ་སྟོར་དགོས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

དེས་ན་དགོངས་པ་འདི་ལྟར་ཡིན་ཏེ། དབང་མངོན་ལ་རྒྱན་ཡོད་དེ། དབང་མངོན་གྱི་དེ་མ་
 ཐག་རྒྱུན་གྱི་རྣམས་རྒྱན་ལས་ལོགས་སུ་གྱུར་པའི་བདག་རྒྱུན་དབང་པོ་གཞུགས་ཅན་པ་སྒྲ་མ་ལས་ཕྱི་
 མ་སྟེ་བའི་ཕྱིར། ཡིད་མངོན་ལ་རྒྱན་མེད་དེ། ཡིད་མངོན་གྱི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གྱི་རྣམས་རྒྱན་ལས་ལོགས་
 སུ་གྱུར་པའི་བདག་རྒྱུན་ཡིད་དབང་སྒྲ་མ་ལས་ཕྱི་མ་སྟེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ལྟབ་སྟེ། ཡིད་མངོན་གྱི་དེ་
 མ་ཐག་རྒྱུན་གྱི་རྒྱན་དེ་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་ཡིན་གྱི་ཡིད་མངོན་གྱི་རྒྱན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མའི་
 གཏན་ཆོགས་བྱུང་སྟེ། ཡིད་མངོན་གྱི་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་དང་། བདག་རྒྱུན་གཉིས་རྣམས་གཅིག་ཡིན་པའི་
 ཕྱིར། དེས་ན་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱན་གསུམ་ལ་རྣམས་རྒྱན་མི་འདྲ་བ་གསུམ་སོ་སོར་ཡོད་ཅིང་། དེ་མ་
 ཐག་རྒྱུན་གྱི་རྣམས་རྒྱན་དེ་དབང་མངོན་རང་གི་རྣམས་རྒྱན་ཡིན་པས་དབང་མངོན་ལ་རྒྱན་ཡོད་ལ། ཡིད་

མངོན་གྱི་དེ་མ་ཐག་ཀྱིན་དང་། དམིགས་ཀྱིན་གཉིས་ལ་རྩ་སྐྱོན་སོ་སོར་ཡོད་ཀྱང་། དེ་མ་ཐག་ཀྱིན་དང་། བདག་ཀྱིན་གཉིས་ལ་རྩ་སྐྱོན་སོ་སོར་མེད་ཅིང་། དེ་མ་ཐག་ཀྱིན་གྱི་རྩ་སྐྱོན་དེ་ཡང་དབང་མངོན་གྱི་རྩ་སྐྱོན་ཡིན་གྱི། ཡིད་མངོན་རང་གི་རྩ་སྐྱོན་མ་ཡིན་པས་རྐྱེན་མེད་པ་ནི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིའི་དགོངས་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ཡིན་ནོ། བོན་ཀྱང་འདི་ཉིད་གསུང་པ་ས་སྐྱ་པ་རྒྱུ་འདི་རྩེ་ས་སུ་ཁོ་བོ་ལས་གཞན་མ་བྱུང་ངོ་།།

རང་རིག་མངོན་སུམ།

གསུམ་པ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ནི་ཚད་མ་མདོར། ཆགས་ལ་སོགས། རང་རིག་རྟོག་པ་མེད་པ་ཅན།¹⁴⁴ ཞེས་པ་རྩ་འགྲེལ་གྱི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། རྣམ་གཞག་ལ་དབྱེད་པ་ལོ།།

དང་པོ་ནི། རང་གི་ངོ་བོ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་འཛིན་རྣམ་སྟེ། དེ་ལ་སློན་ནི་ཡོངས་གཙོད་པ། འཛིན་པའི་རྣམ་པར་འདོད་པ་སྟེ།¹⁴⁵ ཞེས་སོ། ཁ་ཉིས་པ་ནི། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ཀྱང་། རང་ལྟོག་ནས་རང་རིག་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པས། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་དེ། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་གཞི་ཡིན་ལ། དེ་ལ་གཉིས་སྒྲུང་དང་བཅས་པ་དང་། གཉིས་སྒྲུང་མེད་པའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སློ་གཅིག་ཉིད་གཟུང་རྣམ་དང་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སུ་སྒྲུང་བ་ན། གཟུང་བར་སྒྲུང་བ་བྱུང་བྱ་དང་། འཛིན་པར་སྒྲུང་བ་བྱུང་བྱེད་དུ་སྒྲུང་བའི་གནས་སྐབས་སུ་སྒྲུང་བའི་རང་རིག་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི། ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟེང་གི་རང་གི་ངོ་བོ་མྱོང་ཙམ་དུ་སྐྱེས་པའི་ཆ་དེ་ཉིད་དོ།།

གསུམ་པ་ལ། ཤེས་པ་ཡིན་ན། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་བྱུང་མ་བྱུང་དབྱེད། རང་རིག་དང་གཞན་རིག་འགལ་མི་འགལ་དབྱེད། རང་རིག་ལ་ཡུལ་ཡོད་མེད་དབྱེད་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྲ་རབས་པ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཉིས་སྒྲུང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་དེ་ལ། རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་ཙམ་གྱི་ཆ་དང་། ཡུལ་གཞན་རིག་པའི་ཆ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འཛིན་རྣམ་ཡིན་པས། རང་

གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ནི། གཟུང་ནུམ་ཡིན་པས་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་
མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྒྲུབ། འོ་ན་བྱེད་བྱ་པས། སངས་རྒྱས་པའི་ངོ་ཚོར་བ་བདེ་བ་ཚོས་ཅན།
རང་གི་ངོ་བོ་མི་སྒྲིག་པར་ཐལ་ ཡུལ་གཞན་སྒྲིག་པའི་བྱེད་ ཞེས་པ་འདི་ལ་འདོད་ལན་འདེབས་རིགས་
པར་ཐལ་བ་དང་། སྡོ་འཛིན་དབང་མོ་ཞེས་ཅན། སྡོ་ན་བོ་མི་སྒྲིག་པར་ཐལ། རང་གི་ངོ་བོ་མི་རིག་
པའི་བྱེད་ ཞེས་པ་འདི་རང་རིག་མེད་པར་འདོད་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་ཀྱི་ཐལ་ལྟར་ཡང་དག་མ་ཡིན་
པར་ཐལ། ཁས་སྐྱེས་དེའི་བྱེད་ འདོད་ན། རྣམ་ངེས་ལས། དམིགས་པ་མོ་ཞེས་སུམ་མ་ཡིན་ན། རྟོན་
མཐོང་རབ་ཏུ་འགྱུར་མི་འགྱུར།¹⁴⁷ ཞེས་དང་། འདིར་ཅི་སྟེ་རང་ངོས་མི་རིག་ན། རི་ལྟར་གཞན་གྱི་
ངོ་བོ་རིག་¹⁴⁸ ཅིས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ།

རང་ལུགས་ལ་གཤེས་པ་ཡིན་ན། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་བྱུང་བར་
བསྐྱུབ་པལ་ལུང་རིགས་གཉིས་ལས། དང་བོ་ནི། ཚད་མ་མདོར། རྟོག་པའང་རང་སྒྲིག་ཏུ་འདོད། །
དོན་ལ་མ་ཡིན་དེ་རྟོག་བྱེད།¹⁴⁹ ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རང་གི་ངོ་བོ་སྒྲིག་དོན་མིན། རེ་བྱིར་
དེ་ལ་ཀུན་མངོན་སུམ།¹⁵⁰ ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ལ། སྐྱུབ་བྱེད་འགོད་པ་ནི། སྡོ་འཛིན་དབང་མངོན་དེ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་
མངོན་སུམ་ཡིན་ཏེ། དེའི་མུང་བྱར་གྱུར་པའི་རྣམ་པ་དེ། སྡོ་འཛིན་དབང་མངོན་གྱི་བདག་ཉིད་ཡིན་པའི་
བྱིར་ཏེ། ཚུལ་གཉིས་སྐྱུབ་པར་བྱེད་པས་ཀྱང་། རང་རིག་པལ་ཆེར་གྱུབ་པ་ཡིན།¹⁵¹ ཞེས་སོ། རེ་
ཡང་གྱུབ་སྟེ། བྱིས་ཀྱི་དྲན་པའི་རྟགས་ལས་སྡོ་འཛིན་དབང་མངོན་ལ་རང་དུས་སུ་མྱོང་བྱེད་ཡོད་པར་
གྱུབ་ཅིང་། མྱོང་བྱེད་རྣམས་གཞན་པ་མེད་པའི་བྱིར་ཏེ། དྲན་པ་ལས་ཀྱང་བདག་གིས་གྱུབ།¹⁵² ཅིས་སོ། །
རང་མྱོང་མེད་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་བརྗོད་པ་ནི་བདེ་སོགས་ལ་མྱོང་བྱེད་རྣམས་གཞན་གཅིག་ཡོད་པར་
ཐལ། དེ་ལ་མྱོང་བྱེད་ཡོད། རང་མྱོང་མེད་པའི་བྱིར་ལོ། འདོད་ན། རང་དང་དུས་མཉམ་པའི་གཤེས་པ་
རྣམས་གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་ཡིན་ནམ། བྱིས་བྱུང་བའི་གཤེས་པ་རྣམས་གཞན་གྱིས་མྱོང་བ་ཡིན། ཞེས་དབྱེད་
ནས། གཞུང་ལས་བཤད་པའི་གཞོད་བྱེད་རྣམས་བརྗོད་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་ནི་ དེ་གཉིས་འགལ་ཏེ་ ཚོས་གཙོ་ལ་གཞན་སྐྱེ་གི་ཤེས་པ་ཡིན་ན། གཞན་རིག་
ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་ཅིང་། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་ཡིན་ན། རང་རིག་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་མི་ཕྱིར་རོ། །དེས་
ན་མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་ལ། དབང་ཡིད་གཉིས་པོ་དེ་གང་ལ་མདོན་སུམ་དུ་སོང་བའི་ཡུལ་རང་ལས་
རྩམ་གཞན་པ་ཡོད་པས། དོན་རིག་མདོན་སུམ་ཡིན་གྱི། རང་རིག་མདོན་སུམ་མ་ཡིན་ལ། རྣམ་རིག་
པའི་ལུགས་ལ། དེ་གཉིས་མདོན་སུམ་དུ་སོང་བའི་ཡུལ་རང་ལས་རྩམ་གཞན་མེད་པས་རང་རིག་མདོན་
སུམ་དུ་ཁས་ལེན་ནོ། །དེ་ལྟར་བྱས་ན། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལ། མདོན་སུམ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་དང་།
དམིགས་བརྟག་ལས། དབང་མདོན་གྱི་རྒྱུན་གསུམ། སེམས་ཅམ་རང་ལུགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་
ངོས་བཟུང་མཛད་པ་མི་འགལ་ཞིང་། ཚད་འབྲས་གཉིས་པར་དབང་གེས་ཀྱི་ཚད་འབྲས་ལ་ཡང་རང་
རིག་འབྲས་བྱར་བཞག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་འབྱུང་ངོ་།།

གསུམ་པ་ནི། རིགས་གཉིས་རང་འགྲེལ་ལས། རང་རིག་མདོན་སུམ་ལ་ཡུལ་མེད་པར་
བཤད་ཅིང་།^{༡༩} རྣམ་འགྲེལ་ལས། རང་བདག་ཡུལ་དུ་བཞག་པ་ན། ཁཞལ་བྱ་འཇལ་བྱེད་འབྲས་
གནས་པ། །འདི་ནི་ཀུན་ལ་སྒྱར་བར་བྱ།^{༢༠} ཅིས་དང་། ངེས་པར་སྒོ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ། ཅིག་ཅར་དུ་
ནི་སྒྲིང་འགྱུར་བའི། ཡུལ་ནི་དེ་ལས་གཞན་ཉིད་དུ། རྣམ་གང་གི་ནི་འགྲུབ་པར་འགྱུར།^{༢༡} ཞེས་རང་
རིག་མདོན་སུམ་གྱི་མུང་བྱ་དེ་ཉིད་རང་རིག་མདོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པ་གང་
ཞེན་འདི་ལ་ཁ་ཅིག །ཐ་སྙད་དང་དོན་དམ་སོ་སོར་མ་བྱེ་བར་རང་རིག་ལ་ཡུལ་མེད་པ་སྒྲིཛི་བཞེན་
དུ་འཆད་པ་ནི་མི་རིགས་ཏེ་ཐ་སྙད་དུ་རང་རིག་ལ་ཡུལ་མེད་ན་ཐ་སྙད་དུ་གཟུང་རྣམ་དེ་འཛིན་རྣམ་གྱི་
གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག །དོན་དམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་ཀྱང་ཡུལ་ཡོད་དེ།
འཇལ་ཡུལ་ལ་མི་བསྐྱུ་བའི་གེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྒྲིབ་ནི། ཚད་མའི་
མཚན་ཉིད། མི་བསྐྱུ་བའི་གེས་པ་དང་། མི་བསྐྱུ་བ་དེ་ཡང་། མི་བསྐྱུ་ལས་དང་བྱེད་པོ་དང་། བྱ་བ་
གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་ཅན།^{༢༢} ཞེས་བྱུང་པར་གསུམ་ལྟན་དུ་གསུངས་པ་དང་། དབྱེན་མདོན་རྩམ་
གཉིས་སུ་ཡོད་པས། རང་སྤྱི་གཉིས་གཞལ་བྱར་བྱེད་ཅིས་པའི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཏུ་ཐ་སྙད་
པའི་ཚད་མའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དོན་མ་རྟོགས་པའོ།།

གནད་གྱི་དོན་ནི་འདི་ཡིན་ཏེ། རྟོན་དམ་རིགས་པས་དབྱད་པའི་ཚེ། རང་རིག་ལ་ཡུལ་
མེད་དེ། དེའི་ཚེ་གཟུང་རྣམ་འཛིན་རྣམ་གྱི་ཡུལ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཏེ། དེའི་ཚེ་སློ་གཅིག་ལ་གཟུང་
འཛིན་རིག་གསུམ་དབྱེར་མེད་པའི་བྱིར་ལོ། གཤམ་ན་དོན་དམ་རིགས་པས་དབྱད་པའི་ཚེ། སློ་གཅིག་
ཉིད་ཀྱི་སྟེང་ཏུ་རྟགས་ཚུལ་དོན་གསུམ་དབྱེར་མེད་པས་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མེད་པ་
བཞིན་ནོ། བྱ་སྟངས་ཏུ་རང་རིག་མཛོན་སུམ་ལ་ཡུལ་ཡོད་དེ། བྱ་སྟངས་ཏུ་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ལ་
ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་བཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་བྱིར། གཤམ་ན་བྱ་སྟངས་སློ་གཅིག་ཉིད་ལ་རྟོག་པས་སློ་
བྱས་མི་རྟག་པའི་ལྷོག་པ་གསུམ་སོ་སོར་བྱེ་ནས་རྟགས་ཚུལ་དོན་གསུམ་ཏུ་བཞག་པས། བསྐྱབ་བྱ་
སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཐད་པ་བཞིན་ནོ། རེས་ན་དོན་དམ་ལ་དགོངས་ནས། རྣམ་འགྲེལ་ལས།
སློ་བདག་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་ཀྱང་།^{༡༧} ཞེས་དང་། གཟུང་བ་འཛིན་པ་རིག་པ་དག ཡོད་པ་མིན་
ཡང་།^{༡༨} ཞེས་དང་། རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས་ཀྱང་། རང་རིག་ལ་ཡུལ་མེད་པར་གསུངས་སོ། བྱ་
སྟངས་ལ་དགོངས་ནས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་སྒར་གྱི་གཞུང་གཉིས་དང་། འདི་གཉིས་ཀྱི་དེ་མ་ཐག་ཏུ། མཐོང་
བ་བྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་ཀྱི། གཟུང་བ་འཛིན་པ་སྒྲིལ་པ་དག བྱ་དད་ལྷན་ཞིང་རྟོག་བྱར་འགྱུར།^{༡༩} ཞེས་
དང་། གཞལ་བྱ་དང་། འཇལ་བྱེད་འབྲས་བྱར་གནས་པ་འདི། ཅི་ལྟར་རྗེས་སུ་གནང་བཞིན་བྱ།^{༢༠} །
ཞེས་སོགས་གཟུང་རྣམ་འཛིན་རྣམ་གྱི་ཡུལ་དང་གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་རྣམ་གཞག་མང་ཏུ་གསུངས་སོ། །
མདོར་ན་དོན་དམ་པར་སློ་གཅིག་ལ་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་དང་། ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་བཞག་
ཏུ་མེད་ཀྱང་། བྱ་སྟངས་ཏུ་དེ་དག་གི་རྣམ་གཞག་བྱེད་པར་གསུངས་པའི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་རྣམས་ཀྱི་
དོན་རྟོགས་ན། འདིའི་མཐའ་ཚད་པར་འགྱུར་ཞིང་། འཆད་ཚུལ་གཞན་ལ་ནི་སྟོང་པོ་མ་མཐོང་ངོ་།

རྣམ་འགྲེལ་མཛོན་སུམ།

བཞེད་རྣམ་འགྲེལ་མཛོན་སུམ་ནི། བདེ་བར་གཤེགས་པས་ཚོས་རྣམས་ལ་ཚོས་ཀྱི་མིག་
རྒྱལ་མེད་ཅིང་བྱི་མ་དང་བྲལ་བ་རྣམ་པར་དག་^{༢༡} ཅེས་གསུངས་པ་དང་། ཚད་མ་མདོར། རྣམ་
འགྲེལ་རྣམས་ཀྱི་སློ་མས་བསྟན། ཁ་འདྲེས་པ་ཡི་དོན་ཙམ་མཐོང་།^{༢༢} ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་

ལས། རྣལ་འབྱོར་ཤེས་པ་སྤར་བཤད་པ། །དེ་དག་གི་དེ་སྒོམ་བྱུང་ཡིན།^{༡༠༩} །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ། གསུམ་སྟེ། རང་བཞིན་ངོས་བཟུང་བ། ཡུལ་ལ་ཚད་མར་འགྱུར་ཚུལ། རྒྱུ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྒྱ་བསམ་པའོ། །དང་པོ་ནི། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཤྱེན་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་སྒོམ་བྱུང་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པའོ། །

གཉིས་པ་ལ་རྟེན་གྱི་སྒོ་ནས། ཉན་ཐོས། རང་རྒྱལ། ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གསུམ། དེ་ལ་སྒོ་བ་མི་སྒོ་བ་གྱི་སྒོ་ནས་ལྷར་འགྱུར་ཏེ། ཉན་ཐོས་སྒོ་བ་པ་དང་མི་སྒོ་བ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གཉིས། རང་རྒྱལ་མི་སྒོ་བ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ། ཐེག་ཆེན་སྒོ་བ་པ་དང་མི་སྒོ་བ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གཉིས་རྣམས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལ་སྤྲང་བཅས་སྤྲང་མེད་གྱི་སྒོ་ནས་བཅུར་འགྱུར་ཏེ། ལྷ་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་མཉམ་གཞག་དང་རྗེས་སྐྱོབ་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་ལ། ཡེ་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ། དེ་མཐར་ཕྱིན་པའི་དུས། ཐབས་ལ་ལྟོས་པ་འབྲས་ལུའི་བྱེད་པར་རོ། །དང་པོ་ནི། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དེས་ཉེར་ལེན་དང་། ཐབས་སྣེད་རྗེ་ཆེན་པོས་སྤྱན་ཅིག་བྱེད་ཤིང་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རི་ལྷ་བ་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་འགྲུབ་ཅིང་། དེ་ལས་ལྟོག་པས་རི་སྟེང་པ་མཁུན་པའི་ཡེ་ཤེས་འགྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ལ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མཐར་ཕྱིན་པའི་དུས་ནི་བཙུན་འགྲུས་ལྷུང་བས་ཆོ་གསུམ་ལ་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷུང་བ་སྲིད་པ་གསུམ་གྱི་མཐར་རོ།^{༡༡༥} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རང་རྒྱལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱས་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཏེ། བསེ་རུ་བསྐྱེད་པ་བརྒྱ་ཡི་རྒྱས།^{༡༡༦} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཐེག་ཆེན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བསྐྱེད་པ་གངས་མེད་གསུམ་གྱིས་མཐར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་གངས་མེད་གསུམ་ལ་སངས་རྒྱས།^{༡༡༧} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། ཉན་རང་དགྲ་བཙུན་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱིས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་མ་རྟོགས་ཏེ། དེས་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་མ་སྤངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐབས་སྣེད་རྗེ་དམན་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣལ་

འཁྱོར་མངོན་སུམ་གྱིས་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཏེ། དེས་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་
སྤངས་པའི་བྱིར་ཏེ། ཐབས་སྙིང་རྩེ་ཆེན་པོ་བསྐྱལ་བ་གྲངས་མེད་གསུམ་དུ་གོམས་པར་བྱས་པའི་བྱིར་
དེ་ལྟར་ཡང་། རྣམ་པ་དུ་མར་ཐབས་མང་པོ།^{༡༠༧} ཞེས་སོགས་དང་། ཉོན་མོངས་མེད་དང་ནད་མེད་
དང་།^{༡༠༨} ཞེས་སོགས་གྱིས་སྟོན་ཏོ།

གཉིས་པ་ཡུལ་ལ་ཚད་མ་འགྱུར་ཚུལ་ལ་ཁ་ཅིག རྣམ་མཁུན་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་ཚད་མ་
དང་། གཉིས་པ་བཅད་ཤེས་སུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་
པའི་ཤེས་པར་གྲུབ་པས། ཚད་མར་གྲུབ་པ་བཞིན་དུ་འདི་ཡང་ཚད་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་མོ། འོ་ན་མངོན་
སུམ་གྱིས་རང་ཡུལ་མ་ངེས་ན། དེ་རང་མཚན་ཡོད་མེད་ལ་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་པ་མི་འཐད་ཅིང་། དེས་ན་
རྟོག་པར་འགྱུར་འོ་ཞེན་སྟོན་མེད་དེ། སོ་སོ་སྤྱོད་པའི་ཚད་མས་རང་སྟོབས་དང་། གཞན་སྟོབས་གང་
རུང་གིས་ངེས་པ་བྲངས་པའི་སྟོན་ནས་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་ཅིང་། འཕགས་པ་རྟོག་པའི་བག་ཆགས་དང་མ་
བྲལ་བ་རྣམས་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ཆེ། སོ་སྤྱོད་དང་འབྲེལ་། སྟོན་གནས་མཁུན་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་
ལ་སོགས་པ་ལ་གནས་པའི་ཆེ། ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་གྱིས་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། རྟོག་པའི་
བག་ཆགས་དང་བྲལ་བ་རྣམས། ཉིང་ངེ་འཛིན་ཁོ་ནའི་སྟོབས་གྱིས་འཇུག་ལྟོག་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། འོ་ན་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེས། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་མཁུན་ནམ་མི་མཁུན་ཞེན། ལྷ་རབས་པ་ཁ་
ཅིག ཁྱེད་ཀྱི་ལྟར་བ་དངོས་སུ་མཁུན་ཅིང་། འདས་མ་འོངས་ཤུགས་ལ་མཁུན་པ་ཡིན་ཞེས་དང་། ཁ་
ཅིག དེ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤར་བའི་སྟོན་ནས་མཁུན་པ་ཡིན་ཞེས་དང་། ཁ་ཅིག སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ན་
ཡེ་ཤེས་མེད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ། མི་འཐད་དེ། མངོན་སུམ་ཤུགས་རྟོགས་བཞག་ཟེན་ཅིང་། འདས་
མ་འོངས་གྱིས་རང་ངོས་ནས་རྣམ་པ་གཏད་པ་ཡིན་ན། དེ་གཉིས་རྩེ་སུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཞིང་། བག་
ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་རྣམ་པ་ཤར་ན་ཡུལ་ཅན་རྟོག་པར་འགྱུར་ལ། བྱི་མ་ལྟར་ན་ཐམས་ཅད་མཁུན་
པའི་ཡེ་ཤེས་མེད་པར་ཐལ་ལོ། ཁྱེད་ཀྱི་དེས་ཤེས་བྱ་མཁུན་ཚུལ་ཚུར་མཐོང་གི་སྟོན་དཔག་པར་མི་
རུས་ཏེ། དེས་དེ་མཁུན་ཚུལ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བར་གནས་པའི་བྱིར་།

གསུམ་པ་སྐྱབ་བྱེད་གྱི་རིགས་པ་ལ། རོ་བོ་སྐྱབ་པ། མཚན་ཉིད་བསྐྱབ་པ། གྲུབ་པ་ལ་མི་
འཐད་པ་སྤངས་པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། འདས་པ་བྱུང་བྱིན་བསྐྱབ་པ་དང་། མ་འོངས་པ་ན་འབྱུང་
འགྱུར་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚོག་གི་ཁྱད་པར་ངེས་གྱུར་ན། སྟོན་བྱུང་བ་ཡང་དཔག་
པར་ལུས།^{༡༠} ཞེས་གསུངས་སོ། རྒྱུན་གྱིས་གང་གཞན་ལ་འཆད་པ་ལ་དོན་དང་མཐུན་ཅིང་འགལ་
བ་མེད་ན། ཡུལ་དེ་མཛོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་རང་རང་གི་ཡུལ་འཆད་པ་བཞིན། གཞུང་
འབུམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་མ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱང་གཞན་ལ་འཆད་པ་ལ་དོན་དང་མཐུན་ན་ཅིང་འགལ་བ་
མེད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུལ་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སུམ་
སྟོན་དུ་སོང་བར་གྲུབ་བོ།

གཉིས་པ་ལ། རྟགས་འགོད་པ་དང་། ཚུལ་བསྐྱབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དེ་ཕྱིར་ཡང་དགལ་ཡང་
དག་མིན།^{༡༡} ཞེས་སོགས་དང་། འདི་ལྟར་ཡོངས་པ་སྤྲུམ་དང་།^{༡༢} ཞེས་སོགས་གྱིས་སྟོན་ཏེ། སྟོང་
ཉིད་བསྟོམ་པའི་སྟོ་ཚོས་ཅན། གོམས་རྒྱུན་དང་མ་བྲལ་བར་གོམས་པར་བྱས་ན་གོམས་བྱའི་དོན་ལ་
གསལ་སྤང་འབྱུང་བ་ངེས་ཏེ། རྟེན་བརྟན་པ་གོམས་པ་རང་གི་རང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བ་དེ་བསྟོམ་
པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟོགས་ཚོས་བསྐྱབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་བསྐྱབ་པའོ། དང་པོ་ལ། རྟེན་
བརྟན་པ་བསྐྱབ་པ། གོམས་པ་རང་གི་རང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་འགྱུར་བ་བསྐྱབ་པ། དེ་བསྟོམ་པ་བསྐྱབ་
པ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། རིག་པའི་སྟོན་མཐའ་ཐུག་མེད་དུ་བསྐྱབ་པ་དང་། ཕྱི་མཐའ་ཐུག་མེད་དུ་
བསྐྱབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་ཕྱིར་ངེས་པར་གང་ཉིད་གྱི་^{༡༣} ཞེས་སོགས་དང་། རྣམ་ཤེས་
མིན་པ་རྣམ་ཤེས་གྱི། ཉེར་ལེན་མིན་པའི་ཕྱིར་ཡང་གྲུབ།^{༡༤} ཅེས་པ་སྟེ། སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་རིག་པ་
ཚོས་ཅན། རིག་པ་སྤྲུམ་སྟོན་དུ་སོང་སྟེ། རིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་རྟོགས་ཚོས་རང་རྒྱུད་ལ་ཕྱོང་
བས་གྲུབ་ཅིང་། ཁྱབ་པ་བསྐྱབ་པ་ལ། ཚུ་རོལ་མཛེས་པ་བ་རྣམས་ན་རེ། སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་རིག་པ་དེ་
རིག་པ་སྤྲུམ་སྟོན་དུ་སོང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་བ་སྤྲུམ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེན། འདིའི་ལན་དུ་ཚད་མ་གྲུབ་
པའི་ལེའུར་གསུངས་པའི་སྐྱེ་བ་སྤྲུམ་མེད་པ་འགོག་པའི་རིགས་པ་རྣམས་སྐྱར་བར་བྱའོ།

གཉིས་པ་ལ། བདག་འཛིན་དང་བཅས་པའི་གསལ་བ་ཐུག་མེད་དུ་བསྐྱབ་པ་དང་། བདག་འཛིན་མེད་པའི་གསལ་བ་ཐུག་མེད་དུ་བསྐྱབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། དེ་བྱིར་སློག་གནས་པ་ཡི་རྟོག་¹⁹³ ། ཞེས་སོགས་ཚིག་རྒྱ་དུག་གིས་སྟོན་ཏེ། བདག་འཛིན་དང་བཅས་པའི་འཆི་ཁ་མའི་རིག་པ་ཚོས་ཅན། རིག་པ་བྱི་མར་མཚམས་སྦྱར་བར་ངེས་ཏེ། རིག་པ་བྱི་མར་མཚམས་སྦྱར་བའི་རྒྱ་ཚོགས་ཚང་ཞིང་གོགས་མེད་པའི་བྱིར། རྒྱ་ཚོགས་ཚང་བ་ནི། བདག་འཛིན་ལས་བྱུང་བའི་ལས་ཉོན་གཉིས་ཚང་བ་ཡིན་ལ། གོགས་མེད་པ་ནི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་གེས་རབ་མེད་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། འདོད་ཆགས་བྲལ་བས་གནས་པ་ནི། བརྟེན་བའམ་ཡང་ན་ལས་ཀྱིས་ཡིན།¹⁹⁴ ཞེས་ཏེ། ལྷག་བཅས་བྱང་འདས་ལ་གནས་པའི་ཉན་ཐོས་དག་བཙུག་པ་ཆེ་འདིར་རིག་པ་བྱི་མར་མཚམས་སྦྱར་བའི་རྒྱ་ཚོགས་ཚང་སྟེ། བདག་འཛིན་མེད་ཀྱང་སྤྱི་མའི་ལས་ཀྱི་དབང་གིས་སྦྱར་བ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཐེག་ཆེན་དག་བཙུག་པ་རིག་པ་བྱི་མར་མཚམས་སྦྱར་བར་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་རྒྱ་སྤྱི་རྩི་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །འོན་ལྷག་མེད་དུ་བྱ་ངན་ལས་འདའ་བའི་ཆེ་སྒྲིབ་པ་བྱི་མར་མཚམས་སྦྱར་བ་མེད་པས་རྟོན་བརྟན་པར་མི་འགྲུབ་པོ་ཞེན། འདིར་རྟོན་བརྟན་པ་ནི་སྤྱི་མའི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་སློ་དེ་ནལ་འབྱོར་མཛོན་སུམ་མ་བྱུང་གི་བར་དུ་རྟོན་བརྟན་པར་བསྐྱབ་པ་ཡིན་གྱི། དེ་སྤྱི་མའི་རྟོན་བརྟན་པར་བསྐྱབ་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་དེ། གོམས་པས་བསྐྱབ་པ་མེད་ཅེ་ན།¹⁹⁵ ཞེས་པའི་ལན་དུ། རྟོན་བརྟན་པར་བསྐྱབ་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། སེམས་ལས་བརྟེན་སོགས་གོམས་སྟེ་བ།¹⁹⁶ ཅེས་སོགས་ཏེ། བརྟེན་བའི་སྤྱི་རྩི་ཆེན་པོ་དང་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་སློ་ཚོས་ཅན། ཁྱོད་གོམས་པ་ལས་རང་གི་རང་གིས་ཁྱུང་པར་དུ་འགྱུར་ཏེ། ལུས་ཀྱི་འབད་རྩི་ལ་མི་སྟོས་པར་སེམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འབད་མེད་རྩུན་གྱུང་ཏེ་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ། །གསུམ་པ་དེ་བསྟོམ་པ་ནི། རང་རིག་མཛོན་སུམ་གྱིས་གྲུབ་པོ།

གཉིས་པ་ཁྱུང་པ་བསྐྱབ་པ་ནི། རྟོན་བརྟན་པ་བསྟོམ་པ་རང་གི་རང་གིས་ཁྱུང་པར་དུ་འགྱུར་བ་དེ་བསྟོམ་པ་ཡིན་ན། གོམས་བྱའི་དོན་ལ་གསལ་སྤང་འབྱུང་བར་ངེས་པས་ཁྱུང་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་སློ་དེ་གསལ་སྤང་མ་བྱུང་གི་བར་དུ་འགལ་རྟེན་གྱི་ཐོགས་མེད་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་འདོད་འཛིགས་

གོམས་པའི་སྒོ་བཞིན་ནོ།།

གཉིས་པ་མཚན་ཉིད་བསྐྱབ་པ་ནི། རྟོག་བྱལ་དང་མ་ལུལ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་། ཡང་དག་པའི་དོན་ལ་གསལ་སྒྲུབ་ཐོབ་པས་འགྲུབ་སྟེ། སྒྲིང་གསལ་བར་སྒྲུང་བས་རྟོག་མེད་འགྲུབ་ཅིང་། བྱེ་བྲག་ཡང་དག་པའི་དོན་གསལ་བར་སྒྲུང་བས་མ་ལུལ་བ་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གསུམ་པ་གྲུབ་པ་ལ་མི་འཐད་པ་སྒྲོང་བ་ལ། སྒྲུང་བ་ཕུན་ཚོགས་མི་འཐད་པ་སྒྲོང་བ་དང་། ཡེ་ཤེས་ཕུན་ཚོགས་མི་འཐད་པ་སྒྲོང་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཉེན་མོངས་པ་གཏན་ནས་སྒྲུངས་པའི་སྒྲུངས་པ་མེད་དེ། གི་མ་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པས་སྒྲོང་མི་རྣམས་པ་དང་། རྣམ་ཀྱང་སྒྲོང་བའི་ཐབས་མེད་པ་དང་། ཡོད་ཀྱང་མི་ཤེས་པ་དང་། ཤེས་ཀྱང་སྒྲུངས་པ་སྒྲར་ལྟོག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཚུད་པའི་རིགས་བཞེལ་ས། ལན་གྱི་རིགས་ཀྱང་བཞེསྟེ། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཏེ།³⁹⁸ ཞེས་སོགས་དང་། སྒྲོང་ཉིད་ལྟ་དང་དེ་འགལ་ཕྱིར།³⁹⁹ ཞེས་སོགས་དང་། རྒྱ་ཡི་རང་བཞིན་གཤེས་པ་ཡིས།⁴⁰⁰ ཞེས་སོགས་དང་། བདག་ལྟའི་ས་བོན་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར།⁴⁰¹ ཞེས་སོགས་སོ།།

གཉིས་པ་ལ། གོམས་པ་མི་སྲིད་པ་སྒྲོང་བ་དང་། སྲིད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མི་སྲིད་པ་སྒྲོང་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྲིད་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། སྲིད་ཉིད་རྟོགས་པའི་སྒོ་གོམས་པ་ལས་མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་བ་མི་འཐད་དེ། མཚོངས་པ་གོམས་པ་ལས་མཐའ་མེད་དུ་མི་འཕེལ་བ་དང་། རྒྱ་བསྐྱོས་པ་ལས་མཐའ་མེད་མི་འགྱུར་བ་དང་། གསེར་གྱི་ལྷ་བ་སྒྲར་ཡང་ལྟོག་པ་བཞིན། ཞེས་པའི་ཚུད་པའི་རིགས་གསུམ་ལས། ལན་གྱི་རིགས་ཀྱང་གསུམ་སྟེ། སེམས་ལ་བརྟེ་སོགས་གོམས་སྟེ། ཅིས་སོགས་དང་། བརྟེ་རང་ས་བོན་ལས་བྱུང་བ།⁴⁰² ཅིས་སོགས་དང་། སྒྲར་ལྟོག་རུང་བར་འགྱུར་བས་གང་།⁴⁰³ ཞེས་སོགས་སོ།།

གཉིས་པ་ནི། དེ་གཉིས་བསྐྱོམས་པས་སེམས་རྒྱུད་དེའི་རང་བཞིན་དུ་འགྱུར་བ་སྲིད་ཀྱང་། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མེད་དེ། ཤེས་བྱའི་གྲངས་ལ་མཐའ་ཆེད་པའི་རྩྭ་ཞེན་དེའི་ལན་ནི། དགོས་པའི་དོན་ཀྱང་མཁྱེན་པས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་བསྐྱབ་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་བྱའི་དོན་ཀྱང་།

མཁུན་པས་ཐམས་ཅན་མཐུན་པར་བསྐྱབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། མི་ཤེས་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ལ།^{༡༥} ཞེས་
སོགས་ཆོགས་བཅད་བཞིའོ། གཉིས་པ་ནི། མདོར། ཡིད་ཆེས་ཆོག་ནི་མི་བསྐྱུ་བའི། སྤྱི་ལས་རྗེས་སུ་
དབག་པ་ཉིད།^{༡༦} ཅེས་དང་། འདིར། སྒྲ་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི།^{༡༧} ཞེས་སོགས་སོ། ཁཛོན་
སུམ་ཡང་དག་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཕྱོགས་སྤྱོད་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྒྲ་དང་།

གཉིས་པ་ཕྱོགས་སྤྱོད་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྒྲ་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི།
འབྲུལ་པའི་ཤེས་པའོ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟོག་པ་དང་། རྟོག་མེད་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྒྲ་དང་། དང་པོ་ལ་མཚན་
ཉིད་ནི། རྟོག་པ་འབྲུལ་པའི་ཤེས་པའོ། རྟེན་པ་ནི་མདོ་མཛད་པས། འབྲུལ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་
དང་། རྗེས་དབག་རྗེས་སུ་དབག་ལས་བྱུང་། རྒྱུ་དང་མཛོན་འདོད་ཅེས་བྱའོ།^{༡༨} ཞེས་དུག་ཏུ་
གསུངས་པའི་འབྲུལ་པའི་ཤེས་པ་ནི། སྤྱི་ག་རྒྱལ་རྒྱུ་འཛོན་པ་དང་། ཐག་ཁ་ལ་སྤྱུལ་དུ་འཛོན་པའི་
སྒོ་ལྟ་བུའོ། ཀུན་རྫོབ་པའི་ཤེས་པ་ནི། བ་ལང་གི་སྤྱི་འཛོན་པའི་རྟོག་པ་ལྟ་བུའོ། རྗེས་དབག་དང་
རྗེས་སུ་དབག་པ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་ནི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། སྤྱི་མ་ནི་རྟགས་
འཛོན་སེམས་དང་། སྤྱི་མ་ནི་རྟགས་ཅན་རྗེས་དབག་ཡིན་པར་རྒྱལ་དབང་སྒོས་གསུངས་སོ།^{༡༩} རྒྱུ་
པ་དང་མཛོན་འདོད་གཉིས་ནི། རྟགས་ལ་མ་བརྟེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། སྤྱི་མ་ནི་འདས་པའི་དོན་
དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་དང་། སྤྱི་མ་ནི་མ་འོངས་པའི་དོན་མཛོན་པར་འདོད་པའི་སྒོའོ། རྟེན་དག་དཔལ་
ལྷན་གྲགས་པས་གསུམ་དུ་བསྐྱུས་པའི་རྒྱལ་ནི་ཀུན་རྫོབ་པའི་ཤེས་པ་ལ་བརྟེན་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་དང་།
འབྲུལ་པའི་ཤེས་པ་ལ་དོན་གཞན་ལ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་རྟོག་པ་དང་། སྤྱི་མ་བཞི་ལ་སྒྲོག་ཏུ་སྒྱུར་པའི་
དོན་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་ཞེས་གསུངས་སོ། རྟེན་མཛོན་སུམ་ལྟར་སྒྲ་དུ་བསྐྱུས་པའི་དགོས་པ་ནི། དང་
པོ་གཉིས་རིགས་པ་ཅན་པས་དབང་ཤེས་སུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་ཡོད་པས་དེ་བསལ་བའི་སྤྱིར་དུ་
བསྐྱུན་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་མ་བཞི་མཛོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་ལོ་ལ་པས་ཀྱང་གྲུབ་མོད། སྤྱི་མ་གཉིས་

དབང་གིས་མ་ཡིན་པར་བསྐྱབ་པའི་མཐུན་དཔེ་བསྐྱབ་པའི་ཆད་ཡིན་ཏེ། དབང་སྐྱེས་མིན་པར་གྲུབ་
དོན་དུ། གཉིས་བཤད་ལུལ་པར་མཐོང་བྱིར་རོ།^{༡༩} ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། རྟོག་མེད་ལུལ་པའི་གིས་པའོ། དབྱེ་ན། དབང་གིས་ལུལ་
པ་དང་། ཡིད་གིས་ལུལ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྐྱ་ཤད་འཛག་སྣང་གི་དབང་གིས་ལྟ་བུ་སྟེ། མངོན་
སུམ་ལྟར་སྣང་རབ་རིབ་ཅན།^{༢༠} ཞེས་པས་སྟོན་ཏོ། གཉིས་པ་ནི། མི་ལམ་གསལ་སྣང་གི་གིས་པ་
ལྟ་བུ་སྟེ། གཉིད་ལོག་པའམ་སད་པ་ན། གསལ་བར་སྣང་བ་ཅན་སྟོགས་ཏེ། རྟོན་ཏོ། རྟོན་ཏོ། རྟོན་ཏོ།
པས་སྟོན་ཏོ། མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ།

ཚད་འབྲས་གང་ལས་འཕྲོས་པའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚད་འབྲས་གང་ལས་འཕྲོས་པའི་
ཚུལ་དང་། དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གོ།

དང་པོ་ནི། མངོན་དབང་དུ་བྱས་ནས། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག ཚད་མའོ་
མཚན་ཉིད་གཉིས་གཞལ་བུ།^{༢༡} ཅིས་དང་། རྣམ་འབྲེལ་འདིར། གཞལ་བུ་གཉིས་བྱིར་ཚད་མ་
གཉིས།^{༢༢} ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་ཚད་མ་ལ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ། གཞལ་བུ་ལ་
གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པ་བཞུགས་པ་ན། ཚད་མ་གཉིས་པོ་དེས་གཞལ་བུ་གཉིས་པོ་དེ་ལ་བྱ་བའམ།
འབྲས་བུ་ཅི་ཞིག་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་གཞལ་བུའི་གངས་ངེས་ཀྱིས་ཚད་མའི་གངས་ངེས་འབྲུབ་པ་
ཡིན་ཞེན། ཚད་མ་གཉིས་པོ་དེས་གཞལ་བུ་གཉིས་པོ་དེ་རྟོགས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་དེ། མངོན་སུམ་གྱིས་
རང་མཚན་རང་གི་ངོ་བོའི་སྟོན་ནས་རྟོགས། རྗེས་དཔག་གིས་རང་མཚན་གཞན་སྤྱིའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་
གིང་། དེའི་དངོས་ཡུལ་ལ་སྤྱི་མཚན་དུ་འཛོག་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས། ཡང་ཚད་མ་འདིའི་
འབྲས་བུ་གང་ཞིག་ཡིན། གཞལ་བུ་རྟོགས་པའོ། རྟོན་ཏོ། གིས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་

ཕྱིར། ད་ནི་^{༡༣༥}ཚད་མ་གང་ཞིག་ཡིན། གང་ལས་བར་ཚད་མེད་པར་གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་འདིས་དེ་
ཉིད་འབྱུང་བའོ།^{༡༣༦} ཞེས་སོ། ཁའོན་སུམ་གྱིས་རང་མཚན་རང་གི་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པར་སྟོན་
པ་མའོན་སུམ་གྱི་ལེའུ རྗེས་དཔག་གིས་རང་མཚན་གཞན་སྤྱིའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པར་སྟོན་པ་རང་དོན་
དང་། གཞན་དོན་གྱི་ལེའུ་ཡིན་པ་ལས། དང་པོ་ལ་ཡང་། རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་མའོན་སུམ་དེ་རི་ལྟ་བུ་རྟོགས་
བྱའི་རང་མཚན་ནི་གང་། དེས་དེ་རྟོགས་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཅི་ཞེན། དང་པོ་སྟོན་པ་ནི། མའོན་སུམ་བཞི་
ཆར་གྱི་སྐབས་སུ་རྟོག་བྲལ་བ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་རྣམས་དང་། མའོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གི་དོན་གྱིས་མ་
ལའུལ་བ་སྟོན་པ་རྣམས་སོ།།

གཉིས་པ་སྟོན་པ་ནི། དབང་མའོན་གྱི་སྐབས་སུ། རུལ་ཕྱན་བྱུང་པར་ཅན་དམིགས་རྒྱེན་དུ་
བསྒྲུབ་པ་དང་། ཡིད་མའོན་གྱི་སྐབས་སུ། དབང་མའོན་གྱི་གཟུང་དོན་གྱིས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་གཟུང་
དོན་དུ་བསྟན་པ་དང་། རང་རིག་གི་སྐབས་སུ་མེད་བྱེད་ཤེས་པར་བསྒྲུབ་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་མའོན་
སུམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཡང་དག་པའི་དོན་དུ་བསྒྲུབ་པ་རྣམས་སོ། གསུམ་པ་སྟོན་པ་ནི་ཚད་
འབྲས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ཏེ། དོན་རིག་མའོན་སུམ་གྱིས་དོན་རང་མཚན་རྟོགས་ཏེ། དེའི་རྣམ་ལྟར་དུ་
སྒྲིམ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི། ཚད་འབྲས་དང་པོའི་གཞུང་དང་། རང་རིག་མའོན་སུམ་གྱིས་ཤེས་པ་རང་
མཚན་རྟོགས་ཏེ། དེ་མེད་བྱེད་པའི་དོན་སྒྲིམ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ནི། ཚད་འབྲས་གཉིས་པའི་གཞུང་
རྣམས་སོ། ཚད་འབྲས་དང་པོའི་སྐབས་སུ་དོན་གྱི་རྣམ་ལྟར་དུ་སྒྲིམ་པའི་སྒྲུ་མཚན་གྱིས་དོན་རྟོགས་
པར་འཛིག་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཡང་རང་ལ་དངོས་སུ་སྤང་བ་དེ་ཉིད། ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཡིན་
པས་དོན་ལ་རང་རིག་འབྲས་བྱ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ནི། ཕྱི་ངོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་།^{༡༣༦} ཞེས་སོགས་
ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སོ། ཚད་འབྲས་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ། གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ལ་ཚད་འབྲས་
གཞལ་གསུམ་དུ་འཛིག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱང་སྒོ་འབྲུལ་པའི་ངོར་གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་དུ་སྤང་བ་
ཙམ་ལ་འཛིག་པ་ཡིན་གྱི། དོན་ལ་ཐ་དད་དུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ནི། སྒོ་བདག་རྣམ་པར་དབྱེར་
མེད་ཀྱང་།^{༡༣༧} ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སོ།།

དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚད་འབྲས་གསུངས་པའི་དགོས་པ། དགོས་པ་ཅན་གྱི་ཚད་འབྲས་
དངོས། རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་ངེས་པར་བྱ་བའོ།

ཚད་འབྲས་གསུངས་པའི་དགོས་པ།

དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྣམ་བཅད་ཀྱི་དགོས་པ་དང་། ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དགོས་པ་འོ། །དང་
པོ་ལ། སྤྱི་དགོས་པ་དང་། སོ་སོའི་དགོས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། བྱི་རོལ་པས་བྱ་བྱེད་རྣམས་གཞན་དུ་
འདོད་པ་འགོག་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། རང་གཞན་གྱི་སྡེ་པ་ཁ་ཅིག །དབང་གེས་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་མ་
གར་བ་དང་། རང་རིག་མེད་པར་འདོད་པས་དེ་གཉིས་འགོག་པ་ངེས་པ་ལྟར་ཚད་འབྲས་དང་པོ་དང་
གཉིས་པའི་གཞུང་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། ཚད་མས་གཞུང་བྱ་རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་བྱེད་བསྟན་པའི་སྒོ་
ནས་གཞུང་བྱ་རྟོགས་པ་ཚད་མའི་རང་བཞིན་དུ་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་ནོ།

དགོས་པ་ཅན་གྱི་ཚད་འབྲས་དངོས་ལས། ཚད་འབྲས་སྤྱི་ལོ་རྣམ་གཞག

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚད་འབྲས་སྤྱི་ལོ་རྣམ་གཞག་དང་། ཚད་འབྲས་སོ་སོའི་རྣམ་
གཞག་གོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚད་འབྲས་རྣམས་གཞན་དུ་འདོད་པའི་ལུགས་དག་ག། རྣམས་གཞན་
མ་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ལུགས་བཞག །དེ་ལ་རྩོད་པ་སྒྲོང་བའོ།¹³⁹ །དང་པོ་ལ་འདོད་པ་བརྟོད་པ་
དང་། དེ་དག་ག་པ་གཉིས་ལས།

དང་པོ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་ཕྱིར་མཐོང་དང་དབང་འབྲེལ་དང་། །བྱད་པར་གྱིས་ནི་སྒོ་
དེ་དག་¹⁴⁰ །ཅིས་ཚད་མ་དངོས་སུ་བསྟན་ཅིང་། དེ་ཉིད་རིགས་གཉིས་ལས། ལྟ་དང་ངེས་པ་ཚད་
འབྲས་དང་། །ཕྱད་དང་དོན་རྟོགས་ཚད་འབྲས་འདོད། །བྱད་པར་བྱད་པར་ཅན་དེར་སྒྲི། །ལ་ལ་
དབང་གེས་ཚད་འབྲས་འདོད།¹⁴¹ །ཅིས་ཚད་མ་དང་འབྲས་སུ་གཉིས་ཀ་བསྟན་ཏོ། །དེ་ཡང་བྱི་རོལ་
པ་རྣམས་བྱ་བྱེད་རྣམས་གཞན་དང་། ཚད་མ་དང་འབྲས་སུ་བསྒྲིབ་བྱ་བྱེད་བྱེད་དང་། སྒོ་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་

པར་མ་ཤར་བར་འདོད་པ་འདྲ་ལ་མི་འདྲ་བའི་བྱང་པར་ནི། དཔྱོད་པ་པས་དང་པོར་དོན་ལ་ལྟ་བའི་
 རྟོག་མེད་གྱི་ཤེས་པ་ནི་ཚད་མ། དེའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་དངོས་ཚོས་དང་། རིགས་ལ་སོགས་པའི་བྱང་
 པར་ལ་ཞེན་པའི་སྒོ་ནི་འབྲས་བུར་འདོད་དོ། རིགས་པ་ཅན་པས་དབང་པོ་དང་དོན་སྤང་པ་ཚད་མ།
 དེའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་དོན་རྟོགས་པའི་སྒོ་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། དེའི་དོན་ཡང་དབང་པོ་དོན་གང་དང་
 འབྲེལ་བ་དེ་ཉིད་རྟོགས་པ་ཡིན་གྱི་གཞན་ནི་མ་ཡིན་ལོ་ཞེས་འདོད་དོ། གྲེ་བྲག་པས་ཡོན་ཏན་ལ་
 སོགས་པའི་བྱང་པར་འཛིན་པའི་སྒོ་ཚད་མ་བྱང་པར་ཅན་རྗེས་འཛིན་པའི་སྒོ་འབྲས་བུར་འདོད་དོ། གྲེ་
 བྲག་ཏུ་སྐྱེ་བས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ཚད་མ། དེ་ལས་བྱུང་བའི་དོན་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ་འབྲས་
 བུར་འདོད་དོ།

གཉིས་པ་ལ། སྤྱིར་དགག་པ་དང་། སོ་སོར་དགག་པ་གཞི། དང་པོ་ནི་དེ་དག་མི་འཐད་དེ།
 ཚད་མར་འདོད་པ་དེ་དག་གིས་འབྲས་བུར་འདོད་པ་དེ་དག་བསྐྱབ་པར་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར་ཉེ། དེ་
 གཉིས་རྗེས་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། དཔྱོད་པ་པའི་ཚད་འབྲས་མི་འཐད་དེ། སྒོ་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བར་དོན་
 ལ་ལྟ་བའི་འཐད་པའི་ཕྱིར། གྲེ་བྲག་པའི་ཚད་འབྲས་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། ཡོན་ཏན་ལ་སོགས་པ་
 འཇལ་བའི་སྒོ་དེ་ཡོན་ཏན་དང་རྗེས་གཉིས་བཟུང་མ་བཟུང་གིས་བྱང་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་ཉེ། དེ་
 གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་མ་ཤར་བར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཚད་མ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་ཡུལ་ཐ་དད་
 ཡིན་ནམ་གཅིག་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། དེ་གཉིས་ཚད་འབྲས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་མ་ལྟར་ན། སྒོ་ཕྱི་
 མ་ལ་དགོས་པ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། རིགས་པ་ཅན་པའི་ཚད་འབྲས་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མིག་གི་རྣམ་
 པར་ཤེས་པ་ཚོས་ཅན། བྱོད་གྱིས་བུམ་པའི་གཟུགས་རྟོགས་པའི་ཆོ་དེའི་དྲི་ཡང་རྟོགས་པར་ཐལ། བྱོད་
 གྱི་བདག་རྒྱུན་དུ་བྱུང་བའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་དེ། དེ་གཉིས་དང་སྤང་པར་བྱང་པར་མེད་པའི་
 ཕྱིར། གྲེ་བྲག་ཏུ་སྐྱེ་བའི་ཚད་འབྲས་ཀྱང་མི་འཐད་དེ། མིག་དབང་ཚོས་ཅན། བྱོད་གྱིས་སྒྲོན་པོ་རྟོགས་
 པ་དང་། སེར་པོ་རྟོགས་པའི་དོན་ལྡོག་སོ་སོར་འབྱེད་མི་རྒྱས་པར་ཐལ། བྱོད་སེར་པོ་རྟོགས་པའི་
 དབང་ཤེས་དང་། སྒྲོན་པོ་རྟོགས་པའི་དབང་ཤེས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པར་བྱང་པར་མེད་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ནི། ཡུལ་ཅན་ཚད་མའི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་གཞི། བྱེད་པ་དངོས། བྱེད་པ་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཏེ། ཚད་མའི་སྟེང་གི་བྱེད་པ་ལས་གསུམ་ལ་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་དུ་འཛོག་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་གཞལ་བྱ་ནི་བྱེད་པ་ཚུགས་པའི་གཞི་སྟེ་སྟོན་པོ་ལྟ་བུའོ། །འབྲས་བུ་ནི་བྱེད་པ་དངོས་ཏེ། སྟོན་པོ་རྟོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཚད་མ་ནི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཏེ། སྟོན་པོའི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེས་ན་ཚད་མ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་རྣམ་པར་བཞག་འཛོག་གི་རྒྱ་འབྲས་ཡིན་གྱི། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་འབྲས་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །མདོའི་རང་འགྲེལ་ལས། འདི་ལ་བྱི་རོལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཞན་དུ་ཚད་མ་ལས་འབྲས་བུ་དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ནི་མེད་ཀྱི་ཞེས་དང་།^{༡༧} འདིར་ཡང་། དེ་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། ཚད་ག་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་བཞག་^{༡༨} ཅེས་དང་། རིགས་གཏེར་ལས། དེས་ན་རྣམ་པར་བཞག་འཛོག་གི་རྒྱ་འབྲས་གཉིས་ལ་ཚད་འབྲས་འདོད་^{༡༩} ཅེས་སོ། །སྐབས་འདིར་ཚད་མ་དང་། རྒྱབ་བྱེད་དང་། བྱེད་པ་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། རྣམ་པར་འཛོག་བྱེད་རྣམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ཞིང་། འབྲས་བུ་དང་། བསྐྱེད་བྱ་དང་། བྱ་བ་དང་། མཚོན་བྱ་དང་། རྣམ་པར་གཞག་བྱ་རྣམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་ལ། ལས་ནི་གཙོ་བོར་གཞལ་བྱ་ལ་འཇུག་ཅིང་། སྐབས་འགའ་ཞིག་ཏུ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པ་ཡང་ཡོད་དེ། ལས་ཀྱན་གྱིས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་དག་^{༢༠} ཅེས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལས་དེ་བྱ་བ་ལ་འཇུག་པའི་བྱིར། དེས་ན་སྐབས་འདིར་གཞལ་བྱ་ལ་དོན་དང་ཤེས་པ་གཉིས། འབྲས་བུ་ལ་དོན་རིག་དང་རང་རིག་གཉིས། ཚད་མ་ལ་གཟུང་རྣམ་དང་། འཛོན་རྣམ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། འཛོན་རྣམ་ཚད་མར་བྱས་པའི་ཚོ། འབྲས་བུ་རང་རིག་ཏུ་ངེས་ཀྱང་། གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་བྱས་པའི་ཚོ། འབྲས་བུ་དོན་རིག་ཏུ་མ་ངེས་ཏེ། གཟུང་རྣམ་ཚད་མར་བྱས་ནས་དོན་རྟོགས་པར་བསྐྱབ་པའི་ཚོ། འབྲས་བུ་ལ་དོན་རིག་འབྱུང་ཞིང་། རང་ལ་དངོས་སུ་སྤང་བའི་རྣམ་པ་རྟོགས་པར་བསྐྱབ་པའི་ཚོ། འབྲས་བུ་ལ་རང་རིག་འབྱུང་བའི་བྱིར། ཅིའི་བྱིར་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སུམ་གྱི་ཚད་འབྲས་མ་བཤད་ཅེན། ཚད་འབྲས་འདི་དག་ནི་ཀུན་ཏུ་ཐ་སྟངས་པའི་ཚད་མའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། །རང་ངེས་གཞན་ངེས་བཞིན་ནོ། །

ཚད་འབྲས་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་

གཉིས་པ་ཚད་འབྲས་སོ་སོའི་རྣམ་གཞག་ནི། ཚད་འབྲས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལ་སྒྲིབ་ཆེན་པོ་གསུམ་
 ལྟར་སྟེ། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ལ་དང་པོ་དང་། རང་རིག་གི་ཚད་
 འབྲས་ལ་གཉིས་པ་དང་། བྱི་དོན་ཡོད་ཀྱང་རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ལ་ལྟུམ་པའི་ཐ་སྙད་མཛད་ཅིང་།
 དེར་སང་པོད་ཐམས་ཅད་ལ་གྲགས་ཆེ་བར་སྦྱང་མོད་ཀྱི། ཚད་འབྲས་ཀྱི་རིགས་མ་ལུས་པར་འདུ་བའི་
 དབང་དུ་བྱས་ན། དེ་ཡི་ངོ་བོ་ལས་དོན་ངེས།^{༡༥} ཞེས་པའི་རྩ་འགྲེལ་གྱིས་བསྟན་པའི་ཚད་འབྲས་
 མ་ཚད་བས་གར་སོང་བྱིས་ན་མཛུབ་མོས་མཆོན་དགོས་སོ། སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་གློ་བུ་བླ་བ་
 བར་བྱེད་ཅེས་ཏེ།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཀྱི་དོན་ལ་དང་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་མི་མཛད་པར་དེ་བཞག་ནས།
 རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་འབྲས་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དེ་བྱིར་གཅིག་ལ་རྩ་ལ་གཉིས་
 ཡོད།^{༡༧} ཅེས་པས་བསྟན་པའོ། གཉིས་པ་ནི། གང་ཆོ་རྣམ་རིག་རྩ་ལ་ལྷུ་ལྷུ་ལ།^{༡༨} ཞེས་སོགས་
 ཀྱིས་བསྟན་པའོ། གསུམ་པ་ནི། བྱི་རོལ་དོན་ཅི་ཡོད་ན་ཡང་།^{༡༩} ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་
 པའོ།^{༢༠} ཞེས་གསུངས་པ་ནི་རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལ་དབྱེད་ན། རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་དང་། ཐ་
 སྙད་དུ་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་དང་། དེ་ལ་ཡང་དབྱེད་ན་རང་རིག་འབྲས་བར་འགྱུར་བ་དང་གསུམ་
 དུ་དབྱེ་བ་ནི་ལེགས་མོད་ཀྱི་སྒར་གྱི་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས། ཚད་འབྲས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མི་བགྲང་བ་
 དང་། ཚད་འབྲས་གསུམ་པ་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་སུ་འདོད་པ་ནི་རྩ་ཟུང་མི་ལེགས་ཏེ། གཞུང་འདི་
 དག་སྒར་གྱི་མདོན་སུམ་དང་པོ་གསུམ་ཆར་གྱི་ཚད་འབྲས་སྟོན་བྱེད་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། མདོ་སྟེ་པའི་
 ལུགས་ལ་དབྱེད་ན། རང་རིག་འབྲས་བར་འགྱུར་བ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་མེད་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་ཙོ། གང་
 དག་སློབ་དཔོན་འདིའི་ལུགས་ལ། གང་ཆོ་རྣམ་རིག་^{༢༡} ཅེས་སོགས་དོན་རིག་འབྲས་བར་གསུངས་
 པས་ཚད་འབྲས་དང་པོའི་དོན་བསྐྱར་འཆད་པ་དང་། འདོན་བདག་གེས་པའི་སྟེ། རྣམ་རིག་པ་ཙམ་གྱི་
 རྩོགས་བཞེན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཚད་འབྲས་གསུམ་པ་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་སུ་སྒྲིབ་
 བ་ནི། སློབ་དཔོན་འདིའི་དགོངས་པ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བཤད་པའོ།

འགྲན་ཟླ་ཀུན་བུལ་ས་སྐྱ་པའི་བཞེད་པ་ནི། ཚད་འབྲས་ཀྱི་གཙོ་བོ་དོན་རིག་དང་། རང་
 རིག་གི་ཚད་འབྲས་གཉིས་དང་། དེ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་ཐ་སྟད་དུ་དོན་རིག་འབྲས་བུར་བསྟན་པ་དང་།
 དབྱེད་ན་རང་རིག་འབྲས་བུར་བསྟན་པའི་སྐྱབས་བཞིལས། དང་པོ་གཉིས་པོ་ཚད་འབྲས་ཀྱི་གཙོ་བོ་
 ཡིན་ཏེ། སྐབས་འདིར་མངོན་སུམ་གྱིས་རང་མཚན་རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་བྱེད་འཆད་པའི་སྐབས་ཡིན་པས།
 མངོན་སུམ་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་དོན་རང་མཚན་རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་བྱེད་ནི། དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་དང་།
 མངོན་སུམ་གསུམ་པས་ཤེས་པ་རང་མཚན་རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་བྱེད་ནི། རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཡིན་ལ།
 རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱིས་ནི། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་བདག་གིས་དབེན་པའི་ལུང་པོ་རང་མཚན་
 རྟོགས་པར་འདོད་པས། སྡེ་མ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་མ་འདས་ཤིང་། དེ་རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་བྱེད་ལུགས་
 འདིར། རྣལ་འབྱོར་རྟོགས་པ་བསམ་མི་བྱུང་།¹⁴⁹ ཅིས་དང་། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཅན། ཁྱེ་
 ཡི་མཁའ་ན་པ་དབག་མི་ལུས།¹⁵⁰ ཞེས་པ་ལྟར་ན། སྐབས་འདིར་དེའི་ཚད་འབྲས་མི་སྟོན་པའི་བྱིར།
 དེ་ལྟར་གཉིས་ལས། སྒྲོབ་དབེན་གྱིས་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་སྐབས་སུ། བྱེད་གསུམ་བུ་བཀག་
 བས། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་བསྒྲུབ་པ་ན། བྱ་བ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅིས་ཏེ།¹⁵¹ ཞེས་པ་ནས། སྒྲོ་འདོགས་
 པས་ནི་འཇུག་བྱིར་རོ།¹⁵² ཞེས་པའི་བར་རོ། རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ལ། ཐོག་མར་རྣམ་བདེན་
 བརྟུན་གཉིས་ཆར་གྱིས་ཁས་ལེན་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་སྐྱེ་རིས་ནི། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་བཀག་ནས་རྣམ་
 རིག་པའི་ལུགས་བསྒྲུབ་པ་སྟེ། དོན་རིགས་གང་ཡིན། ཞེས་པ་ནས། འདིའི་རྣམ་པ་གཉིས།¹⁵³ ཞེས་
 པའི་བར་རོ། སྐྱེ་རིས་འདི་རྣམ་བདེན་བརྟུན་གཉིས་ཆར་གྱིས་ཁས་ལེན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས། རྣམ་
 བདེན་པའི་ལུགས་ལ་གཟུང་རྣམ་བདེན་བྱུང་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཆོ་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པ་འབྲས་
 བུ་དང་། རྣམ་བརྟུན་པའི་ལུགས་ལ། གཟུང་རྣམ་སྒྲོ་བཏགས་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཆོ་རང་རིག་
 བཏགས་པ་བ་འབྲས་བུར་འགྱུར་བར་གསུངས་སོ། །འདི་ལ་རྣམ་བདེན་པའི་ལུགས་བཀག་ནས།
 རྣམ་བརྟུན་པའི་ལུགས་བསྒྲུབ་པ་ནི། གང་གི་དངོས་པོ་རྣམ་དབྱེད་ན།¹⁵⁴ ཞེས་པ་མན་ཆད་གྱིས་
 སྟོན་ཏེ། ཁྱེ་གཉིས་ཀ་ལ་ཐ་སྟད་དུ། དོན་རིག་འབྲས་བུར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་ལ། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ནི།
 ཚད་འབྲས་དང་པོ་ཉིད་གྱིས་སྟོན་ཏེ། དེར་དོན་རིག་འབྲས་བུར་གསུངས་པ་ནི་ཐ་སྟད་དུ་ཡིན་གྱི།

དབྱེད་ན་རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །རྣམ་རིག་པའི་ལྷགས་ནི། གང་ཆེ་རྣམ་རིག་གྱུ་ཡིས་
ཡུལ།^{༡༤༩} ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གསུམ་གྱིས་སྟོན་ཏེ། མདོར། དེ་ཡི་ངོ་བོ་ལས་ལྷོ་རེས།^{༡༥༠} ཞེས་
པ་རྩ་འགྲེལ་གྱི་དོན་ནོ། །ལྷགས་གཉིས་ཆར་གྱི་ཐ་སྟེན་དུ་དོན་རིག་འབྲས་བུ་ལའང་དབྱེད་ན། རང་
རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་ནི། བྱི་རོལ་དོན་ནི་ཡོད་ན་ཡང་།^{༡༥༡} ཞེས་སོགས་གྱིས་སྟོན་ཏེ། དེ་དང་
འབྲ་བའམ་གཞན་འབྲའང་རུང་།^{༡༥༢} ཞེས་བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་འཛིག་ཚུལ་གཉིས་གསུངས་པའི་
བྱིར་རོ། །ལྷགས་འདི་ཚྭ་གསུངས་པའི་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་རྒྱ་ཐོགས་པ་འབྲུལ་པ་མེད་པར་སྒྲུང་
བས་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲུངས་ནས་འཆད་པ་ལ་བཞི་ལས།

དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས།

དང་པོ་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ནི། འདི་ནི་དོན་དང་འབྲས་བྱེད་པ། རོན་གྱི་ངོ་བོ་ལས་
གཞན་མིན། དེ་བྱིར་གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་ཡི། སྒྲུབ་བྱེད་གཞལ་བྱའི་རང་བཞིན་ཉིད།^{༡༥༣} ཅེས་དང་།
དེ་ཡིས་བདག་ཉིད་འཛིན་པ་སྟེ།^{༡༥༤} དོན་རྟོགས་པ་ཡིས་ཞེས་པའི་གཞལ་བྱ་ཞེས་པ་དང་། དོན་ཞེས་
པ་རྣམས་གྱིས་གཞལ་བྱ་སྟོན། དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཞེས་དང་། གཞལ་བྱའི་རང་བཞིན་ཞེས་དང་། དོན་གྱི་
བདག་ཉིད་ཅེས་པ་རྣམས་གྱིས་ཚད་མ་སྟོན། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་ཡི་ཞེས་དང་། དོན་རྟོགས་པ་ཡི་ཞེས་
པ་རྣམས་གྱིས་འབྲས་བུ་སྟོན་ཏེ། འདི་ལ་དགོངས་ནས། ཆོས་མཆོག་གིས་དོན་གཞལ་བྱ། དོན་དང་
འབྲ་བ་ཚད་མ། དོན་རྟོགས་པ་འབྲས་བུ་ཞེས་པ་ནི་དང་པོའོ།^{༡༥༥} ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞལ་བྱ་ལ་
ཡང་། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་དུ་གྱུར་པའི་སྟོན་པོ་དང་། སྟོན་པོ་ལྟོག་ན་མོ་དང་། སྟོན་
པོ་རྣམས་གང་གཞལ་བྱར་བྱས་ཀྱང་ཁྱད་པར་མེད་དོ། །འདིར་ཚད་མ་ལ་དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་། དོན་གྱི་
བདག་ཉིད་དུ་གསུངས་པ་ནི་དོན་གྱི་རང་ངོས་ནས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི་སྒྲུ་རི་
བཞིན་པར་ནི་མི་བཟུང་ངོ་། །འབྲས་བུའི་སྒྲུབས་སུ་གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་དང་། དོན་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་
སྒྲུ་རི་བཞིན་པ་ནི་མི་རུང་སྟེ། དེ་དག་ནི་རྗེས་དཔག་ལ་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །རོན་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་
ཚད་མ་འབྲས་བུར་བྱེད་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མདོ་སྟེ་པའི་ལྷགས་ལ་དབང་གེས་གྱིས་དོན་དངོས་སུ་མ་

རྟོགས་པའི་བྱིར། རོན་རྟོགས་པའི་མངོན་སུམ་འབྲས་བུར་བྱས་པའི་ཚེ། རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་པའི་རིག་
 པ་ཚད་མར་འཛིག་པ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མངོན་སུམ་གྱིས་རོན་རྟོགས་པ་བསྐྱབ་པའི་སྐྱབས་ཡིན་གྱི།
 མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་སྐྱབ་བྱེད་འགོད་པའི་སྐྱབས་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་འདིའི་ཚད་འབྲས་ནི།
 སྡོན་པོ་གཞལ་བྱ། རང་གི་གཞུང་རོན་སྡོན་པོའི་སྟོབས་ལས་སྡོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་
 ཚད་མ། སྡོན་པོ་རྟོགས་པའི་མངོན་སུམ་འབྲས་བུའོ། །འདི་ནི་འདིར་བསྟན་གྱི་ཚད་འབྲས་གང་རུང་
 ཡིན་ན། རོན་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་དབང་དུ་བྱས་གྱི། གཞུང་གིས་བསྟན་ཚད་ལྟར་ན།
 སྡོན་པོ་གཞལ་བྱ། སྡོ་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གཞུང་རོན་སྡོན་པོའི་སྟོབས་ལས་སྡོན་པོའི་རྣམ་ལྡན་
 དུ་སྐྱེས་པ་ཚད་མ། སྡོ་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་སྡོན་པོ་རྟོགས་པ་འབྲས་བུ་ཅས་པར་སྣང་ངོ་། །

རྣམ་རིག་སྐྱ་པའི་ཚད་འབྲས།

གཉིས་པ་རྣམ་རིག་སྐྱ་པའི་ཚད་འབྲས་ལ་གིས་ཏེ། རོན་དམ་རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་དང་།
 བ་སྟངས་རོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་གཉིས་སོ། །དང་པོ་ནི། རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས། སེམས་ཙམ་
 པའི་ལུགས་ལྟར་ན། གཞུང་བ་འཛིན་པ་རིག་པ་དག་ཡོད་པ་མིན་ཡང་གཞལ་བྱ་དང་། །འཇལ་བྱེད་
 འབྲས་བུར་གནས་པ་འདི། ཁྱི་ལྟར་སྣང་བ་བཞིན་དུ་བྱས།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྣམ་པཅས་
 པ་དག་གཞུང་བར་སྣང་བ་གཞལ་བྱ། དེར་འཛིན་པར་སྣང་བ་ཚད་མ། རང་རིག་མཚན་ཉིད་པ་
 འབྲས་བུར་འདོད་ལ། གཞལ་བྱ་དང་ཚད་འབྲས་བདེ་སྟུག་ཕྱོད་པ་ལྟར། དུས་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་
 འདོད་དོ། །རྣམ་པ་རྟུན་པས་རོན་དུ་སྣང་བའི་སྟོབས་བྱེད་གསལ་བྱ། དེ་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཚད་མ།
 རང་རིག་བྱེད་པ་པའི་བ་སྟངས་འབྲས་བུ་ར་འདོད་པས་གཞལ་བྱ་དང་། ཚད་འབྲས་གཉིས་སྐྱ་
 སོགས་སྣང་བ་ལྟར་གཅིག་པ་བཀག་པར་འདོད་དོ།^{༡༨} །ཅིས་གསུངས་པའི་རོན་ལ། སྦྱིར་བཟུང་རྣམ་
 གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་མདོ་སེམས་གཉིས་ཆར་གྱིས་འདོད་ཀྱང་། བཟུང་རྣམ་ལ་མི་འདྲ་
 པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་དེ། མདོ་སྡེ་པས་བྱི་རོལ་རོན་ལས་སྐྱེས་པའི་སྟོབས་དེའི་རྣམ་པར་ཤར་བ་ལ་
 གཞུང་རྣམ་དང་། རྣམ་བདེན་པས། བྱི་རོན་མེད་ཀྱང་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཤེས་པ་ཉིད་བཟུང་

བར་སྒྲུབ་པ་ལ་བཟུང་ནམ་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁྲིམ་ན་རྣམ་བཤེན་པས། དེ་ཉིད་གཞལ་བྱར་བྱས་ནས། དེ་ཡོངས་སུ་གཙོད་པར་བྱེད་པའི་འཛིན་རྣམ་ཚད་མ་དང་། དེ་ཉམས་སུ་ཁྱོད་བའི་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པར་འབྲས་བུར་འདོད་དོ། བཟུང་ནམ་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས། རྣམ་བཤེན་པ་ལ་སྒྱུར་བ་ཡང་འདི་ལ་དགོངས་ཏེ། ཚད་འབྲས་གཉིས་པའི་སྐབས་ཀྱི་བཟུང་ནམ་སྟེ། ཕྱི་དོན་མེད་ཀྱང་བག་ཆགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཤེས་པ་ཉིད། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་སྒྲུབ་བའི་བཟུང་ནམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདིར་འགའ་ཞིག་ནི་འགའ་ཞིག་གི། བག་ཆགས་རབ་ཏུ་སད་བྱེད་པ། ཁྲིམ་སྟོན་ནམ་ངེས་ཀྱི། ཕྱི་རོལ་དོན་ལྟོས་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༩༥} ཞེས་གསུངས་པས་སོ། རྣམ་བཟུན་པས། དོན་དུ་སྒྲུབ་བའི་བཟུང་ནམ་སྟོང་བྱུང་གས་གཞལ་བྱ། དེ་དངོས་སུ་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ཚད་མ། དེ་ཉམས་སུ་ཁྱོད་བར་སྒྲུབ་བའི་དེ་ལ་རང་རིག་བྱུང་གས་པ་བ་འབྲས་བུར་བཞེད་དོ། ཁྲིམ་སྟོང་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་སྟེ། བཟུང་ནམ་སྟོང་བྱུང་གས་དེ་རང་མིན་པས་དེ་ལ་རང་རིག་བྱུང་གས་པ་བ་ཡིན་ཀྱང་། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། རང་བདག་ཡུལ་དུ་བཞག་པ་ན། ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བསྟན་པའི་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པའི་ཚད་འབྲས་དེ། རྣམ་བཟུན་པས་ཀྱང་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། མདོར་ན། བཟུང་ནམ་ཤེས་པ་བཤེན་པ་མདོ་སྟེ་པ་དང་རྣམ་བཤེན་པ་གཉིས་ཀྱི་ལྷགས་དང་། དོན་ཤེས་གང་དུ་ཡང་མི་བཤེན་པ་རྣམ་བཟུན་པའི་ལྷགས་སུ་རྟོགས་ན། གཟུང་ནམ་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཚེ། འབྲས་བུ་ལ་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པ་དང་བྱུང་གས་པ་བ་འབྲུང་བའི་བྱེད་པར་ལ་སྟོངས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེར་སང་བཟུང་ནམ་ཡིན་ན། ཤེས་པ་ཡིན་པས་བྱུང་བ་རྣམ་བཟུན་པའི་ཡང་ལྷགས་སུ་སྒྲུབ་པ་དེ་དག་གིས་ནི་བསྐྱལ་པའི་བར་དུ་འབད་ཀྱང་དོན་དེ་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་ལ། རྣམ་བཤེན་བཟུན་ཀྱི་བྱེད་པར་ལ་ཡང་སྟོངས་པར་འགྱུར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། རྣམ་བཤེན་བཟུན་གཉིས་ཀས་ཀྱང་ཐ་སྟད་དུ། ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་འགྱུར་བའི་སྟོན་པོ་གཞལ་བྱ། བག་ཆགས་བརྟེན་བྱུང་གི་ཤེས་པ་ལ་སྟོན་པོ་གསལ་བར་སྒྲུབ་བའི་བཟུང་ནམ་ཚད་མ། ཐ་སྟད་དུ་ཕྱི་དོན་སྟོན་པོ་རིག་པའི་དོན་རིག་མཛོན་སུམ་འབྲས་བུར་བཞེད་དེ། འདི་བསྐྱབ་པ་ལ་ལུང་གིས་བསྐྱབ་པ་དང་། རིག་པས་བསྐྱབ་པ་དང་། ཐ་སྟད་ཀྱི་དོན་བཤད་པ་དང་གསུམ་ལས།

དང་པོ་ནི། དམིགས་བརྟག་ལས། བད་གི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི། བྱི་རོལ་ལྟར་སྒྲུང་གང་ཡིན་ཏེ། འོན་ཏེ་ཅུམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར། རྟེན་རྒྱུན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ཕྱིར་ལོ།^{༡༤} ཞེས་གསུངས་པའི་ཚིག་རྒྱུང་དང་པོ་གཉིས་ཀྱིས། ཐ་སྙད་དུ་བྱི་དོན་འཛིག་པའི་གཞི་ངོས་བཟུང་ནས། དོན་ཉིད་ཅེས་པས་ཐ་སྙད་དུ་དོན་ཉིད་དུ་འཛིག་པར་བརྟན། ཅུམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར་ཞེས་པས་དོན་ལ་ཤེས་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡིན་པར་བརྟན། ཚིག་རྒྱུང་ཐ་མས་ཐ་སྙད་དུ་མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་བྱུང་བས་དམིགས་རྒྱུན་གྱི་མིང་གིས་བརྟགས་པར་བརྟན་ཏོ། རྟེན་རྒྱུན་དུ་ཅུམ་ངེས་ལས། དོན་གནས་པ་ནི། རང་རིག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རང་རིག་པ་ཡིན་ཡང་འབྲས་བུ་ལས་འདི་ནི་དོན་རིག་པར་ཡིན་པར་ལྟོ།^{༡༥} ཞེས་དང་། ཅུམ་འབྲེལ་ལས། དོན་འཛིག་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་ཕྱིར། རང་རིག་ཡིན་ཡང་དོན་རིག་འདོད།^{༡༦} ཅེས་གསུངས་པའི་དོན་ཡང་། ཐ་སྙད་དུ་དོན་རིག་ཏུ་འཛིག་པའི་དབང་ཤེས་འདི་ཉིད་ལ་རང་དུས་སྐབས་བ་དེ་དོན་ལ་ཤེས་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡིན་ཡང་དབང་ཤེས་དེའི་འབྲས་བུ་ངེས་ཤེས་ཀྱི་སྒྲིའི་ངོ་བོར་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡིན་པས་ཐ་སྙད་དུ་དོན་དུ་འཛིག་ཅེས་པ་སྟེ། འབྲས་བུ་ལས་ཞེས་པ་ནི་དབང་ཤེས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ངེས་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལོ། ཁང་ཆེ་ཤེས་བྱ་དོན་དུ་ནི། ཁལ་གྱི་ཕྱིར་^{༡༧} ཞེས་དང་། དེ་ཉིད་དོན་དུ་ཅུམ་པར་ངེས།^{༡༨} ཞེས་པ་རྩ་འབྲེལ་སྒྲུང་དངས་པ་ཅུམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བརྟན་ཅིང་། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་བསྐྱེས་ནས་རིགས་གཏིར་རང་འབྲེལ་ལས། ཐ་སྙད་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་མདོ་སྟེ་པ་ལྟར་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཡིན་ཏེ། དོན་འཛིག་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་ཕྱིར། རང་རིག་ཡིན་ཡང་དོན་རིག་འདོད།^{༡༩} ཅེས་གསུངས་ལ། གང་ལྟར་ཡང་སྒྲོ་རྩལ་གཉིས་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་ནི། གྲུབ་མཐའ་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་ལ། གནས་ལུགས་དཔྱོད་པའི་རིག་ངོར་འཛིག་པའི་ཅུམ་གཞལ་དང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་ལ་རི་ལྟར་གྲགས་པ་ལྟར་འཛིག་པའི་རྩལ་གཉིས་ཡོད་པས། འདིར་ཡང་དེ་ཉིད་ངེས་པར་དགོས་ལ། དེ་ལ་སྒྲོ་རྩལ་གཉིས་དང་། རང་རིག་བསྐྱབ་པའི་རིགས་པས་དབྱེད་པའི་ཆོ། དབང་ཤེས་ལ་རང་དུས་སྐབས་བ་དེ་བྱི་དོན་ཡིན་པ་ཞེས་ཀྱང་། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དུ་དེ་ཉིད་ལ་བྱི་དོན་གྱི་ཅུམ་གཞལ་བྱེད་དེ། གང་ཕྱིར་རི་ལྟར་དོན་བདག་སྟེ། ཤེས་ལ་གནས་

པ་དེ་ལྟ་བུ། །འདི་ནི་དེ་ལྟར་གནས་སོ་ཞེས། རེས་བྱེད་བདག་ཉིད་རིག་པ་ཡིན།^{༡༧} །ཞེས་གསུངས་
པ་ལྟར། དབང་གེས་ལ་རང་དུས་སུ་སྒྲུང་བ་འདི་ཉིད་ལ། འཛིག་རྟེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཙང་མི་གཙང་
དང་། རྩོན་པོ་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐ་སྟད་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐ་སྟད་དུ་བྱི་དོན་ཡིན་པ་འདི་ལ་ཡང་།
བག་ཆགས་བརྟན་པའི་གེས་པ་དགོས་པར་རྣམ་ངེས་ཀྱི་ལུང་གིས་གེས་སོ།།

གསུམ་པ་ནི། འོན་ཐ་སྟད་ཀྱི་དོན་གང་ཞེན། གྲུབ་མཐའ་ལ་ཞུགས་མ་ཞུགས་ཐམས་ཅད་
ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པའི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱིས་དངས་པའི་ངེས་གེས་ལ་ངེས་པ་སྒྲོའི་ཐ་སྟད་དང་། ངེས་
གེས་དེས་དངས་པའི་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུ་རྣམས་ལ། བརྗོད་པ་སྒྲུའི་ཐ་སྟད་དུ་འཛོག་སྟེ། དེ་ལྟ་བུའི་ངེས་
གེས་དངས་པའི་ཚད་མ་ལ། ཀྱན་དུ་ཐ་སྟད་པའི་ཚད་མར་འཛོག་པ་ནི། རྣམ་ངེས་ལས་གསལ་བར་
འབྱུང་ཞིང་། དེའི་དོན་རིགས་གཏེར་ལས་ཅི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་འབྱུང་གི། བོད་གཞན་རྣམས་ལ་ཚིག་ཙམ་
ཡང་མི་སྒྲུང་ན། དོན་ལྟ་ཅི་སྒྲོས་སོ། །འདི་ལྟ་བུའི་ཐ་སྟད་ངོས་ཟེན་ན། དངོས་པོ་སྒྲུ་བའི་ལུགས་ལ་ཐ་
སྟད་དུ་ཡོད་ན་ཡོད་པས་མ་ཁྲབ་པ་དང་། དབུ་མ་པའི་ལུགས་ལ་ཁྲབ་པ་ནི། གནས་ལུགས་དབྱེད་པའི་
རིག་ཁོར་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་མི་ལེན་གྱི་བྱེད་པར་ཡིན་པ་ཡང་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ།།

དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ལ་དོགས་པ་དབྱེད་ནས་རང་རིག་འབྲས་བུར་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ལ་དོགས་པ་དབྱེད་ནས་རང་རིག་འབྲས་བུར་བསྟན་པ་
ལ་གསུམ་སྟེ། མདོར་བསྟན། རྒྱས་པར་བཤད། ཚུད་པ་སྒྲོང་བའོ། །དང་པོ་ནི། རྣམ་ངེས་ལས། གང་
གི་རང་བཞིན་གཅིག་ཉིད་ལ་གཅིག་གིས་ཡིད་དུ་འོང་ལ་གཞན་གྱིས་ནི་ཡིད་དུ་མི་འོང་བར་མཐོང་
བའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༨} ཞེས་དང་། གཞན་ལ་ཡང་ཐ་དད་པ་མེད་པའི་སྒྲུ་དང་། གྲི་ལ་སོགས་པའི་བྱེད་པར་
གྱིས་སྒོག་ཆགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་རྣམས་ཀྱི་དབང་པོ་ཉིད་ཀྱིས་བདེ་བ་མི་སྦྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༩} །ཞེས་བྱི་
རོལ་ཡུལ་གཅིག་ཉིད་ཀྱིས་དབང་གེས་སོ་སོ་ལ་རྣམ་པ་ཐ་དད་དུ་གཏོད་པར་བཤད་པས། སེམས་
ཙམ་པ་ཁོ་ནའི་ལུགས་མ་ཡིན་ལ། སེམས་ཙམ་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་སྒྲུབས་སུ་བཤད་ཅིང་། ལུགས་དེ་
ལ་ཐ་སྟད་དུ་བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་འཐད་པས། མདོ་སྟེ་པ་ཁོ་ནའི་ལུགས་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་གཉིས་

ལས་གཞན་པའི་རང་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་བསྟན་བཅོས་འདིར་མི་འབྱུང་བས། དངོས་བསྟན་གྱི་ཚད་
འབྲས་འདི། མདོ་སེམས་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སུ་གྲུབ་པོ། །འོན་ཀྱང་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱར་འཛོག་ཚུལ་ལ་
བྱད་པར་ཡོད་ཅིང་། དེའི་སྟོབས་ཀྱིས་བཟུང་ནམ་ལ་ཡང་བྱད་པར་ཡོད་པས། རང་རིག་གི་མུང་བྱ་ལ་
ཡང་བྱད་པར་ཡོད་དོ།

གཉིས་པ་ལ། སྒྲིམ་ནི། གཞུང་གི་སྐབས་དང་གཞལ་བྱ་ཡང་སྐྱེ་དང་། །ཚད་མ་འབྲས་སུ་
དབྱད་དང་མ་དབྱད་དང་། །ཡིད་ཆེས་ལུང་ལས་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀ་ལ། །འབྲས་རྟོགས་ཚུལ་འདི་
འཐད་པར་ཁོ་བོས་མཐོང་། །ཞེས་པ་སྟེ། འདི་ལ་དོན་ཚན་བདུན་ལས།

དང་པོ་གཞུང་གི་སྐབས་གཉིས་ཀ་ལ་སྐྱེ་བ་ནི། མདོ་སྟེ་པ་ཁོ་ནའི་ལུགས་ཡིན་ན། དོན་
རིག་གི་ཚད་འབྲས་རྟོགས་ནས་རྣམ་རིག་པའི་ཚད་འབྲས་མ་བྱུང་གི་བར་དེར་འབྱུང་རིགས་ཏེ། མདོ་
སྟེ་པའི་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཁོ་ན་ལ་དོགས་པ་དཔྱད་བྱེད་ཡིན་ཞིང་། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་
མེད་པའི་བྱིར་རོ། །སེམས་ཙམ་པ་ཁོ་ནའི་ལུགས་ཡིན་ན། རང་རིག་ཙམ་ནི་རབ་ཏུ་བཤད།¹⁷² །ཅིས་
པའི་འོག་ཏུ་འབྱུང་བར་རིགས་ཏེ། སྟོབས་དག་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་ཀྱང་།¹⁷³ །ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་དེ།
བཟུང་ནམ་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ལ་དོགས་པ་དཔྱད་བྱེད་ཡིན་པས། གཞུང་འདིས་བར་ཏུ་
བཅད་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱ་ལ། དོན་
རིག་འབྲས་སུར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་དང་། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཀྱི་བཟུང་ནམ་གཞལ་བྱ་ལ། རང་
རིག་འབྲས་སུར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་དང་། ཐ་སྙད་དུ་ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱ་ལ་ཐ་སྙད་དུ་དོན་རིག་འབྲས་
སུར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་གཉིས་ཏེ། གསུམ་བཤད་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ། ཚད་འབྲས་འདི་འབྱུང་བས་
བཟུང་ནམ་གཞལ་བྱ་ལ་རང་རིག་འབྲས་སུ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བྱས་པ་གཉིས་པོ་ལ་
ཡང་། རྗེས་ཀྱི་ངེས་ཤེས་ཀྱི་གཞན་ངོ་ལ་ལྟོས་ནས་དོན་རིག་འབྲས་སུར་བཞག་པ་ཡིན་གྱི། འོག་ནས་
འཆད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱིས་དང་། རང་རིག་བསྐྱེད་པའི་རིགས་པས་དབྱད་ན། རང་རིག་འབྲས་སུར་
རིགས་ཏེ། དབང་ཤེས་ཀྱི་རང་དབྱེས་སུ་སྤྱང་བ་འདི་ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་བཟུང་ནམ་
ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །ཞེས་སྟོན་པས་འདིས་ཀྱང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སུ་གྲུབ་པོ།

གཉིས་པ་གཞལ་བྱ་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྱུར་བ་ནི། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་བྱི་དོན་ལྟོག་ན་མོ་གཞལ་བྱ་དང་། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལ། བ་སྟད་དུ་བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་འབྱེད་པའི་ཚུལ། སྒར་བཤད་ཟིན་པས་འདིས་ཀྱང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སུ་གྱུབ་པོ། །གསུམ་པ་ཡང་སྒྲ་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྱུར་བ་ནི། མདོ་སྡེ་པ་ལ་སྒྱུར་བའི་ཆོ་བརྒྱུད་རྣམས་གཞལ་བྱ་ལ་རང་རིག་འབྲས་བུར་མ་ཟད་བྱི་དོན་གཞལ་བྱ་ལ་ཡང་ཞེས་སྒྱུར་ལ། རྣམ་རིག་པ་ལ་སྒྱུར་བའི་ཆོ་བཤེས་པས་དབྱེད་པའི་ཆོ་བྱི་དོན་མེད་མོད། བ་སྟད་དུ་བྱི་དོན་ཡོད་ན་ཡང་ཞེས་སྒྱུར་བར་བྱ་བ་ཡིན་པས། འདིས་ཀྱང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སུ་གྱུབ་པོ། །ཁའི་པ་ཚད་མ་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྱུར་བ་ནི། བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཆོ་བརྒྱུད་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་པ་ནི། མདོ་སྡེ་སེམས་གཉིས་ཆར་གྱིས་ཁས་ལེན་དགོས་ཏེ། སྒྲ་མས་བྱི་དོན་ལྟོག་ན་མོ་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཆོ་དེས་བཞག་པའི་རྣམ་པ་ཚད་མར་འདོད་ཅིང་། བྱི་མས་བ་སྟད་དུ་བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཆོ་བ་སྟད་དུ་དོན་རིག་པར་འཛོག་དགོས་ལ། དེ་ཡང་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བརྒྱུད་རྣམས་ཁོ་ནས་འཛོག་ནུས་གྱི་གཞན་གྱིས་འཛོག་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིས་ཀྱང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སུ་གྱུབ་པོ། །ལྷ་པ་འབྲས་བུ་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྱུར་བ་ནི། དབྱེད་ན་རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་ཡང་། མདོ་སེམས་གཉིས་ཆར་གྱི་ལུགས་ཏེ། མདོ་སྡེ་པས་བྱི་དོན་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཆོ་ཚུལ་གཉིས་གྲུབ་པར་འདོད་ཅིང་། ཚུལ་གཉིས་གྲུབ་པས་རང་རིག་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚུལ་གཉིས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པས་ཀྱང་། །རང་རིག་པ་ལ་ཆེར་གྲུབ་པ་ཡིན།^{༢༧} །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། རྣམ་རིག་པ་ལ་གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་པ་མེད་པས། དབྱེད་ན་རང་རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་ལས་འོས་མེད་པའི་ཕྱིར་འདིས་ཀྱང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སུ་གྱུབ་པོ། །ཁྱུག་པ་དབྱེད་མ་དབྱེད་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྱུར་བ་ནི། མདོ་སེམས་གཉིས་ཆར་གྱིས་ཀྱང་དབང་གེས་ལ། རང་དུས་སུ་སྒྲུབ་བ་འདི་མ་དབྱེད་ན་བྱི་དོན་ཡིན་པ་དང་། དབྱེད་ན་གེས་པ་རང་གི་ངོ་བོར་འདོད་པར་བྱད་པར་མེད་དེ། མདོ་སྡེ་པས་ནི། བྱི་དོན་ལྟོག་ན་མོའི་རྣམ་དབྱེ་མི་གེས་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་དེས་གེས་དེས་ཀྱང་སྒྲིར་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ངེས་པར་འདོད་ཅིང་། རྣམ་རིག་པས་ནི། བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་གི་དབང་གེས་ཀྱིས་དབང་པའི་ངེས་གེས་ཀྱི་ངོར་དབང་གེས་ལའང་དུས་སུ་སྒྲུབ་བ་ནི་བྱི་དོན་ཡིན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཉིས་ཀས་ཀྱང་དབྱེད་པའི་ཆོ་བརྒྱུད་རྣམས་དུ་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིས་

ཀྱང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སྤྱུང་བོ།

བདུན་པ་ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་གཉིས་ཀ་ལ་སྦྱར་བ་ནི། སྤར་བྲངས་པའི་དབང་གིས་གྱི་ཡུལ་
 ཐུན་མོང་བ་ཡོད་པའི། རྣམ་ངེས་གྱི་ལུང་དང་། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ལ་ཐ་སྟད་དུ་ཕྱི་དོན་ཡོད་པའི་ལུང་
 རྣམས་དང་། འཆད་པར་འགྱུར་བའི་སློ་ཚུལ་གཉིས་པ་དང་། རང་རིག་བསྐྱབ་པའི་གཞུང་རྣམས་ནི། ཕྱི་
 དོན་ཁས་སྤངས་པ་དང་མ་སྤངས་པ་ཙམ་མ་གཏོགས། མདོ་སེམས་གཉིས་ཆར་གྱི་ལུགས་ཡིན་པ་
 རྣམས་ནི། དངོས་བསྟན་གྱི་ཚད་འབྲས་མདོ་སེམས་གཉིས་ཆར་གྱི་ལུགས་ཡིན་པའི་ལུང་དུ་འགྱུར་རོ། ཇི་
 དང་འབྲ་བའམ་གཞན་འབྲའང་རུང་།¹¹⁰ ཞེས་པས་ཀྱང་གཉིས་ཀའི་ལུགས་སྤྱུང་བ་མྱོ། དེ་དང་འབྲ་
 བ་ཞེས་པ་ནི། ཕྱི་དོན་དང་འབྲ་བ་མདོ་སྟེ་པའི་ལུགས་ཡིན་ལ། གཞན་འབྲ་ལ། ལྷས་མི་འབྲ་བ་ཞེས་
 བཤད་ཅིང་། སྤར་བས་པ་ཁ་ཅིག གཞན་བག་ཆགས་དང་འབྲ་བ་ཞེས་བཤད་པ་དོན་གཅིག་པར་
 སྤང་མྱོ། རྣམ་རིག་པའི་ལུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། མདོར་ན་དེ་ཐམས་ཅད་གྱི་དོན་བསྟུན་ནས་བདག་
 ཉིད་ཆེན་པོ་ས་སྐྱ་བ་ཆེ་ཏམ། ཉན་ཐོས་སྟེ་གཉིས་དང་སེམས་ཙམ་རྣམ་བདེན་བརྟུན་གྱི་ཚད་འབྲས་
 བཞི་བཤད་ཟིན་ནས། དེ་ལྟར་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ལས། སློབ་དཔོན་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་ལེན་པ་ན་
 མདོ་སྟེ་པ་ལྟར་མཛད་ལ། ཤེས་བྱ་ནང་ལ་འཇུག་པ་ན་རྣམ་མཐོང་ཞལ་གྱིས་བཞེས་སོ། གཉིས་ཀ་ལྟར་
 ཡང་དོན་དམ་པར་རང་སྐྱོ་གི་ཚད་འབྲས་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རང་གི་ངོ་བོ་དབྱེད་པ་ན། རང་
 རིག་འབྲས་བྱ་ཡིན་པར་བཤད།¹¹¹ ཅིས་གསུངས་པས་སོ། ཐ་སྟད་ཀྱན་རྫོང་ཏུ་མདོ་སྟེ་པ་ལྟར། དོན་
 རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཡིན་ཏེ། དོན་འཛོག་དེ་ཡི་བདག་ཉིད་ཕྱིར། རང་རིག་ཡིན་ཡང་དོན་རིག་
 འདོད།¹¹² ཅིས་གསུངས་ལ། གང་ལྟར་ཡང་སློ་ཚུལ་གཉིས་པ་ཡིན་ཏེ། དོན་རིག་ལྟར་ན་ཡང་། ཕྱི་
 རོལ་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། ཚུལ་གཉིས་བརྟེན་ཡིན།¹¹³ ཞེས་གསུངས་པས་དོན་གཤམ་པ་དང་། སློ་
 ཤེས་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཡིན་ལ། རྣམ་རིག་པ་ལྟར་ན། ཕྱི་རོལ་དོན་ལྟོས་མ་ཡིན་ནོ། ཇི་ཕྱིར་གཅིག་ལ་
 ཚུལ་གཉིས་ཡོད།¹¹⁴ ཅིས་གསུངས་པས་སོ། སློ་གཅིག་ལ་མ་རིག་པས་བསྐྱད་པས་ཡུལ་དང་གཤམ་
 པའི་ཚུལ་གཉིས་ཡིན་ནོ། ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ཚུལ་འདིའི་རྗེས་སུ་འབྲང་རོ། ཁོད་
 ཨལ་ཆེར་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྤྱོད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་མོད། དེ་ནི་དངོས་པོ་སྟོབས་བྱུགས་ཀྱི་རིགས་པ་མ་གཤམ་

པར་ཟད་དོ།^{੧੫} །ཅེས་གསུངས་སོ། །རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་འདི་ལས་གཞན་དུ་འཆད་པ་རྣམས་
 གྱིས་ནི། རིགས་གཏེར་ཙུ་འགྲེལ་གང་ན་ཡིད་སྟོན་དགོས་སོ། །འོ་ན་སྐབས་འདིའི་ཚད་འབྲས་ཇི་ལྟ་
 བྱ་ཞེན། སྤར་གྱི་དོན་རིག་གི་ཚད་འབྲས་གཉིས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་དང་། ཚད་མ་གཞིར་བྱས་ནས་འབྲས་
 བུའི་སྐབས་སུ་ཐ་སྟད་དུ་བྱི་དོན་སྟོན་པོ་རིག་པ་ཡིན་ཡང་དབྱེད་ན་རང་གི་ངོ་བོ་རིག་པའི་མཛོན་སུམ་
 འབྲས་བུ་ཅས་སྤྱར་བ་ཉིད་དོ།

གསུམ་པ་(ཚོད་པ་སྤོང་བ་)ནི། རྒྱལ་དབང་སློས། རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་བཞེན་དུ་འཛིན་
 པའི་རྣམ་པ་འདོད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ།^{੧੬} ཞེས་དང་། ལྷ་ས་འཛིན་བདག་ཤེས་པའི་སྟེ། རྣམ་པར་རིག་པ་
 ཙམ་གྱི་ཕྱོགས་བཞེན་ལོ། །ཞེས་རྣམ་རིག་པ་དཔེར་བྱས་པ་དང་། ཤེས་བྱ་ནང་གིར་སྤྱོད་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་
 དོགས་པ་བསུ་བའི་ཕྱིར།^{੧੭} ཞེས་རྣམ་རིག་པ་ཕྱོགས་སྤར་བྱས་པའི་ཕྱིར་ན་རྣམ་རིག་པ་ལ་སྦྱར་བ་
 མི་འཐད་དོ་ཞེན། སྟོན་མེད་དེ། སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ལ་བྱི་དོན་བཀག་ནས། རྣམ་རིག་པ་ཙམ་གྱི་
 ཚད་འབྲས་དང་། ཐ་སྟད་དུ་བྱི་དོན་ཁས་སྤངས་པའི་ཚད་འབྲས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བཟུང་རྣམ་
 གཞལ་བྱ་ལ། རང་རིག་འབྲས་བུར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་དེ་ཉིད་ཡིན་པས། དེའི་ཕྱོགས་བཞེན་དུ་རང་
 རིག་འབྲས་བུ་ཡིན་ན་འཛིན་རྣམ་ཚད་མར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་དོགས་པ་བསུ་ཞིང་དེའི་ལན་བཏབ་པའི་
 ཕྱིར་རོ། །དེ་ལས་གཞན་པའི་ཚོད་སྟོང་རྣམས་ནི། རང་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྟོགས་ན། རང་གོ་ལ་དུ་
 འགྱུར་བས་འདིར་མ་སྟོས་སོ།

རྣམ་རིག་པའི་ཚད་འབྲས་ལ་དོགས་པ་དབྱེད་ནས་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པའི་

ཚད་འབྲས་ངོས་བཟུང་བ།

བཞེད་རྣམ་རིག་པའི་ཚད་འབྲས་ལ་དོགས་པ་དབྱེད་ནས། རང་རིག་མཚན་ཉིད་པའི་ཚད་
 འབྲས་ངོས་བཟུང་བ་ནི། མདོར། དེ་ལྟར་རྣམ་པ་དུ་མ་རིག་པའི་ཤེས་པ་དུ་མ་ཉེ་བར་སྤངས་པ་དེ་ལྟར་
 ཚད་མ་དང་། གཞལ་བྱ་ཉིད་དུ་ཉེ་བར་འདོགས་ཏེ་དེ་ཉིད་སྤྱོད་པ། གང་ཆེ་སྤང་བ་དེ་གཞལ་བྱ། ཚད་
 མ་དང་ནི་དེ་ཡི་འབྲས། །འཛིན་རྣམ་རིག་པ་དེ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་གསུམ་ཐ་དད་དུ་མ་བྱས།^{੧੮} །ཞེས་དང་།

དེའི་དོན་རྣམ་འགྲེལ་འདིར། གློ་བཟང་ག་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་ཀྱང་། ཞེས་པ་ནས། རང་རིག་ཅིས་ནི་
རབ་ཏུ་བཤད།^{༡༤} ཅིས་པའི་བར་གསུངས་སོ། རྟེན་ལ་གློ་བཟང་ག་ཅིས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གསུམ་
གྱིས། གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་པོ་དོན་ལ་ཐ་དད་དུ་མེད་ཀྱང་། གློ་འབྲུལ་པ་ལ་ཐ་དད་དུ་སྒྲུང་བར་
བསྟན། གཟུང་བ་འཛིན་པ་རིག་པ་དག་^{༡༥} ཅིས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཅིག་གིས་སྒྲུང་བ་དེ་ལ་
བརྟེན་ནས། ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱས་པར་བསྟན་ཏོ། རྟེན་ལ་མ་ཡིན་ན་ཞེས་
སོགས་ཚིགས་བཅད་གསུམ་གྱིས། གཟུང་འཛིན་རིག་གསུམ་གྱི་ནང་ནས། གཟུང་རྣམ་བདེན་མེད་དུ་
བསྐྱབ་པའི་རིགས་པ་བསྟན། དེས་ན་སྤར་ཚད་འབྲས་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་བཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱར་
བཞག་པ་ཡང་བདེན་བརྟུན་མ་ཕྱེ་བ་ཡིན་ཞིང་། རང་རིག་འབྲས་བྱར་བཞག་པ་ཡང་དངོས་བརྟགས་
མ་ཕྱེ་བ་ཡིན་པས། རྣམ་བདེན་བརྟུན་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་བཟུང་རྣམ་གློ་
བརྟགས་སུ་བསྐྱབ་པས་དེ་ལ་ལྟོས་པའི་རང་རིག་བརྟགས་པ་བ་ཡིན་པ་རྣམ་བརྟུན་པའི་ལུགས་
བསྐྱབ་པའོ། རྟེན་གསུམ་དོན་ལ་ཐ་དད་དུ་མེད་ཀྱང་འབྲུལ་པོར་ཐ་དད་དུ་སྒྲུང་བ་ལ་ རྩོད་པ་སྒྲོང་བ་ནི།
ཚོས་མཐུན་པ་ཉིད་མཐོང་བ་ལས།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གསུམ་མོ། རྟོན་རྣམ་བརྟུན་པའི་
ལུགས་ཀྱི་རང་རིག་མཚན་ཉིད་པ་འབྲས་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ངེ་ལྟ་བུ་ཞེན། དེ་
ལ་གློ་ནི་ཡོངས་གཙོད་པ།^{༡༧} ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་བཞི་སྟེ། འདི་ནི་གཞུང་གི་སྐབས་རྣམ་
བརྟུན་པའི་ཡིན་ཀྱང་། རང་རིག་ཁས་ལེན་པའི་རང་རིག་གི་ཚད་འབྲས་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱར་བར་བྱ་
བ་ཡིན་ཏེ། རིགས་གཉེར་ལས། དེ་ལ་རང་རིག་ཚད་འབྲས་ནི། རྣམ་གཞག་གྲུབ་མཐའ་ལལ་ཆེར་
མཐུན།^{༡༨} ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་འདིའི་གཞུང་གིས་བྱེད་དུ་འདྲེན་པར་མཛད་པའི་བྱིར་རོ།

རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་ངེས་པར་བྱ་བ།

གསུམ་པ་(རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་ངེས་བྱེད་)གློ་ཚུ་ལ་གཉིས་དང་རང་རིག་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་
བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚུ་ལ་གཉིས་བསྐྱབ་པ་དང་། རང་རིག་བསྐྱབ་པའོ། རང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ། གང་
ཟག་གང་གི་རོར་བསྐྱབ། གློ་གང་གི་བསྐྱབ། བསྐྱབ་བྱ་ཚུ་ལ་གཉིས་ཀྱི་རོ་བོ། ཚུ་ལ་གཉིས་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་

རིགས་པ་བཤད་པའོ།

དང་པོ་ནི། བྱི་དོན་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ཚུལ་གཉིས་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི་སྤར་ཚོལ་མདོ་སྤར་
པ་དང་། བྱི་དོན་ཁས་མ་སྒྲུངས་པའི་ཚུལ་གཉིས་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། སྤར་ཚོལ་སེམས་ཙམ་པས་
བྱི་ཚོལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱབ་པ་མཁུ་ཆད་ཀྱི་དོར་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། སྤོ་རྒྱམ་མེད་དུ་འདོད་པའི་ཚོལ་བའི་དོར་
བསྐྱབ་དགོས་པའི་བྱིས། གཉིས་པ་ནི། དོན་སྤར་གི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་དུ་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་
ལ་རང་དུས་སུ་སྤར་བ་དེ་བྱི་དོན་ཡིན་པ་བཀག་ནས། ཤེས་པའི་དོར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་བྱིས་རོ། །
གསུམ་པ་ནི། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཙམ་གྱི་ཚུལ་གཉིས་ཙམ་ནི་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱི་ཚོལ་ལ་གྲུབ་
ཟིན་པའི་བྱིས། སྤོ་གཅིག་ཉིད་ལ་ཉམས་སུ་བྱོང་བ་འཛིན་ནམ་གྱི་ཚུལ་དང་། ཡུལ་དུ་སྤར་བ་བཟུང་
ནམ་གྱི་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་དེ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱི་ཚོལ་ལ་གྲུབ་ཟིན་པའི་བྱིས་རོ། །དེས་
ན་བྱི་མ་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་དོན་རང་བཞིན་ཉིད་མ་གྲུབ། །དེ་ཡང་ཡང་དག་བྲན་ལས་
གྲུབ།^{༡༩} ཁྱེད་གསུངས་པའི་བྱིས་རོ།

བཞི་པ་ནི། སྤོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་གིས། ཡུལ་ཤེས་དེ་ཡི་ཤེས་པ་ཡིན།^{༢༠} ཞེས་དང་།
དུས་ཕྱིས་བྲན་པ་ལས་ཀྱང་སྤྱི།^{༢༡} ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞུང་ལས་བསྟན་ཚུལ་སྤྱིར་
བསྟན། དཀའ་བའི་གནས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། གཞུང་དང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་
པ་དང་། གཞུང་གི་མ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། གཞུང་དེའི་དོན་ལ་ཕྱོགས་སྒྲུང་གིས་
བཤད་པའི་རིགས་པ་གཉིས་དང་། ཚོས་གྲགས་ཀྱིས་བཤད་པའི་རིགས་པ་ལྟ་སྟེ་བདུན་ཡིན་པར་
མཛོན་ཏེ། དེས་པར་སྤོད་ལྟན་ཅིག་ཏུ།^{༢༢} ཞེས་པའི་སྤོ་འགྲེལ་དུ་ལྟས་དེ་དེ་ལྟར་ན་ཡུལ་གྱི་ཤེས་པ་
ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བཤད་པའི་བྱིས། དེས་པར་སྤོད་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་བདག་ཉིད་ཀྱིས་
རིགས་པ་གཞན་སྟོན་པར་མཛོན་དོ།^{༢༣} ཁྱེད་དང་། འདིར་ཡང་སྟོན་ནི་སྤར་བཞིན་ནོ།^{༢༤} ཞེས་
པའི་འགྲེལ་བར། ཡུལ་གྱི་ཤེས་པ་དེ་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བཤད་ན། རང་ཉིད་ཀྱིས་ཚུལ་
གཉིས་རབ་ཏུ་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ནོ།^{༢༥} ཞེས་གསུངས་པའི་རིགས་པ་བྱི་མ་ལྟ་བུ་ཕྱོགས་སྒྲུང་གི་གཞུང་གི་
དོན་ལ་ཚོས་གྲགས་ཀྱི་ཞུགས་པས་ཚུལ་གཉིས་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པར་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་ནི།

དཔལ་ས་སྐྱ་ཡུང་བདག་རིག་གྲུབ།³⁰⁹ ཅིས་སྐྱུ་གྱིས་སྟོན་ཏོ།

གཉིས་པ་ལ་བཞི་སྟེ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་འགོད་པའི་ཕྱི་རྒྱུ་ལ་ངེས་བཟུང་བ།
དགོད་བྱའི་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ངེས་བཟུང་། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་བསྟུང་། དེ་ལ་ཚུད་པ་སྟོང་བའོ། ཁང་པོ་ནི།
ཕྱི་དོན་ཁས་སྒྲུངས་པའི་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་དང་། ཁས་མ་སྒྲུངས་པའི་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་
རྟགས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མདོ་སྟེ་པའི་ཚུལ་གཉིས་སྟུང་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ། གཉིས་པ་ནི། མེས་ས་
ཙམ་པའི་ཚུལ་གཉིས་སྟུང་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ཡིན་པས། གཉིས་ཀ་ཡང་བྱེད་བྱ་ཁྱེད་སྟུང་བ་མཉམ་ཆད་ཀྱི་
ངོར་འགོད་པ་ཡིན་ཏེ། སྟོན་མ་མེད་དུ་འདོད་པའི་རྒྱུ་ལ་པའི་ངོར་འགོད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ལ་ཚོས་ཅན་གྱི་དོན་ནི། དོན་དུ་སྟངས་བའི་དབང་གེས་དང་། དེ་ལ་རང་དུས་སུ་དོན་
དུ་སྟངས་བ་གཅིག་ཡིན་ནོ། ཁོས་ཀྱི་དོན་ནི་རྣམ་ཤེས་ལས། ཁྱོད་དང་དེ་སྟོན་གཞན་མ་ཡིན།³¹⁰ ཞེས་དང་།
རྣམ་འགྲེལ་ལས། ཡུལ་ནི་དེ་ལས་གཞན་ཉིད་དུ། རྣམ་གང་གིས་ནི་འགྲུབ་པར་འགྱུར།³¹¹ ཞེས་
པ་ལྟར་ན། རྣམ་གཞན་བཀག་པ་བསྟུང་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ཞིང་། ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། སྟོན་པོར་
སྟངས་བ་མཐོང་བ་ཡིན།³¹² ཞེས་དང་། རྣམ་གེས་འབྲུལ་པས་སྟུང་བ་གཉིས།³¹³ ཞེས་པའི་འགྲེལ་
པར། ལྷན་སྟོར་བ་ཡང་། གང་ཞིག་གང་དམིགས་པ་ན་དམིགས་པར་འགྱུར་བ་དེ་ནི་དེ་ཉིད་ཡིན་པར་
འགྱུར་ཏེ།³¹⁴ ཞེས་པ་ལྟར་ན། རྣམ་གཅིག་ཡིན་པ་བསྟུང་བྱའི་ཚོས་ཡིན་ཏེ། སྟེ་མ་ནི་རྣམ་བརྟུན་པ་
དང་། ཕྱི་མ་ནི་རྣམ་བདེན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། ཁམས་པའི་དོན་ནི། ཁ་ཅིག་སྟུང་བ་གཉིས་སྟངས་
གི་དབང་གེས་དང་། དེ་ལ་རང་དུས་སུ་སྟུང་བའི་རྣམ་པ་བཞིན་ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ།
དེ་ཉིད་བསྟུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁྱེད་དང་པའི་འབྲུལ་པ་ལ་སྟངས་བའི་སྟུང་བའི་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པ་
བཞིན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ཏེ། དམིགས་བརྟུན་ལས། རྣམ་སུ་མེད་དེ་སྟུང་བའི་གཉིས་བཞིན།³¹⁵ ཞེས་
དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རྣམ་གེས་འབྲུལ་པས་སྟུང་བ་གཉིས།³¹⁶ ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར་ལྷན་
དཔེར་ན་སྟུང་བ་གཅིག་ལ་མིག་འབྲུལ་པ་ཅན་གྱིས། གཞན་གཉིས་འཛིན་པ་དེ་བཞིན་³¹⁷ ཞེས་དང་།
ཚོས་མཚོག་གིས། སྟུང་བ་གཉིས་ཀྱང་ཕན་ཚུན་བཞིན་ནོ།³¹⁸ ཞེས་དང་། རིགས་གཉིས་ལས། རྣམ་

གཞན་ཡིན་ན་རྟགས་མི་སྲིད། གླེན་གཉིས་སྤང་བཞིན།³⁹⁹ ཞེས་ཀླེན་གཉིས་སུ་སྤང་བ་ཁོ་ན་དཔེར་
བཟུང་བའི་ཕྱིར་རོ། གཏེན་ཚིགས་ཀྱི་དོན་ནི་རྣམ་བརྟུན་པ་ལྟར་ན། ལྟན་ཅིག་པ་ནི་ཡུལ་དུས་ཅིག་
ཅར་དུ་སྤང་བ་ཡིན་ལ། དམིགས་པ་ནི་འཛིན་པ་ཡིན་ལ། དེས་པ་ནི་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། རྣམ་བདེན་པ་
ལྟར་ན། དམིགས་པ་ནི་མྱོང་བ་ཡིན་ལ་གཞན་སྤང་བ་དང་འདྲའོ། དེས་ན་རྣམ་བརྟུན་པ་ལྟར་ན། དུས་
མཉམ་ཐ་དད་དུ་སྤང་བའི་ཐ་སྟོན་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གང་ཞིག་ ཅིག་ཅར་སྤང་བ་འཛིན་པས་བྱུང་བ།
རྣམ་བདེན་པ་ལྟར་ན་མྱོང་བས་བྱུང་བའོ།

གསུམ་པ་ནི། བློགས་ཚུལ་ནི། རང་རིག་མཛོལ་སུམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་ཅིང་། རྗེས་བྱུང་ནི།
མཐུན་དཔེ་དབང་གེས་འབྲུལ་བ་ལ་སྤང་བའི་ཀླེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་སྟེ། གཏེན་ཚིགས་
ལྟན་ཅིག་དམིགས་དེས་དང་། བསྐྱབ་ཚུལ་རྗེས་གཞན་མ་ཡིན་པ་གཉིས་དེ་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བའི་
ཕྱིར་རོ། བློག་བྱུང་ནི། མི་མཐུན་དཔེ་རྗེས་གཞན་ལ་གཏེན་ཚིགས་ལྟན་ཅིག་དམིགས་དེས་འགོག་
པར་བྱེད་དེ། སྤྱིར་ཐ་དད་ལ་དུས་མི་མཉམ་པ་དང་མཉམ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དུས་མི་མཉམ་
པ་ཉིད་ལ་ལྟན་ཅིག་དམིགས་དེས་ལེགས་ལ། གཉིས་པ་ལ། བློག་པ་ཐ་དད་དང་། རྗེས་ཐ་དད་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ནི། འདིའི་མཐུན་དཔེ་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ལ། ལྟན་ཅིག་དམིགས་དེས་ཀྱི་གཏེན་ཚིགས་
ལེགས་ཏེ། དེ་གཉིས་དུས་མཉམ་རྗེས་གཞན་ཡིན་པས་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར།

བཞི་པ་རྩོད་པ་སྟོང་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟགས་ཀྱི་རྩལ་ལ་རྩོད་པ་སྟོང་བ་དང་། སེམས་ཙམ་
པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་རྩོད་པ་སྟོང་བའོ། གང་པོ་ནི། བྱེད་བྱ་ཏུ་སྤང་བའི་སྟོང་དཔོན་དག་བསྐྱངས་ན་རེ།
ཁྱོད་ཀྱི་ལྟན་ཅིག་དམིགས་དེས་ཀྱི་གཏེན་ཚིགས་དེ་མི་འཐད་དེ། དེ་ལ་མཐུབ་པ་དང་། འགལ་བ་དང་།
མ་དེས་པའི་སྟོན་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། གང་པོ་ནི། ལྟན་ཅིག་བཟུང་བས་གཉིས་འཛིན་སྟོ། གཅིག་
པར་འདོད་ན་དེ་མ་གྲུབ།⁴⁰⁰ ཅིས་ཏེ། སྤྱིས་བྱ་དུ་མས་པན་རྩུན་ཀླེབ་གཅིག་ལ་དམིགས་པ་ན།
པན་རྩུན་ཀླེབ་པ་འཛིན་པའི་གེས་པ་མ་དམིགས་ཀྱང་ཀླེབ་གཅིག་དམིགས་པ་བཞིན་ནོ། རྣམ་ན་སྟོན་
མེད་དེ། སྤྱིས་བྱ་དུ་མ་ལ་ཀླེབ་གཅིག་སྤང་བ་ན་བག་ཆགས་མཐུན་པར་སང་བ་ཡིན་གྱི། ཀླེབ་གཅིག་
དུ་མར་སྤང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྤྱིས་བྱ་དུ་མས་སྤྲོ་མཐུན་པར་སྤྲོ་བ་བཞིན་ནོ། གཉིས་

པ་ནི། གཏན་ཚིགས་འདི་འགལ་གང་གིས་བྱིར། འཛིག་རྟེན་ན་ནི་ལྷན་ཅིག་སྒྲ། གཞན་མ་ཡིན་པ་
 དག་ལ་མེད། ཏེ་བྱིར་ལྷོག་པས་བྱུང་བྱིར་རོ།³⁹³ ཞེས་ཏེ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་
 བེ་འགལ་ཏེ། ལྷན་ཅིག་ཡིན་ན་དུ་མ་ཡིན་དགོས། དུ་མ་ཡིན་ན་རྩལ་གཞན་མིན་པ་འགལ་དགོས་པའི་
 བྱིར་རོ། ལྷན་ན་སྒྲོན་མེད་དེ། འདིར་ལྷན་ཅིག་པའི་དོན་ནི། གཉིས་སུ་སྤང་ཡང་གཉིས་སུ་མི་བདེན་
 པ་ལ་འཛོག་པའི་བྱིར་རོ། གསུམ་པ་ནི། ཐ་དད་ཡིན་ན་མ་ངེས་ཏེ། སངས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་གཞན་སེམས་
 དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་དག་གིས་ཀྱང་། གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་འབྲུལ་བྱིར་རོ།³⁹⁴ ཞེས་ཏེ།
 སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་དང་། སོ་སྤྱིའི་ཤེས་པ་གཉིས་པོ་ཚེས་ཅན། རྩལ་གཞན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ལྷན་
 ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་བྱིར། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་དང་། སྤང་བ་དང་། གཞུགས་ཚེས་ཅན།
 རྩལ་གཞན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཡིན་པའི་བྱིར་སྤྲུམ་ན། ཐལ་བ་དང་པོའི་གཏན་
 ཚིགས་མ་གྲུབ་སྟེ། སོ་སྤྱིའི་ཤེས་པ་ཉམས་སུ་བྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་ཚེས་ཅན། སངས་རྒྱལ་གྱི་
 ཡེ་ཤེས་དམིགས་པར་ཐལ། སོ་སྤྱིའི་ཤེས་པ་དམིགས་པའི་བྱིར། ཐལ་བ་གཉིས་པ་ལ་འདོད་དེ། མདོ་
 རྟེན་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ལ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྩལ་གཞན་དུ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། ཐལ་བ་
 གསུམ་པ་ནི། གཞུགས་དམིགས་པ་སྤང་བ་ལ་ལྷོས་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར། དེ་གཉིས་རྩལ་གཞན་མ་
 ཡིན་པར་འདོད་དེ། ལུགས་གོང་དམར་འབར་བར་གྱུར་པ་བཞིན་ནོ། གཞུགས་དམིགས་པ་སྤང་བ་
 ལ་མ་ལྷོས་པའི་བྱི་ལ་ལྷ་བྱའི་ངོར། གཏན་ཚིགས་མ་གྲུབ་སྟེ། དེའི་གཞུགས་མ་དམིགས་པའི་ཆེ་སྤང་
 བ་དམིགས་པ་ཡང་ཡོད། སྤང་བ་དམིགས་པ་ན་གཞུགས་མ་དམིགས་པ་ཡང་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། གལ་ཏེ་བྱི་དོན་མེད་ན། ས་བོན་གྱིས་སུ་གྱུ་སྤྱིད་པ་སོགས་རྒྱ་འབྲས་དང་། དུ་
 བའི་རྟགས་ལས་མེད་སོགས་པ་སོགས་ཤེས་བྱ་ཤེས་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མེད་པར་འགྱུར་རོ། ཞེན།
 སྒྲོན་མེད་དེ། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་ཀྱང་བག་ཆགས་བཏན་པའི་ཤེས་པ་ལ་ས་བོན་དང་སུ་གྱུ་སྤྱིད་པ་
 དང་། དུ་བ་དང་མེར་སྤང་བ་ལ་རྒྱ་འབྲས་དང་ཤེས་བྱ་ཤེས་བྱེད་སོགས་འཛོག་པའི་བྱིར་ཏེ། འདི་ལྟར་
 བྱིར་རང་བྱི་དོན་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ལུགས་ལ། ས་བོན་དང་སུ་གྱུ་དོན་གཞན་སྤྱི་རྩལ་སུ་འགོ་

ལྷོག་བྱས་དང་བྱེད་པ་པོ་ལ་རྒྱ་འབྲས་སུ་འཛོག་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཕྱི་དོན་མེད་ཀྱང་བག་ཆགས་བརྟན་པའི་ཤེས་པ་ལ་ས་བོན་དུ་སྒྲུབ་བའི་རྣམ་རིག་དང་། ལྷ་གྲུ་སྒྲུབ་བའི་རྣམ་རིག་དོན་གཞན་སྤྱི་ཐེས་སུ་འགོ་ལྷོག་བྱས་དང་བྱེད་པ་པོ་རྒྱ་འབྲས་སུ་འཛོག་པའི་ཕྱིར་དོ། །ཀལ་ཏེ་མེད་སྟགས་དེར་སྒྲུབ་བའི་རྣམ་རིག་ལ་འཛོག་ན་དུ་བའི་རྟགས་ལས་མེད་པོག་པ་མེད་པར་བཤལ། མེར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་དེ་དུར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དུར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་དེ་མེར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོས་སྤྱོད་ལ་དུ་³⁹⁴གྲུབ་པའི་ཕྱིར་དོ། །

གལ་ཏེ་མེར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་དེ། དུར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོའི་བག་ཆགས་སང་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་ཡིན་པས་སྒྲོན་མེད་དོ་སྟམ་ན། དེ་ལྟར་ན་དུར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་དེ་ཡང་མེར་སྒྲུབ་གི་བག་ཆགས་སང་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་ཡིན་པས་རྒྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་འབྲས་བུ་བསྐྱབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེས། དེའི་ལན་ལ་མེ་དུ་སྟགས་རྒྱ་འབྲས་སུ་འཛོག་པའི་ཚུལ་དང་། དེས་ན་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འབྲད་པའི་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ལམ་སྒྲུབ་གི་བག་ཆགས་ཀྱི་སྒྲིང་པོ་ཅན་གྱི་ལམ་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་དེ་དུར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཐ་སྙད་དུ་མེ་ལས་དུ་བ་སྒྲེས། ཞེས་འཛོག་པ་ཡིན་གྱི་ཕྱི་རོལ་དོན་དུ་གྱུར་པའི་མེ་ལས་དུ་བ་སྒྲེ་བ་མ་ཡིན་ཞིང་། མེར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་ལས་དུར་སྒྲུབ་གི་³⁹⁵སྒྲོ་སྒྲེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། སེམས་རྒྱུད་དེར་དུང་བག་ཆགས་ཀྱི། སྒྲིང་པོ་ཅན་ཉིད་དུ་བར་ནི། སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ་ནི་སང་བྱེད་པ། དེས་ན་མེ་ལས་དུ་བ་ཡིན་³⁹⁶ ཞེས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། དུར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་གསལ་བར་སང་པའི་རྟགས་ལས་ལམ་སྒྲུབ་གི་སྒྲོའི་སྟེང་དུ་བག་ཆགས་གསལ་བ་སང་པ་ཅན་གྱི་མེར་སྒྲུབ་གི་སྒྲོ་སྒྲེད་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ལའང་དུ་བར་སྒྲུབ་བའི་སྒྲོ། །བག་ཆགས་གསལ་བ་སང་པ་ཅན། མེར་སྒྲུབ་བ་ཡི་སྒྲོ་ཉིད་ནི། རྟོགས་འགྱུར་མེ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ།³⁹⁷ ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་འགོད་པའི་ཆ་དེ་ལྟར་དུ་འགོད་དམ་ཞེས། མེ་དུ་སྒྲུབ་བ་ལས་གཞན་མེ་དུ་མ་གྲུབ་པ་འདོད་པ་ལྟར་ན། དུ་ལྟན་གྱི་ལམ་སྒྲུབ་བར་ཆོས་ཅན། མེར་སྒྲུབ་བ་ཡོད་དེ། དུ་བ་སྒྲུབ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགོད་ཅིང་། གང་དག་མེ་དུ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ལྟར་ན། དུ་ལྟན་གྱི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགོད་དོ། །སྒྲོ་བ་དཔོན་གྱ་ཀྱ་སྒྲོ་ལ་སྟགས་པ་ནི། ཕྱི་རོལ་གྱི་མེ་དཔོག་པ་ན་ད་ལྟར་བ་ཡིན་ལ། སེམས་ཀྱི་མེ་དཔོག་པ་ན་མ་འོངས་པ་ཡིན་ཞིང་། གཤགས་མེད་ན་མི་བསྐྱུ་བར་གཉིས་

ཀ་མཚུངས་སོ། །དེས་ན་མེར་སྐྱང་གི་སྒོ་སྒྲིབ་ལྷན་པའི་ཤེས་པ་ལས་སྐྱེ་བའི་དུ་བ་སྐྱང་བའི་སྒོ་མེ་ལས་
 སྐྱེས། ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་མེད་པའི་ལས་མ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རྒྱ་ཚུ་ཚོས་དཔྱད་པའི་འབྲས་ཏྟགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །མདོན་སུམ་བཏྟག་པའི་རབ་ཏུ་བྱེད་བ་སྟེ། རབ་བྱེད་དགྲ་བ་བཤད་ཟིན་ཏོ། ། །

རབ་བྱེད་བཅུ་པ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་བརྟག་པ།

གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གོ།

རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད།

དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད་དང་། རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། །དང་པོ་ནི། ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་རྟགས་ལས་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པའི་སྒོ་སྟེ། ཚད་མ་མདོར། རྗེས་དཔག་རྣམ་གཉིས་རང་དོན་ནི། ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་བའོ།³⁹⁶ ཞེས་སོ། །རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་རྣམས་ནི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས་མཚན་ཉིད་ལོགས་སུ་མི་དགོས་སོ། །

རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་རང་བཞིན་གཏན་ལ་དབབ་པ།

གང་གིས་རྟོགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གང་གིས་རྟོགས་པའི་རྟགས་དང་། དེས་རྟོགས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པའོ། །

ལྟོས་གཞི་ཕྱོགས་གསུམ་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལྟོས་གཞི་ཕྱོགས་གསུམ་བཤད་པ་དང་། དེ་ལ་ལྟོས་པའི་རྟགས་ཀྱི་རབ་བྱེད་བཅུ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚུལ་དང་པོའི་ལྟོས་གཞི་ཕྱོགས། རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་གི་ལྟོས་གཞི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས། དེ་དག་ལྟོས་གཞིར་འཛོག་པའི་འཐད་པའོ། །

དང་པོ་ནི། གལ་ཏེ་གཏན་ཚིགས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་གྲུབ་ན་ཕྱོགས་ཚིགས་གྲུབ་ན་བསྐྱབ་བྱ་གྲུབ་ཟིན་པར་འགྱུར་ཞིང་། མ་གྲུབ་ན་ཕྱོགས་ཚིགས་ཞེས་པའི་ཐ་སྟངས་ཀྱང་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། རྒྱུ་མེད་དེ། སྒྱིར་རྟོག་གའི་བསྟན་བཅོས་ལས། ཕྱོགས་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་བྱ་དང་། བསྐྱབ་པར་

བྱ་བ་ཅིས་གསུངས་པ་རྣམས་ནི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས། དེ་དག་གིས་འདོད་ཚོས་ཅན་དང་།
བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ལ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག། དེ་དག་གི་ཚོགས་དོན་ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པ་ལས།
འདིར་དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བྱིར་རོ། རྟེན་གཉིས་ལ་ཕྱོགས་གྱི་མིང་གིས་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི།
ཕྱོགས་མཚན་ཉིད་པ་དེའི་ཕྱོགས་རེ་ཡིན་པའི་བྱིར་རྟེ། དཔེར་ན་རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚོགས་པ་
ལ་རས་ཡུག་ཚོགས་ཅིས་པ་ལྟ་བུའོ། །བཏགས་པའི་དགོས་པ་ལ་གཉིས་ལས། ཚོས་ལ་བསྐྱབ་བྱར་
བཏགས་པའི་དགོས་པ་ནི། བྱ་བ་པ་གཏན་ལ་འབྲས་པའི་སྐབས་སུ། གཏན་ཚོགས་བསྐྱབ་བྱའི་རྗེས་
འགོ་བ།³³⁰ ཞེས་མ་སྟོས་པར། གཏན་ཚོགས་ཚོས་གྱི་རྗེས་འགོ་བ།³³¹ ཞེས་སྟོས་ན་འགལ་ཏྲགས་
ཀྱང་དགག་བྱའི་ཚོས་ལ་རྗེས་སུ་འགོ་བས། ཏྲགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་སྟམ་པའི་ལོག་རྟོག་སྟེ། བས་དེ་
བས་ལ་པའི་ཆེད་དང་། སྐབས་འགལ་ཞིག་ཏུ་སྟེབ་སྟོར་སྟུར་བ་དེ་བའི་ཆེད་ཡིན་ནོ། ཚོས་ཅན་ལ་
བསྐྱབ་བྱར་བཏགས་པའི་དགོས་པ་ནི། ཏྲགས་ཚུལ་དང་པོ་གཏན་ལ་འབྲེབས་པའི་སྐབས་སུ་གཤམ་
འདོད་ཚོས་ཅན་ལ་ཕྱོགས་གྱི་མིང་གིས་བཏགས་ནས་ཕྱོགས་གྱི་ཚོས་སུ་བྱུ་བ་པ་ཏྲགས་ཚུལ་དང་པོ་
ཡིན་ཞེས་སྟོས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དེ་ལྟར་མ་བཏགས་པར་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་སུ་བྱུ་བ་པ་ཏྲགས་
ཚུལ་དང་པོ་ཡིན། ཞེས་སྟོས་ན་འབྲུལ་གཞི་ཡོད་པའི་བྱིར་དང་། དེའི་མཐའ་རྣམས་བཀག་ན་རྩོད་པ་
ཡུན་རིང་དུ་འགོར་བའི་བྱིར་དང་། གཤམ་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་སུ་བྱུ་བ་པ་ཏྲགས་ཚུལ་དང་པོ་ཡིན་
ཞེས་དངོས་མིང་དུ་བརྗོད་ན་སྟེབ་སྟོར་ཉམས་པའི་བྱིར་རོ།

གཏན་ཚོགས་དང་པོ་བྱུ་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་མཐུན་དཔེའི་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་སུ་བྱུ་བ་པ་འང་
ཏྲགས་ཚུལ་དང་པོ་ཡིན་ནམ་སྟམ་པའི་ལོག་རྟོག་སྟེ། དེ་སྟེས་ན་མིག་གིས་གྱི་གཟུང་བྱའི་ཏྲགས་གྱིས་
སྐྱ་མི་ཏྲག་པར་སྐྱབ་པའི་ཏྲགས་ཚུལ་དང་པོ་བྱུ་བ་པམ་སྟམ་པའི་ལོག་རྟོག་སྟེ། དེ་སྟེས་ན་དེ་སྟོར་གྱི་
ཏྲགས་ཡང་དག་ཡིན་ནམ་སྟམ་པའི་ལོག་རྟོག་སྟེ། བའི་བྱིར་རོ། རྟེན་པ་འང་བྱུ་བ་སྟེ། གཤམ་ཉེ་ཚོས་
ཅན་གྱི་ཚོས་སུ་བྱུ་བ་པ་ཞེས་པའི་གཤམ་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་སུ་བྱུ་བ་པ་ལ་གོ་སྟེ། མཐུན་དཔེའི་
ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་ཞེས་དང་། དེའི་ཆས་བྱུ་བ་པ་ཞེས་པས་དཔེའི་ཚོས་ཅན་ལ་ཡོད་པ་བསྟན་ཟིན་པའི་
བྱིར་རོ་ཞེ་ན། མི་འབྲད་དེ། དེ་ལྟར་ན་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་སུ་བྱུ་བ་པ་ཏྲགས་ཚུལ་དང་པོ་ཡིན་ན། ཚོས་

ཅན་དེ་འང་མཐུན་དཔེའི་ཚོས་ཅན་མིན་ནོ། །ཞེས་མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པ་མ་སྒྲིལ་ན་
 གྲུབ་བཞིན་དུ་སྒྲར་ཡང་བསྐྱན་པ་དོགས་པར་འགྱུར་ཞིང་། སྒྲིལ་ན་ཚུད་པ་ཡུན་རིང་དུ་འགོར་བའི་
 བྱིར་རོ། །གསུམ་པའང་གྲུབ་སྟེ། གལ་ཏེ་ཚྭ་གསལ་ཚོས་ཞེས་བརྗོད་ན་བཏགས་མིང་དུ་འགྱུར། ཚོས་ཅན་
 གྱི་ཚོས་ཞེས་བརྗོད་ན་འབྲུལ་གཞི་ཡོད་པས་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་སུ་གྲུབ་པ་རྟགས་ཚུལ་དང་
 བོ་ཡིན་ཞེས་སྒྲིལ་རིགས་ཏེ། འབྲུལ་གཞི་མེད་ཅིང་རྟོགས་སྒྲིལ་བའི་བྱིར་ཞེན། མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟར་ན་
 ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་ཚོས་རྗེས་འགོ་ལྟོག་པ་ཞེས་ཚུལ་གསུམ་བརྗོད་པ་ཡི་གེ་མི་མཉམ་པ་དང་།
 རྟོགས་ཚོས་མཐུན་ཚྭ་གསལ་ཡོད་མེད་དང་། ཞེས་པའི་སྟེབས་སྒྲིལ་ཉམས་པར་འགྱུར་བས་དེ་སྒྲར་བའི་
 ཚེད་ཡིན་པའི་བྱིར། མདོར་ན་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་ལ་ཚྭ་གསལ་གྱི་མིང་གིས་བཏགས་ནས་ཚྭ་གསལ་ཞེས་
 པ་དེ་ཚོས་ཅན། དགོས་པ་ཡོད་དེ། འབྲུལ་གཞི་མེད་ཅིང་སྟེབས་སྒྲིལ་ཉམས་པ་སྒྲངས་ནས་རྟགས་ཚུལ་
 དང་པོ་བདེ་སྒྲག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཚེད་ཡིན་པའི་བྱིར། དེས་ན་ཚུལ་དང་པོའི་ལྟོས་གཞི་ཚྭ་གསལ་ནི་ཚྭ་གསལ་
 བཏགས་པ་བ་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་ཡིན་པས་དེའི་མཚན་ཉིད་ནི་ཚོས་ཅན་གང་གི་སྟེང་དུ་གྲུབ་བསལ་
 མེད་པའི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱིས་དཔག་གཞིར་བཟུང་བ་སྟེ། བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཅན་དང་། ཚུད་གཞིའི་
 ཚོས་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་དེ་ཉིད་དོ།

གཉིས་པ་རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་གི་ལྟོས་གཞི་མཐུན་ཚྭ་གསལ་དང་། མི་མཐུན་ཚྭ་གསལ་བཤད་པ་ལ།
 དགག་བཞག་སྒྲར་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བོད་པ་ལ་ཆེར་སྒྲོར་བ་སྒྲོར་གཅིག་གི་མཐུན་ཚྭ་གསལ་དང་།
 མི་མཐུན་ཚྭ་གསལ་གཉིས་དངོས་འགལ་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཚྭ་གསལ་སྒྲུབ་པོ་གསུམ་
 པ་མེད་ཅིང་། ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་ཡང་དག་གི་སྐབས་སུ་མཐུན་ཚྭ་གསལ་དང་། འགལ་རྟགས་ཀྱི་
 སྐབས་སུ་མི་མཐུན་ཚྭ་གསལ་དང་། མ་དེས་པའི་སྐབས་སུ་ཅི་ཟགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ། །དེ་
 བེ་མི་འཐད་དེ། དགག་སྐྱབ་སྒྲོར་བྱེད་པ་གང་ཞིག །སྒྲོར་ཐུང་པོ་གསུམ་པ་ཡོད་པའི་བྱིར་དང་།
 མཉན་བྱ་སྒྲིལ་རྟགས་པར་སྐྱབ་པའི་མཐུན་ཚྭ་གསལ་ལ་ཡོད་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་དང་། མཐུན་ཚྭ་གསལ་མི་
 མཐུན་ཚྭ་གསལ་གཉིས་ཀ་སྐྱབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བའི་བྱིར་དང་། ཚྭ་གསལ་ལ་ལྟོས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་

ཡང་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ཐལ་བ་སོགས་རིགས་པ་དུ་མས་གནོད་པའི་ཕྱིར། ལུང་གིས་ཀྱང་གནོད་དེ། རྣམ་
 ངེས་ལས། རྣམ་པ་དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱ་དེ་ནི་ཕྱོགས་ཉིད་ཡིན་གྱི། ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་དག་ལས་
 གང་ཡང་རུང་བ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་བརྟགས་པ་དང་། གཅིག་ཏུ་སོ་སོར་ངེས་པ་འགལ་བའི་
 ཕྱིར།^{༡༩} ཞེས་གསུངས་སོ། །ལུང་འདིས་ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱིས་སྟོང་མི་སྟོང་
 བརྟག་པའི་གཞི་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཁྱོལ་བས་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱིས་མི་
 སྟོང་པར་ངེས་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱིས་སྟོང་པར་ངེས་པའི་དགོས་པ་དག་
 བསྟན་ཏོ།

གཉིས་པ་ནི། ཚུལ་གསུམ་གྱི་ལྟོས་གཞིའི་ཕྱོགས་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་
 མ་ཡིན་པའི་ཕྱང་པོ་གསུམ་པ་ཡོད་དེ། ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་གྱིས་རྣམ་པར་བརྟགས་པ་ཡིན་གྱིས།
 གཅིག་ཏུ་སོ་སོར་ངེས་པ་མ་ཡིན་པས་ཕྱང་པོ་གསུམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་
 ཕྱོགས་ཞེས་པའི་ཚིག་ཟུར་གྱིས་བསྟན་པའི་ཕྱོགས་དང་། ཕྱོགས་ཚེས་ཞེས་པའི་ཚིག་ཟུར་གྱིས་བསྟན་
 པའི་ཕྱོགས་གསུམ་པོ་དེ་ཚུལ་གསུམ་གྱི་ལྟོས་གཞི་སོ་སོར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་ན་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་
 མཚན་ཉིད། གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཁྱོལ་བས་བསྐྱབ་ཚུལ་ལྟར་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ལྟར་དུ་ངེས་པའི་
 སྐྱོན་ས་བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་སྒྲིལ་པའི་ཚེ་ཅོད་གཞིའི་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱི་སྒྲིལ་
 རོན་མཐུན་པར་བཟུང་དུ་རུང་བ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཁྱོལ་
 བས་བསྐྱབ་ཚུལ་ལྟར་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱིས་སྟོང་པར་ངེས་པའི་སྐྱོན་ས་བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་
 པའི་སྒྲིལ་པའི་ཚེ། ཅོད་གཞི་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱི་སྒྲིལ་རོན་མི་མཐུན་པར་བཟུང་དུ་རུང་བའོ། །

དབྱེན་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས། རྟགས་ལྟར་སྤང་གི་མཐུན་
 ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།
 གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཁྱོལ་བས་བསྐྱབ་ཚུལ་ལྟར་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱིས་མི་སྟོང་པར་ངེས་པའི་སྐྱོ་
 བས་བསྐྱབ་བྱ་རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྒྲིལ་པའི་ཚེ། ཅོད་གཞི་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱི་སྒྲིལ་རོན་
 མཐུན་པར་ངེས་སུ་རུང་བ། རྟགས་ཡང་དག་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་ཀྱིས་

སྟོང་པར་ངེས་པའི་སྒོ་ནས་ཞེས་དང་། ཅོད་གཞི་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྤྱིས་དོན་མི་མཐུན་པར་ངེས་
 སུ་རུང་བ་ཞེས་སྦྱར། གཞན་འདྲ། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་
 མི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། གཞན་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
 གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། བསྐྱབ་དག་ཡང་དག་ལ་མ་ཁྲོས་པར་གྲོ་བར་བའི་རྟགས་ལས་བསྐྱབ་བྱ་
 རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྤྱེས་པའི་ཚོ་ཞེས་སྦྱར། གཞན་འདྲ། བྱི་མ་ལ་གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཚོ་ལ་
 བས་ཞེས་པའི་ཚབ་ཏུ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་བྱིར་ཚོ་ལ་གྱི་ཞེས་སྦྱར། གཞན་འདྲ།

གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྤང་གི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཚོ་ལ་
 བས་བསྐྱབ་ཚུ་ལ་ལྟར་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱིས་མི་སྟོང་པར་ངེས་པའི་སྒོ་ནས་བསྐྱབ་བྱར་མཐའ་གཅིག་
 ཏུ་འཛིན་པའི་ཚད་མིན་གྱི་བློ་སྤྱེས་པའི་ཚོ། ཅོད་གཞི་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྤྱིས་དོན་མཐུན་པར་
 བཟུང་དུ་རུང་བ། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྤང་གི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ། བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱིས་
 སྟོང་པར་ངེས་པའི་སྒོ་ནས་ཞེས་དང་། དོན་མི་མཐུན་པར་བཟུང་དུ་རུང་བ་ཞེས་སྦྱར། གཞན་འདྲ། དབྱེ
 བ་འགལ་རྟགས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས། མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས། དང་པོ་ལ་འགལ་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་
 འོག་རྟག་སྤྱེས་པའི་ཚོ་ཞེས་དང་། བྱི་མ་ལ་ངེས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་
 འཛིན་པའི་ཐེ་ཚོམ་སྤྱེས་པའི་ཚོ་ཞེས་སྦྱར། གཞན་འདྲ། གལ་ཏེ་བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་
 དང་། ཐེ་ཚོམ་འགལ་ལོ་སྒྲམ་ན་ཐེ་ཚོམ་བག་ལ་ཉལ་གྱི་གནད་གོ་ན་མི་འགལ་བ་ནི་བློ་བརྟག་པར་
 བཤད་ཟིན་ཏོ། །མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་བརྟེན་པ་ནི་རྟག་གི་བའི་
 གསང་ཚིག་སྟེ་ཕྱོགས་ཚོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དགའི་སྐབས་སུ་ཤེས་སོ།

འདི་དག་ཀྱང་གཞི་ལ་སྦྱར་བའི་ཚོ་དེ་བསྐྱབ་བྱའི་ཚིག་ལྟག་ཆད་མེད་པར་སྦྱར་ནས་ངེས་
 པར་བྱའོ། །འདི་ནི་རྣམ་ངེས་ལས། མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ནི་བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་སྤྱིས་དོན་མཐུན་པའོ། །དེ་
 མེད་པ་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་སོ། །དེ་དང་མཚུངས་པ་ཉིད་ལ་ཞེས་ངེས་པར་བཟུང་བའི་བྱིར་
 དང་། ཚོས་གཞན་ལ་མེད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེན་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དགག་པའི་དོན་གྱི་བྱིར་རོ། །དེ་ལ་

ཡོད་པར་གྲུབ་པ་སྐྱད་པའི་ངེས་པར་བརྩུང་བས་ནི་གཞན་ནམ་པར་གཙོད་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་དང་པོ་
རང་ལ་བྱ་གཉིས་སྒྲིམ་གྱུར་ཏེ། ན་ར་དང་ནི་སྟེང་མེད་བྱེད་དོ།^{༣༩} ཁྱེས་དང་། རིགས་གཉིས་ལས།
ཕྱོགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྒྲིམ། ཁམ་ཚུངས་དང་མི་མཚུངས་ཕྱོགས་གཉིས་ཡིན།^{༤༠} ཁྱེས་དང་།
དེའི་རང་འབྲེལ་ལས། འདིར་ལན་དངོས་ནི་ཚང་བར་དུ་དུ་བ་མེད་དང་འབྲེལ་བར་ངེས་ནས་ལ་ལའང་
དུ་བས་མེད་གྲུབ་པ་ན་མཐུན་དཔེ་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐ་སྐྱད་དུ་འཛོག་གོ།^{༤༡} ཁྱེས་ན་དུ་བ་དང་མེད་
འབྲེལ་བ་གྲུབ་པའི་ཚང་བར་འདི་དང་ལ་གཉིས་མེད་ལྡན་པར་མཐུན་གོ། ཁྱེས་ཚོལ་བས་བསྐྱབས་
ནས་ཕྱིར་ཚོལ་ལ་སྟོན་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་མེད་དོ། ཁྱེས་གསུངས་པའི་དོན་དེ་གངས་ཅན་འདིར་འདི་
ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་རྟོགས་པ་གཞན་མི་སྣང་ངོ་།

གསུམ་པ་ཚུད་པ་སྐྱང་བ་ལ། ཚུད་པ་དང་ལན་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བྱ་བ་
ངེས་པའི་དུས་སུ་བསྐྱབ་བྱ་གྲུབ་ཟེན་པར་ཐལ་བ། མ་ངེས་དང་པོ་འགལ་བར་ཐལ་བ། ཡང་དག་གི་
ཚུད་གཞི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ཐལ་བ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བྱ་བ་ངེས་པའི་དུས་སུ་བསྐྱབ་
བྱ་གྲུབ་པའི་སྟོན་ཡོད་དེ། བྱ་བ་ངེས་པ་ལ་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་དགོས། དེ་
ངེས་པ་ལས་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་དང་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྒྲིམ་དོན་མཐུན་པ་ངེས་དགོས་པའི་ཕྱིར།
གཉིས་པ་ནི། གཞལ་བྱ་དེ་སྐྱ་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པར་ཐལ། སྐྱ་དང་
རྟག་པར་ཚོས་མཐུན་པར་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་སྟོར་གྱི་འགལ་རྟགས་སུ་ཐལ་ལོ། གསུམ་
པ་ནི། སྐྱ་དེ་སྐྱ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་ཐལ། སྐྱ་དེ་སྐྱ་དང་མི་རྟག་པ་ཚོས་མི་
མཐུན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་ཉིད་རང་དང་ཚོས་མཐུན་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེན།

གཉིས་པ་ལན་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྐྱར་བྱངས་པའི་འབྲེལ་བ་ཉིད་ཡིན་པས་མཚན་
ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་བཞུགས་པས་སྟོན་སྟོང་མི་དགོས་སོ། གཉིས་པའི་ལན་ནི། ཕྱིར་ཚོལ་གྱི་ངོར་རྟག་
པའི་གཞན་སེལ་ཡོད་པས་སྐྱ་དེ་དེ་དང་ཚོས་མཐུན་པར་སྐྱང་བས་སྟོན་མེད་དོ། གསུམ་པའི་ལན་ནི།
སྐྱ་མི་རྟག་པར་མ་ངེས་པའི་གོང་དུ་སྐྱ་རྟག་པར་ངེས་པ་མེད་པས་སྟོན་མེད་དོ།

གསུམ་པ་དེ་དག་ལྟོས་གཞིར་འཛིན་པའི་འཐད་པ་ནི། ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་དེ་ཕྱོགས་ཚོས་
 གྱི་ལྟོས་གཞི་ཡིན་ཏེ། རྟགས་ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་ལ་དགོད་བྱ་ལྟར་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པའི་དབང་
 གིས་ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། མཐུན་ཕྱོགས་དེ་རྗེས་འགོའི་ཚུལ་གྱི་ལྟོས་
 གཞི་ཡིན་ཏེ། རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་ལྟར་མཐུན་པར་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པའི་
 དབང་གིས་རྗེས་འགོའི་ཚུལ་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། མི་མཐུན་ཕྱོགས་དེ་ཕྱོག་ཚུལ་
 གྱི་ལྟོས་གཞི་ཡིན་ཏེ། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་ལྟར་ཕྱོག་པ་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པའི་
 དབང་གིས་ཕྱོག་ཚུལ་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རྟགས་ཡང་དག་གི་མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ན། ཡོད་པས་བྱུང་པར་ཐལ། རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། ཕྱོག་ཚུལ་གྲུབ་དགོས། མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་དེ་ཕྱོག་ཚུལ་གྱི་ལྟོས་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས། སྒྲིབ་མེད་དེ། སྒྲོའི་ཡུལ་དུ་བྱར་རུང་གི་
 རྟགས་ལས་བུམ་པ་ཤེས་བྱར་བསྐྱབ་པའི་ཆེ་རི་བོང་རྩེ་སྟེང་དུ་ཤེས་བྱ་ཕྱོག་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲོའི་
 ཡུལ་དུ་བྱར་རུང་ཕྱོག་པ་དེ་ཕྱོག་ཚུལ་གྱི་ལྟོས་གཞིར་འཛིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཕྱོགས་གསུམ་པ་དེ་ཚུལ་
 གསུམ་གྱི་ལྟོས་གཞི་ཡིན་ཏེ། རྟགས་སུ་བཀོད་ཚོད་ཀྱི་སྒྲིབ་ཡོན་བརྩི་བའི་གཞི་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་ལ་བལྟོས་པའི་རྟགས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་དེ་ལ་ལྟོས་པའི་རྟགས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྟགས་ཡང་དག་དང་།
 རྟགས་ལྟར་སྣང་དང་། དེ་དག་གི་ངེས་པ་བསམ་པ་ལོ།

རྟགས་ཡང་དག

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། མཚན་བྱའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་ལ་
 གཉིས་ཏེ། མཚན་ཉིད་ངོས་བཟུང་བ་དང་། དེ་མཚན་ཉིད་དུ་རི་ལྟར་འགོ་བའི་ཚུལ་ལོ།

རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།

དང་པོ་ལ། དགག་བཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི་མུ་སྟེགས་ཀྱི་སྟོན་པ་སྟོང་གི་རྩེ་ན་རེ།
 རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གཞན་དུ་མི་འབྲང་བ་ཞེས་པའི་ཚུལ་གཅིག་ཡིན་ཞེས་དང་། བོད་ཁ་
 ཅིག རྟོགས་ཚེས་དང་རྩེས་འགྲེའི་ཚུལ་ལས། རྟོགས་ཚེས་དང་ཕྱོག་པའི་ཚུལ་ཏེ། ཚུལ་གཉིས་ཡིན་
 ཞེས་དང་། རིགས་པ་ཅན་པ་ཤེས་འདོད་ལ་མཐོང་བ་སྒྲིམ་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བ་སྟག་མ་
 ཅན། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་བ་སྒྱིལ་མ་མཐོང་བ། ཚད་མ་གཉིས་དང་འགལ་བ་མེད་པ་སྟེ། ཚུལ་
 བཞེ་ཡིན་ཞེས་དང་། ཁ་ཅིག ཚུལ་གསུམ་དང་། རེས་པ་སྟེ་བཞེ་ཞེས་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག ཚུལ་གསུམ་
 དང་། སོ་སོར་རེས་པ་དང་། གཞོད་པ་མེད་པའི་ཡུལ་ཅན་ཏེ་ལྷ་ཞེས་དང་། ཅ་ར་ཀ་པ་སོགས་ཚུལ་
 གསུམ་དང་། གཞོད་པ་མེད་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་། བཞོད་པར་འདོད་པའི་གྲངས་གཅིག་པ་དང་། རེས་
 པ་སྟེ་དུག་ཡིན་ཞེས་པ་རྣམས་ནི་མི་འབྲང་དེ། ཚུལ་གསུམ་མ་ཚང་ན་བསྐྱབ་བྱ་དོག་མི་རྒྱས་པས་རྟགས་
 ཡང་དག་ཏུ་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཚུལ་གསུམ་ཚང་ན་མཚན་ཉིད་གཞན་རྣམས་དོན་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། བོད་
 པལ་ཆེར། ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ནི་མི་འབྲང་དེ། རྟོགས་ཚེས་དེ་ཆས་
 རྩལ་པ་ནི། ཞེས་འབྱུང་ན་དེ་ལྟར་འབྲང་དུ་རྟུག་ཀྱང་། རྟོགས་ཚེས་དེ་ཆས་རྩལ་པ་ཡི། གཏན་ཆོགས་
 ཞེས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དང་།³⁹⁶ རིགས་ཐིགས་ལས། ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ནི་རྩེས་སུ་དཔག་
 པར་བྱ་བ་ལ་ཡོད་པ་དང་། མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་། མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་
 རེས་པའོ།³⁹⁷ ཞེས་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ནི་ཞེས་པས་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དང་།
 ལྟག་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། གཏན་ཆོགས་ཀྱི་ནི་
 ཚུལ་གསུམ་ལའང་།³⁹⁸ ཞེས་གཏན་ཆོགས་དེ་ཚུལ་གསུམ་ལྡན་པའི་གཞིར་གསུངས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་
 ཉིད་དུ་མ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚད་མ་མདོར། ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་ཡིན།³⁹⁹ ཞེས་
 སོགས་ཚུལ་གསུམ་ལྡན་པའི་གཏན་ཆོགས་དེ་གཏན་ཆོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་ཀྱི།
 ཚུལ་གསུམ་པོ་དེ་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་པའི་གཞུང་གཅིག་ཀྱང་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དངོས་དང་། ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་ངོ་བོ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི།
 ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་དང་། རྟོགས་ཚོས་དེ་
 ཆས་ཁུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། རྟོགས་ཚོས་གྲུབ་ཅིང་འབྲེལ་བ་དེས་པའི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་
 གང་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་ཀྱང་ཁྱད་པར་མེད་དེ། ཚད་མ་མདོར། ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ལས་^{༣༣༠}ཞེས་
 དང་། རིགས་ཐིགས་ལས། ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ནི་ཞེས་དང་། འདིར་རྟོགས་ཚོས་དེ་ཆས་
 ཁུབ་པ་ཡི། གཏན་ཚིགས་ཞེས་དང་། རིགས་གཏེར་ལས། རྟོགས་ཚོས་གྲུབ་ཅིང་འབྲེལ་བ་དེས། གཏན་
 ཚིགས་མཚན་ཉིད་སྟོན་མེད་ཡིན།^{༣༣༡} ཞེས་དང་། དེའི་རང་འབྲེལ་ལས། དེས་ན་རྟོགས་ཚོས་དེ་
 ཆས་ཁུབ་པ་དང་། འབྲེལ་བ་གྲུབ་པ་དང་། ཚུལ་གསུམ་དེས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་གོ།^{༣༣༢} ཅེས་
 གསུངས་པའི་བྱིར།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། མཚན་གཞིགས་ལས། དང་པོ་ལ། རྟོགས་ཚོས་ཀྱི་མཚན་
 ཉིད། ཤེས་འདོད་ལ་རྟགས་འཛིན་པའི་ཚད་མས་དྲངས་པའི་དེས་ཤེས་ཀྱིས། རྟགས་ཤེས་འདོད་ཚོས་
 ཅན་ལ་འགོད་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་དེས་པའི་སྟོན་ནས་གཙོ་བོར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་
 རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་ལོ། རྟོགས་འབྲེལ་ཚུལ་གྱི་མཚན་ཉིད། རྟགས་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མཐོང་བའི་ཚད་མས་
 དྲངས་པའི་དེས་ཤེས་ཀྱིས་རྟགས་སུ་དགོད་བྱ་མཐུན་ལོ་ན་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ཡོད་
 པ་ཉིད་དུ་དེས་པའི་སྟོན་ནས་གཙོ་བོར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་ལོ། རྟོགས་ཚུལ་གྱི་མཚན་ཉིད།
 རྟགས་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མཐོང་བའི་ཚད་མས་དྲངས་པའི་དེས་ཤེས་ཀྱིས་རྟགས་སུ་དགོད་བྱ་མི་མཐུན་
 རྟོགས་ལ་བསྐྱབ་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་མེད་པ་ཉིད་དུ་དེས་པའི་སྟོན་ནས་གཙོ་བོར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་
 རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་ལོ།

གཉིས་པ་ལ། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་དང་། བསྐྱབ་ངག་གི་བརྟན་བྱར་གྱུར་
 པའི་ཚུལ་གསུམ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཚུལ་གསུམ་དུ་བ་ཁོ་ནའི་ཚོས། རྟུམ་མེད་ཡིན་གྱི་ཚོས་
 གཞན་མེད།^{༣༣༣} ཅེས་པའི་གཞུང་གིས་བརྟན་པ་སྟེ། རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་བྱས་པའི་སྟེང་གི་ཚོས་ཅན་
 སྒྲིམ་མི་ལྟན་ནས་གཙོད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆ་དང་། མཐུན་ལྟགས་མི་རྟག་པ་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་

པའི་ཆ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་མེད་པར་ངེས་པའི་ཆ་གསུམ་མོ། ཁ་ཉིས་པ་ནི། རྟགས་ཀྱི་
མཚན་གཞི་གཞན་སེལ་ཡིན། ཞེས་པའི་རང་འགྲེལ་དུ། དེ་ལ་ཚུད་གཞི་ལ་མི་ལྷན་ནམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་
པ་ནི་ཕྱོགས་ཚོས་སོ། རྟགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་བྱ་འགོ་བ་ནི་རྗེས་འགོའོ། བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ལོག་
སྟོབས་ཀྱིས་རྟགས་ལྟོག་པ་ནི་ལྟོག་པའོ།³³⁵ ཞེས་པའི་གཞུང་གིས་བསྟན་ཏེ། སྐྱ་བྱས་པ་ཡིན་པ་དང་།
བྱས་ན་མི་རྟག་པས་བྱབ་པ་དང་། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་བྱབ་པ་གསུམ་མོ།

འོན་པ་སྐྱབ་པལ་གི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་མ་བཟོན་ན་དེ་ལ་བྲན་པ་སྦྱེད་མི་རུ་ས་
པས་བསྐྱབ་པལ་དོན་མེད་ཅིང་། བཟོན་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་ཕྱུ་དོན་མེད་དོ་ཞེས། སྦྱོན་མེད་དེ།
ཚོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་བསྐྱབ་པལ་གིས་རྗེས་བྱབ་མཐུན་དཔེ་སྟེང་དུ་བཟོན། ཚོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་
བསྐྱབ་པལ་གིས་ལྟོག་བྱབ་མི་མཐུན་དཔེ་སྟེང་དུ་བཟོན་པ་གང་རུང་གིས་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་
རྗེས་སུ་འགོ་ལྟོག་ལ་བྲན་པ་བསྦྱེད་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཁ་ཅིག བྱས་པ་སྐྱ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་
ཚུལ་གསུམ་ཀྱི་མཚན་གཞིར་བཟུང་བ་ནི་གཞུང་དང་འགལ་ཏེ། རིགས་ཐིགས་ལས། རྗེས་སུ་འགོ་བ་
དང་ལྟོག་པ་དག་ནི་པན་ཚུན་ནམ་པར་གཅོད་པའི་འགལ་བའོ།³³⁶ ཞེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས། འོ་
ན་རྟགས་ཚུལ་གཉིས་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་མ་ཡིན་ཏེ། རྗེས་སུ་འགོ་བ་དང་། ལྟོག་པ་དག་པན་ཚུན་ཐ་
དད་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟེན་གཉིས་པལ་གཅིག་གིས་ཀྱང་བསྟན་པར་རུས་པའི་ཕྱིར། སྦྱོར་བ་བསྐྱས་པར་
བཟོན་གྱི་ཚུལ་བསྐྱས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།³³⁷ ཞེས་དང་། རིགས་གཏེར་ལས། དཔག་གཞིར་བཟུང་བ་
ཤེས་འདོད་ཡིན། དེ་ལ་གྲུབ་པ་ཕྱོགས་ཚོས་སོ།³³⁸ ཞེས་པའི་རང་འགྲེལ་དུ། ཤེས་འདོད་ལ་རྟགས་
མཛོན་སུམ་མམ། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་གྲུབ་པ་ནི་ཚུལ་དང་པོ་ཕྱོགས་ཚོས་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།³³⁹ ཞེས་
དང་། རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱ་འབྲེལ་སྟོབས་ཀྱིས། ཡོད་མེད་ངེས་པའི་རྗེས་འགོ་ལྟོག་³⁴⁰ རྟེན་པའི་
རང་འགྲེལ་དུ། རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་འབྲེལ་བ་ཚད་མས་ངེས་ནས་རྟགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་བྱ་
འགོ་བ་རྗེས་འགོ། བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ལྟོག་ན་རྟགས་ལྟོག་པ་ནི་ལྟོག་པའི་ཚུལ་ལོ། འདི་དག་ཤེས་འདོད་
ཚོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ངེས་པར་མི་རུས་པས་དཔེ་སྟེང་དུ་ངེས་པར་བྱའོ།³⁴¹ ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །

གསུམ་པ་ཚུད་པ་སྤང་བ་ནི། རིགས་གཏེར་ལས། ཚུལ་གཉིས་པ་དང་རྗེས་འགོ་ཡི། ལྟོག་

བ་འཕེན་པའི་སྒྲོན་གཉིས་མེད།^{༡༥༡} ཅེས་གསུངས་ཏེ། རང་འགྲེལ་ལས་ཤིས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་དེ་མཚན་ཉིད་དུ་རི་ལྟར་འགོ་བའི་ཚུལ་ལ། ཚུལ་གསུམ་ངེས་རུང་ཙམ་ཞིག་དོན་
རང་མཚན་ལ་ཡང་ཡོད་པས་གོ་བྱེད་དུ་འགོ་བ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ངེས་པ་དགོས་ཏེ། དབང་ཤིས་ཀྱི་སྒྲོ་
ཡུལ་འཛིན་རྣམས་ལ་མི་ཟེར་བ་ལྟར། རྟགས་ཀྱི་སྒྲོ་ཡང་གོ་རྣམས་ལ་མི་ཟེར་བར་གོ་བྱེད་ལ་གསུངས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་དགོངས་ནས་ཚད་མ་མདོར། རྗེས་དཔག་བྱ་དང་དེར་མཚུངས་ལ། ཁྱོད་དང་མེད་
ལ་མེད་པར་ནི།^{༡༥༢} །ངེས་པ་ཞེས་དང་། དེའི་དོན་རྣམས་ངེས་ལས་ཐ་མར་སྒྲོས་པའི་ངེས་པ་ཉིད་ནི་ཚུལ་
གསུམ་ཀ་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ།^{༡༥༣} །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིའི་རྩོད་པ་སྒྲོང་བ་ལ། ངེས་པ་ལ་རྣམས་བཅད་
མེད་པར་སྒྲོང་བ། དོན་གྱི་ཚུལ་སྒྲིམ་འཐད་པ་སྒྲོང་བ། ཉ་ཅང་ཐལ་བ་སྒྲོང་བ་དང་གསུམ་ལས། བྱི་
མ་ལ་ཡང་ལྟར་ཡོད་པའི་གཉིས་པ་ནི། རང་འགྲེལ་ལས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། གཉིས་པ་རྟགས་ལས་
རྟགས་འཛིན་མི་སྒྲིལ་བར་ཐལ་བ་ནི། ཚུལ་གསུམ་མ་ཇེས་པའི་ལྟར་རྟགས་མི་ཞིག་པས་དེ་ལས་^{༡༥༤} རྟགས་
འཛིན་སྒྲིམ་པ་དེ་རྟགས་མ་ཡིན་པ་ལས་རྟགས་འཛིན་སྒྲིལ་བར་འགྱུར་རོ། །འདོད་ན། དངོས་གང་ཅི་ལྟ་
བུར་གྱུར་པ། །དེ་འདྲ་དེ་ནི་རྟགས་སེམས་ཀྱི། །རྒྱ་ཡིན་དེ་ལས་དེ་ལྟ་ཡི། །དངོས་ལས་དེས་བསྐྱེད་
རྟགས་ཅན་སྒྲོ།^{༡༥༥} །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། ཁོ་པོ་ཅག་རྟགས་སུ་དགོད་བྱའི་ངོ་པོ་དུ་བ་
དང་བྱས་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་རྟགས་འཛིན་སྒྲིལ་བར་འདོད་ཀྱི། རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་ངེས་
པ་ལས་སྒྲིལ་བར་མི་འདོད་དོ།^{༡༥༦} ཅེས་གསུངས་སོ།

དེ་དག་གི་དོན་འཆད་པ་ལ་སྒྱིར་རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་འདོད་པ་མི་འདྲ་བ་
མང་དུ་འདུག་ན་ཡང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིའི་དགོངས་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཤད་པ་ལ་བཞི་སྟེ།
མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། སྒྲིལ་ལ། ལུང་དང་སྒྱུར་བའོ། །ང་པོ་ནི། ཚུལ་གསུམ་ངེས་པའི་སྒྲོན་དུ་
རྟགས་སུ་དགོད་བྱར་བཟུང་བའི་བཅད་ཤིས་གང་ཞིག །རང་འབྲས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་བརྒྱད་
པའི་རྒྱུར་འགྱུར་བའོ།

གཉིས་པ་ནི། འབྲས་རྟགས་ལ་དུ་བ་མཐོང་བའི་མདོན་སུམ་གྱི་རྗེས་སུ་སྒྲིམ་པའི་དུ་བ་ངེས་

པའི་བཅད་ཤེས་དང་། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་སྒྲ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲ་བྱས་པར་ངེས་པའི་ངེས་
པ་རང་སྟོབས་གྱིས་བྱངས་ནུས་ན་མངོན་སུམ་དེའི་རྗེས་སུ་སྒྲིམ་པའི་སྒྲ་བྱས་པར་ངེས་པའི་བཅད་
ཤེས་ལྟ་བུ་དང་། རང་སྟོབས་གྱིས་བྱངས་མ་རུས་ན་སྒྲ་བྱས་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་བྱངས་
པའི་བྱས་པ་འཛིན་པའི་བཅད་ཤེས་ཏེ། བྱས་རྟགས་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་རྟགས་འཛིན་
སེམས་སུ་འགྱུར་བ་ལྟ་བུའོ། །དགག་རྟགས་ལ་དག་འཛིན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་ཕྱོགས་འདི་
ནི་དམིགས་སོ། །བྲུམ་པ་འདི་ནི་མ་དམིགས་སོ་སྟུང་པའི་རྟོག་པ་གཉིས་བྱངས་པའི་བྱི་མ་ལྟ་བུའོ། །

གསུམ་པ་ནི། རྟུ་བ་ངེས་པའི་བཅད་ཤེས་དེས། རྟུ་བ་ཉིད་ལ་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་དང་།
མེ་རྟུའི་དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ངེས་པའི་བྲུབ་པ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་གཉིས་བྱངས་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་
གསུམ་པར་མ་ཆད་རྟུ་ངེས་པའི་ཆོ་བསྐྱབ་པའི་ལ་མི་ལྟོས་པར་ལ་མེ་ཡོད་རྟུ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་
སྒྲིབ་པའོ། །འདི་ནི་རང་དོན་རྟགས་གྱི་དབང་རྟུ་བྱས་པ་སྟེ། འདི་ལ་བར་རྟུ་གཙོད་བྱེད་གྱི་བྱུང་པ་ནི་ཚུལ་
གསུམ་ངེས་པའི་སྟོ་དེ་ཉིད་ལས་གཞན་མེད་དོ། །ཡང་རྟགས་གྱི་མཚན་གཞི་རྟུ་བ་ངེས་པའི་རྗེས་སུ་
ཚུལ་གསུམ་གཞི་སོ་སོའི་སྟེང་རྟུ་ངེས་པ་དེ་བརྗེད་ཟིན་ནས། བྱིས་བསྐྱབ་པའི་བཞོད་པའི་ཆོ་བ་
གསུམ་བྱུང་པའི་བྱུང་པ་སྟེས་ནས་དེ་ལས་རྗེས་དཔག་སྒྲིབ་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་ཚུལ་གསུམ་ངེས་པའི་སྟོ་
དང་བྱུང་པ་གཉིས་ཆར་གྱིས་ཆོད་ཀྱང་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཚུངས་པས་བྱུང་པས་ཆོད་ཅིས་སྟོས་སོ། །རང་
བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་ཡང་པལ་ཆར་འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་ཚོས་རྟགས་གྱིས་བསྐྱབ་པའི་ཆོ་
ཕྱོགས་ཚོས་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་བྱངས་པའི་བཅད་ཤེས་གྱི་རྗེས་སུ་ཚུལ་གསུམ་པར་མ་ཆད་
རྟུ་ངེས་ན་རང་དོན་རྟགས་དང་། ཚུལ་གསུམ་གཞི་སོ་སོའི་སྟེང་རྟུ་ངེས་ནས་བརྗེད་ན་གཞན་དོན་
སྐབས་གྱི་གཏན་ཆོགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡང་ལྟ་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའོ། །དགག་རྟགས་ལ་རྟགས་འཛིན་སེམས་
རྟགས་སུ་དགོད་བྱ་ཉིད་ལས་སྒྲིབ་པའི་ངེས་པ་མེད་ཀྱང་། མཐར་ཐུག་ལས་འབྲས་བུ་བསྐྱབ་པའི་གཏན་
ཆོགས་སུ་སོང་བའི་ཆོ་གཏན་ཆོགས་དེ་ལས་སྒྲིབ་པ་ནི་རྟོག་གི་བའི་གསང་ཆོག་ཏུ་སྒྲུབ་པོ། །དེར་སང་
ཚུལ་གསུམ་ཅིག་ཅར་རྟུ་བྱུང་པ་འདོད་པ་ཞེས་པ་ནི་མ་བཙགས་པ་སྟེ། རྟོག་གཞིའི་སྟེང་རྟུ་རྟགས་
འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དང་། དཔེའི་སྟེང་རྟུ་བྲུབ་པ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་གཉིས་ཅིག་ཅར་རྟུ་འགྱུར་བ་མི་

སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཉེས་ན་རང་དོན་རྟགས་ལ་ནི་ཐོག་མར་བྱབ་པ་དྲན་ནས་དེའི་རྗེས་སུ་ཕྱོགས་ཚོས་
དྲན་པ་ལས་རྗེས་དཔག་སྟེ་སྟེ། དུ་བ་སྟོ་བྱར་དུ་མཐོང་བའི་ཆོ་དུ་བ་ཡོད་ན་ནི་མེ་ཡོད་པས་བྱབ། འདི་
ན་འང་དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ན་མེ་ཡོད་དོ་སྟེ་དུ་དེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དོན་སྐབས་ལ་ཕྱོགས་ཚོས་
སྟོན་འགོ་ཅན་ལ་ནི་ཕྱོགས་ཚོས་ཐོག་མར་དྲན་ཅིང་། བྱབ་པ་སྟོན་འགོ་ཅན་ལ་ནི་བྱབ་པ་ཐོག་མར་
དྲན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་ཉན་གཤམ་མེས་པ་དེ་ལྟར་དུ་སྟེ་བའི་ཕྱིར་རོ།།

བཞེད་པ་ནི། ཕྱོགས་སྐབས་གིས་རྟགས་འཛིན་སེམས་རྟག་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྒྲུབ་གི་དབྱེད་པ་
བཤད་པ་དང་། དེ་དང་རྗེས་དཔག་གི་བར་དུ་དྲན་པས་ཚོད་པར་བཤད་པ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་འདིར།
རྟགས་ཀྱི་འབྲས་བྱ་དང་། རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུར་གསུངས་པ་དང་། ལྷས་རྟགས་ཀྱི་མཚན་
གཞི་དུ་བ་དང་། སྟེ་ལྷན་འཛིན་པའི་སྟོ་རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་གསུངས་པ་དང་། ཤས་^{༣༧} རྟགས་ཀྱི་
ཡུལ་ཅན་མངོན་སུམ་གྱི་ཕྱིས་བྱུང་བ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་། ཉེ་སྤྱོད་ཀྱིས་རྟགས་ཀྱི་གཤམ་པ་དངོས་
པོའི་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་། སྒར་དྲངས་པའི་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས། ཁོ་བོ་
ཅག་རྟགས་སུ་དགོད་བྱའི་ངོ་བོ་དུ་བ་དང་བྱས་པ་སོགས་ལས་རྟགས་འཛིན་སྟེ་བར་འདོད་ཀྱི། རྟགས་
ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་དེས་པ་ལས་སྟེ་བར་མི་འདོད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་ལུགས་
འདི་ཉིད་ཀྱི་སྟེང་དུ་གནས་པ་ནི་སྟོན་ཆད་གཞན་གྱིས་མ་མཐོང་བར་སྒྲུབ་དོ། །ཁ་དོར་ན། རྟགས་
འཛིན་སེམས་བྱུང་གཞི་འཛིན་པའི་སྟོ་དང་། ཚུལ་གསུམ་དེས་པ་བྱུང་ཆོས་འཛིན་པའི་སྟོ་ཡིན་པར་
གཤམ་ན་ལུགས་འདི་རང་གོ་ལ་དུ་འགྱུར་རོ།།

རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་གཞི།

གཉིས་པ་མཚན་གཞི་ནི། རིགས་གཏེར་ལས། རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་གཞན་སེམ་ཡིན།^{༣༨} །
ཞེས་གསུངས་ཏེ། སྒྲུ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་ལ་བྱས་པ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཆོ། རང་མཚན་དང་སྒྲུ་དོན་
གང་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཞེ་ན། བྱས་པ་སྒྲུ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དུ་འཛིན་པའི་
རྟག་པོར་སྒྲུ་དོན་དང་རང་མཚན་སོ་སོར་མ་བྱེ་བའི་བྱས་པ་ཅམ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེས་སྒྲུ་དོན་

རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་འཛིན། རང་མཚན་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཡང་མི་འཛིན་པར་བྱས་པ་ཙམ་རྟགས་
ཡང་དག་ཏུ་འཛིན་པའི་བྱིར། རྟེན་གྱི་རྟག་པས་སོ་སོར་བྱེ་བའི་ཚེ་རང་མཚན་རྟགས་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ།
རང་མཚན་ལ་དགག་སྐྱབ་དངོས་སུ་བྱེད་མི་ལུས་པའི་བྱིར། སྐྱོ་དོན་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། སྐར་གྱི་
རྟག་པ་ལ་སྐར་བའི་བྱས་པ་དེ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་གང་ཞིག། རྟེན་ཉིད་སྐྱོ་དོན་ལས་མ་འདས་པའི་
བྱིར། དེས་ན་བྱས་པ་སྐྱོ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྟག་པ་ལ་སྐར་བའི་
བྱས་པ་དེ་ཉིད་གཞན་སེལ་ཡིན་པས་གཞན་སེལ་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ནོ།

མཚན་བྱའི་རབ་དུ་དབྱེ་བ།

གསུམ་པ་མཚན་བྱའི་རབ་དུ་དབྱེ་བ་ནི། གཞུང་ལས། མཚན་ཉིད་དེ་དང་ལྡན་པ་ཡི། གཏན་
ཚིགས་དབྱེ་སྒོ་དུ་མར་འགྱུར། ཚིགས་ཀྱི་གཤགས་པས་སྒྱུར་བ་ཡི། སྒོ་ནས་གསུམ་དུ་ངེས་པར་
མཛད།^{༡༩} བྱེད་དངོས་པོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་སྒོ་ལ། སྒྱུར་བའི་སྒོ་ནས་གཙུག་སྟེ་དུག་ཏུ་མཛད་ཀྱང་།
གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རིགས་མ་ལུས་པར་བསྐྱས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་དབྱེ་སྒོ་བཅུ་ལྟེ། སྒྱུར་བའི་སྒོ་ནས།
འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས། སྐྱབ་བྱེད་གྱི་སྒོ་ནས། བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས། བསྐྱབ་བྱའི་ཚིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས།
འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས། རྟགས་སུ་དགོད་བྱའི་སྒོ་ནས། འགོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས། སྐོལ་བའི་སྒོ་ནས།
བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་ལོ།

དབྱེ་བ་ལས། སྒྱུར་བའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

དང་པོ་ནི། སྒྱུར་བའི་སྒོ་ནས་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་དུ་འདུས་ཏེ།
དགག་རྟགས་ཐམས་ཅད་མཐར་སྐྱང་རུང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་འདུས་པས་དཔེ་གཙུག་
གི་སྟེང་དུ་གཏན་ལ་འབེབས་ལུས། སྐྱབ་རྟགས་གཉིས་དཔེ་སོ་སོའི་སྟེང་དུ་གཏན་ལ་འབེབས་དགོས་
པའི་བྱིར་རོ། འདི་ལ་རྣམ་འབྲེལ་ལས། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལས་འཕྲོས་ནས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་
སྐྱང་རྒྱས་བཤད་མཇུག་ཏུ་བཤད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་འབྲས་རང་གི་གཏན་ཚིགས་ཐོག་མར་

གསུངས་ལ། རྣམ་ངེས་ལས། འབྲས་རང་གི་རྟགས་ལས་འཕྲོས་ནས་རྟགས་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྦྱབ་
བྱེད་མཁུག་ཏུ་བཤད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐོག་མར་གསུངས་ཤིང་།
རིགས་གཏེར་ལས་ཀྱང་གོ་རིམ་འདི་ལྟར་འབྱུང་ངོ་།།

མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག

དེ་ལ་དང་པོ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། དགག་བྱ་འགོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དེ་ནི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་
གི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་མཚན་ཉིད་གཅིག་གིས་མཚོན་ནུས་པའི་མཚོན་བྱ་མིང་གི་རྣམ་
གངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་³⁴⁹ ཡང་དག་ནི་སྦྱབ་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཐ་སྟད་
བྱས་པ་སྟེ། མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་མཐར་དགག་བྱ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་སྒོ་
ནས་དགག་བྱ་འགོག་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དགག་པ་ཉིད་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། མི་དམིགས་པ་
ལས་འགྲུབ་པར་འགྱུར།³⁵⁰ ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དགག་རྟགས་ཡང་དག་ནི་བསྦྱབ་བྱེད་ཚེས་ཀྱི་
སྒོ་ནས་ཐ་སྟད་བྱས་པ་སྟེ། བསྦྱབ་བྱེད་ཚེས་དེ་དགག་པ་ཡིན་ན། རྟགས་སུ་དགོད་བྱ་དགག་སྦྱབ་གང་
ཡིན་ཀྱང་དགག་རྟགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། དེ་ལ་ཁ་ཅིག་ན་ཅེ། བྱས་པ་ཚོས་ཅན། དགག་རྟགས་སུ་
ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར་ཏེ། སྦྱའི་སྟེང་དུ་རྟག་པ་འགོག་པ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་ཚོས་
ཅན། དགག་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་ཐལ། སྦྱ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་བསྦྱབ་པའི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས།

མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡང་དག

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་དང་། སྣང་རུང་
མ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། ཚུལ་གསུམ་
ངེས་བྱེད། གསུངས་པའི་དགོས་པ་དང་བཞེལས། དང་པོ་ནི། ཚུད་གཞིའི་སྟེང་དུ་དགག་བྱེད་ཚེས་མེད་

ངེས་སུ་སྐྱབ་མི་ནུས་ཤིང་ཡོད་ངེས་སུ་འགོག་ནུས་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་གཏན་ཚིགས།

གཉིས་པ་ནི། བོད་མལ་ཆེར་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཆོས་ཅན། ག་ཟ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་བཅད་ཤེས་
 འོན་མཐུན་མི་འཇུག་སྟེ། ཞེས་དང་། བ་སྟོད་འོན་མཐུན་མི་འཇུག་སྟེ། ཞེས་སོགས། ཚིག་ཟེན་ལ་
 འགོད་པ་ནི་བཀོད་ཆོད་དང་གྲུབ་ཆོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་མ་བྱེ་བ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་
 རྟགས་ལ་ཡང་བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་ངེས་ཀྱི་བཅད་ཤེས་འོན་མཐུན་མི་
 འཇུག་སྟེ། ཞེས་སོགས་འགོད་དགོས་པ་ནུས་པ་ཀླན་ཏུ་མཚུངས་པའི་བྱིར་ཏེ། མེད་ལ་མི་འཇུག་འབྲས་
 བྱ་ཅན།³⁴³ ཞེས་དང་། འཇུག་པར་མི་བྱེད་ཅེས་བྱ་བའི།³⁴⁴ ཞེས་པའི་གཞུང་གི་གཏན་ཚིགས་དང་
 བོས་མཐར་དགག་བྱ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་བ་སྟོད་འགོག་པར་བསྟན་པ་ལྟར། རྒྱ་མཚན་ཅན་གྱི་སྐྱ་ཤེས་
 བྱ་བ།³⁴⁵ ཅེས་དང་། བརྟན་བྱེད་པ་འབའ་ཞིག་གོ་³⁴⁶ ཅེས་པས་གཏན་ཚིགས་གཉིས་པས་
 མཐར་དགག་བྱ་མེད་ངེས་ཀྱི་བ་སྟོད་བསྐྱབ་པར་བསྟན་པར་མཚུངས་པའི་བྱིར། དེས་ན་འགོད་ཚུལ་
 རྒྱུན་མེད་ནི་ག་ཟ་སྐལ་འོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་ངོར་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཆོས་ཅན། ག་ཟ་ཡོད་
 ངེས་མ་ཡིན་ཏེ། ག་ཟ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་བསྐལ་པའི་སྐལ་
 འོན་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ལ། ཡུལ་དང་དུས་ཀྱིས་བསྐལ་བ་ལ་ཡང་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས། སྐལ་
 འོན་གསུམ་ཀ་ལ་ཡང་སྦྱར་བར་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ནི། ཕྱོགས་ཆོས་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་མཐོང་བའི་དབང་ཤེས་དང་། དེ་ཉམས་སུ་
 མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱུབ་སྟེ། དང་བོ་དེས་མདུན་གྱི་གཞི་འདི་དམིགས་སོ་སྟུམ་པ་དང་།
 གཉིས་པ་དེས་འདིར་ག་ཟ་མ་དམིགས་སོ་སྟུམ་པའི་ངེས་ཤེས་འདྲེན་པར་བྱེད་པའི་བྱིར། ཁྱབ་འབྲེལ་
 ག་ཟ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་དང་། ག་ཟ་ཡོད་ངེས་ཀྱི་བ་སྟོད་འོན་མཐུན་གཉིས་རྒྱ་འབྲས་སུ་ངེས་
 པས་བྱུབ་བོ།

བཞི་པ་ནི། གཞན་སྟེ་ཁ་ཅིག རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་རྟགས་མི་
 མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་ངེས་པའི་ལྷོག་པ་བྱུབ་པ་དང་། རྒྱུང་འཕེན་པས་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་དང་དེ་གཉིས་
 ཀྱི་བར་གྱི་བར་དོའི་ལུས་དང་དག་སྦྱ་བ་དང་། ཆགས་བྲལ་གྱི་གཞི་མཐུན་དབང་མངོན་གྱིས་མ་མཐོང་

བའི་ཕྱིར་ན་མེད་པ་དང་། དཔྱོད་པ་པས་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སུམ་དབང་མཛོན་གྱིས་མ་མཐོང་བའི་ཕྱིར་
ན་མེད་པར་འདོད་པ་རྣམས་དགག་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནོ། རི་ལྟར་གསུངས་ཤིང་། དགག་བྱའི་ཆོས་དེ་
གང་ཟག་དེ་དག་གི་ངོར་ཡོད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་འགོག་ལྷན་གྱིས་མེད་ངེས་སུ་བསྒྲུབ་མི་ལུས་ཏེ།
དགག་བྱ་དེ་དག་གང་ཟག་དེ་ལ་སྐྱལ་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་དགག་ཏྟགས་ཡང་དག

གཉིས་པ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ནི། ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་དགག་བྱའི་ཆོས་མེད་ངེས་སུ་བསྒྲུབ་ལུས་པའི་ཚུལ་
གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འབྲེལ་ལྷན་མ་དམིགས་པ་དང་། འགལ་ལྷན་
དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གཉིས། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྣམ་
གཞག་གོ།

དང་པོ་ནི། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་དགག་ཏྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་
ལྷན་བཀག་པའི་མེད་དགག་ཏྟགས་སུ་སོང་བ། གཉིས་པ་ལ་རྒྱ། ལྷན་བྱེད། རང་བཞིན། དངོས་འབྲས་
མ་དམིགས་པའི་དགག་ཏྟགས་ཡང་དག་དང་བཞི་ལས། རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་དགག་ཏྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།
འབྲེལ་ལྷན་མ་དམིགས་པའི་དགག་ཏྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག །དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་བཀག་པའི་མེད་དགག་
ཏྟགས་སུ་སོང་བ། དཔེར་ན། མེ་མེད་མཚན་དུས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ན་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། ལྷན་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་དགག་ཏྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །དགག་
བྱའི་ཆོས་ཀྱི་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་ལྷན་བྱེད་བཀག་པའི་མེད་དགག་ཏྟགས་སུ་སོང་བ། དཔེར་ན།
ཤིང་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤ་བ་མེད་དེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་
བུའོ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་དགག་ཏྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །དགག་ཏྟགས་ཆོས་གཉིས་པོ་
དེ་མཚན་ཉིད་དང་། མཚོན་བྱར་སོང་བ། དཔེར་ན། ལུས་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ས་ཕྱོགས་ན་
ཆོས་ཅན། ལུས་པ་མེད་དེ། ལུས་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །དངོས་འབྲས་མ་

དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །དགག་བྱའི་ཚས་ཀྱི་དངོས་འབྲས་བཀག་
པའི་མེད་དགག་རྟགས་སུ་སོང་བ། དཔེར་ན། རྩ་བས་དབེན་པའི་ཕྱི་གསྐྱོར་ན་ཚས་ཅན། རྩ་བའི་
དངོས་སྐྱ་མེ་མེད་དེ། དངོས་འབྲས་རྩ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

གསུམ་པ་ལ། ཚུལ་གསུམ་ངེས་བྱེད། འགལ་མི་འགལ། བྱངས་ངེས་པ། གསུངས་པའི་
དགོས་པ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་བྱེད་བྱ་ཏུ་བཤད་པ་དང་ལྷ་ལས། དང་པོ་ནི། རྩ་མ་དམིགས་
པའི་ཕྱོགས་ཚས་ལ་ཆེར་མངོན་སུམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། མེ་མེད་མཚན་རྩ་མ་གྱི་རྩ་མཚོ་
མཐོང་བའི་དབང་མངོན་ཉམས་སུ་ཕྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་དེས་མེ་མེད་མཚན་རྩ་མ་གྱི་རྩ་མཚོ་
འདི་ནི་དམིགས་སོ། །འདིར་མེ་མ་དམིགས་སོ་སྟུང་པའི་ངེས་ཤེས་གཉིས་འདྲན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་མ་བྱུང་ན། བ་སྟོང་འབའ་ཞིག་བསྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པའི་
རྗེས་དབག་གིས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཁྱབ་འབྲེལ་རྩ་བ་མེ་ལས་དེ་བྱུང་རྩ་བྲེལ་བར་རྟོགས་པའི་ཚད་
མས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། རྩ་བ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད་པས་ཁྱབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་བྱུང་ན། མེ་མེད་ན་རྩ་བ་མེད་པས་
ཁྱབ་པའི་ཕྱོག་ཁྱབ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཅི་ལྟར་དངོས་ཉིད་བསྐྱབ་པ་ལ།^{༥༦} །ཞེས་སོགས་དང་། རྩ་
དང་ངོ་བོ་ལྟོག་ཉིད་ཀྱིས།^{༥༧} །ཞེས་སོགས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ཕྱོགས་
ཚས་བྱུང་ཚུལ་ལྷ་མས་རིགས་འགྲེ། ཁྱབ་འབྲེལ་གཤམ་གྱིང་དང་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བར་རྟོགས་
པའི་ཚད་མས་བྱུང་སྟེ། རྩ་བ་བྱེད་རིགས་འགྲེ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་ཕྱོགས་ཚས་ནི། དགག་
གཞི་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་ཉམས་སུ་ཕྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།
དེས་དེར་དེ་མ་དམིགས་པ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲན་རྩ་མ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་འབྲེལ་ནི་དེ་སྐོར་གྱི་
རྟགས་ཚས་གཉིས་མཐར་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ་བར་རྟོགས་པའི་ཚད་མས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དངོས་
འབྲས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱོགས་ཚས་མངོན་སུམ་གྱི་བྱེད་པས་བྱུང་སྟེ། རྩ་བས་དབེན་པའི་ཕྱི་གསྐྱོར་
མཐོང་བའི་དབང་མངོན་ཉམས་སུ་ཕྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱངས་པའི་ངེས་ཤེས་དེས་དེར་
རྩ་བ་མ་དམིགས་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་འབྲེལ་འགལ་དམིགས་དང་འབྲེལ་པས་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།

གཉིས་པ་ནི། དེ་བཞི་འགལ་ཏེ། རྩ་མ་དམིགས་པ་ཡིན་ན། རྟགས་ལོག་དང་ཚས་ལོག་ལ་

དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་དགོས། ལྷན་ཁྲིམ་མ་དམིགས་པ་ཡིན་ན། རྟགས་ལོག་དང་ཚོས་ལོག་ལ་
བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་དགོས། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་ཡིན་ན། རྟགས་ལོག་དང་ཚོས་
ལོག་ལ་མཚན་མཚོན་གྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་དགོས། དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པ་ཡིན་ན། རྟགས་ལོག་
དང་ཚོས་ལོག་ལ་དངོས་རྒྱ་དངོས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གྲུབ་དགོས་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ནི། འབྲེལ་ལྷན་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་དེ་ལ་བཞི་པོ་དེར་གྲངས་ངེས་ཏེ། དེ
ལ་དགག་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་རྒྱ་བཀག་པ་དང་། རང་བཞིན་བཀག་པ་དང་། འབྲས་བྱ་བཀག་པ་གསུམ་
ལས། དང་པོ་ནི་རྒྱ་མ་དམིགས་པ། གཉིས་པ་ལ། ལྷོག་པ་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་བཀག་པ་དང་།
ལྷོག་པ་གཅིག་པའི་རང་བཞིན་བཀག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ལྷན་ཁྲིམ་མ་དམིགས་པ། གཉིས་
པ་ནི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ། གསུམ་པ་ལ་འབྲས་བྱ་ཙམ་བཀག་པ་དང་། དངོས་འབྲས་བཀག་
པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དགག་བྱ་མེད་ངེས་སུ་བརྒྱབ་མི་རུས་ཤིང་། གཉིས་པ་ནི། དངོས་འབྲས་
མ་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

བཞི་པ་ནི། འབྲས་བྱ་སྟག་བསྐལ་བདེན་པ་སྟོང་བ་ལ་རྒྱ་ཀྱན་འབྱུང་བདེན་པ་སྟོང་དགོས་
སོ་ཞེས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ། རྒྱ་མ་དམིགས་པ། སྟོང་ལྷན་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྟག་བསྐལ་སྟངས་ན་འབྱུང་བའི་
སྟག་བསྐལ་ཡང་སྟངས་པས་ལྷན་པ་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྟག་བསྐལ་ཡང་སྟོང་དགོས་སོ་ཞེས་ཤེས་
པའི་ཕྱིར་དུ་ལྷན་ཁྲིམ་མ་དམིགས་པ་དང་། གྲངས་ཅན་པས་རྒྱ་དུས་ན་འབྲས་བྱ་ཡོད་པ་དང་། བྱེབས་
པས་གསོན་ལུས་ལ་བདག་ཡོད་པ་འདོད་པ་སོགས་ལ་དེ་དག་མེད་དེ། ཡོད་ན་ཚད་མ་ལ་སྒྲུང་དུ་རུང་
དགོས་པ་ལས། ཚད་མ་ལ་མི་སྒྲུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་དང་།
གྲངས་ཅན་པས་གཙོ་བོའི་སྒྲ་དོན་དངོས་པོའི་ཉེར་ལེན་ཅན་དུ་འདོད་པ་དགག་པའི་ཕྱིར་དུ་དངོས་
འབྲས་སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

ལྷ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཕྱིར་གྲོལ་ངོས་གཟུང་བ། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་བསྟུ་ཚུལ། ཐ་སྟོན་
འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཏུ་འབྱུང་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། དོན་ལྷོག་མཐོང་ཡང་བཟང་བར་མི་རུས་པའི་
གྲོལ་བ་ཤིན་ཏུ་ཚོངས་པའི་ངོར་འགོད་པ་ཡིན་ཏེ། །དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཚོངས་དོན་ཏེ།³⁴⁴ །ཞེས་དང་། ཡུལ་

ཡོད་ན་ཡང་ཚོངས་པས་འདིར། གཞན་དག་རྗེས་སུ་མི་བརྗོད་པ། སྐྱབ་པ་དང་ནི་ཚོས་མཐུན་ལས། བད་པ་བྱེད་པ་འབའ་ཞིག་གོ།³⁴⁹ ཅིས་དང་། རིགས་གཏེར་ལས། ཚོངས་པ་ལ་ནི་བད་པ་ལའི། བཟུང་བསྐྱབ་ཀྱི་རྗེས་དཔག་དགོས།³⁵⁰ ཞེས་གསུངས་སོ། གཉིས་པ་ནི། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་བཞོད་ཚོད་ལ་དགག་རྟགས་ཡིན་ཀྱང་། མཐར་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ནང་དུ་འདུས་ཏེ། མཐར་རྒྱ་ཚོགས་གྲངས་ཚད་གི་རྟགས་ལས་འབྲས་བུ་འབྲུང་རུ་བསྐྱབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྒྱ་ལས་འབྲས་བུ་བསྐྱབ་པས་ན། བདེ་ནི་རང་བཞིན་ནང་འདུས་ཕྱིར།³⁵¹ ཞེས་གསུངས་པས་སོ། བདེ་རྗེས་བུར་ཞེན། དག་འཛིན་དབང་མངོན་ཚོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་འབྲུང་རུ་ཡིན་ཏེ། བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་སྐར་གྱི་བྱེད་པ་པོའི་ངོས་ནས་འགོད་པ་དེ་ཉིད་དོ། བདེ་སང་ཐམས་ཅད་མཐུན་པར་གཞུང་འདིའི་དོན་རྣམས་འཛིན་གི་རྒྱ་ལས་རྣམས་གཞག་གི་འབྲས་བུ་ངེས་པ་ལ་འཆད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དེ་ཙམ་གྱིས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་དོན་ལེའུར། གཅིག་དམིགས་ཉམས་སུ་ཕྱོང་བ་ལས།³⁵² ཞེས་སྟགས་ཀྱི་གཞུང་དོན་མེད་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་དོ། གསུམ་པ་ནི། བུམ་པ་མེད་ངེས་ཀྱི་དོན་ཕྱོག་བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པས་གྲུབ་ཀྱང་བུམ་པ་མེད་ངེས་ཀྱི་བད་སྐྱར་མི་ཤེས་པ་ལ་³⁵³ དེའི་བད་འབའ་ཞིག་བསྐྱབ་པར་བྱེད་པས་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་བསྐྱབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་སུ་འཛིན་གོ།

གཉིས་པ་འགལ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྣམ་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཞེས་འདོད་ཚོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་དགག་བྱའི་ཚོས་མེད་ངེས་སུ་བསྐྱབ་ལུས་པའི་བསྐྱབ་པ་རྟགས་སུ་སོང་བ། གཉིས་པ་ལ། ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་། ལན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་རྒྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྣམ་གཞག་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་བྱུང་འབྱེད་ངེས་དགོས་པ།

གཉིས་པ་ལ། དགག་གཞག་གཉིས། དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། དབྱེ་ཚུལ་དགག་པ་དང་། སྒྲིབ་
 བ་འགོད་ཚུལ་དགག་པ་ལོ། །དང་པོ་ནི། སྒྲ་རབས་པ་ཁ་ཅིག །གྲང་རེག་དང་། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱ་
 དང་། གྲང་འབྲས་སྒྲ་ལོང་བྱེད་དང་། དེའི་ཁྱབ་བྱ་བ་མོའི་རེག་པ་ལྟ་བུ་དེ་རེ་འགོག་པ་ལ། ཚ་རེག་
 དང་། ཚ་རེག་གི་དངོས་རྒྱ་དང་། ཚ་རེག་གི་དངོས་འབྲས་དང་། དེའི་ཁྱབ་བྱ་ཅན་གྱི་མེ་ལྟ་བུ་བཞི་
 ཚར་སྒྲིབ་བས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ཚ་རེག་གི་དངོས་རྒྱ་རྟགས་སྒྲ་
 བཀོད་ནས་གྲང་རེག་སྒྲིབ་བཞི་འགོག་པའི་གཏན་ཚིགས་དེ་རྣམས་མི་འཐད་དེ། ཚ་རེག་གི་དངོས་རྒྱ་ནི།
 རང་གི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་མེ་སྒྱེད་ངེས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པས་མེ་མ་ངེས་པར་དེ་ངེས་མི་ལུས་ལ། མེས་ཁྱད་
 པར་དུ་བྱས་པ་རྟགས་སྒྲ་བཀོད་ན། མེ་རྟགས་སྒྲ་སོང་བ་ཡིན་གྱི། དེ་ལྟ་བུ་རྟགས་སྒྲ་སོང་བ་མ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། ཁ་ཅིག །དགག་བྱའི་ཚོས་ལ་སྟོབས་ཆེན་པོ་སྒྲིབ་བ་ནི། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྒྲ་བའི་
 ལུགས་ལ་གོང་བྱ་ཐམས་ཅད་རྟུལ་རྫས་བརྒྱད་འདུས་ཀྱི་གོང་བྱར་ཁས་སྒྲངས་པ་དང་། མདོ་སྤེལ་ས་ཆ་
 རེག་དང་གྲང་རེག་གང་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་ཡོད་གྱི། གང་མ་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་མེད་པའི་ཁྱད་པར་མ་
 བྱེད་པའོ། །ཁ་ཅིག །གཏན་ཚིགས་ལ་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་སྒྲིབ་བ་ནི། ཚ་གྲང་གཉིས་པོ་ལྟ་བུ་ཅིག་མི་
 གནས་འགལ་དུ་སོང་བའི་ཆེ་གང་སྟོབས་ཆེ་བ་དེས་སྟོབས་རྒྱུད་བ་དེ་རྒྱ་ན་གཅོད་པར་བྱེད་པ་དང་།
 གཏན་ཚིགས་ཆད་མས་དམིགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དགག་བྱའི་ཚོས་མེད་པ་ཙམ་ཞིག་འགྲུབ་པའི་ཁྱད་པར་
 མ་བྱེད་པ་སྟེ། གཏན་ཚིགས་མེ་སྟོབས་རྒྱུད་བ་ཆད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ན། རྒྱ་མཚན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་
 དེ་དང་སྟོབས་མཉམ་པའམ་སྟོབས་ཆེ་བའི་གྲང་རེག་མེད་པར་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེང་སང་ཐལ་
 ཆེར། རྒྱད་ཅིག་གསུམ་ལ་དོན་འགལ་ལྡོག་^{༣༥} ཅིས་གསུངས་པས། ཚ་གྲང་གཉིས་རྒྱད་ཅིག་དང་པོ་
 ལ་ཅིག་ཅར་དུ་གནས་པ་ཙམ་ལ་བསམས་ནས་དགག་བྱའི་ཚོས་ལ་རྒྱ་ན་ཆགས་སྒྲིབ་བའང་ཕྱོགས་
 ཚོས་ཆད་མས་བྱངས་པའི་བཅད་ཤེས་ཀྱིས་ངེས་དགོས་པའི་གནད་མ་རིག་པ་སྟེ། རྒྱད་ཅིག་གསུམ་པ་
 ལ་གཞི་དབྱ་ལྡོག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །ཕྱོགས་ཚོས་ངེས་ན་གཞི་དབྱ་ཙམ་མེད་པར་གྲུབ་སྟེ། གཞི་དབྱ་
 བྱེད་སྒྲིབ་ནས་རྒྱད་ཅིག་གསུམ་ལོན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁོད་ཐལ་ཆེར། ཚོས་ཅན་ལ་ཁྱབ་པ་ནོན་པ་ཞེས་
 དང་། གཏན་ཚིགས་ལ་ཁྱབ་པར་ནོན་པའི་དངོས་པོ་ཞེས་པའི་ཞིབ་ཆ་སྒྲིབ་བ་ནི་^{༣༥} ཚོག་འབྲི་ལ་

འཛེམ་པར་སྒྲུང་ནའང་། དེས་ཀྱང་^{༣༤}ཆོག་འབྲི་གཙོད་མི་ནུས་ཏེ། ངག་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེས་
ན་རྒྱ་གར་མཁས་པའི་གཞུང་དང་། རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པ་འགོད་ཚུལ་སྒྲོན་མེད་ནི།
འགལ་ལྷ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་གཞི་སྒྲོལ་བྱིར་སྒྲོལ་གཉིས་ཀའི་མཐུན་སྒྲུབ་དུ་གྲུབ་པ་ཆོས་
ཅན་དུ་བརྒྱུད་ནས་འགལ་ལྷ་ཅིག་ཤོས་མེད་དེ། འགལ་ལྷ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་བྱིར་། ཞེས་
འདོད་པ་^{༣༥}སྟེ་འོག་ནས་འབྱུང་ངོ་།

གཉིས་པ་ནི། གཞུང་ལས་རྣམ་གཞག་མང་བཤད་ཀྱང་། །འགོག་ཅུས་སྒྲུ་མ་བརྩུ་གཉིས་
ཡིན།^{༣༦} །ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཡེ་ཤུ་དང་པོའི་རང་འགྲེལ་དུ་བརྒྱད། རྣམ་ངེས་སུ་བརྩུ། རིགས་ཐིགས་
སུ་བརྩུ་གཅིག་བཤད་ཀྱང་། བརྩུ་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ། འགལ་བའི་རང་གཞིན་དམིགས་པ་
བཞི། །འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི། །འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི་རྣམས་སུ་ཡོད་
པའི་བྱིར། དང་པོ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ། རྒྱ་དང་འགལ་བའི་
རང་བཞིན་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ། བྱ་བ་བྱེད་དང་འགལ་
བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི་ནི་རིམ་པ་བཞིན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་
ཆོས་ཅན། གྲང་རིག་དང་། གྲང་འབྲས་སྒྲུ་ཡོད་བྱེད་དང་། གྲང་རིག་གི་དངོས་རྒྱ་དང་། །ཁ་བའི་རིག་
པ་མེད་དེ། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་
འབྲས་བུ་དམིགས་པ། རྒྱ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་
བུ་དམིགས་པ། བྱ་བ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི་ནི་རིམ་བཞིན། དུ་བ་དྲག་འཕྱར་
བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཆོས་ཅན། ཆོས་བཞི་འདྲ། དུ་བ་དྲག་འཕྱར་བ་ཚད་
མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་བྱིར། གསུམ་པ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་དམིགས་པ།
རྒྱ་དང་འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་དམིགས་པ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་དམིགས་པ། བྱ་བ་བྱེད་
དང་འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་དམིགས་པ་བཞི་ནི་རིམ་བཞིན། ཅན་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་
གཞིར་ཆོས་ཅན། ཆོས་བཞི་འདྲ། ཅན་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་བྱིར། འདི་དག་ལ་དེང་སང་
ཤེས་བྱ་ཆོས་ཅན་དུ་བརྒྱུད་ནས་སྒྲོན་གཏོང་བ་ལྟ་བུ་ཞེ་འདོད་ལ་མི་སྟོགས་པའི་ཆོག་སྒྲོན་བཅད་

དགོས་ན། དེས་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགོད་དགོས་པ་འདྲ་སྟེ།³⁶⁹ འགོད་ཚུལ་ནི་སྟོན་
ཅན་ཡིན་ནོ།།

གསུམ་པ་རྣམ་གཞག་ལ། ཚུལ་གསུམ་དེས་བྱེད། གྲངས་དེས་པ། གསུངས་པའི་དགོས་པ་
དང་གསུམ། དང་པོ་ལ། རྒྱུགས་ཚེས་མངོན་སུམ་གྱི་བྱེད་པས་གྲུབ། རྩབ་འབྲེལ་དངོས་སུ་བརྟགས་ཏེ་
དགག་བྱའི་ཚེས་དང་ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དུ་དེས་པ་དང་། མཐར་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་
ལ་བརྟེན་ནས་དེས་པ་ཡིན་ཏེ། འགལ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་མཐར་དགག་བྱ་ཚད་
མས་མ་དམིགས་པའི་སྟོན་ནས་དགག་བྱ་འགོག་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། གཉིས་པ་ལ། ཅན་གྱི་དུ་
བས་གྲང་རིག་སྟོར་བཞི་འགོག་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རྩབ་བྱའི་འབྲས་སུ་དམིགས་པ་
སོགས་བཞི་དང་བཅས་པས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ། ཇི་ནི་བྱིས་པའི་གཏམ་སྟེ།
དུ་བ་དྲག་ལྟར་བས་འགོག་ལུས་པ་ནི་མེ་མ་མཐོང་བར་དུ་བ་མཐོང་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ལ།
ཅན་མེ་མ་དེས་པ། ཅན་གྱི་དུ་བ་དེས་པར་མེད་ཅིང་། དེའི་ཚེ་ཅན་མེ་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་གྱི།
ཅན་གྱི་དུ་བ་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་བཞི་པོ་དེ་ཡང་མི་འཐད་ཅིང་། ཚ་རིག་
གི་དངོས་རྒྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞི་པོ་ཡང་མི་འཐད་པས་བཅུ་གཉིས་སུ་གྲངས་དེས་པ་ཡིན་ནོ། གསུམ་
པ་ནི། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྟེས་ན་བདག་འདོན་འགོག་ལུས་པས་དེ་སྟོང་བ་ལ་བདག་
མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སྟེ་དགོས་སོ། ཞེས་ཤེས་པའི་ཆེད་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ཡན་ཚུ་ན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ།
མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྣམ་གཞག་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་
གང་ཞིག ཡན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་རྩབ་འབྲེལ་དེས་དགོས་པའོ། གཉིས་པ་ལ།
རྩབ་བྱེད་འགལ་དམིགས་དང་། དེར་འདུས་པའི་ཚད་མའི་གནོད་འགལ་དམིགས་པ་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། སྒྲ་ཚེས་ཅན། རྟག་དངོས་ཀྱིས་སྟོང་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

གཉིས་པ་ནི། བྱས་པའམ་དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་རྗེས་རྩབ་

སྐྱབ་བྱེད་གྱི་ལྟོས་མེད་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཏེ། འདི་ལ་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་ལོག་རྟོག་གི་དཔལ་བཙུག་པ་
 དང་། རང་རྒྱུད་གྱིས་ལྟོས་མེད་ལ་ངེས་ཤེས་སྐྱེད་པ་དང་། དེས་རྗེས་ཁྱབ་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་དང་གསུམ་
 ལས། དང་པོ་ནི། རང་སྤེལ་མང་པོས་བཀྱར་བ་སོགས། གཏན་ཚིགས་དེ་^{༡༧}གཉིས་ལ་སྦྱར་འཛིག་པས་
 ཁྱབ་ཀྱང་། སྐྱབ་ཙམ་ནས་འཛིག་ངེས་མ་ཡིན་ཏེ། ཕྱིས་འབྱུང་གི་འཛིག་རྒྱས་འཛིག་པར་བྱེད་དགོས་
 པའི་ཕྱིར། ཞེས་འདོད་པ་ལ། གང་དེ་དང་དེའི་ངོ་བོར་འགྱུར་བ་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་ལྟོས་
 དགོས་པ་དང་བཙུག་པ་ཡིན་ན། དེ་དང་དེར་མ་ངེས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན། གོས་ཚོན་ཙན་བཞིན།
 བུམ་པ་འཛིག་པའང་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་དང་བཙུག་པར་ཁས་སྐྱབ་སོ། ཞེས་པ་ནི་
 ལྟོས་པས་ངེས་པ་འགོག་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་ནོ། གཉིས་པ་ནི། དེའི་རྗེས་སུ་གང་དེ་དང་དེའི་ངོ་བོར་
 ངེས་པ་ཡིན་ན། དེ་དང་དེར་འགྱུར་བ་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་
 མར་མེ་སྐྱད་ཅིག་མཐའ་མ་འཛིག་པ་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་བཞིན། བུམ་པ་ཡང་
 འཛིག་ངེས་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ནི་ངེས་པས་ལྟོས་པ་འགོག་པའི་རང་རྒྱུད་ཡིན་ནོ། གསུམ་པ་ནི། དེ་སྐྱབ་
 པའི་ཆེ་གང་དེ་དང་དེར་འགྱུར་བ་ཕྱིས་འབྱུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་རྒྱལ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ན།
 སྐྱབ་ཙམ་ནས་དེའི་ངོ་བོར་ངེས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན། ལྷ་གྲུའི་རྒྱ་ཚོགས་ཐ་མ་སྐྱབ་ཙམ་ནས་ལྷ་གྲུའི་
 ངེས་པ་བཞིན། བུམ་པའང་རང་རྒྱུལ་སྐྱེས་འབྱུང་གི་རྒྱ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་བུམ་པའི་རྒྱལ་ས་
 སྐྱེས་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ནི་གཏན་ཚིགས་བྱས་པའམ་དངོས་པོ་ལ་ཡང་མཐར་འཛིག་པ་ཙམ་དུ་མ་
 ཟད་སྐྱབ་ཙམ་ནས་འཛིག་པས་ཁྱབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་སྐྱབ་ཚུལ་ཏེ། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སོ། འདི་དག་
 ལ་ཡང་སྤར་ངེས་པས་ལྟོས་པ་འགོག་པའི་ཆེ་སྦྱར་འཛིག་ངེས་རྟགས་སུ་སོང་བ་ཙམ་དང་། ལྟོས་མེད་
 གྱིས་ངེས་པ་བསྐྱབ་པའི་ཆེ་སྐྱབ་ཙམ་ནས་འཛིག་ངེས་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པ་དང་། དེ་གཉིས་སྤར་རྟོག་ལ་
 ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་། ཕྱིར་རྟོག་ལ་ཁྱད་པར་ཡོད་པའི་ཚུལ་དང་གསུམ་རྒྱུད་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་དང་
 སྦྱར་ཚུལ་དང་། སྐབས་འདིར་གཏན་ཚིགས་སུ་བསྐྱང་བ་ནི་བར་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ངག་
 ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ས་པཏ་གྱི་དགོངས་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་རྟོགས་པ་ནི་གཞན་སུ་ཡང་གང་ན་ཡང་
 མི་སྤྲུང་ངོ་།

གསུམ་པ་ལ། ཚུལ་གསུམ་ངེས་བྱེད། གངས་ངེས་པ། གསུངས་པའི་དགོས་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྤྱི་མའི་ཕྱོགས་ཚོས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དང་འདྲ། ཕྱི་མའི་ཕྱོགས་ཚོས་ཡང་ན་འདིར་ནི་མི་དམིགས་པའི་རྟགས་ལས་འཛིག་པ་གྲུབ་པ་ཡིན། ཞེས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པོ། །གཉིས་ཀའི་ཁྱབ་འབྲེལ་དངོས་སུ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ། མཐར་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ལ་གཉིས་སུ་གངས་ངེས་པ་ནི་དངོས་པོའི་གངས་ངེས་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་ཚོས་ཅན། རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་བྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དེ་གཉིས་སུ་མ་འདྲུས་པ་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་དགོས་པ་ལ་ལྟོས་པའི་གངས་ངེས་ཡིན་ཏེ། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་སྤྲོས་དང་། རྒྱ་ཚོགས་གངས་ཚང་གི་རྟགས་ལས་འབྲས་བུ་འབྲུང་བུང་ཅམ་བསྐྱབ་པ་ལུས་ཀྱི། འབྲུང་ངེས་སུ་བསྐྱབ་མི་ལུས་སོ་ཞེས་པའི་ཆེད་དུ་གཉིས་པ་གསུངས་སོ། །གསུམ་པ་ནི། བཤད་ཟིན་པ་དེ་ཉིད་དོ། །

རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག

གཉིས་པ་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྣམ་གཞག་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རྩོད་གཞིའི་སྤྲེང་དུ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྐྱབ་ཚོས་རང་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་བསྐྱབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་བསྐྱབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ་རྟགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། བསྐྱབ་བྱའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྣམ་འབྲེལ་ལས། རང་བཞིན་ཁྱད་པར་བྱེ་བྲག་ལ། །ལྟོས་པའམ་འོན་ཏེ་འབའ་ཞིག་པ།³⁷⁰ ཞེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས། ཁྱད་པར་དག་དང་ལྟོས་པས་ཏེ།³⁷¹ ཞེས་གསུངས་ཏེ། འདི་གཉིས་ཀྱི་ཐ་སྟན་ལ་བོད་རྣམས་ཀྱིས་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་མཛད་པར་སྤང་ན་ཡང་། གཞུང་ལྷགས་འདིའི་ལྷགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ལ་མ་ལྟོས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། ཁྱད་པར་ལ་ལྟོས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་ལ་ཡོད་པ་རྟགས་སུ་བཞོད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ལ། རང་གི་ཚོས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ལ་ལྟོས་པ་དང་། འབྲེལ་བ་གཞན་གྱི་ཚོས་ལ་ལྟོས་པ་

གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་ལྟོས་པ་ཁོང་ན་ཡོད་པ་བྱས་པ་བཞོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལྟོས་པ་དངོས་སུ་བརྗོད་པ་རྒྱུ་གི་བྱེ་བྲག་གིས་ཐ་དད་པ་བཞོད་པ་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་ནི་སྐྱེ་བས་བྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་བཞོད་པ་ལྟ་བུ་ལོ།

གཉིས་པ་ལ་བསྐྱབ་བྱའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དོན་བསྐྱབ་དང་། ཐ་སྙད་བསྐྱབ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྐྱ་མི་རྟག་པ་བསྐྱབ་པ་ལ་བྱས་པ་བཞོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི་སྐད་ཅིག་མ་བཞོད་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །འོ་ན་མུ་སྟེགས་བྱེད་གཏན་ཚིགས་གཞན་དུ་འདོད་པའི་རྒྱ་ཚོགས་གངས་ཚང་གི་རྟགས་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་བུང་བསྐྱབ་པ་དང་། དུ་བའི་རྒྱ་ལུས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ལས་འདུས་བྱས་ཀྱི་དུ་བ་བསྐྱབ་པ་ནམས་གཏན་ཚིགས་གང་དུ་འདུས་ཞེ་ན། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཁོངས་སུ་འདུ་ལོ།

གསུམ་པ་རྣམ་གཞག་ལ། ཚུལ་གསུམ་ངེས་བྱེད་དང་། གསུངས་པའི་དགོས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ཏེ། གཉིས་པ་ནི། ཚོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞིའི་ནང་ནས་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་ཆེད་ཡིན་ལ། དེའི་དགོས་པ་ནི་གནས་སྐབས་མངོན་མཐོ་དང་། མཐར་ཐུག་ངེས་ལེགས་ཐོབ་པའི་ཆེད་ཡིན་ཏེ། སྤྱིར་འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པས། བྱེ་བྲག་ཆོ་འདིར་མི་རྟག་པར་རྟོགས་ཤིང་། དེ་རྟོགས་པས་ཆོ་འདིའི་བདེ་བ་བསྐྱབ་པའི་ཆེད་དུ་མི་དགེ་བ་མི་གསོག་ཅིང་། དགེ་བ་གསོག་པར་བྱེད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་མ་མངོན་མཐོ་ཐོབ་པའི་སྤྱིར་དང་། འདུས་བྱས་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པས་ཆོས་ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་རྟོགས་ཤིང་། དེ་རྟོགས་པས་ལའོར་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཐར་པ་ཐོབ་པའི་སྤྱིར་ཏེ། སྤྱོད་ཉིད་ལྟ་བུས་གོ་ལ་བར་འགྱུར། སྒོམ་པ་ལྟག་མ་དེ་དོན་ཡིན།³²³ ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར།

འབྲས་རྟགས་ཡང་དག

གསུམ་པ་འབྲས་རྟགས་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྣམ་གཞག་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། བསྐྱབ་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞེས། ཚུད་གཞིའི་སྟེང་དུ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྐྱབ་ཚོས་རང་ལས་རྩིས་གཞན་

དུ་ཡོད་པ་བསྐྱབ་པའོ།

གཉིས་པ་ལ་བོད་ནུམས། རྒྱ་དངོས་བསྐྱབ་ཀྱི་འབྲས་ཏྲགས། རྒྱ་ཚོས་རྗེས་དཔོག་གི་འབྲས་
ཏྲགས། རྒྱ་སྟོན་སོང་བསྐྱབ་པའི་འབྲས་ཏྲགས། རྒྱའི་བྱེད་པར་བསྐྱབ་པའི་འབྲས་ཏྲགས། རྒྱ་ཡོད་
ཙམ་བསྐྱབ་པའི་འབྲས་ཏྲགས་དང་ལྷན་མཛད་ཀྱང་། འདི་པའི་ལུགས་ཀྱི་འབྲས་ཏྲགས་ལ་དངོས་
དང་། མ་མཐུན་ཁོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། འབྲས་ཏྲགས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་སྟོན་སོང་བསྐྱབ་
པ་ཡིན་ཀྱང་། བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེན། རྒྱའི་ཕྱོག་པ་བསྐྱབ་པའི་འབྲས་ཏྲགས། རྒྱ་སྟོན་སོང་
བསྐྱབ་པའི་འབྲས་ཏྲགས། རྒྱ་ཚོས་རྗེས་དཔོག་གི་འབྲས་ཏྲགས་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དུ་བའི་
ཏྲགས་ཀྱིས་དུ་ལྷན་གྱི་ལ་ལ་མེ་ཙམ་བསྐྱབ་པ་ལྟ་བུའོ། ཁག་ཉིས་པ་ནི། ཚོག་ཙམ་གྱི་ཏྲགས་ལས་རིག་
བྱེད་ཀྱི་ཚོག་སྐྱེས་བྱས་བྱས་པར་སྐྱབ་པ་དང་། བམ་མཁའི་དུ་བའི་ཏྲགས་ལས་མདུན་གྱི་ནམ་མཁའི་
དུ་བ་མེ་སྟོན་སོང་དུ་བསྐྱབ་པ་ལྟ་བུའོ། ཁག་སུམ་པ་ནི། དག་སྐྱབ་པའི་ཏྲགས་ལས་དག་སྐྱབ་པའི་སྐྱེས་བྱ་
ལྟ་བུ་གྱི་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་ནམ་པར་གར་བར་བསྐྱབ་པ་དང་། དུ་བའི་ཏྲགས་ལས་དུ་ལྷན་གྱི་ལ་ལ་
བྱད་ཤིང་གི་འབྱར་བ་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པ་དང་། དུ་བ་དག་ལྷུང་བའི་ཏྲགས་ལས་དེ་དང་ལྷན་པའི་ལ་
ལ་མེ་ད་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པ་དང་། མཚན་མོ་ནགས་མེ་འབར་བའི་ཏྲགས་ལས་དེ་འབྲ་བའི་རི་
ལ་དུ་བ་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པ་དང་། བྱ་རམ་གྱི་རོ་ད་ལྟ་བའི་ཏྲགས་ལས་ཁ་ནང་བྱ་རམ་གོང་བྱ་ལ་བྱ་
རམ་གྱི་གཟུགས་ད་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པ་སོགས་སོ། ཁོད་ཀྱིས་བྱས་པའི་དབྱེད་བྱི་མ་གཉིས་ནི་
རྒྱ་སྟོན་སོང་བསྐྱབ་ཀྱི་འབྲས་ཏྲགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་མ་མཐུན་ཁོངས་སུ་བསྐྱབ་པ་ནི། ལུ་སྟེགས་བྱེད་ཏྲགས་ལོགས་པར་འདོད་པ། རྒྱ་
སྐྱར་གྱི་ཏྲགས་ལས་རྒྱ་དང་། རྒྱ་མི་གཡོ་བ་དང་། རྒྱ་ལུག་གནས་པའི་ཏྲགས་ལས་རྟེན་བརྟན་པ་
དཔོག་པ་སོགས་ནི། དོན་གཞན་རྒྱ་སྟོན་སོང་དེ་རྟེན་སྟོན་མས་པན་འདོགས་པའི་བྱིར་ན་འབྲས་ཏྲགས་ཀྱི་
ཁོངས་སུ་བསྐྱབ་པའོ།

གསུམ་པ་ནུམ་གཞག་ལ། རྒྱལ་གསུམ་ངེས་བྱེད་དང་། གསུངས་པའི་དགོས་པ་གཉིས། དང་
པོ་ནི། འབྲས་ཏྲགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་ཕལ་ཆེར་མདོན་སུམ་གྱིས་འབྱུང་སྟེ། དུ་ལྷན་ལའི་སྟེང་གི་དུ་བ་

མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་དེས། རྟེན་ལྡན་གྱི་ལ་ལ་རྟེན་བཞུགས་པར་ངེས་ཤིང་སྟོབས་གྱིས་
 དངས་པ་ལྟ་བུའོ། རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པའང་ཡོད་དེ། དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གི་རྟགས་
 གྱིས་བཀའ་བརྟུན་སྟོང་པ་རང་གིས་བསྟན་དོན་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་སྤྲུལ་སྟོན་སོང་རྟེན་བསྐྱབ་པའི་
 རྟོགས་ཚེས་དེ་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྩལ་འབྲེལ་ནི། དེ་བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ངེས་པ་ལ་བརྟེན་
 བས་གྲུབ་པོ། གཉིས་པ་ནི། དཔྱེད་པ་བས་དངོས་པོ་རྣམས་རིགས་མི་མཐུན་གྱི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བར་
 འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་གི་གཉེན་པོར་རྒྱུ་ལྡན་པ་བསྐྱབ་པའི་འབྲས་རྟགས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་
 རྟེན་བཞུགས་པའི་ལས་སྐྱེ་ཞིང་མེད་བརྒྱུ་བྱིན་གྱི་སྤྱི་བོ་ལས་མི་སྤྱི་བར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། རྒྱུང་འཕེན་
 བས་སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་རིག་པ་དེ་རིག་པ་སྤྲུལ་སྟོན་རྟེན་མ་སོང་བ་དང་། དཔྱེད་པ་བས་རྣལ་འབྱོར་
 མངོན་སུམ་བྱུང་བའི་མེད་པ་དང་། གྱེ་བྲག་ཏུ་སྤྱོད་བས་རྒྱུ་འབྲས་རྟེན་མ་ཉམ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ལོག་
 རྟོག་གི་གཉེན་པོར་རྒྱུ་སྟོན་སོང་བསྐྱབ་གྱི་འབྲས་རྟགས་གསུངས་ཏེ། དེས་རིག་པ་ཡིན་ན་རིག་པ་སྤྲུལ་
 མ་སྟོན་རྟེན་སོང་བ་དང་། དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་ན། བསྟན་དོན་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་
 མངོན་སུམ་སྟོན་རྟེན་སོང་བ་དང་། འབྲས་བུ་ཡིན་ན་རང་རྒྱུ་སྟོན་རྟེན་སོང་དགོས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར།
 དབང་ལྡན་ག་པས་སྟོན་བཅུ་དེ་གྱི་འཛིན་རྟེན་ཐམས་ཅད་དབང་ལྡན་ག་གིས་བྱས་པར་འདོད་པའི་ལོག་
 རྟོག་གི་གཉེན་པོར་རྒྱུ་ཚེས་རྗེས་དཔག་གི་འབྲས་རྟགས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ། དེས་དངོས་པོ་ཐམས་
 ཅད་རང་གི་ཉེར་ལེན་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་བྱེད་པ་པོ་
 མེད་པའི་ཕྱིར།

འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྟོན་སྤྲུལ་དཔྱེ་བ།

གཉིས་པ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྟོན་སྤྲུལ་དཔྱེ་བ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བྱུང་བྱེད་རྟེན་འཇུག་པའི་རྟགས་
 ཡང་དག་དང་། རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། མཚན་ཉིད་རིམ་བཞིན། རྟགས་
 ཡང་དག་གང་ཞིག །རང་གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྟོག་པས་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ལ་འགོད་
 བསྐྱབ་གྱི་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་ངེས་པ་དང་། མ་ངེས་པའོ། རྒྱུང་པོ་ལ། རང་བཞིན་དང་མ་དམིགས་

པའི་རྟགས་ཡང་དག་གིས། དང་པོ་ནི་སྒྲ་ཚེས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་
པ་ནི། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཤར་གཞི་ཚེས་ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་
དམིགས་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །བྱི་མ་ལ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་ལས།
དང་པོ་ནི། ཏུ་ལྷན་གྱི་ལ་ལ་ཚེས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། ཏུ་བ་ཡོད་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི།
ཏུང་སྒྲ་ཚེས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཚུ་ལ་བ་ལས་བྱུང་བའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་ནི། མེ་མེད་
མཚན་དུས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ན་ཚེས་ཅན། ཏུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

གསུམ་པ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། དངོས་པོ་སྟོབས་ཤུགས། ཡིད་ཆེས།
གཤམ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲར་བཤད་པའི་འབྲས་རང་མ་དམིགས་
པའི་རྟགས་གསུམ་ལས། རང་དོན་ལེའུར་དངོས་པོ་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་གཙོ་བོར་སྟོན་
པས་འདི་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་འབའ་ཞིག་སྟོན་པའི་གནད་ཀྱང་དེ་ཡིན་ནོ། །བྱི་མ་གཉིས། གཞན་
དོན་ལེའུར། དེ་ལ་ཁས་སྒྲངས་འབྲས་རྟགས་ཏེ། །འགོ་ལ་གཤམ་པ་རང་བཞིན་རྟགས།^{༡༧} །ཞེས་
པས་སྟོན་པས།

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། དབྱེད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་
དོན་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། རང་གི་ཞེ་འདོད་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱ་བྱིན་ལྟོག་བསྐྱབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་
ཚད་པའི་འབྲས་རྟགས་གང་ཞིག །ལུང་ཚིག་རྟགས་སུ་སོང་བའོ། །གཉིས་པ་ནི། བཀའ་བརྒྱུད་སྟོང་པ་
ཚེས་ཅན། རང་གི་བསྟན་དོན་རྟགས་པའི་ཚད་མ་སྒྲ་མ་^{༡༨} །སྟོན་དུ་སོང་བ་ཡིན་ཏེ། དབྱེད་གསུམ་
གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་སྟེ། བསྟན་དོན་ལ་མངོན་གྱུར། ལྟོག་གྱུར། ཤིན་ཏུ་ལྟོག་གྱུར་
གསུམ་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་གཉིས་ལུང་ཚིག་གི་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་རྣམ་འགྲེལ་གཞན་དོན་ལེའུར་
རྒྱས་པར་བཀག་པས་ན། ཞེ་འདོད་ཤིན་ཏུ་ལྟོག་གྱུར་བསྐྱབ་པ་འོ། །འདི་ལ་སྒྲ་རབས་པ་དག་ཡིད་ཆེས་
ལ་རང་ཚིག་དང་ལུང་ཚིག་གཉིས་ཡོད་པས་དེ་གཉིས་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ལུང་ཚིག་གཉིས་ཡོད་པར་
འདོད་པ་དང་། བྱི་མ་དག་རྒྱ་མཚན་མེད་པར་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་དུ་

དེ་ཕྱི་བར་འདོད་པ་ནི་སྤྱི་དོན་དུ་བཀག་ཟེན་ཏེ། གསུམ་པ་ནི། མངོན་གྱུར་སྟོན་པ་ལ་^{༣༧༤} མོན་སུམ་གྱིས་གཞོད་པ་མེད། རྟོག་གྱུར་གྱི་གཙོ་བོ་འཕགས་པའི་བདེན་བཞི་སྟོན་པ་ལ། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གིས་གཞོད་པ་མེད། ཤིན་ཏུ་རྟོག་གྱུར་སྟོན་པ་ལ་རང་ཚིག་དངོས་ཤུགས་དང་། ཁས་སྒྲུབ་སྒྲུ་བྱེད་ལ་བ་མེད་པ་སྟེ། འདི་འཛོམས་ཅན་དུ་གཟུང་བར་བྱ་བ་ལ་གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་ཆར་སྟོན་པ་ཞིག་དགོས་པའི་བྱིར་ཏེ། དང་པོ་གཉིས་ཚད་མ་གཉིས་གྱིས་གཞོད་པ་མེད་པའི་སྤྱི་ལ་ཤིན་ཏུ་རྟོག་པའི་སྐབས་དེར་བསྟན་དོན་ལ་མི་བསྐྱབ་བར་བསྐྱབ་པ་སྐབས་ཀྱི་དོན་ཡིན་པའི་བྱིར་དོ།

གསུམ་པ་གྲགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ། གྲགས་པ་དངོས་བཏགས་^{༣༧༥}བྱེད་དང་། གྲགས་ཏྲགས་དོས་བཟུང་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གྲགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ན། རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུ་ཡིན་དགོས་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་དོན་ཐམས་ཅད་བརྫོད་རུང་ཡིན་དགོས་པའི་བྱིར། དོན་ཐམས་ཅད་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུས་བརྫོད་རུང་ཡིན་པ་དེ་གྲགས་པ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ། གྲགས་པའི་ཡུལ་ལ་གྲགས་པའི་མིང་གི་བཏགས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་མངོན་རྗེས་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་གྱིས་གཞོད་པ་ལ་མངོན་རྗེས་གཉིས་ཀྱིས་གཞོད་ཅེས་བཏགས་པ་བཞིན་ནོ། རྟེན་ཡང་ཐ་སྙད་ལས་ནི་སྤྱིས་པ་ཡི། ཚོས་དེ་གྲགས་པའི་སྒྲུ་ཡིས་བརྫོད། མངོན་སུམ་མཐག་གི་གཞལ་བྱ་ཡང་། འཇལ་བྱེད་སྒྲུ་སྟོབས་བཏགས་ནས་བརྫོད།^{༣༧༦} ཅེས་གསུངས་སོ། གྲགས་པ་བཏགས་པ་བ་འདི་ལ་གཞུང་ལས་སྐྱུ་བྱུང་གི་གྲགས་པ་ཞེས་བརྫོད་དོ།

གཉིས་པ་ལ། ཡུལ་རུང་བར་བསྐྱབ་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་རུང་བར་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རི་བོང་ཅན་ཚོས་ཅན། རྒྱ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲུས་བརྫོད་དུ་རུང་བ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲུ་ཚོས་ཅན། དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་སྟེ། འདོད་པའི་དབང་གིས་འཇུག་པའི་སྒྲུ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་པའོ།

བཞེད་བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དེ་ཕྱི་ན། དོན་བསྐྱབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་དང་། ཐ་སྙད་བསྐྱབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་གཉིས། འདི་གཉིས་གཞུང་ལུགས་འདིའི་ལུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་

གྱི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བར་བཞེད་ཀྱང་། རང་འབྲེལ་སྟོང་ཐག་བྱེད་དང་བཞི་བར་། རྒྱ་དང་བྱེད་པར་བྱེད་
པ་མ་དམིགས་པ་དག་ནི་གཉིས་ཀའི་ཡང་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ནོ།^{༥༧} །ཞེས་རང་བཞིན་མ་དམིགས་
པའི་གཏན་ཚིགས་ཐ་སྟད་འབའ་ཞིག་བསྐྱབ་པ་དང་། རྒྱ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་
གཉིས་དོན་དང་ཐ་སྟད་གཉིས་ཀ་བསྐྱབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དབྱེ་
སྒྲིལ་གསུ་བྱས་པ་ལྟེ། དེ་ལྟར་ན་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་འདྲི་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་ནི། འབྲས་རྟགས་ལས་
བྱེད་པར་དུ་བྱས་པ་སྟེ། འབྲས་རྟགས་ཡིན་ན་དོན་བསྐྱབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ལྷ་པ་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྒྲིལ་ནས་དབྱེ་ན། དགག་རྟགས་ཡང་དག་དང་། རྒྱུ་རྟགས་ཡང་
དག་གཉིས། དང་པོ་ནི། ལྷ་པ་བཤད་པའི་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་སོ། །ཕྱི་མ་ནི། འབྲས་
རང་གི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་སོ། །

དུག་པ་འབྲེལ་བའི་སྒྲིལ་ནས་དབྱེ་ན། བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། དེ་
བྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། དང་པོ་ལ། དངོས་འབྲས་བདག་གཅིག་གི་
འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ལྷོག་འབྲེལ་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི།
རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། རྒྱུ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་
རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་ལ། དངོས་འབྲས་དེ་བྱུང་འབྲེལ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ལྷོག་འབྲེལ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་
ལ་བརྟེན་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། འབྲས་རྟགས་རྣམས་དང་། གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་
ཚིགས་རྣམས་སོ། །འོ་ན་འགལ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་འབྲེལ་བ་གང་ལ་བརྟེན་ཞེ་ན།
མཐར་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་ཏེ། མཐར་དགག་བྱ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་སྒྲིལ་ནས་
དགག་བྱ་མེད་ངེས་སུ་བསྐྱབ་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

བདུན་པ་རྟགས་སུ་འགོད་བྱའི་སྒྲིལ་སྟེ་ན། མེད་དགག་རྟགས་སུ་སོང་བ་དང་། མ་ཡིན་
དགག་རྟགས་སུ་སོང་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། འབྲེལ་རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་སོ། །ཕྱི་
མ་ནི། འགལ་རྒྱ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་། འབྲས་རང་གི་གཏན་ཚིགས་རྣམས་སོ། །

བརྒྱུད་པ་འགོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། འགོད་ཚུལ་ཡིན་འགོད་དང་། ཡོད་འགོད་གཉིས།
དང་པོ་ལ། བརྒྱུད་ཚུལ་ཡིན་བརྒྱུད་དང་། ཡོད་བརྒྱུད་གཉིས། དང་པོ་ནི། སྒྲ་ཚེས་ཙན། མི་རྟག་སྟེ།
བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཕྱི་མ་ནི། བར་སྒྲ་དག་དུ་བ་སྟེ་ཡོད་པོ་འདི་ཚེས་ཙན། རང་རྒྱ་མེ་སྟོན་དུ་
སོང་སྟེ། དུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ལ། བརྒྱུད་ཚུལ་ཡིན་བརྒྱུད་དང་། ཡོད་
བརྒྱུད་གཉིས། དང་པོ་ནི་ཚེས་ཙན། སྒྲ་ཚེས་ཙན། མི་རྟག་སྟེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཕྱི་མ་ནི། དུ་
ལྟན་གྱི་ལ་ལ་ཚེས་ཙན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

དགུ་པ་ཚོལ་པའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་
སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། རྒྱུ་ཚོལ་གྱིས་ཕྱིར་ཚོལ་གྱི་ངོར་མ་བཀོད་
པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན་དུ་བ་སྟོ་བྱར་བའི་རྟགས་ལས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་མེ་ཡོད་
པར་རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་སྒྲེས་པའི་ཆེ་དུ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཕྱི་མའི་མཚན་ཉིད། རྒྱུ་ཚོལ་གྱིས་ཕྱིར་ཚོལ་
གྱི་ངོར་བཀོད་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན་རྒྱུ་ཚོལ་ནུམ་དག་གིས་ཕྱིར་ཚོལ་
ནུམ་དག་གི་ངོར་། སྒྲ་ཚེས་ཙན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པའི་ཆེ་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །

བརྒྱུད་པ་བརྒྱུད་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རྣམ་ངེས་ལས། འགལ་རྟགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་དེ་ནི་
ངེས་འགའ་ཚེས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སམ། ཚེས་ཙན་ཀྱི་སྒོ་ནས་སམ། དེའི་བྱུང་པར་ཀྱི་སྒོ་ནས་བྱེད་པའི་ཕྱིར་
དེ་ཐ་དང་དུ་བྱེད་དོ།³⁴⁰ ཁྱེད་གསུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རིགས་གཏེར་ལས། དངོས་ཤུགས་ཚེས་
དང་ཚེས་ཙན་གྱི། འགལ་བ་བརྒྱུད་འདོད་སྟོབས་ཀྱིས་ཡིན།³⁴¹ ཁྱེད་གསུངས་པའི་དབྱེ་བ་དེ་
གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་སྒྱུར་ན། ལ་ལར་དངོས་སུ་བརྒྱུད་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག ལ་ལར་
བརྒྱུད་པའི་ཤུགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་། ལ་ལར་ཚེས་བརྒྱུད་པ་དང་། ལ་ལར་
ཚེས་ཙན་བརྒྱུད་པའི་སྒོ་ནས་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་བཞིན་ཅིམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཚེས་ཙན།
མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། བྱས་པ་ཚེས་ཙན། རང་འབྲས་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཅར་དུ་སྒྲིད་བྱེད་
མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་ལ་ལྟོས་ནས་རང་འབྲས་སྒྲིད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། སྒྲ་ཚེས་ཙན། མི་རྟག་པ་
ལས་དོན་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། མི་རྟག་པའི་སྒྲ་ཚེས་ཙན། ཡོད་དེ། བྱས་པའི་

ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། ཉེ་ལྷོ་ཡང་རྣམ་ངེས་ལས། འགལ་བ་བཞིན་དུ་གཏན་ཚིགས་ཀྱང་། ཅི་སྟེ་ཐ་
མི་དད་ཅིན། རྣམ་པར་དབྱེ་བ་སུ་ཡིས་འགོག་^{༣༩} ཅེས་དང་། དེའི་དོན་རིགས་གཏེར་ལས། ཡང་
དག་ལ་ཡང་མཚུངས་ཞེན། བྱེད་བ་མཚུངས་ཕྱིར་བཏང་སྟོམས་མཛད།^{༤༠} ཅེས་གསུངས་སོ།།

གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་།

གཉིས་པ་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ཚུལ་
གསུམ་མ་ཚད་བའི་གཏན་ཚིགས་སོ། གཉིས་པ་ལ། མ་གྲུབ་པ་དང་། མ་ངེས་པ་དང་། འགལ་བའི་
གཏན་ཚིགས་གསུམ།

མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས།

དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རྩྱགས་ཚོས་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་
ཚིགས་སོ། གཉིས་པ་ལ། དོན་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། སློང་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟོག་པ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་
གྲུབ་པ་གསུམ། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པ། ཏགས་གྱི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པ། དེ་
དག་གི་རྩྱགས་རེ་ལ་མ་གྲུབ་པའོ།།

དང་པོ་ལ་ཡང་གཉིས་ལས། ཐོག་མར་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་མི་སྲིད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། བདག་
ཚོས་ཅན། ཐམས་ཅད་ལ་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། གཏན་ཚིགས་གང་བཞོད་ཀྱང་འདྲའོ། གཉིས་པ་སྲིད་ཀྱང་
ཅོད་གཞིར་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་ཚོས་ཅན། མཉན་བྱ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་པའམ། མཉན་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ་ཏགས་
གང་བཞོད་ཀྱང་འདྲའོ།།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་མི་སྲིད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲེས་བུའདི་ཚོས་ཅན། བདག་
དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། བདག་གི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའམ། རི་བོང་རྩས་ཐུག་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་སྲིད་ཀྱང་ཤེས་འདོད་དང་མ་འབྲེལ་ནས་མ་གྲུབ་པ་ལ་གཉིས། དང་པོ་ངོ་
བོ་མ་ཡིན་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི། སྒྲ་ཚོས་ཅན། མི་ཏགས་སྟེ། མིག་ཤེས་གྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་

ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ལྟོག་པ་ཐ་དང་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ལ་གཉིས་ལས། གཞི་རྟགས་ཐ་དང་མེད་པ་ནི།
སྒྲ་ཚེས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཚེས་རྟགས་ཐ་དང་མེད་པ་ནི། སྒྲ་ཚེས་ཅན།
མི་རྟག་སྟེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། གཞི་ཚེས་ཐ་དང་མེད་པ་ནི། སྒྲ་གི་རྩོད་གཞིར་
མ་གྲུབ་པའི་ཁོངས་སུ་འདུས་པ་ལ་དགོངས་ནས་ལོགས་སུ་དབྱེ་བ་མ་མཛད་དོ།

གསུམ་པ་དེ་དག་གི་ཕྱོགས་རེ་ལ་མ་གྲུབ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟགས་ཚེས་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་
གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཚེས་ཅན་ལ་མ་གྲུབ་པའོ། གང་པོ་ལ་རིགས་སྒྲི་
ཚེས་ཅན་དུ་བཞག་པ་དང་། ཚེས་སྒྲི་ཚེས་ཅན་དུ་བཞག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཤིང་ཚེས་ཅན།
སེམས་ལྡན་ཡིན་ཏེ། ཉལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཉལ་བའི་དོན་ལོ་མ་འཁུམས་པ་ལ་བྱེད་ན་ཚེས་
ཅན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པའམ། གཉིད་ལོག་པ་ལ་བྱེད་ན་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པའམ།
གྲུབ་མཐའ་ལ་ལྟོས་ནས་ཕྱིར་ཁོ་ལ་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་དོ། ཡང་སྒྲ་ཚེས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོད་བྱུང་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པ་ན། རྩོད་བྱུང་དེ་སྒྲིའི་བྱེད་པ་ལྟེ་རྟག་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲ་ལ་གྲུབ་
ཀྱང་། རྩོད་དང་། རྩོད་སྒྲ་ལོགས་ལ་མ་གྲུབ་པས་རྟགས་ཚེས་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པ་སྟེ།
འདི་སྒྲིའི་ཅན་མ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ནི་སྒྲ་མ་ཉལ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་ཤིང་ཐམས་ཅད་སེམས་ལྡན་དུ་
བསྒྲུབ་པ་ཁོ་ལ་བའི་ཞེ་འདོད་ཡིན་པས་ཚེས་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པས་སྒྲིའི་ཡིན་ལ། འདི་
ནི་རྩོད་བྱུང་གི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་ཐམས་ཅད་མི་རྟགས་པར་^{༥༡}བསྒྲུབ་པ་ཁོ་ལ་བའི་ཞེ་འདོད་མ་ཡིན་པས་
ཚེས་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པ་སྒྲིའི་མ་ཡིན་ཞེས་པར་མཛོན་ནོ། གཉིས་པ་ནི། རྩོད་གསུམ་
ཚེས་ཅན། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། འདིས་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་མཚོན་ནས་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་བཀོད་པ་ན། རྩོད་གསུམ་རེ་རེ་ལ་མ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། འདིར་ཡང་སྒྲིའི་ཅན་མ་ཡིན་པར་གསུངས་
པ་ནི། ཁོ་ལ་བས་རྩོད་གསུམ་ཆར་ཚིགས་པ་སྟེ་དེ་ལྟར་བསྒྲུབ་པར་འདོད་ཀྱི། རེ་རེ་བ་བསྒྲུབ་པར་མི་
འདོད་པས། རེ་རེ་བ་མ་གྲུབ་པ་ལ་སྒྲིའི་མ་ཡིན་པར་མཛོན་ནོ།

གཉིས་པ་ལའང་། རིགས་སྒྲི་རྟགས་སུ་བྱས་པ་དང་། ཚེས་སྒྲི་རྟགས་སུ་བྱས་པའི་ཆོ་
མཚུངས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ། གྲུབ་མ་གྲུབ་མཚུངས་པ་ནི། སྒྲ་ཅམ་ཚེས་ཅན་དུ་བསྐྱེད་ནས་རྟག་

པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་མ་གྲུབ་པ་བཞིན། རྟག་པ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་
 ཡང་མ་གྲུབ་པ་ཉིད་དེ། འདི་སྟོན་ཅན་ནོ། རྟུག་པར་མཚུངས་པ་ནི། སྟོ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་བྱས་
 པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་སྟེ་འདི་བྱས་པ་གྲུབ། སྟོ་མ་ཡིན་གྱི་བྱས་པ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། བྱས་ཅམ་གྲུབ་པས་མི་
 སྟོན་པ་བཞིན་ནོ། སྟོ་ཅམ་གྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཚུལ་བྱུང་གྲུབ། ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཚུལ་
 བྱུང་ཅམ་གྲུབ་པས་མི་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། སྟོ་མ་གྱི་དེ་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་འཇུགས་པའོ། གཉིས་པ་ཚོགས་སྟེ་
 རྟགས་སུ་བྱས་པའི་ཚོ་མཚུངས་པ་ནི། སྟོ་པ་གཉིས་སྟངས་གི་དབང་གསལ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས་རྟོག་
 བྲལ་མ་འབྲུལ་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ན། ཡ་གྲུལ་རྟོག་བྲལ་གྲུབ་ཀྱང་མ་འབྲུལ་པ་མ་གྲུབ་པས་རྟོག་
 བྲལ་མ་འབྲུལ་པའི་ཚོགས་པ་མ་གྲུབ་པ་བཞིན། ཚོགས་སྟེ་ཚུལ་གསུམ་ཚོགས་པ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་
 བས་འདི་ཅམ་གྱིས་རྟགས་སུ་མཚོན་ཅུས་པ་བཀོད་པ་ན། རྟགས་དེ་ཚོགས་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཕྱོགས་
 ཚོས་རྒྱུང་པ་ལ་མ་གྲུབ་པས་ཚོགས་པའི་ངོ་བོ་མ་གྲུབ་པར་མཚུངས་པ་སྟེ། ཕྱོགས་ཚོས་ཀྱི་སྟོན་ཡིན་
 མིན་ནི་མི་མཚུངས་སོ།།

གཉིས་པ་སྟོ་ངོར་མ་གྲུབ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཚོས་ཅན་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དང་། རྟགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་
 ཟ་བ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པའོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ལས། དེས་རུང་
 མེད་ནས་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ནི། ཤ་ཟའི་བུམ་པ་ཚོས་ཅན་དུ་བཞག་པ་དང་། དེས་རུང་ཡོད་ཀྱང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་
 བ་ནི། རོར་བུ་འཕམ་སྟོན་མེར་མ་དེས་པ་ན་རོར་བུ་ཚོས་ཅན་དུ་བཞག་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། རྟགས་ཚོས་གང་
 བཀོད་ཀྱང་འདྲའོ། གཉིས་པ་ལ་འང་དེས་རུང་མེད་ནས་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ནི། བུམ་པ་ཚོས་ཅན་མི་རྟག་སྟེ།
 འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བས་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། དེས་རུང་ཡོད་ཀྱང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ནི། དུ་བ་དང་
 རྒྱངས་པ་གང་རུང་མ་དེས་པའི་ཚོ། སྟོ་རྒྱས་དང་ལྟན་པའི་ལ་ལ་ཚོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་
 པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ལས། དེས་རུང་མེད་ནས་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ནི། སྟོན་གྱི་
 དགོ་བ་ཚོས་ཅན། ཡོད་དེ། ད་ལྟར་གྱི་བདེ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། དེས་རུང་ཡོད་ཀྱང་ཐེ་
 ཚོམ་ཟ་བ་ནི། རི་སུལ་གསུམ་གྱི་དབུས་མ་ན་ཚོས་ཅན། མ་བྱ་ཡོད་དེ། མ་བྱའི་སྟོ་གྲགས་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

གསུམ་པ་ཚོ་ལ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་གྲུབ་པ་ལ། སྤར་ཚོ་ལ་དང་། ཕྱིར་ཚོ་ལ་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། གྲངས་ཅན་པས་སྒོ་བདེ་ཚོས་ཅན། སེམས་མེད་ཡིན་ཏེ། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། གཉིས་པ་ནི། གཅེར་བྱ་པས་སངས་རྒྱས་པའི་དོར་གཤིང་ཚོས་ཅན། སེམས་ལྡན་ཡིན་ཏེ། རྒྱན་པ་བཤུས་ན་འཆི་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །འདི་ལ་ཡང་འཆི་བའི་དོན་ཆོ་དང་སློག་འདོར་བ་ལ་བྱེད་ན་ཉགས་ཀྱི་དོ་བོ་མ་གྲུབ། གྲུབ་མཐའ་ལ་ལྟོས་ན་ཕྱིར་ཚོ་ལ་སངས་རྒྱས་པ་ལ་མ་གྲུབ་པའོ། །མདོར་ན་ཉགས་སུ་དགོད་བྱའི་དོན་ཅོད་གཞིའི་སྤྲེང་དུ་ཚོ་ལ་ཕྱིར་ཚོ་ལ་གཉིས་ཀྱི་མཐུན་སྣང་དུ་གྲུབ་ན། སྐྱེ་མཐུན་སྣང་དུ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། ཕྱོགས་ཚོས་གྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་པས། བྱེ་བྲག་པའི་དོར། འབྲུང་བཞིའི་རྩལ་ཐུན་ཚོས་ཅན། །མི་ཉག་སྟེ། ལུས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་ཆོ་འབྲུང་བཞིའི་རྩལ་ཐུན་ལ་ལུས་ཅན་གྱི་སྐྱ་དེ་མིང་ཐམས་ཅད་དུ་སོང་བ་མ་ཡིན་པའི་རྩས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་བྱེ་བྲག་པ་ལ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། ལུས་ཅན་གྱི་དོན་རིག་བྱ་ཅན་གྲུབ་པས་ཉགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་བཞིན་ནོ། །ཉགས་ཀྱི་དོན་མ་གྲུབ་ན། སྐྱ་གྲུབ་ཀྱང་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་འགྱུར་ཏེ། སྤར་བཤད་པའི་གྲངས་ཅན་པ་དང་། གཅེར་བྱ་པས་སངས་རྒྱས་པའི་དོར་བཀོད་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ལྟ་བུའོ། །མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་བསྡུ་ན་དོན་ལ་མ་གྲུབ་པ་ལ་གཉིས་ལས་བྱེ་བའི་དུག །སྒོ་དོར་མ་གྲུབ་པ་ལ་གསུམ་ལས་བྱེ་བའི་དུག་སྟེ། བཅུ་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་རེ་ལ་མ་གྲུབ་པ་ལ་སྒྲིན་དུ་འགྲོ་བའི་ཆ་ནམས་ནི་ཉགས་ཀྱི་དོ་བོ་མ་གྲུབ་པར་འདུས། གྲུབ་མཐའ་ལ་ལྟོས་པའི་སྒྲིན་དུ་འགྲོ་བའི་ཆ་ནམས་ནི་ཚོས་ཅན་ནམ་ཉགས་ཀྱི་དོ་བོ་མ་གྲུབ་པར་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ།

མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས།

གཉིས་པ་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ། མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། མཚན་གཞི་སོ་སོའི་དོན་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། གང་ལ་ཉགས་སུ་སོང་བའི་ཚོ་ལ་བས་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་རྣལ་མ་དང་ཕྱིན་

ཅི་ལོག་གང་རུང་དུ་མ་ངེས་པའི་ཕྱོགས་ཚེས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས། གཉིས་པ་ལ་གཉིས་སུ་འགྱུར་བའི་
ཚུལ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ལ་རྩོད་པ་སྤོང་བ། དཔེ་དང་རྩོད་གཞིར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་དང་གསུམ། དང་པོ་ལ།
མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་ལས་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པའི་ཚེ་བྱན་མོང་མ་ཡིན་
པའི་གཏན་ཚིགས། གཞན་ལ་འཇུག་པའི་ཚེ་བྱན་མོང་བའི་གཏན་ཚིགས།

གཉིས་པ་ལ་ཁ་ཅིག །ཤེས་འདོད་ཚེས་ཅན་ལས་གཞན་པའི་དོན་གང་ལ་བྱེད། རྫོགས་པ་
གཞན་ལ་བྱེད་དམ། རྫས་གཞན་ལ་བྱེད། དང་པོ་ལྟར་ན། མཉན་བྱ་སྒྲིམ་ཏིག་པར་བསྐྱབ་པའི་བྱན་
མོང་མ་ཡིན་པའི་གཏན་ཚིགས་མ་ཡིན་པར་བཤམ། མཉན་བྱ་སྒྲིམ་ཏིག་པ་གཞན་རྫས་སོགས་ལ་
འཇུག་པའི་ཕྱིར། བྱི་མ་ལྟར་ན་བྱས་སྟོང་དེ་སྐད་ཅིག་གིས་སྟོང་པ་དོན་བྱེད་ལུས་པས་སྟོང་པར་བསྐྱབ་
པའི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པར་བཤམ། དེ་སྐད་ཅིག་གིས་སྟོང་པ་ལས་རྫས་གཞན་མི་
འཇུག་པའི་ཕྱིར་ཞེན། དེ་གཉིས་ཀའི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ་ཏིག་སུ་གཟུང་བྱ་དེ་ཤེས་འདོད་ལས་གཞན་
མ་བྱན་ཕྱོགས་དང་མི་མ་བྱན་ཕྱོགས་གང་རུང་ལ་ངེས་པར་བྱས་པ་ལ་བྱན་མོང་བ་དང་། མི་བྱས་པ་ལ་
བྱན་མོང་མ་ཡིན་པར་འཛིག་པའི་ཕྱིར།

གསུམ་པ་ལ། རོ་བོ་ཐ་དད་ལ་དཔེ་དང་རྩོད་གཞིར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་དང་། རོ་བོ་གཅིག་
ལ་འང་གཞན་སེལ་གྱི་འཇུག་ཚུལ་གྱི་དཔེ་དང་རྩོད་གཞིར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མེ་
དང་མི་ཏིག་པར་བསྐྱབ་པ་ན་ལ་དང་། སྒྲ་རྩོད་གཞི་དང་། ཚང་བར་^{༤༤}“དང་བུམ་བ་དཔེར་འགྱུར་བ་
ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ལ། ཐ་སྙད་གྲུབ་མ་གྲུབ་ཀྱིས་འགྱུར་བ་དང་། སྦྱི་དང་བྱེ་བྲག་གིས་འགྱུར་བ་
གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བུམ་ལྟོག་ཚེས་ཅན། གཞན་སེལ་གྱི་ཐ་སྙད་བྱར་རུང་སྟེ། དངོས་འགལ་བཅད་
ནས་འཇུག་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མི་ཏིག་པའི་རྫོགས་པ་བཞིན། གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ལས། ལྷག་ཆེ་
ཆུང་ནི། ཤེས་བྱ་ཙམ་ཚེས་ཅན། རང་བཞིན་མེད་དེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མ་དང་བུལ་བའི་ཕྱིར།
དཔེར་ན་དངོས་མེད་ཀྱི་ཤེས་བྱ་བཞིན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གལ་ཏེ་སྦྱི་དང་བྱེ་བྲག་རྩོད་གཞི་དང་དཔེར་
རུང་ན་མཉན་བྱའི་ཏིག་སུ་སྒྲིམ་ཏིག་པར་བསྐྱབ་པ་ན་སྒྲ་ཙམ་རྩོད་གཞི་དང་། རྫས་དཔེར་རུང་
བར་མཚུངས་སོ་ཞེན། མི་མཚུངས་ཏེ། དངོས་མེད་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་སྟོང་དུ་སྒར་གྱི་ལྷག་འབྲེལ་ངེས་ནས་

ཤེས་བྱ་ཙམ་གྱི་སྟེང་དུ་མ་ངེས་པ་ཡོད་པའི་བྱིར། ར་སྐྱའི་སྟེང་དུ་མཉན་བྱ་ལ་མི་རྟག་པས་བྱུང་པ་ངེས་
ནས་སྐྱ་ཙམ་གྱི་སྟེང་དུ་མ་ངེས་པ་མི་སྤྱིད་པའི་བྱིར་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཙམ་འཛིན་པའི་ཚད་མས་གཅིག་དང་
དུ་བལ་མ་བྱུང་ཅིང་། སྐྱ་ཙམ་འཛིན་པའི་ཚད་མས་མཉན་བྱ་བྱུང་པའི་བྱིར་རོ། ཇི་བཞིན་དུ་སྐྱ་ཚོས་
ཙན། མི་རྟག་སྟེ། སྐྱའི་བྱས་པ་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་ར་སྐྱ་བཞིན་ནོ། ཞེས་པ་ཡང་བྱེ་བྲག་དཔེར་
འགྱུར་བའོ། གཉིས་པ་བྱུང་མཉམ་པ་ནི། མཛོན་སུམ་ཚོས་ཙན། ཤེས་པ་ཡིན་ཏེ། བཅ་པོ་ལས་ལོག་
ནས་རིག་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པའི་བྱིར། རང་རིག་མཛོན་སུམ་བཞིན། ཞེས་བཀོད་པ་ན། མཛོན་སུམ་
ཚོད་གཞི་དང་། རང་རིག་དཔེར་འགྱུར་བའོ། ཁ་དོར་ན་གཞན་སེལ་གྱི་སྒོ་ནས་སྟོ་ངོར་བྱུང་མ་བྱུང་
གྱི་བྱུང་པར་ཡོད་ན་རྫས་དང་ཕྱོག་པའམ། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ཁམ། མཚན་ཉིད་དང་། མཚོན་བྱ་གང་ཡིན་
ཡང་རུང་སྟེ། གང་སྟོ་ངོར་བསྐྱབ་སྐྱ་བ་དཔེར་བྱས་ཏེ། དཀའ་བ་ཚོད་གཞིར་འགྱུར་བ་ཐམས་ཅད་ལ་
དེ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ།

གསུམ་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ངེས་པ་དང་། བྱན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའོ། ཇིང་
པོ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྟོལ་བས་
མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་ལ་མ་མཐོང་བ། དབྱེན། མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་
གཉིས་ཀ་ལ་མེད་ནས་མ་མཐོང་བ། གཉིས་ཀ་ལ་ཡོད་ཀྱང་མ་མཐོང་བ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀྱང་
མ་མཐོང་བ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀྱང་མ་མཐོང་བ་བཞིན་ནི་རིམ་པ་བཞིན། སྐྱ་ཚོས་ཙན། མི་
རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་དང་། སྐྱེས་བུ་འདི་ཚོས་ཙན། ལྷ་ལས་ཆོ་འཕྲོས་ཏེ། མིག་དང་
ལྷན་པའི་བྱིར་ཞེས་དང་། རིག་སྐྱ་རྟག་པར་འདོད་པའི་རྟོལ་བའི་ངོར། སྐྱ་ཚོས་ཙན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་
པའི་བྱིར། རིག་བྱེད་གྱི་སྐྱ་བཞིན་ཞེས་དང་། བཅ་མཁའ་ཚོས་ཙན། རྟག་སྟེ། མ་བྱས་པའི་བྱིར། རིག་
བྱེད་གྱི་སྐྱ་བཞིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་ལ། མཚན་ཉིད་ནི། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་
བའི་རྟོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་ལ་མཐོང་བ། དབྱེན། དངོས་གྱི་མ་ངེས་པ་

དང་། ལྷག་ལྷན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། བུན་མོང་གི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྟོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་མཐོང་བ།^{༣༤} དེ་ཉིད། ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་བྱེད་དུ་མཐོང་བ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བྱེད་དུ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་མཐོང་བ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་བྱེད་དུ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་མཐོང་བ། ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་མཐོང་བ་རྣམས་རིམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཚིག་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་དང་། རྩལ་བ་ལས་བྱུང་སྟེ། མི་རྟག་པའི་བྱིར་ཞེས་དང་། རྩལ་བ་ལས་མ་བྱུང་སྟེ། མི་རྟག་པའི་བྱིར་ཞེས་དང་། རྟག་སྟེ། རེག་བྱ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །འདི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་དོན་ཡང་། བྱེད་བྱ་བས་འབྱུང་བཞིའི་རྩལ་ཕྱན་རྟག་པ་དང་། རེག་བྱ་ཅན་གྱི་གཞི་མཐུན་དུ་ཁས་སྐྱེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ།

གཉིས་པ་ལ་མཚན་ཉིད་ནི། གང་ཞིག །གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྟོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་ལ་མཐོང་། ཅིག་ཤོས་ལ་མ་མཐོང་བ། དེ་ཉིད། ཡང་དག་ལྷག་ལྷན་དང་། འགལ་བ་ལྷག་ལྷན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། དང་པོའི་མཚན་ཉིད། ལྷག་ལྷན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྟོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཡང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་མ་ངེས་པའོ། དེ་ཉིད། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀྱང་མ་མཐོང་བ། མེད་ཀྱང་མི་འགལ་བ། འགལ་ཡང་མ་ངེས་པ་གསུམ་ནི་རིམ་པ་བཞིན། དག་སྒྲ་བའི་སྒྲེས་བུ་པོ་ལ་པོ་ཚོས་ཅན། ཀུན་མཁྱེན་མ་ཡིན་ཏེ། དག་སྒྲ་བའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལྱི་སྒྲེས་བུ་འདི་ཚོས་ཅན། སྒྲ་བསངས་ཡིན་ཏེ། ལྷ་བྱིན་གྱི་བུ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་དང་རྟག་པ་འགལ་བར་མ་ངེས་པའི་རྟོལ་བའི་རྩལ་ཚིག་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག །གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྟོལ་བས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མཐོང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མ་མཐོང་ཡང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་མ་ངེས་པའོ། དེ་ཉིད། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་ཀྱང་མ་མཐོང་བ། མེད་ཀྱང་མི་འགལ་བ། འགལ་ཡང་མ་ངེས་པ་གསུམ་ནི་རིམ་པ་བཞིན། སྒྲ་བའི་གསུམ་པོ་དེའི་བསྒྲུབ་ཚིག་ལྟོག་པའོ། །ཡང་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་སྒྲི་ལ་ལྷག་ལྷན་དུ་འཇོག་པའི་

རྒྱ་མཚན་ནི། བསྐྱབ་བྱ་ལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ལྷག་མ་དང་ལྷན་པས་ན་ལྷག་ལྷན་དུ་འཛོག་ལ། སྐབས་འདིའི་
ལྷག་ལྷན་ནི་ཡང་དག་དང་འགལ་བར་འགྱུར་བ་ལ་ལྷག་མ་དང་ལྷན་པས་ན་ལྷག་ལྷན་དུ་འཛོག་གོ།

འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས།

གསུམ་པ་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི།
ཕྱོགས་ཚོས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག །གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་སྐོལ་བས་བྱུང་བའི་ཚུལ་ཕྱིན་
ཅིག་ལོག་ཏུ་ངེས་པའོ།

གཉིས་པ་ལ། དངོས་པོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་དང་། དབྱེ་
བ་གཞན་དུ་འདོད་པ་དགག་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ། འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་གཉིས་སུ་དབྱེ་
བ་དང་། སྒྲིབ་བ་ལ་སྒོམ་ནས་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་གཉིས། དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་འགལ་བ་དང་།
འབྲས་བུ་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་སུ་འདུས་ཏེ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐམས་ཅད་
མཐར་བཏག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་ལ་བརྟེན་པས། དེའི་འགལ་བ་ཡང་འབྲེལ་བའི་སྒོ་ནས་རང་བཞིན་
འགལ་བར་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ། རྟེན་པ་རང་བཞིན་འགལ་བ་ནི། སྒྲ་ཚོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་
ཕྱིར་ཞེས་དང་། འབྲས་བུ་འགལ་བ་ནི། དུང་སྒྲ་ཚོས་ཅན། རྟག་སྟེ། ཚུལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་
ལྟ་བུའོ། །འདི་ནི་འབྲས་བུ་འགལ་བ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རང་བཞིན་
འགལ་བ་གཉིས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་རྟོགས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་གྱི། འབྲས་བུ་འགལ་བར་སོང་ཚུལ་ནི། དུང་
སྒྲ་ཐོས་པའི་ཉན་ཤེས་མ་འཁྲུལ་བ་ཚོས་ཅན། རང་རྒྱ་སྒྲ་རྟག་པ་སྒོན་དུ་སོང་སྟེ། ཚུལ་བྱུང་མ་འཁྲུལ་
པའི་ཉན་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་སྒྲིབ་བའི་སྒོ་
ནས་གསུམ་དུ་འབྱེད་ན། དེ་དག་བསྐྱོག་པའི་འགལ་རྟགས་ཀྱང་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། སྤར་གྱི་གཉིས་
པོ་དེའི་སྟེང་དུ་བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཚོས་ཅན། སྤང་རུང་གི་བུམ་པ་ཡོད་དེ། སྤང་རུང་གི་བུམ་
པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་རྣམས་སོ།

གཉིས་པ་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་ལ། དགག་གཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི།

ཚོས་མཆོག་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས། སློབ་དཔོན་གྱིས། དེ་ནི་རིས་འགའ་ཚོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་སམ།
 ཚོས་ཅན་གྱི་སྒོ་ནས་སམ། དེའི་ཁྱད་པར་གྱི་སྒོ་ནས་བྱེད་པའི་བྱིར། དེས་ཐ་དད་དུ་བྱེད་དོ།^{“༥”} ཞེས་
 གསུངས་པའི་དོན་དུ་བསམ་ནས་ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་འགོག་པའི་འགལ་ཏྟགས་གཉིས། ཁྱད་
 པར་འགོག་པའི་འགལ་ཏྟགས་གཉིས་ཏེ་བཞེན་ཅི་མ་པ་བཞེན། སྒྲ་ཚོས་ཅན། ཏྟག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར་
 ཞེས་དང་། དངོས་གྲུར་གྱི་ནམ་མཁའ་ཚོས་ཅན། ཏྟག་སྟེ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེས་དང་།
 མིག་སོགས་ཚོས་ཅན། འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་གིང་བསགས་
 པའི་བྱིར་ཞེས་དང་། མིག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཡུལ་ཅན་ཚོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་གིང་བསགས་པའི་བྱིར།
 ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་འདོད་དོ། ཇེ་དག་ནི་མི་འཐད་དེ། ཚོས་ཅན་
 གྱི་ངོ་བོ་འགོག་ན་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འགྲུབ་ལ། ཕྱོགས་ཚོས་མ་གྲུབ་ན་འགལ་ཏྟགས་སུ་མི་འཐད་པའི་
 བྱིར་རོ། ཇེ་བེད་བཟོད་གཞན་གསུམ་པོ་ཡང་མི་འཐད་དེ། འདི་དག་བཟོད་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་
 ཅམ་ཡིན་གྱི་ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གྱི་འགོག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བྱེ་བ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། འགལ་བ་བཟོད་ཚུལ་ལ། བཟོད་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་བཞེས། ལ་ལ་
 དངོས་སུ་འགལ་བར་བཟོད་པ་ནི། མི་ཏྟག་པའི་སྒྲ་ཏྟག་ཅིས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གཏན་ཚིགས་བྱས་པ་བཞེད་
 ན་དངོས་སུ་འགོག་པའི་འགལ་ཏྟགས་སུ་འགྱུར་རོ། ལ་ལ་བཟོད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་འགལ་བ་བཟོད་
 པ་ནི་ཏྟག་པ་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གཏན་ཚིགས་ཅི་མ་དང་ཅིག་ཅར་གྱིས་དོན་བྱེད་ལུས་པས་
 སྟོང་པའི་བྱིར་ཞེས་འགོད་ན་ཤུགས་ཀྱིས་འགོག་པའི་འགལ་ཏྟགས་སུ་འགྱུར་རོ། ལ་ལ་ཚོས་ཀྱི་ཁྱད་
 པར་གྱི་སྒོ་ནས་འགལ་བ་བཟོད་པ་ནི། མིག་ལ་སོགས་པ་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་ཅིས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གཏན་
 ཚིགས་འདུས་བསགས་བཞེད་ན། ཚོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་འགོག་པའི་འགལ་ཏྟགས་སུ་འགྱུར་རོ། ལ་ལ་
 ཚོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་གྱི་སྒོ་ནས་འགལ་བ་བཟོད་པ་ནི། གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་པའི་མིག་ལ་སོགས་པ་
 ཡོད་ཅིས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གཏན་ཚིགས་འདུས་བསགས་བཞེད་ན། ཚོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་འགོག་པའི་
 འགལ་ཏྟགས་སུ་འགྱུར་རོ། འདི་དག་གྱུར་དགག་བྱའི་དོན་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པ་
 ལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ནི་གཉིས་ཀ་མཚུངས་པའི་བྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ནི་ ཡང་དག་ལ་ཡང་མཚུངས་ཤི་ན། བྱེད་བརྒྱུ་ཕྱིར་བཏང་སྟོམས་མཛད། ཅེས་
གསུངས་ཏེ། སྤར་བཤད་ཟིན་ཏོ།

གསུམ་པ་དབྱེ་བ་གཞན་དུ་འདོད་པ་དག་པ་ནི། གངས་ཅན་པས། མིག་སོགས་ཆོས་ཅན།
གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་མལ་ཆ་དང་སྟན་ལ་སོགས་
པ་བཞིན། ཞེས་པའི་གཏན་ཆོག་སྟེ་ཆོས་ཅན་མིག་ལ་སོགས་པའི་སྟེང་དུ་ཞེ་འདོད་འདུས་པ་མ་ཡིན་
པ་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ལྟོག་པ་བསྐྱབས་པས་ཞེ་འདོད་འགོག་པའི་འགལ་ཏུགས་ཞེས་པ་སྤེམ་
གཉིས་ལས་གཞན་གསུམ་པ་ཞིག་ཅི་བྱིར་མི་འདོད་ཅེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ་དག་ཏུ་བརྗོད་པ་དང་། ཞེན་
འདོད་པ་གཉིས་བསྐྱབ་བྱུང་བར་བྱེད་པས་སྤར་གྱི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་འགལ་བ་གཉིས་ཀྱི་
ཁོངས་སུ་འདུས་པའི་བྱིར་རོ།

གཏན་ཆོག་སྟེ་དག་གི་ངེས་པ་བསམ་པ།

གསུམ་པ་གཏན་ཆོག་སྟེ་དག་གི་ངེས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་ངེས་པ་
དང་། དེ་དག་གི་རྣམ་པ་ངེས་པ་ལོ། དང་པོ་ནི། ཏུགས་སུ་བཞུགས་ཆོད་ལ་བཞེར་གངས་ངེས་ཏེ། ཏུགས་
ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་མ་གྲུབ་པ་དང་། གྲུབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། མ་གྲུབ་པའི་ཏུགས་ལྟར་སྤྲང་།
གཉིས་པ་ལ། བསྐྱབ་བྱུང་བསྐྱབ་པར་ངེས་པ། འགོག་པར་ངེས་པ། གཉིས་ཀ་མ་ངེས་པ་དང་གསུམ་
ལས། དང་པོ་ནི། ཡང་དག་གཉིས་པ་ནི། འགལ་བ། གསུམ་པ་ནི། མ་ངེས་པའི་གཏན་ཆོག་སྟེ་ཡིན་
པའི་བྱིར་རོ། གཉིས་པ་ནི། ཏུགས་སུ་བཞུགས་པ་བཞེས་པའི་རྣམ་པ་ཡང་བཞེས་པ་དེ། མ་གྲུབ་པས་
ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ཐེ་ཆོས་ཡང་བསྐྱེད་མི་རུས། མ་ངེས་པས་ཐེ་ཆོས། འགལ་བས་མི་འདོད་པའི་
ངེས་པ། ཡང་དག་གིས་འདོད་པའི་ངེས་པ་བསྐྱེད་པའི་བྱིར་ཏེ། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཙུག་གི་ཞུ་
བུས། ཕྱོགས་ལ་མཐུ་མེད་སོམ་ཉི་དང་། མི་འདོད་འདོད་པའི་ངེས་སྐྱབ་བྱེད།³⁴⁴ ཅེས་གསུངས་པའི་
བྱིར་རོ། གཉིས་པ་དེས་ཏུགས་པའི་བསྐྱབ་བྱུ་ནི། རིགས་གཏེར་ལས། སྐབས་འདིར་བཤད་ཀྱང་།

རབ་བྱེད་གྱི་གཞུང་ངོ་སྟོམ་པ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་བས་གཞན་སྤྱོད་མོང་དུ་བཤད་པར་བྱའོ། །རང་
དོན་རྗེས་དཔག་བརྟག་པའི་རབ་བྱེད་པ་སྟེ་བཙུ་པ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

རབ་བྱེད་བཅུ་གཅིག་པ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བརྟག་པ།

གཉིས་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་མདོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལས་གཞན་དོན་གྱི་དག་དང་།
གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་དང་། རྟོགས་ཚེས་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བཤད་ཀྱང་།
འདིར་རིགས་གཉིས་ལས་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་གཏན་ཚིགས་གྱི་འོག་ཏུ་བཤད་པ་དང་བསྐྱུན་ནས་
འཆད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྟོགས་པར་བྱ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ། རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་གཞན་དོན་
རྗེས་དཔག་བཤད་པའོ།

རྟོགས་པར་བྱ་བའི་བསྐྱབ་བྱ་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། མཚན་ཉིད་འགོད་པ། མཚན་གཞི་ངོས་གཟུང་བ། རྟོགས་ལ་གཞོད་
པའི་བསལ་བ་བརྗོད་པའོ།

མཚན་ཉིད་འགོད་པ།

དང་པོ་ནི། བསྐྱབ་བྱ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་བྱ་དང་། རྟགས་ཀྱི་ནུས་ཡུལ་དང་། རྟགས་ཅན་
དང་། རྟོགས་རྣམས་མིང་གི་རྣམ་གངས་ཡིན་པས་མཚན་ཉིད་གཅིག་གིས་མཚོན་ཏེ། རྟོགས་པས་
བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱེས་པའོ། །དེ་ཡང་མདོའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱ་ར་དང་པོ་བཞི་པོ་རིགས་སྟོན་ནས་
གསུངས་པའི་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱེས་པར་འདུས་པར་གསུངས་ལ་དེ་ལ་མ་བསལ་བ་ཚང་མ་ཚང་གི་
བྱེ་བྲག་གིས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྤྲད་དུ་འགྱུར་པོ།

འདིར་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས། མཚན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་བཙད་ལ་སྟོན་ཏེ་
ལྟར་བསྟན་པ། ཡོངས་གཅོད་ལ་སྟོན་ཏེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབ་པ། དེ་དག་ལ་རྩོད་པ་སྤོང་བ་དང་གསུམ་
ལས། དང་པོ་ནི། མདོ་ལས། རོ་བོ་ཁོན་བསྟན་བྱ་བ། །བདག་ཉིད་འདོད་དང་མ་བསལ་བ།^{༡༥} །ཞེས་
ཚེས་ལྟར་སྤྲད་དུ་གསུངས་ཏེ། དེ་དག་རེ་རེ་ལ་ཡང་དོན་དང་རྣམ་བཙད་ངོས་གཟུང་བ་གཉིས་གཉིས་
ལས། དང་པོ་རོ་བོ་ཁོན་ནི་བསྐྱབ་བྱར་བསྐྱེད་པ་ན་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དྲན་རུང་མེད་པ་ཞེས་གསུངས་ཏེ།

ཚད་མས་གྲུབ་པ་བྱེད་ཅུང་ནི། ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་ངེས་ཟིན་པ་ད་ལྟར་ཚིག་བརྗོད་པ་
 ཙམ་གྱིས་དོན་བྱེད་པ་སྟེ་དེ་ནི་བསྐྱབ་བྱར་མི་འགྱུར་བས་དེ་མ་ཡིན་པ་ཅིག་དགོས་ཞེས་པའོ། །དེའི་
 རྣམ་བཅད་ནི། དམ་བཅས་ཙམ་ཉིད་ན་ཐ་སྟོད་དུ་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་གཙོད་པ་སྟེ། ཐ་སྟོད་དུ་ཚད་
 མས་གྲུབ་ན་ཚད་མས་བྱངས་པའི་ངེས་པ་སྟོའི་ཐ་སྟོད་བཅད་ཤེས་ཀྱིས་ངེས་པ་གཅིག་དགོས་པའི་
 བྱིར་རོ། །དོན་དམ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཟིན་པ་ནི་མི་གཙོད་དེ། བྱིར་སྟོལ་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲ་འཛིན་མངོན་སྲུང་
 དེས་དོན་དམ་པ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་གྲུབ་པའི་བྱིར་རོ། །འདོད་པའི་དོན་ནི་དག་ཏུ་མ་བརྗོད་ཀྱང་ཞེས་པས་
 བསྐྱབ་བྱར་འདོད་པའོ། །དེའི་རྣམ་བཅད་ནི་ཐ་སྟོགས་བྱེད་དག་སྟོལ་བས་མ་བརྗོད་ཅིང་། བྱིར་སྟོལ་
 ཀྱིས་དངོས་སྲུང་མ་ཐོས་ན་བསྐྱབ་བྱ་མ་ཡིན་པར་བསམས་ནས། མིག་སོགས་ཚོས་ཅན། འདུས་པ་མ་
 ཡིན་པར་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་ཤིང་བསགས་པའི་བྱིར་རོ། མལ་ཆ་དང་སྟན་ལ་སོགས་པ་
 བཞིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ན་གཞན་དོན་གྱི་མིང་གི་བཏགས་ནས་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བུའི་དོན་བྱེད་
 བར་བསྐྱབ་པ་རྒྱ་ཐབས་ཀྱི་སྒྱུར་བ་ལ་ཞེ་འདོད་མ་ཡིན་པ་གཞན་དོན་བྱེད་པ་བསྐྱབ་བྱར་འདོད་པ་
 གཙོད་དོ། །དེའི་དགོས་པ་ཡང་བདག་དོན་བྱེད་པ་དཔེ་ལ་རྗེས་འགྲོ་མེད་པས་བསྐྱབ་བྱ་སྟོན་ཅན་
 ཡིན་ཅེས་བསྟན་པའི་ཆེད་དེ། སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། བདག་གཞན་ཅན་དེ་མ་གྲུབ་པའི་ཅེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

ཚུལ་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྒྱུར་བ་ལ་ཡང་རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་སྟོན་བསྟན་ཏེ། རྒྱུད་འཕེན་པས་བུམ་
 པ་ཚོས་ཅན། མངོན་པར་གསལ་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིམ་བུ་དང་བུམ་པ་གང་
 ཡང་རུང་བས་གཉིས་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷན་ལ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། ཕྱིག་པ་བཞིན་ཞེས་བཞོད་
 པ་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲིམ་བུའི་གཉིས་པ་དང་བཅས་པ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྐྱབ་ཚོས་ཡིན་ཅིང་དེ་དཔེ་ཕྱིག་པ་ལ་
 རྗེས་འགྲོ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཕྱོགས་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ཡིན་པའི་
 བྱིར་རོ། ཞེས་བྱ་བའང་བསམ་པ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཚོགས་པའི་སྒྱི་བཞོད་ན་ཕྱོགས་ཚོས་དང་རྗེས་འགྲོ་གཉིས་
 ཀ་མེད། གང་རུང་གི་སྒྱི་འགོད་ན་ཅིག་ཤོས་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །བདག་ཉིད་ཀྱི་དོན་ནི་སྟོལ་བས་ཁས་
 སྒྲངས་པའི་བསྟན་བཅོས་ནས་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་མ་ཡིན་པས་སྟོལ་བ་བདག་

ཉིད་འདོད་པ་དེ་ཉིད་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ཅིས་པའི་དོན་ནོ། །དེའི་རྣམ་བཙད་ནི། ཁ་ཅིག་བསྟན་བཅོས་ལས་བཤད་པར་མཐོང་བ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པས་དེ་ལ་གཞོད་ན་འང་གཏན་ཆོག་གས་དང་དམ་བཅའི་སྒྲིན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་བྱས་པའི་ཏྲགས་ཀྱིས་སྐྱ་མི་ཏྲག་པར་བསྐྱབ་པའི་ཆོ་བསྟན་བཅོས་ནས་སྐྱ་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཆོག་གས་དང་དམ་བཅའི་སྒྲིན་དུ་འགྱུར་ཞེས་ཟེར་བ་གཙོད་དོ། །དེའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱི་རིགས་པ་ལུང་ལ་མི་ཉྟེས་པར་སྐྱ་མི་ཏྲག་པ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཆོ་ལུང་དོན་གང་གིས་ཀྱང་མི་གཞོད་ལ། དངོས་སྟོབས་ཐེས་དཔག་གིས་ལུང་དོན་ལ་ཕར་དབྱད་པའི་དགོས་པ་ནི་གཞུང་གི་ཉིད་གནས་གསུམ་ཆར་འཕོ་བ་ན་རིགས་པ་དང་མི་འགལ་བའི་ལུང་ཁས་ལེན་པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། །

ཁོ་ནའི་དོན་ནི་བསྐྱབ་བྱ་སྐྱབ་བྱེད་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཁོ་ནར་འདོད་པ་ཅེས་པའོ། །དེའི་རྣམ་བཙད་ནི། བསྟན་བྱའི་སྐྱ་དུས་གསུམ་ཆར་ལ་འཇུག་ལ། འདི་ནི་བྱས་པའི་སྐྱ་གཙོ་བོ་ཡིན་ཅིང་། རང་ཉིད་དང་འདོད་པ་གཉིས་དེའི་བྱད་པར་ཡིན་པས་གཙོ་བོའི་ཞར་ལ་གཉིས་པོ་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ལ་འཇུག་ལ། དེ་ལྟར་ན་དེ་གཉིས་དཔེར་མ་གྲུབ་པ་ལ་ཡང་། བྱབ་ཆེས་པས་དེ་གཉིས་ཀྱང་དམ་བཅར་འགྱུར་བ་བཙད་པའི་ཆེད་ཡིན་ནོ། །ཀལ་ཏེ་ཀ་ཏའི་རྒྱུན་ད་ལྟར་བ་ལ་འཇུག་པས་འདོད་པའི་སྐྱ་ད་ལྟར་བ་ལ་འགྱུར་ལ། དེས་ན་བྱབ་ཆེས་པ་མེད་དོ་ཅེ་ན། སྟོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འཆད་པའི་སྐབས་འདིར། འདོད་པའི་བྱིངས་ཨེཏུ་བ་ཡིན་ལ་དེ་ལ་ཀྱན་བརྟམ་སུ་ནིཏུ་ཡན་ལག་མ་ཡིན་པས་མ་འོངས་པ་ན་བསྟན་བྱ་གཙོད་མི་རྣམས་སྟོར་ནིཏུ་ཡན་ལག་ཡིན་པས་དེ་གཙོད་རྣམས་ཅིས་གསུངས་སོ། །ཚིག་ལཱ་འོ་ཤིམ་ལ་ཀྱན་བརྟམ་སུ་འདོད་པ་ལས། བདག་ཉིད་ཐོག་མར་སྟོས་པ་ནི་ཚོལ་བ་བདག་ཉིད་འདོད། ཅིས་འདོད་པ་པོ་བདག་ཉིད་དང་སྐྱར་བའི་ཆེད་ཡིན་ལ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། དེ་ལས་བསྐྱོག་ཏེ་གསུངས་པ་ནི། འདོད་པའི་དོན་ཞེ་འདོད་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱར་བསྟན་པ་ན་ཚོལ་བས་ཁས་སྒྲངས་པའི་ལུང་དོན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཚོལ་བས་ཞེ་འདོད་ཡིན་པས་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྒྲངས་པ་གཅིག་དགོས་ཞེས་འཕྲོས་ཚུལ་གིས་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཏེ། གཞུང་ལུགས་འདིར་ཡང་དེའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །བསྟན་བྱ་བ་ཞེས་

པའི་དོན་རང་འབྲེལ་ལས། ཡང་ན་རྟགས་ཀྱིས་བསྟན་བྱ་བ་ཞེས་ཚིག་སྟུང་པས་མི་འགལ་ལོ།³⁶⁷ །ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་གང་ལ་བསྐྱབ་བྱར་སོང་བའི་སེལ་བའི་སྒྲིེ་ཡུལ་དུ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། རང་དོན་དང་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་འཇུག་གོ། རེ་ཡང་སྒྲིེ་མི་རྟག་པ་མཐོང་བས་མངོན་སུ་མ་ལ་ནི་སྒྲིེ་མི་རྟག་པས་རང་དོན་ནས་རྣམ་པ་གཏང་བས་རྟགས་ཀྱིས་སྟོན་མི་དགོས་ལ། དེ་རྟགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལ་ནི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་རྟགས་ཀྱིས་སྟོན་ཞེས་པ་སྟེ། སྒྲིེ་ལས་བྱུང་བ་ཡང་། མངོན་པར་འདོད་པ་སྟོན་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་སྟོན་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་རྟགས་དང་བསྐྱབ་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱར་བའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །ཡང་ན་ཞེས་པ་འདམ་ག་ཅན་གྱི་ཚིག་ཡིན་པས། ཕྱོགས་ཚིག་བསྐྱབ་དག་གི་ཡན་ལག་ཏུ་འདོད་པ་ལྟར་ན། བསྐྱབ་དག་གིས་དངོས་སུ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་འདོད་པ་ལྟར་འདིར་ཡང་ཐོག་མར་བསྐྱབ་བྱ་དངོས་སུ་བརྗོད་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་བསྐྱབ་དག་གི་སྟོན་མཚད་མའི་ཡུལ་དུ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཞེས་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་གཞན་དོན་སྐྱབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་གོ། རིགས་གཏེར་རང་འབྲེལ་ལས། གལ་ཏེ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚིག་སྐྱབ་བྱེད་མ་ཡིན་པས་བསྟན་བྱ་བ་མི་འཐད་དེ་ཅེ་ན། མི་འགལ་ཏེ། ཁྱེད་བསྐྱབ་བྱ་ཁ་ཐོག་ཏུ་འབྱིན་པར་འདོད་པ་ལྟར་ན་འང་བསལ་བ་བཞི་མ་ཞུགས་པ་ཅིག་བསྟན་པར་བྱའོ།³⁶⁸ །ཞེས་དགོངས་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས། གལ་ཏེ་བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡིན་དུ་ཚུགས་ན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།³⁶⁹ །ཞེས་གསུངས་པས་ཤེས་སོ། །མ་བསལ་བའི་དོན་ནི་བསལ་བ་བཞི་མ་ཞུགས་པའོ། །དེའི་རྣམ་གཅད་ནི་བསལ་བ་བཞི་ཞུགས་པ་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་སུ་མི་རུང་བས་དེ་གཅོད་པའོ།།

གཉིས་པ་ཡོངས་གཅོད་ལ་ལྟོས་ཏེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབ་པ་ནི། རིགས་སྒྲོར། བསྐྱབ་བྱར་འདོད་པ་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ།³⁷⁰ །ཞེས་གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། བསྐྱབ་བྱ་ཁས་སྐྱངས་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། རེ་ཡང་རིགས་སྒྲོའི་གཞུང་ཁ་ཅིག་ལས། བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་འདོད་པར་འགྱུར་བ་འགལ་བའི་དོན་གྱིས་མ་བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ་ཞེས་འབྲུང་བ་ལྟར་ན་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་པ་ནི། ཕྱོགས་ཅམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ་ཚད་མས་མ་

བསལ་བ་ཅིག་དགོས་ཞེས་པའི་དོན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས། རོ་བོ་ཚིག་ཕྱད་བདག་ཉིད་འདོད། ཚིག་གིས་དེ་ཡིས་མཚན་ཉིད་བཞི།^{༣༤} ཞེས་མདོ་ནས་གསུངས་པའི་བྱར་དང་པོ་བཞི་ལོགས་སུ་བཀར་ནས་དེ་ཉིད་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་ཆོག་མཚན་ཉིད།^{༣༥} ཅིས་རིགས་སྒོ་ནས་གསུངས་པའི་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་པར་འདུས་ལ། དེ་གཉིས་ཀ་ཡང་ཡང་དགུ་ལྟར་བ་ལ་ཚད་མས་མ་བསལ་བ་ཅིག་དགོས་ཞེས་པ་ནི། ཁས་སྐྱངས་དེ་ཡང་ཚད་མ་ནི། དག་གིས་བཀག་མེད་ཡིན་པར་འདོད།^{༣༦} ཅིས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་གིས་འཆད་པའི་ཚུལ་དང་འབྱོར་རོ།

ཡང་རང་འགྲེལ་ལས། རིགས་སྒོའི་ལུང་བྱངས་པའི་ཆོ་བསྐྱབ་བྱ་འདོད་པ་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ་^{༣༧} ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མི་སྣང་ཞིང་། རྣམ་གཅད་ལ་ལྟོས་ནས་ལུ། ཡོངས་གཅོད་ལ་ལྟོས་ནས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབ་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་འགྲོས་ལྟར་ན། མདོའི་ལྷ་ཆར་ཡང་རིགས་སྒོའི་གཅིག་ཕུད་ཉིད་ཏུ་འདུས་ཞེས་པའི་དོན་ཏུ་སྣང་བས། དེ་ལྟར་ན་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་སུ་རུང་བ་ཞེས་པར་སྣང་སྟེ། རང་འགྲེལ་ཉིད་ལས། མ་བསལ་བ་ནི་བསལ་བ་བཞི་མ་ཞུགས་པའོ། །དེའི་རྣམ་གཅོད་ནི་བསལ་བ་བཞི་ཞུགས་པ་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་སུ་མི་རུང་བས་དེ་གཅོད་པའོ།^{༣༨} ཞེས་དང་། འོན་ཀྱང་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་གཞི་རུང་བའི་ཚོགས་དོན་རྟོགས་པའི་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པར་བཟོད་དོ་ཞེས་གསུངས་པས་གཤིས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་རྣམ་འགྲེལ་ལས། མཚན་ཉིད་བཞི་ལོགས་སུ་བཀར་བ་ནི་མ་བསལ་བ་རིགས་སྒོའི་དོགས་གཅོད་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་འཆད་པའི་དབང་ཏུ་བྱས་ལ། བདག་ཉིད་ཚིག་ཕྱད་རོ་བོའི་སྐྱ་ཞེས་སོགས་ཚིགས་བཅད་གཅིག་གིས་མཚན་ཉིད་ལྷ་ཆར་གྱི་མ་བྱབ་བྱབ་ཆེས་སེལ་ཚུལ་སྒོས་ནས་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་ཕྱོགས་མཚན་ཉིད། ཅིས་པས་རུང་བ་དོན་གྱིས་ཚང་བའི་དབང་ཏུ་བྱས་ནས་སྣང་གི་ལྷ་ཆར་ཡང་རིགས་སྒོའི་གཅིག་ཕུད་ཉིད་ཏུ་འདུས་ཏེ། རིགས་མི་མཐུན་ཚད་མས་བསལ་བ་ལ་ནི། ཚད་མས་གཞོད་པས་རུང་བའི་དོན་མ་ཚང་ཞིང་། གཞན་བཞིལ་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་བྱའི་དོན་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ནི་ཚིག་རྒྱུ་ཕྱི་མ་གསུམ་གྱིས་སྟོན་ནོ། །དེ་ལྟར་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་སུ་རུང་བ་དེ་ཡང་ཚད་མས་མ་བསལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མས་བསལ་བ་ནི་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་སྐྱངས་སུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ནི། ཁས་སྐྱངས་དེ་ཡང་ཚད་མ་ནི་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་

སྟོན་ཏེ། སྤར་གྱི་རང་འགྲེལ་གྱི་ལུང་བྲངས་པ་དང་ཤིན་ཏུ་འབྱོར་རོ། རྣམ་དབྱེད་དང་སྒྲུབ་པ་གཉིས་
ཀ་དང་ལྷན་པ་དག་གི་དགའ་སྟོན་མཛོད་ཅིག །གང་རུང་གཅིག་མ་ཚང་ན་མ་ཐོབ་ཉེན་ཡོད་དོ།

གསུམ་པ་དེ་དག་ལ་ཚུད་པ་སྤོང་བ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་མ་ཁུབ་པ་སྤོང་བ་ནི། རང་དོན་
སྒྲུབ་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་མ་ཁུབ་སྟེ། ཁས་བླངས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོཞེན། སྟོན་མེད་དེ། དེའི་ཚེ་དངོས་
སྤྱུ་ཁས་བླངས་པ་མེད་ཀྱང་སྐྱབ་བྱེད་སྟོ་བྱར་བ་ཡིན་པས་བསྐྱབ་བྱེད་སྟོ་བྱར་དུ་འདོད་པ་ཉིད་ཡིན་
པས་ཤུགས་ལ་ཁས་བླངས་པའི་ཕྱིར་རོ། གཉིས་པ་ཁུབ་ཆེས་པ་སྤོང་བ་ནི། སྒྲུབ་སྤྱུ་མ་བབ་པ་
དམ་བཅས་པ་ལ་ཁུབ་ཆེས་ཏེ། དཔེར་ན་སྐྱེ་ཏྲག་གམ་མི་ཏྲག་བྲིས་པ་ན་ལ་མེད་པ་ལྷན་ལོ་ཞེས་དམ་
བཅས་པ་འང་བསྐྱབ་བྱར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། འདོད་ན་དེ་ཚར་གཅད་པའི་གནས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་
རོཞེན། བསྐྱབ་བྱར་ཁས་བླངས་ན་བསྐྱབ་བྱར་ཡིན་མོད་ཀྱི་ཆ་གཞན་གྱི་སྟོ་ནས་ཚར་གཅད་པ་མི་
འགལ་ལོ། གསུམ་པ་ཏྲགས་ལ་མཚུངས་པ་སྤོང་བ་ནི། བསྐྱབ་བྱ་ལ་ཁས་བླངས་པ་དགོས་པ་ལྟར་
ཏྲགས་ལ་ཡང་ཁས་བླངས་པ་ཅི་སྟེ་མི་དགོས་ཞེན་མི་མཚུངས་ཏེ། ཚུལ་གསུམ་གྱུབ་ན་ཁས་མ་བླངས་
ཀྱང་ཏྲགས་སྤྱུ་འགྱུར་ལ། མ་གྱུབ་ན་ཁས་བླངས་ཀྱང་མི་འགྱུར་ཞིང་། བསྐྱབ་བྱ་ལ་ནི་དངོས་སམ་
ཤུགས་གྱིས་ཁས་བླངས་ནས་ཏྲགས་གྱིས་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རོ།

མདོར་བསྡུ་ན་བསྐྱབ་བྱའམ་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་མདོ་ལྟར་ན་རོ་བོའི་དོན་སོགས་
ཆོས་ལུ་ཚང་ཞིང་ཏྲགས་གྱིས་བསྟན་པར་བྱ་བ། རིགས་སྟོ་ལྟར་ན་བསྐྱབ་བྱར་ཁས་བླངས་སྤྱུ་རུང་
བའོ། །དབྱེན་རང་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་དང་། གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་གཉིས་ལས། མཚན་
ཉིད་རིམ་བཞིན། སྤར་ཚོལ་གྱིས་ཕྱིར་ཚོལ་གྱི་རོ་བོ་བསྐྱབ་བྱར་མ་བཟུང་བ་གང་ཞིག་ཅས་དང་། བཟུང་
བ་གང་ཞིག་ཅས་པའི་མཐུག་ཏུ་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་དོན་སོ་སོར་འགོད་དོ། །གཞུང་གཉིས་ཀྱི་དོན་སྟོགས་
སོ་བཞི་མ་ཡིན་ཏེ། ལོག་ཏྲོག་དང་རིགས་མི་མཐུན་གཉིས་ཀ་སེལ་བ་དང་རིགས་མི་མཐུན་རྒྱུང་བ་
སེལ་བའམ། རྣམ་གཅད་ལ་སྟོས་པའམ། ཡོངས་གཅོད་ལ་སྟོས་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ།

གཉིས་པ་མཚན་གཞི་ངོས་བཟུང་བ་ནི། འོན་པ་སྐྱབ་བྱའི་མཚན་གཞི་ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་
 རང་མཚན་གྱི་ཚོགས་དོན་དམ་བཅུགས་པའི་ཚོགས་དོན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། བཅུགས་པའི་ཚོགས་དོན་
 མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱ་དོན་རྒྱུང་པ་ལ་དགག་སྐྱབ་བྱས་པས་རང་མཚན་གོ་བ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། རང་ས་
 པའི་ཚོགས་དོན་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། རང་མཚན་ལ་དགག་སྐྱབ་དངོས་སུ་བྱེད་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར་རོ། རང་ས་
 བ་དེ་གཉིས་སོ་སོར་མ་བྱེ་བར་སྐྱ་དོན་ལ། རང་མཚན་དུ་འབྱུང་བའི་ཚོགས་དོན་ཉིད་བསྐྱབ་བྱའི་
 མཚན་གཞི་ཡིན་ཏེ། སྐྱོས་རང་མཚན་དུ་སྐྱོམ་པའི་སྐྱོ་ནས་སྐྱ་དོན་ལ་དགག་སྐྱབ་དངོས་སུ་བྱེད་པའི་
 ཕྱིར་རོ། རང་ཡང་སྐྱ་དང་མི་རྟག་པའི་ཚོགས་དོན་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་གཞི་ཡིན་ཅེས་བརྗོད་པའི་ཆེ་སྐྱ་
 དེ་ཡང་སྐྱ་དོན་དང་རང་མཚན་སོ་སོར་མ་བྱེ་བ་ཡིན་ཅིང་། མི་རྟག་པ་དེ་ཡང་སྐྱ་དོན་དང་རང་མཚན་
 སོ་སོར་མ་བྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་བྱེ་ན་སྐྱའི་སྐྱ་དོན་དང་མི་རྟག་པའི་སྐྱ་དོན་གྱི་ཚོགས་དོན་བསྐྱབ་བྱ་
 ཡིན་ཅེས་པའོ། སྐྱ་རང་མཚན་དང་མི་རྟག་པ་རང་མཚན་གྱི་ཚོགས་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་ཅེས་པ་
 འགྱུར་ལ། དེ་ལ་ནི་སྐྱར་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་སྐྱོན་གནས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། རང་ས་མཚན་ནས་བྱུམ་
 པ་ཞེས་པའི་སྐྱས་བྱུམ་པ་བརྗོད་ཅེས་པ་ལ་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་གཉིས་ཀྱི་ཡང་། སྐྱ་དོན་དང་རང་མཚན་
 སོ་སོར་མ་བྱེ་བ་གཞན་དུ་ཡང་ན་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཁོ་ནར་འགྱུར་ཞིང་། ཡང་ན་ཞེན་པའི་
 བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཁོ་ནར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། རང་གོ་བ་ཤིན་ཏུ་གནད་ཆེ་བ་སྣང་ངོ་།

སྐྱོགས་ལ་གཞོད་པའི་བསལ་བ་བརྗོད་པ།

གསུམ་པ་སྐྱོགས་ལ་གཞོད་པའི་བསལ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། སྐྱའི་རྣམ་གཞག་དང་སོ་སོའི་རང་
 བཞིན་ནོ།

སྐྱའི་རྣམ་གཞག

དང་པོ་ལ་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བསྐྱུ། ཚྱོད་པ་སྐྱོང་བ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དམ་བཅས་

ཙམ་ཉིད་ན་དེ་དངོས་སུ་སེལ་ནུས་ཀྱི་འགལ་བ་གྲུབ་པའོ། །དེའང་དཔེར་མཚོན་ན་སྒྲིཏག་པ་ཚོས་
 ཅན། ཁྱོད་ལ་མཚན་ཉིད་དེ་ཚང་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་གཏན་ཚིགས་དང་དཔེ་ལ་སོགས་པའི་སྟོན་ལ་
 མ་སྟོས་པར་སྒྲིཏ་མི་ཏྲག་པ་དེས་ཁྱོད་དངོས་སུ་སེལ་ནུས་པའི་ཆ་ནས་ཁྱོད་སྟོགས་ལྟར་སྣང་དུ་སོང་བ་
 ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་གྲུབ་སྟེ། སྒྲིཏ་མི་ཏྲག་པ་དེ་ཁྱོད་དང་དངོས་འགལ་གང་ཞིག་ །དེ་དངོས་སྟོབས་
 ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་སྟེ་འོག་མ་རྣམས་ལ་འང་དེ་བཞིན་དུ་གོ་བར་བྱའོ། །ཁ་ཅིག་ཚད་
 མས་བསལ་བ་གཞི་མ་གྲུབ་པས། མཚན་མཚོན་གྱི་རྣམ་གཞག་མི་རུང་ངོ་ཞེས་སྒྲིཏ་བ་ནི། མེད་པ་གཞན་
 སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་མ་གཤམ་པར་ཟད་དེ། དངོས་པོར་གྲུབ་པའི་ཚོས་རྣམས་ལ་ཡང་དགག་སྒྲུབ་སྒྲིཏ་
 ལ་བྱེད་པ་ལྟར། དངོས་མེད་རྣམས་ལ་ཡང་དགག་སྒྲུབ་སྒྲིཏ་དོན་ལ་བྱེད་པར་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། བསལ་བའི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་རིགས་སྒྲོར་ལྟར་གསུངས་པ་དེ་ཉིད། ཀྱན་བཏུས་
 སུ་བཞེར་བསྐྱུས་ནས་གསུངས་པ་དེའི་དགོངས་པ་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས། ཡང་དག་ངེས་ལྟར་བརྗོད་
 འདོད་པ།^{༡༠༠} །ཞེས་སོགས་ཀྱི་ཁས་སྒྲུངས་པ་དང་། རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་གཉིས་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་
 བསལ་བ་ཞེས་གཅིག་ཏུ་སྟུང་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་དགོས་པ་གཉིས་ཀ་གསུངས་སོ། །འདིར་ཡང་དེའི་
 དབང་དུ་བྱས་ནས་བཤད་ན་བསལ་བ་ལ་བཞེར་གྲངས་ངེས་ཏེ། ཡུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་རྗེས་དཔག་ལ་
 གསུམ་དུ་དབྱེ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རྗེས་དཔག་ལ་ཏྲགས་ཀྱི་བྱུང་བ་ཁས་སྒྲུངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། དངོས་
 པོ་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་འང་། རང་གིས་ཁས་སྒྲུངས་པ་དང་ཐམས་ཅད་
 ཀྱིས་ཁས་སྒྲུངས་པ་གཉིས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་ཚུར་བསྐྱུ་ན་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་བསལ་བ་
 དང་། ཁས་སྒྲུངས་ཀྱི་བསལ་བ་གཉིས་སུ་འདུས་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་
 གཉིས་ནི། དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་ལ། བྱི་མ་གཉིས་ནི། ཁས་སྒྲུངས་པ་ཙམ་གྱིས་དེ་ལས་བྱུང་
 བ་དང་དེའི་བདག་ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་ནས་དེའི་བསལ་བ་ཡང་ཁས་སྒྲུངས་ཀྱི་བསལ་བར་བཞག་
 པའི་ཕྱིར་རོ།

གསུམ་པ་ནི། རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བ་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་བཞིན་དུ། མངོན་སུམ་གྱི་
 བསལ་བ་ལ་ཡང་དབྱེར་རུང་བས་དུག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ་སྒྲིཏ་གཉིས་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་ལ་སྒྲིཏ་བ་གཉིས་

སྒྲིལ་མཛོན་སྐྱུ་དུ་ཁས་སྒྲངས་པས་བསལ་བ་དང་། སྐྱུ་བཟོད་མི་རུང་ལ་བཟོད་རུང་དུ་འཛོན་པའི་
མཛོན་སྐྱུ་གི་བསལ་བ་དང་། གྲགས་པའི་མཛོན་སྐྱུ་གི་བསལ་བའང་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ་ཞེན། དེ་ནི་
མ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་བ་གཉིས་སྒྲིལ་མཛོན་སྐྱུ་མ་ཡིན་པ་ལ་མཛོན་སྐྱུ་དུ་ཁས་སྒྲངས་པས་སེལ་བ་ནི་ཚོག་
ལས་དོན་གི་རྣམ་པ་དཔོག་པའི་འབྲས་ཏྲགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གི་སེལ་བ་ཡིན་ཅིང་བཟོད་
རུང་མཛོན་སྐྱུ་གིས་མི་གྲུབ་པས། གྲགས་པའི་མཛོན་སྐྱུ་གི་བསལ་བའང་མི་འཐད་པའི་བྱིར་རོ། །

སོ་སོའི་རང་བཞིན།

གཉིས་པ་སོ་སོའི་རང་བཞིན་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གཞོད་པའི་བསལ་བ་བཤད་པ།
ཚེས་ཀྱི་བྱད་པར་སོགས་ལ་གཞོད་པའི་བསལ་བ་བཤད་པའོ།

ཚེས་ཀྱི་ངོ་བོ་ལ་གཞོད་པའི་བསལ་བ་བཤད་པ།

དང་པོ་ནི་མདོར། མཛོན་སྐྱུ་དོན་དང་རྗེས་དཔག་དང་། ཡིད་ཆེས་གྲགས་པ་རང་རྟེན་
ལའོ།^{༡༡} ཞེས་པ་རྩ་འགྲེལ་གྱིས་བསལ་བ་བཞིག་སྤྲད་ཏེ། མཛོན་སྐྱུ་དང་། དངོས་སྟོབས་རྗེས་
དཔག་དང་། ཡིད་ཆེས་དང་། གྲགས་པའི་བསལ་བའོ། །དང་པོ་མཛོན་སྐྱུ་གི་བསལ་བའི་མཚན་
ཉིད་ནི། དམ་བཅས་ཙམ་ཉིད་ན་དེ་དངོས་སུ་སེལ་བྱས་ཀྱི་འགལ་བ་མྱོང་སྟོབས་གིས་གྲུབ་པ་སྟེ།
དཔེར་ན་སྐྱུ་མཉན་བྱ་མ་ཡིན་ཞེས་དམ་བཅས་པ་ན་ཞེན་དོན་དེ་ཉིད་ལྟ་བུའོ། །བསྐྱབ་ཚུལ་ནི་སྐྱུ་མ་ལ་
དཔགས་ཏེ་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས། གཞོད་ཚུལ་རྒྱས་པར་མོན་སྐྱུ་ལེའུར་བསྟན་ཟིན་
པ་ལ་དགོངས་ནས། གཞན་དོན་ལེའུར་མདོའི་དོན་དང་མཉན་བྱ་སྟོས་པའི་དགོས་པ་བཤད་པའི་སྟོ་
ནས་རུང་ཟད་བཤད་དོ།

གཉིས་པ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གི་བསལ་བའི་མཚན་ཉིད་ནི་དམ་བཅས་ཙམ་ཉིད་ན་
དེ་དངོས་སུ་སེལ་བྱས་ཀྱི་འགལ་བ། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས།
གཞོད་ཚུལ་རྒྱས་པར་རང་དོན་ལེའུར་བསྟན་ཟིན་པ་ལ་དགོངས་ནས། གཞན་དོན་ལེའུར་མ་གསུངས་ལ།

འོན་ཀྱང་རང་རྟེན་གྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་ནི་རྗེས་དཔག་སྤྱད་ཆར་གྱི་སྤྱོད་མོང་བ་ཡིན་ནོ།།

གསུམ་པ་ཡིད་ཆེས་གྱི་བསལ་བ་ལ་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། དེ་དག་གི་དོན་ལ་དབྱེད་པ་དང་
གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། དམ་བཅས་ཙམ་ཉིད་ན་དེ་དངོས་སྤྱོད་ལ་རྣམས་གྱི་འགལ་བ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་
དཔག་གིས་གྲུབ་པའོ། །གཉིས་པ་ལ་རིགས་སྒོར་གསུངས་པ་ལྟར། ཁས་སྤངས་གྱི་བསལ་བ་དང་།
རང་ཚིག་གི་བསལ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དཀར་ཚེས་སྤྱད་པ་ལས། མ་འོངས་པ་ན་བདེ་བ་མི་
འབྱུང་བར་དམ་བཅས་པ་ན་དེའི་ཞེན་དོན་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི། གཞལ་བྱའི་དོན་གྱི་ཚད་མ་དག་
མེད་དོ། །ཅིས་དམ་བཅས་པ་ན་དེའི་ཞེན་དོན་ལྟ་བུའོ།།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཁས་སྤངས་དང་རང་ཚིག་གི་བྱེད་པར། དེ་འགལ་ན་དམ་བཅས་
འཛིག་པ། དེས་ན་གཞན་དོན་ལ་སྒྲིལ་བུ་འབྱུང་བའོ། །དང་པོ་ལ་སྤྱོད་པ་དག་ཡིད་ཆེས་པའི་
ལུང་དང་འགལ་བ་དང་། རྒྱལ་བ་རང་གི་དག་དང་འགལ་བ་ཞེས་ཟེར་མོད། རྣམ་ངེས་ལས། འོ་ན་
འདི་དག་ལ་དབྱེ་བ་ཅི་ཡོད། ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ། །འོ་ན་ཅི་ལྟར་སོ་སོར་བརྗོད་ཅི་ན། དག་གི་དབྱེ་
བས་དེ་ལྟར་འབྱུང་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཞེས་གསུངས་པས། སྤྱོད་པ་དཔོན་ནི་དག་གི་དབྱེ་བར་བཞེད་དོ། །ཁས་
སྤངས་དང་འགལ་བ་ནི་སྤྱོད་པ་དམ་བཅས་པ་དང་། ཕྱིས་བརྗོད་པ་གཉིས་འགལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་སྤྱོད་
མར་དམ་བཅས་ནས་ཕྱིས་མོ་གཤམ་དུ་བརྗོད་པའི་ཆེས་རྒྱུ་མ་འོངས་དེ་དང་འགལ་བས་མོ་གཤམ་
ཡིན་པ་ཁས་སྤངས་གྱི་བསལ་བར་འབྱུང་བ་དང་། རང་ཚིག་དང་འགལ་བ་ནི། དམ་བཅས་པའི་དོན་
དེ་ཉིད་ལས་དཔག་ན་འགལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་མ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པའི་ཆེ་སྤྱོད་
གཞལ་བྱ་བདེན་པ་བཀག་ནས། བྱེད་པ་ཚིག་དེ་ཉིད་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་ལྟར་པའི་གཞལ་བྱ་ཁས་ལེན་
པས་སྤྱོད་མ་དང་འགལ་བས་གཞལ་བྱ་བྱི་མ་རང་ཚིག་གི་བསལ་བར་འབྱུང་བ་ལྟ་བུའོ། །འདི་གཉིས་ཀ་
ལ་ཀུན་བརྟུས་སྟེ། གཞལ་བྱའི་དོན་ཅན་གྱི་ཚད་མ་དག་མེད་དོ་ཞེས་དཔེ་གཅིག་གསུངས་ལ། རིགས་
སྒོར་ལུང་དང་འགལ་བ་ལ་དཔེར་བརྗོད་གཞན་དུ་གསུངས་པའི་དོན། རྣམ་ངེས་ལས། ཚེས་ནི་ཆེ་
འཕོས་ནས་བདེ་བ་སྟེར་བ་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།།^{༤༠} ཞེས་པ་ལ་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་ནི། དམ་བཅས་
པའི་དོན་ནི། རང་གི་བསམ་པ་ཡོད་པར་བརྟན་པ་ཡིན་ལ། རང་ཚིག་དངོས་ལྟགས་འགལ་བ་འཕྲ།

ཁས་བླངས་སྒྲིལ་གཤམ་བ་ལྟ་བུ་གཞི་གཅིག་ལ་བསྐྱུས་ན་ཅི་ངན་པའི་ཞོ་ལྟར་རང་གི་ངང་གིས་འདོད་
པ་འཛིག་པ་ཡིན་ནོ།།

གསུམ་པ་ནི། དེས་ན་བརྗོད་པ་སྒྲིལ་ཅན་གྱིས། རྩོད་པའི་སྐྱབས་སུ་ཡམ་པ་བསྐྱེད། ཅིས་ཏེ།
ཆོག་སྒྲིལ་ཅན་བརྗོད་པ་ཉིད་གྱིས་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་གྲུག་ཀར་འབྱུང་བའོ།།

བཞི་པ་གྲགས་པའི་བསལ་བ་ལ་གཉིས་ལས། ཁྲང་པོ་མཚན་ཉིད་ནི། དམ་བཅས་ཙམ་
ཉིད་ན་དེ་དངོས་སུ་སེལ་ལུས་ཀྱི་འགལ་བ་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པའོ། གཉིས་པ་དེའི་
རང་བཞིན་ངེས་པར་བྱ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ་དང་། བྱེ་སྒྲེ་བཤད་པའོ། ཁྲང་པོ་ནི། དོན་
ཐམས་ཅད་འདོད་རྒྱལ་བའི་སྐྱུས་བརྗོད་རུ་བྱུང་སྟེ། བརྗོད་པ་དག་སྒྲིལ་དོན་ལ་དངོས་པོའི་
འབྲེལ་བ་འདོད་པ་ནི་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་བརྟག་པའི་སྐྱབས་སུ་བཀག་ཟིན་ཅིང་། སྐྱུ་ཐམས་ཅད་
བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇུག་པ་ཡང་གཞན་སེལ་གྱི་སྐྱབས་སུ་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། མདོའི་ཆོག་འགོད་པ་དང་། དེའི་དོན་གཏན་ལ་དབབ་པའོ། ཁྲང་
པོ་ནི། གང་ལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་མེད་ལ་སྐྱུ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་དང་
འགལ་བའི་དོན་གྱིས་ན་བསལ་བ་དེ་ཡང་ཕྱོགས་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ལྷ་བ་
མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བཤད་ཚུལ་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ་དང་། དེ་དག་གི་དགོངས་པ་
དབྱེད་པའོ། ཁྲང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞན་གྱིས་བཏགས་པ་དགག་པ་དང་། རང་གི་འཐད་པ་བརྗོད་
པའོ། ཁྲང་པོ་ལ་ཕྱོགས་སྒྲིལ་པ་བརྗོད་པ་ནི། བརྗོད་པ་དག་ན་མེ། རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ལྷ་བ་ཞེས་
པའི་སྐྱུས་བརྗོད་རུ་མི་རུང་སྟེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ། ཁྲང་པོ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པར་འབྱུང་བ་ནི་གཏན་ཆོག་འདི་ལ་མཐུན་དཔེ་མེད་པས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་ཏེ།
དཔེར་གང་བཞག་པའི་ཆོས་དེ་ལའང་ལྷ་བའི་སྐྱུས་བརྗོད་རུ་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ། ཁྲེས་ན་ཏགས་ཀྱི་གཙོ་
བོ་ཡོད་པ་ལ་ཡང་རྗེས་འགོ་མེད་ན། ཏགས་པ་ལ་བ་དེ་ལས་གཞན་གང་བཀོད་ཀྱང་རྗེས་འགོ་མེད་

པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་སྒྲིམ་ཅི་དགོས་ཏེ། ཡོད་པ་དཔེར་བརྗོད་པའི་འབྲས་བུ་འདྲི་
ཉིད་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་འགལ་བར་འགྱུར་བ་ནི། གཏན་ཚིགས་དེ་ཉིད་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་ན་ལྷ་
བ་ཞེས་པའི་སྒྲིམ་བརྗོད་དུ་རུང་བས་ཁྱབ་པའོ། །དེས་ན་ཡུང་ཚིག་དུམ་བུ་དང་པོའི་དོན་བརྟུན་པའི་
ཏྲགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་དང་། ཕྱི་མའི་དོན་འགལ་བར་བསྟན་པའོ། །

གཉིས་པ་འབྲད་པ་བརྗོད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། བརྗོད་རུང་གི་གྲགས་པ་དང་། སྒྲ་ལས་བྱུང་
བའི་གྲགས་པ་ངོས་བཟུང་བའོ། །དང་པོ་ནི། འཛིག་རྟེན་ཡུལ་ལྷགས་ཀྱི་དབྱེད་པ་ལས་བྱུང་བ་འདོད་
ཀྱུལ་བའི་སྒྲིམ་བརྗོད་དུ་རུང་བ་ཉིད་ལ་བརྗོད་རུང་གི་གྲགས་པ་ཞེས་བརྟུན་མཛད་དེ། ཐ་སྙད་ལས་ནི་
སྒྲིམ་པ་ཡིས། ཁྲིམ་དེ་གྲགས་པའི་སྒྲ་ཡིས་བརྗོད།^{༡༥} ཅེས་གསུངས་པས་སོ། །བརྗོད་རུང་དེས་
དོན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་སྟེ། ཡུལ་དུས་ནམ་པ་གང་ཡིན་ཡང་རུང་སྐར་བརྟུན་མཐའ་མ་བྱས་ཀྱང་རུང་།
ཐུན་མོང་དུ་གྲགས་སམ་མ་གྲགས་ཀྱང་རུང་སྟེ། སྒྲིམ་བརྗོད་རུང་ཐམས་ཅད་ལ་གྲུབ་པས་བརྗོད་རུང་
བསྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐུན་མོང་བར་དགོངས་པའི་ཕྱིར་ཤོ། །གལ་ཏེ་རུང་བ་ཙམ་གྲུབ་མོད་ཀྱི། སྐར་
ལྷ་བར་མ་གྲགས་པ་བུམ་པ་སོགས་ལ་ལྷ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ལ་ལྟོས་ནས་གྲགས་པ་མིང་འདོགས་པ་དེ་
འཛིག་རྟེན་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན་མི་འགལ་ཏེ། འཛེད་པའི་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ལ་འཛེད་པ་དང་བརྟུང་
དུ་རུང་བ་ལ་བརྟུང་བ་ཞེས་བརྗོད་པ་བཞིན་གྲགས་རུང་ལ་གྲགས་པའི་བརྟུན་མཛད་པ་ཙམ་ཡིན་པའི་
ཕྱིར་ཤོ། །གཉིས་པ་སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་སྒྲ་བྱུང་གི་གྲགས་པ་ངོས་
བཟུང་བ་ནི། སྐར་གྱི་བརྗོད་རུང་གི་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་སྐར་ཡང་སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་ཞེས་དེའི་
མིང་གིས་བརྗོད་པའི་དགོས་པ་ནི། སྒྲིམ་བརྗོད་རུང་ཙམ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་གྲུབ་མོད་ཀྱི། བརྟུན་
བརྟེན་པ་དང་། བརྟུན་དེ་ཡང་བརྗོད་འདོད་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་ན། གྲགས་པ་འདྲ་གྲུབ་པོ་ཞེས་བསྟན་
པའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ཏེ། སྒྲ་ལ་ལྟོས་པ་ལ་སྒྲ་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་གྲགས་པས་
གྲུབ་པའི་ཡུལ་ཅན་ནི། རྗེས་དཔག་ཡིན་པས་རྗེས་དཔག་གི་ཡུལ་ལ་འགལ་བ་ལ་མི་འབྲུལ་བ་མི་
སྲིད་པས་དེའི་ལོག་ཕྱོགས་བརྗོད་མི་རུང་ཕྱོགས་མ་ཡིན་ཅེས་པའོ། །

གཉིས་པ་བཤད་ཚུལ་གཉིས་པ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་རྗེས་དཔག་ལས་གསུམ་པ་ཡུལ་
 ཐ་དད་པར་བསྐྱབ་པ་ནི། གང་ལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་མེད་ལ། ཞེས་
 གསུངས་པའི་དོན། བརྗོད་པའི་བསྐྱབ་བྱ་རིམ་ཐོང་ཅན་སྒྲ་པའི་སྒྲས་བརྗོད་དུ་མི་རུང་བ་དེ་ལ་དངོས་
 ལྟོབས་རྗེས་དཔག་མེད་པར་སྟོན་ལ། དེས་དངོས་སྟོབས་ལས་གསུམ་པའི་རྗེས་དཔག་ཡུལ་ཐ་དད་
 དུ་ཡང་སྟོན་ཏེ། བརྗོད་མི་རུང་སྒྲ་དོན་ཡིན་པས་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་མི་འཇུག་པར་བསྟན་པའི་
 ཕྱིར་རོ། ཁོད་དག་བརྗོད་རུང་ལ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་མེད་པའི་དོན་དུ་འཆད་པ་ནི་ཅོར་ཏེ། དེ་
 ལྟར་ན་བཤད་ཚུལ་གཉིས་པའི་ཆེ། ལུང་དེ་བརྗོད་པའི་གཏན་ཆོག་མེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་
 བའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་དེ་ལ་གཞན་གྱིས་བཏགས་པ་དགག་པ་ལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་བརྗོད་པའི་
 ཏྲགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་བ་ནི་བཤད་ཚུལ་དང་པོའི་སྐབས་དང་འདྲའོ། གཉིས་པ་རང་སྤེའི་
 བཤད་ཚུལ་མི་འཐད་པ་ནི། མདོའི་འགྲེལ་བྱེད་ཁ་ཅིག་སྟོབ་དཔོན་གྱིས་ལུང་དེ་རིམ་ཐོང་ཅན་སྒྲ་པའི་
 སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཁོན་ལ་དཔེ་མེད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་ནི་ཞེས་འདོད་པ་ནི་མི་
 འཐད་དེ། དེ་ལ་དཔེ་མེད་དུ་ཆུག་ཀྱང་ད་ལྟོ་ཤིང་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡང་གསུམ་པས་ཆོད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གསུམ་པ་སྟོབ་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་དབྱེད་པ་ནི། སྟོས་སྟོར་ལས། ག་ལུར་དང་། བཅུད་
 ལེན་ལས་དངུལ་ཆུ་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་སྒྲ་པའི་སྒྲ་འཇུག་པ་མཐོང་བས། སྒྲ་སྒྲ་ཐུན་མོང་བར་གྲུབ་
 ལ་ཐུན་མོང་པའི་སྒྲ་གཅིག་ལ་གྲུབ་ན་དེ་ཉིད་དཔེ་བྱས་ནས་གཞན་ལ་འཇུག་ཏུ་རུང་བ་ནི། དངོས་
 པོའི་སྟོབས་གྱིས་གྲུབ་སྟེ། དེས་ན་ཆུ་མཆན་ཅན་གྱི་སྒྲ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་དུ་རུང་བ་འགོག་པ་
 ནི་གསུམ་པ་དང་མི་འགལ་ཡང་འདྲོ་རྒྱལ་བའི་སྒྲ་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་རུང་འགོག་པ་ནི། གསུམ་
 པ་དང་འགལ་ཞེས་བྱ་བར་དགོངས་སོ། ཁ་དོར་ན་བཤད་ཚུལ་དང་པོས་བརྗོད་པའི་གཏན་ཆོག་མེད་
 དེ་ལ་གསུམ་པའི་རྗེས་དཔག་མེད་ཅེས་དང་། བཤད་ཚུལ་གཉིས་པས་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་མེད་
 ཅེས་སྟོན་ཏེ། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ནི་གཉིས་ཀ་ལ་འདྲའོ། འདི་རིམ་ལ་བཞིན་དུ་ཏྲགས་
 པ་གངས་ཅན་འདིར་གཞན་མི་སྒྲུང་ངོ་།

གསུམ་པ་དེ་དག་གི་དགོངས་པ་དབྱད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞན་གྱི་ལུགས་དགག་པ་དང་།
རང་གི་ལུགས་བཟོད་པའོ། །དང་པོ་ནི། རྒྱ་རབས་པ་ཁ་ཅིག གྲགས་པ་ལ་བཟོད་གྲགས་པ་དང་། ཐ་
སྟོད་གྱི་གྲགས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་ཡང་དངོས་གྱི་བཟོད་རུང་དང་། ཞན་པའི་བཟོད་རུང་
གཉིས་སུ་བྱེ་ནས་དངོས་གྱི་བཟོད་རུང་དོན་སྦྱི་དང་། ཞན་པའི་བཟོད་རུང་དངོས་པོར་བྱས་ཏེ། མདོའི་
བཤད་ཚུལ་དང་པོས་ཞན་པའི་བཟོད་རུང་གི་གྲགས་པ་དང་། བྱི་མས་དངོས་གྱི་བཟོད་རུང་གི་གྲགས་
པ་གཉིས་འཆད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། འཆད་པའི་ཆོ་གཉིས་སུ་དབྱེར་ཡོད་ཀྱི།
འཇུག་པའི་ཆོ་གཉིས་སུ་དབྱེར་མེད་ཅིང་། རྟགས་ལས་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པ་ཡང་འཇུག་པའི་སྐབས་
ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་མས་སྐྱ་བྱུང་གྲགས་པ་ལ། རྗེས་དབག་མེད་བྱིར་མི་ཁེགས་
པའམ། ཡང་ན་དེ་ལ་འགལ་སྒྲུབ་མེད། ཉིས་ན་ངེས་བྱིར་གཞོད་བྱེད་ཡིན། བྱི་མ་གྲགས་པའི་རྗེས་
དབག་ལས། ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་བསྟན་པ་ཡིན། ཉེ་ལྷོ་ཤེས་ན་གྲགས་པ་ཡི། བསལ་བ་མཁས་པའི་
དགོངས་པ་འགྲུབ།^{༥༠} ཞེས་པ་སྟེ་སྤར་ལེགས་པར་བཤད་ཟིན་ཏོ།

ཆོས་ཀྱི་བྱད་པར་སོགས་ལ་གཞོད་པའི་བསལ་བ་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཆོས་ཀྱི་བྱད་པར་སོགས་ལ་གཞོད་པའི་བསལ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ། བཤད་བྱའི་མདོ་
འགོད། མདོའི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི། མདོ་ལས། མདོན་སུམ་དོན་དང་ཞེས་སོགས།^{༥༡} ཅུ་
འགྲེལ་གྱི་མཇུག་ཐོགས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་འདི་ཡང་ཆོས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བ་སེལ་བའི་སྒོ་ཙམ་
ཞིག་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། བྱོགས་འདིས་ནི་བྱོགས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི་བྱད་པར་དང་ཆོས་ཅན་རང་གི་ངོ་བོ་
སེལ་བར་བྱེད་པའང་རིག་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན་ཡན་ལག་ཅན་ནི་ཡན་ལག་རྣམས་ལས་རྫས་གཞན་
མ་ཡིན་ཏེ། སྤང་དམའ་བའི་བྱད་པར་མི་འཛིན་པའི་བྱིར་རོ། ཡན་ལག་རྣམས་ནི་ཡན་ལག་ཅན་ལས་
གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། མདོན་སུམ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། རྫས་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོན་
ཏན་དང་རྫས་དག་རྫས་དང་རྫས་མ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བའི་བྱིར་རོ། ཉེ་བཞིན་དུ་དག་ཐམས་ཅད་
བརྟུན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། དག་དང་དག་གི་བདག་ཉིད་བརྟུན་པའི་དོན་ཅན་

ཉིད་དུ་ཡོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་བརྟུན་པ་ཉིད་ཡིན་ན་གལ་ཏེ་དག་དང་བརྟུན་པ་དག་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་གཉིས་ཀའི་རང་གོང་བོ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཅི་སྟེ་དག་གི་བདག་ཉིད་གྱི་བརྟུན་པ་ཉིད་གྱི་སེལ་བ་དེ་ལྟར་ན་གཉིས་ཀའི་བྱེད་པར་བསལ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཞོད་ཡུལ་གྱི་དམ་བཅའ་ལྟར་ངོས་བཟུང་བ་དང་། དེ་ལ་གཞོད་བྱེད་གྱི་རིགས་པ་བསྟན་པའོ། །དང་བོ་ནི། བྱེ་བྲག་པས་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་དུ་རུང་ཞིང་སྒྲིབ་ཐོགས་ལ་སོགས་པའི་བྱེད་པར་མཛོང་བས་རགས་པ་ཡན་ལག་ཅན་དེ་རང་གི་ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཚོས་གསུམ་དང་ལྟན་པའི་སྟོན་ས་རང་གི་ཡན་ལག་རྣམས་ལས་རྫས་ཀླན་དུ་དམ་བཅའ་པ་ཡིན་ནོ། ཚོས་གསུམ་ནི་ཡོན་ཏན་ལྷིད་ལྷག་པོ་དང་། དེའི་འབྲས་བུ་ཐུང་དུ་འགྲོ་བའི་བྱེད་པ་དང་། དེ་གཉིས་འཕྲོད་པ་འདྲུ་བའི་རྒྱ་དང་གསུམ་མོ། །དེས་ན་རང་འདོད་པའི་ཚོས་གསུམ་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྫས་བསྐྱབ་པར་འདོད་ནས་ཡན་ལག་ཅན་ནི་ཡན་ལག་རྣམས་ལས་གཞན་ཡིན་ནོ། ཞེས་དང་། ཡན་ལག་རྣམས་ནི་ཡན་ལག་ཅན་ལས་གཞན་ཡིན་ནོ་ཞེས་དང་། རྫས་ནི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་དམ་བཅའ་ཚུལ་རུང་བཟང་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བཅའ་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་བྱེ་བྲག་པས་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་དུ་རུང་བའི་ཡན་ལག་ཅན་རགས་པ་ནི་རང་གི་ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷིད་ལྷག་པོ་སོགས་ཚོས་གསུམ་གྱིས་བྱེད་པར་དུ་བྱས་པའི་སྟོན་ས་ཡན་ལག་ལས་རྫས་གཞན་ཡིན་ཅེས་པའི་དམ་བཅའ་ནི་སྐབས་འདིར་བསྟན་གྱི་ཚོས་གྱི་བྱེད་པར་ལ་གཞོད་པའི་དམ་བཅའ་ལྟར་སྟངས་ཡིན་པས་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་རུང་གི་ཡན་ལག་རགས་པ་ནི་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་། རང་གི་ཡན་ལག་ལས་གཞན་པ་ནི་ཚོས་གྱི་ངོ་བོ་དང་། ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷིད་ལྷག་པོ་སོགས་ཚོས་གསུམ་ནི་དམ་བཅའ་དེའི་ཚོས་གྱི་བྱེད་པར་ཡིན་ཞིང་། འདིར་ཚོས་གསུམ་པོ་ཉིད་ལ་གཙོ་བོར་གཞོད་པ་སྟོན་པས་ཚོས་གྱི་བྱེད་པར་ལ་གཞོད་པའི་དམ་བཅའ་ཞེས་བྱའོ།།

དམ་བཅའ་གཉིས་པའི་དོན་ནི། མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་རུང་གི་ཡན་ལག་རྣམས་ནི་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་ཅན་ལས་རྫས་གཞན་པ་ནི་ཚོས་ཅན་གྱི་བྱེད་པར་ཡིན་ཏེ། འདིར་རྫས་གཞན་ལ་གཙོ་བོར་གཞོད་པ་སྟོན་པས་ཚོས་ཅན་གྱི་བྱེད་པར་ལ་གཞོད་པའི་དམ་བཅའ་ཞེས་

བྱའོ། །འདིར་ཡན་ལག་ཞེས་པ་ཡན་ལག་གསུམ་པ་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་གཞི་མཐུན་དེ་
 ཉིད་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་ཅན་ལས་ཞེས་པས་རང་གིས་བརྩམས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་ཡན་ལག་བཞི་པ་
 དེ་ཉིད་མ་ཡིན་གྱི་རང་རྩིས་བྱེད་ཡན་ལག་གིས་པ་ལ་ཡན་ལག་ཅན་དང་པོར་འཛིན་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ཏེ།
 རྒྱལ་དབང་སྒྲོས་ཡན་ལག་པ་ལོ་པོ་དེ་ལས་ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། །དམ་བཅའ་གསུམ་པ་ནི་འདིར་རྩིས་
 ཅམ་ནི་ཚུལ་ཅན་ཡིན་ལ། ཡོན་ཏན་གཞན་གྱི་ཉིད་བྱེད་པ་ནི་དེའི་ངོ་བོ་སྟེ། དེའི་དོན་ལྡོག་ཏུ་བྱེད་བྱས་
 པས་འདོད་པའི་བྱིར་རོ། །ཁ་དོར་ན་རིགས་པ་སྒྲུ་མ་གསུམ་གྱིས་རིམ་པ་ལྟར་ཚུལ་གསུམ་དང་། ཡན་
 ལག་ལ་རྩིས་གཞན་དང་། རྩིས་ཀྱི་དོན་ལྡོག་ལ་གཞོན་པ་སྟོན་པའི་ཚུལ་གཤམ་ན་གཞན་ཐམས་ཅད་
 རང་གོལ་དུ་འགྱུར་རོ། །དམ་བཅའ་བཞི་པའི་དོན་ནི་འོག་ཏུ་འཆད་དོ། །

གཉིས་པ་ལ་བཞི་སྟེ། ཚེས་ཀྱི་བྱེད་པར་ལ། ཚེས་ཅན་གྱི་བྱེད་པར་ལ། ཚེས་ཅན་རང་གི་ངོ་
 བོ་ལ། དེ་གཉིས་ཀའི་ངོ་བོ་དང་བྱེད་པར་ལ་གོཾ་ཚུལ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། རྩིས་དབལ་ཁ་དོན་
 སུམ། ཁས་སྒྲུངས། རང་ཚིག་གྲགས་པས་གཞོན་ཚུལ་དང་ལྷ་ལས། དང་པོ་ནི། མདོ་ལས། སྤང་
 དམའ་བའི་བྱེད་པར་དག་མི་འཛིན་པའི་བྱིར་རོ་ཞེས་རང་རྩིས་སུ་བསྟན་ཅིང་འདིར་སྤང་ནི་
 དམའ་བ་དག་ཏུ་འགྱུར་ཞེས། ཐལ་འགྱུར་དངོས་སུ་བསྟན་པའི་དོན་ནི་འདི་ལྟར་བྱ་སྟེ། ལྷིང་མཉམ་
 གྱི་འཛིམ་རིལ་བཅུ་ཚན་གཉིས་ལ་བཅུ་ཚན་གཅིག་བསྐྱེད་ནས་སྤང་ལ་གཞལ། ཅིག་ཤོས་མ་བསྐྱེད་
 པར་སྤང་ལ་གཞལ་བའི་ཚེ་ན་བསྐྱེད་པའི་འཛིམ་གོང་དེ་ཚེས་ཅན། མ་བསྐྱེད་པར་ཅིག་ཅར་སྤང་ལ་
 བཅལ་བའི་བཅུ་ཚན་དེ་ལས་ཁྱོད་སྤང་མགོ་བྱུར་དུ་དམའ་བར་འགྱུར་བར་ཐལ། མ་བསྐྱེད་པའི་དུས་
 སུ་ཁྱོད་དང་དེ་གཉིས་སྤང་གྲངས་མཉམ་པ་གང་ཞིག་ །ཁྱོད་ལ་རང་གི་ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡན་
 ལག་ཅན་གྱི་ལྷིང་ལྷག་པོ་ཡོད། ཅིག་ཤོས་ལ་མེད་པའི་བྱིར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་བསྐྱེད་
 པའི་འཛིམ་གོང་དེ་ལ་ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ལྷིང་གྱི་ཡོན་ཏན་དོན་གཞན་ཡོད་པའི་ལོག་ཏུ་གཤིག་
 དབལ་བཅོམ་ནས་གཤམ་འདོད་ཞུགས་པ་ན་སྤང་གྱི་བསྐྱེད་པའི་འཛིམ་གོང་དེ་ཚེས་ཅན། རང་གི་
 ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་ལྷིང་ལྷག་པ་མེད་དེ། དེས་སྤྱེད་པའི་འབྲས་བུ་སྤང་མགོ་

ཐུར་དུ་འགོ་བའི་བྱ་བ་མེད་པའི་བྱིར། ཞེས་པའི་དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་
པའི་རྗེས་དཔག་གི་ཡོན་ཏན་ལྟིང་ལྟག་ཁེགས། དེ་ཁེགས་པའི་འབྲས་བུ་ཐུར་དུ་འགོ་བའི་བྱ་བ་དང་།
དེ་གཉིས་ཀྱི་འཕྲོད་པ་འདྲ་བའི་རྒྱ་ཁེགས། འབྲེལ་ཡུལ་དེ་གསུམ་ཁེགས་པས། འབྲེལ་ཚོས་ཡན་
ལག་ལས་རྩ་ས་གཞན་ཡིན་པ་ཁེགས་ཏེ། དེས་ན་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི། བྱུང་བར་གཞན་ལ་གཞོད་
བ་ཡིན།^{༥༥} ཞེས་སོ།

གཉིས་པ་ནི། གཟུགས་སོགས་ལྟག་དང་ལྟག་ལྟིང་བཞིན།^{༥༦} ཞེས་སོགས་ཏེ། ཡན་ལག་
ཅན་ལ་ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་གཟུགས་ཀྱི་སོགས་ཡོད་ན་མངོན་སུམ་གྱིས་དམིགས་དགོས་
པ་ལས། མངོན་སུམ་གྱིས་མ་དམིགས་པ་ན་མངོན་སུམ་གྱིས་གཞོད་ཅིས་པའོ། གསུམ་པ་ནི། ཡན་
ལག་ཅན་ལ་ལྟིང་གི་ཡོན་ཏན་ལྟག་པོ་ཡོད་པས། དེའི་འབྲས་བུ་ཐུར་དུ་འགོ་བའི་བྱ་བ་དང་ལྟན་པ་
ཡང་། ཁས་སྐྱངས་ཤིང་འབྲས་བུ་ཐུར་དུ་འགོ་བའི་བྱ་བ་དང་ལྟན་ཀྱང་སྤང་ལས་མི་རྟོགས་པར་ཁས་
སྐྱངས་པས་ཁས་སྐྱངས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། བཞེ་པ་ནི། ཡན་ལག་ཅན་ལ་རང་གི་ཡན་ལག་ལས།
རྩ་ས་གཞན་དུ་འབྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་གསུམ་ཡོད་པར་དངོས་སུ་སྒྲིས་ཤིང་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་
ཅན་དུ་སྒྲིབ་པའི་ལྷགས་ལ། རང་གི་ཡན་ལག་ལས་རྩ་ས་གཞན་དུ་འབྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་གསུམ་མེད་
པར་དམ་བཅས་པས། རང་ཚོག་དངོས་ལྷགས་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། ལྟ་པ་ནི། ཡན་ལག་ཅན་ལ་རང་གི་
ཡན་ལག་ལ་མེད་པའི་ཚོས་གསུམ་ཡོད་ཅིས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྙད་དོན་མཐུན་མེད་པས་གཞོད་པའོ།

གཉིས་པ་(ཚོས་ཅན་གྱི་བྱུང་བར་ལ་གཞོད་ཚུལ་བཤད་པ་)ལ་ཡང་ལྟ་ལས། དང་པོ་རྗེས་དཔག་གིས་
གཞོད་ཚུལ་ནི། ཡན་ལག་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་ཚོ། རྩལ་ཕྲན་གསུམ་འདུས་པའི་གོང་བུ་ཡན་ལག་
གསུམ་པའི་མིང་ཅན་དེ་ཡིན་ལ། དེའི་ཚོ་ཡན་ལག་ཅན་ནི་རང་གིས་བརྟམས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་
རྩལ་ཕྲན་གཉིས་འདུས་པའི་ཡན་ལག་ཅན་དང་པོ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། ཡན་ལག་ཅན་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་
བའི་ཚོ་ཡང་སྤང་གྱི་ཡན་ལག་དེ་དང་བྱུང་བར་མེད་དེ་དེ་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་གཞི་མཐུན་
ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། རྟེན་ཚོ་ཡན་ལག་ལས་རྩ་ས་གཞན་མ་ཡིན་ཞེས་དང་། སྤང་ཡན་ལག་ཅན་ལས་

རྩ་སྒྲིག་པ་ཡིན་ཞེས་པ་གཉིས་ཀྱང་གནད་གཅིག་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ཡན་ལག་ཅན་དང་པོ་དེ་ཡན་ལག་
དང་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་གཞི་མཐུན་ཡིན་པའི་བྱིར་རོ། རི་ལྷོ་གཞོན་པའི་ཚུལ་ནི། མངོན་སུམ་གྱིས་
མཐོང་རུང་གི་ཡན་ལག་ཅན་རྣམས་ཚོས་ཅན། ཡན་ལག་ཅན་པ་རོལ་པོ་དེ་ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་མངོན་
སུམ་གྱིས་དམིགས་པར་བཤམ། དེ་ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་གནད་གང་ཞིག་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་རུང་ཡིན་པའི་
བྱིར། ཏྲགས་གཉིས་ཆར་ཁས་སྒྲུངས་གིང་འདོད་ན་མངོན་སུམ་གྱིས་བསམ་ལ། ཟུབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་
པས་དེ་ལྟ་བུའི་ཐལ་འགྲུང་གི་ལོག་ཏྲུག་གི་དབལ་བཙམ་ནས་གཤམ་འདོད་ཞུགས་པ་ན་དེ་ཚོས་ཅན་དེ་
ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་མེད་དེ། དེ་ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པའི་བྱིར།
ཞེས་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་ལ་བརྟེན་པའི་རྩེས་དཔག་གི་རགས་པ་ཡན་ལག་ཅན་དེ་ཡན་
ལག་ཅན་དང་པོ་ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་ཡིན་པ་དངོས་སུ་ཁེགས་པའོ། འདིར་ཚོས་གསུམ་ལྟན་ལ་གཞོན་པ་
སྟོན་པ་ནི་སྐབས་ཀྱི་དོན་མ་ཡིན་ཏེ་དམ་བཅའ་སྤྱི་མཐུན་སུ་ཚོས་གསུམ་ལྟན་ལ་དངོས་སུ་གཞོན་
པས་གཞན་གྱི་གསལ་ཁེགས་པ་ཡིན་ཞིང་། འདིར་ནི་རྩ་སྒྲིག་པ་དངོས་སུ་གཞོན་པ་སྟོན་པའི་
སྐབས་ཡིན་པས་གཤམ་འདོད་གཅིག་ལ་གཞོན་པ་འདྲ་ཡང་དངོས་སུ་གཞོན་ཡུལ་མི་འདྲ་བའི་བྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་གཞོན་ཚུལ་ནི། དེ་ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་
དམིགས་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་གཞོན་པར་བཞག་པ་སྟེ། གཟུགས་སོགས་ལྟ་བུ་དང་ལྟ་བུ་ལྟེ་
བཞིན། ཞེས་པའི་སྐབས་སུ་ཡོན་ཏན་ལྟ་བུ་པོ་མངོན་སུམ་གྱིས་མ་དམིགས་པས་འདི་ཡང་མཚོན་
པའོ། གསུམ་པ་ཁས་སྒྲུངས་ཀྱིས་གཞོན་ཚུལ་ནི། རགས་པ་ཡན་ལག་ཅན་དེ་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་
རུང་དང་དེ་ཡན་ལག་ཅན་དང་པོ་ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་མེད་ཀྱང་དེ་ལས་རྩ་སྒྲིག་པ་མངོན་སུམ་
གྱིས་མ་མཐོང་བར་ཁས་སྒྲུངས་པས་འགལ་བའོ། བཞི་པར་ཚིག་གིས་གཞོན་ཚུལ་ནི། དངོས་སུ་ཡན་
ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་རྩ་སྒྲིག་པ་སྤྱི་ལོ་ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་དུ་
དམ་བཅའ་པའི་བྱ་གསལ་ལ་རྩ་སྒྲིག་པ་ཡིན་པར་ཁས་སྒྲུངས་པས་རང་ཚིག་དངོས་བྱ་གསལ་
བའོ། ལྟ་བུ་གསལ་པས་གཞོན་ཚུལ་ནི། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་རྩ་སྒྲིག་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་
འཛིག་ཏེན་གྱི་ཐ་སྟོན་དོན་མཐུན་མེད་པའོ།

གསུམ་པ་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ལ་གནོད་ཚུལ་ལ། འདིར་རྩལ་ནི་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྩལ་ཁོ་ན་
མ་ཡིན་ཏེ། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་རྩལ་གཉིས་ཀྱི་ཡང་། གྱེ་བྲག་པས་འབྱུང་བཞིའི་རྩལ་སྤྱི་
འདོད་ལ། འདིར་རྩལ་ནི་རྩལ་དགུ་ཆར་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྩལ་དེའི་ངོ་བོ་འཕུལ་དོན་ལྟོག་ནི། ཡན་
ཏན་དོན་གཞན་གྱི་རྟེན་གྱི་དེ་པ་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལ་རྩལ་གནོད་པའི་ཚུལ་ནི། ཡན་ཏན་རྩལ་སྤྱི་ཐལ་བ་
དང་། རྩལ་རྩལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་བ་གཉིས་སྤྱི་གསུངས་ཏེ། ཡན་ཏན་དང་རྩལ་གཉིས་འབྲེལ་མེད་
རྩལ་གཞན་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་དུས་མཉམ་རྩལ་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཡན་ཏན་
ཚོས་ཅན། རྩལ་སྤྱི་ཐལ། རྩལ་ལ་མ་བརྟེན་པར་རང་དགར་གནས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩལ་ཚོས་ཅན།
རྩལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡན་ཏན་དོན་གཞན་གྱི་རྟེན་མི་བྱེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའོ།

བཞི་པ་ཚོས་དང་ཚོས་ཅན་གཉིས་ཀའི་ངོ་བོ་དང་། བྱད་པར་ལ་གནོད་ཚུལ་ལ་ངོ་བོ་འི་
སྐབས་སྤྱི་དག་དང་། བརྟེན་པ་དག་ཐམས་ཅད་དུ་སེལ་བ་དེ་ལྟར་ཞེས་གནོད་ཡུལ་དངོས་སྤྱི་སྤྱོད་པ་
དང་། བྱད་པར་གྱི་སྐབས་སྤྱི་ཏེ་དག་གི་བདག་ཉིད་ཀྱི་བརྟེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་སེལ་བ་དེ་ལྟར་ན་ཞེས་
གནོད་བྱེད་དངོས་སྤྱི་སྤྱོད་པའི་དོན་ནི། ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་དག་ཙམ་ནི་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ། བརྟེན་
ཚོག་ཡིན་པ་ཚོས་གྱི་ངོ་བོ། དག་སྤྱི་བ་ཚོས་ཅན་གྱི་བྱད་པར། སྤྱིར་བརྟེན་དོན་སྟོན་པ་ནི་ཚོས་གྱི་བྱད་
པར་རོ། རྩལ་གནོད་ཚུལ་ནི་རིམ་པ་ལྟར། ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་དག་མི་སྤྱི་དཔར་ཐལ། བདེན་ཚོག་
མི་སྤྱི་དཔར་ཕྱིར་ཞེས་དང་། དག་སྤྱི་བ་བརྟེན་ཚོག་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱང་མི་འཐད་པར་ཐལ། དེ་བརྟེན་
པའི་ཚོག་ཀྱང་བརྟེན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། དེ་ལྟ་བུའི་དག་དེ་ཚོས་ཅན། དག་སྤྱི་
པའི་རང་ཚོག་རྣམ་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བརྟེན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཚོས་
ཅན། བརྟེན་དོན་མི་སྟོན་པར་ཐལ། བརྟེན་པའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ།

རྟོགས་པར་བྱེད་པ་གཞན་དོན་རྩལ་དཔག

གཉིས་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་གཞན་དོན་རྩལ་དཔག་ལ་གསུམ་སྟེ། གཞན་དོན་རྩལ་དཔག་
གི་མཚན་ཉིད། དག་སྤྱི་བ་པོའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག་ རྟོན་པའི་སྐབས་ཀྱི་དག་གི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའོ།

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད།

དང་པོ་ནི། ལྷ་རྒྱལ་རང་གིས་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ། ལྷ་བས་སུ་བབ་པའི་ཕྱིར་
 སྐྱོལ་ལ་སྒྲུབ་ཉེན་དང་བྲལ་བར་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་དག་གོ། །འདི་དང་བསྐྱབ་དག་ཡང་དག་གཉིས་མིང་
 གི་རྣམ་གངས་ཡིན་པས། མཚན་ཉིད་རྗེས་མ་ཉིད་ཀྱིས་གཉིས་ཀ་མཚོན་ཅུས་ཤིང་། དེ་ལ་རྗེས་དཔག་
 གི་མིང་གིས་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། གཞན་ཕྱིར་སྐྱོལ་གྱི་རྒྱུད་ལ་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་
 པའི་ཕྱིར་ན། འབྲས་བུའི་མིང་གིས་རྒྱ་ལ་བཏགས་པའོ།

དག་སྒྲུབ་པ་པའི་གང་ཟག་གི་རྣམ་གཞག

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སོ་སོའི་མཚན་ཉིད། རྒྱལ་པམ་གྱི་རྣམ་གཞག །དེ་ལ་དཔང་པོས་
 རི་ལྷ་རྒྱལ་བའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ནི། ལྷ་རྒྱལ་དང་། ཕྱིར་སྐྱོལ་དང་། དཔང་པོ་གསུམ་གྱི་མཚན་
 ཉིད་རིམ་པ་བཞིན། རྒྱལ་བྱེད་བརྗོད་པར་ཁས་ལེན་པའི་དང་། སུན་འབྱེན་བརྗོད་པར་ཁས་ལེན་པའི་
 དང་། དེ་གཉིས་རྒྱལ་པམ་བརྗོད་པར་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་གོ།

གཉིས་པ་ནི། སྐྱོལ་ཕྱིར་སྐྱོལ་གཉིས་པོ་གང་སྟོན་ཅན་བརྗོད་པ་དེ་ཚར་བཅད་པའི་གནས་
 དང་། སྟོན་མེད་བརྗོད་པ་དེ་རྗེས་སུ་གཟུང་བའི་གནས་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་སྐྱོལ་བས་རྒྱལ་བྱེད་ཡང་དག་
 པ་བཀོད་པ་ལ་ཕྱིར་སྐྱོལ་གྱིས་སྟོན་མ་བརྗོད་ན་ཕྱིར་སྐྱོལ་པམ་ལ། སྐྱོལ་བས་རྒྱལ་བྱེད་ལྷ་རྒྱལ་
 བཀོད་པ་ལ་ཕྱིར་སྐྱོལ་གྱིས་སྟོན་ཡང་དག་པར་བརྗོད་ན་སྐྱོལ་བ་པམ་ཞིང་། དེས་རྒྱལ་བྱེད་ལྷ་རྒྱལ་
 བཀོད་ཀྱང་ཕྱིར་སྐྱོལ་གྱིས་སྟོན་མི་བརྗོད་པའམ་སྟོན་ལྷ་རྒྱལ་བརྗོད་ཀྱང་སྐྱོལ་བས་ཚར་བཅད་
 འབྱེན་མ་གཤམ་ན། དེ་གཉིས་ཀ་ལ་རྒྱལ་པམ་མེད་དེ་སྟོན་ཅན་ཡིན་ཡང་བསྐྱབ་པ་དང་སུན་འབྱེན་མ་
 གཤམ་པའི་ཕྱིར་དང་། རྒྱལ་པམ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྐྱོལ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྟོབས་པ་འདོམས་ཅུས་མི་ཅུས་ལ་
 དག་ལས་པའི་ཕྱིར་རོ།

ཚྱོད་པའི་སྐྱབས་ཀྱི་ངག་གི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ།

སྤྱིར་ཚར་བཅད་པ།

གསུམ་པ་ལ། སྤྱིར་ཚར་གཅད་པ་དང་། རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་ཚུལ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་ཚར་བཅད་
ཀྱི་གནས་གཏན་ལ་དབབ་པ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། འཕྲོག་དང་སྤྱིན་པའི་འཛིག་རྟེན་པ། ཚར་
བཅད་པ་དང་རྗེས་འཛིན་འདོད། བྲུབ་མཐའི་སྤང་དོར་བྱེད་པ་ལ། དམ་པའི་ཚར་བཅད་རྗེས་འཛིན་
འདོད།^{༧༠} ཁྱིམ་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ།

རྗེས་སུ་བཟུང་བའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། འཐད་པ་བརྗོད་པ་དང་། འབྲུལ་པ་དགག་པའོ། དང་པོ་ནི། ལྷ་
ཚོལ་ཚར་གཅད་ཀྱི་གནས་ལ་བསྐྱབ་པའི་ཡན་ལག་མི་བརྗོད་པ་དང་། ཡན་ལག་མ་ཡིན་པ་བརྗོད་
པ་གཉིས་དང་། བྱིར་ཚོལ་ཚར་བཅད་ཀྱི་གནས་ལ་སྦྱོན་མི་བརྗོད་པ་དང་། སྦྱོན་མ་ཡིན་པ་བརྗོད་པ་
གཉིས་ཏེ་བཞེ་ཡོད་དེ། ཚྱོད་རིགས་ལས། བསྐྱབ་པའི་ཡན་ལག་མི་བརྗོད་ཅིང་། སྦྱོན་མིན་བརྗོད་པ་
གཉིས་པོ་དག ཚར་བཅད་པ་ཡི་གནས་ཡིན་གྱི། གཞན་ནི་མི་རིགས་ཕྱིར་མི་འཐད།^{༧༡} ཁྱིམ་
གསུངས་པས་སོ། གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གངས་ཅན་པའི་ལུགས་དགག་པ་དང་། ཀླང་མིག་གི་
ལུགས་དགག་པའོ། དང་པོ་ནི། ཚོལ་པ་ལ་ནི་གསུམ་གཉིས་དྲུག བྱིར་ཚོལ་ལ་ཡང་གསུམ་གཉིས་
དྲུག དཔལ་པོ་ལ་གསུམ་ཀུན་ལ་གཅིག གངས་ཅན་པ་དག་བརྩ་དྲུག་འདོད། ཚར་བཅད་ཡིན་ན་
གཉིས་པོར་འདུས། མིན་ན་ཚར་བཅད་ཉིད་མ་ཡིན། དཔལ་པོ་ལ་ནི་ཚར་བཅད་མེད། ཁྱིམ་བྱེད་
ན་ཏུ་ཅང་ཐལ།^{༧༢} ཁྱིམ་པ་ལྟར་ཤེས་པར་བྱའོ། གཉིས་པ་ནི། ཀླང་མིག་པ་དག དམ་བཅའ་ལ་
གཞོད་དམ་བཅའ་གཞན།^{༧༣} ཁྱིམ་སོགས་ཚར་བཅད་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། ཚར་
བཅད་ཡིན་པ་རྣམས་ནི་ལྷ་མོ་གྱི་བཞེ་པོ་དེར་འདུས་ལ། དེ་ལས་གཞན་པ་རྣམས་ནི་ཚར་བཅད་ཀྱི་
གནས་མ་ཡིན་པའི་བྱིར་པོ།

བྱེ་བྲག་རྩ་ཚར་བཅད་གྱི་གནས་གཏན་ལ་དབབ་པ།

གསུམ་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། གང་ཟག་དང་། དགོས་པ་དང་། བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་
བའོ། །དང་པོ་ནི།

གང་ཟག་གི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།

གང་ཟག་གསུམ་ལ་བརྗོད་ཚུལ་དུག །ཅེས་ཏེ། སྤར་ཚོལ་ལ་དོན་གྱི་དོས་པོ་ལོག་པ་དང་།
སྒྲོན་སྒྲོང་གི་ངག་གཉིས། སྤར་ཚོལ་ལ་འདོད་པ་འབྲི་བ་དང་། སྒྲོན་བརྗོད་པའི་ངག་གཉིས། དཔང་པོ་
ལ་རྗེས་སུ་བརྗོད་པ་དང་། རྣམ་པར་དབྱེ་བའི་ངག་གཉིས་ཏེ་དུག།

དགོས་པའི་སྒྲོ་ནས་དབྱེ་བ།

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་འདོད་པ་བསྐྱབ་པ་བསྐྱབ་པའི་ངག་དང་། གཞན་གྱི་འདོད་པ་
སུན་འབྲིན་པའི་ངག་གོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བསྐྱབ་ངག་ཡང་དག་དང་། བསྐྱབ་ངག་ལྟ་རྒྱུ་རེད་ལོ།

བསྐྱབ་ངག་ཡང་དག

དང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད། ངག་སྒྲོར་བའི་ཚུལ། ངག་གི་བྱེད་པ། དབྱེ་བ་དང་བཞེལ་ས། དང་
པོ་ནི། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད་དེས་འདི་ཡང་མཚན་ཅུས་ཏེ་སྤར་བཤད་བྱེད་ཏོ།

གཉིས་པ་ལ་དགག་གཞག་སྤང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ་སྤར་བས་པའི་ལུགས་དགག་པ་
དང་། གངས་ཅན་པའི་ལུགས་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི། ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྔ་རྩ་སྒྲོར་ཏེ་འདི་ལྟར་
སྒྲུ་མི་ཏྲག་སྟེ། བྱས་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་བྱས་པ་བཞེན། བྱས་པ་བྱས་པ་དེ་བཞེན་དུ་སྒྲུ་ཡང་བྱས། དེའི་
བྱིར་སྒྲུ་མི་ཏྲག་གོ། ཞེས་སྒྲོར་རོ། །དེ་ཡང་སྒྲུ་མི་ཏྲག་སྟེ། ཞེས་པས་དམ་བཅའ། བྱས་པའི་བྱིར་ཞེས་
པའི་གཏན་ཚིགས། དཔེར་ན་བྱས་པ་བཞེན་ཞེས་པས་དཔེ། བྱས་པ་བྱས་པ་དེ་བཞེན་དུ་སྒྲུ་ཡང་བྱས་
ཞེས་པ་ཉི་སྒྲོར། དེའི་བྱིར་སྒྲུ་མི་ཏྲག་གོ་ཅེས་པས་མཐུག་སྤྱད་བསྟན་པར་འདོད་དོ། །དེ་ནི་མི་འཐད་དེ།

འདི་རྒྱས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ཁབ་བརྗོད་པ་མ་ཚད་ཞིང་དམ་བཅའ་དང་། ཉེ་སྤྱོད་དང་། མཐུག་སྤྱད་གསུམ་ལྟ་ག་པའི་ཕྱིར་རོ། སྤྱི་ཁབ་བརྗོད་པ་མ་ཚད་བའི་དོན་ནི། འདི་བྱས་ཏྲགས་ཀྱིས་སྐྱ་མི་ཏྲག་པར་བསྐྱབ་པའི་ཚོས་མཐུན་སྤྱོད་གྱི་བསྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཡིན་པས་གང་བྱས་ན་མི་ཏྲག་པས་ཁྱབ། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དངོས་སུ་བརྗོད་དགོས་པ་ལས། དེ་མ་ཚད་བའི་དོན་ནོ།།

གཉིས་པ་ནི། བོད་ཁ་ཅིག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྟན་པའི་ལ་ལའང་དུ་བ་ཡོད་པས་ཞེས་དང་། སྐྱ་ཡང་བྱས་པས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་དཔྱེ་གསུམ་པ་སྤྱོད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་ལ་ལའང་དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། སྐྱ་ཡང་བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་དཔྱེ་ལྟ་བུ་སྤྱོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། དེ་ལྟ་བུའི་དག་འཕྲོ་ཅན་དེས་དམ་བཅའ་འདྲན་པས་དུ་བ་ཡོད་པས་མེ་ཡོད་ཅེས་དང་། བྱས་པའི་ཕྱིར། མི་ཏྲག་ཅེས་དམ་བཅའ་བརྗོད་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། གཤམ་ཏེ་དེའི་དམ་བཅའ་བརྗོད་མི་དགོས་ཏེ། དེ་དོན་གྱིས་གོ་བའི་ཕྱིར་རོ་སྟུམ་ན། དོན་གྱིས་གོ་ཡང་ཚིག་དེའི་རྒྱས་པ་མ་རྗོགས་པས་དུ་བ་ཡོད་པས་ཅི། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཅི་ཡིན་ཞེས་སྐར་འདྲི་དགོས་ལ་ཚོལ་བའི་དག་མ་རྗོགས་པ་ལ་ཕྱིར་ཚོལ་གྱི་དག་ཞུགས་ན། སྐྱ་བ་པའི་སྤྱོད་དུ་ཚོད་རིགས་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་རང་ལུགས་ནི། ཚོལ་བ་སྐྱོན་པོ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་དང་། མཁས་པ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དཔེའི་སྤྱིང་དུ་ཁྱབ་པ་དྲན་ཡང་སྤྱི་ཁབ་དྲན་པར་མ་བྱས་པའི་ཚོལ་བ་སྐྱོན་པོ་ལ་ནི་ཚིག་ཏུང་ཞིང་དོན་རྒྱས་པའི་བསྐྱབ་དག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྟན་པ་སྤྱོད་དགོས་ཏེ། དེས་ཚུལ་སྐྱམ་ཆར་ལ་དྲན་པ་སྤྱིད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་སྐབས་འདི་སྐྱོན་པོ་ནི་བུམ་པའི་སྤྱིང་དུ་བྱས་ན་མི་ཏྲག་པས་ཁྱབ་པ་ཚད་མའི་སྤྱོད་པས་ཀྱིས་ངེས་ཀྱང་གང་བྱས་ན་མི་ཏྲག་པས་ཁྱབ་པ་དྲན་མི་རུ་ས་པ་ལ་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། དཔེའི་སྤྱིང་དུ་ཁྱབ་འབྲེལ་མི་ཤེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེའི་སྤྱིང་དུ་ཁྱབ་འབྲེལ་མི་ཤེས་ན། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན་ཞེས་བརྗོད་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། གཤམ་ཏེ། དཔེའི་སྤྱིང་དུ་ཁྱབ་འབྲེལ་ཤེས་ཀྱང་བརྗོད་པ་ཡིན་ལོ་སྟུམ་ན་དེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། བརྗོད་ན་དཔེར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། གཤམ་ཏེ་བརྗོད་ཕྱིར་སྤྱོད་མེད་ན། དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་དཔེ་མ་ཡིན།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པའི་

ཕྱིར། དེ་ལྟ་བུའི་སྐོལ་བ་ལ་ངག་གཉིས་ལྡན་པ་དགོས་ཀྱང་ཚོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གཉིས་
ཀ་ནི་མི་དགོས་ཏེ། དེ་གཉིས་གང་རུང་ཅིག་དངོས་སུ་བརྗོད་པས་ཅིག་གོས་ལ་ཡང་དྲན་པ་སྦྱེ་བར་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་གཤམ་ན། གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་སྒྲིམ་པས། །དོན་གྱིས་
གོ་བས་ཅིག་གོས་ལ། །དྲན་པ་ཡང་དག་སྦྱེ་བར་འགྱུར།^{༧༡} །ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །དེ་ལ་ཡང་ཚོས་
མཐུན་སྦྱོར་དང་། མི་མཐུན་སྦྱོར་གང་བཞེད་ཀྱང་ཁྱད་པར་མེད་ཅིང་། ཕྱགས་ཚོས་སྡོན་འགྲོ་ཅན་
དང་། ཁུབ་པ་སྡོན་འགྲོ་ཅན་གང་བཞེད་ཀྱང་ཁྱད་པར་མེད་དེ། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་ཚུད་གཞིའི་
སྤྲེང་དུ་རྩྱལ་གསུམ་གཞི་མཐུན་དུ་དྲན་པའི་དྲན་གཤམ་བསྐྱེད་པར་རུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིགས་གཏེར་
རང་འབྲེལ་ལས། བསྐྱབ་པའི་ངག་ནི་པ་ལོ་ལ་གྱིས་མ་རྟོགས་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའོ། །ཕྱགས་ཚོས་
དང་ཁུབ་པ་རེས་འཛོག་ཏུ་རྟོགས་ཀྱང་གཞི་མཐུན་དུ་མ་དྲན་པ་དྲན་པར་བྱེད་པའི་ངག་ཡིན་ནོ་ཞེས་
གསུངས་པས་སོ།^{༧༢}

དེ་ལ་ཕྱགས་ཚོས་དང་ཁུབ་པ་རེས་འཛོག་ཏུ་རྟོགས་པ་ནི་སྤྲེང་དུ་བྱས་པ་རེས་པ་དང་།
བུམ་པའི་སྤྲེང་དུ་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁུབ་པ་རེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། གཞི་མཐུན་དུ་དྲན་པ་ནི། སྤྲེང་
ཀྱི་སྤྲེང་དུ་བྱས་པ་དང་བྱས་ན་མི་རྟག་པའི་ཁུབ་པ་གཉིས་ཀ་དྲན་པའོ། །འོ་ན་སྤྲེང་རྩྱལ་གསུམ་ཅིག་
ཅར་དུ་དྲན་པ་མི་སྤྲིད་པར་ཁས་སྒྲངས་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན། ནང་དུ་སློ་གོས་རྩིང་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཕྱི་
རོལ་དུ་སྡོན་པ་ཁྱོད་ན་བ་སྒྲགས་ཏེ་ཉོན་ཅིག། སྤྲེང་དུ་རྩྱལ་གསུམ་གཞི་མཐུན་དུ་དྲན་པ་དང་།
ཅིག་ཅར་དུ་དྲན་པ་གཉིས་དོན་གཏན་མི་གཅིག་སྟེ། གཞི་མཐུན་དུ་དྲན་པ་ནི་སྤྲེང་བྱས་པར་ཡང་དྲན་ཞིང་
སྤྲེང་དུ་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁུབ་པ་ཡང་དྲན་པ་གཉིས་ཤིས་པ་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཚོད་པར་
རིགས་རྒྱན་གཅིག་ལ་དྲན་པ་ཅམ་ཡིན་ལ། དེ་ཅམ་གྱིས་དེ་གཉིས་ཅིག་ཅར་དུ་དྲན་པར་མི་འགྲུབ་པའི་
ཕྱིར་རོ། །འདི་ལ་དགོངས་ནས་རིག་གཏེར་རང་འབྲེལ་ལས། རང་དོན་གྱི་སྐབས་སུ་རྟོག་གཉིས་ཅིག་
ཅར་མི་འཇུག་པས་རྩྱལ་གསུམ་ཅིག་ཅར་དུ་དྲན་པ་མི་སྤྲིད་པར་གསུངས་གིང་། གཞན་དོན་གྱི་སྐབས་
སུ་རྩྱལ་གསུམ་གཞི་མཐུན་དུ་དྲན་པར་གསུངས་སོ། །ཕྱགས་ཚོས་སྡོན་འགྲོ་ཅན་དང་། ཁུབ་པ་སྡོན་
འགྲོ་ཅན་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་མཐའ་རྟོག་རྟོགས་པའི་ཚིག་ཏུ་སྦྱར་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་ཕྱགས་ཚོས་སྡོན་

འགྲོ་ཅན་ལ་ཚང་བར་བཞིན་ནོ། །བུམ་པ་བཞིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་མཐའ་རྟེན་སྦྱོར་བ་དང་། བྱ་བ་
སྦྱོར་འགྲོ་ཅན་ལ་ལ་ལ་ལ་དུ་བ་ཡོད་དོ། །སྐྱ་ཡང་བྱས་སོ་ཞེས་ཕྱོགས་ཚེས་ལ་མཐའ་རྟེན་སྦྱོར་རོ། །

གཉིས་པ་མཁས་པ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཚུལ་ནི། དཔེའི་སྟེང་དུ་བྱ་བ་འབྲེལ་གཤམ་པའི་ཚེ། སྦྱི་བྱ་བ་
དན་ནས་ཁར་འབྲིན་པའི་མཁས་པ་ལ་ནི། འོ་ན་སྐྱ་ཡང་བྱས་སོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཕྱོགས་ཚེས་རྒྱུད་པ་
བརྗོད་པས་ཀྱང་འབྲུག་པོ། རྒྱལ་སྤྱི་སྦྱོར་བ་དག་ཏུ་མི་བརྗོད་ན། མཁས་སུ་ཟེན་ཡང་སྐྱབས་དེར་
བསྐྱབ་པའི་དག་རྒྱུ་ཕྱོགས་པར་སྦྱར་དགོས་ཏེ། མ་རྗོགས་ན་ལྷན་ཀར་འབྲུག་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༧} ཞེས་
གསུངས་པ་ནི། རྣམ་ངེས་ལས། གཞན་གྱི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་ནི་ཚིག་གི་སྦྱོར་ཡོན་གཙོ་བོར་
བྱེད་པ་ཡིན་གྱི་དོན་གྱི་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དོན་རིམ་ལྟ་བུ་བཞིན་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་པས་སྐྱ་བ་པོ་ལ་ལྷན་ཀར་
འབྲུག་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༡༨} ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་དུ་སྒྲུབ་བར་མཛད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་ཚེས་དན་
ཞིང་། ཁར་འབྲིན་པའི་མཁས་པ་ལ་བྱ་བ་པ་རྒྱུད་པ་བརྗོད་པའི་བསྐྱབ་དག་ཀྱང་ཡོད་དེ། སྐྱ་མ་དང་
མཚུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྦྱོར་བ་ནི། ཀྱན་ལས་དུས་ལས། རང་གིས་ངེས་བཞིན་གཞན་དག་ལ། །
ངེས་པ་སྦྱེད་པར་འདོད་པ་ཡིན། །ཕྱོགས་ཚེས་དང་ནི་འབྲེལ་བ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་བརྗོད་བྱ་གཞན་
རྣམས་སྤངས།^{༡༩} ཞེས་ཕྱོགས་ཚེས་དང་། འབྲེལ་བ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་གསུམ་པོ་རྣམས་ཕྱེན་ས་གསུམ་
ཀ་བརྗོད་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞེན་སྦྱོན་མེད་དེ། ཕྱོགས་ཚེས་དང་འབྲེལ་བ་ཡིས་བསྐྱབ་བྱ་
བརྗོད་ཅེས་རྣམ་དཔྱེ་གསུམ་པ་དེའི་སྦྱོར་བའི་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཚེ་བསྐྱབ་བྱ་བསྐྱབ་བྱའི་ཚེས་
ལ་འབྲུག་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་དག་གི་བྱེད་པ་ནི། ཕྱིར་ཚོལ་གྱི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱབ་བྱ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་བསྦྱེད་
པའི་ཆེད་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་དག་དེ་རྗེས་དཔག་གི་དངོས་རྒྱུ་ཡིན་ནམ་ཞེན་མ་ཡིན་ཏེ། དག་དེ་ལས་ཉན་
གཤམ་མཛོན་སུམ་སྟེ། དེ་ལས་དན་གཤམ་སྟེ། དེ་ལས་རྗེས་དཔག་སྟེ་བའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱབ་དག་ཐོས་
པའི་ཉན་གཤམ་ལས་དན་གཤམ་སྟེ་བའི་ཚུལ་ལ་ཡང་རིམ་བཤགས་སྟེ། ཕྱོགས་ཚེས་སྦྱོར་འགྲོ་ཅན་ལ་

དང་པོར་ཕྱོགས་ཚོས་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས། དེ་ནས་སྤྱི་ཁབ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས། དེ་ནས་ཚུད་གཞིའི་སྤྲོད་
 དུ་ཁབ་པ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས་སྤྱི་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚུད་གཞི་ལ་བསྐྱབ་ཚོས་འཛིན་པའི་སྤྱོད་ཅི་རྗེས་དཔག་
 ཉིད་དོ། ཁབ་པ་སྤོན་འགོ་ཅན་ལ་དང་པོ་སྤྱི་ཁབ་དྲན་པའི་དྲན་ཤེས། དེ་ནས་ཕྱོགས་ཚོས་དྲན་པའི་
 དྲན་ཤེས། དེ་ནས་ཕྱི་མ་སྤྱི་པའི་ཚུལ་ནི་སྤྲོད་པར་རོ། །བསྐྱབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དཔའི་སྤྲོད་དུ་ཁབ་
 འབྲེལ་གསར་དུ་དྲན་པ་ནི་མི་སྤྱི་སྤྱོད། བསྐྱབ་པ་གི་སྤྱི་པའི་དུ་དེ་དྲན་ཅིན་མ་བརྗོད་པ་དགོས་པའི་
 ཕྱིར་རོ། ཕྱོགས་ཚོས་རྒྱུ་པ་ཅན་དང་། ཁབ་པ་རྒྱུ་པ་ཅན་གྱི་བསྐྱབ་པ་ལ་ཡང་སྤྲོད་ཀྱི་དྲན་ཤེས་
 གསུམ་གྱི་དང་པོ་བསྐྱབ་པ་གི་གོང་དུ་སྤྱོད་ཅིན་ནས། ཕྱི་མ་སྤྱི་པའི་ཚུལ་བསྐྱབ་པ་གཉིས་ལ་སོ་
 སོར་སྤྲོད་པར་བྱའོ།།

བཞི་པ་(དབྱེད་)ནི། ཕྱིར་ཚོལ་དེ་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་བྲག་གིས་གསུམ་དུ་འགྱུར་ཏེ། ཕྱོགས་ཚོས་དང་
 ཁབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དྲན་རུང་མེད་པ། གཉིས་ཀྱི་དྲན་ཅིན་པ། དྲན་རུང་ཡོད་ཀྱང་མ་དྲན་པའོ་དེ་ལ་སྤྲོད་པ་
 གཉིས་ནི་བསྐྱབ་པ་འགོད་པའི་ཡུལ་མ་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་ལ་བསྐྱབ་པ་འགོད་ཀྱང་རྗེས་དཔག་
 སྤྱོད་མི་བྱས། གཉིས་པ་ལ། རྗེས་དཔག་གི་དངོས་རྒྱ་ཚད་པའི་བསྐྱབ་པ་འགོད་མི་དགོས་པའི་
 ཕྱིར་རོ། གསུམ་པ་ལ། ཕྱོགས་ཚོས་དང་ཁབ་པ་གཉིས་ཀྱི་དྲན་རུང་ཡོད་ཀྱང་མ་དྲན་པ་དང་། ཕྱོགས་
 ཚོས་དྲན་ལ་ཁབ་པ་མ་དྲན་པ་དང་། ཁབ་པ་དྲན་ལ་ཕྱོགས་ཚོས་མ་དྲན་པ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ།
 ཚོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། ཚོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་བསྐྱབ་པ་ཡང་དག་གཉིས། གཉིས་པ་ལ། ཕྱོགས་ཚོས་
 ཁར་འབྲིན་ན། འོ་ན་གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་བྱུང་། དཔེར་ན་བྲམ་པ་བཞིན་ཞེས་རྗེས་ཁབ་རྒྱུ་པ་
 བརྗོད་པ་དང་། ཡང་འོ་ན་གང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་བྱུང་། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་ལྟོག་
 ཁབ་རྒྱུ་པ་བརྗོད་པ་དང་གཉིས། གསུམ་པ་ལ། ཁབ་པ་ཁར་འབྲིན་ན། འོ་ན་སྤྱི་ཡང་བྲམ་སོ་ཞེས་
 ཕྱོགས་ཚོས་རྒྱུ་པ་ཅན་གྱི་བསྐྱབ་པ་སྤྱོད། བྲམ་རྟགས་ཀྱིས་སྤྱི་པ་རྟག་པ་བསྐྱབ་པ་ལྟ་བུའི་ཕྱིར་ཚོལ་
 ལ་ལྟོས་ནས་བསྐྱབ་པ་ཡང་དག་སྤྲོད་པར་འགྱུར་བ་འདི་ནི་འཇམ་དབྱངས་སྤྱི་པའི་བཞེད་པའོ།།

བསྐྱབ་ངག་ལྟར་སྣང་།

གཉིས་པ་བསྐྱབ་ངག་ལྟར་སྣང་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི།
 བསྐྱབ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག བསྐྱབ་བྱེད་སྒྲིལ་ཅན་བརྗོད་པའོ། གཉིས་པ་ལ། དོན་སྒྲིལ་ཅན། གློ་
 སྒྲིལ་ཅན། གློ་སྒྲིལ་ཅན་གྱི་བསྐྱབ་ངག་ལྟར་སྣང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཚུལ་གསུམ་མ་ཚད་པའི་
 གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པ་སྟེ། སྐྱ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་ནོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མ་གྲུབ་པ་བརྗོད་པ་
 དང་། གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་ཏྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མ་དེས་པ་བརྗོད་པ་དང་། བྱས་ན་ཏྟག་
 པས་ཁྱབ་བོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འགལ་བ་བརྗོད་པ་དང་གསུམ་མོ། གཉིས་པ་ནི། ཚུལ་གསུམ་ཚད་ཡང་སྤར་
 རྒྱུ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་བརྗོད་པ་སྟེ། ཚུལ་གསུམ་ཚད་མ་གྲུབ་པ་བརྗོད་པ། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་
 པ་བརྗོད་པ། བྱེགས་ཚེས་མ་གྲུབ་པ་བརྗོད་པ་དང་གསུམ་མོ། གསུམ་པ་ནི། ཚུལ་གསུམ་མ་ཚད་ཞིང་
 སྤར་རྒྱུ་ཀྱིས་གྲུབ་ཀྱང་བརྗོད་ཚུལ་ལ་སྒྲིལ་ཆགས་པ་སྟེ། ངག་ཡན་ལག་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཆད་
 གཉིས་ཀའི་སྒྲིལ་དང་བཅས་པ་དང་། བྱེགས་ཚེས་དང་ཁྱབ་པ་གཉིས་ཀ་དངོས་སུ་བརྗོད་དགོས་པའི་
 རྒྱུ་ལའི་ངོར། གང་རུང་ཅིག་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ཆད་པའི་སྒྲིལ་ཆགས་པ་དང་། ཡན་ལག་གཉིས་ལྟ་
 བརྗོད་ཀྱང་ཚིག་མཐར་ཆུང་དབྱེ་གསུམ་པ་དང་ལྟ་བུ་སྐྱབ་པ་ལྟ་བུ་བརྗོད་ཚུལ་ལ་སྒྲིལ་ཆགས་པ་དང་
 གསུམ་མོ།

སུན་འབྲིན་གྱི་ངག་

སུན་འབྲིན་ཡང་དག་

གཉིས་པ་སུན་འབྲིན་གྱི་ངག་ལ། སུན་འབྲིན་ཡང་དག་དང་། སུན་འབྲིན་ལྟར་སྣང་
 གཉིས་སོ། གང་པོ་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། སྒྲིལ་ལ་སྒྲིལ་དུ་བརྗོད་
 པས་སྒྲིལ་ཅན་གོ་བར་བྱེད་པའི་ངག་གོ། གཉིས་པ་ལ་དབྱེ་སྒྲིལ་གསུམ་ལས། ཡུལ་གྱི་སྒྲིལ་ན་དབྱེ་ན་
 ཏྟགས་ཀྱི་སྒྲིལ་ལ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིལ་ལ། དམ་བཅའི་སྒྲིལ་ལ་སྒྲིལ་དུ་བརྗོད་པའི་སུན་འབྲིན་ཡང་

དག་གང་གསུམ་མོ། རོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དོན་སྒྲོན་ལ། གྲོ་སྒྲོན་ལ། སྒྲོ་སྒྲོན་ལ་སྒྲོན་དུ་བརྗོད་
པའི་སུན་འབྱེན་ཡང་དག་དང་གསུམ་མོ། བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། རྣལ་མ་དང་། ཐལ་འབྱུར་
གཉིས་སོ།

སུན་འབྱེན་ལྟར་སྣང་།

གཉིས་པ་སུན་འབྱེན་ལྟར་སྣང་ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི།
སུན་འབྱེན་དུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག་ སྒྲོན་ལ་སྒྲོན་དུ་མ་བརྗོད་པས་སྒྲོན་ཅན་གོ་བར་བྱེད་མི་རྣམས་པའི་
ངག་ གཉིས་པ་ལ་དགག་བཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། བྱི་རོལ་པས་ཚར་གཅད་ཉེར་གཉིས། ལྷག་
ཚད་ཉེར་བཞིར་འདོད་པ་ནི་སྤར་བཀག་ཟེན་ལ། གཅད་ནག་པས། ཏྲགས་གྱི་སྒྲོན། མཚན་ཉིད་གྱི་
སྒྲོན། དམ་བཅའི་སྒྲོན་མ་ཡིན་པ་ལ་སྒྲོན་དུ་བརྗོད་པ་དང་། དོན་གྱི་སྒྲོན་དང་། གྲོའི་སྒྲོན་དང་། སྒྲའི་
སྒྲོན་མ་ཡིན་པ་ལ་སྒྲོན་དུ་བརྗོད་པ་དང་དུག་གོ། ཞེས་ཟེར་བ་ནི་མི་འཐད་དེ། མོལ་བས་སྒྲུབ་བྱེད་
ཡང་དག་བཀོད་པ་ལ། དེ་ལ་བྱོགས་སྒྲ་ཚོགས་ནས་སྤྲད་དམ། རང་ལ་བརྟེན་དམ། འབྲེལ་མེད་
གཞན་འཆད་ན་ཡང་དེ་དག་ཏུ་མི་འདུ་བའི་བྱིར་དོ། གཉིས་པ་ནི། ཚུད་རིགས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར།
རྩ་བའི་དབྱེ་བ། སྒྲོན་མི་བརྗོད་པ་དང་། སྒྲོན་མ་ཡིན་པ་བརྗོད་པ་གཉིས་ཡིན་ལ། བདག་སེལ་གྱི་
དབྱེ་བ་ནི་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས། ལོག་པའི་ལན་ལ་མཐའ་མེད་བྱིར། དེ་དག་འདིར་
ནི་སྒྲོ་བྱ་མིན།^{༤༡} ཞེས་གསུངས་པའི་བྱིར་དོ།

བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ།

གསུམ་པ་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་གཉིས་ཏེ། རང་རྒྱུད་གྱི་ངག་དང་། ཐལ་འབྱུར་གྱི་
ངག་གོ། དང་པོ་ནི། བསྐྱབ་ངག་དང་དོན་གཅིག་པས་གོང་དུ་བཤད་ཟེན་ཏོ།

ཐལ་བའི་རྣམ་གཞག་

གཉིས་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཐལ་བའི་རྣམ་གཞག་དང། ལན་འདེབས་པའི་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་ལ།
དགག་བཞག་སྒྲང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ལ་འདོད་པ་བརྗོད་པ་དང། དེ་དགག་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི།
རིགས་པའི་དབང་ལྷན་ལྷ་པའི་བཞེད་པ་ལ་ཐལ་འགྱུར་དུ་བཀོད་ཚད་བཅུ་བཞིར་དབྱེ་བ་དང། དེ་ལ་
ཡང་དག་དང་ལྟར་སྒྲང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང། ཡང་དག་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པ་དང་མི་འཕེན་པ་གཉིས་
སུ་དབྱེ་བ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། ཐལ་འགྱུར་བཞེད་ལས་བཅུ་བཞི་ཞེས། ཁ་བ་ཅན་པ་དེ་ལྟར་
འདོད།^{༤༡} བེས་པ་ལྟར་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་བཞི་ནི། ཉགས་ཁུབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ། ཉགས་འབའ་
ཞིག་མ་གྲུབ་པ། ཁུབ་པ་འབའ་ཞིག་མ་གྲུབ་པ། གཉིས་ཀ་གྲུབ་པ་སྟེ་བཞི་ལོ།

དང་པོ་ནི། དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་པའི་དོར་སྐྱ་ཚོས་ཅན། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉག་
པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གཉིས་ཀ་ཚད་མས་ཀྱང་མ་གྲུབ། ཁས་ཀྱང་མི་ཡིན་པའོ། །གཉིས་པ་ནི།
སྐྱ་ཚོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། ཉག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལོ། ཁས་ལྟར་པ་ནི། སྐྱ་ཚོས་ཅན། ཉག་
པར་ཐལ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །བཞི་པ་ལ། གཉིས་ཀ་ཚད་མ། གཉིས་ཀ་ཁས་
སྒྲངས། ཉགས་ཚད་མ་ཁུབ་པ་ཁས་སྒྲངས། ཉགས་ཁས་སྒྲངས་ཁུབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་བཞི་
ལས། དང་པོ་ནི། སངས་རྒྱས་པའི་དོར། སྐྱ་ཚོས་ཅན། མི་ཉག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་
བུ་སྟེ། འདི་ནི་འདོད་ལན་ཐེབས་པས་ལྟར་སྒྲང་ཡིན་ལ། སྐྱ་ཉག་པར་ཁས་ལེན་པ་ལ། ཐལ་འགྱུར་དེ་
ཉགས་ཁུབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མ། དམ་བཅའ་ལ་ཁས་སྒྲངས་ཀྱི་བསལ་བ་འབབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་
དག་སྟེ་གཉིས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། སྐྱ་མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་དང་དེ་ལ་ཉག་པས་ཁུབ་པར་འདོད་པ་ལ།
སྐྱ་ཚོས་ཅན། ཉག་པར་ཐལ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སྐྱ་མི་ཉག་པར་
ཚད་མས་ངེས་པ་ལ་འཕངས་ན་དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་དང། ཚད་མས་མ་ངེས་
པར་ཁས་སྒྲངས་པ་ཅམ་ལ་འཕངས་ན། ཁས་སྒྲངས་ཀྱི་བསལ་བ་དང། གཉིས་ཀ་མེད་ན་བསལ་བ་
ཡེ་མེད་དེ་གསུམ་མོ། ཁས་ལྟར་པ་ནི། བྱས་ན་ཉག་པས་ཁུབ་པ་སྐྱ་བ་ལ། སྐྱ་ཚོས་ཅན། ཉག་པར་

ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་སྟེ། འདི་ལ་ཡང་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྒྲོན་ས་གསུམ་དུ་
འགྱུར་རོ། །བཞི་པ་ནི། སྐྱ་རྟག་པར་སྐྱ་བ་ལ། སྐྱ་ཚོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་
པ་སྟེ། འདི་ལ་ཡང་བསལ་བ་ཡོད་མེད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་སྐར་ལྟར་གསུམ་དུ་འགྱུར་རོ།།

གཉིས་པ་ནི། བསྐྱོག་པར་ལུས་དང་མི་ལུས་ལས། །ཡང་དག་ལྟར་སྒྲུབ་བདུན་བདུན་ཡིན།^{༤༩} །
ཞེས་པ་ལྟར། ཐལ་བ་བཅུ་བཞི་པོ་ལ་རྟགས་དང་བྱབ་པ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ནི། གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་
པས་ལན་ཐེབས་ལ། རྟགས་འབའ་ཞིག་མ་གྲུབ་པ་ནི། རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དང་། བྱབ་པ་འབའ་ཞིག་
མ་གྲུབ་པ་ནི། བྱབ་པ་མ་གྲུབ་པས་ལན་ཐེབས་སོ། །གཉིས་ཀ་ཚད་མ་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་ཡེ་མེད་
དང་། གཉིས་ཀ་ཁས་སྒྲུབ་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་ཡེ་མེད་དང་། རྟགས་ཚད་མ། བྱབ་པ་ཁས་
སྒྲུབ། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་ཡེ་མེད་དང་། རྟགས་ཁས་སྒྲུབ། བྱབ་པ་ཚད་མ། དམ་བཅའ་ལ་
བསལ་བ་ཡེ་མེད་དེ་བཞི་པོ་འདོད་པས་ལན་ཐེབས་པས་བདུན་པོ་ལྟར་སྒྲུབ་རོ། །གཉིས་ཀ་ཚད་མ་ལ་
དམ་བཅའ་ལ་ཁས་སྒྲུབ་ཀྱི་བསལ་བ་དང་། གཉིས་ཀ་ཁས་སྒྲུབ་ལ་འདོད་པ་ལ་ཚད་མ་དང་།
ཁས་སྒྲུབ་ཀྱི་བསལ་བ་གཉིས་དང་། རྟགས་ཚད་མ། བྱབ་པ་ཁས་སྒྲུབ་འདོད་པ་ལ་ཚད་མ་དང་།
ཁས་སྒྲུབ་ཀྱི་བསལ་བ་གཉིས་དང་། རྟགས་ཁས་སྒྲུབ། བྱབ་པ་ཚད་མ་འདོད་པ་ལ། ཚད་མ་དང་
ཁས་སྒྲུབ་ཀྱི་བསལ་བ་གཉིས་ཏེ་བདུན་ནི་ལན་གྱིས་བསྐྱོག་པར་མི་ལུས་པས་ཡང་དག་གོ།

གསུམ་པ་ནི། དུག་དང་བྱེད་ཀྱིས་མི་འཕེན་ལ། །བདུན་པའི་བྱེད་ཀྱིས་འཕེན་ཞེས་ཟེར།^{༥༠} །
ཞེས་པ་ལྟར། རྟགས་བྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མ། དམ་བཅའ་ལ་ཁས་སྒྲུབ་ཀྱི་བསལ་བ་ལྷགས་པའི་
ཐལ་འགྱུར་དང་། བྱབ་པ་ཚད་མ། རྟགས་ཁས་སྒྲུབ་ལ། དམ་བཅའ་ལ་ཁས་སྒྲུབ་ཀྱི་བསལ་བ་
ལྷགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་ཀྱིས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་མི་འཕེན་ཏེ། རང་རྒྱུད་དུ་བྱས་པའི་ཆོ་ཕྱོགས་
ཆོས་མི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྟགས་བྱབ་གཉིས་ཀ་ཁས་སྒྲུབ་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་
གཉིས། རྟགས་ཚད་མ་ལ་བྱབ་པ་ཁས་སྒྲུབ་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གཉིས་ཏེ། བཞི་ནི།
སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་མི་འཕེན་ཏེ། རང་རྒྱུད་དུ་བྱས་པའི་ཆོ། རྩ་མ་གཉིས་ཀྱི་བྱབ་པ་མ་དེས་གྲིང་། ཕྱི་
མ་གཉིས་ཀྱི་བྱབ་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་བདུན་པ་ལ། སྐྱ་རྟག་པར་ཁས་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུ། ཆོས་

ཅན་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་འཕེན་ལ། ཏྲག་པའི་སྐྱ་ཏྲག་པར་ཁས་
བླངས་པ་ལྟ་བུ། ཆོས་ཅན་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་མི་འཕེན་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་རོ།

གཉིས་པ་དེ་དགག་པ་ལ། ཕ་བའི་དབྱེ་བ་བཞི་དགག་པ་དང་ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་བཅུ་
བཞི་དགག་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། རང་རྒྱུད་ལ་ཡང་མཚུངས་ཕྱིར་དང་། ཏྲགས་མེད་བྱབ་པ་
འགལ་ཕྱིར་དང་། ལྷག་ཆོད་ངེས་པ་མི་རུང་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་བཞིར་དབྱེར་མི་འཐད་དོ།^{༥༥} ཞེས་
གསུངས་ཏེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་དེ་ལ་ཕ་བའི་དབྱེ་བ་ཏྲགས་བྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་སོགས་
བཞིར་དབྱེ་བ་འཐད་པར་ཐལ། ཐལ་འགྱུར་ལ་དེ་ལྟར་རྟུ་འཐད་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་
གཏན་ཆོགས་ལ་ཕ་བའི་དབྱེ་བ་ཡང་དག་དང་། ལྷར་སྣང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བས་བཞིར་མི་འཐད་དོ་ཞེན།
ཐལ་འགྱུར་ལ་ཡང་ཕ་བའི་དབྱེ་བ་ཡང་དག་དང་ལྷར་སྣང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བས་བཞིར་དབྱེ་བ་མི་འཐད་
པར་མཚུངས་སོ། ལྷ་ཏྲགས་བྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་དེ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ཕ་བའི་དབྱེ་བ་བཞིའི་ནང་
ཚན་རྟུ་འཛོག་པ་མི་འཐད་དེ། ཏྲགས་མ་གྲུབ་ན། བྱབ་པ་གྲུབ་མ་གྲུབ་དཔྱོད་པ་སྐྱེན་པོའི་རྣམ་ཐར་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་ཏྲགས་མ་གྲུབ་ཀྱང་། བྱབ་པ་གྲུབ་པ་སྲིད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཞེན། མི་འཐད་དེ།
ལྷག་ཆོད་ཀྱི་ངེས་པ་ལྷར་ཏྲགས་ཕྱེད་མ་གྲུབ་པ་དང་། བྱབ་པ་ཕྱེད་མ་གྲུབ་པ་སོགས་མཐའ་མེད་རྟུ་
ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ནི། མ་གྲུབ་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་ལྷག་འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར་ལྷར་སྣང་ཆད། ཏྲགས་
མེད་བྱབ་པ་གྲུབ་པ་འབྲུལ། གྲེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་མིན།^{༥༦} ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཏྲགས་མ་
གྲུབ་པ་ལས་ལོགས་སུ། ཏྲགས་བྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་གཉིས་སུ་འབྱེད་པ་མི་འཐད་པར་ཐལ།
དེ་གཉིས་ཀ་ལ་ཡང་ཏྲགས་མ་གྲུབ་ཅིས་པའི་ལན་གཅིག་གིས་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། བྱབ་པ་འགལ་བའི་
སྒོ་ནས་ལན་ཐེབས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྷར་སྣང་ཆད་དེ། སྐྱ་ཆོས་ཅན། ཏྲག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར།
ཞེས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གཉིས་ནི་ལན་གྱིས་བསྐྱོག་པར་མི་ལུས་གིང་། ལྷར་སྣང་དེ་ནི་འདོད་

ལེན་ཐེངས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ལྟར་སྒྲུབ་དུ་སོང་བའི་ཕྱིར་རོ། །གལ་ཏེ་རྟགས་མ་གྲུབ་ཀྱང་བྱུང་བ་
གྲུབ་པ་མིན་དོ་ཞེས་ཟེར་ན། དེ་ལྟ་བུའི་ཐལ་འགྱུར་སྒྲོན་ཅན་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་པ་མི་འཐད་དེ། ཐལ་
འགྱུར་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྒྲུབ་གཉིས་ནི་ལན་གྱིས་བསྒྲོག་པར་མི་ལུས་པ་དང་། ལུས་པའི་སྒྲོན་ནས་
འཛོག་ལ། རྟགས་མ་གྲུབ་ཅེས་པའི་ལན་གྱིས་བསྒྲོག་ཟེར་བའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བ་གྲུབ་པ་མིན་ཅེས་ཟེར་
བའི་སྒོ་ག་མེད་ཀྱང་དབང་བོ་གཞན་ཚད་བརྒྱ་ཅེས་ཟེར་བ་ལྟར་ལྟར་སྒྲུབ་ལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

གཉིས་པ་(རང་ལུགས་བཞག་པ་)ལ། མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། ཐལ་
འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཁས་བླངས་ཀྱི་རྟགས་ལས་མི་འདོད་པ་ཐལ་བ་འཕེན་པའི་སྒྲོན་ནས་
ཕྱིར་སྐྱོལ་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྒྲོན་ཅན་སུན་འབྱེན་ལུས་ཀྱི་ཐལ་དག་གོ། བོད་དག་སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་
ཐལ་འགྱུར་ལ་རྟགས་པ་རོལ་གྱིས་ཁས་བླངས་པ་མི་དགོས་ཞེས་སྒྲུབ་བའི། རྒྱ་གར་གྱི་རྟོག་གེ་པའི་
ལུགས་མ་ཡིན་ནོ།།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་། སྐྱབ་བྱེད་མི་
འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག །དེ་དག་གི་དཔེར་བརྗོད་བཤད་པའོ། །དང་པོའི་མཚན་ཉིད། དངོས་
སུ་ཐལ་བ་འཕངས་པས་བསྒྲོག་ན། ཚུལ་གསུམ་ཚད་བའི་གཏན་ཚིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་དག་གོ། འདི་
ལ་ཚོས་གསུམ་ལྟན་ཞིག་དགོས་ཏེ། རྟགས་ཕྱིར་སྐྱོལ་གྱི་བདེན་ཞེན་གྱིས་ཁས་ལེན་པ། ལྷོག་བྱུང་ཚད་
མས་གྲུབ་པ་གཞི་གྲུབ་ཅིང་། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པའོ། །དེ་ཉིད་དངོས་སུ་རྟགས་
ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་བསྐྱབ་པའི་དག་མ་ཡིན་ཡང་བསྒྲོག་ན་བསྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་ཏེ།
ཚུལ་གསུམ་ཚད་བ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རང་རྒྱུད་རི་ལྟར་འཕེན་པའི་ཚུལ་ནི། རང་རྒྱུད་ཀྱི་བྱུང་བ་ནི་
ཐལ་བའི་བྱུང་བ་བསྒྲོག་པས་འཕེན་མོད། རྟོགས་ཚོས་ལ། ཁ་ཅིག་དུ་བ་མེད་པར་ཐལ། ཞེས་ཐལ་
བའི་དམ་བཅའ་བརྗོད་པས་འཕེན་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། མི་འཐད་དེ། བསྐྱབ་པའི་དག་ལྟར་འདིར་ཡང་
དམ་བཅའ་བརྗོད་ན་ལྟག་པས་ཚད་བཅད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཁ་ཅིག་ཐལ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲོན་ཏེ།
མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་པས་བསྐྱབ་བྱ་དུ་མེད་ལ་དམིགས་པའི་སྒོ་འཕེན་ལ། དེ་ལ་ཡིད་གཏད་

པས་བསྐྱོག་པ་དུ་ཡོད་གོ་བར་བྱེད་དེ་ཞེས་ཟེར་བའང་མི་འཐད་དེ། དུ་མེད་ལ་ཡིད་གཏད་པས་དུ་ཡོད་
གོ་ན་ཉ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །འོ་ན་རི་ལྟར་ཞེན། ཐལ་བའི་རག་ལས་རང་རྒྱུད་ཀྱི་དོན་འཕེན་མོད།
རག་བསྐྱོག་པ་ལྟར་མི་འཕེན་ཏེ། འདི་ལྟར་མེ་མེད་པའི་རྟགས་ཁས་སྒྲངས་པར་མ་བརྟུན་ན་ཐལ་
འགྱུར་གྱི་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འགྲུབ་ལ་བརྟུན་ན་དེ་བསྐྱོག་པའི་ཚེ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བསྐྱུབ་བྱ་བརྟུན་དགོས་
པས་རག་ལྟག་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་
མཚན་ཉིད། ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གང་ཞེས། ཁྲོག་ན་དོན་གྱིས་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་
མི་འཕེན་པའོ།

གསུམ་པ་དེ་དག་གི་དཔེར་བརྟུན་བཤད་པ་ལ། སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་
དག་གི་དཔེར་བརྟུན་དང་། སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་དཔེར་བརྟུན་གཉིས་ལས།
དང་པོ་ནི། རང་བཞིན་འབྲས་བུ་མཚན་ཉིད་དེ། །མི་དམིགས་གསུམ་གྱིས་བསྐྱབ་མི་འཕེན།^{༤༥} །ཞེས་ཏེ།
ལུགས་འདི་ལ་སྤྱིར་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་འབྲས་བུ་དང་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གཉིས། འབྲེལ་
ཟླ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་བཞི། ལྟན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་
གཏན་ཚིགས་བཅུ་གཉིས། ཡན་ཚུན་སྒྲངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཉེ་ཉི་ཤུར་
གྲངས་ངེས་ལ། ཐལ་འགྱུར་ལ་ཡང་དེ་དག་གི་མིང་ཅན་གྱི་ཐལ་འགྱུར་ཉེ་ཤུར་གྲངས་ངེས་སོ། །དེ་ལ་
བུམ་པ་མེད་པར་ཐལ། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུར་བཞིན་མ་དམིགས་
པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། དུ་བའི་དངོས་རྒྱ་མེད་པར་ཐལ། དུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དངོས་འབྲས་མ་
དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། བ་ལང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འོག་སོགས་འདུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
ཞེས་བྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ནང་ཚན་མཚན་ཉིད་མ་དམིགས་པ་གསུམ་གྱིས་སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་ཏེ།
བུམ་པ་ཡོད་པ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་པོ་དེ་ཚད་མས་བྱུང་ན། བུམ་པ་ཚད་མས་དམིགས་པ་ལ་སོགས་པ་
དེ་དག་གྲངས་བཤད་པས། རང་རྒྱུད་ལ་ཤེས་འདོད་མེད་ཅིང་། དེ་དག་ཚད་མས་མ་བྱུང་ན་ཐལ་འགྱུར་གྱི་
དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་མཁུགས་པས། རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེས་
ན་ཐལ་འགྱུར་འདི་གསུམ་གྱི་ཚོས་ཅན་ལ་བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་དང་། དུ་བས་དཔེན་པའི་

ཅིག་སྒོར་དང་། ཏྲ་ལྟ་བུར་འཛིན་པར་བྱེད་པ་ནི་རིགས་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རིགས་གཏེར་རང་འབྲེལ་ལས། སུམ་པ་ལ་སོགས་པ་ཚད་མས་བྱུང་ན་དམིགས་པར་ཡང་བྱུང་བས་ཤིས་འདོད་མེད་ལ། མ་གྲུབ་ན། ཐལ་བའི་དག་ལ་བསལ་བ་མེད་ཅིང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚོས་མི་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ།^{༤༧} ཞེས་དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་གསལ་བ་ཞུགས་དགོས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་དུ་ན་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཉི་ཤུ་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་ཐལ་འབྲུར་རེ་རེ་རུང་བས་སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འབྲུར་ཉི་ཤུར་འབྲུར་བའི་སྒྲིན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། དེས་ན་ཏྲ་གས་པ་རོལ་པོས་ཁས་སྐྱངས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སུམ་པ་ཡོད་པའི་ས་ཕྱོགས་དང་། དུ་བ་ཡོད་པའི་ས་ཕྱོགས་དང་། བ་ལང་ཡིན་པའི་གཞི་གོང་བུ་རུ་ཅན་ལྟ་བུ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་བར་ཤེས་པར་བྱའོ།

ལྷག་མ་ཡང་དག་གཏན་ཚིགས་ཀྱན། སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པ་ཤེས་པར་བྱ།^{༤༨} ཞེས་ཏེ་བྱུང་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ནང་ཚན་མཚན་ཉིད་མ་དམིགས་པ་མ་གཏོགས་པའི་བྱུང་བྱེད་མ་དམིགས་པ་གཞན་ནམས་དང་། སྤར་གྱི་གསུམ་པོ་དེའི་ལྷག་མར་གྱུར་བའི་ཡང་དག་གི་གཏན་ཚིགས་བཅུ་བདུན་གྱི་ཐལ་འབྲུར་ཡང་དག་བཅུ་བདུན་ཏེ་བཅོད་བརྒྱད་པོས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། རིགས་གཏེར་ལས། ཐལ་འབྲུར་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པ་འཆད་པའི་སྐབས་སུ། ལྷག་མ་ཡང་དག་གཏན་ཚིགས་ཀྱན། སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པ་ཤེས་པར་བྱ།^{༤༩} ཞེས་གསུངས་པའི་གནད་ཀྱང་། ཡང་དག་གི་གཏན་ཚིགས་ཉི་ཤུའི་མིང་ཅན་གྱི་ཐལ་འབྲུར་ཡང་དག་ཉི་ཤུ་ཡོད་པ་ལ། སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་མི་འཕེན་གཉིས་སུ་བྱེད་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི། དེང་སང་བོད་དག་གིས་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཐམས་ཅད་ལ་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ལ་ཐལ་ཞེས་པའི་ཚིག་སྐྱར་བའི་ཚེ་སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འབྲུར་དང་། ཏྲ་གས་ལོག་ལ་ཐལ་དང་། ཚོས་ལོག་ལ་ཕྱིར་སྐྱར་བའི་ཚེ་སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འབྲུར་ཡང་དག་དུ་སོང་བས་རེ་རེ་ལ་ཡང་གཉིས་གཉིས་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ལུགས་དེ་ལུགས་མཚོག་འདི་ལ་སྐྱར་དུ་མི་རུང་ངོ་།

དེས་ན་འདི་ལ་ལྷོག་པ་རང་རིག་འཕེན་པའི་ཐལ་འབྲུར་བཞི། གཞན་རིག་འཕེན་པའི་ཐལ་འབྲུར་བཅུ་བཞི་འབྲུང་སྟེ། ཡང་དག་གི་གཏན་ཚིགས་ཉི་ཤུའི་མིང་ཅན་གྱི་ཐལ་འབྲུར་ཡང་དག་ཉི་ཤུ་

ཡོད་པ་ལ། ལྷ་བ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་ལ་གཉིས་སུ་བྱེད་ནས། མཚན་ཉིད་མ་དམིགས་པ་ནི་སྐྱབ་བྱེད་མི་
འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཅིག་གི་གྲངས་འཛིན། གཞན་རྣམས་ཀྱིས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་
འགྱུར་གཅིག་གི་གྲངས་འཛིན་པས་མི་འཕེན་པ་ལ་གསུམ་དང་། འཕེན་པ་ལ་བཙོ་བརྒྱད་འབྱུང་བའི་
གཞན་གྲང་འདི་ཉིད་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། རིགས་གཉེར་རང་འབྲེལ་ཉོར་བར་གྱི་རྩ་འབྲེལ་གཉིས་
ཆར་ལས་འདི་ཁོ་ན་བཞིན་འབྱུང་བའི་བྱིར་རོ།

དེ་ལ་ལྟོག་པ་རང་རིག་འཕེན་པ་བཞིན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞི་ཚོས་
ཅན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རིག་ཡོད་པའི་བྱིར་ཞེས་རང་བཞིན་
དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་དེ་ཚོས་ཅན། གྲང་རིག་མེད་དེ། མེ་ཚད་
མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་བྱིར་ཞེས་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱ་ད་
འཕེན་པ་དང་། ཅན་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞི་ཚོས་ཅན། ཅན་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་
ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བ་མའི་རིག་པ་ཡོད་པའི་བྱིར། ཞེས་ལྷ་བ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ལྷ་བ་བྱེད་
དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་དེ་ཉིད་ཀྱི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པ་དང་། ཏུ་བ་དྲག་ལྷུར་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་
ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཚོས་ཅན། ཏུ་བ་དྲག་ལྷུར་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།
གྲང་འབྲས་སྐྱ་ལོང་བྱེད་ཡོད་པའི་བྱིར་ཞེས་རྒྱ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་
གྱིས་དེ་ཉིད་ཀྱི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པ་དང་། ལུས་པ་ཚོས་ཅན། འཛིག་ངེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་
འཛིག་པ་རང་རྒྱ་ལས་བྱིས་བྱུང་བའི་འཛིག་རྒྱ་གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་བྱིར་ཞེས་ཐན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་
བརྟེན་པའི་འགལ་བའི་ལྷ་བ་བྱེད་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་དེ་ཉིད་ཀྱི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པའོ།

ལྟོག་པ་གཞན་རིག་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་བརྩུ་བཞིན། རྒྱ་མ་དམིགས་པ་དང་འབྲས་བུ་
དམིགས་པ་ཕན་ཚུན་བརློག་པ་གཉིས། ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་སྒོར་ནས་དགུ། ཕན་ཚུན་
སྤངས་འགལ་གྱི་སྒོར་ལ་གཅིག །རང་བཞིན་དང་ལྷ་བ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་ཕན་ཚུན་བརློག་པ་གཉིས་
རྣམས་སོ། །དང་པོ་གཉིས་ནི། མེ་མེད་མཚན་དུས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ན་ཚོས་ཅན། མེ་ཡོད་པར་ཐལ། ཏུ་བ་
ཡོད་པའི་བྱིར་ཞེས་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པ་

དང་། རྟ་ལྷན་གྱི་ལ་ལ་ཚོས་ཅན། རྟ་བ་མེད་པར་ཐལ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྒྱ་མ་དམིགས་པའི་
ཐལ་འགྱུར་གྱིས་འབྲས་བུའི་གཏན་ཚིགས་འཕེན་པའོ།

རྟ་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་སྒོར་དགུ་ལ། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་སྒོར་
གསུམ་ནི། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཚོས་ཅན། མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་
མ་ཡིན་པར་ཐལ། བ་མོའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱ་དམིགས་
པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་བྱ་བ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པ་དང་།
ཡང་དེ་ཚོས་ཅན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་འབྲས་སྤྱོད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རང་བཞིན་དང་
འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རྒྱ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་
རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པ་དང་། ཡང་དེ་ཚོས་ཅན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
ཞེས་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རྒྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་
བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པའོ། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་སྒོར་གསུམ་ནི། རྟ་
བ་དྲག་ལྟར་བ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཚོས་ཅན། རྟ་བ་དྲག་ལྟར་བ་ཚད་མའི་
སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བ་མོའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྒྱ་དང་འགལ་བའི་བྱ་བ་
བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་བྱ་བ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་
པ་དང་། ཡང་དེ་ཚོས་ཅན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྒྱ་དང་
འགལ་བའི་རྒྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་
རྒྱ་ད་འཕེན་པ་དང་། ཡང་དེ་ཚོས་ཅན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རེག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་རྒྱ་དང་
འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་
པའི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པའོ། འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱ་དམིགས་པའི་སྒོར་གསུམ་ནི། ཅན་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་
ཀྱིས་ངེས་པའི་ཤར་གཞིར་ཚོས་ཅན། ཅན་མེ་ཚད་མའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་
རེག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རང་
བཞིན་དང་འགལ་བའི་བྱ་བ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱ་ད་འཕེན་པ་དང་། ཡང་དེ་ཚོས་ཅན། དེ་མ་ཡིན་

པར་ཐལ། གྲང་འབྲས་སྐྱ་ལོང་བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་
པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རྒྱ་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱེད་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་དང་། ཡང་དེ་ཚོས་
ཅན། དེ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་
རྒྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་བྱབ་བྱེད་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་
པ་རྣམས་སོ།།

ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་སྐྱོར་ནས་གཅིག་ནི། སྐྱེ་ཚོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། ཏྲག་
དངོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་འགལ་བའི་བྱབ་བྱེད་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་བྱབ་བྱེད་འགལ་བ་
དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའོ། བྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་དང་། རང་བཞིན་ཕན་ཚུན་བསྐྱོག་པ་
གཉིས་ནི། ག་པ་དང་ལུན་པའི་གར་གཞིར་ཚོས་ཅན། ག་པ་མེད་པར་ཐལ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་
བྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་འཕེན་པ་དང་། ཤིང་མེད་གྱི་
བྲག་རྫོང་ན་ཚོས་ཅན། ཤིང་ཡོད་པར་ཐལ། ག་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རང་བཞིན་གྱི་ཐལ་འགྱུར་
གྱིས་བྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའོ། །དཔེར་བརྗོད་འདི་དག་ཀྱང་ཐ་སྙད་བདེ་བའི་
ཕྱིར་དུ་ཐལ་བའི་དམ་བཅའ་བཞུགས་པ་ཡིན་གྱི། ཐལ་བྲག་སྐྱོན་མེད་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཐལ་བའི་དམ་
བཅའ་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ལོ། །དཔེར་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཏྲགས་ཀྱི་དཔེར་བརྗོད་ལ་སྐྱེ་ཚོས་ཅན།
མི་ཏྲག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཟུང་བ་ལྟ་བུའོ། །འོ་ན་ཐལ་བྲག་སྐྱོན་མེད་གང་ཞེན། ཐོག་མར་སྐྱི་
གཅིག་བསལ་བ་དུ་མ་དང་དོན་ལ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་དུ་མར་ཐལ་ཞེས་དང་། ལ་ལ་མེ་མེད་པའི་ཕྱིར།
དུ་བ་མེད་པར་ཐལ། ཞེས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་དམ་བཅའ་བཞུགས་པ་ཡིན་ན། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེས་འདྲི་ན། ཐལ་དང་འདི་
ལྟར་འགོད་དེ། གང་བསལ་བ་དུ་མ་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ན། དུ་མ་ཡིན་པས་བྱབ། དཔེར་ན་སྟོད་ཐ་
དད་ཀྱི་རྒྱ་ལྷག་བཞིན། སྐྱི་གཅིག་པོ་ཡང་བསལ་བ་དུ་མ་དང་དོན་ལ་འབྲེལ་ལོ་ཞེས་ཚོས་མཐུན་སྦྱར་
དང་། གང་དུ་མ་མེ་སྲིད་པ་དེ་དུ་མ་དང་མ་འབྲེལ་བས་བྱབ། དཔེར་ན་རི་བོང་གི་རྩ་བཞིན་དུ་མ་དང་
དོན་ལ་འབྲེལ་བར་ཁས་སྤངས་པའི་སྐྱི་ཡང་དུ་མར་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་མི་མཐུན་སྦྱར་དང་། ཡང་གང་མེ་
མེད་ན་དུ་བ་མེད་པས་བྱབ། དཔེར་ན་རྒྱུང་བཞིན། ལ་ལ་འང་མེ་མེད་པར་ཁས་སྤངས་སོ། །ཞེས་

ཚོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། གང་དུ་བ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ཚང་བར་བཞིན། མེ་མེད་དུ་
ཁས་སྒྲངས་པའི་ལ་ལའང་དུ་བ་ཡོད་དོ་ཅེས་ཚོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་འགོད་དོ། །འོ་ན་འདི་ཚོས་མཐུན་
སྦྱོར་དང་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ངག་ཁྱད་ཅིང་ལྷུང་རྩོལ་ན་ཁྱད་པར་གིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ། འདིར་ནི་པ་ལོ་པོས་
ཁས་སྒྲངས་པའི་མེ་མེད་པའི་དུ་ལྷན་གྱི་ལ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་ཡིན་ལ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ནི་
ཕྱིར་ཆོལ་གྱི་མེ་ཡོད་མེད་གང་དུ་ཡང་མ་ངེས་པའི་དུ་ལྷན་གྱིས་ཅམ་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་རོ།

གསུམ་པ་རྩོད་པ་སྒྲོང་བ་ནི། གལ་ཏེ་གཞན་གྱིས་ཁས་སྒྲངས་པ་ཅམ་རྟགས་སུ་རུང་ན་རང་
རྒྱུད་ལ་ཡང་མཚུངས་ལ། མི་རུང་ན་ཐལ་འགྱུར་ལ་ཡང་མི་རུང་ངོ་ཞེན། རང་རྒྱུད་ལ་གཞན་གྱིས་ཁས་
སྒྲངས་པ་ཅམ་རྟགས་སུ་མི་རུང་སྟེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་དེ་སྒྲུབ་ཆོལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་ན།
བསྐྱབ་བྱ་བསྐྱབ་མི་ལུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཐལ་འགྱུར་ལ་གཞན་གྱིས་ཁས་སྒྲངས་ཅམ་རྟགས་སུ་རུང་སྟེ།
གཞིག་ཅིག་གི་སྟེང་དུ་ཁྱབ་བྱེད་དེ་མེད་བཞིན་དུ་ཁྱབ་བྱ་དེ་ཡོད་པར་འདོད་པ་ལ་འགལ་བ་བརྗོད་
པའི་སྒྲོན་ལོག་རྟག་བསྐྱོག་པ་ཅམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དཔེར་ན་རིགས་པ་ཅན་པས་སྦྱི་དེ་ཆ་མེད་
གཅིག་ཡིན་ཀྱང་། བསལ་བ་དུ་མ་དང་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་དང་། ཡན་ལག་ཅན་དེ་ཆ་མེད་རྣམས་གཞན་
ཡིན་ཀྱང་། ཡན་ལག་དུ་མ་དང་དོན་ལ་འབྲེལ་བར་འདོད་པ་དང་། གྲགས་ཅན་པས། སྐྱ་བྱས་པ་ཡིན་
ཀྱང་། རྟག་པར་འདོད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་གཞི་འགར་དུ་བ་ཡོད་ཀྱང་མེད་པར་འདོད་པ་
རྣམས་ལ་འགལ་བ་བརྗོད་པའི་སྒྲོན་ལོག་རྟག་བསྐྱོག་པ་ལྟ་བུའོ།

ལན་འདེབས་པའི་ཚུལ།

གཉིས་པ་ལན་འདེབས་པའི་ཚུལ་ལ། དགག་བཞག་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི། ཁ་ཅིག་ཐལ་
འགྱུར་གྱི་ལན་ལ། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དང་། འདོད་ཐོག་དང་གསུམ་དུ་ངེས་
ཞེས་ཟེར་བ་མི་འཐད་དེ། འོ་ན་ཁྱབ་པ་འགལ་བ་དང་། མ་ངེས་པ་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་ཅེས་
པའི་ལན་གཅིག་གིས་ཚིག་པར་ཐལ། དམ་བཅའ་དེའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་དང་།

རྟགས་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་ཀ་ལ། མ་གྲུབ་ཅིས་པའི་ལན་གཅིག་གིས་ཚོག་པར་ཐལ་ལོ། ཁག་ཏེ། དེ་གཉིས་མ་གྲུབ་པར་མཚུངས་ཀྱང་། རྩབ་པ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་སོ་སོར་མ་སྤྱེན་ངོས་མི་ཟེན་པས་ཚུད་པ་མི་བདེ་ལོ། ཞེན། དེ་ནི་སྤྱི་མ་ལའང་མཚུངས་སོ། ཡང་རྩབ་པ་འགལ་བ་ལ། རྩབ་པ་མ་གྲུབ་ཅིས་པའི་ལན་བཏབ་ན་འབྲུལ་པར་འགྱུར་ཏེ། སྒྲ་ཚོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལ། རྩབ་པ་མ་གྲུབ་ཅིས་པའི་ལན་བཏབ་ན་བྱས་པ་ལ་རྟག་པ་སྤྱིད་པ་ཤུགས་ལ་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་བཞིན་ནོ།

གཉིས་པ་ནི། དེས་ན་མཁས་པས་ཐལ་འགྱུར་ལན། རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒྲ་བཞེས་གདབ།^{༤༡} ཅིས་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་ནི། འགལ་བ་དང་། མ་ངེས་པ་དང་། མ་གྲུབ་པ་དང་། འདོད་པ་གྲུབ་པ་སྟེ་སྒྲ་བཞེས་ལོ། ལན་གྱིས་བསྒྲོག་པར་མི་རྟུས་ན། ཁྲོ་བ་དང་། འཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། བདག་ལ་བསྟོད་ཅིང་། གཞན་ལ་སྟོད་པ་དང་། སྤྱི་གར་དང་། བཞད་གད་དག་གིས་རིགས་པ་བསྐབ་པ་ནི་ཐབས་རྟགས་པ་ཡིན་པས། བདེན་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟ་བུའི་བསྐབ་པ་དང་སུན་འབྱེན་གྱིས་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་འཛིན་རྟུས་པའི་ཕྱིར་རོ།

སྒྱེ་དང་སྒྱེ་བར་ལྷགས་བཤད་གོམས་པ་དང་། ཚོ་འདོར་མཁས་པ་དུ་མ་བསྟེན་པ་དང་། རྣམ་དཔྱོད་སྒྲོ་གོས་མཚུངས་པ་མེད་པ་ཡིས། ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མི་འཛིགས་གནས་ཐོབ་པ། ཁྲོལ་འབྱེད་འགན་མེད་དེ་ཡི་རྗེས་འབྲང་ནས། སྟེ་བདུན་གནས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཇི་བཞིན་དུ། མ་ལོར་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ལེགས་བཤད་འདི། སངས་རྒྱས་ཀུན་དངོས་དཔལ་ལྷན་རྩྭ་རྩྭ་འཆང་། ཀུན་དགའི་མཚན་ཅན་སྤྱི་མའི་བཞེད་དོན་རྣམས། ལེགས་པར་སྒྲོང་ཞིང་བྱིན་རྒྱབས་འཇུག་ཕྱིར་དང་། རང་ཉིད་གོམས་པ་ལྟར་ལེན་བསྐྱེད་ཕྱིར་དང་། ཁུལ་གནས་སྒོ་ལྷན་རྣམས་ལ་ཕན་ཕྱིར་སྤྱད། ཇི་ལས་བྱུང་བའི་དགོ་ཚོགས་འོད་ཟེར་གྱི། ལྷ་བསྟོད་ལྷན་བསྟན་པའི་མཁའ་རྩབ་ནས། ལོག་སྒྲུའི་ལྷན་པ་མཐའ་དག་རྒྱང་སྤྱིར་སྟེ། མཁའ་མཉམ་འགྲོ་ལ་ལམ་བཟང་སྟོན་པར་ཤོག། །

སྟེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འགྲེལ་པ་ཚད་མ་རིགས་

པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ། ཟབ་དོན་གནད་གྱི་ཁ་འབྱེད་ཅེས་བྱ་བ་འདི་ནི་སྒྲིབ་པའི་དམ་
 བ་ཀླན་མཁྱེན་སངས་རྒྱལ་འཕེལ་གྱི་གསུང་ལས་ལེགས་པར་སྦྱངས་ཤིང་། འཇམ་པའི་དབྱངས་གྱི་ངོ་
 བོ་དཔལ་ལྷན་ས་སྒྲུབ་པའི་ཉའི་གསུང་རབ་ལ་ངེས་པ་གཏིང་ནས་རྟེན་པའི་སྟོབས་ཀྱིས། རིགས་གཞུང་
 གི་དགོངས་པ་འབྲེལ་བ་ལ། དེང་སང་འགྲན་རྒྱ་དང་བྲལ་བ་རིགས་པར་སྒྲིབ་པ་བསོད་ནམས་སེང་
 གས་སྒྲལ་བ་དང་ལྷན་པ་དུ་མས་ཡང་ཡང་བསྒྲལ་བའི་ངོར། ཐུབ་བསྟན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་དགོན་
 པར་སྦྱར་བའི་ཡི་གེ་པ་ནི་གཞོན་ནུ་བཟང་པོས་བགྱིས་པའོ། །།སྒྲ་མདྲ་ལོ།

ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གིང་རྟའི་སྒོལ་རྣམས་ ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ།

པཌ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྟོ་ལྟོ།

༩༩། ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་གིང་རྟའི་སྒོལ་རྣམས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ་གཏམ་དུ་བྱ་
བ་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་སྤང་བས་དཔྱད་ལྡན་མཐའ་དག་དགའ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་
བཞུགས་སོ། ། བྱོན་པ་བཅུའི་རྒྱལ་བ་སྤྲུལ་དང་སྤྱོད་མར་བཅས་པ་ལ་ཡུག་འཛལ་ལོ། །

ཐུབ་ཆེན་སྟོན་པ་གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་བདག་པོ་དེ་ནི་ཡེ་ཤེས་མདའ་ལྷ་ཀྱན་གྱི་ཡིད་
ལ་ངང་གིས་འཇུག་མཛད་ཉིད་དོ་ཀྱན་ལ་གྲགས་པའི་མེ་ཉོག་མདའ་ཅན་དེ་ཡི་དགྲ་བོ་ཉིད་བྱུང་བས་
ན་མདའ་ཅན་དེ་ནི་དེང་སང་འདི་ན་ཚོགས་པའི་དབྱིངས་སུ་གཟིམས། ཁད་དེ་འབྱུང་ཞེས་བྱར་ཀྱན་ལ་
རབ་གྲགས་འཇམ་པའི་དཔལ་གང་གིས་ནི་མཁུན་དང་བརྟེན་གྱི་མས་པར་བཟུང་བའི་རིགས་པའི་
གནས་དང་བགའ་ཡས་འགྲོ་བའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འདོད་པའི་དབང་ལྷུག་མར་གྱུར་ཇི་བཞིན་ན་
མ་དུ་ཡང་ནི་ཡལ་བར་འདོར་མིན་པ། བྱོན་པ་དང་བྱོན་པ་བྱུང་ནས་ཆོས་ཀྱི་གྲ་ཆེན་ཡངས་པོ་
དག་ཏུ་ཀྱན་ཀའི་བྱིར་ནི་རིངས་པར་གཏོབས་ནས་འོངས་པའི་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་
ཆོགས་ཀྱན་འཛོམས་མཁས་སྤྱང་པོ་དེ་ནི་ས་སྤྱང་བྱ་སྟེ་རྣམ་དཔྱད་གཉིས་འབྱུང་རིགས་པའི་འཁོར་ལོ་
ཅན། ཚད་མར་གྲགས་པའི་ངོ་མཚར་གཏམ་གྱི་འཕྲིང་བ་མཐའ་དག་མི་ཤེས་མཚོར་བྱིང་བ་ན་ས་
སྟེང་འདིར་འདེགས་བྱེད་པོ་དེ་ན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་ས་ཆེན་འདིར་བྱུང་འཇུག་པ་རྣམ་བཅུའི་གར་
བྱེད་མཁན་ཡིན་དཔྱད་ལྡན་ཡོངས་ཀྱི་བསྟན་བྱར་འོས་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །

འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་མཁུན་པས་མ་བཟུང་བའི། ཐུབ་དབང་བསྟན་པའི་སྟིང་བོ་
གཞན་མ་མཆིས། ཁང་དེས་དགོ་པའི་བཤེས་སུ་དམ་བཅས་པ། སྤྱོད་པ་མཛད་བྱོན་གྱི་
སྤང་པོའི་ཞབས། འཇམ་དབྱངས་མཁུན་པའི་ཡ་མཚན་ལྟ་མོ་ཀྱན། རྒྱལ་སྤྲུལ་ཀྱན་བཟང་མཁུན་
པའི་རྒྱ་མཚོར་སྤང་། ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་གྲགས་པའི་ལང་ཚོ་ཅན། ཀྱན་བཟང་རྒྱ་གཉེར་དབྱུང་ནས་

གང་འདྲིར་བཞེངས།

ཞེས་མཚན་པར་བཞེད་པ་སྒྲོན་དུ་བཏང་ནས། འདྲིར་ཚད་མའི་མདོ་དང་བསྟན་བཅོས་གྱི་
ཤིང་ཉིལ་སྒྲོལ་ནམས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ་གཏམ་དུ་བྱ་བ་ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་སྒྲུང་བས་དབྱེད་ལྷན་
མཐའ་དག་དགའ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་འཛུལ་འདྲི་འཆད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྫོད་བྱེད་མིང་
གི་ཐ་སྟད་ཇི་ལྟར་བཏགས་པ་དང་། བཞེད་བྱ་དོན་གྱི་ནམ་གཞག་གང་ནས་འབྱུང་བ་དང་། དེ་ལྟར་
ཤེས་པའི་ཡན་ཡོན་བསྟན་པས་མཐུག་བསྟུ་བའོ།

རྫོད་བྱེད་མིང་གི་ཐ་སྟད་ཇི་ལྟར་བཏགས་པ།

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། བད་སྒྲོར་མཁན་པོ་སུ་ཞིག་གིས་མིང་དུ་བཏགས་པ་དང་། མིང་དེ་གང་
ལ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་དོན་དེ་ངོས་བཟུང་བ་དང་། མིང་དོན་གྱི་འབྲེལ་པ་དེ་གཞན་དང་བྱུང་མོང་
མ་ཡིན་པར་བསྟན་བའོ།

དང་པོ་ནི། ཚད་མ་ཞེས་བྱ་བའི་མིང་དེ། འཛིག་རྟེན་དང་གསུང་རབ་གཞན་ལས་སྐྱབས་
སྟོབས་གྱིས་དོན་མང་པོ་ལ་འཇུག་པར་བཤད་མོད། འདྲིར་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ཁོ་ན་ལ་ཚད་མ་
ཞེས་བྱ་བའི་མིང་སྐྱུ་བཤད་འཇུག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པས་དངོས་མིང་དུ་བཏགས་པ་ཡིན་ལ། ལུགས་
འདྲིར་ནི་དོན་དེ་ལས་གཞན་གང་ལ་ཡང་མིང་དེ་དངོས་མིང་དུ་འཇུག་པ་མེད་དོ། །དེའི་བྱིར་དོན་དེ་
ཉིད་རྟོག་གའི་ལུས་སམ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པོ་གང་རུང་གི་སྒྲོ་ནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་མིང་ཆོག་ཡི་
གའི་ཆོགས་ལ་ཡང་ཚད་མའི་གསུང་རབ་ཞེས་བཏགས་པ་ནི་དངོས་མིང་ཡིན་ལ། ཚད་མ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་
བཏགས་པའི་མིང་ངོ་། །གཉིས་པ་ནི་གསུང་རབ་སྤྱི་ལས་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་ངོས་
འཛིན་རྒྱ་ཆེ་བར་གསུངས་ཀྱང་འདྲིར་ནི་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཞེས་སམ་མི་བསྐྱུ་བ་དང་མ་
ཤེས་དོན་གསལ་གྱི་ཆོགས་དོན་ཞིག་ལ་དེར་བཤད་པས་ན། འདྲིར་ནི་དེའི་ངོས་འཛིན་གསུང་རབ་
གཞན་ལས་རྒྱ་ཆུང་བ་ཡིན་ནོ། །དོན་དེ་ལ་བསམ་ནས་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ལ་ལོག་པར་རྟོག་པ་དུ་

མ་མཐོང་ཞེས་གསུངས་པའོ། །གསུམ་པ་ནི། དེ་ལྟར་མིང་དོན་གྱི་ངོས་འཛིན་དང་ཐ་སྟད་དེ་དག་ནི།
བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲང་པོ་ཁོ་ནས་མཛད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡི་གོང་གི་གསུང་རབ་གཞན་ལས་
ཐ་སྟད་དེ་གསལ་བར་གསུངས་པ་མེད་དོ།

བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་རྣམ་གཞག་གང་ནས་འབྱུང་བ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། རྒྱལ་བའི་བསྟན་འཛོམས་
ལས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། འབྲེལ་བྱེད་མཁན་པོ་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པའོ།

རྒྱལ་བའི་བཀའ་ལས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ།

དང་པོ་ལ། ཚད་མ་དང་ཚད་མེན་གྱི་རྣམ་གཞག་གསུང་བ་པོ་ནི་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་
སངས་རྒྱལ་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚད་མའི་དེ་ཉིད་རྒྱུ་བ་དོན་སྟེ།^༡ ཞེས་གསུང་། དེས་དེ་ནི་ལྟར་གསུངས་
པའི་ཚུལ་ནི། མདོན་སུམ་ལ་དོགས་པའི་གནས་མེད་མོད། རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་ལྟར་གསུང་སྟུམ་པ་ལ།
ཇི་སྐད་དུ། རྗེས་སུ་དཔག་པ་མ་བཞུགས་ཕྱིར་ཞེས་པ་ནས། བསྟན་ཕྱིར་དེ་ཡང་གསལ་བར་བཤད།^༢ །
ཅེས་སོ། །དེ་ལ་མདོན་སུམ་ནི་གཉིས་ཏེ། སོ་སོའི་སྒྲིབ་པའི་དང་། འཕགས་པའི་འོ། །དང་པོ་ལ་དབང་
ཡིད་ཀྱི་མདོན་སུམ་གཉིས་ནི། མདོ་ལས། དག་སྟོང་དག་གཟུགས་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མིག་
དང་ཡིད་ལ་བརྟེན་པའོ་^༣ ཞེས་སོགས་ཡིན་ལ། རང་རིག་པ་ནི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པའི་གསུང་རབ་ན་
ཤིན་ཏུ་མང་བ་དང་རྣལ་འབྱོར་མདོན་གསུམ་ནི། མཁྱེན་པ་གསུམ་དང་སྟོབས་སོགས་ཡོན་ཏན་
རྣམས་སོ། །རྗེས་དཔག་གི་^༤ རང་ལྟོག་ནས་ངོས་འཛིན་པ་རྒྱལ་བའི་བཀའ་ན་མི་གསལ་ཡང་། དེའི་
རྟེན་གཏན་ཆོགས་ནི། རྒྱལ་བའི་ཡུམ་ལས་ཕྱིར་མི་ལྟོག་པའི་རྟགས་རྣམས་དང་། རྟོ་རྟེན་གཟེགས་མའི་
གཏན་ཆོགས་གསུངས་པ་དང་། མདོ་གཞན་ལས་གཅིག་དུ་བྲལ་དང་། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གཏན་ཆོགས་
གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་ཚད་མ་གསུང་བ་པོ་ནི་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་དང་། བཤད་མ་ཐག་
པ་དེ་ལྟ་བུ་སྟོན་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་ལ་ནི་ཚད་མའི་བཀའ་ཞེས་བྱའོ།

ཙ་བའི་བསྟན་འཛིན་ལས་ཇི་ལྟར་བྱུང་བ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྩོགས་སྒྲིབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ཚད་མའི་བསྟན་འཛིན་འདི། ཐེག་པ་དང་
གྲུབ་མཐའ་གང་དུ་གཏོགས་པ་དང་། ཙ་བའི་བསྟན་འཛིན་གང་དང་གང་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། གྲུབ་
མཐའ་གཞན་ལ་མ་གྲགས་པའི་བདེ་འཆད་ཀྱི་ཚམས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པའོ། གང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། གནས་
སྐབས་གྲུབ་མཐའ་གང་ནས་འཇུག་པ་དང་། མཐར་ཐུག་གྲུབ་མཐའ་གང་དུ་འཇོག་པ་དང་། ཐེག་པ་
ཆེན་པོ་གཞན་དང་བྱུང་བར་གང་གིས་འབྱེད་པའོ།

དང་པོ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་གཞུང་གི་དབང་དུ་བགྱིས་ན་ཐེག་པ་གསུམ་ཀའི་ལྟ་བ་
དང་། དེ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཀ་ཡང་རིམ་གྱིས་སྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཟེག་གི་བདག་མེད་པའི་
ལྟ་བའི་ཚུལ་ལ་ནི་ཐེག་པ་གསུམ་ཀ་ཡང་བྱུང་བར་མེད་ལ། དེ་ཉིད་ཀྱང་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ནས་
སྟོན་ནོ། གང་ག་མེད་དེ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ཡང་དེ་དང་འབྲེལ་བས་སྤྱི་ཙམ་ནས་བཤད་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་
སོ་སོའི་དབྱེ་བས་མ་གསུངས་སོ། ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་འཇུག་པའི་རིམ་པ་ནི་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྒྲིབ་པ་ལ་
ཡང་རི་སྐད་དུ། གང་ལ་བཙོམ་དང་སྒྲོ་ཡིས་གཞན། ཞེས་སོགས་ལྟར། ལུགས་དེ་ལ་ཡང་རགས་རྒྱན་
བདེན་པར་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཡོད་མོད། ལུགས་དེ་ལ་གཞུང་བཙུགས་ནས་མི་འཆད་པར་
ཞར་བྱུང་གི་ཚུལ་དུ་ནི་དོན་དམ་དོན་བྱེད་ཅུས་པ་གང་ཞེས་སོགས་ཀྱིས་བཤད། དེ་བས་ན་ཐོག་མར་
མདོ་སྡེ་པའི་སྐབས་ཉིད་ནས་ཚུག་པ་ཡིན་ཏེ། ལུགས་འདིར། ཐོག་མར་ཕྱི་རོལ་དོན་གྲུབ་དང་། དོན་
འགོག་གི་སྐབས་གཉིས་ལས་དང་པོའི་ཆོན། མདོ་སྡེ་པའི་གཞུང་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་ཁས་ལེན་ཏེ། ཕྱི་
རོལ་གྱི་དོན་ཁས་སྐྱབས་ནས་རྣམ་མེད་རྗེ་ཆར་འགོག་པའི་ཕྱིར་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་པར་ཡང་
རྟགས་ལས་བསྐྱབ་དགོས་ཀྱི་མདོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བར་མི་འཆད་པའི་ཕྱིར། ལྷོག་པ་གཞན་སེལ་གྱི་
རྣམ་གཞག་དང་དེ་བདེན་པར་མེད་པའི་ཚུལ་ནི་བྱེད་སྒྲིབ་ལ་མེད་པས་ན། ཚུལ་འདི་ནི་དེ་ལས་བྱུང་བར་
དུ་འཕགས་སོ། གཉིས་ཆོན་ཉན་ཐོས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་དང་། འབྲས་བུ་ཡང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པའོ། གཉིས་
པ་དོན་འགོག་གི་སྐབས་སུ་ནི། གྲུབ་པའི་མཐའ་སེམས་ཙམ་པ་དང་། འབྲས་བུ་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་

ཐེག་པ་སྟེ། ཚེས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཕྱོགས་གཅིག་མདོ་སྟེ་པ་དང་མཐུན་ལ། ཕྱི་རོལ་གྱི་
དོན་བཀག་པས། གཟུང་བ་ཚེས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་འཇུག་ཅིང་། འཛིན་པ་ཚེས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་
འཇུག་ཚུལ་ནི་སེམས་ཙམ་པ་ལ་མེད་དོ།

གཉིས་པ་ནི། ལྷགས་འདི་ཡི་མཐར་ཐུག་གི་གྲུབ་མཐའ་ནི་དབུ་མར་གནས་པ་ཉིད་དོ་ཞེས་
མདོར་བསྟན་ནས། དེ་ཡང་བསྟན་པ་འདི་ལ་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཡི་ཕྱི་མོར་གྱུར་པའི་དབུ་མ་ནི་རྣམ་པ་
གཉིས་འབྱུང་སྟེ། མདོ་སྟེ་དགོངས་འགྲེལ་ལས་བཀའ་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་འབྱུང་
བ་དེའི་ནང་ནས་བར་པ་སྐྱ་ཇི་བཞེན་པ་ཉིད་དུ་བཞག་པའི་དབུ་མ་དང་། འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་སྐྱ་ཇི་
བཞེན་པ་ཉིད་དུ་བཞག་པའི་དབུ་མ་འོ། །དང་པོ་ནི། མགོན་པོ་གྲུ་སྐྱབ་ཞབས་ཀྱིས་རིགས་ཚོགས་སུ་
བཀྲལ་བ་དེ་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་དེ་ནི་བྱམས་པའི་ཚེས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཐོགས་མེད་ཞབས་
ཀྱིས་བཀྲལ་བ་དེ་ཡིན་འོ། །དེ་དག་གི་ནང་ནས། ལྷགས་འདིར་ནི་སྒྲིལ་བྱིས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་
ནས་འཆད་པའི་ཚུལ་འདི་ལྟར། ཇི་སྐད་དུ། དེ་ལ་གཅིག་ནི་མེད་པས་ཀྱང་། གཉིས་ཀའང་ཉམས་པར་
འགྱུར་བ་ཡིན། ཞེས་པ་ལྟར། ཐོག་མ་ཉིད་དུ་གཟུང་འཛིན་རང་བཞིན་མེད་པར་གཏན་ལ་ཐབ་པས་
སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་སེལ་བར་བྱེད། དེའི་ཕྱིར་གཉིས་སྟོང་གང་ཡིན་པ། དེ་ནི་དེ་ཡི་འང་དེ་ཉིད་
ཡིན། ཞེས་གཉིས་སྟོང་གི་ཡེ་ཤེས་གང་ཡིན་པ་དེ་བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་སྒྱུང་བྱ་ཉིད་དུ་འཆད་པས་
སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་སེལ་བར་བྱེད་པའོ། །ལྷགས་འདི་ལ་སེམས་ཙམ་པའོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་སྒྲོབ་
དཔོན་རྒྱ་བ་གྲགས་པའི་གསུང་སྟེ། གསུང་དེ་ཡི་ཕྱོགས་ལ་ཡང་ཐོགས་མེད་ཞབས་ཀྱིས་ཆད་པའི་ལྟ་
བ་ཞེས་གསུང་མོད། དེས་པའི་དོན་དུ་གང་འབྱུར་དོ་རྗེ་ཐེག་པའི་རྒྱུད་དང་མན་ངག་རྣམས་ཆད་མར་
བྱས་ནས་བརྟག་པར་བྱ་ལ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཞི་བ་འཛོད་སྒྲོབ་དཔོན་སངས་ཀྱི་བཟང་པོ་དང་
ཚོད་དུས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་རྒྱ་ལྡན་ཀུན་གྱི་ལྷགས་གཉིས་པོ་དགོངས་པ་མཐུན་ཞེས་
འཆད་པ་ལྟར་ལེགས་པས་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བར་མི་བྱའོ།

གསུམ་པ་ནི། ལྷགས་འདི་དབུ་མར་འཆད་པ་དེའི་ཚོ། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པ་དག་དང་བྱད་
པར་མེད་པར་འཆད་ལུས་སམ་ཞེན། དེ་ལྟར་ངེས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རོ་རྗེ་ཐེག་པ་པ་དག་གི་དབུ་མ་

བཞེན་ནོ། ལུགས་འདིར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པ་དག་ལ་མ་གྲགས་པའི་བྱད་པར་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། གང་
 ཅི་སྒྲིབ་བ་དེ་ཐམས་ཅད་རང་གི་སེམས་དང་། སེམས་དེ་ཡང་གཟུང་བ་དང་འཛིན་པས་སྒྲིབ་པ་དང་།
 སྒྲིབ་པ་དེ་ཡང་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཉིད་ཏུ་དང་། ཡེ་ཤེས་དེ་ཡང་གཞི་ལམ་འབྲས་བུའི་གནས་
 སྐབས་ཐམས་ཅད་ཏུ་རྒྱན་མི་ཆད་པ་ཉིད་ཏུ་དང་། ཡར་སྤྱོད་ཐེག་པ་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ལ་
 འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་ཤེས་བྱ་རི་སྟོད་པ་མཐའ་དག་གཟུགས་བརྟན་གྱི་ཚུལ་ཏུ་འཆར་ཡང་དེས་
 འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པ་དེ་དངོས་སུ་རིག་པ་མ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་པ་སོགས་མཐའ་ཡས་མོད། དཔེ་
 དེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་མདོར་བསྡུས་ལ་རང་སྒྲིབ་གི་རྣམ་གཞག་མ་ཞོར་བར་འཆད་ན་ནི་ཁས་ལེན་སྔ་མ་དེ་
 དག་མི་འབྱུང་ལ། དེ་ལྟ་ན་ནི་དོ་རྩེ་ཐེག་པའི་མན་ངག་པ་དག་གི་ལུགས་དང་སྟོ་གང་ནས་ཀྱང་མཐུན་
 པ་ཉིད་ཏུ་མི་འབྱུང་རོ།

རྩ་བའི་བསྟན་འཛུལ་གང་དང་གང་ཞིག་བྱུང་བ།

གཉིས་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རྩ་བའི་བསྟན་འཛུལ་གང་ཡིན་པ་དང་། འཕགས་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་
 པ་ཆད་ལྟན་དག་གིས་རི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། བོད་སྔ་མའི་འགྲེལ་ལུགས་དག་ཀྱང་ངེས་པར་ཤེས་
 དགོས་པའོ།

རྩ་བའི་བསྟན་འཛུལ་གང་ཡིན་པ།

དང་པོ་ནི། བོད་སྔ་མ་དག་ན་རེ། ཐོག་མར་དག་བཅོམ་པ་ཆོས་སྒྲིབ་གྱི་ཆད་མའི་བསྟན་
 འཛུལ་སྐྱེ་བའི་སྒྲོམ་ཞེས་བྱ་བ་གཅིག་མཛད་ཟེར་ཡང་ཡིད་ཆེས་པའི་ཁུངས་མེད་དོ། རྟོན་མེ་མི་སྟེ་
 དང་། དེ་ཡི་འོག་ཏུ་སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་དེའི་བསྟན་འཛུལ་ཚུད་པ་སྐྱབ་པ་མཛད་ཅིས་ཟེར་
 བ་ལ། དེས་དེ་མཛད་པ་ལ་ཞེས་བྱེད་མེད་ཅིང་། རྩ་ལམ་ན་མཛད་སྤྱོད་ཀྱང་དེ་ནས་བཤད་པའི་དོན་ལ་
 སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་སྤྱོད་པོ་མེད་པར་དགོངས་སོ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་གྱི་སྤྱང་མོ་གསུང་སྟེ།
 རི་སྐད་ཏུ། ཚུད་སྐྱབ་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་མ་ཡིན། རེས་བར་སྤྱོད་པོ་མེད་པར་དགོངས། ཅིས་སོ། རྟོ་

བས་ན་ཚད་མའི་གསུང་རབ་ཀྱི་རྩ་བའི་ཁྱད་པར་ནི། སྤེ་བདུན་བཀའ་སྤྱི་ཡི་དགོངས་འགྲེལ་དུ་རྒྱན་
 སོགས་ཀྱིས་འཆད་བ་ལྟར། རྩ་བའི་ཁྱད་པར་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཉིད་དང་། ཐོགས་མེད་
 ཞབས་ཀྱི་འབེལ་གཏམ་རྣམ་པར་དེས་པའི་གཞུང་དང་། རྣམ་པར་བཤད་པའི་སྒྲོ་བ་སྤྱི་བ་སོགས་ཡིན་
 ཞེས་འཆད་པར་བྱས་ཏེ། འཕགས་ཡུལ་ན་སངས་རྒྱས་པའི་རྟོག་གེས་བ་ལ་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་སྤྱི་བ་
 རབས་པ་གཉིས་སུ་བྱེད་ནས། སྤེ་མ་ནི་ཐོགས་མེད་མཆོད་དང་ལེགས་ལྡན་སོགས་ཡིན་ལ། བྱི་མ་ནི།
 བྱི་གས་ཀྱི་སྤྱང་པོའི་རྩིས་འབྲང་ལ་འཆད་པ་བཞིན་ནོ། རྟེན་མོད་ཀྱི་འདིར་ནི་ཡང་དག་པ་ཉིད་དུ།
 ཚད་མའི་བསྟན་འཆོས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཁྱད་པར་ནི་བྱི་གས་ཀྱི་སྤྱང་པོའི་གཞུང་ཁོ་ནར་དེས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། ཚད་
 མ་བསྐྱབ་ཕྱིར་རང་གི་གཞུང་ཀུན་ལས། བརྟམ་ཏེ་སྤྱི་ཆོགས་འཐོར་རྣམས་འདིར་གཅིག་བྱ།^༡ ཞེས་
 གསུངས་པས་སོ། སྤྱོད་དཔོན་འདི་ལ་ནི། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ཉིད་དངོས་སུ་བྱོན་ནས་དགེ་བའི་
 བཤེས་གཉེན་དུ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། ཆོས་མཆོག་ལས། ཇི་སྐད་དུ། ལྷ། མ་བྱེད་ཐེག་པ་དམན་དང་
 ཡུད་པ་ལས་ནི་སྤྱོད་གོས་ངན་སྤྱི་ཡི། ཁྱོད་ཀྱིས་ས་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་དགེ་བའི་བཤེས་སུང་འགྱུར་གྱི།
 བསྟན་འཆོས་འདི་ལ་སྤེ་གས་ཆོགས་ཀྱིས་གཞོད་མི་རྣམས་པར་ཤེས་བྱས་ནས། བྱི་མའི་དུས་སུ་
 བསྟན་འཆོས་ཀུན་གྱི་མིག་གཅིག་ཏུ་ནི་འདི་འགྱུར་རོ།^༢ ཞེས་རྩི་བཙུན་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས་པར་སྤྱོད་
 དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་བཤད་ལ། དུས་ནི་ཚད་མ་ཀུན་ལས་བརྟམ་རྩོམ་པར་དམ་བཅས་པའི་ཆོན་
 ཉེ་ལོགས་ན་གནས་པའི་སྤེ་གས་བྱེད་ཀྱིས་བྱུགས་སུ་སྤྱང་བ་དེའི་ཆོ་ཡིན་པར་འཆད་དོ།

གཞན་ཡང་དུ་ས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱ་དུ་བྱི་མ་ལས། བྱི་གས་ཀྱི་སྤྱང་པོ་གཞན་ལ་ཕན་པའི་
 བསམ་པ་ཅན།^༣ ཞེས་ལུང་བསྟན་པ་སོགས་ཆེ་བའི་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དང་ལྡན་པའི་སྤྱོད་
 དཔོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེའི་དངོས་ཀྱི་སྤྱོད་མ་ནི། སྤྱོད་དཔོན་དབང་ལྷན་སྤེ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་
 དང་། དེས་སྤྱོད་དཔོན་གྱི་དགོངས་པ་ཅུང་མ་ལོན་པར་འཆད་ལ། དེ་ཡི་དངོས་ཀྱི་སྤྱོད་མ་ནི། ཇི་
 སྐད་དུ། ཡི་གེ་རྩ་ཞེས་སྤོམ་བཙུན་ཉིད། རྩི་ཡི་བྱི་གས་སུ་རྣམ་པར་གྲགས། ཁ་ལོ་ལོ་ལོ་བ་བསྐྱོག་
 བས་ཀྱང་། རྟེན་བཞིན་སྤོམ་བཙུན་སྤྱི་གས་ཀྱང་འགྱུར།^༤ ཞེས་ལུང་བསྟན་བརྟམ་པའི་སྤྱོད་དཔོན་
 འདིས་ནི། སྤྱིར་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་འཆོས་དུ་མ་མཛད་ནའང་། བྱི་བྲག་ཏུ་ཚད་མ་སྤེ་བདུན་དུ་

གྲགས་པ་འདི་ནི་སྤྲུག་གི་སྒྲུང་པོའི་བསྟན་འཛིན་དང་ཁྱད་པར་མེད་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་དེའི་གསུང་རྩོམ་ཆེ་ཆོག་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེ་ལ་དགོངས་པའི་འགྲེལ་ཚུལ་ཆེས་ངོ་མཚར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོའི་མཁས་པ་སྤྲུལ་གྱིང་དཔག་པར་དགའ་བ་འདི་དག་ནི་གསུང་རབ་ཀྱན་ལ་བལྟ་བའི་མིག་ཏུ་ལུང་བསྟན་པ་དེ་ཉིད་དོ། །བདུན་པོ་འདི་ལ་བོད་དག་གིས་གཙོ་བོ་ལུས་ལྟ་བུའི་བསྟན་འཛིན་གསུམ་དང་། འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་ལྟ་བུའི་བསྟན་འཛིན་བཞི་ཞེས་པའི་བསྟུ་བ་མཛད་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་མི་ལེགས་པ་མ་ཡིན་མོད། ལུས་གསུམ་པོ་ལ་གཞན་སྤྲུག་འགོག་པ་རྒྱས་བསྟུས་ཀྱི་ཆ་ནས་རྒྱས་བསྟུས་སུ་འཛོག་པ་ནི་ལེགས་པ་མ་ཡིན་གྱི་ཚད་མ་གྱུ་བ་པའི་ལེའུ་ནས་འབྱུང་བའི་བརྗོད་བྱ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་བཤད་མ་བཤད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རྒྱས་འབྲིང་དང་། འབྲིང་པོ་བཤད་པ་དེ་ལས་ཀྱང་བསྟུས་ནས་ལུས་བརྒྱད་པོའི་རྒྱངས་ཙམ་ཞིག་ངོས་བཟུང་བས་ན་གིན་ཏུ་བསྟུས་པ་ཞེས་བྱ་བར་རིགས་སོ།།

འཕགས་ལུལ་གྱི་འགྲེལ་པ་ཚད་ལྡན་དག་གིས་ངེ་ལྟར་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ནི། གཞུང་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཙ་བ་དང་རང་འགྲེལ་སྟོབ་དཔོན་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པ་དང་བཅས་པ་དག་ཡིན་ལ། རྣམ་འགྲེལ་དུ་ནི་རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ལ་རང་འགྲེལ་སྟོབ་ཐུག་བྱེད་བཞི་པ་ཞེས་པ་ཞིག་མཛད་པ་ལ་ཙོད་པ་མེད་དོ། །བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ཡི་དངོས་ཀྱི་སྟོབ་མ་ནི། ལྟ་ཡི་དབང་པོ་སྟོ་གོས་ཏེ། འདིས་རྒྱས་པའི་བསྟན་འཛིན་གྱི་འགྲེལ་པ་ཐོག་མ་དང་བར་དུ་མཛད་པ་ལ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཐུགས་རངས་པར་མ་གྱུར་ནས། ཇི་སྐད་དུ། འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་མཚུངས་པར་ལེགས་བཤད་སྤྲར་འཛོན་བྱེད་པ་མི་རྟེན་པ་ཅན་ཁོ་བོའི་གཞུང་།^༧ །ཞེས་གསུངས་པར་གྲགས་གིང་དེང་སང་གྲགས་པའི་ལྟ་དབང་སྟོ་འདི་ནི། རང་འགྲེལ་ཉིད་ཀྱི་འཕྲོ་འབྱུང་ནས་མཛད་པ་དང་སྟོམ་པ་ལ་ཚད་མ་སྟོབ་ཐུག་བཟུ་གཉིས་པ་ཞེས་གྲགས་པ་འདི་ནི། ཆོག་དོན་གསལ་ཞིང་མཐའ་དབྱེད་པའི་ཚུལ་རྒྱན་དང་ཆོས་མཆོག་ལྟ་བུ་ལ་ལྟོས་ན་གིན་ཏུ་བསྟུས་པ་ཞིག་གོ། །སྟོབ་དཔོན་དེའི་དངོས་ཀྱི་སྟོབ་མ་ནི་ཤུ་གྲ་སྟོ་གོས་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་དེས་ཚད་མ་སྟོབ་ཐུག་བཟུ་གཉིས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ལ་འགྲེལ་བཤད་མཛད་པ་དེའི་རྣམ་དབྱེད་ཀྱི་རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་ལྷན་པ་དང་འབྲེ་

ཞིང་། རྣམ་འགྲེལ་ལ་རྩོམ་པ་པོ་གཅིག་གི་རྣམ་བཤད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་བོད་དུ་འགྱུར་བ་ནི་འདི་ཁོ་
ནའོ། །སློབ་དཔོན་དེའི་སློབ་མ་ནི་འོད་ཀྱི་སློབ་བཞུགས་ཡིན་པར་འཆད་པ་དང་། དེས་དུལ་བའི་ལྷ་
དང་། དེས་ཚོས་མཚོག་ལ་བཤད་པ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་མཐོན་པོ་དང་། དེ་ནས་ཚོས་འབྱུང་སྤྱོད་དང་།
དེའི་འོག་ཏུ་གཟི་བུ་ཆེན་གོ་ཆ་དང་། དེས་ལྷ་སུ་པཎ་ཆེན་དང་། དེ་ནས་ཁ་ཆེ་པཎ་ཆེན་ལ་བཤད་ཟེར་
བ་སོགས། ཚོས་འབྱུང་མཐོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་གཏིང་ཚུགས་མ་ཡིན་པ་དུ་མ་དག་འཆད་ཀྱང་
ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྤྱོད་པས་མཛད་པའི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྒྱ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ཚད་མ་སྟོང་ཐུག་
ཕྱིན་དང་བཞི་པའི་འཕྲོ་འཐུང་ནས་ཚད་མ་གྲུབ་པ་སོགས་ལེའུ་གསུམ་གྱི་འགྲེལ་པ་སྟོང་ཐུག་བཅོ་
བརྒྱད་པ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་རྫོད་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་གསལ་ཞིང་བརྫོད་བྱའི་དོན་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་
རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་རྩལ་གྱིས་བཏོན་པ་ཞིག་སྟེ། མཐར་ཐུག་གི་ངེས་པ་དབྱེ་མ་ཉིད་དུ་གནས་པར་ནི་ཇི་སྟེད་དུ།
ལྟ་བུ་ཀུན་སེལ་གཉིས་སུ་མེད་པ་ཡི། །དོན་དམ་རྣམ་དཔྱད་ལྟར་ལེན་བསྟན་འཆོས་འདི།” ། ཞེས་
དང་། ལོག་པའི་རྒྱ་ཕྱོགས་རྗེས་སུ་གཞེས་བྱུང་བས། །ལྟ་བུ་འཆུ་བོ་བསྟོག་པར་དགའ་འོང་གི། །ཡང་
དག་རིགས་པས་ལེགས་པར་བརྟུན་ན། །འགའ་ཡི་ཡིད་ལ་ཅི་སྟེ་འབབ་མི་འགྱུར།” ། ཞེས་པ་ཡང་།
འགྲེལ་པ་འདི་ཉིད་ནས་འབྱུང་བའི་སྐྱེས་པ་ལ་བསམ་པ་དང་། རྫོད་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ལེགས་པའི་ཆ་ནས་
ཀྱང་ཇི་སྟེད་དུ། འཛམ་གླིང་མཐོན་པའི་རྒྱ་ཁྱུར་རྒྱ་ཁྱུར་འདི་བསྟུར།” ། ཞེས་བཤད་པའོ། །རྒྱ་ཁྱུར་འདི་
ལ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པ་ནི། ཡ་མ་རི་དང་། རྒྱལ་བ་ཅན་ཞེས་པ་གིན་ཏུ་རྒྱས་པ་གཉིས་བྱུང་སྟེ་རྩོམ་
པ་པོ་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་རྩལ་ཆེ་བར་གྲགས་སོ། །ཆོད་མ་གྲུབ་པ་དང་མདོར་སྒྲུབ་ཀྱི་ལེའུ་ལ། རྩོམ་པ་པོ་
ཚད་ལྡན་དུ་གྲགས་པ་ཉི་མ་སྤྱོད་པས་རྒྱ་དང་མཐུན་པའི་འགྲེལ་པ་མཛད་པ་རྣམས་ནི། བསྟན་
འཆོས་རྣམ་འགྲེལ་འདི་འཆད་པ་ལ་གིན་ཏུ་གཅིས་པས་རྩ་བའི་ཁུངས་ཉིད་དུ་བཟུང་བར་བྱའོ། །

ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ནི། རང་ལུ་གས་ཀྱི་རྩ་བ་གང་ཡོད་ལ་སློབ་དཔོན་ཉིད་ཀྱི་རང་
འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ནི་ཚིག་གསལ་ཞིང་དོན་འཛིན་བདེ་ལ་རྣམ་འགྲེལ་ན་ཚིགས་བཅད་དུ་ཡོད་པ་
རྣམས་འདིར་ལྟག་པར་བཀྲལ་བས་ན་གཞུང་ཐུན་མོང་བ་གིན་ཏུ་མང་ཞིང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཕྱུང་
ཟད་གོ་བདེ་བ་ལྟུང་སྒྲུང་ལ། དེ་ཡི་འགྲེལ་པ་འཐད་ལྡན་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཚོས་མཚོག་གིས་མཛད་

པ་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་པ་ནི། ཚུམ་པ་པོ་རྣམ་དཔྱོད་ཆེ་བར་མཚོན་ནུས་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ཡི་འགྲེལ་བཤད་རྟོག་གིས་མཛད་པ་དེ་ཡང་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་སོ། །རྩ་བའི་བསྟན་འཛིན་གྱི་མ་བཞི་ནི། གཞུང་སྤྲུལ་མ་གསུམ་གྱི་དཀའ་གནས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་སྟེ། རི་ལྟར་འགྲེལ་བའི་ཚུལ་མདོ་ཙམ་ནི་འོག་ནས་འབྱུང་བ་འབྱུང་ངོ། །

བོད་སྤྲུལ་མའི་འགྲེལ་ལུགས་དག་གྱུང་ངེས་པར་ཤེས་དགོས་པ།

གསུམ་པ་ནི། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གཞུང་འཆད་པ། ཐོག་མའི་ཁུངས་སུ་གྱུར་བས་གལ་ཆེ་མོད། བོད་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་མཛད་པ་དག་ནི། རྩ་འགྲེལ་སྤྲུལ་མ་དེ་དག་གི་ནུ་བརྟེན་བས་གོ་བར་དཀའ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། འགྲེལ་བཤད་དག་དུ་མ་ཐོན་པའི་ལེགས་པར་བཤད་པ་མང་པོ་དག་རི་ལྟར་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི། ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོས། རི་སྐད་དུ། གཞུང་ཚུམ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིལ་ཡང་། རི་བཞིན་ལེགས་པར་མི་གསལ་བ། ཁོད་མའི་དེ་ཉིད་དཀའ་བ་རྣམས། རི་བཞིན་དུ་ནི་འདིར་ངེས་བྱ།^{༡༩} ཞེས་ཚུམ་པར་དམ་བཅས་ནས་རྣམ་པར་ངེས་པའི་རིག་ཆེན་དང་གཞུང་ཕན་མང་དུ་མཛད་དོ། རི་ལྟར་མཛད་པ་དེ་ནི་བོད་ཡུལ་དུ་རྟོག་གཏེ་སྒྲིལ་འབྱེད་ཀྱི་ཚུམ་པ་བྱུང་བའི་ཐོག་མ་སྟེ། གཞན་དེ་ལས་སྤྲུལ་བར་བྱུང་བ་མེད་དོ། རྟོག་ལོ་ཆེན་པོའི་སྒྲིལ་འཛིན། སྒྲིལ་དཔོན་ཐུ་བས་རྣམ་འགྲེལ་ངེས་གཉིས་ཀའི་རིག་དང་། ཁོད་བསྐྱུས་རྒྱས་འབྱེད་བསྐྱུས་པ་སོགས་རྟོག་གཏེ་རྣམ་བཤད་མང་དུ་མཛད་པ་ལས། བསྐྱུས་པའི་སྒྲིལ་འབྱེད་ཀྱི་ཐོག་མ་ནི་དེ་ལོ། རི་ནས་དེའི་སྒྲིལ་མ་སེང་ཆེན་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པ་བྱུང་སྟེ། ལོ་གྲངས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱི་བར་དུ་རྣམ་པར་ངེས་པ་རྩ་བཤད་ཐོས་བསམ་གྱི་གཞིར་བཟུང་། བསྐྱུས་པའི་ཆོས་སྐད་ཁོ་ཉོན་དུ་བྱེད་པས་དུས་འདེམ་བཤད་ཀྱི་ལུང་ལ། གནས་སྐབས་ཁ་ཅིག་དུ། མཚན་ཉིད་པར་གྲགས་པ་ལ་ལ་དག་གིས། བསྐྱུས་པའི་ཆོས་སྐད་དེ་གཞུང་ལ་ལྟོས་མེད་དགོས་པར་ཤེས་ནས་བསྐྱུས་པ་རྒྱུད་པའི་ཆོས་སྐད་དེ་བཟུང་ནས་གྲུ་ས་བསྐྱོར་བའི་སྟོན་པ་བཟང་ངན་དུ་བྱེད་པ་དག་བྱུང་ངོ་། ཆོས་སྐད་དེ་ནི་དིངས་སང་གི་དུ་ས་ན་ཡང་བྱུན་ཆགས་མང་པོ་བསྐྱུས་པའི་སྐད་དང་བསྐྱུས་ནས་མ་རུབ་ཙམ་དུ་ཡོད་དེ་ཞིབ་པར་འོག་ནས་འབྱུང་བར་འབྱུང་ངོ། རི་

ནས་དུས་རེ་གི་གཞི་སྒྲིལ་བྱེད་པའི་ཉམས་ཚད་མ་ནུམ་དེས་བསྟན་པའི་ལུགས་དང་བཅས་པ་མཐའ་ཚོད་
 བར་གསན་ནས་དེའི་འོག་ཏུ་ཁ་ཆེ་བའི་ཆེན་ལས་ཚད་མའི་ཆོས་སྐད་གསན་པ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་། བྱད་པར་
 རྣམ་འགྲེལ་ལྟ་བུ་ཀྱང་བྱུང་བའི་བྱུས་པར་མཁའ་ན་ནས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་བཤད་སྒྲོལ་སྒྲུ་མ་རྣམས་
 ལས་མཐུན་པ་ཐད་སོར་བཞག་ཅིང་མི་མཐུན་བསྟན་འབྱེན་པའི་བསྟན་འཛོམས་རིགས་པའི་གཏེར་རྩ་
 འགྲེལ་མཛད་པ་དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། དེང་སང་གི་བར་དུ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་བཤད་ཉན་གིན་ཏུ་དར་བར་
 གྱུར་ནས་། ཁངས་ཅན་གྱི་ལྷོངས་ན་ས་རྟོག་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པའི་སྒོའ་འདི་ལས་གཞན་རྒྱུད་པའི་སྒོའ་
 འདི་དང་འདི་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་རྒྱུད་པ་རྣམ་དག་གི་ཁུངས་འཛིན་ཏུ་མེད་ལ་བྱི་མའི་དུས་འདིར་
 བྱི་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྲོ་བ་སྒྲ་ཆོགས་ཏེ། ཞིབ་པར་འོག་ནས་འབྱུང་ངོ་།

ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོའི་བཤད་སྒོའ་འདི་ནི། རྣམ་དེས་ཆོས་མཆོག་དང་བཅས་པ་གཞན་པ་
 བཟང་བོ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་རྒྱུད་དང་བཅས་པ་ཁ་ཆེ་སྐལ་ལྷན་རྒྱལ་བོ་ལས་གསན་པར་སྤང་ཡང་།
 དེ་དག་གི་གོང་ན་རྒྱུད་པ་འདི་ཡོད་གསལ་བར་མ་སོས་ལ། སྐལ་ལྷན་རྒྱལ་བོ་ལ་ནི་བྱི་ནང་པ་གཉིས་
 ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་འཆད་པ་དག་སྤང་ངོ་། ཚད་མའི་མདོ་རྩ་འགྲེལ་གྱི་བཤད་པ་ནི། རྩོམ་དུས་འཆར་
 རུབ་ཅི་རིགས་པར་བྱུང་ཡང་། དེང་སང་ནི་རྩ་འགྲེལ་གྱི་ལུང་རྒྱུན་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པར་མཛོན་པ་དང་།
 ལུས་ལྟ་བུའི་བསྟན་འཛོམས་གསུམ་ལ་ནི་ལུང་བཤད་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་གིན་ཏུ་གསལ་ལ། འཕྲོས་པ་བཞི་པོ་
 ལ་ནི་བཤད་རྒྱུན་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཀྱི་ཁུངས་མ་མཐོང་ངོ་།

གྲུབ་མཐའ་གཞན་ལ་མ་གྲགས་པའི་བདེ་འཆད་ཀྱི་ཆོམས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ།

གསུམ་པ་ནི། བྱི་རོལ་པ་དག་གི་ཆོས་ཀྱི་སྐད་ལ་ཇི་ལྟར་ཡོད་རེ་ཞིག་བཏང་སྟོམས་སུ་
 བཞག་ནས་སངས་རྒྱུས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཐེག་པ་གོང་འོག་དང་སྟེ་སྟོན་རྣམ་པ་གསུམ་མ་སོ་སོའི་དགོངས་
 འགྲེལ་དང་བཅས་པ་དག་ཏུ་གསལ་བར་མ་གྲགས་པའི་བདེ་སྐད་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་
 བཅས་པ་བལྟ་བ་ལ་མིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་མང་པོ་དག་ཡོད་པ་འདི་དང་འདིའི་ཞེས་གསལ་བར་འཆད་
 རུས་པ་དགོན་པར་མཐོང་ནས་འདིར་རགས་པ་ཙམ་ཞིག་བཟོད་པར་བྱ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། ཤེས་བྱ་སྤྱི་

ལྷོག་ནས་འཆད་པའི་ཆོ་གཞན་ལམ་གྲགས་པ་ཅི་ཡོད་པ་དང་། མདོ་སེམས་ཀྱི་ལུགས་འཆད་པ་ན་གཞན་ལམ་གྲགས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དབུ་མའི་ལུགས་འཆད་པ་ན་དེ་འདྲ་དེ་གང་ཡོད་པའོ།

དང་པོ་ལ། ཡུལ་སྐྱང་བ་དང་སེལ་བའི་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་སྐྱང་འཇུག་དང་སེལ་འཇུག་གི་དང་། རྩམ་དང་ལྷོག་པ་ཞེས་དང་། གཉིས་པོ་དེ་ཆོས་སོ་སོ་དང་། ལྷག་པ་དག་ལྷོག་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སྦྱི་དང་གསལ་བ་ཞེས་དང་། རིགས་དང་རིགས་ལྡན་ཞེས་པ་དང་། བྱེ་བྲག་དང་གཞི་མཐུན་ཞེས་པ་དང་། རྩམ་བརྗོད་དང་དངོས་པོ་བརྗོད་པ་ཞེས་དང་། བྱུང་པར་གཞན་སྦྱོང་བ་དང་མི་སྦྱོང་བའི་སྦྱོང་ཞེས་པ་དང་། རང་མཚན་ལ་བརྟེན་དངོས་སུ་མི་སྦྱོར་བ་དང་། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྦྱོང་དེ་ཉིག་པའི་དངོས་ཀྱི་འཇུག་པ་གཞན་སེལ་ཁོ་ན་ལ་འཆད་པ་དང་། གཞལ་བྱ་ལ་རང་སྦྱི་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་དང་། དེ་ནས་དེའི་བྱུང་པར་སོ་སོར་བྱེ་ནས་འབྱེད་པ་དང་། དེ་སྐབས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོང་དེ་ཡང་མཚན་གཞི་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རབ་ཏུ་དབྱེ་བ་མངོན་པ་ལས་ཀྱང་ཞིབ་པའི་བྱིར་དུ་ལྷོག་པ་གཅིག་དང་ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འབྱེད་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་ཅིག་པའི་འབྲེལ་པ་ཤེས་དགོས་པ་དང་། དོན་རང་མཚན་དགག་བསྐྱབ་ཀྱི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བ་དང་། ལུང་གཞན་དུ་རྒྱན་གྱིས་རྟག་པས་རྟག་པའི་དང་། ལས་ཉོན་གྱིས་འདུས་མ་བྱས་པས་མ་བྱས་པའི་གོ་ཆོད་ཀྱང་། འདིར་དེ་དང་དེས་དེ་ཡི་གོ་མི་ཆོད་པ་དང་། གཏན་ཆོགས་རིགས་པའི་བསྟན་འཛིན་ལ་དགོས་པའི་རྣམ་གཞག་གྱི་རོལ་པ་དང་བྱུ་ན་མོང་བ་མང་མོད་ཀྱང་། ཆོས་འདི་པའི་བསྟན་འཛིན་པ་གཞན་ལམ་གྲགས་པ་ནི། གཞན་ཡང་འདི་ལྟར། སྦྱབ་བྱེད་གཏན་ཆོགས་སུ་འགྱུར་བ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡི་རྩ་བ་ཡང་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་གཉིད་དང་བསྟན་འཛིན་གཞན་ལམ་གྲགས་པ་ཞིག་ལ་འཆད་དགོས་པ་དང་། དེ་ཤེས་པ་ལ་འབྲེལ་པ་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་སྡོན་དུ་འགོ་དགོས་པ་དང་། དེ་ཤེས་པ་ལ་ཡང་གཞན་སེལ་བའི་རྣམ་གཞག་ཤེས་དགོས་པ་དང་། དགག་བྱ་འགོག་རྣམས་ཀྱི་འགལ་བ་ལ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བ་ཞིག་དགོས་པ་དང་། བསྐྱབ་བྱར་འཛོག་པ་ལ་ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཆོས་ལྡེ་ཚད་དགོས་པ་དང་། སྦྱབ་བྱེད་དུ་འཛོག་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་སུ་འགོ་དགོས་པ་དང་། དེའི་རྟེན་དུ་འགོ་བ་ལ་ཆོས་ཅན་ཙམ་གྱིས་མི་ཆོག་པར་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དུ་འགོ་

དགོས་པ་དང་། དེའི་ཚོས་སྤྱུ་འཛོག་པ་ཡང་དེར་དེ་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་མི་ཚོག་པར་སྐབས་ཀྱི་གོལ་བས་
དེར་ངེས་དགོས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྷགས་འདིར་ཡོད་ཀྱི། རྟོག་གེ་སྤྱུ་རབས་པ་དག་མ་མེད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་གཏན་ཚིགས་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལྷགས་འདི་ཁོ་ན་
ལ་རག་ལས་པ་དང་། བྱད་པར་དུ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིག་ལ་དགག་བྱ་སྒྲུབ་དུ་རུང་མི་རུང་གི་སྟོ་
ནས་གཉིས་སྤྱུ་འབྱེད་པ་ནི་ལྷགས་གཞན་ལ་མེད་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྒྲུབ་ལ་ཡང་རྩ་བ་དང་
ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་གཞུང་འདི་ནས་བཤད་པ་རྣམས་གཞན་ལ་མེད་པ་དང་། རྟགས་སྟོན་དང་ཕྱོགས་
སྟོན་ལ་གཞི་མཐུན་མེད་པའི་རྣམ་གཞག་དང་། གྲགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། རྫོང་
བྱེད་ཀྱི་སྒྲུ་ཐམས་ཅད་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇུག་པའི་རྣམ་གཞག་ལྷགས་འདི་ལས་གཞན་ལ་
མེད་པ་དང་། འཇིག་རྟེན་དང་གཞུང་གཞན་ན་རང་ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་ལས་གཞུང་བྱའི་གནས་གསུམ་
ཀ་འབྲུབ་པར་འཆད་ཀྱང་འདིར་ནི་ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་གི་ན་ལྟོག་ཁོ་ནའི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། དེ་ཡང་
དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པར་ངེས་པ་ཉིད་ལ་རགས་ལས་པ་དང་། གཞུང་བྱའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་
ལ་དབྱེད་པའི་སྐབས་སྤྱུ་ཁས་བླངས་དང་རང་ཚིག་འགལ་བ་ཙམ་གྱིས་འགལ་བའི་གོ་མི་ཚོད་པ་དང་།
རྟགས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྟོན་དང་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་ཞེ་འདོད་ལ་རྩི་བ་ཡིན་གྱི་སྒྲིལ་ཙམ་གྱི་དེ་དང་དེས་དེ་
དང་དེའི་གོ་མི་ཚོད་པ་དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་སྤྲེགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་འཛོག་པའི་རྟགས་དང་སྟོར་
བས་དམ་བཅའ་མི་འབྲུབ་པ་དང་། གཞུང་བྱའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཚེ་ཕྱོགས་ཚིག་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་
མི་རུང་བ་དང་། གིན་ལྟོག་ལ་དབྱེད་པའི་ཚེ་དེ་དེར་རུང་བ་གཅིག་ཡོད་ཀྱང་སྒྲུབ་པ་འགོད་པའི་ཚེ་
ཕྱོགས་བརྗོད་ན་ལྟོག་པའི་སྟོན་ཅན་དུ་འབྱུང་བ་ཞེས་པ་འདི་རྣམས་ཀྱང་གཞུང་གཞན་ན་མེད་དོ།

རྟོག་པའི་རྣམ་གཞག་ཚོས་མངོན་པར་མ་གྲགས་པ་སྒྲུ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛོན་པའི་རིག་པ་
ལ་རྟོག་པའི་གོ་དོན་དུ་འཛོག་པ་དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ན་དབང་གི་སྟོག་བྲལ་གྱི་རྣམ་གཞག་
ཚོས་མངོན་པར་མ་གྲགས་དག་འདིར་ཞིབ་མོ་ཉིད་དུ་འཆད་དགོས་པ་དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་གཙོ་
ལའོར་དག་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྡན་མཚུངས་ཀྱིས་ལྷགས་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པར་འཆད་དགོས་པ་
དང་། ཤེས་རིག་གི་དབྱེ་བ་ལ་ཚོས་མངོན་པར་སེམས་སེམས་བྱུང་གི་རྟེན་གྲངས་བཤད་པ་ཙམ་ལས་

མེད་པ་ལ་འདིར་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་དང་། མངོན་རྗེས་དང་། གཉིས་པོ་སོ་སོའི་ནང་ཚན་དང་།
 མངོན་སུམ་ལྟར་སྤང་གི་དབྱེ་ཚུལ་དང་། རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་གྱི་བར་ན་རྟགས་འཛིན་གྱི་སེམས་
 ཞེས་བྱ་བའི་རྣམ་གཞག་གཞན་ལ་མ་གྲགས་པ་རྣམས་བཤད་ལ། དེ་ལྟར་བཤད་པ་དེ་རྣམས་རི་
 བཞིན་དུ་མ་གཤིས་ན་སྡེ་སྡོད་གྱི་ལུང་མང་པོའི་འདོད་པ་གཤིས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་གཙང་མར་འཆད་
 མི་གཤིས་པས་ན། དགོས་པའི་བྱུང་བར་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་དང་བཅས་ཏེ། རི་སྐད་དུ། བསྐྱབ་དང་གཞན་
 སེལ་རྣམ་དག་གི། མིག་དང་སྒོ་གྲོས་གསལ་ལྡན་པའི། རྟོག་གེ་བ་དེ་གཤིས་བྱ་ཡི། རྟེན་ཅིན་བལྟ་ལ་
 གྲུབ་མཐུན་འདྲ།¹⁶ །ཞེས་གསུངས་སོ།

གཞན་ཡང་རང་གི་བརྟན་པ་དང་སྟོན་པ་སྟོན་མེད་དུ་བསྐྱབ་པ་དང་། གཞན་གྱི་དེ་དང་དེ་
 སྟོན་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་ངོ་གཤིས་པ་ལ་ནི་བཤད་མ་ཐག་པའི་རྣམ་གཞག་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་དག་
 གཤིས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ལེའུ་
 འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པ་ཐོག་མར་གཤིས་ཟེན་པའི་འོག་ཏུ་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ལ་སྒྲོབ་དགོས་པར་
 གསུངས་པ་བཞིན་ནོ། །ཕྱི་རོལ་པའི་རྟོག་གཏེར་ཚུལ་རྒྱས་པར་གཤིས་པ་ཅམ་གྱིས་ནི། བཤད་མ་ཐག་པའི་
 དགོས་པ་དེ་འགྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་གི་རིགས་པ་ནི་ཚར་བཅད་¹⁷ དང་ལྟག་ཚད་ཀྱི་གནས་སུ་
 བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཡབ་སྐུས་གྱིས་བཤད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་གངས་ཅན་གྱི་རབས་པའི་རིགས་པའི་
 ཚུལ་བཞིན་ནོ།

གཉིས་པ་ནི། མདོ་སྡེ་པའི་གཞུང་ཚུགས་པའི་བསྟན་འཛོམས་རང་རྟེན་བཞག་པ་ནི་བོད་ན་
 ཡོད་པར་མི་འཆད་ལ། དེའི་གྲུབ་མཐའ་གཞུང་སོ་སོ་ནས་བསྟན་དགོས་པ་དེའི་ཆེ་དེའི་གྲུབ་མཐའ་
 གཞུང་གཞན་དུ་མ་གྲགས་པ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཡབ་སྐུས་གྱིས་འཆད་པའི་ཚུལ་འདི་ལྟར། ཕྱི་རོལ་
 ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་དང་། ཡུལ་ཅན་གཤིས་པའི་རྣམ་གཞག་གོ།

དང་པོ་ལ་རང་སྤྱི་གཉིས་ལས། ཕྱི་མ་ནི་གཞན་སེལ་པའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་འཆད་པ་དེ་
 དག་ཡིན་ལ། དང་པོ་ལ་འཛིག་རྟེན་ན་གྲགས་པའི་རྣམ་གཞག་ཐད་སོར་གཞག་པ་དང་། མདོ་སྡེ་པ་

རང་གི་རིགས་པས་བཞག་པའི་སྐབས་གཉིས་ལས། དང་པོའི་ཆེན་མོ་སེར་དང་ཀ་བུ་མ་ལ་སོགས་
 པའི་རགས་པ་རྣམས་ཀྱང་། དངོས་པོ་དང་མོ་ཆེ་སུམ་གྱི་སྐྱེ་བྱ་དང་། དེས་དེ་རིག་པ་ཡང་འཛིག་ཏེན་
 བ་གྲགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་འཛིག་ལ། གཉིས་པ་ནི་རགས་པ་དང་རྒྱུན་གྱི་དངོས་པོ་དེ་དག་ལ་མདོ་སྤྲོ་
 པ་རང་གི་རིགས་པས་བཞག་པའི་ཆོན་མི་རྟེན་པའི་ཕྱིར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ཅི་ཞིག་ཡོད་ན་ཕྱོགས་
 ཀྱི་ཆ་མེད་པའི་རྩལ་སྤྲ་རབ་ཁོ་ནའོ། །དེ་ཡོད་པར་གང་གིས་འབྱུང་ན་མདོན་སུམ་གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ཏེ།
 དེས་དེ་དངོས་སུ་མི་རིག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྗེས་དཔག་གིས་ཏེ། རོན་སྤང་གི་ཤེས་པ་རེས་འགའ་སྤྱི་
 པའི་རྟགས་ཀྱིས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་དོན་སྤང་གི་ཤེས་པ་ནི་རང་གི་གཟུང་ཡུལ་དང་དུས་མི་མཉམ་པས་ན་
 དངོས་སུ་མི་རིག་པ་དང་། དེའི་རྣམ་པ་རིག་པ་ལ་དེ་རིག་པར་བཏགས་པ་དང་རྣམ་པ་དེ་ཡང་རགས་
 པའི་རྣམ་པར་འཆར་གྱི་སྤྲ་རབ་ཀྱི་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤང་རྩལ་དང་གནས་རྩལ་མི་མཐུན་པར་འཆར་བ་
 ཡང་རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་ཀྱི་རྩལ་སྤུན་དེ་ལྷ་བོ་དང་བཅས་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པ་ལས་དང་། ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་
 བཏྲ་བའི་མདོན་སུམ་གྱིས་དེ་དངོས་སུ་མ་རིག་ཀྱང་དེ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་བྱེད་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པ་
 དང་བྲལ་ཞིང་མ་འབྲུལ་བའི་སྐྱེ་བ་ཡིན་པ་ལས་དང་། དངོས་སུ་མ་རིག་ཀྱང་གཞལ་བྱར་འཛིག་པ་ནི།
 གཟུང་ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་པ་ལས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱོད་རྩལ་གཉིས་བསྐྱུབ་ཀྱི་རིགས་པ་ཡང་
 ལུགས་འདི་ཡི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། རྩལ་གཉིས་པོ་ཡང་ཁ་ཕྱིར་བཏྲ་དང་། བྱང་བཏྲ་གསལ་རིག་
 གི་ཆ་ཙམ་ལ་འཛིག་པ་དང་། ཁ་ཕྱིར་བཏྲའི་ཤེས་པ་ཀྱན་ཀྱང་ཡིན་ལུགས་རང་རིག་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པ་
 དང་། རྗེས་སུ་དཔག་པས་ཀྱང་གཞལ་བྱ་གཞན་སེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་ཀྱང་དངོས་ཀྱི་རིག་བྱ་ནི་
 ཤེས་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པ་དང་། རོན་དམ་བདེན་པའི་ངོས་འཛིན་ཡང་གང་ཟག་དང་གཞན་སེལ་བ་དང་།
 རགས་རྒྱུན་གྱི་དངོས་པོ་གནས་རྩལ་དུ་མ་གྱུབ་པས་བྱུང་བར་དུ་བྱས་པའི་ཕྱོད་བ་གསལ་རིག་གི་ཆ་ལ་
 འདོད་པ་རྣམས་སོ།།

གཉིས་པ་ཡུལ་ཙན་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་ལ། སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དང་སོ་སོའི་དབྱེ་བ་དག་
 ལས། དང་པོ་ནི་གཞུང་དུ། མི་བསྐྱུབ་དང་མ་ཤེས་དོན་གསལ་དང་། བཅད་ནས་ཞུགས་པའི་དོན་ལ་
 མི་བསྐྱུབ་གསུམ་བཤད་པ་རྣམས་ནི། ལུགས་འདི་ཡི་མདོ་སྤངས་དབྱུང་དང་གསུམ་ཀ་ལ་བྱུང་བྱེད་

དུ་འགྲོ་ཞིང་དང་པོས་ཡུལ་གྱི་མི་བསྐྱ་བ་དང་། གཉིས་པས་ཡུལ་ཅན་གྱི་མི་བསྐྱ་བ་དང་། གསུམ་པས་
ནི་མི་བསྐྱ་བར་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་ནི་གཞལ་བྱ་འཇལ་ཚུལ་ལས་འབྱེད་དགོས་པར་བསྟན་པས་ཏེ།
གསུམ་ཀ་ཡང་དོན་ཅིག་ལ་འདུ་བ་དང་། འཇལ་ཚུལ་གྱི་བྱུང་པར་ཡང་འཇུག་ཡུལ་གཅིག་པོ་དེ་ལ་
སྒྲུང་བའི་སྒོ་ནས་དང་། སེལ་བའི་སྒོ་ནས་འཇལ་བའོ། །དེ་ལྟར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། རེས་
འགའ་མངོན་དུ་གྱུར་བ་དང་། རེས་འགའ་ལྟོག་དུ་གྱུར་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱིས་ཞེས་བ་དང་།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། མདོ་སྤེལ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སངས་ཡང་རྗེས་དཔག་ཁས་ལེན་པས་
དུས་ཀྱན་གྱི་ཆོ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བ་པ་ནི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་དུ་
རྗེས་དཔག་ཡུལ་དང་བཅས་པ་ཁས་མི་ལེན་པས་མངོན་སུམ་གཅིག་སྤྱད་དང་། ཚུ་རོལ་མཐོང་བ་དང་
འཕགས་པའི་རྗེས་ཐོབ་དུ་ནི་ཚད་མ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་དང་། མངོན་སུམ་ལ་དབྱེ་བ་བཞིར་
འབྱེད་པ་དེའི་ཆོ། གསུམ་ནི་ཆོས་མངོན་པ་དང་ཡལ་ཆེ་མཐུན་ལ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ནི་ཆོས་མངོན་
པ་ལས་བྱུང་པར་དུ་འདིར་བདག་ཀྱིན་ཡིད་དབང་གི་བཤད་པ་མི་མཛད་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་
ཁོ་ནའི་ཡུལ་ཅན་དུ་མི་འཆད་པར་མ་ཟད། གཞུགས་སོགས་དོན་ལྡེ་པོ་ཁོ་ནའི་ཡུལ་ཅན་དུ་འཆད་པ་
དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འགྲེལ་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མཚན་ཉིད་དང་སྦྱེ་ཚུལ་མཐའ་གཅིག་དུ་འཆད་
མ་ཤེས་པ་དང་། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡང་མངོན་སུམ་གཞན་ལས་ལྟོག་པས་འབྱེད་དགོས་ཀྱི་རྗེས་
ལོགས་སུ་ངོས་བཟུང་བར་མི་ལུས་པ་རྣམས་དང་། རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་ཀྱི་འཆད་ཚུལ་འདི་ཡང་།
གཞུང་ལུགས་གཞན་དུ་མ་གྲགས་པར་མ་ཟད་ལུགས་འདི་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་བ་གཞན་
ན་མ་གྲགས་ཀྱི་སྒོ་བ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་གིས་གསལ་བར་བཤད་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་དང་། རྗེས་
དཔག་ལ་རང་དོན་དང་གཞན་དོན་གཉིས་སུ་འབྱེད་པ་འདི་ཡང་གཞུང་གཞན་ན་མ་གྲགས་པ་དང་།
ཚད་མ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་གཞག་གི་འཛོག་ཚུལ་འདི་ཡང་བྱེད་གཉིས་པོ་ངོ་བོ་གཅིག་པ་ཁོ་ནར་
བསྐྱབ་པས་ན་བདེ་སྦྱོང་པའི་གཞུང་དང་ཅུང་ཟད་མི་བྱུན་པར་བཤད་པ་དང་། དེ་ལྟར་བཤད་པའི་
དགོས་པ་ཡང་། ཚད་མ་ནི་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དང་། གཞལ་བྱ་འཇལ་བ་དང་རྟོགས་པ་ནི་བསྐྱེད་འབྲས་
སུ་དོགས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར་དུ་དང་། དེ་སེལ་དགོས་པ་ཡང་རི་སྐྱད་དུ། འདི་དག་གིས་ཡོངས་སུ་

དབྱེད་ནས་འཇུག་པ་ན་¹⁰ ཞེས་སོགས་སུ་བྱེད་པ་པོ་ཚད་མ་གཅིག་གིས་ད་གཞོད་གཞལ་བྱ་འཇལ་བ་
ལྟ་བུར་བཤད་པ་ལ་དོགས་པ་ལོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚོས་མངོན་པར། རྒྱ་འབྲས་དུས་མཉམ་པ་གཙོ་ཆེ་བར་
བཤད་པ་ལས་འདིར་ནི་རྒྱ་དུས་སུ་འབྲས་བུ་མ་སྟེས་པ་དང་། འབྲས་དུས་སུ་རྒྱ་འགག་ཟེན་པ་ཁོན་ར་
བཤད་པ་ནི་རེ་གི་གམངོན་པ་དང་མི་བྱན་པ་ལྟ་བུར་སྟངས་ཡང་། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་བ་དག་བདག་སྟེ་
འགོག་པའི་རིགས་པ་དང་མཐུན་པས་གིན་ཏུ་བཟང་ངོ་།།

དེ་ལྟར་མདོ་སྡེ་པའི་སྐབས་སུ་མཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཆད་ཚུལ་ཇི་སྟན་བཤད་པ་དཔེ་ཞིག་
དུ་སེམས་ཅམ་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་ཚོས་མངོན་པ་ན་མ་གྲགས་པ་དག་ཇི་ལྟར་འཆད་པའི་ཚུལ་ནི། རྣམ་
འབྲེལ་མཛད་པས་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་རིགས་པས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་འགོག་པར་མཛད་པ་ནི་ཚོས་
མངོན་པའི་རང་རྐང་ཚུགས་པ་མ་ཡིན་མོད་ལུང་གཞན་མང་པོ་དང་མཐུན་པས་བྱན་མོང་བ་ཡིན་ལ།
ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱང་པོས་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་དང་། གསལ་ཞིང་རིག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་
དོན་དུ་སྟངས་བ་སེམས་སུ་བསྐྱབ་པ་འདི་ནི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་སྟེ་ལྷགས་གཞན་ན་མི་གསལ་ལོ། །གཏན་
ཚིགས་དེ་དག་གི་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གང་དང་ཅི་སྟངས་བ་ཐམས་ཅད་སྟངས་མཐུན་རང་གི་སེམས་སུ་
བསྐྱབ་ལ། དེའི་ཆེ་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ནི་སྟངས་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་མེད་པར་འབྱུང་བ་ཡིན་
ཏེ་གང་སྟངས་ཐམས་ཅད་སེམས་ཡིན་ཞིང་མི་སྟངས་བ་ནི་གང་ཡང་མ་དམིགས་པའི་བྱིར་རོ། །སྟངས་བ་
ཐམས་ཅད་སེམས་སུ་ནི་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལས་ཀྱང་འབྱུང་ན་འདི་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཞེན། རྣམ་
པ་གཏོད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ལོགས་ན་ཡོད་པ་དང་མེད་པར་འདོད་པ་ནི་ཁྱད་པར་རོ། །ལྷགས་འདིར་བྱི་
རོལ་གྱི་དོན་མེད་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད་སྟུང་པ་ལ། གང་དང་གང་དུ་སྟངས་བའི་གེས་རྣམ་དེ་ཉིད་དོ། །དེའི་
བྱིར་འདིར་གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ་རང་རིག་འབྲས་བུར་འཛོག་གོ། །བྱི་རོལ་གྱི་དོན་རང་མཚན་མེད་པ་དེ་
བཞིན་དུ་གཞལ་བྱ་སྟེ་མཚན་དུ་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རིགས་སྟེ་དང་ཚོགས་སྟེ་གང་
དུ་སྟངས་ཡང་སྟངས་མཐུན་གྱི་རྟོག་པ་ཉིད་ཡིན་གྱི་དེ་ལས་གཞན་དུ་མ་དམིགས་པའི་བྱིར། བཤད་པ་འདི་
སེམས་ཅམ་པའི་སྐབས་སུ་མི་འབྱུང་ངོ་སྟུང་ན། མི་འབྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་རྒྱས་མ་
བསྐྱེད་པའི་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་གང་དང་ཅི་སྟངས་བ་དེ་སྟངས་མཐུན་གྱི་སེམས་ལས་གཞན་དུ་མེད་

པར་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ན་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ལུའུ་ལ་པ་ལ་སྐྱར་བའི་དོན་ལོགས་
ན་ཡོད་པ་ནི་རང་གིས་ཁེགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་བཤད་པ་ན་རྗེས་དཔག་གིས་སྤྱི་མཚན་གཞལ་བྱར་
བྱེད་པ་མི་འཐད་དེ། རྗེས་དཔག་ལ་དེར་སྐྱར་བ་ནི་སྤྱི་མཚན་མ་ཡིན་དེ་ལས་གཞན་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར་
སྙམ་དུ་སེམས་པ་དེ་ནི་གནས་ཚུལ་ལ་ཞུགས་པའི་ཚད་ལྟར་རིགས་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། མེད་
པ་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་ཕྱིར།⁹⁹ ཁེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པས་སོ།།

སེམས་ཙམ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་འདིར་བཤད་པ་ནི་བྱམས་པའི་ཚོས་དགོངས་འགྲེལ་དང་
བཅས་པ་གཞན་དུ་བཤད་པ་ལས་ཆེས་མཐུར་བ་ཡིན་ཏེ། འཚོལ་བ་བཞེས་གསལ་བཤད་པ་ན་མས་ལས་
འདི་རྟོགས་སྤྱི་མཚན་སོ། །དེ་ལྟར་སྤྱི་མཚན་དང་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པ་ལ་ནི་གཟུང་བ་
ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་ལྟར་བ་དེ་དང་འཇུག་པ་སེམས་བསྐྱེད་བྱེད་དུ་སྤྱོད་པའི་ཚེ། བྱར་
སེམས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་བཟོད་པ་ཚུན་ཆད་དུ་འགོ་ནུས་ཤིང་། དེ་དང་མ་འབྲེལ་བ་ཉིད་དུ་ཉམས་སུ་བྱུང་
ན་རང་ཆུལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་འདིར་ཡོད་ངོ་བོས་པའི་ཚོས་ནི་གཟུང་ན་མ་
རང་མཚན་པ་གཅིག་ཕུ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་དེའི་ཚེ་གཟུང་ན་མ་རང་མཚན་ད་ལྟར་མ་འོན་དུ་གྱུར་པ་ནི་
མཛོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་དང་། མ་འོངས་པ་དང་གཞན་རྒྱུད་ཀྱི་གཟུང་ན་མ་རང་མཚན་པ་ནི་རྗེས་
དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་པས་ན། འཇུག་ཡུལ་མཛོན་སུམ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པའི་དྲགས་ཀྱིས་ཚད་
མ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པར་བསྒྲུབ་པའོ། །མཛོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་བཤད་པའི་མ་ལུའུ་ལ་པའི་
རིག་པ་དེར་འཇོག་པ་ལ་ནི། འཇིག་རྟེན་ལྟན་སྤྱི་མཚན་དང་བྱེ་མདོ་དག་གི་ཚུལ་ལ་ནི་འབྲེལ་གྱི་འཇུག་རྒྱ་
བཞེས་པ་ལ་རྒྱུད་པ་ལས་མ་བསྐྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཚོགས་མོད། ཐེག་པ་ཆེན་པོར་ཞུགས་ནས་ནི་
ལུགས་ཀྱི་འཇུག་རྒྱུ་མ་བསྐྱེད་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། འཇུག་མ་ལུའུ་ལ་པའི་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་གཙོ་བོ་
ནི་དེ་དང་བྲལ་མ་བྲལ་ལ་འཆད་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་བས་ན་ལུགས་འདིར་དོན་རིག་པའི་མཛོན་སུམ་
མི་སྤྱོད་དོ། །འདིར་ན་ལ་འབྱོར་མཛོན་སུམ་གྱི་དངོས་ཀྱི་རིག་བྱ་ཡང་ཤེས་པ་རང་མཚན་ཉིད་ཡིན་གྱི་
མེད་པར་དགག་པ་ལ་འཆད་པ་ནི་ལུགས་འདི་ལ་མེད་དོ།།

དེ་ལྟར་བཤད་པ་དེ་དག་ནི་བཀའ་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་
 སྐབས་འདིར་གྲུབ་མཐའ་སྒྲིབ་བཞིའི་ནང་ནས་སྐུ་ཚུལ་གྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན་ལ།
 དེ་ནས་དེའི་འོག་རྩ་རང་ལུགས་ཀྱི་དབྱུང་མ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་ལྟར། ལུགས་འདི་ལ་ནི་དོན་རྩ་
 སྒྲིབ་པའི་རྣམ་རིག་གསལ། གཟུང་བའི་རྣམ་པ་ཁྱད་གཞིར་བཟུང་ནས་བདེན་མེད་རྩ་བ་སྒྲིབ་པའི་རིགས་
 པ་ལ། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་གཅིག་དང་རྩ་བའི་རིགས་པ་ཡང་གསུངས་ལ། གཞུང་རྒྱས་པ་ལས་
 བེ་གཟུང་བ་མེད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་འཛིན་པ་མི་འགྲུབ་པར་གསུངས་སོ། །སྐབས་དེའི་འཛིན་པ་ནི་
 གཟུང་རྣམ་དང་དོན་གཅིག་པས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་རྩ་བ་སྒྲིབ་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་གཟུང་འཛིན་
 གཉིས་སྟོང་རྩ་བ་ལ་མེད་པས་པའི་སྟོང་བ་ཉིད་མེད་པར་དགག་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་ནི་ཡོད་པ་སྟོང་འདོགས་
 ཀྱི་མཐའ་སེལ་བར་བྱེད་མོད། གནས་ལུགས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྩ་བའི་མི་རུང་སྟེ། ལྟོག་པ་གཞན་སེལ་
 ལས་མ་འདས་པའི་བྱིར། གཞན་སེལ་དེ་ཡུལ་རྩ་བའི་སྟོང་ཡང་རྟོག་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པས་སྤང་
 བྱེད། །དེ་ལྟར་གནས་ལུགས་དོན་དམ་པའི་བདེན་པར་གྲུབ་པ་ནི་གོང་རྩ་བཤད་པའི་གཟུང་བ་དང་
 འཛིན་པ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོང་པས་ཁྱད་པར་རྩ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཏེ། དངོས་མིང་ནི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡེ་
 ཤེས་སོ། །དེ་ཉམས་སུ་བྱོང་བའི་རང་ལྟ་པའི་མཛོད་སྐུ་རྗེས་མཐུན་པ་སྟོང་བའི་ལམ་དང་། མཚན་
 ཉིད་པ་མཐོང་བའི་ལམ་ནས་མཛོད་རྩ་བའི་དེས་ནི་སྒྲིབ་གཉིས་བག་ཆགས་དང་བཅས་པ་འཛོམས་
 རུས་པས་ན། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་གཞུང་ལས་འབྱུང་བའི་ལྟ་བ་མཐར་ཐུག་གོ། །འདི་ལ་
 ཡང་ལྟོག་པས་བྱེད། གང་ཟག་གི་དབང་རྩ་བའི་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྟོང་དང་། ཚོས་ཀྱི་དབང་རྩ་
 བྱས་པའི་ལོ། །རི་སྤྱོད་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྟོང་གཏན་ལ་མ་ཐབ་པ་དེ་སྤྱོད་རྩ་བའི་སྟོང་པ་ཉིད་བཅུ་དྲུག་
 གི་དབྱེ་བ་མཚན་ཉིད་པ་མི་འབྱུང་ཞིང་། གང་ཟག་གི་དབང་རྩ་བའི་གཟུང་མེད་ཙམ་གཏན་ལ་
 མེད་པ་ནི་ཉན་ཐོས་སྟེ་པ་དང་དེའི་ཐེག་པ་ལའང་འབྱུང་ངོ་།།

རང་ལུགས་ཀྱི་དབྱུང་མའི་སྐབས་འདི་ནི་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོས་ནི། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡེ་
 ཤེས་གཅིག་ལྟ་སྟེ། དེ་ལས་གཞན་གཟུང་འཛིན་གྱིས་བསྐྱུས་པའི་ཤེས་བྱ་རི་སྟེད་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ནི་
 རྒྱུ་རྗེ་བ་ཀྱི་བདེན་པའོ། །བདེན་པ་དེ་སྤྱང་ཡུལ་རྩ་བའི་སྟོང་ནི་ལུས་པ་ཁོ་ན་ཏེ། གཉིས་སྒྲིབ་གི་

མ་རིག་པས་བསྐྱད་པའི་ཕྱིར་དོ། །སྐྱབས་འདིར་ནི་གཞན་དབང་སྐྱ་མ་ལྟ་བུར་འཛིག་པ་ཡིན་གྱི་བདེན་པ་ནི་སེམས་ཙམ་པའི་སྐྱབས་སོ། །ཡོད་པ་འདོད་པའི་ཚོས་གཅིག་པུ་དེ་ཡང་། གཅིག་དང་དུ་མ་ལ་སོགས་པའི་རིགས་པས་དབྱད་ན་ཡོད་མིན་ཉིད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པ་དག་གིས་དེའི་ཆོ་དེ་ལྟར་འདོད་ཀྱང་འདིར་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་གཞན་དུ་ན་ཆད་པའི་ལྟ་བར་ཐལ་བས་སོ། །འདིར་ནི་སྐྱེས་པ་དེ་དག་གིས་དབྱད་པ་ན་མ་རྟེན་པས་ཡོད་མ་ཡིན་གྱི་གོ་ཆོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཚོས་དབྱིངས་དེ་ནི་སྐྱོད་ག་གི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཕྱིར་དང་། འཕགས་པ་ཆེན་པོའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གྲུབ་པས་ན་ཡོད་པ་ཉིད་དོ། །དབྱུང་འདིའི་གོང་ན་ནི་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཡི་ཕྱི་མོར་གྱུར་པའི་དབྱུང་མ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་དྲི་མེད་འོད་སོགས་གྲུབ་མཐའི་དབྱེ་བ་འཆད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། བཤད་མོད་དེ་ལྟར་བཤད་པ་ཙམ་གྱིས་འདི་དེར་མི་རུང་བ་ཉིད་དུ་མི་འགྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན་སྒྲགས་ཀྱི་དབྱུང་མ་བཞིན་ནོ། །སྤྱིར་བྱམས་པའི་ཚོས་དང་ཐོགས་མེད་མཆེད་ཀྱི་གཞུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་ནང་ན་ནི་རང་གཞུང་གི་དབྱུང་མ་འདི་ཡི་གོང་ན་ནི་སྒྲགས་ཀྱི་དབྱུང་མ་ལས་གཞན་རང་གི་ལྟ་བ་ལས་ལྟག་པའི་དབྱུང་མ་ཞིག་ཡོད་པར་ནི་ཟུར་ཙམ་ཡང་མི་འཆད་ལ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པ་ལ་ནི་སྐྱར་པ་འདེབས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་དག་གིས་ཀྱང་དེ་ལ་སེམས་ཙམ་པ་ཞེས་དང་། མཚན་མར་དམིགས་པ་ཞེས་སྐྱར་འདེབས་པར་བྱེད་མོད། བཀའ་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་དང་སྐྱ་ན་མེད་པའི་རྒྱུད་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་དབང་པོར་བྱས་ནས་ཕྱོགས་སུ་ལྷུང་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་གྲུབ་པའོ། །

འགྲེལ་བྱེད་མཁན་པོ་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།

གསུམ་པ་འགྲེལ་བྱེད་མཁན་པོ་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། འཕགས་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བྱེད་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། བོད་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བྱེད་ཚད་ལྡན་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། བོད་ཁྱི་རབས་པ་དག་གིས་ཇི་ལྟར་འཆད་པའོ།

འཕགས་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བྱེད་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།

དང་པོ་ལ་རང་གི་འགྲེལ་བས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། གཞན་གྱི་འགྲེལ་བས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ་དང་། གཞན་འགྲེལ་དག་ལས་འཐད་པའི་ཆ་གང་ཡིན་པའོ།

དང་པོ་ནི་ཚད་མ་མདོའི་རང་འགྲེལ་ལ་ནི་འཕགས་ཡུལ་ན་རྩོད་པ་ཡོད་པར་མ་གྲགས་པ་ནི་ཡ་མ་ཉའི་^{༡༩}འགྲེལ་བཤད་ཆེན་པོ་དང་རྒྱལ་དབང་སྒྲུལ་འགྲེལ་བཤད་དག་གིས་ཤེས་པར་བྱས་ལ། བོད་དུ་ནི་སྟོན་དང་བྱི་མའི་དུས་སུ་ཡང་ཐེ་ཚོམ་ཅན་དུ་བྱེད་པ་དག་བྱུང་མོད། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལས་གཞན་འགྲེལ་བ་དག་གིས་ལེགས་བཤད་ཆོལ་བའི་འབད་རྩོད་དགོས་པ་མ་ཡིན་ལོ། །ཚད་མའི་བསྟན་འཛིན་གྱི་རྩ་བ་སྤེལ་དུ་བྱས་པ་འདི་ལ་སྟོབ་དཔོན་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྩ་བ་རྒྱས་འབྲིང་བསྟན་གསུམ་གྱི་ཚུལ་དུ་བཤད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོག་གི་འགྲེལ་བ་ཉག་ཉག་མང་པོ་ལ་རག་མ་ལས་པར་འཆད་བྱས་ཤིང་། དཀའ་གནས་ཀྱི་རང་འགྲེལ་ནི་རྩ་བའི་བསྟན་འཛིན་བྱི་མ་བཞི་པ་དག་སྟེ། བསྐྱབ་པ་དང་སྟན་འབྱེན་པའི་རྩ་བའི་གནད་འགག་དམ་ཤོས་ནི་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འགྲེལ་བ་ཉིད་ཡིན་ལ་དེ་ལེགས་པར་ཤེས་ན་འགྲེལ་བའི་གནས་ཀྱང་མ་ཞོར་བར་ཤེས་བྱས་པས་ན་དེའི་ཆེད་དུ་འགྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རབ་བྱེད་གསུངས། རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་གྱི་ཚུལ་ལ་གང་དང་ཅི་སྟངས་བ་ཐམས་ཅད་སྟངས་མཁན་རང་གི་སེམས་སུ་བཤད་པ་དེའི་ཆེ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་བལ་བ་དང་། སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་ཡང་གཅིག་ཏུ་བལ་བ་སོགས་ཀྱི་དྲོགས་པ་སྦྲང་བའི་བྱིར་དུ་རྒྱུད་གཞན་གྱུ་བ་གསུངས་ལ་སྐབས་འདིར་སེམས་ཅན་སོ་སོའི་ཤེས་རྒྱུད་སྒྲིབ་པ་དང་བཅས་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པའི་དབྱེ་བས་རྒྱུད་སོ་སོར་ཡོད་ལ། སྒྲིབ་པ་ཟད་པའི་ཆེ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིལ་ཡེ་ཤེས་གཅིག་ཏུ་རོ་གཅིག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བཀའ་འཁོར་ལོ་གསུམ་པའི་དགོངས་པའོ། །འདིར་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་ལ་དེ་དང་དེར་སྦྲང་བ་དེ་ནི་དེ་དང་དེའི་གཟུགས་བརྟན་ནམ་རྣམ་པ་ཡིན་གྱི་དེ་དག་དེ་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་དྲོགས་པའི་གནས་སྟེ་མ་དེར་ཐལ་བས་སོ། །དེའི་བྱིར་མངོན་ཤེས་འདི་ནི་རང་རིག་པ་ཁོ་ན་སྟེ། གལ་ཏེ་གཟུང་འཛིན་རྒྱས་

གཞན་དུ་ཐལ་བ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ལ་གཟུང་འཛིན་གྱི་ཐ་སྟོན་ནི་མེད་ལ། རྒྱུད་གཞན་ནི་གྲུབ་པ་ཁོ་ནའོ། །གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པར་ནི། གཏན་ཚིགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གྱེ་བྲག་དུ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཙམ་སྟེ། ལེགས་བཤད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་ལུས་ལྟ་བུའི་བསྟན་འཛིན་གསུམ་ལ་མ་འདུས་པ་མེད་དོ། །ཚོད་རིགས་ནི་ལྟག་ཚོད་དང་ཚར་བཅད་ཀྱི་གནས་གྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་ན། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་བར་བྱེད་ཅིང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲིང་པོའི་གཞུང་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ལ་གལ་ཆེ་བའོ། །

གཉིས་པ་ནི་ལྟ་ཤུག་གིས་རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལུ་དང་ཁྲ་འཆད་ཅིང་ལུ་འདི་དཀའ་བའི་གནས་ཆེ་བས་ཡན་ལག་ལྟ་བུའི་བསྟན་འཛིན་བཞེ་ཡང་འདི་ཡི་དོགས་གཙོད་དུ་འཆད་ཅིང་ལུ་འདི་ལ་རང་གི་འགྲེལ་བ་ཡང་མཛད་ལ། འདི་ལེགས་པར་གྲེས་པ་སྟོན་དུ་མ་བཏང་ན་ཚད་མའི་བསྟན་འཛིན་འཆད་མི་གེས་པར་འདོད་དོ། །ཚད་མ་ཡང་དབེ་ཡི་ཚད་མ་འཛིན་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་དང་། དོན་གྱི་ཚད་མ་སངས་རྒྱས་བཙུག་པོའི་ལྟ་བུ་འདས་ལ་བཞེད་པ་སོགས་ཏེ་མཚོན་པ་ཙམ་མོ། །རྒྱན་གྱི་མཁན་པོ་དང་ཉི་མ་སྐྱེས་པས་ནི་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལུ་ནས་དབུ་བཙུག་སྟེ་འགྲེལ་བ་མཛད་ལ་རང་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་ནི་ཚིག་གི་དང་དཀའ་གནས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་སྟོན་པ་དཔོན་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱས་པར་མཛད་ཟིན་པ་ལ་བསམ་ནས་འགྲེལ་བར་མི་མཛད་ལ། ཚད་མ་ལ་ཡང་ཐ་སྟོན་པ་དང་དོན་དམ་པ་གཉིས་ལས་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་ནི་དོན་དམ་པའི་ཚད་མའི་མིང་ཅན་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཡི་གེས་ལ་བཤད་ནས་མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་དབུ་མར་གནས་པ་ཉིད་དུ་འཆད་པ་སོགས་ཏེ་མཚོན་པ་ཙམ་མོ།^{༤༥} །ཤུག་སྟོས་ཀྱང་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཡི་གེས་གཞུང་གི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོར་འཆད་མེད་ཀྱང་དབུ་མའི་ཐ་སྟོན་མ་མཛད་པས་ན་དེ་ལྟར་བཀལ་ཞེས་མ་གཤགས་པའོ། །རྒྱལ་བ་ཅན་ནི་ལྟ་དབང་སྟོས་རྣམ་འགྲེལ་ཀུན་ལས་བུས་ཀྱི་དགོངས་འགྲེལ་དུ་འཆད་པ་སོགས་དོན་གྱི་ཆ་ལ་འབྲུལ་པ་གིན་ཏེ་མང་མོད་ལུ་ཡི་གོ་རིམས་ལ་ཡང་འབྲུལ་ཞེས་ཟེར་ལ། ཡ་མ་ཏི་སོགས་པལ་ཆེ་བ་ལུ་ཡི་གོ་རིམས་ལྟ་ཤུག་ལྟར་འཆད་དོ། །ཚད་མ་རྣམ་པར་དེས་པ་དང་རིགས་པའི་ཐིགས་པ་ལ་ནི་ཚིག་གི་དོན་རང་གི་འགྲེལ་བ་ཉིད་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་མི་ཚོགས་པ་མེད་ལ། མཐའ་ཚོད་པའི་རིགས་པ་ནི་ཚོས་

མཚོག་ཆེ་ཆུང་ལས་གསལ་བར་བཤད་པ་དག་གོ། །ཚོས་མཚོག་གིས་ནི་ཚོས་འབྱུང་སྦྱིན་དང་དགེ་
བསྐྱུང་དང་བདེ་བྱེད་དགའ་བ་ལས་ཚད་མའི་བསྟན་འཛོམས་ཐོས་པར་ཚོས་མཚོག་ཉིད་ལས་བཤད་
ཅིང་བདེ་བྱེད་དགའ་བས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ཅུང་མ་རྫོགས་པ་དང་། རྒྱལ་བའི་ལྷས་སྟེ་
བདུན་ཀའི་འགྲེལ་བ་མཛད་ཅེས་ཟེར་བ་སོགས་ཏེ་ཚད་མའི་བསྟན་འཛོམས་འགྱུར་རོ་འཚལ་གྱི་དཀར་
ཆག་མཛད་པ་ན་བྱ་སྟོན་ཚོས་འབྱུང་ལས་བསྟན་འགྱུར་དུ་རྒྱུད་པ་དུག་ཅུ་རེ་གཅིག་མ་རྒྱུད་པ་བཅུ་ཞེས་
དང་གནས་དུག་པས་རྫོག་ལོའི་རྣམ་ངེས་ཀྱི་ཁྱི་ཀ་ཐན་ཚོད་ལ་ཚད་ལྡན་གྱི་རྟོག་གིའི་བསྟན་འཛོམས་ལྟ་
བཅུ་རྩ་བཞི་ཞེས་སོགས་བཤད་པ་ཡོད་ཀྱང་དགོས་པའི་བྱད་པར་ཉ་ཅང་མི་ཆེ་ཞིང་གེ་ས་པར་སྒྲིབ་ས་
ན་དེ་དག་བསྐང་བའི་ངལ་བ་མི་དགོས་སོ།།

གསུམ་པ་ནི་ཕྱོགས་གྲང་ཡབ་སྲས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བརྟེན་ཆ་གྱི་ཚོམས་ཇི་ལྟར་ཡོད་
པ་དང་། དེ་དག་ལ་རྒྱས་པ་འདོན་པའི་ཚུལ་ནི་འགྲེལ་བཤད་མང་པོའི་བལྟ་རྟོག་གི་རྒྱུད་འབྲུལ་པར་
བྱ་དགོས་པ་མ་ཡིན་གྱི་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གཞུང་ཉིད་ལ་ལེགས་པར་བརྟགས་ཤིང་གོང་འོག་གི་གནས་
རྣམས་བསྒྲིག་པས་གེས་པར་རྒྱས་པ་ཡིན་མོད། འགྲེལ་མཛད་དག་གི་སྟོ་གོས་ཀྱི་རྩལ་ནི་རྒྱལ་བའི་
ལྷ་དང་ཚོས་མཚོག་དང་རྒྱན་མཛད་པ་རྣམས་རྒྱས་པ་ཆེ་བར་མངོན་ནི་ཞེས་ཁོ་བོ་ཅག་སྒྲུ་ལ། བྱི་མའི་
དུས་འདིར་རྣམ་འགྲེལ་བ་རྣམས་ལྟ་ཤུག་ལ་གཙོ་བོར་མཛད་དོ།།

བོད་ཡུལ་གྱི་འགྲེལ་བྱེད་ཚད་ལྡན་དག་གིས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ།

བོད་ཀྱི་ཚད་ལྡན་གྱི་བཤད་སྒྲིལ་ཐོག་མར་གང་བྱུང་བ།

གཉིས་པ་ལ། ཚད་ལྡན་གྱི་བཤད་སྒྲིལ་ཐོག་མ་དང་། བར་དང་། ཐམས་གང་བྱུང་བའོ། །དང་
པོ་ནི། ལྷ་བཙན་པོ་ཁྱི་སྟང་ལྟེ་བཙན་གྱི་དུས་བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་ཞི་བ་འཛོམས་ཚད་མའི་དེ་ཁོ་ན་
ཉིད་བསྐྱུས་པ་དང་། ཀ་མ་ལ་གྱི་ལས་དེའི་འགྲེལ་བ་སྟོང་ཕྲག་བཙོ་བརྒྱད་པ་དང་། སྟེ་བདུན་ཕྱི་མའི་
རྩ་འགྲེལ་གྱི་ཆ་གསལ་ཡེ་གས་སྟེ་སོགས་ཀྱི་འགྱུར་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷ་ས་དང་བསམ་ཡས་སུ་ཚད་མའི་

བསྟན་འཛིན་གྱི་བཤད་ཉན་ཆ་ཤས་ཙམ་བྱུང་བར་གྲགས་ཀྱང་རྐང་ཚུགས་པ་དང་རྒྱན་ཆགས་སུ་མ་
བྱུང་ལ། དེ་ནས་རྒྱུད་དུ། འདི་ནས་བྱང་ལྷན་གངས་འབྲུམ་དུ། ཁྱོད་ལྷན་གང་ཞིག་འབྱུང་འབྱུར་བ། །
ཡི་གེ་སྒྲི་དང་བཤད་བྱ་ལ། ཁྱོད་གྲོས་ཐོགས་པ་མེད་པ་འབྱུང་།¹⁴ ཞེས་དང་། མགོན་པོ་མཛོན་འབྱུང་
གི་རྒྱུད་ལས། ཤར་བྱོགས་རྒྱ་མཚོར་བརྟེན་ནས་ནི། དེ་ནས་འབྲོག་གི་མཐར་ཐུག་པར། ཁྱོད་ལྷན་ལུ་
ཉི་ཉ་ལས་གཞན། དེ་མིང་གེས་རབ་མཐར་གནས་པ། བྱང་དུ་དེ་བཞེན་ཁ་བ་ཅན།¹⁵ ཞེས་ལུང་
བསྟན་བརྟེན་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དེ་ལ། ལྷ་མངའ་བདག་ཙམ་ལྷ་ཞེས་བྱ་བས་འབྱུང་གི་སྤྱིན་
བདག་མཛད་ནས་རྣམ་འབྲེལ་རྒྱན་དང་བཅས་པ་དང་། རྣམ་པེས་ཚོས་མཚོག་དང་བཅས་པ་བསྐྱར་
ཞིང་འཆད་ཉན་གྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་པས་ན་དིང་སང་གི་བར་དུ་ལོ་ཐུད་དང་བཅས་པའི་ལྷ་རྒྱ་ཙམ་དུ་
ཉན་བཤད་གྱི་རྒྱན་མ་ཆད་པར་བྱོན་པ་འདི་ཡིན་ལ། སྤྱིར་བོད་ཀྱི་མཁན་པོས་བསྟན་འཛིན་མཛད་པ་
ཆ་ཤས་ཙམ་ལས་མེད་ན་ཡང་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ནས་བསྟན་འཛིན་རྒྱས་པར་མཛད་པའི་དབུ་
ཚུགས་ནས་རྣམ་པར་པེས་པའི་དཀའ་འབྲེལ་སོགས་ཚོས་འབྱུང་གི་དཀའ་ཆག་དུ་རྒྱུད་པའི་རྟོག་གའི་
ཚོས་ཐུན་དུ་མ་དག་མཛད་ལ་འབྲེལ་ཚུལ་ནི། རྣམ་འབྲེལ་ལ་རྒྱན་གྱི་དགོངས་པ་བཞེན་དབུ་མར་
བཀྲལ་བ་དང་། རྣམ་པར་པེས་པ་ཡང་མདོ་སེམས་ཀྱི་སྐབས་སེ་སོ་བ་རྣམས་ཐད་སོར་བཞག་ནས་
མཐར་ཐུག་ནི་འབྲས་བུའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་བཞེན་པའི་སྐབས་ནས་འབྱུང་བ་དེ་ཉིད་དུ་གནས་པས་ན་
སེམས་ཙམ་ལས་གོང་དུ་འཕགས་སོ།།

དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་སྤྱིར་བུ་མས་པའི་ཚོས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པའི་འཆད་ཚུལ་འཕགས་ཡུལ་
ནས་བྱོན་པ་ལ་ཐོས་བསམ་པའི་ལུགས་ལྟར་འཆད་པ་དང་། བསྐྱོམ་ལུགས་ལྟར་འཆད་པ་ཞེས་གཉིས་
སུ་གྲགས་པ་ལས་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་འདི་ཡི་འཆད་ལུགས་ནི་གཙོ་བོར་སྤྲུལ་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་པས་ཐོས་
བསམ་གྱིས་གཏན་པ་ཕབ་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ནི་མེད་པར་དགག་པ་ལས་མ་འདས་པས་ན་བདག་མེད་
གསུམ་ཀའི་ངོས་འཛིན་ཡང་མེད་པར་དགག་པ་ཉིད་ལ་འཆད་པ་ནི་བྱམས་པའི་ཚོས་ཀྱི་གནས་སྐབས་
དང་། རྣམ་འབྲེལ་མཛད་པའི་སྐབས་འདིར་ཡང་དོན་དམ་བདེན་པའི་ངོས་འཛིན་ཡང་ཐ་སྟོན་དུ་སློ་
ཡི་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཉིད་དུ་བཞེད་དོ། ཀལ་ཉེ་ལོ་ལོ་ཆེན་གྱིས་རྣམ་འབྲེལ་དབུ་མར་བཀྲལ་ན་

ཐལ་རང་དུ་གྲགས་པ་གཉིས་སམ། རྣམ་བརྟན་དབུ་མར་གྲགས་པ་དག་ལས་གང་དུ་འགྲེལ་ཞེ་ན།
 རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་རིགས་པ་ཉིད་ལ་བརྟེན་པས་ན་ཐལ་རང་གི་ལྷགས་ལྟར་ཡང་མི་འགྲེལ་ལ།
 སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་བྱམས་ཚུལ་བསྒྲོམ་ལྷགས་པའི་འཆད་ཚུལ་ལྟར་ཡེ་ཤེས་ལའང་མི་འཆད་པས་
 བ་ལྷགས་ཕྱི་མ་དེའང་མ་ཡིན་ནོ། །ལྷགས་དེ་དག་གང་ཡང་མ་ཡིན་ན་དབུ་མའི་འགྲེལ་ཚུལ་གཞན་
 མེད་དོ་སྟུམ་ན། འགྲེལ་ཚུལ་འདི་ནི་སྒོའ་འབྱེད་སྒྲ་མ་དེ་དག་ལ་རག་མ་ལས་པའི་ཤིང་རྟའི་སྒོའ་
 ཚེན་པོ་གཞན་ཞིག་སྟེ། ཇི་སྐད་དུ་སྤྱིང་ཡིག་བདུད་ཅི་ཐིགས་པ་ལས། ཚུལ་རྣམས་རང་བཞིན་མེད་
 པའི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་། ཡང་དག་རིགས་མཚོག་སྒྲ་སྒྲུབ་གཞལ་ལས་འབྱུང་བ་གང་། རིགས་པའི་
 མཐར་ཐུག་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་གཞུང་བཟང་ལས། གསལ་བར་རྟོགས་ནས་ལྷགས་ངན་གཞན་
 ཀྱུན་ཅུ་བཞིན་དོར།^{༡༧} ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྒྱན་ལ་དབྱེད་པ་མཛད་པ་ནི་ཆ་
 ཤས་ཅམ་ལས་མ་མཐོང་ལ། ཚུལ་མཚོག་གི་བཤད་པ་ལས་ཐུགས་ལུལ་དུ་འཐད་པ་རྣམས་ཐད་སོར་
 བཞག་ནས་མི་འཐད་པ་ལ་དགག་པ་མང་དུ་མཛད་དོ།

རྣམ་འགྲེལ་དུ་གཅིག་དང་དུ་བལ་གྱི་རིགས་པས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་
 ཐམས་ཅད་བདེན་མེད་དུ་གཏན་ལ་ཐབ་པས་དབུ་མར་འགྲེལ་དུ་རུང་ཡང་རྣམ་ངེས་ཚུལ་མཚོག་དང་
 བཅས་པས་དབུ་མར་བཀྲལ་བ་མ་ཡིན་ནོ་སྟུམ་དུ་དོགས་པར་མི་བྱ་སྟེ་དེ་དག་དུ་འཛིན་པ་ཚོས་གྱི་
 བདག་མེད་པ་ནི་སྒོ་བདག་རྣམ་པར་དབྱེར་མེད་ཀྱང་^{༡༨} ཞེས་སྟགས་སུ་རྒྱས་པར་བསྟན་ལ། གཞུང་བ་
 ཚུལ་གྱི་བདག་མེད་པ་ནི་ཚད་འབྲས་གཉིས་པའི་རྣམ་གཞག་གིས་བསྟན་པ་ལ་རྩོད་པ་མེད་ཅིང་།
 གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པ་ནི་ཚུལ་འདི་བདག་གི་ཐུན་མོང་གི་ལྷགས་སུ་བྱུང་བས་སོ། །གལ་ཏེ་ལྷགས་
 འདི་ཡི་མཐར་ཐུག་དབུ་མར་གནས་སུ་རྒྱག་ན་ཡང་། དབུ་མ་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་ལས་གང་དུ་
 གནས་ཞེ་ན། བར་པའི་བྱུང་བ་མཐའ་སྒྲུབ་པ་མཐའ་དག་ཀྱང་རང་རང་གི་ལྟ་བུའི་མཐར་ཐུག་དབུ་མར་
 ཁས་ལེན་པ་དེའི་ཆེ་ནི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པའི་ལྟ་བ་དེ་དབུ་མ་རྒྱང་དུ་འཆད་པ་ལ་མི་མཐུན་པ་
 མེད་ལ། དབུ་མ་ཆེ་འབྲིང་གི་ངོས་འཛིན་ལ་ནི་བྱུང་བ་མཐའ་མི་མཐུན་པ་དག་འདི་ལྟར་བྱུང་སྟེ། གསང་
 རྒྱགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་ཐིག་པ་བ་དག་ནི་བདེ་སྟོང་བྱུང་དུ་འཇུག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་དབུ་མ་ཚེན་པོ་དང་། སར་

ཕྱིན་ཐེག་པ་ནས་གསུངས་པའི་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་པ་ནི་དབུ་མ་འབྲིང་པོར་
འཆད། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པ་དག་ནི་གཞན་སྟོང་གི་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཐབ་པ་ལ་དབུ་མ་འབྲིང་པོ་
དང་། རང་སྟོང་གི་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ལ་དབུ་མ་ཆེན་པོར་ངོས་འཛིན་ནོ།

གལ་ཏེ་གཉིས་མེད་གྱི་ཡེ་ཤེས་བདེན་པར་འདོད་པའི་ལུགས་འདི་ལ་སྒྲོས་པའི་མཐའ་
ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་དབུ་མ་ཇི་ལྟར་ཡོད་ཅེ་ན། སྒྲོས་པའི་མཐའ་དང་དེ་བྲལ་གྱི་ངོས་འཛིན་
ལུགས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དག་ལས་གནས་སྐབས་སུ་མི་འདྲ་བའི་ཚུལ་གཉིས་གསུངས་ཏེ། ལུལ་སྒྲོས་པའི་
མཐའ་བྲལ་དང་ལུལ་ཅན་སྒྲོས་པའི་མཐའ་བྲལ་ལོ། །དབུ་མ་རིགས་ཆོགས་ལས་ནི་སྤྲ་མ་དེ་གཙོ་བོར་
གསུངས་ལ། རྒྱགས་དང་བྱམས་ཆོས་ལས་ནི་ཕྱི་མ་དེ་གཙོ་བོར་གསུངས་མོད། ལུགས་སྤྲ་མ་དེ་ལ་ཡང་
ལུལ་ཅན་སྒྲོས་པའི་མཐའ་བྲལ་གཙོ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། སྒྲོབ་དཔོན་སྒྲུབ་སྟོན་གྱི་ལོག་པར་གྱུར་པ་
གང་ཡིན་དེ། རྣམ་པར་དབྱེད་པའི་འབྲས་བུར་མཁས་རྣམས་བཞེད།³⁹ །ཅིས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་དང་།
རྣམ་འགྲེལ་ངེས་གྱི་སྐབས་འདིར་ཡང་། སྒྲ་དོན་འདྲེས་འཛིན་གྱི་ཉོག་པས་ཡོད་མེད་སོགས་གང་དུ་
འཛིན་ཀྱང་སྒྲོས་པ་ཉིད་དུ་འཆད་དགོས་པའི་ཕྱིར་དང་། འཛིན་པ་ཀུན་བཏགས་ཇི་སྟེད་པ་རང་སྟོང་དུ་
འཆད་དགོས་པ་ནི་བཀའ་འཁོར་ལོ་གསུམ་པའི་མཐར་ཐུག་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་སྟོང་གི་ཚུལ་
ལ་ནི་ཡོད་འཛིན་ལྟ་བུའི་དགག་བྱ་ཅིག་བཀག་ཤུལ་དུ་མེད་འཛིན་ལྟ་བུའི་བསྐྱབ་བྱ་ཅིག་མི་བསྐྱབ་
པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མཐའ་བྲལ་གྱི་ངོས་འཛིན་གཙོ་ཆེ་གོས་དེ་ལུགས་འདི་ལ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཁོ་
ནར་མ་ཟད་ཉོག་པའི་ངོས་འཛིན་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་བཤད་པ་འདི་ཇི་བཞིན་མ་ཤེས་ན་མདོ་
རྒྱགས་གྱི་ལུང་ལས་ཉོག་པ་ཇི་སྟེད་པ་སྤྲང་བྱར་བཤད་པ་དེ་ངོས་འཛིན་པར་སྒྲིབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡང་
དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་ཏུ་ཉོག་པ་དང་། སེམས་ཕྱིང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཅམ་གྱིས་ནི་སྤྲང་བྱ་ཉོག་པ་དེ་
ངོས་འཛིན་པར་མི་རྒྱས་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོས་ཇི་སྟེད་དུ། སྤྲ་མ་གཉིས་མེད་ཆོས་ཀུན་མི་
གནས་དབུ་མ་པའི། ལུགས་གཉིས་རྣམ་འབྲེད་དེ་ཡང་མོངས་པ་མཚར་བསྐྱེད་ཡིན།⁴⁰ ཞེས་བཤད་པ་
མ་ཡིན་ནམ་ཞེན་བཤད་མོད། །ཆེན་པོ་དེས་དུས་དེར་ཐལ་འཇུག་པའི་གཞུང་རྒྱ་གར་ན་ཡོད་པ་
གཟིགས་ཀྱང་བོད་དུ་འཇུག་པ་མེད་ལ། རྒྱགས་ཆོས་དོན་གསུམ་གནས་སྐབས་པའི་ཚད་མས་མི་

འགྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་ཐལ་འགྲུར་གྱིས་ནི་རྗེས་དབུག་མི་བསྐྱེད་པས་ཚད་མའི་ལུགས་ལས་
ཉམས་ཞེས་བཞེད་པ་དེའི་ཚེ་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྟོང་ཉིད་མེད་དགག་ལ་བཤད་པ་དེ་
ཉིད་ཀྱིས་ཚིག་པ་ཡིན་ནོ།།

བོད་ཀྱི་བཤད་སྒྲུབ་བར་དུ་བྱུང་བ།

གཉིས་པ་བོད་ཀྱི་བཤད་སྒྲུབ་བར་དུ་བྱུང་བ་ནི། ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོས་ལོ་བཅུ་བདུན་པུག་
གསུམ་དུ་བཞུགས་ནས་ལུང་རིགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉིན་མོ་ལྟར་མཛད་དེ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ལོ་ས་
མོ་གྲང་ལ་ཆ་པ་ཚོས་ཀྱི་སེང་གེ་སྐྱེ་འབྱུངས་ཏེ་ལུང་རིགས་ཀྱི་བསྟན་པ་མཐའ་དག་ལ་འཆད་ཚུད་ཚུམ་
གསུམ་གྱི་བགྱི་བ་མང་དུ་མཛད་པ་ལས་དེའི་ནང་ནས་ཚད་མ་རྣམས་པར་ངེས་པ་རྩ་འགྲེལ་ལ་བཤད་
པའི་གཞི་དང་གཙོ་བོ་མཛད་མོད་ཀྱང་རང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་རྩལ་གྱིས་བཏོན་ནས་བསྐྱུས་པ་
རྒྱས་འབྲིང་བསྐྱུས་གསུམ་མཛད་པར་གྲགས་པ་དེའི་ནང་ནས་འབྲིང་བོ་ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་ཐུན་སེལ་གྱི་
བཤད་པས་ནི་དུས་དེར་གངས་ཅན་གྱི་རྟོག་གི་པ་མཐའ་དག་ལ་བྱུང་ཅིང་གཅིག་སྐྱུས་སུ་བྱེད་པ་
དེའི་ཆ་གས་ཀྱིས་དིང་སང་གི་བར་དུ་ཡང་དབྱིས་བྱིན་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ལུགས་བྱེད་ཟེར་བ་དག་
ཡོད་དོ། །དེས་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་དགོངས་བ་ཇི་ལྟར་བཀལ་བ་ནི། མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་རོ་
བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པར་བཤད་ནས་ངེས་དོན་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་མེད་པར་དགག་
པ་ཉིད་དུ་འཆད་པ་དང་། དེ་གཏན་ལ་འབེབས་བྱེད་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་ལ་འཆད་པ་དང་། སྐྱབ་པ་
དང་སྐྱུན་འབྱེན་པའི་གནས་རྣམས་གཞུང་འགྲེལ་ནས་འབྱུང་བ་ཐད་སོར་གཞག་ནས་རང་གི་རྣམ་
དཔྱད་ཀྱི་རྩལ་གྱིས་ཀྱང་ཟུར་ཅི་ཐོན་དུ་མཛད་པས་ཆེས་ཤིན་ཏུ་བཟང་བ་དག་ཡོད་པ་དང་། བྱི་རོལ་
དོན་འགོག་དང་དོན་བསྐྱབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འབྱུང་བའི་མདོ་སེམས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ལ་རྩིས་གཞག་ཡེ་
མི་མཛད་པར་དགག་པ་དམིགས་སྤྲུགས་ཏེ་མཛད་པ་དང་། དེ་ལྟར་མཛད་ནས་རང་ལུགས་ཀྱི་ཐ་སྟོང་
ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛིག་རྟེན་གྱི་གྲགས་པ་དང་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱབ་པ་དང་མཐུན་པར་མཛད་ལ།

དེ་ལྟར་མཛད་པ་དེ་ཡང་དབུ་མ་ཐལ་འགྲུར་བ་དང་མཐུན་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ་དེའི་བཞེད་པ་ལ་

དགག་པ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པའི་བྱིར། ཞེས་མདོར་བསྟན་ནས་ཅུང་ཟད་རྒྱས་པར་བཤད་པ་
ལ་གསུམ་སྟེ། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་གཞག་རྩི་ལྟར་འཆད་པ། གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚད་མའི་
རྒྱུ་ལྷན་གཞག་རྩི་ལྟར་འཆད་པ། གཏན་ལ་འབེབས་བྱེད་སྐྱབ་པ་དང་སུན་འབྱེན་གྱི་རྒྱུ་ལྷན་གཞག་རྩི་ལྟར་
འཆད་པའོ།།

དང་པོ་ནི་སྐྱང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་གྱི་གོ་དོན་གཞུང་ནས་བཤད་པ་དེ་མི་འཛོག་པར་རང་
གི་སྒོ་གོས་གྱིས་དབྱད་པ་ལ་གཟུང་ཡུལ་ནི་རྒྱལ་པ་གསུམ་སྟེ། དོན་སྤྱི་དང་དོན་རང་མཚན་དང་མེད་པ་
གསལ་བའོ། ཇི་གཟུང་ཡུལ་སྐྱང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡང་གསུམ་སྟེ། རྟོག་པ་དང་། མདོན་
སུམ་དང་། རྟོག་མེད་འབྲུལ་བའོ། གསུམ་པ་དེའི་མཚན་གཞི་ནི་རྒྱ་བ་གཉིས་སྟངས་གི་དབང་གིས་ལ་
སྐྱང་བའི་རྒྱ་གཉིས་ལྟ་སྟེ། དེའི་ཚན་ཡུལ་ལ་གཞལ་བྱས་མ་ཁུབ་སྟེ་གསུམ་པ་དེ་ཡིན་གཞལ་བྱར་
འགལ་བས་སོ། གཟུང་ཡུལ་ཡིན་ན་ཡུལ་ཅན་དེའི་རྒྱ་ཡིན་པར་འགལ་ཏེ། དེ་དང་དུས་མཉམ་དགོས་
པས་སོ། རྒྱུ་མཉམ་པའི་གཟུང་ཡུལ་དེའི་མཚན་གཞི་གང་ལ་བྱ་ན། སྐྱར་སྐྱང་དབང་གིས་ལ་སྐྱོན་
པོར་སྐྱང་བ་དེ་ཉིད་སྐྱོན་པོའི་མཚན་གཞིར་འཛོག་པ་སོགས་ཏེ། དེས་དེ་དངོས་སུ་རིག་པར་འཛིག་
ཏེན་དང་བསྟན་འཛིན་གཉིས་ཀ་ལ་གྲགས་པའི་བྱིར། མདོ་སྟེ་པ་ལྟར་དེས་དེ་མ་རིག་ན་བྱི་རོལ་གྱི་
དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། དེ་མདོན་སུམ་ལ་སྐྱང་རུང་མ་དམིགས་པའི་བྱིར་དང་། ཡོད་ན་ཡང་ལྟོག་ཏུ་
གྱུར་པར་ལྷུང་ཏེ་རྟོགས་ལས་རྟོགས་དགོས་པའི་བྱིར། ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པས་དོན་དང་འདྲ་བར་བསྐྱེད་ན་
ནི་བྱུང་འཛིན་མདོན་སུམ་གྱི་ཟུང་འདྲའོ་ཞེས་བརྗོད་ན་ཅིས་འགོག། ཇི་བཞིན་དུ་རྟོག་པ་ལ་དངོས་
སུ་སྐྱང་བ་དེ་ཉིད་དོན་སྤྱི་ཡིན་པ་དང་། རྟོག་མེད་འབྲུལ་གིས་ལ་མེད་པ་ཉིད་དངོས་སུ་སྐྱང་བ་དང་།
གཞན་ཡང་རང་ལུགས་ཀྱི་འཛོག་མཚམས་ནི་མ་དབྱད་པ་འཛིག་ཏེན་གྲགས་པ་དང་མཐུན་ལ། ཅུང་
ཟད་དབྱད་ན་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྐྱབ་པ་དང་མཐུན། དེའི་བྱིར་དོན་འདྲ་བ་དོན་རྟོགས་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་གཟུང་རྒྱུ་
རང་རིག་གི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་མདོ་སྟེ་པས་འདོད་ཀྱང་མི་འཐད། གཟུང་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ་ཅི་ལ་ཟེར་གྱི་ངོས་
འཛིན་རྒྱ་མེད། གེས་པ་གང་གི་སྐྱང་ཡུལ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་དངོས་སུ་སྐྱང་བ་ཡིན་གྱི་དེའི་རྒྱལ་པ་

སྒྲིལ་བ་ལ་དེ་སྒྲིལ་བར་འཛོག་ཟེར་བ་འགལ་བྱུང་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་སོགས་ཏེ་ཟེར་ཡུགས་འདི་དཔྱིས་
 བྱིན་པའི་ཆོན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ཡི་ཟད་པར་ས་ལ་སོགས་པ་མེད་པ་གསལ་སྒྲིལ་ཅན་དུ་ཁས་ལེན་པ་
 དང་། རོན་སྤྱི་སྒྲིལ་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཁས་ལེན་དགོས་པ་སོགས་འབྱུང་ལ།
 མདོ་སེམས་གཉིས་ཀས་ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་རྟགས་ལས་དེར་སྒྲིལ་བམས་ཅད་ཤེས་པ་དང་
 རྩམ་གཞན་མ་ཡིན་པ་དང་ཤེས་པ་ཉིད་དུ་བསྐྱབ་པ་ལ་ནི་མཚུངས་འདྲའི་སྟོབས་ཀྱིས་དགག་པ་མང་
 དུ་མཛད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་དངོས་སུ་རིག་པ་སྒྲིལ་ཡི་མཚན་ཉིད་དང་། ཚད་མའི་སྒྲིལ་གཉིས་པོ་ཡང་
 གཅིག་གིས་ནི་དོན་དང་ཤེས་པ་རང་མཚན་དངོས་སུ་རིག་པས་ན་དེ་དང་དེ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་འཛོག་
 པ་དང་། རྗེས་དབག་ལ་ཡང་དངོས་སུ་སྒྲིལ་བ་དེ་ཉིད་སྤྱི་མཚན་ཡིན་པས་ན་དེས་དེ་དངོས་སུ་འཇལ་
 པ་དང་། དེ་ཉིད་ལ་མི་བསྐྱབས་ཚད་མར་འཛོག་པ་ཡིན་གྱི་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་རང་མཚན་ལ་མི་
 བསྐྱབས་པའི་འཛོག་པ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྒྲིལ་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་དོན་གཅིག་པ་ཁོ་ནར་མ་ཟད་ཞེན་
 ཡུལ་དང་འཇུག་ཡུལ་ཡང་དོན་གཅིག་པར་བཤད་ནས་མངོན་སུམ་གྱི་ཞེན་ཡུལ་དོན་རང་མཚན་དང་།
 རྟོག་པའི་འཇུག་ཡུལ་ཡང་སྤྱི་མཚན་ལས་གཞན་དུ་མེད་དེ། དེས་རང་མཚན་ནི་མཛོགས་པའི་ཕྱིར།
 སྐབས་འགའ་ཞིག་ཏུ་བྱུགས་རྟོགས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་ལ་ཚད་མར་འཛོག་པ་ནི་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་
 བའོ། ཚད་མེན་གྱི་སྒྲིལ་ཡིད་དཔྱད་ལ་སོགས་པ་ལྷ་སྤྱེན་ས་ལྷ་པོ་ཡུལ་ལ་འཇུག་ཚུལ་གཞི་མཐུན་མི་
 སྤྲིད་པར་འདོད་པ་ནི་གཞུང་ན་མེད་ཅིང་ལོ་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་མ་བཤད་ལ། བྱེ་བྲག་ཏུ་མངོན་སུམ་བཅད་
 ཤེས་ནི་གཏན་ཆོགས་ཐིགས་པའི་གཞུང་གིས་དངོས་སུ་བཀག་ཀྱང་མདོ་སེམས་ཀྱི་གཞུང་དུ་བཞག་
 ནས་དེ་ལ་རྩི་བ་མ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ། སྤྱི་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེ་བ་སོ་
 སོའི་རྣམ་གཞག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི་གཞུང་དུ་མི་བསྐྱབས་པའི་རིག་པ་དང་དེའི་གོ་དོན་ཡང་འཇུག་
 ཡུལ་རང་མཚན་ལ་རྒྱུད་ནས་འབྲེལ་བ་ཞིག་ལ་བཤད་ནས་འཇུག་ཡུལ་དེ་གསར་དུ་རྟོགས་དགོས་པར་

མི་འཆད་ལ། འདི་པས་ནི་དེ་དང་མི་མཐུན་པར་འཆད་པ་ཡིན་ཏེ། བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་ཚོས་གསུམ་
ལྟན་ཞིག་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་ནས་ཚད་མ་ལ་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་སྤར་མ་རྟོགས་གསར་
རྟོགས་གྱིས་བྱུང་བ་དང་། འཛིན་སྤངས་མ་འབྲུལ་བ་དང་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་རྣམས་གྱིས་བྱུང་བ་ཡིན་ལ།
དེའི་ཚེ་རྗེས་དཔག་རྣམས་ཀྱང་འཇུག་ཡུལ་ལ་མ་འབྲུལ་བ་དང་། མི་བསྐྱུ་བའི་གོ་དོན་འཇུག་ཡུལ་
རྟོགས་པ་ལ་བྱེད་པ་འདི་གཞུང་དང་གིན་ཏུ་མི་མཐུན་ཀྱང་ཚད་བསྐྱུ་རྩོམ་པ་པོ་ནི་དེ་ལྟར་སྟོན་པའི་
གཞུང་ཁས་མི་ལེན་ལ། གཞུང་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱི་རབས་པ་དག་ཅི་ཞིག་ཏུ་སེམས་དབྱེད་པར་བྱའོ།།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ལ། མངོན་རྗེས་གཉིས་དང་དེའི་ཚད་མ་སོ་སོར་བྱེ་ན། མྱོང་སྟོབས་གྱིས་
སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་པའི་རིག་པ་དང་། རྟགས་སྟོབས་གྱིས་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་པའི་རིག་པ་དེ་ཚད་མ་
གཉིས་པོ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དང་། སྤྱིར་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་གང་ལ་ཚད་མར་སོང་བའི་འཇུག་ཡུལ་དེ་
ལ་སྒྲོ་འདོགས་བཅད་ཟིན་པ་དང་འཇུག་ཡུལ་དེ་རང་གིས་ངེས་པའམ་དེ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་གྱིས་
དངོས་སུ་འབྲེན་རྣམས་པ་གང་རུང་ཞིག་དགོས་པའོ། །ལུགས་འདིར་དབང་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ལ་
དམིགས་སྒྲིབ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་ལེན་པར་མ་རྟུས་པས་ན་སྒྲིབ་གཉིས་པོ་ཙམ་དུ་ངེས་པར་འདོད་
དགོས་སོ། །ཡང་འདི་པས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་འཆད་པ་ན། རིག་པའི་ཕྱི་
མཐའ་ཐུག་མེད་དུ་བསྐྱབ་པས་མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་གཅིག་དང་། སྐྱབ་ཚོས་དོར་བས་སྟོང་ཉིད་མེད་
དགག་ཏུ་མཚོན་པ་ཡང་བཤད་པས་ན་དབུ་མར་འགྲེལ་ལུགས་ལེགས་ལྟན་དང་ལྷ་བའི་ཞབས་གྱི་
རྗེས་སུ་མི་འབྲང་ཡང་། དབུ་མའི་སྒྲོལ་འབྱེད་རང་རྒྱུ་ལས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་བཞེད་དོ།།

ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ལ་འཕྲོས་ནས་མཚན་མོཙ་གཞི་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པ་འདི་ནི།
རྩོམ་པ་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱི་རྩལ་གྱིས་བཏོན་པ་སྟེ་དེ་གོང་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ནི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་
འགྲེལ་བྱེད་སུས་ཀྱང་མ་བཀྲལ་ལ། ཕྱི་མའི་དུས་འདིར་རྣམ་གཞག་དེ་འཛོང་འདུས་ཀྱི་འོ་མ་ལྟ་བུར་
གྱུར་མོད། དེའི་བཞེད་པ་དཔྱད་ཕྱིན་པ་ནི་འདི་ལྟར་དཔྲུག་ན་རྟོག་བྱེད་རྣམས་པ་ནི་མཚན་ཉིད་དོ། །དངོས་
པོའི་ཐ་སྟངས་དམ་མིང་ནི་མཚན་བྱའོ། །དངོས་པོ་ཙམ་དང་དེའི་བྱེད་པར་སོ་སོ་བ་རྣམས་ནི་མཚན་
གཞི་སྟེ། དོན་བྱེད་རྣམས་པ་ནི་མཚན་གཞི་དང་མཚན་བྱ་དེ་གཉིས་ཀའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དེ་ཙམ་ཞིག་ནི་

ཆོས་མངོན་པའི་གཞུང་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་། རྣམ་འབྲེལ་མཛད་པའི་གཞུང་དང་ཡང་མཐུན་པས་དོན་རྒྱ་
ཆེན་པོ་དང་བཅས་པའོ། ཁམ་ཚན་མཆོན་གཞི་གསུམ་པོ་དེའི་རང་ལྗོན་ལ་མཆོན་ཉིད་སོ་སོར་འཛོག་པ་
དང་གོ་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་རང་གི་མཆོན་ཉིད་ལ་མཆོན་ཉིད་གཞན་མི་དགོས་པ་ནི་བསྟན་འཛོམས་དེའི་
དགོངས་པར་གསལ་ལ། དེའི་མཆོན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་ཙམ་གྱིས་དེ་མཆོན་བྱར་འགྲོ་བ་དང་། དེ་
མཆོན་བྱར་སོང་བ་ཙམ་གྱིས་དེ་དག་ལ་བྱུང་བའི་སྒྲོ་བཞི་ཁས་ལེན་དགོས་པ་དང་། དངོས་པོ་ཙམ་ནི་
དོན་བྱེད་རྣམས་པའི་མཆོན་བྱ་ཡིན་གྱི་མཆོན་གཞི་མ་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། སྒྲོ་བཞི་ཁས་ལེན་པའི་ཆེད་དུ་
མཆོན་སྒྲུབ་འགོད་པ་དང་། དེ་བཞེད་པའི་དགོས་པ་ཡང་མཆོན་མཆོན་གྱི་འབྲེལ་པ་ངས་པའི་ཕྱིར་དུ་
ཡིན་ཟེར་བ་དང་། འབྲེལ་པ་དེ་ཡང་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་པ་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་ལ་ནི་དགོས་པ་
རྒྱ་ཆེར་མེད་མོད་ཀྱང་། བསྟན་པ་འདི་ཡི་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་ནི་འབད་རྩོལ་ཆེན་པོས་རང་
རང་གི་རྩོམ་པ་གང་ཡིན་དེའི་བྱེད་དང་སྒྲུབ་གཉིས་ཙམ་བྱུང་བར་བྱས་སོ།།

དེ་ནས་འགལ་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལ། རྟོག་གའི་བསྟན་འཛོམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་
གྱི་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་ནི་དགག་སྒྲུབ་ཡིན་ལ། དེའི་རྩ་བ་ཡང་འགལ་འབྲེལ་ལ་རག་ལས་པས་བསྟན་
པ་འདིའི་རྩ་བ་ན་གཞུང་འབྲེལ་དང་མི་མཐུན་པ་ཆེར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་མ་མངོན་ཀྱང་། བྱི་མའི་དུས་
འདིར་ཆས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱུངས་པར་གྱུར་ཏེ། དེ་དང་དེ་ཡིན་ན་གཞན་དེ་མ་ཡིན་པ་བྱུང་ཅིས་
དང་། ཡིན་པ་བྱུང་ལ་དངོས་སྒྲིན་མ་ཐེངས་པ་ཙམ་གྱིས་འགལ་འབྲེལ་གོ་ཆོད་པོར་འདོད་པའོ། །ཡང་
གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི། ཚད་བསྟན་གྱི་བཤད་པ་འདི་ཡི་ནང་ན་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཞིང་མདོ་
སེམས་ཀྱི་གཞུང་ནས་བཤད་པ་འདི་པ་བྱུགས་རྩིས་རྒྱུང་བས་བཏང་སྟོམས་སུ་བཞག་པ་ཡིན་ལ། དེའི་
ཤུགས་ཀྱིས་བྱི་མའི་དུས་འདིར་ཡང་གཞན་སེལ་བའི་རྣམ་གཞག་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པར་བྱུང་ངོ་།།

སྒྲུབ་པ་དང་སྟན་འབྲིན་པའི་རྣམ་གཞག་ལ་ནི་གཞུང་དང་མི་མཐུན་པ་ཆེར་མེད་ལ་ཟུར་དོད་
ཙམ་ཁ་ཅིག་བྱུང་བ་ནི་འདི་ལྟར། རྟོགས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་དུ་བྲགས་ཀྱང་ཕྱོགས་ཆོས་དང་
ལྗོན་པའི་ཚུལ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པ་དང་། རྗེས་འགྲོ་བྱེད་པར་ཅན་གྱི་ནང་དུ་ལྗོན་པ་འདུས་ཀྱང་རྟོགས་
མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་འགོག་བྱེད་གྱི་རིགས་པ་མ་བསམ་ན་རྟོགས་སུ་མི་འགྲོ་བས་ན་ལྗོན་ཚུལ་

ཉིད་ཀྱིས་ཚོགས་པ་དང་། ཚུལ་རེ་རེ་བ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་མེད་ཀྱང་དེ་རེ་རེ་བ་ཅན་གྱི་
 ཏྲགས་ཚིགས་རྣམ་དག་ཡོད་པ་དང་། རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱབ་དག་ཡང་དག་ཏུ་མ་ཟད་ཐལ་འགྱུར་གྱི་སྐྱབ་
 དག་ཡང་དག་ལའང་ཏྲགས་ཁྱབ་གང་རུང་རེ་རེ་བརྗོད་པས་ཚོགས་པ་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་པ་དང་། སྤྱིར་སྐྱབ་
 པའི་ཐལ་འགྱུར་ཚོས་གསུམ་ལྟན་དང་། སུན་འབྲིན་རྒྱུད་པའི་རྣམ་གཞག་དང་། ཐལ་འགྱུར་དུ་བཞོད་
 ཚད་ལ་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་བཞིར་བཞག་ནས་ཡན་ལག་གི་དབྱེ་བ་བཅུ་བཞིར་འབྲེད་པ་དང་། སུན་འབྲིན་
 ལྟར་སྣང་ལ་ལན་འདེབས་ཚུལ་ལ་ཏྲགས་དང་ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་དང་འདོད་ཐོག་སྟེ་གསུམ་དུ་གངས་
 རེས་པ་སོགས་ཁོང་རང་གི་རྣམ་དབྱེད་ཀྱི་རྩ་ལ་གྱིས་བཏོན་པ་གིན་ཏུ་མང་སྟེ། འདི་ལ་ནི་རི་རྒྱད་དུ། གློ་
 ཡི་རྒྱས་པ་ཅུང་ཟད་ཡོད་ཀྱང་ལེགས་བཤད་སྟིང་པོ་མ་རྟེན་ཅིང་།³⁹ ཁྱེས་དབྱུང་པར་མཛད་པ་དག་
 ཀྱང་ཡོད་དོ།

བོད་ཚད་ལྟན་གྱི་འགྲེལ་པ་གསུམ་པར་བྱུང་བའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་བོད་ཚད་ལྟན་གྱི་འགྲེལ་པ་གསུམ་པར་བྱུང་བའི་ཚུལ་ནི། རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་
 ཚོས་ཀྱི་སེལ་སྐྱོད་ཚད་བསྡུས་ཀྱི་སྒོལ་ཐོག་མར་བྱེ་ནས་ས་མོ་གླང་ལ་བྱ་རན་ལས་འདས་པའི་དུས་ནས་
 ལོ་བཅུ་གསུམ་པ་ཚུ་ལོ་སྟག་གི་ལོ་ལ་ས་སྐྱ་པ་རྒྱུ་ཏ་འབྱུངས། རང་ལོ་བཅུ་བདུན་པ་ཙམ་ནས་རྣམ་རེས་
 བསྡུས་པ་དང་བཅས་པ་ལ་གསན་སྦྱོང་དབྱིས་བྱིན་པར་མཛད། རང་ལོ་ཉེར་བདུན་པ་ཙམ་ལ་ཁ་ཆེ་
 པའི་ཆེན་དང་མཛལ་ཐོག་མར་ཚད་མ་ཚོས་མཚོག་གསན་པ་ནས་བཟུང་སྟེ་བདུན་ལ་བོད་ཀྱི་བཤད་
 པའི་ལྟ་མ་ཞུགས་པར་པ་རྒྱུ་ཏ་གཞན་ལས་ཀྱང་གསན། རྣམ་འགྲེལ་ལ་འགྱུར་བཅོས་དང་ཉིན་རེ་ལ་
 ཐ་ན་འང་ཚོས་ཐུན་རེ་རེ་གསུང་བའི་དམ་བཅའ་མཛད། རྣམ་འགྲེལ་དར་བྱས་སུ་སྟེལ་རྒྱས་པའི་སྒོ་བ་
 མ་མང་དུ་བྱུང་། ཚད་བསྡུས་ཀྱི་བཤད་པ་སྤྱིར་བྱུང་བ་རྣམས་གཞུང་དང་མི་མཐུན་པར་གཟིགས་ནས་
 མདོ་སེམས་ཀྱི་གཞུང་ཐད་སོར་བཞག་ནས་བསྡུས་པའི་སྒོལ་ཐོག་མར་བྱེ་བ་ནི་ཚད་མ་རིགས་པའི་
 གཏེར་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པ་མཛད་དོ།

དེའི་འཆད་ཚུལ་རགས་པ་ནི་འདི་ལྟར། གཟུང་ཡུལ་ལ་གསུམ་དུ་འབྲེད་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་

འབྲུལ་པ་ལ་གཟུང་ཡུལ་ཡོད་པ་གཞུང་དང་འགལ་བར་བརྗོད་ནས་གཟུང་ཡུལ་ནི་སྤྱོད་ན་རང་མཚན་གཅིག་པོར་ངེས་པ་དང་། ཤེས་པ་གང་ལ་ཡང་དུས་མཉམ་པའི་གཟུང་ཡུལ་མ་བཤད་ཅིང་དགོས་པ་མེད་པ་དང་། དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་དམིགས་སྒྲིན་ལས་གཞན་པའི་དབང་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཡུལ་མ་བཤད་ཅིང་། དུས་མཉམ་པ་སྒྲིན་དུ་མི་རུང་བ་དང་། གཟུང་ཡུལ་དུ་མ་ཟད་འཇུག་ཡུལ་གྱི་རང་མཚན་ཁོ་ནར་ངེས་པ་དང་། དེའི་ཚེ་སྤྱི་མཚན་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་གཞལ་བྱ་དང་འཇུག་ཡུལ་གན་མ་བྱེད་པས་འོངས་པ་དང་། དེའི་ཚེ་དོན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་ཁོན་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱར་འཇོག་པ་ཡིན་གྱི། བམ་མཁའ་དང་སྒྲ་ཤད་ལ་སོགས་པའི་དོན་སྤྱི་ལ་ནི་བཅད་ཞུགས་ཐོབ་གསུམ་མ་ཚད་བས་རྗེས་དཔག་གི་གཞལ་བྱར་མི་རུང་བ་དང་། ཚད་མེན་གྱི་སྒྲོལ་ལྡེ་ཡི་གངས་ངེས་གཞུང་ནས་མ་བཤད་ཅིང་། འབྲུལ་པ་དང་འགལ་བ་དང་། ཤེས་པ་ཇི་སྟེད་པ་ལ་ལྟོག་བས་བྱེད་ཁ་བྱིར་ལྟ་དང་ནང་ལྟ་གཉིས་སུ་ངེས་ལ། བྱང་ལྟ་རང་རིག་ཏུ་འཇོག་པར་མ་ཟད་བྱིར་ལྟའི་ཤེས་པ་ལ་ཡང་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་མི་སྣང་བ་ནི་མི་སྤྱིད་ལ། རྣམ་པ་ནི་ཤེས་པ་ཁོ་ནར་ངེས་པས་སྒྲོ་ཐམས་ཅད་རང་རིག་ཏུ་བསྟུ་བ་དང་། ཡུལ་རིག་པ་སྒྲོ་ཡི་མཚན་ཉིད་དུ་འཇོག་ན་འཇུག་ཡུལ་རིག་པ་ནི་བྱབ་རྒྱུ་ལ། རྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་རིག་པ་ནི་རང་རིག་ལ་མི་སྤྱིད་པ་དང་། གཞན་སེལ་བའི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་མ་ཤེས་ན་སྟེ་བདུན་མཛད་པའི་གཞུང་པལ་ཆེ་བ་འཆད་མི་ཤེས་པར་བསམ་ནས་དེའི་རྣམ་གཞག་འཆད་པའི་ཚུལ་འདི་ལྟར། ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་རང་མཚན་ཡིན་མིན་གཉིས་སུ་བསྟུ། མ་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ལ་གཞན་སེལ་གྱིས་བྱུང་། རང་མཚན་གྱི་མིང་བཏགས་པ་ལ་ཡང་སྣང་ངོའི་བྱ་མ་སོགས་དང་། སེལ་ངོའི་བྱ་མ་སོགས་གཉིས་སུ་ཁ་མཚན་ཆོད། བྱིམ་ལ་གཞན་སེལ་གྱིས་བྱུང་། རྟོག་མེད་གྱི་ཤེས་པའི་སྤྱོད་བྱུང་གཟུང་ཡུལ་གང་ཡིན་གྱི་གཞན་སེལ་དུ་འགལ། དེས་ན་དོན་མཚན་དགག་བསྟུབ་གྱི་ཉེན་དུ་མི་རུང་། དགག་སྟུབ་དང་སྤྱི་བྱེད་བྱུང་དང་འགལ་བ་དང་འབྲུལ་བ་ཐམས་ཅད་སེལ་ངོའི་ཆོས་ཁོན་ཡིན། རྟོག་མེད་གྱི་ཤེས་པའི་དོན་གསལ་ཙམ་ལས་དེ་དག་ཏུ་སྣང་བ་མེད། དེའི་བྱིར་དོན་ལ་དེ་དག་དགག་པ། སྒྲོ་ངོར་སྟུབ་པ། དེ་དག་ངེས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་བཤད་པ་གསུམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་འཆད་དོ།

མཚན་མཚོན་བརྟག་པའི་རབ་བྱེད་ནི་དོན་གྱི་གོ་བ་ཆ་བསྐྱས་དང་མཐུན་ལ། ཚོག་གི་
 རིགས་མི་འདྲ་བ་དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒྲིན་སེལ་ཚུལ་ལ་དགག་བ་མདོ་ཙམ་ཞིག་མཛད། ཚད་མ་
 ཙམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ་ལྟ་རྒྱན་ཚོས་མཚོག་གསུམ་ཀ་ལ་མི་མཐུན་བ་བཀག་ནས་མཐུན་པའི་འཆད་
 ཚུལ་མི་བསྐྱབ་བ་དང་མ་གཤིས་དོན་གསལ་གཉིས་ཀ་ཡང་བཤད་བཅད་དང་བ་ཙམ་ཡིན་གྱི་དོན་ནི་གཞལ་
 བྱ་གསལ་དུ་རྟོགས་བ་དང་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ལ་མི་བསྐྱབ་བ་ཉིད་དུ་དོན་མཐུན་བར་འཆད། ཆ་
 བསྐྱས་ལས་བདེན་པའི་དོན་རྟོགས་ཚོས་གསུམ་ལྡན་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་པ་ལ་མི་དགོས་
 མ་ཁྱབ་མི་སྤྲོད་གསུམ་གྱི་སྤྲོད་འབྲེན་མཛད། མདོན་སྤྲུལ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་མིན་གྱི་དབྱེ་བ་མི་མཛད།
 མདོ་སེམས་གཉིས་དེའི་དབྱེ་གྲངས་ལ་མི་མཐུན། གཞན་ངེས་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་ཚོས་མཚོག་དང་
 མཐུན་ཞིང་། ཚད་མས་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་ཚོད་དགོས་ན་གཞན་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་མི་སྤྲོད་
 བར་འགྱུར། རྗེས་དཔག་གི་རྟེན་གཏན་ཚོགས་ལ་ཕྱ་བསྐྱས་དང་མི་མཐུན་བ་ཆེས་ཆེར་མེད་ཅིང་།
 རྗེས་ལྟོག་གི་དགག་སྒྲུབ་བྱེད་ཚུལ་སོ་སོ་བ་དང་། རྟོགས་གཉིས་དངོས་འགལ་དུ་འདོད་བ་དང་། བན་
 ཚུན་སྤང་འགལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་འགལ་དམིགས་སྒྲོར་ཚུལ་ལ་དགག་བ་མདོ་ཙམ་དང་། རང་
 རྒྱུད་དུ་མ་ཟད་ཐལ་འགྱུར་ལ་ཡང་འབྲས་རང་མ་དེམགས་བ་གསུམ་དུ་འབྱེད་བ་དང་། འོག་རྟོག་
 སེལ་བ་དང་རྗེས་དཔག་བསྐྱེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་གང་ཡིན་ཀྱང་གསུམ་པོ་དེར་ངེས་བ་དང་། དེ་ལྟར་
 ངེས་པའི་ཆོན་སྐྱབ་བྱེད་མི་འཕེན་བ་གསུམ་དང་། འཕེན་བ་ལ་རང་རིགས་འཕེན་བ་བཞི་དང་། གཞན་
 རིགས་འཕེན་བ་བཅུ་དྲུག་དུ་འབྱེད་བ་དང་། ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྤང་ལ་གྲངས་ངེས་མི་མཛད་ཅིང་། ལེན་
 འདེབས་པའི་ཚུལ་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྒྲོ་བཞི་ཉིད་དུ་གྲངས་ངེས་པར་མཛད་དོ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་སྒོལ་འབྱེད་གསུམ་པོ་དེ་དག་ནི་ཕན་ཚུན་དུ་དགོངས་བ་མཐུན་མི་
 མཐུན་ཅི་རིགས་པར་བྱུང་ཞིང་། ཕ་བའི་གཞུང་ཐད་སོར་འཛོག་མི་འཛོག་དང་འཕགས་ཡུལ་གྱི་འགྲལ་
 བ་ཚད་ལྡན་དུ་གྲགས་བ་དག་ལ་དགག་བཞག་སྒྲ་ཚོགས་པར་མཛད་མོད། གསུམ་པོ་དེ་དག་བོད་ཀྱི་
 འགྲལ་མཛད་ཚད་ལྡན་དུ་བྱེད་དགོས་ཏེ། བྱགས་རྒྱུད་བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་ཀྱིས་ལྟག་བདེ་བར་
 གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་རབ་འབྱམས་བྱགས་སུ་རྒྱུད། དངོས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་མཛད་པ་འཕྲིན་ལས་

བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།

བོད་ཀྱི་རབས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་བོད་ཀྱི་རབས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་དར་བའི་ཚུལ་ལ་གསུམ་སྟེ། བྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚོས་
སྐད་དུ་མས་མང་པོ་ལ་བྱུང་བའི་ཚུལ། དར་ཁྱིམ་མཛད་པས་རང་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་སྐད་ཇི་ལྟར་གཞག་
བའི་ཚུལ། གཉིས་པོ་དེ་ལ་དགག་སྐྱབ་མདོ་ཙམ་དུ་བགྱིས་པས་རང་གི་འདོད་པ་ལྷགས་ལ་གོ་བར་
བསྟན་པའོ།

དང་པོ་ནི་ལྗོངས་འདིར་ལོ་བརྒྱ་ལོན་པ་ཚུན་ཆད་དུ་ཚད་མར་ཁས་འཆེ་བ་ནུམ་ཐེ་ལྷ་རྒྱུ་
ཅེས་ཟེར་ཏེ། རང་གི་གཞུང་བྱ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། མི་བསྐྱུ་
བའི་ཤེས་བྱེད་དུ་གཞུང་བྱ་དེ་རྟོགས་པ་དང་། དེ་རྟོགས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་ཡང་དེ་ལ་གསར་དུ་མི་སྐྱུ་
བ་ཞེས་འཛོག་པས་རྟོགས་པ་ཕན་ཚུན་བརྟེན་པའི་སྦྱོན་དང་། གཞུང་ལ་མི་རྩི་བའི་བསྐྱུས་པའི་བཤད་
པ་དང་། གཞུང་གི་བཤད་པ་འབྲེས་པའི་སྦྱོན་དང་། ཡང་ཤེས་བྱ་སྦྱིལ་ནུམ་གཞག་འཆད་པའི་སྐྱབས་
སུ་ཤེས་བྱའི་མཚན་ཉིད་སྟོལ་ཡུལ་དུ་བྱུང་བེད་པ་ལ་དབུ་མ་ཐལ་རང་གི་ཆོད་ན་དམ་པའི་བདེན་
པས་མ་དེས། སྟོན་རིག་བྱ་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ལ་ཡུལ་དང་གཞི་བྱུང་བ་བྱུང་མཉམ་པའི་
ཆོ་མེད་པ་གསལ་བ་གཟུང་ཡུལ་དུ་འཆད་པས་མ་དེས། ཡུལ་དང་ཤེས་བྱ་ལ་གཞུང་བྱས་བྱུང་ན་གཙོ་
བོའི་སྐྱོད་ན་སོགས་དང་ཀྱན་བཏགས་ཀྱིས་མ་དེས། ཚད་མ་དེའི་གཞུང་བྱ་ལ་དེས་རྟོགས་པས་བྱུང་
ན་མཛོན་སུམ་སོ་སོའི་གཟུང་དོན་གྱིས་མ་དེས། དེའི་འཇུག་ཡུལ་ལ་ཡང་དེས་བྱུང་ན་སྟོན་པོའི་རྩལ་
རྩས་བརྒྱུད་པོ་སྟོན་སྐད་དབང་གི་སྤྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་པས་མ་དེས། དེ་ལ་མཛོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ་
དེས་མཐོང་བས་བྱུང་པ་ལ་ཡང་དེ་དག་ཉིད་ཀྱིས་མ་དེས། སྦྱི་མཚན་ཡོད་པར་འདོད་ན་མདོ་སྟེ་པའི་
ཐད་དུ་དོན་བྱེད་བྱས་པ་ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་པས་མ་དེས། རྩམ་རིག་པའི་ཐད་དུ་མི་རྟོག་
ཡེ་ཤེས་ལ་མི་སྒྲིལ་ན་མེད་པས་བྱུང་པར་བཤད་པས་མ་དེས། སྦྱི་མཚན་མཛོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པར་
འདོད་པ་ཚད་མའི་གྲངས་དེས་སྐྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བས་མི་འཐད། དངོས་པོ་ལ་འདུ་ས་བྱས་ཀྱིས་

ཁྱབ་པར་འདོད་ན་མ་འོངས་པའི་དངོས་པོ་སྐྱེ་བ་དང་མི་སྐྱེ་བའི་ཚེས་ཅན་གཉིས་ཀས་མ་དཔེ། དངོས་
 པོ་ལ་སྐྱེ་བ་དང་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀས་ཁྱབ་པར་འདོད་པ་ལ་སྐྱེས་ཟིན་སྐྱར་ཡང་སྐྱེ་བ་དང་། ཞིག་ཟིན་
 སྐྱར་ཡང་འཛིག་པར་ཐལ་བས་མི་འཐད། ཁ་སང་གི་བུ་མ་པ་དེ་རིང་གི་དུས་སུ་ཞིག་ཀྱང་སྐྱེ་ན་ལན་
 གཅིག་ཞིག་པས་ཞིག་པའི་གོ་མི་ཚད་པ་དང་། ལན་ཅིག་སྐྱེས་པས་སྐྱེས་པའི་གོ་མི་ཚད་པར་འབྱུང་།
 དངོས་པོ་ལ་རྒྱས་དང་རང་མཚན་གྱིས་ཁྱབ་ན་གཞུང་ལས་དངོས་པོ་ལ་ཀྱན་རྒྱུ་དང་དོན་དམ་གཉིས་
 སུ་ཕྱེ་བས་མི་འཐད། མི་རྟག་པ་ལ་དངོས་པོས་ཁྱབ་ན་གཞུང་དུ་ཞིག་འཛིག་གཉིས་ཀ་མི་རྟག་པར་བཤད་
 པ་དང་འགལ། སྐྱེས་པ་ལ་དངོས་པོས་ཁྱབ་ན་སྐྱེས་པ་དང་ཞིག་པའི་གཞི་མཐུན་བཤད་པ་དང་འགལ།
 ཚེག་ཙམ་ལ་བསམ་ནས་རྒྱ་འབྲས་དུས་མཉམ་པ་དང་རྒྱ་དུས་སུ་འབྲས་བུ་ཡོད་པར་འདོད་ན། བདག་
 སྐྱེས་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང་། དུས་མཉམ་ན་རྒྱའི་རྒྱུ་འབྲས་བུ་མི་འབྱུང་བར་ཐལ་བ་དང་། འབྲས་
 བུའི་སྒྲ་རོལ་དུ་རྒྱ་མེད་པར་ཐལ་བ་དང་། ཡང་བདག་སྤང་རུང་མ་དམིགས་པ་བདག་མེད་ཀྱི་མཚན་
 ཉིད་དུ་འདོད་པ་ནི་གཞུང་ལས་བདག་ཡོད་ཀྱང་སྤང་མི་རུང་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ་ཞིང་། རྣམ་
 འབྲེལ་མཛད་པའི་བདག་མེད་ཀྱི་གོ་དོན་གཉིས་སྤང་གི་ཡེ་ཤེས་ལ་བཤད་པ་དང་འགལ།

ལ་ལ་དག་དོན་བྱེད་ཅུ་ས་པ་དངོས་པོའི་ཐ་སྐྱད་བྱ་རུང་གི་མཚན་ཉིད་ཞེས་སོགས་ཟེར་བ་
 མཚན་བྱ་ལ་བསམ་པ་ཡིན་ན་ཐ་སྐྱད་མཚན་བྱར་བཤད་ཀྱི་ཐ་སྐྱད་བྱ་རུང་མཚན་བྱར་མ་བཤད་པས་
 མི་འཐད། ཁྱབ་པའི་སྐྱོ་བཞི་རྩེ་བ་ལ་བསམ་ན་བརྗོད་རུང་གི་གཤམ་པ་དང་འགལ་བས་མི་འཐད།
 ཡང་དངོས་པོ་སོགས་ཀྱི་རང་ལྷོག་ནས་མཚན་བྱར་འདོད་ན་དོན་བྱེད་ཅུ་ས་པ་དང་དངོས་པོ་ལ་དོན་
 ཚེས་དང་སྐྱོ་ཚེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་། རྒྱས་ཡོད་དང་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་དུ་འཆད་དགོས་
 པས་མི་འཐད། དེ་བས་ན་མཚན་བྱ་དང་མཚན་ཉིད་ལ་ཁྱབ་ཁྱེད་ཀྱི་སྐྱོ་བཞི་རྩེ་བ་གཞུང་ལས་མ་བཤད།
 མཚན་གཞི་ཙམ་པོ་དེ་དང་དེའི་མཚན་ཉིད་ལ་མ་ཁྱབ་ཁྱེད་ཀྱི་སྐྱོན་སྤོང་དགོས་པར་གཞུང་ལས་
 བཤད། ཡང་དུས་འདིར་རྒྱས་དང་ལྷོག་པ་ཅི་ལ་ཟེར་ཡང་ངོ་མི་ཤེས་ཞིང་། རྒྱས་ཚེས་དང་ལྷོག་ཚེས་
 ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་ཁོ་ཁོ་རང་ཡིན་མིན་སོགས་སྐྱོན་པ་མང་དུ་བྱེད་པ་དེ་དག་ནི་རྐྱང་རྐྱང་བ་
 དག་རྩེད་མོའི་ཕྱིར་ཡིན་ན་ཆོ་ལོ་རྩེ་བ་དང་འདྲ་བས་མ་བཤད་པ་ལ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་རབ་

ཏུ་བྱུང་ནས་ཡོན་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བར་འདོད་པ་དག་གིས་ནི་གཞུང་གི་ཐོས་བསམ་དང་སྦྱབ་པའི་འཁོར་ལོ་ལ་གཞོན་པས་རིང་དུ་དོར་བར་བྱ་བ་ཁོ་ན་ལོ།

དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ཡང་དགག་སྦྱབ་ཀྱི་རྩ་བ་འགལ་འབྲེལ་ལ་རག་ལས་པས་དེའི་གོ་བ་མ་ལོར་བར་གཤམ་དགོས་ཀྱང་། དེའི་གོ་དོན་རྗེས་སུ་འགྲོ་ཞུག་རྣམས་ལོགས་སུ་ཚད་མས་ངེས་པ་ལ་བཤད་པ་དེ་བོར་ནས་ཐ་དད་དང་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་དང་བཀག་ན་ཁེགས་པ་ཅམ་ལ་དེའི་གོ་དོན་དུ་འདོད་པ་ནི་རྟགས་ཡང་དག་འགལ་ཞིག་གི་རྟགས་ཚོས་འགལ་བ་དང་། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྤང་འགལ་ཞིག་གི་རྟགས་ཚོས་ལ་རང་ལྷགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་གྲུབ་པར་ཁས་སྐྱབས་པས་འོངས་པ་དང་། མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་རྒྱུ་པ་དེ་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་གསུམ་དུ་ངེས་པའི་གཤམ་བྱེད་དུ་བཤད་པ་མི་འཐད་པར་འགྱུར་རོ།

ཡང་རྩོད་པ་རྒྱལ་པམ་གྱི་ཚད་ལོག་རྟོག་བསྐྱོག་ཅམ་དང་། དེ་ནས་ཚད་མ་སྦྱོས་པ་དང་། ཐལ་འགྱུར་དེའི་འཁོར་གསུམ་གང་རུང་ལ་ལེན་ཐེབས་མི་ཐེབས་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འཛོག་པ་དེ་མི་གཤམ་པར། དངོས་འགལ་ལ་ལེན་བཏབ་མ་བཏབ་དང་། འཁོར་གསུམ་དངོས་འགལ་དུ་སོང་མ་སོང་གི་སྒྲོ་ནས་འཛོག་པ་ནི་གཞུང་གི་དགོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞུང་དུ་ནི་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཆོ་ཁས་སྐྱབས་སྦྱི་དང་། རང་ཚིག་སྦྱི་འགལ་བས་འགལ་བའི་གོ་མི་ཚོད་པ་དང་། གལ་ཏེ་ཚོད་དུ་རྒྱག་ན་ཡང་སྒྲོ་མི་རྟག་པ་དང་རྟག་པ་ལ་འདོད་ལན་རིམ་བཞིན་བཏབ་པའི་ཆོ་རྒྱ་རྟག་ན་མི་རྟག་པ་བྱད་ཅེས་ཟེར་བ་ནི་སངས་རྒྱུས་པའི་ཆོས་ལ་སྒྲོ་རྟག་པས་མི་རྟག་པ་འབྱད་བྱས་པ་མི་སྲིད་ལ། རྩར་ལ་འབྱད་ན་ནི། ཁས་སྐྱབས་སྦྱི་མ་རྟོང་མའི་སྟེང་དུ་འབྱད་པ་མེད་ཅེས་ཟེར་བ་དེ་ཅི། ཡང་ཞོ་ལ་བས་སྦྱར་སྒྲོ་རྟག་པར་ཁས་སྐྱབས་ལ་བྱིར་ཞོ་ལ་བས་ཐལ་འགྱུར་འཕངས་པའི་བྱེད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞོ་ལ་བའི་རྒྱད་ལ་ཚད་མ་སྦྱོས་ནས་སྒྲོ་མི་རྟག་པར་ཁས་སྐྱབས་པ་དེའི་ཆོ་དངོས་འགལ་དུ་སྤྱད་ནས་རྒྱལ་བར་འཛོག་པ་ཡིན་ནམ། དེ་ལྟར་ཚར་བཅད་ཀྱི་གནས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཞོ་ལ་བས་རང་གི་རྗེས་སུ་འབྱུང་བཞིན་དུ་དངོས་འགལ་ལ་བྱད་ཅེས་སྒྲིལ་ལྟར་འཕགས་པས་ཚིག་པའི་བྱིར་དང་། བྱེད་ལྟར་ན་དེའི་ལྷོག་བྱབ་ཀྱང་འབྱད་དགོས་པས་སྒྲོ་རྟག་ན་མི་རྟག་པ་བྱད་ཅེས་ཟེར་ལ། དེ་ལྟར་ཞོ་ལ་བའི་རྒྱད་

ལ་ཚད་མ་སྐྱེས་ཟིན་པ་དེ་བཞིག་དགོས་པར་འགྱུར་རོ།།

སྦྱིར་ཡང་གཞུག་བྱ་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་དང་སྦྱོར་གཞུག་བྱ་དང་རྟག་པར་ཁས་སྤངས་པའི་ཆོ། སྦྱོར་ཚན་མི་རྟག་པར་ཐལ། གཞུག་བྱའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕངས་པ་ན། ཁྱེད་ཚག་ལྟར་ན་འཁོར་གསུམ་དངོས་འགལ་དུ་སོང་བས། རྩོད་པ་རྒྱལ་བ་ཡིན་མོད། ཁོ་བོ་ཚག་ལྟར་ན་དེ་ལྟར་འཕེན་པ་པོ་ཚར་བཅད་ཀྱི་གནས་ཁོ་ན་སྟེ། ཁས་ལེན་དེ་ལ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་འཕེན་རྒྱུ་ཡོད་བཞིན་དུ་ལྟར་སྤངས་འཕངས་པའི་ཕྱིར། ལྟར་སྤངས་ཅི་ལྟར་འཕངས་ཤིང་ན། ཐལ་འགྱུར་དེའི་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་མི་འགྲུབ་ཅིང་ཐལ་ཆོས་ལ་བསམ་པ་སྟོན་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱིར་མེད་དེ། འདི་ལ་ཚད་མའི་བསམ་པ་མེད་ཅིང་ཁས་སྤངས་ཀྱི་བསམ་པ་སྟོན་མི་ཚད་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ལན་ཡང་ཐེབས་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པ་ཉིད་གནས་རྒྱལ་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར་དང་། དེ་ཚད་མས་མི་འགྲུབ་ན་དེ་ཁས་ལེན་པ་འགལ་ཞེས་པ་ཙམ་གྱིས་རྩོད་པ་རྒྱལ་བར་འཛོག་ན་ནི། དེ་སྤྲོད་ཅེས་བརྗོད་པས་ཕྱི་རོལ་བ་སོགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ལོར་བ་ཐམས་ཅད་སྤྲོད་འབྱེན་ལྟས་པར་འགྱུར་རོ། ཡང་དག་གི་ཐལ་བ་ཅི་ལྟར་འཕེན་རྒྱུ་ཡོད་ན། འོ་ན་མཁའ་ཡང་མི་རྟག་པར་ཐལ། གཞུག་བྱ་ལ་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕངས་ན་ཕྱིར་ཆོལ་གྱི་ལོག་རྟོག་བརྒྱུག་པས་ཕམ་ཞིང་སྤྲོད་ཆོལ་ནི་རྒྱལ་བ་ཡང་དག་པ་སྟེ། རྟགས་ཁས་སྤངས་ཁྱབ་པ་ཚད་གྲུབ་ཐལ་ཆོས་ལ་ཚད་མའི་བསམ་པ་བཞུགས་པས་གནམ་ལྷགས་ཐོག་གི་འབྲེང་བ་འཕངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་འཕངས་པ་ལ་དུས་འདིར་ནི་འཁོར་གསུམ་དངོས་འགལ་བྱེད་རྒྱུ་ཡོད་བཞིན་དུ་བྱེད་མ་ཤེས་ཟེར་རོ།།

ཡང་དེ་ལྟར་ཐལ་འགྱུར་གྱི་འཕེན་ལུགས་སྟོན་ཅན་དེ་ལྟར་མཆོན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རང་རྒྱུད་ཀྱི་བསྐྱབ་ལུགས་སྟོན་དང་བཅས་པ་ཡང་འདི་ལྟར་གྲགས་ཏེ། ཕྱི་ཆོལ་བས་སྦྱོར་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཁས་སྤངས་པ་ལ་སྤྲོད་ཆོལ་གྱིས་སྦྱོར་ཆོས་ཅན། དངོས་པོར་ཐལ། རྟོན་བྱེད་ལྟས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན་དེར་ཐལ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་རྟགས་བསྐྱབ་པ་ཡིན་ཞེས་འཆད་དོ། འདི་ནི་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིར་དམ་བཅའ་འདི་སྤྲོད་ཆོལ་གྱིས་འཛོག་། དེའི་ཆོལ་ཕྱིར་ཆོལ་གྱིས་མི་འཐད་པ་ལ་སྤྲོད་འབྱེན་བརྗོད། ཐེ་ཆོལ་དུ་གྲུབ་ན་སྦྱོབ་བྱེད་འདི་བ་ཡིན་པ་ལ། དུས་པའི་ཆོན་སྤྲོད་ཆོལ་སྟོན་མེད་ཀྱིས་

ཐོག་མར་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྒྲོར་བ་ཙམ་ཞིག་འགོད། དེ་ནས་ཚུལ་གསུམ་བསྐྱབ། དེ་གིས་ནས་
སྐྱབ་པའི་དག་གིས་ཚུལ་གསུམ་བྲན་ལམ་དུ་འཕེན་དགོས་ཀྱི་ཡིན་པ་ལ་རྣམ་དབྱེ་གང་ཡང་མེད་པར་
དེར་ཐལ་དེའི་ཕྱིར་ཟེར་བ་དེ་ཙམ་གྱི་རྗེས་ལ་ཁྲབ་བམ་གྲུབ་པ་ལ་ཚད་འབྱུང་གི་ཐ་སྟངས་དང་། ཉགས་
མ་གྲུབ་ན་ཐལ་དག་གིས་རིམ་པར་བསྐྱབ་ནས་མཐུག་ཏུ་ཁྲབ་པ་ཚད་འབྱུང་བྱེད་ཀྱི་ཅི་ཡོང་ཅིག་ལ་སྒྲོ་
ཅེ་གཏད་པས་ནི། རྗེ་བདུན་གྱི་རིགས་ལམ་རྩ་བ་ནས་སུན་ཐུང་བ་ཡིན་ཏེ། འཕེན་ལུགས་དེ་རང་རྒྱུད་
ཀྱི་གཏན་ཚིགས་སྒྲོན་མེད་དུ་འདོད་ན་ནི། མ་གྲུབ་སྐྱབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པར་སོང་བས་ཚར་བཅད་ཀྱི་
གནས། ཐལ་འབྱུར་དུ་བྱེད་ན་ནི་ཉགས་ཁྲབ་ལ་ཁས་སྐྱབས་མེད། ཐལ་ཚོས་ལ་བསལ་བ་སྟོན་ཀྱི་
མེད་པས་ཚར་བཅད་ཀྱི་གནས་བསལ་བ་སྟོན་ཀྱི་ཡོད་དེ། རྗེར་སྐྱོད་དོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཁས་སྐྱབས་
བས་སོ་ཞེན། རྐྱ་དོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཁས་སྐྱབས་བས། དེ་དོས་པོ་ཡིན་པ་ལ་སེལ་ལུས་ན། དེ་
དག་གང་ལ་ཚད་མ་མེད། །དེ་ནི་དེ་ལ་གཞོད་བྱེད་འབྱུར།³⁹ །ཞེས་འདོན་དགོས་པར་འབྱུར་པོ། རྐྱ་
དོས་པོ་མ་ཡིན་པར་ཁས་སྐྱབས་པ་ལ་སྐར་སྐོལ་གྱིས་ཅིས་ཀྱང་ཐལ་འབྱུར་ཞིག་འཕེན་དགོས་ན།
རྐྱ་ཚོས་ཅན་དོན་བྱེད་མི་ལུས་པར་ཐལ་ཞེས་འཕེན་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་འཕངས་པའི་ཚེན་ཉགས་
ཁས་སྐྱབས། ཁྲབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ། ཐལ་ཚོས་ལ་ཚད་མའི་བསལ་བ་སྟོན་ཀྱི་ཡོད་པས་སོ། །བསལ་
བ་ཇི་ལྟར་སྟོན། རྐྱས་འབྲས་བྱ་བ་སྐྱེད་པ་མདོན་སུམ་གྱི་གྲུབ་པས་བསལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཅིག་བརྗོད་
དགོས་པ་ཡིན་གྱི་དོན་བྱེད་ལུས་པར་ཐལ་ཞེས་སོགས་བྲག་མེད་དུ་བསྐྱབ་པས་ནི་ཅིར་ཡང་མི་རུང་སྟེ།
རྐྱ་དོན་བྱེད་ལུས་པར་ཚད་མའི་ངེས་པ་བསྐྱེད་མ་ལུས་ན་དེ་འབྲད་པ་ཚད་བསལ་ཇི་ལྟར་སྟོན།

ཡང་ཕྱི་རབས་པ་དག་དོན་བྱེད་ལུས་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་དོས་པོ་དང་སྐྱད་ཅིག་མའི་སྐྱབ་
བྱེད་དུ་མི་ཉགས་པ་འགོད་པ་ལ་ཡང་བར་མི་བྱེད་ཅིང་། དོས་པོ་དང་བྲས་པའི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་ཡང་མི་
ཉགས་པ་དང་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ལུས་པ་འགོད་པ་སོགས་ལ་ངོ་ཚ་བར་མི་བྱེད་ཅིང་། ཚུད་གཞི་
ཉགས་སུ་བཀོད་ནས་སྐྱབ་པ་ལ་བག་ཚ་བར་མི་བྱེད་པ་དེ་དག་གིས་ནི། མདོན་གྱུར་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་
ལྟོག་གྱུར་བཀོད་པ་དང་། དམ་བཅའ་ཉགས་སུ་བཀོད་པས་ན་ཐ་ཚད་པའི་གནས་སོ། །སྐབས་ཁ་ཅིག་
ཏུ་ཁྲབ་པ་མ་ངེས་པའི་ལན་བཏབ་པ་ན། དོས་སྒྲོན་གཏོང་བྱེད་མེད་པ་ཙམ་ཞིག་ཀྱི་མཚན་དུ་བྲས་ནས་

ཁོ་བོ་ལ་ཁྱབ་པ་འདི་འདྲ་འབྱུང་གྱི་བྱུང་ཞེས་ང་རྒྱལ་དུ་བྱེད་པ་ནི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དང་། ལྷག་
ལྷན་གྱི་མ་ངེས་པ་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་ཅིང་རྗེས་སུ་འགོ་ཕྱོག་གི་ཁྱབ་པ་ཅི་ལ་ཟེར་ངོ་མ་གཤམ་པས་ནོངས་པ་
ཡིན་ནོ། །གཞན་དུ་ན་རྟགས་ཚོས་ཐ་མི་དད་དང་། བརྟག་པ་མཐའ་བཟུང་དུ་གྲགས་པ་རྣམས་ལ་ཁྱབ་
པ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་རོ།

ཡང་སྤར་སྒོ་ལ་གྱིས་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་ཆོ་སྤར་སྒོ་ལ་མགོ་འཁོར་བ་དང་ཅི་ཟེར་བརྟག་
པའི་ཕྱིར་དུ་རྟགས་ཚོས་ཐ་མི་དད་ཀྱི་ཐལ་བ་འཕེན་པ་ནི་ཚར་བཅད་ཀྱི་གནས་ཁོ་ན་སྟེ། ཁས་སྤངས་
མེད་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཏང་བའི་ཕྱིར་དང་། ཁས་སྤངས་ངན་པ་ཞིག་མ་འོངས་པ་ན་འབྱུང་དུ་རེ་ནས་
རྟགས་ཚོས་གང་རུང་ཞིག་གཏོང་ངོ་ཞེས་ཟེར་ན་ནི་འབྱུང་རུང་གི་དམ་བཅའ་མ་འོངས་པ་ལ་ད་ལྟར་གྱི་
ཐལ་འགྱུར་འཕེན་པ་ནི་ཐ་ཆད་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟགས་ཚོས་ཐ་མི་དད་ལ་ཁྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ལན་
ཐེབས་པས་སོ། །མི་ཐེབས་ཏེ་ཆད་འགལ་དུ་འབྱུང་པས་སོ་ཞེན། ཁོ་བོ་ཅག་གིས་ཀྱང་འབྱུང་དོ། །དེའི་
ཆོ་དངོས་འགལ་དུ་སོང་སྟེ་སྤྱད་པའི་ཆོ་ཁྱབ་པ་ཆད་གྲུབ་ཏུ་ཁས་སྤངས་སོ་ཞེན། འོ་ན་མཉན་བྱའི་
རྟགས་གྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་དང་། སྐྱ་རྟག་པའི་རྟགས་གྱིས་སྐྱ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་པ་སོགས་
ཀྱི་འདུ་ཁྱབ་པ་ཆད་མས་གྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ་བྱེད་ཀྱི་འདུ་དེ་ལྟར་སྤྱད་པས་ཆོག་པའི་ཕྱིར། མི་ཆོག་ན་ཁོ་
བོ་ཅག་གིས་དེ་ལྟར་སྤྱད་ཆོག་པས་རྒྱལ་པར་འགྱུར་རོ། །དེའི་ཕྱིར་གཏན་ཆོགས་ཡང་དག་དང་ཐལ་
འགྱུར་ཡང་དག་གི་དང་། དེ་དག་ལྟར་སྤྱད་གི་རྣམ་གཞག་ནི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཚུལ་གསུམ་དང་
འགལ་མ་ངེས་མ་གྲུབ་པའི་རྣམ་གཞག་ཉིད་ཆད་མར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་གྱི། དེ་དག་དང་འབྲེལ་བ་
མེད་པའི་གོང་དུ་སྒྲིམ་མ་ཐག་པ་དེ་དག་རང་དབང་མེད་པར་འཛིན་པ་དང་། ཉམས་ལེན་བྱེད་པ་དེ་
དག་ནི་ཆོངས་པའམ་བརྒྱ་བྱིན་ཞིག་གིས་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་བསམ་པར་བྱའོ།

དར་ཤིག་མཛད་པས་རང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་སྐྱད་ཅི་ལྟར་གཞག་པའི་ཚུལ།

དེ་ལྟར་རྟོག་གའི་བརྒྱུ་འཆད་སུ་བྱས་ཀྱི་ངེས་མེད་ཅལ་ཆོལ་དུ་བྱུང་ཚུལ་མདོ་ཙམ་བརྗོད་
ཟིན་པའི་འོག་ཏུ་གཉིས་པ་ནི་དར་ཤིག་མཛད་པས་ཁོང་རང་གི་སྤྱི་མ་གོང་མའི་བཞེད་པར་རང་ལུགས་

ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་བཞག་པ་མདོ་ཙམ་དུ་བཞག་པ་ནི་འདི་ལྟར། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་བསྐྱབ་འགོག་གི་སྐྱབས་མདོ་སེམས་ཀྱི་གཞུང་གཞིར་བཞག་ནས། ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མི་བསྐྱུ་བའི་གོ་དོན་གང་ལ་མི་བསྐྱུ་བ་དེ་ཉིད་གསར་དུ་རྟོགས་པ་དང་། དེའི་ཡང་གོ་དོན་སྒྲོ་འདོགས་གསར་དུ་གཙང་བྱེད་ལ་འདོད་པ་དང་། བྱི་རོལ་དོན་སྒྲུང་གི་ཚད་མས་དོན་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་དང་། དེའི་ཚེ་དོན་དུ་སྒྲུང་བ་དེ་ཉིད་དོན་དངོས་སུ་འདོད་པ་དང་། དོན་བསྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་བྱུ་བསྐྱུས་པས་མདོ་སྤེལ་འཕགས་བཀག་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་གསལ་སྒྲུང་ཞུགས་ནས་བརྗོད་མ་ཐག་པ་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་པ་དང་། རང་གིས་མདོ་སྤེལ་འཕགས་ཚད་མར་ཁས་ལེན་པ་གཉིས་བསྐྱུས་པས་ན་གཞུང་དང་མ་མཐུན་པའོ།།

ཡང་འབྲས་རྟོག་དང་པོར་དོན་རྟོགས་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་དོན་དེ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་བཀོད་པས་རྟོགས་པ་ཕན་ཚུན་བརྟེན་པའི་ཉེས་པ་གིན་ཏུ་ཆེ། གཞུང་དུ་དོན་འདྲ་བ་དོན་རྟོགས་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་བཤད་པ་ལ་དམིགས་ཡེ་མེད་པར་བོར་ནས་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བ་ཉིད་བཤད་པས་གཞུང་དང་མ་མཐུན། ཡང་ཚད་འབྲས་མཚན་མཚོན་དུ་འབྱུག་པ་ལ་ཁུངས་ཡེ་མེད་བཞིན་དུ་ཁས་སྤངས་པས་འཕྲང་རིགས་གཉིས་ཀ་དང་མ་མཐུན། དེའི་ཤེས་བྱེད་རྣམ་འབྲེལ་ངེས་སུ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱར་གྱི་མི་བསྐྱུ་བ་དང་གཞལ་བྱ་རྟོགས་པ་གཉིས་ལ་རྣམ་དབྱེ་ཐ་དད་དུ་བྱེ་ནས་སྐྱབ་བྱེད་སོ་སོར་བཤད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་མི་བསྐྱུ་བའི་ཤེས་བྱེད་དུ་བརྒྱད་ནས་འབྲེལ་བ་དང་། གཞལ་བྱ་རྟོགས་པའི་ཤེས་བྱེད་དུ་རྣམ་པ་ཤར་བ་བཀོད་པ་ཡིན། རྣམ་པ་ཤར་བ་དེ་ཡང་དོན་བསྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་མ་དབྱེད་པའི་ཚེ་དོན་རིག་དང་། དབྱེད་པའི་ཚེ་རང་རིག་གི་སྐྱབ་བྱེད་དུ་གཞུང་ཉིད་ལས་བཞག་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་དོན་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་སྤེལ་འཕགས་ན་བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཡོད་དམ་མེད། མེད་ན་གཟུང་ཡུལ་དང་དོན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཇི་ལྟར་འཆད། ཡོད་ན་དེ་མངོན་སུམ་གྱིས་ཇི་ལྟར་རྟོགས་ཏེ། གཅིག་དུས་སུ་ཅིག་ཤོས་ཞིག་པའམ་མ་སྐྱེ་བའི་བྱིར། དེ་ལྟར་འགལ་བ་དེ་ཡང་ཚད་བསྐྱུས་དང་བསྐྱུས་པས་འདོངས་པའོ།། །སྐད་ཅིག་ཉིད་བྱིར་འདས་པ་ཞེས་སོགས་དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་གྱི་དུས་སུ་འདས་པ་ལ་བྱེད་ཟེར་ན་དེ་འདྲ་དེ་སྒྲོན་དུས་ཀྱི་གཞུང་འབྲེལ་གང་ན་འདས་སུས་ཀྱང་བཤད་པ་མེད་པས་རང་བཟོའོ།།

ཚད་བསྐྱུས་ཀྱི་ནང་ན་རྟོག་པ་དང་རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་གང་སྒྲུང་བ་དེ་དོན་སྐྱེ་དང་དོན་

དངོས་སྐྱ་བཤད་པ་དེ་གཞུང་ཚད་མར་འཛིན་པའི་སྐབས་སྐྱ་ཡང་ཁས་སྤངས་པས་ཁ་ཕྱིར་ལྟའི་ཤེས་
 པས་རང་མ་རིག་པ་དང་། རང་རིག་པའི་གོ་དོན་ཁ་ནང་ཁོ་ནར་སྟོགས་པ་ལ་བཤད་པས། སློ་ཚུལ་
 གཉིས་བསྐྱབ་ཀྱི་གཞུང་ཐམས་ཅད་འབྱུག་པོར་འཆད་དགོས་པ་བྱུང་། ཡང་སྤྱི་རེལ་དོན་འགོག་གི་
 སྐབས་སྤྱིར་སྤང་དབང་ཤེས་པ་སྤོན་པོར་སྤང་བ་སོགས་ཚད་བསྐྱར་དང་བསྐྱོན་ནས་སྤོ་སོགས་ཉིད་
 ཏུ་ཁས་སྤངས། གཞུང་དང་བསྐྱོན་པའི་སྤྱིར་ཏུ་ཤེས་པའི་བདག་ཉིད་ཏུ་བཞག་ནས། ཤེས་པ་རང་གི་
 བདག་ཉིད་ཏུ་གྱུར་པའི་སྤོན་པོ་ཅེས་ཟེར་བ་ནི་སྤོན་ཆད་ཀྱི་གཞུང་འགྲེལ་གང་ནའང་མ་བྱུང་། མངོན་
 པ་གོང་མར་རྣམ་བཟགས་ཀྱི་གཟུགས་སྐྱ་སོགས་བཤད་པ་དེ་ནི་ཤེས་པ་ཉིད་ཏུ་ཁས་ལེན་པས་འདིར་
 ཁུངས་སྐྱ་མི་རུང་། དེ་ལྟར་བཤད་ནས་སྤོན་པོ་དང་སྤོན་པོ་འཛིན་སྤོན་སྐྱ་ཆོས་ཅན་ཏུ་བཟུང་ནས་ལྟན་
 ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་འགོད་པ་དེ་ལྟར། སྤོན་པོ་དེ་སྤོན་པོ་འཛིན་མངོན་སྐྱ་གྱི་དམིགས་
 རྒྱུ་ཏུ་འདོད་པ་དང་འགལ། དེ་དེའི་དམིགས་པ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཀྱང་རྒྱུ་ནི་བཟགས་པ་བར་
 འདོད་དོ་ཞེས། རང་འཛིན་ཤེས་པ་བསྐྱེད་པ་ཙམ་གྱི་དོན་བྱེད་པར་མི་རུས་ན་དེ་ལྟར་བཤད་པ་ལོ། །ཉེས་
 པ་དེ་སྤོང་བར་འདོད་ནས་སྤོན་པོ་དང་སྤོན་པོ་འཛིན་ཚད་མ་ཆོས་ཅན་ཏུ་འཛིན་ཟེར་ན། མངོན་སྐྱ་དང་
 རྗེས་དཔག་ལས་མ་གཏོགས་པའི་ཚད་མ་ངོས་འཛིན་རྒྱ་མེད་དོ། །ཡང་བསྐྱར་པའི་རང་ལུགས་ཁས་
 སྤངས་པ་དེའི་ཆོག་གཟུང་རྣམ་གྱི་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་མ་བྱུང་ཞིང་། གལ་ཏེ་ངོས་འཛིན་ན་དོན་སྤྱི་དང་དོན་
 རང་མཚན་དང་འཛིན་རྣམ་གསུམ་ལས་མ་འདས་ལ། དེ་ལྟར་བཤད་དོ། །

ཡང་ལུགས་འདི་པ་དག་གིས་རྣམ་རིག་པའི་སྐབས་སྐྱ་འཛིན་པ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཞེས་
 པའི་དོན་དང་ཐ་སྙད་ཁས་མི་ལེན་ཞིང་གཟུང་བ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་གཟུང་འཛིན་རྗེས་
 གཞན་གྱིས་སྤོང་པའི་སྤོང་ཉིད་མེད་པར་དགག་པ་ཞིག་སྟེ། འདི་ཡང་རང་མཚན་དང་དོན་དམ་པའི་
 བདེན་པར་ཁས་ལེན་ཞིང་རང་རྒྱལ་གྱི་ལྟ་བུ་ལས་ལྟག་པའི་ལྟ་བུ་ལུགས་འདི་ལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ་
 ཞེས་ཟེར། འདི་ལ་ནི་ལུང་གི་སྟེ་མ་ལས། འཛིན་པ་བདེན་སྤྱིར་རང་རྒྱལ་དང་། ཁག་ཟུང་འཛིན་གཉིས་
 མེད་དོན་དམ་ཏུ། །འདོད་པའི་རྣམ་རིག་གྲུབ་པའི་མཐའ། །མཚུངས་པར་ཏོགས་པའི་མཁས་པ་
 མཚར།³⁹ ཞེས་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་མཛད་དོ། །གཞན་ཡང་དེ་འདྲའི་སྤོང་ཉིད་དེ་རང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་

ཕྱིར་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ལུས་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །དེ་དེའི་མཚན་གཞི་ཡིན་གྱི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་
པས་མ་ངེས་སོ་ཅི་ན། དེ་ལྟ་ན་གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་གྱི་སྐྱབ་བྱེད་དུ། དོན་བྱེད་ལུས་དང་མི་ལུས་ཕྱིར་
ཞེས་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ།

གཞན་ཡང་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པ་གཞུང་བ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གྱི་ངོས་འཛིན་
དུ་བཤད་ན་ཉེས་པ་ཅི་ཡོད། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ནི་ཆད་གྲུབ་ཏུ་དབྱེས་པ་ཐལ་འགྱུར་བ་བཞེད་པས་རང་
ཀྱལ་དང་སེམས་ཙམ་པ་ལ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་གོ་ཆད་པོ་ཡོད་པར་ཐལ་བས་སོ་སྟུམ་ན། འོ་ན་དེ་
དག་གིས་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པར་རྟོགས་ཤིང་སྒྲོམ་པས་འོག་པའི་ལྟ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ། །ཁྱབ་
མཐའི་སྐབས་སོ་སོ་བ་ཡིས་པས་སྟོན་མེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟ་ན་གཞུང་བ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་པའི་གོ་
དོན་ཡང་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་མེད་པ་ལ་གཞུང་འགྲེལ་ཀྱན་ལས་བཤད་དོ། །ཡང་རྣམ་རིག་པའི་སྐབས་
སྙུག་ཟུང་རྣམ་བཤེན་མེད་དུ་བསྐྱབ་པའི་རིགས་པ་བཤད་བཞིན་དུ་འཛིན་པ་བཤེན་མེད་ཅིའི་ཕྱིར་མ་
བཤད། དེ་བཤད་པ་མེད་དོ་ཞེ་ན། གང་གིས་དངོས་པོ་རྣམ་དབྱུང་ན་^༥ ཞེས་སོགས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་
བསྟན། གཞུང་འཛིན་རིག་གསུམ་ཐ་དད་པའི་ཆ་ཆོས་ཅན་དུ་འཛིན་ན། དེ་ལྟར་འཆད་པའི་ཁུངས་
མེད་ཅིང་། དེ་འདྲ་དེ་གཞན་སེལ་དུ་འདུས་པས་འདིར་བཤེན་མེད་དུ་སྐྱབ་མི་དགོས་སོ། །གལ་ཏེ་
འཛིན་རྣམ་བཤེན་མེད་དུ་མ་བཤད་པས་འཛིན་པ་བཤེན་མེད་གཞུང་ན་མེད་དོ་ཞེ་ན། གཞུང་འཛིན་
གཉིས་སུ་བྱེད་པའི་འཛིན་པའི་ངོས་འཛིན། འཛིན་རྣམ་ལ་བཤད་པ་གཞུང་འགྲེལ་ན་མེད་ཅིང་། གཞུང་
འཛིན་གཉིས་སུ་སྒྲུང་བ་ནི་རྣམ་པ་ཀྱན་ཏུ་འབྱུང་ཞིང་། མ་འབྱུང་པའི་གནས་སྐབས་གཅིག་པོ་ནི་
འཛིན་རྣམ་ཁོ་ན་ལོ།

ཡང་འདི་སྐད་དུ་འབྲས་རྟོག་དང་པོའི་རྣམ་གཞག་ནི་མདོ་སེམས་བྱན་མོང་བའི་ལུགས་ཏེ།
སྟོན་པོ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཆད་མ་འབྲས་བུའོ། །རྣམ་གཞག་གཉིས་པ་ནི་མདོ་སེམས་དབྱེས་པ་ཀྱན་
གྱི་རྣམ་གཞག་བྱན་མོང་བ་སྟེ། གཞུང་རྣམ་གཞལ་བྱ་ལ་འཛིན་རྣམ་ཆད་མ་ནི་དེ་དག་ཀྱན་གྱིས་འདོད་
པས་སོ། །རྣམ་གཞག་གསུམ་པ་ནི་སེམས་ཙམ་པའི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པ་སྟེ། ཤེས་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་
དུ་གྱུར་པའི་སྟོ་སོགས་གཞལ་བྱ་ལ་དེའི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་དེ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྐྱུ་བའི་རིག་པ་ཆད་མ་

དང་། དེ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་འབྲས་བུའོ། ཞེས་གསུང་། རྣམ་གཞག་ལྷ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་ཚིག་
 འོན་ལ་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཁུངས་མེད། རྣམ་བརྟན་པས་གཞུང་པའི་རྣམ་པ་འཛིན་རྣམ་གྱི་མྱོང་བྱར་མི་
 འདོད། རྣམ་བརྟན་པའི་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་གཞུང་ལས་དངོས་སུ་གསུང་བཞིན་དུ་ཆད། ཟུ་ནི་
 འོན་ཡང་ཡིན་པས་ན། རྟོན་ནི་གཞུང་གི་ཉིད་དུ་འདོད།³⁴ ཞེས་པ་རྣམ་གཞག་གསུམ་པ་ལ་ལྟོས་
 པའི་གཞན་གཞུང་དུ་འཆད་ན། དེ་ཕྱིར་ཕྱི་རོལ་གཞུང་གི་ལའང་། རང་ཉིད་ཉམས་མཐོང་ཞེས་པའང་
 དེར་འཆད་དགོས་པས་རྣམ་གཞག་གསུམ་པ་འདིས་དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་ལ་དོན་རིམ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་
 འཆར་བ་དང་། དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་ལ་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱིས་རང་ངོས་ནས་རང་འདྲའི་རྣམ་པ་གཏང་བར་
 མདོ་སྡེ་པས་འདོད་པ་དེ་འགོག་པ་ཡིན་ཞེས་གསུང་མོད། མདོ་སྡེ་པ་ནི་ཕྱགས་སྡེ་མ་དེ་ལྟར་མི་འདོད་དེ།
 དེས་ནི་ཕྱི་རོལ་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་རྟུལ་ཕྱར་དུ་གནས་པ། དོན་སྣང་གི་ཤེས་པ་ལ་རགས་པའི་རྣམ་
 པར་འཆར་བ་ནི་དེ་ཡི་འདོད་པ་གསལ་བའི་ཕྱིར་དང་། རི་སྐད་དུ། ཕྱི་རོལ་དོན་ནི་དངོས་སུ་མེན་³⁵ ཞེས་
 མེན་པའི་རྣམ་པ་ཤར་བའི་རིག་པས་མེན་པོ་དངོས་སུ་མི་རྟོགས་པ་ཉིད་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་མཐའ་
 བཤད་ན། སེམས་ཙམ་པ་ལ་དེས་དེ་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་ལྟ་བུ་སྟོས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་དོན་སྟོགས་
 མོར་ཁས་ལེན་ན། གང་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ལས་³⁶ ཞེས་སོགས་དང་དངོས་སུ་འགལ་ལོ་ཞེན། བཤད་
 པ་དེ་ནི་གཞུང་གི་མདོན་གྱུར་གྱི་ལུང་མ་ཡིན་གྱི་འཇུག་ཡུལ་མདོན་གྱུར་གྱི་སྐབས་སོ། རྟེན་གྲོ་དོན་
 བྱི་རྟགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་མྱོང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་རྣམས་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་འདྲ་དེ་མདོན་སུམ་
 གཞན་ངེས་རྣམས་ལ་མེད་ཀྱང་རང་ངེས་ལ་ཡོད་པས་དེས་གོ་ཚད་པ་ཡིན་ནོ།།

ཡང་འདི་སྐད་དུ་སྟོས་རྣམ་བཙད་ཀྱི་རྟོགས་བྱ་གཞན་སེལ་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། དབྱེན་དོན་
 རང་མཚན་གྱི་དང་། སྟོ་ཡི་དང་། མེད་དགག་གི་སེལ་བ་སྟེ་གསུམ་དུ་འབྱེད་པ་ཤྲུག་སྟོ་དང་ཞི་འཛོའི་
 དགོངས་པ་དང་། སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ནི་བྱམ་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པའི་བྱམ་པ་རང་མཚན་ལྟ་བུ་དང་།
 རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་རང་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པར་སྒྲུང་ཙམ་དང་། བྱམ་པ་སྒྲུམ་བུས་སྟོང་པ་ལྟ་བུའོ་
 ཞེས་ཟེར་ཏེ། གཞན་སེལ་གང་ལ་ཟེར་གྱི་དོན་སྟོབས་ཡང་མ་ཤར་བའི་སྐད་དེ། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་

གཞན་ཡང་གཞུགས་སེགས་གྱི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་དེ་དང་། དེ་ལ་འབྲུལ་བར་ཁས་སྐྱངས་

ནས་དེས་དེ་རྟོགས་པར་འདོད་པ་ནི་གཞུང་དང་མི་མཐུན་པར་མ་ཟད་ཁས་སྤངས་པས་ཀྱང་གཞོད་དེ།
 དེ་མ་ཡིན་ལ་དེར་བཟུང་ན་དེ་རྟོགས་པར་འགལ་ལ། མ་བཟུང་ན་འབྲུལ་པར་འགལ་བ་དང་། གཞུགས་
 སྒྲ་སོགས་དང་དེ་འཛིན་མཛོན་སུམ་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་སུ་ཁས་སྤངས་ནས་དེས་གཞུགས་སོགས་
 དངོས་སུ་རིག་པར་འདོད་པ་ནི་ནང་འགལ་ཏེ། ཤེས་པའི་ལྟན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ཀྱི་སྤྱང་བྱ་སྤྱང་བྱེད་
 བྱི་རང་རིག་ཉིད་དུ་འདུས་པའི་ཕྱིར། སེམས་ཙམ་པའི་ཕྱང་ཁམས་སྒྲེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཉམས་པར་
 ཡང་མི་འགྱུར་ཏེ། ཆོས་མཛོན་པ་གོང་མར། ཀུན་བརྟགས་པ་དང་། རྣམ་པར་བརྟགས་པ་དང་། ཆོས་
 ཉིད་ཀྱི་ཕྱང་ཁམས་སྒྲེ་མཆེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་ལས། རྣམ་པར་བརྟགས་པའི་ཆོས་
 གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་ནི། རང་ལུགས་དེར་སྤང་གི་ཤེས་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ལ། འཛིག་རྟེན་གྱི་སྒྲོ་ལྟན་
 སྒྲེས་དང་། རྗེས་ཀྱི་རྟོག་པས་ཀུན་བརྟགས་པའི་ཆོས་གསུམ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་འདོགས་ཤིང་ཞེན་པར་བྱེད་
 པས། གལ་ཏེ་ངེད་འདོད་པ་དེ་ཡང་རྣམ་བརྟགས་ཀྱི་ཕྱང་ཁམས་སོགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ནི་ཞེ་ན།
 གཞུགས་འཛིན་དབང་ཤེས་ལ་གཞུགས་སུ་སྤང་བ་དེ་དབང་ཤེས་སུ་འདོད་ན་རྣམ་བརྟགས་ཀྱི་ངོས་
 འཛིན་དུ་སོང་ཡང་། བྱེད་ཀྱིས་གཞུགས་སོགས་དངོས་སུ་ཁས་སྤངས་པས་ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་ལས་མ་
 འདས་སོ། །གལ་ཏེ་གཞུགས་སོགས་ཤེས་པ་དང་རྗེས་ཅིག་ཡིན་མིན་གྱི་ཁྱད་པར་འབྱེད་དོ་ཞེ་ན།
 གཞུགས་སོགས་ལེམ་པོའི་ཤེས་པ་གང་དུ་འདོད། གཉིས་པ་ལྟར་ན་དེར་མི་འདོད་པ་ཉིད་ཀྱིས་བསལ་ལ།
 དང་པོ་ལྟར་ན་བཅའ་རིག་རྗེས་གཅིག་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཞིང་། གཞུགས་སྒྲ་སོགས་མཚན་ཉིད་པར་ཁས་
 སྤངས་ནས་ལྟན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འདོད་པའང་རྣམ་འབྱོར་སྒྲིད་པའི་གཞུང་ན་མེད་ཅིང་སེམས་ཙམ་པ་
 རང་ལུགས་ཀྱི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་གང་འཆད་ཀྱང་ཤེས་པ་ལས་མ་གོ་བློས་པའི་ཆོས་མེད་ལ།
 ཤེས་པ་དེ་ཡང་རང་གཞན་གྱི་རྒྱུད་གཉིས་སུ་ངེས་སོ། །

བག་ཆགས་བརྟན་འབྱུང་གི་ཤེས་པ་ཚད་མར་ཁས་ལེན་ཟེར་བའང་། སེམས་ཙམ་པས་
 རང་གི་ལུགས་བཞག་པ་ན་འཛིག་རྟེན་དང་འགལ་བར་ཚོད་པ་བྱུང་བའི་ཆོ། འཛིག་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་
 བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི། འཕྲལ་གྱི་འབྲུལ་རྒྱས་བསྐྱེད་མ་སྤྱད་དང་། གཞུང་འཛིན་
 གཉིས་སྤང་གི་བག་ཆགས་བརྟན་མི་བརྟན་ལས་བཞག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་གཅིག་

ནི་བག་ཆགས་བརྟན་པའི་ཕྱིར་^{༥༩}ཞེས་སོགས་དང་། བག་ཆགས་གསལ་བར་སང་བ་ཅན་^{༦༠}ཞེས་
 སོགས་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་མྱོང་བྱུང་གྱུར་གྱི་༥༩ ཞེས་སོགས་
 གསུངས་སོ། །དེ་ལས་གཞན་དུ་ནི་ལྟར་འབྲུལ་བས་མཐོང་བྱུང་བ། །དེ་ལྟར་འདི་རྣམ་བཞག་བྱས་པ།^{༦༡}
 ཞེས་པའི་གཞུང་གི་བསྟན་བུའི་དོན། སེམས་ཙམ་པ་རང་ལུགས་སུ་ཁས་ལེན་ན་ཉ་ཅང་ཐལ་བར་
 འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཙམ་པས་ནི་འཛིག་རྟེན་གྲགས་པའི་ཐ་སྟད་བདེན་པ་མཐའ་དག་ལ་རིགས་པས་
 དབྱེད་པ་བཅུག་པའི་སྒྲོན་པ་བཞེད་པ་གཉིས་ཀྱི་འཛིག་མཚམས་སོ་སོ་བྱེད་པས་ན་མ་རིག་པས་བསྐྱེད་
 པ་ཞུགས་པའི་འབྲུལ་སྒྲུབ་ཚད་མར་བྱེད་པའི་སྐབས་མེད་དོ། །ཁལ་ན་དུ་ན་ལྟ་མི་ཡི་དགས་གསུམ་ལ་
 སྒྲོད་ཁམས་ཐོར་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་མོང་བར་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་རིག་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་རྒྱ་དང་རྣལ་ཞུག་བདུད་ཅི་
 གསུམ་དུ་སྒྲུབ་བ་དེའི་ཆོན། ཡུལ་གསུམ་ཀ་བདེན་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་གསུམ་ཀ་ཚད་མར་འགྱུར་ཏེ།
 འབྲལ་གྱི་འབྲུལ་རྒྱས་མ་བསྐྱེད་པའི་བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་གི་ཤེས་པ་ཚད་མ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་
 ན་འགལ་བ་ལ་མི་འབྲུལ་པའི་ཚད་མ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཡང་དེ་སྐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་ཚུལ་གསུམ་
 པོ་སྒྲུབ་བར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཙམ་པ་འདོད་པའི་མདོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཚད་མས་མི་གཞོད་པར་ཁྱེད་གྱུར་འདོད་པའི་ཕྱིར།

འོན་དེ་དང་དེ་དག་སེམས་ཙམ་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་ཐ་སྟད་བདེན་པར་འཛིག་ལུགས་ཇི་ལྟ་བུ་
 སྒྲུབ་ཚད་སྒྲུབ་མཁན་གྱི་ཤེས་པར་ཁས་ལེན་ན། སྒྲུབ་བ་དེ་དག་ཡེན་པར་གྲུབ་པ་ཉིད་དུ་འདོད་ཅེན།
 ཁྱེད་ཅག་གི་འདོད་པ་ལྟར་རྒྱུར་སྒྲུབ་བ་དེ་རྒྱ་ཡིན་པ་སོགས་སུ་མི་འདོད་ཀྱི། རྒྱུར་སྒྲུབ་གི་ཤེས་པ་
 སོགས་སུ་འདོད་པས་གཞུང་བའི་རྣམ་པ་ཡིན་ལ། དེ་གཞལ་བྱར་བྱས་པའི་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་
 ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་ཏེ་རྣམ་བདེན་པར་གྲགས་པའི་འོ། །དེ་དུས་ཀྱི་ཁ་
 ཕྱིར་བལྟའི་གཞུང་འཛིན་གྱི་ཆ་ནི། ཇི་སྐད་དུ། གཉིས་ཀའང་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་^{༦༢}ཞེས་པས་
 གཉིས་སྟོང་གསལ་རིག་གི་ཆ་གཞལ་བྱ་ལ། དེ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་འཛིན་རྣམ་དང་རང་གི་ཚད་འབྲས་
 སུ་བཞག་པ་ནི། རྣམ་པ་རིག་པ་ཙམ་གྱི་དབུ་མའི་སྟེ། གཞུང་འདིར་རྣལ་འབྱོར་མདོན་སུམ་གྱི་མྱོང་བྱར་
 རྒྱར་པའི་མཐར་ཐུག་གི་དོན་དམ་བདེན་པ་ནི་འདི་ལས་གཞན་མེད་དོ། །དེ་ལས་གཞན་རྟེན་འབྲེལ་

སྐྱ་ཚོགས་སུ་སྤང་ཚད་ནི་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་སྟེ། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་སྤང་བའི་མ་རིག་པས་བསྐྱད་
 པ་ཞུགས་པའི་ཤེས་པ་ཡུལ་དང་བཅས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་མི་ཡི་འཛིན་རྟེན་པ་དག་གིས་ནི།
 མི་ཡི་སློ་ལྟན་སྦྱིས་ལ་མཐུན་པར་གང་སྤང་བ་དེ་བདེན་པ་དང་། འགྲོ་བ་གཞན་གྱི་སློ་ལྟན་སྦྱིས་ལ་མི་
 དང་མི་མཐུན་པར་སྤང་བ་ནི་བརྟུན་པ་དང་། དེའི་ཕྱིར་དེ་དང་འབྲེལ་བར་སྐྱ་སོགས་ལ་ཡང་། འགྲོ་བ་
 རང་གཞན་ལ་གང་སྤང་བདེན་པ་རྟུན་དུ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། འཛིན་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་
 འཛིན་ཚུལ་ནི་དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི། སེམས་ཙམ་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་འཛོག་པ་ན། སྤང་བ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱང་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་འབྲུག་པོས་བསྐྱད་པའི་སྤང་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །
 རྟེན་ཡང་མི་ཡི་འཛིན་རྟེན་དུ་ནི་སློ་ལྟན་སྦྱིས་ལ་སྤང་བ་ནམས་ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་དང་། འདོད་
 ལྟའི་རྟེན་ཅན་གྱི་བྱང་སེམས་སེམས་ཙམ་པས་ནི་སྐྱ་ལ་སྤང་བ་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་དང་། འགྲོ་བ་
 གཞན་ལ་སྤང་བ་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཉིད་དུ་བཞག་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཀྱང་། ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་
 ཁས་བླངས་པ་ཉིད་ཀྱིས། རང་ལུགས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་མི་ལམ་
 དུ་བྱུང་ན་ཡང་བརྟེན་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།།

ཡང་འདི་སྐད་དུ། ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ་དེ་རྟགས་ཡང་དག་གིས་མཚན་ཉིད་དང་། གསུམ་པོ་
 སོ་སོའི་མཚན་གཞི་ནི། རྟགས་སུ་བཟུང་བྱ་གཅིག་པོ་དེ་ལས་གཞན་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར། སོ་སོའི་ངོས་
 འཛིན་དེ་ལྟར་འཆད་པ་གཞུང་འགྲེལ་གང་ནས་ཀྱང་མ་བཤད་ཅིང་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་དུ་གཞུང་འགྲེལ་
 ལས་བཤད་པ་དེ་དག་དེར་མི་རུང་ན། རྟེན་སྐྱ་ཚོས་འཇལ་བའི་ཚད་མ་སོགས་གསུམ་པོ་གང་ཡིན་
 ཀྱང་སོ་སོ་ནས་རྟེན་སྐྱ་ཚོས་སོགས་མ་གཞལ་དགོས་པར་འགྱུར་སྟེ། དེ་ལྟར་གང་ལ་སོ་སོ་ནས་ཚད་
 མར་སོང་བའི་གཞལ་བྱ་དེ་ཡིན་ན། རྟེན་སྐྱ་ཚོས་སོགས་སུ་འགལ་བས་སོ། །རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་
 གསུམ་ལས་གང་རུང་གཅིག་ཚད་མས་ངེས་པ་དེའི་ཆོ་ཚུལ་གསུམ་ཀ་ཚད་མས་ཤེས་པར་འགྱུར་ཏེ།
 ཚུལ་གསུམ་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་ནི་རྟགས་སུ་བཟུང་བྱ་དེ་ལས་གཞན་མེད་པའི་ཕྱིར།

ཡང་སྐྱབས་བབ་ཀྱི་གྲོལ་བ་ལ་གཏན་ཚིགས་ངེ་ལྟར་འགོད་པའི་ཚུལ་ཡང་། སྐྱ་ཚོས་ཅན།

མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཟེར་བ་ནི་གཞུང་འབྲེལ་དང་འགལ་ཏེ། རྟག་སྟེ་ཚིག་སྟེ་གི་ཡན་ལག་
 དུ་ཕྱོགས་དངོས་སུ་བརྗོད་འདུག་པའི་ཕྱིར་དང་། སྦྱོར་བའི་འགོད་ཚུལ་དེས་ཚུལ་གསུམ་དྲན་ལམ་དུ་
 འཕེན་པར་མི་རྟག་པའི་ཕྱིར། དབྱེ་བ་ལ་གསུམ་དུ་འབྱེད་པ་དང་། གསུམ་པོའི་ངོས་འཛིན་བསྐྱབ་བྱའི་
 ཚོས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རྟག་སྟེ་དེའི་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། རང་བཞིན་ཡིན་པ་དང་། དངོས་ཀྱི་སྐྱབ་ཚོས་མེད་དགག་
 ཡིན་པའི་སྒྲོ་ནས་འབྱེད་ཅིང་། མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཡིན་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་
 འཆད་པ་དང་། དེའི་རྟག་སྟེ་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་ཁོ་ནར་འདོད་པ་རྣམས་ནི་གཞུང་
 དང་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། འབྲས་རང་གི་ཁྱད་པར་རྟག་སྟེ་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་པའི་སྒྲོ་ནས་འབྱེད་པར་གཞུང་
 ལས་བཤད་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འབྱེད་པར་མི་བཤད་པ་དང་། མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་
 རྟག་སྟེ་ཚོས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལྟོག་འབྲེལ་དང་རྒྱུད་འབྲེལ་གང་རུང་གི་སྒྲོ་ནས་ངོས་འཛིན་པ་ཡིན་གྱི། རྒྱ་
 ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་གཉིས་པོ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་སོ་སོ་ལ་ལྟོས་ནས། དགག་པ་དང་བསྐྱབ་
 པའི་གཏན་ཚིགས་གང་དུ་ཡང་རུང་བར་བཤད་པ་དང་། སྒྲུང་རུང་མ་དམིགས་པ་ཐམས་ཅད་མཐར་
 རང་བཞིན་རྟག་སྟེ་འདུས་པར་བཤད་པས་ན། དེ་དག་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་མ་ཤེས་པ་དང་། རྟག་སྟེ་
 གསུམ་པོའི་ཁྱད་པར་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འབྱེད་དུ་རྒྱག་ན་ཡང་། ཞེས་འདོད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་
 ཚོས་ལ་ལྟོས་ནས་འབྱེད་དགོས་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་སུ་བཟུང་བྱ་ཡིན་ན་ཞེས་པ་བྱིས་པ་
 འབྲིད་པའི་འཆལ་གཏམ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པས། ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་སོགས་
 སྐྱབ་པའི་འགལ་རྟག་སྟེ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཡིན་ན། དེ་དང་དེའི་འགལ་རྟག་སྟེ་དང་གཏན་
 ཚིགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་འགལ་ཞེས་ཟེར་དགོས་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། ཁྱེད་ལ་ཇི་ལྟར་ཞེན། དངོས་
 གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་བསྐྱབ་པའི་འགལ་རྟག་སྟེ་ཡིན་ན། དངོས་
 གྱུར་གྱི་ནམ་མཁའ་རྟག་པར་བསྐྱབ་པའི་འགལ་རྟག་སྟེ་ཡིན་དགོས་ཏེ། དེ་ཡིན་ན་དེ་ལྟར་བསྐྱབ་
 པའི་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་ལྟོས་པའི་འགལ་རྟག་སྟེ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་སོགས་སུ་མཚོན་
 པར་རྟུག་སོ།།

ཡང་འདི་སྐད་དུ། སྦྱོར་ཚད་མས་མ་དམིགས་ན་མེད་པ་དང་། མེད་ངེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་

ཕྱིར་ན། སྤྱི་རབས་པ་དག་སྤྱིར་མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་བསྐྱབ་མི་ལུས་ཞེས་པ་ནི་སློ་གྲོས་རྩིང་པའོ་
 ཞེས་འཆད་པ་ནི་གཞུང་དང་འགལ་ཏེ། རི་སྐད་དུ། གཏན་ཚིགས་བྱེ་བྲག་ལ་སྟོས་ནས།^{༤༣} །ཞེས་པ་
 དང་། ཏྲགས་ཀྱི་སྤུལ་བྱུང་ཡོད་པ་ཅན།^{༤༤} །ཞེས་མ་དམིགས་པས་མེད་ངེས་བསྐྱབ་ལུས་པ་དེ་ཚོས་སྤང་
 རུང་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། མི་དམིགས་ཕྱིར་ན་རི་ལྟར་མེད།^{༤༥} །ཅེས་ཚོས་སྤང་མི་
 རུང་ལ་དེས་དེ་བསྐྱབ་མི་ལུས་པར་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། བྱིད་ཀྱིས་ནི་སྤང་རུང་མ་དམིགས་པ་དང་།
 མི་སྤང་བ་མ་དམིགས་པའི་བྱིད་པར་གཞུང་ནས་བཤད་པ་བཞིན་འབྱེད་མ་གཤམ་པའི་ཕྱིར་དང་། བུམ་
 པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ཚོས་ཅན་དུ་བཟུང་ནས། སྤྱིར་བུམ་པ་སྤང་རུང་ཡིན་ཞེས་འཆད་མ་ལུས་པ་
 ཡིན་མོད། སྤྱིར་སྤང་དུ་རུང་བ་དང་། ས་ཕྱོགས་དེར་མ་དམིགས་པ་ལ་འགལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་
 དང་། དེར་འགལ་ན། ས་ཕྱོགས་དེ་སྤང་རུང་གི་བུམ་པ་དང་རྩལ་ཐ་དད་པ་དང་། ཕན་ཚུན་ཐ་དད་པ་
 ཉིད་དུ་ཆད་མས་མི་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ཏེ། མཛོན་སུམ་གྱི་ཀྱང་མི་འགྲུབ། དེ་འགྲུབ་པའི་རྩལ་དཔག་
 གི་རྟེན་གཏན་ཚིགས་མེད་པའི་ཕྱིར།

ཡང་འདི་སྐད་དུ་གཏན་ཚིགས་གཉིས་པོའི་བྱིད་པར། དགག་བྱའི་ཚོས་སུ་བརྟགས་པའི་
 རོན་དེ་སྐབས་བབ་ཀྱི་ཚོལ་བའི་ཚད་མ་ལ་སྤང་དུ་རུང་མི་རུང་གི་སྟོན་ནས་འབྱེད་ཟེར་བ་ནི་གཞུང་དང་
 འགལ་ཏེ། གཞུང་ལས་ནི་ཏྲགས་ཀྱི་བྱིད་པར་བྱེད་ཚོས་སྐབས་ཀྱི་ཚོལ་བ་ལ་སྤང་དུ་རུང་མི་རུང་གི་
 སྟོན་ནས་འབྱེད་པར་བཤད་ཀྱི། བྱིད་ཀྱི་ལྟར་གང་དུ་ཡང་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། གཞན་དུ་ན་འབྲེལ་སྒྲ་
 མ་དམིགས་པ་བཞིད་དང་། འགལ་དམིགས་རི་སྟེད་པ་མི་སྤང་བ་མ་དམིགས་པར་འགྱུར་ཏེ། བྱིད་ཀྱི་
 འཛོག་བྱེད་དེ་ཆད་པའི་ཕྱིར། དེའི་གཤམ་བྱེད་ཀྱང་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོར་ནི་དུ་བ་ཡོད་ཀྱང་མཚན་མོར་
 སོང་བས་སྤང་དུ་མི་རུང་། ཐག་རིང་པོའི་ས་ཕྱོགས་སུ་ནི་ག་པ་ཡོད་ཀྱང་སྤང་དུ་མི་རུང་ལ་གིང་ནི་སྤྱི་
 སྤང་དུ་རུང་། དུ་རྒྱ་ལུས་པ་ཐོགས་མེད་ནི། ཡོད་ཀྱང་སྐད་ཅིག་ལ་ཆ་མེད་པས་སྐབས་དེར་སྤང་དུ་མི་
 རུང་། ཆ་རིག་སྟོབས་ཆེན་པའི་སར། གང་རེ་ཡོད་ཀྱང་དེ་འགལ་སྒྲས་གཤམ་བྱས་ནས་དེ་སྤང་དུ་
 མི་རུང་པའོ།

ཡང་འདི་སྐད་དུ་མི་སྤང་བ་མ་དམིགས་པའི་ཏྲགས་སྟོར་འགོད་ཚུལ། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་

ཚོས་ཅན། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་ཚོལ་བས། དེ་ཡོད་ཅེས་དམ་འཆའ་མི་རིགས་ཏེ་ཞེས་སམ།
 དེ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་ངོར་དེ་ཡོད་ཅེས་ཀྱི་བཅད་ཤེས་དོན་མཐུན་མི་འཇུག་སྟེ། དེ་དེར་སོང་བའི་
 ཚོལ་བའི་རྒྱ་གྱི་ཚད་མས་དེ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འགོད་པ་ནི་རང་བཟོའི་རྣམ་དཔྱད་ཚུགས་རེ་
 བ་སྟེ། །ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་འགོད་ཚུལ་དེ་ལྟར་སྤྱད་ཆོག་པ་ལ་ཤ་ཟ་ཞེས་པ་རྟེན་འབྲེལ་ལ་དགོས་
 བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། དེས་ན་འདི་སྐབས་ཀྱི་གོ་བ་ནི། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་སྤྱིར་ཡོད་ན་སྤྱད་དུ་རུང་བ་
 མི་ཡི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡོད་ཀྱང་སྤྱད་དུ་མི་རུང་བ་འདྲེ་ཤ་ཟའི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དག་ལས། དང་པོ་དེ་
 མ་དམིགས་པས་གཞི་དེར་མེད་ཅེས་སུ་བསྒྲུབ་ཅུས་ལ། གཉིས་པ་དེ་མ་དམིགས་པས་གཞི་དེར་དེ་
 ཡོད་ཅེས་ཀྱི་ཐ་སྟན་འགོག་ཅུས་ཀྱང་མེད་ཅེས་སུ་བསྒྲུབ་མ་ཅུས་པའོ།

ཡང་འདི་སྐད་དུ། སྤྱིར་བས་པ་དག་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཤ་ཟ་ཡོད་མེད་གཉིས་ཀ་ལ་
 ཏྲགས་མ་བྱུང་གྱི་ལན་འདེབས་པ་ནི་བློ་བྱོས་རྩིང་པས་ན། ཏྲགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་ལན་འདེབས་པ་
 ཡིན་ཞེས་ཟེར།^{༤༦} འོན་ཏེ་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཤ་ཟ་ཚོས་ཅན། ཡོད་པར་ཐལ།
 མེད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་འཕངས་པས་འཁོར་གསུམ་དངོས་འགལ་ལོ་ཞེ་ན། འདི་ལ་མགོ་
 མཚུངས་དང་། རྣལ་མ་གཉིས་ལས་དང་པོ་ནི། མདུན་གྱི་སྒྲིལ་བྱས་སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གང་རུང་
 གཅིག་ཡིན་པར་ངེས་ནས། གང་རུང་ཡང་མ་ངེས་པའི་ཚོལ་བའི་ངོར་དེ་གང་ཡིན། གང་ཡང་མ་ཡིན་
 ན་ནི། དེ་ཚོས་ཅན། སེམས་ཅན་དུ་ཐལ། གང་རུང་གང་ཞིག་སངས་རྒྱས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གང་རུང་
 གཅིག་ཡིན་ན་ནི། ལྷག་ལྷན་གྱི་མ་ངེས་པ་རྒྱན་ཆད་པར་འགྱུར་ཏེ། ལམ་པོ་ཆེའི་སྒྲིལ་བྱ་ཀྱན་མཁུན་
 ཡིན་མིན་གང་དུ་ཡང་མ་ངེས་པའི་ངོར་དེ་ཚོས་ཅན། ཀྱན་མཁུན་ཡིན་ཏེ་མ་ཡིན་ཏེ། དག་སྒྲིལ་བའི་
 ཕྱིར་ཞེས་ཇི་ལྟར་བཀོད་ཀྱང་། བསྒྲུབ་བྱ་དེ་བསྒྲུབ་ཅུས་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི། ཡོད་པ་ལ་ཏྲགས་མ་
 བྱུང་གྱིས་ལན་བཏབ་པས་མེད་པ་དང་། མེད་པ་ལ་ཏྲགས་མ་བྱུང་གྱི་ལན་བཏབ་པས་ཡོད་པར་འགོ་
 དགོས་ཅེས་ཟེར་བ་ནི། ཏྲགས་སྒྲོར་གྱི་རྣམ་གཞག་མི་ཤེས་པའི་འཆལ་གཏམ་སྟེ། དེའི་བརྗེ་ཆད་ཅུང་
 ཟད་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། མ་བྱུང་པའི་ཏྲགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ་ཚོས་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་མ་བྱུང་པས་སོགས་
 དགྲུ་དང་བཅོ་ལྷ་ལ་སོགས་པར་དབྱེ་བ་མཐོང་ལ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཏྲགས་ལ་ཇི་ལྟར་བ་བཞིན་དུ་ཐལ་བྱུང་

རྟགས་ལའང་པལ་ཆེར་སྐྱར་དགོས་ཤིང་བྱེད་པར་དུ་རྟགས་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པས། རྟགས་
མ་གྲུབ་པའི་གོ་ཤིན་ཏུ་ཆོད་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་བྱེད་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བས་བྱེད་པ་མ་གྲུབ་པའི་གོ་
མི་ཆོད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།།

སྒྱིར་ཡང་ཤིན་ཏུ་ལྡོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་རྣམས་ནི། དེར་སོང་བའི་ཚོལ་བས་ཡོད་མེད་གང་
རྟགས་སུ་བཞག་ཀྱང་རྟགས་མ་གྲུབ་ཀྱི་ལན་འདེབས་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཕྱིར་ཤིན་ཏུ་ལྡོག་གྱུར་
དོན། ཡོད་མེད་ངེས་པ་ཡོད་མ་ཡིན།^༧ ཞེས་དང་གལ་ཏེ་ཤིན་ཏུ་ལྡོག་གྱུར་དོན། ལུང་མེད་པར་ནི་
ཤེས་སྤྱིད་ན། གྲུབ་པོ་ལས་འདས་དོན་རིག་འགའ། ཡོད་དོ་ཞེས་ནི་མངོན་འདོད་འགྱུར།^༨ ཞེས་
བཤད་པས་སོ། ལྷང་མི་རུང་ལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་། ལྷང་རུང་ལ་ནི་ཡོད་པ་ཞེགས་ན་མེད་པ་དང་། དེ་
ཞེགས་ན་ཅིག་ཤོས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཕན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་པའི་ཕྱིར། རི་སྐད་དུ་བཀག་པ་འགོག་པར་
བྱེད་པ་ནི། སྐྱབ་པ་ལས་གཞན་ཅི་འདྲ་ཞིག་^༩ ཅིས་སོ།།

ཡང་འདི་སྐད་དུ། སྒྲ་ཚོལ་རང་གི་ཚད་མས་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་གཞན་ཕྱིར་
ཚོལ་ལ་གསལ་བར་སྟོན་པའི་རག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྟར་ཏེ། གཞན་དོན་རྗེས་དབག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་
གཞག་ནས། དེ་ཡང་རི་སྐད་དུ། རང་གི་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད།^{༡༠} ཞེས་པའི་ཚིག་གསུམ་གྱི་རྣམ་
བཅད་དང་ཡོངས་བཅོད་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།^{༡༡} ཞེས་དང་། དབྱེ་བ་ལ་རང་དོན་སྐྱབས་ཀྱི་སྐྱབ་རག་
བྱ་བའི་དོན་དང་ཐ་སྟོན་གཉིས་ཀ་མེད་པ་དང་རྣམ་བཅད་གསུམ་པོའི་གོ་དོན་ཡང་ཕྱོགས་ཚོས་སྤར་
ཚོལ་གྱི་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡོད་པ་དང་། དེ་སྐྱབས་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་ཕྱོགས་
གང་རུང་དེ། དེ་སྐྱབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་དང་། ཕྱོགས་ཚིག་སྐྱབ་བྱེད་ཡིན་པ་རྣམས་བསལ་
བས། ཡོངས་གཅོད་ཀྱི་དོན་བཤད་མ་ཐག་པ་དེ་དག་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར།^{༡༢}

དེ་དག་ལ་ནི་གཞུང་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་ན་སྟོན་པར་རིགས་པ་ལས་མེད་ཅིང་རང་བཟོ་ཉིད་དུ་
སྐྱར་བའི་ཚུལ་འདི་ལྟར། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་ཐུན་ཀློག་གས་བྱེད་ཀྱི་གྲུབ་པའི་མཐའ་རྩོད་པའི་ཆོ། དམ་
བཅའ་འདྲི་བ་དང་། དེ་བཞག་པའི་དམ་བཅའ་ལ་མི་འཐད་པར་ངེས་ན་དེ་ཉིད་སྟན་འབྱེན་པ་དང་།
དམ་བཅའ་དེ་ལ་ཐེ་ཚོམ་དུ་གྱུར་ན་དམ་བཅའ་དེའི་སྐྱབ་བྱེད་འདྲི་བ་ནི་ཕྱིར་ཚོལ་གྱི་བྱེད་པ་ཡིན་ལ།

སྐབས་སུ་བབ་པའི་དམ་བཅའ་འཛིན་པ་དང་། དྲིས་པའི་སྐྱབ་བྱེད་འགོད་པ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་དེའི་
 ཚེར་མ་ཐུང་ནས། སྐྱབ་བྱེད་དེའི་ཚུལ་གསུམ་ལྟ་བུ་ཕྱི་ཚོལ་བ་དེའི་སྒོ་ཡུལ་དུ་ཤེས་སུ་འཇུག་པ་དང་།
 དེ་ལྟར་ཤེས་པ་དེ་ལ་སྐྱབ་པའི་ངག་བཀོད་ནས། ཚུལ་གསུམ་དྲན་ལམ་དུ་འཕེན་པ་རྣམས་ནི་སྒྲིལ་
 གྱི་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཚེ་གངས་ཅན་གྱི་སྒོ་བདེ་སེམས་མེད་དུ་བསྐྱབ་པ་ལ་དེ་ལྟར་བྱེད་ཅུས་ན་
 སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་མེད་དུ་འཛིན་དགོས་པ་ཡིན་ནའང་གངས་ཅན་ལ་དམ་བཅའ་འཛིན་ཅམ་ལས་གཞན་
 གྱི་ཅུས་པ་མེད་པས་སྒྲིལ་སྒྲིལ་ཚར་བཅད་ཀྱི་གནས་སོ། །དེའི་ཚེ་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་ཕྱིར་ཚོལ་དུ་
 ཞལ་གྱི་བཞེས་ནས། སྒོ་བདེ་ཚོས་ཅན། མྱོང་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བེམས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཅུ་
 བའི་ཐལ་བ་འཕངས་ནས། དེས་འཕངས་པའི་བསྐྱོག་དོན་གྱི་ཚུལ་གསུམ་གངས་ཅན་གྱི་སྒོ་ཡུལ་དུ་
 གཏན་ལ་ཕབ་ནས་དྲན་དུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། གང་སེམས་མེད་ཡིན་ན་མྱོང་བྱ་མ་ཡིན་པས་ཁྲབ། དཔེར་
 ན་དེ་ཅམ་ལྟ་བུ་བཞིན། སྒོ་དང་བདེ་བ་ཡང་སེམས་མེད་དུ་གངས་ཅན་གྱི་ཁས་སྐྱབས་སོ་ཞེས་
 འཕངས་པ་དེའི་ཚེ་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པ་ནི་ཕྱིར་ཚོལ་སྒྲིལ་མེད་དང་། སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་
 གྱུབ་པ་ཡིན་ཏེ། དེའི་ཚེ་ན་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གྱིས་རང་གི་གྲུབ་མཐའ་དོར་ནས་ཕྱིར་ཚོལ་གྱི་གྲུབ་མཐའ་ལ་
 ཚད་མ་སྒྲིལ་པའི་སྒྲོབས་ཀྱིས་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། ཚད་མ་ཇི་ལྟར་སྒྲིལ་ན། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་དེ་
 ལྟར་འཕངས་མ་ཐག་པ་དེ་ཚོས་ཅན། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པ་རང་གི་
 ཚད་མས་མཐོང་བའི་དེ་སྐབས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚོལ་བ་གངས་ཅན་གྱི་དྲན་ལམ་དུ་གསལ་བར་སྒྲིལ་
 པའི་ངག་སྒྲིལ་མེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་མི་འཕེན་ན་ཁྱེད་ཅག་གྱུང་། དོན་བསྐྱོག་ན་ཚུལ་གསུམ་
 འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཟེར་བ་དེ། གང་ཞིག་གང་དུ་གང་གིས་ཇི་ལྟར་འཕེན། དེ་གཞན་དོན་རྗེས་
 དཔག་དུ་གྲུབ་པ་ན། དེའི་མཚན་ཉིད་དེ་ལྟར་བཞག་པ་ཅུ་བ་ནས་ཉམས་པ་དང་། དེ་ལ་སྐྱབ་ངག་གི་
 ཐ་སྙད་ཀྱང་གཞུང་ཉིད་དུ་ཐལ་བ་སྐྱབ་པ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། སྤྱིར་ཡང་གྲུབ་མཐའ་ལ་འདོར་
 ལེན་གྱི་ཅོད་པ་བྱེད་པའི་ཚེ། ཅོད་པའི་ཚུལ་སྒྲིལ་ལྟར་ཡིན་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ཕྱི་ནང་གི་རྟོག་གི་བ་
 གཉིས་ཅོད་པའི་ཚེ། ལྷན་གསུམ་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱབ་བྱེད་དང་བཅས་པ་ནི་ཕྱོགས་སྒྲིལ་པ་དང་། ཕྱོགས་
 སྐྱབ་ཡབ་སྐྱས་ཀྱིས་དེ་སུན་འབྱེན་པའི་རིགས་པ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ངག་དང་བཅས་པ་རྣམས་ནི་ཕྱོགས་ཕྱི་

མ་ཉིད་དུ་ཡལ་ཆེར་ངེས་པ་དང་། དེའི་ཆེ་ཕྱོགས་ཕྱི་མ་ཁས་ལེན་གྱི་ཚོལ་བ་ལ་ནས་ཕྱིར་ཚོལ་བར་
འཛོག་པ་རྟོག་གཏིང་བདེ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཕྱིར་སྡེ་བདུན་འདིར་ནང་བས་ཕྱི་པའི་གྲུབ་མཐའ་
སུན་འབྱེན་པ་ཤས་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ན། སྐྱབ་ངག་འགོད་པ་པོ་ནི་ཕྱོགས་སྒྲུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་
དག་སྟེ། ཕྱིར་ཚོལ་བས་སྐར་ཚོལ་གྱི་ངོར་བཀོད་པའོ།།

ཡང་རང་དོན་སྐྱབ་ངག་གི་ཐ་སྟད་ཙམ་ཡང་མི་འདོད་ན། རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་
ཡང་དག་འདོད་པ་ནམ་པར་བྱམས་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་ཞིག་ཡོད་ན་དེ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པའི་རྟགས་
ཚིག་སྒྲིན་མེད་ཞིག་མི་འདོད་པ་འགལ་བའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་དེ་ལྟར་བཞག་པའི་ནམ་བཅད་གསུམ་
པོའི་འཆད་ཚུལ་ཡང་ཤིན་ཏུ་མི་འཐད་དེ། བྱེད་ཀྱིས་བཤད་མ་ཐག་པའི་ནམ་བཅད་ཀྱི་བསལ་བྱ་
གསུམ་པོ་དེ་ནི། རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱར་སོང་གི་སྐྱབ་ངག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
བསལ་བྱར་མ་སོང་བའི་ཕྱིར་དང་། དེའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་འདིས་སེལ་དགོས་ན་དེའི་མཚན་
ཉིད་དུ་ཚུལ་གསུམ་བཞག་པ་དེ་གོ་མ་ཆོད་པར་འགྱུར་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གི་བསལ་བྱ་རིགས་མི་
མཐུན་དང་ལོག་པར་རྟོག་པ་མཐའ་དག་སེལ་མ་རུས་པའི་ཕྱིར། བྱེ་བྲག་ཏུ་རབ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་ནམ་
བཅད་དེ་ལྟ་འཆད་པ་ནི། ཚིག་ཟུར་སྡེ་མ་གཉིས་པོ་དང་འདྲ་བར་གཞུང་ན་མི་གསལ་ཞིང་། ཕྱོགས་
ཚིག་སྐྱབ་ངག་གི་ཡན་ལག་ཡིན་པ་མཚན་ཉིད་འདིས་སེལ་མི་དགོས་ཏེ། ཕྱོགས་སྐྱབ་བྱེད་ཡིན་པ་
རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་དུ་གང་བཞག་པ་དེས་བསལ་བྱེན་པའི་ཕྱིར།

འོན་ཏྲོག་གི་སྐར་རབས་པ་འཕགས་པ་ཐོག་མེད་སོགས་ཀྱིས་ཕྱོགས་ཚིག་སྐྱབ་ངག་གི་ཡན་
ལག་ཏུ་བཤད་པ་དེ་འདིར་འགོག་དགོས་ན། མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་གང་གིས་སེལ་བ་བྱེད་ཅེན། རང་
གིས་མཐོང་བའི་དོན་ཞེས་པ་ཉིད་ཀྱིས་སེལ་རུས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་དོན་དེ་ནི་ཚུལ་གསུམ་པོ་ཁོ་ན་ངེས་
པའི་ཕྱིར་དང་། རབ་གསལ་ཞེས་པ་ཡང་ཚུལ་གསུམ་པོ་དེ་ཉིད་སྟོ་ཡུལ་དུ་གསལ་བ་ལ་འཆད་ཀྱི།
བསྐྱབ་བྱ་སྟོ་ཡུལ་དུ་མི་སྟོན་པ་ལ་མ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་དང་། ཡན་ལག་གཉིས་ལྟན་ཞེས་པ་ཡང་གཞུང་
གི་ཐ་སྟད་ལ་མེད་ཅིང་། ཕྱོགས་བྱུང་རྒྱུ་པ་བརྗོད་པའི་ངག་ལ་ཟུར་ཟ་བ་ཡིན་མོད་ཀྱང་། དེས་དེ་
སེལ་བར་རུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་ཚོལ་བ་ལ་ནི་སྐྱབ་ངག་གི་ཡན་ལག་གཅིག་གྱང་།

མི་འགོད་ལ། དེ་བབ་པ་ལ་ནི་ཡན་ལག་གཅིག་བརྗོད་པས་ཕྱོགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་བྲན་ལམ་དུ་འཕེན་
 ལུས་པའི་ཕྱིར། ཉགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཡན་ལག་གསུམ་ལྟར་དུ་འཆད་པ་དེའི་ཆོ་དེ་སྟོན་པའི་
 སྐྱབ་པའི་དག་ལ་ཡང་ཡན་ལག་གསུམ་ལྟར་དུ་བཤད་ན་ཐ་སྟོན་གཞུང་འགྲེལ་དང་མཐུན་ནོ། ལག་
 ཏེ་ཕྱོགས་སྐྱབ་བྱེད་དུ་འདོད་པ་ཚུལ་གསུམ་གྱིས་པས་ཁེགས་མོད། ཕྱོགས་ཆོག་སྐྱབ་བྱེད་དུ་འདོད་པ་
 ནི་རིགས་པ་གཞན་གྱིས་འགོག་དགོས་སོ་ཞེ་ན། རྟོན་གྱིས་དོན་རྟོགས་ཞེས་སོགས་གཞུང་འདི་ཡི་
 དགོངས་དོན་ནི། བྱེད་པས་སྐྱབ་ནི་མི་ཉག་སྟེ་བྱས་པའི་ཕྱིར། ལུས་པ་བཞེད་ཞེས་སོགས་ནས་དེའི་
 ཕྱིར་ན་སྐྱབ་མི་ཉག་ཞེས་སྐྱབ་དག་གི་འགོད་ཚུལ་དེ་ལྟར་བྱས་པ་ལ། དམ་བཅའ་དང་། ཉེར་སྦྱོར།
 འཇུག་བསྟུན་གསུམ་པོ་ལྟག་པ་དང་། ཁྱབ་འབྲེལ་བརྗོད་པ་མ་ཚང་བའི་སྟོན་བརྗོད་པར་བཞེད་ནས།
 སྐྱབ་དག་ཡང་དག་དུ་འགྱུར་བ་ལ་ཚུལ་གསུམ་གྱི་ལ་བའི་སྒྲིལ་དུ་སྟོན་དགོས། ཕྱོགས་དངོས་སུམ་
 བརྗོད་ཀྱང་ཚུལ་གསུམ་བྲན་ལམ་དུ་འཕངས་པ་ཙམ་གྱིས་ཕྱོགས་རྟོགས་པའི་ངེས་གཤེགས་ལྟུང་སོ་
 ཞེས་སྟོན་པ་ནི། དོན་གྱིས་སོགས་ནས་མ་ཚང་ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱི་བར་གསུངས་སོ།

འདི་ཡང་ཕྱི་ནང་གི་རྟོག་གེ་སྤྲ་རབས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐྱབ་དག་གི་འགོད་ཚུལ་ཐམས་ཅད་
 ལ་ཕྱོགས་དངོས་སུ་བརྗོད་དགོས་ཟེར་བ་དེ་བཀག་པ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་ཡུལ་བསྟན་མེད་པར་ནི་“ཞེས་
 སོགས་ལས་གཤེས་སོ། །དེ་ལས་གཞན་དུ་ཕྱོགས་ཆོག་དེ་ཁོ་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་གང་ཡིན་པ་དེ་སྐྱབ་
 པ་ལ་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་མི་སྲིད་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱབ་པ་ལས་བདེ་བ་འབྱུང་བར་སངས་
 རྒྱས་ཀྱི་གསུངས་པ་དེ། སྟོན་སོགས་སྐྱབ་པ་ལས་བདེ་བ་བྱུང་བའི་སྐྱབ་བྱེད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་སྲིད་
 པས་སོ། །འདི་ཡང་སྲིད་མཐའ་མ་བཀག་པ་ཙམ་ལ་བསམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་
 ལས་འབྱུང་བའི་གིན་ཏུ་ལྟོག་གྱུར་གྱི་དོན་ནི་སྟོན་པ་ཐོས་བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཆོ་དབྱེད་
 པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གང་ཡིན་པ་དེ་རང་གི་བསྟན་བྱའི་དོན་དེ་ཉིད་བསྐྱབ་པ་ལ་གཏན་ཆོག་
 ཡང་དག་ཏུ་ངེས་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཇི་སྐད་དུ། སྟོན་ལས་འདི་ཡུལ་ལྟོག་གྱུར་ན། ཁོ་
 སྐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་སྟོན་ནི་“ཞེས་སོགས་དང་། གནས་གསུམ་པར་ནི་འཕོ་བ་ན།” “ཞེས་སོ། །དེའི་
 ཆོ་ཡང་སྐྱབ་དག་གི་ཚུལ་གསུམ་པོ་ཉིད་བརྗོད་པ་ཡིན་གྱི་དམ་བཅའ་དང་འཇུག་བསྟུན་སྦྱོར་དགོས་

པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལྟར་དེ་ལས་དེ་འབྱུང་བར་སངས་རྒྱུ་གྱིས་གསུངས་ན་དེ་ལྟར་འབྱུང་བས་ཁྱབ།
དཔེར་ན་དངོས་སྟོབས་ཡུལ་ལ་དབྱེད་པའི་ཆོ་བ་ཞིན། སྤྱིན་སོགས་སྤྱད་པ་ལས་དེ་འབྱུང་བར་ཡང་
དེས་གསུངས་སོ་ཞེས་པ་ཙམ་ཞིག་ལས་ལྟག་པ་འགོད་མི་དགོས་པའོ།

སྤྱིར་ཡབ་སྐུ་གྱི་གཞུང་འདི་ལས་གཞན་པའི་གིང་རྟའི་སྒོ་ལ་འབྱེད་ཀྱིན་གྱིས་ནི་གཞུང་
བྱའི་གནས་གསུམ་ཀ་ལ་སངས་རྒྱུ་གྱི་གསུང་ཚད་མ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་སྐྱབ་བྱེད་དུ་ཡང་འབྱུང་བ་ཉིད་
དུ་གསུངས་ཏེ། གཞུགས་མིག་གིས་ཀྱི་གཞུང་བྱ་དང་ས་ཡི་མཚན་ཉིད་སྤྱི་བ་ལ་སོགས་པར་ཆོས་མཛོན་
པ་ལས་གསུངས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་དག་དེར་ངེས་གིས་བསྐྱེད་དགོས་པ་སོགས་གྲངས་ལས་འདས་
པ་ཡིན་ནོ། འདི་ལྟར་བྱའི་ནམ་དབྱེ་མ་བྱེན་གཞུང་འདིར། གལ་ཏེ་བསྟན་བཅོས་ཁས་སྤངས་ཕྱིར།^༤
ཞེས་སོགས་ཀྱི་བྱོགས་སྤྱི་ཐེ་ལྟར་ཡིན་པའི་ཚུལ་དེ་བྱིས་བྱིན་པར་མི་གིས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་
པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པར་ཁས་འཆེ་བའི་རྟག་གི་བྱི་རབས་པ་དག་ནི་འདི་སྐད་དུ། ཆོལ་བ་དབྱེད་ལྟན་
ཞིག་གིས་སྤྱི་ལྟན་གྱི་བསྟན་འཆོས་ལུང་ཚད་མར་ཡང་ཁས་སྤངས། སྐབས་སུ་བབ་པའི་བྱིར་ཆོལ་
བ་ཞིག་གི་ངོར་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལྟན་པར་བསྐྱབ་པའི་ཚུལ་གསུམ་མཚད་མས་གིས་ནས་
བཞོད་པ་དེའི་ཆོ་བ་བྱེད་དང་གཏན་ཆོགས་གཉིས་ཀ་སྤྱོན་ཅན་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་པ་ལ་ཐེ་ཆོལ་མ་
མཆིས་པའི་བྱིར། འོན་སྐབས་དེར་དེ་ལྟར་བྱའི་སྤྱོད་དེ་མི་འཇུག་པ་ཅི་ཞེན། སྤྱིར་ཆོལ་བས་སྤྱོད་དེ་
འཇུག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐབས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མའི་བྱིར་དང་། སྤྱི་ལྟན་གྱི་ལུང་ཚད་མར་ཁས་
སྤངས་པས་སྤྱི་ལྟན་པར་དམ་བཅས་པའི་དོན་ལ་མི་གཞོད་དེ། དངོས་སྟོབས་ཡུལ་ལ་དབྱེད་པའི་ཆོ་
ལུང་གཞོད་སྐྱབ་དུ་མི་འཇུག་པའི་བྱིར་ཞེས་པས་ལན་ཐེབས་ལ། དེ་དང་འདྲ་བར་སྤྱི་ལྟན་པའི་ལུང་
ཚད་མར་ཁས་སྤངས་ནས་སྤྱི་ལྟན་སྐྱབ་པ་ལ་འགལ་བའི་གཏན་ཆོགས་བཞོད་པའི་ཆོ་ནའང་རྟགས་དེ་
ལ་གསུམ་མཚད་བས་སྤྱོན་ཅན་ཡིན་མོད་ལུང་ཁས་སྤངས་པའི་ཆོན་སྐྱབ་བྱེད་སྤྱོན་ཅན་དུ་འབྱུང་
བ་མ་ཡིན་ཏེ། སྤྱིར་དེ་ཉིད་ཀྱི་བྱིར་དང་། སྐབས་དེར་སྤྱི་ལྟན་པ་ལ་དཔག་འདོད་མེད་པའི་བྱིར་
ཞེས་འཆད་དགོས་པའོ། རྟག་ན་ལུགས་འདིར་གཞུང་བྱེད་མཛོན་གྲོག་གཉིས་ལ་ལུང་སྐྱབ་བྱེད་དུ་མི་
འདྲན་པར་མ་ཟད་ལུང་དང་འགལ་བ་གཞོད་བྱེད་དུ་བཞོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚུལ་འདི་མཐའ་

ཚད་པ་ཉིད་ཏུ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ།།

ཡང་འདི་སྐད་དུ། ངོ་བོའི་དོན་སོགས་ཚོས་ལྷ་ཚང་བ་དེ་གཞན་དོན་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་གི་
མཚན་ཉིད་ཏུ་བཞག་ནས། རང་དོན་སྐྱབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་ལ་མཚན་ཉིད་དེ་མ་ཚང་བ་དང་།
སྐྱ་རྟག་པ་ལྟ་བུ་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་མི་རུས་པ་རྣམས་བསྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་
ཟེར་བ་ནི། རང་དོན་སྐྱབས་ཀྱི་སྐྱབ་བྱ་ཡང་དག་ལ་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་མི་
ཚང་ན། དེའི་སྐྱབས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་གཞུང་ནས་བཤད་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་མི་ཚང་བར་
འགྱུར་ཏེ། གཞུང་ལས་ནི་དེ་གཉིས་ཀ་ལ་རང་གཞན་གྱི་སྐྱབས་སོ་སོར་བྱེ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་།
རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་མི་རུས་པས་བསྐྱབ་བྱར་མི་འགྱུར་ན། འདོད་པ་ཤེས་པའི་ཚིག་གི་ཡོངས་གཙོ་
དང་འགལ་ཏེ། ཚིག་དེས་ནི་སྐྱབ་བྱེད་ཏུ་བཀོད་བཞིན་པ་མ་ཡིན་པའི་དཔག་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བྱས་པ་
ལ་བསྐྱབ་བྱས་བྱུང་བར་བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། མིག་སོགས་བདག་དོན་བྱེད་པ་དེ་བསྐྱབ་བྱ་ཉིད་ཏུ་
བཤད་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་མི་རུས་པ་བསྐྱབ་བྱའི་སྒྲིལ་དུ་འདོད་པ་ནི། རྟགས་སྒྲིལ་
དང་ཕྱོགས་སྒྲིལ་གྱི་རྣམ་དབྱེ་མ་བྱེ་པས་ནོངས་པའི་ཕྱིར་དང་། རོངས་པ་དེ་ནི། ཀུན་ཏུ་ཚོལ་བ་བདག་
ཉིད་ཀྱི་“ཡ”ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་འཆད་པ་པོ་དང་ཁྱིམ་གྱི་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲུང་བས་བག་ཡོད་པ་
བྱོས་ཞིག།

དེའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ཚོས་ཅན་ལ་གཞོད་པས་སྐྱབས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་ལ་གཞོད་
པ་དང་། དེ་ལྟར་དོགས་པ་གཉིས་ཀ་བསྐྱབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་ལྷ་པོ་གང་རུང་གིས་སེལ་མི་རུས་
པར་རང་རྟེན་ལའོ་ཞེས་སྒྲིལ་པས་སེལ་དགོས་ན། སེལ་བྱེད་ཐུག་མེད་དུ་ཐལ་བ་དང་མཚན་ཉིད་སྒྲིལ་
ཅན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་དོ། །གལ་ཏེ་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་མི་རུས་པ་བསྐྱབ་བྱའི་སྒྲིལ་མ་ཡིན་ན་བསྐྱབ་
བྱ་སྐྱབ་མི་རུས་པ་རྟགས་ཀྱི་སྒྲིལ་མ་ཡིན་པར་མཚུངས་སོ་ཞེན། མི་མཚུངས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། གལ་ཏེ་
ཚོས་ཅན་བསྐྱབ་བྱར་བྱས། །དེས་ལས་ཅིར་འགྱུར་དེ་མི་རུས། །ཅི་ཕྱིར་རྟགས་ཇེས་འགྲོ་མེད་ཕྱིར།
འདི་དེ་དག་གི་སྒྲིལ་མིན་ནམ། ཕྱོགས་སྒྲིལ་འདོད་མིན་“ཡ”ཞེས་གསལ་བར་གསུངས་པས་སོ། །གལ་
ཏེ་འོ་ན་སྐྱབ་བྱེད་ཏུ་བཀོད་བཞིན་པའི་དཔེ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དེ་རྟགས་དཔེའི་སྒྲིལ་མ་ཡིན་པའི་དོགས་

པ་ནི་གང་དུ་ཡང་མི་ལྟོང་ལ། དེ་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པ་ནི་ཁོན་བཞེས་པའི་ཚིགས་གིས་སེལ་དགོས་པའི་
 བྱིར། ཉགས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་སྒྲོན་དུ་འཆད་དགོས་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་འདྲ་དེ་ཉགས་སྒྲོན་
 ཡིན་པར་ནི་མཐའ་ཅིག་ཏུ་འཆད་དགོས་ལ། དེ་འདྲ་དེ་གང་ལ་སྐྱབ་བྱེད་དུ་བཀོད་པའི་ཕྱོགས་དེར་ནི་
 བཟུང་བའི་བྱིར་ན། དེ་སྒྲོར་གྱི་ཕྱོགས་སྒྲོན་དུ་འཛོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་སྒྲོར་གྱི་ཕྱོགས་སྒྲོན་དུ་ཡང་
 མཚུངས་ཏེ། དེ་སྒྲོར་གྱི་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཤིང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་བསལ་བྱ་ཡིན་པའི་བྱིར་ཞེ་ན། དེ་སྐབས་
 གྱི་ཁོན་བཞེས་པའི་ཚིགས་དཔེ་ཉགས་མ་གྲུབ་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན་པ་སེལ་གྱི། དཔེ་ཉགས་མ་གྲུབ་པའི་
 རང་ལྡོག་ནས་སེལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ན་ཚིག་དེ་ཉགས་སྒྲོན་སེལ་བྱེད་དུ་ཐལ་བས་སོ། །

ཡང་ཚད་མའི་བསལ་བ་རྒྱས་བཤད་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྐྱ་མི་ཉག་པ་སོགས་སེལ་བྱེད་དང་། སྐྱ་
 ཉག་པ་སོགས་བསལ་བྱ་དང་། སྐྱ་མི་ཉག་པ་སོགས་སུ་ཚད་མས་གྲུབ་བསལ་ན་བསལ་བྱ་བཞི་པོ་དེ་
 སེལ་རྒྱས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའི་ཚེ་ན་ཡུལ་གྱིས་ལོགས་ཕྱོགས་བསལ་བ་ན་དེའི་ཡུལ་ཅན་མངོན་རྗེས་
 སོགས་ཀྱིས་བསལ་བར་མིང་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། མངོན་སུམ་སོགས་ཀྱིས་གཞལ་བྱ་
 ལ་འདར། །འཇལ་བྱེད་སྐྱས་སྒྲོ་བཏགས་ནས་བརྗོད།¹⁶ །ཅིས་གསུངས་པའི་བྱིར་ཞེས་མཐུན་པར་
 སྒྲུའོ། །གཞུང་འདི་ཡི་དོན་ནི། ཚད་མ་མངོན་རྗེས་གང་རུང་གིས་རང་གི་གཞལ་བྱའི་ལོག་ཕྱོགས་
 བསལ་བ་ལ། ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་བསལ་བའི་མིང་བཏགས་པ་ཡིན་གྱི། ཚད་མ་རྣམས་རང་རང་གི་
 གཞལ་བྱའི་ལོག་ཕྱོགས་ལ་སེལ་བྱེད་དང་གཞོད་བྱེད་བཏགས་པ་བར་བཤད་ན་རྣམ་པར་འབྱམས་ཏེ།
 ལོག་ཕྱོགས་ལ་གཞོད་བྱེད་དངོས་མ་ཡིན་ན་གཞལ་བྱ་ལ་འགྲུབ་བྱེད་མཚན་ཉིད་པར་མ་ཡིན་པར་
 ཐལ་བ་དང་། ཕན་ཚུན་སྤངས་པའི་འགལ་བ་ནི་དེ་སྤངས་པའི་འགལ་སྒྲེལ་གཞོད་བྱེད་དངོས་མ་
 ཡིན་ཏེ། ཡིན་ན་སྐྱ་མི་ཉག་པ་ཡིན་པས་སྐྱ་ཉག་པ་ཡིན་པ་སེལ་རྒྱས་པ་དང་། སྐྱ་ཉག་པ་མ་ཡིན་པར་
 སྐྱབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྲུབ་རོ། །དེའི་བྱིར་ཕན་ཚུན་སྤངས་པའི་དངོས་འགལ་ལ་
 འགལ་དམིགས་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་སྒྲོར་བར་མི་བཞེད་དོ། །གལ་ཏེ་ཡུལ་གཞལ་བྱས་ལོག་ཕྱོགས་ཀྱི་
 ཡུལ་ཅན་མི་སེལ་ན། བྱས་པའི་ཉགས་ཀྱིས་སྐྱ་ཉག་པ་སེལ་རྒྱས་པ་ཅི་ཞེ་ན། རྗེས་དཔག་གིས་ནི་
 བསལ་བ་ལ། གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་ནི་བསལ་བར་བཏགས་པ་¹⁷ །ཞེས་བྱ་སྟེ། རི་སྐད་ཉགས་དེའ་

བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་མ་སྒྲིམ་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་གཞུགས་པའི་དཔག་གིས་རང་གི་ལོག་ཕྱོགས་སེལ་བར་མི་
ལུས་སོ། །གཞན་དུ་ན་སྒྲིམ་མི་རྟག་ཞེས་པའི་ཚོག་གིས་སྒྲིམ་པ་འགོག་ལུས་པར་འགྱུར་ངོ། །

ཡང་འདི་སྐད་དུ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་གྲུབ་དོན་ནི་ཐར་པ་དང་
ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་དངོས་པོ་སྟོབས་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པས་བསྐྱབས་ཤིང་གྲུབ་པས་ན། ཤིང་རྟེན་
སྒྲིལ་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲིལ་འབྱེད་གཞན་གྱི་ལྟར་ན་ནི་ལུང་ལ་མ་ལྟོས་
པར་དེ་དག་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་མི་རྟོག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུང་ངོ། །དེ་ལྟར་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ་
སྟོབས་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་གང་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཚད་མ་མདོ་ཡི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་
འབྱུང་གི་ཚུལ་དུ་བཤད་པ་ནམས་ཀྱིས་ནི། མཐར་ཐུག་གི་ཚད་མ་ལ་རྒྱ་མེད་ཀྱི་ལོག་པར་རྟོག་པ་
སེལ་ལ། ལུགས་བསྐྱོག་གི་ཚུལ་དུ་བཤད་པའི་གཞུང་ནམས་ཀྱིས་ནི། དེ་འདྲ་དེ་ལ་གཤེད་ཀྱི་
རྟགས་དང་རྗེས་དཔག་མེད་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པ་བསལ་བས་ན། སྐྱབ་བྱེད་ཐུགས་རྗེ་ནས།^{༡)} གང་
ཕྱིར་དེས་ན་ཚད་མ་ཉིད་^{༢)} ཁྱེད་པ་ལ་མཐར་ཐུག་པའི་བར་གྱི་གཞུང་ཐམས་ཅད་ནི། རྣམ་འགྲེལ་
མཛད་པ་རང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་ལམ་ནས་དྲངས་པའི་ཞེས་འཆད་ངོ། །

དེ་ཙམ་ཞིག་ནི་གཞུང་ལུགས་པ་གཞན་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲུབ་སྟེ། རྒྱ་ཁྱེད་འབྱུང་སྟོན་དུ་སོང་བ་
མེད་པར་འབྲས་བུ་སྟུག་བསྐྱེད་མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་དང་། དོན་དམ་པའི་འགོག་བདེན་གང་ཡིན་
ལ་རང་གི་བྲལ་རྒྱ་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ཞིག་སྟོན་དུ་འགོ་དགོས་པ་ནི། གྲུབ་མཐའ་བཞི་ཀའི་གཞུང་ལས་
འབྱུང་བ་དང་། རྗེས་ཐོབ་ལུས་ངག་གི་སྟོན་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ལས་ནང་གི་མཁུན་བརྟེན་དཔོག་པ་ནི་
འཛིག་རྟོག་པ་དག་གི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་གཞུང་ལུགས་གཞན་ལས་དེ་ལྟར་
བཤད་པ་དང་། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་བཤད་པའི་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཐར་ཐུག་ལུང་ལ་རག་ལས་པ་ཁོན་སྟེ། ལུང་ལ་མ་བརྟེན་པར་གཏན་ཚིགས་དེ་དག་
གི་ཚུལ་གསུམ་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱེད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲིམ་མི་རྟག་པར་བསྐྱབ་ལུས་པ་ལྟ་བུ་དང་
འདྲ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་སྐད་དུ་ཡང་། ཐབས་བྱུང་དེ་རྒྱ་མོག་གྱུར་པ། དེ་འཆད་པ་ནི་དཀའ་བ་ཡིན། ལུང་
དང་རིགས་པས་རྣམ་དབྱེད་པ།^{༣)} ཞེས་གསུངས་སོ། ཁྱེད་པ་ཀྱི་དེ་འདྲ་དེ་དངོས་པོ་སྟོབས་ལུགས་ཀྱི་

རིགས་པས་བསྐྱབ་ནུས་པ་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་ལེགས་བཤད་མ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་
 གྱི་རིགས་པས་གྲུབ་ན་གིན་ཏུ་ལྟོག་གྲུར་མ་ཡིན་དགོས་ལ། གིན་ཏུ་ལྟོག་གྲུར་ཡིན་ན་སྐྱབ་བྱེད་ལུང་ལ་
 མི་ལྟོས་པར་འགལ་ཏེ། གནས་གསུམ་པར་ནི་འཕོ་བ་ན།^༥ སྟོགས་དང་། སྦྱི་ལས་འདི་ཡུལ་ལྟོག་
 གྲུར་ནའང་། ཁོ་སྐྱབས་མེད་པའི་ཕྱིར་སྟོན།^༦ ཞེས་སོ།

གལ་ཏེ་ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གིན་ཏུ་ལྟོག་གྲུར་མ་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་ན། གིན་
 ཏུ་ལྟོག་གྲུར་གྱི་མཚན་གཞི་འཛིན་ཆུ་ཡོད་ན་གང་ཡིན། ལ་ལ་ན་རེ་སུམ་བཅུ་ཙུ་གསུམ་པའི་ལྷའི་ཆོའོ་
 ལྟ་བུའོ་ཞེ་ན། ལྟ་རོལ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ནི་གིན་ཏུ་ལྟོག་གྲུར་དུ་མི་རུང་ངོ་། མི་
 ལ་ལྟོས་ནས་སོ་ཞེ་ན། ལྟོས་བཞག་གིས་གོ་ཚད་ན་སྤྲ་མ་ལ་ཡང་མཚུངས་མོད། སྦྱིར་གཞལ་བྱའི་གནས་
 གསུམ་གྱི་འཛིག་མཚམས་ནི་ལྟོས་ནས་བཞག་པ་མ་ཡིན་ནོ། གལ་ཏེ་འཛིག་མཚམས་སོ་སོ་བ་གང་
 གིས་དེར་འཛིག་ཅེ་ན། ལྟ་རོལ་མཐོང་བའི་གང་ཟག་སུ་ཡིན་ཀྱང་གཅིག་གིས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་
 གྲུབ་ན། སྦྱིར་གཞལ་བྱ་མངོན་དུ་གྲུར་པ་ཁོ་ན་དང་། སྦྱི་འཕགས་གང་ཡིན་ཀྱང་རུང་ལུང་དབྱེད་པ་
 གསུམ་གྱིས་རྣམ་པར་དག་ནས་ཁས་ལེན་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་གྱི་རིགས་པ་ཁོ་
 བ་ལ་བརྟེན་ནས་འབེབས་ནུས་པ་ལྟ་བུ་བཀའ་རྟགས་གྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞེ་ལྟ་བུ་དང་། སོ་སོ་སྦྱེ་བོས་མ་
 ཡིན་པར་སྟོབ་པ་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་གྱི་ཉམས་སུ་ཁྱོད་བཞུགས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་
 བྱི་རང་བཞེན་ལྟོག་གྲུར་དང་། སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་མངོན་སུམ་གྱི་སྟོན་དུ་གྲུར་པ་ནི་གིན་ཏུ་ལྟོག་དུ་གྲུར་
 པའི་མཚན་གཞི་དང་གོ་དོན་ནོ།

དེ་རེ་རེ་ལའང་གསུམ་གསུམ་དབྱེ་བར་བྱ་སྟེ། གང་ཞེ་ན། མངོན་གྲུར་ཉིད་ལས་ཕྱེ་བའི་
 མངོན་ལྟོག་གིན་གསུམ་དང་། རང་བཞེན་ལྟོག་གྲུར་ཉིད་ལས་ཕྱེ་བའི་དེ་གསུམ་དང་། གིན་ལྟོག་ཁོ་
 བ་ལས་ཕྱེ་བའི་དེ་གསུམ་མོ། སོ་སོའི་དངོས་འཛིན་ནི། ལྟ་རོལ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱིས་
 མཐོང་བའི་གཟུགས་སྤྲ་སྟོགས་དང་། ལྟ་རོལ་མཐོང་ཁ་ཅིག་ལ་ལྟོག་དུ་གྲུར་པ་ལ་མའི་ཆོགས་དོན་ལྟ་བུ་
 དང་། ལྟ་རོལ་མཐོང་མི་ལྟ་བུས་ཤེས་པ་ལུང་ཁོ་ན་ལ་རག་ལས་པ་ལྟ་ཡི་ཆོའོ་ཆོའོ་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་གསུམ་གང་
 རུང་ལ་མངོན་གྲུར་གྱིས་བྱུང་པ་ཡིན་ཏེ་དེ་དག་གང་ཡིན་ཡང་ལྟ་རོལ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་གཅིག་

གིས་མི་རྟོགས་པ་མི་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར། བར་པ་གསུམ་པོའི་མཚན་གཞི་ནི། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལྟ་
བུ་འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པ་དང་། གཟུང་བ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལྟ་བུ་
འཕགས་པའི་གང་ཟག་ཁ་ཅིག་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་མི་རྟོགས་ཀྱང་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཐེབས་ནུས་
པ་དང་། ཉན་རང་འཕགས་པས་རྟོགས་དཀར་བ་འཛིན་པ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལྟ་བུའོ། །ཁྱིམ་གསུམ་
ཀྱི་མཚན་གཞི་ནི། སངས་རྒྱུ་ཀྱི་ཡོངས་སྤྱོད་རྟོགས་པའི་སྤྱོད་རྟོགས་པ་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཀྱི་སྤྱོད་རྟོགས་
པོ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་ལྟ་བུའོ། །

དེ་ལ་མངོན་གྱུར་ལས་ཕྱེ་བ་གསུམ་ནི་མངོན་གྱུར་ཁོ་ནར་ངས་ཏེ། ཚུ་རོལ་མཐོང་བའི་མངོན་
སུམ་ཅིག་གིས་མི་རྟོགས་མི་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར། རང་བཞིན་གྲོག་གྱུར་ལས་ཕྱེ་བ་གསུམ་ནི་གྲོག་གྱུར་ཁོ་
ནར་ངས་ཏེ་ཚུ་རོལ་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་མ་གྲུབ་ཅིང་ལུང་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཡང་རིགས་
པས་གཏན་ལ་ཐེབས་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་རི་ལྟར་ཞེན། ཚུ་རོལ་མཐོང་བས་ཀྱང་བདག་ཕྱུང་གཅིག་
དང་ཐ་དད་སོགས་སུ་བརྟགས་པས་དང་། རང་རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རིགས་པས་
རྟོགས་ནུས་པ་དང་། བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རིགས་པས་རྟོགས་ནུས་
པས་དེར་བཞག་པའོ། །ཤིན་གྲོག་ལས་ཕྱེ་བའི་གསུམ་པོ་གང་རུང་ལ་ཡང་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།
སོ་སྤྱོད་དང་འཕགས་པ་འོག་མ་གང་གིས་ཀྱང་མངོན་སུམ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ལུང་ལ་མ་ལྟོས་པའི་རིགས་པ་གང་
གིས་ཀྱང་རྟོགས་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། ཤིན་གྲོག་ལས་ཕྱེ་བའི་གསུམ་པོ་ལ་རྟོགས་དཀར་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་
མེད་དོ་ཞེན། གནས་ཚུལ་གྱི་གསུམ་པོ་ལ་མེད་མོད་གསུམ་དུ་དབྱེ་བར་མི་ནུས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོངས་
སྤྱོད་རྟོགས་པའི་སྤྱོད་ཆ་ཤས་ནི་བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དང་། རྟོགས་ཡེས་ཚོས་སྤྱོད་
ནི་སངས་རྒྱུ་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དང་། རོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་རྟོགས་འཛིན་ལ་འཆད་ཚུལ་
གཉིས་ལས། མེད་པར་དགག་པའི་ཆ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཕྱིར།

འདིར་བོད་ཕྱི་མ་དག་ནི། སྤྱིར་མངོན་གྲོག་མི་འགལ་ཏེ་གང་ཟག་འགའ་ཞིག་ལ་གྲོག་ཏུ་གྱུར་
པས་ན་སྤྱིར་གཉིས་པོ་ལ་གཞི་མཐུན་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར། གང་ཟག་གཅིག་ལ་ལྟོས་ནས་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ།
གཅིག་པོ་དེ་ཉིད་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་ན་གྲོག་ཏུ་གྱུར་པར་འགལ་བའི་ཕྱིར། ཡང་ལ་ལ་ན་རེ། སོ་སོ་སྤྱོད་

བོ་ལ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་ན་ལྟོག་གྱུར་ཡིན་མི་དགོས་ཏེ། དེ་ནི་བྱུང་བའི་སྒོ་ནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁུན་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་ན་མངོན་གྱུར་ཡིན་དགོས་ཏེ། དེ་ནི་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་མཐའ་དག་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་གཞལ་བྱ་ལ་མངོན་གྱུར་གྱི་བྱུང་བོ་ཞེས་ཟེར་རོ། རྟེན་གཉིས་ཀྱི་ཡང་གཞུང་ལུགས་དང་མི་མཐུན་ཅིང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་ལུགས་སྒྲུ་མ་ལ། ཆོས་དེ་དང་དེ་གང་ཟག་གཅིག་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་བས་མངོན་གྱུར་དང་། འགའ་ཞིག་ལ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་བས་ལྟོག་གྱུར་གྱི་གོ་ཚད་ན། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་གཞི་མཐུན་དང་། མངོན་སུམ་རྗེས་དཔག་གི་དང་། རང་མཚན་སྦྱི་མཚན་དང་། དངོས་པོ་དངོས་མེད་དང་། བདེན་པ་གཉིས་དང་། ཡོད་མེད་སོགས་ཀྱི་གཉིས་ཡིན་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་ཏེ། སྐྱ་མི་རྟག་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ལྟ་བུ་དེ་སྐྱ་མི་རྟག་པ་ལ་ཚད་མ་དང་སྐྱ་ལ་བཅད་ཤིས་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་ལ་མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དང་། སྐྱ་མི་རྟག་པའི་དོན་སྦྱི་ལྟ་བུ་དེ་རྗེས་དཔག་གི་ངོར་རང་མཚན་དང་། སྤང་ངོར་སྦྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་དང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་རང་མཚན་ལྟ་བུ་སེམས་ཅམ་པ་རང་ལུགས་ལ་ལོག་པའི་ཀླན་རྒྱུ་དང་། འཛིག་རྟོན་པའི་བག་ཆགས་བརྟན་འབྱུང་གི་ངོར་དོན་དམ་བདེན་པ་དང་། ཁ་སང་གི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་རང་དུས་སུ་དངོས་པོར་ཚད་མས་གཞལ། དེ་རིང་གི་དུས་སུ་དངོས་མེད་དུ་ཚད་མས་གཞལ་པའི་ཕྱིར་དང་། མངོན་ལྟོག་ལ་གཞི་མཐུན་ཡོད་པ་དང་སོ་སོར་འཛིག་མཚམས་འཆོལ་ན། མངོན་རྗེས་ལ་གཞི་མཐུན་སྤྱིད་པ་དང་། བྱངས་ངེས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཏེ། འཇུག་ཡུལ་ལ་མངོན་ལྟོག་གཉིས་སུ་བྱངས་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་ཚད་མ་ལ་གཉིས་སུ་བྱངས་ངེས་པར་གཞུང་ལས་བཤད་པ་དེ་ཁྱེད་ཀྱིས་འཆད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར།

ལུགས་ཕྱི་མ་ལ་ཡང་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱའི་བྱངས་ངེས་ཉམས་པའི་ཉེས་པ་དེ་འཇུག་པར་ཁོ་ནར་མ་ཟད། སངས་རྒྱས་ལ་མངོན་དུ་གྱུར་བས་སྐབས་འདིར་མངོན་གྱུར་དང་། དེའི་ངོར་ལྟོག་གྱུར་མེད་པས་དེ་མེད་པའི་གོ་ཚད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞལ་བྱ་མངོན་ལྟོག་དང་། རང་སྦྱི་དང་། ཚད་མ་མངོན་རྗེས་དང་། ཤེས་པ་རྟོག་བཅས་རྟོག་མེད། སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ནི་སེམས་ཅན་ལ་ལྟོས་ནས་ཡིན་གྱི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཁུན་ངོ་དབང་བཅན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བཅན་ན་རྣམ་གཞག་དེ་དག་འཆོལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡང་འདི་ལྟར། གཞལ་བྱ་སྦྱི་མཚན་དང་ལྟོག་པ་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རི་སྟེན་པ་

བཞག་ཏུ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། སངས་རྒྱལ་ལ་དེ་ལྟར་སྤང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡོད་ན་སངས་རྒྱལ་ལ་
རྟོག་པ་དང་རྗེས་དཔག་དང་འབྲུལ་པའི་སྤང་བ་མངའ་བར་འགྱུར་ཏེ། སྤྱི་མཚན་གཞལ་བྱར་བྱེད་པའི་
ཚད་མ་དང་། རོན་སྤྱི་སྤང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སྤྱོ་མངའ་བའི་ཕྱིར་དང་། གཞུང་འཛིན་གཉིས་སུ་སྤང་བའི་
སྤྱོ་ཅན་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཁོ་ནར་མ་ཟད་གཞལ་བྱ་མཛོན་གྱུར་གཅིག་པུའི་རྣམ་གཞག་གྱུང་ཉམས་
པར་འགྱུར་ཏེ། སེམས་ཅམ་བའི་སྐབས་སུ་ནི་སོ་སྤྱིའི་ཁ་ཕྱིར་བཏུས་ཀྱི་ཤེས་པ་ལ་དངོས་སུ་ཅི་སྤང་བ་
དེ་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ལ་མི་སྤང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེའི་ངོར་ནི་ཚེས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་མ་
གཏོགས་པའི་ཚོས་གཞན་གང་ཡང་ཡོད་པ་མིན་པས་སོ། །དེ་ལྟར་བས་ན་སྤྱི་བདུན་ལྟ་མཛོན་གྲོག་
སོགས་ཐ་སྤྱད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛོག་པའི་སྐབས་འདྲིར་གཉིས་སྤང་འབྲུལ་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྐྱད་
པའི་ཤེས་པ་ཉིད་དབང་བཅོན་པར་བྱ་དགོས་ཏེ་རྒྱུད་དུ། གང་ཆོ་གཞུང་འཛིན་རྣམས་བྱེ་བའི། མཚན་
ཉིད་རྣམ་པར་བསྐྱད་པ་ཅན། ཇི་ལྟར་ཁྲུལ་པས་མཛོན་གྱུར་བ། ཇི་ལྟར་འདྲན་མ་བཞག་བྱས་པ། ཇི་
ཆོ་གཞུང་དང་འཛིན་པ་ཡི། མཚན་ཉིད་ལ་ནི་བརྟན་བྱ་མིན།^{༡༦} ཞེས་དང་། གཞུགས་སོགས་དང་ནི་
སེམས་དེ་ལྟར། གཞུང་བའི་མཚན་ཉིད་དབྱེད་པ་ནི། མ་དག་སྤྱོ་ཅན་ལ་ཡིན་གྱི། རྣལ་འབྱོར་རྟོགས་
པ་བསམ་མི་བྱུང།^{༡༧} ཅེས་གསུངས་སོ། །

འོ་ན་རི་སྐད་དུ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ལས། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟིགས་པ་ལོག་
པ་ནི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཏན་མེད་པར་གོ་བར་བྱེད་དོ་^{༡༨} ཞེས་དང་། ཐེག་བསྟུས་ལས། མི་རྟོག་
ཡེ་ཤེས་རྒྱ་བ་ལ། རོན་ཀུན་སྤང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། རོན་མེད་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ།^{༡༩} ཞེས་བཤད་
པ་མིན་ནམ་ཞེས་ན། བཤད་པ་དེ་ནི་གནས་ཚུལ་ལ་སེམས་པ་མཐར་ཐུག་པ་དེའི་ཆོ་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་
ལས་མ་གཏོགས་པའི་ཚོས་གཞན་གང་ཡང་མེད་ཅེས་བྱ་བའི་ལུང་ངོ་། །སྐབས་འདི་ལུང་དེ་དག་ལས་
སྤངས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུང་དེ་དག་གི་དོན་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་རྣམ་པར་མ་དག་པའི་ཕྱིར། ཇི་
སྐད་དུ། དེས་ཐུབ་དེ་ནི་ལེགས་པར་ཐུབ། ཇི་ཆོ་བསྟན་ཆོས་ལྟོས་མ་ཡིན།^{༢༠} ཞེས་གསུངས་སོ། །སངས་
རྒྱལ་གྱི་མཁྱེན་པ་ཁོ་ན་ཚད་མར་བྱ་བ་ནི། གཞལ་བྱའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་ལ་དབྱེད་པ་རྣམ་པར་
དག་ནས། ཤིན་ཏུ་གྲོག་འགྱུར་ལ་རྟོག་དབྱེད་འཕོ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཆོ་ཡིན་ཏེ། མཛོན་གྲོག་གི་རྣམ་གཞག་

འཆད་པའི་སྐབས་འདིར་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱང་གིན་ཏུ་ལྷོག་ཏུ་གྱུར་པས། སྐལ་དོན་ག་ཅེས་
དང་མཚུངས་པར་གྱུར་ན་དེའི་མཁྱེན་ཚུལ་ཚད་མར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་སྒྲིམ་པའི་བྱིར། རི་སྐད་དུ། འདི་ནི་
ཁས་ལེན་ཐབས་ཡིན་ཏེ། རྟེན་ཆེ་ཡོད་ཀྱང་ཡན་ལག་མིན།¹⁾ གནས་གསུམ་པར་ནི་འཕྲོལ་ན། བརྟན་
འཆོས་ལེན་པ་རིགས་ལྟན་ཡིན་²⁾ཞེས་སོ།

གལ་ཏེ་འོན་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་གིན་ལྷོག་གི་སྐབས་བྱེད་ཚད་མར་ཁས་
ལེན་པ་དེའི་ཆེ་གཞལ་བྱའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་ཚད་མས་མི་འགྲུབ་པར་འགྱུར་ལ། ཚད་མ་སྒྲིམ་
མས་གྲུབ་པའི་དོན་ལ་ཚད་མ་བྱི་མས་གཞོད་ན་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་བརྟན་མི་རུང་
བར་འགྱུར་རོ། ཞེས་པ་ནི་སྤེལ་བརྟན་མཛད་པའི་རིགས་པ་ཡང་དག་གོ་ཞེས། ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་ནི་
གནས་སྐབས་སོ་སོ་ལ་ལྷོས་ནས་འཛོག་པས་ན་འགལ་བ་མེད་དེ། སེམས་ཅན་གྱི་སར་ནི་རྗེས་དཔག་
ཚད་མ་ཡིན་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སར་མ་ཡིན་པ་དང་། མདོ་སྤེལ་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་དོན་
ལ་སེམས་ཅན་པའི་ལུགས་ཀྱི་ཚད་མས་གཞོད་པ་བཞིན་ནོ། ལུང་གི་དོན་ནི་གྲུབ་མཐའ་དང་གཞལ་
བྱའི་གནས་སྐབས་གཅིག་ལ་ལྷོས་ནས་ཡིན་གྱི་སོ་སོའི་ཆེན་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་རི་སྐད་དུ། རྣལ་
འབྱོར་པ་ཡང་སྤོ་བྱེད་ཀྱིས། ཁོང་མ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་གཞོད།³⁾ ཅེས་པའི་དོན་བཤད་དུ་མི་རུང་
བར་འགྱུར་རོ། ཡང་གལ་ཏེ་མཛོལ་གྱུར་ལས་སྤེལ་བའི་ལྷོག་གིན་གང་རུང་ལ་མཛོན་འགྱུར་གྱིས་བྱུང་ན།
ཅུང་ཅད་ལྷོག་གྱུར་ལས་སྤེལ་བའི་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་མི་འཐད་དེ། དེར་སྤེལ་བའི་མཛོན་གྱུར་དེ་ཡིན་ན་
མཛོན་གྱུར་དུ་འགལ་བའི་བྱིར་ཏེ། ལྷོག་གྱུར་ཡིན་དགོས་པས་སོ། ཞེས་ན་མི་འགལ་ཏེ། དེ་དུས་ཀྱི་
མཛོན་གྱུར་དེ་སོ་སོ་སྤེལ་བའི་ལྷོག་གྱུར་ཡིན་ཀྱང་འཕགས་པའི་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ལ་
མཛོན་དུ་གྱུར་བས་ན། དེ་ལས་སྤེལ་བའི་དེར་བཞག་པ་མི་འགལ་ལོ། ཤིན་ལྷོག་དང་པོ་གཉིས་དང་
གིན་ལྷོག་གསུམ་པའི་བྱུང་བར་མི་འཐད་དེ། གསུམ་ཀ་ཡང་རྟོགས་བྱེད་ཀྱིས་ཐབས་ལུང་རྣམ་དག་ཁོ་
ན་ལ་ལྷོས་དགོས་པར་མཚུངས་པའི་བྱིར་ཞེས། མཚུངས་ཀྱང་བྱེད་པར་ཡོད་ཏེ། ཤིན་ལྷོག་དང་པོ་ནི།
ཚུར་མཐོང་ཁ་ཅིག་གིས་རྟོགས་བྱེད་ལུང་ཁོ་ན་ལ་ལྷོས་དགོས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ལ་མཛོན་དུ་གྱུར་སྤྲིད་པ་
དང་། ཤིན་ལྷོག་བར་པ་ནི། འཕགས་པའི་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་ལ་འཛོན་པ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལྟ་བུ་

ལ་རྟོག་དཔྱད་འཇུག་སྤྲོད་པས་ཅུང་ཟད་ལྟོག་གྱུར་དུ་འཛོག་ཀྱང་ཉན་ཐོས་ཀྱིས་ནི་དཔྱད་པ་ཞུགས་ན་
དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་རྟོགས་བར་སྤྲོད་པ་མི་འཇུག་པས་དེར་བཞག་པའོ།

འོན་དངོས་སྟོབས་ཡུལ་ལ་དཔྱད་པའི་ཆེ་ལུང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་ཅིག་སྲིད་པ་
མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་ཡང་དེར་བཞག་མི་དགོས་ཏེ། སྤྲོད་པ་འདིར་ཤིན་ཏྲོག་ཏུ་བཞག་པ་དེ་
སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་གིས་ལུང་ལ་མ་ལྟོས་པར་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རིགས་པས་རྟོགས་ནུས་པའི་
ཕྱིར་དཔེར་ན་མདོན་གྱུར་ལས་སྤྱེ་བའི་ཤིན་ཏྲོག་བཞིན་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་ཚུར་རྩོམ་མཐོང་བའི་སེམས་
ཅན་ཁ་ཅིག་གིས་ལུང་རིགས་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྟོགས་སྲིད་ན་མདོན་གྱུར་ཡིན་པས་བྱུང་པ་དང་། ཚུར་
མཐོང་དང་འཕགས་པའི་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་ལ་ཤིན་ཏྲོག་ཏུ་གྱུར་ཀྱང་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་གིས་ལུང་
ལ་མ་ལྟོས་པར་རྟོགས་ནུས་པས་ན་ལྟོག་གྱུར་ཙམ་དུ་འཛོག་ནུས་པའོ། །ལྟོག་གྱུར་གསུམ་པ་ལས་སྤྱེ་བ་
གསུམ་ནི། ཤིན་ཏྲོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཁོ་ན་སྤེ་ཚུར་མཐོང་དང་འཕགས་པའི་སེམས་ཅན་གང་ཡིན་ཀྱང་ལུང་
ལ་མ་ལྟོས་པར་ནི་མདོན་སུམ་ལྟ་ཞོག་རྗེས་སུ་དཔག་པས་ཀྱང་རྟོགས་པ་ཡོད་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། དེ་
ལྟར་ཡིན་པ་དེའི་ཆེ་ཤིན་ཏྲོག་ལ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ་མི་འབྱེད་དོ་ཞེ་ན། དེ་ལྟར་འབྱེད་པ་མི་འགལ་ཏེ།
སངས་རྒྱུ་ཁོ་ནའི་བྱུགས་རྒྱུད་ཀྱི་སྤངས་རྟོགས་ཡིན་ཀྱང་མདོན་པར་ཤེས་པ་ལྟ་སོགས་ཚུ་རྩོམ་མཐོང་
པ་རྣམས་དང་བྱུན་མོང་བ་རྣམས་ནི་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱུ་འཕགས་པའི་བྱུགས་རྒྱུད་ལ་ཡང་
དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དེའི་ཆེ་ཡོན་ཏན་དེ་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་གིས་རྟོགས་སྤྲོད་པས་
དང་། བྱང་སྤྱོད་སོགས་འཕགས་པ་ཁོ་ནའི་ཡོན་ཏན་བྱུན་མོང་བ་རྣམས་ཐོབ་པའི་སེམས་ཅན་གྱིས་
ལུང་ལ་ལྟོས་ནས་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བྱུག་རྒྱུད་ལ་འང་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པར་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དེའི་ཆེ་ཡོན་
ཏན་དེ་རྣམས་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་གིས་ཅུང་ཟད་རྟོགས་སྤྲོད་པ་དང་སྟོབས་སོགས་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པ་
རྣམས་ཀྱི་རིགས་འདྲ་མཚན་ཉིད་པ་ནི་སེམས་ཅན་ལ་ཡོད་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱང་
ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བས་ན་གསུམ་པ་ལས་སྤྱེ་བའི་གསུམ་པ་དེར་བཞག་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་
དེ་འདྲ་དེ་ཚུ་རྩོམ་མཐོང་བས་ལུང་དང་རིགས་པ་ལ་མ་བརྟེན་པར་མདོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་སྲིད་ན་
མདོན་གྱུར་དང་། ཚུ་རྩོམ་མཐོང་བ་ལ་ཤིན་ཏྲོག་ཏུ་གྱུར་ཀྱང་འཕགས་པའི་སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་གིས་

ལུང་ལ་མ་བརྟེན་པར་རིགས་པས་རྟོགས་ནུས་ན་ཅུང་ཟད་ལྟོག་གྱུར་དང་། དེ་འདྲ་དེ་ལུང་ལ་མ་ལྟོས་
པར་རྟོགས་པའི་སེམས་ཅན་ཡོད་མི་སྤྱིད་ན་ཤིན་ཏུ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའོ།

དེ་ལྟར་ན་སློབ་དཔོན་ལྷ་མས་མངོན་སུམ་ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། རྗེས་སུ་དཔག་
པའི་ཚད་མས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་མངོན་ལྟོག་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དུ་འཛོག་པ་གཞིར་བྱས་ནས། རྩོམ་ལ་སློབ་
མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་གྱིས་དང་། སེམས་ཅན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་བསམ་ཞེས་སྒྱུར་ནས། བྱི་མ་ལ་སློབ་
པའི་མཚོག་ས་བཅུ་པ་བས་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པས་དང་། དེས་ཀྱང་ཡིད་ཆེས་བའི་རྗེས་
དཔག་ཁོ་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ནི་ཅུང་ཟད་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་དང་། ཤིན་ཏུ་ལྟོག་ཏུ་གྱུར་པའི་གཞལ་བྱ་
གཉིས་པོ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་དོ། །དེ་ལྟར་བཤད་པ་ན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ནི་རང་དང་
རྟོགས་པ་མཉམ་པའི་གང་ཟག་ལས་གཞན་གྱི་ངོར་ཡོད་བར་བསྐྱབ་པ་ལ་འབྲས་རང་དང་། མེད་
པར་བསྐྱབ་པ་ལ་མ་དམིགས་པས་མི་འགྲུབ་སྟེ། དེ་ལ་སྣང་དུ་མི་རུང་བས་སྐལ་དོན་དུ་གྱུར་པའི་
ཕྱིར་རོ། །སྐལ་དོན་ཡིན་ཀྱང་འདྲེ་ག་ཟེའི་བུམ་པ་སོགས་དང་དོན་མི་འདྲ་སྟེ། འདི་ནི་ལུང་ནམ་དག་
གི་སྐབས་དང་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་བཤད་པ་འདི་ལས་གཞན་དུ་ན་ལུང་མེད་མི་རུང་གི་སྐྱབ་
བྱེད་དུ་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་གཞལ་བྱ་མི་སྤྱིད་པར་འགྱུར་བས་ན། ལྷེ་བདུན་མཛད་པའི་གཞུང་གི་ཆ་
གས་པལ་ཆེ་བ་ལས་ཉམས་སོ།

ཡང་དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལ་འདི་སྐད་དུ། དངོས་པོ་ལ་ད་ལྟར་བས་བྱུང་
བས་ན། འདས་མ་འོངས་གི་དངོས་པོ་ནི་ད་ལྟར་བ་ཁོ་ནའོ། །དེ་ལྟར་ཡང་དེ་དག་གི་མཚན་གཞི་ནི།
བུམ་པ་འདས་པ་དང་བུམ་པ་མ་འོངས་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་ཟེར། འདི་འདྲ་འདི་ནི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོ་
མཐའ་དག་ནས་བཤད་པའི་དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་དང་མི་མཐུན་པས་ལུང་མེད་ལ་རིགས་པ་དང་
འགལ་བ་ཡང་། སྤྱིར་བུམ་པ་མ་སྐྱེས་པ་དང་། ཞིག་པ་ཞེས་པ་ནི་རིགས་པ་བ་དག་གི་ཐ་སྙད་དང་མི་
མཐུན་པས་མི་སྤྱིད་ལ། སྐྱེས་ལ་མ་འགགས་པའི་བུམ་པ་ལ་ལྟོས་ནས་དེ་དག་དེའི་མཚན་གཞིར་
འཛོག་ན་ནི་བུམ་པ་མ་སྐྱེས་པ་ནི་བལྟོས་ས་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་འདས་བར་སོང་གི་མ་འོངས་པ་མ་ཡིན།
བུམ་པ་ཞིག་པ་ནི་བལྟོས་ས་དེ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་འོངས་པར་སོང་གི་འདས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ད་

ཡོའི་ཡོ་ཐོག་མ་སྒྲིམ་པ་ནི་ན་ནིང་གི་དུས་ཡིན་པས་འདས་ཟེན། ད་ཡོའི་ཡོ་ཐོག་ཞིག་ཟེན་པ་ནི་སང་
པོད་འབྱུང་རྒྱ་ཡིན་པས་མ་འོངས་པར་བཞག་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ།

ལུགས་སྒྲ་མ་དག་ལ་དགག་བསྐྱབ་བགྱིས་པས་རང་ལུགས་ལུགས་ལ་གོ་བའི་ཚུལ།

གསུམ་པ་ལུགས་སྒྲ་མ་དག་ལ་དགག་བསྐྱབ་བགྱིས་པས་རང་ལུགས་ལུགས་ལ་གོ་བའི་
ཚུལ་ནི། བོད་བསྐྱུས་སྒྲ་མ་དག་གིས་ནི་མདོ་སེམས་གཉིས་ཀྱི་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་
ཤིན་ཏུ་བཀག་པས་སྡེ་བདུན་མཛད་པའི་གཞུང་གནས་སྐབས་ཀྱི་རང་ལུགས་སུ་བཞག་པ་པལ་ཆེར་
ལས་ཉམས། མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་དབུ་མར་འབྲེལ་ཡང་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་མེད་དགག་
ལས་གཞན་དུ་མ་བཤད་པས་ཐོགས་མེད་སྒྲ་མཆད་ཀྱི་ཤིང་རྟའི་སྒོལ་ལས་ཉམས། སྒོལ་དེས་བཀྲལ་
བའི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་སེམས་ཅམ་པའི་ལུགས་སོ་ཞེས་བོད་ཕྱི་མ་པལ་ཆེ་བས་ཟེར་ཡང་དོན་རྒྱུ་
ཐེག་པའི་ལུང་ལས་ཉམས། ཡོ་ཆེན་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་ཕྱི་མས་གཞུང་རྣམ་དེས་ལ་བགྱིས་ནས་སྒྱིདོན་ཕྱ་
བསྐྱུས་ལ་བྱས་པས་སྒྱི་གཞུང་མ་མཐུན། ས་སྒྲ་པས་ཁ་ཆེ་པའི་ཆེན་ཀྱི་བཤད་སྒོལ་བཟུང་ནས་བོད་ཀྱི་
ཚད་བསྐྱུས་མ་ལུས་པ་བཀག་གོ་ཞེས་ཟེར་ཡང་། རྗེས་དབག་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ལེའུའི་གོ་དོན་པལ་ཆེ་བ་
དང་། མཚན་མཚན་བརྟག་པའི་རབ་བྱེད་ལྟ་བུ་གར་དུ་མ་གྲགས་པ་རྣམས་སྒྲིམ་རྟེན་དང་མཐུན་པ་
ཁོ་ནར་བཤད་པ་དང་། གནས་སྐབས་ཀྱི་རང་ལུགས་མདོ་སེམས་གཞིར་བཞག་མོད། མཐར་ཐུག་
སེམས་ཅམ་དུ་བཀྲལ་ཞེས་ཟེར་ཡང་། ཐོགས་མེད་མཆད་ཀྱི་དབུ་མ་དེར་བཀྲལ་བས་ན་སྡེ་བདུན་
མཛད་པའི་རང་ལུགས་ལ་མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་དབུ་མ་གཞིར་བྱས་ནི་དེལས་གཞན་དུ་མེད་པས་དེ་སྐད་
ཟེར་དུ་མི་རུང་བ་དང་། དེལས་གཞན་ཡོད་ན་དེ་ལྟར་གང་ཡོད་ཀྱི་ལུང་སྟོན་དགོས་པ་དང་། གཞུང་རྣམ་
འབྲེལ་དང་སྒྱིདོན་རིགས་གཉིར་མི་མཐུན་པར་འཆད་དགོས་པ་མེད་ཀྱང་། རང་ཉིད་མི་བཞེད་པའི་
བོད་བསྐྱུས་དང་འབྲེལ་བ་དཔེར་ན་སྟོང་ཉིད་མེད་དགག་དང་། རང་མཚན་རྟོགས་པར་དོན་ལ་མཐུན་
ལྟ་བུ་དང་། དངོས་པོ་ལ། མ་གྲུབ་ཕྱིར་ན་སྒྲོ་བརྟགས་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སོ།

དེ་ལྟར་བོད་སྐྱ་མི་བར་གསུམ་གྱི་འདོད་པ་མི་མཐུན་པ་རྣམས་ལ་དགག་བསྐྱབ་བགྱིས་པ་
 དེའི་ལྷགས་ལ། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་ཚེས་ཀྱི་བདུན་ཉེན་གྱི་རབས་ཀྱི་རྟོག་གེ་པ་དག་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་
 བ་དག་ལས་རང་གི་འདོད་པ་གང་ཡིན་པ་ནི་ལྷགས་ཀྱིས་གོ་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཚུགས་ལ། མི་རབས་པ་
 དག་གི་རྣ་བར་མི་འབབ་པའི་ལྟ་སྒྲོམ་སྤྱོད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཙམ་དུ་བརྗོད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ།
 གསུམ་པོ་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན། མི་རབས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་པས་བཏགས་པའི་མཐའ་བསལ་བ། དེ་ལྟར་
 བཤད་པས་ཉམས་ལེན་པ་དག་གི་འདུ་ལྟ་སྒྲོམ་འཐད་པར་བསྐྱབས་པའོ།

ལྟ་སྒྲོམ་སྤྱོད་གསུམ་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན།

དང་པོ་ལ་ཕྱོགས་གྲང་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་བཤད་ཅིང་བཞེད་པའི་ལྟ་བུ་ནི། མདོ་སྡེ་དགོངས་
 འགྲེལ་ལས་བྱུང་བའི་བཀའ་འཁོར་ལོ་བར་མཐའ་གཉིས་ངེས་པའི་དོན་ཅན་དུ་བཞག་ནས་འཆད་
 དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། འཁོར་ལོ་བར་པ་ནས་བཤད་པ་ནི་མེད་པར་དགག་པ་སྟེ། ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་
 འདོགས་བཅད་པའི་ཆ་ནས་ཡིན་ལ། དེའི་མཚན་གཞི་ནི་བྱད་གཞི་མ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་
 བསྐྱད་པའི་གཞུང་བ་དང་འཛིན་པ་གཉིས་པོ་རང་གི་ངོ་བོས་སྤྱོད་པའོ། འཁོར་ལོ་ཐ་མ་ནས་འབྱུང་
 བ་ནི། སྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱུང་བར་བྱ་བའི་སྤྱོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་དགག་པ་སྟེ་གཞུང་འཛིན་ཀྱན་
 བཏགས་རང་གི་ངོ་བོས་སྤྱོད་པར་བྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་རང་རིག་རང་གསལ་བའོ།

དེ་ཡང་གཞུང་འདིར་གཏན་ལ་འབེབས་ཚུལ་ནི་གསུམ་སྟེ། གཞུང་འཛིན་ཀྱན་བཏགས་
 རང་སྤྱོད་དུ་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཚུལ། གཏན་ལ་ཕབ་པས་བྱུང་པའི་དོན། དེ་ལ་ཚུད་པ་སྤང་
 བའོ། གང་པོ་ལ་ཡུལ་གཞུང་བ་རང་སྤྱོད་དུ་སྤྱོད་པ་ནི་ ཇི་ལྟར་སྐྱེས་དང་།^{༡༤} ཡུལ་ཅན་འཛིན་པ་
 དེར་སྤྱོད་པ་ནི། གཅིག་ལ་སྒྲ་ཚོགས་སོགས་དང་།^{༡༥} དེ་གཉིས་ཀའི་དོན་བསྐྱུ་བ་ནི། དེ་ཕྱིར་དོན་དང་
 སོགས་སོ།^{༡༦} གཉིས་པ་ནི། དེ་ཕྱིར་གཉིས་སྤྱོད་གང་ཡིན་པ། དེ་ནི་དེ་ཡི་འདུང་དེ་ཉིད་ཡིན།^{༡༧} ཞེས་
 པ་སྟེ། འདི་ལ་མེད་པར་དགག་པ་དང་། མ་ཡིན་པར་དགག་པའི་ཆ་གཉིས་སུ་འབྱེད་པར་རྒྱན་དང་
 ལྷག་སྒྲོས་བཤད་པ་ལྟར་འཐད་པ་ཡིན་ཏེ། དཔུས་མཐའ་། གང་ཟག་དང་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀྱི། གང་པོ་

མེད་འདིར་སྟོང་བ་ཉིད།¹⁴ ཅེས་དང་། གཉིས་དངོས་མེད་པས་དངོས་མེད་པའི། འདོས་པོ་སྟོང་
པའི་མཚན་ཉིད་དོ།¹⁵ ཞེས་ངེས་དོན་མཐར་ཐུག་པ་ནི་མ་ཡིན་པར་དགག་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་ལ་
བཤད་དོ། གསུམ་པ་ལ། འཁོར་ལོ་བར་པའི་དོན་མཐར་ཐུག་དང་འགལ་སྟོང་ནི། གཟུང་དང་འཛིན་པའི་
ཞེས་སོགས་དང་།¹⁶ འཁོར་ལོ་དང་པོ་དང་འགལ་སྟོང་ནི། མ་རིག་གིས་བསྟན་སོགས་སོ།¹⁷ གཅིག་
དང་དུ་བྲལ་གྱིས་རིགས་པས་གཟུང་འཛིན་རང་སྟོང་དུ་གཏན་ལ་འབབས་པའི་ཚུལ་འདི་ནི། ཡབ་སྲས་
གཉིས་ལས་ཀྱང་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པ་ཁོ་ནའི་བྱད་ཚེས་སུ་སྤང་ལ། འདི་ལ་དབགས་ནས་ལོ་ཆེན་
དཔོན་སྟོབ་ཀྱིས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ལུགས་སུ་འགྲེལ་བར་མཛད་ལ། དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཐལ་རང་དུ་
གསལ་པའི་ལུགས་སུ་འགྲེལ་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་སྟོམ་པ་ལ། ལྟ་བའི་སྟོམ་དང་། སྟོད་པའི་སྟོམ་མོ། འདྲ་པོ་ལ། ཞིག་ནས་ཀྱི་དང་།
ལྟག་མཐོང་གི་སྟོམ་མོ། སྦྱིར་གཉིས་པོ་འགལ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ཟུང་དུ་འཇུག་དགོས་པའི་ཕྱིར། རྟེན་
མོད་ཀྱི་ཐོག་མར་འཇུག་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཞིག་ནས་སྟོན་དུ་བཏང་ནས་ལྟག་མཐོང་ལ་འཇུག་པའི་
ཆེན་པོ། དམིགས་པ་གང་རུང་ཅིག་ལ་སེམས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་བྱུང་པར་ཅན་ཏེ། འདིར་ནི་སྟོང་བ་
ཉིད་ལ་ཐོས་བསམ་སྟོན་དུ་སོང་མ་སོང་གཉིས་ཀ་སྟོན་དོ། ཡང་བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྟོགས་
ཀྱིས་འདོད་པ་ལ་ཆགས་བྲལ་སྟོན་དུ་སོང་ནས། དངོས་གཞི་ལ་འཇུག་པ་ལྟ་བུ་ལྟག་མཐོང་ཐོབ་ལ་ནི་
གནས་བྱུང་པར་ཅན་མ་ཐོབ་པ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་དབྱེད་པོ། ལྟག་མཐོང་སྟོན་དུ་སོང་བའི་ཞིག་ནས་
ནི་བྱུང་པར་ཅན་ཏེ། དེ་ནི་སྟོང་པོར་འགོ་བ་མི་སྟོན་ལ། དེ་སྟོན་དུ་མ་སོང་བ་ནི་སྟོང་བའི་འདུ་བྱེད་
བརྒྱུད་ཀྱིས་ཟིན་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་ན་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོམས་འཇུག་བཞིན་ནོ། ལྟག་
མཐོང་གི་སྟོམ་ལ། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་དག་ལ་གསལ་པའི་སྤང་མེད་དང་། ལུང་གཞན་ལ་གསལ་པ་
མཉམ་གཞག་ཏུ་སྤང་བཅས་ཀྱང་སྟོན་པའི་སྟོམ་མོ། འདྲ་པོ་ལ་སྦྱར་བའི་དུས་ཀྱི་དང་། དངོས་གཞིའི་
དུས་ཀྱི་ལྟག་མཐོང་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི། དུས་དེར་རིགས་པ་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་པའི་སོ་སོར་རྟོག་
པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དབྱེད་པ་སྟོན་དུ་འགོ་དགོས་ཏེ། དེ་མ་སོང་བའི་ཞིག་ནས་ནི་མཐའ་གཞན་དུ་

འགྱུར་བའི་དོགས་པ་དང་བཅས་པ་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི་སོ་སོར་རྟོག་པའི་དབྱེད་པ་དང་བུལ་
ནས་སྤང་མེད་ཀྱི་ངང་ལ་མཉམ་པར་འཛིག་པ་སྟེ། འདི་ལ་ཡང་སྟོལ་འདི་ལ་གྲགས་པ་ཡེ་ཤེས་འབའ་
ཞིག་ཉམས་སུ་སྤྱོད་པའི་རང་རིག་དང་། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་བ་དག་ལ་གྲགས་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱང་སྟོང་ཉིད་
དུ་ཐིམ་པ་ཆུ་ལ་ཆུ་བཞག་གིས་བསྟན་གཉིས་སོ། །སྤང་བཅས་ཀྱི་སྒྲོམ་ནི། རྡོ་རྗེའི་ཐེག་པ་བ་དག་ལ་
གཙོ་བོར་གྲགས་པ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྤང་གི་བག་ཆགས་འབྱུང་ལ་པས་བསྟན་པའི་སྤང་བ་ནི་སྟེད་
པ་དེ་དང་འདྲ་ཞིང་གྲངས་མཉམ་པའི་སྤང་བ་གཉིས་སྤང་གི་བག་ཆགས་འབྱུང་ལ་པས་བསྟན་པ་མ་ཡིན་
པར་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྟོབས་ལས་མཉམ་གཞག་ཏུ་འཆར་བ་སྟེ། རི་སྐད་དུ། ལྷ་ཚོགས་གཟུགས་ཅན་
ཡིད་ལས་སྦྱེས་དང་། གཟུགས་བརྟན་མ་ལུས་འཆང་བ་པོ།^{༡༩} ཞེས་དང་། གཟུགས་མེད་གཟུགས་
བཟང་།^{༢༠} ཞེས་སོགས་ཏེ། མདོ་སྤེའི་རྒྱན་སོགས་སུ་མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་ལ་ཤེས་བྱ་རི་སྟེད་པའི་
གཟུགས་བརྟན་འཆར་དུ་རུང་བར་བཤད་པ་དེ་འདྲིར་ཡང་ཁས་སྤང་དུ་རུང་ངོ་། །གཉིས་པ་སྤྱོད་ཕྱོགས་
ཀྱི་སྒྲོམ་ནི། སྤྱིར་མཉམ་གཞག་ལ་གཉིས་ལས། ལྟ་བ་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ནི་གོང་དུ་བསྟན་མ་ཐག་པ་དེ་
ཡིན་ལ། སྤྱོད་པ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ནི་སྟོབ་ལམ་བཞིའི་མཉམ་གཞག་ཏུ་བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞི་
ལ་བརྟེན་ནས་བྱམས་པ་དང་སྟོང་རྗེ་དང་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་སྦྱོན་སོགས་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དང་
པོ་ལྟའི་ཉམས་ལེན་དུ་གྱུར་བ་རྣམས་སོ། །

དེ་ལྟར་ལུགས་འདིའི་ལྷ་སྒྲོམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ངོས་གཟུང་ནས་སྤྱོད་པའི་བྱེད་པར་ནི། སྤྱིར་
སངས་རྒྱ་པ་ལ་བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་གསུམ་གྱི་ཚོགས་བསོག་དགོས་ཞེས་པ་ནི་མཚན་ཉིད་ཐེག་པ་
བ་དག་གི་སྤྱི་ལུགས་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་བྱེ་མདོ་གཉིས་ཀྱིས་ནི། སྤྱིར་ལམ་བོད་ཀྱི་སྟོན་དུ་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཚོགས་དེ་བསགས་པར་འདོད་ལ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སེམས་ཅམ་པ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་ནི་བསོད་
ནམས་ཀྱི་ཚོགས་བསོག་ལ་གྲངས་མེད་གསུམ་གྱི་ཡུན་ཐོགས་པ་དེ་ཚོགས་སྤྱོད་ནས་ས་བཅུ་པའི་བར་
གྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པ། འདི་ཡང་རྗེས་ཐོབ་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་སྟེ། དཔེར་ན་ཚོགས་སྤྱོད་མན་ཆད་
ཀྱི་བསྐལ་པ་གྲགས་མེད་གཅིག་ཏུ་སྦྱོན་སོགས་པར་བྱིན་དུག་གི་ཉམས་ལེན་རྗེས་ཐོབ་གཙོ་བོར་གྱུར་
པ་ཞིག་སྟོན་དུ་མ་སོང་བར་མཐོང་ལམ་མངོན་དུ་བྱས་ན་གནས་སྐབས་ལ་ལྟོས་པའི་ཡང་དག་མཐའ་

དུས་མ་ཡིན་པར་མངོན་དུ་བྱས་པའི་ཉེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་མ་དག་སའི་གྲངས་མེད་གཅིག་སྟོན་དུ་
མ་བཏང་བར་ས་བརྒྱད་པའི་དང་། དག་སའི་གྲངས་མེད་གཅིག་པོ་སྟོན་དུ་མ་སོང་བརྟོ་རྩེ་ལྟ་བུའི་
ཉིང་ངེ་འཛིན་མངོན་དུ་བྱས་ན་དུས་མ་ཡིན་པར་མངོན་དུ་བྱུང་བའི་ཉེས་པ་ཡོད་པས་མངོན་དུ་མི་བྱའོ་
ཞེས་ཡུམ་གཤམ་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ལས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ཉིད་འདིར་ཡང་བཞེད་དགོས་པ་
ཡིན་ཏེ། རྒྱན་དུ། བསྐྱལ་བ་གྲངས་མེད་ངེས་འབྱུང་ཞིང་།^{༡༥} ཞེས་སོགས་མང་པོ་དང་། འདིར་ཡང་།
རྣམ་པར་དུ་མར་ཐབས་མང་པོར། ཡུན་རིང་དུས་སུ་གོམས་པ་ལས།^{༡༦} ཞེས་གསུངས་སོ། ཉི་ལྟར་
ཉམས་སུ་བྱུངས་པའི་འབྲས་བུ་མཐར་བུག་པ་ནི། སྐྱུ་གསུམ་པོ་བྱུང་དུ་འཇུག་པ་སྟེ། མདོ་རྩེ་རྒྱན་ལས་
བྱུང་བ་དེ་ཉིད་དོ།

གཞན་གྱིས་བཏགས་པའི་མཐའ་བསལ་བ།

གཉིས་པ་གཞན་གྱིས་བཏགས་པའི་མཐའ་བསལ་བ་ནི། རྩེ་བདུན་འཆད་པའི་བོད་མྱི་མ་
དག་ན་རེ། འདི་ནས་བཤད་པའི་ལྟ་བུ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་། གཟུང་བ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་
པ་ཙམ་ཞིག་ནི། རང་རྒྱུད་པ་ལྟར་ན་ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་ལ་ཡང་ཡོད་ལ། དེ་ལས་ལྟག་པ་ནི་གཞུང་
འདིར་མ་བཤད་ཅིང་། དེ་ཙམ་ཞིག་ནི་སེམས་ཙམ་པ་ལ་ཡོད་པས་ན། སྤྱུལ་པའི་མཐའ་དེ་ཉིད་དུ་
གནས་མོད། ཡང་དག་པར་ན་སེམས་ཙམ་པ་ལ་བདག་མེད་གོ་ཆོད་པའི་ངོས་འཛིན་གཅིག་ཀྱང་ཡོད་
པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་བ་གྲགས་པའི་གཞུང་ལྟར་མ་བཤད་པས་སོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱམས་
ཆོས་བར་པ་གསུམ་ནས་བྱུང་བའི་ས་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྒྱ་རི་བཞིན་པ་མ་
ཡིན་པའི་བྱང་དོན་དགོངས་པ་ཅན་ཁོ་ན་སྟེ། ལུགས་དེ་དག་ཏུ་སྦྱིན་སོགས་ཡར་བྱིན་དང་པོ་ལྟའི་
ཉམས་ལེན་ཡང་དབྱིས་བྱིན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུགས་དེར་འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག་གི་ཤིང་བྱིན་དབྱིས་
བྱིན་པར་མ་བཤད་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་མ་བཤད་པ་ཡང་ཐར་པའི་ལམ་དུ་གྱུར་བ་ལ། འཁོར་བའི་རྩ་
བ་འཛིག་ལྟ་ལྟར་སྦྱིས་དང་དེའི་གཉེན་པོ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་མ་ནོར་བར་ཤེས་དགོས་
པ་ལས། དེའི་ངོས་འཛིན་མ་ནོར་བ་གཞུང་ལུགས་འདི་དག་ནས་མ་བཤད་པའི་བྱིར་དང་། ཐམས་

ཅད་མཁྱེན་པའི་ལམ་དུ་འགྱུར་བ་ལ་ཤེས་སྒྲིབ་མཐའ་དག་གི་རྩ་བ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་
མ་རིག་པ་དང་། དེའི་གཉེན་པོར་གྱུར་པ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་མ་ཞོར་བར་ཤེས་
དགོས་པ་ལས། གཞུང་འདི་དག་ན་དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་མ་ཞོར་བར་བཤད་པ་མེད་པའི་སྒྲིབ་ཞེས་དང་།
འོན་ཀྱང་འདི་དག་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤྱོད་མེད་པ་དག་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་དང་ཐབས་གིན་ཏུ་མཐས་པ་
དག་ཡིན་ཞོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་།

གཞན་ཡང་ལུགས་འདིར་ཀུན་བཏགས་བདེན་པར་མེད་པ་དང་། དེར་མེད་ཀྱང་སྒྲིབ་ཚད་
མས་དམིགས་པ་དང་། གཞན་དབང་བདེན་པར་བྱུང་བ་དང་། དེའི་མཚན་གཞི་རྒྱ་རྒྱེན་ལས་སྒྲིབ་པ་
ཇི་སྟེད་པ་ལ་བྱ་བ་དང་། ཡོངས་བྱུང་བདེན་པར་བྱུང་བ་ཅིང་དེའི་མཚན་གཞི་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཡོངས་
སྒྲིབ་པ་ཅས་པའི་མིང་ཅན་གཟུང་འཛིན་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་མེད་པར་དགག་པ་དེ་དེ་མི་
འཐད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། བསྟན་པ་དང་། རྩུང་ཟད་བཤད་པ་དང་། དེ་ཉིད་སྟེ་སྟེ་བཤད་པའོ།

དང་པོ་ནི་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་སྟོལ་ལས་གཞན་ལ་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་
ལམ་མེད་དོ་ཞེས་ཆོས་སྟོང་གི་བགྱི་བ་མི་བཟད་པའི་འོག་ཏུ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་ཆེན་པོའོ་
ཞེས་པའི་སྟན་ཆ་ཅམ་གྱི་དཔྱོད་ལྡན་མགྲུ་བར་ག་ལ་རུས།

གཉིས་པ་ནི་བྱམས་ཆོས་བར་པའི་ལྟ་བུས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མ་རིག་པ་དུང་
འབྱེན་པར་མི་རུས་ན། རྟོ་རྟེ་ཐེག་པའི་ལྟ་བུས་ཇི་ལྟར་རུས་ཏེ། དེ་དང་དེའི་བྱུང་པར་དབྱེད་ཀའ་བའི་
སྒྲིབ་རི་སྐད་དུ། གཟུང་དང་འཛིན་པ་ལས་གྲོལ་བའི། ཡེ་ཤེས་དམ་པའི་དོན་དུ་ཡོད། རྒྱལ་འབྱོར་
སྟོད་གཞུང་རྒྱ་མཚོ་ཡི། ཁ་ཐོལ་བྱིན་རྣམས་དེ་སྐད་སྒྲིག་པ་“ ཁྱེས་སོ། ཁྱེ་ཡི་དེ་མ་ཐག་ཏུ། ཡེ་ཤེས་
དེ་ཡང་དོན་དམ་དུ། ཡོད་པར་མཐས་རྣམས་མི་འདོད་དེ།” ཞེས་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེན། དེ་
ནི་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པའི་དབུ་མ་པ་དག་གི་ལུགས་སམ། མཉམ་གཞག་ཏུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་
སྒྲིབ་པ་འགོག་བྱེད་འཆད་པ་སྟེ། མཐའ་བཞི་ལས་ནི་རྣམ་གྲོལ་བ། ཁྱེ་ཉིད་དབུ་མ་པ་ཡིས་
རིག་པ་“ ཁྱེས་སོ། ཁྱེ་ཉིད་དབུ་མ་མིན་པར་ཁོ་བོ་ཅག་གྱང་མི་འདོད་མོད། ལྷགས་ཀྱི་དབུ་མར་ནི།
བདེ་ཆེན་གྱི་ཡེ་ཤེས་ཡོད་མིན་མེད་མིན་དུ་བཤད་པ་མེད་དོ། ཁྱེ་ལས་དེ་བདེན་མིན་རྟོག་མིན་དུ་

བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། བཤད་མེད་བརྒྱན་མིན་གྱི་གོ་བ་ནི་སྤང་ཆ་མ་དོར་བའི་དོན་ཡིན་ལ། རོ་
བོ་ཉིད་མེད་པ་པས་ནི་ལྟ་བའི་མཉམ་གཞག་ཏུ་དེ་འདོར་བར་འདོད་དོ། །གལ་ཏེ་ནལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་
ལྟ་བུ་ཤེས་བདེན་གྱུ་བ་དེས་གསང་སྟགས་སུ་སྟེབ་ན་རྟག་གཉིས་ལས། ཇི་སྐད་དུ། ལྟ་འབྱོར་
སྤྱོད་པ་དེ་ལས་ཕྱིས། །དེ་རྗེས་དབུ་མ་བསྟན་པར་བྱ། །དེ་རྗེས་ཀྱི་དོ་རྗེ་བསྟན།^{༡༩} །ཞེས་བཤད་པ་མ་
ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། གྲུ་སྐྱབ་ཞབས་ཀྱིས་བཤད་པའི་རིགས་པས་རིགས་པ་དེའི་རོར་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཡེ་
ཤེས་ཡོད་པར་ཁེགས་མོད། སྤྱིར་ཡོད་པ་མི་ཁེགས་ཏེ། སྤྱོད་ག་གི་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཕྱིར་དང་།
རང་སྐྱེ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་ཁྱེད་བའི་ཕྱིར། རྒྱུད་སྒྲ་མལ། བྲ་ཕྱིར་བོས་པའི་ཡུལ་མིན་ཏེ། རྟོན་
དམ་ཡིན་ཕྱིར་བསམ་པའི་མིན། ཁྱོས་ཉིད་ཟབ་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་པའི། སྒྲོམ་པ་ལ་སོགས་ཡུལ་མ་
ཡིན།^{༢༠} །ཞེས་སོ།

འོན་པར་སྐབས་དེར་དེར་དབུ་མ་བསྟན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་སྟམ་ན། དམ་པའི་དོན་དེ་ལ་ཡོད་
མེད་ལ་སོགས་པའི་མཐར་འཇིག་པའི་རྟོག་པ་འགོག་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ཏེ། སྟོབ་དཔོན་སྒྲ་བའི་ཞབས་
ཀྱིས་ཀྱང་། རྟོག་རྣམས་ལོག་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་དེ། །རྣམ་པར་དབྱེད་པའི་འབྲས་བུར་མཁས་རྣམས་
བཞེད།^{༢༡} །ཅིས་སོ། །ཡུལ་མ་བཀག་པར་ཡུལ་ཅན་མི་ཁེགས་སོ་ཞེ་ན། ཡུལ་ཅན་ལྟ་བུའི་ཚོས་གཅིག་
པོ་དེ་ཉིད་ལ་རིགས་པ་བཅུག་པས་ཁེགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ། དངོས་གཅིག་དངོས་པོ་ཀུན་གྱི་རོ་
བོ་ཉིད།^{༢༢} །ཅིས་སོ། །ཡུལ་མ་བཀག་པར་ཡུལ་ཅན་མི་ཁེགས་པ་ནི། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་བ་དག་གི་
ལུགས་ཏེ། དེ་དག་རྟོག་གྲུབ་ཏུ་བཞུགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདིར་ཡང་། འདི་ཡུལ་སུན་སྐྱུང་མེད་པར་ནི། །
དེ་སྟོང་བར་ནི་རྣམས་མ་ཡིན།^{༢༣} །ཞེས་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་ཀུན་བཏགས་ཀྱི་དབང་
དུ་བྱས་པ་སྟེ། སེལ་ངོའི་ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་ནི་སྐབས་འདིར་ཡང་སྟོན་གྲུབ་དང་རང་སྟོང་དུ་ཁས་
སྒྲུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་བས་ན་དོན་དམ་བདེན་མིན་དུ་བཤད་པ་ཡང་རྣམ་དབྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་དེའི་རོར་
ཡིན་གྱི་སྤྱིར་བཏང་ནས་མ་ཡིན་ཏེ། དོན་དམ་དུ་ཁས་ལེན་པ་དང་བདེན་མིན་དུ་ཁས་ལེན་པ་མི་
འགྲིག་པའི་ཕྱིར། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པས་ནི་མཐར་དོན་དམ་ཁས་ལེན་ལེན་ལ། སྟགས་སུ་ནི་དེ་ལྟར་
འཆད་པ་མེད་དོ།

གསུམ་པ་ནི། ཤིང་རྟའི་སྔོན་མཆོད་འདི་ཡི་སྐབས་སུ་ཀུན་བཏགས་པ་ཡོད་དོ་ཞེས་ཁས་ལེན་
 པ་ནི་སྐྱོད་གཞི་དོར་ཡིན་གྱི་སྤྱི་ཙམ་ནས་མ་ཡིན་ཏེ། འདི་ལ་ནི་མཚན་ཉིད་དོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་བཤད་
 པའི་ཕྱིར་དང་། མཚན་ཉིད་མེད་པ་ལ་མཚན་གཞི་མི་སྤྱིད་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་གི་མཚན་ཉིད་མེད་གྱི་
 སྤྱི་ཡི་མཚན་ཉིད་ཡོད་དོ་ཞེས་ཟེར་མོད་ཀྱང་། མཚན་ཉིད་དེ་ནི་རྟོག་དོ་ཙམ་ཡིན་པས་མཐར་ཡོད་པའི་
 གོ་མི་ཚོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཆོས་མངོན་པར་ནི་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་མེད་པས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་
 ཀྱང་འདི་ལ་མེད་དོ། །གཞན་དབང་བདེན་པར་བྱུང་བ་ཅེས་ཟེར་བ་ཡང་། ལྷང་བ་སེམས་སུ་སྤྱོད་པའི་
 སྐབས་དེར་ཡིན་གྱི་སྔོན་མཆོད་ཡི་ལུགས་དབྱིས་ཕྱིན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་དབང་སྤྱོད་མ་ལྟ་བུར་གསུངས་
 པ་ཉིད་གཙོ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་དང་། སྤྱོད་པའི་རྟ་སྤྱང་སོགས་མེད་ཀྱང་སྤྱོད་པ་གཞི་དེ་ལྟ་བུར་ཤིང་བྱ་སོགས་ཡོད་
 པ་བཞིན་དུ་གཉིས་སྤང་གི་ཆ་མེད་ཀྱང་གསལ་རིག་གི་ཆ་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་སོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ཡང་
 མ་ཡིན་ཏེ། གསལ་རིག་གི་ཆ་ནི་ཡོངས་གྲུབ་དུ་བཤད་གྱི་གཞན་དབང་དུ་མི་འཆད་པའི་ཕྱིར་དང་། རི་
 སྐད་དུ། ཡོད་དང་སྤྱོད་ཀུན་ལུལ་མིན་རང་བཞིན་ཡོད།^༤ །ཅེས་པས་དེ་དེར་བསྟན་ཏེ་ཟེར་བ་དེ་ཡང་
 མ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་བྱར་བཤད་པ་ཉིད་ཀྱིས་གཞན་དབང་མ་ཡིན་
 པར་བྱུང་པའི་ཕྱིར། གཞན་དབང་གི་དོས་འཛིན་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག་པ་ཉིད་ལ་
 བཤད་པ་གཞུང་ན་ཡོད་པ་ཡིན་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་དེར་འཆད་པ་ལུགས་འདི་ལ་མེད་
 པ་དང་། ལུགས་འདིས་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཟག་ཏུ་ཁས་སྤངས་ན། འདིར་གང་ཟག་རྩིས་
 གྲུབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་འཇམ། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་བཏགས་ཡོད་དུ་ཁས་ལེན་པ་གང་རུང་ལས་
 མ་འདས་ལ། ཕྱི་མ་ལྟར་ན་གཞན་དབང་བདེན་གྲུབ་དང་དངོས་སུ་འགལ་ཞིང་། དང་པོ་ལྟར་ན་གང་
 ཟག་རྩིས་གྲུབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པའི་སངས་རྒྱུས་པ་མེད་དོ། །རྟོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དང་། འགྱུར་མེད་
 ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་གཞི་གང་ཡིན་པ་དེ་མེད་པར་དགག་པ་ཉིད་དུ་འདོད་པ་ཡང་ལུགས་འདིར་
 འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མེད་པར་དགག་པ་ནི་སྤྱི་མཚན་ཉིད་ལས་མ་འདས་ལ། དེ་དངོས་ལུལ་དུ་བྱེད་
 པའི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་དོན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལས་གཞན་མེད་པས་སོསོ་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ལུལ་
 དུ་འགལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

ཡང་སྤེལ་བའི་ཁྱེད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་སེམས་ཙམ་དུ་གནས་ཞེས་ཟེར་བ་ཡང་། ཤིང་རྟའི་སློབ་ཆེན་སོ་སོའི་དབྱེ་བ་མ་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། བྱམས་པའི་གཞུང་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་འདི་དག་ན་སེམས་ཙམ་སྟོན་པའི་གཞུང་དང་། དེ་བཀག་ནས་དེ་ལས་གོང་མར་གྱུར་པའི་ལུགས་དང་གཉིས་གཉིས་སུ་བྱེ་ནས་བཤད་པ་ཡིན་ལ་དེའི་ཆོ་མ་དེ་སེམས་ཙམ་དུ་གནས་པ་དང་། ལུགས་བྱི་མ་དེ་ལས་གོང་ན་དབྱུ་མའི་གྲུབ་མཐའ་ཡོད་པར་འཆད་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་སྟོན་ཆུ་མེད་ལ། གཉིས་གཉིས་སུ་ཇི་ལྟར་བྱེ་བའི་ཚུལ་ཡང་དཔེར་མཆོན་ན། མདོ་སྤེལ་གྱི་དུ། དེར་སྤྲང་སེམས་ཙམ་ལ་ནི་ཡང་དག་གནས།¹⁶ ཞེས་དང་། དེ་ནས་སེམས་ཀྱང་མེད་པ་ཉིད་དུ་རྟོགས།¹⁷ ཞེས་དང་། དབྱས་མཐར། ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀྱང་རྟོག་ཡོད།¹⁸ ཅེས་དང་། དེ་ལ་གཉིས་པོ་ཡོད་མ་ཡིན།¹⁹ ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གི་ན་ཏུ་མང་བ་ལས། ཀླང་པ་དང་པོ་གཟུང་བ་མེད་པ་སེམས་ཙམ་པའི་གཞུང་དང་། ཀླང་པ་གཉིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སེམས་ཙམ་བཀག་ནས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་པོ་བཀག་པའི་བལྟལ་ན་གནས་ལུགས་སུ་གྱུར་པའི་ཡེ་ཤེས་ཞིག་ལུས་པ་དེ་དབྱུ་མ་དང་། རིགས་པ་དེ་དང་རྗེས་བྱེད་ཀྱི་སྒྲིམ་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་མཐར་ཐུག་ཏུ་བཞེད་པ་ཡིན་ཏེ། སུམ་ཅུ་པ་ལས། འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱང་དེ། རྟེན་ཅུ་པ་པར་རིག་པ་ཙམ།²⁰ ཞེས་བཤད་པས་སོ། སློབ་འདི་ལ་ནི་རྣམ་རིག་ཙམ་ལས་གོང་དུ་གྱུར་པའི་དབྱུ་མ་ནི་གཞན་མེད་པའི་ཚུལ་དེ་ཉིད། འདིར་ཡང་འཆད་པའི་ཁྱེད་དུ་བྱས་ནས་ཇི་སྟངས་དུ། དེ་ལ་གཅིག་ནི་མེད་པས་ཀྱང་། གཉིས་ཀྱང་ཉམས་པ་འབྱུར་བ་ཡིན། རྟེན་ཅུ་པ་གཉིས་སྟོང་གང་ཡིན་པ། རྟེན་ཅུ་པ་ཡི་འདྲ་ཉིད་ཡིན།²¹ ཅེས་གསུངས་སོ། རྟེན་ཅུ་པ་ཀྱང་རང་ལུགས་དབྱུ་མར་འཆད་པ་དང་འདི་འདྲ་བ་མ་ཡིན་ཏེ། འདིར་ནི་སེམས་ཙམ་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ལས་གོང་ན་དབྱུ་མའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་པར་བཞེད་ལ། རོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ལ་ནི་དེར་མི་བཞེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ལོངས་སོ་ཞེན། དེ་སྤྲུགས་ཀྱི་དབྱུ་མས་མ་ཇེས་ཏེ། མེད་པར་དགག་པ་ལས་མ་གཏོགས་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་བཞེད་པའི་ཕྱིར།

ཡང་ལུགས་འདིར་གཟུང་བ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཙམ་བཤད་ཀྱི། འཛིན་པ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་མ་བཤད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་བྱངས་མ་ཐག་པའི་གཞུང་དེ་དག་ལ་མདོན་སུམ་དུ་བསྟོན་པར་བྱང་ཅིང་། འཛིན་པ་བདེན་མེད་ཀྱི་གོ་དོན་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་བདེན་མེད་ལ་འཆད་དོ་

སྒྲུལ་ན། དེ་ལ་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདྲེགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གཞུང་ན་མེད་དོ། །གཟུང་བ་ཆོས་ཀྱི་བདག་
མེད་ཀྱི་གོ་དོན་ཡང་། བྱི་རོལ་གྱི་དོན་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པའི་མེད་དགག་ལ་འཆད་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་
ཆོ་དང་། དེས་སྟོང་པའི་སེམས་ཙམ་ལ་འཆད་པ་སྒྲོམ་བྱུང་གི་ཆོན་ཡིན་པའི་བྱུང་པར་དེ་གཞུང་ན་ཡོད་
པ་ཡིན་གྱི་གཟུང་འཛིན་རྣམས་གཞན་གྱིས་སྟོང་པའི་མེད་པར་དགག་པ་ལ་དེའི་གོ་དོན་དུ་འཆད་པ་ལུགས་
འདིའི་གཞུང་གང་ན་ཡང་མེད་ཅིང་། དེ་འདྲ་དེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འདོད་པ་ཡང་། རི་
སྐད་དུ། ལྷོག་པ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་བྱིར་^{༡༠}སོགས་གཞན་སེལ་སྟོན་པའི་གཞུང་གིས་བཀག་པ་ཡིན་ནོ།

སྐབས་འདིར་བོད་སྐད་ཀྱི་སེམས་ཙམ་པ་ལ་རྣམ་བཤེན་བརྟུན་གཉིས་སུ་བྱེ་ནས།
སྟེ་བརྟུན་མཛད་པའི་མཐར་ཐུག་རྣམ་བརྟུན་དུ་གནས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་མོད། འདི་སྐབས་ཀྱི་
རྣམ་བརྟུན་པ་དེ་སེམས་ཙམ་པར་གང་ནས་བཤད་ཅིས་འདྲི་ཞིང་། ཚུད་དུས་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་
ཤེན་པས་ནི། དབུ་མའི་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་བརྟུན་བྱའི་གཙོ་བོ་འདི་ལས་གཞན་མ་
བཤད་དོ། །ཁལ་ཏེ་དཔལ་ལྷན་སྐྱ་བས་འདི་སེམས་ཙམ་དུ་བཤད་དོ་ཞེས་ཟེར་མོད། ཤིང་རྟའི་སྟོལ་
མི་ཅིག་པ་གཞན་གྱིས་གཞན་དུ་བཤད་པས་དེར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ་དེ་ལྟ་ན་ཤིང་རྟའི་
སྟོལ་སོ་སོ་བ་དག་འཆོལ་བར་ཐལ་བའི་བྱིར་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཙམ་དང་རྟོ་རྟེན་ཐེག་པ་སངས་
རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་མ་ཡིན་པར་སྐྱ་བ་དག་ཀྱང་ཡོད་པའི་བྱིར་དང་། རྣལ་འབྱོར་གོང་མས་འོག་མ་ལ་
གཞོད་ཅིས་ཟེར་མོད་ཀྱང་དབུ་མའི་རྟུ་ལ་འདི་གཉིས་ལ་གོང་འོག་གི་བྱུང་པར་དབྱེ་དཀའ་བ་ཡིན་ཏེ།
ཐོགས་མེད་ཞབས་ཀྱི་བསྟན་འཆོས་ལུང་སྟོན་པ་ན། རི་སྐད་དུ། མདོ་སྟེ་བྱུང་དོན་ངེས་པའི་དོན། རྣམ་
པ་མང་པོ་རབ་དུ་འབྱེད་^{༡༠}ཅིས་དང་། སྐགས་ཀྱི་གཞུང་ཚད་ལྷན་དག་ལས་ལུགས་འདི་དབུ་མ་ཆེན་
པོ་དང་། སྐ་མའི་མན་ངག་གིས་མ་བརྒྱན་པའི་སྟོང་ཉིད་མེད་དགག་ཁོ་ནའི་ཕྱོགས་ལ་དབུ་མ་འབྲིང་
པོར་བཤད་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་པའི་བྱིར་རོ།^{༡༡} །ཁལ་ཏེ་འོ་ན་དབུ་མ་འདི་གཉིས་ལ་ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་བྱུང་
པར་ཅི་ཞེ་ན། ཆོས་ཐམས་ཅད་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རིགས་པ་ནི་ཅིག་གོ་ས་
རྒྱས་ལ་བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱོང་བར་བྱ་བའི་ངོས་དོན་ནི་ལུགས་འདིར་ཟབ་པ་ཡིན་ཏེ། གཉིས་སུ་
མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ཁོ་ན་བསྒྲོམ་བྱུང་གི་ཉམས་སུ་བྱོང་བྱ་ཉིད་དུ་འཆད་པ་ནི་རྟོ་རྟེན་ཐེག་པ་དག་དང་

ཆེས་ཤིན་ཏུ་མཐུན་པའི་ཕྱིར་ལྷགས་འདི་ཟབ་པ་ཡིན་ནོ།།

འདི་ལ་བོད་མི་མ་གཞན་དག་ན་རེ། ཐོས་བསམ་གྱི་ས་གཞན་ཞིག་གཏན་ལ་ཟབ་ནས་
བསྒྲུམ་པས་གཞན་ཞིག་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ནི། ཏྲ་དབྱས་ས་དང་བརྒྱུག་ས་གཞན་དང་གཞན་གྱི་དཔེས་
འབྲེལ་པ་མེད་པ་ཁོ་ནར་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་སྤྱོད་པས་བཤད་པ་ཉིད་ལེགས་སོ་ཞེས་གསུངས་མོད།
ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོ་ས་སྟོང་པའི་མིང་ཅན་སྟོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་མེད་
པར་དགག་པ་དེའི་ངོས་འཛིན། རང་བཟོའི་དབང་དུ་ཐལ་མ་ཆེས་པར་མདོ་དང་བསྟན་འཛོམས་ནས་ཇི་
ལྟར་བཤད་པ་བཞིན་དུ་ངོས་འཛིན་ན་ནི། བསྒྲུམ་བྱའི་ཡུལ་དང་སྒྲུམ་བྱེད་ཀྱི་སྟོ་སོ་སོར་ངོས་འཛིན་
རྒྱས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མཉམ་པར་གཞག་པའི་ཆོན་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྟོ་ཉིད་ཀྱང་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་ཐིམ་པའི་ཕྱིར།
རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་སྟོ་སུ་ཞིག་གིས་རྟོགས་བྱ་གང་ཞིག་རྟོགས་པར་རྒྱས་ཞེས་སྒྲིལ་པ་ནི་ཞུ་ལ་བྱུང་བ་སྟེ།
རྒྱུ་འབྲེལ་མཛད་པའི་སྒྲ་བས་འདིར་དེ་དག་ཉི་བར་མཁོ་བ་མེད་དོ། །དེ་དག་ཁོ་ནར་མ་ཟད་ཀྱི་
ཕྱོགས་གྲང་ཡབ་སྐུས་ཀྱི་གཞུང་གི་མཐར་ཐུག་སེམས་ཙམ་དུ་གནས་པས། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་
མཁྱེན་པའི་ལམ་གྱི་རྩ་བ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཆ་ཚད་བར་བསྟན་པ་མེད་དེ་ཞེས་ཟེར་
བ་དང་། གཞུང་འདིས་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དངོས་པོ་སྟོང་པ་ཞུགས་ཀྱི་རིགས་པས་
བསྒྲུབ་པོ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡང་འགལ་བ་ཅན་ཁོ་ན་སྟེ། གཞུང་འདི་ནས་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
པར་བཤད་པ་དེ་དག་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཚན་ཉིད་པར་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་རོ།།

ཡང་གལ་ཏེ་འོན་ཀྱང་སྟེ་བདུན་གྱི་ལྟ་བའི་མཐར་ཐུག་དབྱུང་མར་གནས་པ་དེའི་ཆོ་བཤད་
མ་ཐག་པའི་ལྟ་བ་དེ་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པས་བཤད་པའི་ལྟ་བ་དེའི་འཆད་ལྷགས་དང་། མེད་
པར་དགག་པ་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་འཆད་དགོས་པ་ལྟ་གས་འདི་ལ་ཡོད་པ་དེའི་ཆོ་དེ་དང་དེའི་བཤད་
ལྷགས་ཀྱི་བྱུང་པར་ཅི་ཞེན། ལྷགས་གཞན་དེ་ལ་ནི་དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པས་དཔྱད་པ་དེའི་
ཆོན་དགག་བྱ་གང་ཞིག་བཀག་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་ཡང་ཡོད་པར་མི་འདོད་ལ། དེ་འབྲུ་དེ་ཡོད་པ་
བཀག་པས་མེད་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། མེད་པ་བཀག་པས་ཀྱང་ཅིག་ཤོས་སུ་མི་འགྱུར་བ་དང་། མཐའ་
ཐམས་ཅད་བཀག་པའི་མེད་པར་དགག་པ་དེ་ཡང་། ཐ་སྟོན་དུ་ཀུན་རྫོང་གྱི་བདེན་པར་བཤད་ཀྱི་དོན་

དམ་པའི་བདེན་པར་ནི་མི་འཆད་ཏེ། སྒྲོས་པའི་ཚོགས་བཀག་འགོག་གི་རིགས་པ་དེའི་ངོར་སྒྲོས་ཚོགས་ལ་ལྟོས་ཏེ་བདེན་པར་འཛིག་པའི་བྱིར་དང་། ཉོན་དམ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོར་ནི་བདེན་པ་ལྟ་ཅི། ཡོད་པར་ཡང་ཁས་མི་ལེན་པའི་བྱིར། ལུགས་འདིར་ཡང་གཟུང་འཛིན་ཀྱན་བརྟགས་རང་སྟོང་དུ་འཆད་དགོས་པ་དེའི་ཚོད་གསལ་བྱ་བཀག་ཙམ་གྱི་མེད་དགག་དང་། སྟོང་ཉིད་གོ་ཚད་པོ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆ་གཉིས་ལས་དང་པོ་དེ་སྒྲིར་ཡོད་པར་ཁས་མི་ལེན་ཏེ། ཡོད་པ་ལ་མི་རྟག་པས་བྱལ་བ་དང་། ལྷོག་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་བྱིར་ཞེས་པས་སོ། །སེལ་ངོར་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། བསྐྱེད་བྱའི་ཚོས་ཀྱི་ཐ་སྟོན་འདོགས་པས་སོ། །སྟོང་ཉིད་གོ་ཚད་པོ་དེའི་དབང་དུ་བྱས་ན་ནི། ཡོད་མེད་གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་སྤང་སྤྲོད་གནས་པའི་བྱིར་གཅིག་བཀག་པས་ཅིག་ཤོས་སུ་ཁས་ལེན་དགོས་ཤིང་། ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་དངོས་པོའི་རྒྱན་ཅན་དུ་འཆད་པའི་བྱིར་དངོས་པོ་དང་དོན་དམ་པའི་བདེན་པར་ཁས་ལེན་ནོ། །དེ་ཡི་ཆོ་སྒྲོས་བྲལ་དང་བརྗོད་བྲལ་དུ་རི་ལྟར་འཆད་ཅིན། ཡོད་མེད་ལ་སོགས་པའི་མཐའ་བཞི་དང་རྟག་མི་རྟག་ལ་སོགས་པ་གང་དུ་ཞེན་ཡང་སྒྲོས་པ་སྟེ། དེ་དང་བྲལ་དགོས་པའོ།

དེ་ལྟར་ན་སེམས་ཙམ་པ་ཡན་ཚད་ཀྱི་ཐབས་མཁས་ལ་མི་ཚུད་མོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དེས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འགྲུབ་པར་གང་གིས་ཤེས་ཅིན། སྒྲོལ་འདིར་གོང་དུ་བཤད་པའི་རིགས་པས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྟོང་དུ་གཏན་ལ་ཡབ་བའི་བསམ་བླུང་གི་ཤེས་རབ་ཚོས་ཅན། གོམས་བྱེད་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་མ་བྲལ་བར་གོམས་ན། གོམས་བྱའི་དོན་ལ་གསལ་སྒྲུང་འབྱུང་དུ་རུང་སྟེ། ཉེན་བརྟན་བྱས་ཟིན་འབད་ཚུལ་སྒྲུར་མ་ལ་མི་ལྟོས་པའི་སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་འདོད་འཛིགས་གོམས་པའི་སྒྲོ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བྱུང་བའི་གསལ་སྒྲུང་དེ་ཡང་ཚོས་ཅན། མཐའ་མེད་དུ་འཕེལ་དུ་རུང་སྟེ། གོམས་པ་ན་རང་གི་རང་གིས་བྱུང་པར་དུ་ལྟུང་བའི་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པའི་བྱིར། དཔེར་ན་ཤིང་ལས་མེ་དང་། གསེར་ལས་དངུལ་ཚུ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལྟར་གོམས་པའི་བསྒྲོམ་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཚོས་ཅན་སྤྲོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། གོམས་པ་པོའི་སེམས་རྒྱུད་དེས་རང་གི་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་བྱིར། དེ་ལྟ་བུའི་ཤེས་རབ་དང་བཅུ་བ་རྒྱུད་ལྟན་གྱི་སྒྲིས་བྲལ་ཚོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལ་ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་འབྱུང་དུ་རུང་སྟེ། དེ་ཡི་རྒྱ་ཚོགས་གངས་ཚང་བའི་བྱིར། དེ་ལྟ་བུ་འབྱུང་བར་ངེས་པ་ཡང་

ཡིན་ཏེ། དེའི་རྒྱ་ཚོགས་གངས་ཚད་ཞིང་དེ་ལ་འགལ་ཞུན་གྱིས་གཤམ་བྱེད་མི་སྤྱིང་བའི་ཕྱིར། གཟུང་
འཛིན་གཉིས་སྟོང་གི་ཡེ་ཤེས་ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་འཕགས་ལམ་རིགས་པས་བསྐྱབ་མ་ཐག་པ་དེ་ཚོས་
ཅན། མ་རིག་པའི་རྩ་བ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྟོང་གི་བག་ཆགས་དྲུང་འབྱེན་པར་རྩས་ཏེ། དེ་དང་
དམིགས་པ་གཅིག་ལ་དམིགས་ནས་འཛིན་སྟངས་འགལ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གཞིར་བྱས་ལ། རང་ཡུལ་
གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཞུགས་པའི་ཕྱིར། དེ་དེ་ལྟར་ཞུགས་པ་ཡིན་ཏེ་གཉིས་སྟོང་དུ། གཅིག་དུ་བྲལ་སོགས་
ཀྱི་རིགས་པས་གྲུབ་ཅིང་། གཉིས་ཡོད་དུ་མཛོན་རྗེས་གང་གིས་ཀྱང་མི་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྗེས་དཔག་
གིས་འབྲུབ་ན། འགལ་བ་ལ་མི་འབྲུབ་པའི་ཚད་མ་ཡོད་པར་འགྱུར་ལ། མཛོན་སུམ་གྱིས་མི་འབྲུབ་
སྟེ་གཉིས་སྟོང་གི་སྒྲོ་ཐམས་ཅད་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར། འབྲུབ་པར་གང་གིས་འབྲུབ་ན། ཡུལ་དུ་སྒྲུབ་བ་
དང་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲོ་ཚོས་ཅན། རྗེས་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ་ལྟན་མཉམ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །

འདི་དག་ནི་རྣམ་འབྲེལ་མཛད་པས་རང་གཞུང་དུ་བསྟན་པའི་ལམ་དང་། ལམ་དེ་ལས་
ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཆེན་པ་འབྱུང་རུང་དུ་བསྐྱབ་པའི་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་རིགས་པ་སྤྱོད་
མེད་པ་སྟེ། སྒྲིལ་འདི་དང་སྒྲིལ་གཅིག་པའི་གཞུང་གཞན་ལས་ཀྱང་བསྐྱབ་བྱ་དེ་དག་ལ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་
ལུང་ཅམ་གསུངས་ཀྱང་། རིགས་པའི་ཚོགས་གསལ་བར་མ་ཐོན་པས་ན། འདིར་ནི་ལུང་ལ་མ་སྟོས་
པར་ཡང་དེ་ལྟར་འབྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཆེས་ཤིན་ཏུ་བྱུང་བར་དུ་འཕགས་སོ། །གལ་ཏེ་འོ་ན་ཐར་པ་དང་
ཐམས་ཅད་མཆེན་པ་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱི་སྐྱེས་པས་གྲུབ་པ་འདི་ཉིད་ཡིན་མོད་དེ་ལས་གཞན་
ཅི་ཞིག་དགོས་ཞེ་ན། འོ་ན་བྱེད་རང་ཅག་གིས་ཤིན་ཏུ་ཁས་སྒྲུབ་པའི་ལྟ་དང་དབྱེལ་བ་དང་རི་
རབ་ཀྱི་རྩལ་ཐུན་གྱི་གངས་སོགས་ཀྱང་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འབྱུར་ཏེ། རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་
མོངས་ལས་འབྲས་བུ་སྟོན་བཅུ་དྲུག་གི་འཛིན་གཏེན་འབྱུང་བར་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲུབ་པར་ཁས་
སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ལོ། །མདོར་ན་ཐམས་ཅད་མཆེན་པ་ཡོད་པར་དངོས་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲུབ་པ་དང་། ཀུན་
མཆེན་རང་གི་ངོ་བོ་སྟོབས་ཀྱིས་མི་འབྲུབ་པའི་བྱེད་པར་བྱེད་དགོས་ཏེ། ཇི་སྟན་དུ། དེ་གོམས་པ་ལས་
བདག་འབྱུར་བས། ལམ་ལའི་ཐག་པ་ཐད་པར་འབྱུར།^{༡༥} ཞེས་ཀུན་མཆེན་ཡོད་པར་རིགས་པས་
བསྐྱབ་པ་དང་། ཚད་མ་རྣམས་ནི་རྟོན་དཀའི་ཕྱིར། ཁྱོགས་དཀའ་ཞེས་ནི་གཞན་གྱིས་ཤེས།^{༡༦} ཞེས་

ཀུན་མཁུན་དེ་ལུང་སྟོན་དུ་སོང་བ་ལ་མ་ལྟོས་པར་གཤམ་དཀའ་བ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་བཤད་པས་གལ་ཆེ་བའི་དོན་མང་པོ་གཤམ་པར་བསྟན་པ།

གསུམ་པ་དེ་ལྟར་བཤད་པས་གལ་ཆེ་བའི་དོན་མང་པོ་གཤམ་པར་བསྟན་པ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་རིགས་པས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བདག་མེད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་པོའི་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་དོན་འཛིན་ཚུལ་རྣམ་པ་གཉིས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། གནས་སྐབས་སུ་གཞན་སེལ་བའི་དོ་བོར་གྱུར་བའི་བདག་མེད་རྣམ་པ་གཉིས་དང་། མཐར་ཐུག་དོན་རང་མཚན་གྱི་དོ་བོར་གྱུར་བའི་བདག་མེད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བྱེ་བ་ལས། གཉིས་མཚན་དང་པོ་ནི་སྤྱིར་ཡང་ཕར་བྱིན་ཐེག་པ་པ་དག་ལ་གཙོ་ཆེ་བར་གྲགས་ཤིང་། བོད་དུ་འདྲ་བ་མཚན་ཆེན་ཉིད་ལྟར་བཤད་པ་ཞེས་པའི་མིང་ཅན་རྟོག་ལོ་ཆེན་པོ་དཔོན་སྟོབ་ལས་བྱུང་ཞིང་། གཞུང་ནི་འདི་ལ་བསལ་བྱ་ཅི་ཡང་མེད།^{༡༥} །སྟོགས་དང་། གང་ཟག་དང་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི། །དངོས་པོ་མེད་འདིར་སྟོང་བ་ཉིད།^{༡༦} །ཅིས་པ་སྟེ། འདི་གཤམ་པས་ནི་ཡོད་པ་སྟོང་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་དང་མཚན་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་སེལ་བར་བྱེད་མོད། ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོགས་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་སྟོང་བ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་གཞུང་འདིར་ནི་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་རིགས་པ་གོང་འོག་གཉིས་ཀྱིས་སྟོན་ནོ། །གཉིས་མཚན་གྱི་མ་ནི། ཟུང་སྡེ་འཛིན་པའི་གསང་སྟགས་པ་དག་ལ་གཙོ་བོར་གྲགས་ཤིང་། བོད་དུ་འདྲ་བ་ཞི་བྱུག་རྟོགས་གསུམ་དང་། ལམ་འབྲས་པའི་སློམ་བརྒྱུད་པ་རྣམས་ལས་གསལ་བར་བྱུང་ངོ་། །དེ་ཡང་བཤད་སྟེ་འདི་དག་གི་རྩ་བའི་གཞུང་ནི། རྣམ་དབྱེར་བཅས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན། །སྟོ་བྱར་དག་གིས་ཁམས་སྟོང་གི། རྣམ་དབྱེར་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན། །སྟེ་མེད་ཆོས་ཀྱིས་སྟོང་མ་ཡིན།^{༡༧} །ཞེས་དང་། གཉིས་དངོས་མེད་པ་དངོས་མེད་པའི། །དངོས་པོ་^{༡༨}ཞེས་གསུངས་ལ། གཞུང་འདིར་ནི། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཏེ། །དྲི་མ་རྣམས་ནི་སྟོ་བྱར་བ།^{༡༩} །ཞེས་དང་། །དེ་ལ་སྟོ་ནི་ཡོངས་གཙོ་དཔ། །འཛིན་པའི་རྣམ་པར་འདོད་པ་དེ། །དེ་ཡི་བདག་ཉིད་བྱིར་བདག་རིག་^{༢༠} །ཅིས་པས་འཆད་དོ།།

དེ་ལྟར་གཤམ་པས་ནི། མེད་པ་སྐྱུར་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་སེལ་བ་མ་ཟད། ཡོན་ཏན་ཆོགས་

མཐའ་དག་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པ་དང་བརྟེན་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་ནི་འདི་ཁོན་རངས་ཏེ། མདོ་སྒྲགས་བྱན་
མོང་དུ་ཁམས་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྒྲིང་པོ་ཞེས་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་གི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ནི་འདི་ཁོ་
ན་རངས་པ་དང་། རོན་དམ་པའི་སེམས་ཅན་དང་དེའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་། དེ་ཡི་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་ཞེས་པ་ཡང་འདི་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལས་དབྱེད་གོས་པ་དང་། རྫོང་ལྷོ་ཐེག་པ་པ་དག་
གི་ལྟ་བུ་བསྐྱབ་པའི་གཞི་དང་། སྒྲགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། རྫོགས་རིམས་བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཡང་འདི་ཉིད་ཀྱི་
རང་བཞིན་ལས་མ་འདས་ཤིང་། གཞི་ལམ་འབྲས་བུའི་རྒྱད་ཅེས་བྱ་བ་ཡང་འདི་ཡི་གནས་སྐབས་
ལས་སོ་སོར་འབྱེད་དགོས་པ་ཡིན་གྱི། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པའི་གཞུང་ཇི་ལྟར་བཞིན་གྱི་སྟོང་པ་ཉིད་
རྒྱུད་པ་ལ་ནི་བཤད་མ་ཐག་པའི་བྱུང་བར་དེ་དག་ཚང་བ་མ་ཡིན་ལོ།

དེ་ལྟར་ན། སྤེལ་དུ་ན་མཛད་པས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ངེས་དོན་འདི་དག་ནི། རྩེ་བཙུན་
བྱམས་པས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཤིང་རྟའི་སྒོལ་ཉིད་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། འདི་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་དང་
བྱུང་བར་གསང་སྒྲགས་ལ་འཕྲུག་པའི་སྒོ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་རྫོང་ལྷོ་ཐེག་པའི་ལམ་གྱི་གཞུང་ཤིང་དུ་གྱུར་
པའི་རྩ་བ་མཐར་ཐུག་པའོ། །གལ་ཏེ་འོན་ཏྲུགས་ཀྱི་གྲང་པོས། རྟོག་གའི་ལམ་ནས་ཆོས་ཉིད་ལ་
ཁྲིད་ན། །དེ་ན་ཡང་དག་ལམ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར།¹¹⁹ །ཞེས་བཤད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེན། དེ་ལ་
བཤད་ཚུལ་གཉིས་ལས་མཚན་ཉིད་པ་དག་ནི་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ཀྱི་ནང་རིག་པ་དང་བྲལ་བའི་
རྟོག་གེ་སྟེ། དེའི་ལུང་རིགས་ཀྱིས་ཁྲིད་པའི་ཆོས་ཉིད་ནི་གངས་ཅན་དང་རིག་བྱེད་པའི་ལུང་ལས་བྱུང་
བ་དག་གོ། །ཁན་ངག་པ་དག་གི་བཤད་པ་ནི་སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ཡིན་ཀྱང་ཐོས་བསམ་གྱི་རིགས་
པས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཆོས་ཉིད་ནི། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་གཏན་ལ་
འབེབས་བྱེད་ཀྱི་ལུང་རིགས་དང་། དེ་དག་འཇལ་བར་བྱེད་པའི་ཡུལ་ཅན་ནི་སྤྱོད་གུ་ལས་མ་འདས་
པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་དགོངས་པའོ།

དེ་ཡང་མཚན་ཉིད་པ་ལྟར་ན་ནི། རིགས་པ་ཡང་དག་སྟེན་དུ་མ་སོང་བར་ལྟོག་གྱུར་གྱི་དོན་
ཙམ་དང་བྱེ་བྲག་ཏུ་ཆོས་ཉིད་ངེས་པ་ལྟར་བྱེད་པའི་སྟོན་ནི་ཙམ་དུ་ངེས་ངེས་པོ་དང་བདེན་བདེན་པོར་
འཛིག་རྟེན་པས་ཐ་སྟོན་བྱེད་པ་ཅིག་སྤྲིད་ན་ཡང་མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་གང་

རུང་ལས་མ་འདས་པའི་ཕྱིར་རིགས་པ་ཡང་དག་ཕྱོན་དུ་འགོ་དགོས་སོ། །རིགས་པ་ཡང་སྡེ་བདུན་
མཛད་པའི་རིགས་པ་དང་མ་འབྲེལ་བའི་གཞུང་གཞན་ནས་གསུངས་པ་རྣམས་ལ་ནི་འགའ་ཞིག་ཏུ་
གཞལ་བའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་ཆོ་ཡང་ལུང་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འབྲེན་པ་དང་། ཤིན་ཏྲོག་གི་ཆོ་ཡང་ལུང་
དེ་ནས་འབྱུང་བའི་གཞལ་བའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་མཚོ་རྗེས་ཀྱི་འབྲུབ་པར་མི་ཤེས་བཞིན་དུ་གནས་
གསུམ་པའི་ལུང་འབྲེན་པ་ལྟ་བུ་པལ་ཆེར་མ་དེས་པའི་གཏན་ཆོགས་སུ་སོང་བས། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་
རྟགས་ཅན་གྱི་སྟོ་རི་ལྟར་བཟང་ཡང་ཡིད་དཔྱོད་ཅམ་ལས་མ་འདས་པ་དང་། རྟགས་ཆོས་ཀྱི་མེད་ན་
མི་འབྱུང་བའི་འབྲེལ་པ་དེས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་མ་དང་། རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་
ཆད་མ་ཕྱོན་དུ་མ་སོང་བའི་གཏན་ཆོགས་ནི། འགལ་བར་མ་སོང་ཅམ་བྱུང་ཡང་། མ་གྲུབ་པ་དང་མ་
དེས་པའི་གཏན་ཆོགས་ལས་མ་འདས་པ་དང་། མཐར་རྟགས་དེའི་ཚུལ་གསུམ་འབྲུབ་རུང་དུ་ཡོད་
པས་ད་ལྟ་རྟགས་ཅན་གྱི་སྟོ་དེས་དོན་བདེན་པ་དེས་སུ་ཚུགས་ཀྱང་ཡིད་དཔྱོད་ལས་མ་འདས་པ་དང་།
ཆོལ་བས་གཞན་ངོར་ཆོར་མ་བྱུང་མ་ཟིན་པའི་རྟགས་ལས་རྟགས་ཅན་གྱི་ཆད་མ་སྐྱེ་མི་སྲིད་པའི་ཚུལ་
ནི་གཞུང་གཞན་ལས་གསལ་བར་ཐོན་པས་ན། སྡེ་བདུན་མཛད་པས་བཤད་པའི་ཚུལ་གསུམ་པ་ཅན་
ཀྱི་གཏན་ཆོགས་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དེས་པར་བྱེད་དགོས་སོ། །རྟོག་ལོ་
ཆེན་པོས། སྟོབ་མར་གདམས་པའི་ཡི་གེ་ལས། །བྱེད་ཀྱང་སྡེ་སྟོན་ཕྱོགས་ལ་སྦྱོངས་ཤིག་རིགས་པ་
ཡིས། ཆོས་ཉིད་མཐོང་བ་ཆད་མའི་དེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།¹¹⁹ །ཞེས་སོ། རྒྱུད་སྡེ་དང་མཐུན་པའི་
མན་ངག་པ་ལྟར་ན་ནི། གནས་སྐབས་ལ་ལར་དེ་ལྟ་བུའི་རིགས་པ་ཕྱོན་དུ་མ་སོང་ཡང་རང་བྱིན་གྱིས་
བརྒྱབས་པའི་དེམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དོན་རང་མཆོན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཉིད་མཛོན་སུམ་དུ་མཐོང་བ་
འབྱུང་སྟེ། ཨ་ཏུ་དམའི་གཞུང་ལས། ཆོས་ཀྱན་མི་ལམ་སྐྱེ་འདྲ་ཞེས། །སངས་རྒྱུས་པ་ཀྱན་སྐྱེ་འོད་ཀྱི། །རང་
བྱིན་བརྒྱབས་ལས་ཕྱིར་ཕྱོགས་པས་མི་ལམ་སྐྱེ་འདྲ་རྟོགས་པ་མེད།¹²⁰ ཅས་གསུངས་སོ། །

འདི་ཡང་ཞིག་ཏུ་ན་ཐབས་མཁས་ལས་རྟོགས་པ་དོན་རང་མཆོན་གྱིསྟོང་པ་ཉིད་དང་། རིགས་
པས་རྟོགས་དགོས་པ་གཞན་སེལ་ཡིན་པའི་བྱེད་པར་བྱེད་དགོས་སོ། །རྣམ་འབྲེལ་མཛད་པའི་རིགས་
པ་སྦྱོར་ཚུལ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། གཞལ་བའི་གནས་གསུམ་སྟོན་པའི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གསུང་ལུ་མ་

བརྒྱད་ཉེང་པ་ལྟ་བུ་ཅིག་ལ། དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་མ་ཟིན་པའི་སྤྱོད་ལ་དྲ། སྒྲ་མི་རྟག་སྒྲུབ་ལ་
བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་ཅུང་ཟད་ལྟོག་གྱུར་དངོས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱེད་དང་། ལུང་དེ་ལ་དབྱེད་པ་
གསུམ་གསུམ་རྣམ་པར་དག་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པ་ལ་
བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལེའུག་ཉིས་པར་ལུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཐར་པ་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་
གཞག་ཤེས་ཟིན་པའི་འོག་རོལ་དྲ། རེས་དགའ་བ་ཉིད་ཡིན་པས་ན། །སྤྱུག་བསྒྲུལ་འདི་རྒྱ་བཅས་ཉིད་
བསྒྲུབ།¹¹⁴ །ཅིས་དང་། མི་རྟག་ཉིས་པའི་རྟེན་གྱིར་ཞེས་¹¹⁵ །སོགས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་སོགས་པ་ལུང་
སྟོན་སོང་གི་རིགས་པ་ཡིན་པར་ཡང་ངེས་སྟན་དྲ། ཐབས་བྱུང་དེ་རྒྱ་ལྟོག་གྱུར་པ། །དེ་འཆད་པ་ནི་དགའ་
བ་ཡིན། །ལུང་དང་རིགས་པས་རྣམ་དཔྱད་པ།¹¹⁶ །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཤེས་པའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པས་མཚུག་བསྒྲུབ།

བསྟན་པ།

གསུམ་པ་དེ་ལྟར་ཤེས་པའི་ཕན་ཡོན་བསྟན་པ་ལ་གསུམ་སྟེ་བསྟན་པ་དང་། བཤད་པ་དང་།
ཅུང་ཟད་བྱེ་སྟེ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི་སྟེ་བདུན་མཛད་པས་སྒྱུར་བའི་རྟོག་གའི་ཚུལ་འདི་ནི། བྱི་རོལ་
པའི་རྟོག་གའི་དང་མ་འདྲིས་པས་ན། རིགས་པ་དང་སྟོབས་པ་ཟད་མི་ཤེས་པས་ན་སྒྲུབ་པའི་བྱ་མཚོག་ཏུ་
གྱུར་པ་དང་། ཐོགས་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པས་ན་གྲོལ་བ་དང་། གཞན་བྱའི་གནས་གསུམ་སོསོར་བྱེ་
ནས་སྒྲུབ་པས་ན་ཟབ་པ་དང་། གཞུང་གཞན་ནས་མ་བཤད་པའི་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་
བཤད་པས་ན་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། ཟབ་རྒྱས་ཀྱི་གཞུང་མང་པོ་ཤེས་པའི་ཐོས་པ་ཅན་ཡང་སྟོབ་
དཔོན་མེད་པར་འདི་ལ་བདེ་སྒྲག་ཏུ་འཇུག་མི་ལུས་པའི་བྱིར་ན་རྣམ་པར་ཐར་པའི་སྟོ་གསུམ་གྱིས་
བསྐྱམས་པའི་ཕན་ཡོན་དང་ལྡན་ནོ། །

ཅུང་ཟད་བཤད་པ།

གཉིས་པ་ཅུང་ཟད་བཤད་པ་ནི། བྱི་རོལ་པའི་རྟོག་གའི་མ་གྲགས་པ་ནི། དགག་སྒྲུབ་ཀྱི་

ནམ་གཞག་གི་ཇི་སྟེད་པ་གཞན་སེལ་པའི་སྒོ་ནས་བྱེད་པ་སྟེ། འོན་རང་མཚན་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་ཉེན་དུ་
བྱས་ན་ནི་ཚོས་གཅིག་བསྐྱབ་པ་ན་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་པ་དང་། གཅིག་བཀག་པ་ན་ཐམས་ཅད་བཀག་
པར་ཐལ་བས་སོ། རྟེན་ཡང་དོན་རང་མཚན་གྱི་ཡུལ་ཅན་ནི། ཉོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ལས་གཞན་མེད་
ཅིང་། ཤེས་པ་དེ་ཡུལ་གང་ལ་འཇུག་ཀྱང་། སྒྲིང་བས་འཇུག་པ་ལ་ཐུག་གོ། སྒྲོབས་པ་ཟད་མི་ཤེས་
པ་ནི། སྐྱ་བའི་འབེལ་བའི་གཏམ་དུ་བྱེད་པ་དག་ནི། སྐྱ་བའི་སྒོ་དང་སྐྱ་བའི་རྒྱན་དང་ལྷན་པ་ཞིག་
དགོས་ལ། སྐྱ་བའི་སྒོ་ནི་གཞན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འབྱེད་པའི་ཚེ། དམ་བཅའ་འདྲི་བ་དང་། དེ་ལ་ཐེ་ཚོམ་
དུ་ཐུར་ན་སྐྱབ་བྱེད་འགོད་དུ་འཇུག་པ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་དེའི་ཚུལ་གསུམ་མི་ཤེས་ན། ཉུགས་དེའི་ཚེར་
མ་ཐུང་ཞིག་པར་བསྒོ་བའོ། རྟེན་ལྷན་དྲིས་ནས་པ་རོལ་པོས་དྲིས་པའི་དོན་གང་ཡང་མ་ཤེས་ན་དམ་
བཅའ་ལ་བསལ་བ་ཞུགས་ན་དང་། སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་མ་ཚང་བ་དང་། དོན་ལ་ཚང་
ཡང་ཚེར་མ་འབྱེད་མ་ཤེས་ན་གཞན་དེའི་སྒྲོབས་པ་ཕྱོག་པ་དང་། དམ་བཅའ་སོགས་གསུམ་སྒྲོན་
ཅན་གཞག་པ་དེའི་ཚེ། དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་བརྗོད་པ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་ལ་འགལ་མ་ངེས་མ་ཐུབ་
པའི་སྒྲོན་གསུམ་པོ་གང་རུང་བརྗོད་པ་དང་། ཉུགས་དང་བྱབ་པ་འགྲུབ་རུང་གི་རིགས་ཅན་ཡིན་ཡང་
པ་རོལ་པོས་ཚེར་མ་འབྱེད་མ་ཤེས་ན་ཉུགས་མ་ཐུབ་པ་དང་བྱབ་པ་མ་ངེས་པའི་ལན་ཐེབས་བས་ན་
སྐྱ་བའི་བྱུ་མཚོག་ཏུ་སོང་བ་དང་། ཡང་ལན་འདེབས་པ་པོས་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་
བཞོད་པས་དྲི་བ་པོའི་རྒྱད་ལ་རྗེས་དཔག་སྒྲིས་པའི་ཚེ། ཕྱིར་གྲོལ་ཐེ་ཚོམ་ཅན་རྗེས་སུ་གཟུང་བ་དང་
ལོག་ཉོག་ཅན་ཚེར་བཅད་པ་ཡིན་པས་ན་ཡང་དག་པོ་འཇུག་པ་ལ་ཞུགས་པ་དེ་ཡང་སྐྱ་བའི་བྱུ་མཚོག་
ཏུ་འགྱུར་རོ།

སྐྱ་བའི་རྒྱན་ནི། སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་དོན་ལ་སེམས་མི་འཕྲོ་ཞིང་དེ་འདྲའི་ཚིག་མང་པོ་མི་
བརྗོད་པ་དང་། ཚིག་གི་ལྟ་དུ་མ་དག་དང་བྲལ་བར་བྱས་ནས་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ཉུགས་དང་བསྐྱབ་
བྱ་གང་དང་གང་ཡིན་པ་དེའི་ཉུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲོན་དང་བྲལ་བའི་ཚུལ་གྲོ་ཡུལ་དུ་ངེས་པར་བྱས་ནས།
ཐོག་མར་དམ་བཅའ་འཛིག་པ་དང་། སྐྱབ་བྱེད་དྲིས་ན་ཅུ་བའི་ཉུགས་འགོད་པ་དང་། ཚུལ་གསུམ་མ་
ངེས་ན་ཚེར་མ་ཐུང་ནས་ཚུལ་གསུམ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱེས་པ་ལྟོས་གཞིས་སའི་སྟེང་དུ་གཏན་ལ་འབེབས་

པ་དང་། སེབས་པར་གྱུར་པ་ན། ཡན་ལག་གཉིས་དང་ལྷན་པར་གྲོལ་བའི་སྒྲིལ་དུ་འཕེན་ཅུས་ཀྱི་
སྒྱུབ་པའི་ངག་ལྟག་ཆད་ནོར་བའི་སྒྲོན་དང་བུལ་བ་ཉིད་དུ་དལ་བྱེལ་སྒྲོམས་པ་དང་ལྷ་བ་ལྷི་བ་པོ་མ་
ཡིན་པར་སྒྲིལ་གྱིས་པ་ནི་དེའི་རྒྱུ་ནོ། །སྒྲོ་དང་རྒྱན་དེ་དག་གི་བྱེད་ལས་ནི་དབང་པོས་ཤན་བྱེ་བའི་ཆོ།
ལོག་རྟོག་ཅན་དག་གི་གྲུབ་མཐའ་འདོར་ལེན་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་། ཤེས་འདོད་ཅན་རྗེས་སྤྱུག་ཟུང་
ཅུས་ཀྱི་ཚད་མ་སྒྲེས་པ་དེའི་ཆོ་སྒྲིལ་བའི་བྱ་མཆོག་ཉིད་དུ་འཛོག་ཅུས་པ་ནི་སྤེལ་བྱུན་མཛད་པའི་གཞུང་
ན་ཡོད་པ་ཡིན་ཀྱི་ཚད་ལག་ལ་དང་དངོས་ལག་ལ་དང་ལའོར་གསུམ་སོང་ཞེས་རྟེན་པ་དང་ལག་པ་དུས་
གཅིག་ཏུ་བརྒྱབས་པས་ཅིག་ཞིག་བྱ་སྟེ། སྒྲོན་གྱི་ལྷགས་རྟེན་ཤེས་པའི་རྒྱན་པོ་དང་། རིགས་པ་དང་མི་
རིགས་པའི་ཚུལ་རྣམས་པར་འབྱེད་ཤེས་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྲེལ་བའི་གནས་སོ། །

གཉིས་པ་ནི་དཔེར་མཆོན་ན། སྒྲིལ་ཏྲག་པར་བསྒྱུབ་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་ཡང་། རོན་གྱི་ཆ་
རྣམས་པར་པེས་པས་སྒྲོབས་པ་རྒྱ་བོའི་རྒྱན་ལྟར་མི་ཟད་པ་དང་། རོན་དེ་ཉིད་ངག་ཏུ་བརྗོད་པའི་ཆོག་
བཤད་མ་ཐག་པའི་སྒྲོན་དང་བུལ་བར་སྒྲིལ་བ་ལ་ཐགས་ཐོགས་མེད་པའི་བྱིར་ན་རིགས་པ་དང་གྲོ་ལ་
བར་སྒྲིལ་བའི་སྒྲོབས་པ་ཅན་ནོ། །དེ་འདྲ་དེ་ཡང་སྤེལ་བྱུན་མཛད་པའི་ལྷགས་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ཤེས་
ནས་སྒྲིལ་ཅུས་པ་དག་ལ་ཡོད་ཀྱི་དེ་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་ན་ནི་ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུད་གི་གཞུང་དང་རིགས་པའི་
གནས་མང་པོ་ཤེས་པ་དག་ཀྱང་ཡོན་ཏན་དེ་དང་ལྷན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཐེག་པ་ཆེ་རྒྱུད་གི་གཞུང་རྒྱ་ཆེན་པོ་གཞན་དག་ནི་གཞལ་བྱའི་གནས་གསུམ་
ཀ་ལ་ཡང་ལུང་ཉིད་ཚད་མར་བྱས་ནས་འཆད་པ་ལྟ་བུ་སྤྱད་སྟེ། དཔེར་ན་ཁམས་བསྟན་པའི་མཛོད་
དང་། མཚན་ཉིད་ཀྱན་ལས་བརྟན་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །གཞུང་འདིར་ནི། གཞལ་བྱ་མཛོད་གྱུར་དང་ཅུང་ཟད་
ལྟོག་གྱུར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་ཆོ། །ལུང་སྒྱུབ་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པར་མ་ཟད་སྒྱུབ་བྱེད་དུ་བཤད་ན་
སྒྲོན་དང་བཅས་པ་དང་། སྒྲུབས་དེར་ལུང་དང་མཐུན་པ་སྒྲོན་མ་ཡིན་མོད། ལུང་དང་འགལ་བ་གཞོད་
བྱེད་མ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང་སྒྲུབས་དེར་ལུང་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཁས་ལེན་ན་གཞལ་
བྱའི་གནས་དང་པོ་གཉིས་དབྱེད་པས་རྣམས་པར་མ་དག་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟར་མ་དག་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་ནི་
ལུང་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་མ་དག་པ་ཡིན་ལ། མ་དག་པ་དེ་ནི་རང་དང་མཐུན་པའི་དོན་ལ་སྒྱུབ་བྱེད་

དང་། མི་མཐུན་པའི་དོན་ལ་གཞོད་བྱེད་དུ་མི་འཇུག་པར་འཆད་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །ཁོད་ཕྱི་མས་དོན་འདི་མ་གཤིས་པར་ལུང་གཞོད་བྱེད་པ་དང་གོགས་བྱེད་པའི་ཕྱོགས་ནམ་འགྲེལ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་བྱེད་པས་སོ་སོར་བཟུང་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་དག་སྒྲུབ་ངོ་།།

དེ་ལྟར་བྱེད་པས་ཟབ་པ་ཉིད་ཅི་ཞེ་ན། ཐོགས་མེད་མཆེད་ཀྱི་གིང་རྟའི་སྒོ་ལ་ལས་གིན་ཏུ་གློག་ཏུ་ཐུར་བ་ཉིད་ཏུ་བཤད་པའི་ཟབ་མོ་སྟོང་པ་ཉིད་ཅེས་བྱ་བ་དེ། གཞུང་འདིར་དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱི་རིགས་པས་གཏན་ལ་འབབས་ཅུས་པར་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། གྲུ་སྐྱ་བ་ཞབས་ཀྱི་རིགས་ཚོགས་སུ་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་སོགས་ཀྱིས་རིགས་པ་གསུངས་པ་དེ་ནམས། འདིར་རི་སྐད་དུ། དེ་ནི་དངོས་སྟོབས་འོང་པ་ཡིན།¹¹⁴ །ཞེས་དངོས་པོ་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱི་རིགས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རིགས་ཚོགས་ལས་ཀྱང་སྟོང་ཉིད་གིན་གློག་ཏུ་མི་བཞེད་པ་དེའི་ཆེ། ཐོགས་མེད་མཆེད་ཀྱིས་དེ་ལྟར་བཞེད་པ་ཅི་ཞེ་ན། གཟུང་འཛིན་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་སྟོང་པ་ཉིད་ངེས་དོན་རང་མཚན་དུ་ཐུར་བ་དེ་ནི་རྟོག་པའི་ཡུལ་ལས་འདས་པས་ན་རིགས་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས། རྟོང་བྱེད་ཀྱི་སྒྲས་ཀྱང་བརྟོད་དུ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལུང་ལས་ཀྱང་གསལ་བར་མཛོགས་སོ། །རི་སྐད་དུ། ཆོས་ཉིད་ཟབ་ཕྱིར་འཛིན་ཉེན་པའི། །བསྐྱེལ་པ་ལ་སོགས་ཡུལ་མ་ཡིན།¹¹⁵ །ཅེས་པ་ལྟར་རིགས་པས་གཏན་ལ་མ་ཐེབས་པའི་ཆོས་ཉིད་བསྐྱེལ་བྱུང་གིས་ཉམས་སུ་ལེན་པར་བཤད་ལ། རིགས་ཚོགས་ལས་ནི། རིགས་པས་གཏན་ལ་མ་ཐེབས་པའི་དོན་ལྷག་མར་ལུས་པ་མེད་པས་ན་བསྐྱེལ་བྱུང་སྟོ་ཁོ་ནས་ཉམས་སུ་སྟོང་དགོས་པ་མེད་ངོ་།།

བཞེད་པ་ནི། རྗེ་བཙུན་བྱམས་པས་བྱེད་པའི་སྒོ་ལ་ཆེན་འདི་ཡིན་ང་ན། ཤེས་བྱ་རི་སྟེད་པ་ཀུན་བརྟགས་དང་ཡོངས་བྱུང་གཉིས་སུ་བསྐྱེལ་ནས་བཞེད་པ་གཉིས་ཀྱི་ནམ་པར་བཞག་པ་རྒྱས་པ་གསུངས་ཀྱང་། ཀུན་བརྟགས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་རི་སྟེད་མེད་པའི་རྒྱལ་མཐར་གཏུགས་ན་དེར་སྒྲུང་གི་སྟོ་ལས་ལ་བ་ཡིན་པ་ཙམ་ཞིག་ལས་མ་བཤད་ལ། འདིར་ནི་དོན་སྒྲུང་གི་སྟོ་རྒྱལ་གཉིས་བསྐྱུང་དང་། ཕྱི་རོལ་དོན་འགོག་གི་རིགས་པ་སྒྲུང་མ་དམིགས་པ་དང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་འགོག་བྱེད་གཅིག་དང་དུ་བྲལ་གྱི་གཏན་ཚིགས་སོགས་གསུངས་གིང་། དེ་དག་གི་ནམ་གཞག་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གཤིས་པ་ལ་སྒྲུང་སེལ་སོར་སོར་དབྱེད་གོས་ཏེ། བདག་ཉིད་ཅིག་པའི་འགྲེལ་པ་མེད་པར་ནི་རང་བཞིན་དང་

མ་དམིགས་པ་ལལ་ཆེར་མི་འབྱུང་ཞིང་། དེ་འབྱུང་བ་ལ་ནི་གནས་ཚུལ་ལ་གཅིག་པ་དང་རྟོག་པ་
དོན་མཐུན་གྱི་ངོར་ཐ་དང་པ་ཞིག་དགོས་ལ་དེ་ཡང་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་མི་ཤེས་པ་ལ་མེད་པའི་
ཕྱིར་རོ། རྣམ་པར་བཞག་པ་འདི་ནི་ཕྱི་རོལ་པའི་རྟོག་གེ་དང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལུགས་གཞན་ནས་
མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའོ།

ལྷ་པ་ནི། དེ་ལྟ་བུའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་བསྟན་འཛོམས་འདི་དག་ནི་སློབ་དཔོན་གཞན་ལ་
རག་མ་ལས་བར་མདོ་གཞུང་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རྟོགས་པར་སླ་བ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་
ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་གསུང་རབ་གཞན་དང་གཞན་དག་བཞིན་ནོ་སྟུམ་དུ་དོགས་སྲིད་ན་དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ།
སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱང་པོའི་གཞུང་རྣམ་དཔྱད་ཅན་དུ་མས་བལྟས་ཀྱང་མ་གོ་བའི་ཕྱིར་ན། ཕྱོགས་
སྤྱང་ལ་རྟོག་གེའི་འཇུག་པ་མ་ཤར་རོ་ཞེས་སྒྲོས་པ་དང་། དངོས་ཀྱི་སློབ་མ་དབང་མུང་སྟེ་ལྟ་བུ་ལ་
ལེགས་པར་བཤད་ཀྱང་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མ་ཤེས་པ་ལ་སྟེ་བདུན་མཛད་པས་འགོག་དགོས་པ་བྱུང་བ་
དང་། རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པས་ལེགས་པར་བཤད་ཀྱང་། འགྲེལ་མཛད་ཇི་བཞིན་མ་རྟོག་པས་རྒྱ་མཚོ་
ལ་ནི་ཆུ་བོ་^{༡༩} ཞེས་སོགས་གསུངས་དགོས་བྱུང་བ་དང་། མདོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་སོགས་ཀྱི་འགྲེལ་
མཛད་མང་པོ་ལ་ཡིད་བརྟན་མི་རུང་བར་རྒྱན་དང་ཚོས་མཚོག་གིས་མང་དུ་བཤད་པ་དང་། སློབ་
དཔོན་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་། ལུང་ཡང་དོར་ནས་ངས་བཤད།^{༢༠} །ཅིས་དང་། རྟོག་ལོས་ཀྱང་། གཞུང་ཚུམ་
རྣམས་ཀྱི་སློབ་ལ་^{༢༡} ཞེས་དང་། ས་ལོས་ཀྱང་། བློན་པོའི་ལུགས་ངན་དོར་ནས་^{༢༢} ཞེས་བཤད་པས་ན།
མདོ་གཞུང་གི་ངས་དོན་མཐར་བུ་ག་པ་ལྟ་བུ་སྒྲོས་ཆ་ཤས་ཙམ་ཡང་རྟོགས་པར་དཀའ་སྟེ་རྣམ་པར་
ཐར་པའི་སྒྲོ་དམ་པོ་གསུམ་གྱིས་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གསུམ་པོ་གང་ཞེན། ཏཱ་གས་དང་བསྐྱབ་བྱའི་
སྒྲིན་ཡོན་མ་ཕྱེད་ན། བསྐྱབ་བྱ་དང་སྐྱབ་བྱེད་ལ་འཇུག་པའི་སྒྲོ་མ་ཕྱེད་པས་རྟོག་གེའི་ནང་དུ་མི་རྒྱུད།
སྐྱབ་པ་དང་སུན་འབྱེན་གྱི་རྣམ་གཞག་མ་ཤེས་ན། རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་སྒྲོ་མ་ཕྱེད་པས་ཚར་བཅད་
དང་རྗེས་འཛིན་གྱི་ནང་དུ་མི་རྒྱུད། སྤང་སེལ་དང་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མ་ཤེས་ན། མདོན་སུམ་
ཚད་མའི་སྒྲོ་མ་ཕྱེད་པས་ངས་དོན་མཐར་བུ་གི་ནང་དུ་མི་རྒྱུད་པ་ཡིན་ནོ།

གལ་ཏེ་གངས་ཅན་པ་ཕྱི་མ་ལ་གྲགས་པ་འདི་དག་ནི་སློབ་དཔོན་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པར་

ཤེས་ལུས་པའི་ཕྱིར་སྒོ་གསུམ་པོ་ཕྱིད་པར་སྒྲུབ་ཞེས། མ་ཡིན་ཏེ། གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་བོད་ཕྱི་མ་
དག་གི་རྣམ་བཤད་ན་ནི་གཞན་དོན་ལེའུ་ཡི་བཤད་པ་མཐའ་དག་རྒྱ་ཅི་ལོག་ཏུ་བྱས་པའི་ཕྱིར་སྒོ་དང་
པོ་གཉིས་མ་བྱེད། རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ལེའུ་ནི་གཞན་སེལ་གྱི་རྣམ་གཞག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་སྒོ་
ཅེ་ཙམ་ཡང་མ་རེག་ཅིང་། ཚད་འབྲས་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པའི་ཆོས་མང་ཡང་དོན་མ་ལོག་པར་བཤད་
པ་ཅིག་ཀྱང་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྣམ་བཤད་ཕྱིར་དག་ལ་ཡིད་བརྟན་མི་རུང་ཞིང་། སྒྲ་མ་དག་ནི་
ཆོས་ཉིང་ཞིང་འཆད་ཉན་པ་ཕྱི་མ་དག་གི་སྒོ་བ་ལ་མ་གཤིན་པས་ན་ཚད་མ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ་གསུམ་
ཀ་དུས་འདིར་བྱེད་པར་མ་གྱུར་མོད། ཕྱིད་ན་ནི་ཕན་ཡོན་ཚད་མེད་པ་དེ་དག་དང་བཅས་པའོ།

སོ་སོར་བྱེ་ནས་བཤད་པ།

གསུམ་པ་སོ་སོར་བྱེ་ནས་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། རང་གི་སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་ཚད་མར་
གྲུབ་པའི་ཕན་ཡོན། ལུགས་འདི་ཡི་ངེས་དོན་དོན་རྗེ་ཐེག་པ་དང་མཐུན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕན་ཡོན། དེས་ན་
སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་བཞུགས་པའི་ས་ལམ་གཞུང་གཞན་ལ་རག་མ་ལས་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ།

རང་གི་སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་ཚད་མར་གྲུབ་པའི་ཕན་ཡོན།

དང་པོ་གསུམ་སྟེ། སྟོན་པ་ཚད་མར་བསྐྱབ་པ་དང་། བསྟན་པ་ཡང་དེར་བསྐྱབ་པ་དང་།
ཚད་མ་མཐའ་དག་གི་རིག་བྱ་ཤེས་པ་ཉིད་དུ་བསྐྱབ་པས་དོན་བསྐྱུས་པའི་ཕན་ཡོན་ནོ།

དང་པོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས་མཆོད་བརྗོད་མཛད་པ་ནི་མང་མོད་
ཀྱང་། ཡོན་ཏན་དེ་དང་ལྡན་པའི་རྟགས་ཀྱིས་རང་གི་སྟོན་པ་ཚད་མར་བསྐྱབ་པ་ནི་ལུགས་འདི་ཡི་
ཁྱད་ཆོས་སོ། ཁྱད་ཆོས་ཞིག་ནི། མི་བསྐྱབ་པ་དང་མ་ཤེས་དོན་གསལ་གྱི་ཆོགས་པ་སྟེ། འཁོར་བ་དང་
ཐར་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྒྱལ་མང་པོ་སྟོན་སོ་སོ་སྟེ་བོ་དང་སྟོབ་པའི་སར་མ་མཁུན་པ་དག་གསར་དུ་
མཁུན་པས་དང་། རང་གིས་མཁུན་པ་ལྟར་གཞན་ལ་བསྟན་པས། གང་ལ་འཇུག་པའི་ཡུལ་དེ་ཐོབ་
པར་ལུས་པའོ། སྟོན་པ་ལ་ཡོན་ཏན་འདི་གཉིས་མངའ་བའི་ཕྱོགས་ཆོས་ནི་ཐོག་མར་རྗེས་སུ་དཔག་

པས་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་ཏེ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལུ་ནི་ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལུ་འཆད་པའི་མེད་
ན་མི་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཤེས་དགོས་པས་སོ། རྗེས་དཔག་དེ་ཡང་ཡིད་ཆེས་པའི་རྗེས་དཔག་སྟེ། བདེན་
པ་བཞིའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚུལ་དེ་གིན་ཏུ་སྒྲིག་ཏུ་གྱུར་བས་ཚད་མ་གཞན་གྱིས་རྟོགས་པའི་གོ་སྐབས་
མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་སྐད་དུ་ཡང་། སྤངས་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི། ཐབས་བཅས་རབ་དུ་ངེས་པ་
ཡིས། གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་བསྐྱུའི་ཕྱིར། རྗེས་སྤྱད་པག་པ་ཉིད་དུ་གསུངས།^{༡༥} ཞེས་སོ། གཤམ་ཏེ་
རྗེས་དཔག་གིས་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚུལ་དེ་འཐད་པར་རྟོགས་ནུས་མོད། སངས་རྒྱས་ལ་ཡོན་ཏན་དེ་
མངའ་བར་གང་གིས་བསྐྱབ་ཅེ་ན། དེ་གོ་མས་པ་ལས་བདག་འགྱུར་བས། ལམ་ལའི་ཟག་པ་ཟད་
པར་འགྱུར་^{༡༦} ཞེས་སོ། འདིས་ནི་རྒྱ་ཚོགས་གངས་ཚད་གི་འབྲས་བུ་འབྱུང་རུ་དུ་བསྐྱབ་པ་ཡིན་པས་
རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ལ། རང་གི་སྟོན་པ་ཆོས་ཅན། རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚུལ་མ་ལུས་ཐུགས་སུ་
རྟུན་དེ། དེ་ཐུགས་སུ་རྟུན་པར་ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འབྲས་བུའི་གཏན་
ཚིགས་ཏེ། རི་སྐད་དུ། སྤྱི་ལས་འདི་ཡུལ་སྒྲོག་གྱུར་ནའང་། ཁོ་སྐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་སྟོན་ནི། གཞན་
ལ་རྗེས་སྤྱད་པག་པ་ཉིད་^{༡༧} ཅེས་སོ། འདི་ལྟར་ཅུ་བའི་ཕྱོགས་ཆོས་འབྲས་རང་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱབ་
དགོས་པའི་ཤེས་བྱེད་ནི། རི་སྐད་དུ། དེ་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱང་མེད་པའི་ཕྱིར་^{༡༨} ཞེས་དང་། ཅན་ཏན་བྱེད་པ་
ཡོད་མ་ཡིན་^{༡༩} ཞེས་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པའི་ཕྱོགས་སུ་མ་གཉིས་སེལ་དགོས་པས་སོ།

གཉིས་པ་ནི། རང་གི་སྟོན་པ་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་བྱེད་དེ་ལྟ་གྲུབ་པ་ན། བསྟན་པའི་གཙོ་
བོ་ནི་འཁོར་འདས་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་རྟོགས་པའི་རྟོགས་པ་འཁོར་དང་བཅས་
པ་སྟེ། དེ་ཕྱིར་དེ་ཡི་བསྐྱབ་བྱ་སྤྱ གྱུར་བའི་ཡེ་ཤེས་ནུས་དབྱེད་བྱའི་^{༢༠} ཞེས་དང་། སྤང་དང་དོར་
བྱའི་དེ་ཉིད་ནི། ཐབས་བཅས་པ་རིག་མཛད་པ། ཁང་དེ་ཚད་མ་ཉིད་འདོད་ཀྱི་^{༢༡} ཞེས་ནན་
ཏན་དུ་བྱ་བའི་ཆོས་དེ་ངོས་བཟུང་བ་ཡིན་ནོ། འདི་ཙམ་ཞིག་ནི་བཀའ་འཁོར་ལོ་དང་པོར་ཉན་ཐོས་པ་
དག་དང་བྱམ་མོང་དུ་བསྟན་པ་ལ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེན། བདེན་པ་བཞིག་ལ་སྤྱ་རགས་སུ་བྱེ་
བ་ནི་གཞུང་གཞན་ལས་ཀྱང་ཤེས་དགོས་ལ། འདི་དག་ཏུ་ཉེ་བར་མ་ཁོ་བ་ནི། ལམ་གྱི་བདེན་པ་ལ་

བདག་མེད་རྣམ་པ་གསུམ་རྟོགས་པའི་བར་ཚད་མེད་ལམ་གསུམ་ལས། ཚད་མ་གྲུབ་པ་བདག་མེད་
 དང་པོ་དང་མངོན་སུམ་ལེའུ་བདག་མེད་ཕྱི་མ་གཉིས་བསྟན་པས་ན། བསྟན་པ་ཁུབ་ཆུང་བའི་སྟོན་
 མེད་དོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་གྲུབ་པར་འཛིག་ལྟ་ལྟོས་སྟེ་དངོས་སུ་བསྟན་པས་དེ་ཡི་གཉེན་པོ་ཤུགས་ལ་
 གོ་བ་དང་། མངོན་སུམ་དུ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་པ་གཉིས་ཚིག་གིས་ཟེན་བར་བསྟན་པས་ན། དེའི་མི་
 མཐུན་པའི་ཕྱོགས་གོ་རུས་པའི་ཕྱིར། སྤང་གཉེན་གྱི་ཚུལ་སོ་སོ་བ་ཉིད་དུ་སྦྱར་བར་བྱ་སྟེ། རི་སྐད་དུ།
 རྒྱུ་ཡི་ངོ་ཐོ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱང་ངེས་འགྲུབ་^{༡༣} ཞེས་སོ། །དེའི་ཕྱིར་འདི་ནས་
 བཤད་པའི་བསྟན་པ་ལ་བཀའ་ལའོར་ལོ་གསུམ་ཀའི་དོན་ཚད་བར་བཞུགས་སོ། །

གསུམ་པ་ནི། ཚད་མ་གྲུབ་པར་ཚད་མ་ཙམ་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། རང་དོན་རྗེས་དཔག་
 དང་མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་དབྱེ་བ་སོ་སོའི་མཚན་ཉིད་བཤད་ནས་དེ་དག་གི་བྱེད་ལས་གང་ཡིན་འཆད་
 བ་ལ། འབྲས་བུའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་འཆད་བྱེད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་གསུངས་པའི་ངག་དོན་དེའི་ན། ཚད་
 མ་དེ་དག་གི་བྱེད་ལས་ནི་སྦྱིར་གཞལ་བྱ་རྟོགས་པའོ། །གཞལ་བྱ་ནི་གཉིས་ཏེ། རང་མཚན་དང་སྦྱི་
 མཚན་ནོ། །དང་པོ་ལ་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དང་ཤེས་པའོ། །རྟོགས་ཚུལ་ནི། ཕྱི་དོན་ཁས་ལེན་གྱི་ཚད་མས་
 ཡང་དོན་སྤང་གི་ཤེས་པ་དེ་དག་གིས། ཕྱི་རོལ་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཙམ་རྟོགས་ཀྱི་དོན་དངོས་སུ་རྟོགས་
 པར་རྫོམ་པ་ནི་འཛིག་རྟེན་པལ་པའི་ལུགས་ཡིན་པ་དང་། ཤེས་པ་ལ་ཡང་རྣམ་བཙས་ཕྱིར་བལྟའི་
 ཤེས་པ་དང་། རྣམ་མེད་ནང་བལྟའི་ཤེས་པ་གཉིས་ལས། གཉིས་པོ་གང་གཞལ་བྱར་བྱས་ཀྱང་རང་
 རིག་པ་འབྲས་བུར་འཛིག་པ་ནི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་རྣམ་བཤེན་རྒྱུ་གྱི་ལུགས་དང་། སྦྱི་མཚན་ཡང་རྗེས་
 དཔག་གིས་དངོས་སུ་གཞལ་བ་ནི་བཏགས་པ་བ་ཡིན་གྱི་དངོས་སུ་ན་རང་གི་ཤེས་རྣམ་ཁོ་ན་འཇལ་
 བ་སྟེ། རི་སྐད་དུ། འབྲས་བུ་སྤར་བཞེན་^{༡༤} ཞེས་བཤད་པས་སོ། །བཏགས་པ་བ་བ་རི་ལྟར་ཡིན་པ་
 ཡང་། སྦྱི་ལྟེང་དུ་རྟག་པ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་གཞན་སེལ་ལ་མི་རྟག་པར་འབྱུལ་ནས་ཞེན་པ་ནི་
 རྗེས་དཔག་དེའི་འཛིན་སྤངས་ཡིན་ལ། འཛིན་སྤངས་དེ་ནི་གཞན་སེལ་ལ་འབྱུལ་བའི་ཕྱིར་དེ་རྟོགས་
 པ་མེད་དོ། །རི་ལྟར་ན་གཟུང་རྣམ་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱར་བྱེད་པ་ནི་གནས་སྐབས་དང་། རྣམ་མེད་གྱི་

རང་གསལ་ཙམ་ཞིག་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སྤྱུ་ཁས་སྤངས་ནས། དེ་གཞལ་བྱར་བྱས་པ་ལ་བྱད་པར་གསུམ་
ལྷན་གྱི་འཛིན་རྣམ་ཚད་མ་དང་། མཐར་ཐུག་གི་རང་རིག་འབྲས་བྱར་བྱས་པ་ནི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་
ཀྱི་ཚུལ་ལྟགས་མཐར་ཐུག་པའི་དབུ་མའོ།།

འདི་ལ་ལ་དག་ན་རེ། དེ་ལྟར་འདོད་པ་དེ་ནི་གངས་ཅན་པས་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྒྲིམ་བྱ་
ཞེས་བྱ་བ་རིག་ཅིང་གསལ་ཙམ་གྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པ་རྣམ་འགྱུར་ཀྱན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ལོར་ཁས་སྤངས་
པ་དང་བྱད་པར་ཅི་ཡོད་སྟམ་པ་འདི་ནི། མདོ་རྒྱུད་བསྟན་འཛོམས་དག་ཏུ་བསལ་ཟེན་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་
སྤྱི་མར་སྤྱང་གཞི་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྟིང་པོ་སྤྱོད་བྱེད་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་སོགས་
ཀྱིས། སྤྱང་བྱའི་དྲི་མ་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་སོགས་སྤྱངས་པ་ལས། འབྲས་བྱ་བདག་དམ་པའི་པ་རོལ་ཏུ་
ཕྱིན་པ་སོགས་མཛོན་དུ་བྱས་པ་དེའི་ཚབ་དག་དམ་པའི་རོལ་འཛིན་ནི་རིསྟན་དུ། བདག་དང་བདག་མེད་
སྤྱོས་པ་དག །ཉེ་བར་ཞིབ་དམ་པའི་བདག་།³ ཅེས་གསུངས་ལ། འདི་ནི་གཞི་ཡི་དུས་དེ་ཉིད་ནས་
སྤྱོས་པ་དེ་དག་རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པ་ཡིན་ཏེ། རིསྟན་དུ། དྲི་མ་རྣམས་ནི་སྤྱོད་བྱར་བ། །དེ་
ཕྱིར་སྤྱང་ཡང་རྟུམ་མེད་རྣམས་⁴ ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །གངས་ཅན་གྱིས་བཏགས་པའི་བདག་འདི་
ནི་རྟག་ཏུ་ངོ་སྟམ་པའི་སྤྱོད་དང་འབྲལ་མི་རུང་གི་ཚུལ་དུ་གནས་པར་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ། གང་ཞིག་
བདག་མཐོང་དེ་ལ་ནི། །ང་ཞེས་རྟག་ཏུ་ཞེན་པར་འགྱུར་།⁵ ཞེས་སོ། །གངས་ཅན་གྱིས་ཀྱང་ཐར་པའི་
ཚོན་བདག་ལ་ཆགས་བྲལ་དུ་ཁས་ལེན་པ་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་ཆགས་པ་སྦྱོན་བཅས་ན་ཞེས་པ་ལས་ཤེས་
སོ་སྟམ་ན། མཐའ་གཞན་འགོག་པའི་རིགས་པ་འཆད་པའི་ཚོད་ལྟར་བཤད་དུ་རྟུག་ཀྱང་། ངོ་སྟམ་
པའི་སྤྱོད་ནི་འདོར་བའི་དུས་ཡོད་པར་ཁས་མི་ལེན་ཏེ། དེ་འདོར་བྱེད་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར་
དང་། ཁས་ལེན་ན་ལྷ་སྟེགས་ཀྱི་ལྟ་བ་དོར་བས་ཕྱི་ནང་གི་ཤུན་མི་ཕྱེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ངར་འཛིན་
སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དུ་འདོད་པ་དང་འབྲས་རུ་དུ་འདོད་པ་ནི་ཕྱི་ནང་གི་བྱད་པར་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་།
གཞན་དུ་ན་བྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཤེས་པ་ལ་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་འཆར་གྱི་ཡུལ་དངོས་དེ་མི་སྤྱང་བར་འདོད་
པ་དང་། གངས་ཅན་པ་སྒྲིམ་བྱས་ཡུལ་གྱི་བདེ་སོགས་མི་ཕྱོད་བར་སྤོལ་གནས་པའི་བདེ་སོགས་ཕྱོད་
བ་དང་མཚུངས་ཞེས་སྒྲིམ་ན་ནི་སྟམ་དུ་སེམས།

དེ་ཁོ་ན་མ་ཟད་ཀྱི། རྒྱུད་ལས་ཇི་སྐད་དུ། བསྐྱེད་མེད་བསྐྱེད་པ་པོ་འདྲ་མེད། །ལྟ་མེད་
 ལྟ་གས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན། སྒྲོས་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ལ། །ལྟ་དང་ལྟ་གས་ནི་ནམ་པར་གནས་།^{༡༤}
 ཞེས་འཁོར་གསུམ་གྱི་སྒྲོས་པ་བཀག་ནས། སྒྲོས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་མྱོང་བྱར་བཤད་པ་ན། ལུ་སྟེགས་ཀྱི་
 བདག་དང་མཚུངས་སོ་སྟོན་དུ་དོགས་པ་བསལ་བའི་བྱིར། ཇི་སྐད་དུ། ཚངས་པ་བྱབ་འཇུག་ཞིབ་
 དང་། ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་དེ་ཉིད་བརྗོད།^{༡༥} ཞེས་གང་ལ་གདགས་པའི་གཞི། སྒྲོས་མེད་ཀྱི་ཡེ་
 ཤེས་གཅིག་པུ་དེ་ལ། སངས་རྒྱས་པས་ལྟོག་པའི་སྒྲོས་པ་ཡེ་ཤེས་ལྟར་དབྱེ་བ་དང་། ལུ་སྟེགས་པས་
 མཚངས་པ་སོགས་གསུམ་དང་། ཐམས་ཅད་སྟེ་གཙོ་བོ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་མིང་ཅན་བྱང་སྟོང་རྒྱལ་
 བ་དམ་པ་སྟེ་ལྟར་སྒྲོ་བཀྲམས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཆོ་ན་ལུ་སྟེགས་ཀྱིས་བཀྲམས་པ་དེ་ནི་བཀྲམས་ཡོད་
 ཀྱུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། དེ་ལྟར་སྒྲོ་བའི་ལུ་སྟེགས་རྗེས་སུ་གཞུང་བའི་བྱིར་དུ། རང་བཞིན་དང་སྒོ་
 བུར་ནམ་དག་གི་སངས་རྒྱས་གནས་ཚུལ་ཡེ་ཤེས་སུ་གནས་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཚངས་པ་སོགས་ཀྱི་མཚན་
 བཀྲམས་ནས་འདོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་འཆད་པ་ལ། ཚངས་པ་སྒྲིབ་བྲལ་།^{༡༦} ཞེས་སོགས་ཀྱི་གཞུང་
 གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་དབང་ལས་རྟོགས་པའི་ལྟ་བ་པོས་འཛིན་པ་ན། རང་རིག་ཡེ་ཤེས་ཉིད་དུ་
 འགྱུར། །རང་གཞན་ཡང་དག་རིག་པ་སྤངས།^{༡༧} ཞེས་བཤད་པ་ལ། ལུ་སྟེགས་ཀྱིས་བཀྲམས་པའི་
 བདག་དང་བྱང་པར་ཅི་ཡོད་སྟུང་དུ་དོགས་པ་བསལ་བའི་བྱིར་དུ། ཇི་སྐད་དུ། སྒྲོས་པ་སྟོན་རབས་
 དབང་ལྷན་དང་།^{༡༨} ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་ཏེ། དོན་ནི། སོ་སོར་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་
 མྱོང་བྱར་གྲུབ་པ་དང་། ལུ་སྟེགས་ཀྱི་གྲུབ་པའི་མཐས་བཀྲམས་པ་མི་མཚུངས་པའི་བྱང་པར་ཅན་དུ་
 བཤད་པའོ།

མདོར་ན་འཁོར་ལོ་གསུམ་པའི་ཚོས་སྐད་ལས། དོན་དམ་པའི་བདག་དང་། ཀྱུན་རྫོབ་
 པའི་བདག་ཅེས་བྱ་བ་ལས། དང་པོ་ནི་བདག་མེད་ལ་བདག་གི་སྒྲོས་བསྟན་པ་སྟེ། རྒྱུད་ལས་ཇི་
 སྐད་དུ། བདག་མེད་མཚོག་གི་བདག་ཐོབ་པས། སངས་རྒྱས་དག་པའི་བདག་ཏུ་འགྱུར་།^{༡༩} ཞེས་དང་།
 དེ་བཞིན་ཉིད་བདག་དག་པའི་བདག་།^{༢༠} ཅེས་གསུངས་ཏེ་ལུ་སྟེགས་གཞུག་པའི་དོན་དུ་འོ། །ཀྱུན་
 རྫོབ་པའི་བདག་ནི། འཛིག་རྟེན་པས་ལྷང་པོ་ཚོགས་ཅམ་མམ། གངས་ཅན་གྱིས་བྱང་པར་གསུམ་ལྟན་

གྱི་འཛིན་རྣམ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཙམ་དུ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་སྟེ། དེས་ན་དེ་དག་མཚུངས་པའི་གོ་སྐབས་ག་ལ་ཡོད།

འདིར་བཤད་ཀྱི་ལྟ་བུ་རྩོམ་པའི་ཐེག་པ་དང་མཚུངས་པ།

གཉིས་པ་འདིར་བཤད་ཀྱི་ལྟ་བུ་རྩོམ་པའི་ཐེག་པ་དང་མཚུངས་པ་ནི། སྤྱིར་མཚན་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་འཁོར་དུ། སྤྱོས་པའི་མཐའ་ཇི་སྟེད་པ་བཀག་པའི་མེད་པར་དགག་པ་ཙམ་ཞིག་དངོས་སུ་བསྟན། དེའི་སྐབས་བྱེད་དམ་ལོག་སྟེགས་ལ་གཞོད་བྱེད་སྟོན་པའི་རིགས་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ཙམ་ཞིག་ལས་ཉམས་སུ་བྱུང་བྱ་གཞན་མ་བསྟན་བ་ན། ཡར་བྱིན་ཐེག་པ་རྒྱང་པའི་ལམ་པ་བ་དག་ལ་ནི་མ་རིག་པའི་ས་བོན་འཛོམས་བྱེད་ཀྱི་མཉམ་གཞག་དུ། ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་འདོགས་གང་བཅད་པ་དེ་ལས་གཞན་པའི་བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱུང་བྱ་མི་དགོས་བས་ན། རི་སྐད་དུ། སངས་རྒྱལ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་དང་ནི། བདག་མེད་འགའ་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན་¹⁶ ཞེས་ལྟ་བུའི་མཐར་ཐུག་པ་ནི་དེ་ཉིད་ལས་གཞན་མི་འཆད་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱལ་འབྱོར་སྦྱོད་པ་བ་དང་། རྩོམ་པའི་ཐེག་པ་བ་དག་གི་བསམ་པ་ནི། ཤེར་བྱིན་དུ་མཐར་ཐུག་གི་ལྟ་བུའི་ཡུལ་མེད་པར་དགག་པ་ཙམ་ཞིག་ལས་མ་བསྟན་ལ། དེ་ཙམ་ཞིག་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་སྒྲོ་ནི་སྒྲོ་དོན་འཛིན་བའི་དྲོག་པ་ལས་མ་འདས་པའི་བྱིར། སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཉམས་སུ་བྱུང་བྱ་ནི་གང་ཞིག་སྟོམ་པ་ལ། ལེགས་པར་རྣམ་པར་བྱེ་བ་དང་ལྷན་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་བྱ་བ་གཟུང་འཛིན་གཉིས་དང་བྲལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཤེས་བྱའི་མིང་ཅན་དེ་ཉིད་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཉམས་སུ་བྱུང་བྱར་འཆད་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་དེ་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།

རྩོམ་པའི་ཐེག་པ་བ་ཀུན་གྱིས་བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱུང་བར་བྱ་བའི་རྩི་དོན་མཐར་ཐུག་པ་ནི། ལེགས་པར་རྣམ་པར་བྱེ་བ་དང་ལྷན་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པ་འདི་ཉིད་ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། གསང་སྟགས་འཛིན་པ་ཀུན་གྱིས་ཐོག་མར་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་བསོག་གི་ཆོལ། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྩོམ་པའི་ཐེག་པ་ནི་ཞེས་མཉམ་པར་གཞག་པ་ལས་མ་འདས་པའི་རང་ཉིད་ནས། སྟགས་ཀྱི་ཀུན་སྦྱོད་མཐའ་དག་བསྐྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་། བར་དུ་དབང་ལས་སྦྱིས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཨེ་ཤི་དུ་བཤད་ལ། དེའི་

ངོས་འཛིན་གཞུང་འཛིན་དང་བྲལ་བའི་བདེ་ཆེན་ལ་འཆད་དགོས་པ་དང་། མཐའ་མར་ཉལ་བའི་རྣལ་
འབྱོར་གྱི་ཆོ་རང་བཞིན་ལྟན་ཅིག་སྒྲིམ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངང་དུ་དག་མ་དག་གི་སྟོང་བཅུད་ཐམས་ཅད་
བསྐྱུས་ནས་ཉལ་བར་བཤད་པ་དང་། རྟམ་གྱི་འཁོར་ལོ་ནས་རྣམ་ཀུན་མཆོག་ལྡན་གྱི་སྟོང་པ་ཉིད་
དང་། གསང་བ་འདུས་པར་འོད་གསལ་བའི་རིམ་པ་དང་། འཁོར་ལོ་སྟོང་པར་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་
བའི་རིམ་པ་ཞེས་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། རི་སྐད་དུ། སྤྱི་ནི་གཉིས་མེད་ཡེ་ཤེས་ཏེ། ཞེས་པ་ནས།
ཀ་ནི་གང་དུ་འང་མི་གནས་པའོ། འོན་དེ་དང་ལྟན་པ་ནི་བདག་ཉིད་དོ།^{༡༥} ཞེས་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་བའི་མ་དག་པ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཆོས་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་
ལྟ་ཅི་སྟོན། དག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་བའི་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཡང་རང་གི་ངོ་བོ་ལས་གཞན་
དུ་མེད་པར་དམ་འཆའ་བ་དང་། རྟེན་བདུན་འདི་ཡི་མཐར་ཐུག་ཏུ་ཡུལ་སྤང་རི་སྟེང་པ་སྤང་མཁན་གྱི་
སེམས་དང་། སེམས་འཛིན་པའི་ངོ་བོ་དེ་ཡང་རང་ཉིད་རང་གིས་སྟོང་བས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་དང་།
འཁོར་བ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆེན་འབྲེལ་སྤྱོད་ཆོས་པའི་གཞི་དང་རྒྱ་རྒྱུ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་
ཀྱི་ཡེ་ཤེས་གཅིག་པོ་འདི་མེད་པར་ཁས་སྐྱབས་ན་ཆད་པའི་མཐར་ཐུང་བས་ན། འདི་ཉིད་ཁོ་ན་དོན་
དམ་པའི་བདེན་པ་མཐར་ཐུག་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཁོར་ལོ་གསུམ་པའི་མདོ་ཡི་དགོངས་པ་མཐར་
ཐུག་ཏུ་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད་ཞབས་གྱིས་བཀྲལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཐེག་བསྐྱུས་དང་རྒྱུད་སྤྱོད་མའི་འགྲེལ་
པར། ལུགས་བཤད་མ་ཐག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་གཞུང་འཇུགས་བའི་ཕྱིར་དུ་མདོ་བྲངས་པ་ལས། ཐོག་མ་མེད་
པའི་དུས་ཀྱི་དབྱིངས། ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་གནས་ཡིན་ཏེ། འདི་ཡོད་པས་ན་འགོ་ཀུན་དང་། མྱ་ངན་
འདས་པའང་ཐོབ་པར་འགྱུར།^{༡༦} ཞེས་བྲངས་སོ།

དོན་ནི། མདོ་སྒྲགས་གཉིས་ཀ་ལས་འབྱུང་བའི་ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་དེའི་སྟེང་དུ། ཀུན་
ནས་ཉོན་མོངས་ཕྱོགས་ཀྱི་བག་ཆགས་བགས་པ་ཡོངས་སུ་སྤྲིན་པ་ལས་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
ཞེས་བྱ་བ། ཐོག་མའི་མཐའ་དང་བྲལ་ཞིང་ཕྱི་མཐའ་དང་ལྟན་པ་དེ་བྱུང་ལ། དེ་ནས་དེ་ལ་རར་འཛིན་
པ་དང་དེ་ལས་ནི་འཁོར་བའི་ཆོས་རི་སྟེང་པ་འབྱུང་ངོ་། ཡང་ཆོས་དབྱིངས་ལ་ཡེ་ཤེས་དེའི་སྟེང་དུ།
རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བག་ཆགས་བསག་པ་དེ་ཉིད་ནི་ཐོག་མཐའ་གཉིས་ཀ་དང་བྲལ་བ། ཟག་

པ་མེད་པའི་ས་བོན་ཞེས་སོགས་ཀྱི་མིང་ཅན་དེ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་ཐོས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་གསོས་
བཏབ་པ་ལས་ནི། སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་དང་ཕྱད་པ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུ་ལས། རྣམ་པར་བྱུང་བའི་སྤྱོད་ས་
ཀྱི་ཚོས་རྣམས་ཇི་སྟེད་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ། །ཞེས་བྱ་བའི་དོན་དང་། ཅུ་བའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ལ་ནི་ཁམས་
བདེ་བར་གཤེས་པའི་སྟིང་པོ་དང་། རང་བཞིན་རྣམ་དག་གི་སངས་རྒྱས་དང་། རྒྱ་ཡི་རྒྱ་དང་ཀུན་
གཞིའི་མིང་གིས་བསྟན་མོད། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞེས་ཀྱི་མི་བྱ་སྟེ། རྣམ་ཤེས་དེའི་མཚན་ཉིད་
ཚོས་མངོན་པ་ནས་གསུངས་པ་དེ་དང་མ་མཐུན་པའི་བྱིར་དང་། ཡེ་ཤེས་སུ་གང་བཤད་པ་དེ་ནི་རྣམ་
ཤེས་སུ་འགལ་བའི་བྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་ཤེས་པ་དེ་གཉིས་ཐོག་མ་མེད་བ་ནས་ལྟན་ཅིག་ཏུ་གནས་ཏེ།
འཁོར་བ་དང་ཡེ་ཤེས་གཉིས་ཀའི་ཐོག་མ་མེད་པའི་བྱིར་དང་། ཡེ་ཤེས་དང་བྲལ་བའི་རྣམ་ཤེས་མི་
སྲིད་པའི་བྱིར། དེ་ལྟར་ཡང་མཐར་ལྟན་ཅིག་ཏུ་གནས་པར་ངས་པ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡེ་ཤེས་དེ་ནི་རྣམ་
ཤེས་དེ་དང་འབྲལ་རུང་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། གནས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ཉིད་ཏུ་གསུངས་པའི་བྱིར་རོ། །

གནས་འདི་ལ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པར་ཁས་ལེན་པ་དག་ན་རེ། ཚོས་དབྱིངས་དང་
ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཁས་ལེན་པ་དང་། ཡེ་ཤེས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་ཁས་ལེན་པ་འདི་ནི་འཕགས་པ་སྤྱུ་
རྒྱལ་གྱི་ལུང་དང་འགལ་ཏེ། དེའི་གཞུང་ལས་ཚོས་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པར་བཤད་པའི་
བྱིར་དང་། དེའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང་། ཀུན་རྫོབ་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་ན། དོན་དམ་པ་ཡང་དེས་སྟོང་དགོས་
པའི་བྱིར་དང་། གཉིས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བདེན་པར་གྲུབ་ན། གཟུང་འཛིན་གཉིས་པོ་ཡང་དེར་གྲུབ་
དགོས་ཏེ། དེ་དག་པན་ཚུན་སྟོས་ནས་གྲུབ་པའི་བྱིར། དེའི་རིགས་པས་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་
ཡིན་ཏེ། སྟོང་མིན་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་བྱིར། ཞེས་བྱ་བ་ནི་འཕགས་ཡུལ་བ་དག་གི་
བསམ་པ་ཡིན་ལ། བོད་བྱི་མས་ནི། དེ་བདེན་པར་གྲུབ་ན་དེ་ལ་བདེན་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་སྟོང་མི་རུས་
པའི་བྱིར་ན། བདེན་གྲུབ་ཁས་ལེན་གྱི་དབྱུ་མ་པ་ནི་མོ་ཤམ་གྱི་བྱ་དང་མཚུངས་ལ། ཀུན་གཞི་དང་།
རང་རིག་དང་། སྤང་བ་སེམས་སུ་ཁས་ལེན་པའི་དབྱུ་མ་པ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ་ཞེས་ཟེར།

འདི་ཡི་ལན་ལ་གཉིས་ཏེ། དེའི་གཞུང་ཇི་བཞིན་ཏུ་སྤྱོད་པ་འཕགས་ཡུལ་བའི་ལུང་གིས་མི་
གཞོད་པ་དང་། བོད་བྱི་མའི་ཟེར་སྟོས་ལ་སྟིང་པོ་མེད་པ་མདོ་ཅམ་ཏུ་བསྟན་པའོ། །ངང་པོ་ལ། རྣམ་

འབྱོར་སྒྲིབ་པ་པའི་སྒྲོན་སྒྲོང་དང་། དེ་རྗེ་ཐེག་པ་པའི་སྒྲོན་སྒྲོང་ངོ་།

དང་པོ་ནི། ཚས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་བདེན་པར་གྱུ་བ་ཀྱང་། དེ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པའི་
 རྟོག་པ་ནི། གཞན་གྱི་དབང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་སྤང་བ་བྱ་དང་། ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་ཕྱིར་སྤང་
 བར་ལུས་སོ། །ཁལ་ཏེ་གང་ལ་ཞེན་བའི་ཡུལ་དེ་མ་སྤངས་པར་ནི། །དེ་ལ་དཔེ་ཞེན་པ་སྤང་མི་ལུས་ཏེ།
 ཇི་སྐད་དུ། བྱད་གིང་མེད་པར་མེ་ཡོད་མེན་དེ་བཞིན། རྟོག་རྣམས་དོས་པོ་ཡོད་ན་འགྱུར་བ་སྟེ།^{༡༤} ཞེས་
 བཤད་པ་བཞེན་ལོ་ཞེན། དེའི་ངེས་པ་མེད་དེ། ཁོ་བོ་ཅག་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་
 སོ་སོར་ངེས་པའི་ཕྱིར་དང་། གསུམ་པོ་སོ་སོ་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཚུལ་ཡང་། ཀུན་བརྟགས་པ་ནི་
 རང་གི་ངོ་བོ་སྤང་བ་དང་། གཞན་གྱི་དབང་གི་ངོ་བོ་ནི་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པའི་ངོ་བོ་སྤང་བ་དང་།
 དེ་དེས་སྤང་བའི་མ་ཡིན་པར་དགག་པ་ནི་ཡོངས་སུ་གྱུ་བ་དང་། དེ་ལྟར་སྤང་བའི་མེད་དགག་གི་ཆ་
 བེ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་གཞལ་བའི་ཕྱིར་གཞན་སེལ་སེལ་མ་འདས་
 པས་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཉིད་དུ་ཁས་མཁེལ་ལ། སྒྲོ་འདོགས་ཀྱི་མཐའ་སེལ་བྱེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་དཔག་
 པས་གཞལ་བའི་ཕྱིར་གཏན་ལ་དབབ་བྱའི་གཙོ་བོ་ཉིད་དོ། །གཞན་ཡང་ཡུལ་སྤངས་པའི་སྒྲོན་ས་
 ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲོ་སྤང་བ་ནི་ཐབས་ལ་མཁས་པ་མ་ཡིན་གྱི། ཡུལ་ཅན་འབྲུལ་པར་ཤེས་པ་ཉིད་ཡུལ་
 ལ་ཡིད་བརྟན་མི་རུང་བར་གོ་བྱེད་ཀྱི་མཚོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་སྐྱུ་མའི་རྟ་སོགས་སུ་སྤང་བའི་
 སྒྲོ་འབྲུལ་བར་ཤེས་པས་རྟ་སོགས་མེད་པར་གོ་ལུས་པ་བཞིན་ཏེ། དེ་འབྲུལ་པར་ཤེས་པ་ལ་རྟ་སོགས་
 མེད་པར་ཤེས་པ་སྒྲོན་དུ་འགྲོ་མི་དགོས་སོ། །ཇི་སྐད་དུ། དངོས་གཅིག་ཡིད་ནི་ཐ་དད་ཕྱིར། །དོན་མ་
 གྱུ་བ་པར་འདོད་པ་ཡིན།^{༡༥} ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རིགས་པའི་གཞུང་འདིར་ནི། བུམ་སོགས་སྤང་
 རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་དེ་དག་ཡོད་པ་འགོག་པ་མཚོག་ཡིན་གྱི། དེ་སོགས་ཡོད་པ་བཀག་
 བས་དེ་མིགས་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོ་འགོག་པ་ནི་རིགས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པའོ། །དེའི་ཕྱིར་དོན་དམ་པའི་
 བདེན་པ་རང་སྤྱོད་དུ་བཤད་ན་ཆད་པའི་མཐར་ལྷུང་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བས་སོ། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་
 བས་ནི་མཐར་བདེན་པ་འདི་ཁས་མི་ལེན་ཏེ། མཐར་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོས་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར།
 དེ་ལྟར་ཡང་ཆད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། སྤར་ཡོད་པ་ཞིག་ཕྱིས་མེད་པར་ཁས་སྤངས་ན་དེར་འགྱུར་ཡང་།

ཚོས་འགའ་ཡང་གདོད་མ་ནས་ཡོད་མ་སྤྱོད་བའི་བྱིར་དང་། ཡོད་པ་བཀག་པས་མེད་པར་འགྱུར་བ་ནི་
མ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་བོ་ཅག་ནི་མེད་པ་ཡང་འགོག་པའི་བྱིར་རོ། ཞེས་པ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་བས་སྒྲིལ་
པའི་ལན་ནོ།།

གཉིས་པ་ནི། རྩོམ་ཐེག་པ་བ་དག་གིས་སྒྲིལ་བ། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ལ་གོགས་བྱེད་ཀྱི་མཚན་འཛིན་གྱི་སྒྲིལ་པ་མི་ཁེགས་པ་གང་ཡང་མེད་མོད།
ཁྱུ་སྐྱབ་ཞབས་ཀྱིས་གསུངས་པའི་རིགས་པའི་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིལ་པའི་ཚོགས་འགོག་པ་ནི་
ཆེས་མཚོག་ཏུ་གྱུར་བ་སྟེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་སྤོང་དུ་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་བྱིར། ཞེས་ནི་ཅིས་ཀྱང་
འཆད་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། ཟུང་གཞུང་དག་ན་ལྟ་བུའི་ཆོ་གཟུང་འཛིན་གྱི་སྒྲིལ་པ་འགོག་པའི་ཆན་ས་
བཤད་པ་ཆེས་གིན་ཏུ་མང་བ་དང་། རི་སྐད་དུ། དེ་རྗེས་དབུ་མ་བསྟན་པར་བྱ་^{༡༥}ཞེས་པ་ཡང་། ངོ་
བོ་ཉིད་མེད་པ་པའི་རིགས་པ་ལ་དགོངས་པས་སོ། །དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱུང་བར་བྱ་བ་
ནི་དེ་ཡི་ལུགས་ལྟར་རུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུགས་དེ་ལ་ནི་བསྒྲོམ་བྱ་ཅི་ཡང་མ་མཐོང་བ་ལ་སྤོང་ཉིད་
མཐོང་བ་དང་། བསྒྲོམ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོ་ཉིད་ཀྱང་སྤོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ངང་དུ་རོ་གཅིག་པ་ལ་སྤོང་ཉིད་ལ་མཉམ་
པར་གཞག་པའི་ཐ་སྟོན་དང་། ཤེས་སྒྲིབ་སྤོང་བའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ཐ་སྟོན་འདོགས་པ་ཡིན་ལ།
རྩོམ་ཐེག་པ་འདིར་ནི་དེ་ལྟ་མ་ཡིན་གྱི་མཉམ་གཞག་རང་གི་ངོ་བོ་གསལ་བ་དང་བདེ་བའི་ངོ་བོ་
གྱུར་བ་དེ། སྤྱིར་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྒྲ་དོན་འཛིན་པའི་རྟོག་པས་
སྤོང་པའི་ངང་ཉིད་དུ་མཉམ་པར་འཛོག་པ་ནི། ལྟ་བུའི་མཉམ་གཞག་གི་འཛོག་ལུགས་ཡིན་ལ། དེ་ལ་
ཡང་ཡུལ་རང་སྤོང་དུ་ཤེས་པ་ཉིད་ངེས་པར་སྤོང་དུ་འགོ་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བསྐྱེད་རིམ་གྱི་ཆོ་རྟེན་
དང་བརྟེན་པར་བཅས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དམིགས་ཡུལ་དུ་བཞག་བཞིན་པའི་ངང་ནས་དེ་ལ་ཞེན་པ་
འགོག་པའི་བྱིར་དང་། རྩོགས་རིམ་གྱི་ཆོ་བདེ་གསལ་གྱི་འཆར་སྒྲོ་མ་རྩལ་བཞིན་པའི་ངང་ནས་དེ་ལ་
ཞེན་པ་འགོག་པའི་བྱིར་དང་། རྩོགས་ཐོབ་ཀྱི་ཆོ་ན། སྤྱིར་ཡུལ་གྱི་སྤྲང་བ་སྤྲ་ཚོགས་དང་། བྱེ་བྲག་ཏུ་
འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལྟ་བུ་ལ་སྤྲང་བ་མ་རྩལ་བའི་ངང་ཉིད་ནས་ཞེན་མེད་དུ་འོངས་སྤྱོད་དགོས་

བའི་ཕྱིར། འོན་ཀྱང་པ་མཐའ་དག་རི་ལྷོ་འགོག་སྐྱམ་པ་ལ་དེ་ནི་ཡོད་འཛིན་དང་མེད་འཛིན་དང་།
གཉིས་ཀ་དང་། གཉིས་མིན་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་བཀག་བས་ནི་སྐྱོས་པའི་ཚོགས་མཐའ་དག་བཀག་
པར་འཛིན་ལུས་པ་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། རྣམ་རྟོག་མ་རིག་ཆེན་པོ་སྟེ། འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོར་ལྷུང་བྱེད་
ཡིན། མི་རྟོག་ཏིང་འཛིན་ལ་གནས་ན། ཁམ་འབའི་ཆེན་ཏི་མ་མེད་པར་འགྱུར།^{༡༤} ཁྱེས་སོ།

གཉིས་པ་ནི་བོད་ཕྱི་མ་དག་ན་རེ། ཚེས་ཅན་ཚད་གྲུབ་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་དགག་བྱ་བ་དེན་གྲུབ་
མ་བཀག་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་སྟོང་ཉིད་གོ་ཚད་པོར་མི་འགྱུར་ལ། སྟོང་པ་ཉིད་ཟབ་མི་ཟབ་གྱི་ཁྱད་པར་
ཡང་། ཉག་ག་བྱ་བ་རྒྱ་རགས་ལས་འབྱེད་པ་ཡིན་གྱི་བདག་མེད་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་དང་། བདེན་གྲུབ་
བཀག་ཙམ་གྱི་མེད་པར་དགག་པ་ལས་གཞན་བདེན་མེད་དང་སྟོང་ཉིད་སོགས་འཛིན་དགོས་པ་མ་
ཡིན་ཏེ།^{༡༥} དེ་ལྟར་བདེན་གྲུབ་ཏུ་ཐལ་བས་སོ། ཁྱེས་སོགས་སྐྱོས་པ་དང་བཅས་པར་འཆད་མོད།
དེ་འདྲ་དེ་ནི་བྱིས་པའི་སྤྱོད་པོ་དག་གི་སྒོ་ལ་གཤིན་པར་འགྱུར་མོད་ཀྱང་། མདོ་གཞུང་ཀུན་དང་མི་
མཐུན་ཏེ། ཉེར་ནི་གཟུགས་ནས་རྣམ་མཁྱེན་གྱི་བར་གྱི་ཚེས་རི་སྟེང་པ་རང་ཉིད་རང་གིས་སྟོང་བར་
བཤད་གྱི། དེ་དེས་མི་སྟོང་བར་དགག་བྱ་གཞན་ཞིག་གིས་སྟོང་བར་བཤད་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པའི་
བྱིར་ལུང་དང་མི་མཐུན་ལ། ལུས་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་དང་དུ་མ་གང་དུ་གྲུབ་དཔྱེད་པའི་ཆེ་བུ་སོགས་ཆེད་
པ་གཞིར་བྱས་ནས་བདེན་པའི་གཅིག་དང་ཞེས་སོགས་ལ་སྐྱབས་སུ་བཟུང་བས་ནི་གཞན་སྟོང་གི་མིང་
ཅན་གང་ནས་བྱུང་ཀྱང་ལོག་པའི་ཚེས་ཅན་ཁོ་ནར་འཛིན་བཞིན་དུ་ཚེས་ཅན་གཞན་དབང་དང་ཡོངས་
གྲུབ་ལྟ་བུ་དགག་བྱ་བ་དེན་གྲུབ་གྱིས་སྟོང་བར་འཆད་པ་ནི་གཞན་སྟོང་སྐྱོ་བའི་གཞུང་གི་བསྟན་བྱའི་
གཙོ་བོ་ཡིན་པ་ལ་སྒྲ་བ་གྲགས་པའི་ལུགས་མཚོག་ཏུ་བཟུང་བའི་བཤད་པ་མང་པོ་བྱས་པས་སྐྱོབ་
མའི་ཚོགས་ཀྱི་མགོ་ཤིན་ཏུ་འཁོར་བའི་བྱིར་རིགས་པ་དང་མ་མཐུན་ནོ།

སངས་རྒྱས་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གཞུང་གཞན་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པ།

གསུམ་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གཞུང་གཞན་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པའི་ཕན་ཡོན་ལ་

གསུམ་སྟེ། གཞུང་འདི་ནས་ཇི་ལྟར་བཤད་པ། དེ་ལྟར་བཤད་པ་འབྲམས་ཚོས་ཐོག་མཐའ་གཉིས་ལས་
གཞན་དུ་མ་བཞུགས་པ། རྟོ་རྟེན་ཐོག་པའི་ལུང་དང་མཐུན་པ་ཉིད་བཤད་ཟིན་པ་ལ་སྦྱར་བའོ།

དང་པོ་ནི་མདོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། ལས་དང་པོ་པ་དག་རང་རང་གི་རིགས་དང་འཆོམས་
པར་ཐོག་པ་གསུམ་གྱི་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱུ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ། ཐོག་མར་དད་པ་ཅན་ཚོས་ལ་
འཇུག་པའི་ཕྱིར་དུ་སྟོན་འགྲོ་དད་པ་བསྐྱེད་པ་དང་། དད་ནས་ཤེས་རབ་ཅན་གྱིས་གང་ལ་ཞུགས་པའི་
ཚོས་དེ་ཉིད་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཕྱག་འཆོམ་པ་སྟེ། །དེ་
ལྟར་བཅོམ་ལྟན་^{༡༡} ཞེས་པས་སངས་རྒྱས་དང་། དེས་བཤད་ནན་ཏན་བྱ་བའི་ཕྱིར་^{༡༢} ཞེས་པས་
ཚོས་དང་། ཤེས་ལྟན་འགའ་ཞིག་འཆོམ་བར་བྱེད་^{༡༣} ཞེས་པས་དག་འདུན་ནོ། །དད་པ་འདི་ལ་
གཉིས་ཏེ། དབང་རྒྱལ་གྱིས་གསུམ་པའི་ཡོན་ཏན་མ་མཐོང་བར་ཡང་ཚད་མར་གྱུར་པ་ཞེས་པའི་ལུང་
འདི་ཐོས་མ་ཐག་ཏུ་དད་པ་དང་། དབང་ཚོན་གྱིས་དེའི་ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས་སྦྱེས་པ་མི་བྱེད་པའི་དད་
པའོ། །ཕྱི་མ་འདི་ཡི་དབང་དུ་བྱས་ན་རང་དོན་རྟེན་དཔག་གི་ལེའུ་སྟོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཏེ། ཇི་སྐད་དུ།
སྦྱེས་བྱ་ལུལ་བྱུང་ལ་སྟོས་པ། ཇི་བཞིན་དོན་དུ་གཞན་གྱིས་^{༡༤} ཤེས་སོ། །

གཉིས་པ་ལ། མདོ་ལས་བྱུང་བའི་ཚད་མར་གྱུར་པ་ཞེས་པའི་ཚིག་གཉིས་དམ་བཅའ་འཇམ།
མདོར་བསྟན་དུ་བཞག་ནས། ཚིག་ལྟག་མ་བཞེལ་ལུགས་འབྱུང་ལྟོག་གི་བཤད་པ་ཚན་གཉིས་ཀྱི་སྟོ་
ནས་རྒྱས་པར་འཆད་དོ། །དེ་ལྟར་འཆད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། བསྐྱེད་པ་དང་པོའི་འཇིག་རྟེན་
པ་དང་ཕྱི་རོལ་པ་ལ་ལ་དག །སྦྱིར་མཐར་ཐུག་གི་ཚད་མར་འགྲོ་བ་ལ་ཤེས་བྱའི་མཐའ་ཤེས་དགོས་
པས་དེ་འདྲ་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། ལ་ལ་དག་དབང་ལྷན་ཏན་པ་ལྟ་བུ་ཤེས་བྱ་མ་ལུས་པ་ཤེས་
པའི་ཚད་མ་ཡིན་ཀྱང་དེའི་སྦྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། གངས་ཅན་པ་དག་འགྲོ་བ་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྦྱིང་ལ་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྦྱེས་བྱ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་བྱབ་པར་བཞུགས་ཀྱང་། དེ་
དུས་ཏན་ཏུ་སྦྱིབ་བྱེད་ཀྱི་དྲི་མས་བསྐྱིབས་ནས་མི་གསལ་བར་ཡོད་པ་དེའི་དྲི་མ་སེལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་
ལ་ནན་ཏན་བྱེད་པ་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བའི་ལོག་པར་རྟོག་པ་གསུམ་པོ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་སེལ་བའི་
དབང་དུ་བྱས་ནས། སྤངས་དང་དོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི། ཐབས་དང་བཅས་པ་རིག་མཛད་པ། གང་དེ་

ཚད་མ་ཉིད་འདོད་ཀྱི། །ཐམས་ཅད་རིག་མཛད་མ་ཡིན་ནོ།^{༡༥} །ཞེས་དང་། བན་བཞེད་པ་ནས་
ལུགས་འབྱུང་གི་ཚུལ་དུ་བཤད་པ་དང་། སྟོབ་པ་ནས་ལུགས་བསྐྱོག་གི་ཚུལ་དུ་བཤད་པ་ནས་
བྱུང་ངོ། །སྟོལ་འདིར་ཐམས་ཅད་མཁུན་པའི་སྐྱབ་བྱེད་ལ་འཆད་ཚུལ་གཉིས་བྱུང་སྟེ། མདོ་སྡེའི་རྒྱན་
དུ་རིག་པའི་གནས་ལྡན་གལ་མཁའ་པར་མ་བྱས་ན།^{༡༦} ཞེས་སོགས་དང་། འདིར། དེ་ལ་སྟོན་དང་
ཡོན་ཏན་དག་རབ་ཏུ་གསལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་^{༡༧} ཞེས་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་གཅིག་ཉིད་
མཐར་ཕྱིན་པ་ན། ཤེས་བྱ་མ་ལུས་པ་མཁུན་པའི་ཀྱན་མཁུན་མདོན་དུ་བྱས་ལུས་ཞེས་པ་སྟེ་འདི་ཉིད་
འཐད་པའོ།

ལུགས་ལས་འབྱུང་བའི་བཤད་པས་ནི། རྒྱ་བསམ་སྟོར་སྟུང་སྟུང་ཚོགས་པ་ལས་འབྲས་བུ་
དོན་གཉིས་སྟུང་ཚོགས་འབྲུབ་པའི་ཚུལ་རྒྱས་པར་བཤད་ནས། དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་བཅོམ་ལྷན་འདས་
ཐམས་ཅད་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པ་ཉིད་དུ་གྲུབ་ཅིས་འཆད་པའོ། རྒྱ་གཉིས་པོ་ལ་ཡང་། བན་བཞེད་
པ་ནི། སེམས་ཅན་ཀྱན་ལ་སྟོང་བཅེ་བ་སྟེ། ཉན་རང་སོགས་དང་སྟན་མོང་བ་སྟོང་རྩེ་ཙམ་དང་། སྟན་
མོང་མ་ཡིན་པ་གཞན་གྱི་དོན་དུ་རྟོགས་བྱུང་དོན་གཉིས་ཀྱི་སྟོ་འདྲེན་ལུས་པའོ། །དེ་གཉིས་ཀ་ལུལ་ལ་
སྟོགས་ལྟར་མེད་པར་འདྲ་ཡང་། རིང་དུ་གོམས་པར་བྱས་མ་བྱས་ལས་གཞན་དོན་དོན་གཉིས་ཀྱི་སྟོ་
འདྲེན་ལུས་མི་ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་དང་། སྟོ་དེ་ཡང་དེ་ལྟར་བྱས་མ་བྱས་ལས་རྟོགས་བྱུང་དོན་གཉིས་
ཀྱི་སྟོ་འདྲེན་ལུས་མི་ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་དང་། དེ་ཡང་དེ་ལྟར་བྱས་མ་བྱས་ལས་པར་ཕྱིན་དུག་གི་
ཉམས་ལེན་བསྐྱལ་བ་གངས་མེད་གསུམ་དུ་བྱེད་མི་བྱེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱིར། བན་བཞེད་པ་
འདི་ལ་ནི་ཐེག་པ་གསུམ་ཀའི་ལམ་ཡོད་པའོ།

སྟོན་པ་ལ་ཡང་། རང་གི་ངོ་བོ་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཙམ་དང་། ཁྱད་པར་ཅན་
ཐབས་དང་སྟོལ་ནས་གངས་མེད་གསུམ་དུ་གོམས་པའོ། །དང་པོ་ལ་ཚད་མ་གྲུབ་པར། གང་ཟག་གི་
བདག་མེད་རྒྱུད་པ་ནས་བསྟན་པ་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་ཡང་། མི་རྟག་པ་ལ་ཐུ་རགས་གཉིས་སུ་བྱེད་པའི་ཚེ། ཐུ་
བས་ཚས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱང་མཚོན་པར་ལུས་ལ། །དངོས་སུ་ནི་ཚས་ཀྱི་བདག་མེད་གཉིས་ཀ་ཡང་
མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུན་སྟོན་ནོ། །དེ་ལ་དགོངས་ནས་རིག་དུ། ལུན་རིང་དུས་སུ་གོམས་པ་ལས།

དེ་ལ་སྒྲིན་དང་ཡོན་ཏན་དག །རབ་རྟ་གསལ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར། ཁྲིམ་ན་ཐུགས་ཀྱང་གསལ་བའི་
 བྱིར། རྒྱ་ཡི་བག་ཆགས་སྤངས་པ་ཡིན།¹⁴ ཞེས་དང་། ཐུབ་ཆེན་གཞན་དོན་འཇུག་ཅན་གྱི། ཁམ་
 རུལ་སོགས་བྱུང་འདི་ཡིན་¹⁵ ཞེས་བཤད་ལ། བག་ཆགས་ཞེས་པ་ནི་སྒྲིབ་པ་གཉིས་པོ་གང་གི་ཡིན་
 ཀྱང་གཤམ་སྒྲིབ་ལས་མ་འདས་ལ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཙམ་ལ་ནི། ཁམ་རུ་སོགས་ལས་བྱུང་བར་
 དུ་འཕགས་པ་མེད་དོ། །འདི་བྱིར་འདི་ཡི་སྒྲིན་པ་ཙམ་ལ་ནི་ཐོག་པ་གསུམ་ཀའི་ལམ་ཡོད་མོད། བསྟན་
 བྱའི་གཙོ་བོ་ནི་བདག་མེད་གསུམ་པའི་ཡུལ་ཅན་ལ་འཆད་དགོས་ཏེ། འདིར་འབྲས་བུ་བདེ་བར་
 གཤེགས་པའི་ངོས་འཛིན་སྤངས་པ་བྱུང་བར་གསུམ་ལྡན་ལ་བཤད་ཅིང་། འབྲས་བུ་དེ་ཡང་རྒྱ་དེ་
 མེད་པར་མི་འབྱུང་བའི་བྱིར། འདིར་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཡུང་པོ་མི་རྟག་པ་དང་བདག་མེད་པར་ནི་རྒྱ་
 རོལ་མཐོང་བའི་ངོར་ཡང་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་ཀྱིས་འགྲུབ་མོད། སྟག་བསྐལ་དེ་རྒྱ་ཀྱན་འབྱུང་
 ལས་བྱུང་བར་གཤམ་པ་ནི་ཡུང་ལ་རག་ལས་པས་ན། ཡུང་དང་རིགས་པས་རྣམ་དཔྱད་པ་¹⁶ ཞེས་
 བཤད་དོ། ཁྲི་བཞིན་དུ་རྒྱ་རོལ་མཐོང་བའི་ངོར་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་པ་ཡང་དངོས་པོ་སྟོབས་ཞུགས་
 ཀྱིས་འགྲུབ་མོད། དེ་རྟོགས་པའི་ལམ་ལས་འབྲས་བུ་འགོག་པའི་བདེན་པ་མཛོན་དུ་བྱེད་ཅུས་པ་ཡང་
 ཡུང་ལ་རག་ལས་པའོ།

གཉིས་པ་ལུགས་བསྐྱོག་གི་བཤད་པ་ལ། ཐོག་མར་སྒྲིབ་པ་ངོས་བཟུང་བ་དང་། དེ་འདྲ་དེ་
 རང་གི་རྒྱ་ལ་ནན་ཏན་སྒྲིན་སོང་དུ་འབྲས་བུའི་རྟགས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པའོ།

དང་པོ་ནི། ལུགས་འབྱུང་ལྟོག་གི་བཤད་པ་གཉིས་ཀའི་ཆེ་ཡང་སྒྲིབ་པའི་ངོས་འཛིན་
 གཞན་དོན་ཀྱན་རྫོབ་པའི་སྒྲིན་གྱི་ཆ་ནས་ངོས་བཟུང་བར་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། གཞུང་ཉིད་བཟླག་པས་
 འགྲུབ་པོ། །བདེ་བར་གཤེགས་པ་ནི་རང་དོན་དོན་དམ་པའི་སྒྲིལ་ཆ་ནས་ངོས་བཟུང་བར་འདྲ་ཡང་།
 སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་སོ་སོར་བཤད་པའོ། །འདིར་ཡང་འབྲས་བུ་ལ་མཁྱེན་པ་བྱུང་བར་གསུམ་
 ལྡན་དུ་བཤད་པའི་བྱིར། རྒྱ་ཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་གཤམ་རབ་བྱུང་བར་དུ་གྲུབ་པོ། ཁྲིའི་ཆོ་
 རང་གི་སྒྲིན་པ་སྒྲིབ་པ་ཉིད་དུ་བསྒྲུབ་པའི་གཏན་ཆོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ནི། །རང་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་

པའི་ལེའུར་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་དེའོ། །དེ་ཁོ་ནར་མ་ཟད། དེ་ལས་བརྩེ་ཡིན་ཞེས་པ་
 དེ་དང་། བརྩེ་བས་ལེགས་དང་ཡེ་ཤེས་ལས། །བདེན་པ་གསུང་མཛད་^{༡༩}ཅེས་པས་བསྟན་པའི་རྒྱ་
 འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་དེ་ཡང་ལུང་ལས་ཤེས་དགོས་པའོ། །དེ་ལྟ་ཡིན་པ་དེའི་ཆོ། ཚད་མ་གྲུབ་པར། གང་
 ཟག་གི་བདག་མེད་པའི་ཆ་ནས་སྟོན་པ་ཅི་ཞེས། བཤད་པ། བྱི་ནང་གི་ཁྱད་པར་དེ་ལྟའི་དོན་དུའོ། །རི་
 ལྟར་ཞེན། བྱི་རོལ་པ་ལ་ཐར་པ་འདོད་པ་དང་མི་འདོད་པ་དག་ལས་མི་འདོད་པ་ནི་རྒྱང་འཕན་ཏེ།
 དེས་ནི་ཆོ་འདི་ཡི་བདག་ཆད་པར་འདོད་པས་གོལ་བ་པོའི་བདག་མེད་དོ། །དེ་མེད་པའི་བྱིར་སྐྱེ་བ་སྐྱ་
 མ་ནས་འདི་འོངས་པ་དང་། འདི་ནས་བྱི་མར་འགོ་བ་ཡང་མེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་དེའི་རོང་ནི་བདག་
 ཡོད་པར་མི་སྐྱབ་ཀྱི། ལུས་སྟོ་ཡི་ཉེར་ལེན་ཡིན་པ་ལ་གཞོད་བྱེད་དང་། མ་ཡིན་པའི་སྐྱབ་བྱེད་རྒྱས་
 པར་བཤད་པའི་སྟོ་ནས་འཁོར་བ་སྐྱ་བྱི་ཡོད་པར་བསྐྱབ་པས་འཁོར་བ་ལ་སྐྱ་ར་འདེབས་ཀྱི་མཐའ་
 སེལ་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་ལུས་ལས་སྟོ་དང་། སྟོ་ལུས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ཡིན་པ་དེ་དག་རིགས་པས་
 བསལ་བ་ན། དེ་ལས་གང་འབྱུང་སྟོམ་པ་ལ། དེའི་རོང་རིག་པའི་ཡ་མཐའ་དང་མ་མཐའ་བྱག་མེད་དུ་
 བསྐྱབ་པས་ནི། འཁོར་བར་འགོ་འོང་དང་། དེ་ལས་གོལ་བར་བྱེད་པོའི་བདག་ཡོད་པར་གོ་ནས།
 རྒྱང་འཕེན་ལས་རྒྱ་འབྲས་ལ་ཡིད་ཆེས་པར་བྱས་ནས། མངོན་པར་མཐོ་བའི་ལམ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་
 ལ་འཇུག་པར་བྱེད་ཅིང་། ཐར་པ་ཙམ་ལ་ཡིད་འབྲེན་པར་བྱེད་དོ།

ཐར་པའི་འདོད་ཚུལ་ནི་གཉིས་ལས། སངས་རྒྱས་པའི་ལུགས་ནི། གོང་དུ་བྱངས་མ་ཐག་པ་
 དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་འདོད་པའི་བྱི་རོལ་པ་ལ། རྟོག་གི་པ་དང་། གསང་སྟགས་པ་གཉིས་ལས། དང་པོ་
 ལ་འདིར་བཤད་པ་གསུམ་ལས། བྱེ་བྲག་པ་ནི། རི་སྤྱིད་བདག་དང་བདག་གི་བ་དག་གི་འཕྲོ་འདུ་ཡི་
 འབྲེལ་པ་མ་ཆད་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་འཁོར་བ་དང་བདག་གི་བ་སྟོན་དང་བཅས་པར་བསྟོམ་པས་དེར་ཤེས་
 པ་ན། གཉིས་པོའི་འབྲེལ་པ་ཆད་དེ། བདག་གཅིག་སྤུ་ཡན་གར་དུ་གནས་པ་ལ་ཐར་པའི་རོང་འཛིན་
 དང་། གྲངས་ཙན་པ་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་རྣམ་འབྱུར་ཀུན་ལ་ལོངས་སྟོན་འདོད་ཀྱི་བསམ་པ་
 སྐྱེས་བ་དེའི་ཆོ། སྤྱི་གཙོ་བོ་ཞེས་བྱ་བ་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་རྣམ་འབྱུར་ཀུན་གྱི་
 མཛོད་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེའི་ནང་ནས། སྟོ་འམ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་འབྱུར་མཐའ་ཡས་པ་སྐྱུལ་

ནས་ལོང་སྟོང་པར་བྱེད་པ་དེ་སྤྱིད་དུ་ནི་ལའོར་བ་པ་ཡིན་ལ། སྒྲིམ་བུ་ལོངས་སྟོང་དེས་ཚིམ་ནས། སྒྲིམ་མ་ལྟ་བུའི་རྣམ་འགྱུར་སྒྲིམ་ཚོགས་པ་དེ་གཙོ་བོའི་ངང་དུ་སྟུང་བ་བྱེད་དོ། །བསྒྲིམ་པའི་ལོག་ཏུ་གཙོ་བོ་ཉིད་ཀྱང་ནམ་མཁའི་ངང་དུ་ཐིམ་ནས། ཤེས་རིག་གཅིག་པུར་གནས་པ་དེའི་ཆོ་ཐར་པ་ཉིད་མངོན་དུ་བྱས་པར་འདོད་པའོ། །ཀའེར་བུ་པ་ནི། ལའོར་བར་སྒྲེ་བའི་རྒྱ་ནི་ལས་ཡིན་ཞིང་། ཐར་པ་ལ་གོགས་བྱེད་ནི་ལུས་ཉིད་ཡིན་པས་ལས་ཟད་པའི་དོན་དུ་དཀའ་བྱུང་དང་། ལུས་ལ་ཞེན་པ་ལྡོག་པའི་དོན་དུ་གཅིར་བུ་དང་སྒྲིལ་བའལ་བ་དང་། མཚོན་དང་གཡང་ལ་མཚོང་བ་སོགས་བྱེད་ཅིས་ཟེར་རོ། །དེ་གསུམ་ཀམས་ཀྱང་བདག་ནི་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་དང་། དེར་འཛིན་པ་ནི་སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་དུ་ཁས་ལེན་ཅིང་། བདག་གི་བ་ནི་ཕལ་ཆེར་ཀུན་རྫོབ་སྒྲིམ་མ་ལྟ་བུ་དང་། སེམས་ལས་དོན་གཞན་འབྲལ་རུང་དང་། དེའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཐར་པའི་ཆོ་ན་འཇའ་ཚོན་བཞིན་དུ་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་སུ་ཐིམ་པར་འདོད་དོ། །

དེ་གསུམ་ཀ་ལ་བུན་མོང་དུ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་མ་སྦྱངས་པར་བདག་ལ་ཆགས་པ་མི་སྤྱོད་། དེ་མ་སྦྱངས་པར་བདག་གི་བ་ལ་ཞེན་པ་མི་ལྡོག་ །དེ་མ་ལོག་པར་བྱེད་བྲག་པས་འདོད་པའི་བདག་དང་བདག་གི་བའི་འབྲེལ་པ་གཙོད་མི་རུས། བྲངས་ཅན་འདོད་པའི་སྒྲིམ་བུ་ལོངས་སྟོང་གིས་ཚིམ་པ་མི་སྤྱིད། གཅིར་བུ་པ་འདོད་པའི་ལས་ཟད་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ངལ་བ་དོན་མེད་ཡིན་པ་དེའི་ཕྱིར། བདག་མེད་པར་རྟོགས་ན་ནི། །རང་རང་གིས་འདོད་པ་ལྟར། གཉིས་པོའི་འདུ་བ་ཆད་པ་དང་། སྒྲིམ་བུ་ཡུལ་གྱིས་ཚིམ་པ་དང་། ལས་རྟིང་པས་ཀྱང་འབྲས་བུ་མི་འབྱེན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཕྱོགས་སོ་སོ་ལ་གཞོད་བྱེད་དང་སྒྲུབ་བྱེད་བཤད་པས། ཐར་ལམ་ཐིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འདོད་པ་དང་། དེ་ལྟར་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱི་རོལ་པ་དག །རང་གི་ཐར་ལམ་དུ་འདྲེན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟར་གང་ཟག་གི་བདག་བཀག་པའི་སྒྲོ་ནས་ཕྱི་རོལ་བ་རང་གི་བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཚུལ་ནི། བྱེད་བྲག་ཏུ་སྒྲིལ་བ་ནས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་པ་དག་ཅིང་ཞིབ་ཀྱི་བྱུང་པར་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བདག་འགོག་དང་། བདག་མེད་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི་བྱུང་མཐའ་སྒྲིལ་བ་དེ་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཉིད་དུ་འདུག་པའི་ཕྱིར། བྱུང་མཐའ་སྒྲིལ་བ་དེ་དག་གི་བདག་མེད་དང་པོའི་ཕྱིང་ཞིབ་ཀྱི་བྱུང་པར་ཡང་། དགག་བྱ་ཕྱ་རགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་འབྱེད་དོ་ཞེས་ཟེར་བ་ནི། བོད་ཕྱི་རབས་པ་དག་གིས་བརྒྱམས་པའི་གསང་ཆོག་གོ།

མུ་སྟེགས་གསང་སྟགས་པ་དག་གིས་ནི། དབང་ཕྱུག་གི་དབང་བསྐྱར་བྱས་པས་འཁོར་བ་
 ལས་གོ་ལ་ཏེ། དབང་ཕྱུག་གི་ལུང་ལས་དེ་ལྟར་བཤད་པས་སོ་ཞེས་ལུང་དང་། དེའི་རིག་སྟགས་བཏབ་
 པའི་ས་བོན་གྱིས་ཕྱུ་གུ་མི་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུའི་རིགས་པ་དང་། དབང་ཐོབ་པའི་བྱིས་པ་དག་གི་ལྷས་བྱིས་
 ཡང་བར་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་ལས་སྐྱབ་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ཆར་གཙོང་པའི་རིགས་པ་ནི་སྣ་མ་དག་
 དང་མཚུངས་ལ། རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཡན་ལག་དུ་ནི། དེའི་གཟུགས་སུ་སྐྱུལ་ནས་རྡོ་རྗེའི་ཐེག་པ་ཟབ་
 མོ་དག་སྟོན་པར་མཛོད་པ་ནི་ལུང་གཞན་ལས་ལྷུང་པ་ལྟར་ན། ཁ་དོར་ན་ཆད་མ་གྲུབ་པར་གསུངས་
 པའི་རིགས་པ་འདི་དག་ནི། གཞན་སྟུང་འབྱོན་པ་ཅམ་དུ་མ་ཟད་ཀྱི། རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ཡན་ལག་
 ཉིད་གཙོ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་ཟག་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་གཉིས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ལ། ཆངས་པ་དང་
 རྩབ་འཇུག་ལ་སོགས་པའི་མིང་གིས་བཏགས་ནས། ཤུག་ཐུབ་པ་ཉི་ཁྱད་དེའི་མིང་ཅན་དུ་སྐྱེད་ལས་
 བཤད་པ་བཞིན་ནོ།།

གཉིས་པ་(དེ་འདྲ་དེ་རང་གི་རྒྱ་ལ་ནམ་ཉན་སྒོམ་སོང་དུ་འབྲས་བུ་འི་དྲགས་ཀྱིས་བརྒྱབ་པ་)ལ་གསུམ་སྟེ།

གཞུང་འདི་ཡི་གནས་སྐབས་དང་མཐར་ཐུག་གི་ལྟ་བུ་ཀུན་མཛོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུ་དང་མཐུན་པ།
མཐར་ཐུག་གི་ལྟ་བུ་རྒྱུད་སྒྲིལ་དང་མཐུན་པ། དེའི་ཕྱིར་སྟགས་ལ་འཇུག་པའི་གཞུང་གི་དེ་ཉིད་དུ་
གྱུབ་པའོ།།

དང་པོ་ནི། གཞུང་དེར་ཐེག་པ་གསུམ་ཀའི་ལམ་རྒྱ་ཆེར་བསྟན་པ་ལས། གྲུབ་མཐའ་བཞི་
ཀ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་གྲགས་པའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་བསྟན་པས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་དང་། སེམས་
ཅམ་པ་དང་མཐུན་པའི་གཞུང་བཆོས་ཀྱི་བདག་མེད་བསྟན་པས་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་དང་། མཐར་ཐུག་
གཞུང་འཛིན་གཉིས་མེད་དུ་བསྟན་པས་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལམ་བསྟན་པའོ། །དེ་ཡང་གང་ཟག་གི་
དབང་དུ་བྱས་པའི་གཞུང་བ་མ་དམིགས་པ་ནི་ཉན་ཐོས་ལ་དགོས་པའི་བདག་མེད་དང་། ཕྱི་རོལ་དོན་
ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་གཞུང་བ་ཅམ་མི་དམིགས་པ་ནི་རང་རྒྱལ་ལ་དགོས་པའི་བདག་མེད་དང་ནང་
ཤེས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་གཞུང་བ་མ་དམིགས་པ་ནི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་དགོས་པའི་བདག་མེད་ཀྱི་
ཕྱོགས་གཅིག་ཡིན་ལ། ཡོངས་སུ་རྟོགས་པ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་གཞུང་འཛིན་གཉིས་སུ་མེད་པའོ། །དེ་
བཞིན་དུ་ཐེག་ཆེན་པོར་དགོས་པའི་བདག་མེད་དང་པོ་གཉིས་ཀྱི་བྱང་པར་ཡང་། དེ་དང་དེའི་དབང་
དུ་བྱས་པའི་གཞུང་འཛིན་གཉིས་ཀ་བཀག་པའི་ཆ་ནས་འཛོག་དགོས་ཏེ། གཞུང་འཛིན་གཉིས་ཀ་མ་
བཀག་པར་སྟོང་བ་ཉིད་དུ་མི་འགོ་བ་ནི་བྱམས་པའི་ཆོས་ལུགས་སོ། །དེ་དག་གི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང་། སྤང་
བྱའི་རྟོག་པ་ཇི་སྟེད་པ་གཞུང་རྟོག་དང་འཛིན་རྟོག་གཉིས་སུ་བགྱང་ནས། དེ་རེ་རེ་ལའང་། གང་
ཟག་ལ་དེ་དང་དེར་རྟོག་པ་དང་། ཆོས་ལ་དེ་དང་དེར་རྟོག་པ་གཉིས་སུ་རེས། དེ་རེ་རེ་ལའང་། རྗེས་
ཡོད་དུ་ཞེན་པ་དང་། བཏགས་པའི་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ཞེན་པ་གཉིས་སུ་རེས་པས། དེའི་འགལ་ལྷན་
གྱུར་པའི་གཉེན་པོ་ཡོད་ཤིང་གྱུར་པ་དེ་དང་གྲངས་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འཆད་དགོས་ལ། དེ་འབྲེད་ནི་
གཞུང་འདིར། གཞུང་དང་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ལས། །མཚན་ཉིད་གཞན་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།^{༡༤} །ཞེས་
ལེགས་པར་བཤད་པ་ཡིན་པོ།།

འོ་ན་རྒྱུན་དེར། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་ཡོད་ཤེས་གནས་ལུགས་སུ་གྲུབ་པར་གང་གིས་འཆད་ཅེ་ན།
སྐྱབ་པ་ཡི་ནི་རྟོག་གྱུར་པ། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་།^{༡༥} །ཞེས་བྱ་བའི་ལུང་གིས་འཆད་

པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟ་དེ་རང་གི་ངོ་བོས་སྟོང་པར་བཤད་ན་སྐྱབ་པའི་ཉེན་དུ་མི་རིགས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་
 ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་དེ་ནི་ཡུམ་གྱི་མདོ་ལས་ནམ་མཁའ་ལ་བྱ་ཡི་རྗེས་མེད་པའི་དཔེས་བསྟན་པས་མེད་
 པར་དགག་པ་ཁོ་ན་འོ་སྟུམ་ན། འཕགས་སེང་གི་འཆད་ལུགས་དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་། ཐོགས་མེད་མཆོད་
 གྱིས་དེ་ལྟར་མི་འཆད་དོ། །ཚོས་དབྱིངས་དེ་གནས་གྱུར་པའི་འབྲས་བུ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱར་བཤད་པས་
 ཀྱང་དེར་གྱུབ་པ་ཡིན་ཏེ། རི་སྐད་དུ། ཐུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱེ་ནི། །ཟག་པ་མེད་པའི་ཚོས་གང་དག་ཐོབ་
 གྱུར་༥ ཞེས་བཤད་པས་སོ།།

གཉིས་པ་ནི། འདིར་ནི་སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་ཏེ༥ ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་འབྱུང་
 བ་དེ་ཉིད་རྒྱད་སྟུང་མར། སེམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འོད་གསལ་གང་ཡིན་པ༥ ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་
 ནས་བཤད་པ་དེ་ཉིད་དོ། །ཡང་འདིར། དེ་ཕྱིར་གཉིས་སྟོང་གང་ཡིན་པ། དེ་ནི་དེ་ཡི་འང་དེ་ཉིད་༥ ཞེས་
 པ་དེ་ནི། རི་སྐད་དུ། ཡང་དག་མཐའ་ནི་འདུས་བྱས་ཀྱི། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དབེན་པ་སྟེ༥ ཞེས་
 སོགས་སུ་སྟུག་ཀྱང་གི་བདེན་པ་རང་སྟོང་དང་། ཡང་དག་པའི་མཐའ་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་མི་སྟོང་བར་
 བཤད་པ་དེ་ཉིད་འདིར་འོངས་པའོ།།

གསུམ་པ་ནི། རྩོམ་ཐོག་པར་བཤད་པའི་བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་རྒྱད་དང་། བསྟོམ་པས་ཉམས་
 སུ་སྤྲང་བར་བྱ་བའི་གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་པ་ཡང་འདི་ཉིད་ལས་གཞན་དུ་བྱར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
 རྩར་རི་སྐད་བཤད་ཟིན་པ་དང་། དཔལ་རང་བྱུང་རྩོམ་ཐོག་འཕྲུ་ནས་རྒྱད་སྟུང་རྣམ་པ་བཤད་མཛད་
 པར། རི་སྐད་དུ། སྟོ་གོས་མཚུངས་མེད་བྱག་ཅང་དན་འབག་སོགས། རྣམ་དབྱེ་མཛད་པ་ཐོག་པ་
 སྟེ་དང་མཐུན། །འདིར་ནི་རྒྱད་རྒྱལ་སྟུང་མེད་ཐོག་པ་སྟེ། །བཤད་ཕྱིར་བསྟུས་དོན་དགོས་མེད་མ་
 ཡིན་ནོ༥ ཞེས་དང་། ཟབ་མོ་ནང་གི་དོན་བཤད་པའི་ལུས་རྣམ་གཞག་དུ། དབུ་མའི་རང་བཞིན་
 བདེ་གཅིག་ཉིད༥ །མ་དག་མ་དག་དག་པ་དང་། ཤིན་དུ་རྣམ་དག་གོ་རིམས་བཞིན། །ཀུན་པུངས་
 ཕྱིར་དེ་དོན་རྟོགས་པར་བྱ༥ ཞེས་གསུངས་ལ། དེ་ཡང་ནི་འདིར་བཤད་པའི་འཛིན་རྣམ་ཁྱད་པར་
 གསུམ་ལྟན། གཞི་ལས་འབྲས་བུའི་གནས་སྐབས་གསུམ་དུ་བྱེ་ནས་བཞག་པའི་ཆོ་དེ་དང་ཁྱད་པར་

འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མིན་ནོ།།

རི་རྒྱུད་བཤད་པའི་དོན་འདི་དག་ལ་ཕྱི་རབས་པས་སྐོལ་བ་གཉིས་ཤིག་བྱུང་སྟེ། རི་བཙུན་
ཀྲུ་མ་རའི་གསུང་གིས། དབྱེས་པ་དོན་རྗེའི་རྒྱུད་གསུམ་མན་དག་དང་བཅས་པ་ནི་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་
དུ་གནས་སོ།^{༡༥} ཞེས་དང་། དེའི་ཆོ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ལ་ཐལ་བ་སྤང་བའི་དོན་དུ་དེའི་རིམ་ལྡེའི་ཡ་
གྲུལ་གྱི་འོད་གསལ་བའི་རིམ་པ་ཡང་མེད་དགག་ཏུ་བཤད་ནས། དེ་ཡི་ངོས་འཛིན་མ་ནོར་བར་འཆད་
ཤེས་པ་སྟོན་ཆད་བོད་དུ་མ་བྱུང་ངོ་ཞེས་དང་། དུམས་པས་ཕྱི་བའི་སྒྲིལ་དུ། གཉིས་མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་
ངེས་དོན་མཐར་ཐུག་ཏུ་བསྟན་པ་དེ། སེམས་ཙམ་དུ་འཆད་པར་བཞེད་ནས། སེམས་ཙམ་པའི་གྲུབ་
མཐའ་དཀྱིས་ཕྱིན་པར་འཆད་ཤེས་པ་ཁོ་བོ་ལས་གཞན་མ་བྱུང་ངོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །བཙོང་ཁ་པ་
ཆེན་པོས་ནི། འདུས་པའི་འོད་གསལ་གྱི་རིམ་པ་དང་། ཐལ་གྲུབ་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྟོང་བ་ཉིད་ཡུལ་དང་
ཡུལ་ཙན་དུ་སྒྱུར་བ་ཡིན་ནོ།^{༡༦} ཞེས་དང་། འཛིན་རྣམ་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་སེམས་ཙམ་པའི་ལུགས་
སུ་རྒྱ་བས་བཤད་ཅིས་ཀྱང་གསུང་ཞིང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་མེད་སེམས་ཙམ་པའི་གཞུང་དུ་འཆད་མ་
བདེ་ནས། གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་གཉིས་རྣམས་གཞན་དུ་མེད་པ་ཞེས་འབྲུག་པ་ཉིད་དུ་སྒྲོ་བཏགས་
ནས་འཆད་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་ཆད་མ་གྲུབ་པར་བཤད་པའི་འཛིན་ལྟ་དང་། དེའི་འགལ་རྒྱུར་
འཆད་པའི་བདག་མེད་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ནི་ལེའུ་དེ་ནས་ངོས་མ་ཟེན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་
གྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། ང་ཙམ་དང་གང་ཟག་སོགས་མེད་ན། ལས་བྱེད་པ་པོ་དང་། རྣམ་སྒྲིན་སྟོང་བ་པོ་མེད་
པས་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྟེན་ལ་སྒྱུར་བ་བཏབ་པ་དང་། ཆོས་ཙན་ཆད་གྲུབ་ཀྱི་སྟེང་དུ། དགག་བྱ་བདག་
དང་བདེན་པ་མ་བཀག་ན། བདག་མེད་དང་བདེན་མེད་གོ་ཆད་པོ་མི་འབྱུང་བ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་
ཀྱི་དགོངས་པའོ་ཞེས་འཆད་དེ། བཞེད་པ་ཕྱི་མ་འདི་ལ་ནི་རི་རྒྱུད་དུ། གང་ལ་བདག་ཏུ་འཛིན་པས་
དམིགས་གཏད་པའི། །བདག་དེ་བཅིངས་གོལ་ཀྱན་གྱི་བྱེད་པོར་སྤྲོ། ལུ་སྟེགས་གཞུང་དང་ཁྱད་པར་
མ་རྟེན་པའི། །ཆོས་ལུགས་འདི་དག་དོགས་པའི་གནས་སུ་མཐོང་།^{༡༧} ཞེས་སྟོན་ཉིད་ནས་སྤྲོས་
ཟེན་ཏེ། ཆད་མ་གྲུབ་པ་ནས་བྱུང་བའི་ཕྱོགས་སུ་བྱེད་འཆད་ཚུལ་འདི་དག་ལ་བསམ་པའོ།།

དེ་ལྟར་བཤད་པ་མཐའ་དག་གིས་གྲུབ་པའི་དོན་ནི་འདི་ལྟར། ཐབས་སྟོན་པའི་ཆ་ལ་མི་

མཐུན་པ་ཆེར་མེད་པས་ན། རེ་ཞིག་ལྟ་བུའི་ཆ་ལ་རིམ་པར་བྱེ་བ་ནི། ཐེག་པ་ཐུན་མོང་དུ་བསྟན་པ་
 དང་། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་ལོ། །དང་པོ་ནི། བདེན་པ་བཞེས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བཀའ་སྩལ་
 པའི་དོན། ཚད་མ་གྲུབ་པར་ཁ་སྐོང་ལུགས་ལ་མཚོན་པ་དང་བཅས་ཏེ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་ནི། གྲུབ་
 མཐའ་ཀུན་གྱི་ཆེ་མོར་གྱུར་པའི་དབུ་མ་སྟེ། འདི་ལ་ནི། དུམས་པ་དང་ཐོགས་མེད་མཆེད་ཀྱིས་བཞེད་
 པའི་དབུ་མ་དང་། རིགས་ཚོགས་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པས་བཤད་པའི་དབུ་མ་དང་། གསང་སྤྲུགས་
 གླུ་མེད་ཀྱི་དབུ་མ་སྟེ་གསུམ་མོ། །དེ་གསུམ་པོ་རེ་རེ་ལ་ཡང་། ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་འདོགས་བཅད་པའི་
 ལྟ་བུ་དང་། བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱོང་བའི་ལྟ་བུ་གཉིས་གཉིས་སུ་བྱེ་ནས། གཞུང་སོ་སོའི་དངོས་
 བསྟན་ལ་དབུ་མ་ཐོག་མཐའ་གཉིས་རིགས་པས་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་ལུགས་དང་། བསྒྲོམ་པས་ཉམས་
 སུ་བྱོང་བྱར་རགས་རིམ་ནས་མཐུན་པ་ཡིན་ཏེ། སྒྲོ་འདོགས་བཅད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་གཟུང་འཛིན་
 གཉིས་སུ་བྱེ་ནས། བཅད་བྱའི་སྒྲོ་འདོགས་ནི་གཟུང་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་གཉིས་སུ་བསྐྱུས་ནས་གཙོད་
 བྱེད་སོ་སོ་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལ་འཆད་པར་མཐུན་ཞིང་། བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱོང་བྱ་ཡང་གཉིས་
 མེད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་ལ་འཆད་པར་མཐུན་པས་སོ། །

དབུ་མའི་ཚུལ་བར་པ་དེར་ནི་རིགས་པས་སྒྲོ་འདོགས་གཙོད་པའི་ཡུལ་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་མ་
 ཟད་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཡང་འཆད་པས། བཤད་མ་ཐག་པ་དག་ལས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་། བསྒྲོམ་པས་
 ཉམས་སུ་བྱོང་བྱ་ནི། རིགས་ཚོགས་སུ་ཐོས་བསམ་གྱིས་དབྱད་པ་ལས་གཞན་དུ་མི་འཆད་ལ། བསྟོད་
 ཚོགས་སུ་ནི། དོན་དམ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དང་། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་དོ་རྗེ་ལ་བཤད་པས། མཐར་ནི་
 དབུ་མའི་ཚུལ་གསུམ་ཀའང་བསྒྲོམ་པས་ཉམས་སུ་བྱོང་བྱ་མཐུན་པ་ཁོ་ན་ལོ། །དེ་ལ་དགོངས་ནས་ཚུལ་
 གསུམ་གྱི་སྒྲོན་མེར། དོན་གཞི་ནའང་²⁶⁾ ཞེས་སོགས་དང་། རྩ་ལྷན་ཀྱི་རས་དབུ་མའི་རྒྱན་དུ། དུམས་
 པ་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གསུང་ཞིང་། །སྤྲུལ་གྱི་བཞེད་པ་ཡི། ཚད་མ་ལུང་དང་ལྷན་གྱུར་བའི། བདེན་
 པ་གཉིས་པོ་འདིར་བཤད་བྱ།²⁷⁾ ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་བཤད་པའི་ཆོན་གསང་སྤྲུགས་སུ་ཡུལ་
 ཅན་བདེ་བ་ཆེན་པོས་ཡུལ་སྟོང་ཉིད་རྟོགས་པ་དང་། ཡར་བྱིན་དུ་སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་
 ཀྱིས་དེ་ལྟར་རྟོགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་འབྱུང་བ་ཡིན་གྱི། དབུ་སེམས་སུ་གྲགས་པའི་གཞུང་ནས་འབྱུང་

བའི་ངེས་དོན་གྱི་ངོས་འཛིན་མཐའ་དག་མེད་པར་དགག་པ་ཉིད་དུ་བཤད་ནས། བདེ་སྟོང་གི་སྒྲོར་
ལུགས་ཞེས་བྱ་བའི་བ་སྟན་འབད་ཚྭ་ཆེན་པོས་མཛད་ནའང་། ཇི་བཞིན་འབྱོར་བ་མ་ཡིན་ཏེ། གཞན་
སེལ་བའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་སྒྲོན་ཆེན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཉིད་ལས་མ་འདས་པའི་བྱིར།

རང་བཞིན་གྱི་འོད་གསལ་བའི་སེམས་དེ་ཉིད་མྱོང་བྱར་བྱས་ན། བདེ་བ་དང་སྟོང་བ་བྱུང་དུ་
འབྱོར་བ་དང་། ཨེ་ཤྲོ་དང་། དགུམ་པའི་དོ་རྩེ་དང་། འཁོར་ལོ་སྒྲོམ་པ་དང་། དཔལ་ལྷན་འདུས་པ་ལ་
སོགས་པར་འགྱུར་བ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། ལྷ་བ་རིམ་འཇུག་གི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་སྟོན་པའི་
གཞུང་ལས་ཇི་སྟེད་དུ། དེ་ལ་བྱེ་བྲག་སྒྲུབ་བ་བསྟན། །མདོ་སྤེལ་ཡང་དེ་བཞིན་ནོ།^{༡༧} །ཞེས་པས་ཐེག་
པ་བྱུན་མོང་གི་ལྷ་བ་དང་། བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷ་བ་ལ། ཉམས་སུ་མྱོང་བྱ་སྒར་བསྟན་ནས། སྒྲོ་
འདོགས་གཙུག་པའི་རིམ་པ་བྱིས་བསྟན་པ་ནི། རྣལ་འབྱོར་སྒྲོལ་བ་དེ་ལས་བྱིས། །དེ་རྩེས་དབུ་མ་
བསྟན་པར་བྱ།^{༡༨} །ཞེས་པས་ཡར་བྱིན་ཐེག་པའི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷ་བ་སྒྲོམ་བཤད་ནས།
སྒྲགས་ཀྱི་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལྷ་བའི་ཆེ་ནི། ཐོས་བསམ་གྱིས་སྒྲོ་འདོགས་གཙུག་ཚུལ་ནི་སྒྲ་མ་
ལས་གཞན་དུ་མེད་ལ། རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་མཁས་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས། རྟོགས་བྱ་བྱུང་པར་ཅན་
ཞིག་རྟོགས་ཚུལ་སྟོན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། སྒྲགས་ཀྱི་རིམ་པ་ཀུན་ཤེས་ནས། །དེ་རྩེས་ཀྱི་དོ་རྩེ་
བསྟན།^{༡༩} །ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྤེལ་བདུན་མཛད་པོ་འདི་ལ་ཇི་སྟེད་བཤད་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་མངའ་བར་དགོངས་ནས།
ཇི་སྟེད་དུ་འཇམ་དཔལ་རྩ་བའི་རྟོག་པ་ལས། ས་རོལ་རྟོལ་བ་བསྒྲོག་ནས་ཀྱང་། །དེ་བཞིན་སྒྲོམ་
བཅུ་ན་སྒྲགས་ཀྱང་འགྲུབ།^{༢༠} །ཅིས་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ།།

སྤྱི། བྱགས་རྩེའི་དབང་ལྷག་སྒྲུན་རས་གཟིགས་དབང་པོ། །ལ་ལར་བྱུང་བ་ཉིད་དང་
ཚངས་པ་དང་། །གཞན་དུ་འཛམ་གླིང་སྒྲུལ་པའི་སྒྲུར་བསྟན་ནས། །འགྲོ་ཀུན་འབྲེན་མཛད་དེ་ལ་
བྱག་འཆལ་ལོ། །འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ལུང་ཐོབ་ནས། །ཆོས་ཀུན་སྒྲེ་མཆེད་གཙུག་མར་
མཛད་པ་ཡི། །རིགས་པའི་ལམ་སྒོལ་དང་པོའི་སྒྲོ་བྱེད་ནས། །ཁྱོགས་ཀྱི་ས་སྒྲུངས་སྒྲུང་པོའི་ཞབས་དེར་

དད། སྐྱབ་བྱེད་འཕྲུལ་གྱིས་བྱབ་བསྟན་ཕྱུན་པོ་བཏེག། སྐྱན་འབྱེན་རྩལ་གྱིས་བྱིར་ཕྱོལ་སྟོབས་ཆེན་
མཁན། །འཇུག་པ་རྣམ་པ་ཅུའི་སྒྲོལ་གར་མཁན་དེ་ལྟར། སྐྱབ་པའི་སར་བཞུགས་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་
མཚན། སྟོན་མེད་ཉི་མས་གཞན་ལ་མ་གྲགས་པའི། །ལུང་རིགས་ཏྲ་བ་དུན་ཆེབས་ནས་ཆོས་འདི་
པའི། རྩོམ་ཚར་མི་འདྲའི་ལྟ་མོ་ཅི་ཡང་བསྟན། །དེ་ནས་འཆད་མཁས་ཉི་ལྔ་ལྟ་བུ་པའི་འོག་སྟེ་
བདུན་ལུགས་བརྒྱ་གསལ་པའི་སྟོབས་ངས་མ། སྐྱ་བར་ནམ་ལངས་བྱེད་པོ་ས་སྤངས་ཆོ། བུན་
མཚམས་ལྷན་པའི་མལ་དུ་ལུན་རིང་ཉིལ། སྟོན་བྱོན་ཁེལ་ཡོད་རྣམས་ལ་མ་གྲགས་པའི། རྟོག་དཔྱད་
མང་བྱས་བདེན་བརྟན་བསྟེན་བསྟེན་མཁན། བྱིས་རྣམས་མགོ་རྒྱུད་དཀྱུག་པའི་འཕྱོན་མ་པས། །འོག་
ཞུགས་གཏམ་གྱིས་དིང་སང་འདི་ན་སེམ། །འདི་བྱོན་ལུང་གི་ཉི་མ་རིགས་པ་ཡི། །རྗེས་འབྲང་ཆ་གས་
བསགས་པ་འདི་གར་ཆོ། །འདབ་བརྒྱའི་ཆལ་དང་ལྷན་ལ་འབྲེང་མང་པོ། རྒྱས་མཛད་གྲགས་པ་སྤར་
བྱོན་མིན་ནམ་ཅི།

གང་བཤད་འདི་ནི་གསར་བྱུང་མིན་ནོ་ཕྱགས་སྤང་གྲགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐད་སོར་བཞག། །
ཐོགས་མེད་མཆེད་ཀྱི་སྟོལ་ལས་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ་མ་ཡམ་བྱམས་པའི་གཞུང་ཇི་བཞིན། །གསར་བྱུང་
ལུགས་ཞེས་ཕྱོལ་བར་བཟོད་ན་ལུང་དང་རིགས་པའི་དཔུང་ཅན་དེ་བཤོམས་ལ། །མཁས་དང་གཟུ་
དང་གན་འབྱེད་དང་བཟོད་དཔང་པོའི་དྲུང་དུ་བག་ཡོད་བྱོས་ཏེ་ཕྱོལ། །མི་བཟད་ལྷན་ཆེན་འཛམས་
པའི་སྟོབས་མངའ་བ། སྐྱ་སྐྱབ་རིགས་གཞུང་ཉམས་པ་མེད་བཞིན་དུ། རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གོང་
ནས་གོང་སྟེལ་བ། ཐོགས་མེད་གཞུང་བཞིན་མི་འགལ་བཤད་འདི་ནི། ཁང་ཞིག་གང་གིས་གང་དུ་
རྒྱས་བཏབ་མ་གྱུར་ཡོད་མིན་པ་དེ་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ལུང་། ཁང་ལས་བྱུང་བ་མདའ་བསྟན་ཞལ་དེ་
སྤར་བྱོན་གྱུར་པ་འཕྲིན་ལས་དབང་པོ་ཀླུ་འཛམ་ན། ཁང་གི་བཀའ་གནང་བྱིར་ན་འདི་བྱས་དོན་མེད་
མིན་ནོ་ཞོངས་གང་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བཟོད་མཛོད། །བཀའ་གིས་དཔལ་འབར་འཛམ་སྤྱིར་རྒྱན་གང་ནི། །འཆར་
བར་བཞེད་ན་ཉིམ་ཉིད་གྱུར་བ། །ནམ་ཡང་ལུབ་མིན་སྤྱིར་བཞིའི་མཁའ་ལ་གསལ། །འཕྲིན་ལས་དབང་
པོ་ནམ་ཡང་འཆར་བྱེད་ཤོག །འཛམ་སྤྱིར་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ཡི། །ཉི་མས་སྤྱིད་དང་ཞི་བ་ལ། །ཁྱོད་ས་
དང་ཆགས་ཁྱོད་ལྷན་པ་ནི། མ་བསལ་ཅི་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། །གང་གི་རྟོགས་པའི་རྒྱ་མཚོར་ཡང་། །སྟོབས་

སོགས་ཡོན་ཏན་ཆར་ཆེན་པོ། །མ་ཐེབས་ཅི་ཡང་ཡོད་མེད་པ། །དེ་ཕྱིར་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་མཆོའི་
གཏེར། །ཡང་ན་ཆོས་ཀྱི་སྒྲིལ་དབྱངས་ནི། །སྟོགས་དང་ཕྱོགས་བྲལ་རྣམས་སུ་ཡང་། །བྱུང་བ་བཞིན་དུ་
ཆེར་བསྐྱགས་པས། །འཁོར་ཆོགས་ཀྱི་མཆོའི་དབྱས་བཞུགས་པའོ།

དེ་ལྟར་དེ་བརྒྱམས་པ་ལས་ནི། །བྱང་བའི་དགེ་བ་ལམ་གསུམ་པ། །སྒོལ་ཆེན་ཀླན་དང་
ལྷན་ཅིག་ཏུ། །བསྟན་པའི་རྒྱུ་མཆོར་འཇུག་བྱེད་ཤོག །ཡང་འདིར་མ་རྣམས་སྤྱིད་པ་ཡི། །རྒྱུ་མཆོའི་ཆེན་
པོ་དེ་བརྒྱལ་ནས། །འཕྲིན་ལས་ལྷན་གྲུབ་རྫོགས་པ་ཡི། །སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་བྱ་བྱིར་བཞུ།

ཅེས་ཚད་མའི་མདོ་དང་གཞུང་སྤེལ་བྱུང་གི། །གང་ནས་བྱང་བའི་ཁྱད་པར་དང་། །རྒྱ་བོད་ཀྱི་
སྒོལ་འབྱེད་མཁན་པོས་ཇི་ལྟར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ལ་མ་འདྲེས་བར་རྣམ་པར་གཞག་པ། །ཉིན་མོར་བྱེད་པའི་
སྤྲང་བས་དཔྱོད་ལྷན་མཐའ་དག་མཁུ་བྱེད་ཅེས་བྱ་བའི་བསྟན་འཛོམས་འདི་ནི། །དུས་གསུམ་གྱི་སངས་
རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་དབང་པོ། །རང་བྱུང་ཀླན་མཁུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་བོའི་ཞལ་ལྷན་ནས་བཀའ་
གནང་བ་བདག་པོའི་རྒྱུན་དང་། །ཕྱི་དུས་ཀྱི་ཚད་མ་པ་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱི་འཛོལ་གཏམ་དབྱངས་སུ་ལེན་པ་
དག་གིས་དམིགས་པའི་རྒྱུན་དང་། །རང་གི་ཤེས་རྒྱུད་ལྷན་པའི་བཀའ་ཆགས་གསལ་བར་སང་བས་དེ་མ་
ཐག་པའི་རྒྱུན་བགྱིས་ཏེ། །ཡུལ་དབྱས་ཀྱི་གྲོག་པ་པ། །དཔལ་ལྷན་མཆོག་ལྷན་དྲི་མེད་ལེགས་པའི་
སྒོས། །རང་ལོ་དོན་བཞི་པ་ལྷགས་མོ་བྱའི་ལོ་དཔོ་ཡི་སྒྲིབ་པའི་ཡར་ཆོས་བརྒྱུད་ལ། །གཙང་གཡས་རུ་
གསེར་མདོག་ཅན་ཞེས་པའི་ཆོས་ཀྱི་གྲུ་ཡངས་པའི་དབྱས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། །ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་
གྲུབ་བར་བགྱིས་པའི་ཡི་གེ་པ་ནི། །ཀོང་སྟོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་པོའོ། །

ལྷ་སྒྲིག་པའི་མཆན།

ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་མཆན།

༡ གྲུ་མ། གངས་ཚན་རིག་མཛོད། རྗེ་ས་པའ་གྱི་གསུང་འབུམ་ཆ་ཚང་ཞིག་གྱི་ལོ་༡༩༧༩ ལོར་བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་གངས་ཚན་རིག་མཛོད་དེབ་ཨང་༩༩ ནས་ ༩༧ བར་མ་ཕྱི་སྡེ་དགེ་ཤིང་དཔར་ལ་བཅོལ་ཏེ་དཔར་དུ་བཏབ་པར་འདིར་མཆན་དུ་གངས་ཚན་རིག་མཛོད་ཅེས་བསྐྱུས་མིང་བཏགས་ཡོད།

༢ འབྲེལ་རང་འགྲེལ། རིགས་གཏེར་གྱི་རྩ་བ་དང་རང་འགྲེལ་སྡེ་དགེ་དཔར་མའི་(རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།)ནང་བཞགས་པའི་རྩ་ཆོག་རྣམས་སྐད་མང་པོར་ཆོག་ཅུང་མི་འབྲེལ་བྱུང་བ་རྣམས་ཡན་ཚུན་བསྐྱར་ཞིག་གིས་འདིར་མཆན་དུ་རང་འགྲེལ་ཞེས་མཆན་བཀོད་ཡོད།

༣ གསལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༤ སྐྱེས་པའི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༥ སྐད་ཅིག་པ་གཅིག་གངས་ཚན་རིག་མཛོད།

༦ བརྟན་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༧ རྒྱུ་གངས་ཚན་རིག་མཛོད།

༨ རང་འགྲེལ་དུ་ལྷོས་མི་ལྷོས་ཞེས་བྱུང་བ་ཡལ་ཆེར་དག་པར་སྣང་མོད་མ་དཔེ་རང་སོར་བཞག

༩ མ་དཔེར་གཉིས་ཀར་དགོས་ན་ཞེས་བྱུང་མོད། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར་དུ་གཉིས་ཀར་དོགས་ན་ཞེས་བྱུང་བ་ལྟར་བཅོས།

༡༠ མཐོང་ན། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༡༡ གྱི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༡༢ དེ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༡༣ བསྐྱབ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༡༤ མཐོང་བའང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

༡༥ ཕྱགས་རེས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར། སྡེ་དགེ་ལ་བརྟན་བོད་དཔར་གོ་རམས་པའི་འགྲེལ་པའི་དེབ་ཏུ་བཞགས་པའི་རྩ་ཆོག་ལ་ཕྱགས་རེར་ཞེས་འཕོད་འདུག

༡༦ དེ་མིན་རང་བཞིན་ལ་སོགས་པ། རང་འགྲེལ། མ་དཔེད་རང་འགྲེལ་དུ་བཞགས་པའི་དབར་ཆོགས་འདི་ལ་མི་འབྲེལ་བའི་ཕྱད་པར་ཆོན་པོ་ཐོན་པ་དབྱུད།

- ༡༧ སྤྱི་ཡི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༨ མ་དཔེར་སྟོབས་ཀྱི་ཞེས་འབྲེལ་སྐྱབྱང་ཡང་། རང་འགྲེལ་ལྟར་སྟོབས་ཀྱིས་ཞེས་བྱེད་སྐྱར་བཅོས།
 ༡༩ མ་དཔེར་ཉིད་ཀྱི་ཞེས་འབྲེལ་སྐྱབྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་ལྟར་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་བཅོས།
 ༢༠ བཅད། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༢༡ དད་དུ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༢༢ སྤྱོད་ཅོག་པའི་འཇུག་ཚུལ་ལྟར། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༢༣ གཅིག་ལ་གཅིག་ཏུ་མ་གཏོགས་པ། ཞེས་མ་དཔེར་བྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་དུ་བྱང་བ་ལྟར་བཅོས།
 ༢༤ བྱེད་བྱིར་རྣམ་པར་བྱེ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༢༥ མི་སྣང་བའི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༢༦ མི་སྣོས་ཀྱང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༢༧ འཇུག་པ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༢༨ མ་དཔེར་བྱིར་འདོད་ཅེས་བྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་དུ་བྱང་བ་ལྟར་བཅོས།
 ༢༩ གཅོད་ན་འགལ་སྒྲམ་གཏོགས་པས། མ་དཔེ། འདིར་རང་འགྲེལ་ལྟར་བཅོས།
 ༣༠ བྱེད་པ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༣༡ དེ་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༣༢ བརྟགས་པའི་སྟོན་ནས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༣༣ དེ་ན། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
 ༣༤ དབྱང་པ་ནི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༣༥ ཉིད་ཀྱིས་ནི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༣༦ མ་དཔེར། ལྷོག་པའི་དངོས་པོ་གྲུབ་པར་གསུངས། ཞེས་བྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར་ལྟར་བཅོས།
 ༣༧ མ་དཔེར་སྤྱི་ཡི་ཞེས་འབྲེལ་སྐྱབྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར་བཞིན་བཅོས།
 ༣༨ འདི་ཡི་འདི་ཞེས་སྒྲེལ་བ་ནི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༣༩ ཅོག་འགྱུར། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༤༠ གསལ་བ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༤༡ རང་གི་མཚན་ཉིད་ཉིད་ལ་སྟོར། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

- ༤༩ དེ་བཞིན་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་པས། གངས་ཅན་རིག་མཛོད། ཚིག་དོན་འགྲེལ་བའི་སྐབས་དོན་དང་གེས་པའི་རང་མཚན་གཉིས་
དང་། དོན་གྱི་སྒྲི་དང་སྒྲ་དོན་གྱི་སྒྲི་གཉིས་བཅས་བཞེད་བརྗོད་བྱ་རྩི་འཐད་པའི་བཤད་པ་མཛོད་པས། མ་དེང་བྱུང་བ་ལྟར།
དེ་བཞིན་བརྗོད་བྱ་མ་ཡིན་པས། །ཞེས་པ་དེ་ག་རང་དག་པར་མཛོད།
- ༤༩ ཞེས། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
- ༤༩ བདེན་པ། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༤༩ བརྟགས་པ། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༤༩ མེད་ཕྱིར། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༤༩ ཆད་བྱས་འགྲེལ་པས་གོ་བ་ལ། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༤༩ བརྟགས་པ། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༤༩ ཉིད་རུང་། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༠ ལྷུང་། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
- ༥༡ ལྷུང་ལྷུང་གྲུ་མི་སྒྲེད་པས། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༡ ལྷུང་། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
- ༥༡ མ་དཔེ། རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱང་ཞེས་ས་ཡང་འཇུག་བྱུང་ཡང་རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར་དང་། སྒྲེད་གེ་ལྟར་བཅོས།
- ༥༤ ལྷུང་པ་གྲུང་། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༤ དེ་ཡི། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༤ ཉེ་བར་ཞ་བར་འདོད། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༥ སྒྲེ། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༥ སྒྲོ་འདོགས་ཕྱིར། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༥ དེ་ཡི། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༥ སྒྲངས། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༦ རྟོག་པའི། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
- ༥༦ འགོད། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༦ འགལ་ན། རང་འགྲེལ་སྒྲེད་པར།
- ༥༦ བསྐྱུང་ཕྱིར། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།

- ༤༥ ཡིན་གྱི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༤༥ མཚན་གཞི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༤༦ རོན་བསྐྱབ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༤༧ བརྟ་ལས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༤༨ ཉིད་ལས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༠ གསུམ་པ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༡ རྟོགས། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
 ༥༢ བྱའ་ཆེས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༣ མི་བསྐྱ། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
 ༥༤ རྟོགས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༥ རྣམ་པར། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༦ འབྲུལ་པའི། གངས་ཅན་རིག་མཛོད།
 ༥༧ བརྟགས་ནས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༨ མི་འབྲུལ་བའོ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༩ ལས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༠ འཛོག་པ་འབྲུལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༡ གསུམ་གྱིས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༢ ཐབས་ཞན། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༣ ཆོག་གིས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༤ སེམས་ལ་གཞན་ལས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༥ མི་བརྟན་ཕྱིར། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༦ སྤྲ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༦༧ བརྟོག། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༡ རྣམ་བཅའ་བ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༢ དགག་བྱེད། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

- ༥༥ ཇེ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༥༧ ཚད་མར། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༠ གཉིས་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༡ རོན་རིག་སྒྲུབ་ས་རང་རང་གི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༩ མེར་སྒྲང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༩ ཚོགས་དང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༧ རྟོགས་པ་བཏགས་པའི་མིང་དུ་འདོད། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༧ རྟོག རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༩ ཐུར་པའི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༧ ཡི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༩ ཐྱོགས་ཀྱི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༧༧ ཡི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༠ རྒྱ་རོན་གསུམ་གྱིས་ཚོས་གཉིས་སྒྲུབ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༡ ཤེས་བྱ་གཉིས་ཀྱི་ལོག་པ་དང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༩ ལྟོག་པ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༩ ལྟོས་པ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༧ ཚོས་དང་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་དང་འདྲ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༧ ཚོས་ཀྱི་གསལ་པས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༧ དེ་ཡིས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༧ དངོས་འགྲེལ་བཀག་ཟིན་ལྟན་ཅིག་ནི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༩ ཐྱོགས་དང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༠༧ ཐྱོགས་ཚོས་དོན་ནི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༡༠ རྟོགས་ལ་འགྱུར་བ་མེད་ཕྱིར་འགལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༡༡ བརྟན་པ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༡༩ བསྒྲུ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

- ༡༡༥ དཔྱོད་ནས་ཁས་སྤངས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༡༦ འགྱུར་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༡༧ དཔྱོད་པའི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༡༨ ཀུན་དང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༡༩ མི་སྲིད་དོ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༠ འཇུག་པའི་ཕྱིར། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༡ ཡུལ་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༢ ཁྱབ་པས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༣ བསྐྱབ་པ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༤ སྤྱབ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༥ སྦྱོར་བའི་བད། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༦ བརྗོད་རུང་གི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༧ རྗེས་དཔག་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༢༨ མ་དཔེར། སྐོལ་བ་གཉིས་ལ་སྦྱོན་ཡོད་ཀྱིས། །ཞེས་བྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་བཞིན་བཅོས།
 ༡༢༩ ལྷུང་མ་འདུས། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༠ དམ་བཅས་ལ་གཞོད་དམ་བཅའ་གཞན། །རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༡ དོན་གྲེལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༢ དོན་མིན་སྒྲ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༣ སྤྱབ་པའི་ཡན་ལག་མིན་པར་འདུས། །རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༤ བསྐྱབ་པའི། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༥ ཁོངས་སུ་འདུ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༦ མ་དཔེར། རྩོགས་ཅམ་ཕྱི་སྟེ་བཤད་པ་ཡི། །ཞེས་བྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར་ལྟར་བཅོས།
 ༡༣༧ མ་དཔེར་གསུམ་པོ་ལྟ་གཅིས་བྱང་ཡང་རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར་ལྟར་གསུམ་པོ་ལྟ་གཅིས་བཅོས།
 ༡༣༨ གཉིས་པའང་། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
 ༡༣༩ འབྲས་བྲ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།

- ༡༤༠ རྒྱལ་བྱེད་ཡང་དག་ རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
- ༡༤༡ དབྱེ་བ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
- ༡༤༢ བརྒྱབ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
- ༡༤༣ རག་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
- ༡༤༤ འབྲས་བུ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
- ༡༤༥ བརྒྱུག་པ་རང་རིག་ རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
- ༡༤༦ བརྒྱུག་པ་ལ། རང་འགྲེལ་སྡེ་དཔར།
- ༡༤༧ བརྒྱད། སྡེ་དགེ

ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མཆན།

- ༡ ལམ་མེད། སྤྱི་ལོ་༡༩༧༥ ལོར་སྤྱི་ཚུན་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་ནས་ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རྩ་བ་དང་འགྲེལ་པ་ཞེས་
པའི་དེབ་དཔར་དུ་བརྒྱན་པའི་ནང་གོ་རམས་པའི་འགྲེལ་པ་བཞུགས་པ་དེའི་བསྟུན་མིང་དུ་སྤྱི་ཚུན་ཞེས་བཏགས་ཡོད།
- ༢ བག་མེད་པས། སྤྱི་ལོ།
- ༣ སྡེ་དགེ ༢༠༥༩ བརྒྱན། མདོན་པ། གུ་སྟོབ་དཔོན་དབྱིག་གཞིན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༤ འོག ༡༥ བཅ
- ༤ སྡེ་དགེ ༢༡༠ བརྒྱན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྟུམ་གྱི་ལེའུ་སྟོག ༣ འོག ༡༡༥ བཅ
- ༥ སྡེ་དགེ ༢༠༤༩ བརྒྱན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། མདོན་པ་ཀུན་བརྒྱས། ལེའུ་ ༡ འོག ༥༤ བཅ
- ༦ སྡེ་དགེ ༢༡༥༡ བརྒྱན། དབུ་མ་འ སྟོབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། དབུ་མ་ལ་འཕྲུག་པ། སེམས་བརྒྱེད། ༥ སྟོག ༢༣ འོག ༢༠༥ བཅ
- ༧ སྡེ་དགེ ༢༡༡༡ བརྒྱན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྟུམ་གྱི་ལེའུ་ ༡ འོག ༡༥༣ བཅ
- ༨ སྡེ་དགེ ༢༡༡༠ བརྒྱན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། མདོན་སྟུམ་གྱི་ལེའུ་སྟོག ༡༡ འོག ༡༢༠ བཅ
- ༩ གོང་མཚུངས། མདོན་སྟུམ་གྱི་ལེའུ་སྟོག ༡༣ འོག ༡༢༠ བཅ
- ༡༠ སྡེ་དགེ ༢༡༡༡ བརྒྱན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ འོག ༡༥༣ བཅ
- ༡༡ སྡེ་དགེ ༢༡༡༠ བརྒྱན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་སྟོག ༡༧༣ འོག ༡༠༡ བཅ
- ༡༢ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་སྟོག ༡༡༡ འོག ༡༠༢ བཅ
- ༡༣ རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ་ ༡ འོག ༩༩ བཅ
- ༡༤ སྡེ་དགེ ༢༡༡༧ བརྒྱན། ཚད་མ། ཆེ་ལྷ་དབང་སྟོ། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ། མདོན་སྟུམ་གྱི་ལེའུ་སྟོག ༡༤༤ བཅ
- ༡༥ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡ སྟོག ༡༥ འོག ༣ བཅ

- ༡༥ ཚིགས་བཅད་འདི་ས་པར་གྱིས་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་དུ་བྲངས། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ ༡ ཤོག ༢༩ ར༥
 ༡༦ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༡ ཤོག ༡༢༥ བ༢
 ༡༧ ས་པར་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡ སྟོག ༢༤ ཤོག ༣ བ༥
 ༡༨ ས་པར་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ ཤོག ༡༢༩ ར༥
 ༢༠ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༩ སྟོག ༢༡ ཤོག ༤ བ༥
 ༢༡ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༤༡ ཤོག ༤༢ ར༢
 ༢༢ ཁོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༤༤ ཤོག ༤༢ ར༢
 ༢༣ སི་ཁྲོན་དཔར་མར་སྤང་བ་རྟགས་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་པའི་སྟོང་བཟགས་ཞེས་བྱང་ཞིང་། གསུང་འབུམ་མ་དཔེར་དཔར་གིང་མི་
 གསལ་བས་སི་ཁྲོན་དཔར་མ་ལྟ་བུར་སྤང་ནའང་། སྤང་བཟགས་གཅིག་ཏུ་འབྲུལ་པའི་ཞེས་ཡིན་ངེས་པས་དེ་ལྟར་བཅོས།
 ༢༤ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༢༩ ཤོག ༤༤ བ༢
 ༢༥ ཁོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༢༤ ཤོག ༡༢༥ བ༢
 ༢༦ ལྷེ་དགོ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ལེའུ་ ༩ ཤོག ༡༢༩ བ༢
 ༢༧ ལྷེ་དགོ ༤༡༢ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ ཤོག ༢༧༩ ར༢
 ༢༨ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པ། སྟོག ༢༥ ཤོག ༡༡༠ བ༥
 ༢༩ ཁོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༢༤༤ ཤོག ༡༠༤ བ༢
 ༣༠ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༥ སྟོག ༢༧ ཤོག ༡༠ བ༥
 ༣༡ ཁོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ༩ སྟོག ༩ ཤོག ༥ ར༢
 ༣༢ ཁོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ༥ སྟོག ༡༤ ཤོག ༩ བ༥
 ༣༣ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༧༠ ཤོག ༡༠༡ ར༢
 ༣༤ ཁོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༩ ཤོག ༡༠༩ བ༤
 ༣༥ ཁོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༢༤ ཤོག ༡༤༤ བ༢
 ༣༦ རྩེད་དང་བཞེད་ལས་ཞེས་པའི་གཞུང་ངོས་འཛིན་མ་བྱུང།
 ༣༧ ལྷེ་དགོ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡ ཤོག ༡༡༤ ར༢
 ༣༨ ཁོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༢༩ ཤོག ༤༤ ར༥
 ༣༩ ལྷེ་དགོ ༤༡༢ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ ཤོག ༢༧༩ ར༥

- ༤༠ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་པའི་ལེའུ ༡ འོག ༡༡༤ ན་༩
- ༤༡ འདིར་ཚད་མ་རིགས་ཐིགས་ལས་ཞེས་གསུངས་ཀྱང་ལུང་དངོས་ནི་གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པར་བཞགས། ཟླ་དགེ ༤༡༡
- བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ། མཛོན་སུམ་གྱི་ལེའུ ༡ འོག ༡༣༤ ན་༩
- ༤༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་པའི་ལེའུ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༠༠ འོག ༡༠༩ ན་༥
- ༤༣ ཟླ་དགེ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ སློབ་དཔོན་ཕྱགས་གྲང་། ཚད་མ་ཀླན་བཏུས། ལེའུ ༥ ༡༠ བལ ནས་ ༡༩ ན་༩
- ༤༤ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་པའི་ལེའུ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༤༤ འོག ༡༠༡ ན་༩
- ༤༥ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་སྟོག ༡༢༠ འོག ༡༠༡ ན་༩
- ༤༦ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་སྟོག ༤༩ འོག ༤༤ ན་༥
- ༤༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཞེ སློབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་གཞན་སེལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་ཏུ་བྱེད་པ། འོག ༡༤༤ ན་༥
- ༤༨ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་པའི་ལེའུ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༩༢ འོག ༤༤ ན་༩
- ༤༩ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༤༩ འོག ༤༤ ན་༥
- ༥༠ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༢༠ འོག ༤༢ ན་༥
- ༥༡ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༤༩ འོག ༡༠༠ ན་༩
- ༥༢ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༤༩ འོག ༤༤ ན་༥
- ༥༣ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༤༩ འོག ༤༤ ན་༥
- ༥༤ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༥༤ འོག ༤༤ ན་༡
- ༥༥ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༤༩ འོག ༤༤ ན་༥
- ༥༦ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༥༠ འོག ༤༤ བ་༩
- ༥༧ གོང་མཆུངས། མཛོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་སྟོག ༢ འོག ༡༡༤ བལ
- ༥༨ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་ལེའུ། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ འོག ༥༩ ན་༤
- ༥༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་པའི་ལེའུ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༤༤ འོག ༤༤ ན་༢
- ༦༠ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་སྟོག ༡༩༤ འོག ༤༤ ན་༢
- ༦༡ བྱེད་པས། སྤྱོད་པ།
- ༦༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་པའི་ལེའུ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༩༤ འོག ༤༤ ན་༢
- ༦༣ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་སྟོག ༡༩༩ འོག ༤༤ བལ

- ༤༤ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༥༠ ཤོག ༧༥ བ ༩
- ༤༥ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༤༩ ཤོག ༧༥ བ ༩
- ༤༦ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༥༠ ཤོག ༧༧ བ ༩
- ༤༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲིབ། ཚད་མ་ཀུན་བཀུས། ལེལ ༡ སྟོག ༡ ཤོག ༡ བ ༩
- ༤༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེལ་སྟོག ༡༩༧ ཤོག ༧༧ བ ༩
- ༤༩ ཟླ་དགེ ༤༡༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེལ ༡ ཤོག ༡༧༧ བ ༩
- ༥༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༩༧ ཤོག ༧༧ བ ༩
- ༥༡ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༩༧ ཤོག ༡༠༡ བ ༩
- ༥༢ ཚད་མ་རིགས་གཏོང། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ སྟོག ༡༡ ཤོག ༥ བ ༩
- ༥༣ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེལ་སྟོག ༧༧ ཤོག ༡༩༠ བ ༩
- ༥༤ ཤེས་པའི་སྤྱོད།
- ༥༥ བརྗོད་བྱ། སྤྱོད།
- ༥༦ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེལ་སྟོག ༡༩ ཤོག ༡༡༧ བ ༩
- ༥༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། སྤྱོད། སེ་སྟོབ་དཔོན་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞིབ། ཟླ་དགེ་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས།
ཤོག ༡༧༧ བ ༩ གཞུང་འོ་མར། གསལ་བྱེད་རྣམས་ནི་སུམ་ཅུ་བདུན། །འདི་རྟེན་དབྱངས་ཡིག་ཉི་ལྷ་གཉིས། །ཞེས་གསལ།
- ༥༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེལ་སྟོག ༡༧༧ ཤོག ༡༩༧ བ ༩
- ༥༩ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེལ་སྟོག ༥༩ ཤོག ༧༧ བ ༩
- ༦༠ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། སྟོག ༧༧ ཤོག ༡༡༡ བ ༩
- ༦༡ ཞོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སེང་གེ་ ཚད་མ་རིགས་པའི་གཏོང་གི་དཀའ་བའི་གནས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཟླ་བདུན་རབ་གསལ་
རིགས་མཛོད། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ག ཤོག ༡༩ བ ༩ དེ་རིགས་བརྗོད་དང་ཚོགས་བརྗོད་ཀྱི་སྐྱོབ་ཤེས་ཞེན་པའི་
རྒྱུ་སུ་རིགས་མཛོད་པས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་བཀུས་ལོ། ཞེས་བྱུང་།
- ༦༢ ཚད་མ་རིགས་གཏོང། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ སྟོག ༤༧ ཤོག ༡ བ ༩
- ༦༣ ཟླ་དགེ ༤༡༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། ལེལ ༡ སྟོག ༡ ཤོག ༡༧༧ བ ༩
- ༦༤ འབྲེལ་བ་བརྟག་པར་ཚོག་རིམ་བ་བཞིན་སྤྱོད། འོན་ཀྱང་དེ་ཉིད་ཀྱི་འབྱུང་ཞོ་དུ། གཉིས་ལ་གནས་པ་རིམ་བ་ཞུབ།
གཉིས་ལ་མི་གནས་རིམ་བ་ཞུབ། ཞེས་ལེལ་དང་པོར་བྱུང་། རིགས་གཏོང་རང་འབྱུང་དུ་འདྲེལ་བརྟག་ལས་ཞེས་བྱུངས་

- ཉེ་བཞོན། ས་པའ་ཀྱན་དགའ་ཕྱུ་མཆན་ རིགས་གཉེར་རང་འབྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ་ ༥ ཤོག ༥༩ ན།
- ༥༥ ལུང་འདི་མདོ་གང་ལས་དྲངས་ངོས་འཛིན་མ་ཐུབ།
- ༥༦ ཟླ་དགེ ༤༡༧ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། ལེའུ་ སྟོག ༡ ཤོག ༩༥༥ ན།
- ༥༧ ཞོང་མཆུངས། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། སྟོག ༡ ཤོག ༩༥༥ ན།
- ༥༨ ཞོང་མཆུངས། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། སྟོག ༡ ཤོག ༩༥༥ ན།
- ༥༩ ཞོང་མཆུངས། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། སྟོག ༡ ཤོག ༩༥༥ ན།
- ༦༠ ཆད་མ་རིགས་གཉེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༥ སྟོག ༡༧ ཤོག ༡༠ ན།
- ༦༡ བྱེད་པའི། སྤོན།
- ༦༢ ཅིག་གི། སྤོན།
- ༦༣ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༥ ཤོག ༤༧ བ༢
- ༦༤ ཟླ་དགེ ༤༡༧ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། ཤོག ༩༥༥ བ༣
- ༦༥ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། ལེའུ་ ༩ ཤོག ༩༩༥ བ༡
- ༦༦ ཟླ་དགེ་བསྟན་འབྱུར་དུ་བཞུགས་པའི་འབྲེལ་བ་བརྟག་པར་ཆོག་ཀྱང་འདི་གཉིས་མི་སྣང་ལ། ཆད་མ་རིགས་གཉེར་གྱི་རང་
འབྲེལ་དུ་ནི། རྣམ་འབྲེལ། འབྲེལ་བ་སྒྲོས་བྱས་པ་ནི་མེད་པ་ལའང་གང་གིས་འགོག་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཞེས་དྲངས་
འདུག་པས་དབྱེད། ཆད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འབྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ་ ༥ ཤོག ༥༩ ན།
- ༦༧ ས་བཟང་མ་ཉི་པའ་ཆེན་གྱི་སྟོན་འབྲེལ་པར་འདི་མདོ་ཟླ་དགོངས་འབྲེལ་གྱི་ལུང་ཡིན་པ་བཤད་འདུག དེར་འཛོལ་ཞིག་
བྱས་ཀྱང་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་རྒྱན་ཅིག་མ་ཙམ་ལས་བརྟེན་སོན་མ་བྱུང་བས་རེ་ཞིག་དྲོགས་ཉེ་མ་བཞོན།
- ༦༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༥༩ ཤོག ༡༠༠ བ༥
- ༦༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། ལེའུ་ ༩ ཤོག ༩༠༧ ན།
- ༧༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམ་འབྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༤ ཤོག ༤༧ བ༧
- ༧༡ ཞོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༤ ཤོག ༤༧ ན།
- ༧༢ ཞོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༥༧ ཤོག ༡༠༡ བ༥
- ༧༣ ཞོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༥༩ ཤོག ༤༧ ན།
- ༧༤ ཞོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༩༧ ཤོག ༤༤ བ༥
- ༧༥ ཞོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་སྟོག ༡༩༡ ཤོག ༡༠༡ བ༡

- ༡༠༤ ཚད་མ་རིགས་གཉིད། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༩ གོག ༥ བ་༩
 ༡༠༥ ལྷོ་ས་པ་བ། སི་ཁྲོན།
 ༡༠༦ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག ལེའུ སྟོག ༣༥ གོག ༤༥ ན་༩
 ༡༠༧ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག སྟོག ༩༧༡ གོག ༡༠༤ བ་༧
 ༡༡༠ སི་ཁྲོན་སོ་མི་གསལ།
 ༡༡༡ དམིགས་པ་བ། སི་ཁྲོན།
 ༡༡༢ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༤ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། འབྲེལ་བ་རྟག་པ། ལེའུ སྟོག ༡ གོག ༩༥༥ བ་༡
 ༡༡༣ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ སྟོག ༤༡ གོག ༡༩༠ བ་༧
 ༡༡༤ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག སྟོག ༡༩༩ གོག ༤༥
 ༡༡༥ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ ལེའུ ༩ གོག ༡༤༤ ན་༤
 ༡༡༦ སི་ཁྲོན་དུ་མི་གསལ།
 ༡༡༧ གཟུང་། སི་ཁྲོན།
 ༡༡༨ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༤ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་དཔོན་ཆོས་མཆོག ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་འགྲེལ་བཤད། ལེའུ ༡
 གོག ༩༠༤ ན་༩ འདིར་ཆོས་མཆོག་གི་བཞེད་པ་བཀོད་པ་ཙམ་ལས་གཞུང་ཆོག་དངོས་སུ་དྲངས་པར་མི་སྟངས།
 ༡༡༩ ཚད་མ། སི་ཁྲོན།
 ༡༢༠ སོགས་པ་འང་། སི་ཁྲོན།
 ༡༢༡ དཔར་ལོ་རྩ་བ་སྟོ་གོས་བརྟན་པ། ཆོས་མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམ་གྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ཤེས་བྱ་གསལ་བྱེད། གོག ༡༤ ན་༥
 བལ་ལུ་ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སྟོབ་གཉེར་ཁང་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན། རྩོམ་པ་མཆོག་པོའི་ལེགས་
 བཤད་གསེར་ཐེང་(དེབ། སྤྲད་ཆ། གོག ༡༤༠ གསུང་འབུམ། བོད། ཚ་ཞེས་དཔར། གོག ༤༡ བ་༥)སྐབས་བཞི་པའི་
 ཐད་དུ་འང་། ལོ་རྩ་བ་ཆེན་པོ་ཁ་ཅིག་ཅེས་དབྱེད་པ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་བཀོད་པའང་དཔར་ལོར་དགོངས་པར་མདོན།
 ༡༢༢ ལྷེ་དགོ ༤༠༩༠ བསྟན། བེམ་མ་ཙམ། བེ རྩོམ་པ་ལྷན་ཆོས་མཆོག། མདོན་ཐེང་རྒྱུན། ལེའུ ༡༩ སྟོག ༣༥ གོག ༡༤ བ་༤
 ༡༢༣ གོང་མཆུངས། མདོན་ཐེང་རྒྱུན། ལེའུ ༡༩ སྟོག ༣༥ གོག ༡༤ བ་༤
 ༡༢༤ རྒྱ་ཅན། སི་ཁྲོན།
 ༡༢༥ སི་ཁྲོན་དུ་ཆོས་ཡང་འགྲེལ་ཞེས་པ་ལས་ལ་དོན་མི་བྱུང་།
 ༡༢༦ དངོས་པོ་ལ་བ་ལང་དུ། སི་ཁྲོན།

༡༩༧ བཏགས་ས་སྟོན། སྤྲོན།

༡༩༨ འཕྲུག་ཏུ། སྤྲོན།

༡༩༩ སྤྲོན་ནང་བྱེད་མེད་གསལ།

༡༩༠ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༧ བཏགས། ཚད་མ། ཆེ་ལྷ་དབང་སྟོ། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ འོག་ ༥ བལ

༡༩༡ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༨ བཏགས། ཚད་མ། ཏེ་སྟོབ་དོན་ཤེར་འབྱུང་སྣམ་པ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྒྱུ་ ལེའུ་ ༡ འོག་ ༩༥ བལ

༡༩༢ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༩ བཏགས། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ འོག་ ༡ འོག་ ༡༩༩ བལ

༡༩༣ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག་ ༩༥ འོག་ ༡༩༡ བལ

༡༩༤ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། འོག་ ༡ འོག་ ༡༠༧ བལ

༡༩༥ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། འོག་ ༥ འོག་ ༡༠༧ བལ

༡༩༦ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ འོག་ ༩ འོག་ ༡༠༧ བལ

༡༩༧ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། འོག་ ༥ འོག་ ༡༠༧ བལ

༡༩༨ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༩ བཏགས། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ འོག་ ༡ འོག་ ༡༩༩ བལ

༡༩༩ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༠ བཏགས། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ འོག་ ༡༠༧ བལ

༡༩༠ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག་ ༩༥ འོག་ ༡༩༠ བལ

༡༩༡ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག་ ༩༥ འོག་ ༡༩༡ བལ

༡༩༢ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག་ ༩༥ འོག་ ༡༩༢ བལ

༡༩༣ བོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག་ ༩༠༠ འོག་ ༡༩༣ བལ

༡༩༤ བོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དབང་ འོག་ ༩༠༠ འོག་ ༡༠༩ བལ

༡༩༥ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༩ བཏགས། ཚད་མ། ཞེ་ཚེས་མཚོག་ཚད་མ་བཏགས་པ། འོག་ ༩༩༡ བལ་ཆོག་རི་ལྷ་བ་བཞུག་མི་བྱུང་།

༡༩༦ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༩ བཏགས། ཚད་མ། ཅེ་དབང་ལྷ་མཚོག་གསལ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ འོག་ ༡༩༩ བལ

༡༩༧ བཏགས་འབྱུང་དུ་སྟོབ་དོན་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ལེའུ་དང་འབྲས་བུའི་དོ་བོ་གྲུབ་པ་ཞེས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་དེའི་ནང་འཚོལ་ཞིབ་ལུས་
ཀྱང་། འདོད་པ་དེ་མ་བཞུགས་ཀྱི་མཁུན་གོ་རམས་པས་གང་ལས་དངས་དོས་འཛིན་མ་བྱུང་།

༡༩༨ ལྷེ་དགེ་ ༩༩༠ བཏགས། དབྱུང་། འ་སྟོབ་དོན་རྣམ་འགྲེལ། དབྱུང་ཚོག་གསལ། རབ་བྱེད། ༡ འོག་ ༩༩ བལ

༡༩༩ ལྷེ་དགེ་ ༤༩༠ བཏགས། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག་ ༩༧ འོག་ ༡༩༠ བལ

༡༩༠ བོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། འོག་ ༥ འོག་ ༡༠༧ བལ

- ༡༥༡ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པ། སྟོག ༤ འོག ༡༠༧ བཤ
 ༡༥༢ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། སྟོག ༥ འོག ༡༠༧ བཤ
 ༡༥༣ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ། སྟོག ༡༠༧ འོག ༡༢༢ བཤ
 ༡༥༤ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ། སྟོག ༥༢༡ འོག ༡༣༤ བཤ
 ༡༥༥ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ འོག ༡༢༧ བཤ
 ༡༥༦ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྡན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ ༡ འོག ༡༥༣ བཤ
 ༡༥༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ། སྟོག ༢༤༧ འོག ༡༥༤ བཤ
 ༡༥༨ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྡན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ ༡ འོག ༡༥༤ བཤ
 ༡༥༩ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ ༡ འོག ༡༥༤ བཤ
 ༡༦༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ། སྟོག ༢༤༥ འོག ༡༤༤ བཤ
 ༡༦༡ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ། སྟོག ༢༤ འོག ༡༡༤ བཤ
 ༡༦༢ ལུའུ་པའི་སྤྱོད།
 ༡༦༣ ཐ་དད་ཡིན། སྤྱོད།
 ༡༦༤ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ སྟོག ༢ འོག ༡༥ བཤ
 ༡༦༥ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ འོག ༡༢༢ བཤ
 ༡༦༦ ཞོང་མཚུངས། རབ་བྱེད། ༤ འོག ༡༢༢ བཤ
 ༡༦༧ ཟླ་དགེ ༤༡༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྤྱོད་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང། དམིགས་པ་བཏགས་པ། སྟོག ༧ འོག ༤༥ བཤ
 ༡༦༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ། སྟོག ༢༢༢ འོག ༡༢ བཤ
 ༡༦༩ ཟླ་དགེ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྤྱོད་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང། ཚད་མ་ཀུན་བཀྲམ། ལེའུ ༡ སྟོག ༢ འོག ༡ བཤ
 ༡༧༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ། སྟོག ༡༢༧ འོག ༡༢༢ བཤ
 ༡༧༡ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ སྟོག ༤ འོག ༡༥ བཤ
 ༡༧༢ ཟླ་དགེ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྤྱོད་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང། ཚད་མ་ཀུན་བཀྲམ། ལེའུ ༡ སྟོག ༤ འོག ༡ བཤ
 ༡༧༣ ཟླ་དགེ ༤༠༤ བསྟན། མདོན་པ། ཀུ་སྤྱོད་དཔོན་དེ་ལྟཱ་གཞུ། ཆོས་མདོན་པ་མདོན། གནས། ༡ སྟོག ༥༢ འོག ༥ བཤ
 ༡༧༤ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྡན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ ༡ འོག ༡༥༤ བཤ
 ༡༧༥ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐྱུ་གྱི་ལེའུ། སྟོག ༢༤༢ འོག ༡༢༧ བཤ

- ༡༧༥ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༤༠ ཤོག་ ༡༡༧ བལ
- ༡༧༦ ལུང་འདི་ཚད་མའི་གཞུང་མང་པོར་དྲམས་མོད་གང་ལས་དྲངས་པའི་མདོན་མཚན་སྟོན་པ་མཐུང་ཡང་། ཟླ་དགེ༤༥ བཀའ།
མདོ་སྟེ། ཁ་རྒྱ་ཆེར་ལོ་པའི་མདོ། ལེའུ་ ༡༩ ཤོག་ ༥༤ བལ་དང་། ཡང་ཟླ་དགེ ༩ བཀའ། འདུལ་བ། ༩ འདུལ་བ་རྣམ་
འབྱེད། ཤོག་ ༥༤ ན་༧ ནང་ཆོག་ཇི་བཞི་མི་བྱུང་ཡང་ཆ་འདྲ་བཞི་བཞུགས། གཞན་ཡང་འཕགས་པ་གནས་ཏེ་ཟླ་དགེ་
ཡང་དག་ལྟ་པའི་མདོན་ཚད་ཆེ་ཉེ་བར་ཐོས་པའི་མདོ་ཤོག་༡༩༤ དང་ ༡༡༥༩ བཅས་སུ་འདྲུང་།
- ༡༧༧ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྲང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༩ ན༡
- ༡༧༨ ཟླ་དགེ ༤༡༢ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཕྱོགས་སྤྲང་། ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ སྟོག་ ༥ ཤོག་ ༡༥ བལ
- ༡༧༩ ཟླ་དགེ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་པའི་སྤྲུལ་ ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༡༥༩ ན༥
- ༡༨༠ ཟླ་དགེ ༤༡༤ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༤༤ ཤོག་ ༡༡༧ བལ
- ༡༨༡ འདིར་ཉ་དཔོན་གསུངས་པ་ཉ་དཔོན་ཀུན་དག་འདཔལ་ཡིན་མོད་དེའི་གཞུང་ངོས་འཛིན་མ་ཐུབ།
- ༡༨༢ ཚད་མ་རིགས་གཉེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ སྟོག་ ༧ ཤོག་ ༡༤ བལ
- ༡༨༣ ཚད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ ཤོག་ ༡༤༤ བལ
- ༡༨༤ ཟླ་དགེ ༤༡༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྲང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༩ ན༡
- ༡༨༥ ཟླ་དགེ ༤༡༦ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༤༤ ཤོག་ ༡༡༩ ན༥
- ༡༨༦ ཟླ་དགེ ༤༡༧ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་པའི་སྤྲུལ་ ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༡༤༤ ན༧
- ༡༨༧ ཟླ་དགེ ༤༡༨ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༤༤ ཤོག་ ༡༡༥ ན༧
- ༡༨༨ ཟླ་དགེ ༤༡༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྲང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག་ ༧ ཤོག་ ༩ ན༡
- ༡༨༩ ཟླ་དགེ ༤༢༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༡༧ ཤོག་ ༡༡༤ བཀ
- ༡༩༠ བོད་མཚུངས། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༡༤ ཤོག་ ༡༡༩ བལ
- ༡༩༡ བོད་མཚུངས། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༡༥ ཤོག་ ༡༡༧ ན༡
- ༡༩༢ ཚད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ ཤོག་ ༡༡༥ ན༥
- ༡༩༣ ཟླ་དགེ ༤༢༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༤༥ ཤོག་ ༡༡༩ བལ
- ༡༩༤ བོད་མཚུངས། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༡༧ ཤོག་ ༡༡༩ ན༥
- ༡༩༥ ཚད་མ་རིགས་གཉེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༤ སྟོག་ ༡༥ ཤོག་ ༡༥ ན༥
- ༡༩༦ ཟླ་དགེ ༤༢༢ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༡༤ ཤོག་ ༡༡༩ ན༡

- ༡༩༥ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མཛོན་སྐྱུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༥༧ ཞོག ༡༣༩ ན་༩
 ༡༩༩ ཞོང་མཚུངས། མཛོན་སྐྱུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༥༤ ཞོག ༡༣༩ ན།
 ༢༠༠ ཞོང་མཚུངས། མཛོན་སྐྱུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༥༧ ཞོག ༡༣༩ ན་༩
 ༢༠༡ ཟླ་དགེ ༡༩ བཀའ། ཤེར་ཕྱིན། ཀ་ བརྒྱད་སྟོང་པ། བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་ལེའུ་ ༡༩ ཞོག ༡༥༤ ན་༩ དང་། མདོ་སྤྲེ་
 དགོངས་འགྲེལ་དུང་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཐོན།
 ༢༠༢ ཟླ་དགེ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤང་། ཚད་མ་ཀུན་བཀུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༥ ཞོག ༩ ན།
 ༢༠༣ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མཛོན་སྐྱུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༢༥༡ ཞོག ༡༩༩ ན་༤
 ༢༠༤ ཟླ་དགེ ༤༠༥ བསྟན། མཛོན་པ། ཀུ་སྟོབ་དཔོན་དེ་ཕྱི་གཞེ། ཆོས་མཛོན་པ་མཛོད། གནས། ༥ སྟོག ༩༤ ཞོག ༡༩ བ་༤
 ༢༠༥ ཞོང་མཚུངས། ཆོས་མཛོན་པ་མཛོད། གནས། ༩ སྟོག ༩༤ ཞོག ༡༠ བ་༩
 ༢༠༦ ཞོང་མཚུངས། ཆོས་མཛོན་པ་མཛོད། གནས། ༩ སྟོག ༩༤ ཞོག ༡༠ བ།
 ༢༠༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༧ ཞོག ༡༡༩ བ་༥
 ༢༠༨ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༤༩ ཞོག ༡༡༩ ན།
 ༢༠༩ ཚད་མ་རིགས་གཉིད། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ད་ རབ་བྱེད། ༩ སྟོག ༡༧ ཞོག ༡༧ ན་༥
 ༢༡༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མཛོན་སྐྱུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༢༥༥ ཞོག ༡༩༩ ན་༥
 ༢༡༡ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༡ ཞོག ༡༡༩ བ།
 ༢༡༢ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༩༩ ཞོག ༡༡༠ བ་༩
 ༢༡༣ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༥༤ ཞོག ༡༡༩ བ་༧
 ༢༡༤ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༤༡ ཞོག ༡༠༩ ན་༩
 ༢༡༥ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༤ ཞོག ༡༡༥ ན།
 ༢༡༦ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༣༥ ཞོག ༡༠༩ བ་༧
 ༢༡༧ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༢༥ ཞོག ༡༡༩ ན་༥
 ༢༡༨ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༠ ཞོག ༡༡༥ བ་༩
 ༢༡༩ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༤ ཞོག ༡༡༥ བ་༥
 ༢༢༠ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༤༥ ཞོག ༡༡༩ ན་༩
 ༢༢༡ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༤༡ ཞོག ༡༡༩ བ་༧

- ༡༩༩ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༤ འོག ༡༡༩ བ༡
 ༡༩༩ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། སྟོག ༥༩ འོག ༡༠༤ བ༥
 ༡༩༤ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པ། སྟོག ༩༡ འོག ༡༠༩ བ༤
 ༡༩༥ ཟླ་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༩ འོག ༤ ན༩
 ༡༩༥ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་ལྡན་སྟོག ༩༡༩ འོག ༡༠༩ བ༧
 ༡༩༧ ཟླ་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༥ འོག ༩ ན༩
 ༡༩༩ ཟླ་དགེ ༤༩༩༩ བསྟན། ཚད་མ། དེ་ རྒྱལ་དབང་སྟོ ཚད་མ་རྒྱུ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༤༩ བ༡
 ༡༩༤ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༩༩༤ འོག ༡༩༤ བ༩
 ༡༩༠ ཟླ་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༩ འོག ༩ ན༩
 ༡༩༡ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༩༤༤ འོག ༡༩༠ ན༡
 ༡༩༩ ཟླ་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡ འོག ༡ ན༩
 ༡༩༩ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡ འོག ༡༡༩ བ༩
 ༡༩༤ དེ་ནི། སྤོ་ཐོན།
 ༡༩༥ ཟླ་དགེ ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ འོག ༡༥༩ བ༩
 ༡༩༥ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༩༤༡ འོག ༡༩༡ བ༡
 ༡༩༧ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༩༥༤ འོག ༡༩༩ ན༡
 ༡༩༩ འདིར་རྩོད་པ་སྟོབ་པ་ཞེས་པའི་ས་བཅད་བཀའ་ཡང་གཤམ་དུ་འདི་ལྟར་མི་བྱུང་བས་དབྱེད་དོས་པར་སྣང་།
 ༡༩༤ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༩༡༠ འོག ༡༩༠ ན༧
 ༡༤༠ ཚད་མ་རིགས་གཉེར། ས་སྐྱུ་བཀའ་འཁུམ། རོད། ད་ རབ་ཕྱེད། ༤ སྟོག ༩༩ འོག ༡༩ ན༩
 ༡༤༡ ཟླ་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག འོག ༩ བ༥
 ༡༤༩ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༩༡༥ འོག ༡༩༠ བ༩
 ༡༤༩ ཚད་མ་རིགས་གཉེར། ས་སྐྱུ་བཀའ་འཁུམ། རོད། ད་ རབ་ཕྱེད། ༤ སྟོག ༩༤ འོག ༡༩ ན༩
 ༡༤༤ ཟླ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༩༠༡ འོག ༡༩༠ ན༩
 ༡༤༥ ཟླ་དགེ ༤༩༥༥ བསྟན། ཚད་མ། ཟེ་ སྟོབ་དཔོན་ཞིབ་འཇོ། དེ་མོན་ཉིད་བསྐྱུས་པའི་ཚོགས་ལེའུར་བྱས་པ། མདོན་སུམ་གྱི་
 མཚན་ཉིད་བཅག་པའི་ལེའུ་ ༩༡ སྟོག ༩༩༧ འོག ༤༤ ན༩

- ༡༤༩ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༠༡ འོག ༡༣༠ ན་༩
 ༡༥༠ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༣༧ འོག ༡༣༡ ན་༧
 ༡༥༡ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༣༨ འོག ༡༣༡ ན་༧
 ༡༥༢ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༤༡ འོག ༡༣༡ བ༡
 ༡༥༣ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཆེ་ ལྷ་དབང་སྟོ། རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་བ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༣༠༡ ན་༩
 ༡༥༤ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༣༨ འོག ༡༣༡ ན་༧
 ༡༥༥ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༤༣༩ འོག ༡༣༨ བ༧
 ༡༥༦ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ད་ རབ་བྱེད། ༩ སྟོག ༡༧ འོག ༡༧ ན་༥
 ༡༥༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༠༡ འོག ༡༣༠ ན་༩
 ༡༥༨ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༡༩ འོག ༡༣༠ བ༥
 ༡༥༩ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༡༩ འོག ༡༣༠ བ༥
 ༡༦༠ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༢༠ འོག ༡༣༠ བ༥
 ༡༦༡ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༢༡ འོག ༡༣༡ ན་༧
 ༡༦༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང། ཚད་མ་ཀུན་བརྒྱུས། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༩ འོག ༩ ན་༩
 ༡༦༣ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༤༡ འོག ༡༣༡ བ༡
 ༡༦༤ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༥༩ འོག ༡༣༡ བ༥
 ༡༦༥ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༦༥ འོག ༡༣༠ ན་༤
 ༡༦༦ ཞོང་མཚུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༠༧ འོག ༡༣༠ ན་༥
 ༡༦༧ ཟླ་དགེ ༤༡༩ བསྟན། ཚད་མ། རྩོམ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ ཚད་མ་རྣམས་པར་དེས་པའི་འགྲེལ་བཤད། མངོན་སུམ་གྱི་
 ལེའུ་ འོག ༡༣༩ ན་༤ ན་༩ ༡༣༠ ན་༡ བར་གཟིགས།
 ༡༦༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༤༧ འོག ༡༣༩ ན་༩
 ༡༦༩ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འཁུམ། བོད། ད་ ལེའུ་ ༩ འོག ༡༥༡ བ་༩
 ༡༧༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༣༤༥ འོག ༡༣༥ ན་༥
 ༡༧༡ ཟླ་དགེ ༤༡༥ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྟོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང། དམིགས་བརྟགས། སྟོག ༥ འོག ༥ ན་༩
 ༡༧༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ༡ འོག ༡༥༥ ན་༥

- ༡༢༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༠ ཤོག་ ༡༣༡ བལ
 ༡༢༡ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༣༤ ཤོག་ ༡༣༡ བ༡
 ༡༢༢ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༣༤ ཤོག་ ༡༣༡ བ༡
 ༡༢༣ ས་པཏྲ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆན། ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ་ ༤ ཤོག་ ༡༧༡ བལ
 ༡༢༤ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༤ ཤོག་ ༡༣༡ བལ
 ༡༢༥ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༡༥༥ ན་༣
 ༡༢༦ བོད་མཆུང་ས། དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༡ ཤོག་ ༡༥༥ ན་༤
 ༡༢༧ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༢ ཤོག་ ༡༣༢ བ༡
 ༡༢༨ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༤ ཤོག་ ༡༣༢ ན༡
 ༡༢༩ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༡༥ ཤོག་ ༡༣༣ བལ
 ༡༣༠ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༢ ཤོག་ ༡༣༡ བལ
 ༡༣༡ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༡ ཤོག་ ༡༣༡ བལ
 ༡༣༢ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༠ ཤོག་ ༡༣༡ བལ
 ༡༣༣ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༤༢ ཤོག་ ༡༣༡ བལ
 ༡༣༤ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་ཐེད། ༤ ཤོག་ ༡༧༢ ན་༢
 ༡༣༥ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། དེ་རྒྱལ་དབང་སྟོ། ཚད་མ་རྒྱན་གྱི་འགྲེལ་བཤད། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ ཤོག་ ༢༤ བལ
 ༡༣༦ ཟླ་དགེ ༤༡༢ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ ཤོག་ ༣༣༤ བལ
 ༡༣༧ ཟླ་དགེ ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༡ ཤོག་ ༡ ན་༤
 ༡༣༨ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༤ ཤོག་ ༡༣༢ ན༡ ནས་༡༣༢ བལ
 ༡༣༩ བོད་མཆུང་ས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༢ ཤོག་ ༡༣༢ ན་༣
 ༡༤༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༡ ཤོག་ ༡༣༢ ན༡
 ༡༤༡ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༥༤ ཤོག་ ༡༣༢ ན༡
 ༡༤༢ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ ལེའུ་ ༤ སྟོག་ ༣༥ ཤོག་ ༡༣ ན་༣
 ༡༤༣ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༡༣ ཤོག་ ༡༣༣ བལ

[illegible]

༣༡༥ དུང་སྒྲུང་གི་སྒྲིག་

༣༡༦ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༠ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ ཆོད་མ་རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༤༢ འོག ༡༣༣ བ༣

༣༡༧ འོད་མཆོངས། མཛོན་སྒྲུ་གི་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༤༤ འོག ༡༣༣ བ༣

༣༡༨ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༣ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཆོད་མ་ཀུན་བཏུས། ལྷོ་ག ༡ འོག ༤ བ༡

༣༡༩ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར་རང་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༣༣ བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤༣ བ༣

༣༢༠ ཀུའུ་རོས་འཛོན་མ་ཐུབ་ཀྱང་ཆོད་མ་རིགས་གཏེར་གི་རང་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༣༣ བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤༣ བ༣

ཀྱུ་མཆོན། ཆོད་མ་རིགས་གཏེར་རང་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༣༣ བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༣༤༤ བ༤

༣༢༡ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༡ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཆོད་མ་རྒྱུ་ལྷོ་ག ༣ འོག ༡༤༣ བ༣

༣༢༢ འོད་མཆོངས། ཆོད་མ་རྒྱུ་ལྷོ་ག ༣ འོག ༡༠༣ བ༣

༣༢༣ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར། སྒྲུ་བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣ ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤ བ༤

༣༢༤ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར་རང་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༣༣ བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤༣ བ༣

༣༢༥ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༠ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ ཆོད་མ་རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣ འོག ༤༤ བ༤

༣༢༦ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༡ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཆོད་མ་རིགས་ཐིགས། ལྷོ་ག ༡ འོག ༡༣༡ བ༡

༣༢༧ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༠ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ ཆོད་མ་རྒྱུ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣ འོག ༤༤ བ༤

༣༢༨ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༣ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྒྲུང་། ཆོད་མ་ཀུན་བཏུས། ལྷོ་ག ༡ འོག ༤ བ༡

༣༢༩ འོད་མཆོངས། ཆོད་མ་ཀུན་བཏུས། ལྷོ་ག ༡ འོག ༤ བ༡

༣༣༠ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར། སྒྲུ་བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣ ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤ བ༤

༣༣༡ འོད་མཆོངས། ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤༣ བ༣

༣༣༢ འོད་མཆོངས། ལྷོ་ག ༡༡ འོག ༡༤ བ༤

༣༣༣ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར་རང་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༣༣ བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༣༠ བ༡

༣༣༤ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༡ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཆོད་མ་རིགས་ཐིགས། ཅེ་ ལྷོ་ག ༣ འོག ༡༤༤ བ༤

༣༣༥ ལྷོ་དགོ་ ༤༡༡ བསྟན། ཆོད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཆོད་མ་རྒྱུ་ལྷོ་ག ༣ འོག ༡༣༠ བ༣

༣༣༦ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར། སྒྲུ་བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣ ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤ བ༤

༣༣༧ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར་རང་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣༣༣ བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤༢ བ༣

༣༣༨ ཆོད་མ་རིགས་གཏེར། སྒྲུ་བཀའ་ལྷོ་ལྷོ་ག ༣ ལྷོ་ག ༡༠ འོག ༡༤ བ༤

- ༣༤༠ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ འོག ༡༥༩ བ༥
 ༣༤༡ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ འོག ༡༤ འོག ༡༤ བ༥
 ༣༤༢ ལྷོ་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་མཐོང་དོན་ལྟོགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བཅུ་སྟེ། ལེའུ་ ༩ འོག ༤ ཅ་༩
 ༣༤༣ ལྷོ་དགེ ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་ཅེས། ལེའུ་ ༡ འོག ༡༥༤ བ༡
 ༣༤༤ སི་ཁྲོན་དུ་ལས་ཞེས་པའི་འབྲུང་ཁུངས་མི་བྱུང་།
 ༣༤༥ ལྷོ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མཛོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༥༡ འོག ༡༩༡ བ༩
 ༣༤༦ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ འོག ༡༥༤ བ༡
 ༣༤༧ འེས། སི་ཁྲོན།
 ༣༤༨ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ འོག ༩༩ འོག ༡༤ བ༥
 ༣༤༩ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ འོག ༩༩ འོག ༩༠ ཅ་༡
 ༣༥༠ ཏྲག་ སི་ཁྲོན།
 ༣༥༡ ལྷོ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མཛོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༥༥ འོག ༡༩༡ བ༥
 ༣༥༢ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༥ འོག ༤༤ ཅ་༥
 ༣༥༣ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༤༤ འོག ༡༠༩ ཅ་༤
 ༣༥༤ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༥༤ འོག ༡༥༠ ཅ་༩
 ༣༥༥ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༥༥ འོག ༡༥༠ ཅ་༩
 ༣༥༦ གོང་མཆུངས། མཛོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༤༤ འོག ༡༩༩ ཅ་༩
 ༣༥༧ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༥༡ འོག ༡༤༤ བ༥
 ༣༥༨ གོང་མཆུངས། མཛོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ འོག ༤༤ འོག ༡༩༩ ཅ་༥
 ༣༥༩ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༥༥ འོག ༡༥༠ ཅ་༩
 ༣༦༠ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༥ འོག ༡༤ བ༥
 ༣༦༡ ལྷོ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༩༠ འོག ༡༥༠ ཅ་༩
 ༣༦༢ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ འོག ༡༩༡ འོག ༡༥༠ ཅ་༤
 ༣༦༣ སི་ཁྲོན་དུ་ལས་ཞེས་གསལ།
 ༣༦༤ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༥ འོག ༡༠ འོག ༡༩ བ༩

༢༤༥ ཞིབ་མོ་སྒྱུར་བ་ནི། སི་ཁྲོན།

༢༤༦ དེས་ཀྱང་། སི་ཁྲོན།

༢༤༧ འགོད་པ། སི་ཁྲོན།

༢༤༨ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ གློག་ ༣༥ ཤོག་ ༢༠ ན་༩

༢༤༩ སི་ཁྲོན་དུ་སྟེ་མི་གསལ།

༢༥༠ སི་ཁྲོན་དཔར་མར་དེ་མི་གསལ།

༢༥༡ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ གློག་ ༡༥༥ ཤོག་ ༡༠༡ བ་༤

༢༥༢ འདིར་གོ་རམས་པས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ཞེས་གསུངས་ཀྱང་རྣམ་འགྲེལ་ལུང་འདི་བརྟེན་སོན་མ་བྱུང་། ལུང་འདི་དང་ཆ་
འདྲ་བ་ཞིག་གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པར་བྱུང་བ་ནི། ལྷེ་དགོ་ལ་སྟེ་མི་གསལ་གཏན་དུ་མི་འཇུག་གོ་ཞེན། ཞེས་བྱུང་། འདི་ནི།
ལྷེ་དགོ ༤༩༡༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ ༡
ཤོག་ ༢༣༥ བ་༥

༢༥༣ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པ། གློག་ ༢༥༥ ཤོག་ ༡༡༧ ན་༥

༢༥༤ གོང་མཚུངས། གཏན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ གློག་ ༩༩ ཤོག་ ༡༤༩ ན་༩

༢༥༥ སི་ཁྲོན་དུ་སྟེ་མི་གསལ་མི་བྱུང་།

༢༥༦ སི་ཁྲོན་དུ་ལ་ཞེས་པའི་ལ་དོན་མི་བྱུང་།

༢༥༧ ས་བཅད་འདི་ལ་མ་དཔེ་དང་སི་ཁྲོན་གཉིས་ཀར་གྲགས་པ་དངོས་ཏྲགས་ཕྱེ་བ་དང་། ཞེས་བྱུང་ཡང་། གཤམ་གྱི་བཤད་པ་
དང་བསྟན་ན། གྲགས་པ་དངོས་བཏགས་ཕྱེ་བ་དང་། ཞེས་པ་ཡིན་དགོས་སྐད་བས་དེ་བཞིན་དུ་བཅོས།

༢༥༨ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཏན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ གློག་ ༡༡༠ ཤོག་ ༡༤༩ བ་༤

༢༥༩ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༤ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ ཤོག་ ༢༡༡ བ་༤

༢༦༠ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༩ ཤོག་ ༡༩༩ ན་༩

༢༦༡ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ གློག་ ༤༩ ཤོག་ ༢༠ བ་༥

༢༦༢ ལྷེ་དགོ ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ལེའུ་ ༩ ཤོག་ ༢༢༩ ན་༩

༢༦༣ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ གློག་ ༤༩ ཤོག་ ༢༠ བ་༥

༢༦༤ ཏྲག་པར། སི་ཁྲོན།

༢༦༥ ཚད་བང་། སི་ཁྲོན།

༣༥ གཉིས་ཀ་ལ་མ་དེས་པ། སྤྱོད།

༣༥ ཟླ་དག ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གཤམ། ཚད་མ་རྣམ་དེས། ལེལ། ༣ ཤོག ༡༤༩ ན་༣

༣༥ ཚད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ ཤོག ༡༥༩ ན་༥

༣༥ ཟླ་དག ༤༩༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང་། ཚད་མ་ཀུན་བཀུས། ལེལ། ༣ ཤོག ༩ ཤོག ༥ ན་༥
ཚད་མ་མདོའི་འབྲུ་དུ། རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་བསྟན། །རང་དང་འདོད་དང་མ་གསལ་བ། །མདོན་སྤྱོད་དང་རྗེས་
དཔག་དང་། །ཡིད་ཆེས་གཤམ་པས་རང་བརྟན་པའོ།།

༣༥ སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་གཞུང་ངོས་འཛིན་མ་ཐུབ།

༣༥ ཚད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ ཤོག ༢༠ བ༥

༣༥ གོང་མཆུངས། རབ་བྱེད། ཤོག ༡༥༥ ན་༩

༣༥ ཟླ་དག ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གཤམ། ཚད་མ་རྣམ་དེས། ལེལ། ༣ ཤོག ༡༤༥ ན་༥

༣༥ སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང་གི་ཚད་མ་ཆེས་སྤོའི་གཞུང་བོད་སྐད་དུ་མ་བཞུགས་པས་འདི་གོ་རམས་པས་གཞུང་གཞན་དུ་སློབ་
དཔོན་གྱི་ལུང་བྲངས་པ་ལས་བཀོད་པར་དེས།

༣༥ ཟླ་དག ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེལ། ཤོག ༩༥ ཤོག ༡༤༠ བ༡

༣༥ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེལ། ཤོག ༩༥ ཤོག ༡༤༩ བ༥

༣༥ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེལ། ཤོག ༩༧ ཤོག ༡༤༩ ན༡

༣༥ ཚད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ཤོག ༡༥༥ ན་༥

༣༥ གོང་མཆུངས། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ཤོག ༡༥༥ ན་༤

༤༠ ཟླ་དག ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེལ། ཤོག ༩༩ ཤོག ༡༤༩ ན་༩

༤༠ ཟླ་དག ༤༩༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང་། ཚད་མ་ཀུན་བཀུས། ལེལ། ༣ ཤོག ༩ ཤོག ༥ ན་༥

༤༠ ཟླ་དག ༤༩༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ དཔལ་ལྷན་ཚོས་གཤམ། ཚད་མ་རྣམ་དེས། ལེལ། ༣ ཤོག ༡༤༩ ན་༥

༤༠ གོང་མཆུངས། ཚད་མ་རྣམ་དེས། ལེལ། ༣ ཤོག ༡༤༥ ན་༥

༤༠ ཟླ་དག ༤༩༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེལ། ཤོག ༡༡༠ ཤོག ༡༤༩ བ༤

༤༠ ཚད་མ་རིགས་གཉེར་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༠ ཤོག ༩༩ ཤོག ༩༩ ན་༥

༤༠ ཟླ་དག ༤༩༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་སྤྱང་། ཚད་མ་ཀུན་བཀུས། ལེལ། ༣ ཤོག ༩ ཤོག ༥ ན་༥

༤༠ ལུང་འདི་སློབ་དཔོན་གྱི་ཀུན་བཀུས་རང་འགྲེལ་དུ་བྱུང་བས། འདི་གོ་རམས་པས་མདོ་ལས་གསུངས་པ་ཚད་མ་མདོ་ལས་

- ཞེས་གོ་དགོས་སམ་སྒྲུབ་པས་དབྱེད། ཟླ་དགེ ༤༡༤ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྒྲོབ་དོན་ཕྱོགས་སྒྲུབ། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་
རང་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ ༩ ཤོག ༤༡ ན་༩
- ༤༠༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༥༧ ཤོག ༡༤༥ བ༥
- ༤༡༠ གོང་མཆུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༥༩ ཤོག ༡༤༥ བ༥
- ༤༡༡ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༡ སྟོག་ ༩ ཤོག ༩༩ ན་༩
- ༤༡༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། རྩོད་རིགས། ཤོག ༩༩༥ བ༥
- ༤༡༣ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༡ སྟོག་ ༥ ཤོག ༩༩ བ༤
- ༤༡༤ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༧ ཤོག ༩༩ བ༥
- ༤༡༥ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༡༩༠ ཤོག ༡༩༩ ན་༩
- ༤༡༦ གོང་མཆུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༩༠ ཤོག ༡༥ བ༥
- ༤༡༧ ཚད་མ་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༡ ཤོག ༩༡༡ ན་༩
- ༤༡༨ གོང་མཆུངས། ཤོག ༩༡༩ ན་༩
- ༤༡༩ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ལེའུ་ ༩ ཤོག ༡༤༩ བ༡
- ༤༢༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠༩ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་སྒྲོབ་དོན་ཕྱོགས་སྒྲུབ། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། ལེའུ་ ༤ སྟོག་ ༥ ཤོག ༩ བ༧
- ༤༢༡ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ལེའུ་ ༩ ཤོག ༩༩༤ བ༥
- ༤༢༢ ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྒྱུ་བཀའ་འབུམ། བོད། ༥ རབ་བྱེད། ༡༡ སྟོག་ ༩༥ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༢༣ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༧ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༢༤ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༧ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༢༥ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༨ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༢༦ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༩ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༢༧ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༩ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༢༨ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༩ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༢༩ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༩ ཤོག ༩༤ ན་༩
- ༤༣༠ གོང་མཆུངས། སྟོག་ ༩༩ ཤོག ༩༤ ན་༩

༡ རྗེ་ཤེ་ ༤༡༠ བརྟན། ཁད་མ། ཅེ་ དཔལ་རྩོན་ཆོས་གཤམ། ཁད་མ་རྩམ་འགྲེལ། ཁད་མ་གྲུབ་པའི་ཤེ་ལ། རྗེ་ ༡༡༥ བ།

३ ལྷ་འདི་གོང་དུ་གོ་རྟེན་པའི་རིགས་གཏེར་འབྲེལ་པར་མཆན་གོང་པའི་ནང་ཞུས་པ་བཞིན། གཤམ་གསལ་གྱི་མདོར་བྱུང་།
 ལྷ་དགེ ༥༧ བཀའ། མདོ་ལྷ། ༡ རྒྱུ་རྩེ་པའི་མདོ། ལེའུ་ཤོག ༥༤ བ་ན ལྷ་དགེ ३ བཀའ། འཕྱུལ་བ། ३ འཕྱུལ་
 བརྒྱམ་འབྱེད། ཤོག ༥༧ ལྷ ༡ བར་ཆོག་རི་བཞུག་མི་བྱུང་ཡང་ཆ་འདྲ་བཞིག་བཞུགས། གཞན་ཡང་འཕགས་པ་གནས་བརྟན་
 ལྷ་པའི་ཡང་དག་ལྷན་པའི་མདོའི་ནང་ཆོན་ཏེ་བར་ཐོས་པའི་མདོ་ཤོག་༡ ३༩༤ དང་ ༡༡༥༩ བཅས་ལུང་འབྱུང་།

༥ རྩེ་དགོ ༤༠༥༧ བསྟན། མངོན་པ། གྲུ་སྟོབ་དངོན་དབྱིལ་གཞེན། ཚེས་མངོན་པ་མཛོད། གནས། ༦ རྩེ་ག ༤ བོག ༡༥ བཅ

ཨ་གོ་མཚུངས། མཛོ་སྤུ་གི་ལེའུ། སྤྱི་ ༢༡༣ ལོ་ ༡༢༥ བ་༣

༧ ཟླ་དཔེ ༤༡༠༩ བསྟན། ཚེས་མ། ཅེས་སྟོན་དེ་ཚེས་ཕྱི་མཁའ་དུང་། ཚེས་མ་ལྷན་བཏུས། མཛོལ་སྐུ་མཁའ་ལྷན་གྱི་ལེུ་སྟོན་ ༡༤ བོད་ ༡ བ་༩

༡༡ ཟླ་དགེ ༧༡༡༧ འཕགས་ཀྱི་ ཆང་མ། རོ་སྒྲོལ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ ཆང་མ་རྒྱལ་པ་འཕེས་པའི་འགྲེལ་པ་བཤད། བོག ༣ བ།

༡༣ མེ་དགོ ༥༧༣ བཀའ། རྒྱུད། ༡ འཇམ་དབལ་ཙ་རྒྱུད། ལེའུ་ ༣༥ ཤོག ༣༣༥ བ་༣

༡༥ མྱེད་པོ་ ༤༡༠ བསྟན། མཛེས་མ། ཅེ་མཆོས་གྲགས་ རྣམ་པ་ལྟེང་། གཞན་དོན་ལེན། ལོ་ཕྱི་བའི་རྒྱུ་བ་བྱུང་། བོག་ ༡༧༡ བལྟ་

༡༥ གོང་མཚུངས། ལོ་རྒྱུ་བའི་བསྐྱར་བྱང་། ཤོག ༡༥༡ ནུ

༡༥ རྟོག་སྒྲོལ་ལྷན་ཤེས་པ་དང། ཚད་མ་རྣམ་པེས་གྱི་དཀའ་གནས་རྣམ་པ་པཤད་ ཤོག། ལྷ་དཔོན་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་ནས་

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོར་དེ་བ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་སྐྱུག། དེ་བ་དེའི་དབྱ་ཕྱུག་དཔེ་ཤོག་ལེ་གཅིག་ཆད་པའི་གསལ་ཁ་བཞོད་འདུག།

༡༤ ས་པཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། ཚད་མ་འགྲེལ་མ་གཏོར་པར་འགྲེལ། ས་རྒྱ་པག་འཕུལ། བོད། ༥ བཟུང། བོག ༤༥ བཟུང།

- ༡༠ མ་དཔེར་དེ་དག་གི་རིམ་ཅི་ཆར་བཅས་དང་ཞེས་བྱང་ཡང་། དེ་དག་གི་རིགས་པ་ནི་ཆར་བཅད་ཞེས་པར་བཅོས།
- ༡༡ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔེ་ལ་ལྷན་ཆོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་དཔེ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ཤོག ༡༡༩ ན༤
- ༡༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ཤོག ༤༤ ཤོག ༡༡༡ ན༡
- ༡༣ མ་དཔེར་ཡ་མ་ཏའི་འགྲེལ་བཤད་ཞེས་བྱང་ཡང་། ཡ་མ་འི་འགྲེལ་བཤད་ཞེས་ཡིན་དེས་ཀྱང་རང་སོར་བཞག
- ༡༤ རྒྱལ་ཚབ་རྩེ་རྣམ་འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་དུ། (དེབ། སྤྲང་ཆ། ཤོག ༩༧)འདི་ལྟར། “སློབ་དཔོན་རྒྱུན་མཐག་པོས་
དངོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཅེས་པའི་གཞུང་དབུས་པར་སྟོང་ཉིད་སྟོན་པར་བཤད་པ་ནི། སེམས་ཅམ་རྣམ་རྒྱུན་པ་ལ་དབུས་པར་
བྱས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་གྱི། གཉིས་སྟོང་གི་ཤེས་པ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྤྲོ་བའི་ཕྱོགས་མ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་པ་དེ་དོན་དམ་པར་ཡོད་པར་
ལན་དུ་མར་བསྐྱབས་པའི་ཕྱིར་བོ།” །ཞེས་གསུངས།
- ༡༥ པམ་ཆེན་ལྷ་མཆོག་ལྟན། རྟོག་ལོ་ལྷ་བ་ཆེན་པོས་བསྟན་པ་རི་ལྟར་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་མདོ་ཅམ་བྱ་བ་རོ་མཚར་གཏམ་གྱི་པོལ་
མོ། གསུང་འབུམ། བོད། མ ཤོག ༤ བ༡ དེར་འཇམ་དཔལ་རྒྱུད་དུ་ལུང་དེ་ཡོད་པ་གསུངས་ཀྱང་དེར་ལན་འགའ་བཅའ་
བས་བརྟེན་སོན་མ་བྱུང་།
- ༡༦ དཔེ་ལག་སོན་མ་གྱུར་ནའང་ཉེ་ཆར་བོད་ནས་འབྲས་སྤྲངས་དུ་བཞགས་པའི་དཔེ་རྟོག་དཀར་ཆག་གི་དེབ་སྟོང་སྤྲང་གཉིས་དཔར་
བཏབ་པ་དེའི་སྤྲང་ཆའི་ཤོག་ཨང་ ༡༧༤ ནང་ཕྱག་དཔེ་འདིའི་མཚན་འཁོད་འདུག
- ༡༧ ལོ་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་སྤྲིང་ཡིག་བདུད་རྩིའི་ཐིགས་པའི་དཔེ་ལག་སོན་གྱུར་དཀར་ཡང་། དེའི་འགྲེལ་པ་མདོར་བསྐྱས་ཤིག་པམ་ཆེན་
ལྷ་མཆོག་པའི་གསུང་འབུམ་དུ་བཞགས། སྤྲིང་ཡིག་བདུད་རྩིའི་ཐིགས་པའི་རྣམ་བཤད་དཔག་བསམ་ཡོངས་འདུའི་ལྷན་ཐོང་།
གསུང་འབུམ། བོད། ཡ དབྱིན་ཤོག ༣༡༩ ལོ་ལྷ་བ་ཆེན་པོའི་སྤྲིང་ཡིག་འདིའང་འབྲས་སྤྲངས་དཔེ་རྟོག་དཀར་ཆག་དུ་འཁོད་པས་
རིམ་བས་དཔེ་མཇལ་དུ་ཡོད་དེས།
- ༡༨ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ཤོག ༣༤༤ ཤོག ༡༣༩ ན༡
- ༡༩ ཟླ་དགེ ༣༤༤༡ བསྟན། དབུ་མ། འ་སློབ་དཔོན་རྒྱ་གྲགས། དབུ་མ་འཇུག་པ། སེམས་བསྐྱེད། ༤ ཤོག ༡༡༧ ཤོག ༡༡༠ ན༡
- ༢༠ དཔེར་ན། པམ་ཆེན་ལྷ་མཆོག་ལྟན། སྤྲིང་ཡིག་བདུད་རྩིའི་ཐིགས་པའི་རྣམ་བཤད་དཔག་བསམ་ཡོངས་འདུའི་ལྷན་ཐོང་།
གསུང་འབུམ། བོད། ཡ དབྱིན་ཤོག ༣༡༩ ལ་གཟིགས།
- ༢༡ ས་པམ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ཚད་མ་རིགས་གཏེར། ས་སྤྲོ་བཀའ་འབུམ། བོད། ད མཇུག་བྱང་། ཤོག ༣༤ ན༡
- ༢༢ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྩེས་དཔག་གི་ལེའུ་ ཤོག ༩༩ ཤོག ༡༤༩ ན༤
- ༢༣ ལུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྲུབ། གསུང་འབུམ། བོད། ཆ ཤེར་ཕྱིན་འགྲེལ་པ་ལུང་གི་སྟེ་མ། སྐབས། ༡ ཤོག ༡༠༥ བ༡
- ༢༤ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྤྲུལ་གྱི་ལེའུ་ ཤོག ༣༤༠ ཤོག ༡༣༩ ན༤

- ༣༧ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༧༩ ཤོག་ ༡༩༡ བཟ
 ༣༨ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྐུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༨༤ ཤོག་ ༡༩༠ བཟ
 ༣༩ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྐུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༩༠ ཤོག་ ༡༩༠ བཟ
 ༤༠ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐུམ་ལེའུ་ ཤོག་ ༡༩༢ བཟ
 ༤༡ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༩༤ ཤོག་ ༡༩༣ བཟ
 ༤༢ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྐུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༩༥ ཤོག་ ༡༩༡ བཟ
 ༤༣ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྐུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༣༩༦ ཤོག་ ༡༩༢ བཟ
 ༤༤ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤ ཤོག་ ༢༤ བཟ
 ༤༥ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༠༡ ཤོག་ ༡༠༩ བཟ
 ༤༦ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༠༠ ཤོག་ ༡༠༩ བཟ
 ༤༧ དཔལ་ལྷན་ རྒྱལ་ཚབ་རྒྱུ་ རྣམ་འགྲེལ་ཐང་ལམ་གསལ་བྱེད། དེའུ་ སྟོང་ཆ། ཤོག་ ༢༡ འདི་ཞོལ་དཔར་ཤོག་ ༡༩ བཟ
 ༤༨ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སྐུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༤ ཤོག་ ༡༩༩ བཟ
 ༤༩ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༡༥ ཤོག་ ༡༠༤ བཟ
 ༥༠ ཞོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༤༡༩ ཤོག་ ༡༤༥ བཟ
 ༥༡ ཟླ་དགེ ༤༡༠༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཕྱགས་སྒྲུང་། ཚད་མ་ཀུན་བརྟུངས། གཞན་དོན་ལེའུ་ སྟོག་ ༡ ཤོག་ ༥ བཟ
 ༥༢ རྒྱལ་ཚབ་རྒྱུ་ ཚད་མ་མདོའི་འགྲེལ་པ། གསུང་འབུམ། ང་ གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ ཞོལ་དཔར་ཤོག་ ༥༥ བཟ
 ༥༣ ཞོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ ཞོལ་དཔར་ཤོག་ ༥༤ བཟ
 ༥༤ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༡ ཤོག་ ༡༤༠ བཟ
 ༥༥ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༡༢ ཤོག་ ༡༠༩ བཟ
 ༥༦ ཞོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༡ ཤོག་ ༡༤༡ བཟ
 ༥༧ ཞོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༢ ཤོག་ ༡༤༩ བཟ
 ༥༨ ཞོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༣ ཤོག་ ༡༤༤ བཟ
 ༥༩ ཞོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༤ ཤོག་ ༡༤༥ བཟ
 ༦༠ ཞོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག་ ༥༥ ཤོག་ ༡༤༦ བཟ

- ༤༠ འདི་ཚད་མ་རིགས་གཉིད་གྱི་ཚོག་ལྟ་བུར་སྒྲུབ་ན་འད་དེར་བཅའ་བས་མ་བརྟེན།
- ༤༡ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༣༥ འོག ༡༠༥ བཟ
- ༤༢ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༥༤ འོག ༡༡༥ བཟ
- ༤༣ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༣ འོག ༡༡༣ བཟ
- ༤༤ གོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡ འོག ༡༤༡ བཟ
- ༤༥ གོང་མཚུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༢ འོག ༡༠༣ བཟ
- ༤༦ གོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༡ འོག ༡༣༡ བཟ
- ༤༧ གོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༡ འོག ༡༣༡ བཟ
- ༤༨ ཟླ་དགེ ༤༡༡ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་དཔལ་ལྷན་ཚོས་གྲགས། ཚད་མ་རྣམ་པའི་ལེའུ་ ༣ འོག ༡༡༡ བཟ
- ༤༩ ཟླ་དགེ ༤༠༤༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐོག་བསྟུས། ལེའུ་ ༢ འོག ༡༤ བཟ
- ༥༠ ཟླ་དགེ ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༤༥ འོག ༡༤༡ བཟ
- ༥༡ གོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ སྟོག ༤༤ འོག ༡༤༡ བཟ
- ༥༢ གོང་མཚུངས། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ སྟོག ༤༠ འོག ༡༤༡ བཟ
- ༥༣ ཟླ་དགེ ༤༡༡༡ བསྟན། དབུ་མ། ལ་རྒྱལ་སྤྱི་ཚོས་ཐོག་ཐོག་ལྟ་ སྟོང་འཕྲུག་ ལེའུ་ ༤ སྟོག ༤ འོག ༣༡ བཟ གཞན་
ཡང་ཚོག་འདི་གཉིས་འཕགས་པ་ལྟ་འི་སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བའི་ནད་དུ་འདྲུང་། ཟླ་དགེ ༡༥༠༤ བསྟན། རྒྱུད་
འགྲེལ། རི་འཕགས་པ་ལྟ་ སེམས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་རྣམ་པར་སྦྱོང་བ། འོག ༡༡༠ བཟ
- ༥༤ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༠༤ འོག ༡༡༥ བཟ རི་རྩ་རི་རྩ་
དོན་བསམ་པ། ཞེས་སོགས།
- ༥༥ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༠ འོག ༡༡༥ བཟ
- ༥༦ གོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༡ འོག ༡༡༥ བཟ
- ༥༧ གོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༣ འོག ༡༡༥ བཟ
- ༥༨ ཟླ་དགེ ༤༠༡༡ བསྟན། སེམས་ཅམ། ཐི་བྱམས་མགོན། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡༡ འོག ༤༡ བཟ
- ༥༩ གོང་མཚུངས། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡༤ འོག ༤༡ བཟ
- ༦༠ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༥ འོག ༡༡༥ བཟ
- ༦༡ གོང་མཚུངས། མདོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༡༢ འོག ༡༡༥ བཟ

༡༠༩ འདིར་བཀའ་ཆེན་གྱིས་སྤྲུམ་མེད་དག་གིས་མ་བརྒྱུན་པའི་ སྤྲུམ་འབྲིང་པོར་གསུངས་པ་ཡོད་ཅེས་པ། མངའ་བདག་མི་འཛིན་
ཁོར་ཉིད་བརྩུ་བར་བྱུང་བ་ལ་དགོངས་མོད། བཞིན་རྩོན་ཅིག་སྦྱེས་པས་དེའི་འགྲེལ་བར་ནི། གཞུང་དེ་གའི་བྱི་འགྲེལ་དྲུང་
བཞིན་མོད་པའི་སྦྱར་ཉིད་མེད་དགག་ཉིད་གཙོ་བོར་བསྒྲུབས་ཤིང་། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་བའི་དཔུང་མ་འཇུག་པའི་ལུང་ཡང་དྲངས་

- པས་ཤྱག་མཆོག་གིས་སྒྲོང་ཉིད་མེད་དགག་ལྟ་བུ་མཐར་ཐུག་མིན་པར་སྒྲུབ་པའི་གཞུང་དུ་གོ་སྒྲིག་ནས་སྒྲུབ་པར་སྒྲུབ་བས་དབྱེད།
- ལྷེ་དགེ ༡༩༥༧ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། བེ ལྷན་ཅིག་སྒྲིམ་པའི་དོན་ཆེ དེ་ལོན་ཉིད་བཅུ་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ། ཤོག ༡༥༧ ཅུ
- ༡༠༧ ལྷེ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༡ ཤོག ༡༠༩ ཅུ
- ༡༠༨ ལོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༠ ཤོག ༡༠༩ ཅུ
- ༡༠༩ ལྷེ་དགེ ༤༠༩༧ བསྟན། བེམས་ཙམ། བེ བེམས་མགོན། རྒྱུད་སྒྲུབ། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡༥༧ ཤོག ༥༡ བེ
- ༡༠༩ ལྷེ་དགེ ༤༠༩༡ བསྟན། བེམས་ཙམ། བེ དཔུས་མཐའ་རྣམས་འབྱེད། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡༡ ཤོག ༤༡ ཅུ
- ༡༠༩ ལྷེ་དགེ ༤༠༩༧ བསྟན། བེམས་ཙམ། བེ རྗེ་བཅུན་བེམས་མགོན། རྒྱུད་སྒྲུབ། ལེའུ་ ༡ ཤོག ༥༡ བེ
- ༡༠༩ ལྷེ་དགེ ༤༠༩༡ བསྟན། བེམས་ཙམ། བེ དཔུས་མཐའ་རྣམས་འབྱེད། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡༧ ཤོག ༤༡ ཅུ
- ༡༡༠ ལྷེ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཆད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༠ ཤོག ༡༡༥ བེ
- ༡༡༡ ལོང་མཆུངས། མངོན་སུམ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༡༥༧ ཤོག ༡༩༩ ཅུ
- ༡༡༡ ལྷེ་དགེ ༤༩༠༩ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ སྒྲོབ་དཔོན་ཕྱོགས་གྲང་། ཆད་མ་གྲུབ་བཅུ་ལེའུ་ ༥ ཤོག ༡༩༩ ཅུ
- ༡༡༡ རྗེས་ལོ་ལྷན་སྒྲུབ་དེའི་དཔེ་ལག་སོན་མ་གྱུར།
- ༡༡༧ ལྷེ་དགེ ༡༩༠༥ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། དེ་ འཕགས་པ་ལྟ། བདག་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབ་པའི་འཛམ་པ་རྣམས་པར་བྱེད་ ཤོག ༡༡༩ བེ
- ༡༡༥ ལྷེ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཆད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༡ ཤོག ༡༡༧ བེ
- ༡༡༥ ལོང་མཆུངས། ཆད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༩ ཤོག ༡༡༧ ཅུ
- ༡༡༧ ལོང་མཆུངས། ཆད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༩ ཤོག ༡༡༩ བེ
- ༡༡༩ ལོང་མཆུངས། མངོན་སུམ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༠༩ ཤོག ༡༩༥ བེ
- ༡༡༩ ལྷེ་དགེ ༤༠༩༧ བསྟན། བེམས་ཙམ། བེ བེམས་མགོན། རྒྱུད་སྒྲུབ། བྱང་ཆུབ་གྱི་ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡༩ ཤོག ༥༩ བེ
- ༡༡༠ ལྷེ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ། གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༧ ཤོག ༡༥༠ བེ
- ༡༡༡ ལྷེ་དགེ ༤༩༡༡ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆོས་གྲགས། ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ། གཞན་དོན་ལེའུ་ ཤོག ༡༩༠ ཅུ
- ༡༡༡ རྗེས་ལོ་ལྷན་སྒྲུབ་ལྷན་གྱི་དཀའ་གནས་རྣམས་བཤད། མཆོད་བཞུད། ཤོག ༡ གྲུབ་གོའི་བོད་གྱི་
- ཤེས་རིག་དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་གིས་ཕྱི་ལོ་༡༩༩༧ ལོར་དཔེ་གསུགས་སྒྲུབ་པར་དུ་བསྒྲུབ།
- ༡༡༩ འདིར་ས་ལོ་གསུངས་པ་ས་བཟང་ལོ་ལྷན་པ་ཉི་ཤེས་ཆེན་ཡིན་ནམ་སྒྲུབ་ཡང་དེའི་དཔེ་ལག་སོན་མ་གྱུར།
- ༡༡༧ ལྷེ་དགེ ༤༩༡༠ བསྟན། ཆད་མ། ཅེ ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༡ ཤོག ༡༠༩ བེ
- ༡༡༥ ལོང་མཆུངས། རང་དོན་རྗེས་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༡༩༡ ཤོག ༡༠༩ ཅུ

- ༡༥༥ ཟླ་དག ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། རང་དོན་ལེའུ་ གློག་ ༡༡^ཉ འོག་ ༡༠༩ བ^ཉ
 ༡༥༦ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གློག་ ༣༠ འོག་ ༡༠༩ བ༤
 ༡༥༧ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གློག་ ༣༠ འོག་ ༡༠༩ བ༤
 ༡༥༨ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གློག་ ༣༩ འོག་ ༡༠༩ བ༥
 ༡༥༩ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གློག་ ༣༩ འོག་ ༡༠༩ བ༥
 ༡༦༠ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གློག་ ༡༣༥ འོག་ ༡༡༩ བ༤
 ༡༦༡ ཟླ་དག ༤༡༣ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ རྩོགས་སྒྲིབ། ཚད་མ་ཀྱན་བཀྲམ། རང་དོན་ལེའུ་ གློག་ ༡ འོག་ ༤ བ༡
 ༡༦༢ ཟླ་དག ༤༠༩༤ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ་རྒྱུད་སྒྲིབ། དེ་བཞེན་གཤེགས་པའི་སྒྲིབ་པོ་ལེའུ་ ༡ གློག་ ༣^ཉ འོག་ ༥༤ བ༡
 ༡༦༣ ཟླ་དག ༤༡༠ བསྟན། ཚད་མ། ཅེ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གློག་ ༡༡༠ འོག་ ༡༡༥ བ༩
 ༡༦༤ གོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ གློག་ ༡༡༤ འོག་ ༡༡༥ བ^ཉ
 ༡༦༥ ཟླ་དག ༤༡^ཉ བཀའ། རྒྱུད། ར་ གྲེའི་དོ་རྩེ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ ༥ འོག་ ༤ བ༩
 ༡༦༦ གོང་མཚུངས། གྲེའི་དོ་རྩེ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ ༥ འོག་ ༤ བ^ཉ
 ༡༦༧ གོང་མཚུངས། གྲེའི་དོ་རྩེ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ ༥ འོག་ ༤ བ༡
 ༡༦༨ གོང་མཚུངས། གྲེའི་དོ་རྩེ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ ༡༠ འོག་ ༡༡ བ^ཉ
 ༡༦༩ ཟླ་དག ༤༠༩༠ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ་ བྱམས་མགོན། མདོ་སྟེ་རྒྱུན། བྱང་རྒྱུབ་ཀྱི་ལེའུ་ ༡༠ གློག་ ༣༩ འོག་ ༤ བ༤
 ༡༧༠ ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟུས་པ། ལེའུ་ འོག་ ༣༤ བ༩
 དེའི་འགྲུར་ནང་། བདག་མེད་དེ་བཞེན་ཉིད་ཀྱང་དོ། ། ཞེས་བྱང་།
 ༡༧༡ ཟླ་དག ༣༩༩༤ བསྟན། དབུ་མ། ཅེ་ སློབ་དཔོན་གྱི་སྒྲུབ། ཟུ་ཤེ་རབ་བྱེད། ༡༩ གློག་ ༥ འོག་ ༡༡ བ༩
 ༡༧༢ ཟླ་དག ༣^ཉ༥ བཀའ། རྒྱུད། ག་ རྣལ་འབྱོར་མའི་ཀྱན་ཏུ་སྦྱོད་པ། ལེའུ་ ༤ གློག་ ༥ འོག་ ༣༩ བ༡
 ༡༧༣ ཟླ་དག ༤༠༩༥ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། རྒྱུད་སྒྲིབ་མའི་རྣམ་བཤད། ལེའུ་ ༡ འོག་ ༡༡༡ བ༥
 གཞན་ཡང་། ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་སྟུས། ལེའུ་ ༡ འོག་ ༣ བ^ཉ
 ༡༧༤ ཟླ་དག ༣༩༥༡ བསྟན། དབུ་མ། འ་ སློབ་དཔོན་ལྷ་གྲགས། དབུ་མ་འཕྱག་པ། སེམས་བསྐྱེད། ༥ གློག་ ༡༡༤ འོག་ ༡༡༠ བ༡
 ༡༧༥ ཟླ་དག ༤༠༤༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། རི་ འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟུས་པ། ལེའུ་ ༩ འོག་ ༡༤ བ༩
 ༡༧༦ ཟླ་དག ༤༡^ཉ བཀའ། རྒྱུད། ར་ གྲེའི་དོ་རྩེ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ་ ༩ འོག་ ༣^ཉ བ^ཉ

- ༡༤༩ ཟླ་དགེ ༣༤༡ བཀའ་བློན་གྱི་ ཡང་དག་སྒྱུར་བའི་རྒྱུད། ལེའུ་ ༡༠ ཤོག ༡༥༥ བ་༣
- ༡༥༠ མ་དཔེར་འགོག་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་བྱང་ཡང་ལོར་བར་མངོན་པས་འཛོག་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་བཅོས།
- ༡༥༡ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བཟླ་ན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༧ ཤོག ༡༠༧ བ་༤
- ༡༥༢ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༣༠ ཤོག ༡༠༥ བ་༥
- ༡༥༣ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༣༡ ཤོག ༡༠༥ བ་༥
- ༡༥༤ ཞོང་མཚུངས། རང་དོན་རྒྱུ་དཔག་གི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༩ ཤོག ༡༠༩ བ་༩
- ༡༥༥ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༣༣ ཤོག ༡༠༥ བ་༥
- ༡༥༦ ཟླ་དགེ ༤༠༣༠ བཟླ་ན། སེམས་ཙམ། ཇི་བྱམས་མགོན། མདོ་རྒྱུ། ཡོངས་འཛོལ་ལེའུ་ ༡༩ སྟོག ༤༠ ཤོག ༡༥ བ་༤
- ༡༥༧ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བཟླ་ན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༧ ཤོག ༡༡༩ བ་༥
- ༡༥༨ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༧ ཤོག ༡༡༩ བ་༥
- ༡༥༩ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༡༣༥ ཤོག ༡༡༩ བ་༥
- ༡༦༠ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༥ ཤོག ༡༡༩ བ་༣
- ༡༦༡ ཞོང་མཚུངས། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༢༥༤ ཤོག ༡༡༩ བ་༧
- ༡༦༢ ཞོང་མཚུངས། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༥ ཤོག ༡༢༤ བ་༤
- ༡༦༣ ཟླ་དགེ ༣༧༥༤ བཟླ་ན། ཤེར་ཕྱིན། ༡ རྩེ་བཙུན་བྱམས་མགོན། མདོན་རྟོགས་རྒྱུ། སྐབས། ༡ སྟོག ༤ ཤོག ༩ བ་༩
- ༡༦༤ ཞོང་མཚུངས། མདོན་རྟོགས་རྒྱུ། སྐབས། ༡ སྟོག ༡ ཤོག ༡༡ བ་༧
- ༡༦༥ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བཟླ་ན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། ཚད་མ་གྲུབ་པའི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༠ ཤོག ༡༡༥ བ་༣
- ༡༦༦ ཟླ་དགེ ༤༠༣༤ བཟླ་ན། སེམས་ཙམ། ཇི་བྱམས་མགོན། མདོན་རྟོགས་རྒྱུ། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༤༣ ཤོག ༥༥ བ་༡
- ༡༦༧ ཟླ་དགེ ༤༡༡༠ བཟླ་ན། ཚད་མ། ཅེ་ ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མདོན་སྒྲུབ་གྱི་ལེའུ་ སྟོག ༢༡༩ ཤོག ༡༢༤ བ་༣
- ༡༦༨ ཟླ་དགེ ༤༠༣༤ བཟླ་ན། སེམས་ཙམ། ཇི་བྱམས་མགོན། རྒྱུད་སྒྲུབ། ལེའུ་ ༡ སྟོག ༡༥༥ ཤོག ༤༩ བ་༡
- ༡༦༩ གཤམ་པ་རང་བྱུང་རྩོམ་ཞེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྒྲུབ་མའི་བཟླ་ན་བཅོས་གྱི་འགྲེལ་པ་གསལ་བ་ཉི་མའི་སྒྲིང་པོ། གསུང་འབུམ།
 པོད། ༩ ཤོག ༥༥ བ་༩ ཞོང་གི་ཆོག་སྟོག་འདི་གཞུང་དངོས་དང་ཕན་ཁུ་སྒྲུབ་པ་ཞི། སྟོན་ཕན་ཤེས་རབ་ཕྱ་གཙང་དན་
 བག་སོགས། །རྣམ་དབྱེ་མཛད་པ་ཐེག་པ་སྒྱིད་པ་མཐུན། །འདི་རྩོམ་ཞེས་པ་སངས་རྒྱུས་པ་༣ །གོ་ཕྱིར་བསྐྱོར་དོན་ཅུང་
 ཟད་མི་མཐུན་པ། །ཞེས་གསལ།
- ༡༧༠ གཤམ་པ་རང་བྱུང་རྩོམ་ཞེ། ཟབ་མོན་དོན་གྱི་རྩ་བ། གསུང་འབུམ། པོད། ༩ ཤོག ༡ བ་༩ དབྱིན་ཡང་། ༣༠༩ ཐེང་། ༩

ཡང་ཟབ་མོན་དོན་གྱི་རང་འགྲེལ། གསུང་འབུམ། བོད། ༩ ཤོག ༥ ནུན་ཨང་། ༣༧༡ གྲང་། ༣ གྱི་ལོ་༡༠༠༠

ལོར་བོད་ཀྱི་མཚུར་ལུང་གོན་ནས་དཔེ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

༡༧༡ གཟུང་པ་རང་བྱུང་དོན་རྗེ། ཟབ་མོན་དོན་གྱི་ཅུ་བ། གསུང་འབུམ། བོད། ༩ ཤོག ༡ བ༡ དབྱེན་ཨང་། ༣༠༩ གྲང་། ༣

ཡང་ཟབ་མོན་དོན་གྱི་རང་འགྲེལ། གསུང་འབུམ། བོད། ༩ ཤོག ༩ ན༡ དབྱེན་ཨང་། ༣༧༢ གྲང་། ༡ གྱི་ལོ་༡༠༠༠

ལོར་བོད་ཀྱི་མཚུར་ལུང་གོན་ནས་དཔེ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

༡༧༢ འདིར་རྗེ་བཙུན་ཀྲུ་མ་ར་གསུངས་པ་ཡལ་ཆེར་རྗེ་བཙུན་ལེན་མདའ་བགཞིན་ཅུ་སྟོན་ཡིན་པེས་གིང་། དེའི་གཞུང་གང་ཡིན་
པོས་མ་འཛིན་པས་དབྱུང་ཞིབ་ཞུ་བ།

༡༧༣ འདི་ཡལ་ཆེར་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་གསང་བ་འདུས་པའི་རྫོགས་རིམ་རིམ་ལུ་གསལ་སྟོན་དུ་ཨ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་རིས་དོན་
རྒྱས་པར་བཤད་པ་ཞེས་པའི་ས་བཅད་དུ་རྫོགས་རིམ་གྱི་རྒྱབ་ས་སུ་བདེ་སྟོང་སྟོང་རྒྱུ་ལྟེང་པ་དེ་ཡར་ཕྱིན་ཐེག་པར་བཤད་པའི་
སྟོང་ཉིད་དེ་ག་ཡིན་པར་རྒྱས་པར་བསྐྱབས་པ་ལ་དགོངས་སྟོམ། དཔེར་ན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ། བོད། ༩
རྫོགས་རིམ་རིམ་ལུ་གསལ་སྟོན། ཤོག ༤༡ ན་༣ ལ་གཟིགས།

༡༧༤ ཆོགས་བཅད་འདི་གང་ནས་དྲངས་གཞུང་པོས་འཛིན་མ་བྱུང།

༡༧༥ ལྷེ་དགེ ༣༧༠༧ བསྟན། རྒྱུད་འགྲེལ། ཅུ་སྟོན་དཔོན་ཀམ་པལ། ཚུལ་གསུམ་སྟོན་མེ། ཤོག ༡༥ བ་༣

༡༧༦ ལྷེ་དགེ ༤༠༧༡ བསྟན། མེས་མཆོད་མ། ཉི་སྟོན་དཔོན་རྩུ་ལྷ་ཀར་ཤུག་ཀྱི་དབུ་མའི་རྒྱུ། ཤོག ༡༠༡ ནུ་

༡༧༧ ལྷེ་དགེ ༤༡༧ བཀའ། རྒྱུད། ང་ ཀྱི་འདྲི་རྗེ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ། ༤ ཤོག ༡༧ ནུ་

༡༧༨ གོང་མཚུངས། ཀྱི་འདྲི་རྗེ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ། ༤ ཤོག ༡༧ ནུ་

༡༧༩ གོང་མཚུངས། ཀྱི་འདྲི་རྗེ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། ལེའུ། ༤ ཤོག ༡༧ བ༡

༡༨༠ ལྷེ་དགེ ༡༤༣ བཀའ། རྒྱུད། ན འཇམ་དཔལ་ཅུ་རྒྱུད། ལེའུ། ༣༤ ཤོག ༣༣ བ་༣

ལུང་འདྲེན་ཕྱག་དཔེའི་མཆན་གཞུང་།

བཀའ་འགྲུང་།

ཀྲེང་མེའུ་བྱ་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ། ཟླ་དགེ ༤༡ ཟླ་ ༨ བེ་ཅིང་། ༡༠ ཀ
མགོན་པོ་མཛོན་འབྱུང་གི་རྒྱུད། འབྲས་སྤངས་མགོན་ཏུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་དཔེ་རྙིང་དཀར་ཆག་སྟོན་སྤང་གཉིས།
ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༤ ལོར་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་དབར་ཏུ་བསྐྱུན།
རྒྱ་ཆེར་ལོ་པའི་མདོ། ཟླ་དགེ ༢༥ མདོ་ཟླ་ ༡༢ བེ་ཅིང་། ༡༥ ན
འཇམ་དཔལ་ཙ་རྒྱུད། ཟླ་དགེ ༡༤ ན རྒྱུད། ༩ བེ་ཅིང་། ༡༥ ན
འཇམ་དཔལ་མཆན་བརྟེན། ཟླ་དགེ ༡༥ ན རྒྱུད། ༡ བེ་ཅིང་། ༡ ཀ
ཉེ་བར་ཐོས་པའི་མདོ། ཉན་ཐོས་ལ་གདམས་པའི་མདོ་ལས་ཡང་དག་ལྷན་པའི་མདོའི་ནང་ཆན།
འདུལ་བ་རྣམ་འབྱེད། ཟླ་དགེ ༡ འདུལ་བ། ༩ བེ་ཅིང་། ༡༠ ན ཆེ
རྣལ་འབྱོར་མའི་ཀླན་ཏུ་སྟོན་པ། ཟླ་དགེ ༡ ན རྒྱུད། ༡ བེ་ཅིང་། ༡ ན
དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་ཕྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོན་པ། ཟླ་དགེ ༡ ན རྒྱུད། ༡ བེ་ཅིང་། ༡ ཀ
ཡང་དག་སྟོན་པའི་རྒྱུད། ཟླ་དགེ ༡ ན རྒྱུད། ༡ བེ་ཅིང་། ༡ ན
འཕགས་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལ་ལོ་ཏུ་ཕྱིན་པ་བརྒྱུད་སྟོན་པ། ཟླ་དགེ ༡ ན ཤེས་རབ་ཀྱི་ལ་ལོ་ཏུ་ཕྱིན་པ། ཟླ་དགེ ༡ ན བེ་ཅིང་། ༡ ན
ཡུམ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ལ་ལོ་ཏུ་ཕྱིན་པ། ཟླ་དགེ ༡ ན ཤེས་རབ་ཀྱི་ལ་ལོ་ཏུ་ཕྱིན་པ། ཟླ་དགེ ༡ ན བེ་ཅིང་། ༡ ན

བསྟན་འགྲུང་།

སྟོབ་དཔོན་ཀམ་པ་ལ། རྒྱལ་གསུམ་སྟོན་མེ། ཟླ་དགེ ༡ ན རྒྱུད་འགྲེལ། ༩ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན
སྟོབ་དཔོན་ཀམ་པ་ལ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱེས་པའི་དཀར་འགྲེལ། ཟླ་དགེ ༤༡ ན ཆད་མ། ༣ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན
མགོན་པོ་ལྷ་རྒྱུད། དབུ་ཙ་བ་ཤེས་རབ། ཟླ་དགེ ༡ ན དབུ་ཙ་བ་ཤེས་རབ། ༣ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན
སྟོབ་དཔོན་རྒྱལ་དབང་ཅན། ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ་རྒྱུན་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་དགེ ༤༡ ན ཆད་མ། ༩ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན
སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྤངས། ཕྱི་ལོ་དོན་གྱི་སྤངས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ལུང་ལྷན་པ། ཟླ་དགེ ༤༡ ན ཆད་མ། ༣ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན
དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གསལ་པ། རྒྱུད་གཞན་གྱུ་བ་ལ། ཟླ་དགེ ༤༡ ན ཆད་མ། ༩ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན
————— གཏན་ཆོགས་ཐིགས་པ། ཟླ་དགེ ༤༡ ན ཆད་མ། ༣ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན
————— འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། ཟླ་དགེ ༤༡ ན ཆད་མ། ༣ བེ་ཅིང་། ༤༡ ན

- རྩོད་པའི་རིགས་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༡ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༡༥
- ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཚོགས་ལེན་པ་བྱས་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༠ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༩ ཆེ
- ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རང་འགྲེལ། ཟླ་དགེ ༤༡༥ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༡༧ ༡ ཆེ
- ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༡ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༡༠ ཆེ
- རིགས་པའི་ཐིགས་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༢ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༡༡ ཆེ
- སློབ་དཔོན་ཚོས་མཆོག་ ཚད་མ་བརྟག་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༩ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༤༧ ཆེ
- ཚད་མ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་དགེ ༤༡༩ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༢༧
- གཞན་སེལ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་རྒྱུད་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༠ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༥༠ ཆེ
- འཕགས་པ་ཐོགས་མེད། ཚོས་མཛོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱུས་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༩ བསྟན། སེམས་ཅམ། བེ་ཅིང་། ༡༧༥༠ ཆེ
- ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༩ སེམས་ཅམ། རི་ བེ་ཅིང་། ༡༧༩༩ ཆེ
- སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྤྱང་པོ། དམིགས་པ་བརྟག་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༥ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༢ ཆེ
- དམིགས་པ་བརྟག་པའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༥ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༤ ཆེ
- ཚད་མ་ཀུན་ལས་བརྒྱུས་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༢ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༠ ཆེ
- ཚད་མ་ཀུན་ལས་བརྒྱུས་པའི་རང་འགྲེལ། ཟླ་དགེ ༤༡༤ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༡ ཆེ
- ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ། ཟླ་དགེ ༤༡༢ ཚད་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༠༧ ཆེ
- ཚད་མ་རིགས་པའི་སྒོ། རིགས་སྒོའི་གཞུང་འདི་བོད་སྐད་དུ་མི་བཞུགས།
- སློབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྷ། བདག་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབ་པའི་མཁས་པ་རྣམས་པར་བྱེད། ཟླ་དགེ ༡༨༠༥ རྒྱུད་འགྲེལ། རི་ བེ་ཅིང་། ༡༩༧༠ ཆེ
- ཡེ་ཤེས་སྤྱི་བོ་ཀུན་ལས་བརྒྱུས་པ། ཟླ་དགེ ༡༨༡༡ དབུ་མ། ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༩༡༡ ཆེ
- སེམས་ཀྱི་སློབ་པ་རྣམས་པར་སྦྱོང་བ། ཟླ་དགེ ༡༨༠༤ རྒྱུད་འགྲེལ། རི་ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༩ ཆེ
- རྩི་བཅུན་བྱམས་པ་མགོན་པོ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་བླ་མ། ཟླ་དགེ ༤༠༩༤ སེམས་ཅམ། རི་ བེ་ཅིང་། ༡༧༩༥ ཆེ
- ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྤྱོད་རྒྱུན་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོགས་ལེན་པ་བྱས་པ། (མདོ་སྤྱོད་རྒྱུན།) ཟླ་དགེ ༤༠༩༠ སེམས་ཅམ། རི་ བེ་ཅིང་། ༡༧༩༡ ཆེ
- དབུས་མཐའ་རྣམས་འབྱེད། ཟླ་དགེ ༤༠༩༡ སེམས་ཅམ། རི་ བེ་ཅིང་། ༡༧༩༢ ཆེ
- ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་རྒྱུན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མཛོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུན་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོགས་ལེན་པ་བྱས་པ། (མཛོན་རྟོགས་རྒྱུན།) ཟླ་དགེ ༡༧༩༤ ཤེས་རབ་ཀྱི་ ཆེ་ བེ་ཅིང་། ༡༧༩༤ ཆེ

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། ཚས་མངོན་པ་མངོན། ཟླ་དག ༤༠༥༤ མངོན་པ། ཀྱ བེ་ཅིང་། ༡༡༧༠ ཀྱ
————— ལྷམ་ཕུ་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དག ༤༠༥༥ མེས་མཆན་མ། ཤི བེ་ཅིང་། ༡༡༧༥ མི
དཔལ་ལྷན་ལྷ་བ་གྲགས་པ། དབུ་མཚིག་གསལ། ཟླ་དག ༤༥༠ དབུ་མ། འ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༠ འ
————— དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ། ཟླ་དག ༤༥༡ དབུ་མ། འ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༡ འ
མ་ལན་ཆེན་ཞིབ་འཛོ། དེ་ཁོན་ཉིད་བསྐྱེས་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ། ཟླ་དག ༤༥༥ ཆད་མ། ཟེ བེ་ཅིང་། ༡༡༥༤ འེ
སློབ་དཔོན་ཞིབ་པ་ལྷ། བྱང་རྒྱུ་མེས་མཆན་དཔའི་སློབ་པ་ལ་འཇུག་པ། ཟླ་དག ༤༥༡ དབུ་མ། ལ བེ་ཅིང་། ༤༤༠༤ ལ
སློབ་དཔོན་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞིབ་པ། ཟླ་དག་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས། ཟླ་དག ༤༥༠ ལྷ་མདོ། མི བེ་ཅིང་། ༡༡༧༡ ཤི
————— དབུ་མའི་རྒྱན། ཟླ་དག ༤༠༡༡ ཉི བེ་ཅིང་། ༡༡༡༡ ཀྱ
སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་སྤྲས་པ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྒྱན། ཟླ་དག ༤༥༡ ཆད་མ། ཉི ཟེ བེ་ཅིང་། ༡༡༡༤ ཉི
སློབ་དཔོན་ཤུག་སློ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་བཤད། ཟླ་དག ༤༥༡ ཆད་མ། རི བེ་ཅིང་། ༡༡༡༥ རི
སློབ་དཔོན་སྤྲ་བཟང་པོ། འགྲེལ་བ་དོན་གསལ། ཟླ་དག ༤༥༤ ཤེར་ཕྱིན། ར བེ་ཅིང་། ༡༡༤༡ ར
སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་སློ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དཀའ་འགྲེལ། ཟླ་དག ༤༥༡ ཆད་མ། ཆེ བེ་ཅིང་། ༡༡༡༡ ཉི ཆེ
སློབ་དཔོན་ལྷན་ཅིག་སྤྲས་པའི་དོན་ལྷེ དེ་ཁོན་ཉིད་བཅུ་པའི་རྒྱུ་ཆེའི་འགྲེལ་པ། ཟླ་དག ༤༥༤ རྒྱད་འགྲེལ། མི བེ་ཅིང་། ༤༠༤༤ མི

བོད་ཀྱི་མ་ལས་གྲུབ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་།

ཀམ་པ་རང་འབྱུང་དོན་རྒྱུ། (༡༥༤-༡༥༥) ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྤྲུལ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གསལ་བ་ཉི་མའི་སྤྲིང་པོ།
གསུང་འབུམ། བོད། ༤ ཕྱི་ལོ་༡༠༠༠ ལོར་བོད་ཀྱི་མཆོར་ལུ་དགོན་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
————— ཟབ་མོན་དོན་གྱི་རྩ་བ། གསུང་འབུམ། བོད། ༤
གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་མེང་གོ། (༡༥༥-༡༥༦) རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དག་དོན་ཀྱན་ཏུ་བཟང་པོའི་
ཉི་མ། གསུང་འབུམ། བོད། ༡༥ དག་ཟླ་དཔར་མ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། ཕྱི་ལོ་༡༤༤༤ ལོར་ཉི་རྩ་གྲུང་དཔར་
དུ་སྐྱུན།
————— ཆད་མ་རིགས་གཏེར་གྱི་འགྲེལ་པ། གསུང་འབུམ། བོད། ༡༥
————— ཆད་མ་རིགས་པའི་གཏེར་གྱི་དཀའ་བའི་གནས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཟླ་དཔར་གསལ། གསུང་འབུམ། བོད། ག
རྒྱལ་ཆབ་དར་མ་རིན་ཆེན། (༡༥༤-༡༥༥) ཆད་མ་མཐོན་རྣམ་པའི་དཀའ་བའི་གནས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཟླ་དཔར་གསལ། (ཀྱན་བཏུས་དར་རྒྱུ) རྒྱལ་ཆབ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱི་
གསུང་འབུམ། བོད། ༥ དགས་ལྷན་དཔར་མ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་༡༤༥༡ ལོར་དེ་མོ་དག་དཔར་དགོ་
ལེགས་ཀྱིས་ལྷི་ལིར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

————— ཚད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པའི་རྣམས་བཤད་ཐར་ལམ་ཕྱིན་མ་ལོག་པར་གསལ་བར་བྱེད་པ། (རྣམ་
འགྲེལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་) གསུང་འབུམ། བོད། ཆ

རྟོག་ལོ་ལྷ་བ་སློ་ལྷན་གཤམ་བཟ། (༡༠༧༩-༡༡༠༩) རྣམ་ངེས་ཀྱི་རྣམས་བཤད། ཕྱི་ལོ་༡༧༩༤ ལོར་པའི་ཅིང་གྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་གཤམ་
རིག་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུར།

————— སྤྱིང་ཡིག་བདུད་ཅིང་ཐིགས་པ། ལོ་ཚེ་གྱི་སྤྱིང་ཡིག་དེའི་དཔེ་ལག་སོན་མཁུར་གྱིང་། བཀའ་ཆེན་ཤྭག་མཆོག་གི་
གསུང་ནང་དེའི་འགྲེལ་པ་ཞིག་བཞུགས། གསེར་མདོག་པར་ཆེན་ཤྭག་མཆོག་ལྷན་གྱི་གསུང་འབུམ། བོད། ར
ཕྱི་ལོ་༡༧༩༧ ལོར་ལྷོ་ལིར་གྲུན་བཟང་སྟོབས་རྒྱལ་བྱ་བས་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བསྐྱུར།

————— སློབ་མ་ལ་གདམས་པའི་ཡི་གེ དཔེ་ལག་སོན་མ་ཁྱུར།

རྩེ་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ། (༡༧༧༧-༡༧༩༩) རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་མན་དག་རིམ་པ་ལྟ་གསལ་བའི་སྒྲོན་
མེ། (རྩོགས་རིམ་རིམ་ལྟ་གསལ་སྒྲོན་) གསུང་འབུམ། བོད། ར ལྟ་ས་ཞོལ་དཔར་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་༡༧༩༧
ལོར་སོག་སྤྱ་རུ་དེ་ལས་ལྷོ་ལིར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བསྐྱུར།

————— ལེགས་བཤད་གསེར་ཕྱོང་། གསུང་འབུམ། བོད། ཅ དང་ ཆ

འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤུལ་སློ་གྲོས་མཐའ་ཡས། (༡༧༡༩-༡༧༩༠) ཟབ་མོ་ནང་དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་ཟབ་དོན་སྣང་བྱེད། མདོ་ལྷགས་
གཞུང་ཆེན་བརྒྱུད། བལ་ཡུལ་ནི་ཏུ་བྱེད་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་རྩམ་བཞུགས་ཤིང་དཔར་ལ་མ་ཕྱི་མཛད་
དེ་ཕྱི་ལོ་༡༩༠༧ ལོར་དེབ་གཟུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུར།

དཔར་ལོ་ལྷ་བ་སློ་གྲོས་བརྒྱུད་པ། (༡༧༧༩-༡༧༩༩) ཆོས་མདོན་པ་གྲུན་ལས་བརྒྱུས་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་གསལ་བྱ་གསལ་བྱེད།
བལ་ཡུལ་ས་སྐྱ་རྒྱལ་ཡོངས་གསུང་རབ་སློབ་གཉེར་ཁང་། ཕྱི་ལོ་༡༧༩༩ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུར།

ལྷ་བ་ཆོས་ཀྱི་སེང་གོ (༡༡༠༩-༡༡༧༩) ཚད་མ་ཡིད་ཀྱི་སྤྱན་སེལ། བོད་ནས་དཔེ་རྒྱུ་དབུ་མེད་ཕྱིས་མ་ཞིག་ཏེ་དུས་བརྟེན་པ་ཨ་རིའི་
བོད་ཀྱི་ནང་བརྟན་དཔེ་ཆོག་ས་ལྷོ་གནས་ཁང་ནས་སློག་གྲུང་ཐོག་འདྲ་དཔར་བཞུགས།

བུ་སྟོན་རིན་ཆེན་གྱུབ། (༡༧༩༠-༡༧༩༩) ཤེར་ཕྱིན་འགྲེལ་པ་ལུང་གི་སྟེ་མ། གསུང་འབུམ། བོད། ཆ ལྟ་ས་ཞོལ་དཔར་ལ་རྒྱལ་
མཆོག་སྤྱི་ཕྱོང་བཅུ་གསུམ་པའི་བཀའ་ཁྱབ་འོག་ལྟ་ས་ཞོལ་དཔར་དུ་བསྐྱུར་བ་ཕྱི་ལོ་༡༧༩༧ ལོར་ལྷོ་ལིར་དཔར་
བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་གཟུགས་སུ་བཞུགས།

ས་པར་གྲུན་དག་རྒྱལ་མཚན། (༡༧༩༩-༡༧༩༩) ཚད་མ་རིགས་གཉེར། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ད ཕྱི་ལོ་༡༧༩༩ ལོར་
དཔར་དུ་བསྐྱུར་བ་དག་སྟེ་དཔར་མ་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་༡༧༩༩ ལོར་ཉི་ཤེས་ཐོག་གྱུར་དཔར་དུ་བསྐྱུར།

————— ཚད་མ་རིགས་གཉེར་གྱི་རང་འགྲེལ། ས་སྐྱ་བཀའ་འབུམ། བོད། ད

གསེར་ཏོག་པའ་ཆེན་གྱ་མཚོག་ལྟན། (༡༧༩༩-༡༧༠༧) རྟོག་ལོ་རྩ་བ་ཆེན་པོས་བསྟན་པ་ཇི་ཉྦ་ར་བསྐྱངས་པའི་ཚུལ་མདོ་ཙམ་
བྱ་བ་དོ་མཚར་གཏམ་གྱི་རྩམ་མོ། གསུང་འབུམ། བོད། མ་ ཕྱི་ལོ་༡༧༧༧ ལོར་ལྷ་ལིར་ཀུན་བཟང་སྟོབས་
རྒྱལ་བྱ་བས་དཔར་བཤུས་གྱིས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
——— སྤྱིང་ཡིག་བདུད་རྩིའི་ཐིགས་པའི་རྣམ་བཤད་དཔག་བསམ་ཡོངས་འདུའི་ལྷན་ཁྲིའི་ གསུང་འབུམ། བོད། ཡ

ཉུ་སྒྲིག་པའི་ཁུངས་བཅོལ་གྱི་ཡིག་ཆ་བཀ

མགོན་པོ་ལྷ་སྐྱབ། བརྩོད་པ་བརྒྱུག་པ་རྩ་འགྲེལ། ཟླ་དགེ ༣༡༥ བསྟན་འགྲུར། དབུ་མ། ཅ་ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༩ ཅ་
——— ཞིབ་མོ་རྣམ་པར་འཐག་པ། ཟླ་དགེ ༣༡༣༠ བསྟན་འགྲུར། དབུ་མ། ཅ་ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༠ ཅ་
སྒྲོབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན། ཆོས་མདོན་པ་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ། ཟླ་དགེ ༤༠༩༠ བསྟན་འགྲུར། མདོན་པ། ཁུ བེ་ཅིང་། ༡༩༩༠
ཀམ་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ། (༡༩༧༤-༡༩༨༤) ཆད་མའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་རྒྱ་བོ་ཀུན་འདུས། (ཆད་མ་རིགས་གཞུང་རྒྱ་མཚོ་)
ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་སྐུ་ཁམས་སྒྲོབ་བཀའ་བརྒྱུད་ཉམ་སྒྲོང་ཆོགས་པས་དེབ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
ཀམ་པ་རང་འབྲུང་དོ་རྗེ། (༡༩༥༤-༡༩༩༩) ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་སྒྲོ་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་གསལ་བ་ཉི་མའི་སྒྲིང་པོ།
གསུང་འབུམ། བོད། ༩ ཕྱི་ལོ་༡༩༩༠ ལོར་བོད་ཀྱི་མཚུར་ཕུ་དགོན་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
——— ཟབ་མོ་ནང་དོན་གྱི་རྩ་བ། གསུང་འབུམ། བོད། ༩
ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་དག་དབང་བརྩོན་འགྲུས། (༡༩༤༥-༡༩༩༩) ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་མཐའ་དབྱེད་ཆད་མའི་
འོད་བརྒྱ་འབར་བ། ལེའུ་དང་པོའི་མཐའ་དབྱེད། གསུང་འབུམ། བོད། ༥ བཀྲིས་འབྲེལ་གྱི་ཤིང་དཔར་ལ་
གཞི་བྱས་ཏེ་དེ་མོ་དག་དབང་དགེ་ལེགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་ཕྱི་ལོར་དཔར་བཤུས་ཀྱིས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
ཁང་དཀར་ཆུ་ལ་བྲིས་པ་བསྐྱེད་པ། རྒྱ་གར་གྱི་ཆད་མ་རིག་པའི་ལྷ་སྐྱབ་འཕེལ་མེ་དང་ཆད་མ་སྐྱོ་པའི་ལྷ་སྐྱབ། གངས་ལྷོངས་
ནང་རིག་མཐུན་ཆོགས་ནས་ ༡༩༩༤ ལོར་ཉི་ཉོང་དུ་དཔར་བཤུས།
མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། (༡༩༥༤-༡༩༩༩) ཆད་མ་རྣམས་འགྲེལ་གྱི་རྒྱ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། དེབ། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༠
ལོར་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
——— ཆད་མ་ཟླ་བ་དུན་གྱི་རྒྱུན་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེས་ལེལ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔེ་གཞུགས་སུ་ཕྱི་ལོ་༡༩༩༤ ལོར་
དཔར་བསྐྱུན།
མཁས་ཆེན་དག་དབང་ཆོས་གྲགས། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) བོད་ཆེན་དུག་གི་འབེལ་གཏམ། མཁས་ཆེན་དག་དབང་ཆོས་གྲགས་ཀྱི་
གསུང་འབུམ། བོད། ༨ དོར་གླིང་ས་སྐྱེ་ཆོས་འཕེལ་གླིང་དགོན་ནས་ ༡༩༩༠ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་མེ་བྱོན་གྱི་མིང་མཛོད། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སངས་ཀྱི། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) ཆད་མ་རིགས་གཏོར་གྱི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ། ཟླ་དགེ་དཔར་མ་ལ་
གཞི་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་༡༩༩༩ མི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ནས་དཔར་དུ་བསྐྱུན།
འགོས་ལོ་རྩ་བ་གཞོན་ཏུ་དཔལ། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) དེབ་ཐེངས་ཐེངས་པོ། རྟོད་ཆ། ཕྱི་ལོ་༡༩༩༤ ལོར་མི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་

པའི་བཀའ་བྱུང་ལོག་ལྷ་སར་དཔར་དུ་སྐྱུན་པ་༡༩༧༧ ལོར་རྩི་མིང་དཔར་བཅུ་སྟེ་དེ་བཀའ་བྱུང་སྟེ་བཀོད་པ།

བོད་པའི་ཆོས་ལུགས་ལྟར་ (༡༩༥༤-༡༩༥༥) རིགས་ཐོག་ལྟར་པའི་ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་ལྟར་པའི་

གསུང་འབྲུག་ བོད་ ༡ ནང་ ༥ བ

འབྲུག་པ་པོ་དཀར་པོ་ (༡༩༥༦-༡༩༥༧) རྒྱ་བཟུང་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་དགོངས་ཀྱི་གསུང་འབྲུག་ བོད་ ༡ རྒྱུ་

བཀའ་བརྒྱུད་གསུང་རབ་ཉམས་གསོ་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་དཔར་དུ་བསྐྱུན།

——— སྤྱི་དོན་རིགས་པའི་སྤྱི་དོན་ གསུང་འབྲུག་ བོད་ ༡

བཟུང་པ་སྟོན་གཞོན། (དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ལུགས་ལྟར་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་

ལོར་གྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཐོག་ལྟར་པའི་སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ལུགས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་

ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ (༡༩༥༠-༡༩༥༡) བཟུང་པ་སྟོན་གསུང་ལྟར་པའི་སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

དཔར་བྱས།

ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ (དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

ལྟར་པའི་ཆོས་ ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ཐོན་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

ཞུ་མེད་བཟུང་པའི་སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

བཟུང་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

དུ་བསྐྱུན།

ལྷོ་ཁྱིམ་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ (༡༩༥༩ ལོར་ཐོན་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་དཔར་བྱས།

སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ཐོན་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ (༡༩༥༩-༡༩༦༠) མཐའ་ལྟར་པའི་ཆོས་ ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ཐོན་པའི་ཆོས་

པར་གཞི་བྱས་ཏེ་སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

——— ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ གསུང་འབྲུག་ ༥ སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ཐོན་པའི་ཆོས་

དཔར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

——— ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ གསུང་འབྲུག་ བོད་ ༥ ཡང་དཔར་བྱས་པའི་ཆོས་ ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ཐོན་པའི་ཆོས་

མི་དམངས་དཔལ་ལྷན་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

སྤྱི་དོན་ལྟར་པའི་ཆོས་ ཕྱི་ལོ་༡༩༥༩ ལོར་ཐོན་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་ལྟར་པའི་ཆོས་

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་ཕྱོགས་སྒྲིག་འགན་འཛིན། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ།
དཔེ་འདིའི་ལྷ་སྒྲིག་པ་གཙོ་བོ། ཐུབ་བསྟན་སྦྱིན་པ། གློ་བཟང་དོ་རྩེ་རབ་གླིང་།
མ་དཔེ་ཀམ་པུ་ཏར་འཕུག་རྒྱའི་འགན་འཛིན། དགའ་གར་དཔེ་མཛོད་ཁང་།
དཔར་སྒྲིག་འགན་འཁུར་བ། གློ་བཟང་དོ་རྩེ་རབ་གླིང་།
དཔེ་སྒྲིག་འགན་འཁུར་བ། གློ་བཟང་ཚེས་དར། བྱམས་པ་དཀོན་མཆོག་

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་གཅེས་བུས་པོད་ཐེང་། ༡༠

དཔལ་ས་སྐྱ་པའི་ཚད་མ་རིག་པའི་གཞུང་གཅེས་བུས།

བཙོན་བྱ། གློ་དང་གཏན་ཚིགས་ཚད་མའི་རྣམ་གཞག་

བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཞིབ་དཔྱད་ཁང་ནས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དང་དཔར་བསྐྱོན་ཞུས།
སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོར་ལྷོ་ལིང་དཔར་ཐེངས་དང་པོ་བསྐྱོན།